BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
1 G
19

13 — 21. 6. 17 — 19.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

ERASMI à CHOKIER
IVRISCONSVLTI LEODIENSIS,
TRACTATUS ABSOLUTISSIMUS
DE
JURISDICTIONE ORDINARII IN EXEMPTOS,
DEQVE ILLORVM EXEMPTIONE AB ORDINARIA JURISDICTIONE,
MVLTIS PONTIFICVM DECRETIS, ET SS. Congregationis Eminentiſſimorum Cardinalium Declarationibus illuſtratus, omnibus in judicio Civili & foro Eccleſiaſtico verſantibus perquam utilis ac neceſſarius, in duos Tomos ab ipſo Auctore diſtinctus.

Quibus hâc tertiâ correctiori Editione acceſſit

TOMVS TERTIVS,
COMPLECTENS VARIAS AC PERUTILES ADDITIONES, NEC non Sacræ Rotæ Romanæ Deciſiones noviſſimas, ſummâ diligentiâ collectas, ſingularique Methodo ac ordine collocatas.

Curâ & ſtudio

JOANNIS PETRI VERHORST,
COLONIENSIS,
J. U. D. ET PROTHONOTARII APOSTOLICI.

Cum gemino Indice, una Quæſtionum, altero Rerum ac Materiarum.

COLONIÆ AGRIPPINÆ.
Sumptibus Hæredum JOANNIS WIDENFELDT, & GODEFRIDI de BERGES, Anno 1684.

Digitized by Google

Digitized by Google

AUCTORIS AD LECTOREM
EPISTOLA.

STudii & componendi hujus Tractatus LECTOR occaſionem mihi dedit frequens illius in omni foro occurſus. Tota enim Europa, quæ Catholicam agnoſcit religionem, abundat Religioſorum familiis, Canonicorum Collegiis, aliis denique perſonis, quæ diverſis Exemptionum privilegiis, Juriſdictionem Ordinariam quadamtenus elevant. Sed & forum Juriſdictione ordinaria ſæculare non paucas agnoſcit exemptiones. Quis enim in Imperio neſcit Auſtregas? in aulis Principum aulicos? Denique apud Monarchas & in togata armataque militia varios eſſe ordines, qui ordinariæ Iuriſdictioni laicæ, (cui alioqui immediatè ſubeſſent) jugum non ſubmittunt? hinc varii olim & adhuc quotidie utroque in foro caſus exurrexerunt, quorum deciſio eò difficilior adhuc viſa fuit, quòd hactenus nemo quiſquam fuerit, qui hanc materiam per jura utriuſque Scholæ Doctorumque noſtrorum hypomnemata diſperſam in ordinem & unum veluti faſcem ſtudioſè collegerit. Id cum ſucceſſivis pro re nata temporibus & caſibus in celebri præſertim Leodienſium foro enaſcentibus, non una pertica, ut dicitur, ſed diſtinctè ac ſigillatim tractaſſem, complacuiſſemq;, deterruit me nihilominus ab editione plebeius ille & rudis ſermo, quo noſtri rerum forenſium periti utuntur, quorum veſtigia ſequi me par fuit, ne cacozelus ſolus inter tot inaffectatè loquentes viderer. Quanquam ſanè *non opus eſt verbis*, ut in-

quit Cicero, *dum res cujus cauſa verba quæſita ſunt intelligatur.* Itaque ſatis ſit non incidere in Cenſuram, de qua Horatius:

Reprehendite quod non
Multa manus & multa litura coercuit, & quod
Perfectum decies non caſtigavit ad unguem.

Sed enim hunc laborem noſtrum furtivis, ut dixi, horis ſuſceptum, æquum & bonum Lectorem, cui ut autumo uſui ille nonnunquam erit, boni conſulturum puto, præſertim cùm non careat multis diverſiſque caſibus, jam ab ipſis viginti & amplius annis in Dicaſterio Leodienſi ſub æquiſſimis integerrimiſque Officialibus Ioanne Dullardo, & Ægydio de Glen, à me non indiligenter obſervatis. Si quid porrò, *benigne Lector,* obſcurius dictum aut omiſſum reperias, ſuppletum id habebis in Scholiis meis *ad Conſtitutionem Concilii Lateranenſis,* haſce exemptiones modificantem, quæ jam ſecundo tomo ſunt typis edita. Interea, ſiqui ſint qui ſtudium hoc meum ſubſannent, non ſum æquior Bartholo, acutior Baldo, terſior Fulgoſio, purior Alciato, clarior Paulo, & Sazio, quos tamen omnes optimè alioqui de utroque jure meritos, quis non videat ab leguleis & indoctis quibuſdam illius ævi Libri perdis reprehendi atque vellicari?

Itaque,

Qui velit invideat, ſeque hoc mærore fatiget:

Tu verò quiſquis es, *benigne Lector*, hoc opere tibi, ut ſpero, compendioſo, utere, ac fœliciter vale.

INDEX

INDEX QUÆSTIONUM TRACTATUS DE JURISDICTIONE ORDINARII IN EXEMPTOS, DEQUE ILLORUM exemptione.

PARS PRIMA.

COncernens originem, diffinitionem & generales exemptionum cauſas.

1. *Quid ſit exemptio, & unde illius origo.*
2. *Qualiter dividatur.*
3. *Quis poſſit eximere.*
4. *Jus exemptionum, an ſit favorabile vel odioſum.*
5. *Diſpoſitione generali, an comprehendantur exempti.*
6. *Exemptio, an preſcribatur.*
7. *An ſit neceſſaria ſcriptura ad exemptionem.*
8. *Exemptio, an & qualiter probanda.*
9. *Quibus verbis conceſſa probetur exemptio.*
10. *Cenſus ſolutio, an arguat exemptionem.*
11. *An valeat exemptio non inſerta clauſula derogatoria non obſtantibus.*
12. *In conceſſione exemptionum, an ſit neceſſaria citatio ordinariorum.*
13. *Exemptio conceſſa ſimpliciter, an eximat univerſaliter.*
14. *In exemptione ſuarum Eccleſiarum quenam comprehenduntur.*
15. *Quid ſit lex diœceſana, & lex juriſdictionis.*
16. *Monaſteria an ſint exempta.*
17. *Sintne aliqui ordines exempti.*
18. *Prothonotarii Apoſtolici, an ſint exempti.*
19. *An oblati religionibus exempti.*
20. *Apoſtata religionis exempta, an retineat privilegium.*
21. *Ordinati à Papa, an ſint exempti.*
22. *An beneficiati per Pralatos exemptos.*
23. *Exemptis canonicis, an capitulum exemptum, & exempto capitulo, an ſinguli Canonici.*
24. *Quid de canonicis ad effectum.*
25. *Exemptus habens jus ſibi à privato ceſſum, an gaudeat exemptione.*
26. *Continentia ſeu commotio cauſæ ſubditi cum exempto, an reddat exemptum, & an continentia cauſa fundet Juriſdictionem Judicis axemptorum.*
27. *Scholares & alia univerſitatum ſuppoſita, an ſint exempta.*
28. *Exemptus à juriſdictione legati, an ſit exemptus à juriſdictione ordinarii.*
29. *Utrum vidua exempti ſit exempta.*
30. *An familiares exemptorum ſint exempti.*
31. *An hoſpitalia.*
32. *Officiales Papæ & curiales an exempti.*
33. *Hoſpitalarii, Templarii, Ciſtercienſes, an exempti.*

34. Ius

Digitized by Google

34. *Jus exemptionis an cedi poſſit.*
35. *Eccleſia exempta, an gaudeant centenaria præſcriptione Rom. Eccleſiæ.*
36. *Exemptus ædificans in loco non exempto Eccleſiam, num acquirat illius exemptionem.*
37. *Exemptio, an augeatur aucto exempto.*
38. *Exemptio, an extendatur ad futura.*
39. *De Conſervatoribus.*
40. *An Prælati exempti gaudeant privilegio cap. fin. de pœnis.*
41. *An Epiſcopi, Archiepiſcopi, immediatè S. Sedi ſint ſubjecti.*
42. *An portio exempti accreſcat non exemptis.*
43. *Exemptis monachorum collis, quid nomine cellarum comprehendatur.*
44. *Exemptus contra exemptum, an utatur privilegio.*
45. *An exemptus poſſit eſſe arbiter.*
46. *An exempti poſſint eſſe tutores.*
47. *An fidejuſſores.*
48. *An edictum de alienatione Jud. muti cauſ. facta vigeat in Exemptis.*
49. *An valeat Exemptio ſurreptitiè obtenta.*
50. *An & quatenus Concilium Trident. derogare cenſeatur exemptionibus.*

PARS SECUNDA.

Tractans Judicialia.

1. *Episcopus, an ſedere pro tribunali poſſit in quovis loco ſuæ diœceſis etiam exempto.*
2. *Legatus an Juriſdictionem habeat in Exemptos.*
3. *In impetratione reſcripti contra exemptum, an facienda ſit mentio exemptionis.*
4. *Exemptus, an conveniri poſſit ex l. diffamari C. de ingen. & manumiſſ. coram Ordinario.*
5. *Exemptus agendo, an forum rei coram Ordinario ſortiatur.*
6. *Exemptus citatus coram Ordinario, teneaturne comparere & allegare ſuam exemptionem.*
7. *Exemptus à juriſdictione, an eam prorogare poſſit.*
8. *Remiſſio exempti ad ſuum Judicem, cujus fiat expenſis.*
9. *Exemptus, an condemnandus in expenſis ob non exceptionem ſui privilegii.*
10. *Exceptio exemptionis, an opponi poſſit poſt litem conteſtatam.*
11. *Judices exemptorum, an poſſint prorogari per non exemptos.*
12. *An Ordinarius oppoſitâ exemptione cognoſcat, an ſibi juriſdictio competat.*
13. *Cujus ſit de quæſtione exemptionis cognoſcere.*
14. *Commiſſa Ordinario cauſa exempti, an illius juriſdictio cenſeatur excitata vel delegata.*
15. *Exemptus, an privilegio gaudeat, antequam illius habeat notitiam.*
16. *Quid ſi pendente lite coràm Ordinario concedatur exemptio.*
17. *Exemptio ſi pendente lite revocetur, an lis ad Ordinarium revertetur.*
18. *Inſtantia cœpta contra exemptum, an tranſeat in illius hæredem non exemptum.*
19. *Quid è contra, an inſtantia contra non exemptum coram Ordinario inchoata, tranſeat in illius hæredem exemptum.*

20. In-

Google

20. *Inventarium bonorum exempti coram quo Judice faciendum.*
21. *Finita exemptione, an conveniri quis poſſit coram Ordinario de geſtis tempore exemptionis.*
22. *An ab exempto agente coram Ordinario reus exigere poſſit cautionem.*
23. *Qualiter in judicio probari debeat exemptio.*
24. *Exemplaria exemptionum qualiter authenticentur.*
25. *Pendente lite ſuper exemptione, an exemptus adverſus Ordinarium in poſſeſſione exemptionis manutenendus.*
26. *Libellus ſeu articuli in cauſa exemptionis quales eſſe debeant.*
27. *Privilegium exemptionis, an totum, an verò illius pars controverſa tantum edi debeat.*
28. *Exceptio exemptionis propoſita in vim peremptoria, an ſtatim, an vero poſt litis conteſtationem reſervanda.*
29. *Exemptus agendo coram Ordinario, an coram eodem & conveniri poſſit.*
30. *Exempti agendo coram Ordinario, an teneantur ſervare ordinationes & ſtatuta Judicii.*
31. *Confeſſio exempti coram Ordinario, an & prajudicet.*
32. *Exemptus litigans coram Ordinario, an jurare poſſit ſecundùm ſuam mentem & non illius cui juratur.*
33. *Exempti, an teſte eſſe poſſint coram Ordinario.*
34. *Exempti, an ab Ordinario cogi poſſint ad teſtimonium.*
35. *Exemptus deponens falſum coram Ordinario, an ab eo puniri poſſit.*
36. *An exempti poſſint judicialiter intervenire pro ſuis hominibus ſeu ſubditis.*
37. *Interveniens, an cauſam ad ſuum forum trahere poſſit.*
38. *Ordinarius coram quo res fuit ducta, poteritne cognoſcere circa intereſſe inter emptorem & exemptum venditorem cui lis fuerat denuntiata.*
39. *Excommunicatus ſub conditione ſi poſtea eximatur, an veniente conditione ligabitur excommunicatione.*
40. *Sententia lata contra exemptum, an ſit valida.*
41. *Exemptus quantum temporis habeat ad appellandum.*
42. *Ad quem appellandum.*
43. *In cauſa exemptionis appellatio qualiter formanda.*
44. *Commiſſa ordinario executione, utrum cognoſcere poſſit de juſtitia ſententia.*
45. *Quibus caſibus Ordinarii Juriſdictionem habeant in exemptos.*
46. *An vigore cameralis obligationis exemptus poſſit conveniri coram Ordinario.*
47. *Capitula quid poſſint in ſingulos.*
48. *Quis ſit Ordinarius ſeu diœceſanus exemptorum.*
49. *Conceſſo privilegio ne quis ab Ordinario excommunicari poſſit, an ſaltem coram eodem conveniri ſeu puniri poſſit.*
50. *An pro abſolutione ab excommunicatione poſſint ſe ſubjicere Ordinario.*

PARS

PARS TERTIA.

Complectens modos, quibus exemptiones finiuntur & amittuntur.

1. *EXemptiones, an poſſint revocari.*
2. *An ſucceſſor revocare poſſit exemptionem à prædeceſſore conceſſam.*
3. *Utrùm legatus revocare poſſit exemptiones.*
4. *An Epiſcopus poſſit.*
5. *An exemptiones expirent morte concedentis.*
6. *Revocatio exemptionum afficiatne ignorantes.*
7. *Ceſſante causâ exemptionis, an ceſſet exemptio.*
8. *Sublatâ exemptione, an etiam cenſeatur ſublata aliorum, qui in ea participabant.*
9. *An & quando cenſeatur revocata per hanc vulgarem clauſulam, non obſtantibus privilegiis, exemptionibus, &c.*
10. *An cenſeatur exemptio revocata, ſi Pontifex contra exemptionem reſcripſerit.*
11. *Obedientia Prælati exempti, an inducat quaſi poſſeſſionem ſubjectionis, ſi capitulum non conſentiat.*
12. *Exemptio, an præſcriptione amittatur.*
13. *Exemptiones, an amittantur per non uſum.*
14. *An amittantur per contrarium actum.*
15. *An amittantur propter delictum.*
16. *An revocentur exemptiones propter ingratitudinem.*
17. *Idemne ſit ſi Ordinario noceatur.*
18. *Exemptionis parte revocatâ, an cenſeatur tota revocata.*
19. *Deſtructo loco exempto, an cenſeatur amiſſa exemptio.*
20. *Si locus reſtauretur, an recuperabit exemptionem.*
21. *Quid ſi locus mutetur, ac in alium transferatur.*
22. *Exemptio an amittatur, ſi locus alteri uniatur.*
23. *Utrum revocatâ unione cenſeantur etiam exemptiones reſtitutæ.*
24. *Quid ſi Eccleſia exempta mutet ſtatum.*
25. *Collegio ſublato, an cenſeatur ſublata illius exemptio.*
26. *Singularis ſeu unus de collegio, an impedire poſſit, ne cæteri præjudicent exemptioni.*
27. *Exempti à procuratione legatorum, an exemptionem amittant temporis præſcriptione.*
28. *Exemptione conceſſâ habitantibus certi loci, an ſi locum mutent, amittatur exemptio.*
29. *Exemptio an perdatur, ſi ex poſt facto fiat damnoſa & alteri præiudicialis.*
30. *Si Papa judicet contra exemptionem, an cenſeatur eam revocaſſe.*
31. *An ad privationem privilegii opus ſit ſententia declaratoria.*
32. *Excommunicatus, an privilegio exemptionis privatus cenſeatur, ſeu an exceptione exemptionis ſe tueri poſſit.*
33. *Actus contra exemptionem geſtus, an ſit ipſo jure nullus.*
34. *Renunciari an poſſit exemptioni?*

PARS

PARS QUARTA.

Continens miſcellanea.

1. *Exempti, quâ ſolemnitate poſſint res ſuas alienare.*
2. *Quid ſi res alienanda non ſit in eodem loco quo Eccleſia exempta.*
3. *Legatus de latere, an præſtare poſſit exemptis authoritatem alienandi.*
4. *Electionum jura ordinaria, an vigeant in exemptis.*
5. *Legatus à latere, an confirmare poſſit electiones exemptorum.*
6. *Exempti an teneantur ad canonicam Epiſcopalem.*
7. *Utrùm generalis exemptio cenſeatur etiam eximere à ſubſidio per Papam impoſito.*
8. *Utrum Epiſcopus cum Clero eximere poſſit à ſubſidio charitativo.*
9. *Ordinarius, an exigat charitativum ſubſidium ab exemptis.*
10. *Quid ſi ad exemptum perveniat res non exepta, & è contra.*
11. *An Epiſcopus conferre poſſit ordines exemptis.*
12. *Religioſi exempti, an tranſire poſſint ad ſtrictiorem regulam ſine venia.*
13. *Concedere an poſſit Pontifex privilegium, ne quis excommunicetur.*
14. *Exempti an obligentur interdictis Ordinarii.*
15. *Ordinarius an tollere poſſit pravas exemptorum conſuetudines.*
16. *Exempti, an præſtent Juramentum fidelitatis ſuperioribus Prælatis à quibus eximuntur.*
17. *Archiepiſcopus Epiſcopus, an celebrare poſſit in locis exemptis.*
18. *Archiepiſcopo vel Epiſcopo aut Prælato celebrante in loco exempto, cujus erunt oblationes in miſſa factæ.*
19. *Exempti an teneantur venire ad Synodũ.*
20. *Prælati exempti qualem habeant Juriſdictionem in ſuos ſubditos.*
21. *Qualiter intelligenda ſit conſueta hæc clauſula, Quatenus ſunt in uſu, & ſacris canonibus Conc. Trid. non adverſantur.*
22. *Exemptio, an extendatur ad Eccleſias futuras.*
23. *Viſitare an poſſit Epiſcopus loca exempta.*
24. *Capitulum ſede vacante, an ſuccedat in viſitatione exemptorum.*
25. *Quæ beneficia dicantur exempta.*
26. *Legatus an conferat beneficia exempta.*
27. *Beneficia exempta, an reſignari vel permutari poſſint.*
28. *Beneficia exempta, an veniant in permutatione.*
29. *Appellatione beneficiorum diœceſis, an veniant exempta.*
30. *Exemptis negligentibus, ad quem devolvatur collatio.*
31. *Beneficia exempta quis unire poſſit.*
32. *Exemptus delinquens intra diœceſim Epiſcopi an poſſit ab eo puniri.*
33. *Epiſcopus an poſſit punire exemptos in caſu ſibi jure permiſſo non obtemperantes.*
34. *Exempti an teneantur Epiſcopo ad jus reverentiale.*
35. *Exempti cui confiteantur.*
36. *Inſtrumento exemptionis amiſſo an prebetur per illius confirmationem.*
37. *Eccleſiâ exemptâ quinam cenſeantur exempti.*

38. *Exempta Eccleſia an ejus vaſalli coloni exempti.*

39. *Epiſcopo invocante contra exemptos brachium ſæculare an parendum ſit ſi exempti dicant ſe appellaſſe.*

40. *Exemptus ab Epiſcopo excommunicatus, an à Judice appellationis poſſit petere ad cautelam abſolutionem.*

41. *Monachus exemptus à quo ab excommunicatione poſſit abſolvi.*

42. *An exempti accipiant ab Epiſcopo ea quæ ſunt ordinis Epiſcopalis.*

43. *Abbates & alii Prælati exempti an poſſint ſubditis dare literas dimiſſoriales ad ordines.*

44. *Abbates vel Prælati exempti, an poſſint clericum extraneum inſtituere habentem dimiſſorias.*

45. *Exemptus habens dimiſſorias an poſſit ab Epiſcopo examinari de literatura, & idoneitate.*

46. *Heres exemptus an ex perſona defuncti non exempti conveniri poſſit coram Ordinario.*

47. *Ordinarius an procedat contra hæreticos exemptos.*

48. *Exempti an pro ſolutione decimarum conveniri poſſint coram Ordinario.*

49. *Executores teſtamentorum ſi ſint exempti, an cogi poſſint ab Ordinario ad reddendam rationem.*

50. *Si acceſſus ad Papam vel Superiorem exemptorum ſit difficilis, vigebunt ne adhuc jura exemptorum.*

51. *An Ordinarius præſuppoſito acceſſu difficili ad Papam conferre poſſit beneficia exempta vel reſervata.*

52. *An exempti ſi ſit periculum in fuga, poſſint ab Ordinario capi.*

53. *Ordinarius habens à jure poteſtatem viſitandi monaſteria monialium, an poterit Abbatiſſas deſtituere.*

54. *Subditus Ordinarii delinquens in loco exempto, an ligetur ſtatutis ordinarii.*

55. *Locus exemptus ſitne in diœceſi vel de diœceſi.*

56. *Regulares exempti an poſſint abſolvere in caſibus, quos ſpecialiter Epiſcopus ſibi reſervant.*

57. *An liceat exemptis ædificare hoſpitale in diœceſi Epiſcopi, hac lege ne ei ſubjiciatur.*

58. *Indulgentiæ quas Epiſcopi concedunt, an prodeſſe poſſint exemptis.*

59. *Quid ſi in aliqua univerſitate aliqui ſint exempti coram quo ea conveniatur.*

60. *Negligentia vel delictum Prælati exempti, an præjudicet ſubditis.*

61. *Quid ſi in uno privilegio exemptionis fiat mentio alterius exemptionis an ea debeat exhiberi.*

62. *Quid importet clauſula. Alioquin indignationem BB. Petri & Pauli ſe noverint incurſuros.*

63. *Quæ ſit vis clauſulæ irritantis.*

64. *Executores Apoſtolici an procedere poſſint contra exemptos.*

65. *Confugientes ad loca exempta an & quibus caſibus extrahi poſſint.*

66. *Bulla ſeu conſtitutiones Papales in dubio an uſu receptæ præſumantur.*

67. *Utrum coram Abbatibus exemptis fieri poſſit reſignatio beneficiorum.*

68. *Quid ſi Eccleſia in temporalibus recognoſcat Abbatem, in ſpiritualibus vero Epiſcopum coram utro fiet reſignatio.*

69. Quæ ſit vis clauſulæ à quibuſvis cenſuris ad effectum præſentium abſolvens.
70. Quid juris ſi unum privilegium referat ſe ad illud.
71. Affectans privilegium exemptionis an illo gaudere debeat.
72. Exempti an aliqua ratione coram ordinario arreſtari poſſint.
73. Monachus à ſuo prælato male tractatus aut irrationabiliter à cura ad monaſterium revocatus, coram quo agere debeat.
74. Appellatione diœceſis quænam comprehendantur.
75. Uſurpantes Jurisdictionem in exemptos, an incidant in aliquas cenſuras.
76. Utrum privilegia mendicantium quo ad facultates abſolvendi in foro conſcientiæ ſint ſublata per Conc. Trident.
77. An ſi Epiſcopus regulares ſibi præſentatos admittere nolit, poſſit non obſtante rejectione vacare confeſſionibus audiendis.
78. Ad impetrandam alicui exemptionem, an opus ſit mandato.
79. Actiones hypothecariæ aut reales an contra exemptos proponi poſſint coram Judice Laico ſive ordinario.
80. Jus patronatus ſi ad exemptos perveniat, ad quem ſpectabit inſtitutio.
81. Prælatus, ſi certis caſibus poſſit ſubditos ſubjicere ordinari, o an poſſit ſe ipſum.
82. Implorato contra exemptos brachio ſæculari, an indiſtinctè pareri debeat.
83. Exempti coram quo petere poſſint reſtitutionem in integrum.
84. Exemptiones univerſales an motu proprio an ad poſtulationem conceſſæ præſumantur.
85. Princeps an manum injicere poſſit aut rationem exigere coram ordinario à ſuo œconomo qui exemptus eſt.
86. Eccleſiarum appellatione an moneſteria comprehendantur.
87. Utrum in re modica impetrari poſſit à Pontifice reſcriptum contra exemptum.
88. Monachorum correctio ſeu juriſdictio ad quem ſpectet.
89. Soline Prælato an etiam conjunctim Capitulo competat juriſdictio.
90. Attentata pendente appellatione in cauſa exemptionis an revocari debeant.
91. Recurrens ad conſervatorem pendente appellatione interpoſita à ſententia ordinarii, an dicatur attentare.
92. Exceptio exemptionis oppoſita in vim declinatoriæ, an reſervari poſſit poſt litem conteſtatam.
93. Choraulis Eccleſiæ exemptæ vocatus in jus coram Ordinario à Canonico ejuſdem Eccleſiæ, an declinare poſſit.
94. Trahens exemptum coram Ordinario, an cadere debeat ſuo jure.
95. Adhærentes terræ exemptæ, an exempti cenſeantur.
96. Exemptio an concedi poſſit Eccleſiæ conſtruendæ.
97. Salaria cauſſarum agitatarum coram Ordinario, an ab exemptis coram eodem ordinario exigi poſſint.
98. Captivus an duci poſſit per loca exempta.
99. Caſtrum exemptum à Juriſdictione civitatis, an gaudere debeat ſtatutis & privilegiis civitatis, eaque obſervare.
100. Commiſſio tribuens Ordinario Juriſdictionem in exemptum, an convalidet ante geſta.

101. *Ordinarius injuſtè excommunicans exemptum, an injuriarum actione teneatur.*

102. *Exempti an ratione portionis congruè coram Ordinario poſſint conveniri.*

103. *Reſidens in loco exempto, an cenſeatur reſidere in diœceſi.*

104. *Statuta aut conſuetudines diœceſis, an etiam vigeant in locis exemptis.*

105. *An ſubditi Ordinario gaudeant conſuetudine exemptorum.*

106. *An Regula Cancellariæ de non tollendo jus quæſitum, habeat locum in exemptione.*

107. *Quid ſi exemptus citetur eodem tempore coram ſuo conſervatore, & alio judice, coram quo comparere tenetur.*

108. *Perſona miſerabilis, an ab exempto vocari in jus poſſit coram ſuo judice.*

109. *Ordinarius utrùm cognoſcere poſſit de delicto ſui ſubditi commiſſi in loco exempto.*

110. *Subditus delinquens in loco exempto, an puniri à ſuo Ordinario poſſit ſecundùm ejus ſtatuta.*

111. *Judices exemptorum quales habeant Cenſuras, animadverſiones & executiones.*

112. *Prælati exemptorum an habeant fiſcum.*

113. *Quid de Auſtregis Imperii, quoad exemptiones.*

PARS QUINTA.

Continens etiam miſcellanea.

1. *Actio hypothecaria competens contra duos, quorum alter eſt exemptus, alter non exemptus, an proponi debeat coram judice ejus qui exemptus eſt.*

2. *Ordinarius, an pendente exceptione exemptionis juriſdictionem poſſit in excipientem exercere.*

3. *Exemptus an ob contumaciam poſſit ab Ordinario puniri.*

4. *Sententia Ordinarii in favorem exempti lata an ſubſiſtat.*

5. *Ordinarius an poſſit excommunicare ſubditum in loco exempto exiſtentem.*

6. *Citatio ſubditi exiſtentis in loco exempto, an ſubſiſtat.*

7. *Subditus uni diœceſano quo ad aliquid, quo verò ad aliud, alteri, an utriuſque ſtatutis ligetur.*

8. *Conſervatores, an poſſint via inquiſitionis cognoſcere de injuriis & violentiis.*

9. *Ordinarius an poſſit eximere aliquod hoſpitale in præjudicium ſucceſſoris.*

10. *Ordinarius, an de validitate proceſſus conſervatoris poſſit cognoſcere, & ei proponere.*

11. *Epiſcopus an poſſit Eccleſiam conſtruendam, à ſua juriſdictione eximere.*

12. *Viſitator, an poſſit quempiam ob crimen commiſſum citatione omiſſa officio removere.*

13. *Capitulum Eccleſiæ Cathedralis vacante ſede, an poſſit viſitare loca Monialium exempta.*

14. *Monachus monaſterii exempti, factus Abbas Monaſterii non exempti, an maneat exemptus.*

Subalterna 1.

An qui ab uno monaſterio ad alterius Prælationem transfertur, debeat à novo profiteri.

Subal-

Subalterna 2.

Quid ſi monachus renuntiet Prælaturæ ad quam translatus eſt, an jura prioris monaſterii recuperabit.

Subalterna 3.

Et ſi maneat monachus ſecundi monaſterii an depoſitâ Prælatura habeat in eo jus ſuffragii æquale.

Subalterna 4.

An monachus exemptus ad monaſterium non exemptum translatus remaneat exemptus.

15. *Abbas an poſſit monachum præficere alicui Eccleſiæ ſeculari.*

16. *Abbas an ſuum monachum poſſit abſolvere ab excommunicatione lata ab homine.*

17. *Monachus exemptus factus Paſtor an exemptionem retineat.*

18. *Concurſus an ſit locus in parochialibus monaſterio annexis aut ſubjectis.*

19. *An per clauſulas derogatorias derogetur privilegiis habentibus clauſulas derogatorias derogatoriarum.*

20. *Quæ ſit vis clauſulæ,* quorum Tenores.

21. *Epiſcopus an poſſit in locis exemptis ſuæ Diœceſis divina celebrare.*

22. *Epiſcopus eximens Eccleſiam, an cenſeatur viſitationem correctionemque a ſe abdicare.*

23. *Juriſdictio alteri in ſubditos Ordinarii competens an* Ordinarium *excludat.*

24. *Ordinarius an teneatur exemptum à ſe excommunicatum abſolvere ad cautelam.*

25. *Utrum de cauſſa exemptionis ſubjectioniſve tranſigi poſſit.*

26. *Unius Eccleſiæ alteri Eccleſiæ ſubjectio an probanda.*

27. *Subjectio unius Eccleſiæ quanto tempore præſcribatur.*

28. *Epiſcopus an manutenendus ſit in poſſeſſione univerſalis ſuæ juriſdictionis adverſus Archidiaconos, juriſdictionem cauſſarum criminalium aut matrimonialium prætendentes.*

29. *Fundari an poſſit Eccleſia cum pacto ne ſubſit Epiſcopo, ſed alicui alteri Prælato.*

30. *Milites Hieroſolymitani an teſtari poſſint.*

31. *Quæ ſit vis clauſulæ;* ſublata judicibus aliter judicandi facultate.

32. *Eccleſia quando dicatur de menſa monaſterii exempti.*

33. *Loca qualiter probentur eſſe de Diœceſi.*

34. *Una Eccleſia qua ratione diſmembretur ab alia.*

35. *Quid ſi locus eſſe nullius Diœceſis prætendatur.*

36. *Conſervatores an habeant juriſdictionem.*

37. *Epiſcopi qualem juriſdictionem habeant in regulares.*

38. *Quid ſi Abbas in puniendo ſit negligens.*

39. *Quid ſi in Eccleſia Cathedrali ſint Monachi regulares etiam Canonici.*

40. *Exempti an teneantur ad Collectas.*

41. *Sententia lata contra Prælatum, an noceat Capitulo.*

42. *Conſtitutio Papalis an tollatur per non uſum.*

43. *Territorium quando dicatur exemptum & nullius Diœceſis.*

44. *Qualis ſit Privilegii exemptionis effectus.*

45. *Membrorum Eccleſiæ vocabulo quid comprehendatur.*

46. *Utrum in exemptorum materia à juriſdictione temporali ad ſpiritualem inferri poſſit.*

47. *Præſcribi an poſſit in aliena diœceſi territorium ſeparatum.*

48. *Prælati an habentes territoria ſeparata, poſſint Confeſſarios approbare.*

49. *Quis debeat probare locum eſſe de Diœceſi.*

50. *Quibus modis probetur locus aliquis de Diœceſi.*

51. *Confeſſione an probetur locus de Diœceſi.*

52. *Prælati inferiores, an excludere poſſint Epiſcopum à jure viſitandi.*

53. *Epiſcopo ad alium Eccleſiam translato, an ſubditi ab ejus obedientia eximantur.*

54. *Ordinum Equeſtrium parochia, an teneantur ad quartam Canonicam.*

55. *Exemptus à juriſdictione, an etiam exemptus à dominio cenſebitur.*

56. *Exemptus, an procedere poſſit adverſus exemptos alterius conjugem retinentes.*

57. *An in caſu præcedentis quæſtionis poſſit adverſus exemptos procedere per cenſuras.*

58. *Privilegia exemptionum, an eximant à juriſdictione inquiſitorem hæreticæ pravitatis.*

59. *Eccleſia, quando vel Epiſcopo vel alteri Prælato ſubjecta præſumatur.*

60. *Cœmiteria, an gaudeant exemptione Eccleſiarum.*

61. *Exemptus confitens coram Ordinario debitum pro quo coràm eo convenitur, an poſtea poſſit declaratoriam exemptionis apponere.*

62. *Monialis exempta pœnitentiæ cauſſa ad aliud Cœnobium translata, an deſinat eſſe filia primi Cœnobii.*

63. *Exempto Capitulo, an illius Decanus exemptus cenſebitur.*

64. *Juriſdictio competens Decano, an privativè, an accumulativè competat.*

65. *Quid ſi Eccleſia careat Decano.*

66. *Quid ſi parochialis Eccleſia ſpectet ad aliquod Capitulum, utrum ſinguli Capitulares ab illius cura eximentur, Decanuſque illius onere prægravabitur.*

67. *In legato domus Clauſtralis facta nepotibus Canonicis alicujus Eccleſiæ, an comprehendantur pronepotes? & quid ſi nepotes deſinant eſſe Canonici, an ad pronepotes legatum devolvetur.*

68. *Quid circa has exemptiones ſtatuerit Gregorius Pontifex XV.*

69. *Cauſſæ Collegarum exemptorum, an poſſint aliis committi quàm eorum Collegiis ſive Capitulis*

70. *Commiſſio alteri facta executionis ſententiæ per Conſervatorem latæ, an Conſervatorem ab ulteriore executione impediet.*

71. *Ordinarius, an in locis exemptis poſſit juriſdictionem exercere.*

72. *Canones deponentes aliquid de juriſdictione ordinaria fovenda, tollenda, moderanda, an includant ſolam ordinariam jure communi competentem, an verò etiam comprehendant eam, quæ competit conſuetudine, præſcriptione, privilegio, aut aliquo alio titulo.*

73. *Suſci-*

73. *Suſcipiens Conſervatoriam plurium, cui potiùs debeat adhærere.*

74. *Citans exemptum coram Ordinario, an præſcriptionem interrumpat.*

75. *Monaſteriis, an Epiſcopus præficere poſſit Clericos ſeculares.*

76. *Ordinarius, an ab hoſpitalariis eleemoſynarum poſſit exigere rationem.*

77. *Scholares an privilegio ſcholaritatis renunciare poſſint.*

78. *Ordinarius an ſupplere poſſit negligentiam Prelatorum exemptorum.*

79. *Prelatorum nomine qui comprehendantur.*

80. *Monachus à ſuo Prælato malè tractatus, coràm quo poſſit expediri.*

81. *Exempti, an ſub ſe habere poſſint curiam ſecularem.*

82. *Perſonæ miſerabiles, an vocare poſſint exemptos in jus coram miſerabilium perſonarum iudicibus.*

83. *Perſonæ miſerabiles, an in feudali cauſa litigare debeant coram paribus Curiæ.*

84. *Milites, an ratione feudi ſubiiciantur judicibus feudorum.*

85. *An coram Conſervatore evocari poſſint, qui ſunt alterius Diœceſis.*

86. *Teſtamentum in loco exempto conditum, an ſubſiſtat, ſi careat ſolemnitatibus alio in loco requiſitis.*

87. *Ordinarius in loco exempto exiſtens, utrùm beneficia in ſua Diœceſi vacantia conferre poſſit.*

88. *Prælati exemptorum, an teneantur ad defenſionem ſuarum exemptionum.*

90. *Scholares an feudorum in cauſa feudalibus iudicibus ſubiiciantur.*

91. *Acta per judicem incompetentem adverſus exemptum, an ſuperveniente juriſdictione confirmentur.*

92. *An ſi quiſpiam in loco exempto, nomine judicis exemptorum judicet, poſſit talis ſententia à judice exemptorum ratificari.*

93. *Quid ſi judices exemptorum in exercenda juriſdictione ſibi aliquem incompetentem aſſocient.*

94. *Utrum Vicarius Epiſcopi poſſit ex delegatione Apoſtolica in prima inſtantia de exemptorum cauſis cognoſcere.*

95. *Nuntius Apoſtolicus, an vigore facultatis reſcribendi à ſententiis judicum à S. Sede delegatorum, poſsit a ſententiis Conſervatorum cognoſcere.*

96. *Equites Hieroſolymitani, an unà cum Clero teneantur ad Collectas.*

97. *Regularis tranſire volens ad ſtrictiorem religionem vel æqualem, an ab Ordinario petere habeat facultatem.*

98. *An Epiſcopus poſsit in votis Regularium diſpenſare.*

99. *Epiſcopus, an ad ea, in quibus Regulares exempti ſubjiciuntur Epiſcopo, poſſint ab ipſo compelli cenſuris excommunicationis, ſuſpenſionis & interdicti.*

100. *An Religioſi afficiantur Cenſuris ab Epiſcopo impoſitis, contra accedentes ad monaſteria Monialium abſque ſua licentia.*

PARTI-

PARTITIO OPERIS.

Primus liber tractat de Origine, Diffinitione & generalibus exemptionum cauſis, idque quæſtionibus quinquaginta.

Secundus totidem habet quæſtiones concernentes materiam exemptionum Forenſem ſive Judicialem.

Tertius, Modos exemptionis amittendæ quæſtionibus triginta tribus.

Quartus Miſcellaneus, habet quæſtiones hujus materiæ centum & duodecim.

Quintus, Item Miſcellaneas, & habet quæſtiones centum.

APPROBATIO.

Relegi Tomum primum Tractatus Eraſmi à Chockier Juriſconſulti Leodienſis fratris mei, nihilque in hac ſecunda editione cum illius additamento reperi, quod Orthodoxæ fidei & bonis moribus repugnare poſsit. Datum Leodii Kal. Septemb. 1629.

JO. A. CHOKIER.
Canonicus ac Vicarius Generalis
in ſpiritualibus Leodien.

ERASMI

ERASMI A CHOKIER JC. LEODIENSIS

DE JURISDICTIONE ORDINARII IN EXEMPTOS deque illorum Exemptione ab Ordinaria Iuriſdictione Tractatus.

PARS PRIMA.

QUÆSTIO PRIMA.

Quæ ſit definitio & origo Exemptionum.

SUMMARIUM.

1. *De Exemptionis ethymo & elegantia.*
2. *Exempti cæteros honore precellunt.*
3. *Definitio Exemptionis.*
4. *Acquiritur præſcriptione & privilegio.*
5. *Privilegium duplex, proprium & commune.*
6. *Diœceſani ſignificatio reſtrictior quàm Ordinarii, fallit tamen in materia favorabili.* 8.
7. *Quid ſit Diœceſis.*
9. *Ordinarii appellatione qui comprehendantur.*
10. *Concil. Trid. committens aliquid Ordinario, non cenſetur excluſiſſe Vicarium.*
11. *Secus ſi Diœceſano committatur.*
12. *De origine Exemptionum ab emancipationibus, manumiſſionibus, &c.*
13. *Oppreſſio, lites, compenſatio cauſa impulſiva Exemptionis* 15. 16. 17.
14. *Cauſa efficiens Pontifex.*
17. *Finalis, quies Exemptorum, favor ſanctæ ſedis.*

EXORDIENDUM ab ethymologia & derivatione nominis: ea enim plurimum rei ſubſtantiam & cognitionem illuſtrat: *Cicero in topic. ubi Boet. latè Præſes in locis legal. lib. loco ab Ethymolog.*

Eximo quod ſit, inquit Nicolaus Perittus (*in commentariis linguæ latinæ*) ab ex & emo; eſt velut aufero, excipio, generalius verbum, quam eripio; etenim *eripere*, ait Pomponius, eſt de manibus auferre per raptum, *eximere* vero quoquo modo auferre. *L. ſed eximendi. ff. ne quis eum qui in ius.* Unde hæ formulæ; eximere ex reis, ex Ærariis, noxæ, notæ,

 pœnæ

pœnæ numero, actio exempta, id eſt, præſcripta, jus eximendæ cretæ, lapidis, ſaxi,
& variæ ſimiles apud Iuriſconſultos. *L. ſed etſi §. actio exemptio ff. ex quib. cauſis majores
L. ergo L. veluti ff. de ſervit. ruſtic. prædio. L. qui ſaxum ff. de donat. Budeus in forenſibus.*

Hinc item eximius, id eſt, excellens, egregius, Inde pecus eximium, id eſt, optimum: quia in ſacrificiis optimum de grege eximebatur. *Macrob. in Saturnalib. Perottus in commentariis linguæ latinæ.* Ac propius Budeus *in forenſibus*, eximii, id eſt, privilegiez exempts. idq; non impropriè, nam exempti ſeu eximii meliore aliis jure
2 ſunt, ſeu jure communi non ſunt, ſed juris communis vacationem habent. *Budeus in annot. ad pandect. & in forenſibus.* Cæterosq; omnes potiore jure, honore & prærogativa præcellunt. *cap. per tuas ubi glo. de major. & obed. cap. ut Apoſtolica ubi Franc. de privileg. in 6. Petrus Brixien. in repertorio verbo Exemptio verſ. An Prælatus. Boerius tract. de ordine graduum utriuſq; fori. Rota deciſ. 12. num. 1. de præben. in novis.*

Definiri autem hæc Exemptio, nec brevius, nec aptius poteſt, quàm liberatio
3 à Iuriſdictione Ordinarii, *Dominic. cap. ſi Papa de privil. in 6. Ant. de Pretis de Iuriſdict. Epiſcopi cap. 1. n. 1. Fumus in ſumma verb. exemptio. in pr. & Angel. eod. lib. Decius Conſ. 15 viſo tenore n. 7. & Conſ. 152. Mandoſius de ſignat. gratiæ tit. exemptionis in pr. Flaminius tract. de Reſignatione benefic. part. 1. lib. 4. q. 1 nn. 13.*

4 Dixi inprimis genericè *liberatio*: tum ut comprehendam præſcriptionem, quæ præbet legitimum titulum acquirendæ exemptionis, de qua dicam infrà *lib. 1. cap. 6. per tot.* tum ut etiam comprehendam privilegium, non modò proprium, ſed etiam commune. Commune, inquam, quod eſt inſertum corpori juris, regulaturque ad in-
5 ſtar juris communis, *Caſtrenſ. L. hæres nu. 3 ff. de judic. Feli. cap. Cum ordinem num. 20. verſ. ultimo de Reſcript. DD. cap. 1. de Conſtit. doctè Andreas Gammarus tract. de extenſionibus n. 164. & ſeqq.* quali ſpecie monaſteria ſunt exempta ſecundum quid, nempe à lege diœceſana Epiſcopi, *qua de re ſuo loco, infra lib. 3. cap. 15. tex. & DD. cap. 1. de ſtatu monac. cap. quàm ſit 18. qu. 2. cap. Luminoſo eod. Abb. cap. dilectus de offic. ordin. idem Conſ. 37 n. 1. vol. 1.*

Proprium vero, quod non eſt corpori juris inſertum ſed ſingulorum, ac quaſi inquit Oldendorpius *de Iure ſingulari. Tit. de Iure ſing. definiendo n. 3. verſ. alia autem* privata lex, vel ut Alciatus, deprimis, id eſt, ſingulis dictum *lib. 2. de verb. ſignificat. n. 611 per cap. privilegia diſt. 3.*

Adjeci *à juriſdictione*, ut generaliter comprehendam utramque illius ſpeciem, ſcilicet diœceſanam legem, & legem juriſdictionis *dixi infra lib. 1. cap. 15.*

6 Poſtremo adjeci, *Ordinarii*, Quia nomen Ordinarii ſua ſignificatione excedit nomen diœceſani: Siquidem diœceſani appellatione ſolus Epiſcopus continetur: *Zabarell. Clem. quia regulares nu. 22. de ſupplen. neglig. prælat. Abb. cap. Ioannes nu. 2. cum add. de Teſtam. & cap. Cum olim de majorit. & obed. Feli. cap. Cum olim in primo de præſcript.* nimirum facta derivatione à diœceſi, quæ eſt quatenus Epiſcopus jus habet

admi-

adminiſtrandi ſacta. *Alciat. & Rebuff. L. pupillus §. territorium, ff. de verb. ſignificat.* 7
Socinus tract. de oblationib. quæſt. 18. n. 63. idque in materia ſtricta & odioſa, alioquin
enim in materia favorabili, Diœceſani ſignificatio extenderetur etiam ad quemvis 8
alium habentem jura quaſi epiſcopalia, ſeu habentem juriſdictionem quaſi epiſcopalem, ſeu ordinariam, *glo. Clem. 1. de vita & honeſt. cler. glo. Clem. 1. de Iure patron. Iacob à Canibus tract. de executorib. ultimæ voluntatis. par. 1. n. 13. vol tract. 7. fol. 86.*

At vero nomine *Ordinarii* non tantum comprehenditur Epiſcopus ſeu diœceſa- 9
nus, *cap. cum Epiſcopus de offic. Ord. in 6. cap. 1. & tot tit. de offic. Ord. cap. cum contingat de foro compet. cap. de perſona 11. quæſt. 1.* Sed etiam quicumque alius ſeu ſuperior, ſeu inferior, qui ordinariam juriſdictionem habet, canone, præſcriptione vel privilegio. *Navarrus Conſ. 9. de privileg. Zabarell. Clem. quia regulares n. 11. verſ. 8. quære de ſupplen. neglig. prælat. Feli in reper. verbo: ordinarius iſtud verbum fol. 87. Col. 3. Flaminius de reſignat. benefic. lib. 3. quæſt. 11. Decius Conſ. 121. Abb. cap. ut famæ n. 6. de ſent.*
excomm. Bellam. Conſ. 30. Miſinger. cap. poſt ceſſionem n. 2. 3. 4. de probat. Ideo ſi Con- 10
cilium Tridentinum, vel Pontifex committat aliquid Ordinariis, id non modò commiſſum cenſebitur Epiſcopis, ſed etiam cujuſvis ante actæ ſpeciei ordinariis. *Flaminius d. quæſt. 11. Navarr. Conſ. 11. de Clandeſt. deſponſ. Miſingerus d. cap. poſt ceſſionem,* Imo etiam vicario Epiſcopi: dicitur enim Ordinarius, ac habere juriſdictionem ordinariam, ut cenſuit Marcus Antonius Bizonus in explicatione. Concil. Trid. teſte Pariſio Flaminio *d. quæſt. 1. per Bart. L. 1. §. ab eo num. 1. verſ. quod patet ff. Quis & à quo appelletur. Rota deciſ. 1. de offic. vicarii in novis. Iaſon in Rubr. de officio ejus n. 2. verſ. etiam. Alex. nu. 5.* communemque opinionem teſtatur eſſe Abbas *cap. ſi quis contra clericum n. 29. de foro compet.* eamque multis rationibus & auctoritatibus probat Thomas Sanchez tractat. de Matrimonio *lib. 3. diſp. 7. quæſt. 1. n. 10.* Licet ab his aperte diſſentiat Menochius *Conſ. 69. n. 66. lib. 1.* cenſens quod vicarius non poſſit diſpenſare ſuper denunciationibus matrimonialibus à Concil. Trident. requiſitis, quem tamen latè reprehendit Ignatius Lopes *in pract. crim. cap. 73. de Clandeſt. nuptiis verſ. 16. Verbo, Sed dubium.* Imò Vicarius generalis poteſt facultatem diſpenſandi in denunciationibus alteri delegare, *Barboza de officio & poteſt. Epiſc. alleg. 32. num. 37.*

Secus vero, ſi Concilium diœceſano committeret *glo. d. Clem. 1. verb. diœceſanis de* 11
jure patron. Navarr. d. Conſ. 11. cum ſenſu tamen & intelligentia, quam ſupra ſcripſi.

Porrò originem duxerunt exemptiones ex jure emancipationum, manumiſſionum à privatione dominii directi, vel juriſdictionis, à translatione prælati in aliam Eccleſiam, à jure vaſſallorum & ſcholarium, qui proprios & ſpeciales habent judices, ab analogia exemptionum clericorum à juriſdictione ſæculari, ac ab identitate & ratione ſimilium. *Rebuffus late reſponſo 142. Petrus de Vbald. tract. de Canonica Epiſcopali & paroch. cap. 3 quæſt. 6. principali n. 9. Abb. cap. ſignificaſti n. 12. verſ. videmus,*

& verſ. Item omnes de foro compet. Felt. cap. Cum ordinem n. 7. verſ. modo, & n. 8. in pr. de Reſcript. Butrio cap. ſuper literis Col. 25. verſ. & pro hoc patet de Reſcript. & dixi infra lib. 1. cap. 45.

Etenim quemadmodum pater iniquus in filium, cogitur ut eum emancipet, item dominus ut ſervum ſuum manumittat *L. ſi Lenones C. de Epiſc. audient. L. fin. C. de ſpectac. lib. 11.* ac Dominus privatur juriſdictione vel feudo, qui ſubditos vel vaſallos gravat. *late Boer. dec. 304. n. 5. ad Conſuet. Bituricenſ. tit. 2. § 3. glo. 2. Curtius de feudis part. 6. per tot. & late Guido quæſt. 62. cum add.* Ita ex oppreſſione ordinariorum orta & conceſſa eſt liberatio & generalis exemptio à Iuriſdictione ordinaria.

13. *Rebuffus d. reſpect. 142.* Non ſecus quoque, quam ſi Ordinarius litem habeat contra ſubditos: tum enim propter præſumptum odium exemptio & liberatio confeſtim conceditur ſaltem quoad illam litem. *Abbas cap. licet. nu. 4. de regularibus. Mandoſius de Inhibitionibus, quæſt. 104. num. 5. 10. Staphileus ſuper commiſſionibus & litteris juſtitiæ tit. de Reſcript. in for. brevium n. 67. & ſeqq. Caſſander dec. 6. de privileg. Abb. cap. 2. Fallent 9. de Reſt. ſpol. per cap. olim de accuſationibus late Lancelot. de attentat par. 2. cap. 4. declar. 4. n. 49. fol. 175.*

14. Ex quibus, ſummatim facile colliguntur cauſæ harum exemptionum. Efficiens enim proprie eſt Pontifex *cap. frater 16. qu. 1. cap. luminoſo 18. qu. 2. glo. cap. 1. in pr de privil. in 6. dicam late in cap. 3.* ſicuti exemptionum civilium Imperator vel princeps *L. immunitates C. de agricol. & cenſit. lib. 11. L. unica, ubi glo. C. de his, qui à principe lib. 10.*

15. Impulſiva vero præſumptum odium, gravamen & oppreſſio ordinariorum *Rebuff. d. Reſp. 142. Pet. de Vbald. ubi ſup. Backet. Livre cinquieme de droit du donaire de France cap. 18. n. 6.*

16. Item quandoque compenſatio, nempe quando Pontifex pro cenſu annuo retinet ſibi aliquid: ſicut enim præmium emancipationis conceditur ratione acceptæ libertatis *glo. §. fin. Inſt. quibus mod. jus patriæ ſol.* ita Pontifex quandoque concedit exemptiones, quia ordinarius accepit compenſationem alicujus cenſus. *Ita Rebuff. d. Reſp. 142. Backet. ubi ſup. & n. 7. & ſeqq. ubi loquitur de canonicis Pariſienſibus, & totius Franciæ. Papon. aux arreſtz. tit. des privileges arreſt. 31*

17. Finalis & præcipua: tum favor ſanctæ ſedis, cujus intereſt habere permultos immediate ſubditos, *Clement. paſtoralis de Re judic. Rebuff. d. Reſp. 142.* tum ut exempti quietius ſub umbra, & protectione ſanctæ ſedis officio, religioni & contemplationi vacent, *d. c. Luminoſo, c. quàm ſit 18. q. 2. Rebuff. ubi ſup. tetigi infra, eod. lib. c. 17. n. 30.*

Formalis cauſa haurietur ex diſcurſu primi libri, at vero effectus ex complemento totius operis: eaque puto ſatis eſſe ad ſummariam cognitionem originis. Cætera enim, quæ ſunt ad hiſtoriam, huc non ſpectant, peti tamen ea poterunt ex Baronio ac aliis hiſtoricis, *Baron in annalibus eccleſiaſticis tom. 8. ſub an. 676. Pontifice Adeodato fol. 517. Renat. Choppin. in ſuo monaſticon.*

QUÆ

QVÆSTIO II.

Qualiter dividantur exemptiones.

SUMMARIUM.

1. *Exemptiones, aliæ reales, aliæ perſonales.* 2.3.5.
4. *Differentia inter utraſque.*
6. *In dubio cenſenda exemptio realis.*
7. *Exemptiones ſunt ſtricti juris.*
8. *Indicandæ reales, etiamſi ſint plenæ & amplæ.*
9. *Inſpiciendus privilegij tenori.*
10. *Conſideranda privilegia ex mente principis.*
11. *Exemptiones aliæ generales, aliæ ſpeciales.*
12. *Reales ſunt perpetuæ.*
13. *Exemptio ſingulariter perſonalis.*
14. *Singulariter, & communiter corporalis.*
15. *Communiter tantum corporalis.*
16. *Exemptiones aliæ perpetuæ, aliæ temporales.*
17. *Aliæ limitatæ, aliæ illimitatæ ſeu indeterminatæ.*
18. *Limes qualiter conſideretur.*
19. *Qualitas exemptionis pendet ex tenore privilegii.*
20. *Præcipua diviſio eſt in reales, & perſonales.*
21. *Exemptio alia eſt cui renunciare non licet, alia cui licet.*
22. *Alia immediata pura, abſoluta, alia è contra.*
23. *Prima propria eſt, cæteræ impropriæ.*

EXemptionum aptiſſima diviſio fit in duas ſpecies, *Reales & Perſonales. Abbas cap. tuarum, nu.* 8 *de Privileg. DD. cap volentes de privileg. in* 6. *Ang. in ſumma verb. exemptio in pr. & Fumus eod. tit. in primo cap. fr.* 16. *qu.* 1. 1.

Reales ſunt quæ ratione rerum ſeu locorum perſonis competunt. *tex. d. cap. volentes ubi DD. cap. cum capella. eod. in decretal. ubi DD.* 2.

Perſonales vero quæ contemplatione perſonarum conceſſæ, perſonas ubicunque comitantur atque afficiunt. *cap. privilegium perſonale ubi Dyn. & DD. de reg. Iud. n.* 6 *Franciſ cap.* 1. *§. in eos autem num.* 2. *de Privileg. in* 6. *l. ſi non ſpeciali C. de teſtament. ubi DD. Collectarius cap. cum & plantare num.* 7. *& ſeq de privileg. Ang. de verb. exemptus num.* 8. *Alber. & Barth. l. Beneficium ff. de conſt. princip.* 3.

Has inter utraſq; ſolemnis eſt differentia, quod *exemptio realis* non extendatur ad alias res, nec ad delicta vel contractus extra loca ſeu rem exemptam geſtos, ſed eatenus exempti omnimodo ordinario ſubjiciuntur. *tex. d. cap. volentes. ubi omnes, & d. cap. Cum capella. dixi late lib.* 2. *cap.* 45. *num.* 1. *& multis ſeqq.* 4.

At vero *perſonalis*, perſonæ oſſibus adhærens, eandem ubicumque comitatur & eximit. *dixi ſup. n.* 3. *quibus addo Felin. cap. ſui nu.* 16. *verſ. & vide omnino. Abbas ibidem nu.* 11. *verſ. quoddam eſt privilegium de foro compet. Dixi infra lib.* 2. *cap.* 45. *n.* 6. *& ſeqq.* 5.

Ejuſmodi enim privilegium ſequitur perſonam in ſolidum, diciturque individuum, & pro parte valere, pro parte convelli non poteſt. *Amyo Conſ.239.nu.4.lib.2.* ad exemplum ſententiæ unicum caput continentæ, inquit Peckius *cap. privilegium num. 5. verſ.ampl.2.de Reg.juris in 6.*

6 Præterea illud apud omnes receptum eſt, quod in dubio exemptio præſumi potius debeat realis, quam perſonalis. *Navar. Conſ.4.de privileg. Menoch l.3. præſumpt.* 103. *Franc.d.cap.privilegium.nu.4.l.forma §.quanquam ubi ſcribentes.ff. Cenſibus. Ioannes le Cirier tract.de Iure primogenit.qu.1.tertii libri, nu.3.*

7 Tum quod exemptiones ſint ſtrictiſſimi Iuris, Ideoque reſtringendæ. *Franc.cap. volentes in pr.n.2.de privileg.in 6.in cap ne aliqui.in cap.per exemptionem num. 5. Eod. tit.Iaſ.d.1.ff.de conſt.dixi late inf.cap.4.* & ad litteram intelligendæ. *Cavalcanus deciſ.31.n. 18. & ſeq. par.1.* Tum quod ita præſumendo minus præjudicatur Ordinariæ poteſtati, quæ eſt perquam favorabilis, minuſque diſcedatur à jure communi. *Menoch.de præſumpt.l.2.præſ.16.n.12.21.& ſeqq.l.ſi unus §.pactus ne peteret ubi DD.*

8 *ff.de pact.* Idque quantumvis plena & ampla exemptio conceſſa ſit: niſi, ut cenſet Francus, ſpecificè derogatum ſit Innocentianæ conſtitutioni capituli volentes, de privilegiis in ſexto *DD.cap. volentes ubi Franc.n.1.& 2.* quæ dijudicatio, ut arbitror,

9 pendet ex matura inſpectione privilegii, cujus mens tenorve, ut ſcripſit Leo Papa Epiſcopo Ambianenſi, ad amuſſim ſpectandus eſt. *cap.porro cap. recepimus, cap. cum plantare cum gloſſis de privileg. Clement.1.de probat.Franc.d.cap.privilegium n.4. Anania & Abb.cap.ad abolendam de hæreticis.*

10 Privilegia enim ſemper conſideranda ſunt ex mente concedentis. *Rom. conſ. 29. nu.1.* etiamſi verba ſenſu improprio ſumi atque contorqueri deberent *l. ſcire oportet §.ſufficit ff.de excuſat tutor.l.credendum.ff.qui petant tutores. Roma.conſ.180.n.10.late Franc.c.1.§.ex parte n.2.Cum addit de conceſſ. præbend. in 6.* Unde ortæ apud pleroſque hæ inſpectiones, an privilegium, ne clerici alicujus eccleſiæ excommunicari ab Ordina- poſſint, ſit reale, vel perſonale? *Roſellis tract. de Indulgentiis nu.284. ubi dicit eſſe reale.* Item quid ſi in privilegio exemptionis exprimatur nomen prælati, non dignitas, cujus tamen tenor reſpiciat eccleſiam? ac è contra ſi exprimatur dignitas prælati, non tamen ejus nomen, tenor vero reſpiciat ejus perſonam? qua de re videatur Ioannes Andreæ *in cap.privileg.ubi Franc.n.4.de Reg.Iuris in 6. Abb. c. quoniam nu.8.& 16.de offic.deleg.late Menoch.præſumpt.13.per tot. lib.3.*

11 Dividi quoque aliter, & plurifariam ſubdividi ſolent exemptiones: nempe in *generales, & ſpeciales.* Generales ſunt, cum conceduntur pluribus perſonis, vel ratione plurium perſonarum, aut rerum: ſeu quando generalitate ſua complectuntur multos articulos. *cap.cum & plantare de privileg. ca. veniens. cap. auditis de præſcript. c.ex tuæ de filiis presbit.* Speciales vero, quando uni loco vel uni perſonæ unus exemptionis articulus conceditur. *Hoſtienſis in ſumma de reſcript.§. quod continet jus commune &*

mune, & §. quod gratia ſpeciales. Utraque ſpecies ſubdividitur *in Reales*, *ſingulariter*
communiter Perſonales, & communiter tantum Corporales.

De Realibus dixi ſatis ſupra *num.* 4. quibus tantum addo ejuſmodi exemptionem 12
eſſe perpetuam, quia rei adhæret: ideoque ſemper durat, niſi res perimatur vel de-
ſtruatur. *l. cum res § fin. ff. de leg. 1. cap. cum acceſſiſſent de conſtit. c. 1. 2. & 3. 25. quæſt. 2.*
dixi late infra lib. 3. cap. 19. & ſeqq. aut pro parte revocetur ſeu eidem detrahatur per
ſequens privilegium, quo ad partem tamen tantum revocatam, *ca. duo de offic. Or-*
din. dixi infra lib. 2 cap. 18. vel in totum revocetur. *cap. ita nos 25. quæſt. 2. dixi late lib.*
3. per tot.

Singulariter perſonalis exemptio eſt, quæ alicui vel aliquibus perſonis propriis 13
expreſſis nominibus perſonaliter conceditur. *dixi ſup. num. 3. & ſeqq.* ea perſonam
cui conceſſa eſt non egreditur, etiamſi fuiſſet conceſſa prætextu dignitatis. *arg. cap.*
ad hoc de uſu pallii, cap. bona 2. §. fui de poſtulat. prælat. tale enim privilegium ſingulari-
ter perſonale ad ſucceſſorem non transfertur, niſi ſpecialiter ita concedatur, ſed
cum perſona ipſa intermoritur. *cap. 1. ut lite pend. cap. petiſtis 7. qu. 1. cap. conſtitutus de*
conceſſ. præbendæ §. ſed & quod principi verſ. Plane ex his quædam ubi DD. Inſtit. de Iure
ſcripto & non ſcripto l. privilegia ff. de Reg. Iuris, Niſi inquam ſpecialiter diſpoſitum a-
liter reperiatur. *cap. quoniam §. pen. & fin. de offic. deleg. & d. cap. 1. Communiter perſona-*
le privilegium eſt, quod communiter certis perſonis certis ex cauſis, & incertis arti-
culis conceditur propriis nominibus non expreſſis, exemplum poni poteſt in privi-
legio minorum, abſentium cauſa reip. in S. c. Veilleiano, Macedoniano, quod non
eſt propriè hujus inſtituti. *Singulariter autem & communiter corporale* eſt, quod ali- 14
cui univerſitati, corpori vel collegio ſic conceditur, quod quilibet ſingularis de
univerſitate poteſt de tali privilegio ſingulariter ſe juvare. *arg. cap. contingit de ſen-*
tentia excom. cap. ſi diligenti de foro compet. & dixi affatim infra eod. lib. cap. 23. 15

Communiter vero corporale tantum eſt, quod competit quidem collegio vel uni-
verſitati, non autem ſingulis in particulari. *arg. cap. quia manumittitur 12. quæſt. 2. l.*
ſed ſi hac §. qui manumittitur ff. de in Ius vocando, & dixi infra d. c. 23. quale privile-
gium perit cum ipſo Collegio, *ut notat Hoſtienſis in ſumma de Privilegiis §. quot ſint*
ſub. verſ. ergo corporalia, & nos late infra lib. 3. cap. 19. & 21.

Adhæc dividuntur iterum exemptiones *in Temporales & Perpetuas.* Illæ ad tem- 16
pus durant, & cum perſona deficiunt; hæ vero ad ſucceſſores tranſeunt: quæ tamen
diviſio magis concernit exemptiones civiles quam has canonicas, de quibus eſt ſermo,
arg. l. neque Dorotheum C. de decurionib. lib. 10. l. privilegia ff. de Reg. Iuris. 17

Poſtremo exemptiones aliæ ſunt *Limitatæ*, aliæ *Indeterminatæ ſeu illimitatæ Limi-*
tatæ nullas habent vires extra ſuos limites, ut ſupra notavimus, *num. 2. & 4. arg. d. cap.*
volentes & cap. 1. ut lite pendente cap. 1. de uſu pallii cap. mandata de præſump. l. fin. ff. de
Iuriſd. om. Iud.

Limes

18. Limes autem conſideratur ex quatuor circumſtantiis, ex perſona, cauſa, loco ſive re, & ex tempore *cap* 1. *&* 2. *diſt.* 29.

Inde terminatæ autem ſemper & ubique locum habent, quales merito ſupra adnotavimus eſſe perſonales *num.* 3. *&* 5.

19. Paucis, quæ ſpecies exemptionum conceſſa ſit, non aliter dijudicari poteſt quam ex tenore privilegii ad quem tanquam ad ſcopum in hoc judicio collimandum eſt, *cap. porro de privileg. cap. fin. de uſu pallii arg. l. de his ff. de tranſact. cap. cum iure de offic. deleg. l. unica C. de mandat. princip.*

20. Et quidem diviſiones hæ accidentales ſunt, excepta prima diviſione, in reales, & perſonales, quæ penitius rem atque ſubſtantiam exemptionum concernit.

21. Rurſus exemptio alia eſt, cui renunciare non licet, ut eſt ea quam Papa conceſſit *cap. cum tempore de arbitris cap. ſi de terra de Privilegiis.*

Alia cui renunciare licet, qualis eſt ea, quam Ordinarius conceſſit certis in caſibus, quos infra capite ſequenti exprimemus, *Io. Andr. cap. ſcienti de Reg. Iur. in* 6. *Fel. cap. P. & G. Col.* 3. *de offic. deleg.*

22. Poſtremo alia eſt *Pura & Abſoluta*, ut eſt quæ ab omnibus eximit ſubjicitq; immediate ſanctæ Sedi; alia verò *non pura & abſoluta ſed mediata*, exemplum in Abbatia Clarmonenſi Ordinis Ciſtercienſis, quæ ſubjicitur Abbatiæ Clarevallenſi, utraque enim exempta eſt, ſed diverſimode: una enim immediatè, altera mediatè *glo. ſing. Clem. attendentes de ſtatu Monach. Card. Clem.* 1. *quæſt.* 4. *de ſuppl. neglig. prælat. à legat.*

23. *text. Clem.* 1. *de Reſcript.* Prima diviſionis ſpecies propria eſt, cæteræ impropriæ, teſte Peckio *cap. privileg. num.* 4. *ad verb. perſonale de Reg. Iuris in* 6.

QUÆSTIO III.

Quis poſſit eximere.

SUMMARIUM.

1. *Princeps concedit exemptiones civiles.*
2. *An Epiſcopus eximere poſſit.*
3. *Regulariter non poteſt.*
4. *A viſitatione, procuratione, correctione eximere non poteſt, neq; à Cathedratico Iure reverentiæ, Charitativo ſubſidio.*
5. *Eximere tamen poteſt initio fundationis Eccleſiæ. Repudiatio futuri juris non eſt alienatio.*
6. *Eximere poteſt per modum Vicariæ perpetuæ.*
7. *item patiendo præſcriptionem aut ſententiam.*
8. *Et in omnibus aliis caſibus exceptis prenotatis.*
9. *Prælatus nõ appellãdo præjudicat Eccleſiæ.*
10. *An Archiepiſcopus poſſit eximere.*
12. *An Patriarcha.*
13. *An legatus à latere.*
Exemptio eſt de reſervatis Papæ.
Legatus nihil poteſt juri contrarium.
14. *An Pontifex.*

15. *Pop-*

Digitized by Google

15. Pontifex nō poteſt eximere à Rom. curia. *excommunicetur.*
16. An ita quis eximi poſſit ne à Pontifice *17. Pontifex non poteſt ſibi manus ligare.*

PRincipem ſeu Imperatorem in civilibus exemptionem poſſe concedere, certius 1.
eſt, quàm ſit neceſſe probare. *C de his qui à principe vacat. muner. acceperunt lib. 10. Petrus Antiboli tract. de. munerib § 4. num. 3. & ſeqq.* Hoc autem intra ſuos carceres coerceri debet. Nam Eccleſiaſticas exemptiones aliqua ratione ei concedere non liceret. *cap dudum de decimis cap. bene quidem diſt. 96. cap. Eccleſia Sancta Maria de Conſtit. Abb. & DD. cap. auditis num. 9. de Reſt. in integrum. Innoc. Abb. Hoſt. cap. auditis de integ. reſt. Alber. l. bene à Zenone C. de quadr. præſcript.*

Sed præcipuæ difficultatis eſt, an Epiſcopus poſſit? Poſſe cenſuit. Càldeus *Conſ. 5.* 2.
de Reb. eccl. non alien. Oldra. conſ. 172. Col. 3. & conſ 254 ad objectas Col. 2. hiſce præcipuis rationibus, quod præſcriptione ac ſententia epiſcopali juri præjudicetur, ac adverſus eum his titulis exemptio acquiratur. *cap. auditis, de Præſcript. cap. cum inter de Re judicat.*

Regula tamen communis eſt, non poſſe in totum eximere. *gloſ. cap. 1. in pr. de privileg. in 6. ubi Philipp. Franc. num. 4. verſ. In glo. 2. Abb. cum olim num. 4. de privileg. d. cap. conſtitutus cum glo. de religioſ. domibus in cap. cum venerabilis de cenſibus cap. cum inter: ubi etiam Feli n. de Re jud. n. 3. & 4 glo. ſolemnis cap. viſis 16. quaſt. 2. Felin. in ſuo repert. verſ. Epiſcopus cum conſenſu capituli.* 3.

Quam ſpecifico octo modis. Imprimis ut à viſitatione, 2. à procuratione, 3. à correctione eximere non poſſit, *cap. viſis 16. quaſt. 2.* Ne quidem ulla præſcriptione, *c. cum ex officio de præſcript. Io. Franciſ. Pavinus auditor Rota tractat. de viſitatione prima part. quaſt. 4. num. 22. & 24. Molina de Iuſtit. & Iure to. 1. tract. 2. diſput. 85. fol. 3. 8. A. in fine & diſp. 79. fol. 326. E. verſ. obedientia.* Niſi tamen detur de alio prælato, ut infra dicetur. 4.

Quartò neque à Cathedratico, *cap. paſtoralis cum glo. ubi etiam Hoſtienſ. de donat. glo. cap. quicunque recognoverit 16. q. 7.* quod ita appellatur, quod detur Epiſcopo pro honore Cathedræ *cap. placuit 10. quaſt. 3.* idem quod ſynodaticum, quia in ſynodo ſolvitur. *cap. olim de cenſ. 10. Hugo de officio quatuor prælatorum part. 12 tit. de exact. Epiſcopi. Io. Franciſc. tract. de viſit. quaſt. 5. primæ partis num. 12. & ſeqq.* quod adeo verum eſt, ut pro libertate Cathedratici ſeu ſynodalici non currat præſcriptio contra Epiſcopum. *Card. Clem. 1. in 3. qu. 1. de Iur. patr. Balbus de præſcript. in 5. part. quaſt. 16. Henricus Rotteus tract. de ſynodo part. 3. nu. 87.* 5.

Quintò ſimiliter neque à jure reverentiæ eximere poteſt. *Bald. l. fin. C. de bon. lib. Angſt. Lud. l ſed ſi hac § patronum ff. ſol. matr. vide Felin. cap. cum inter num. 3. de Re judicat. Iacob. Puteum lib. 3. deciſ. 115.*

Sexto nec à charitativo ſubſidio, *cap. cum apoſtolus de cenſibus, late Bartholom. Bellencinus*

Digitized by Google

lencinus rotæ auditor tract.de charitat.ſubſidio quæſt.47.per tot. eſt enim etiam ad inſtar aliorum jus impræſcriptibile. *Belleus d. tract.quæſt.50.nu.7.& 9.*

Septimo nec à jure inſtitutionis *arg.cap.cum ſatis de offic.archidiac. ca.2.de capell. Menoch. lib.6.*

Poſtremo nec ab iis quæ ſunt Ordinis Epiſcopalis, quæ refert Hoſtienſis in cap.dilecto de officio Archidiac. Notantur autem hi caſus inter ceteros DD.ab Abbate & Io.Andr. in cap.cum venerabilis de cenſibus Frederici conſ. 248.

Verum quia ſuperius ad quæſtionem reſpondimus regulariter negative, rarumque eſt in jure ut generalis aſſertio ſubverti non poſſit *l. omnis diffinitio ff. de reg. Juris.* Hinc regulam ſeu communem iſtam opinionem reſtringo. Imprimis ut Epiſcopus poſſit Eccleſiam eximere initio Fundationis. Ratio eſt quia tum nondum eſt quæſitum Epuſcopatui Jus ſuperioritatis, *Ante de Butr. & Imola.cap.cum inter de conſuet. Caldeus d. conſ.5. Felin.d.cap.cum inter num.4. Cardin.conſ.11. quadam ſocietas. Lud. allegat.* 44. & tranſlatitium eſt, quod repudiatio futuri juris non ſit alienatio, ſicut etiam qui occaſione acquirendi non utitur, non dicitur alienare, *l.alienationis §.qua occaſione ff.de verb. ſignific. Fabian. de Monte tract.de empt. & vendit. quæſt.4. quæſt.22.numer.15.* Quamvis Butrio & Imolæ reluctetur Fredericus *d. conſ.*248.

6 Secundo ut poſſit per modum Vicariæ perpetuæ: excipiendo tamen jura de quibus Abbas *c.Cum venerabilis n.5.de cenſib.& in c. Conſtitutus, n.10.ubi etiam Innocent. de Religioſis domibus.*

Tertiò eximere poteſt præſcriptionem patiendo, vix eſt enim ut non videatur alie-
7 nare qui patitur uſucapi, *cap.auditis cap.olim ubi DD.præſcript.l.alienationis ff.de verbor.ſig.Fabian.de Monte de empt.& vend.quæſt.4. quæſtione 22.n.13.* de præſcriptionibus autem adverſus Epiſcopum late Franciſc. Balbus de præſcript in prima parte quintæ partis princip.quæſt.11.& ſeqq.

8 Quarto à ſententia pro exemptione legitimè lata non appellando *cap. Cum inter ubi Abb. Felin. & DD. de Re judic.per ea quæ notat Io.Bertachinus tract.de Epiſcopis in quarta parte 4.libri. quæſt.7.nu.22.* Paucis in cæteris caſibus exceptis octo prænotatis Epiſcopus eximere poteſt *Abb.cap. Cum inter num.13.de Re judic.cap. Paſtoralis num.5.de donat.& d.cap. Cum venerabilis de cenſib.ubi Io. Andr.&* DD. *vide Innoc.d.cap.Paſtoralis n.5.6.7.de donat.* Id tamen ſi faciat ſolemniter, cum cauſa, & conſenſu capituli, alioquin non valeret. *Archidiac.cap. viſis 16.quæſt.2.Specul.de diſpenſat §.nunc de Epiſcoporum verſic.76.cum addit. Fred.d. conſ.248.per cap. novit de his quæ fiunt à præſatio. Clement.2.de Reb.Eccleſ.non alien.cap.ſine exceptione 12.qu.2.* Abundat autem robore ſi accedit confirmatio Papæ, *cap.conſtitutus vbi DD.de Relig.dom.glo.& Abb.d.cap. Cum venerabilis num.4.* quæ præſumitur tranſacto curſu decennii, *Ita Menoch.de præſump. li.3.c.132.n.53.Tiraq. de præſcript.§.1.glo.4.* per tot.

Reſtat

Reſtat ſolutio argumentorum Caldei & Oldradi, quæ ſolvuntur alio argumento, à violatione tàm dialecticis, *Chriſtoph Hegendor. in dialect. legali lib. 2. tomo 15.* quàm Iuriſconſultis uſitato *l. mulier cum l. ſeq. ff. ad S.C. Velleian.* Etenim contra arguo: Epiſcopus poteſt per præſcriptionem Eccleſiæ tacite præjudicare, ergo non poteſt expreſsè per exemptionem. Ratio eſt, quia diſpar eſt ratio taciti & expreſſi. *Præſes in loco, ab expreſſo ad tacitum.* Ideoque clericus tacitè poteſt juriſdictionem alieni Epiſcopi prorogare; expreſsè non poteſt. *cap ſi diligenti cap. ſignificanti c. dilecti de foro competenti Præſes eodem loco.* Et ut paucis multa, Epiſcopus tacitè quidem Eccleſiæ præjudicare poteſt, expreſsè vero non poteſt. *Bertachinus tract. de Epiſcopis in quarta parte quartæ partis quæſt. 7. n. 22.* Parum urget ſecundò, quod adfertur de ſententia: quia negligentia Prælati non appellantis tacitè præjudicat Eccleſiæ, quod expreſsè non poſſet, *cap. biduum 6. quæſt. 2. cap. Sæpe ubi DD. de appellat. glo. & DD. cap. 1. ut lite non conteſt. Abb. cap. 1. de dolo & contumacia, Bertachinus d. quæſt. 7 num. 22.* 9

Succeſſive quæritur tertiò, an Archiepiſcopus poſſit: Cauſa quæſtionis eſt, quod Archiepiſcopus dicitur velut Princeps Epiſcoporum: eſtque in ſua metropoli ſeu Archiepiſcopatu ordinarius ordinariorum. Sicut enim totius Epiſcopatus Eccleſiæ in poteſtate ſunt Epiſcopi, ſic Eccleſiæ totius Archiepiſcopatus (inquit canon) ad diœceſim pertinent Archiepiſcopi. *cap. 1. 9. quæſt. 3. Spec. de ſentent. § 6. verſ. Quid ſi Epiſcopus. Bertachinus de Epiſcop. in præludio n. 13. Anton de Prat. de Iuriſdict. Epiſcop. cap. 6. num. 17.* Diſtinguendum eſt, ut in diœceſi ſuffraganeorum non poſſit. *tex. cap. ſicut unire de exceſſib. prælator. cap. duo c. paſtoralis de offic. ordin. c. nullus de Iure patr. Abb. d. c. Cum inter n. 14. de Re judicat.* In ſua autem eadem poſſit quæ Epiſcopus. *Abb. d. c. cum inter.* 10

Ratio eſt, quia licet Archiepiſcopi ſint ordinarii totius provinciæ ſive metropolis cujus gerunt ſolicitudinem, non ideo tamen cujuslibet de provincia, ſed juriſdictio in quemlibet dicitur eſſe impedita, paucis quibuſdam caſibus per gloſ. & DD. exceptis. *glo. ſolemnis cap. paſtoralis de offic. ordin. Io. Franciſc. Pavinus de viſitatione part. 1. quæſt. 10. n. 50. & ſeqq.* Quos Hoſtienſis *tit. offic. ordinar. § ſunt autem* expreſſit his verſibus

> Officium varium, forus, appellatio, crimen, »
> Peccans, non patens, res, conſultatio, deſes, »
> Præſul, canonici tumidi, ſententia nequam, »
> Viſitat, indulget cuſtos, quia Papa dat uſus »
> Permutat, ſociis ſuſpectus, cumque remittit »
> Caſibus his primas ſubjectos præſulis arcet. »

Porrò, ſi conſentiente Epiſcopo Archiepiſcopus eximeret, tum non tam ab ejus auctoritate, quam ex conſenſu Epiſcopi exemptio vires, & robur aſſumeret, 11

Digitized by Google

Arg.cap.Cum inter in verbis cum ſua teſtimonio.R.quondam Veronenſis Epiſcopi qui e-
juſdem Eccleſiæ Archipresbyter extitit factum fuerat & completum ubi etiam glo.& Abb.
n. 14. de rejudic. quo in caſu cenſuit gloſſa *in cap.placuit 16.quæſt.6 per cap. Archie-*
piſcopus 9.quæſt.3. adhibendum eſſe conſenſum omnium Epiſcoporum provinciæ;
12 quod tamen Abbati diſplicuit *d.cap. Cum inter n.14. de Re judic.* Eadem dicta ſunt
de Patriarchis *cap.duo de offic.ord.* id eſt patribus patrum, ſeu primatibus, ordo in
jure poſt Pontificem ſummus. Quæ enim dicuntur de Epiſcopis, eadem etiam ha-
bent locum in Archiepiſcopis & Patriarchis. *Caccialup de unio.art. 4.n. 5. verſ. 3. vol.*
tract.15.fol.150. quales olim quatuor tantum erant: Conſtantinopolitanus, Alexan-
drinus, Antiochenus, Hieroſolimitanus; *cap.antiqua de Privileg.cap. cleros diſt. 1. cap.*
omnes ſine diſt. 22. hodie ſunt Bituricenſis, Piſanus, Aquilegientis, Venetus, de qui-
bus Nicolaus Boerius *de ordine graduum utriuſque fori part.1.nu.13. & ſeqq. Franciſc.*
Pavinus de viſit.part.1.quæſt.2.num.8.& ſeqq. Petrus à Monte *in Monarchia Concilii n.*
Rubr.ordo aſſiſtentium concilio.n. 2: Marcus Mantua *tract.de concilio num. 75. & ſeqq.*
Io.Hugo *de officio quatuor prælatorum §.Erant etiam olim apud.*

13 Sed quid de legato? Non poſſe eximere, etiamſi eſſet legatus à latere certi juris
eſt, probaturque duplici ratione. Prior eſt, quod exemptio fit de reſervatis papæ.
late Abb.cap.ult n.1 & ſeqq. cum apoſt.de confir.utili, vel inutili.Rebuff. in prax. benef.
par.1.tit.de Revoc.union.num.20.glo.in cap.quod translationem. de officio legati, ac pro-
priè Apoſtolicæ ſedi competat *glo.cap.1.verb.exemptionis de privileg. in 6. ubi Philipp.*
Franc.n.4.verſ.in gloſſ.2.

Translatitium autem eſt, quod ubi requiritur Apoſtolica indulgentia, non va-
let indulgentia legati, *tex.cum glo.in clem.per literas de præbend. Clem.quia contingit*
§.1.verſ.Apoſtolicæ de relig.dom.Bellen.de charit.ſubſid.quæſt.40. prout nec in generali
legati à latere commiſſione tranſeunt caſus papæ reſervati. *Nicolaus Boerius tract.de*
poteſtate legati à latere n.24.

Poſterior eſt, quia Legatus à latere nihil poteſt facere quod tendat in violatio-
nem juris communis, quod Abbas dicit eſſe regulare. *cap fin.nu.2.cum add. de confir.*
utili vel inutili.Boer.d.tract.de pot.legati à latere n.44.Villadiego tract. de legato. par.1.
quæſt.9.n.64.per cap.pen.& ult.de filiis presbyterorum. eximere autem & adverſatur
juri, *cap.Omnes baſilicæ 16.quæſt.7.Milis in repertorio verb.Epiſcopus fundat.fol.127.&*
Epiſcopus ſolus fundat.fol.130.per tex.cap.cum Epiſcopus de offic.ord. in 6. & plurimum
præjudicat Eccleſiæ. *Baron. in annal.Eccl.tom.8.anno 676.Pontifice Adeodato fol.517*
latiſſime Durandus de modo celebrandi concil.generalis tit.de exemptionibus à n.15. uſque
ad n.75.Concil.Tridentinum ſeſſione 24.cap.11.& 20.de Refor. Ideoque non eſt facile
(inquit Fel.) concedenda exemptio. *ca.Cum non liceat n. 1. de præſcript.* Sed potius
rejicienda. *Rom.conſ.37 Innocent cap.dudum de privileg.*

14 De Pontifice videtur voluiſſe dubitare Durandus *tract.de modo generalis Concilii*

part.

part.1.Rubr.4.n.18.43.44.& ſeqq. Sed tamen nihil dubii ſubeſt, *glo. cap.1. in pr.ubi etiam Francus de privileg.in 6.cap.frater 19.quæſt.1. cap. luminoſo 18. quæſt.2.glo.cap. quod translatione de offic.legati, & optime in noſtris terminis Pariſius conſ.22.n.11. & ſeq. vol.4.expreſſim Mandoſius deſignat.gratiæ tit.exemptiones verſ.eximere proprie eſt Apoſtolicæ ſedis. Anchar.conſ.132.n.5.Spec.tit.de legato.§.nunc oſtendendum verſ.11. l.nemo C.de decurionibus lib.10.cap. Cum inferior ubi glo.in verbo exemptum & Abb.de majorit & obedient.* Quid enim ei abnegabimus de quo inſigne illud D. Bernardi 2.*de Conſider ad Eugen.* Age indagemus adhuc diligentius, quis ſis, quam geras perſonam in Eccleſia Dei, Quis es Sacerdos magnus? Tu princeps Epiſcoporum. Tu hæres Apoſtolorum, tu primatu Abel, Gubernatu Noe. Patriarchatu Abraham, Ordine Melchiſedech, dignitate Aaron, auctoritate Moyſes, Iudicatu Samuel, poteſtate Petrus, unctione Chriſtus. Alia multa de Pontificis poteſtate leguntur apud Anton.de Roſellis *tract.de Conciliis cap.t.Sententia quæ potius attendenda ſit.17. & Capit. Pontifex circa quos & ubi poteſtatem habeat, cum aliis plurimis capp.ſeqq.* Item eundem *tract de poteſtate Imperatoris & Papæ, per tot.* Catald. de Bonon. pag. *tract.de poteſtate Papæ.* Pretereundum tamen non eſt, quod, etſi pontificis ſit proprium eximere, tamen quod à ſe, vel Romana curia eximere non poſſit; *Abb.cap.ſi quis num.2.de Major & obed. Selva tract de beneficio part.3.quæſt.8.num.36.& tract de jure jurando part.4.nu.39.Belleus de charit.ſubſid.quæſt.58.n.4.Reſtaurus tract.de Imperatore q.50. n.32.Felin.cap.Cum non liceat num.14. de præſcript.* nec adverſus eum præſcriptione exemptionem acquiri, verius eſt. *Felin cap.cum nobis, de præſcript. & d. c. cum non liceat. Milis in repert.verb.præſcribere nemo fol.358.Abb.c.ad audientiam n.18.& 19. de præſcript Reſtaur.de Imperatore d.quæſt.54.n.6.* idq; ne dentur acephali, quos Eccleſia rejicit.*cap.nulla ratione diſt. 93. ubi glo.* quod de omnimoda & totali exemptione accipiendum eſt: ſpeciali enim privilegio, ut puta charitativo ſubſidio, decima papali, aut alio ejuſcemodi jure à Pontifice quis eximi poſſet.*cap.decet de reg.Iur. in 6.cap.1 & 2.25.quæſt.2.Bartholom.Bellencinus de charitat.ſubſidio.quæſt.58.n.3.*

Unde itum eſt in aliam, & quidem arduam quæſtionem, an Princeps privilegio 16.
aut præſcriptione eximi poſſit à punitione Pontificis, ſeu quod in idem recidit ne
ab eo excommunicetur? Poſſe videtur judicare extravagans Io.22. incip. frequen-
tes, ſub finem; dignitati enim principis parcendum eſt. *Maſſa ad formulam Cam. ob-
lig.tit. Reliqua proceſſus n.21.* Verum eſt ejuſmodi Privilegia, & vana eſſe, & nulla,
*late Roder. Epiſc.Samoren.lib.de Origine principatus parte 2.charta 77. & ſeqq. §. ve-
rum §.tertio. Reſtaurus tract.de Imperatore quæſt.50.nu.32.quæſt. 111. caſu 77.per cap.
Cum inſtantia ubi.DD.de cenſibus cap.per venerabilem. Qui filii ſint legitimi cap. Licet
de foro compet.cap.novit. de Iudic.l. Iubemus nullam ubi DD. C.de Sacroſ. Eccleſ.cap.
cum non liceat de præſcript.* Et eſt concluſio Abbatis.*d.cap. cum inſtantia.* His ver-
bis: Quinimo dicit Io.Andr. ſe non credere quod Papa poſſet aliquem privile-

Digitized by Google

giare,ne teneatur venire ad eum, vel ut per eum non poſſit excommunicari, & ego
hoc habeo pro indubitato, quia cum Papa teneat locum Dei in terris ut in cap. 2.
de transl.prælator, non debet aliquem eximere ſua poteſtate,cum per hoc eximetur à poteſtate Dei,unde contra ſummam poteſtatem Papæ, non valet præſcriptio.ut not.Innoc.*cap.bona 2.de poſtul. prælat.* Ita ille, Idem cenſet Felin. *in d.cap. cum non liceat n.14.in fine de præſcript.* tum ne dentur acephali,ſine Rege, ſine capite,ut locuſtæ *Abb.c.per venerabilem num.9. & 37. Qui filii ſint legitimi. Fel. Abb. & DD cap cum non liceat de præſcript.cap.nulla, diſt. 93.* tum ne ſit in manu Pontificis abji-
17 ciendi à ſe claves ac ſibi manus ligandi.*ca. innotuit de elect.dicam infra lib.3.cap.1. n. 2.* Quam ſententiam doctè confirmavit Gregorius Saytus Theolog. Benedictinus *tom.1.Theologia moralis lib.5.cap.10.num.12.*dicens ne quidem ejuſcemodi privilegio quemquam immunem eſſe à cenſuris Bullæ Cœnæ Domini. *qua de re dicam infra lib.4.quæſt.75.*

QVÆSTIO IV.

Ius exemptionum an ſit favorabile vel odioſum.

SUMMARIUM.

1. *Agentis intentio inſpicienda.*
2. *Leges, ſtatuta, privilegia, judicanda ex intentione concedentis.*
3. *Exemptiones an conceſſa favore exemptorum.*
4. *Exemptiones an extendantur ad inſtar privilegiorum.* 15.16.
5. *Ius exemptionum odioſum.*
6. *Pontifex diœceſanus totius orbis.*
7. *Exemptiones reſtringenda.* 8.14.17.
10. *Ampliatur etiam ad exemptiones incluſas corpori juris.*
11. *Maſculinum non concipit fœmininum.*
12. *Reditio ad jus commune favorabilis.*
13. *Cum favor & odium concurrunt, prævalet odium.*
18. *In dubio judicandum pro ordinario.*
19. *Iuriſdictio ordinaria valde favorabilis.*

1 Videri favorabile jus exemptionum non paucis probari poteſt argumentis: quæ priuſquam attingam præmitto, ut cognoſcatur qualis ſit actus, inſpici debere an agens principaliter motus ſit ob favorem,aut etiam ob odium. Primo caſu favorabilis,altero odioſus judicatur,*l.qui exemptionem,in pr. ubi Barth. & Bald. ff. de cond.indeb.Bald.l.1.col.10.verſ.ſed hic quæro de effectu C.de ſumma trinit.*eſtque generale ut ſtatuta, leges, privilegia cenſeantur favorabilia ex principali intentione con-
2 cedentium.*Bald.l.venia ubi DD.C.de in jus voc.conſ.433.Domina Ioanna col.2. lib.3. Nicolaus Milis in repertorio verb. lex dicitur favorabilis.*

Atqui,nemo dubitaverit exemptiones concedi favore exemptorum, quandoque ut liberati jugo ordinarii quietius vivant: quandoque etiam favore ſanctæ ſedis, cujus

Digitized by Google

cujus intereſt habere multas immediate ſubjectas, ideoque in odium ordinariorum
late Rebuffus Reſponſo.142.cap.quam ſit 18.*quæſt.2.*

Deinde exemptiones ſunt privilegia Principum, quæ late,& omni cum favore
dicuntur interpretanda & extendenda,*l.fin.ubi DD.ff.de conſt.pec.l.ult. ubi tex. ff. de*
conſt.princip. ſic etiam diſpenſatio quæ alioquin odioſa eſt late interpretatur. *cap.* 1.
de filiis præbit.in 6. Poſtremò,quando favor & odium concurrunt,dicitur conſide- 5
randus favor. *Abb.c.in litteris in fin.de Reſt.ſpol.per not.in d. l.2. C.de in Ius vocando* 6
Bald.l.2.C.Qui non poſſit ad libert.pervenire. Communis tamen concluſio eſt,jus hoc
exemptionum eſſe odioſum. Ratio eſt,Quia ſicut Pontifex Diœceſanus eſt totius
orbis,*cap.cuncta per mundum* 1.*& cap.cuncta per.* 2. 9. *quæſt.3. Troilus de Canoniſat.*
ſanct.dubio 2.*n.*8.9.28.29.& Imperator dominus univerſi orbis protectione atque
dignitate *glo.ſolemnis in cap.Adrianus Papa diſt.*63.*text.l.deprecatio ff.ad l. Rodiam de*
*jactu.Bald.cap.*1.*n.*2.*de allodiis. Menoch.lib.2.præſumpt.*14.*n.*3.*& ſeq.Reſtaurus tract.*
*de Imperat.quæſt.*52.*&* 53.*n.*19.Sic Epiſcopus fundatam habet intentionem ubique
& in omnes ſuæ Dioceſis.*cap.cum Epiſcopus ubi DD.de offic.ord. in 6.cap.omnes Baſili-*
cæ 1647.*cap.noverint cap.noverint cap.regenda cap.ſic quidam* 10.*quæſt.*3. *cap. cum con-*
*tingat de foro compet.*niſi tamen conceſſa ſit exemptio: quæ quidem quia eſt contra
jus commune.*Abb.cap.recepimus n.*4.*de privileg.in cap.*1.*n.*10.*de offic.ordin.* ideo (ut 7
& omnia quæ communi juri repugnant) dicenda eſt juris odioſi.*Abb.cap. quia circa*
in 3.not. de privileg. in cap.olim ſuper glo.1.de verb.ſig. Eſt enim omnis receſſus à jure
communi odioſus.*Abb.cap. cum dilectus, de conſuet.cap.*1.*&* 2.*de filiis presbit,late in*
*materia exemptionum Durandus tractat de modo concil.general.part.*1.*Rubr.*4.*nu.*15.*&*
*multis ſeqq.*Ideoque ſtricti juris.*cap.quæ à jure de Reg.juris in 6.l. quod vero ff. de legib.*
Barth.in repet.l.Cæſar ſub finem ff.de publ.& vectigal.Bald.poſt Iacob.de Aret.l.non poſ-
*ſunt in 2.lectura ff. de legibus.*Ac proinde exemptiones, quia præjudicant ordinariæ 8
poteſtati quæ eſt favorabilis,quantum fieri poteſt reſtringendæ. *Franc. c.*1.*n.*2.*verſ.*
3.*nota. de privil.in 6.in c.ne aliqui n.*1.*c.per exemptionem n.*5.*verſ.in glo.eodem tit. Abb.*
*c.ſane.per totum de privil.Iaſon l.ſi ſic ſtipulatus n.*12.*ff.de verb.oblig. Et l.*1.*ff. de Conſt.*
*Abbas conſi.*102.*n.*2.*verſ Tertio facit,v.*1.*Innocent.c.dudum de privilegiis.*Ut & reſcri-
pta,privilegia,gratiæ Pontificum, & id genus ſimilia,in quantum à communi jure 9
recedunt.*late Fel.cap.cauſam quæ de Reſcrip.Io.Baptiſta Leonellius tract. de ſurrept. re-*
*ſcript.quæſt.*3.*art.*7.*Tiraq.de Retract.conſang.*§.1.*glo.* 9.*n.*180.*& ſeqq.& latiſſime* §.
35.*glo.*1.*Bald.c.ſuper litteris Col.*1.*de Reſcript.Rebuff.in praxi benef.par.*1.*Tit.differentia*
*inter privilegium & Reſcript.n.*23.*in fin.*

Quæ etiam extendo ad exemptiones in corpore juris clauſas. *Andr. Gammarus* 10
*tract.de extenſionibus n.*164.*Francus c.cum de diverſis n.*4.*de Privil.in 6.gloſ.c. ut circa*
*de electio in 6.& c.Conſtitutionem de Regular.*ideoq; exemptio conceſſa fratribus mi-
noribus non extenditur ad ſorores ejuſdem ordinis, quod contra Roiin: de Forlii

in

Digitized by Google

in l.tres fratres ff.de pact per illum tex. & l.lucius § .quæſitum ff.de leg.3. l. lucius. § .mœnia ff.ad trebell.l.lucius ff.fam.herciſc. & Flamminium Paril. *de Reſig.ben.part.1.lib.3.qu.* 12.dicens *diſpoſitum in Abbate habere locum in Abbatiſſa.* Cenſuit Baldus *in d. §. Mœnia & in l.quicunque col.4.C.de ſervis fugit.* Et poſt eum Alex. *Conſ.15. viſ. teſtamen-*
11. *to n.3.vol.4.* & meritò, regulare enim eſt in privilegiis, aut reſcriptis maſculinum non concipere fœmininum, *late Tiraq. de retract.conſang.§.1.glo.9.n. 183. & ſeq. not. Decius l.feminina n.65.& ſeq.ff.de Reg. juris* DD. *l.verbum hoc ſi quis,ubi Rebuff. Alciat. ff. de verb. ſignific.* Quæ notanter limitantur in exemptione ab ordinario ſpeciali; puta,qui non habet juriſdictionem ordinariam de jure, ſed ex privilegio, præſcriptione,conſuetudine,aut aliter,de quo Navarrus *Conſ.9. de privileg. tomo ſecundo.*
12. ejuſmodi enim exemptio,ſeu reditio in juriſdictionem veri ordinarii, ut & reditio ad jus commune, omni digna favore eſſet judicanda *cap. ab exordio cum gloſſ. diſt.35. l.ſi unus §. pactus ne peteret ubi DD.ff.de pact.late Fel cap.cum acceſſiſſent col.1. de conſtit. Goſadinus conſ.1. num.35.conſ.9.num.31.Abb.cap.olim.num.5.de verb.ſignif. Rebuff.in praxi benef.part.1.tit.differentia inter privileg. & reſcript.* Unde (quod notandum eſt) elicitur, quod licet exemptus ab ordinario, & immediatè ſubditus Papæ,non poſſit ſe ſubmittere extraneo ſuperiori ſine licentia Papæ, tamen ordinario ſuo bene ſe ſubmittere poteſt, quia hoc modo res ſimpliciter redit ad jus commune, ſunt verba Felini & Iaſonis, *l.ſi unus §.pactus ne num.9.ff.de pact.Felin.in ſuo repert.verb.exemptus ab ordinario & immediate ſubditus Papæ fol.53.col.1. Abbas c. ſignificaſti n.10. de foro compet.in c.de offic.ord.Navar.conſ.13.de privileg.t.2.* Sic clericus licet de jure non poſſit conſentire in alium judicem ſine venia ſui Epiſcopi, *d. c. ſignificaſti.* Si tamen ex jure ſpeciali ſit ſubjectus prælato inferiori ab Epiſcopo, ut in ſuum Epiſcopum conſentiat,non requiritur licentia prælati. *Iaſ.d. §.pactus ne nu. 9.Felin.repert.verb.Clericus qui eſt ſubditus fol.20.col.1.& cap.Cum acceſſiſſent num. 5. de conſt.* quia(inquit ibi)adhoc ut res revertatur ad jus commune, à quo per viam ſpecialem exierat, poteſt inferior venire contra diſpoſitionem ſuperioris. Id quod magis appoſite diſcutietur infra *Libro 2. cap.5.n.18.& ſequentib.* Quæ cum ita ſint,patet ſatis reſponſio ad objecta in principio. Et quidem primum ſolvitur dupliciter. Imprimis quod etſi exemptiones interdum favore exemptorum conceſſæ ſint,tamen principalius interceſſit odium ordinariorum, ut late deducit Rebuffus *Reſponſ.142.*

13. Porrò cum in diſpoſitione concurrunt favor & odium, ea ſimpliciter cenſetur odioſa. *Io.Andr.c.ult.ſup.glo.5.ubi Anchar.dominic. Francus n.6.in fine de verb.ſignif. Bald.l.1.col.1.verſ. Item nota quod privilegium.ff. de conſtit.princ. Milis in repert. verb. lex dicitur favorabilis & verb. privilegium ſi in uno.*

14. Secundo exemptiones adverſantur juri communi *d. cap. baſilica d. cap. ſignificaſti d.cap. Cum Epiſcopus.* Omnis autem receſſus à jure communi eſt odioſus, *cap. 1. &*

2.de

Digitized by Google

2.de filiis presbit.in6. Abb.cap. olim n 3.de verb.ſignificat.latè Durandus d.parte 1. *Rubr. 4.n.*15. *& ſeqq. uſque ad num.* 75. Ad ſecundum, fateor exemptiones eſſe privilegia Principum: ſed tamen quia præjudicant juriſdictioni ordinariorum, quæ eſt valde favorabilis *cap.pervenit* 11.*quæſt.in fin. Franc.d.cap.per exemptionem n.*5. debent ad inſtar omnium privilegiorum ſtrictiſſimè interpretari, ut minus quam fieri poteſt præjudicent tertio. *Felin.c.cauſam quæ n.*10. *& ſeqq.de Reſcrip.* Licet bene reſpectu conconcedentis admittant interpretationem extenſivam *Abb. cap.olim n.*7.*de verb.ſign. latè Iaſon & DD.l.beneficium ff.de Conſtit. Caſtrenſ.lib.*2.*C de in jus vocand.ubi etiam DD.Milis verbo.privilegium principis contra eum.*

Ad poſtremum, reſpondetur partim ut ad primum, partim quod hic verſetur etiam odium reſpectu exemptionum, ex eo quod dicantur excitari perturbationes & diſſolutiones. *Concil.Trident.ſeſſ.*24.*cap.*11.*de Refor.Durand.d. parte* 1 *Rubr.*4.*à n.* 15.*uſque ad n.*75.*Choppin in ſuo Monaſticon lib.*1.*art.*1.*num.*22. Unde inquit D.Gregorius in epiſtolis, ſi ſua unicuique Epiſcopo Juriſdictio non ſervetur, quid aliud agitur, niſi ut per nos, per quos Eccleſiaſticus ordo cuſtodiri debet confundatur? *c.pervenit* 11.*qu.*1. *Riga cap.cum M.n.*195.*de conſtit.* aut ſi verſatur qualis qualis favor, certè ille privatus eſt, ceditque favori ordinariæ juriſdictionis, qui publicus eſt, *per not. Franc.& DD. cap. odia de Reg.juris in* 6. Et ne multa: ſi exemptiones ſunt contra Jus commune, (ut eſſe probatum eſt ſupra) quantumvis certè ſint exemptorum favore introductæ, tamen nihil dubitandum eſt, quin ſimpliciter tanquam quæcunque juri communi contraria, ſint odioſæ & ſtrictim interpretandæ. Sic de retractu conſanguinitatis concludit Tiraq.*in Præfat. num.*67. Hinc in dubio ſemper præſumendum eſt & judicandum pro ordinario. *Feder. Conſ.*130. *Abb.cap. Quondam numer.* 4.*cum addit.de privileg.* cujus juriſdictio eſt valde favorabilis, *cap. pervenit* 11. *quæſt.* 1. *& cap. qui reſiſtit quæſt.*3. *Archidiac.in cap.Frater* 16.*quæſt.*1.*n.*3. Et eſt ratio, quia fiunt in præjudicium poteſtatis ordinariorum, quæ utique favorabilis eſt, & extendenda.

QUÆSTIO V.

Diſpoſitione Generali, an comprehendantur Exempti?

SUMMARIUM.

1. *Diſpoſitio generalis non extenditur ad caſus privilegiatos.*
2. *Exempti ſunt honore, & prærogativa digni.*16.

3. *Sub*

3. Sub indictione generali collectorum, exempti non comprehenduntur. 19.

4. Beneficia exempta non comprehenduntur appellatione beneficiorum 20. 21.

5. Appellatione clericorum non comprehenduntur exempti.

6. Cardinales an Comprehenduntur ſub diſpoſitione generali. 26.

7. Concluſio affirmativa quæſtionis. 10.

8. Pontifex eſt Diœceſanus exemptorum.

9. Exempti magis ſubijciuntur Papæ quam alij.

11. Generalis diſpoſitio comprehendit cauſas, & perſonas privilegiatas.

12. Generali diſpoſitione ne aliquid fiat comprehenduntur exempti.

13.14. Limita ſi generalis diſpoſitio præmdicaret exemptioni.

15. Sublimita niſi diſpoſitio generalis haberet prægnantes clauſulas.

17. Generalis diſpoſitio odioſa generaliter intelligenda,

18. Tantum operatur generalis diſpoſitio in genere, quantum ſpecialis in ſpecie.

21. Si conceſſum ſit Epiſcopo ut percipiat fructus beneficiorum vacantium in ſua Diœceſi habebit etiam fructus beneficiorum exemptorum ſua diœceſis.

22. Appellatione Eccleſiarum Diœceſis comprehenduntur exempta.

23. Limita ſi dicatur de tua diœceſi. 25

24. Valet argumentum à rebus ad perſonas.

27. Sententia in favorem piæ Record. Cardin. Erardi à Marcka Principis Leodienſis.

28. Diſpoſitio legis & hominis æquiparantur.

29. Diſpoſitione generali quis non cenſetur diſponere quod ſua non eſt poteſtatis,

NOn comprehendi exemptos ſub generali diſpoſitione , multa videntur
1 arguere. Imprimis , Quod diſpoſitio generalis non extendatur ad caſus
ſpeciales, & privilegiatos , ſed eorum gratia veniet reſtringenda , niſi tamen
ſpecialiter de illis caveatur. *Abb. cap. verum numer. 22. de foro competen. glo. &
text. cap. 2. de præbend. in 6. l. in teſtamento ubi Fulgoſ. C. de Teſtamen. l. Hac conſultiſſima ubi gloſſ. & DD. C. Qui teſtam. facere poſſ. Alciat. l. poſtquam liti ſub finem C. de
pact.*

Cum ergo exempti, tanquam eximii, ſint meliore loco, ac omni favore, privi
2 legio, & honore, aliis præferendi, *cap. per tuas ubi gloſſ. de majorit. & obed. cap. ut
Apoſtolico ubi Franc. num. 3. de privileg. in 6. Petr. Brixienſ. in repert. verb. Exemptio verſ.
An Prælatis. Henricus Botteius de Sinodo Epiſcop. par. 3. numero* 17. Generali diſpoſitione comprehendi non debent. Ut hoc in puncto tradit Bald. l. 1. *Colum.
6. verſ. unde quæritur. C. de furtis Caſtrenſ. Conſ. 313. poſtrema res iſta, vol. 1. Conſ. 462.
vol. 2.*

Secundo, ſub generali indictione collectarum non comprehenduntur exem-
3 pti , *Archidiac. cap. ſi propter de reſcript. in ſexto. Angel. l. fin. C. ſine cenſu & reli-*

quis

Digitized by Google

quis Bertachin.de Gabellis.part.7.num.29.Lucanus de fiſco part. 3. *de Immunit. collect. num.9.Gigas de penſion quæſt.59.n.9.* quod & in charitativo ſubſidio tenet Decius *Conſ.154.in cauſa exemptionis colum.2.*& in Gabellis, Io. Gutierrez.*tract.de Gabellis quæſt.87.& ſeqq.*

Tertio ſimiliter ſub generali appellatione beneficiorum non veniunt beneficia 4
exempta *tex. & DD.d.cap.ſi propter. Copus de fructibus lib.4.tit.3 cap.3. Rota deciſ. 2. de privileg. in antiq.* Sicut quoque nec appellatione beneficiorum diœceſis. *Felin. cap. grave num.2.de offic.ordin. Selva de beneficio part.1. quæſt.3. num.21.*

Quarto generali diſpoſitione ſeu appellatione clericorum, non veniunt aut 5
comprehenduntur exempti,*text.& gloſſ.in d.cap.grave cap.ex parte de privileg. glo. Clement.ſi beneficio de prebend.ubi Cardin.glo.Clem.frequens de exceſſ.prelat.Petr. Brixienſ.in repert.verbo Clericus.*

Poſtremo,ſicut generali diſpoſitione Papæ non comprehenduntur Cardinales: 6
quia in generali diſpoſitione non includuntur majora expreſſis, *cap. ſedes Apoſtolica ubi Felin.& DD.de Reſcript.Ioan.Monach.Ioan.Andr. cap. unico de ſchiſmat in 6. Gigas de penſionib.q.59.num.11. & ſeqq.Barbatia tract.de Cardin.part.1.q.7.per tot.* ita etiam exempti.

Sed prædictis non obſtantibus, concludendum eſt contrarium. Quod ut 7
probem, præmitto Pontificem eſſe Diœceſanum, & ſuperiorem exemptorum 8
cap.multa diſt.93.glo.& Franc. cap. auctoritate. §. inhibemus verſ. in gloſſ. de privileg. in 6.Abb.cap.nihil de electione. Unde, cum Papa aliquid generaliter conſtituit, ligat omnes ſuos ſubditos *cap. 1. de conſt.cap.1.de Cenſib.* Licet autem omnes ſint 9
Papæ ſubditi, longe tamen magis ſubjiciuntur ei exempti, cum alium non habeant Iudicem: alioquin enim forent acephali, ſine rege, ſine capite, quas Pontificia jura execrantur *gloſſ. & text.d.cap. nulla. tex. cap. quidam circa fin. 24. quæſt. 3.*

Itaque concluſio eſt,quod in generali diſpoſitione comprehendantur exempti. 10
Ita concludit,& confirmat Gomeſius *ad Regulas Cancellariæ tit.de infir.reſignat.par.1. quæſt.5.fol.72.*

Ratio eſt,quia generalis diſpoſitio legis non ſolum cauſas ſed etiam perſonas 11
privilegiatas comprehendit.*Bald.l.in fraudem §. ult. de teſt. milit Decius l.1. num.9. ff.de regul.Iuris.cum addit.latiſſime ſuo more concludit Tiraquell. de retr. Conſ. §. 1. gloſſ.14.n.95. uſque ad num.* 103. Idque etiamſi major aut ſpecialior aliqua ratio in uno quam in alio caſu appareret, & etiamſi in odioſis aut pœnalibus verſaremur. *Gozad.in Conſ.35.breviter colum.2.num.6.Conſ.51.in cauſa num.24. Conſ.103. videtur primo num.3.Conſ.59.prima facie num.13.Conſ.19.num.17.Tiraquell.d.§.1.gloſſ.14. num.101.& ſeq.*

Digitized by Google

12 Hinc eſt, quod generali prohibitione ne aliquid fiat, includantur etiam exempti. *Da Philip. Franc. cap. auctoritate §. inhibemus in pr. de privileg. in 6.* quia tantum operatur generalitas reſpectu omnium, quantum ſpecialitas reſpectu quorundam. *Caſtrenſ. in l. qui ædificium num. 3. per. l. ſi ſervitus ubi glo. ff. de ſervit urb. prædiorum l. ſi duorum & ibi Barth ff. de adminiſt. tut. l. ſi chorus ff. de leg. 3. l. omnes C. de præſcript. 30. vel 40. annorum. Tiraquell. tract. de præſcript. §. 1. glo. 11. verſ. hæc tamen in fine quem omnino in hac materia vide.* Item etiam ſub generali diſpoſitione clericorum comprehenduntur exempti. *Navarrus de datis & promiſſis pro Iuſtitia not. 4. verſ. ſexto noto.* Quæ tamen declaranda ſunt, & limitanda, ut obtineant in materia tantùm communi & indifferenti.

13 Nam ſi diſpoſitione generali verteretur aliquod præjudicium ſpeciale exemptionis, tunc ſub ea non comprehenderentur exempti. *arg. l. ſtichus ubi Barth. ff. de aliment. & liber. leg. Bald. l. omnes populi ante finem verſ. Item nota quod generale ſtatutum ff. de Iuſt. & Iure. Decius l. 1. n. 10. 11. ff. de reg. Iuris. Tiraquell. de præſcript. §. 1. glo. 11. in fine & de Retract. Conſang. §. 1. glo. 14. n. 105.*

14 Ratio eſt, quia per ejuſmodi conſtitutiones ſeu diſpoſitiones generales, revocarentur, aut alterarentur exemptiones, quod jura non admittunt *tex. cap. 1. De Conſtit. in 6. l. decurionibus ubi glo. & DD. C. de ſilent. lib. 12. Milis in repert. verb. privilegium non inſertum in fol. 37 2. pag. 2. quod etiam multis auctoritatibus confirmat Tiraq. d. tract. de præſcript. §. 1. glo. 11. poſt princip.* Quod ipſum confirmatur per Henricum Ferendat. *in addit. ad Repert. Milis in verbo privilegium his verbis*: Privilegio ſpeciali alicui con-
" ceſſo nunquam derogatur per legem generalem, niſi fiat de ipſo mentio. *tex eſt cum*
" *ſua glo. l. decurionibus C. de ſilentiar. lib. 12.* quem tex. ad hoc ponderavit Bald. *l. non plu-*
" *res C. de ſacroſ. Eccleſ.* refert & ſequitur Jacob. de S. Geminia. *l. 2. §. omnes autem col. 2.*
" *verſ. addite ff. de Iudic.* ita ille.
" Quod tamen ſublimita, niſi in diſpoſitione generali adjectæ ſint clauſulæ præ-
15 gnantes, quales ſunt non obſtantibus, &c. Etiamſi de verbo ad verbum, &c. Cujuſcunque ſtatus, &c. aut aliæ ejuſmodi. Aut ſubjecta materia vel diſponentis præſumpta voluntas aliud ſuadeat. De quibus compendii gratia Gomeſius. *in proemio Reg. Cancell. quæſt. 4. 5. & in Comment. ad Reg. de valore exprimendo in Impet. benef. quæſt. 1. verſ. Quid in tanta varietate uſque ad verſ. Poſtremo. Felinus cap. accedentes de præſcript. Guido de Reſcript. nu. 22. & ſeq. Menoch. de præſcript. lib. 2. præſumpt. 12. nu. 3. & ſeqq. & lib. 6. præſumpt. 38. & 40. per tot. Navarrus Conſ. 12. de Regularibus n. 5. lib. 3. tom. 1. conſ. 7. de privileg. tom. 2. arg. glo. in verbo cujuſcunque. Clem. ſi de beneficio, ubi Card. de præbendis.*

Non obſtant argumenta in principio oppoſita, quia licet in exemptis præfulgeat quædam nota honoris, qua non exemptis quadantenus præferuntur. *d. cap. per tuas Franc. d. n. 3. Petrus Brixien. & Henric. Botteius ſupra cit.* tamen ejuſmodi præeminen-

tia

Digitized by Google

tia non liberat à vinculis legis ſive generalis diſpoſitionis,argumento ejus quod de Auguſta dicitur: quæ etſi fulgeat radiis Auguſti, *l.fiſcus §. fin. ff. de jure fiſci.*tamen generali conſtitutionum diſpoſitione comprehenditur, *tex. not. l. princeps ff. de legib.* 17
Hinc eſt quod dicitur, diſpoſitionem generalem quamvis odioſam, quantum petitur lata interpretatio oriens ex proprietate verborum, generaliter eſſe intelligendam. *Ang.l.ult.verſ.ultimo quæritur ff.de conſt.princip.per tex.l.cum lege ubi Aret.ff. de Teſtam.Tiraq.d.tract.de præſcript.§.1.glo.11.verſ. Idque adeo procedit.* Quod ipſum poſt Tiraq.cenſuit Gomeſius his verbis, Diſpoſitio (inquit) generalis capit omnes " ſuas ſpecies,etiam qualitate differentes,ut notat Bald.l. in fraudem ff. de milit. teſt." per tex.l.1.§.quod autem ff. de aleat.not. Decius cap. 2. de prebendis & alibi ſæpe. " Ita ille. *In comment.ad Reg. de Impetr.beneſ.vac.per obitum famil. Cardin. quæſt. 8. verſ. Et pro iſto in fine.*

Ratio eſt,quia tantum operatur diſpoſitio generalis in genere, quantum ſpecialis in ſpecie *l.ſi duo ubi Barth ff. de adm.tut.l.ſi chorus ff.de leg. 3.l.omnes C. de præſcrip. trig.vel quadraginta annorum.* 18

Non obſtat ſecundum. Quia exempti ideo non comprehenduntur in generali indictione collectarum,ne per conſtitutiones,& diſpoſitiones generales privilegium eo in caſu ſpecialiter conceſſum,revocetur,ut præter cæteros in prima declaratione à me vocatos in auctoritatem,appoſitè probat Decius *l.1.nu.10. & 11.ff.de Reg.Iuris glo.cap.grave de offic.ordinar.* 19

Ad tertium negatur ſimpliciter, quod appellatione beneficiorum non comprehendantur exempta. Ita cenſet Gomeſius concludens ea comprehendi ſub regula Cancellariæ, de infirmis reſignantibus. *Lud. Gomes. ad reg. Cancell. Reg. de infir.reſig.quæſt.5.Philip Franc.cap.ſi propter num.8.& 9.ubi explicat Archid. de Reſcript. in 6.* 20

Hinc eſt quod ſi conceſſum fuerit Epiſcopo privilegium ut habeat fructus beneficiorum vacantium in ſua Diœceſi, habebit etiam fructus beneficiorum exemptorum ſuæ Diœceſis. *Anton.de Roſellis tract. De Indulgentiis num. 314. & ſeqq. Io. Copus tract.de fructibus lib.ult.ca.3.num.14.& ſeq.Abb.cap.pro illorum num.6.in fine de prabendis.* 21

Translatitium enim eſt,quod appellatione eccleſiarum Provinciæ vel Diœceſes veniant etiam exemptæ. *Abb.d.cap.pro illorum num.6.Fel.ca.grave n.1.de offic.ord.ca. dilecti pro foro compet. Anton.de Roſellis & Io. Copus jam citati.Cardinalis Clem.Archiepiſcopi §.ſimilis n.15.de privileg.* 22

Non tamen ſi diceretur *de tua Diœceſi* vel *eccleſiarum tibi ſubjectarum*,adeo quidem,ut hic major ſit difficultas ex verbis,quam in re. *Felin. d. cap. grave Io. Copus Roſellis Abb.d.num.5.* Siquidem differentia ſtatuitur inter has enunciationes, de beneficiis in tua Diœceſi, & de tua Diœceſi: ut in priori comprehendantur exempta; in po- 23

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

in poſteriori neutiquam: quippe quod beneficia exempta ſint quidem in diœceſi, ſed non de diœceſi Epiſcopi, *Lapus Clem.2.de privilegiis Abb.d.cap.grave num.1.cum addit.de offic.ordin.Roſellus d.loco n.315.Petr.Brixienſ.in repert.verb. Exemptio verſ. an per mandatum, Et notavi infra quæſtione 46.poſt.pr.*

24 Ad quartum, reſpondeo omnino uti ad præcedens: Idque argumento à rebus ad perſonas, quod eſt in jure validum, *arg.l.miles ita ff. de milit. teſta. & arg. l. ſi quis inquilinos §.ſi ita legatum de legat.1.Matth.Gribaldus de ratio ſtud lib.1.cap.18. & præſes in locis à loco ad perſonas.*

Non obſtat cap. grave de officio ord. Quia illud diſponit de clericis tuæ diœceſis, qui ad inſtar beneficiorum non comprehenduntur ejuſmodi ſermone, ex eo quod tuum importet ſuperioritatem, quam Epiſcopus non habet in exemptos

25 *Card.cap.Abbatem de Reſcrip.* Sicut enim loca exempta, ſunt in diœceſi Epiſcopi, ſed non de diœceſi ut dictum eſt ſupra, *adde Abb.cum add.cap.Apoſtolicæ num. de donat.* Ita & clerici exempti ſunt in diœceſi Epiſcopi, ſed non de diœceſi. Confirmo quia clericorum generali appellatione veniunt clerici cujuſcunque gradus. *Francus cap.1.in pr.n.2.de clerico ægrotante in 6.cum diſtinctione tamen quam ibi adfert.*

26 Ad poſtremum licet plerique cenſuerint generali diſpoſitione non comprehendi Cardinales, ut præter alios tenuit etiam Io.de Selva. *tract.de Beneficio parte 3. quæſt.43.n.3.* tamen verius eſt, & communius comprehendi *Felin.cap. in jure peritus de offic.deleg.cap.ad aures col.7.verſ.octava concluſio de Reſcrip. c. quod ſuper his col.3. de fide Inſtr.Bellenſinus tract.de charit.ſubſid.quæſt.66.ubi hic articulus diſtinctim explicatur, adde exactè Navarrum diſtinguentem tractat.de datis & promiſſis pro juſtitia not. 4.verſ.ſexto quæro.*

27 Quam opinionem confirmat variis in locis Loudov. Gomeſius ad Regulas Cancellariæ: aſſerens ita fuiſſe judicatum anno 1531. in Novembri per Rotam in favorem Erardi à Marcka piæ recordationis Cardinalis & Principis Leodienſis contra Cardinalem de Vich. *In præm. Regul. Cancell. quæſt.4. verſ.ex quo infertur ac aliis in locis.*

28 Pro coronide, volo prædicta non ſolum obtinere in diſpoſitione canonis, ſeu legis, rationibus præſcriptis *& tot.tit.de conſtitutam in decret.quàm in digeſtis*, ſed etjam in diſpoſitione hominis: quia diſpoſitio legis & hominis æquiparantur, bonaque ſumitur argumentatio ab una ad alteram *l.ſi in teſtamento. in fin.ff. de vulg. & pupill. Mathæus Gribald. tract.de Ration ſtudendi lib.2.verb.diſpoſitio & lib.1.cap.18.per l. non impoſſibile ff.de pactis.* Sed ita cum homo diſponere potuit: Nam (ut inquit Marcus Mantua) diſpoſitione quantumcunque generali, nunquam quis cenſetur de eo

29 diſponere, quod ſuæ non eſt poteſtatis, *l.lucius ff ad municip.l.ſi pater ff. Quæ in fraud. cred.l.curatores in fine ff.de adminiſt.rer.ad civit.pertin cap. in generali de controverſ. inter dom.& agnatos, Marcus Mantua ſing.485.*

QUÆ-

Digitized by Google

QVÆSTIO VI.

Exemptio an præſcriptione acquiratur?

SUMMARIUM.

1. Exemptio praſcribi poteſt cum requiſitis à Pariſio. 2

3. Quaſi poſſeſſio non relevat à probatione exemptionis 4. 5. 6. 7.

4. Pendente lite ordinarius exercet juriſdictionem, ſed cum diſtinctione.

6. Privilegium favorabilius praſcriptione.

8. Qualis praſcriptio requiratur ad exemptionem.

9. In articulis de immemorabili tempore ponendum quod alius ſit in poſſeſſione ſuperioritatis, alioquin eſſent impertinentes.

10. Exemptio translative praſcribi poteſt, non vero extinctive. 14.

11. Quantum tempus detrahi debeat.

12. Exemptio an acquiratur conſuetudine?

13. Exemptio eſt de reſervatis Papa.

14. Univerſalis exemptio acquiri non poteſt. 10.

15. Exemptiut proſcribant debent tractari à Papa tanquam tales.

16. Reverentiale jus nemo in totum praſcribit.

17. 18. Tenentur nihilominus poſtulare ea qua ſunt ordinis Epiſcopalis.

19. Praſcriptio admittitur, modo ordinarius ſit diligens.

20. Habitus juriſdictionis non praſcribitur.

PRæſcribi Exemptionem latè docuit Franciſcus Balbus aliique ſexcenti, *Balbus tract. de praſcript. 1. partis principalis quaſt. 22. per tot. Abb. cap. cum non liceat de praſcript. & conſ. 94. vol. 1. in cap. dilectus num. 18. de capell. Monach. Felin. d. cap. cum non liceat Philipp. Francus cap. cum perſona §. ſi autem num. 1. cum auctoritatibus per eum allegatis de privileg. in 6. & latiſſime Bald. in addit. ad ſpec. de teſtib. §. nunc videndum col. 2. verſ. item opponunt & col. ſeqq. uti inter catera docet modum articulandi*, &c, 1
Sed hactenus ſi concurrant quæ Paulus Pariſius *conſil. 69. vol. 4.* requirit his verbis: 2
Exemptio quoad juriſdictionalia ut poſſit præſcribi, multa ſunt neceſſaria, & inſimul concurrere debent. Nam qui dicit ſe exemptum ex præſcriptione, debet eam »
probare, ut eſt tex. ad litteram in d. cap. Cum perſonæ §. ſi autem de privil. in 6. I- »
tem debet eſſe poſſeſſio ex præſcriptione pacifica & non violenta, nec clandeſtina ut »
dicit tex. ad literarum in d. cap. cum perſonæ pro quo facit cap. licet de privileg. »
eodem lib. & cap. cum qui de præb. in 6. & 16. quæſt. 1. cap. legimus not. late in »
cap. veniens de præſcript. & per Barth. l. 1. §. quod ait ff. uti poſſidet. cum ſimilibus. »
Et talis præſcriptio ſeu poſſeſſio debet eſſe cum bona fide: quod probandum eſt, »
nec non ut dicit tex. in c. vigilanti & in c. fin. de præſcript. cum vulgarib. debet etiam »
eſſe continuata & non interrupta juxta notata in c. illud de præſcript. & in regula »

ſine

» ſine poſſeſſione de Reg.Iur.l.6.per Alex.Conſ.1.10.vol.2. per Butrium Imolam &
» alios in d.cap.fui de præſcript.in tantum quod unico tantum actu contraria inter-
» rumpitur, nec eſt neceſſaria multiplicata interruptio ut pleniſſime habetur per
» doctores maxime Butrium & Modernos in cap. auditis de præſcript.& talis præ-
» ſcriptio debet eſſe cum cauſa, ſaltem colorata, ut dicit tex.in d. cap. cum perſonæ,
» verſ. licet, ad quæ not.per Butr.in d.cap.pervenit de cenſibus col.15. volens ea quæ
» privilegio tantum ſunt conceſſibilia, ut proprie eſt in materia præſenti, & patet
» per jura præallegata non præſcribi niſi tanto tempore, in cujus contrarium homi-
» num memoria non exiſtat, ut eſt not. in cap.1.de privil.in 6. & per Dec.conſ. 134.
» Concludentes quod præſcriptio quæ ſit contra jus commune ut eſt in caſu noſtro,
» debet habere titulum vel ſaltem eſſe talis debet, in cujus contrarium hominum me-
» moria non exiſtat, hactenus ille nu.17.& ſeqq.

Per quæ etſi Pariſius breviter & ſuo more ſubtiliter ſatisfecerit huic quæſtioni, non abs re tamen erit ſi eadem aliorum doctrinis & auctoritatibus confirmentur. Itaque illud hic præcipuum eſt, quod etſi communiter magnum ſit poſſeſſionis commodum, à qua nemo pendente lite privandus eſt, & quæ rejicere ſoleat onus probationis in adverſarium §.*commodum ubi DD.Inſt.de interdictis Gail.lib. 1. obſer. 147.Weſemb. in parat.tit.de Acq.poſſeſſ.n. 7.* tamen ab onere probandi ipſam exem-
3. ptionem, quaſi poſſeſſio nunquam relevat poſſidentem, *Franc.cap.cum perſona.* §. *ſi vero de privil.in 6.* Quod adeo verum eſt, ut ordinarius uti poſſit ſua juriſdictione contra eum qui dicit ſe exemptum, donec de præſcriptione plenè probaverit. *Philipp. Franc.d.§.ſi vero n.2.de privil.in 6.*

4 Sed diſtinctione res fiet explicatior, aut enim allegatur exemptio ex privilegio, de quo leviter aut perfunctoriè doceri poteſt; & tunc pendente lite nihil innovandum eſt, *Aurea Armilla verb.exemp.n.6.Angel.in ſumma verb.exemptio n.4. Abb cap.1.n.4.* & §.*ut lite pendente.Centiman.*d.*cap.cum perſona Anchar.d.cap.cum perſona*
5 §.*ſi vero.doctè Abbas cap.cum veniſſent n.8.de inſt.* Quamvis Caſtrenſ. videatur velle exactiorem probationem privilegii in *l.etſi ſolemnibus n.3.ubi etiam Cyn.C. de fide inſtrument.* Aut allegatur exemptio acquiſita præſcriptione, & tum, donec ea plenè probata ſit, ordinarius lite pendente utetur juriſdictione, ſive ſit in poſſeſſione ſubjectionis, ſive exemptus in poſſeſſione exemptionis.*tex.d.* §. *ſi vero ubi Franc. lapſus Domin.Ancharan,Io.Andr.adde Bellamera deciſ.209.per tot. Angel. in ſumma verbo exemptio n.4.*

6 Ratio differentiæ ſtatuitur, quod privilegium ſit favorabilius præſcriptione, *cap. ex parte de decimis cap.tua.eod.arg.cap.odia de Reg.Iuris in 6. Ang.in ſumma d.num.4. Philipp.d.§.ſi vero num.2.ubi expreſſè Io.Andr.* & *cæteri.* Et ita tenendum eſt: licet videatur adverſari Innocent. *cap. recepimus num. 1.in fine de Privileg.* Idem concludendum eſt, quando exemptio ex privilegio & præſcriptione ſimul cumulatur,

quod

quod fieri poteſt, *Balb.tract.de præſcript.in 5.parte 5.partis principalis quæſt.1.& 2.Abb. c.6.veniens n.18.ubi Felin.num.4. glo.d.cap.cum perſona §.quod ſi tales viri b.munitos Io. And. & DD.cap.nullus de Reg. Iuris in 6.*

Tum enim pendente probationis articulo, ſi exemptus fuerit in quaſi poſſeſſione exemptionis, ea non eſt ſpoliandus, ut nec ordinarius,ſi fuiſſet in quaſi poſſeſſione ſubjectionis, *Philipp. Franc. & DD.d.cap.cum perſonæ §.ſi vero n 3.de privileg.in 6.ubi Petr. de Anchar. & Dominicus.* 7

Sed quæritur paucis, quanti temporis præſcriptio requiratur? Dico cum glo. quod præſcriptio Canonica,annorum quadraginta cum titulo *glo.in cap.cum perſonæ §.ſi autem in verb.Canonicam: de privileg.in 6.tex.cap.1.ubi late Philipp. Franc.de præſcriptionibus in 6.DD.cap.de quarta de præſcript.Bald.in præallegata quæſt.12.n.4.verſ. ſed oportune Navarrus conſ.8.num.3.de Reſcript.* 8

Quod dixi de titulo,limita non obtinere in præſcriptione immemoriali *tex. & 9. glo in d. c.1.in fine de præſcrip.in 6.Pariſ.conſ.95.n.23.vol.4.Decius conſ.134.* 9

Nihilominus tamen in articulis de præſcriptione immemoriali ponendum eſt, quod alius quiſpiam juriſdictionem in exemptos habeat; alioquin impertinentes eſſent & non admittendi, *Felin. cap.cum non liceat nu.9. verſ.circa elegantem de præſcript.Oldra conſ.154.Caſtrenſ.l.is qui putat n.4 ff de Acq. Hered.& in terminis Rota deciſ.1.de præſcript.in novis Abb.d.ca. cum non liceat n.14.Balbus d.quæſt.12.num.2.vide Mandoſium in ſignaturis gratiæ tit.exemptiones col.2.v.ad probandam.*

10 Ratio eſt, quia exemptio extinctivè præſcribi non poteſt, ſed translative. *Milis in repert verb. præſcribi non poteſt exemptio,ubi allegat Rom. conſ.239.Ordr.conſ.165. & 241. Io.Calde d.cap.cum non liceat Anton.cap.auditis col.7. verſ. oppono quod non poſſit de præſcrip.Balb.d.quæſt.12.n.1.ſub finem.* Hinc reſponſum eſt,populum non exemptum Abbatiæ exemptæ præſcribere poſſe contra Epiſcopum exemptionem, ut ſubſit Abbatiæ exemptæ, *Abb.d.c.cum non liceat num.17.de præſcript.Felin.cap.ad audientiam num.20.verſ.vera eodem.Caccialupus tract.de unionibus.Art.3.n.20.21.22.23. & ſeq.*

Porrò in quæſtionem venire poſſet,an de præſcriptione detrahi poſſit tempus vitæ prælati,qui exemptionem conceſſiſſe prætenditur? aut tempus clericorum,qui exemptionem injuſto titulo inceperunt præſcribere? Calder,reſolvit negative *conſ. 2.3.& 4.de præſcript.* 11

Poſtremo reſtat quærendum, an conſuetudine exemptio acquiri poſſit? Aut loquimur impropriè aut propriè. Si impropriè, omnia concedo conſuetudini quæ præſcriptioni antea conceſſimus. *Ægidius Bellamera conſil 10.factum eſt tale col.16. in fine incip. Ad ſecundam quæſtionem.Rochus de Curte tract.de conſuetud. num.567.* Si vero loquimur propriè, videtur negandum conſuetudine exemptionem acquiri poſſe. Imprimis quia nullo jure definitum eſt Erubeſcimus ſine lege loqui *§.conſide-* 12

deremus. *Anch. de Triente & ſemiſſe l. illam in fine & de collat.* Secundò, videtur obſtare natura conſuetudinis per quam non poteſt jus aliquod aliter acquiri quàm indeterminate. *Milis in repert. verb. conſuetudo differt à præſcriptione ubi doctè Franc. ciſcus Balbus tract. de præſcrip. par. 1. quæſt. 10. numer. 3. & ſeqq Jo. Andr. & Abbas cap. fin. num. 20. de conſuet. Aug. §. flumina num 3 Inſt. de Rer. diviſ. Petrus Ravennas tract. de conſuet. num.* 101. *& Rochus ibidem num.* 423. Collegio autem, univerſitati, populo, quia perſonam unius tantum repræſentant, *l. mortuo ff. de fide juſſ. l. proponebantur ff. de Judic.* non poteſt aliter acquiri quam determinatè. *Abb. Jo. Andr. d. cap. fin. n. 23. per tot.* eaque ratione Abbas & Joannes Andreæ jam citati, & ita cenſuerunt repugnante eis poſtea Rocho de Curte, *tract. de conſuet. num.* 425. *&* 426. *& expreſſim n.* 427. *uſque ad finem.*

Tertia & potior, quia exemptio à juriſdictione Ordinarii eſt de reſervatis Papæ.
13 *glo. cap. quod tranſlationem de offic. ord. glo. cap. 1. verb. exemptionis ubi Philipp. Franc. num. 4. de privileg. in 6.* ejuſmodi autem non poſſe acquiri conſuetudine communiter traditum eſt. cap. *illud cap. pervenit. diſt.* 39. *Petrus Ravennas tract. de conſuet. num.* 245. *ſub finem*, niſi ſit immemoralis, vel accedat Papæ ſcientia. *Rochus d. tract de conſ. num.* 214. 301. 354. quod eſt hac in materia ſingulare & notandum; nam regulariter quicquid eſt acquiſibile privilegio, pariter etiam ſolet eſſe quæſibile conſuetudine. *Petrus Ravennas d. tract. de conſuet. num. 61. & ſeqq.* Porrò in exemptionibus non reſervatis, quales variè ſparguntur in utroque jure, cenſuerim conſuetudine eas acquiri poſſe ad inſtar privilegii, ſed cum ſenſu Roche de Curte jam allegati & Petri Ravennatis, *numer.* 61. *& ſeqq.* Quæ ideo dicta ſunt, quia ad inducendam conſuetudinem non requiruntur ea quæ ſtudioſè ad præſcriptionem legitimam requiri ſupra ex Pariſio & aliis probavimus. *Balbus d. tract. præſcript. part.* 1. *quæſt.* 12.

14 Limito autem quæcumque generaliter hactenus dicta ſunt. 1. quod univerſalis ſeu omnimoda exemptio præſcriptione aut aliter acquiri non poſſit ne dentur Achephali, *cap. nulla ratione ubi glo. diſt. 93. latè probatum eſt ſupra quæſt. 3. numer. 5.*

15 Secundò, quod etſi præſcribi poſſit contra Epiſcopum, ut quis ſubſit immediate Papæ, hoc tamen intelligendum eſt, dummodo allegans exemptionem, à Papa fuerit tractatus & habitus tanquam immediatè ſubjectus; Ratio eſt, quia ſola generalis præeminentia Papæ, non redacta ad actus ordinarios præjudiciales non ſufficit, ne ſequatur abſurdum, quod præſcriptio libertatis adverſus Epiſcopum probata ſemper exiſteret, quia omnes ſunt ſubjecti Papæ, *Felin. cap. cum non liceat col. 6. de præſcript. Balb. de præſcript. in 1. parte 5. partis principalis quæſt. 12. n. 4. verſ. prædictam concluſionem.*

16 Tertiò limito, quod exemptionem à reverentia Epiſcopo debita, nemo in totum

Digitized by Google

totum præſcribat. *Caſtrenſ.l.ſed ſi hac §.patronum num.4. ff.de in jus vocand.Roman. ſing.481. Felin.cap.ſi diligenti num.24.de foro compet.& in cap. Cum inter num.3. de re judic. Henric.Botteus de Synodo part.3.num.47.& ſeqq.Balb.d.tractat de præſcript. quæſt.12. num.6.* In parte tamen præſcribi poſſet,v.g. quod prælatus inferior in ſua Parochia præcedat Epiſcopum. *Felin. d.cap cum non liceat col.1. Balb.d. n.6.in fine.*

Quarto limito ut nihilominus exempti teneantur ab Epiſcopo poſtulare ea quæ 17 ſunt ordinis Epiſcopalis,ſcilicet Chriſma, conſecrationes Eccleſiarum, ordinum collationes,& ſimilia, niſi expreſſim ab ejuſmodi ſint exempti: quia quæ ſunt ordinis Epiſcopalis,nec conſuetudine,nec præſcriptione acquiri poſſunt, *Abbas cap. accedentibus num.2.& 3.de exceſſib.prælator.cap.veniens ubi Abb. in 2.not.de præſcript. Jo Andr. cap.1.de privileg.in 6.Balb.d.quæſt.12.num.fin.Franc.in d. cap. 1.num.7.verſ.in gloſſ.de Privil.in 6.*

Ordinis autem Epiſcopalis dico omnia ea eſſe quæ ab Epiſcopo alteri delegari non poſſunt, ſed per ipſummet explicari debent; velut dependentia prorſus ab ejus 18 ordine: eſt enim Epiſcopatus ſententia Canoniſtarum non modo dignitas,ſed etiam ordo,quamvis Theologorum opinio reſiſtat. *glo in proœm.ſexti verb.Epiſcopus Abb. cap. aqua de conſecrat.Eccleſ.vel altaris.Jo.Franciſci tract.de poteſtate capituli ſede vacante quæſtione 3.primæ partis principalis num. 1.& ſeqq.Hoſtienſis cap.dilecto de officio Archidiac.& in ſumma tit.de ordinatis ab Epiſcopo num.1.*

Quinto declara,præſcriptionem contra ordinarium admitti, dummodo inferior qui præſcripſit ſit diligens: Nam eo negligente ordinarius reaſſumit ſuam juriſdictionem. 19 *Rot.Noviſ.dec.514.num.1.par.1.Felin.& Abb.cap.irrefragabilis num.1.de offic. ordin. & cap. cæterum num.5.de Jud.*

Sexto, præſcribi non poteſt juriſdictio privativè ab Epiſcopo, quin ſaltem penes 20 eum remaneat habitus, licet actus ſit penes inferiorem,quo negligente revertitur ad Epiſcopum. *Abb.cap.cum contingat num 18.de foro compet.Rot.d.dec.514.* qua de re uberius infra dicetur *lib. 4. quæſt.30.per tot.*

QUÆSTIO VII.

Ad Exemptionem an ſit neceſſaria ſcriptura?

SUMMARIUM.

1. *Scriptura multis in caſibus, qui ſequuntur, eſt de ſubſtantia.* 10.

2. *Privilegia an requirant ſcripturam.*

3. *Diſtin-*

Digitized by Google

3. *Diſtinguendum inter ſubſtantiam actus & ſubſtantiam probatoriam.*
4. *Scriptura non eſt de ſubſtantia actus Exemptionum.*
5. *Scriptura non dat jus ad rem ſed conceſſio ſeu gratia.*
6. *Exempti gaudent exemptione antequam ſit ſcriptis mandata. Item antequam innoteſcat ordinario, non vero antequam innotuerit privilegiato.*
7. *Scriptura eſt de forma probatoria exemptionum.*
8. *Amiſſio tamen probari poterit per teſtes.*
9. *Privilegium intra tres menſes non regiſtratum non valet.*

1 Scriptura in pleriſque caſibus eſt de ſubſtantia actus quos refert ſolemnis gloſſa, *cap.1. §. poſt quam verſ. in ſcriptis ubi Philipp. Franc. & DD. de cenſib. in 6.* Julius Clarus, *de jure emphiteut. quaſt. 4. per tot.* Jo. Coraſius *eodem tract. n.12.* Jo. Ferrarius, *ibidem in pr. verſ. Eſt etiam ut ſcriptum.* Roman. *conſ.397. Guido quaſt.582* Specul. *de inſtrument. edit. §. Reſtat videre nu. 14. verſ. caſibus in quibus* Abb. & long. Apoſtill. *cap. quia propter n.6. de Elect.* Nec erit ſupervacuum, ſi caſibus gloſſæ aliquos uſitatiores addamus, primus eſt in Signatura gratiæ. *Rebuffus in praxi beneficiorum tit. de ſignatura n.4. & ſeq.*

2. In Bulla Rebuff. *eodem lib. tit. Bulla nova ac ſimplicis proviſionis n.12.*

3. In brevi Apoſtolico. *Rebuff. ibidem tit. de brevi Apoſtolico n.17.*

4. In reſignatione. *Rebuff. ibidem tit. Ratione perſona & rei n.17.*

5. In in legitimatione. *Rebuff. eodem loco tit. de Reſcript. legitimi miſto num.30.*

6. In commiſſione vicariatus. *Rebuff. d. lib. tit. de vicarius Epiſcop. num.8.*

Præterea omnes ſacri ordines non aliter probantur quam ſcriptura. *Guid. quaſt. 582. tex. cap. legum 2. quaſt. 1. Anton. cap. 1. de cler. pereg. Felin. cap. ſuper. his num. 18. in ult. concil. de accuſat.* Item jurisdictio ordinaria nunquam cenſetur collata niſi prius confectâ ſcripturâ. *Bald. l. prohibitum col. 7. verſ. 3. C. de jure fiſci lib. 10.* licet quandoque ſecus ſit in delegata, *Iaſon l. more majorum col. 8. verſ. Item adverte ff. de Juriſd. om. Jud. Anton de tremotis in addit. ad Ubertum de Bonacurſo in praxi tit. Quibus modis examen ordinarii, in pr. Milis in repert. verb. probatio delegationis.* Sic ſaiſinia, ſive licentia, aut miſſio in poſſeſſionem, ut & quævis acta judicialia probentur opus habent ſcriptura. *Romanus ſing.7. Barth. l. ſin ubi etiam Bald. in 11. oppoſitione C. de edicto divi Adr. toll. Fel. cap. quoniam contra, num. fin. de probat. Iaſon. l. cum praponas 1. C. de pact. Milis in repert. verb. probari poſſunt acta.* Poſtremo, mandata Apoſtolica, Commiſſiones, & id genus ſimilia non ſubſiſtunt ſine ſcriptura. *l. 1. C. de mand. princip. uti. vide Fabrum, cap. executor de conceſ. prabend. in 6. Clem. ult. de reſcript. Felin. cap. in noſtra in fine de Reſcrip. Andreas Barbatia tract. de Cardinalibus legatis à latere. quaſt. 1. num. 9. Bellencinus de charit. ſubſid. quaſt. 110. & ſeq.* Quemadmodum & ea omnia quæ ſine ſcriptura

Digitized by Google

ptura expediri non ſolent; velut poſt Bellameram de Capellanatu cenſuit Milis *verbo probatio capellanatus non poteſt.* De electione, *Abbas cap. quia propter num. 6. Cum prolixa apoſtill. de elect. Petrus à Braxio in directorio electionum cap. 28. tertia partis.* De diſpenſatione *regula Cancellariæ 53.* Quæ omnia in exemplum attuli: quia dubitationem movere poſſent, an hæ exemptiones ſint ex hoc genere quæ 2
ſcriptura conſtare debent: Maximè quod Iaſon poſt Baldum cenſeat privilegia (inquit) magna, requirere ſcripturam. *Bald. cap. conſtitutus col. ult. de Reſcript. Iaſon l. cum proponas, num. 9. C. de pact. Sanſonius de conſuet. Turon. tit. 1. §. 17. glo. 3.* Et præcilius Rota his verbis: Nota quod in privilegiis conceſſis à Papa, maximè in privilegiis exemptionis, debet eſſe ſubſcriptio cardinalium aliquorum, ut notatur in cap. à nobis de teſt. in fin. Quia in inſtrumento Principis, ex parte Principis debet intervenire auctoritas, quantum ad ſubſcriptionem arg. l. probatorias C. de diverſis offic. lib. 12. quia cum talia privilegia ſumant vim ex ſola voluntate Principis, multum debet conſtare de voluntate; & pro iſta parte fuit dictum, quod privilegium cujuſdam Papæ Paſchalis, in quo privilegio non erat annus, quod tale privilegium non habebat roboris firmitatem, ad quod faciunt not. per Io. Andr. in cap. præſentibus. 6. Hactenus Rota *deciſ. 1. de Privilegiis in antiquis.* & Milis *in ſuo repert. verb. privilegia Apoſtolica qualiter ſcribi.* ubi habet, qua forma debeant ſcribi, videnturque in probationem hujus vocari poſſe varii textus, quibus conſtituitur privilegia non ſubſiſtere antequam ſolemniter in ſcriptis mandata ſint, *textus expreſſus l. Sacri affatus C. de diverſis reſcript. l. probatorias in verbis non paſſim nec licenter ſolis auctoritatibus vel ſacrarum militiarum literarum exemplaribus, ſed ex authenticis tantum ſacris probatoriis manu noſtra ſubſcriptis & noſtro arbitrio præſtandis, &c. C. de diverſis officiis & apparitoribus judic. lib. 12. & l. Sancimus C. de diverſis Reſcript.*

Verum pro ſolutione quæſtionis diſtinguendum eſt, an ſcriptura requiratur 3
ad ſubſtantiam actus, an vero ad probationem? Nam priore caſu, ſi non intervenit ſcriptura, actus tamquam contra legis ſolemnitatem geſtus non ſubſiſtit *l. non dubium ubi DD. C. de legibus, Præſes loco à forma.* Poſteriore vero etſi ſubſiſtat, tamen aliter quam per ſcripturam probari non poteſt. Hæc diſtinctio mihi veriſimilis eſt cum aliis contra Iaſonem in l. 1. num. 62. & ſeq. C. de Iure emphit.

Unde concludendum eſt, ſcripturam non eſſe de ſubſtantia exemptionum, ſed 4
tantum de earum probatoria ſubſtantia. Probatur, quia ſcriptura nunquam requiritur ad ſubſtantiam actus, niſi id expreſſo jure caveatur. *Abb. cap. 1. n. 4. de his quæ fiunt à prælato per l. pactum quod bona fide, ubi latè Alciat. & DD. C. de pact. & l. contrahitur ubi Caſtalius ff. de pignorib.* quod hoc in caſu non reperitur. Erubeſcimus autem ſine lege loqui. §. *Conſideremus auth. de triente & ſemiſſe l. illam in fine C. de collat.*

collat. ſuntque pro hac concluſione variæ auctoritates, *tex. Clem. dudum*, §. *nos etenim in verbis privilegia, gratias, indulgentias verbo, ſeu ſcripto de ſcripturis, gloſſ. ibidem & Card. Sabarella text. & gloſſ. cap. Inſtitutionis 25. quæſt. 2. Archidiac. in præmio ſexti decret.* §. *univerſitati Innocent. cap. Conſtitutus in fine de Reſcriptis argum. l. Sancimus* §. *exceptis C. de donat.* §. *perficitur inſt. eod. Navarr. Conſil. 1 de privilegiis ubi dicit quod gratia Papæ non eget ſcriptura. Ioan. Faber. in l. 1 C. de mandatis principum verb. Idem in privilegiis. Bartholom. Fumus in ſumma verb. privilegium num. 10. verſ. de eſſentia privilegii non eſt Bulla.* Confirmaturque prolixè plurimis rationibus per Ioan. de Selva in ſuo tractatu de beneficio, ubi etiam concludit beneficii collationem non egere ſcriptura *part. 3. quæſt. 22. per tot.*

5 Quippe quod ſcriptura non det jus aliquod in re vel ad rem, ſed ſola gratia ſeu privilegii conceſſio, quæ licet ſecundum aliquos ſit informis, quandoquidem per ſcripturam datur illi forma, tamen iſta forma non eſt formalis ſeu eſſentialis, ſed tantum probatoria, ut pulchrè habet Geminianus *Conſ. 106. col. 2. verſ. in contrarium* ſicut & in officiis civilibus queri dicitur jus ſolo verbo *Ioannes Faber l. 1. C. de mandatis Principum*, v. g. *fiat, placet, conceſſum ut petitur*, per quæ aut alia ejuſmodi, gratia, beneficium, ſeu Principis aut Papæ privilegium, ſine alio literarum aut ſcripturarum involucro vel adminiculo in continenti in eſſe perfectum abſolutumque deducitur. *Calde in ſuo Indice verb. fiat & in repet. cap. quiſquis per illum text. de elect. late Felin. cap. Rodolphus col. 18. num. verb. fiat. de Reſcriptis & in Rubri. de conſtitut. Bald. l. humanum in fin. C. de legibus. Ludov. Gomeſ. ad Regulam Cancellariæ de non judicando juxta for. ſupplic. quæſt. 16. verſ. eſt imprimis notandum Ioan. de Selva de beneficio part. 3. quæſt. 22. num. 12. dilucidè Navarrus tractat. de Oratione Miſcell. 27. num. 35. ſub finem, quem vide.* Hinc elicita eſt regula Cancellariæ Romanæ, Rationi congruit numero octavo, qua jus quæſitum parti, per conceſſionem Papæ non expirat ejus morte, etiamſi redactum non fuerit in ſcriptis, ſed debet in ſcriptis mandari tempore ſucceſſoris, facta tamen expreſſa mentione prædeceſſoris à quo jus, gratia, beneficium, privilegium eſt. *Regula Cancellariæ 8. ubi Lud. Gomeſ. & in Reg. de non judic. juxta form. ſupplic. quæſt. 1. verſ. Tamen conſiderandum &c. Felin. in Rubr. de Conſtit. num. 5. verſ. & concluſio. Petrus à Blaxio. Navarrus in ſuo directorio electionum his verbis.* Et his accedere poteſt, quod de ſubſtantia gratiæ non eſt ſcriptura, &
„ ſic ſi Papa aut Princeps confert alicui aliquod beneficium, aut aliquam gratiam
„ facit, & ante litteras confectas Papa aut Princeps mortem obeat, non propterea
„ gratia expirat ſecundum Archid. *in præm. ſexti* §. *univerſitati*, & ita ſequitur Ioan.
„ And. *in d.* §. *univerſitati*, & referens ſe ita conſuluiſſe adducendo cap. inſtitutionis 25.
„ quæſt. 2. & ibi per gloſſ. pro quo text. Clem. dudum de ſepult. circa finem in verſ.
„ nos etenim, & ſic ſcriptura non eſt neceſſaria in gratia quæ fit per principem, ſed
„ ſufficit quod aliter poſſit probari, *facit cap. ſi Apoſtolica de preb. in ſexto, & ibi per*
Phi-

Digitized by Google

Philipp. Franc. & Inſt. de donat. §. perficiuntur, Nam Imperialis donatio non eget Scri-
ptura *l. Sancimus §. exceptis C. de donat.* Et dicit Ioann. Andr. *d. §. univerſitati* quod ,,
jus quæſitum parti per conceſſionem factam per Papam, per ejus mortem non ex- ,,
pirat, ſi literæ non fuerint factæ, ſed debent literæ fieri tempore ſucceſſoris, facien- ,,
do mentionem de conceſſione prædeceſſoris, hoc ſequitur Philipp. *in d. §. univerſi-* ,,
tati, & eſt hodie practica in curia Romana, qua de relatè quoque ſcribit Ioan. à ,,
Chokier Frater meus in Regulas Cancellariæ, cujus Commentaria brevi cum Deo
in lucem edentur.

Ex his infertur, primò, quod exempti plena gaudeant libertate, ac exemptione, 6
antequam privilegium ſolemniter deſcriptum ſit, conceditur enim ipſo jure. *Ol-
dendorpius tract. de Iure ſingul. tit. de privileg. Multum. §. denique videndum numer.* 1.
Non ſecus ac antequam ejus conceſſio ad ordinarii notitiam pervenerit, *Mihi in
repert. verb. Gratia per quam fol.* 177. *ubi allegat. Rom. Conſ.* 207. *vide Franc. cap. 1. §. di-
cebat numer. 3. ſub fin. de conceſſ. preb. in 6. Rota deciſ. duodecima circa medium, de pre-
bendis in antiq. Anania in addit. ad cap. & abolendam de hereticis. Franc. cap. 1. §. in
eos autem numer. 1. de privileg. in ſexto.* Porro dixi *ad ordinarii notitiam*, quia aliud
eſſet in exempto, quamdiu exemptio nondum pervenit ad notitiam privilegiati;
tamdiu enim inutilis eſt, & vires ſuas ſortiri non poteſt. *Rom. Conſ.* 330. *n.* 19. *per cap.
1. verſ Quia in privilegiis de conceſſ. prabend. lib. 6. cap. quanto 2. queſt. 5.* licet enim pri-
vilegium dari poſſit abſenti & ignoranti, *cap. ſi tibi abſenti de prebend. lib. 6. l. labeo ff.
de Iurejur. Roma. d. n.* 19. tamen ut plene ſuum ſortiatur effectum, eſt opus ut privi-
legiato innoteſcat. *arg. l. qui abſenti ff. de acq. poſſeſſ. Rom. d. Conſ.* 330. *numer.* 18. & 19. *d.
cap. 1 §. nec obſtaret ubi Francus Rom. conſ.* 369. *numer.* 20. Idque tum demum, cùm
exemptio conceditur, vel motu proprio, vel ad inſtantiam tertii, ſecus vero ſi ad
poſtulationem exempti ſive privilegiati, aut niſi de concedentis intentione aliter
appareat, tum enim exemptio vires ſumit, etiam antequam exempto innoteſcat.
Francus & DD. d. §. nec obſtaret. Infertur ſecundò, quod exempti ex ejuſmodi pura 7
putaque exemptione, poſſunt exercere actus poſſeſſorios, & conſequenter inter-
dictis experiri. *Ægid. deciſ.* 578 *incip. ſpoliatus. Ludov. Gomeſ. in comment. ad Reg.
Cancell. de non judicando juxta formam ſupplicat. quaſt. 5. Navarrus cap. accepta oppo-
ſitionis octava ſolutione num. 2. ubi id diſputatur. Et Conſ. 6. de Renunciat. part. 1.* Infer-
tur tertio, Quod etſi ſcriptura non ſit de eſſentia exemptionum. *Fumus d. verb. pri-
vilegium numero decimo, & alii ſupra allegati.* Eſt tamen de forma earum proba-
toria, quia ſine ſcriptura probari non poſſunt. *l. Sacri affatus C. de diverſ. Reſcript.
l. probatorias C. de diverſ. officiis. Abb. dicto cap. quia propter Rebuffus d. l. prohi-
bitum*, quod tamen ita ſimpliciter Navarrus non admiſit. *d. Miſcell.* 27. *numer.
trigeſimo quinto in fine.* Infertur quarto, quod nihilominus earum amiſſio probari 8
poterit per teſtes juxta Barthol. & Doctores *l. ſicut iniquum C. de fide inſtrumen.*

late

Digitized by Google

late Abb.cap.Cum olim de privileg.Felin.cap.ſicut col. 6.de Re indicat. late Alex.Conſ. 196.*viſo teſtamento.col.2.vol.2.DD.auth.Si quis in aliquid C.de edendo.& doctè Molina de juſtit.& jure tom.2.diſp.* 448. *fol.* 870. ubi concludit,quod licet ſcriptura ſit de ſubſtantia,tamen illius amiſſio probari poteſt per duos teſtes de illius tenore deponentes,etiamſi ad illius validitatem plures teſtes eſſent neceſſarii, tria tamen ſunt conjunctim probanda 1.Tenor inſtrumenti. 2. publicum ſeu authenticum fuiſſe 3. illud eſſe amiſſum,alterum eorum (inquit) non ſufficeret.

Declarantur prædicta omnia obtinere jure communi, ſecus ſi novo aliquo jure
9 aliter ſanciretur.Quod ideo dico,quia Bulla Pii IV.in Bullario 138. fol. 883. conſtituitur privilegium non regiſtratum intra tres menſes nullum eſſe & pro non conceſſo haberi, *Anton Amatus deciſ.81.n.11.* Pro complemento quæſtionis animadvertendum,non eſſe plane expeditum, an caſus quos ſub initium ex Rebuffo & non-
10 nullis in exemplum attuli,opus habeant necne pro forma Scripturæ. Qua de re videatur abunde Alciatus in pleriſque diſſentiens, nec enim expedit evagando hoc inſtituto iis prolixius inſiſtere, *late Alciat.l.pactum quod bona fide* 17. *C. de pactis.* Et quidem ex hiſce omnibus ſoluta puto quæ in principio ex Bald. Rot. Iaſ. adverſari videbantur; ſiquidem ea omnia de forma tantum probatoria intelligenda ſunt,non vero de ea quæ dat eſſe actui. *d. Clem.dudum ubi gloſſ.d.cap. Inſtitutionis ubi glo.Archidiac.d.§ univerſitati. Selva.d.quaſt.22.n.10.per Abbatem, capitulis poſtremo citatis.*

QUÆSTIO VIII.

Exemptio an & qualiter probanda?

SUMMARIUM.

1. *Facta privilegia,exemptiones non præſumuntur.*
2. *Ordinarius fundatam habet juriſdictionem per totam diœceſim.* 3.
3. *Præſumptio eximit à probatione.*
4. *Non allegans exemptionem condemnandus eſt in expenſis, niſi tamen exemptio eſſet notoria.*
7. *Qualiter, & coram quo probanda exemptio.*
8. *An probetur exemptio per confirmationem.*
9. *Quid de innovatione.*
10. *Forma probandi exemptionem.*11.
12. *Exemptus tenetur cedere ordinario.*
13. *Locus congruus & terminus competens eſt arbitrarius.*
14. *Editio ſit expenſis exempti.*
15. *Cujus ſit de exemptione cognoſcere.*

Regu-

Regulare eſt in jure ut quemadmodum facta non præſumuntur, *l. in bello §. facta ff. de capt. & poſt l. reverſ. late Menoch de præſumpt. lib. 6. cap. 14. per tot.* Ita quoque nec privilegia. *Decius cap. porro n. 3. ubi etiam Abb. & gloſſa de privileg. Menoch. de præſumpt. 14. n. 15. cap. cum in iure de offic. deleg.* Eademque ratione, nec exemptiones, *cap. 1. de conſt. in 6. Abb. cap. Recepimus n. 4. c. porrò de privilegiis Philipp. Franc. cap. cum perſona n. 3. de privileg. in 6. Abb. cap. 1. n. 13. de offic. ordin. Thomas Zerola in praxi Epiſcopali par. 2. ver. exempti Caputaq. Deciſ. 36. par. 2. Roman. conſ. 327. num. 8. verſ. nunc vero.* 1

Siquidem, cum juriſdictio ordinarii per totam diœceſim juris præſumptione extendatur, *c. cum Epiſcopus de offic. ordin. in 6. c. cum contingat de foro compet. Gail. l. 2. obſ. 62. n. 9*, adeò ut quovis in loco pro tribunali ſedere & jus reddere poſſit. *Navarrus conſ. 2. de officio ordinarii tom. 1. Bellenc. de Charit. ſubſid. quæſt. 32. n. 3. Cucchus inſtit. Canon. l. 1. c. 12. verſ. c. cum Epiſcopus.* 2

Hæc præſumptio communis ſive juris diſpoſitio transfert onus probationis in eum qui ſeſe prætendit à juriſdictione ordinaria exemptum, *Abb. d. c. 1. n. 13. de offic. ordinarii & in d. cap. recepimus. Philipp. Franc. d. c. cum perſonæ n. 3.* Quod etiam ad eos extendo, qui ratione adjuncti, aut alicujus qualitatis exemptione potiuntur, ut ſunt familiares Prothonotarii Apoſtolici, participantes de privilegiis aliorum, Referendarii, officiales, ſervientes Papæ, de quibus ſingulis ſuis capitibus: Sunt enim iſtæ qualitates extrinſecæ, quæ niſi probentur, non præſumentur, *Barbat. conſ. 82. Clementiſſimi col. 2. vol. 4. Rebuff. Repet. l. unica glo. 1. n. 15. & ſeq. C. de ſent. quæ pro eo quod intereſt.* 3

Quod adeo verum eſt, ut ſi in jus vocati coram ordinario privilegium exemptionis non allegent, condemnari debeant ab ordinario in expenſis ideo factis. *Rom. Caſtrenſ. l. 2. ff. ſi quis in jus vocat non ierit Imbert. Inſt. Forenſ. l. 1. ca. 26 glo. E. Fel. Abb. & Canoſt. late c. cum ordinem de Reſcript. Rebuff. de privil. Scholar. privil. 154. Caſſodor Deciſ. 3. n. 5. de appellat. Anfrerius de poteſt. ſecul. ſuper Eccleſiaſt. perſonis Regul. 2. n. 33. Boer. ad conſuet. Bituricen. tit. 2. § 21. in fine Bellamera Deciſ. 226. Felin. ca. exceptionem in pr. de except.* 4

Quod licet regulare ſit, limitandum eſt tamen in extemptione notoria patente ex actis, vel clauſa in corpore juris. *Imbertius Inſt. Forenſ. d. c. 26. in glo. Cantius. Milis verb. Extemptus ab ordinario de iure, Petrus Brixien. in repert. verb. Exemptus non tenetur comparere ſi extemptio eſt notoria ca. ex parte 1. de verb. ſign. Barthol. Fumus verbo privil. n. 7. Angel. in ſumma verb. Exemptio n. 3. Curtius in areſt. amorum areſt. 36. in pr.* Qua de re particularius ſuo capite, *lib. 2. cap. 6. & 9.* 5

Verum, quod ſuperius dixi ordinarium præſumptive juriſdictionem exercere poſſe per totum territorium ſive Diœceſim, id indubitatum eſt de ſupremis principibus, aut aliis quibus de jure ordinaria juriſdictio tributa eſt, *Menoch. de præſumpt.* 6

lib.2.præſumpt.14.Marant.de ord.Jud.part.4.diſt.5.late Gaill.d.num.9. In aliis vero inferioribus juriſdictio ordinaria neutiquam eſt præſumenda, ſed præſcriptione vel privilegio aut aliter competere imprimis ſi negetur probanda eſt, *Menoch. d.præſumpt.14.Navarrus conſ.9.de privileg.tom.2.*

7 Præcipue autem hujus quæſtionis eſt, qualiter & coram quo probanda ſit exemptio? Ad earum probatoriam ſubſtantiam requiri præcedenti queſtione probavimus ſcripturam, ita ut omnis exemptionum quæſtio atque probatio unicè pendeat ex inſpectione privilegiorum, juxta quorum tenorem ſemper venit judicandum, *tex c. porrò ca.recepimus de privilegiis ca.accepimus de fide Inſtrument. Jo.Staphileus tract. de Gratiis & expectativis §.tertia principalis concluſio n. 2.vol.tract.14.fol.36.*

8 An autem probetur exemptio producta tantum illius confirmatione per Principem ſive Pontificem late à pluribus fuit diſputatum, *Jaſon.l.more n.34.ff.de Juriſ.om.Jud.Auth ſi quis n.10.de Edendo.Fel.in.c.Inter dilectos n.6. & 7.de fide Inſtrum.practica Papienſis in form.oppon.contra inſtr.in gloſ.verb. alterius confirmatorium 1. & ſeqq. Anton.Milis in repert.verb.confirmatio facta per Papam, late etiam Gaill.l.2.obſervat.1. Barth.d.l.more n.5. Fel.in repert.verb.confirmatio late Abb.d.ca.inter dilectos nu.8.& 9 cum Apoſtillis & toto titulo decretalium de confir.utili vel inutili.*

Sit hæc unica concluſio, quod confirmatio in forma communi non probet: at vero ex certa ſcientia probet, & plurimum operetur, *Abb.examirata n.3. & 6. & in c. venerabilis nu.1.de confir.utili vel inutili c.ult.eodem. Abb.conſ.102.n.5.vol.1.* Qui exactius volet particularia hujus materiæ examinare, petat fulſiſſimè ex Felino *d.ca.inter dilectos n.6.7.13.14.15.16.Jaſon.Gaill. & reliquis* jam citatis, nec enim operæ pretium eſt ſingulis inſiſtere.

9 Quid de innovatione exemptionis? Quod plene probet eſt textus expreſſus, *ca. cum olim eſſemus ubi Abb. & DD.de privilegiis ca.cum dilecta ubi DD.de confirm.utili vel inutili.* Sed ita ſi pars cujus intereſt præſens fuerit, aut vocata, idque cum apud inferiorem innovatur. Nam cum is innovat qui conceſſit, non opus eſt citatione. *Abb. c.ex parte Abbatiſſa nu.3.& 7.cum Apoſtillis de privileg.& d.c.cum olim & c.cum dilecta nu.5. & 25.cum Apoſt.de confir.utili.*

10 Formam probandi præſcripſit Pontif.Bonifacius octavus *in c.cum perſona, de Privilegiis in 6.* his verbis. Nos volentes ſuper hoc de ſalubri remedio providere, ſtatuimus, ut hi qui ſe aſſerunt per privilegia ſeu indulgentias Apoſtolicæ Sedis exemptos, à locorum ordinariis requiſiti hujuſmodi privilegia, vel indulgentias, quibus ſe dicunt fore munitos ipſis ordinariis in loco congruo, & ſecuro, aut aliquibus prudentibus viris omni ſuſpicione carentibus ad hoc per dictos ordinarios deputatis infra terminum competentem, pro facti qualitate ipſorum ordinariorum vel delegatorum ſuorum arbitrio moderandum juſto impedimento ceſſante oſtendere, ac ad legendum integraliter exhibere, nec non de articulis de quibus controver-

ſi

Digitized by Google

ſia fuerit tranſcriptum tradere teneantur, &c. Ubi etiam ſubiicitur quid ſi allegetur præſcriptio, *c. cum perſona de Privil. in 6. Philipp. Franc. ibid. Barthol. Fumus. In ſumma verb. Privil. n.* 10. *Villadiego tract. de legato par.* 1. *q* 6 *n.*26. *Spec. de appellationibus* §. *Reſtat. videre n.* 5. & 6. *part.* 4. & *tex. in c. accepimus de fide inſtrument.*

Unde primò notandum, in facultate exemptorum eſſe privilegium exemptionis ſecurè exhibere, aut ordinario, aut viris utrimque aſſumptis: tum ut judicia (quod intereſt) ſine ſuſpicione procedant, *c. ſuſpicionis de offic. deleg. l. apertiſſimi C. de judiciis.* Tum ne ordinarius in ſua cauſa ſit teſtis & Judex, *appoſite Milis in Repert in hiſce terminis verbo Judex an cognoſcat an ſit &c. fol.*210. *videatur appoſitiſſime Innoc. ca. ex ponte n.* 3. *uſque ad n.* 4. *de verb ſignif. c. ut nemo in ſua cauſa glo. d. c. cum perſona in verb. ordinariis de Privil. in* 6. *ibique Philipp. Franc.* qua ratione deciſum eſt ſubditum habentem litem contra ordinarium, eximi ab eo quo ad illam litem, *late Gaſſadorus deciſ.* 6. *de privileg. dixi ſupra eod. li. c.* 1. *n.* 13. 11

Nota ſecundò, quod licet Reus actori edere non teneatur *l.* 1. *l. qui accuſare l. ultima ubi plene not. C. de edendo.* tamen exemptus, ordinario edere tenetur ſcripturam ex- 31
emptionis tum favore juriſdictionis ordinariæ. *Diximus ſupr. q.* 4. & *arg. allegatorum per Tiraq. de pia cauſa privil.* 155. tum quod exemptus hac in parte excipiendo habeatur pro actore *l.* 1. *ff. de except. gloſſa expreſſa d. c. cum perſona verb. tradere de privileg. in* 6.

Nota tertio aſſignationem loci congrui, ac termini competentis omninò pendere
ab arbitrio judicantis, *Afflictus c.* 1. *n.* 21. *Ex quibus cauſis feudum amittatur Bald. l. acceptam n.* 2. *c. de uſuris, Menoch. de arbitr. Judicum li.* 2. *cent.* 3. *caſu* 232. *n.* 8. & *lib.* 2. *cent.* 1 *caſu* 52. An vero, ſi incongrue aſſignetur excipi aut appellari debeat, videatur Sabarella, *Clem. quamvis n.* 29. & 30. *de foro compet.* 14

Nota poſtremò, ſingulare hic eſſe quod copia punctorum controverſorum tradatur expenſis exempti: communi enim jure aliter obtineret, *Franc. c. cum perſona n.* 4 *de privil. in* 6. Non alienum eſſet ab hoc capite inquirere cujus ſit de hac exemptionis quæſtione cognoſcere, id in alium hujus tractatus locum reiicimus *infra li.* 2. *ca.* 13. 15

QUÆSTIO IX.

Quibus verbis conceſſa probetur Exemptio?

SUMMARIUM.

1. *Formulæ exemptionum cõmunes & conſueta.*
2. *Quid ſi Pontifex recipiat in filios?*
3. *Quid ſi recipiat in protectionem?*
4. *Quid ſi concedat cœnobio monachorum ut ipſi & eorum loca quieta, libera & integra?*
5. *Quid ſi concedatur Eccleſia in proprios uſus?*
6. *Quid ſi conceditur pleno iure?* 7. 8.
9. *Clauſula* volumus autem quod in charitate priori cũ ſuo Epiſcopo remaneat, *cenſetur reſervare Epiſcopo juriſdictionẽ.*
10. *Verba renunciativa Papæ an probent exemptionem?*
12. *Exempto Monaſterio cum omnibus bonis, non cenſebuntur exempta bona injuſte acquiſita.*

13. ***Quid ſi Papa committat legato ut cuidam Eccleſiæ agat gratias?***

14. ***Verba honoris cauſa prolata nihil diſponunt.***

1 QUamvis exemptiones nullis ſint allegatæ formulis, ſed quovis verborum modo & genere concedi poſſint, *tex. cap. ſi Papa § licet autem de privileg. in 6. cap. 1. §. per declarationem de verb. ſig. in 6. arg. ca. 1. ne Clerici vel Monachi & l. damni infecti ſtipulatio pertinet in fine ff. de damno infecto.* Sunt tamen nonnullæ ſparſim in jure uſitatiores, quibus exemptionem conceſſam eſſe manifeſtiſſime indicatur, quas paucis perſtringam.

Imprimis. Si quid ſolemniter dicatur exiſtere juris beati Petri, ſive ad jus & proprietatem Romanæ Eccleſiæ, vel ad Rom. Eccleſiam ſpecialiter, aut ſine medio vel etiam ſimpliciter pertinere, hinc enim plena exemptio judicatur, *cap. cum tempore de arbitris cap. 2. § nos igitur de reſtitut. in integr. cap. cum olim 1. de privileg. cap. ſi Papa § ſi autem de Privileg. in 6.*

Deinde, Si Pontifex privilegio eximat ab ordinarii poteſtate *d. cap. ſi Papa.* Si eximat cum plena libertate, *Innocent. cap. veniens de verb. ſignif. num. 7. Bellencinus de charit. ſubſid. quæſt. 32. num. 8.*

Si dicat, nec audeat Epiſcopus ibi Cathedram ſuam collocare, vel quamlibet poteſtatem exercere, aut ordinationem aliquam quamvis leviſſimam facere, *tex. cap. luminoſo 18. quæſt. 2. Bellencin. d. quæſt. 32 n. 5.*

Si recipiat ſpeciales in ſubjectos Eccleſiæ Romanæ. *d. cap. ſi Papa. §. ſimiliter glo. ca. ut aliqui in verb. à quorumque de Privilegiis in 6. Abb. c. recepimus de Privileg.*

Si dixerit, locum ſive Eccleſiam eſſe liberam, ſeu quod potiatur libertate Eccleſiæ Romanæ, aut quod ejus ſpeciali prærogativa gaudeat, *cap. cum olim 1. de Privil. d. cap. ſi Papa §. & eſt idem.*

Quod ſi dixerit alicui monaſterio, nec tu nec Presbyteri tui aliquid moleſtiæ inferatis, *tex. c. 1. de ſtatu Monach. ca. quam ſit 8. quæſt 2.* importat tantum exemptionem à lege Diœceſana *ca. quam ſit 18. q. 2. Abb. Innoc. & DD. ca. 1. de ſtatu Monach.*

Vel ſic, gaudeat plena libertate, importat omnimodam exemptionem tam à lege Diœceſana, quàm à lege juriſdictionis. *Philipp. Franc. c. 1. §. illam n. 3 de verb. ſigni. in 6.*

Item ſi indefinite dicat, quod Eccleſiæ Romanæ annuum cenſum ſolvat ad perceptæ judicium libertatis, *tex. d. ca. ſi Papa §. eſt & verſ. aut ſi dicat de Privileg. in 6.*

Poſtremò, clauſula ſi pro alio non ſcripſimus eximit (inquit Innocent.) à juriſdictione Epiſcopi, ſed hoc verum in caſu tantum ca. Abbatem, de Reſcriptis, *Innocen. d. ca. Abbatem de Reſcrip. in fine compoſt. Abb. & DD. ibidem.*

Sed quærendum primo, Quid ſi Pontifex recipiat aliquos in filios, an videbitur
2 exemiſſe? Diximus ſupra *quæſt. 1. num. 9.* Jus harum exemptionum Regulari ad inſtar emancipationum, manumiſſionum, & ejuſmodi jurium, idque præſertim ex Re-

Rebuff. *late Reſp.* 142. quorum ſimilitudine liceret argumentari : quod ſicut Dominus ſervum eximit ſervitute nominando filium *l. unica §. Similique modo C. de latina libert. toll.* Ita quoque Pontifex. Verum, deciſum eſt non ideo videri exemiſſe Siquidem nulla hic militat identitas rationis. Quippe quod Dominus ſibi ſoli præjudicet, Pontifex vero ordinariæ juriſdictioni quæ eſt favorabilis, *cap. pervenit.* 11. *q.* 1 *c. cum perſonæ de privileg. in 6. ca. ne aliqui ubi Franc. & DD. eod. in* 6. & ita expreſſus eſt textus, gloſſa & Doctores *c. Si Papa §. non ſic filios ubi glo. Franc. & DD. de privileg. in 6. Hoſtienſ. ca. cum capella de privilegiis.*

Quid ſi aliquos in ſua protectione recipiat, de protectoribus quos hodie *vovves* 3.
ſeu *advocatos* aut *patronos* dicimus, magnus eſſet dicendus campus, *latiſſime Bath. l. 1. C. de excuſat. nu. lib. 10. Petrus Fridericus Mindanus de proceſſib. mandatis & monit. in Imper. camera extrahendis lib. 2. cap. 14. per tot. Bodinus de Republ. lib. 5. cap. 6. & late lib. 1. c. 7. Reſtaur. tract. de Imperat. quæſt. 110. caſu 292. vel tract. 2. Guido qu. 583. Gaill. lib. 2. obſ. 54. per tot.* Sed eſſet hoc extra inſtitutum, diximus *in tractat. de Advocatiis.* Sit concluſio, non ideo conceſſam eſſe exemptionem. *tex. cap. ex parte tua de privileg. glo. in ca. recepimus ubi Abb. eod. tit.* nec idcirco ſupervacua erit protectio, ſiquidem in hoc proficit, ut magis præſto adſit ſi injuſtè forte gravamen inferatur, & quod facilius privilegio donentur *glo d. c. recepimus verb. protectionis de privil. late Abb. ibidem n. 5. eleganter Decius Conſ.* 152. *Anton. de pratis de juriſd. Epiſcopi, c. 2. n. 2.*

Quid ſi Papa conceſſit cuidam cœnobio Monachorum, quod ipſi & eorum loca 4
quieta, libera, & integra una cum ſuis privilegiis permaneant? quæritur an ex illis verbis inducatur exemptio? allegatur pro parte eorum quod ſic, cap. ſi Papa §, & eſt, idem de privileg. lib. 6. & per not. per Innoc. de privileg. Recepimus & per tex. eod. tit. Cum olim. Eſt deciſio Rotæ verbalis, deciſ. 1. de privileg. in antiquioribus.

Quæſitum quoque fuit, an ſi Eccleſia alicui in proprios uſus conferatur, per 5
hoc cenſeatur eximi; & placuit Abb. quod non *in c. paſtoralis per illum tex. num.* 8. *de privil.* tum autem cenſetur concedi in proprios uſus, cum illius regimen conceditur in temporalibus & ſpiritualibus. *Abb ibid. n. 7. & Innoc. n. 1.*

Sed majoris difficultatis eſt cum conceditur pleno jure. Civili jure dicimus ple- 6
num jus plenam proprietatem habere, cùm jure dominii habemus alienandi facultatē. *Fel. c. auditis n. 6. & 7. de præſcrip. Tiraq. de Retr. conſang. §. 2. glo. 1. n. 38. & 51. vide omnino Abb. ca. conqueſtus n. 4. cum Apoſt. de foro compet.* Iure canonum Eccleſia ad aliquem ſpectat pleno jure (ut inquit Zerola) quando in ea Epiſcopus nullum jus Epiſcopale exercet & ideo præſentatio, inſtitutio, deſtitutio pertinet ad eum qui pleno jure poſſidet *Abb. ca. Cum inter de Re Iud. Ita Thomas Zerola in praxi Epiſcopali par. 1. §. 19. Innoc. d. c. Cum inter & ca. cor. quæſt. nu. 1. & ſeqq. ubi etiam Abb. n. 4. cum addit. de foro compet. d. c. auditis n. 4. 5. 6. 7. Abb. c. paſtoralis n. 9. cum addit. c. Quoniam n. 3. cum addit. cum & plantare n. 5. de privil. late Fel. in repert. verb. Eccleſ. ſubdita pleno jure.*

Digitized by Google

Cenſeturque hoc caſu Eccleſia etepta à juriſdictione Epiſcopali *glo. d. cap. Cum*
7 *& plantare ver. pleno jure, ubi Abb. hoc cenſet num. 5. Hoſtienſis cap. Quoniam ubi Abb. de privileg.* Ratio eſt, quia ejuſmodi Eccleſia pleno jure conceſſa, ſubdita eſt quo ad legem diœceſanam & legem juriſdictionis. *Innocent. in cap. Quoniam d. tit*, ut ibi habeat jura quaſi Epiſcopalia quæ ſunt juriſdictionis. *Abb. d. cap. Quoniam num. 3.* Adverſatur tamen huic concluſioni Felin. *d. cap. Cum inter num. 5.* idque nixus auctoritate Conſilii Sabarellæ, qui conſuluit habentem Eccleſiam pleno jure ſubditam non poſſe unire, cum tamen id ſit juriſdictionis Epiſcopalis, verum cum id curſim dixerit ſtudens cauſæ ſui clientis, malo adhærere aliis qui in lecturis veritatem magis ſectati ſunt. *Iaſon. Conſ. 151. col. 3. vol. 4. Strarcha. de ſponſionibus §. Quaro igitur num. 6. Alciat. de præſumpt. Reg. 1. præſumpt 51. num. 4.* Et quidem Baptiſta Caccialupus ſic loquitur: Vel ex privilegio competit ſibi hæc poteſtas pleno jure
„ & poteſt. Nam ex quo habet quaſi Epiſcopalem juriſdictionem, unire eſt juriſdi-
„ ctionis Epiſcopalis, ergo poterit. Circa quod D. M. dat regulam quod omnia per-
„ tinentia ad juriſdictionem Epiſcopalem poſſunt explicari per prælatum inferio-
„ rem habentem quaſi juriſdictionem Epiſcopalem in loco. Ad hoc glo. not in Clem.
„ 1. de reb. Eccleſiæ non alien. & not. Innoc. in cap. 2. de translat. & Freder. de Senis in
„ conſ. Et ſic videtur quod communis opinio Doctorum in hoc ſit vera. Nam ſi ple-
„ no jure ſunt ſubjectæ inferiori, videtur ibi inferior habere juriſdictionem quaſi
„ Epiſcopalem. facit cap. quoniam & cap. ſeqq. cum ibi not. de privileg. cap. unicum
„ de capell. Monach. cap. cum ex injuncto §. fin. de hæreticis. Hanc opinionem repe-
„ rio conſulendo tenuiſſe Dioniſ. de Peruſio Conſ. 5. incip. viſo quodam. Hactenus il-
le. *tract. de unionib. art. 3. n. 21. & 22.*

8 Sicque confirmata manet concluſio per conceſſionem pleno jure acquiri exemptionem, quod latiſſime probat Abbas *in d. cap. cum inter n. 12. 13. & ſeqq. de Re Iudic. quem vide, & in d. cap. cum & plantare n. 5.*

Idem cenſendum, ſi Pontifex concedat alicui Eccleſiam liberam & exemptam, tum enim conceſſiſſe judicatur omne jus Epiſcopale. *Calde. conſil. 6. de donation bus Fel. d. cap. auditis, n. 4. in fine.* Porro quæ ſuperius dicta ſunt de formulis probantibus omnimodam exemptionem, reſtringenda ſunt ſi eis quod frequenter fit, adjicere-
9 tur clauſula. *Volumus autem quod in charitate priori cum ſuo Epiſcopo remaneat.* Nam per ejuſmodi clauſulam cenſeretur reſervare Epiſcopo jura ſpecialiter ei competentia. *arg. c. quanto de cenſib. ca. charitas de pœnit. diſt. 2.* hocque in charitativo ſubſidio concludit Bellencin. *tract. de charit ſubſid. q. 32. n. fin. per Abbatem Conſ.* 102. *omnipotentis Dei ſuffragio poſtulato, in cauſa qua vertitur inter Monaſterium ſanctæ crucis nu. 2. verſ. Tertio facit quia Alexand. noluit, vol. 1.* tum quod exemptiones ſunt odioſæ & ſtrictiſſimè interpretandæ. *Innoc. cap. dudum per tot. de privilegiis Philipp. c. 1. in pr. n. 2. verſ. 3. not. de privileg. in 6.* tum quod juriſdictio ordinaria ut eſt reditus ad jus com-

mune

Digitized by Google

mune eſt favorabilis & extendenda. *Fel. l. ſi unus §. pactus ne peteret ff. de pactis Abb. d. conſ. 102. verſ. 3. facit & dixi latè ſupra qu. 4.*

Poſtremo, reſtat quærendum, an verba enunciativa Papæ ſive Principis probent 10
exemptionem? Etſi multa Doctores conglomerarint *in l. ex hac ſcriptura ubi Barth. & DD. ff. de donat l. publia ff. depoſiti Tiraq. de pia cauſa privileg. 86. cap. ſi Papa ubi Philipp & DD. de privil. in 6. Clem. 1. ubi Sabarell. & DD. de probationib. latè ſubtiliterque Rom. Conſ 80. per tot.* Omnium tamen eſt diſtinctio, inter verba narrativa & aſſertiva ſeu diſpoſitiva. *Narrativa* dicuntur quæ ſuper eo quod principaliter agitur non proferuntur, principaliter, ſeu quæ non ſunt in ipſa cauſa finali diſpoſitionis. *Aſſertiva* vero ſive diſpoſitiva quæ non incidenter proferuntur ſed principaliter, ſuntque finis diſpoſitionis, ſeu in quibus intentio Papæ fundatur. *Philipp. Franc. d. c. ſi Papa n. 1. & ſeq. & ita diſcernit ea Abb. in c. Cum oporteat poſt nu. 7. de accuſat. Conſtantius Rogerius in d. l. ex hac ſcriptura nu.* 103. 104. *& ſeqq. Sabarell. d. Clem. 1. de probat.* Priora non probant: faciunt tamen opinione quorundam quale quale adminiculum. Poſteriora verò plenè probant. *Sabarell. d. Clem. 1. num. 8. & 10. Philipp. d. c. ſi Papa per tot. Rogerius in d. l. ex hac ſcriptura n. 104. ubi allegat. Cumanum in d. c ſi Papa Barthol. l. ex hac ſcriptura num. 15. cum prolixa addit. tit. de donat. Ferrar. in praxi form. ſent. diffinit in gloſſ. ver. viſaq; litis conteſtatione nu. 8. Redoanus de rebus Eccleſiæ non alienandis qu. 59. num.* 14. Hinc ſcripſit Ant. Milis. Si Papa dicat. Eximimus omnes Eccleſias veſtras quæ per vos ſumpſerunt regulam S. Auguſtini, quas hic duximus vocabulis exprimendas, nullam exemptionem Eccleſiis expreſſis inducit, niſi alias probetur quod per eas regulam S. Auguſt. aſſumpſerint, quia verba narrativa in privilegio poſita non probant aſſumptionem not. Io. And. & Archid. in c. ſi Papali. 6. per quæ videtur quod idem eſſet, quod ſi Papa eximeret omnia bona alicujus Eccleſiæ ea exprimendo, quia per talem narrationem non probarentur bona exempta eſſe Eccleſiæ, ſed oportet hoc aliunde probare. ita Milis *in repertor. verb. Privilegium in quo Abb. c. dudum cum Apoſt. nu. 3. de privil. Franc. d. c. ſi Papa.* Secus eſſet ſi verba fundarentur ſuper facto Papæ vel Principis, v. g. ſi ſcriberet Ordinario ut nullam exerceat juriſdictionem in perſonas aut loca quæ narrat ſe exemiſſe, nam ſic ſatis probaretur exemptio. *d. Clem. unica ubi glo. de probat. Roger. d. l. ex ſcriptura num.* 105. *& ſuccinctè Io. Faber. in l. verba C. de Teſtam.* ita ut in contrarium probatio admitti non poſſit. *d. Clem. 1. ubi DD. Redoa d. qu. 59. n.* 14. Si vero fundarentur ſuper facto alieno, probarent quidem exemptionem plenè, ſed admitteretur probatio in contrarium, quod alias non licere. *glo. d. Clem. unica ubi Sabarell. & Gemin. d. c. ſi Papa*, & ita etiam diſtinguit Io. Faber. *d. l. verba Roger. d. l. ex ſcriptura num.* 106. Excipio quoque niſi privilegium emanaſſet motu proprio. *Abb. c. dudum num. 3. cum addit de privil.* quod tamen Romano non placuit: vult enim quod ſi Papa ex certa ſcientia, perſonam aliquam vel locum ſub titulo alicujus dignitatis vel præeminentiæ

nomi-

Digitized by Google

nominet, quam certum eſt non habere, quod per ejuſmodi nominationem dignitas, exemptio, ſeu præeminentia conferri non cenſetur. *Rom. Conſ.* 180. *nu.* 4. *per text. quem dicit expreſ. in Clem. ſi ſummus de ſent. excommunicat.*

11 Eadem dicta ſunt de narrativis ſententiarum Principum ſive Pontificum *cap. ſi Papa ubi Philipp. & DD. de privileg. in* 6. *text. & DD. de Clem.* 1. *de probat. in terminis Fel. c. cauſam. q.* 2. *n.* 3. *verſ. Secunda contra de teſtib.* In enunciativis autem inferiorum res aliter ſe habet, in præjudicium enim impetrantis probant quidem, ſed non in damnum tertii. *Sabarell. & gloſſ. d. Clem.* 1. *Rogerius d. l. ex hac Scriptura n.* 106. *verſ. an autem.*

12 Quid ſi eximatur monaſterium cum omnibus ejus bonis & poſſeſſionibus, an cenſebuntur exempta bona quæ monaſterium injuſtè obtinet? Bartholus concludit quod non *Conſ. per tot.*

13 Quid ſi Papa committat legato, ut agat cuidam Eccleſiæ gratias pro beneficiis in ſedem Apoſtolicam, an ideo exemiſſe cenſeatur Eccleſiam? Angelus id movet & affirmative concludit textu quem in hoc exiſtimat manifeſto. *l. Paulus ubi Ang.* §. *Paulus ff. de fidei com. libert. Fel. cap. veniens nu.* 1. *verſ. Quid autem de præſcrip.* Verumtamen contra mihi ſentiendum videtur: tum quod ejuſmodi verba non ſint diſpoſitiva (ut hic antea notavimus) tum quod ſint honoris cauſa prolata, quæ regulariter nihil

14 diſponunt. *tex. & ibi DD. c. cum veniſſent de Inſtit. l. obligationum ſubſtantia ff. de act. & oblig. l. illud* § *ſane ff. de Iniuriis Alexan. l. ex his verſ. Quid in verbis ff. de Teſt. militari.* Non obſtat l. Paulus. Quia ibi fit extenſio favore libertatis: hoc autem loco facienda eſt reſtrictio in odium exemptionis. *Alex. d. l. ex his dixi ſupra quæſt.* 4. Exemptiones enim odioſi juris eſſe & proinde reſtringendas concluſum eſt antea, *eod. lib. quæſt.* 4.

QUÆSTIO X.

Cenſus ſolutio an probet exemptionem?

SUMMARIUM.

1. *Cenſus ſolutio ratione percepta libertatis arguit exemptionem.*
2. *Reditus, penſio, cenſus differunt.*
3. *Cenſus proprie ſolvitur ratione ſubjectionis.* 4. *Exemptionis.* 5. *protectionis.*
6. *Cenſus ſolutio non arguit exemptionem.*
7. *Probatio debet de neceſſitate concludere. Quæſtio pendet ex circumſtantiis.*
8. *Ferrarius nimis generaliter locutus.*

1. DUbitationem movet, quod ſi quis Eccleſiæ Rom. cenſum ſolvat ad perceptæ libertatis judicium, inde probabitur exemptus. *tex. c. ſi Papa* §. *eſt & idem*

dem de privilegiis in 6. Nam ut inquit Ferrarius, Cenſus aliquando eſt ſignum percep- "
tæ libertatis, puta quando Eccleſia aliqua dat Papæ piper, vel aliud pro cenſu, quo ca- "
ſu videtur exempta à ſubjectione Epiſcopi. Ita ille *in forma libelli ad præſtationem &* "
rei relaxationem in glo. fictum dicti temporis præteriti n. 10. Cardinalis in c. conſtitutus n.12 oppoſ. de relig. domib. præſes loco ab Emph. ad cenſum.

Verùm quæſtionem perſtringam paucis, ſi præmiſero differre plurimum inter ſe, 2
quamvis ſæpe confundantur Reditus, penſio, cenſus: non ſecus quam inter ſe differunt Emphiteuſis, libellus, locatio, & contractus cenſualis, ſuperficies, & precaria. *Late Jaſon l.1. C. de jure Emphit. Jo. Coraſius in ſua enarrat ad eundem tit. in pr. nu. 13. & ſeqq. Julius Clarus de jure Emphit. quæſt. 1.* Et quidem reditus ſignificatio admodum generica eſt: hodie tamen ſtrictius uſurpata pro jure quo aliquid quotannis percipimus, *latiſſime Tiraq. de Retr. conſ. §. 1. glo. 6. n. 1. & ſeq. Paulus Buſius tract. de annuis reditibus l. 1. c. 2. & ſeqq. Venetus de annua præſtatione. Carolus Molin. tract. de uſuris n. 17. uſque ad n. 25. & quæſt. 50. 60, 69.*

Penſio verò ſolvitur pro uſu rei in Emphiteuſi libellario, precaria, locatione, ſuperficie, *Jaſon. d. l. 1. C. de jure Emphit. Julius Clarus Coraſius jam allegati.*

Cenſus in jure variæ eſt ſignificationis.

Zaſio habetur pro patrimonio, ſeu pro omni eo quod eſt fortunæ, *l. 2. ff. de orig. juris.* Hinc Ovidius 1. Faſtorum.

In precio precium nunc eſt, dat Cenſus honores, "
Cenſus amicitias pauper ubique iacet. "

Aliis pro omni eo quod ratione contractus cenſualis translato directo & utili Dominio in accipientem ſolvitur. *Barth. & Paul. l. 1. §. 1. ff. de public. Abb. c. 1. de Reſt. in integ. c. conſtitutus de Relig. domib. c. prohibemus de cenſib. Curtius in areſtis. amorum Areſto. 7. in ver. ne conſtitution. de rente fol. 93. Pirrh. ad cenſ. Aurel. tit. de conſ. c. 1.* Nec eſt iſte proprie cenſus cùm privato ſolvitur. *Abb. d. c. prohibemus n. 3. de cenſib. Felin. c. ad audientiam n. 21, de præſcriptionibus.*

Sed cum aut ſuperiori in ſignum ſubjectionis, diciturque interdum tributum, annona capitatio, *tot. tit. ff. de cenſib. ubi VVeſembec. tot. tit. C. de Annon. & tribu. li. 10. & de Agricolis & Cenſitis De Capitatione Feli. d. n. 21. Boer. ad conſ. Bituricenſ. tit. 4. §. 17. glo. 1. late Budeus in annot. ad Pandect. l. ult. de ſenatorib. late Bodin. de Repub. l. 6. c. 1 Exodi. c. 30. cum cenſum egeris in c. omnis omnia de cenſibus.* 3

Aut exemptionis *cap. conſtitutus de Relig. Domib. ca. ſi Papa de de Privil. in 6. Fel. d. c. ad audientiam n. 21.* 4

Aut proteſtationis *cap. ex parte tua ubi Abb. cap. recepimus de privilegiis. Felin. d. numer. 21.* 5

His præmiſſis concludo cenſus ſolutionem nullo modo arguere exemptionem 6
tex. ca. Recepimus de Privilegiis, prout quoque nec ſubjectionem aut protectionem

Digitized by Google

Abb. c. omnis omnia n.3 cum add. de Cenſibus & in c. quoniam n.4. cum add. de privil. Fel. in repert verb. cenſus proprie. Ratio eſt, quia ſolutio cenſus plura poteſt ſignificare, ſcilicet interdum ſubjectionem, protectionem, exemptionem, *Feln. d.c. ad audientiam n.21. & bene Innocent. c. preterea quarto loco de tranſact. Abb. c. fi. n.4. de cauſ. poſſeſ. & propriet. Milis in repert. verb. poſſeſſio verſ. poſſeſſio ſeu quaſi juris poſſeſſionis acquiritur fol. 311.*

Probatio autem debet de neceſſitate concludere: nec probat hoc eſſe quod ab,
7 hoc contingit abeſſe: ut prolixè docent Sebaſtian. Sapia in additione ad Abbatem *d. c. recepimus in privil. verb. non probat tex. in c. in præſentia de probat. c. pia ubi glo. de except. in 6. & pulchrè Abb. in c. fin. n. 4. de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Itaque hoc totum pendet ex circumſtantiis rerum juxta quas (inquit Abbas) judicandum eſt, *Abb. d. c. omnis omnia n.3. & d. c. fin. de cauſa poſſeſſo & propriet. cum additionibus & eſt tex. expreſſus in d. ca. Recepimus.*

8 Per quæ apparet Ferrarium in principio citatum generaliter nimis cenſuiſſe, ſiquidem ut ex cenſu probetur exemptio, debet aliunde apparere quod ex cauſa conceſſæ exemptionis illius ſolutio penſitetur *tex. d. c. recepimus & cap. ſi Papa §. & eſt idem verſ. aut ſi dicat de privil. in 6.*

QVÆSTIO XI.

An valeat Exemptio non inſerâ clauſulâ, *non obſtantibus in contrarium?*

SUMMARIUM.

1. *In conceſſionibus juri contrariis opus eſt clauſula derogatoria.*
2. *Item in privilegiis & reſcriptis contra utilitatem publicam.*
3. *Exemptiones ſunt contra rem publicam*
4. *Privilegia & reſcripta differunt.*
5. *Exemptio valet etiamſi careat clauſula derogatoria. 6. 7.*
7. *Epiſcoporum poteſtas pendet à Pontifice.*
8. *Ampliatur cum Princeps reſcribit ex certa ſcientia.*
9. *Satis eſt quod Privilegium Bulletur Bulla Privilegiorum.*
10. *Certa ſcientia colligitur ex narratis.*
11. *Exemptio ſi concedatur à jure habente clauſulam derogatoriam, opus eſt derogatione iſtius clauſulæ.*

IN hoc articulo, in quo Doctores velut in Labyrintho ſeſe plurimum implicarunt, Theſei filo nobis opus eſſet. Et quidem Barthol. Abbas Ludovicus Molina, Antonius Milis cum nonnullis videntur ſtare pro parte negativa, *in l. finali cum*

Digitized by Google

cum latiſſima addit. C. ſi contra jus aut public. utilit. in ca. nonnulli num. 10. *verſ. Tertium
membrum eſt de Reſcript. in tom.* 1. *de juſtit. & jure. diſput.* 173. *fol.* 683. *& ſeqq. in re-
pert. verb. clauſula generalis non obſtante fol.* 72. Item *Covarruvias in Epitome par.* 2.
cap. 8. *&* 9.

Moventur maxime auctoritate Innocentii III. quod in conceſſionibus juri con- 1
trariis opus ſit clauſula derogatoria; alioquin non eſt juſta cauſa, ſed ad importunita-
tem partium conceſſæ præſumantur *tex. cap.* 1. *d. conſtit. in* 6. *late. Gail. libr.* 2. *obſ.* 58.
Barthol. in Extravag. ad reprimendum ſub finem.

Confirmantque: quia clauſula generalis *non obſtantibus,* &c. Dicitur requi- 2
ri in privilegiis & reſcriptis contra publicam utilitatem conceſſis, aliàs non vale-
rent. *Anton Milis in Repert. verb. clauſula generalis non obſtante.* Prout & quan-
do vergunt in notabile damnum & præjudicium tertii, *Ludov. Molina dicta
diſput.* 173.

Atqui, eſt extra controverſiam quod exemptiones & vergant contra utilita-
tem & quietem reipublicæ, ut late deducit Durandus, & aſſentitur Concilium 3
Trident. *tract. de modo Concilii Generalis par.* 1. *Rubr.* 4. *num.* 15. 64. *& multis ſeqq.
uſque ad num.* 75. *Baronius in Annalibus Eccleſiaſtic. tom.* 8. *Anno* 676. *Pontifice
Adeodato fol.* 517. *Concil. Trident: ſeſſ.* 24. *cap.* 11. *de Reform.* Et plurimum
præjudicant tertio ſeu ordinariæ poteſtati quæ eſt favorabilis, & cui Papa præ-
judicium facere non intendit, *argum. cap. pervenit* 11. *quæſt.* 1. *Staphil. tract.
de gratiis & exempt. tit. de Reſcriptis in forma Brevium num.* 50. *vol. tract.* 14.
fol. 46. *ut late ſcriptum eſt ſupra quæſt.* 4. Ideoque placuit omnibus non eſ-
ſe facilè concedendas niſi magna deliberatione, citatis iis quorum intereſt, ut
ſtatuit Concil. Lateranenſ. *Roman. conſil.* 37. *Felin. cap cum non liceat in pr. de
præſcript. Innocent. cap. Dudum de privileg. Franciſc. Lucan. tract. de Fiſco. num.* 4.
Anton. de Pratis de juriſdict. Epiſcop. cap. 8. *num.* 1. 5. 7. *Concilium Lateranenſ. Celebra-
tum anno* 1515. *ſeſſ.* 10. *verb. Exemptiones autem de cætero abſque rationabili cauſa &
quorum intereſt minimè citatis pro tempore conceſſas nullius roboris & momenti eſſe
decernimus.*

Pro ſolutione præmitto differre in quamplurimis privilegia à reſcriptis. *Re-
buff. in praxi Beneficiali par.* 1. *tit. differentia inter privilegium & reſcriptum,* hic at- 4
tinet tantum differentia, quod privilegia ſunt contra jus. *glo. in ſumma* 35. *quæſt.* 2.
Rebuff. d. tit. num. 23. Dicta quaſi privata legia, eo quod privatam legem ſingu-
lis generent. *c. fin.* 25. *qu.* 1. *ca Privilegia diſt.* 3. *Barth. l.* 1. *in fin. C. de juris & facti ignor.
l. fin ff. de conſt. princip.* Reſcripta verò ſunt ſecundum jus ac ad obſervantiam ju-
ris communis. *glo. in cap. unico in ver. noſcatur in fine de conſt. in* 6. *Rebuff. d.
num.* 23. *Philipp. Franc. ibi num.* 11. *cum Apoſt. Abbas in Rubr. de Reſcriptis num.* 2.
& ſeqq.

Digitized by Google

5 Ex his concludo quæſtionem affirmative valere privilegium exemptionis etiamſi careat clauſula, *non obſtante lege vel non obſtantibus juribus in contrarium*: opinionis hujus Coripheus eſt Felinus, quam poſt longum ſtudium ac magnam indaginem variis firmat auctoritatibus *in cap. nonnulli num. 11. cum nonnullis & ſeqq. de Reſcript. eamque tacitus ſequi videtur Abbas in cap. 1. n. 8. 12. 15. eodem tit.* Invenioque in hiſce terminis eam ſequi Pariſium his verbis.

„ Nec erat neceſſe in dictis Privilegiis exemptionum quod fieret mentio de juribus „ ordinarii cui infertur præjudicium, Nam ipſa talia privileg a derogant ordinariis: „ quia privantur juribus ipſorum, & privatio præſupponere debet habitum, ut tradit „ glo. quam ſequuntur ibi ſcribentes maxime Abb. cap. olim & 1. de privil. Jo. Andr. „ Cald. Abb. dudum in pr. eodem Decius conſ. 50. col. 1. verſ. & præſupponendum. „ Ita verbaliter Pariſius *conſ. 22. n. 8. vol. 4.*

6 Ratio eſt, quia cum Papa reſcribit per modum privilegii, nihil refert ſi clauſula non obſtante non adiiciatur, *Fel. d. cap. nonnulli n. 11.*

Quod indubiè procedit cum ex ſerie Privilegii apparet manifeſte de voluntate Principis ſive Pontificis volentis ſtatuere contra jus, ſeu quod exemptionum concedere voluerit. *Anton. Milis in repert. verb. privilegium contra jus commune an valeat. Dec. conſ. 113. num. 4.*

7 Nam cum omnis Epiſcoporum ſeu ordinariorum poteſtas dependeat ab auctoritate ſummi Pontificis *cap. 1. diſt. 22. Anton. de Roſellis tract. de poteſt. Imper. & Papa §. hanc ſententiam fore veram n. 13. & 14. ubi id probat vol. tract. 14. fol. 327.*

8 Ex certa ſcientia & motu proprio adverſus eas ſeu jus commune reſcribendo cenſetur ei derogare voluiſſe. Clauſulæ enim ejuſmodi æquipollent clauſulæ derogatoriæ non obſtantibus, *Modeſtinus in l. idem ulp. ſcribit ff. excuſat. tut. ubi glo. & DD. glo. ca. ex parte 2. de offic. deleg. Anton. Milis in Repert. verb. ſcientia certa principis verſ. Ex hoc ſequitur Pariſ. d. conſ. 22. nu. 9. & 10. Dec. conſ. 198 in fin. conſ. 271. nu. 8. & 9. Franciſc Curt. conſ. 21.*

9 Confirmatur hæc concluſio primo auctoritate Baldi dicentis, quod eo ipſo quod Princeps vocat conceſſionem ſuam Privilegium & Bullatur Bulla Privilegiorum, nulla alia clauſula eſt neceſſaria. Nam tum ſatis conſtat, quod ipſe facto voluerit infringere jus commune ex quo natura Privilegii ſit talis. *Bald. in l. lapilli col. 3. verſ. Ego dico ff. de Rer. diviſ. Martinus Laudenſis tract. de privileg. §. 39. Felin. d. cap. nonnulli num. 11. & num. 12. verſ. Ratio differentia Philipp. Franc. cap. 1.*
10 *num. 10. per tot. de conſtit. in 6.* Confirmatur ſecundo. Quia etſi nominatim non exprimatur clauſula *ex certa ſcientia*, ſufficit tamen ut certa ſcientia eliciatur ex narratis, ſeu ex ſerie facti. Ita communiter teneri dicit Felin. *cap. cum inter de except. & d. c. nonnulli. num. 12. verſ. 2. contra iſtum, ubi etiam Abb. Anton. de Crevant. in addit. ad compoſtell. in d. cap. nonnulli fol. 17. litter a. C. Oldr a. conſil. 295*

Narra

Digitized by Google

Narratio enim Principis tantum operatur , ac ſpecifica expreſſio clauſulæ ex certa ſcientia *d. l. item Vlpianus Fel. d. c. nonnulli n.* 11. Limitanea tamen ſunt hæc niſi exemptio concederetur à iure habente clauſulam derogatoriam , *Abbas d. c. nonnulli* 11
& Fel. n. 12. *verſ. limita primo*. Nam opus eſſet derogatione iſtius clauſulæ. *Navarr. ad c. ſi quando except.* 1. *n.* 1 *De Reſcriptis*.

QVÆSTIO XII.

In conceſſione exemptionum an ſit neceſſaria citatio Ordinariorum, quorum intereſt exemptiones non concedi.

SUMMARIUM.

1. *Privilegium non præjudicat non citato.*
2. *Conceſſio exemptionis non eſt actus judicialis.*
3. *Concilium Lateranenſe requirit citationem ordinariorum.*
4. *Pontifex eximere poteſt ſine citatione non obſtante Concilio.*
5. *An opus ſit ſpecifica derogatione Concilii.*
6. *Quid de innovatione.*
7. *Invocatio ſi fit per eum qui eximere poteſt, non requiritur citatio.*
8. *In invocatione quæ fit in curia Romana, non opus eſt citatione.*
9. *Similiter cum periculum eſt in mora.*

PRo parte affirmativa videtur ſtare Caſtrenſ. *l.* 2. *num.* 4. *C. de Tempor. appellat.* 1
Anton. Conſ. 19. *Antonius Nicellis in concordia gloſſarum n.* 232. *arg. l.* 2. *in fine ff. de natalib. reſtit. & l. nam ita ff. de adopt.* Privilegium enim (inquiunt non præjudicat tertio cujus intereſt non citato, ideoque nec ordinario, cujus intereſt juriſdictionem ſartam & tectam conſervari *per not. ſupra qu.* 4. Verum communi jure vera
eſt negativa. Ratio eſt. Quia conceſſio exemptionis non eſt actus judicialis, ideoque 2
Princeps nemine citato eas concedere poteſt. *Abb. Felin. & DD. c. cum olim de Re Iud. Leonellems tract. de ſurrept. reſcript. quæſtione 6. artic.* 1. *Iaſon, l. Gallus* §. *& quid ſi tantum n.* 41. *&* 47. *ff. de liberis & poſth.*

Confirmatur, quia in impetratione reſcriptorum, privilegiorum , exemptionum , 3
non eſt neceſſaria partis citatio, *Anton. Nicell. in Concord. gloſſarum nu.* 322. *Concordia* 52. *fall.* 78. *&* 51. *Felin. c. cum olim num.* 6. *de Re judic. Gigas de penſionib. qu.* 37. *Caccia lupus de penſionib. qu.* 24. *n.* 8. *& ſeqq. Milis in repert. verb. Citatio non requiritur quando privilegium.*

Dixi jure communi , nam jure ſpeciali ſive ſingulari Concilii Lateranenſis ſub

 Leone

Leone X. anno ejus tertio, ſalutis vero humanæ 1515. ſeſſione 10. ad eſſe exemptionum requiritur citatio ordinariorum, ratione adjectæ clauſulæ irritantis, de qua dicturus ſum infra *parte 2. quæſt. 5. ſub finem, & parte 4. quæſt. 63. per tot.* ejuſmodi enim eſt textus, Exemptiones autem de cætero abſque rationabili cauſa & quorum intereſt minime citatis pro tempore conceſſas nullius roboris & momenti eſſe decernimus. *Anton. de pratis tract. de juriſdict. Epiſcop. ca. 8. n. 1. & 2. Guymer. ad prag. ſanctionem tit. de cauſis §. viſum in glo. verb. attendentes.*

4 Quin autem Pontifex non obſtante Concilio eximere poſſit nemine citato, non eſt quiſquam qui ambigat: eſt enim ejus ſolius Conciliis derogare, vel etiam adrogare, à quo omnia pendent & cujus auctoritas ſemper excepta reputatur. *cap. ſignificaſti de electione Abb. Siculus c. ex geſtis, de Cler. non reſiden. Borgaſius tract. de irregularit. & diſpenſ. part. 3. tit. de diſpenſat. conſilii generalis n. 6. & ſeqq. fol. 53. Ant. de Roſellis tract. de Conſilio cap. 14. incip. Qualis in cauſis debet eſſe forma num. 8. per cap. propoſuit de conceſſ. prabenda & cap. 17. nu. 32. ubi late.* quippe quod ſpeciale ſit principis ſive Pontificis ſuam vel inferiorum ſententiam & conſtitutionem revocare. *not. in cap. veniam cap. ſententiam 35. quæſt. 9. cap. cum olim de re judic. cap. tam ex literis de in integr. reſtit. l. 2. in fine de ſententiis ex brevi recitandis.*

5 Præcipue vero difficultatis eſt, an cum Pontifex derogat Concilio, opus ſit ne exemptio cenſeatur ſurreptitia ſpecifica clauſula derogatoria Concilii. Quia in re ſunt qui ajunt & qui negant, ut eſt videre in Ant. Milis, *in aureo repert. verbo gratia facta contra Generale Concilium an cenſeatur ſurreptitia glo. cap. ex parte verb. de quo nulla mentio de capell. Monach. Felin. cap. nonnulli n. 2. & 3. de Reſcript. dicam infra lib. 1. cap. 50. n. 33. conferuntque ad hanc quæſtionem quæ in immediate præcedente attuli n. 6. 7. 8. & ſeq. noſq; eam proprio capite diligentius examinabimus.*

6 Porrò an hactenus dicta obtineant etiam in innovatione exemptionum, incidenter hic quæri poſſet, non juvat jam inhærere regulæ communi. Quod omnis qui ex aliquo actu lædi poſſet, ad illum citari debeat *l. de unoquoque ff. de re jud. l. non ita Divus ff. de adopt. l. ſi quando & ibi Bald. C. de teſtib. quàm Antonius Nicellis fuſiſſime reſtringit centum & quindecim Fallentiis. In concordia gloſſarum à n. 224. uſque ad n. 372 in concordia 52.*

7 Dico igitur primò. Quod ſi innovatio fit per eum qui exemptionem concedere poterat, non requiri partis citationem, aliàs ſecus. *Abb. cap. cum dilecta num. 25. verſ. & innovatio de confir. utili vel inutili Maſcard. de probat. concluſ. 1388. num. 26. & dixi ſupra q. 8. n. 9.*

8 Dico ſecundo. Quod in tranſumptione ſeu innovatione exemptionum vel privilegiorum quæ fiunt in Curia Romana non opus eſt citatione. Ratio eſt, quia cum iſte actus pertranſeat multorum manus hoc in exercitio peritas, abeſt omnis falſi ſuſpicio, adeo ut ſine citatione credatur tranſumpto velut originali *Abb. cap. ex par-*

ex parte & 1. in pr. de privileg. & dixit Felin. poſt Anton. Hoſt. Archid. & alios in c. fin. nu. 8. verſ. fallit. 3. de fide inſtru. Bartholomeus Bellenſ. tract. de charit. ſubſid. quæſt. 113. *Maſcardus de probat. vol.* 3. *concil.* 1388. *nu.* 19.

Dico tertio, Hoc in caſu cum periculum eſſet in mora, non requiri citationem, *Decius c. cum dilecta numer.* 37. *de confir. utili vel inutili Maſcard. d. concluſ.* 1388. *n.* 19. 9

Q V Æ S T I O XIII.

Exemptio conceſſa ſimpliciter, an eximat univerſaliter?

SUMMARIUM.

1. *Exemptione capitis non cenſetur conceſſa exemptio membrorum.*
2. *Exemptio monaſterii non extenditur ad capellas.*
3. *Exemptio eſt ſtricti juris.*
4. *Exemptâ Eccleſiâ populus non eſt exemptus.*
5. *Exempto populo, eccleſia non cenſetur exempta.*
6. *Diſpoſitio de re contenta non includit continentem.*
7. *Exemptis Clericis Eccleſiæ, cujuſvis ordinis clerici exempti cenſentur.*
8. *Exemptio generalis, generaliter intelligenda.*
9. *Exemptio extendenda aut reſtringenda ex mente privilegiantis.*
10. *Privilegium conceſſum terræ, cenſetur conceſſum perſonis.*
11. *Privilegia conceſſa locis, extenduntur ad perſonas.*
12. *Delinquens in Eccleſia, an in ea capi poſſit?*

GEneralis hæc quæſtio diffiniri commodè non poterit, niſi per propoſitiones ſpe- 1
ciales, ſit igitur prima concluſio. Exemptione capitis non cenſetur conceſſa eſſe exemptio membrorum. *Innoc. c. ex ore de privil. arg. l. liberorum ff. de adopt.*

Ideoque exempto monaſterio, ejus membra ſeu capellæ exemptione non gaudent, 2
Abb. d. c. ex ore. n. 1. & 4. *ca. cum capella ubi DD. eod. tit. Vbaldus tract. de Canonica portione c.* 4. *quæſt.* 8. *& ſeqq.*

Ratio eſt, quia exemptio eſt juris ſtricti, nec trahenda de perſona ad perſonam, loco 3
ad locum, *c. ſane c. cum capella de privil. Io. de Ferrariis in forma oppon. contra inſtrum. in ſing lo. ad §. aliiſque rationibus nu.* 4. quippe regulariter eximi poteſt Eccleſia, ſibi in poteſtate retentâ capellâ, & è contra, *arg. l. liberarum de adopt. Brixienſ. in repert. verb. Exemptio col.* 6. *Abb. c. conquerente nu.* 1. *de offi. ordin. glo. cap. rogamus* 24. *quæſt.* 1.

Concluſio ſecunda. Exemptâ Eccleſiâ non cenſetur exemptus populus: ideo Epiſc. 4
ordi-

Digitized by Google

ordinariam poteſtatem exercere poterit in Parochianos. *Philipp. Franc. c. per exemptionem n. 3. verſ. 5. de privil. in 6. ſumma Angel. verb. exemptus n. 1. verſ. Et exempta. Fumus verb. exemptio n. 3.*

5 Concluſio tertia, exempto populo non cenſetur Eccleſia eſſe exempta. *Franc. d. num. 3. verſ. ult.*

6 Concluſio quarta. Eadem dicta ſint in quibuſvis aliis exemptionibus. Regulariter enim diſpoſitio relata ad rem contentam non includit continentem, *Franc. d. n. 3. verſ. ult. in privil. trahantur ad caſus diverſos. Tiraq. de retract. Conſan. §. 1. glo. 4. nu. 97. fol. 106. Fumus verb. exemptio. n. 3. & 4. & doctè Archid. c. Frater 16. q. 1. n. 3.*

7 Concluſio quinta. Exemptis clericis alicujus Eccleſiæ, tam Canonici quam alterius cujuſvis ordinis Clerici exempti eſſe cenſentur. *text. cap. per exemptionem. In fin. de privileg. in 6. ubi Franc. n. 3. verſ. ultim. not.*

8 Concluſio ſexta, ſi verba privilegii ſunt generalia, exemptio univerſaliter conceſſa eſſe cenſetur, *quia cura ubi DD. de privileg. arg. d. cap. per exemptionem in fin. Io. de Ferrar. in d. glo. ad §. aliis rationibus. n. 4.* Ita tamen, ut inprimis ſemper attendenda ſit
9 mens concedentis, ne tàm verba quàm potiſſimum ipſam mentis rationem ſequi videamur. *l. alacriter ff. de leg. 3. Barth. l. non dubium n. 9. & 10. C. de legibus Dec. l. ſemper in ſtipulationib. n. 4. ff. de reg. juris l. labeo ff. de ſupell. leg.* Semper privilegium extenditur ad perſonas & caſus non expreſſos, aut etiam reſtringitur ex præſumpta ac conjecturata mente privilegiantis *Abb. c. ſanè n. 2. de celebrat. Miſſarum.*

10 Concluſio ſeptima. Privilegium conceſſum terræ intelligitur conceſſum perſonis ſeu hominibus ejuſdem. *l. ſi non ſpeciali ubi Bald. C. de Teſtam.* Sicut per exemptionem terræ cenſentur etiam perſonæ ejuſdem terræ exemptæ. *Rom. d. conſ. 180. nu. 7. Bald. d. l. ſi non ſpeciali.*

11 Confirmatur idipſum auctoritate ejuſdem Romani *Conſ. 234. per tot.* dicentis privilegia locis conceſſa extendi ad quaslibet perſonas ibi exiſtentes etiamſi Forenſes ſint & extraneæ, ubi etiam diſputat an forenſis aut laicus delinquens in Eccleſia capi in eadem poſſit, id quod reſolvit negative, *per c. Frater 15. qu. 4. Bald. d. l. ſi non ſpeciali. qua de re infra l. 4. quæſt. 95.*

QUÆSTIO XIV.

In Exemptione *ſuarum Eccleſiarum* quænam comprehendantur?

SUMMARIUM.

1. *Appellatione* ſui *comprehenditur quod commune eſt.*

2. *Mandatum de providendo in Eccleſiis ſuis, extenditur ad eas quæ mediatè ſubjecta*

jecta ſunt.

3. Ea tantum Eccleſiæ ſunt exempta, quæ pleno jure ad exemptum ſpectant.

4. Suum *propriè non eſt quod eſt commune.*

6. Privilegia propriè intelligenda.

DIfficultatem facit quia appellatione ſui comprehenditur etiam id quod com- 1
mune eſt, *l. ſi quis ſervos ff. de leg. 3. l. pupillus §. fin. ff. de verb. ſign.* adeo ut res
mihi cum alio communis vendi & impignorari poſſit, qua de re doctè Mude-
us *l. nemo ex ſociis ff. pro ſocio fol. 64. Neguſ. de pig. in 3. memb. 2. par princip. n. 39. & ſeqq.* 2
& non modò quod immediatè ſed etiam quod mediatè ſuum eſt: ideo præceptum,
de providendo alicui in Eccleſiis ſuis, extenditur ad eas quæ mediatè ſubjectæ ſunt
c. pro illorum de præbendis. Sed reſpondeo cum Archidiacono eas tantum eſſe exem- 3
ptas, quæ pleno jure ſpectant ad exemptum, *Archid. in c. Frater. n. 4. ubi latè id exa-
minat. 16. quæſt. 1.* Imprimis quia exemptiones præjudicant juri ordinario, ideoque
ſtrictiſſime interpretandæ. *c. licet. de offic. ord. l. 2. §. merito §. ſi quis à principe ff. ne quid* 4
in loco public. nec extendendæ ſunt ad id quod commune eſt, nam ſuum propriè dici
non poteſt quod commune eſt, prout quoque quod mediatè ad aliquem ſpectat, ſu- 5
um eſſe propriè dici non poteſt, *l. quæſitum, § celſus ff. de fundo inſtr. leg. Archid. nu. 5.
latiſſimè Iaſon l. ſervi electione §. labeon. 1. 4. 10. 20. 21. 22. ff. de legat. 1.*

Porro certum eſt, privilegia ſemper extendenda eſſe ſecundum propriam verbo- 6
rum ſignificationem ut quando minus fieri poſſit ordinariæ obſint poteſtati, quæ eſt perquam favorabilis *l. ſcribit quintus l. plautius ff. de auro & argento leg. copioſiuſque id probat Archid. d. c. Frater 16. quæſt. 1. num. 5. & dixi ſupra quæſt. 4.* De qua quæſtione prolixius videri poterit Philipp. Francus *in c. cum in illis fin. num. 2. & 3. de Præb. in 6.* Ubi diſputat an diſpoſitio reſtringenda ſit ad id quod totum eſt diſponentis, an verò etiam extendenda ad id quod cum alio commune eſt; diſtinguitque inter diſpoſitionem odioſam & favorabilem, quemadmodum apud eundem videre latius poterit lector.

QUÆSTIO XV.

Quid ſit lex diœceſana & lex juriſdictionis?

SUMMARIUM.

1. In Epiſcopo generaliter unica juriſdictio.

2. Res judicata in diœceſana, non præjudicat in lege juriſdictionis.

3. Derivatio legis diœceſanæ.

4. Commiſſione facta diœceſano cenſetur facta Epiſcopo.

5. Diſſenſio ſcribentium in hac materia.

6. Diffinitio legis Diœceſanæ.

7. Diffinitio legis juriſdictionis.

8. Cujus ſpecies ſit charitativum ſubſidium.

9. Item Synodus Epiſcopalis.

10. Item diſpenſatio & Canonica Epiſcopalis

Digitized by Google

IN diffinitione exemptionum dixi, ſub nomine juriſdictionis comprehendi legem
Diœceſanam & juriſdictionis, de utraque quia inter interpretes non ita convenit,
pauca hæc adferemus. In Epiſcopo unicam tantum eſſe juriſdictionem ſub qua
univerſum jus Epiſcopale comprehenditur quod in univerſa Diœceſi habet,nonnul-
lis uſurpata latiore ſignificatione legis dœceſanæ viſum eſt. *Innocent.c. dilectus de
offic.ordin. Abbas c.auditis in 1.notabili de reſtit.in integrum.*

2 Aliis tamen communius placuit diſtinctas eſſe ſpecies,ita ut res judicata in lege
Diœceſana non obſtet legi juriſdictionis. *Abb,c.1.de offic.ordin ubi tex.*

Et quidem Diœceſana lex à diœceſano derivatur, qui à Pontificiis DD.propriè
Epiſcopus nuncupatur & non alius,quamvis de jure ſpeciali in loco ordinariam ha-
3 beat poteſtatem, *Abb.c. cum olim de major.& obed.& cap.Joannes.num.2.de teſtam.*
Adeoque refert ut facta commiſſione diœceſano, cenſeatur facta tantum Epiſcopo.
At verò ſi ordinario,tum cuilibet alteri ordinariam habenti juriſdictionem facta eſſe
4 cenſebitur, *glo.Clem.1.verb.Diœceſanis de jure patronat. Navarr.conſ.11. de Clandeſt.
deſponſ.tom.2.*

Porrò pro diffinitione utriuſq; hujus legis diœceſanæ & juriſdictionis variæ,olim fuit
5 elaboratum, aliis aſſerentibus quod illa conſiſtat in recipiendo, hæc verò in dando
ſeu conferendo,aliis aliter opinantibus ,ut patet ex Innocent. & aliis,*c.1.de ſtatu Mo-
nach. ubi Abb.glo.c.dilectus ubi DD.de offic. ordin. Bertachin.tract.de Epiſcop.l.4.par.
2.n.80.& ſeqq.Henric.Botteus tract.de Synodo par.1. num.61.& ſeqq. ubi late.* Res
hæc ut cenſeam cum Innocent. aptius diffiniri non poterit quam diffinitione per
partes,de qua apud Topicos. *Ariſtoteles lib.2.poſter.cap.5. Io.Apellus in Dialect.le-
6 gali cap.num.24.Chriſtoph Hegendor.in ſuo libello de definitionibus & diviſionibus lega-
libus to.16.per tot.vol.tract.1.fol.252.* Nempe lex Diœceſana eſt ad quam ſpectat per-
ceptio Cathedratici, pars decima oblationum,charitativum ſubſiduum,denique cæ-
tera omnia à quibus Monaſteria jure communi ſunt exempta,*Abbas d.c.dilectus n.4
ubi late & DD. ſupra citati.*

7 Lex verò juriſdictionis eſt quæ obedientiam , ſubjectionem, reverentiam,
inſtitutionem, correctionem, reformationem, juriſdictionem, pœnitentiæ
indictionem, cauſarum audientiam, ſacramentorum collationem, eaque omnia
complectitur,in quibus Monaſteria Diœceſana, jure communi ſubiiciuntur.*DD.
ubi ſupra Bertachin.tract.de Epiſcopo lib.4. parte 2.numer.* 80. *Thomas Zerola in
praxi Epiſcop.part.2.verb.jura Epiſcopalia. Cuchus inſtit.juris Canonici lib.1. tit.12. verſ.
hæc jura.*

8 **Quæ ut magis pateant quæritur primo,utrum charitativum ſubſidium ſit de lege
Diœceſana? articulus hic multis fuit dubius,ut refert Barth. Bellencinus tract. de
charit.ſubſidio,*qu.* 28. communis tamen (inquit) opinio eſt affirmativa, Unde
infertur Monaſteria jure communi Exempta eſſe à ſolutione charitativi ſubſidii.**

Ia

Digitized by Google

Io. Andr. Butrio. Innoc. & DD. d. c. dilectus de offic. ord. Bald. ſi quis ad declinandam col. 8. C. de Epiſc. & Cler.

Limito primò, in Eccleſiis monaſterio ſubjectis quæ ante ſubjectionem illud præſtare conſueverant. Nam ratione earum, monaſterium obligabitur *Clem. 1. de cenſib. Innoc. d. ca. de ſtatu Monach. cap. conquerente de offic. ord.*

Limito ſecundò, niſi monaſterium haberet populum, quia ratione populi tenetur ad omnia quæ ſunt legis Diœceſanæ. *Io. Andr. in add. ad ſpec. tit. de privileg. Bellenc. tract. de charit. ſubſid. q. 29.* Quæritur ſecundò, Quid de Synodo? utrum ſit legis Diœceſanæ? & breviter an Abbates ſeu monaſteria teneantur venire ad Synodum Epiſcopi? Remitto ad prolixam diſputationem & diſtinctionem Henrici Botei, in ſuo ſpeciali tractatu de Synodo *parte 2. n. 4. & ſeqq.* ex qua uberior etiam intelligentia legis Diœceſanæ & juriſdictionis hauriri poterit. 9

Tertiò utrum diſpenſatio? paucis dicimus eam eſſe de lege juriſdictionis, *cap. ex tranſmiſſa tranſlat. prælat. glo. clem. 1. de Reſcriptis*, & ita reſolvit Paulus Borgaſius *in ſuo tract. de Irregularitatibus parte 2. Rubr. an diſpenſatio ſit de lege Diœceſana nu. 4.* Eadem dicta ſint de Canonica Epiſcopali, de qua materia in cap. requiſiſti & cap. officii de de Teſtam. & Petrus de Ubaldis, *in tract. de Canonic. Epiſcopali cap. 1. n. 4. & c. 4. q. 5.* Lapus de Caſtelliono, *tract. de Canonic. portione n. 5.* Cætera ad pleniorem hujus tituli cognitionem peti poterunt, præſertim ex Abbate & Innocentio hic citatis, quæ compendii gratia nunc prætereo, qui tradunt Hoſpitalitatem, itionem ad exequias, prædicationem, miſſarum celebrationem, legationem, proceſſiones, angarias, & quaslibet alias vexationes ſub lege Diœceſana comprehendi. 10 11

QUÆSTIO XVI.

Monaſteria an ſint Exempta?

SUMMARIUM.

1. *Monaſteria jure ſcripto ſunt Exempta à lege Diœceſana, non verò à lege juriſdictionis.*
2. *Quouſque ſe extendat ejuſmodi exemptio.*

De jure communi quod attinet, ſunt exempta à lege Diœceſana, non verò à lege juriſdictionis, ut patet ex auctoritatibus præcedenti capite allegatis, quas maximè Abbas perſequitur, *d cap. de ſtatu Monach. & d. cap. dilectus de offic. ordin. & Bertachin. tract. de Epiſcop. lib. 4. parte 2. quæſt. 35. n. 80.* 1

Digitized by Google

Itaque ejuſmodi Privilegio non modò monaſterium ſed cœmiterium & alia
2 quæcunque intra Monaſterii ſepta exempta cenſebuntur, *cap. neceſſaria ca. nulla* 12. *qu.* 1. idque ad paſſus uſque 30. vel 40. *cap. ſicut cap. diffinivit* 17. *quæſt.* 4. quod tamen verum eſt, cum monaſterium eſt extra urbem conſtitutum, ſecus vero ſi in Civitate, tunc enim tot paſſuum privi'egio non gaudebit, *c. quiſquis* 17. *quæſt.* 4. *glo. & DD. cap. per exemptionem de privileg. in* 6. *Rebuff. tract. de immunit. Eccleſiarum in conſtitutionibus regiis & in l. urbis de verb. ſig. ſumma angelica verb. Exemptio n.* 1. *& Fumus n.* 5 *Archidiac. cap. nulla* 12. *quæſt.* 1. *vide Navarr. in Manuali cap.* 25. *nu.* 10. *verſ. Domus item Epiſcopalis.*

QUÆSTIO XVII.

Sintne aliqui ordines exempti?

SUMMARIUM.

1. *Ciſtercienſis Ordinis Privilegium.*
2. *Ciſtercienſis ordo jure ſcripto non exemptus.*
3. *Papa Diœceſanus totius Orbis.*
4. *Ordines plurimi exempti privilegio proprio.*
5. *Prædicatorum exemptio.*
6. *Minorum.*
7. *Carmelitarum.*
8. *Benedictinorum.*
9. *Regularium omnium.*
10 *Exemptio eorum plena tam realis quam perſonalis.*
12. *Reſtringitur in cauſis mercedum & miſerabilium perſonarum.*
13. *Item in degentibus extra clauſtra.* 14. 15.
16. *Diviſio ordinum.*
17. *De participatione alienorum privilegiorum.*
18. *Quid ſi ordo non utatur privilegio, an participans nihilominus fruetur.*
19. *Utrum participantes poſſint privilegio uti contra eos quorum contemplatione participant.*
20. *Familiares non retorquent privilegium contra ſuos principales.*
21. *Privilegiatus non utitur privilegio contra concedentem.*
22. *Ordines qui habent Generalem, an jure communi ſint exempti.*
23. *Juriſdictio ſpecialis, cumulative conceſſa cenſetur.*
24. *Pontifex non ſolet derogare ordinariis niſi expreſſè.*
25. *Qualem juriſdictionem habeant Prælati in ſubjectos.*
27. *Exempto ordine Monachorum, an cenſeatur exemptus ordo monialium.*
28. *Ordinarii incarcerantes regulares exemptos ſunt excommunicati.*
29. *Tenor Bullæ.*

30. *Ve-*

Digitized by Google

30. *Varia exemptionum cauſa.*
31. *Ordinibus facilè conceditur exemptio.*
32. *Exempti nedum ab ordinariis, ſed ne quidem ab Archiepiſcopis & Patriarchis poſſunt puniri.*
33. *Exempti immediate S. Sedi ſubjecti ſunt.*
34. *Cenſura ordinariorum in exemptos irrita ſunt.*

JUre communi Ciſtercienſis ordo, id privilegii habet, ut niſi facta mentione ordinis reſcriptum impetrari non poſſit, *text. cap. cum ordinem ubi DD. de Reſcr. cap. ne Dei de ſimonia Io. Andr. cap. 1. de ſuppl. negl. prælati glo. cap. recepimus de privileg. Fel. & Abb. d. cap. cum ordinem.* quod ipſum hoſpitalariis & templariis aliiſque nonnullis conceſſum eſſe reperitur, *cap. ex parte de decimis glo. d. cap. cum ordinem de Reſcript.* 1
Non tamen idcirco privilegio plenæ exemptionis potiuntur, *Felin. cap. ne DEI in pr. de Simonia & nominatim cap. cum ordinem num. 7. verſ. conſidera primo de Reſcript.* Itaque ſit diffinitio generalis hujus quæſtionis, omnes ordines atque Eccleſias jure communi ſubjectas eſſe poteſtati ſuorum diœceſanorum, *cap. omnes Baſilicæ 16. qu. 7. cap. 1. de offic. ordin. cap. cum Epiſcopus eod. in 6. cap. noverint. cap. regenda cap. ſic quidam 10. q. 3. Choppin. in ſuo perelegante libro Monaſticon. ſeu de jure cœnobiorum per tot.* 2

Sicut enim Papa dicitur diœceſanus totius orbis, ita Epiſcopus ſuæ diœceſis, dicitur enim tota diœceſis eſſe Parochia & quaſi territorium Epiſcopi, *cap. cum contingat de foro compet. Socinus tract. de oblat. quæſt. 18. num. 63. Troylus de Canoniſat. ſanctorum, incip. ſequutur ſecundum nu. 28. & ſeqq. Rebuff. l. pupillus §. territorium verſ. Et tota civitas de verb. ſignif. cap. cum venerabilis de Relig. domib. Abb. cap. nimis grave n. 4. de exceſſib. prælat* 3

Dico *jure communi.* Nam privilegiis corpori juris non inſertis, plurimi ordines exemptionum pleniſſima jura ſunt adepti, ac ne per omnes excurram, ordo Prædicatorum pleniſſimam exemptionem conſecutus eſt privilegio Sixti 4. Incip. *Regimini*, hoc tenore. 4

„ Et ne prætextu conſtitutionis Innocent. 4. prædeceſſoris noſtri, *volentes*, &c. Locorum diœceſani & alii Ordinarii in perſonas & loca fratrum Prædicatorum contra Gregorii prædeceſſoris noſtri ordinationem ſibi quamcumque juriſdictionem & ſuperioritatem vendicare præſumant, diſtrictius inhibemus, ne quiſquam abſque Sedis Apoſtol. commiſſione & auctoritate in perſonas, domos & loca dicti ordinis Prædicatorum utpote prorſus exempta aliquam excommunicationis, ſuſpenſionis & interdicti ſententiam ſpecialiter vel generaliter quomodolibet promulgare, aut in perſonas, domos, vel loca hujuſmodi aliquam præeminentiam, ſuperioritatem & juriſdictionem quomodolibet exercere præſumant, etiam ratione contractus vel delicti, vel rei de qua contra ipſos ageretur, ubicunque ineatur contractus, committatur delictum & res ipſa conſiſtat, Decernimus quoque ex nunc quaslibet excommu-

communicationis, ſuſpenſionis & interdicti ſententias, & quæcunque proceſſus,
» quaſvis pœnas & ſententias generales vel ſpeciales continentes, quos vel quas pro-
» mulgari vel haberi, & omnia quæ contra fratres, domos vel loca dicti ordinis quo-
» modolibet fieri contigerit, etiam eorum exemptione, ut puta notoria, non aliter
» allegata nullius roboris vel momenti eſſe & pro infertis haberi debere. Hoc privilegio aliiſque donatus, Prædicatorum ordo habere dicitur omnia privilegia, quæ habent omnes aliæ religiones in genere vel in ſpecie. *Aurea Armilla verb. abſolutio num. 26. Alphonſus à Caſarubios tractat. de privileg. Fratrum Minorum verb. Excommunicatio ubi addit. Hieronymi à Serbo & verb. exemptio num. 15.* Ex quibus, infero primo, Prædicatores communi privilegio clauſo in corpore juris non eſſe exemptos, ſed proprio. *Expreſſe Abbas cap. nimis grave num. 4. de exceſſib. prælat.*

5 Secundò, Quod Prædicatores citati coram ordinario compatere non tenentur ad allegandum exemptionem; eſt enim notoria, *Abb. cap. cum ordinem ubi DD. de Reſcript. & ita cenſet Fumus verb. exemptio n. 2. verb. privilegium n. 7. dixi ſupra num. 4. in verbis conſtit.*

6 Minores, eodem anno 1215. cum Prædicatoribus à ſancta ſede Apoſtolica approbati ſunt. *Io. Caldeus cap. nimis prava, ubi Abb. num. 1. de exceſſib. prælat. donatique poſtmodum à Clement.* 4. exemptionibus tam ab ordinariis quam à delegatis, ac etiam à conſtitutione Innocent. 4. *in cap. volentes de privileg. in 6.* ac immediatè ſubjectæ ſanctæ ſedi eorum Eccleſiæ, oratoria, domus, loca, libri, utenſilia, mobilia, immobilia. *Alphonſus Caſarubios in compendio privileg. Fratrum Minorum verb. exemptio. n. 3. 8. & 10.*

7 Carmelitæ pariter à juriſdictione ordinariorum & legatorum prorſus ſunt exempti, adeo quod proceſſus aut ſententiæ contra eos latæ ſint nullius roboris, *Alphonſus ubi ſupra n. 24. vide infra lib. 4. quæſt. 46. n. 1.*

8 Eadem in Benedictinis obtinent. Nam Eugen. 4. ne eos cauſarum ſtrepitus inquietet & ab otio deducat ſancivit, ne quis eos juramentum præſtare aut teſtimonium ferre ex quacunque cauſa compellat invitos. *Alphonſ. ubi ſupra verb. exemptio. verſ. Ex privilegio Monachorum ſancti Benedicti vide infra lib. 2. quæſt. 34.*

Inſuper (utar verbis Navarri *tit. de Regularibus tom. 1. comment. 2. incip. nunc quoad judicia n. 36. verſ. addo ſecundo & verſ. addo 3 fol. 48.*

Omnes fere regulares ſunt exempti à juriſdictione ordinariorum per privilegia
9 » conceſſa eis directè vel indirectè per participationem, communicationem aliorum
» privilegiorum, & conſequenter habent juriſdictionem quaſi Epiſcopalem, *glo. ſing.*
» *Clem. 1. verb. Monaſterii de rebus Eccleſiæ non alienandis.*

10 Quod adeo verum eſt, ut rarò in religioſis habeat locum cap. volentes de privil.
» in 6. Nam jam conceſſum eſt aliquibus eorum directè vel indirectè per participatio-
nem

nem, ut nequeant conveniri etiam de factis & ſitis etiam extra loca exempta, cum de-
rogatione dicti cap. volentes, editi in concil. Lugdunenſi & innovati in Concilio Tri-
dent. ſeſſ. 7. cap. 7. de Refor. verſ. In exemptionum cauſis. Addo quod ex additione
Concilii Trident. d. ca. 7. colligitur 1. limitatio exemptionum, ne ſcilicet proſint quo- 12
ad cauſas civiles mercedum & miſerabilium perſonarum. Secundò, generalis diffe-
rentia inter regulares exemptos degentes extra monaſteria & degentes intra. Nam hi 14
ſuper nullis cauſis poſſunt conveniri coram alia differentia ordinariis, ille autem ſit
ſuper prædictis duobus generibus cauſarum. Eſt & quod degentes intra, non poſ-
ſunt ab ordinariis ratione delicti puniri, niſi quando extra monaſterium cum populi
ſcandalo delinquunt & non puniuntur à ſuis prælatis moniti ab ordinariis, ut id faci-
ant, degentes vero extra ſic, ut in directo ſenſu & à contrario habetur in eodem Con- 15
cilio Trident, ſeſſ. 25. cap. 14. de Regularib. incip. Regularis non ſubditus. Unde re-
ſponſum eſt, non potuiſſe vicarium Epiſcopi cognoſcere de quodam cenſu petito à
conventu Ordinis Minorum S. Franciſci de Paula, habentis exemptionem cum de-
rogatione cap. volentes, tum quia non degebant extra conventum, tum quia non age-
batur de ulla cauſa prædictorum generum, neque delicto extra monaſterium cum
populi ſcandalo commiſſo, Ita Navarrus ubi ſupra.

Patres quoque Societatis, teſte Alphonſo, gaudent exemptionibus omnibus qui-
bus alii omnes ordines. *Alphonſus à Caſarubios & ibi Hieronymus à Sarbo Capucinus tract. privil. omnium ordinum verb. communicatio privilegiorum.* Exemptione quoque
gaudent Præmonſtratenſes, *Wameſius conſil 65. n. 1. tom. 1.*

Simili exemptionum privilegio gaudent ordines mendicantes, *Fumus verb. excom-* 16
municatio n. 28. & ſeqq. Chopin. in ſuo Monaſticon.

Sunt vero quatuor conſtitutione Pii 5.	Dominicanorum. Franciſcanorum. Auguſtinienſium. Carmelitarum.
Inter quos eadem Pii 5 conſtitutione comprehenduntur ordines.	Servorum B. Mariæ. S. Franciſci de Paula. S. Hieronymi Ieſuatorum. Societatis Ieſu.
Participantes de privilegiis mendicantium.	Canonici Regulares Ordinis congregationum S. Auguſtini. Canonici Regulares congregationis S. Salvatoris. Canonici S. Crucis Olumbrienſias. Benedictini. Monachi montis Oliveti. Vallis umbroſæ. Ciſtercienſes.

Car-

Participantes de privilegiis Mendicantium.

- Carthuſienſes.
- Camaldubenſes.
- Eremitæ S. Hieronymi à Piſis.
- Congregatio S. Hieronymi Feſulani.
- S. Hieronymi Hiſpan.
- Cœleſtini.
- Crucigeri.
- Redemptionis captivorum.
- Sanctiſſimæ Trinitatis.
- Theatini.
- Miniſtri infirmorum.
- Congregatio clericorum Regularium Minorum quæ ortum habuit anno 1589.
- Præmonſtratenſes. *Wammeſius conſ. 65 nu. 1 tom. 1.*
- Status tertii ordinis, de quo eſt conſtitutio Leonis X. & Declaratio S. Congregationis, quæ hic ſubjicitur & quam mihi nuper comunicavit ex Urbe reverſus ſpectabilis, & eruditus D. Protonotarius Ricurtus Pauli Stravius à ſecretis S. Congregationis Cardinalium negotiis Epiſcoporum & Regularium præpoſitorum.

DECRETUM SUPER STATU MULIERUM TERTII Ordinis in privatis domibus degentium, illarumque ad habitum admiſſione.

SAcra Congregatio Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitorum, ad tollendas omnes contentiones inter Epiſcopos, & Superiores Regularium ſuper immunitate, & exemptione Tertiariarum, quæ in privatis domibus degunt vulgo Bizzoche, ſeu alio quovis nomine nuncupatarum, in primis & ante omnia in memoriam revocat ea, quæ Sacra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum in eandem ſententiam reſpondit, videlicet.

Sacra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, ſæpius reſpondit, minimè poſſe Sacerdotes Regulares Mulierum Tertii Ordinis, quas de Pœnitentia, vel Bizzoca vocant, confeſſiones ſacramentales audire, niſi fuerint ab Ordinario approbati ad confeſſiones perſonarum ſæcularium audiendas; quemadmodum nec poſſe illis Sacroſanctum Euchariſtiæ Sacramentum adminiſtrare in die Paſchatis Reſurrectionis Sanctiſs. D. N. IESU CHRISTI; Verum quoad ſepulturam, atque alia Privilegia, Fratres Tertiarios, Mantellatos, Corrigiatos, alioſque ſimiles ita demum Ordinis, cujus Tertiæ Regulæ habitum aſſumpſerunt, privi-

Digitized by Google

Privilegiis potiri, & ab Ordinarii juriſdictione exemptos eſſe, ſi viri collegialiter vivant, ſeu cum Clauſtralibus habitent, & Mulieres virginalem, ſeu cœlibem, aut caſtam vidualem expreſſo voto, & ſub dicto habitu vitam traduxerint; quemadmodum cavetur Conſtitutione Concilii Lateranen. ſub Leone X. quæ habetur ſeſſ. 11. in fin. Hoc autem voto mulierum, alia duo, ſcilicet, paupertatis, & obedientiæ nequaquam includi, quinimo hujuſmodi mulieres, ſi vitam Virginalem aut cœlibem ſimpliciter, expreſſeque voverint, etiam in conſanguineorum, & affinium ſuorum, aut propriis domibus, vel ſeorſum habitantes ſupradictis Privilegiis Ordinis, cujus Tertiæ Regulæ habitum deferunt, exemptioneque ab Ordinarii juriſdictone frui debere, ut idem Leo poſtea declaravit Conſtitutione edita die prima Martii 15 8. An autem prædictæ qualitates in hujuſmodi Tertiariis concurrant, Ordinarii loci judicium ſit.

Præterea ſi contingat aliquas ex prædictis Tertiariis ſine ſepulturæ electione decedere, eas ſic decedentes, ita demum in Eccleſiis Ordinis, cujus habitum aſſumpſerunt, ſi in ipſis earum communis ſepultura reperiatur, ſi minus, in Eccleſiis Parochialibus ſepeliendas eſſe decernit.

Superioribus autem Regularibus ſufficienti facultate ad id à Sede Apoſtolica ſuffultis (Cappuccinis exceptis) licere Mulieres ad hujuſmodi habitum recipere, atque ad ipſos veſtiendi eas officium pertinere, non autem ad habitum admittendas, & recipiendas eſſe niſi probatæ vitæ, ac bonis moribus præditas, atque in ætate ſaltem quadraginta annorum conſtitutas, quæ de proprio habeant, unde ſufficienter vivere poſſint, & non cum aliis viris, quam cum conſanguineis, vel affinibus in primo tantum gradu ſibi conjunctis cohabitent, & ab Ordinario loci licentia prius impetrata, qui non aliter eam concedat, niſi prædictis prævio examine diligenti ſibi conſtiterit.

Verùm, in hujuſmodi habitu concedendo reſpective deferendo, omnino à velo ſupra caput, quod Superiectum vocant, à Pectorali, quod vulgò dicitur Sottogola, & à patientia abſtinendum eſſe; quinimo eas, quæ ſupradicta tria, vel aliquod ipſorum deferre deprehenſæ fuerint, illa dimittere, etiam per cenſuras Eccleſiaſticas ab Ordinariis locorum compellendas eſſe decernit.

Supradictis verò Decretis Mulieres Tertii Ordinis, quæ collegialiter vivunt, non comprehendi, quinimo eas diſpoſitioni conſtitutionis Pii Papæ V. editæ Romæ Anno 1656. quarto Kalendas Julii, quæ incipit (*Circa Paſtoralis*) penitus ſubjacere expreſſe declarat. Non obſtantibus quibuſcunque in contrarium facientibus. Datum Romæ 20. Decembris anni M.DC.XVI.

Poſſent de ſingulis hiſce ordinibus multa in medium adferri & curioſè inquiri, ſed quia propriè non ſunt hujus inſtituti, ſubſiſto, relegans curioſum lectorem ad Paulum Mariſium Alphonſum à Caſarubios. Remundum Frangier, Navarr, & alios.

lios *tract. de origine omnium ordinum de privileg. Fratrum Minorum de Religioſis ſelectis de Regularibus*, &c. Et præter eos ad Joannem Trullum, *Priorem Aragoniæ in Tract. de ordine Canonicorum Regularium v. doctiſſimum tract. Choppini Monaſticon.*

17 Ex præcedentibus quærendum primò. Quid importet conceſſa participatio alienorum privilegiorum, ſeu exemptionum (ut inquiunt) ad inſtar? reſpondeo quod ſortiatur eundem & parem effectum cum aliis ad quæ adæquatur, *Abb. c. inter dilectos n. 9. de fide inſtr. Fel. cap. nonnulli num. 7. de Reſcript. DD. l. 1. ff. de leg. 1. Pariſius conſ. 22. n. 5. volu. 4. Rom. conſ. 383. num. 2. 3 latè Apoſtill. ad Abbatem cap. cum olim numer. 5. verb. ad inſtar. de conſuetud. Navarr. de Jubileo not. 16. per tot. ſimile.* cenſuit Vlp. in Auguſta, *l. princeps ff. de legib.* licet enim legibus ſoluta non ſit, tamen Princeps eadem illi privilegia tribuit quæ & ipſe habet, *Rom. d. conſ. 383. num. 2.* qua de re fuſius Alvarus, *in conſultationibus Luſitaniæ: conſultatione 12. tom. 1. ubi de privilegiis ad inſtar.*

18 Secundò, Quia ſi ordo non utatur privilegio ſeu exemptione an, is cui conceſſio ſeu participio facta eſt potiatur? videtur in argumentum eſſe quod non, Quia ſublato principali, cui privilegium principaliter conceſſum eſt, extinguitur etiam in aliis quibus acceſſoriè competebat: ſicuti in ſimili dicitur, mortuo Domino extingui exemptionem, quæ famulo ex perſona Domini competebat. *Bald. l. 2. circa fin. C. de Epiſc. & Cleri. Socin. conſ. 84. accuratiſſime in novis. Socinus conſ. 20. col. 4. lib. 2. Decius l. in omnibus n. 16. ff. de Reg. Jur.* Pro ſolutione diſtinguendum, an conceſſio ſeu participatio privilegiorum data ſit æque principaliter, & independenter: Tum enim per ceſſationem aut revocationem conceſſio participanti facta non revocatur, *Bald. l. omnia Privilegia C. de Epiſc. & Clericis Anton. de Corduba in addit. ad Alphonſ. de Caſarubios in Compendio privileg. Fratrum Minorum verb. communicatio Roman. conſ. 383. n. 2. & 3. v. Emanuelem Rodericum in Compendio verb. Communicatio privilegiorum p. 82. & Ludovicum Mirandum ordinis S. Franciſci in Manuali Prælatorum Regularium to. 2. q. 46.*

Ratio eſt, quia regula correlativorum, uno deſtructo, corruit aliud, hoc caſu vitiatur. Nam cum correlativa ſe habent per modum efficiendi, uno deſtructo aliud non deſtruitur. *Præſes loco à correlativis Baptiſta à S. Blaſio tract. de correlativis n. 35.* Pro exemplo: ſi privilegia ſtudii Lovanienſis ſint ex ſpeciali privilegio conceſſa ſtudio Duacenſi, deſtructis privilegiis Lovanienſibus, durabunt privilegia Duacenſia, Quia privilegia Duacenſia ſunt correlativa ad privilegia Lovanienſia per modum efficiendi, & non eſſendi. *Bald. d. l. omnia privilegia & Baptiſta à S. Blaſio d. n. 35. Barth. Bald. Imol. l. ſi quis filio §. ſui ff. de injuſto rupto. Navarrus de Jubileo & Indulgentiis not. 16. n. 8. verſ. 3. infertur.*

Si vero per participationem concedantur privilegia dependenter acceſſorie & minus principaliter, tum erit locus opinioni negativæ, *Barth. l. 1. ff. de leg. 1. Decius d. num. 10. Dominic. conſ. 74. attento puncto col. fin. per tex. cap. ſi cui §. 1. & cap.*

dudum

Digitized by Google

dudum in pr. de prabend. in 6. & in cap. ſicut nobis de verb. ſignif. in 6. & ita debet Conciliari Guilielmus de Cugno, qui acutè ejuſmodi quæſtionem inveſtigat, *Authent. omnia privilegia num. 2. C. de Epiſcop. & cleric.*

Tertio quæritur, utrum participantes in privilegiis ſeu exemptionibus alteri con- 19
ceſſis, poſſint illis uti contra eos quorum contemplatione participant? Hanc quæſtionem format Corduba, & reſpondet cum diſtinctione, quod ſi habeant ea privilegia æque principaliter ſeu independenter ab aliis, tum facta ſunt illis propria, poſſuntque uti privilegiis contra illos. Si verò acceſſoriè & dependenter, ut ſunt familiares & Donati Fratrum, & alii ejuſmodi, non poterunt uti privilegiis Fratrum, contra ipſos Fratres quorum privilegia ipſis communicantur, licet enim effectus privilegii in alium derivetur ab illo cui conceditur, nihilominus tamen ipſum privilegium dicitur eſſe illius cui conceditur; & ex cujus perſona in alium derivatur, *ita Francus cap. ſicut nu. 1. de verb. ſignif. in 6.*

Unde, quod in favorem Fratrum principaliter conceſſum, ſcilicet ut Familiares utantur ipſorum privilegiis, non debeat contra ipſos Fratres ſeu eorum diſpendium retorqueri, *cap quod ob gratiam de reg. juris in 6.* Ita concludit Corduba; *in addit. ad Alphonſ. à Caſarub. in d. tract. de privileg. Fratr. minor. verb. communicatio.*

Hinc infero, quod licet familiares exemptorum ſint exempti, ut probabitur infra 20
tamen non poſſent uti ejuſmodi privilegii retorquitione adverſos eos, quorum reſpectu exempti ſunt, *per rationes Cordub. & Decii ubi ſupra*, pendent enim privilegia familiarium acceſſoriè ex perſona principalium dominorum, *Decius d. l. in omnibus num. 10. ff. de Reg. juris not. Card. Clem. frequens nu. 4. de exceſſib. pralator.*

Quod confirmo; quia privilegiatus non utitur privilegio ſuo contra conceden-
tem, eo invito, *l. amiciſſimos §. Lucius ubi Barth ff. de excuſat. tut. Rebuff. concil. 147. verſ. ne ſont rien les privileges. Bald. l. ſi cui. C. de non num. pecu. Rebuff. de privil. Scholarium privileg. 178. l. ſi judex circumvento ff. de minoribus ubi dicitur quod privilegio quod à te habeo, non utor te invito. Petrus Levanderius tract. de doctorib. par. 1. quaſt. 23.* 21

Quarto dubitatur, utrum ordines qui habent Generalem, ſint exempti? Dubium 22
movet, quod ordinum Generales jus dicant, viſitent, corrigant totum ordinem, quod autem Generalibus conceſſum eſt, diœceſanis ademptum eſſe videtur, *arg. l. Dominicus C. ubi cauſa fiſcales l. ſi duo ff. de admin. ſtrat. tut.* Unde placuit quibuſdam, ſi Judex deputetur cauſis certæ ſpeciei, quod eæ ex juriſdictione judicis ordinarii detractæ & remotæ eſſe cenſebuntur, *Raphael Cumanus Caſtrenſ. & DD. l. Quod in rerum §. ſi quis poſt ff. de legat. 1.* Vulgatum eſt enim quod generi per ſpeciem derogetur, unde volunt Baldus quod ſpecialis viſitator deroget generali; *in l. 1. ff. de offic. conſul. Ang. l. teſtamenta omnia C. de teſt. Bald. Auth. habita col. 5. C. ne filius pro patre.* Idq; cum conceſſio generalis eſt in favorem certarum perſonarum, eſtque in eorum favorem,

Digitized by Google

quod per conceſſionem ſpecialem derogetur generali. Item cum generalibus ordinum attributa eſt ejuſmodi ſpecialis juriſdictio ex poſtulatione impetrantium, ſecus vero ſi motu proprio Pontificis. *Ang. d. l. teſtamenta Bald. d. Auth. habita.* Nihilominus tamen negativam hujus quæſtionis partem defendit una cum aliis Iaſon *l. quod in rerum §. ſi quis poſt num. 6. & ſeqq. ff de legat. 1. Petrus de Anchar. cap. ſibi qui de Reſcr. in 6. cap. per hoc de hæretic. in 6.*

23 Ratio eſt ex communi concluſione, quod juriſdictio ſpecialis cenſeretur conceſſa cumulative, non vero privativè. *Barth. l. 1. ff. de offic. præfecti urbis Rom. conſ. 393. Aret. conſ. 102. DD. cap. Paſtoralis de offic. ord. n. cap. quia contingit de Religioſis domibus.* Nec enim eſt regulariter verum, quod per ſpecialem juriſdictionem uni conceſſam etiam cum taxativa, *ſolus* derogetur univerſali juriſdictioni, *Ang. l. 1. C. ubi & apud quos per illum tex. ubi glo. verb. ſolvo.*

24 Confirmatur hæc opinio: nam ex privilegio quocumque Pontificis nunquam cenſetur ordinariæ poteſtati derogatum, niſi exemptio formalibus vel æquipollentibus verbis concedatur, *tex. cap. paſtoralis de privileg. ubi DD.* De quibus à me ſupraſcriptum eſt, *quæſt. 9.* unde etiamſi ordinum Generales jus habeant viſitandi, corrigendi, judicandi totum ordinem, non ideo tamen ordo à juriſdictione ordinarij exemptus eſſe cenſendus eſt, niſi ordini nominatim exemptio conceſſa ſit.

25 Quæritur quintò, qualem juriſdictionem habeant Prælati, Abbates ſeu quivis ſuperiores exempti in ſubjectos? Reſpondeo quaſi Epiſcopales *glo. ſingul. Clemen. 1. verb. proprii ubi DD. de Rebus Eccleſ. non alienand.* Ita quod ejuſmodi ſuperiores ea omnia exercere poſſunt in ſuos quæ Epiſcopi in ſubditos, *Navarrus conſ. 23. tit. de privilegiis Hieron. à Sorbo Capucinus in annot. ad Alphonſ. à Caſarubias in compend. privileg. fratrum minorum verb. prælati per d. Clem. 1. ubi glo.* & ſignanter juriſdictionem criminalem etiam irrequiſito Epiſcopo. *Navarr. conſ. 9. n. 2. de privileg.* Excipio tamen

26 ea quæ ordinis dicuntur Epiſcopalis, de quibus ſupra, *quæſt. ſexta in fine & in cap. quod ſicut de elect. & cap. transmiſſam eodem & cap. quamvis diſt. 68. Abb. remiſſivè in cap. ſi quis contra clericum num. 49. verſ. Item omnia quæ ſunt de foro competenti*, qua de re etiam infrà, *lib. 4. quæſt. 20.*

27 Sextò quæri poſſet utrum exempto ordine Monachorum cenſeatur etiam exemptus idem ordo monialium, Reſpondi ſupra, *quæſt. 4.* Quibus addo, quod ſub nomine religioſi non comprehendantur moniales, *Sabarella Clement. 1. nu. 1. cum. add. de privileg. & exceſſ. privilegiatorum.* Nec appellatione Fratrum S. Franciſci (inquit Baldus) veniunt ſorores S. Claræ *Bald. in l. quicunque col. 5. C. de ſervis fugit. Paulus de Leaſaris Clement. 1. de elect. Alex. conſ. 126. vol. 1. Abb. in add. ad c. de monialibus n. 1. verb. clericus de ſentent. excommunicat.* Idque maximè in materia odioſa, qualis eſt exemptio. *Albertus Brunus in tract. ſtatutorum verbo pater nu. 32. verſ. in ſtatuto glo. & Bald. l. quiſquis C. ad l. Iuliam majeſtatis. Rebuff. de privileg. ſcholar. privileg. 177. num. 5.*

Et

Et ita puto nobis conciliandum Abbatem, *in cap. ea quæ num. 5. de ſtatu Monach.* qui cenſet quod diſpoſita in Monachis, cenſeantur etiam diſpoſita in monialibus: videlicet ſi ſit materia indifferens, non vero ſi verſemur in privilegiis, in eis enim maſculinum non concipit fœmininum, nec conceſſum filio extenditur ad filiam. *Decius l. in omnibus cauſis n. 7. cum addit. ff. de Reg. juris.*

Ex quibus infero primò, quod diœceſani ſeu ordinarii capientes ſeu incarcerantes 28 regulares ſeu religioſos exemptos in caſibus non expreſſis, ſunt excommunicati. *Paulus Fuſcus Epiſcop. Sarnenſ. tract. de viſit. lib. 2. c. 20. n. 20. Paulus de Leaſar. c. ſi clericis de ſent. excomm. in 6. DD. Clement. frequens de Exceſſib. prælat. Hieron. à Sorbo Capucinus in add. Alphonſ. ubi ſupra Guido ſing. 497.* Qua de re extat Bulla Clementis octavi lata anno 1595. 7. Kalend. Martii, anno ejus Pontificatus quinto, quæ formam præſcribit qualiter Prælati ſuos regulares punire debeant, ac Epiſcopus ea in parte ſe habere, 29 Hujus tenoris.

Suſcepti muneris ratio poſtulat, ut ea quæ in ſacro Concilio Trid. providè conſtituta ſunt ab iis ad quos ſpectat inviolate obſervari curemus; maturo ſano concilio ipſius Concilii decreto proviſum eſt, ut quicunque regularis non ſubditus Epiſcopo intra Clauſtra degens, extra ea ita notorie deliquerit, ut populo ſcandalo ſit Epiſcopo inſtante à ſuo ſuperiore intra tempus ab Epiſcopo præfigendum ſeverè puniatur, ſuperior de punitione Epiſcopum certiorem faciat, ſin minus ipſe à ſuo item ſuperiore officio privetur, & delinquens ab Epiſcopo puniri poſſit, verum quia experientia compertum eſt interdum in hujuſmodi decreti executione nimis remiſsè procedi, cùm enim Epiſcopus inſtat aliquem regularem eo quo ſupradictum eſt modo delinquentem à ſuperiore puniri, ſæpe fit ut ſuperior regularem delinquentem ad alia ſuorum ordinum loca extra Epiſcopi diœceſim ex induſtria impunitum tranſmittat, atque etiam ipſe aliquando ad alias provincias ſe conferat, nec ulterius ſuper delinquentis exceſſibus inquirat, & de ejus punitione Epiſcopum certiorem non reddat, inde nec regularis delinquens tunc ab Epiſcopo puniri poteſt, cum extra ipſius diœceſim exiſtat, nec ſuperior qui delinquentem corrigere negligit officio privatur, Nos pro paſtorali noſtra ſollicitudine præfati decreti executioni quantum cum domino poſſumus favere & præmiſſis malis, ut par eſt opportuno aliquo remedio occurrere volentes, de venerabilium fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium prædicti Concilii interpretum ſententia, motu proprio & ex certa ſcientia noſtris ac de Apoſtolicæ ſedis poteſtatis plenitudine hac noſtra perpetuo valitura conſtitutione omnibus & ſingulis cujuſcunque ordinis & inſtituti regularium etiam Mendicantium ſuperioribus in virtute ſanctæ obedientiæ & ſub indignationis ac privationis dignitatum & officiorum per eos obtentorum eo ipſo incurrendis pœnis, præcipimus & mandamus, ut juxta prædictum decretum quilibet ipſorum regularem, non ſubditum Epiſcopo, intra clauſtra degentem, & extra ea, ita notoriè delinquentem, ut

 popu-

populo ſcandalo ſit, Epiſcopo inſtante intra tempus ab Epiſcopo præfigendum ſeverè puniat, ac de punitione Epiſcopum certiorem faciat, & alias decretum ipſum in omnibus & per omnia exequatur. Cæterum ſi ſuperior in regularem delinquentem non animadverterit, quinimo ſi illum impunitum ad alia ſuorum ordinum loca extra Epiſcopi diœceſim ut præfertur tranſmiſerit, volumus, & ſimili motu atque auctoritate decernimus, ut ſuperior inſtante Epiſcopo intra terminum ab Epiſcopo præfigendum & ſub eiſdem indignationis noſtræ ac privationis dignitatum & officiorum obtentorum, necnon & ſub inhabilitatis ad illa & alia impoſterum obtinendum, ac ulterius privationis activæ & paſſivæ vocis ad quas à nemine præterquam à nobis & à Romano Pontifice pro tempore exiſtenti reſtitui poſſit ipſo facto ſimiliter incurrendis pœnis ipſum regularem delinquentem loco ad quem tranſmiſſus fuit revocare & in quo deliquit conſtituere ſeu ſiſtere teneatur. Quod ſi hoc etiam facere prætermiſerit, per præſentes ſimiliter ſtatuimus, ut ordinarius loci ad quem regularis delinquens tranſmiſſus fuerit ſuper præmiſſis ab ordinario loci in quo deliquit ſimiliter requiſitus, vel aliàs de illius delicto informatus ut præfertur tanquam ſedis Apoſtolicæ delegatus prædictum Concilii decretum omninò exequi & in regularem delinquentem ſeverè animadvertere poſſit & debeat. Decernentes ſic & non aliter per quoſcunque judices & commiſſarios quavis auctoritate fungentes etiam Romanæ Eccleſiæ Cardinales & cauſarum Palatii Apoſtolici auditores ſublata eis & eorum cuilibet quavis aliter judicandi & interpretandi facultate & auctoritate, ubique judicari & diffiniri debere. Irritum quoque & inane quicquid ſuper his à quoquam quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari, non obſtantibus, &c. Datum Romæ apud S. Petrum anno incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo nonageſimo quinto, ſeptimo Kal. Martii Pontif. noſtri anno quinto.

30 Colligo 2. Quod cauſa exemptionis ordinum monaſteriorumve fuit oppreſſio ordinariorum, prout notatur in cap. nimis iniqua & cap. nimis prava de exceſſibus prælat. ubi recenſentur viginti ſeptem gravamina quæ prælati monaſteriis inferebant. Item Clem. unica eodem tit. ubi recenſentur triginta ſimilia. unde Pontif. exemptiones conceſſit ut quietius, liberati jugo & ſervitute ordinarii, vivant, & contemplationi ſervitioque Dei vacent. *Bald. conſ. 337. ſuper 1. primo vol. 4. DD. c. recolentes de ſtatu Monach. Nicolaus Boer. de ſtatu Eximit. n. 6. Mandoſ. in ſig. gratiæ tit. Exemp. col. 2. & 3. dixi ſup. l. 1. c. 1. n. 15.*

31 Colligo 3. quod præmiſſis ex cauſis ſi nova aliqua religio novus ve aliquis ordo crearetur, facilè ejuſmodi exemptionem impetraret. *Mandoſ. d. tit. verſ. Antiqua igitur.*

32 Colligo 4. quod hi nedum incarcerari ab ordinariis, ut dictum eſt ſupra, illatione prima, ſed ne quidem etiam puniri ab Archiepiſcopis aut Patriarchis poſſint *c. fateris, qu. 1. c. ſicut nobis §. fin. à contrario ſenſu de ſupplend. neglig. prælat. Hoſtienſ.*

in ſum

in ſumma de privileg.col.antepenult. verſ. in contrarium probo exempti enim. Mandoſius 33
d.tit.verſ.præfati. Ratio eſt quia immediatè ſubjiciuntur ſanctæ Sedi *cap. auctoritate de privileg. in 6.glo.pragmat.de cauſis* §.*ſi vero verſ.ſubjecto.*

Colligo 5. quod cum omnes pene ordines religionum ſint à juriſdictione ordi-
naria exempti ut diximus ſupra & probat *Greg: Sayrus Theſauro Theolog. Moral.lib.4* 34
cap.2.n.12. Suſpenſiones cenſuraſve ordinariorum in eos latas irritas eſſe & inanes, *Sayrus d.cap.2.n.11.* ut dicemus latè parte 2. quæſt.45. & 50.

QUÆSTIO XVIII.

Prothonotarii Apoſtolici, an ſint exempti?

SUMMARIUM.

1. *Prothonotarii ſunt primi notarii.*
2. *Sunt in dignitate conſtituti.*
3. *Leo pont. eos exemit.*
4. *Fabricenſes gerere debent ſe pro more fabricenſium.*
5. *Item clerici juxta ordinem clericalem.*
6. *Apparitores gerere debent ſignum apparitura.*
7. *Prothonotarius dimiſſus impunitus.*
8. *Concilium Trident. derogat exemptionibus.*
9. *Exemptiones odioſæ.*
10. *Concilium Trident. an ubivis terrarum obſervetur.*

DE Prothonotariis multi multa ſcripſerunt. *Mandoſius de ſignatura gratiæ tit. Prothonotarii ubi fuſè per tot. Gomeſius in præmio ſuper regulis Cancellariæ,q.1. Ant. de Pratis tract.de juriſd.Epiſ.c.8.n.16.Io:de Platea.l.fin.C.de decurionibus l.10. & lib.2, C. de primiceriis lib.12. ex quibus ſatis ſit hæc pauca ad materiam deſumere.*

Protonotarios eſſe primos & velut notariorum principes omnes cenſuerunt, *Go-* 1
meſius Mand. Pliteaubi etiam Alciatus locis in citatis. Et eos in dignitate eſſe teſtatur Antonius de Pratis *d.c.8.n.20.per Barth.l.1.C.de mand.princip.in l.eadem* §.*hac lege ff.*
ad l.Iul.repet.lib.1. & *2.C.de Primiceriis.lib.12.* 2

Quos etiam à juriſdictione ordinaria Leonem Pontificem exemiſſe fuſe præter cæ-
teros refert idem Anton. de Pratis *d.tract.de Iuriſdict. Epiſcopi c.4.* & *c.8.n.17. Mando-* 3
ſius ubi ſupra. Ita tamen ſi Rochetum habitumve Protonotariorum actu deferant. *Anton.d.cap.4.* & *8.Item Mandoſius*, quod à jure alienum eſſe non videtur.

Qui enim Fabricenſium privilegio & jure gaudere vult, Fabricenſium morem ri- 4
tumq; obſervet neceſſe eſt, *l ſtigmata l ſi quis conſortium ubi glo. C.de Fabricenſibus.lib.11. Ioan: Faber in Repertorio ſuper materia quæſtionum ſive torturæ col.pen.* & *ult.in pr.*

Prout quoque clericali privilegio non gaudet, qui clericali habitu non veſtiunt, *c.* 5
unico de vita & *honeſtate cleric.c.perpendimus de ſentent.excommunic.c.ex parte de privileg. Marſilius ſing.383, Faber loco jam citato. Concil.Trid.ſeſſ.23.c.6.de Reform.*

Ac

Ac apparitoris fidem omnem amittit, qui muneris iſtius notam ſeu ſignum non
geſtat *d.l.ſtigmata.vide Amanellum de claris aquis ſing.*137. Ut concludit Antonius
7 de Pratis *d.tract.de juriſdict. Epiſcopi c.8.num.8.per tot.*refert ſe dimiſiſſe Prothonota-
rium quendam impunitum qui exemptionis hujus prætextu ejus juriſdictionem
declinabat. Certè vigente Concilio Tridentino *ſeſſione* 24.*cap.*11.*de Reform.* (quod
8 poſtmodum Thomas Zerola in praxi Epiſcopali explicavit) Protonotarii non par-
ticipantes diœceſanis ſubjiciuntur; non modo ratione beneficiorum quæ in diœceſi
obtinent, ſed etiam intuitu ſuarum perſonarum, idque tanquam ſedis Apoſtolicæ de-
legatis, *Thomas Zerola in praxi Epiſcopali par.*1.§.1.*verb.Exemptio.Mandoſius loco alle-
gato col.*4. Cenſuit enim hoc loci Concilium Trident. exemptiones excitare pertur-
9 bationes in juriſdictione Epiſcoporum, ac præbere exemptis occaſionem laxioris
vitæ, *d.c.*11. ac proinde eſſe reſtringendas, quod nos alibi etiam ſatis attigimus. *Supra
quæſt.*4. *per tot.*

An autem huic diſpoſitioni objici poſſit exceptio legis ſeu Concilii non recepti,
10 pendet ex quæſtione quam infrà diſcuſſimus. *eod.lib.quæſt.* 50. *& ſignanter num.* 6. *&
ſeqq.& lib.*4.*quæſtio.*66.

QUÆSTIO XIX.

An oblati Religionibus ſint exempti?

SUMMARIUM.

1. *Oblati, converſi Monachi, differunt.*
2. 3. *Plene oblati ſunt exempti.*
4. *Cingendus habetur pro cincto.*
5. *Peregrinantes Romam cauſa indulgentiarum eas conſequentium ſi in itinere decedant.*
6. *Converſi ſunt exempti.*
7. 8. *Item Novitii.*
9. 10. *Novitio moriente an proximiores ſuccedant excluſo monaſterio?*
11. *Novitii dicuntur deſtinati ad religionem.*
12. *Nomine religioſi comprehenditur novitius.*

1 NOtanda eſt differentia inter oblatos, converſos & Monachos. Illi enim ſunt qui
dedicant ſe & ſua monaſterio, habitu non mutato: hi qui ſimiliter ſe & ſua, ſed
mutando habitum, manent nihilominus ſæculares, quia ad ordines non promoventur.
Poſtremi verò qui ſe & ſua dicant mutantque habitum ac ad ordines promoventur,
*Abbas cap.non eſt nu.*2.*de Regularib.cap.cum dilectus de ſucceſſ ab inteſt. Aurea Armil-
la verb. Monachus n.*1.*Caſtrenſ.l.ſi quis nu.*3.*ſub finem C.ubi de Curiali vel cohort. La-
pus allegat.*129.*Francus cap.per exemptionem, n.*2.*cum addit.de privileg.in* 6.

Itaque

Digitized by Google

Itaque dico plenè Oblatos Religioni exemptæ, privilegio exemptionis gaudere. *Franc. d. cap. per exemptionem n. 2. Abb. cap. ut privilegia nu. 3. de privileg. cap. cum & n. 4 cum addit. cap. tuarum n. 4. expreſſe Innocent. c. Receptmus n. 3. de privilegiis.* Dixi *plene oblatos*, nam oblati religionibus non gaudent privilegiis religionum antequam ſe ſuaque omnia qualia quanta religioni tranſtulerint atque devoverint. *Abb. cap. tuarum num. 4. cap. cum & plantare num. 4. cum addit. cap. ut privilegia nu. 3. cum additionibus de privilegiis.* Sed tamdiu locorum ordinariis imò ſtatutis laicorum ſubjecti ſunt, *cap. quidam ubi Abb. gloſſ. & DD. de privileg. & juribus jam citatis.* Imò, ut plerique cenſent, non etiam gaudent immunitate perſonali capituli ſi quis ſuadente 17. quæſt. 4. Abb. d. *cap. ut privilegia num. 3. cum addit. Albertus Trotius tract. de perfecto clerico cap. 8. lib. 1.* Ratio eſt, quia inſimili non dicitur quis eſſe de numero militum, aut etiam ſcholarium, priuſquam ſit inter eos numeratus, *l. ex eo tempore ff. de militar. teſtam. l. miles ff. ex quibus cauſis majores Rebuff. de privileg. ſcholar. privileg. 141.* Quod tamen temperandum puto in caſu quo per Oblatum non ſteterit quominus ſe ſuaque religioni devoveat, *d. cap. quidam §. verum quamdiu hujuſmodi fratres moram in domibus ſuis fecerint.* Idque argumentando à ſenſu contrario legis vel canonis, quod argumenti genus eſt in jure validum, *præſes in locis legalibus loco à contrario ſenſu.* 1

Confirmo, quia tum cingendus habetur pro cincto, *l. penult. ff. de teſt. militar.* & quæ proximè inſtant ineſſe videntur *l. lecta verſ. dicebam ff. Si certum petat.* pariaque ſunt aliquid factum vel proximè fieri deſtinatum, *l. veſtimentum ff. de auro & argento late Felin, cap cum ab eo col. 3. de Reſcr. latiſſimè Tiraquell. de ll. connubialib.* 4

Hac ratione Pontifex peregrinis Romam cauſa indulgentiarum euntibus, ſi præmoriantur, plenarias conceſſit ac ſi iter compleviſſent. *Albericus in Dictionario verbo jubilæus & in le. qui mittitur ff. ex quibus cauſis majores.* Hinc pro liberto, abſoluto, cancellato, bannito, condemnato, facto, perdito completo habetur quod tale decernendum eſt, *Tiraq de ll. connub. l. 16. glo. 2. verb. En pouvoir de ſon marit. numer. 2. & ſeqq.* 5

De Converſis minus dubii, ſunt enim converſi religionum exemptarum exempti, gaudentque in omnibus privilegiis ordinis, *Apoſtilla ad Hoſtienſ. in ſumma de converſ. conjugatorum num. 9. in verb. manifeſtè.* 6

Dubium hoc loco ſe offert, quid dicendum de novitiis religionum exemptarum? Idque quia communiter aſſeritur quod non habitus ſed ſola profeſſio faciat Monachum, *cap. porrectum. cap. ex parte de Regularibus cap. conſuluit. Qui clerici vel voventes.* Dicendum tamen eos eſſe Exemptos. Ratio eſt, Quia novitii quamdiu non apparent ſigna & conjecturæ, quod deſerto propoſito ad ſeculum redire velint, dicuntur perſonæ annexæ & efficaciter obligate religioni. *Philipp. Francus in ſua diſputatione petitorii, dubio 3. num. 13. per cap. ſuper eo cap. ſtatuimus de regular. cap.* 7 8

Digitized by Google

non ſolum eod. in 6. cap. Beneficium eod. in 6. Atqui certum eſt mutationem voluntatis non præſumi. *Alciat. de præſumpt. Reg. 2. per tot. ſignanter præſumpt. 16.* Maximè ſtante pro hac parte valida præſumptione, quod religionem ingredientes eo animo præſumantur ut in ea perſeverent. *Philipp. Franc. ubi ſupra numer. 14 & ſeqq.* Sunt enim animi deſtinatione verè religioſi, *vide Selva. tract. de beneficio part. 3. quæſt. 5. numer. 11. & per tot.* Quibus argumentis aliiſque variis idem Francus & Selva cenſent novitio decedente, non proximiores, ſed ipſum Monaſterium ab inteſtato non ſecus quam ſi profeſſus eſſet hæreditario jure debere ſuccedere : quod tamen exaudiendum eſt
9 juxta diſtinctionem Ang & Fumi, *verbo novitius. Felin. in Repert. verb. novitius.* Confirmatur, quia ſicut Novitii non profeſſi, gaudent privilegio Clericorum atque Religioſorum, *cap. Religioſo § quamvis de ſent. Excommunicat. in 6. Albertus Trotius tract. de perfecto Clerico lib. 1. cap. 9. num. 2. Navarrus in Manuali cap. 2. num. 65. poſt. med. fol. 216.* Ita ab identitate rationis privilegio exemptionis, *per notata præſidis, loco ab identit. rationis.* Siquidem finis atque omnis ratio conceſſarum, exemptionum eſt partim favor ſanctæ Sedis, cujus intereſt habere multos immediatè ſubditos. *Clement. Paſtoralis de Re iudic. Rebuffus Reſponſ. 142.* partim ut exempti liberi à jugo ordinariorum quietius divino officio & contemplationi vacent, *cap. luminoſo c. quam ſit 18. quæſt. 2. Rebuff. d. Reſponſo 142.* quæ rationes etiam militant in Novitiis.

Confirmatur ſecundò. Quia Novitii dicuntur deſtinati ad Religionem, qui pro-
10 inde gaudere debent privilegiis Religionis, non ſecus quam dicitur de deſtinato ad Clerum, qui licet Clericus non ſit, tamen privilegio Clericali potitur, adeo ut ei beneficia conferri poſſint. *Fel. cap. Cùm adeo num. 2. de Reſcript. Selva de Beneficio part. 3. quæſt. 5. fol. 57. vol. Tract. 15. Staphileus de Literis gratiæ § . nova forma n. 35. & 36. vol. Tract. 14. fol. 16.*

Licèt videatur contradicere Menochius; dicens quod antè profeſſionem quis ani-
11 mo dicatur ingreſſus Religionem quâ non factâ, bona, (inquit) Monaſterio non acquiruntur. *Menochius de præſumpt. libr. 4. præſumpt. 83. numer. 73. & 74. fol. 808.*

Confirmatur tertiò, quia nomine Religioſi comprehenditur etiam Novi-
12 tius, *cap. Nullus, de Elect. in ſexto, tex. & gloſſ Clement. 1. ubi Cardin. num. 2. & 5. eodem tit.* De qua materia longe lateque Bertachinus, qui, ſi ſit opus, videri poterit *Tractat. de Gabellis ſeu vectigalibus parte ſeptima, quæſt. 32. numero 55. & ſeqq.*

QVÆ

Digitized by Google

QVÆSTIO XX.

Apoſtata Religionis, Exemptionis an retineat privilegium?

SUMMARIVM.

1. *Apoſtaſia, crimen enorme.*
2. *Privilegium perditur delicto.*
3. *Eſtque id conforme Concil. Trid.*
4. *Quid de expulſis ab Ordinibus.*
5. *Quis ſuper Apoſtaſia diſpenſet.*

APoſtaſiam eſſe crimen admodum enorme, nemo unquam ſanæ mentis du- 1
bitavit. *Tot tit. Decret. de Apoſtatis Ang. Fumus. Silveſter & Caſuiſtæ verb. Apo-
ſtaſia*, unde fit, ut putemus Apoſtatam Privilegio exemptionis non gaudere, *Papon.
lib.1.tit.6. Areſto.6. Gaill. de Areſtis Imperii c.11.n.10. Lucius placit. Curiæ li.2.tit.2.ar.21
fol.28.* Siquidem certi juris eſt, quod ratione criminis privilegium amittatur. *c.
Privilegium* 11. *q.3. ubi gl. Auth. qua in Provincia C. ubi de criminib. agi oporteat, late* 2
*Abb. c. fin. n.11. cum add. de foro compet. & Iaſon l. fin. verſ. ſecundò principaliter ff. de con-
ſtit. Principum.*

Hinc miles licèt habeat privilegio ſpecialem judicem, tamen ratione criminis at-
rocis illud amittit. *Auth. ut judices ſine quoquo ſuffrag.* §. *nolumus l.1. C. ubi Senato-
res vel clariſ.* Item hæretici amittunt privilegium Clericale, *Caſtr. l. omnes* §. *Præ-
terea n.2. C. de Epiſc. Cler.* Quod ipſum eſt conforme Concilio Trid. his verbis. 3
Quod ſi antea habitum ſponte dimiſerit, nullatenus ad allegandum quamcunque cau- »
ſam admittatur, ſed ad monaſterium redire cogatur, & tanquam Apoſtata puniatur, »
interim verò nullo privilegio ſuæ Religionis juvetur. *Seſſione* 25. *c.*19. *de Reformat.* »
*arg l.3. C. de Apoſtat. Navarr. de Regul. Comment.*4.*n.*73. & 77. Licèt non negemus
cum *Privilegium* cap. Si quis ſuadente 17. qu.4. retinere. *Navarr. de Orat. Miſcel.*37.
*n.*58. *tom.*2.

Similiter cenſendum in expulſis ab ordinibus, habent enim plerique ut incor- 4
rigibiles ablegare ſeu eiicere poſſint. *Alphonſ. à Caſarubios tract. deprivil. Fratrum
Minorum verbo eiicere ab ordine & doctiſſimè ſanctus Bonaventura in quæſtionibus ſu-
per Regulis Fratrum Minorum quæſt.*14. *latè Navarr. Conſ.*76.78. *& ſeqq. de Regular.*
Cujuſmodi ejecti exemptionibus etiam gaudere non poſſunt. *Argumentis ab Apo-* 5
ſtatis ad ejectos. Statim enim ac ſolemniter ejecti ſunt, velut poſtliminio rever-
tuntur in poteſtatem ſui Epiſcopi, *v. Navarr. conſ.*79. *de Regularib. Alphonſ ubi ſup.*
quod an indiſtinctè verum ſit, vide apud Navar. *de Regul. Comment.*2.*n.*34. *verſ. Quæ-
ſtio tamen* qui latè inquirit, an ſubiiciantur Epiſcopo originis, domicilii, beneficii,
num verò ei, in cujus Diœceſi Monaſterium ſitum eſt. Item quid juris in Principe,

Digitized by Google

an ſubditi ratione illius Apoſtaſiæ vel excommunicationis liberentur ab illius Imperio, vide textum *& DD.c. Julianus* 11.*q*.3. *Anton.de Roſell.de poteſt.Papa.Rubr. nunc tertiam n*.37.

6 In diſpenſatione ſuper apoſtaſia, video Borgaſium ita diſtinxiſſe. Aut Prælatus Apoſtatæ habet juriſdictionem quaſi Epiſcopalem, tum is diſpenſabit. Aut non habet, tum Papæ erit diſpenſare. *Ita Paulus Borgaſius Feltrenſis Epiſcopus tract. de irregularitate & diſpenſatione parte* 6.*tit.de.Apoſtatis fol*.262. *Friburgus tract de Apoſtatis quæſt*.3.*qua de re paulò uberius vide me lib*.4.*cap*.20.

QUÆSTIO XXI.

Ordinati à Papa an ſint Exempti?

SUMMARIUM.

1. *Ordinati à Pontifice habent nonnulla Privilegia.*
2. *Qui non poteſt ordinare, non poteſt etiam judicare.*
3. *Ordinati à Pontifice non ideo ſunt exempti.*

1 ORdinati à Pontifice id Privilegii habent ut convinci nonniſi teſtius pluribus poſſint. Item quod cogi ab Epiſcopo ad alios ordines nequeant, ſimiliter quod major ac ſpecialis ſit eis honor deferendus, *ca.præſul* 2.*qu*.4.*& cap.nullam cap.per tuas de majorit. & obed.ubi Abb.& in ca.Cum in diſtribuendis de temporib.ordinandorum.* Quod occaſionem nonnullis præbuit inquirendi utrum eiſdem privilegiis ſint exempti. Siquidem quia Epiſcopi eos ordinare non poſſunt, dubitabatur ſimiliter an
2 eos judicare poſſent, ex quo Regulariter qui nos poteſt ordinare, neque etiam judicare poteſt *cap.nullus primas* 6.*quæſt*.2. Nihilominus tamen placuit ejuſmodi non eſſe
3 exemptos, ſed juriſdictioni ordinariæ ſubjectos, *d.ca.per tuas & d.c.cum in diſtribuendis ubi Abb.& DD.* Quod autem adfertur regulariter in argumentum, id ſpecialiter hic fallit propter excellentiam ſuperioris, qui manum impoſuit, vel qui non poteſt ordinare. non poteſt judicare illo reſpectu, quo non poteſt ordinare, ſic nec Epiſcopus poteſt ordinare, & judicare reſpectu ordinis. *Abb.& DD.ubi ſupra.*

QUÆSTIO XXI.

Beneficiati per Prælatos exemptos an ſint Exempti?

SUMMARIUM.

1. *Privilegia ſunt facti.*
2. *Conſiderandus Privilegiorum tenor.*

QUæſtio hæc pendet ab inſpectione Privilegiorum ac eorum dijudicatione. *DD..ca. qua de ſtatu Monachor. Petrus Brixienſis in repertorio verb. Exemptio. verſ.*

verſ. an prælati. Quare cum privilegia ſint facti *Decius cap. porrò nu.* 3. *ubi Abb. & glo. de privil. Menoch. de præſumpt. lib.* 6. *præſumpt.* 14. *n.* 15. *cum in jure de officio delegati.* 1
Sequendus erit eorum tenor ad amuſſim. *d. c. porro & c. ſane de privileg.* 2

QUÆSTIO XXIII.

Exemptis Canonicis an Capitulum ſit exemptum? & contra Exempto Capitulo an ſinguli Canonici?

SUMMARIUM.

1. *Aliud eſt Capitulum, aliud ſinguli Canonici, aliud Collegium, aliud ſinguli de Collegio.*
2. *Debitum Capituli non poteſt exigi à ſingulis Capituli etiam pro rata: ſuſpenſo Capitulo, non cenſentur ſinguli ſuſpenſi.*
3. *Generalis diſpoſitio de perſonis non eſt extendenda ad Capitulum.*
4. *Exemptis ſingulis Canonicis, Capitulum non eſt exemptum.*
5. *Capitulum eſt perſona incorporalis.*
6. *Privilegia derogantia perſonis non extenduntur ad Collegia.*
7. *Procurator conſtitutus contra omnem perſonam: non poterit agere contra Capitulum.*
8. *Fallit favore eorum.*
9. *Appellare oportet ab actu geſto ab Epiſcopo uti Canonico & Capitulo ad ipſum Epiſcopum & non ad Archiepiſcopum.*

PRæmitto aliud eſſe ſingulos Canonicos, aliud Capitulum *Abb. cap. cum non liceat num.* 2. *verſ. Quia aliud de præſcript.* aliud Collegium, aliud ſingulos de Collegio. *latè Felin. cap. eam te de Reſcript. Navarr. conſ.* 8. *Tit. de Rebus Eccleſ. non alien. conſ.* 10. *n.* 6. *Tit. de ſentent. excomm. & conſ.* 9. *ibidem item conſ.* 23. *nu.* 5. *tit. de pœnitent.* 1
Unde debitum à Capitulo non poteſt exigi à ſingulis Capituli etiam pro rata: quia ſinguli nihil debent; nec è contra, debitum ſingulorum exigi poteſt ab ipſo Collegio ſive Capitulo, & ſuſpenſo excommunicato interdicto capitulo, non cenſentur ſinguli ſuſpenſi, excommunicati, interdicti, & è contra. *Navarr. locis jam citatis.* 2
Generaliter enim diſpoſitio loquens in perſonis, non eſt extendenda ad Capitulum, aut è contra. *Gomeſius Regula de Annali poſſeſſione qu.* 12. *Rom. conſ.* 436. *ubi latè Sairus in Theſ. Theolog. moral. part.* 1. *lib.* 5. *cap.* 5. *n.* 30. *& latè Navarr. de Jubilæo not.* 28. *n.* 13. *ubi variè id exemplificat.* Ex quibus concludo, quod exemptis ſingulis Canonicis, non ſit Capitulum exemptum, nec contra, exempto Capitulo ſinguli Canonici, Ita in Canonicis Florentinis & Canonicis S. Petri urbis Romæ cenſet Ant. de Pratis de Conſilio, tract. de juriſdict. Epiſcopi cap. 2. & 4. per tot. Decius Conſ. 152. 3 4
Ratio eſt, quia Capitulum eſt perſona repræſentata incorporalis ſeu intellectualis & ficta *l. mortuo ff. de fidejuſſorib. cap. Romana § in univerſitate de ſentent. excommuni:* 5

Digitized by Google

ubi DD.ſentent.excommunicat in 6.Caſtrenſ. l.ſicut §. *ſed.quod n.* 5.*ff. quod cujuſque univerſitatis.* Singuli vero ſunt perſonæ veræ & reales, non autem fictæ, *DD. ubi ſupra.*
„ Diſpoſitio autem in caſu vera non eſt trahenda ad caſum fictum *l.* 3. §. *hæc verba ff.*
„ *de negot. geſt. cap. grave de prabendis.* Quibus convenit quod adfert Milis his verbis,
„ privilegiorum tres ſunt ſpecies, &c. Quædam corporalia ſunt ſingulariter & com-
„ muniter, quæ dantur alicui univerſitati ſive corpori, poteſt illo uti & ſe tueri , &c.
„ Quædam ſunt corporalia communiter tamen & non ſingulariter, ſicut privilegium
„ domini ne à liberto ſine venia conveniatur à liberto, non poterit uti dicto privilegio.
„ Ita Milis in repert.verb.privilegiorum tres ſunt ſpecies. Hoſtienſ. in ſumma de privi-
„ legiis quot ſunt ſpecies. Io. Andr. Regula privilegium in Mercurialibus. Hinc privi-
„ legiis collegiorum aut univerſitatum ſuſpenſis non cenſentur ſuſpendi privilegia ſin-
„ gulorum, *Navarr.d.notat.*58.*n.*13.

5 Infero primò, quod privilegia derogantia quibuſcunque perſonis, non derogant privilegiis collegiorum ſeu capitulorum. *Rom.conſ.*436.*ubi late.*

7 Infero ſecundò, quod procurator conſtitutus ad agendum contra omnem perſonam, non poterit agere contra collegium, univerſitatem, capitulum, ſeu perſonas fictas. *Bald.in rubr. C.ad trebell. Auth. Item quicunque de Epiſcopis. Fel. d. cap. eam te.*
8 Hoc tamen verum in procuratore actoris , ſecus ſi procurator rei conſtitueretur ad defendendum contra omnes perſonas , quia propter favorem rei extenderetur etiam contra ejuſmodi collegia ſeu perſonas fictas. *Gomeſius in regula de Idiomate quæſt.*2.*num.*5.*Alex.in Apoſt.ad Barthol.d.l.mortuo ff. de fidejuſſor. Benamera deciſ.*108. *fol.*2.

9 Infero tertiò, quòd ſi volo appellare ab actu geſto per Epiſcopum ut canonicum & capitulum, debeo appellare ad Epiſcopum & non Archiepiſcopum *l.*1. §. *ſolent in fine ff.quando apell.ſit ubi Ang. Præſes in locis legalibus loco. A tanquam verſ. ſexto facit.* Secus tamen ſi uti prælatus interfuiſſet capitulo. *Abb.cap.poſtulaſtis nu.*11. *de conceſſ. prabendis.*

QVÆSTIO XXIV.

Quid de Canonicis vulgo ad effectum ſeu honorariis?

SUMMARIUM.

1.2.*Canonici ad effectum qui , & quis eos creet.*
3.*Non ſunt exempti.*
4.*Privilegia non ſunt extendenda ad caſus.*

Cano-

Digitized by Google

CAnonici ad effectum nominantur, qui in Eccleſia v.g. exempta obtinent canonicatum ad effectum obtinendi in ea dignitatem, quem latinius appellabimus honorarium, quod tum fit, quando ſtatutis Eccleſiarum diſpoſitum eſt, ne quiſquam obtineat dignitates, niſi ibidem ſit Canonicus. *Rebuff. in praxi benefic. part. 3. in concordatis tit. de Reſervat. verſ. ſeptimo quamvis.* Cujuſmodi canonicos creare poteſt in Francia legatus, idque regni gratia, ut teſtatur Rebuff. ne pecuniæ Romanæ transferantur, non tamen frangunt juſtum numerum canonicorum, ſunt enim ejuſmodi ſuper numerarii & vulgo in herbis. *Rebuff. ubi ſupra Anton. Milis in repert. verb. canonicus, verb. canonici ultra numerarii.* His præmiſſis ſit concluſio hujuſmodi, canonicos non eſſe exemptos, etiamſi cæteri eſſent. *Bellamera conſ. 20. primo videre. col. 2. verſ. de canonicis Rebuff. ubi ſupra.* 1 2 3

Sunt enim ejuſmodi canonici imaginarii, diſpoſitiones autem & privilegia non ſunt extendēda à caſibus veris, ad caſus fictos, *cap. grave de prebendis l. 3. §. hac verba. ff. de negot. geſt. Rebuffus loco citato,* ſcitumq; ſt, quod ſupernumerarius non gaudeat privilegio collegii. *Corſetus ſingul. verb. Supernumerarius ubi fuſius id probat.* Quod tamen indefinite non eſt admittendum, patitur enim hæc concluſio varias diſtinctiones, quemadmodum colligi poteſt ex Petro de Biaxio *in directorio electionum part. 1. quaſt. 7. per tot. vol. tra. 4. fol. 64.* ad quem recurri poterit. 4

QUÆSTIO XXV.

Exemptus habens jus à privato ceſſum, an utatur privilegio exemptionis, vel jure privati ſui cedentis?

SUMMARIUM.

1. *Actio ſit propria ceſſionarii.*
2. *Procurator in rem exceptiones objicit ex proprio cap te.*
3. *Diſpoſitione Conc. Trid. ceſſionarius privati non eſt exemptus.*
4. *Fiſcus ſuccedens utitur jure privati.*
5. *Idem in pupillo ſuccedente majori.*
6. *Quid ſi exemptus cedat jus privato, an privatus gaudebit exemptione cedentis.*
7. *Mutatione perſonæ mutatur privilegium.*

QUod exemptus habens jus ſibi à privato ſeu ſubdito ceſſum, privilegio proprii ſui fori gaudeat, videtur de jure variis auctoritatibus aſſerendum. Imprimis quidem, quia jus ceſſum non eſt amplius cedentis, ſed proprium ceſſionarii, ex cujus capite & jure ideo metiendum eſt. *l. qui ſtipendia ff. de procurat.* 1

Secundo, ceſſionarius velut procurator in rem ſuam poteſt beneficia, privilegia aut exemptiones ex ſua perſona competentes allegare *l. procurator ad exhibendum §. 1. ubi* 2

ubi glo. Apoſt. marg. Bartholus ff. rem ratam haberi l. idemq; §. generaliter ff. mandati, fuſe Barth. in diſput. 2. dixi infra lib. 2. cap. 37. n. 7. Paucis hujus ſententiæ eſt Iacobus de
3. Arena, *tract. de ceſſione juris Rubr. Quis cedere poſſit num 45. & 49.* Cujus rationes compendii gratia nolo hic adducere, quandoquidem diſpoſitione Concilii Tridentini contrarium plane diffinitum reperimus. *Seſſ. 14. cap. 5. de reform. in verb. aut quo minus ſi quæ jura ei ex ceſſione competierint. ſuper illis libere valeat apud judicem ordinarium conveniri*, quod ſane non videtur à jure prorſus alienum. Siquidem videmus
4 fiſcum ſuccedentem in jus privati, non uti ſuo privilegio, ſed jure privati. *l. cum quidam §. fiſcus ff. de uſuris.*

5 Idem in pupillo ſuccedente in locum majoris ex quo conditio obligationis ex perſona ſucceſſoris immutari non debeat *l. ſi incerta C. de non numerata pec. l. ſi prætextu C. de hereditar. act. l. 2. §. ex his ff. de verb. oblig. l. prætorem ff. de prætor. ſtipul. l. quæ à parte C. de reſt. milit.* ne plus veniat in actione ſubſtituta, quàm fuerit in ea in quam alia fuit ſubſtituta, & ne ſucceſſor ſit melioris conditionis quàm auctor. Item ne exemptio extendatur retorqueaturque in gravamen alterius *l. ſi ſtipulatus ff. de uſuris l. cum qui §. qui injurarum ff. ſi quis cautionib. l. ſi donata §. ſi ſponſus ff. de donat inter virum & uxorem l. 2. §. ſi quis à principe ff. ne quid in loco publico vide Papon. aux arreſtz. lib. 12. tit. 2. de vice de litige arreſt. 3.* Denique ita fuiſſe hac in materia judicatum refert Rebuffus *ad ord. regias tom. 2. Tit. de ceſſionib. art. 2. glo. 3. n. 18. fol. 467.*

6 Quid autem è contra ſi exemptus cedat jus ſuum privato, an privatus exemptione cedentis gaudebit? Neutiquam ſunt enim exemptiones reſtringendæ, nec de perſona in perſonam transferendæ. *l. in omnibus l. privilegio ff. de Reg. Iuris l. forma §. quanquam ff. de Cenſib. ca. privilegium de Reg. Iur. in 6. l. 1. §. perſonas l. ſemper §. immunitas ff. de Iure immunitatis l. 1. §. permittitur ff. de aqua quot. & æſtiva.*

7 Deinde mutatione perſonæ mutari dicitur privilegium *Barth. l. Paulus num. 3. ff. de acq. hæred. latè Albertus Brunus tract. de mutatione & transform. memb. 3. concluſ. 10. n. 93.* Quæ tamen temperanda ſunt in exemptione perſonali, ſi enim exemptio foret realis, tum in quem transfertur res exempta, concomitanter etiam tranſiret exemptio *l. hæres C. ad Velleianum. & DD. jam citati Iacob. de Arena loco citato n. 51. & ſeqq.* De utraque hac quæſtione fuſe etiam & doctè Imbertus. *Inſtu. forenſ. l. 1. cap. 27. gloſſ. verb. cauſa.*

QUÆSTIO XXVI.

Continentia ſeu communio cauſæ privati cum exempto, an generet exemptionem, ſeu an continentia cauſæ fundetur Iuriſdictio?

SUMMARIUM.

1. *Ratione adjuncti fruimur privilegio alterius.*

2. Cle-

Digitized by Google

2. Clericus & laicus conveniendi coram Eccleſiaſtico.
3. A ſententia appellandum ad eccleſiaſticum.
4. Ratione adjuncti gaudemus præſcriptione Eccleſiæ.
5. Socius ratione ſocii conſequitur vocationem.
6. Privilegium transfertur ad perſonas acceſſorias.
7. Exemptio oritur ex continentia cauſæ.
8. Majus dignum trahit ad ſe minus.
9. Actio communis cum ſcholare agitari debet coram judice ſcholaris.
10. Univerſales actiones agitari debent coram judice privilegiati.
11. Idque niſi materia ſit diviſibilis.
12. In dividuis ſocius non gaudet privilegio ſocii.
13. Statuto, conſuetudine, aut aliter abrogari poſſunt jura de continentia cauſarum.
14. Univerſitas in qua quidam ſunt exempti, ubi debeat conveniri.
15. Finita coram ordinario cauſa præparante v.g. poſſeſſorio ad exhibendum, aut alia ſimilia, an cauſa præparata, v.g. petitoria, rei vendicatio, aut connexa coram eodem intentari debeat.

REgulariter ratione adjuncti fruitur quis privilegio quo alioquin ex ſuo ſolius 1
capite non gauderet. *l. ſi communem ff. Quemadmodum ſervitus amittatur. Capicius deciſ. 122. Menoch. de recup. poſſeſſ. Remed. 16. n. 131. Gaill. lib. 1. obſer. 32. & lib. 1. de pace public. c. 6. n. 17. late Hippolit. ſing. 180. Afflict. dec. 112. Couarruvias pract. quæſt. c. 34. Sampſonius ad conſuet. Turon. tit. 31. art. ult. glo. 4. verſ. Eſt inſuper. Menoch. de Recup. poſſ. Rem. 1. nu. 376.*

Hinc clericus & laicus rei debendi non modo civiliter ſed etiam criminaliter 2
conveniendi ſunt coram judice Eccleſiaſtico, *Barth. l. præcipimus §. eadem obſervanda C. de appellat. l. juriſperitis §. cum oriundos ff. de excuſat. tut. late Aufrerius de poteſtate Eccleſiaſtica ſuper laicis num. 49. Rebuffus de privileg. ſcholar. privilegio 106. num. 3 & 4.*

A ſententia vel laudo judicis clerici & laici appellatur aut reductio petitur ad ſu- 3
periorem Eccleſiaſticum, *Imbertius inſtit. Forenſ. lib. 2. c. 6. glo. fin. in fine. Neviſanus in Silva nupt. lib. 6. nu. 38. allegat. Abbatem cap. ſuper quæſtionum §. ſi vero de offic. legati. Iaſon l. imperium ff. de juriſd. om. judic. Aufrer. de poteſt Eccleſ. ſuper laicis nu. 47. Bald. & Barth. l. præcipimus C. de appellat.*

Privatus rem communem cum Eccleſia poſſidens gaudet præſcriptione Eccleſia- 4
ſtica. *Hippolit. Rub. de fidejuſſorib. q. 12. n. 130. Rochus de conſuetud. n. 290.*

Socius conſequitur vacationem à muneribus ex perſona ſocii exempti. *gloſ-*
ſa l. ultima verb. Fratribus C. de honoribus non continuand. lib. 10. quam extollit 5
Alex. conſ. 22. col. 4 l. 4. licet refutetur à Felino, *cap. 1. de præſcript. Iaſon. l. 1. C. de tranſact.* Conſanguineus retrahens acquirit omnium bonorum ſocio. *Tiraquell. de retract. conſanguin. § 26. glo. 1. n. 31. Mutel. ſing. 180. l. ſi is qui duos ff. de liberatione legata.*

Digitized by Google

ubi glo. Apoſt. marg. Bartholus ff. rem ratam haberi l. idemq; §. generaliter ff. mandati, fuſe Barth. in diſput. 2. dixi infra lib. 2. cap. 37. n. 7. Paucis hujus ſententiæ eſt Iacobus de
3. Arena, *tract. de ceſſione juris Rubr. Quis cedere poſſit num 45. & 49.* Cujus rationes compendii gratia nolo hic adducere, quandoquidem diſpoſitione Concilii Tridentini contrarium plane diffinitum reperimus. *Seſſ. 14. cap. 5. de reform. in verb. aut quo minus ſi qua jura ei ex ceſſione competierint. ſuper illis libere valeat apud judicem ordinarium conveniri,* quod ſane non videtur à jure prorſus alienum. Siquidem videmus
4 fiſcum ſuccedentem in jus privati, non uti ſuo privilegio, ſed jure privati. *l. cum quidam §. fiſcus ff. de uſuris.*

5 Idem in pupillo ſuccedente in locum majoris ex quo conditio obligationis ex perſona ſucceſſoris immutari non debeat *l. ſi incerta C. de non numerata pec. l. ſi prætextu C. de hæreditar. act. l. 2. §. ex his ff. de verb. oblig. l. prætorem ff. de prætor. ſtipul. l. qua à parte C. de reſt. milit.* ne plus veniat in actione ſubſtituta, quàm fuerit in ea in quam alia fuit ſubſtituta, & ne ſucceſſor ſit melioris conditionis quàm auctor. Item ne exemptio extendatur retorqueaturque in gravamen alterius *l. ſi ſtipulatus ff. de uſuris l. eum qui §. qui injurarum ff. ſi quis cautionib. l. ſi donata § ſi ſponſus ff. de donat inter virum & uxorem l. 2. §. ſi quis à principe ff. ne quid in loco public o vide Papon. aux arreſtz. lib. 12. tit. 2. de vice de litige arreſt. 3.* Denique ita fu ſſe hac in materia judicatum refert Rebuffus *ad ord. regias tom. 2. Tit. de ceſſionib. art. 2. glo. 3. n. 18. fol. 467.*

6 Quid autem è contra ſi exemptus cedat jus ſuum privato, an privatus exemptione cedentis gaudebit? Neutiquam ſunt enim exemptiones reſtringendæ, nec de perſona in perſonam transferendæ. *l. in omnibus l. privilegio ff. de Reg. Iuris. l. forma §. quanquam ff. de Cenſib. ca. privilegium de Reg. Iur. in 6. l. 1. §. perſonas l. ſemper §. immunitas ff. de Iure immunitatis l. 1. §. permittitur ff. de aqua quot. & æſtiva.*

7 Deinde mutatione perſonæ mutari dicitur privilegium *Barth. l. Paulus num. 3. ff. de acq. hæred. latè Albertus Brunus tract. de mutatione & transform. memb. 3. concluſ. 10. n. 93.* Quæ tamen temperanda ſunt in exemptione perſonali, ſi enim exemptio foret realis, tum in quem transfertur res exempta, concomitanter etiam tranſiret exemptio *l. hæres C. ad Velleianum. & DD. jam citati Iacob. de Arena loco citato n. 51. & ſeqq.* De utraque hac quæſtione fuſe etiam & doctè Imbertus. *Inſtit. forenſ. l. 1. cap. 27. gloſſ. verb. cauſa.*

QVÆSTIO XXVI.

Continentia ſeu communio cauſæ privati cum exempto, an generet exemptionem, ſeu an continentia cauſæ fundetur Iuriſdictio?

SUMMARIUM.

1. *Ratione adjuncti fruimur privilegio alterius.*

2. Cle-

2. *Clericus & laicus conveniendi coram Eccleſiaſtico.*
3. *A ſententia appellandum ad eccleſiaſticum.*
4. *Ratione adjuncti gaudemus præſcriptione Eccleſiæ.*
5. *Socius ratione ſocii conſequitur vocationem.*
6. *Privilegium transfertur ad perſonas acceſſorias.*
7. *Exemptio oritur ex continentia cauſæ.*
8. *Majus dignum trahit ad ſe minus.*
9. *Actio communis cum ſcholare agitari debet coram judice ſcholaris.*
10. *Univerſales actiones agitari debent coram judice privilegiati.*
11. *Idque niſi materia ſit divisibilis.*
12. *In dividuis ſocius non gaudet privilegio ſocii.*
13. *Statuto, conſuetudine, aut aliter abrogari poſſunt jura de continentia cauſarum.*
14. *Univerſitas in qua quidam ſunt exempti, ubi debeat conveniri.*
15. *Finita coram ordinario cauſa præparante v.g. poſſeſſorio ad exhibendum, aut alia ſimilia, an cauſa præparata, v.g. petitoria, rei vendicatio, aut connexa coram eodem intentari debeat.*

Regulariter ratione adjuncti fruitur quis privilegio quo alioquin ex ſuo ſolius 1
capite non gauderet. *l. ſi communem ff. Quemadmodum ſervitus amittatur. Capicius deciſ. 122. Menoch. de recup. poſſeſſ. Remed. 16. n. 131. Gaill. lib. 1. obſer. 32. & lib. 1. de pace public. c. 6. n. 17. late Hippolit. ſing. 180. Afflict. dec. 112. Covarruvias pract. quæſt. c. 34. Sampſonius ad conſuet. Turon. tit. 32. art. ult. glo. 4. verſ. Eſt inſuper. Menoch. de Recup. poſſ. Rem. 1. nu. 376.*

Hinc clericus & laicus rei debendi non modo civiliter ſed etiam criminaliter 2
conveniendi ſunt coram judice Eccleſiaſtico, *Barth. l. præcipimus §. eadem obſervanda C. de appellat. l. juriſperitis §. cum oriundos ff. de excuſat. tut. late Aufrerius de poteſtate Eccleſiaſtica ſuper laicis num. 49. Rebuffus de privileg. ſcholar. privilegio 106. num. 3 & 4.*

A ſententia vel laudo judicis clerici & laici appellatur aut reductio petitur ad ſu- 3
periorem Eccleſiaſticum, *Imbertius inſtit. Forenſ. lib. 2. c. 6. glo. fin. in fine. Neviſanus in Silva nupt. lib. 6. nu. 38. allegat. Abbatem cap. ſuper quæſtionum §. ſi vero de offic. legati. Iaſon l. imperium ff. de juriſd. om. judic. Aufrer. de poteſt Eccleſ. ſuper laicis nu. 47. Bald. & Barth. l. præcipimus c. de appellat.*

Privatus rem communem cum Eccleſia poſſidens gaudet præſcriptione Eccleſia- 4
ſtica. *Hippolit. Rub. de fidejuſſorib. q. 12. n. 130. Rochus de conſuetud. n. 290.*

Socius conſequitur vacationem à muneribus ex perſona ſocii exempti. *gloſ-* 5
ſa l. ultima verb. Fratribus C. de honoribus non continuand. lib. 10. quam extollit Alex. conſ. 22. col. 4 l. 4. licet refutetur à Felino, *cap. 1. de præſcript. Iaſon. l. 1. C. de tranſact.* Conſanguineus retrahens acquirit omnium bonorum ſocio. *Tiraquell. de retract. conſanguin. § 26. glo. 1. n. 31. Matel. ſing. 180. l. ſi is qui duos ff. de liberatione legata.*

Auctor Clericus tenetur defendere Laicum coram judice Laico, *Marand. de ord. jud. parte 5. num. 6.* Delegatus poteſt citare auctorem laudatum licet in reſcripto non comprehenſum. *Marant. d. n. 6.* Quotum omnium quæ fuſiſſime à Rebuffo, *d. privilegio 106. per tot.* per exempla deducuntur, hæc potiſſima eſt ratio. Cum privilegiatus commode uti non poteſt ſuo privilegio, quod tunc illud per ejus peſonam transferatur ad perſonas cohærentes, etiamſi eæ nominatim in privilegio non fuerint comprehenſæ, *late Felin. cap. quam ſit n. 1. de Judeis & in repert. verb. privilegiatus quando non poteſt uti privilegio fol. 101. col. 1. fuſè Gall. d. c. 6.*

7 Ex quibus concludo privatum ratione continentiæ aut communionis cauſæ quam habet cum Exempto, Exemptione potiturum. *Imbert. d. cap. 6. in glo. fin. DD. jam citati.* Ratio eſt, quia majus dignum trahit ad ſe minus dignum, *ca. quod in dubiis de*
8 *conſecr. Eccleſiæ dixi eodem l. c. 45. n. 4. Gall. d. obſ. 32. per tot. & d. c. 6. n. 17. uſque ad finem*, ſunt autem Exempti cæteris digniores atque gradus prærogativâ præferendi, *c. per tuas ubi glo. de majorit. & obed. c. ut Apoſtolica de Privilegiis in 6. Brixienſis in Repert. verb. Exemptio verſic an Prælatus. Boer. in tract. de ordine graduum utriuſque fori, dictumque eſt ſupra c. 1. n. 2.* Deinde ſi ſinguli ſuos ſortirentur judices, ferri poſſent ſuper eodem facto repugnantes ſententiæ, quod foret perabſurdum *l. nulli C. de judic. c. 1. de cauſa poſſeſſ. & propr. Ferratus Cautela 10. Menoch. de Arbitr. judic. caſu 371. Boer. ad Conſ. Bituricenſ. §. 9. tit. de juriſd.* Idem non obſtantibus Auſtregis, decreti dicuntur in Camera Imp. anno 1587. proceſſus Comiti de Marka contra Epiſcopum Leod. uti refert Mindanus *de Proceſſ. Imperii lib. 1. cap. 18. nu. 5.*

Præterea ſi tertius communem habeat cum ſcholare actionem ratione conti-
9 nentiæ, ea agitari debebit coram privilegiato judice ſcholarium, *Rebuff. d. privil. 106.* ergo idem ſtatuendum eſt in Exemptis ratione proportionis & analogiæ fori, quam inter eos eſſe frequenter aſſeruimus, *vide infra d. c. 45. nu. 5.*

Poſtremo, ſi agendum ſit univerſali judicio familiæ Herciſcundæ, tutelæ, &c. per
10 plures inter quos Clericus aliquis aut exemptus reperiatur, fieri id debebit coram judice magis privilegiati, quemadmodum tum ab analogia antetacta, tum per rationes & exempla copioſè allata per Rebuffum ſatis arbitror eſſe comprobatum, *d. privil. 106. & DD. ſupra citati.* Unde licet Procurator Cæſaris ſeu Camera non ſit judex inter privatos, *l. 2. C ſi adverſ. fiſcum*, ſecus tamen ſi privatus habeat cauſſam dependentem à fiſco, *Bart. l. cum rerum C. de ſent. & interl. Caſtrenſ. l. fin. C. ſi adverſ. fiſcum Mandoſ. in praxi commiſſ. commiſſ 2. beneficiaria verbo dependentibus.*

11 Quæ omnia tamen intelligenda ſunt, ſi res & materia ſit indiviſibilis, nam ſi res & cauſa diviſionem ſeparationemve reciperet, contrarium eſſet concludendum. *Caſtrenſ. l. ſi duo in pr. n. 2. ff. ſi quis cantion doctè Fel. c. 1. n. 6. verſ. primo quod de præſcript. Mandoſ. de Inhibitionib. q. 69. per tot. Caſtrenſ. l. unica n. 3. C. ſi communi eademque cauſa reſtitutio fuerit poſtulata.* ſinguliq; hæredes coram ſuis judicibus pro portionib. hereditariis con-

venien-

Digitized by Google

veniendi, *l. ſi denique ff. de jure fiſci Cavalcan. Deciſ. 8. n. 10. & ſeq. par. 1. Marant. de ord. jud. pa. 4. diſt. 11. n. 23. 24. Capic. Dec. 173.* Ratio eſt, quia in dividuis ſocius non gaudet privilegio ſui conſortis, *Gail. de pace publ. l. 1. c. 6. & de pignerationib. cap. Menoch. d. caſu 571. & DD. hactenus citati.* Hinc cenſuit Mandoſius *d. q. 69.* quod ſi agatur contra plures poſſeſſores ad reſtitutionem portionis hæreditariæ, judicem Eccleſiaſticum aut Privilegiarium alteri inhibere non poſſe, ex quo obligatio rem reſtitui ſit dividua. Ita intelligendus D. Wameſius *conſ. 40. n. fi. to. 1.* dicens privilegium unius conſortis alteri non prodeſſe *per l. un. C. ſi in communi eademque cau. l. ex plurib. de adm. tutor.* 12

Temperandum ſecundò, niſi conſuetudine, privilegio, præſcriptione aut ſtatuto diſpoſitum ſit, quod ſinguli judicentur à propriis & competentibus ſuis judicibus, exempti à ſuis, Clerici ab Eccleſiaſticis, & Laici Laicis judicibus, ita enim contra jus introduci poſſe præter cæteros teſtis eſt Capicius, *Deciſ. 173. Julius Clarus in Pract. Crim. n. ali §. fin. quæſt. 36. verſic. evenit. Gaill. d. lib. 1. cap. 6. num. 18. in fine.* 13

Quid juris, frangendum ſit contra univerſitatem in qua quidam ſunt exempti? remiſſive quæri poterit ex Barth. *in Apoſtilla ad l. ſi, ut verb. convenire in fine ff. quod quiſque juris; Maranta de ord. jud. part. 4. diſtin. 11. n. 23. Aufrer. tract. de poteſt. Eccleſ. n. 12.* 14

Non abs re hic inquiritur, Quid ſi finita ſit coram ordinario cauſa connexa. v. g. poſſeſſoria, an quæſtio proprietatis ratione continentiæ debebit coram eodem agitari? videretur prima inſpectione affirmandum, tum quia ordinarius cæteris melius eſt informatus in cauſa: tum quod tranſlatitium ſit, ratione identitatis ejuſdem ſubjecti atque continentiæ ad eundem eſſe judicem adeundum, *ff. quibus rebus ad eundem judicem eatur ca. 1. de cauſa poſſeſſ. & propr. l. nulli C. de judicus.* Nihilominus tamen verius eſt eo in caſu exemptum coram ordinario conveniri non poſſe. Rationem cum auctoritate adfero ex Abbate, *c. fin. n. 15. de judic. ubi Fel. & DD.* qui dicit cum actor & Reus ſunt penitus diverſi fori ut eſt hoc in caſu, tum non tenetur actor in prima inſtantia reſpondere coram eodem judice in alia cauſa: quia non debet violari regula communis quod actor ſequatur forum rei propter Regulam accidentalem, & non multum neceſſariam, ne cauſæ continentia dividatur, cùm alius judex (inquit) ſcilicet proprius ipſius rei facile poſſit inſtrui, cauſa enim naturalis vincit accidentalem, *l. qui habebat ff. de Tutelis l. quæritur ubi aſſatum DD. ff. de ſtatu hom.* 15

Ac ut diſtinctius loquuntur alii, præſertim Antonius de Tremolis, *in Apoſt. ad auream practicam Vberti de Bonacurſo tit. de impedimentis & exceptionib. contra reſcript. §. Item ſi per reſcriptum cauſa continentia in glo. verb. continentia verſ. tertio intellige.* Regula ne continentia cauſæ dividatur, reſtringitur, ſi actor & Reus eſſent diverſi fori, & juriſdictio eſſet improrogabilis reſpectu alterius partis, verbi gratia, Clericus, aut Exemptus, quem infra diximus prorogare non poſſe. *libr. 2. quæſt. 7.* egit contra Laicum, aut ſubditum ordinario, poſſeſſorio, & obtinuit coram judice Laico, aut ordinario, ſi Laicus

Digitized by Google

aut ſubditus velit poſtea contra exemptum agere petitorio, dividenda erit cauſæ continentia, ita quod clericus aut exemptus coram non ſuo judicio conventus, declinare poterit, & remiſſionem poſtulare ad ſuum forum. In quam ſententiam præcipua etiam jureconſultorum ſchola deſcendit. *Menoch. de arbitr. judic. caſu 371. num. 21. Iaſon l. nulli num. 6. verſ. Secundo limito. C. de judic. ubi DD. Fel. d. cap. ult. nu. 8. de judic. Cravetta conſil. 258 n. 7.* Concludam, adjecta auctoritate Felini, *d. cap. fin. n. 8 verſ. tertio*, ſic ſcribentis: Dividi poſſunt iſtæ cauſæ, ſi actor & reus ſunt diverſi fori, textus hic reputatus ſingularis per legiſtas l. nulli C. de judic, intellige hoc, ubi diverſitas fori poteſt allegari ab eo qui convenitur, allegante pro ſe regulam capituli cum ſit Generale, de foro comp. ſecus ſi ipſemet agat de una, qui egit in alia. Ita ille. Poſtremo quando fit præjudicium juriſdictioni alterius, is qui cognovit de cauſa præparante v. g. poſſeſſorio, non poterit cognoſcere de cauſa præparata v. g. petitorio, qua de re videatur fusè Oſaſcus, *ped. dec. 78. num. 11. 18.* ubi ita limitat legem ubi ceptam. Non enim fieri poteſt prorogatio juriſdictionis in præjudicium tertii, *Catheran. d. dec. 78. n. 17. Navarr. in Rubr. de Iudiciis n. 11. & 12.*

QUÆSTIO XXVII.

Scholares & alia univerſitatum membra an ſint exempta?

Minime, *Auth. Habita C. ne filius pro patre. Aufrer. ad quæſt. Tholoſanam 169. Rebuff. de privilegiis ſcholarium Privilegio. 152. & in proemio digeſtorum.* Idque niſi particulari privilegio exemptio conceſſa ſit, quemadmodum de Lovanienſi Univerſitate & contentione orta inter illius Rectorem & Epiſcopum Leodienſem refert Præſes Everardi *in locis legalibus loco à tanquam ſeu reſpectivis verſ. ſexto ſub finem, cujus verba compendii cauſa nolo hic referre.* Lateque per privilegia Lovanii typis mandata probatum eſt.

QUÆSTIO XXVIII.

Exemptus à juriſdictione Legati an ſit exemptus à juriſdictione Ordinarii?

SUMMARIUM.

1. *Legatus, eſt major ordinario.*
2. *Exemptus ab ordinario, eſt exemptus ab omni legato præterquam à latere.*
3. *Exemptus à judice an ſit exemptus ab illius delegato.*

Vide-

Digitized by Google

Videtur quòd ſic, Quia legatus habet ordinariam juriſdictionem, imò major eſt ordinario, *tot.tit.de offic.legati in decretal. Gondiſlanus de Villadiego tract. de legato quæſt.8.primæ partis* 1

Melius tamen cenſemus cum Ioanne Andreæ, exemptum à juriſdictione legati, exemptum non eſſe à juriſdictione ordinarii. *Io. Andr.cap.1.de verb.ſignif.in 6.* Ratio eſt, tum favor ordinarii, tum odium exemptionum, quas reſtringere quantum mens & verba patiuntur oportet; *dictu m eſt ſupra quæſt.4.per tot.*

Quid è contra an exemptus à juriſdictione ordinarii cenſeatur exemptus à juriſdictione legati? Breviter, à legatis miſſis aut natis, exempti cenſebuntur, non vero à legatis de latere. *Rom.ſing.513.& conſ.498.cap.1.de verb.ſig.in 6. cap. ſi Abbatem de elect. in 6.cap.ſi videtur 16.quæſt.1. Io.Andr.cap.1.de verb.ſig.in 6.ſpec.de legato §.ſupereſt.verſ.ſed nunquid legatus poteſt*, de quo articulo fuſius ſuo loco diſſeremus *infra lib.2.q.2.per tot.* 2

Utrum vero exemptus à judice cenſeatur exemptus ab illius delegato? petatur ab Imberto. *Inſt.forenſ.lib.2.cap.6.in glo.verb.ſolnta eſt, ubi late.* 3

QUÆSTIO XXIX.

Utrum vidua exempti ſit exempta?

SUMMARIUM.

1. *Uxores item viduæ habent privilegia maritorum.*
2. *Vidua retinet exemptionem mariti.*
3. *Contrarium eſt verius.*
4. *Mortuo domino extinguitur exemptio famuli.*
5. *Idem in exemptionibus civilibus.*
6. *Utrum uxor clerici ſortiatur illius forum.*
7. *Exemptiones ſunt perſonales, ideoque non ſunt extendenda.*
8. *Diſpoſitio non comprehendit eos quibus ſua verba non aptantur.*

Uxores gaudere privilegiis & dignitate maritorum juris eſt manifeſti, *l. fœmina ff. de ſenatoribus l.quoties C.de privileg.lib.12.l.mulieres C.de dignitatib.lib.12. Lenanderus tract.de doctoribus par.2.§.13. Corſetus de poteſt.regia parte 3.qu.29. tex. l.fiſcus in fine ff.de jure fiſci.latiſſimè Tiraquell.in legibus connubialibus l.16.glo.2.in verb. en pouuoir de ſon.marit.n.45.& plurimis ſeqq.* 1

Idque non modo viventibus maritis, ſed etiam iis defunctis quamdiu in viduitate permanent, *DD.ubi ſupra l filii §.vidua ff.ad municipales Barthol. l. fin. C. de privileg.ſcholar.li 12.Corſet.d. quæſt.29. Hippolitus ſing.179.* Qua ratione Guido Papæ *quæſt.379. & 380.* cenſuiſſe videtur viduam quamdiu ad ſecunda non convolavit 2

vota, retinere privilegium exemptionis, quo vivente marito fruebatur, *Petrus Antiboli tract. de muneribus part. 3. §. 4. num. 36. Caſtrenſ. l. cum quadam num. 4. ff. de juriſd. omn. judicum, Barth. d. l. fœmina & DD. l. cum te C. de nuptiis Papon. aux arreſtz. tit. des tailles arreſt. 12. & 27.* idque etiamſi privilegium ſit exorbitans teſte Tiraquel. *ceſſante cauſa par. 1. n. 110. per l. ult. ubi DD. C. de privileg. ſcholar. li. 12.* Mihi tamen in hac ex-
3 emptionum materia longe aliter viſum eſt. Ratio eſt, quia uxores non gaudent exemptione maritis conceſſa æque principaliter & independenter, ſed per quandam participationem, dependenter & velut acceſſorie, aut ſecundariò. Unde ſublato marito cui exemptio principaliter competebat, extinguitur exemptio quæ ex mariti perſona in uxorem derivabatur, ſicuti in ſimili dicitur ſublato Domino, extin-
4 gui exemptionem, quæ famulo ex perſona Domini competebat, *Bald. lib. 2. circa fin. C. de Epiſc. & clericis. Soc. conſ. 84. Decius l. in omnibus num. 10. ff. de reg. juris*, id quod nos alibi accuratius tradidimus *eodem lib. cap. 15. num. 18.* Quibus non modò adſtipulatur in hac exemptionum perſonalium materia Philippus Francus *cap. ne ali-*
5 *qui num. 2. & 3. de privilegiis in 6.* ſed etiam in exemptionibus civilibus ſeu à talliis & collectis. Ioannes Bachetius advocatus regius tract. *Des droitz du domaine de France lib. 4. du droit des francz fiefz. cap. 9.* cenſens privilegia, immunitates, exemptiones à collectis non tranſire ad viduas privilegiatorum, cui tamen Papon. jam citatus adverſatur. Porrò quod initio attulimus, privilegium aut diſpoſitionem marito factam extendi ad ejus uxorem, *Felin. cap. nullus judicum num. 3. verſ. pro hoc, de foro compet. l. 2. ubi Bald. C. de Epiſ. & Clericis l. 1. ubi DD. C. de uxorib. militum glo. cap. clericum 11. quæſt. 1.* non eſt uſquequaque inter doctores expeditum, aliis aliter atque aliter ſentientibus.

Siquidem Philipp. Francus & cum eo plerique cenſuerunt privilegium fori cle-
6 ricorum non extendi ad eorum uxores, *in cap. unico §. in cæteris num. fin. de clerico conjugato in 6. Iacob. à Cambus tract. de Repreſſaliis part. 2. nu. 5. verſ. 13.* At vero è contra Felinus Abbas & quidam alii, *d. cap. nullus judicum. Aufrerius de poteſtate ſæculari ſuper Eccleſiaſt. perſonis Reg. 2. num. 34. vide latiſſimè Tiraq. d. num. 46. & ſeqq.* quod etiam ad concubinas clericorum nonnulli extenderunt, *Aufrerius de poteſt. ſæculari ſuper Eccleſiaſt. Reg. 2. n. 34.* quod nolo hoc loco in examen revocare.

Satis ſit pro hac concluſione exemptiones has eſſe perſonales, nec eſſe produ-
7 cendas, ſed ſtrictim intelligendas, *cap. ſane cap. porro de privilegiis Franc. d. cap. ne aliqui, notatur ſupra eodem lib. cap. 4. per tot.* ac ab uno caſu ad alium, & à perſona mariti ad perſonam uxoris extendi non poſſe ut *Navarrus conſ. 13. num. 2. de temp. ordin. conſ. 6. num. 1. de obſer. Iejun. Cavalc. dec. 31. num. 8. par. 1.* non uno in loco tradiderunt, & ratio eſt, quia quæ ſpecialiter perſonæ mariti cohærent, uxori non competunt, nec ad eam extendi poſſunt. *Alciat. l. 1. in gloſſ. verb. uxori verſ. ſed quæ ſpecialiter C. de in jus vocando.* Nec enim propria aut impropria mariti ſigni-

ficatio

Digitized by Google

ficatio ad uxorem extendi poteſt, quod in privilegiorum interpretatione ſemper inſpiei debet, *Navarr. conſ. 22. n. 6. de privileg. Alciat. in rubr. de verb. ſignif. colu. 2.* Tranſlatitiumque eſt, quod diſpoſitio nunquam includat eos quibus ſua verba adaptari 8 non poſſunt, *cap. indemnitatibus §. præfata de elect. in 6. Navarr. conſ. 12. in fin. de majorit. & obed. conſ. 4. num. 8. in fin. de conſang. & affinit.* Quæ omnia proinde ex verbis & tenore privilegiorum dijudicanda ſunt, *cap. porro de privileg.*

QUÆSTIO XXX.

An familiares exemptorum ſint exempti?

SUMMARIUM.

1. *Exemptiones non ſunt extendendæ*
2. *Exemptiones extenduntur ad perſonas acceſſorias.*
3. *Exemptio extenditur ad familiares.*
4. *Privilegium Hoſpitalis producitur ad ejus miniſtros.*
5. *Familiæ appellatione quid veniat.*
6. *Quid ſi familiares ſint temporales aut mercenarii.*
7. *Servientes Eccleſiis gaudent exemptione cum certis circumſtantiis.*
8. *Familiaris nemo eſt, niſi qui actu continuo eſt in exercitio.*
   Famuli temporales ſeu conductitij clericorum privilegio non gaudent, ſed tantum perpetui.
9. *Cenſuales exemptorum non ſunt exempti.*
10. *Factus familiaris in fraudem, privilegio non gaudet.*
11. *Miniſteriales Principis conveniendi coram magiſtro officiorum.*
    Familiaritas perditur per receſſum.
12. *Exemptio Xenodochii extenditur ad adminiſtratores.*
13. *Ex alterius perſona acquiritur privilegium.*
14. *Exempta Eccleſia vaſalli Eccleſiæ non ſunt exempti.*

Licet exemptiones perſonales ad inſtar privilegiorum perſonalium de perſona in perſonam non tranſeant, nec perſonam exemptam egrediantur, *cap. privilegium* 1 *perſonale de reg. juris in 6 l. privilegium ff. eodem Franc. cap. 1 §. in eos de privil. in 6.*

Tamen certum eſt, ejuſmodi exemptiones ſe extendere ad alias perſonas acceſſorias familiareſve acceſſorie à privilegiatis dependentes, *Decius l. in omnibus ca-* 2 *ſibus id obſervatur num. 10. ff de Reg. juris. Rebuff. de privil. ſcholar. privil. 116. num. 11. late Gomeſius ad Reg. Cancell. tit. de impetr. benef. per obitum famil. Cardinal. Papon.*

aux

Digitized by Google

*aux arreſtz tit.des tailles arreſt.33.& tit.des Privileges,arreſt.*8.Pro cujus enucleatione formandæ ſunt hæ concluſiones.

3. Primo. Exemptio ſeu privilegium alicui conceſſum extenditur ad ejus familiam,*l.1.& 2.C.de Epiſc.& clericis l.2.§.fin.cum l.ſeq.l.imo l.non ſolum ff.de uſu & habit.l.uxorem §.1.ff.de Auro & Ar.legat.c.Eccleſiarum ſervos 12.quæ.2.c.induatum diſt.89.Rebuff.l.deteſtat.§.familia verſ.notandum de verb.ſignif.Caſtrenſ.d.l.1.num.6. C. de Epiſc.& Clericis.*

4 Ita privilegium Hoſpitali conceſſum extenditur ad illius miniſtros, & exemptâ Eccleſiâ illius miniſtri cenſentur exempti.Quia ſine familia ſupereſſe ſibi nemo commodè poteſt.*Oldra conſ.11 Thema eſt ca.licet,ubi DD.de privileg.in 6.cap. extirpandæ ubi Abb.de præbendis.Rebuffus de privileg.ſchol.privil.*166.*nu.* 3.

5 Porro quid comprehendatur appellatione familiæ vide prolixiſſime Abbatem. *cap.dilecto nu.5.in addit.de officio Archid Rebuff.d.§.familia,Francus cap ſicut nu.14.de verb.ſignif.in 6.doctè & latè Bero.quæſt.35.per tot.vide etiam Bonacoſſam tract.de famulis quæſt.4.per tot.*

6 Extendo ſecundùm quoſdam,ſive familiares ſint perpetui,ſive temporales, imo etiamſi eſſent mercenarii vel ſimiles ſecundum Philipp.Franc.*d.cap. licet nu. 2.* quem non abſque ratione videtur impugnare Stephanus Aufretius, *tract. de poteſtate ſæculari ſuper Eccleſiaſticis perſonis Reg.2.num. 36. verſ.ſed Archidiaconus & Archid.in cap.clericum 11.quæſt.1. Siculus cap.2.de foro compet. glo.Clem. 1. de Reliquiis & Vener. ſanct.Brixienſis in repert.verb.exemptio, col.* 5.ubi dicit, quod Mercenarii vel famuli exemptorum non gaudeant exemptione.*per glo.Clem. 1. de Religioſ. & cap.penult. de privilegiis,Bero.quæſt.36.Bonacoſſa d. tract. de famulis quæſt.15.num.* 4. quia ſpeciale eſt in familia Epiſcopi ut ad eam privilegium extendatur, in hac autem materia ſtricta non debeat fieri extenſio. *Stephanus Aufrerius ubi ſupra Bero. d. quæſt. 35. numer.5.*

7 Secunda concluſio,ſervientes Eccleſiis, militiis ſeu domibus exemptis gaudent exemptione ſi habeant has circumſtantias;Primo ut actu ſerviant. Secundo ut intra eorum ſepta & domos reſideant. Tertio ut ſub eorum obedientia vivant. Quarto ut profeſſionem earum militiarum faciant, de quibus conſtare debet ordinario, *glo.c.cum capella ver.in quantum,& cap. porrò de privileg. Caſtren. l. unica C.in quibus cauſis milites fori præſcript.* Idem confirmatur à Gregorio XIII. ita cenſente ſacra congregatione juxta quam fuit judicatum Romæ teſte Thoma Zerola *in praxi Epiſcopali part.1.verb.Exemptio §.3.Gregor.XIII.Bulla 68.fol.1295.ſacra congreg.declarat.169.Conc.Trident.ſeſſ. 24. cap. 11. Caſtrenſ. l.unica C.in quibus cauſis milites fori præſcript.*

8 Ratio eſt,quia familiarium privilegia nemo ſibi vendicare poteſt,niſi qui actu & continue verſatur in exercitio ſui officii. *Innocent. in extravag. ad futuram rei memoriam*

Digitized by Google

memoriam Fel.c.inſinuante col.2.de offic.deleg.Caſſander Deciſ.1.de verb ſing. Card.conſ. 126.n.11. Rebuff.in praxi beneficiorum part.3. Ideò ſervi temporales ſeu conductitii Clericorum non gaudent eorum privilegio, ſed tantum perpetui. *Archid.c.Clericum 1.quaſt.1.c.judicatum diſt.89.c.Eccleſiarum ſervos 12.quaſt.2.Bero.quaſt.35 per tot.*

Tertia concluſio, cenſuales exemptorum non ſunt exempti, nec enim Pontifex eos habet pro exemptis. *Philipp.c.auctoritate §.inhibemus n.2.* & *d.ca.licet de privileg.in 6.* 9
Neque poſſunt exempti pro eis eſſe in judicio ſeu agendo ſeu defendendo, *Philipp d. §.inhibemus verſ.3.nota ubi Archid.* & *Jo.Andr.Rota Deciſ.388.Item quod ſi prapoſitus. Felinus cap.auditis n.27.de praſcr.Angel in ſumma verb.Exemptio n.3.*

Quarta, quando familiaribus privilegio ſpeciali conceditur ut gaudeant exem- 10
ptione ſuorum Dominorum, id non aliter intelligendum eſt, quàm ſi verè familiares ſeu domeſtici ſint, ſecus ſi in fraudem aſſumpti ſint, *glo.cap.licet verbo domeſtici de privileg in 6.ubi DD.cap.ult.de verb.ſignif.in 6.ubi glo.* & *dixi ſupra Concil.2.Bero.d. quaſt.35.*

Quinta, miniſteriales Principis in aula coram Magiſtro Officiorum conveniri debent, quia ab aliis juriſdictionibus jure ſunt Exempti, *l. cubicularios C.de prapoſitis* 11
ſacri cubiculi lib.12.Barth.C.de privileg.ſcholarium lib.12. Imbert. inſtit.forenſ.lib.1.cap. 28.glo.verb.miniſteriales, quod tamen Alvarottus videtur non admiſiſſe, *tit.de pace tenenda § ſi miniſteriales n.1. ubi etiam Baldus.*

Sexta. Privilegium familiaritatis tollitur renunciatione ad inſtar ſocietatis, aut per receſſum à familia, ita tamen ſi id fiat ſine fraude. *Philipp.Franc.cap.ſicut n.14.de verb. ſig.in 6.v.infra lib.4.qu.65. nu.8.verſ ſed nec.*

Septima, Exemptio conceſſa Xenodochio, extenditur ad Oeconomos & admini- 12
ſtratores quorum operâ pauperes carere non poſſent, *Oldra Conſ.11.incip.Thema eſt per tot.per text.l.huius ff.Qui potior in pig.ibi ſine quibus navis ſalva pervenire non poterat, tex.l.adminiſtrantes §.1.ff.de excuſ.tut text.l.1.ſi vir. aut uxor ff.Ad.S.C.Syllan.ibi ſed quia commixta familia eſt,* & *una domus, ita judicandum atque in propriis ſervis pulchrè Hyppol.ſing.180.per tot.incip.plura Bald.c.fin.n.6.in fin.de Juram.Calum.*

Ratio eſt, quia ex alterius perſona quis conſequitur quod ex ſua conſequi non
poſſet, *per l.ſi communem ff.quemadm.ſervit amitt.Hippol.d.ſing.180.Gaill.li.2,obſe.68.* 13
nu.6. & *latè dixi ſupra quaſt.26.*

Octava; Exemptâ Eccleſiâ, vaſalli Eccleſiæ non ſunt exempti, ita poſt longam
diſputationem concludit Lucas de Penna & Platea, *l.Senatorum C.de dignit li.12. Jaſ.* 14
l.ſervi electione §.labeo col.3.deleg.1. Abb.c.veniens col.2.de tranſact.per tex.cap. auctoritate de privileg.

Licet aliter judicatum refert Joannes Paponius, ſuadens tamen ſecurius eſſe ſi Eccleſia exempta, ſeu Dominus cauſæ contra vaſallum motæ interveniat. *Papon aux Arreſtz l.5.tit.12. du privileges Arreſt.7.* qua de re dicemus infra *lib.2.c.37.* In confir-

L matio-

mationem hujus concluſionis eſt quod notat Angel *l. Titius §. fui ff. de excuſat. tutor* dicens privilegia collegiorum non extendi ad famulos collegatum, *Bonacoſſa tract. de famulis quaeſt.* 200.

Porrò, quod diximus ſupra nu 3. Exemptionem extendi ad familiares ejus cui conceſſa eſt, intellectum habet, dummodo ſint perpetuo, & non mercenarii, *Capycius Deciſ. Neapol.* 12, *n.* 2. at verò in familiaribus Epiſcoporum ſingulari jure ſtatutum eſt, ut illi indiſtinctè gaudeant privilegio fori competente domino Epiſcopo, *Capy. d. Deciſ. num.* 1. In aliis ergo ſecus eſt: niſi tamen ut plerumque ſit privilegii diſpoſitio etiam ad familiares privilegiatorum extendatur. *Inno. cap. fin. de Cler. pereg. cap. porro, de privileg.*

QVÆSTIO XXXI.

Hoſpitalia an ſint exempta?

S U M M A R I U M.

1. *Opinio Abbatis affirmativa.*
2. *Quaeſtio concluditur negative.*
3. *Omnia loca Religioſa ſubſunt Epiſcopo.*
4. *Concilia is Abbatis.*
5. *Hoſpitale profanum non gaudet immunitate Eccleſiaſtica.*
6. *Niſi tamen illius bona prodigerentur.*
7. *Rectores Hoſpitalium exempti ſubiiciuntur Epiſcopo.*
8. *Hoſpitali Exempto Laicus Rector non eſt Exemptus.*
9. *Secus ſi ſit Vicarius perpetuus.*

1 PAnor. videtur cenſuiſſe eſſe exempta, cum ita conſuluit his verbis. An de dictis bonis debeat Epiſcopus habere quartam? Dico quod non, quia Hoſpitale di-
" citur exemptum à juriſdictione Epiſcopi & à locis exemptis Epiſcopus non recipit
" quartam, ut communiter tenetur per doctores c. officii de Teſtam. Hactenus Abb.
" *Conſil.* 110. *n.* 3. *parte* 2. *Navarr. conſ.* 2. *De Religioſ. Domib.*

" Nihilominus tamen dicimus non eſſe exempta, ſed ſubiici juriſdictioni Epiſcopi.
2 *tex. ubi glo. & DD. cap. de Xenodochiis de Religioſ. domibus Io. And. c. dudum de converſ. conjug. Innocent. cap. in noſtra de ſepult. Petrus de Vbaldis tract. de Canonica Epiſcopali capitulo 4. quaeſtione 13. principali n. 2. verſ. quo ad primam, vol. tract. 15. fol. 151. col. 4. Innocent. cap. ad hoc de Relig. Dom. Brixienſ. in repert. verbo Exemptio col. penult. Flamin. de Reſig. benef. part. 1, li. 7. quaeſt. 6. n. 2. Navarr. d. n. 2. & ſeqq.* Nam jure communi loca
3 omnia Religioſa ſunt ſub juriſdictione Epiſcopi, *ca. ſi quis Epiſcoporum 16. quaeſt. 2. & quaeſt. 7. cap. omnes Baſilicae.* Niſi de exemptione doceatur, *cap. Abbatibus 18. quaeſt. 2. cap. cum non liceat de praeſcript. glo. d. c. de Xenodochiis verb. in quorum Dioeceſi de Religioſis domibus ut Epiſcopo ſubjecta ſint.*

Porrò Abbas initio allegatus intelligi debet de Hoſpitali quod Religioſum non
4 eſt, fundatumque eſt auctoritate propria ſine licentia Epiſcopi, *Petrus de Vbald. d.*

Capitulo

Digitized by Google

Capitulo 4.*verſ.quo ad ſecundam quæſtionem fol.*252. cujuſmodi locus non ſubeſt Epiſcopo nec quo ad legem Diœceſanam, nec quoad legem juriſdictionis, nullo enim id jure cavetur, *Vbald. ubi ſupra num.*4. Eſt enim ejuſmodi Hoſpitale non domus Dei, ſed domus hominis, quam is qui conſtruxit poteſt deſtruere & alienare, *Clement. quia contingit de Religioſ. domib. cap. inter dilectos de donat. Vbald. d. num.* 4. *&* 5. *cap. ad hæc ubi. DD. de Religioſ. domib. ut Epiſcopo ſubiectæ ſint latè. Fel. cap. de quarta de præſcript. Redoanus tract. de Rebus Eccleſ. non alienand. quæſt.* 28. *&* 51. *cap.* 12.

Ideoque ejuſmodi locus non gaudet aſylo ſeu immunitate Eccleſiaſtica. *Hoſtienſ. & Goffred. cap. fin. de cenſib. Vbaldus ubi ſupra num.* 8. *Caſtr. conſ.* 167. *par.* 2. nec ejus curam gerere debet Epiſcopus, ne promiſcuis actibus rerum turbentur officia *l. conſulta divalia C. de teſtam. Oldrad. conſ.* 83. 6

Niſi tamen bona ejuſmodi profanorum Hoſpitalium ita diſſiparentur, quod unicuique bono civi reſiſtere liceret, *tex. in Auth. de Eccleſiaſt. titul.* §. *ſi autem locorum coll.* 9. Quibus autem ſignis deprehendatur an Hoſpitale ſit Religioſum aut verò laicum, tradunt alibi DD. *Fel. d. cap. de quarta de præſcript. Cavalcan. Deciſ.* 17. *n.* 69. 34. 35. *par.* 2.

Quod verò rectores Hoſpitalium qualiumcunque Exempti ratione adminiſtrationis ſubiiciantur juriſdictioni Epiſcopi, notavimus infra. *lib.* 2. *cap.* 45. *caſu* 88. 7

Illud autem hoc loco non omittendum, quod ſi Hoſpitali privilegio conceſſa exemptio, quod rector illius laicus non erit exemptus in his quæ perſonam ejus reſpiciunt, *Barth. l. quod conſtitutum n.* 3. *ff. de Teſtam. milit. ubi Apoſt. & conſ.* 97. *Chriſti nomine invocato dico per partes, & conſ.* 28. *par.* 2. *Barbatia Clement. fin. ſuper glo. verb. ſtatuimus de Reſcript. Clement.* 1. *de Religioſ. Domib.* ſecus in Vicario ſeu Prælato, qui eſt de corpore Eccleſiæ ſeu Hoſpitalis exempti, *Barth. d. l. quod conſtitutum. Rebuff. in praxi beneſ. par.* 1. *tit. de Vicariis perpetuis n.* 16. 8 9

Ceterum, etiamſi Xenodochia non ſubeſſent Epiſcopo ſed eſſent exempta, adhuc Epiſcopus noviſſimo Conciliari jure, auctoritate delegata poſſet illa viſitare, *Concil. Triden. ſeſſ.* 22. *cap.* 8. etiamſi jure illorum ad Laicos pertineat, non obſtante, inquit Concilium, quacumque conſuetudine, etiam immemorabili, privilegio, aut ſtatuto. Etſi Adminiſtrator appellet à Decreto Epiſcopi, non propter hoc impedietur aut ſuſpendetur executio. *Zerola in Praxi Epiſc. p.* 1. *verb. Hoſpitale.* §. 3.

QUÆSTIO *XXXII.*

Officiales Papæ & Curiales utrum Exempti?

SUMMARIUM.

1. *Curialiſtæ ſunt Exempti, ratione beneficiorum tamen ſubiiciuntur.*

3. *Sententia excommunicationis lata contra eos an valeat.*

Digitized by Google

4. Quid ſi non tractent cauſas, ſed otioſi ſint.
5. Quid de familiaribus Papæ aut Cardinalium?
6. Quæ ſit auditoris poteſtas hac in parte.
7. Proficiſcentes Romam ſunt Exempti.
8. An inquiri poſſit contra Curiales.
9. Capellani regis ſunt Exempti.
10. Officialis quis dicendus.

1 EUgeniana conſtitutio exemit Officiales Papæ à juriſdictione ordinariorum, *cap. divina extravaganti, de privilegiis & Jo. 22. in cap. cum Mathæus extravag. de Hæreticis, Bellamera. concluſione 656. Bellenc. de charit. ſubſid. queſt. 91. num. 10. Abbas ca. tuarum in fin, verſ. quandoque exemptio de privilegiis Concil. Tridend. ſeſſ 24. cap. 11. de Reform. Pragmat ſanction tit. de cauſis §. Romana 1. ubi late glo. verſ. comprehendi Cavalc. Dec. 28. n. 47. par. 1.* Unde fit, ut referendarii, Notarii, Pœnitentiarii, ac ut uno nomine omnes complectar, omnes Curiales Papæ ſub hac exemptione comprehendantur, *Bellam. d. Concl. 656. Paulus Borgaſius de Irregularit. & Diſpenſat. par. 6. tit. de Excommun. ipſo jure nulla num. 14. Thom. Zerola in praxi Epiſcop. verb. Referendarii, vide Bertr conſ. 102, nobilis in ſecundis lib. 1.*

2 Hæc tamen privilegia quæ dicimus competere reſidentibus in curia Rom. vigore Eugenianæ conſtitutionis aut etiam familiaritatis Cardinalium non ſubſiſtunt in iis qui beneficia Eccleſiaſtica obtinent. Nam illorum ratione ſubiiciuntur ordinariis non obſtantibus inhibitionibus quibuſcunque, *Concilium Trid. d. ſeſſ. 24. ca. 11. in fine Thomas Zerola in praxi Epiſc. part. 1. verb. Exemptio §. 2. Afflict. in conſt. magna curia not. 4. num. 4. Mandoſ. in ſignatur. gratia tit. Protonotarii col. 4. verſ. certa.* Quod occaſionem præbuit Paulo Borgaſio Epiſcopo Feltrenſi ita inquirendi, *d. n.* 14. Quid de ſententia excommunicationis lata contra curiales curiæ Romanæ? Cre-
3 do hodie eſſe diſtinguendum inter Officiales curiæ & alios ſecundùm Extravagantem Eugenii 4. in favorem curialium editam, qua expreſſè cavetur quod Officiales dictæ curiæ non poſſunt vocari coram ordinariis aliorum locorum, etiam dum ſunt extra Rom. curiam, nec alii quicumque accedentes ad Rom. curiam pro negotiis ſuis expediendis, adjecta clauſula irritante quod clarum eſt. Sed non omnes ſunt Officiales, nec omnes curiales habent cauſas. Quid ergo de aliis, qui nihil agunt in curia, ſed tantum comedunt, videtur dicendum quod comprehendantur omnes ſub diſpoſitione ca. per tuas de major. & obediend. tamen tex. ille loquitur de promotis per Papam & non de curialibus, glo. tamen prima ibi in verſ. ſed numquid, videtur ſentire quod Epiſc. contra curialem poſſit procedere propter crimen, ſed non punire, ſed debet mittere cauſam inſtructam ad Papam, ſed in fine dicit, quod quidam dicunt, quod Epiſcopus eos deponere poteſt, ſed Innocent. tenet expreſſe contrarium. De familiaribus autem Papæ & aliorum Dominorum Cardinalium dum ſunt in Rom. curia & ad ſervitia eorum credo, quod extra curiam vocari non poſſunt, & ſic ſervatur, dum autem ſunt extra curiam, credo locum eſſe diſpo-

Digitized by Google

diſpoſitioni dictæ gloſſæ, licet loquatur ut dixi de promotis à Papa, & non de aliis, & hoc intelligo ſi ſint extra curiam animo redeundi ad eandem, aliàs credo omnes ſubeſſe ordinariis locorum tam ratione contractus quàm beneficii & delicti ſalva diſpoſitione cap.1.de privileg.in 6.

Sed hodie inolevit contra præmiſſa novus ſtylus, quia eo ipſo quod curiales conveniuntur coràm ſuis ordinariis, ex quavis cauſa recurrunt ad auditorem Cameræ Apoſtolicæ & obtinent inhibitiones in modum monitorii pœnalis ſub prætextù generalis commiſſionis & indulti per ſedem Apoſtolicam facti. Bellamera deciſ.210. incip. In cauſa Dom. Sij, dicit quod Auditor Cameræ perturbatores ſuæ juriſdictionis non poteſt citare extra curiam, quia non eſt generalis auditor Papæ, Ideo fuit prohibitus per Papam ne in cauſis beneficialibus ſe impediret, quia officium eſt tantum audire cauſas courtiſanorum & de poteſtate dicti auditoris, vide etiam deciſ. Bellam. 96. incip. utrum auditor Cameræ, & aliam, incip. concluſio quod auditor, quæ dicit, quod auditor Cameræ nullo modo poteſt citare extra curiam, niſi habeat ad hoc ſpeciale mandatum à Papa, vel niſi ſuper hoc in aliquo caſu ſpeciali habeat ſpecialem commiſſionem, quia per ſe eſſet contra jus, ut not. Io. Monach. in reg. in generali contra quod non poteſt auditor Cameræ. Imò nec Camerarius vel alius præter Papam. Item quia curia eſt ibi ut ſupra dixi pro territorio, ergo non poteſt citare perſonaliter. Ita Borgaſius. 6

7 Ex quibus infertur 1. quod præter curiales ſunt etiam exempti, quotquot negotiorum ſuorum cauſa Romam petunt. *d. extravag. divina verſ. nec non quoſcunque alios pro ſuis & eorum cauſis vel negotiis proſequendis ad ſedem prædictam venientes, ac in ea durante negotiorum & cauſarum hujuſmodi proſecutione moram trahentes & recedentes ab eadem de privileg.* Infertur 2. quod diœceſani inquirere poſſint contra ejuſmodi officiales de rebus quæ tangunt fidem vel rempublicam aut privatam, ac informatione habita ſignificare Pontifici, ſecundum diſpoſitionem d. extravagantis. *Cum Mathæus in fin. de hæret.* 8

Poſtremo ultra prædictos curiales Romanos gaudent etiam exemptione capellani regii, idque dum actu ſerviunt, & non aliter. *Afflictus in conſtit. magnæ curiæ not. 4. num. 4. Thomas Zerola in praxi Epiſcop. part. 2. ver. exempti.* Ratione tamen beneficiorũ quæ dict. Capellani alibi obtinent, ſubſunt Epiſcopo *Innocent. & DD. cap. cum capella de privileg cap. recepimus eodem tit. Thomas Zerola in praxi Epiſc. parte 1. verbo exemptio §. 2. Mandoſius in ſignatura gratiæ tit. exemptiones in fine.* 9

Quorum omnium apta cognitio pendet ex intelligentia nominis officialis, cujus diffinitionem ornatam quibuſdam diſtinctionibus inveſtigat doctiſſimè Navarrus *conſ. 10. per tot. de verb. ſignif.* 10

Digitized by Google

QVÆSTIO XXXIII.

Hoſpitarii, Templarii, Ciſtercienſes an exempti?

TEtigimus paucis hanc quæſtionem ſupra *queſt.17.in pr.* Quibus remiſſive addo ad ulteriorem cognitionem ſequentes auctoritates *gloſſ. & DD.cap. recepimus ubi Innocent. de privilegiis, cap. ad abolendam ubi DD. de hereticis cap. ne Dei, ubi DD. de Simonia Io. Andr. c. 1. de ſupplend. negl. prælat. Fel. cap. cum ordinem n. 1. & n. 21. de Reſcriptis DD. cap. recolentes de ſtatu Monach. Baldus conſ. 337 ſuper primo vol. 4. Felin. cap. cum ordinem n. 7. verſ. conſidera primo de Reſcript. ubi dicit Ciſtercienſes non eſſe exemptos.* Ex quibus probatur de jure hos non eſſe exemptos, nam de privilegiis eorum propriis quæ ſunt facti, juriſconſultus non reſpondet. *l. eum quem §. 1. ff. de Iudiciis.*

QVÆSTIO XXXIV.

Ius exemptionis an cedi poſſit?

SUMMARIUM.

1. *Exemptiones cedi non poſſunt.*
2. *Iura mere perſonalia, perſonam non egrediuntur.*
3. *Cedi non poſſunt quæ ad univerſales hæredes tranſmittuntur.*
4. *Ne quidē reales exemptiones cedi poſſunt.*

1 EXemptiones perſonales ita ſunt affixæ oſſibus privilegiatorum ad inſtar actionum directarum, ut ab eis per ceſſionem avelli non poſſint, *arg. l. quis ergo caſus in fin. glo. Caſtr. l. ſi ſticho ubi glo. ff. de peculio l. 1. ubi DD. ff. de act. & obligat. Spec. de ceſſion. act. §. 1. verſ. quid ſi habens Iaſon §. omnium inſt. de act.* Idq; multis rationibus, Nam ut frequenter hactenus dictum eſt, *quæſt. 4. & paſſim*, exemptiones regulariter ſunt contra ius commune, & proinde cedi non poſſunt. *Rom. con. 484. incip. Hoc quod vicinus poſt pr. arg. l. quod vero l. ius ſingulare ff. de leg. l. quæ à iure de Reg. iuris in 6.*

2 Accedit quod ſint jura mere perſonalia, quæ perſonam non egrediuntur. *cap. privilegium ubi Dyn. De Reg. Iur. in 6. l. in omnibus ff. eodem*, ejuſmodi enim jura annexa certis perſonis in privilegium cedi non poſſunt. *Barth. l. etiam ff. de Iurejur. per l. ſi ex pluribus ff. de adminiſtr. tutor. Tiraq. de Retract. conſang. §. 26. glo. 1. n. 56. 57. & 58.*

3 Poſtremo quia cedi non poſſunt quæ ad univerſales hæredes non tranſeunt, *lex pluribus ff. de adminiſtr. tut. Archid. cap. presbiteros 16. quæſt. 1. fol. 355.* Quòd autem ad reales exemptiones attinet, neque eæ etiam per ceſſionem transferri in alium poſſunt, nam ejuſmodi exemptiones acceſſoriè competunt ratione rerum quibus adhærent, *cap. 1. de privilegiis in ſexto d. l. in omnibus ff. de Reg. juris*, ut proinde transferri non poſſint niſi concomitanter cum ipſis rebus *d. cap. 1.* Non ſecus

quàm

Digitized by Google

quàm acceſſorium transferri ſeu cedi non poteſt, niſi uno cum ſuo principali *arg. l. ult. ubi glo. verb. pateat C. de hæred. vel act. vendita Tiraq. d. glo. 1. n. 71. & 88.*

QUÆSTIO XXXV.

Eccleſiæ exemptæ an gaudeant centenaria præſcriptione Romanæ Eccleſiæ?

SUMMARIUM.

1. *Archid. putavit gaudere.*
2. *Contraria opinio prævaluit.*
3. *Exempti tamen poſſunt ſe tueri ex capite Papæ.*
4. *Exempti præjudicare non poſſunt exemptioni.*
5. *Alienationis verbo comprehenditur præſcriptio.*
6. *Eccleſiæ exemptæ indirectè gaudent præſcriptione centenaria.*
7. *Fallit. ſi præſcriptio annexam haberet conſuetudinem.*
8. *In cauſa exemptionis ſuperior debet intervenire.*
9. *Prælati præjudicare non poſſunt Eccleſiæ in quæſitis.*
10. *Quid ſi conceſſum ſit Eccleſiæ ut plena Eccleſia Romana gaudeat libertate.*
11. *Quid ſi Eccleſia ſubjecta ordinario habeat jus commune cum Eccleſia Romana.*

Licet Archidiaconus cenſuerit Eccleſias exemptas immediatè ſanctæ ſedi ſubjectas 1
gaudere præſcriptione centum annorum ad inſtar Eccleſiæ Romanæ. *Archidiac. c. fin. de præſcript. in 6.* tamen opinio ſentientium quod Eccleſiæ exemptæ immediatè ſubjectæ Romano Pontifici non gaudeant præſcriptione centum annorum ſicut Ec- 2
cleſia Romana prævaluit. *Guido deciſ. 36. Archid. c. fin. de præſcript. in 6. Bald. Auth. quas actiones C. de ſacroſ. Eccleſiis.*

Porrò, licet proprio capite juvare ſe nequeant præſcriptione centenaria, tamen 3
poſſunt ſe tueri ex non completa præſcriptione reſpectu Papæ, etiamſi quoad ipſas Eccleſias præſcriptio completa foret. *Abbas cap. ad audientiam col. 3. n. 11. & ſeq. verſ. Quæro quare de præſcript. c. cum veniſſent col. 1. de judiciis Felin. in d. cap. ad audientiam verſ. in quantum Abbas poſt alios nu 17. vide infra parte 3. quæſt. 12.*

Nam exempti non poſſunt pro ſuo arbitrio diſponere de exemptione eis con- 4
ceſſi, idque propter jus quod Papa in eos habet, *Abbas cap. cum olim col. 3. verſ. ſed contra de præſcript ubi Felin. Io. Andr. c. ſcienti de Reg. jur. in 6. Abb. c. cum dilectus de Religioſ. domib.* ubi dicit quod ſi exemptus præſtat obedientiam cum toto conventu, tamen non præjudicat Papæ, *Fel. d. c. cum olim n. 3. verſ. cum Abbas poſt glo. quem vide* quod facere poſſe viderentur ſi communibus præſcriptionum regulis incluſi eſſent; 5
Nam alienationis verbum etiam uſucapionem continet: vix eſt enim ut non videa-

Digitized by Google

videatur alienare, qui patitur uſucapi inquit Paulus. *l. alienationis verbum.ff.de verb. ſignif.* Perinde enim eſt ſive expreſsè quis alienet, ſive tacite per lapſum temporis. *Alciat d.l.alienationis in ver.non utendo.* Nam à quo removetur alienatio, removetur etiam præſcriptio, *l.cum ſponſus §.ſed ſi talis ff.de public.* Unde res dotales Eccleſiaſticæ, minorum & templorum quæ prohibentur alienari, prohibentur etiam præſcribi,
6 quia præſcriptio eſt ſpecies alienationis, *l.1.§.cum lex.C.de rei uxor act.l.1.ff.de fund. dotali l.1.C.ne rei dom.vel templo.Fabian.de Monte tract.de Empt.& vendit.qu.22.n.13 verſ.circa octavum.* Itaque Eccleſiæ exemptæ licet directè non gaudeant præſcriptione centenaria, indirectè tamen gaudent, quandoquidem ea ex perſona Papæ niti & ſeſe tueri poſſunt.

7 Quod tamen reſtringendum videtur, niſi præſcriptio habeat annexam conſuetudinem, quia tunc ſufficerent quadraginta anni etiam contra Papam & Romanam Eccleſiam, *Butrio in repet.cap.fin.de conſuet. per Clement. ne Romani de elect. latius per Fel.d.cap.ad audientiam col.penult.verſ.limitat tertio de præſcript.Franciſcus Balbus tract. de præſcript. in prima parte quintæ partis principalis verſ. veniens itaque ad primam, num.22.*

8 Pro confirmatione concluſionis hujuſce quæſtionis eſt, quod notat gloſſa & Abbas, *cap.2.de reſtitutione in integrum*, quod in cauſa ſubjectionis mota contra ſubjectum debeat vocari Dominus, quia ejus intereſt, vertitur enim eo in judicio intereſſe & damnū Domini, prout quoque in judicio exemptionis præjudicium Papæ. *Abbas c.cum ſuper cap.pen.de Re judic.c.auditis de præſcript.* qui proinde eo judicio eſt nominandus. *glo.d.c.2.verb.in damnum de Reſt.in integ. arg.c.quoniam §.penult. ut lite non conteſtat.l.2 C.ubi in rem actio.*

9 Secundò, quod ſervi aut prælati non poſſint præjudicare Domino aut Eccleſiæ in quæſitis, ſed bene in quærendis, *l.ult.C.de acq.poſſ.l.ſervus C.de pact.Rom.conſ.184.glo. & DD.l.jubemus nullam C.de ſacroſ.Eccleſiis.* præjudicarent autem in quæſitis ſi præſcriptionem patiendo reverterentur in juriſdictionem ordinarii, cum præjudicio Pontificis immediati eorum ſuperioris.

10 Quid autem ſi Eccleſiæ exemptæ conceſſum ſit ut plena Eccleſiæ Romanæ gaudeat libertate, an ex ſuo capite tueri ſe poterit centenaria præſcriptione? Archidiaconus id affirmavit, *cap.fin.de præſcript.in 6.* at vero appoſitum quod & verius eſt cenſuit Baldus, quem ſecutus fuit Guido & alii, *Bald.Auth quas actiones, ibi ſola Romana Eccleſia C.de ſacroſ.Eccleſiis.Guid.deciſ.36.glo.cap.dilectus verb.generetur de capell.Monach.Abb.conſ.57.vol.2.*

11 Quid vero ſi privatus habeat jus commune cum Eccleſia Romana, an currat ei præſcriptio minor quàm centenaria? paucis reſpondebo, quod non, *cap.ad audientiam §.fin.ubi Innoc.num.7.de præſcript.Abb.cap.de quarta num.19. eodem tit. Fel.cap. placuit nu.6.eod.tit. Iaſ.l.ſi emancipati num.10.C.de collat.Hippol.ſingul.231.Gaill.lib.1.*

de pace

Digitized by Google

*de pace public.cap.6.num.*19. In cujus confirmationem inſerviunt quæ Rebuffus fuſiſſime attulit.*de privileg.ſcholar.privilegio* 106.*nu.*1.*& ſeqq.* & quæ nos ſupra ex eodem & aliis recenſuimus, *ſupra eodem lib.cap.*26.adde Balbum de præſcript. *partis* 5. *parte prima quæſt.*4.

QUÆSTIO XXXVI.

Exemptus ædificans in loco non Exemto Eccleſiam, num acquiratur illi Exemptio?

SUMMARIUM.

1. *Eccleſiæ ædificatæ in Diœceſi cedunt juriſdictioni Epiſcopi.*
2. *Quid ſi accedat licentia Epiſcopi, ſibi aliquid in Eccleſia reſervantis.*
3. *Teſtator fundans Capellam, non poteſt eam eximere.*

EXemptis non licet ædificare Eccleſias in Diœceſi Epiſcopi ſine ejus licentia, *c.* 1
cum olim 2.*de privilegiis cap. auctoritate eodem in* 6. alioquin enim cederet Domi-
nio & juriſdictioni Epiſcopi.*Abb.d.cap.cum olim nu.*9.*Franc.d.ca.auctoritate Spec.tit.*
*de Privileg.part.*4.*num.*3 *Anton.de Pratis de Juriſdict. Epiſcopi cap.*1.*num.*3.*&* 4. *&* 7.
*Angel.in ſumma verbo Exemptus n.*11.*& ſeq.& Fumus n.*10.Nec enim quibuſvis pro-
pria auctoritate oratoria capellas Eccleſiaſve ædificare permittendum eſt. *Silva tract.* 2
*de beneficio part.*1.*quæſt.*6.*ubi late.* Si tamen accedat licentia & conceſſio Epiſcopi
ſibi ante ædificationem (ut cenſet Innocent.) aliquid reſervantis, tum Eccleſia per
Exemptum ædificata cenſebitur, *Innocent.c.dudum n.*2.*verſ. Item videtur in fine*
de privilegiis cap. inter dilectos de fide inſtr. Brixienſis in repertorio verbo Exemptio
*col.*5.*in fine.*

Addo obiter, quod nec teſtator fundans capellam, poſſit eam eximere ab Epi- 3
ſcopi poteſtate, *Barth.l.quoties §.fin.ff. de adminiſt.tut.Abb.cap.cum dilectus not.*4.*de*
*conſuet.Anton.de pratis tract.de juriſdict.Epiſcopi cap.*1.*n.*3. *&* 5. *cap.ſic quidam cap.no-*
verunt 20.*quæſt.*1.*Abb.cap.requiſiſti nu.*22.*de Teſtam.Fel.cap.cum venerabilem nu.*33.
*de except.Decius conſ.*121.*Mandoſ.de Signat.gratiæ tit. exemptiones col.*2.*verſ.amplio*
*etiam & col.*5.*verſ.exemptio ab ordinario,* ubi dicit Epiſcopum hoc non poſſe conce-
dere patrono in fundatione,*cap.*1.*&* 2.10.*quæſt.*1. *Innoc.cap.in Lateranenſ. in fine de*
præbendis,adverſaretur enim juri cui in Teſtamento renunciari non poteſt, *l.nemo*
*poteſt.ff.de leg.*1.*Anto.de Pratis d.cap.*1.*num.*7.*vide infra lib.*4.*cap.*57.

Digitized by Google

QVÆSTIO XXXVII.

Exemptio an augeatur aucto Exempto?

SUMMARIUM.

1. *Privilegium extenditur ad augmentum.*
2. *Fallit, ſi tenderet in præjudicium tertii.*
3. *Exempta Diœceſi, exemptio non extenditur ad augmentum.*
4. *Fallit ſi ordinarius exemiſſet.*
5. *Si vero Papa exemiſſet fieret reſtrictio.*
6. *Fallit iterum, ſi augmentum eſſet latens.*
7. *Juriſdictio augetur vel minuitur ab incremento.*
8. *Exemptio nominatim data cum acquirendis extenditur ad futura.*

1 QUamvis Regulariter Privilegium principali conceſſum extendatur ad ejus au-
gmentum, *cap. quia circa de privilegiis cap. ex parte cap. penult. de Decimis Barth. l.*
damni infecti §. ſi is qui ædes. ff. de damno infecto late Barth. l. ſi ita ff. de auro & arg. legato.
Albertus Brunus tract. de augmento concluſione 9. per tot.

2 Tamen ſi privilegium ſeu Exemptio tendat in præjudicium tertii, tunc non fit illius
extenſio ad augmentum ſuperveniens, *Ang. l. ſi ſervitus col. pen. in pr. ff. de ſervit. Vrban.*
prædior. Jo. Andr. & DD. d. cap. quia circa. Albertus Brunus d. concluſ. 9. 8. & ſeqq.
Ideòque cenſuit Angel, *d. l. ſi. ſervitus*, ſi Papa eximat Epiſcopum & totam ſuam Dioe-
3 ceſim à juriſdictione Archiepiſcopi, quod aucta Diœceſi augmentum non erit à ju-
riſdictione Archiepiſcopi Exemptum. Ratio eſt, quia non debet fieri extenſio in præ-
judicium tertii ſeu ordinariæ juriſdictionis. *Arg. l. ſi quando in pr. C. de inoffic. teſtam.*
l. impuberi ff. de adminiſt. tut. not. Hoſtienſ. & Canoniſt. cap. cum capella & d. cap. quia
circa de privileg.

Quod fallit primò, ſi ordinarius de cujus præjudicio agitur exemptionem conceſ-
4 ſiſſet, Quia contra concedentem privilegium fit larga interpretatio, *d. c. quia circa &*
c. olim de verb. ſign. cap. cum dilectus de conſuet. l. fin. ubi fuſe DD. de conſtit. princip. Adeò
quidem, ut diſpoſitio contra jus, quæ dicitur odioſa & ſtricte interpretanda. *c. 1. & 2.*
de filiis Presbit. non debeat reſpectu concedentis dici odioſa, *Abb. d. cap. quia circa. Al-*
bertus Brunus d. concluſ. 9. n. 10.

Quod ſecus eſſet, ſi Pontifex vel alius exemptionem conceſſiſſet, tum enim in
præjudicium tertii vel ordinarii deberet fieri ſtricta interpretatio, ut non fiat ex-
5 tenſio ad augmentum, *DD. ubi ſupra ca. cum Dilecti de Donat. l. 2. §. merito. §. ſi quis à*
Principe ff. ne quid in loco publico l. nec avus c. de Emancip. liber. late DD. d. l. fin. de conſtit.
princip.

Fallit ſecundò, ſi augmentum eſſet latens ut eſt per alluvionem, nam ſi patens
6 eſſet tale augmentum, non cenſeretur exemptum, *Aug. d. l. ſi ſervitus.* Quippe con-
ceſſio,

Digitized by Google

ceſſio facta reſpectu certæ rei, non extenditur ad ſupervenientes res, quæ oculo diſtingui poſſunt, *d.l.ſi ita,ubi DD.ff.de Auro & argento legato. Albertus Brunus d.concluſ.9.num.8.& 9.* Paucis juriſdictio omnis & exemptio augmentum recipit aut diminutionem ab incremento vel decremento, id quod plurifariam docet Baptiſta Aymus Parmenſis *tract.de alluvionibus. lib.2.cap.6.cap.16.& ſeqq. Albertus Brunus d. tract.de augmento.*

Fallit tertiò, niſi Exemptio conceſſa ſit nominatim cum acquirendis, quia eo caſu Exemptio extenderetur ad acquirenda in futurum, *Card.Clem.1.§.ad hoc quaſt.7.de ſtatu Monach.Caccial.de unionibus art.4.n.7.in fine.*

QUÆSTIO XXXVIII.

Exemptio an extendatur ad futura?

SUMMARIUM.

1. *Diſtinctio quorundam.*
2. *Concluſio. Exemptiones non trahi ad futura.*
3. *Maxime quando vertitur præjudiciũ tertii*
4. *Tertii præjudicium quando dicatur verti.*
5. *Connexorum idem ius eſt & ratio.*

NOn abſimilis eſt præcedenti hæc quæſtio, quam Doctores adeò pugnantibus argumentis plurimum obfuſcarunt, ut cujuſque non ſit expedita ſententia: ſuper qua videndus *Bartholom.Brixienſis Quæſtione Dominicali 58.per tot. Petrus Antiboli tract.de munerib.parte 3.principali nu.43. Albertus Brunus de Augmento concluſ.5.num.8.& ſeqq.& Concil.9.Caſtrenſ.l.Jubemus n.8.C.de Sacroſ.Eccleſ.Guido quaſt.489.n.1.& 3.Cugneo Auth.omnia Privilegia C.de Epiſc.& Clericis Jaſon l.qui filiabus nu.12.13.14.de legat.1.Jo.dilectus de arte teſtandi tit.6.Cautela 10.& 55.Abb.& DD.cap. quia circa de privileg. Faber in Rubr.C.de ſacroſ.Eccleſ.& in l.ſi quis C.quæ res pignori oblig. poſſint. & in l.non modis C.de ſervitutibus.*

In ea igitur ſic quidam diſtinguunt: Aut quærimus de extenſione ad futura per modum augmenti ſe habentia, tunc eſt reſpondendum eiſdem concluſionibus & exceptionibus quibus ad præcedentem quæſtionem. *DD.d.quaſt.præcedenti Brunus d.concluſ.9.n.3. Clem.Literas ubi Imò & DD.de Reſcript.* Aut de extenſione ad futura per modum ſurrogationis, v.g. ſi Epiſcopo concedatur, ut quatuor Clerici ſibi aſſiſtentes plenis beneficiorum fructibus non reſidentes gaudeant, ſi alii ſurrogentur, ſimili privilegio potientur. *Jo.Andr.c.fin.de verb.ſignif.in 6.* Regulariter enim in diſpoſitione ſimpliciter concepta, comprehenduntur futura, quando ea in locum priorum ſurrogantur. *Alex.conſ.78.col.2.d. c.quia circa per l.ſicut in annos in 2.Reſp.ff.Quẽad.ſervit.amitt.Aug.l.ſi.ſervitus ff.de ſervit.urb.præd.præſes in loco à ſurrogatis.* Aut diſputatur de extenſione diſpoſitionis ad futura ſimpliciter, ſeu neutro præcedentium

Digitized by Google

QVÆSTIO XXXVII.

Exemptio an augeatur aucto Exempto?

SUMMARIUM.

1. *Privilegium extenditur ad augmentum.*
2. *Fallit, ſi tenderet in præjudicium tertii.*
3. *Exempta Diœceſi, exemptio non extenditur ad augmentum.*
4. *Fallit ſi ordinarius exemiſſet.*
5. *Si vero Papa exemiſſet fieret reſtrictio.*
6. *Fallit iterum, ſi augmentum eſſet latens.*
7. *Juriſdictio augetur vel minuitur ab incremento.*
8. *Exemptio nominatim data cum acquirendis extenditur ad futura.*

QUamvis Regulariter Privilegium principali conceſſum extendatur ad ejus au-
1 gmentum, *cap. quia circa de privilegiis cap. ex parte cap. penult. de Decimis Barth. l. damni infecti §. ſi is qui ædes. ff. de damno infecto late Barth. l. ſi ita ff. de auro & arg. legato. Albertus Brunus tract. de augmento concluſione 9. per tot.*

Tamen ſi privilegium ſeu Exemptio tendat in præjudicium tertii, tunc non fit illius
2 extenſio ad augmentum ſuperveniens, *Ang. l. ſi ſervitus col. pen. in pr. ff. de ſervit. Urban. prædior. Jo. Andr. & DD. d. cap. quia circa. Albertus Brunus d. concluſ. 9. 8. & ſeqq.*
Ideoque cenſuit Angel. *d. l. ſi ſervitus*, ſi Papa eximat Epiſcopum & totam ſuam Diœ-
3 ceſim à juriſdictione Archiepiſcopi, quod aucta Diœceſi augmentum non erit à ju-
riſdictione Archiepiſcopi Exemptum. Ratio eſt, quia non debet fieri extenſio in præjudicium tertii ſeu ordinariæ juriſdictionis. *Arg. l. ſi quando in pr. C. de inoffic. teſtam. l. impuberi ff. de adminiſt. tut. not. Hoſtienſ. & Canoniſt. cap. cum capella & d. cap. quia circa de privileg.*

Quod fallit primò, ſi ordinarius de cujus præjudicio agitur exemptionem conceſ-
4 ſiſſet, Quia contra concedentem privilegium fit larga interpretatio, *d. c. quia circa & c. olim de verb. ſign. cap. cum dilectus de conſuet. l. fin. ubi fuſe DD. de conſtit. princip.* Adeò quidem, ut diſpoſitio contra jus, quæ dicitur odioſa & ſtricte interpretanda. *c. 1. & 2. de filiis Presbit.* non debeat reſpectu concedentis dici odioſa, *Abb. d. cap. quia circa. Albertus Brunus d. concluſ. 9. n. 10.*

Quod ſecus eſſet, ſi Pontifex vel alius exemptionem conceſſiſſet, tum enim in
præjudicium tertii vel ordinarii deberet fieri ſtricta interpretatio, ut non fiat ex-
5 tenſio ad augmentum, *DD. ubi ſupra ca. cum Dilecti de Donat. l. 2. §. merito. §. ſi quis à Principe ff. ne quid in loco publico l. nec avus c. de Emancip. liber. late DD. d. l. fin. de conſtit. princip.*

Fallit ſecundò, ſi augmentum eſſet latens ut eſt per alluvionem, nam ſi patens
6 eſſet tale augmentum, non cenſeretur exemptum, *Ang. d. l. ſi ſervitus.* Quippe con-

ceſſio,

Digitized by Google

ceſſio facta reſpectu certæ rei, non extenditur ad ſuperve nientes res, quæ oculo diſtingui poſſunt, *d.l.ſi ita, ubi DD.ff.de Auro & argento legato. Albertus Brunus d.concluſ.9.num.8.& 9.* Paucis juriſdictio omnis & exemptio augmentum recipit aut diminutionem ab incremento vel decremento, id quod plurifariam docet Baptiſta Aymus Parmenſis *tract.de alluvionibus. lib.2.cap.6.cap.16.& ſeqq. Albertus Brunus d. tract.de augmento.*

Fallit tertiò, niſi Exemptio conceſſa ſit nominatim cum acquirendis, quia eo caſu Exemptio extenderetur ad acquirenda in futurum, *Card.Clem.1.§.ad hoc quæſt.7.de ſtatu Monach.Caccial.de unionibus art.4.n.7.in fine.*

QUÆSTIO XXXVIII.
Exemptio an extendatur ad futura?

SUMMARIUM.

1. *Diſtinctio quorundam.*
2. *Concluſio. Exemptiones non trahi ad futura.*
3. *Maxime quando vertitur præjudiciũ tertii*
4. *Tertii præjudicium quando dicatur verti.*
5. *Connexorum idem ius eſt & ratio.*

NOn abſimilis eſt præcedenti hæc quæſtio, quam Doctores adeò pugnantibus argumentis plurimum obfuſcarunt, ut cujuſque non ſit expedita ſententia: ſuper qua videndus *Bartholom.Brixienſis Quæſtione Dominicali 58.per tot. Petrus Antiboli tract.de munerib.parte 3.principali nu.43. Albertus Brunus de Augmento concluſ.5.num. 8.& ſeqq. & Concil.9.Caſtrenſ.l.Jubemus n.8.C.de Sacroſ.Eccleſ.Guido quæſt.489.n.1. & 3.Cugneo Auth.omnia Privilegia C.de Epiſc.& Clericis Jaſon l.qui filiabus nu.12.13. 14.de legat.1.Jo.dilectus de arte teſtandi tit.6.Cautela 10.& 55.Abb.& DD.cap. quia circa de privileg. Faber in Rubr.C.de ſacroſ.Eccleſ.& in l.ſi quis C.quæ res pignori oblig. poſſint. & in l.non modis C.de ſervitutibus.*

In ea igitur ſic quidam diſtinguunt: Aut quærimus de extenſione ad futura per modum augmenti ſe habentia, tunc eſt reſpondendum eiſdem concluſionibus & exceptionibus quibus ad præcedentem quæſtionem. *DD.d.quæſt.præcedenti Brunus d.concluſ.9.n.3. Clem.Literas ubi Imò & DD.de Reſcript.* Aut de extenſione ad futura per modum ſurrogationis, v.g. ſi Epiſcopo concedatur, ut quatuor Clerici ſibi aſſiſtentes plenis beneficiorum fructibus non reſidentes gaudeant, ſi alii ſurrogentur, ſimili privilegio potientur. *Jo.Andr.c.fin.de verb.ſignif.in 6.* Regulariter enim in diſpoſitione ſimpliciter concepta, comprehenduntur futura, quando ea in locum priorum ſurrogantur. *Alex.conſ.78.col.2.d. c.quia circa per l.ſicut in annos in 2.Reſp.ff.Quē. ad.ſervit.amitt. Aug.l.ſi.ſervitus ff.de ſervit.urb.præd.præſes in loco a ſurrogatis.* Aut diſputatur de extenſione diſpoſitionis ad futura ſimpliciter, ſeu neutro præcedentium

Digitized by Google

modo concepta. In ea refert, an diſpoſitio ſit favorabilis ac extendenda, an odioſa ideoque reſtringenda, Item, utrum diſpoſitio ſit de particulari aut univerſali. An collectivè vel univerſaliter & indefinitè concipiatur. Præterea utrum futura veriſimiliter potuerunt prævideri, ac an de magno vel modico damno ſit quæſtio *Barth. & DD. d. l. ſi. ita ff. de auro & arg. Innoc. d. Clem. literas Alber. de Roſat. l. fin. C. Quæ res pig. oblig poſſ. Brunus d. concluſ. 9. n. 4. latè Alexand. conſ. 178. per tot. vol. 2.*

2 Mihi concludendum videtur, quod exemptiones non extendantur ad Eccleſias ſeu res futuras aut poſtea quæſitas, *tex. Clement. 1. de cenſib. Clem fin. de Reſcript. cap. Quia circa ubi Abb. is de privilegiis. Guliel. de Cungno Auth. omnia privilegia C. de ſacroſ. Eccleſ. Petr. Antiboli tra C. de munerib. par 3. n 43.* Ratio, quia Regulariter beneficia & privilegia non extenduntur ad creata de novo. *d. Clem. literas ubi DD. & Clem. 1. de cenſibus.* Ideo cenſuit in ſimili quæſtione Cungno, *d. Auth omnia privilegia,* quod ſi v.g. ſint 50. anni quod privilegia ſtudii Pariſienſis fuerunt conceſſa Tholoſano, nova privilegia Pariſienſi recenter data non cenſebuntur Tholoſano ſtudio eſſe conceſſa, Privilegia enim uni loco conceſſa, ſi alteri loco concedantur de præteritis & non de futuris intelligi debent, ut expreſſè tradit Stephanus de Fredericis *Tract de interpret. juris parte ult. n. 89. Jaſon l. quæ filiabus n. 12. 13. 14. de leg. 1.* Nam oratio ejuſmodi & diſpoſitio indefinita ad præſens tamen tempus extenditur, *l. ſi ita & l. fin. in pr. ff. de auro & arg. legato.* Sic auro legato non venit futurum, & ſervis legatis veniunt tantum præſentis temporis non futuri, *l. uxore §. 1. l. nomen debitoris. §. 1 de leg. 3. l. uxorem §. teſtamento ff. eodem l. mela in pr. de alim. legat.* prout & in contractibus, in eis enim verba referri ſolent ad tempus præſens, ideo ſervitute conſtituta attenduntur tantum prædia tempore conſtitutionis ſervitutis, *l. in lege l. rutilia ff. de contr. empt. l. hoc iure §. 1. ff. de aqua quot. & æſtiva l. non modus ubi faber & DD. C. de ſervitutibus l. damni infecti ſtip. §. ſi is qui vicenas ff. de damno infecto Bartholom. Brixienſ. d. quaſt. 58.*

3 Quæ tamen concluſio non eſt ita generaliter admittenda, nam ſi non vertitur præjudicium tertii, ſed tantum concedentis, privilegium ſeu exemptio traheretur ad futura. *Brunus d. Concil. 9. n. 9. & 10.* Hoc ſenſu accipiendum eſt quod exempto caſtro per *Principem* à Civitate, ſi creſcit vel augetur caſtrum, augetur exemptio. *Bald. l. cum fundus ff. de legat. 2. & c. 1. §. præterea ducatus, de prohibit. Alien. Fendi pro Freder. Barth. & DD. l. ſi convenit §. ſi nuda ff. de pig. act. Brunus d. tract. de augmento concluſ. 5. n. 8. & 9. Alberic. d. l. Rutilia ff. de contr. empt.* ejuſmodi enim exemptionis privilegium in præjudicium Principis concedentis eſt favorabile & extendendum, *Abb. cap. tua 1. cap. eorum parte 2. de decimis cap. odia de Reg. jur. in 6. Barth. & DD. l. damni infecti § ſi is qui hæres ff. de damno infecto ubi additio.*

4 Qua in re diligenter animadvertendum eſt, quænam immunitas ſeu exemptio dicitur conceſſa in præjudicium tertii, ex ea enim præcipua hujus queſtionis cenſura

ſura dependet. Quod appoſitè notavit Alexand. *conſ.* 78. *Incip. in occurrenti vol.* 2. dum dixit exemptionem cenſeri in præjudicium tertii, ſi v. g. civitati ſit onus ſolvendum vel caſtro, non autem ipſi principi immunitatem concedenti. Aut ſi propter exemptum onus accreſceret non exemptis, vel ſi juriſdictione ordinarii, quæ eſt valde favorabilis, per exemptionem detraheretur. Adeo quidem, ut meritò per Alexand. & alios reprobetur. Io. de Imola *in d.* § *ſi is qui ades* qui putavit privilegium & immunitatem trahi ad futura; quamvis in ea verteretur damnum & præjudicium tertii. *Alex conſilio allegato Iaſ. l. qui filiabus ff. de leg.* 1. *Brunus d. concil.* 9. *n.* 12.

Suſtineri tamen poſſet Imolæ ſententia, in caſu quo futura eſſent neceſſario con- 5
nexa & acceſſoria rebus prius principaliter exemptis. Quia connexorum idem eſt jus & ratio. *per l. ſi mancipia ff. de fundo inſt. legato l. fin.* §. *Cajo ff. de libert. leg. l. cum fundus nominatim ff. de leg.* 2. *Faber d. l. non modus in fin. C. de ſervitutibus*, prout augmento latenti diximus capite præcedenti. Quæ omnia fuſiſſimè traduntur præter doctores jam allegatos à Jaſone, *l. ſi ſtipulatus fuerim* §. *cum ſtipula n.* 9. *ff. de verb. obligat. l. ſi ex toto n.* 11. *ff. de leg.* 1. & *d. l. qui filiabus. Guido quæſt.* 469.

QUÆSTIO XXXIX.

De Conſervatoribus.

SUMMARIUM.

1. *De Conſervatoris definitione & materia.*
2. *Conſervatores quis creet.*
3. *Qui poſſint eſſe.*
4. *Vicarii & officiales an poſſint eſſe conſervatores.*
5. *Utrum Canonici Cathedrales.*
6. *Quibus negotiis ſe intromittant.*
7. *Lex excommunicans facientem an comprehendat mandantem.*
8. *Conſervator datus ad tutelam de quibus cognoſcat.*
9. 10. 25. *An & quomodo cognoſcat de circumſtantiis notoriis.*
11. *Quid excipiatur jure factum.*
12. *Quid ſi excommunicetur contumax: qui non manifeſte moleſtavit.*
13. *An coercere poſſet inferentes injuriam.*
14. *Quamdiu duret eorum poteſtas.*
15. *Stylus hodie in conſervatoriis repugnat juri.*
16. 21. *Quid ſi diverſi recurrant ad diverſos conſervatores.*
17. *Legati à latere an impediant conſervatores.*
18. *Quid importet clauſula* præſentib. poſt quinquennium minime valituris.
19. 22. *Conſervator an delegare poſſit.*
20. *Formula conſervatoriarum.*
Bulla conſervatoria Abbatis S. Laurenti Leodienſis & Decani SS. Apoſtolorum Colonienſis.
23. *A ſententiis conſervatorum ad quos appelletur.*

Digitized by Google

24. *An poſſint inquirere.*
27. *Quomodo coercere poſſit ordinarium.*
28. *Legatus habens facultatem cognoſcendi de cauſis appellationum à judicibus authoritate S. Sedis delegatis, an poſſit cognoſcere de cauſis appellationum à conſervatore interpoſitarum.*
29. *Iuriſdictio conſervatorum an ſit favorabilis vel odioſa.*
30. *Conſervatores an poſſint cognoſcere in prima inſtantia.*
31. *Conſervatores deputati pro injuriis, an cogere poſſint debitores ad ſolutionem.*
32. *Exemptus pendente appellatione recurrendo ad conſervatorium, an dicatur attentare.*
33. *Conſervator an poſſit recuſari ut ſuſpectus.*
34. *An poſſit reponere adverſus ſuas ſententias.*

1 CONſervator eſt judex datus ad tuendum aliquos contra manifeſtas injurias omnes vel certas judiciali utens indagine. Seu conſervatores dicuntur delegati contra infringentes privilegia, *DD. cap. 1. & fin. de offic. deleg. in 6. Beatus Antonius Archiepiſc. Florent. tract. de excommunicatione cap. 37. num. 3. & per tot. Franciſcus de platea tract. eodem §. 57. num. 2. & ſeqq. Bartholom. Fumus & Angelus in verb. conſervator.*

Paulò vero aliter Innocentius *cap. ſtatuimus de off. deleg. in 6.* his verbis. Con-
» ſervatores aliquando dantur ut defendant aliquos contra raptores & prædones, alii
» dantur contra eos qui aliquorum privilegia infringunt. Aliquando generalius dan-
» tur, ſcilicet ut defendant aliquos ab omnibus injuriis & offenſis, & in nullo prædicto-
» rum caſuum aliquam habent indaginem conſervatores, niſi in hoc, ut vocent eos qui
» moleſtatores & injuriatores dicuntur, qui ſi venerint interrogabuntur an injurias in-
» tulerint, & ſi eas confeſſi fuerint, tanquam contra manifeſtos injuriatores procedent, ſi
» vero negent, non procedent, quia per negationem res fit dubia, l. 3. C. Quibus ad li-
» bert. proclam. non licet, & ſi proceſſerint, non valet tanquam excedens fines mandati,
» quia non ſunt manifeſti injuriatores, Iuriſdictio enim conſervatorum limitata eſt tan-
» tum contra manifeſtos, arg. l. diligenter ff. mand. cap. cum dilecti de Reſcript. niſi ta-
» men injuria & moleſtatio adeo eſſet ex jure factove notoria, quod non eſſet locus ne-
» gationi, quia hoc caſu proceſſus ſuſtineretur cap. tua de cohabit. cler. & mulier. cap.
» veſtra. 2. quæſtio. 1. Ita Innocent. cui addo quæ notavit Fumus, Conſervatores pro-
» priè ſecundum Archid. cap. 1. de offic. deleg. dicuntur hi, qui dantur contra infrin-
» gentes privilegia, & latius qui dantur ut defendant ab injuriis & offenſis & de his in-
» telliguntur jura loquentia de conſervatoribus. Aliquando dantur generalius ſecun-
» dum privilegia, quæ ſunt inſpicienda, unde privilegia Sixti 4. Incip. Regimini, datur
» auctoritas fratribus Prædicatoribus & Minoribus eligendi quemlibet Canonicum
» vel habentem dignitatem qui poſſit defendere ab omnibus injuriis, id eſt ſecundùm
» Archid. ab omnibus quæ ſunt contra jus, & quod miniſtret juſtitiæ complemen-

tum

Digitized by Google

tumſine ſtrepitu, qui multa alia poſſunt quæ non poſſent conſervatores, ſecundum jura allegata, hactenus Fumus. Porrò omnis eorum poteſtas ex jure pendet,& eſt haurienda ex conſtitutione Bonifacii VIII.qua loci formam præſcribit & omnem ſolemnitatem ritumque quo coram eis judicia tractanda ſunt, *d.c.fin. de offic.deleg.in 6.*

Unde datur nobis occaſio quærendi, Primò quis poſſit ejuſmodi conſervatores creare? Papam ſeu Principem poſſe nemo dubitaverit. *Jo.And.Petr.de Anchr. ca.poteſt quis de Reg.Jur.in 6.Franciſc.de Platea d.tract.de excommun.§.57.n.7.* Item poſſe Legatum de latere,tradit Archidiac.& Francus *cap.1.nu.1.de offic.deleg.in 6.* Id tamen meritò nonnullis diſplicuit, *tex.auth.ut nulli Judici liceat habere loci conſervatores & Authent.ut judices ſive quoquo ſuffragio §. nulli quoque & §. interdicimus col.2. & de Mandat. principum, §.eos autem col.3.* Unde putavit Jo.Andr. quod conſervatores tantum per Pontifices concedi poſſint, *cap.fin.ſuper ver.dictam de offic.deleg.Franciſc. de Platea d.§.57.n.7.in fine,Beatus Antoninus d.c.37.n.3.* quod approbat Mandoſius *tract.de ſignat.gratia tit.conſervatorum verſ.Alius à Papa.* 2

Secundò,qui poſſint eſſe conſervatores? nulli poſſunt eſſe niſi ſint Epiſcopi & eorum ſuperiores,Abbates,vel qui in Cathedralibus vel colligiatis obtinent perſonatus vel dignitates; Præterea nemo poteſt eſſe conſervator ſui conſervatoris, nec poteſt quis habere eum conſervatorem qui eſt ſub ejus juriſdictione ſeu dominio vel diſtrictu Eccleſiaſtico aut temporali, exceptis tamen Regibus aut Reginis. *text.d. cap.fin. de offic. deleg.in 6.* Utrum verò Vicarius aut Officialis Epiſcopi poſſit eſſe,diſputat. gloſſa.*Clem. 2.verb.delegatus de Reſcript.*& Fumus, qui cum Gemm.cenſet quod ſic *c.nullus de elect.in 6.* prout etiam Priores mendicantium, Guardiani qui Superiorem in domo non habent.*Fumus ubi ſupra n.2.* Dubium autem eſt utrum Canonici tantum Cathedrales eſſe poſſint? Specul. videtur affirmare,*tit.de Judice deleg.§.fin.n.24 Bertrand.conſ.102 nobilis in ſecundis.* Mandoſius tamen dicit quod non conſueverint eſſe,*tract.de ſignat gratia verſ.ſed quo ad canonicos in fine*: quod verò eſſe poſſint, ſatis videtur conſtare ex conſtitutione Clementis VIII. quæ hic ſubiicitur, quam acceptam refero ab eximiæ eruditionis viro Ricardo Pauli Stravio, qui ſanè quam laudabiliter totis decim annis operam dedit S. Congregationi Illuſtriſſimorum Cardinalium negociis Epiſcoporum & Regularium Præpoſitorum, quibus ſumma cum integritate & pari vigilantia à ſecretis adſtitit, Tenor dictæ Conſtitutionis talis eſt. 3 4 5

CLEMENS;

Digitized by Google

CLEMENS PAPA VIII.

SAnctiſſimus in Chriſto Pater, & Dominus Noſter Dominus Clemens Divina providentia Papa VIII ne ob malitioſam petentium ſuggeſtionem, & ex eo, quod ob locorum diſtantiam perſonarum quibus cauſæ mandantur, certa notitia haud ita facile haberi poteſt, per Iudices aliquos minus interdum idoneos in conſervatores deputatos cauſas ipſas cognoſci contingat, cupiens ſalubriter providere, revocavit, ac declaravit nullas, invalidas, & ſubreptitias omnes, & quaſcumque Iudicum deputationes in litteris Conſervatoriis juxta formam in quinterno Cancellariæ deſcriptam, ſeu aliàs quomodolibet expeditis hactenus per Sedem Apoſtolicam perpetuo, vel ad tempus nondum elapſum conceſſas, & directas iis conſervatoribus, & Iudicibus, qui qualitates non habent requiſitas, & deſcriptas in Conſtitutione fel. rec. Bonifacii Papæ Octavi Prædeceſſoris ſui, quæ incipit *Statutum*, quique etiam in Conciliis Provincialibus, aut diœceſanis, juxta Decretum Concilii Tridentini electi, & deſignati non ſunt ad inſtantiam quorumcunq; Conventuum, Capitulorum, Militiarum, Univerſitatum, Collegiorum, Ordinum, ac in favorem quorumvis Monaſteriorum, Hoſpitalium, & aliorum quorumvis piorum, tam ſæcularium, quam cujuſvis Ord. aut inſtituti Regularium locorum quantumvis exemptorum obtentas, cum quibuſvis præſervativis, reſtitutivis, mentis atteſtativis derogatoriam derogatoriis, efficacioribus, & inſolitis clauſulis, & decretis, quorum omnium tenores Sanctitas Sua haberi voluit pro expreſſis; non tamen quoad negotia jam cœpta, vel quoad ea in quibus illæ ſuum ſunt ſortitæ effectum, ſeu exequutionem habuerunt: Ac etiam inſuper voluit, & ordinavit, quod omnes deinceps literæ Conſervatoriæ hujuſmodi per Sedem Apoſtolicam concedendæ ad Conſervatores, & Iudices dumtaxat dirigantur, qui qualitates juxta dicti Bonifacii Conſtitutionem habeant, quique in præfatis Conciliis electi, & deſignati ſint & non aliis, aliter vero expeditæ literæ præfatæ nullius ſint roboris, vel momenti. Decernens, &c.

Quærente Archiepiſcopo Turritano, an Regulares unius conventus, monaſterii, vel Domus aliquem Priorem ſeu Guardianum, vel quemvis alium quavis dignitate regulari fungentem in ſuum Conſervatorem eligere vel deputare poſſint? Sacra Congregat. Cardinalium negotiis Regularium præpoſitorum non poſſe reſpondit. Romæ. 6. Octobris 1617.

Anth. Maria Card. Gallus Locus Sigilli. *V. Theatius Secret.*

Tertio de quibus poſſint ſe intromittere? Reſpondeo, de notoriis tantum &
6 manifeſtis injuriis, in notoriis enim habent judicialem indaginem. *Innocent. d. cap. ſtatuimus num. 1. & 4. de offic. deleg. in 6. Franc. d. cap. 1. num. 3. verſ. ult.* Secus in aliis, alioquin ſi ſe minimè notoriis cauſis quæ indaginem poſtulant intermiſcerent per annum

Digitized by Google

annum ab officio ſuſpenderentur,& pars quæ id procuraret, excommunicationem incurreret. *Navarr. in Manuali cap. 27. Tit. excommun.libri 6.numer.125.fol.923. Fumus verb.Excommunicatio verſ. Excommunicatio 85.& text.d.cap.fin. Mandoſius in Annalibus caſibus numer.52.caſu* 181. In judice tamen ſcientia requiritur vel ſaltem ignorantia juris ſeu affectata,ut diſpoſitioni Boniſ.ſit locus,*gloſſ.ibidem, & Beatus Anton.d.cap.37.in pr.Platea d.§.57.n.5.* In parte vero ut ipſamet ſollicitet, non enim illam incurreret procurator, prout neque ipſa pars, ſi judex ad ulteriora non proceſſiſſet.

Nam lex Excommunicans aliquem facientem,non comprehendit procurantem ſeu mandantem, nam non debent extendi Excommunicationes de uno caſu ad alium, cum ſint ſtricti juris, *late Navarrus d.cap.27.tit.de Excommun.à jure latis* 7 *2.fol.872.*

Porrò ſi conſervator datus eſſet ad tutelam, non ſolum cognoſceret de manifeſed etiam de aliis,*Petr.de Pal.Fumus d.verb.Excommunicatio 85.in fine.* 9

Adeò autem debent eſſe notoria & manifeſta, ut ſi per teſtes probetur injuriam eſſe commiſſam,ſed non quod fuerit notoria ejuſmodi probatio, parti non nocebit. *Innocent. d.cap.ſtatuimus numer.6.verſ.ſed ſi per teſtes,* habent enim conſervatores juriſdictionem qualificatam,ut procedere nequeant niſi in notoriis, *d.cap.1. & fin.* 10

Licet verò inquirere poſſint de occultis circumſtantiis, quæ ſunt acceſſoriæ notorio, tamen de occulto facto ſeu de occultis perſonis quæ ſunt quædam principalia,non poſſunt.*Innocent. & DD.ubi ſuprà.* Unde fit, ut ſi is qui moleſtationem commiſit,confitetur quidem illam,ſed notoriam neget, quod conſervator contra illum procedere poſſit, nam quamvis id non ſit notorium facti evidentia, eſt tamen notorium per confeſſionem partis,*c.veſtra de cohabit.mulier. Innocent.d.cap.ſtatuimus num.6 poſt med.* qua in materia quomodo teſtes dicere debeant ut notorium probari poſſit, tradit Innoc.*d.n.6.verſ.dicunt quidam quod teſtes. Ant.de Butrio tract. de notorio.* 11

Quartò, quid ſi injurians factum quidem fateatur, non tamen per injuriam ſed jure & bene factum aſſerat? Hoc caſu conſervator judicialem habebit indaginem, non ex vi diſpoſitionis Boniſac. ſed conſenſu partium, admitterque probationes utriuſque, nec enim aliter ejus juriſdictio expediri explicarique poſſet. *Innocent. d.cap.1.numer.6.& 7.de offic deleg.in 6 Beatus Anton.d.cap.37.num.7 Platea d.§.37. numer.3.*

Quintò,quid ſi excommunicet contumacem,quem ex poſt facto conſtat quidem fuiſſe injuriatorem ſeu moleſtatorem, ſed tamen non manifeſtum, an id ſubſiſtat? Sunt qui ajunt & qui negent,ut eſt videre apud Innocentium, cui propter auctoritatem aſſentior, *d.cap.1.n.2,verſ.ſed quæres.*

N Sextò

Sextò utrum conſervator punire poſſit injuriam nedum illatam, ſed etiam in-
13 ferendam? gloſſa reſpondet affirmativè, cui aſſentitur Franciſcus de Platea *d.* §. 5.
num. 4.

Septimò quamdiu duret poteſtas conſervatorum? Reſpondetur uſque ad obitum
14 concedentis, idque quoad negotia tantum nondum cœpta, in iis enim quæ cœpta ſunt,
res deſijt eſſe integra. *Bonif. de conſt. cap fin. Bero conſ.* 49. *viſis num.* 20. *h.* 3. *Mandoſ. d.
tract. de ſignat. grat. tit. de conſervatoria verſ. addi deberet in fine.* Ex quo videtur eos
eſſe judices delegatos. *Alciat. in Rubr. de officio ordinarii n.* 18. *Fumus ubi ſupra n.* 4. *Ia-
ſon Rubr. Inſtit. de actio: poſt n.* 14. *Mandoſ. d. tract. de ſignat. grat. tit. conſervatoria in pr.*
Licet in nullis differant à judicibus delegatis, ut eſt videre in glo. *d. c. fin. in verb. edi-
ta de offic. deleg. in* 6.

15 Octavò num eadem hodie obſerventur? utique, lex enim ſemper loquitur *l. A-
riani C. de hæreticis.* Idque niſi novis diplomatibus juri derogetur, quod frequenter
fieri teſtatur Angel. *d. verb. Conſervator nu.* 6. *in ſumma*, fecitque Concilium Trid. te-
ſte Navarro *d.* 125. *ſeſſ.* 14. *n.* 5. *de Reform. Mandoſ. tract. de ſignat. gratia tit. Conſervato-
ria verſ. an autem ultra præmiſſa, ubi dicit ſtylum curiæ repugnare juri communi, ideo hoc
c. Decretalium de Conſervatoribus parum eſſe in uſu latè Capucinus in Compendio Privile-
gi rum minorum in verb. Conſervatores.*

16 Nonò, quid juris ſi ſinguli recurrant ad ſuos conſervatores obtineantque adverſus
invicem inhibitiones cenſuraſve? Certè locus eſſe debebit præventioni ut ille tan-
tum procedat, qui prior fuit aditus & præventus, *l. unic. ff. de offic. Conſulis Rom. conſ.*
412. *pro habenda col.* 2. *Deciſ. pa.* 177. *Collegium ſocietatis. Mandoſium tract. de ſignat gra-
tia tit. Conſervatoria.* In pluribus enim in ſolidum delegatis locus eſt præventioni ut
ille ſolus procedat qui prævenit, *text. cum gloſſ. c. cum plures ubi Francus n.* 2. *de off. del.
n.* 6. Nonnunquam tamen ne ſe mutuo impediant recurrendum erit ad curiam
Rom. ut contigiſſe Collegio Societatis Jeſu contra Fratres Auguſtinienſes refert
Mandoſius jam citatus, *gloſſ. d. cap. cum plures ubi etiam textus de off. deleg. in* 6. Quod
tamen neceſſe non eſſet, ſi Conſervatores intra ſuarum facultatum carceres ſe con-
tinerent, *juxta Navarrum c. cum contingat. remed.* 1. *n.* 6. *de reſcript.* qua de re uberius
videri poterunt. *DD. in c. Cum parati ubi Wameſ. n.* 3. *de appellat.* Dum diſquirunt in
concurſum plurium ſuperiorum cui potius ſit parendum, quo in loco etiam Abbas
num. 8. *& ſeqq.*

17 Decimò, utrum legati à latere vel ordinarii ejuſmodi conſervatores impedire
poſſunt? neutiquam, ſunt enim hoc in delegatione majores nedum ordinariis ſed
etiam legatis à latere, *c.* 2. *de offi. deleg. Petr. de Anchar. conſ.* 131. *n.* 4. *vol.* 1. *Carol. Ruin.
Conſ.* 3. *circa illud vol.* 4. *Bertr. Conſ.* 102. *Nobilis, ubi dicit eos eſſe magnæ dignitatis. Man-
doſ. d. tract. de ſignat. gratia tit. de Conſervat. poſt pr.*

18 Undecimò, quid importet frequens hæc clauſula in Conſervatoriis, (*Et ad quin-
quen-*

quennium duntaxat) vel, (*præſentibus poſt quinquennium minimè valituris*) Reſpondeo quod jurisdictio iſto tempore elapſo finiatur etiam quoad cœpta ſeu inchoata, *Jo. Andr. cap. fin. de offic. deleg. in 6. & in addit. ad Spec. tit. de Judic. deleg. num. 24. verſ. Eſt ſecundum, Mandoſ. d. tit. de Conſervatoria verſ. addi deberet*; Alioquin enim, omiſsâ ejuſmodi clauſulâ conſervatoria quoad ad negotia ſaltem cœpta, perpetuò durabit, *l. quod ſemel ff. de Decret. ab ord. faciend. l. juriſperitos, & ibi honor delatus finem certi temporis & loci non haberet. ff. de excuſat. tut. Ber. d. conſ. 49. lib. 3. Mandoſ. ubi ſupr.*

Duodecimò, utrum conſervator poſſit committere vices ſuas alteri? Speculator tenet, quo poſſit eo in caſu, quod habet judicialē indaginem ſeu cauſæ cognitionem, puta in cognoſcendo an injuria vel offenſa ſit manifeſta; in aliis autem non poſſet, *c. fin. de offic. del. Spec. d. n. 24. cum ampla ad.* Si verò forma Conſervatoriæ eſſet latior & uberior, quàm ſit de jure communi, tum abſolutè poſſet, velut eſt ea quæ dicitur eſſe Concilii Viennenſis, qualis quoque eſt conceſſa Epiſcopo Parmenſi, per quam datur facultas conſervatoribus, quod etiam in iis quæ judicialem requirunt indaginem, per ſe vel alios procedere poſſint & citare uſque ad quatuor dietas, Adeo quidem, ut diſpoſitio juris communis hac in parte parum ſit in uſu, teſte Mandoſio, quippè quod hodie alius ſit Rom. curiæ uſus atque ſtylus. *Mandoſ. d. tit. de Conſervatoria. Spec. in addit. d. num. 24 in pr.* Eſt enim hodie conſervatoriæ talis ut ſequitur forma teſte Mandoſio. 20

Beatiſſime Pater: ſupplicat humiliter S. V. devotus illius orator N. Rector Eccleſiæ 21
P. quatenus ipſius oratoris ac dictæ Eccleſiæ omniumque aliorum & ſingulorum
beneficiorum cum cura & ſine cura Sæcularium & Regularium quæ in titulum & ”
in commendam obtinebit indemnitati opprotune providendo, aliquos conſervato- ”
res dare & deputare, qui Eccleſiam, beneficia hujuſmodi ac oratorem ipſum adverſus ”
infeſtentes ſibi, Eccleſiæ & beneficiis præfatis in fructibus, decimis, obventionibus, ”
aliiſque bonis ſpiritualibus & temporalibus injurias, moleſtias, jacturas atque damna ”
juxta formam militantis Eccleſiæ in Cancellaria deſcriptam & cum poteſtate ag- ”
gravandi & reaggravandi toties quoties opus fuerit, ac etiam citandi per edictum ”
publicum quatenus ad citandos tutus non pateat acceſſus, etiam invocato &c. ad ”
hoc auxilio brachii Sæcularis dare deputare dignemini de gratia ſpeciali conſtit. & ”
ordin. Apoſtolicis etiam Bonifac. Papæ VIII. de una, &c. ſtilo palatii, cæteriſque con- ”
trariis non obſtantibus quibuſcumque, cum clauſulis opportunis & conſuetis, & ”
cum abſolutione à cenſuris, &c. Et de conſervatoria in forma ut ſupua. Et cum po- ”
teſtate citandi etiam per edictum publicum, &c. Et cum derogatione, &c. ”

Conſervatoriæ Cleri Sæcundarii Diœceſis Leodienſis forma eſt uti ſequitur. ”

ptores, moleſtatores, & injuriatores hujuſmodi, nec non contradictores quoslibet & rebelles cujuſcunque dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis, conditionis, praeminentiæ, vel nobilitatis fuerint, quandocunque & quotieſcunque expedierit, auctoritate noſtra per cenſuram Eccleſiaſticam & alia opportuna juris remedia appellatione poſtpoſita compeſcendo, invocato ad hoc ſi opus fuerit auxilio brachii ſæcularis, non obſtantibus felicis recordationis Bonifacii Papæ octavi prædeceſſoris noſtri. In quibus cavetur, ne aliquis extra ſuam civitatem & diœceſim niſi in certis exceptis caſibus & in illis ultra unam dietam à fine diœceſis eorundem trahere præſumant, dummodo ultra duas dietas aliquis auctoritate præſentium non trahatur, ſeu quod de aliis quam de manifeſtis injuriis & violentiis ac aliis quæ judicialem requirunt indaginem pœnis in eos ſi ſecus egerint & in id procurant adjectis, Conſervatores ſe nullatenus intromittant, quam aliis quibuſcunque conſtitutionibus à Romanis Pontificibus tam de Iudicibus delegatis & Conſervatoribus, quàm perſonis ultra certum numerum ad Iudicium non vocandis, aut aliis editis, quæ veſtræ poſſint in hac parte juriſdictioni & poteſtati ejuſque libero exercitio quomodolibet obviare, ſeu ſi aliquibus communiter vel diviſim à dicta ſit Sede indultum, quod interdici, ſuſpendi vel excommunicari, aut extra vel ultra certa loca ad judicium evocari non poſſit per literas Apoſtolicas, non facientes plenam & expreſſam ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi ac eorum perſonis, locis, ordinibus & nominibus propriis mentionem & qualibet alia dictæ ſedis indulgentia generali vel ſpeciali cujuſcunque tenoris exiſtat, per quam præſentibus non expreſſam vel totaliter non inſertam veſtræ juriſdictionis explicatio in hac parte valeat quomodolibet impediri, & de qua cujuſque toto tenore habenda ſit in litteris noſtris mentio ſpecialis; cæterum ſi per ſummariam informationem ſuper his per vos recipiendum vobis conſtiterit, quod præſumptorum, moleſtatorum, injuriatorum, contradictorum & rebellium, atque aliorum de quibus expedierit præſentia, monitionibus & citationibus de ipſis faciendis ſecure vel commode haberi nequeant, per edicta publica locis affigenda publicis & vicinis, de quibus ſit veriſimilis conjectura, quod ad ipſorum præſumptorum, moleſtatorum, injuriatorum, contradictorum, rebellium & aliorum prædictorum notitiam pervenire valeant faciendi plenam & liberam concedimus tenore præſentium facultatem, ac volumus, & Apoſtolica auctoritate decernimus, quod monitiones & citationes hujuſmodi perinde arctent ipſos monitos & citatos, ac ſi eis intimatæ & inſinuatæ perſonaliter, præſentaliter, legitime extitiſſent, & inſuper volumus, & dicta auctoritate decernimus, quod quilibet veſtrum valeat proſequi articulum etiam per alium inchoatum, quamvis idem inchoans nullo fuerit impedimento Canonico præpeditus, quodque à data præſentium ſit vobis & unicuique veſtrum in præmiſſis omnibus & eorum ſingulis ceptis & non ceptis, præſentibus & futuris perpetuata poteſtas & juriſdictio attributa, ut eo vigore, eaque firmitate poſſitis in præmiſſis omnibus ceptis & non ceptis, præſentibus & futuris & pro prædictis procedere, ac ſi prædicta omnia & ſingula coram vobis cepta fuiſſent & ju-

riſdictio veſtram ac cujuslibet veſtrum in prædictis omnibus & ſingulis per citationem vel modum alium perpetuata legitime extitiſſet conſtitutione prædicta ſuper conſervatoribus & qualibet alia in contrarium edita non obſtante præſentibus perpetuo duraturis. Datum Romæ apud Sanct. Petrum Anno incarnationis Dominicæ Milleſimo quadringenteſimo quinquageſimo primo, quarto Idus Octobris, Pontificatus noſtri Anno quinto. ſignatum ſupra plicam. Ita eſt Rizonicus.

SIXTUS *Epiſcopus Servus Servorum DEI, Dilectis Filiis Abbati Monaſterii Sancti Laurentii extra muros Leodienſes, & Sanctorum Apoſtolorum Colonienſis ac Sancti Ioannis Traiectenſis Eccleſiarum Decanis Salutem & Apoſtolicam benedictionem. Gregi Dominico licet immeriti divina præordinatione præſidentes circa curam Eccleſiarum omnium ſolertia reddimur indefeſſa ſolliciti, ut juxta debitum paſtoralis officii eorum occuramus diſpendiis & proventibus, divina cooperante clementia intendamus, dudum ſiquidem per felic. recordationis Nicolaum Papam quintum prædeceſſorem noſtrum dilectorum filiorum Decanorum & Capitulorum ſingulorumque Canonicorum & perſonarum collegiatarum Civitatis & diœceſis Eccleſiarum conqueſtione percepta, quod nonnulli Archiepiſcopi, Epiſcopi, aliique Eccleſiarum Prælati & Clerici ac Eccleſiaſticæ perſonæ tam religioſæ quam ſæculares, necnon Duces, Marchiones, Comites, Barones, Nobiles, Milites & laici communia civitatum, univerſitatum, oppidorum, caſtrorum, villarum & aliorum locorum ac aliæ ſingulares perſonæ, Civitatis & Diœceſis partiumque diverſarum contra laudabiles conſuetudines à tanto tempore, cujus contrarii memoria non exiſtebat inviolabiliter obſervatas; nec non privilegia, indulta, exemptiones, libertates, immunitates & Franciſias ipſis Decanis, Capitulis, Canonicis, perſonis & Eccleſiis in genere vel in ſpecie etiam à Sede Apoſtolica conceſſa temerè venientes ipſos ac dictarum Eccleſiarum ſuppoſita communiter & diviſim & fortius & gravius impugnare præſumebant, ac majores injurias, moleſtias & jacturas eis conabantur inferre quorum illa erant donati majori libertate pro parte eorundem Decanorum, Capitulorum, Canonicorum, perſonarum & ſuppoſitorum eidem prædeceſſori humiliter ſupplicato, ut cum eis valde redderetur difficile pro ſingulis querelis ad præfatam ſedem habere recurſum, providere ipſis ſuper hoc paterna diligentia curaret; Idem prædeceſſor vobis veſtris propriis nominibus minime expreſſis per Apoſtolica ſcripta dedit in mandatis, ut vos vel duo aut unus veſtrum per vos vel alium ſeu alios, etiamſi eſſetis extra loca in quibus deputati eratis conſervatores & Iudices præfatis Decanis, Capitulis, Canonicis, perſonis & ſuppoſitis communiter vel diviſim efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes non permitteretis eos vel eorum aliquem contra conſuetudines & franciſias ac privilegiorum, indultorum, exem-*

ptionum

puonum, libertatum & immunitatum hujuſmodi formas & tenores à prædictis vel qui-buſvis aliis indebitè moleſtari, vel eis gravamina ſeu injurias irrogari facturi, dictis De-canis capitulis Canonicis perſonis & ſuppoſitis cum ab eis vel procuratoribus ſuis aut eo-rum aliquo deſuper eſſetis requiſiti de quibuslibet moleſtiis gravaminibus atque injuriis tunc præſentibus & futuris in illis videlicet quæ requirebant Iudicialem indaginem, ſummarie de plano ſine ſtrepitu & figura Iudicii, in aliis vero, prout qualitas eorum exegerit juſtitiæ complementum præſumptores, moleſtatores & injuriatores hujuſmodi necnon contradictores quoslibet & rebelles cujuſcumque dignitatis, ſtatus, ordinis, con-ditionis, præeminentia vel nobilitatis forent, quomodocunque & quotieſcumque ex-pediret per cenſuram Eccleſiaſticam & alia opportuna juris remedia appellatione poſtpo-ſita compeſcendo, invocato ad hoc ſi opus foret, auxilio brachii ſæcularis, prout in ejuſdem prædeceſſoris literis deſuper confectis plenius continetur. Cum autem ſicut exhi-bita nobis nuper pro parte Decanorum, Capitulorum, Canonicorum, perſona-rum & ſuppoſitorum prædictorum petitio continebat, à nonnullis revocetur in du-bium, an Archiepiſcopi & alii præfati inferentes eiſdem Decanis, Capitu-lis, Canonicis, perſonis & ſuppoſitis moleſtias, injurias atque damna in bonis mo-bilibus & immobilibus ad ipſos Decanos, Capitula, Canonicos, perſonas & ſuppoſitis tam ratione Canonicatuum & præbendarum ac dignitatum, perſonatuum, adminiſtrationum & officiorum quæ in dictis Eccleſiis obtinent, quam aliarum quo-modolibet pertinentibus, ipſorum Decanorum, Capitulorum, Canonicorum, per-ſonarum & ſuppoſitorum debitores ratione Canonicatuum & præbendorum, dignita-tum, perſonatuum, adminiſtrationum & officiorum prædictorum, & alias etiam alia quam beneficiorum Eccleſiaſticorum ratione, coram vobis dictarum litterarum vigore in cauſam trahi poſſint & ad Iudicium evocari, atque contra eoſdem moleſtatores, injuriato-res & debitores juxta earundem litterarum continentiam procedere & juſtitiam mi-niſtrare valeatis, pro parte Decanorum, Capitulorum, Canonicorum, perſo-narum & ſuppoſitorum prædictorum nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut in præmiſ-ſis opportunè providere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur prædictum ambiguitatis dubium ſubmovere volentes, hujuſmodi ſupplicatione inclinati, diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus contra Archiepiſcopos & alios in dictis literis expreſſos inferentes eiſdem Decanis, Capitulis, Canonicis; perſonis & ſuppoſitis injurias, moleſtias atque damna in bonis mobilibus & immobilibus ſpiritualibus & temporalibus ad ipſos Decanos & Capitula, Canonicos, perſonas & ſup-poſitos tam ratione quorumcumque beneficiorum ſuorum Eccleſiaſticorum, quàm perſo-narum ſuarum ac alias qualitercumque & quavis occaſione ſeu cauſa ſpectantes & per-tinentes, necnon contra quoſcumque eorundem Decanorum, Capitulorum, Canonico-rum, perſonarum & ſuppoſitorum etiam alia quam beneficiorum Eccleſiaſticorum ratio-ne debitores, aliàs juxta litterarum dictarum continentiam atque formam procedatis

&

Digitized by Google

& ſuffragiam faciatis in omnibus & per omnia, perinde ac ſi in eiſdem litteris de bonis & debitoribus prædictis plena & expreſſa mentio facta fuiſſet, non obſtantibus præmiſſis ac conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, necnon omnibus illis quæ idem prædeceſſor in dictis litteris voluit non obſtare, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Datum Romæ apud Sanctum Petrum anno incarnationis Domini, Milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo tertio, ſeptimo Calendas Novembris, Pontificatus noſtri Anno tertio, Signatum L. de Falginto.

NOS *Decani Eccleſiarum Collegiatarum Civitatis Leodienſis, chartarumque privilegiorum, immunitatum, exemptionum diplomatum Cleri Secundarii Leodienſis in Archivis apud Sanctum Petrum exiſtentium clavigeri & cuſtodes ad Petitionem Reverendi Patris Abbatis Sancti Laurentii propè & extra muros Civitatis Leodienſis factam, quatenus favore juſtitiæ chartas, privilegia, immunitates, exemptiones & libertates dicti Cleri Secundarii tangentia & concernentia ac tangentes & concernentes in & ad manus Notarii noſtri produceremus, ad effectum eorundem copiam authenticam obtinendi, & illam coram quibuſcumque judicibus & curiis pro defenſionibus & tuitionibus ſuis & Monaſterii ſui contra quaſcumque perſonas exhibendi & producendi rogati & requiſiti, attendentes hujuſmodi requiſitionem juſtam & rationi conſonam, quodque juſta petenti non ſit denegandus aſſenſus, Ideo hujuſmodi Archivia noſtra accedentes illa apperuimus, & juxta deſignationem privilegiorum noſtrorum, exemptionum & libertatum nobis factam originalia munimenta ex hujuſmodi Archivis deſumpſimus, atque exinde confectis copiis ſupra deſcriptis cum ſuis originalibus contulimus, & de verbo ad verbum collationavimus; atque per Notarium noſtrum juratum ex ſuis Originalibus ſignari, Sigillique noſtri appenſione communiri fecimus & mandavimus ſub anno à Nativitate Domini milleſimo ſexenteſimo, menſis Februarii die penultima, ſignatum Ioann. à Lapide per Dominos Decanos & clavigeros ſupradictos Notarium.*

21 Decimo tertiò, inſurgit dubitatio ex prædictis, ſi monaſterio habenti membra in diverſis diœceſibus dentur conſervatores in diverſis locis; An injuriator poſſit uno conſervatore præſente infra dietam trahi coram alio, dummodo non ultra quatuor dietas? Quam quæſtionem vide diſputatam apud Ioan. Andreæ, *in addit. ad Spec. dicto num. 24.*

22 Decimo quartò, An ſubdelegare poſſunt his, qui jure quidem delegati eſſe poſſunt, ſed tamen Conſervatores eſſe non poſſunt. *vide Io. And. in d. add. ad Spec. n. 24. verſ. tertio dubitatur.*

Decimo quintò, an à ſententiis Conſervatorum appellari poſſit ad Metropolita-
23 num vel legatum? minimè, nec enim etiam eiuſmodi conſuetudo valeret, *Petr. de Ancharano Conſ. 131. in Chriſti nomine, in primo dubio addit. ad Abbatem cap. 1. numer. 1.*

ſis

de offic. legati. Mandoſ. ubi ſupra, quippe quod Conſervatores ſunt longè majores atque digniores Legatis, ut dictum eſt hoc eodem capite, n. 17. Abb. d. cap. 1. nu. 1. in add. vide infra nu. 28.

Decimo ſexto, utrum conſervator poſſit via inquiſitionis procedere? utique teſte Jo. Andreæ. his verbis: Delegatus etiam datus ſuper violentiis & injuriis illatis alicui Monaſterio, poteſt per viam inquiſitionis procedere. Jo. Andr. in d. addit ad ſpec. n. 25. Licet enim conſervator datus in favorem Eccleſiæ, Collegii vel Univerſitatis nequeat communi jure cognoſcere niſi de notoriis injuriis, tamen ſi pars neget injuriam eſſe notoriam, conſervator poterit ſuper hoc ſummariè inquirere cognoſcere, ac deſuper pronunciare. glo. cap. 1. de offic. de leg. in 6. & cap. ſus eodem lib. tex. & glo. cap. cum perſona de privileg. in 6. cap. 1. de pœnis in 6. ubi & glo. Abbas ſic ullus conſ. 62. vol. 2. Boerius tract. de poteſt. legati à latere n. 59. vol. tract. 14. fol. 174. 24 25

In argumentum ejuſdem rei eſt, quod ſi ſimpliciter alicui certa & ſpecifica forma reſcribatur, nihilominus delegatus admittere debebit exceptiones rationabiles quamvis reſcriptum nullam exceptionum faciat mentionem, tex. cap. ex parte, ubi Abb. & Felin. de officio delegati, Boerius d. tract. num. 59. & 60. accedit Felinus dicens, quod ſi judex ſit datus ſuper facto notorio, poterit de ejuſmodi præparatorie cognoſcere, utrum ſcilicet ſit notorium necne, Fel. cap. ſuper litteris num. 20. & n. 32. de Reſcript.

Decimo ſeptimò, quomodo cohibere poterit ordinarium juriſdictionem ſuam in exemptum exercentem? Pœnis cenſurarum & Excommunicationum. DD. d. c. 1. de offic. del. in 6. cap. ſi judex de ſent. Excom. in. 6. not. Mynſing. cent. 6. obſer. 7. Incidere enim turbatores Exemptionum ſeu juriſdictionis Apoſtolicæ Sedis in cenſuras Bullæ Cœnæ Domini, inferius tradidimus. lib. 4. cap. 75. 27

Decimo octavò, utrum ſi legatus habeat in ſuis facultatibus poteſtatem ut habet nunc Antonius Epiſcopus Vigiliarum reſcribendi & cognoſcendi de cauſis appellationum interpoſitarum à judicibus authoritate ſanctæ Sedis delegatis, poterit ne appellationes à ſententiis conſervatorum delegare? poſſe videtur, quia delegatorum ſanctæ Sedis nomine comprehenduntur conſervatores, cap. 1. de offic. deleg. in 6. Navarr. conſ. 3. nu. 1. de off. deleg. 28

Veruntamen, verior eſt opinio ſentientium, quod committere non poſſit. Neviſ. conſ. 35. Ratio eſt, quia conſervatores ad univerſitatem cauſarum deputati magis ordinariis quam delegatis comparantur, VVameſius conſ. 181. num. 4. tit. de appellat. glo. cap. cum cauſam verb. delegatus de appellat. Quemadmodum ſacram congregationem definiviſſe refert Navarrus d. conſ. 3. nu. 2. Id ipſumque fuſius explicatum eſt apud Neviſanum, d. conſ. 35. videatur Vantius de Nullit. ſent. tit. coram quo nullitas proponi numer. 17.

Decimo nonò, Sitne juriſdictio conſervatoria favorabilis aut odioſa? Odioſam

Digitized by Google

29 eſſe & ideo reſtringendam poſt gloſſam, *in Clem.2. de offic. ord.* ſcriptum reliquit Navarrus *conſ.3. n.3. de off. deleg.* eſt enim à jure exorbitans, ideo reſtringenda. Quod ipſum infra inſinuabimus *lib.2. cap.2. num.19.*

30 Vigeſimò, poſſint ne conſervatores in prima inſtantia cognoſcere? Poſſe refert Navarrus, idque ſe ex ſacra congregatione didiciſſe *conſ.3. num.2. verſ. de offic. deleg.* uſuque id evenire in Abbate S. Laurentii Leodii quotidie animadvertimus, refertque in Francia obſervari Boetius ad conſuet. Bitur. tit.2. §.3. glo. 4.

31 Cæterum difficultas eſt, quando conſervatores deputati ſunt ad cognoſcendum de injuriis, an poterunt exempti cogere debitores ſuos non ſolventes ad ſolutionem? Poſſe affirmavit Guido. *quæſt.18 in fine*, quia per retentionem debiti fit creditori injuria, *late ſpecul. de inſtrument. edit. §. Nunc vero aliqua de ultimarum voluntatum executoribus verſic. de hoc autem quæritur n.69.* Non poſſe Alciatus *de præſumpt. Reg.1. præſumpt.23. n.3 & 4.* ex eo quod injuria propriè & in ſpecie pro convicio & contumelia accipiatur, in genere vero pro eo quod non jure fit *l.1. l. lex. Cornelia ff. de Injuriis §.1. inſtit. eod.* In reſcriptis autem inquit Alciatus verba accipi debent in ſpecie. *cap. Rodolphus de Reſcript.* præſertim in materia hac odioſa, de qua aliquid ſupra *n.29.* frequenterque hactenus tradidimus privilegiorum verba proprie & ſtricte eſſe capienda, *not. ſupra lib.1. quæſt.4. & quæſt.14. nu.6.*

Quid dicendum? Si ſequamur jus ſcriptum, ſequenda Alciati ſententia, quæ firmatur textu expreſſo in c. Hac conſtitutione *15.* de off. deleg. in *6.* ubi dicitur conſervatores dari ut à manifeſtis injuriis & violentiis defendere poſſint, non autem ad alia, quæ judicialem indaginem exigunt. Ex quo textu facile confunditur opinio Guidonis. Nam ſi exempti ejuſmodi poſſent ſuos debitores ex cauſa civili convenire coram ſuis conſervatoribus, cum ipſi debitores negant debitum, aliaſve exceptiones allegant, negatione ejuſmodi efficitur res dubia. *l.3. C. quib. ad libert. proclam. non licet. Felin. in c. ſi Clericus laicum num.2. de foro comp. & in c. coram de offic. deleg.* ac per conſequens judicialis indago requiratur, ad hanc ſuam extenderent juriſdictionem, quod facere prohibentur *per d. c. hac conſtitutione*: ergo contra debitores ſuos ex cauſa civili procedere non poſſunt. Secundò confirmatur, quia de jure communi Actor tenetur ſequi forum rei, *c. ſi Clericus laicum ibi glo. de foro compet.* ſed in his conſervatoriis hoc jus commune non derogatur, ſed tantum conceditur, ut hujuſmodi conſervatores poſſint defendere ab injuriis manifeſtis & notoriis, ut habetur in d. cap. hac conſtitutione, atque hanc Alciati ſententiam noviſſime tenuit Io. Gutierrez *lib.3. pract. quæſt. quæſtio.9.* ubi etiam reſpondet argumentis contrariis. Cæterum opinio Guidonis Papæ procedit in conſervatoria Cleri Leodienſis, in qua nominatim conceditur exemptis facultas vocandi in jus ſuos debitores coram Abbate monaſterii S. Laurentii illorum conſervatore, ut ex tenore præſcriptæ conſervatoriæ per Sixtum Papam conceſſæ videre eſt ibi: Nos igitur prædi-

ctum ambiguitatis dubium ſubmovere volentes, per ſupra ſub n.20. in hoc aſteriſco *. Cui obeſſe non poteſt Triden.c.5.ſeſſ.14.de reformat. ubi litteræ conſervatoriæ ſingularibus perſonis cujuſcumque dignitatis & conditionis ſint, & etiam Capitulo conceſſæ ut ipſi à moleſtiis & injuriis ſuper bonis & rebus defendantur ſunt ſublatæ in cauſis criminalibus & mixtis, & etiam in civilibus, ſi talis perſona vel Capitulum Actor extiterit; quia Concilium Triden.non eſt receptum in Civitate & Diœceſi Leodienſi, & adverſus illud interpoſitæ ſunt proteſtationes à Clero, nimirum illud non aliter acceptari, in Civitate ac Diœceſi Leodienſi, quàm ſalvis privilegiis, exemptionibus ac quibuſcumque laudabilibus conſuetudinibus dicti Cleri, quæ proteſtatio fuit ſolemniter interpoſita tempore & in puncto publicationis per vivæ vocis organum quondam R. Domini Jacobi Urſo, dum viveret, Eccleſiæ Collegiatæ S.Martini Leodienſ. Decani. Ideoque hic non oberit Concilium: quia conſtitutiones reformatoriæ Concilii non obligant ubi non ſunt receptæ, ut ex Navarro infra docebimus quæſt.50.n.26.

Vigeſimo primò, dubium ſe offert utrum exemptus pendente appellatione à ſententia ordinarii recurrendo ad conſervatorem cenſeatur attentare? non cenſeri reſpondi in Math. van der Roye contra Reiller, qua de re infra dicam *lib.4. quæſt.91.* 32

Vigeſimo ſecundò, conſervator, utrum poſſit uti ſuſpectus recuſari? Non poſſe reſpondit Cavalcanus *Deciſ.33.n.15.par.2.* & Jo.Faber. *l.apertiſſimi verſ. Item nec conſervator C.de judiciis per c.1.ubi glo. & DD. de off.deleg.in 6.* & Jo. Azorius *Inſtitut. Moral.lib.5.cap.34.quæſt.11.tom.2.* 33

Vigeſimo tertiò, poſſint ne conſervatores ſententias à ſe nulliter latas revocare, ſive partes in integrum adverſus eas reponere? Poſſe videntur rationibus quas ſimili in materia attulit Sebaſtianus Vantius *de nullitatib. ſentent. tit.coram quo nullitas proponi debeat n.17. & ſeqq.* æquis parati enim conſervatores ad univerſitatem cauſarum conſtitutos, ordinariis ſupra tradidimus *n.28.* 34

Vigeſimo quartò, quid juris, ſi conſervatores falcem ſuam mittant in meſſem alienam, nimirum juriſdictionem alienam ſibi indebitè uſurpando vel impediendo? Reſpondeo. Malo nodo malum cuneum eſſe ad aptandum poſſeq; ſi is qui impeditur ſit Sæcularis judex, penes quem legis eſt actio, conſervatori inhibere ne de cauſis ad Sæculare ſuum forum ſpectantibus ſeſe intromittat, *l.Conſulta. Divalia. C.de teſtam. Bened.Rep.c.Raynutius verb.ſi abſque liberis 2.n.49.de teſte.* Roder. Gallinus *de reditibus l.1.c.17.n.71. Navar.c.cum contingat rem.4.n de reſcript. Covar.pract.q.c.35.num.3. verſ.2.probatur. Menoch.de reb.paſſ.Rem.3.n.356. Aufrer. de poteſt. ſecul.ſuper Eccleſ. Reg.1.fall.14. & 15. & reg.2.fall.30. Ioſephus Seſe de inhibit. & execut.pontt.c.8.§.5.n.64*

Diviſum enim Imperium cum Iove Cæſar habet, uti plenius alio in loco oſtendimus *l.4.cap.49.* Quid autem ſi conſervator ſit Immorigerus aut refractarius? Certe

 pote-

poterit Judex Sæcularis quoslibet tuendæ juriſdictionis modos idoneos amplecti, quos deſcribit Caſſaneus *ad Conſ.Burg.Rubr.1.des juſtices* §.5.*n*.85. *& ſeq.* Et compendioſ.Mathæus Weſembecius *ad parat.ff.tit.ſi quis jus dicenti in fin.* Sed nonne incongruum eſt ut Sæcularis judex qui Eccleſiaſtico inferior eſt ſuperiori jus dicat? Minimè; *Joſephus Seſe Hiſpanus de Inhibit,& execut.privileg.cap.*8.§ 4 *n*.30. *& ſeqq. fol*.363. Hoc enim in caſu inferior eo dici non poteſt, *Joan.Franc.Tract.de poteſt.Sæculari ſuper Eccleſiaſt.Reg.*1.*fall*.15. Nec abſurdum eſt, ut quiſpiam uno reſpectu altero ſit inferior, & alter reſpectu ſit ſuperior, uti benè oſtendit Navarrus *de Regular.tom.* 3.*n*.2. Ita enim Divus Auguſtinus qua Epiſcopus cenſuit ſe ſuperiorem Divo Hyeronimo, at verò qua Auguſtius inferiorem, *cap quanquam* 2.*queſt*.7.*DD.l.ſi quando C.de appell.* Et niſi demus judicem Sæcularem pœnalibus edictis, hoc eſt Arreſtatione, Captura pignorum, Denegatione audientiæ, Miſſione in poſſeſſionem, Sequeſtratione fructuum, Ablatione alicujus rei donec pareatur, aliiſque modis qui plenius apud Weſembecium *d.loco* deſcribuntur & probantur, juriſdictionem ſuam ſartam tectam, poſſe conſervare, vana ei & inutilis juriſdictio eſſe poſſet; qua de re inferius tractabimus. Eadem ratione cenſuit dictus Joſephus Seſe, *ubi ſupra c*.1.§.1. *in num*.30. temporalitates Eccleſiaſticorum non ſolum poſſe occupari cum Regiam impediunt juriſdictionem, ſed etiam cum ei debitam reverentiam non exhibent. At verò ſi conſervator fortè Eccleſiaſticus temporali Dominio carens ordinarium Eccleſiaſticum properam impediat; Nihil obſtabit quo minus ordinarius cenſuris Eccleſiaſticis ſuam juriſdictionem tueatur, *cap dilecto de ſent.Excom.in* 6.*ca. ex parte in Chriſto de verb.ſig.Chaſſan.d.*§.5.*n*.86. Eo enim in caſu officii ſui cancellos prætergrediens pro privato habendus eſt. *Menoch.lib.*2.*preſ.*67.*n*.13.*&* 16.*Navarr.cap.cum contingat Remed.*4.*de reſcript.* ubi dicit, quod ordinarius reſiſtere poſſit delegato officium ſuum excedenti. Sed ita ſi conſervator ejus juriſdictioni ſubjectus ſit, nam cenſuræ adverſus Exemptum fulminari nullatenus poſſunt, *Franc.d.cap.dilecto n*.7. uti probavimus ſuo loco, *lib*.1.*queſt*.32.*n*.3.*& lib*.2.*queſt*.40.*n*.2.

Denique, præter hæc anteſcripta remedia, *uti ſupra n*.16. ſuppetunt & alia auxilia, de quibus libro quarto dum de cenſuris competentibus Prælatis Exemptorum tractabimus.

Sed nonne periculum eſt ne laicus ita renitens vel manus injiciens in res conſervatoris Eccleſiaſtici, cenſuras Eccleſiæ incurrat quas comminatur *Concil.Trid.ſeſſ.* 25.*cap*.20.*de Refor.*& Bulla Cœnæ Domini adverſus temeratores Eccleſiæ libertatis? Nuntiquam ſi cum ea cautione procedat, quam affatim & ex profeſſo tractat Joſephus Seſe Hiſpanus, *De inhibitionibus &, Executione privilegiata cap*.8.§.2.*num*.5.*&* 6.*fol*.333 *& cap*.8.§.3.*n*.101.*& ſeqq. Salzedo in Praxi ad Beridias cap*.102. *littera A. Covar.d.cap*.35.*Navar.d.cap.cum contingat. Rem*.1.*cauſa is de reſcript.*

Qua in re notandum cum dicto Ioſepho Seſe, *d*.§.3.*n*.101.*& ſeqq.* Laico non eſſe per-

permiſſum ut adverſus Eccleſiaſticum procedat per viam juriſdictionis contentioſæ, ſed per viam poteſtatis politicæ. *Vide Ioſeph.cap.*8.§.*3.n.*101. *Oſaſa ped.dec.* 30. *vol.* 80. *Gutteres de juramento confirmatorio par.*1.*cap.n.*26.*Covar. d. cap.* 35. *Afflict.dec.*27. *Achilles dec.*36.*de appell.* ſeu per modum extraordinariæ defenſionis ut vim repellat, oppreſſum ſublevet, Eccleſiaſticum quodammodo reducat ad viam juſtitiæ & tramites rectæ rationis *Ioſeph.d.*53.*n.*30.*fol.*346.

An autem quæ à dicto Ioſepho Seſe allata in aliis terrarum regionibus quàm in Hiſpania in uſum deduci poſſint, eſto judicium Eccleſiæ. Neque enim video qui id poſſit propter tam aperta excommunicationis Bullæ Cœnæ Domini verba, in ordine decima quarta quæ laicis ab Eccleſiaſticis oppreſſis ſupplicationem duntaxat ſuperiori permittit. Certè laica poteſtas innocentem quempiam via & modo illicito contra poteſtatem Eccleſiaſticam in cauſis Eccleſiaſticis defendere non poteſt ſine peccato & excommunicationis periculo. Qua de re videatur Gregorius Sayrus in Theſauro Theologiæ moralis, *lib.*3.*cap.*18.*per tot.ſignanter num.*8. & alii Bullæ Cœnæ Domini excommunicationisve decimæ quartæ commentatores, itaque tutior animæ via & Reipubl. utilior, ſi utrumque arbitri juris eligantur, vel res controverſa ſuperiori referatur, id quod ante tetigimus *hac quæſt.n.*16. & 21.

QUÆSTIO XL.

An Prælati exempti gaudeant privilegio cap. fin. de pœnitent.

HOſtienſis cenſuit gaudere, in ſumma de pœnitent. §. *Cui confitendum verſ. breviter dicas*: qua de re fuſius ſcripſi infra lib. 4. cap. 35.

QUÆSTIO XLI.

Epiſcopi & Archiepiſcopi, an immediatè ſint ſanctæ Sedi ſubjecti?

SPeciali reſervatione, Epiſcopi & Archiepiſcopi immediatè ſummo Pontifici ſubjiciuntur, ut not. Borgaſius *tract. de Irregularit. & diſpenſat. part.*6. *tit. quis poſſit excommunicare in fin. fol.* 345. *per not. tex. cap. quamvis* 3. *quæſt.* 6. *cap. frater* 16. *quæſt.* 1. Quo fit, ut ſuperfluum ſit inquirere num Archiepiſcopus ratione delicti aut contractus in diœceſi Epiſcopi ſeu ſui ſuffraganei initi, illius forum ſortiatur ad inſtar æqualis aut majoris, qui inferioris juriſdictioni ſeſe ſubjicere poteſt, qua de re alibi. *DD. & tex. l. eſt receptum ff. juriſd. om. judic. cap. ego Berengarius*

 de

Digitized by Google

de conſecr.diſt.2.cap.P.& G. de officio Deleg. cap.nos incompetenter. 2. *queſt.* 7.*cap.cum dilectus de elect.cap.fin.de crimine falſi.* Id enim hodiernis exemptionum privilegiis non eſt receptum,eoq, jure non utimur. *Gomeſius ad d.Reg. Cancell.ſecundam. Borgaſius d. tit.quis poſſit excommunicare in fine.* Adeo ut ne quidem citari poſſint ad Rom. curiam ex quovis etiam delicto,niſi imprimis accedat ſpecialis commiſſio Pontificis,ut ſancivit bonæ mem. Pius 4. in conſtitutione,Incip.de ſalute gregis anno ejus primo,*facit tex.Conc.Trid.cap.6.ſeſſ.13.de reform. Lel.Iordan.tract.de origine Romanæ ſedis per tot. Navar.conſ.2.n.5.de foro compet.* Unde ſolent teſte Flaminio Parſio *tract.de reſig.benef.lib.1.queſt.10.n.40.& ſeqq.par.1.*cauſæ Epiſcoporum committi alicui Auditori rotæ. Quibus autem in caſibus Epiſcopi & alii Eccleſiaſtici ratione feudorum aut temporalium Dominiorum ſubſint Imperatori vel Principi ſæculari, vide Andream Gail. & DD. ab eo laudatos, *lib.1.obſ.30.n.4.& ſeqq.*,& nos etiam quædam ſimilia inferius attigimus, *lib.4.queſt.85.*

QVÆSTIO XLII.

An portio exempti accreſcat non-exemptis?

SUMMARIUM.

1. *Portio exempti non accreſcit aliis,quando immunitas data eſt à principe.*
2. *Si univerſitas eximat quæ eſt debitrix, portio exempti accreſcit cæteris.*
4. *Teſtator eximens unum hæredum ab alio onere, ejus onus accreſcit cohæredibus.*
5. *Non eſt veriſimile quod Princeps eximat cum damno tertii.*
6. *Motus proprius non tollit defectum intentionis Papæ.*

1 PRincipes ab oneribus publicis exemptiones concedere manifeſti juris eſt. *cap. cum inſtantia de cenſibus cap. accedentes ubi Abbas col.3. verſ. nunc quæro num. 8. de præſcript.* Magnæ autem eſt difficultatis ſi princeps vel communitas eximit aliquem, utrum non exempti teneantur in ſolidum ferre onus,quod exemptis incumbebat. *latiſſime Abbas d.cap.accedentes num.8.ubi etiam Fel. Albert.Brunus tract. de diminutione concluſ.10.num.44.& ſeqq.vol.tract.17.fol.84.col.3.* Pro concluſione diſtinguendi ſunt tres caſus. Primus, aut enim Princeps cui cenſus ſeu onus debetur, nonnullos eximit, tunc portio ſeu quota exemptorum debet detrahi ex cenſu ſeu onere principi debito. Nam exemptionis privilegium uni conceſſum,non debet in aliorum damnum redundare. *l. nec avus C. de Emancipat.liber. l. cum filius*

de

de teſtam.milit.ſpec.Io.Andr.tit.de cenſib §.1.*verſ.quid ſi aliqua communitas tex.l.* 1. *C. ut nullus ex vicariis pro alienis vicariorum debitis teneatur li.* 10. Dicitque Caſtro, quod id in facto viderit obſervari *in l.ſi unus ff.de pact.*

Nam privilegia ſunt interpretanda in præjudicium principis concedentis, non vero in præjudicium tertii, *cap.cum dilecti de donat cap.olim de verb.ſig.Io.Andr.Butr.* & *DD.cap.pervenit de immunit. Eccleſ.* Id quod etiam in foro poli cenſuit Barthol. Fumus *verb.privilegium nu.*8.*in aurea armilla* his verbis: Domini terrarum ſuperiorem non recognoſcentes, non poſſunt in aliquibus concedere privilegia ſuper taliis non ſolvendis, niſi tantundem detrahant de ſolutione ſibi fienda à communi, aliter injuſtitiam committunt, gravantes communitates propter aliquot particulares. Quæ confirmat Barthol. *l.munerum* §.*fin.ff.de munerib.* & *honorib.* inquiens quod de jure communi onus deficientium nullus teneatur ſubire. *l.* 1. *C.de omni agro deſert. lib.* 11.

Secundus caſus, ſi univerſitas ſeu communitas quæ tenetur ſolvere cenſum ſeu o- 2
nus ſuperiori, eſt illa ipſa, quæ reddit aliquem exemptum, tunc portio exempti accreſcit cæteris de univerſitate glo.ordin.ita tenet.*l.evacuatis* §.*1. C. de decurionib. lib. 10.* quæ arguit contra ruſticos qui concedunt nonnunquam immunitates v. g. fabro aut aliis artificibus, tenentur enim pro exempto, quia factum eorum principi obeſſe non debet. *Rom.conſ.*252.*incip.pro deciſione Bald.cap.*2.*requiris de appellat.ſpec.d.tit.de cenſib.*§.*nunc dicendum,verſ.quid ſi univerſitas alicuius loci.*

Tertius, aut agitur de cenſu ſeu ſalario præſtando tertio, videlicet univerſitas 3
tenetur ſolvere ſalarium præfecto ſeu poteſtati, interim princeps facit unam villam communitatis exemptam, cæteri tenebuntur ad integrum ſalarium poteſtatis, nullâ factâ diminutione portionis exempti. *Bald. l. ab omnibus ff. de leg.*1. *ubi Barth.* & *Iacob. de Aret.* *Petrus de Anchar.* *Clem.præſenti de cenſibus Barth.l. actores C.de exact. tribut. lib.* 10. Non ſunt tamen hæc ſine difficultate, maxime vero primus caſus teſte Cardinali, *d. Clement. præſent.* & *Bartholom. Bellen. tract. de ſubſid.charit.quæſt.*59.*numer.* 2. *Albert.Brunus tract.de diminut.*&*deterior.conclusione* 10. *numer.* 44. Inquiunt enim, ſi collectæ debentur ab univerſitate alicui tanquam ſuperiori, ſi is jure ſuperioritatis eximat aliquos, ejuſmodi exemptio ſingulorum non proderit univerſitati. Ideo ſi Pontifex eximat aliquos
à charitativo ſubſidio vel procuratione legati: Nihilominus cœteri adſtrin- 4
gentur non ſecus, quàm ſi unus hæredum eximatur à teſtatore, alii enim cohæredes pro portione exempti obligabuntur *d. l. ab omnibus ff. de leg.* 1. *ubi DD.Iaſon.l.anus ff.de pact. Fel. in cap. accedentes col. antep. uſque ad finem,ubi etiam Abb.de præſcript.Bellenc.d. tract. quæſt.* 59.*numer.* 2. *Brunus d.numer.* 44. Quod videtur etiam eſſe ex mente Barthol. Fumi hic citati *d. verb. privilegium numer.* 8. qui texui ſupraſcripto ita ſubjungit. Si tamen adeſſet aliqua rationabilis

cauſa,

cauſa propter quam aliquid deberent privilegiari, credo quod non peccarent, quia cauſa rationabilis tollit injuſtitiam, ſi autem imperator Papa vel princeps non recognoſcēs ſuperiorem hoc fecerit, debet ſervari & qui ſe gravari ſenſerint, ad ſuperiorem, recurrant, tales enim qui non recognoſcunt ſuperiorem poſſunt exercere ea quæ ſunt
5 Imperatoris, *cap per venerabilem qui filii ſint legitimi.* Non tamen poſſunt facere ſine rationabili cauſa, aliter peccant contra naturæ legem facientes & juſtitiam. Ita ille, quod certe juſtitiæ eſt apprime conſonum, ſed cum mica ſalis; quod ſi exemptio talis eſſet, quæ cæteris notabile damnum generaret, debet ea velut privilegium alteri nocivum revocari, *cap. ſuggeſtum de decimis Card. d. Clem. præſenti in fin.* Imò poſſent cæteri non exempti onus recuſare, & ad Papam ſeu principem appellare. *DD. ubi ſupra.* Non eſt enim veriſimile quod princeps quoſquam eximere velit cum notabili præjudicio cæterorum. *arg. l. 2. §. ſi quis à principe ff. ne quid in loco publ. cap. ſuper eo ubi DD.*
6 *de offic. deleg.* Ut proinde ſuperflua ſit diſtinctio Abbatis. *d. cap. accedentes col. ult.* utrum exemptio ſit data motu proprio, an ad ſupplicationem partis, motus enim proprius non tollit defectum intentionis Papæ. *c. Ægid. de Bellam. deciſ. 475. incip. præmiſſa tres Io. Andr. cap. ſi motu proprio de præbend. lib. 6. Rota in novis deciſ. 108. incip. licet motus proprius. Bellenſ. d. quæſt. 59. nu. 5.*

QVÆSTIO XXXXIII.

Exemptis monachorum cellis, quid nomine cellarum comprehendatur?

SUMMARIUM.

1. *Privilegiorum verba propriè intelligenda.* 2. *Niſi repugnet mens privilegiantis.*

LArga nominis ſignificatione comprehenduntur cellæ quæ ſunt intra clauſtrum ac extra commune dormitorium, quas Abbas per diſpenſationem infirmita-
1 tis cauſa concedere poteſt, *cap. ult. 20. quæſt. ult.* Propriè vero ſunt loca tantum ſecreta & ſolitaria, quæ ab hominum ſeparata convictu ſunt ad contemplandum & Deo vacandum ſpecialiter deputata. *tex. cap. privilegium de verb. ſignif. in 6.* Hac in materia proprio & ſtricto hoc ſenſu ſumendæ ſunt cellæ. *d. cap. privilegium.* ita enim ſemper uſu venit in privilegiis ordinariæ poteſtati derogantibus, ut illius
2 verba propriè intelligi debeant. *glo. Clem. 2. de offic. ord. ord. Imol. & dom. d. c. privilegium & ſæpe probatum eſt ſupra.* Idque niſi mens & intentio privilegiantis repugnet verbis, tum enim intentio eſt verbis præferenda. *Rom. conſ. 20. num. 1. conſ. 180. numer. 10. l. ſcire oportet §. ſufficit ff. de excuſat. tutor.* alioquin certe à verbis non eſt rece-

receden dum *late Franc.cap.1.§.ex parte numer. 2. cum add. de conceſſ. prebenda in ſexto.*

QUÆSTIO XXXXIIII.

Exemptus contra exemptum an utatur privilegio.

HIc articulus ad varios caſus deduci poſſet, quemadmodum videre eſt apud Doctores dum differunt & multipliciter diſtinguunt, an privilegiatus contra pariter privilegiatum uti poſſit ſuo privilegio. *Barth. & DD. Auth. quas actiones numer.3.cum add.C.de ſacroſ.Eccleſ.Io.Andr.in cap.1.de jure patr.in 6.cap. in præſentia ubi Abb.col.12.verſ. & quoniam iſte articulus,item Fel.num.30.de probat. Barth. l. verum § item quæritur in 1.not.de minoribus, diſtincte Franc.in d.cap.1.§.verum num.4. de jure patr.in 6.* ſimiliter de privilegii retorcutione nihil attinet hic dicere, videri tamen poterit Rebuffus de privilegiis ſcholarium *privilegia* 178.*nu*.3.Loriotus *in apicibus juris tit.de privilegii retorcutione per tot.* Quod vero ad deciſionem hujus quæſtionis, num privilegiatus de certo judice, ſi agat contra pariter privilegiatum, quid juris ſit ſtatuendum? vide Io.Andreæ,*cap.1.de privilegiis in 6. adde additionem ad ſpec. de compet.jud.adit.§.1.n.16.glo.fin.par.2.* Paucis prævalere privilegium rei refert Imbertus *inſt.forenſ.lib.1.cap.27.* ac confirmat Peckius in quæſtione ſcholaris Lovanienſis contra Duacenſem *de jure ſiſtendi cap.5.n.4.* quam argumentationem ad has exemptiones duci poſſe, infra non rarò tradidimus. *v. infra quæſt.ſeq.num.5.& paſſim.* Qua de re etiam Collectarius, quem vide diſtinguentem *in cap.cum & plantare num.10. de privileg.* & plene Geminianum *cap.1.§.& id ipſum num.3.eod.in 6.*

QUÆSTIO XLV.

An exemptus poſſit eſſe arbiter?

SUMMARIUM.

1. *Edictum de arbitris eſt permiſſorium.*
2. *Exemptus ut ſit arbiter, cogi ab ordinario non poteſt.*
3. *A laudo ad quem appellandum.*
4. *Majus dignum, trahit ad ſe minus.*
5. *Proportio ſeri inter exemptos, clericos, vaſallos, &c.*
6. *A laudo ad quem appellandum.*
7. *Diſpoſitio circa metiens, an extendatur ad menſu m.*

Digitized by Google

1 EDictum de arbitris eſt permiſſorium; quo fit, ut Exempti quibus nominatim id non prohibetur, arbitri munere fungi poſſint. *l. cum prætor. in pr. ff de judiciis. Blaneus tract. de compromiſſis quæſt. 2. nu. 2.* quod enim quibuſdam prohibetur, id alii licere & permitti dicendum eſt. *cap. inter corporalia de translat. Prælat. d. l. cum prætor. ubi glo. in verbo videtur.*

Cogi tamen Exempti ab ordinario ut perfungantur non poterunt, quia ordina-
2 rius in Exemptos imperium non habet. *l. Labeo §. tractemus in fin ff. de arburis.* Itaque tunc adeundus erit judex Exemptorum ut eos cogat, juxta inſignem doctrinam quam tradit Joannes Baptiſta gener Bartholi *tract. de arburis lib. 5. cap. 7. per tot.*; & ſi plures arbitri diverſos habeant judices, ſingulorum erunt adeundi. *Jo. Bapt. d. ca. 7.* Temperanda autem eſt hæc principalis concluſio, niſi Exempti ex adjuncta aut adventitia quadam qualitate ab arbitrio repellantur, nam ſi v.g. Diſpenſatores forenſium cauſarum & negotiorum eſſe non poſſint. *Blancus d. quæſt 2. nu. 4. Ubertus de Bonacurſo in ſuis præludiis tit. de impedimentis quæ impediunt arbitrum judicare §. plus omnes fere Abbates & §. ſeq.* qualitas illa velut potentior erit attendenda. *l. quæritur ubi DD. ff. de ſtatu homin.*

3 Portò illud hic ſub ſilentio prætereundum non eſt, quod à laudo arbitri Exempti & non Exempti appellandum ſit ad judicem ſuperiorem Exempti, cujus ea eſt ratio, quia Exempti ſunt auctoritate & dignitate præſtantiores ac digniores non Exemptis. *cap. per tuas. ubi glo. de majorit. & obed. cap. ut Apoſtolicæ de præbend. in 6. cap. 1. de conceſſ. præbend. in 6. Rota Dec. 12. n. 1. de præbend. in novis. Henric. Botteius de Synodo Epiſcopi par. 3. nu. 17.*

4 Regulare autem eſt quod majus dignum trahit ad ſe minus dignum, & cauſa potentior cauſam ad ſe minus potentem. *cap. quod in dubiis de conſecrat. Eccleſiæ l. præcipimus in fin. verſ. Eadem obſervanda. Barth. C. de appellat. Barbat. cap. ſuper quæſtionum §. ſi vero ubi DD. de offic. deleg. Præpoſitus Rubr. de appellat. col. 18. ubi late Blancus de arbitris quæſt. 10. n. 15. per d. l. quæritur ubi DD. ff. de ſtatu hominum.* Confirmatur argu-
5 mento à proportione, quod in hac ipſiſſima materia validum eſſe poſt Gloſſam teſtatur præſes Everardi in locis legalibus. *loco à proportione circa medium glo. c. 1. verb. nunquid ergo & cap. auctoritate verb. non Exemptos de privilegiis in ſexto.* Cum enim Analogia ſit & proportio in materia fori inter Exemptos, Clericos, Laicos, Vaſallos, extraneos, quibus ſingulis ſpeciales & ſinguli ſunt deputati judices, fit ut ab uno ad alium efficax argumentatio trahi poſſit. *v. Felin. cap. cum ordinem num. 7. verſ. modò & num. 8. in princip. ubi Anto. de Butrio de Reſcript. idem Butrio cap. ſuper litteris colum. 25. verſ. & per hoc patet eod. tit. Abbas cap. ſignificaſti numer. 12. verſ. videmus & verſ. Item omnes rationes de foro compet. ubi ſupra cap. 1. numer. 12. infra lib. 2. quæſt. 4. numer. 6.*

6 A laudo vel ſententia judicis Clerici & Laici appellari debet ad ſuperiorem Clerici

rici. *Rebuff. de privileg. Scholar. privileg. 106. num. 14. & ſeqq. Barth. l. 1. §. ſi quis num. 13. ff. de appellat. vide Supra quæſt. 26.* Ergo ſimili in caſu idem ſtatuendum eſt in exemptis, per auctoritates Rebuffi & DD. ſupra citatorum, quia cum actus attribuitur perſonis mixtis, qualitas unius ex mixtis attrahit ad ſe totum mixtum. *d. l. quæritur ubi late DD.* Porrò ratio prætactæ proportionis & Analogiæ eſt, quod quando duo ſic ſe habent, quod alterum eſt metiens, alterum menſum, lex diſponens circa metiens cenſetur ſimiliter cum eadem eſſe ratio etiam diſponere circa ipſum menſum. *Domnic. cap. primo colum. 3. verſ. ſed fallit quinto ubi Franc. num. 8. verſ. nonò limita de temporibus ordinand. in 6. Navarrus in manuali ca. 22. num. 72. verſ. ad quæſtionem.* In iis enim quæ ad invicem commenſurantur, idem eſt judicium, eademque juris diſpoſitio. *Franc. d. num* 8. Quare cum inter prætactos ſit quædam fori commenſuratio, ab illis invicem argumentatio duci poteſt. *DD. ubi ſupra. Navarr. conſ. 62. num. 5. de Regular.* ad inſtar etiam æquiparatorum, quorum idem eſſe judicium *dixi infra lib. 4. quæſt. 54. num. 4. Cavalc. Deciſ. 32. num. 6. par. 1.*

QVÆSTIO XLVI.

An poſſint eſſe tutores?

SUMMARIUM.

1. *Opinio affirmativa.*
2. *Datio tutoris ſpectat ad ordinarium.*
3. *Exempti non ſunt de Diœceſi.*
4. *Paria dicuntur fieri extra territorium, vel in loco exempto.*
5. *Teſtamentum factum in loco exempto Senenſi, non cenſetur factum Senis.*
6. *Delegari non poteſt tutor, qui deleganti non ſubeſt.*
7. *Opinio affirmativa.*
8. *Voluntaria iuriſdictio quæ ſit.*
9. *Ceſſante cauſa privilegii, ceſſat privilegium.*
10. *Voluntariæ iuriſdictiones poſſunt expediri quocunque tempore.*
11. *Exempti etiam Religioſi, poſſunt eſſe executores teſtamentorum.*
12. 13. *Compelluntur tamen ad rationes ab ordinario cum quadam diſtinctione.*
14. *Argumentum ab executoribus ad tutores.*
15. *Laicus an conſtituere poſſit tutores clericos.*
16. *Quæſtio reſolvitur cum diſtinctione.*
18. *Epiſcopus dat tutores Laicis perſonis miſerabilibus.*

19. *Si*

19. Si in diœceſi non ſint idonei, an poſſint nominari exempti.
20. Eccleſiaſticus ſupplet negligentiam laici.
21. Quid ſi Eccleſiaſticus habeat mixtum imperium.
22. An clerici, monachi &c. aut ſimiles fungi poſſint tutela.
23. Tutor conveniri debet in foro pupilli.

1 DUbia videtur hæc quæſtio, pro cujus negativa videtur eſſe Wezembecius *In parat. ff. tit. de tutelis num.* 6. dum ſic dicit. Qui in dignitate aliqua aut
” privilegio ſunt, ut miles, colonus principis, exempti à juriſdictione & ſimiles, qui-
” bus adjunctis pupilli conditio deterior futura eſt, quia pares potentioribus eſſe
” non poſſumus, eis tutela delegari prohibetur, ita ille *per l. neque l. 4. l. fin. C. qui da-*
2 *ri tutores l. 3. ff. de alienat. mutat. judic. cauſ. fact.* Datio enim tutoris ſpectat ad magiſtratum ſive ad ordinarium loci. *Gail. lib. 1. obſer. 1. num. 48. l. 1. ff. de tutorib. & curat. datis ab his ubi glo. verb. ejuſdem text. l. jus dandi ff. eod. & d. l. neque & Loriot in apicibus juris tit. de tutelis axiom. 18. & ſeq. Faber l. unica in fine ubi & DD. C. ubi petantur tutores*, à quo hi adeo ſunt exempti, ut extraneorum jure cenſeantur. *gloſ. & præſescitatus ſupra eod. lib. cap.* 45. *nu.* 5. non enim dicuntur eſſe de diœceſi ſive de terri-
3 torio loci, *Lapus Clem. 2. de privileg. Fel. & DD. cap. grave de officio ord. & dixi latius ſupra quæſtione quinta verſ. Ad tertium negatur, uſque ad verſ. ad poſtremum Ang. conſ. 337. alias 307. quod incipit in cauſa Clem. 1. de exceſſib. prælat. Anton. de Roſellis*
4 *tract. de indulgentiis num. 315.* Ideoque argumento à perſonis ad loca paria dicuntur extra territorium fieri vel in loco exempto. *Cald. conſ. 14. de foro compet. Ang. conſ.*
5 230. *Quedam Margareta vol. 2. DD. d. cap. grave*, unde inquiunt Ang. Cald. Fel. jam citati, teſtamentum factum in loco exempto Senenſi, non cenſeri factum in territorio Senenſi. Quod ſit cum in exemptos juriſdictio ordinarii dantis tutores non ex-
6 tendatur, eis tutelam delegare non poſſit; ut enim dictum eſt, delegari non poteſt tutor, qui juriſdictioni delegantis non ſubeſt. *d. l. 1. & d. l. jus dandi l. neque in locum C. qui petant tutores. Barthol. l. etiam municeps ff. de Tutelis. glo. l. quæro ff. de teſtam. tutel.*
7 Pro affirmativa autem adfertur, quod in his quæ ſunt voluntariæ juriſdictionis, exempti poſſunt ſeſe ſubjicere ordinario, etiam ſine venia ſuperioris. *Io. Andr. cap. 1. de privil. in 6. Lapus cap. cum in illis de tempor. ord. in 6. & Clement. attendentes §. cæterum de ſtatu regul. Laudenſ. Clem. 1. de relig. Brixienſis in repert. verb. exemptio col. 1. & 5*
8 Voluntariam juriſdictionem voco, quæ à partium mera voluntate dependens judiciariam cognitionem non requirit, nec in invitum redditur, velut manumittere, adoptare, beneficia conferre. *not. l. 2. ff. de offic. prætor. & DD. l. actus C. de feriis* ac ut ſunt verba Molinei *ad conſuet. Parienſ. tit. 1. § 42. num. 11. fol.* 562. Cum agitur (inquit) de tutore aut curatore deputando minori aut agnato furioſo vel prodigo,
” Aut de inſinuatione, donatione, exemplatione veterum inſtrumentorum, vel de
” ” aper-

apertura & publicatione teſtamenti, aut decreto interponendo in alienatione prædiorum minoris & ſimilibus, in ejuſmodi enim voluntariis viget ordinarii juriſdictio in exemptos. *Molin. d. num.*11. quippe quod tum eſſet finis & cauſa privilegii, de qua latè dictum eſt ſupra *capite primo*. Ideoque ceſſante cauſa privilegii, ceſſare 9
debet privilegium *l.litia.l.uſuras ff. de leg. 2. cap. cum divi.diſt.* 63. *Rom. conſ.* 180. 10
num. 7. *dixi infra lib.* 3. *cap.* 7. Unde poſſint expediri quocunque tempore etiam feriato & ubicunque *d.l.act.ubi Bald. & DD. Mol. ubi ſupra Ant. de Canario tract.de inſinuat.inſtrument.quaſt.6.num.14.per tex.l.qui habet §. quolibet loco & tempore curatorem dari poſſe ff de Tutelis l.nec mandante §. dum ubi Barth. ff.de tutorib.& curat.dat ab his dicte Abb.cap.cum Eccleſia num.6. de immunit. Eccleſ. Vantius de nullitate ex defectu ordinarii num.*109.*fol.* 28. nec in tutore deputando requiritur cauſæ cognitio aut citatio, niſi is detur per inquiſitionem. *Barth. l. qui habet §. quolibet ff.de tutel.l.legitimos in pr.ff. de legit.tutel.Tiraq.Tract.Res inter alios acta num.*87. 11
Confirmatur primo Ratione à ſimili, nam exempti quamvis religioſi; poſſunt eſſe executores teſtamenti.*Fel.c.fin.n.6.verſ.& adde de foro compet.fol.* 44. *Fumus verbo executor n.14.Clem.unica ubi Sabarella de teſta.Io.Franc. Pannus tract. de viſitationib. q.5 ſecunda partis n.92.tract.14.Idem tract.de offitio capituli ſede vacante q.7. ſecunda partis n. 6.vol.tract.15.Navarr.conſ.1.ne clerici vel Monachi par.1.Ang. in ſumma verb.* 12
executor n.20. hac tamen diſtinctione; quod religioſi compellantur ad rationes ab ordinario, alii vero neutiquam. *Ang.d.n.20.Fumus d.n.14.glo.Clem.1.verb.tales, ubi etiam Cord.n.12.de teſta.Io.Baptiſt.Pavinus d.tract.de poteſt.cap.ſede vacante d. num.6.*
Quod tamen Concilium Tridentinum poſtea temperavit; nam indiſtincte execu- 13
tores teſtamenti ad pias cauſas ad rationem Epiſcopo reddendam obligantur, *ſeſſ.22. c.8.de reform.Petr.Brixienſ.in repert.verb.Exempti ſi tanquam executores. Alphonſus Villagnos in ſpeculo viſitatorum fol.32.n.9.* Idque tanquam ſedis Apoſtolicæ delegato, de quo ſequenti parte ſuo proprio capite dicetur: Ad hæc ſi ita in executoribus diſpoſitum eſt, videtur ab identitate idem hac in quæſtione reſolvendum quo ad tutores, hi enim & illi eiſdem quaſi legibus conſtitutionibuſque regulantur,
Ioannes Iacobi à Cambiis Io Aldendorp.tractatibus de executoribus ultime volunt per tot. 14
*Iacob de Arena tract.de commiſſariis, Ferrarinus in forma libelli ad reddendam rationem tutelæ § an executores n.1.fol.*306. Confirmatur ſecundo Argumento proportionabili, quod eſt inter clericos reſpectu judicis laici, & exemptos reſpectu ordinarii, quod valere diximus ſupra *cap.45.verſ. Idque argumento n.5.* Nam opinione An- 15
geli & à ſe clarum, clerici licet ſint ſacerdotes, dari poſſunt tutores à judice laico. *Angel.§.ſed hoc jure num.3 inſt. de atiliano tutore Stephan. Aufrer. tract. de poteſtate ſeculari ſuper Eccleſiaſt.perſonis regula 2.num.28.& regul.4.num.25. Maſſuer.in pract. tit. de tutore num.* 18. Pro ſolutione quæſtionis videtur cum Molineo *d. num.*11. diſtinguendum; aut enim exempti ultro ſine ſtrepitu judicii tutelam legitimam

 ſuſci-

Digitized by Google

ſuſcipiunt, tunc locus erit opinioni affirmativæ. *gloſſa l. divus in verb. vendicare ff. de tutorib. & curat datis ab his*, comparantur enim exempti extraneis, qui legitima tutela fungi poſſunt, Dativa vero minimè. *Cavalcan de Tutore & Curatore cap. 1. numer. 3.* Aut vero tergiverſantur judicialiter conteſtando, quo caſu tutelam evitabunt, re-
17 trahentque cauſam ad ſuum judicem. Quæ tamen diſtinctio non uſquequaque ſatisfecit omnibus argumentis, Nam licet Angelus & ſequaces exiſtiment ſacerdotem dari poſſe tutorem à judice laico, ex quo is habeat Domicilium ſub juriſdictione judicis laici, quippe quod ad hoc ut quis dari non poſſit tutor, duo copulative requirantur, videlicet quod extraneus ſit, & quod ibi non habeat domicilium, *d. l. neque C. Qui dari tutores poſſint, Ang. d. § ſed jure num. 3. Inſt. de Attiliano tut.* Cæteris tamen longe aliter viſum eſt, volunt enim judicem ſæcularem non poſſe clerico tutorem conſtituere, ex quo is non ſit de ejus juriſdictione, & vice verſa Eccleſiaſticum non poſſe conſtituere laicum, quia ſimiliter non habet juriſdictionem temporalem, nec jus eum cogendi. *Faber §. 1. n. 4. & 5. inſtit. de Attiliano tutore per l. 1. in fin. l. jus dandi ff. de tutor. datis ab his & §. 1. & ſeq. inſt. de Attil. tut. Auth. ſtatuimus C. de Epiſcop. & clericis Barth. l. etiam ff. de tutelis. Rol. à Valle de inventario par. 2. quaſt. 16. num. 1. 2. & ſeqq.* Idque etiamſi Eccleſiaſticus de conſuetudine cognoſcere poſſet indiſtincte inter laicos de cauſis civilibus, non enim ideo iſtiuſmodi conſuetudo trahenda eſſet ad cauſas mixti imperii, qualis eſt datio tutoris. *Faber*
18 *d. §. 1. num. 6. inſtit. de Attilian. tutor.* Reſtringendum tamen iſtud eſt, 1. in miſerabilibus perſonis laicis, eis enim Epiſcopus indiſtincte tutores dare poteſt, veruntamen non aliis quam ſuæ juriſdictioni ſubjectos, *cap. pervenit diſt. 86. cap. generaliter 16. quaſt. 1. cap. licet diſt. 87. cap. Ciprianus 21. quaſt. 3. Fumus verb. tutela nu. 2. Ang. eod. verbo in ſumma. Faber d. §. 1. nu. 5 inſt. de Attilian. tutor. Bald. conſ. 363. vol. 1. Barth. l. legitimos in fin. cum addit. ff. de legitim. tutorib. Mathias Caſtritius in annot. ad maſſuerum tit. de tutore in quaeſtionibus num. 16. fol. 405. Faber §. minores n. 2. ubi vide inſt. de excuſat. tutorum.*

An tamen miſerabiles eſſe debeant habitu & actu ſimul, an vero ſatis ſit, ſi ſint habitu aut actu tantum, videatur latè Abbas & DD. *cap. ſignificantibus nu. 6. de officio delegati DD. l. unica C. quando imper. inter pupillos & viduam, Faber. Auth. presbiteros C. de Epiſ. & clericis.*
19 Porro ſi judex, quiſquis ille ſit, non habeat ſub ſe idoneos, quos ad tutelæ munus nominare poſſit, poterit alium nominare etiam exemptum, proprioque ejus judici ut cogat repræſentare. Ita enim Divus Marcus & Severus Proculo reſcripſerunt in hæc verba *l. Divus ff. de tutorib. & curat datis.* Si quando deſunt in civitate, ex quo pupilli oriundi ſunt qui idonei videantur eſſe tutores, officium ſit magiſtratuum inquirere ex vicinis civitatibus honeſtiſſimum quemque, & nomina præſidi provinciæ mittere, non ipſos arbitrium dandi ſibi vendicare, cujus legis diſpoſitio quare in exemptis rationem habere non poſſit non video, ubi enim

Digitized by Google

enim eadem eſt ratio, ibi etiam eadem juris æquitatiſque debet eſſe diſpoſitio, *late preſſes loco ab identitate rationis.*

Reſtringo antedicta 2. niſi judex ſæcularis in conſtituendo tutorem laico ſit negligens, tum enim juriſdictio ſeu datio devolveretur ad Eccleſiaſticum, *cap. ex tenore, ca. cum ſit, c. licet ubi DD. de foro compet. Faber d. §. 1. n. 5. in fin. de Attilia tutor.* 20

Reſtringo 3. niſi conſuetudo tribueret Eccleſiaſ. mixtum imperium hujuſmodive cognitionem inter laicos, eſſet enim obſervanda. *l. 1. C. de Emancip. lib. Faber ſup. d. numer. 6.* 21

An vero indiſtinctè clerici in minoribus majoribuſve ordinibus Monachi, Epiſcopi & ſimiles poſſint fungi munere tutelæ teſtamentariæ legitimæ dativæ, ne meos cancellos egrediar, videantur *DD. Specul. tit. de tutore Rubr. de impug. tutorum §. Generaliter verſ. Item opponitur nu. 10. & ſeq. cum addit. Faber & DD. d. Auth. presbyteros Barth. l. legitimos §. ſi legitimus cum add. ff. de legitimis tutorib. Angel. & Fumus d. verb. tutela n. 2. Abb. c. ex parte de ſepult. nu. 5. Caſtritius loco citato DD. §. idem in milite inſt. de excuſ. tutor. Faber §. minores quem vide numer. 2. in fine inſt. de excuſat. tutor fol. 53. vol. 4.* 22

Quod ſi tutor nomine pupilli conveniatur, adiri debebit judex non tutoris, ſed is qui proprius eſt pupilli, cujus contemplatione convenitur, *cap. cum deputati ubi Abbas de judic. & in c. literas de reſtitut. ſpoliat Barth. l. 1. § ſufficit ff. de adminiſt. tutor.* 23

QUÆSTIO XLVII.

Quid juris ſi exempti fide jubeant?

SUMMARIUM.

1. 2. *Exemptus non poteſt eſſe fidejuſſor judicio ſiſti, in contractibus vero poteſt.*
3. *Poteſt tamen recuſari.*
4. *Fidejuſſor exempti conveniri debet coram ſuo ordinario.*
5. *Clerici an fide jubere poſſint.*
6. *Recipiens exemptum in fidejuſſorem, an variare poſſit.*
7. *Fidejuſſor exempti an debeat diſcuti ante principalem.*

Exemptus fidejuſſor judicio ſiſti eſſe non poteſt, quippe quod ejuſmodi fidejuſſor eſſe debeat ejuſdem fori, quo judicium agitur, *Barth. l. 3. n. 11 ff. de fidejuſſorib. gloſ. l. 1. ff. qui ſatiſdare cogantur. Card. Clem. 1. qu. 8. de cenſibus. Abb. c. 1. n. 2. in addit. & n. 6. de fidejuſſorib. S. imſonius ad conſ. Turonenſ. tit. 1. §. 24. glo. 3. verſ. pro finali tex. l. 1. ubi DD. ff. ſi quis in jus vocat. non ierit l. ſi fideiuſ. ubi tex. ff. qui ſatiſdare cogantur.* 1

At vero in contractibus eſſe poteſt, nullo enim id jure prohibetur, erubeſcimus autem ſine lege loqui. *§. conſideremus Auth. de triente & ſemiſſe l. illam in fin. C. de collat.* quippe ſatis eſt eo in caſu fidejuſſorem ſine exceptione conveniri poſſe, *Barth. d. l. 3. numer. 11. in fine Abb. cap. 1. & ſeqq. de fidejuſſoribus,* 2

licet

Digitized by Google

licet certe tunc recuſari poſſit, nam idoneus debet eſſe non tantum ex facultatibus, ſed etiam ex conveniendi facilitate *tex. l. 2. in pr. ubi glo. ff. qui ſatiſdare cogant. Barth.*
3 *l. qui ſatiſdare nu. 2. ff. de fidejuſſorib. Iaſon. l. 1. n. 5. ff. ſi quis caut. judicio ſiſti fol. 101. Spec. tit. de ſatiſdationibus §. dicto nu. 5. ubi loquitur in ſcholari qui privilegiatus eſt*, qualis non poteſt cenſeri exemptus, qui conveniri aliter non poteſt, quam coram proprio ſuo judice. *Bertachinus tract. de Epiſcopo lib. 1. par. 1. quæſt. 17. nu. 29. fol. 160. vol. tract. 2. late Franciſ. Marcus Delphin. deciſ. 1055. part. 1. Barth. l. 1. num. 2. ff. ſi quis in jus vocatus non ierit*, ſicut è contra fidejuſſor exempti conveniri debet coram ordinario judice,
4 non obſtante privilegio exempti ſive debitoris principalis. *Spec. de compet. judicis adit. §. 1. verſ. ſed pone Clericus, Guido quæſt. 562. num. 6. Aufrerius de poteſtate ſæcularis ſuper Eccleſ. perſ. Reg. 4. num. 26. vol. tract. 14. Minſing. lib. 2. obſer. 5. Bover. ſing. cautio. nu. 6.* qua cautela autem exemptione principalis gaudere poſſit, vide infra *l. 2. quæſt. 37. num. 18.*

Utrum vero clerici fidejubere poſſint & quando, eſt extra hoc inſtitutum, de quo late *DD. cap. 1. & ſeqq. de fidejuſſor. Angel. & Fumus in ſumma verb. fidejuſſor. Barth. l. 1.*
5 *ff. ſi quis in jus vocatus non ierit. Francus cap. 1. nu. 5. de injuriis.*

Similiter quid juris ſit, ſi quis recipiat exemptum in fidejuſſorem, an ex poſt facto variare poſſit, vide diſtinctionem DD. Inter ignorantiam juris & facti, atque ſcienti-
6 am, *Barth. late in l. qui ſatiſdare n. 6. & ſeqq. ff. de fidejuſſorib. fol. 109. col. 4.*

Poſtremo notandum eſt, ſi exempti admiſſi ſint in fidejuſſorem, non erit neceſſaria illorum excuſſio in quod fuſius apud Vincentium Carocium notatum eſt *tract. de Excuſſione bonorum par. 2. quæſt. 39. & ſeqq.* id, quod etiam ſequenti quæſtione obiter attingemus.

QUÆSTIO XLVIII.

An edictum de alienatione judicii mutandi cauſa facta vendicet ſibi locum in exemptis?

SUMMARIUM.

1. *Concluſio affirmativa.*
2. *Exempti cenſentur alterius juriſdictionis.*
3. *Clericus dicitur potentior ratione fori.*
4. *Exempti dicuntur eximii & præcellentes.*
5. *Excuſſio exemptorum non eſt neceſſaria.*
Quid in clerico inſignis conditionis.
6. *Quid in perſonis aliter privilegiatis.*
7. *Res litigioſa facta exemplo non fit de foro exempti.*

Utique

UTique, Nam ſubiiciens alteri hominem alterius provinciæ & juriſdictionis, ſi id dolo malo mutandique judicii cauſa faciat, incidit in hoc edictum, *l.3. in pr. ff. de alienat. iud. mutandi cum facto Barth. l. item § fin. ff. eodem DD. C. & in Decreta l. eod. tit.* Diximus autem ſæpe exemptos cenſeri alterius provinciæ, territorii ſive Diœceſis, *quæſt. 45. num. 5.* A ſimili idem placuit nonnullis in alienatione facta in Clericum, quia Clericus potentior habetur ratione ſui fori, *Speculat. de ceſſio. action. § 1. n. 3. verſ. ex proximè dictis. Barth. l. 1. in fine de alienat. jud. mut. cauſ. facta, Bald. l. ſtipendia nu. 3. C. de procurat.* Licet Innocentio aliter viſum ſit, *cap. ex parte ubi Abb. nu. 2. de alienat. judic. mutandi cauſ. fact.* vide Carocium diſtinguentem, *tract. de excuſſionibus part. 2. quæſt. 39. nu. 4.* puta in ſimplici Clerico, ſecus verò, ſi prædives ſit, aut juriſdictione vel dignitate decoratus. Duennas *Reg. 188. n. 4. Gomeſ. ad Reg. Cancellar. de ſurrogandis quæſt. 7. Clar. tract. de Emphiteuſi qu. 22. in fine Cæſar. Contardus ad l. unicam limi. 1. nu. 99. C. ſi de moment. poſſeſſ.*

Confirmatur noſtra concluſio, quia Exempti dicuntur eximii, ac præcipua quadam nota digna. *cap. per tuas ubi glo de maior. & obed.* dixi *ſupra lib. 1. quæſt. 1. nu. 2.* qui proinde, cum ſint potentiores, excuti non ſolent, *Apoſt. ad Abb. cap. 2. de fide juſſorib.* quod ipſum in alienatione facta in Clericum, inſigni aliqua conditione decoratum, teſtatur Vincentius Carocius, *d. tract. de excuſſione bonorum par. 2. quæſt. 39. n. 5.* Idem reſponſum eſt in ſcholare, minore muliere, cum enim ejuſmodi perſonæ ſint plurimum privilegiatæ, tam ex jure ſcripto, quam ſtatutis Civitatum, ita, ut cum eis non ſine magna difficultate litigari poſſit, non erit neceſſaria eorum excuſſio. *Marſilius de fide iuſſoribus n. 302. in fine, Carocius d par. 2. quæſt. 40. per tot.* eadem de Civitate obſervantur, habetur enim inſtar perſonarum potentiorum, quia difficulter eſt conveniendo. *Aimo conſ. 205. Covarr. d. limit. 1. 102. Anchar. conſ. ult. col. 3. verſ. Præterea.*

Incidenter inquirendum, quid ſi res litigioſa bona fide in Exemptum transferatur, an cauſa ad illius judicem remittetur? minimè: qua de re videri poterit Papon. in Arreſtis *lib. 12. tit. 2. de vice de litige & choſes litigieuſes, Arreſt. 2. vide infra lib. 2. qu. 16.*

QUÆSTIO XLIX.

An valeat Exemptio ſurreptitiè obtenta?

SUMMARIUM.

1. *Diſtinguendum inter reſcripta gratiæ & juſtitiæ.*
2. *Exemptio ipſo jure nulla per ſurreptionem*
3. *Omnia ſunt exprimenda principi.*
4. *Literæ beneficiales privilegiorum æquiparantur.*

1 IN hoc articulo ſurreptionis,ab omnibus diſtingui ſolet inter reſcripta juſtitiæ, & reſcripta gratiæ,ſeu privilegia ut illa ſurreptione non vitientur ipſo jure. Hæc autem quacumque ſurreptione etiamſi ex ſimplicitate proveniat, ipſo jure vitientur. *Abb. Fel. & DD. cap ſuper litteris de reſcript. Jaſon. l. qui cum ſe n. 4. ff. de Re jud. per l. ſi dubitetur §. ita demum ubi Barth ff. de fidejuſſor. Doct. Pariſ. conſ. 4. nu. 26. & ſeq. par. 2. late Menoch. de arbitr. jud. caſu 201. & 202. Fel. in Repert. verſ. ſurreptio non doloſa vitiat. privilegium.* Idque etiam eſt ex mente Rebuffi; qui ſic loquitur *in praxi beneficiorum par. 1. tit. differentia inter reſcripta,* &c.

2 Reſcriptum ſeu privilegium Exemptionis ſi per ſurreptionem obtineatur, an ſit ipſo jure nullum? videtur quod ſic ad inſtar reſcripti Avocatorii, quod ſurreptione ipſo jure nullum eſt, quia judici, hic autem Epiſcopo fit contumelia, eo quod evocatur aut eximitur quis ab ejus juriſdictione ſine ſua culpa. DD. cap. ex litteris de officio deleg. Fel. cap. ad audientiam 2. fallent. Decima de reſcript. Franc. cap. 1. de litis cont. in 6. ita ille. Quod poſtmodum alii plurimi confirmarunt. *Ant. Milis in Repert. verb. privilegium redditur fol. 372. & verb. privilegio fol. eod. Item verb. Gratia ſive ſit indulgentia fol. 179. Bonacurſo in praxi tit. de impedim. quæ contra reſcripta.*

3 Unde omnia exprimenda ſunt, & de omni eo facienda eſt mentio, quod Principem ad aliter atque aliter concedendum movere poſſet, *c. conſtitutus de reſcript. c. ſuper litteris c. poſtulaſti, c. in noſtra ubi Abb. & Fel late de Reſcr. not. in c. dudum de prebend. in 6.* Id quod & alibi tradidimus, dum probavimus quod in impetratione reſcriptorum juſtitiæ adverſus Exemptos facienda ſit mentio exemptionis *infra li. 2. q. 3.*

4 Confirmatur ex traditis per Mandoſium & Doctores ab eo allegatos aſſerentes, privilegia & literas beneficiales quo ad nullitatem ex ſurreptionis vitio inducendam parificari. *Innocent c. cum. dilecti de reſcript. Abb. c. ad audientiam 2. n. 14. verſ. quod autem dixi in litteris impetratis ad beneficia de reſcript ubi etiam Doctores. & ita in ſpeciem decidit Rota prout dec. Guido ben. 87. incip. fuit tantum 19. Decembris. Mandoſius in ſignatura gratia tit. protonotarii col. 4. ſub finem*, Exemptionum autem privilegia juris odioſi cenſeri, ſupra ſatis à nobis traditum eſt, *lib. 1. cap. 4.*

QUÆSTIO L.

An & quatenus Concilium Tridentinum cenſeatur derogare Exemptionibus.

SUMMARIUM.

1. *A quo tempore incipiat ligare Concilium.*
2. *Quid ſi dubitetur de mente Pontificis.*
3. *Vicimores præſumuntur citius ſcire conſtitutio-*

ſtitutiones Principum. Lex non ligat, niſi duobus poſt publicationem menſibus.
4. Promulgatio de eſſentia legis, & quare in dubio recepta præſumitur.
5. Lex in curia promulgata, an liget Provinciales. Juſta ignorantia excuſat.
6. 7. De Stylo Romano lex in curia promulgata ligat omnes, Regulæ Cancellariæ ligant omnes.
7. De iure requiritur publicatio in provinciis, ſecus de ſtylo.
8. Lex non recepta an liget.
9. Lex promulgari videtur cum conditione, ſi recipiatur.
10. Videtur ſuſpenſus eſſe tantiſper effectus legis.
11. Juſta cauſa excuſat ab obſervatione legis.
12. Lex non præſumitur recepta.
13. Quid ſi non recipiatur per ignorantiam.
14. 15. Deſuetudo legis.
16. Lex Papæ enervatur, quam Provinciales ignorant.
17. An ſint paria legem revocari, vel non recipi?
18. Semel extinctum non reviviſcit.
19. Reſcriptum ipſo iure nullum, & validum, ſed elidibile differunt.
20. Concilium Trid. quo ad mores non receptum, cenſetur eſſe in ſuſpenſo.
21 Lex ob ignorantiam non recepta, ligat ſtatim habitâ ſcientiâ.
22. Obligenturne omnes ad obſervantiam Concil. Trid.
23. Pontificis eſt interpretari Conc. Trid.
24. Concilii Trid. leges non ligant probabiliter ignorantes.
23. Ignorantia excuſat à pœna legis.
26. Conſtitutiones reformatoriæ Conc. Trid. non obligant ubi non ſunt receptæ.
26. Quanto tempore tollatur lex.
27. Bullæ ligant Provinciales, quamvis non publicentur, ſecus ſi non recipiantur.
28. Excipitur Cœna Domini.
29. Concilium pro parte receptum, pro parte ligat.
30. Quatenus poſteriores conſtitutiones derogent Concilio Trid.
31. 32. Papa ſolus derogare poteſt Concilio.
33. In derogatione requiritur ſpecifica mentio.
34. Fallit, niſi derogetur ex certa ſcientia.
35. Quando id fieri cenſeatur.
36. Conſtitutio papalis, an allegari debeat in iudicio.
37. Conſtitutio notoria non eſt allegandа.
38. An inſtar conſuetudinis notoriæ.
39. Conſtitutiones papales, an afficiant regna temporalia.
40. Auctoritas Regum & Pontificis non eſt miſcenda & confundenda.
41. Pontifex quatenus auctoritatem habeat in Principes ſæculares.

ARdua hæc eſt quæſtio: ad cujus explicationem reſolutionemque priuſquam veniamus, non erit abs re, ſi interiiciantur aliquot quæſtiones non minus utiles, quam ſcitu pernecеſſariæ. Quarum prima ſit, à quo tempore incipiat ligare Conſtitutio, lex, ſeu Concilium. 1

Dico 1. Conſtitutionem non ligare ante lapſum temporis conſtituti à legislatore expreſſe volentis, legem non ligare ante lapſum certi temporis, ſed tantiſper eſſe in ſuſpen-

ſuſpenſo.*glo.Franc.in data ſexti Decret.n.11.& ſeq.ubi DD.late Menoch.de arbitr.judic.caſu 186.per tot.Botteius tract.de Sinodo art.3.Concl.1.n.1.& ſeq.Doctè Guynetr.ad prag.ſanct.onem tit. de concluſione Eccleſiæ Gallicanæ §. nos igitur glo.verſ.publicatione*, id enim plane à voluntate legislatoris pendet, qui ſi velit legem ſtatim à publicatione ligare, viresve ſortiri, ligabuntur confeſtim, non modò ſcientes legis promulgationem, *c.cum ſingulis de præbend.in 6.glo.Clem.2.in verb.ex tunc de hæreticis, Franc.d.n.11 & ſeq.* ſed etiam ignorantes, juſta & excuſabili ignorantia, quo ad irritationem actus, licet tamen non quo ad pœnam ſeu peccatum, *Abb.cap.2.n.7.de conſtit.ut Felin. & alii glo.in d.Clem.2.& in data ſexti Decretal.Puteus Deciſ.281.li.1.Guimer.d.glo.in verb.publicatione.*

2 Secunda quæſtio, ſi ſit dubium, ligabiturne ante duos menſes poſt publicationem? Diſtinguendum eſt, ſi ſit lex inferioris à principe, ſtatim incipiet ligare ſubditos à tempore ſcientiæ. *Fel.Abb.dec.& DD.d.cap.2.de conſt.* Ita intelligendus eſt Guimer. *ad pragmat ſanct. tit.de concubinarus in pr.in glo. verb. duos menſes*, nullo enim jure cavetur, quod vinculum legis inferioris à principe differatur, ergo non eſt id dicendum, erubeſcimus enim ſine lege loqui.*cap.conſuluiſti 2.qu.4.§.conſideremus, Auth.de triente & ſemiſſe l.illam C.de collat.* ad præſumendum autem ſcientiam

3 hoc in caſu tempus eſt arbitrarium, ita, quod viciniores præſumantur citius aliis id ſciviſſe. *Abb.d.cap.2.n.8.arg.cap.quoſdam cap.quanto de præſumpt.* Si vero ſit lex veri Principis, non videbitur ligare ſubditos etiam ſcientes illius promulgationem ante lapſum duorum menſium, velut contra Panormitanum, Imolam, Felinum, & Hieronymum à Sorbo Capuccinum, qui dicit eſſe communē opinionem, *in Annotationibus ad Bullam de largitione munerum in compendio privilegiorum minorum &c.fol.198* Concludit inſignis Navarrus ſequendo gloſſam *in data ſexti*, Antoninum & Decium *in d.cap.2.ubi Navar.in.1.& 2.lect.*Decium *cap.1.n.19.de poteſt Prælat.* inquiens, quod per Authenticam diſpoſitum reperitur leges non ligare, niſi duobus poſt promulgationem menſibus, *Auth.ut factæ novæ conſtitut.collat.5.* tum, quia dilatio duorum menſium conceditur, non modò ut legis promulgatio omnibus innoteſcat, ſed etiam ratione paritatis, ne unum incipiat ligare antè alium, quod foret occaſio rixarum & imparitatis ſubditorum. *Paulus de Leaſar.in præm.Clement.§.nunc igitur n.41.* tum,

4 quia quemadmodum ſcientia legis latæ non ligat ante illius promulgationem, ex quo promulgatio perhibeatur eſſe de eſſentia legis quamvis conciliaris, ut notavit Decius contra Panormitanum *d.cap.2.S.Thomas in 1.2.quæſt.90.art.4.* ita pari ratione ſcientia legis promulgatæ ligare non debet, donec lapſum ſit tempus duorum menſium conſtitutum pariformiter omnibus ad ligandum. Utrùm autem conſtitutio, in dubio recepta præſumatur, tradidimus infra, *lib.4.quæſt.66.*

Tertiò, utrum lex promulgata in Curia Principis liget Provinciales ſeu ſubditos in Provinciis degentes poſt duos menſes à tempore publicationis factæ in Curia Prin-

Principis? Pro negativa eſt expreſſa Authentica, ſtatuens, quod lex nova non obligat provinciales, niſi poſt duos menſes à publicatione in eorum provinciis facta. *d. Auth. ut factæ novæ conſtit. Io. Andr. ſuper data ſexti*, jure autem Canonico nihil è contra diſpoſitum eſt, ergo ſequendum jus civile, *cap. 1. de novi oper. nunt. ubi DD.* Secundò, non deſunt Conſtitutiones etiam factæ in concilio generali, quas Pontifices non voluerunt ligare ante publicationem factam à Prælatis *cap. cùm infirmitas de pœnit. & in Conc. Trid. ſeſſ. 24. cap. 1. de Reform.* videretur enim durum, quod variæ Bullæ & conſtitutiones, quæ quotidie emanant, ligarent poſt duos menſes in extremo orbe habitantes. Tertio, facit authoritas Cajetani in curia verſati, qui ſic ſcribit. Quod ſi Romæ nova lex promulgatur, & nec curia ipſa curat, ut promulgatio ad Eccleſias Cathedrales perveniat, nec Prælati qui ibi ſunt, inſinuant ſuis Eccleſiis, accuſari nec apud Deum, nec apud homines ignorantiæ poſſunt abſentes neſcii, ita ille *in 2. quæſt. 90. art. 4.*

Quartò, æquitas juris quæ juſte ignorantes excuſat à lege & pœna legis, *cap. 2. de conſtit. cap. propoſuiſti diſt. 82. v. infra quæſt. 7. verſ. Nihilominus.* Pro affirmativa autem quam praxis ſervat, imprimis ſtat autoritas gloſſæ *in data ſexti*, ſequeretur enim, quod ſextus decretalium non haberet vim legis variis in provinciis, in quibus nec publicatus unquam fuit.

Secundò, conſuetudo & ſtylus Urbis habet, quod judices Romani judicent ſecun- 6
dum conſtitutiones Papales promulgatas in locis conſuetis, qui ſtylus habet vim legis, *cap. quam gravi de crimine falſi præſes in loco à ſtylo.* Imò multi Epiſcopi reſidentes in ſuis Epiſcopatibus curant ſibi adferri novas quaſcunque extravagantes, juxta quas ad inſtar judicum Romanorum cauſas in ſuis diœceſibus decidunt, nec malè, ſtylus enim & conſuetudo Rom. curiæ obſervanda eſt etiam in aliis locis inferioribus. *Spec. de appellat. § officio n. 14. Fel. cap. quoniam § porro ut lite non conteſt. Gomeſ. in proœm. reg. Cancell. quæſt. 2. Menoch. conſ. 257. n. 52. & ſeq. lib. 5. per tex. cap. fui inſt. de ſatiſdat. Gravat. ad veſtrium lib. 5. cap. 3. n. 6.*

Tertiò, Regulæ Cancellariæ ligant in Francia, ac ubivis terrarum, quæ tamen non publicantur extra curiam. *Caſſudor. conſt. 10 viſo proceſſu col. 5. Capell. Tholoſ. deciſ. 444. incip. Item fuit quæſitum*, licet, ut faciant jus extra curiam, debent impetrari à Papa vel Vicecancellario, & produci in actis, alias non ligarent & ſententia lata vigore earum eſſet nulla, ut plena manu oſtendit Ioannes à Chokier frater meus in Rub. Regularum Cancellariæ, cujus commentaria jam edita ſunt.

Quartò urget, quod S. Thomas dicit *d. 1. 2. quæſt. 90. art. 4.* quod ſubditi abſentes à legis promulgatione obligantur, quia illa devenit, vel veriſimiliter devenire poteſt in eorum notitiam.

Poſtremò, pro hac concluſione multa adfert Gregorius Branden. ſuper concordatis inter S. ſedem & nationem Germanicam *quæſt. 2. num. 9. quæſt. 4. num. 4.*

Digitized by Google

caſus,in quo ea ſit utendum,Item non recipientes vel obſervantes legem , eo quod ignorant,non intendunt eam tollere, actus enim agentium non operatur ultra intentionem,nec voluntas fertur in incognitum,*l.non omnis ff ſi cert pet. cap. fin. de preb. in 6.* At vero pro contraria ſententia,nempe quod par ſit , ſive lex per ignorantes non recipiatur,ſive per ſcientes,ſtat urgens ratio, quod juſtior ſit cauſa non obſervantium legem per ignorantiam , quàm eorum qui ſcienter nolunt eam admittere: Præterea,ratio enim,lex non recepta non ligat,de quo affatim præcedenti quæſtiuncula dictum eſt,tam viget in ignorantibus,quàm ſcientibus. Nempe quod non ſit uſu confirmata,*arg.1.de quibus ff.de legib.DD.in præcedenti loco.*

15 Ad argumentum contrarium reſpondemus,quod deſuetudo quidem, ſeu non uſus legis ignoratæ ſine contraventione non tollit legem ignoratam, ſicut in Hermaphrodito,qui etſi non naſcatur intra annos mille; Nihilominus tamen ſtabit vigebitque ratio legis,quæritur ff.de ſtatu hom.At negamus quod omnis uſus legis igno-
16 ratæ ſit abſque contraventione ipſius,& proinde negandum, quod non tollatur per deſuetudinem ignorantium & utentium contra illam occurrentibus caſibus. Unde fit,quod lex Papæ ignorata per omnes homines alicujus provinciæ, vel majorem partem eorum,qui ea non ſunt uſi,tempore in id ſufficienti contraveniendo ei in caſibus occurrentibus cenſetur enervata quo ad illam. *Navarr,conſ.1, nu. 27. verſ. ex quo ſequitur de conſtit.*

17 Sexta quæſtio, An ſint paria legem à legiſlatore revocari, vel à ſubditis non recipi? Minime,quia non ſunt paria legem eſſe latam & promulgatam , & conditionem ne liget,niſi recepta ſit,& legem non eſſe latam nec promulgatam. Ratio eſt, quia lex nondum recepta poteſt ex poſt facto,mutata ſubditorum voluntate ſine aliqua alia promulgatione recipi,quia vis ejus & ſubſtantia durat, licet ſit in ſuſpenſo,
18 At vero,ſi revocetur,opus eſſet iterata promulgatione, Semel enim extinctum,reviviſcere non poteſt,niſi Autor potens à novo illud idem producat. *l. quires §. aream ff.de ſolut.cap.quam periculoſum,ubi glo.7.quæſt.*1.Simile eſt non eſſe paria reſcriptum
19 eſſe ipſo jure nullum,vel eſſe validum,ſed elidibile per exceptionem.*cap.1.de Reſcript. in 6.cap cæterum extr. eod,* illud enim nequidem adverſario tacente ſeu non opponente vires non aſſumit,ſed remanet inutile,*glo.communiter recepta d c.1.* Hoc vero juxta communem,parte non opponente valet,*DD.d.cap.cæterum & cap. ex tenore de reſcript.Navarr.d.conſ.1.n.28.*

20 Unde ſequitur,leges Concilii Trid.novum jus inducentes, non cenſeri periiſſe aut revocatas , licet in quibuſdam provinciis non ſint receptæ,ſed quadantenus tantum ſuſpenſas eſſe,ſtatim vires ſortituras,ac provinciæ eas receperint. *Navarrus d. conſ. 1. num. 29.*

21 Sequitur ſecundo,legem,quæ non eſt recepta in aliqua terra ob ignorantiam ejus, ſimul ac habita ejus ſcientia recepta fuerit, perinde ligaturam eos , qui terram il-

lam

Digitized by Google

lam incolunt,ac ſi à principio fuiſſet recepta quo ad actus,prædictam ſcientiam & receptionem conſecuturos. *Navarr.d.n.29.verſ.2.*

Quæſtio ſeptima,Sintne omnes obligati in foro conſcientiæ ad obſervanda decre- 22
ta Concilii Trid.quæ ad mores & reformationem ſpectant, cum apud eos non fuit promulgata ab ordinariis,nec ſynodaliter in univerſa provincia recepta? articulus hic arduus eſt & difficilis,ideoque cautius in eo procedendum, ſequendo auctoritatem & veſtigia inſignis & docti Navar. *Conſ.1.q.8.de conſtit.* Ratio dubitandi (inquit) eſt,quia Conc. Trid.jubet omnia publicari, adeo quod nulla ſpecialior poteſt eſſe ratio in uno articulo Conc.Trid.quam in alio,ut eſt ſeſſ.24.c.1.de Reform. cujus ratio videtur militare in omnibus aliis. Deinde lex promulgata non tamen confirmata obſervatione,non obligat,ut dictum eſt *quæſt.2. & 3.* minus videtur obligare, quæ ab ordinario neque eſt recepta,neque promulgata,neque obſervata. Præterea, videmus univerſales leges diverſimode obſervari, imo quoldam omnino non obſervari,ut eſt in jejuniis,feſtis diebus,&c. Itaque reſpondeo cum eodem Navarro *d.q.8.*
*num.*32.determinationem hujus quæſtionis relinquendam eſſe ſummo Pontifici, ſeu 23
ſacræ Congregationi,cujus eſt proprium leges, privilegia, ſeu Concilia interpretari *per not.late infra à nobis lib.2.qu.13.* tum quia Pontifex ſibi Bulla confirmatoria ejuſdem Concilii interpretationē reſervavit *Pius IV. Anno 1564.15.Kal. Aug. Anno ejus 5.* tum quia gloſſa ultima in data ſexti dixit,quod quæſtio de tempore à quo incipiat ligare nova conſtitutio,requirat declarationem ſum. Pont.

Nihilominus tamen,ſalvâ interpretatione ſummi Pontificis, dico primo, ex Na- 24
varro *d.n.32.verſ.4.* quod conſtitutiones Conc. Trid.novæ,ſive quæ jus novum induxerunt,non ligant,v.g. Polonos in Polonia degentes qui eas ignorant probabiliter. *Navarr.in Manuali cap.23.n.25.per cap.turbatur navicula §.notandum 1.q.4.c. 2.de*
conſt.ubi DD.l.magna ubi DD.de verb ſign. Alex.conſ.1.col.4.vol 2.Navar.d.conſ.1.n.1. 25
& ſeq.de conſtit. Ignorantia enim non modò facti,ſed juris excuſat ab omni pœna extra ordinaria. *v. Navar.conſ.10.n.4.& ſeqq.de ſepult.Sair.tract.ſup.cit.*

Dico 2.ex eodem Navarro *d.verſ.4.* quod dictæ conſtitutiones Conc. Trid. non 26
ligant eos qui eas ſciunt,non quidem ea ratione,quod illæ non ſunt promulgatæ, ſed eò quod non ſunt receptæ à principio,neque per decennium poſtea. Rationes ſunt quas ſupraſcripſi *qu.4. & 5.* adjeci per decennium poſtea, quia ad tollendum vires legis humanæ nondum receptæ,ſufficit tempus decem annorum; ſi vero fuerit lex Canonica recepta,opus ſunt 40.anni. *Calder. & Imo cap.1.de Treuga.Navarr.conſ.28.n.2 de ſtatu monach.*

Dico tertio ex eodem.*quæſtion.9.conſ.1.de conſtit.* quod Bullæ Pontificum v.g. de 27
pœnis non legentium horas,de confidentiis,cenſibus,cambiis, cœnæ Domini, &c. publicatæ Romæ ligent provinciales,v.g. Polonos ſcientes eas Romæ eſſe publicatas,quod etiam ipſe Cajetanus præſupponit, dum ſocium excuſat. *dixi ſup. quæſt.3.*

Digitized by Google

& ſeqq. Io. Monachus cap. in generali de Reg. jur. in 6. Imol. in proœm. Clem. Beroius cap. cognoſcentes n. 49. & ſeqq. de conſt. Menochius, de arbitr. jud. quæſt. 185. nu. 8. & ſeq. ubi hæc quæſtio exacte diſcutitur.

7 Certe, in hoc conflictu opinionum, prior opinio negativa in jure videtur magis
fundata; quæ maxime obtinet in legibus ſæcularibus, at vero poſterior in uſu, & praxi Romana receptior eſt, & proinde in judicando ſequenda. Conditori enim Canonum, velut ſummo Pontifici & Chriſti vicario, ſubjecta eſt omnis creatura. cap. *decreto 2. quæſt. 6.* Unde Nicolaus Papa ad clerum Conſtantinop. Si, inquit, decreta Rom. Pontificum non habetis, de neglectu & incuria eſtis redarguendi, ſi vero habetis, & non obſervatis, de temeritate eſtis corripiendi & increpandi, *cap. ſi decreta. diſt. 20. late Gregor. Sayrus in Theſauro Theol. moralis par. 1. lib. 1. cap. 18. num. 31. & 33.* ubi probat affictiones ſeu publicationes factas in valvis S. Petri, ligare per totum orbem in foro contentioſo, licet in foro conſcientiæ aliud ſit. *Angel. in ſumma verb. excommunicatio 7. caſu ult. num. 3.* Et ita ſacra congregatio reſpondit Epiſcopo Leodienſi, Concilium Trid. ligare Leodienſes, licet ibi necdum tunc per Epiſcopum fuiſſet publicatum. *Sac. cong. in declarat. Concilii Trid. in fine fol. 143.* Nec in hac concluſione eſt aliquid iniquum vel durum, nam præſuppoſita veritate, ejuſdem provinciales non obligantur ante tempus, quod vir bonus ſeu judex arbitrabitur eſſe ſufficiens, ut illi, de quibus quæritur, ſciant promulgationem, attenta diſtantia provinciæ, habitantium Romæ, & venientium ad eam, & redeuntium ab ea. *late Menoch. d. caſu 185.* Nec remoratur Cajetanus, quia is neſcios excuſat tantum, non autem eos, qui ſcire poſſunt aut debent, paria enim ſunt ſcire aut ſcire debere *l. quid ie ff. ſi certi pet.*

Quarta quæſtio, An lex non recepta liget? Quod liget, mordicus affirmat, ac
8 probare variis auctoritatibus putat, Georgius Branden. in concordat. Germanicæ Nationis *quæſt. 3. & 4.* Verum ego libentius adhæreo pio illi & magno Navarro *in manuali cap. 23. n. 40. & 41. & 62. verſ. decimo & in conſ. 1. nu. 25. de conſtit. & tract. de uſuris quæſt. 7. tom. 1. ubi diſputat de extravagante non recepta & tract. de oratione cap. 21. num. 98.* Quem plurimi alii non minimæ etiam auctoritatis ſequuntur, *Flaminius de confidentiis quæſt. 11. n. 19. & ſeqq.* ubi dicit, quod legi non receptæ poſſit contraveniri abſque metu pœnæ. *per tex. cap. de libellis ubi glo. diſt. 20. Barth. l. ult. §. ſed cum antiquitus. C. de curat. Furioſi glo. & DD. ca. 1 de Treuga & pace. Petrus Gregorii Syntag. juris lib. 17. n. 30. late Aufrer. rep. cap. 1. not. 10. de offic. ord. Rebuffus ſuper concordat. Rubr. de coll. § præfatique ordinarii,* ubi dicit, quod Galli non receperunt conſtitutiones Burſales Papæ. *Menoch. lib. 2. præſumpt. 2. per tot. cap. in iſtis §. leges diſt. 4. ubi Dominic. Fel. in c. 1.*
9 *num 12. verſ. intellige 4. & num. 13. verſ. conſidera ſecundo de Treuga & pace.* Ratio eſt, quia lex promulgata videtur cum conditione ſi recipiatur ſaltem per majorem partem, *Navarr. in Manuali c. 23. n. 41. Dom. Fel. ubi ſupra,* eſtque id de mente ſancti Auguſti-

guſtini libro de vera religione his verbis, Inſtituuntur cum promulgatione, firman-
tur, cum moribus utentium approbantur, ſicut enim moribus utentium contrarium
nonnullæ leges hodie abrogatæ ſunt, ita moribus utentium ipſæ leges confirman-
tur &c. Unde illud Theleſphori Papæ, quo decrevit, ut Clerici generaliter à quinqua-
geſima jejunandi propoſitum ſuſciperent, quia moribus utentium approbatum non
eſt, aliter agentes tranſgreſſionis reos non arguit. Ita tex. *ca. in iſtis* § *leges diſt.* 4.

Secundo, qui tenent peccare illos, qui non ſervant à Principe legem juſtè promul- 10
gatam, confitentur tamen, quod ſi ea non ſervetur ſeu non recipiatur, vidente & con-
nivente ſuperiore, quod talis ſuperior videatur effectum legis ſuſpendere vel tollere
per glo. ſing. d. c. 1. ubi Abb Felin. & alij de Treug. & pace. Tertio, juſtam quis videtur ha-
bere cauſam non ſervandi legem, quam ab aliis non ſervari, nec cœptam ſervari videt.
Cum enim lex reſpiciat utilitatem communem, non videtur legislator unum aut al-
terum alligare legi, quam alii conſubditi non ſervant, nec ſervare incipiunt, juſta au-
tem quævis cauſa excuſationem præbet non ſervatæ legis humanæ. *Navarr. in Ma-* 11
*nuali d. cap. 23. num. 43. Archid. in c. utinam diſt. 76. S. Thomas 1. 2. quæſt. 96. art. 6. & 2.
2. quæſt. 147. art. 3. arg. cap. erit autem lex diſt. 4.*

Poſtremo eandem concluſionem latè confirmat Menoch. in ſuis præſumptioni-
bus, *lib. 2. præſ. 2. per tot.* his verbis: Non certe ſatis eſt leges fuiſſe à legumlatoribus 12
conditas & promulgata, niſi & cives ipſi eas recipiant ac uſu comprobent: nam ſi
non recipiantur, nec præſentes, nec futuros cives ſuo adſtringunt vinculo, quemad-
modum omnium eſt ſententia in c. De Treuga &c. Dubitari autem (inquit) ſæpe
contingit, an poſteaquam promulgata eſt, præſumatur uſu hominum recepta &
comprobata. Qua in re una cum Socino Iun. *conſ. 32. num. 47. lib. 3.* exiſtimarem, non
præſumi uſu fuiſſe receptam, quandoquidem uſu recipi eſt quid facti, quod non
præſumitur, *l. in Bello* § *facta ff. de Captivis Menoch. lib. 6. præſ.* 34. nec adverſatur au-
ctoritas Decii *conſ. 649. n* 10. *Curtii Iun. conſ. 129. num. 12. Goſadini conſ. 16. num.* 16. qui
videntur ſentire leges promulgatas præſumi pariter uſu receptas, quia ipſi ſine lege,
ſine ratione, ſine auctoritate loquuntur. Nec ad rem facit, quod inquit Goſadinus,
legem ſemper eſſe in viridi obſervantia, *l. Arrian.* § *cunctis C. de Hæreticis, adde ad hunc
Articulum not. infra lib. 4. q. 66. Barth. l. certa forma nu. 11. C. de jure fiſci lib.* 10. id enim
ita verum, ſi in principio fuerit recepta, quo caſu adhuc in præſentiarum præſumitur
recepta eſſe ac in viridi obſervantia *late Socin. d. conſ. 32. 47. Menoch. d. præſumpt. 2.* qua
de re infra *lib. 4. quæſt. 66.*

Quinta quæſtio, An lex non recepta ab eam ignorantibus ita enervetur, ſicut non 13
recepta ab eam ſcientibus? Pro negativa, ſcilicet quod lex non enervetur, ſi igno-
rantes eam non recipiant, eſt quod deſuetudo legis non oriatur, ſi caſus ei con-
trarius non occurrat, *Ioan. Andr. cap. Ioannes de Clerico conjugato*, *late Felin. d.* 14
cap. 1. numer. 10. de Treuga. Cum autem ignoratur lex, non videtur occurrere
caſus

& ſeqq. Io. Monachus cap. in generali de Reg. jur. in 6. Imol. in proœm. Clem. Berous cap. cognoſcentes n. 49. & ſeqq. de conſt. Menochius, de arbitr. jud. quaſt. 185. nu. 8. & ſeq. ubi hac quaſtio exacte diſcutitur.

7 Certe, in hoc conflictu opinionum, prior opinio negativa in jure videtur magis
fundata; quæ maxime obtinet in legibus ſæcularibus, at vero poſterior in uſu, &
praxi Romana receptior eſt, & proinde in judicando ſequenda. Conditori enim
Canonum, velut ſummo Pontifici & Chriſti vicario, ſubjecta eſt omnis creatura.
„ cap. *decreto 2. quaſt. 6.* Unde Nicolaus Papa ad clerum Conſtantinop. Si, inquit,
„ decreta Rom. Pontificum non habetis, de neglectu & incuria eſtis redarguendi, ſi
„ vero habetis, & non obſervatis, de temeritate eſtis corripiendi & increpandi, *cap. ſi
decreta. diſt. 20. late Gregor. Sayrus in Theſauro Theol. moralis par. 1. lib. 1. cap. 18. num. 31.
& 33.* ubi probat affictiones ſeu publicationes factas in valvis S. Petri, ligare per totum
orbem in foro contentioſo, licet in foro conſcientiæ aliud ſit. *Angel. in ſumma
verb. excommunicatio 7 caſu ult. num. 3.* Et ita ſacra congregatio reſpondit Epiſcopo
Leodienſi, Concilium Trid. ligare Leodienſes, licet ibi necdum tunc per Epiſcopum
fuiſſet publicatum. *Sac. cong. in declarat. Concilii Trid. in fine ſol. 143.* Nec in hac
concluſione eſt aliquid iniquum vel durum, nam præſuppoſita veritate, ejuſdem
provinciales non obligantur ante tempus, quod vir bonus ſeu judex arbitrabitur
eſſe ſufficiens, ut illi, de quibus quæritur, ſciant promulgationem, attenta diſtantia
provinciæ, habitantium Romæ, & venientium ad eam, & redeuntium ab ea. *late Menoch. d. caſu 185.* Nec remoratur Cajetanus, quia is neſcios excuſat tantum, non autem
eos, qui ſcire poſſunt aut debent, paria enim ſunt ſcire aut ſcire debere *l. quid te ff.
ſi cert. pet.*

Quarta quæſtio, An lex non recepta liget? Quod liget, mordicus affirmat, ac
8 probare variis auctoritatibus putat, Georgius Branden. in concordat. Germanicæ
Nationis *quaſt. 3. & 4.* Verum ego libentius adhæreo pio illi & magno Navarro *in
manuali cap. 23. n. 40. & 41. & 62. verſ. decimo & in conſ. 1. nu. 23. de conſtit. & tract. de
uſuris quaſt. 7. tom. 1. ubi diſputat de extravagante non recepta & tract. de oratione cap.
22. num. 98.* Quem plurimi alii non minimæ etiam auctoritatis ſequuntur, *Flaminius
de confidentiis quaſt. 11. n. 19. & ſeqq.* ubi dicit, quod legi non receptæ poſſit contraveniri
abſque metu pœnæ. *per tex. cap. de libellis ubi glo. diſt. 20. Barth. l. ult. §. ſed cum antiquitus.
C. de curat. Furioſi glo. & DD. ca. 1 de Treuga & pace. Petrus Gregorii Syntag. juris
lib. 17. n. 30. late Aufrer. rep. cap. 1. not. 10. de offic. ord. Rebuffus ſuper concordat. Rubr. de
coll. § præſatiq; ordinarii,* ubi dicit, quod Galli non receperunt conſtitutiones Burſales
Papæ. *Menoch. lib. 2. præſumpt. 2. per tot. cap. in iſtis §. leges diſt. 4. ubi Dominic. Fel. in c. 1.
9 num. 12. verſ. intellige 4. & num. 13. verſ. conſidera ſecundo de Treuga & pace.* Ratio eſt,
quia lex promulgata videtur cum conditione ſi recipiatur ſaltem per majorem partem,
Navarr. in Manuali c. 23. n. 41. Dom. Fel. ubi ſupra, eſtque id de mente ſancti Au-

gusti-

guſtini libro de vera religione his verbis, Inſtituuntur cum promulgatione, firmantur, cum moribus utentium approbantur, ſicut enim moribus utentium contrarium nonnullæ leges hodie abrogatæ ſunt, ita moribus utentium ipſæ leges confirmantur &c. Unde illud Theleſphori Papæ, quo decrevit, ut Clerici generaliter à quinquageſima jejunandi propoſitum ſuſciperent, quia moribus utentium approbatum non eſt, aliter agentes tranſgreſſionis reos non arguit. Ita tex. *ca. in iſtis* §. *leges diſt.* 4.

Secundo, qui tenent peccare illos, qui non ſervant à Principe legem juſtè promul- 10
gatam, confitentur tamen, quod ſi ea non ſervetur ſeu non recipiatur, vidente & conivente ſuperiore, quod talis ſuperior videatur effectum legis ſuſpendere vel tollere *per glo. ſing. d. c. 1. ubi Abb. Felin. & alij de Treug. & pace.* Tertio, juſtam quis videtur habere cauſam non ſervandi legem, quam ab aliis non ſervari, nec cœptam ſervari videt. Cum enim lex reſpiciat utilitatem communem, non videtur legiſlator unum aut alterum alligare legi, quam alii conſubditi non ſervant, nec ſervare incipiunt, juſta au-
tem quævis cauſa excuſationem præbet non ſervatæ legis humanæ. *Navarr. in Ma-* 11
nuali d. cap. 23. num. 43. Archid. in c. utinam diſt. 76. S. Thomas 1. 2. quæſt. 96. art. 6. & 2. 2. quæſt. 147. art. 3. arg. cap. erit autem lex diſt. 4.

Poſtremo eandem concluſionem latè confirmat Menoch. in ſuis præſumptioni-
bus, *lib. 2. præſ. 1. per tot.* his verbis: Non certe ſatis eſt leges fuiſſe à legumlatoribus 12
conditas & promulgata, niſi & cives ipſi eas recipiant ac uſu comprobent: nam ſi non recipiantur, nec præſentes, nec futuros cives ſuo adſtringunt vinculo, quemadmodum omnium eſt ſententia in c. De Treuga &c. Dubitari autem (inquit) ſæpe contingit, an poſteaquam promulgata eſt, præſumatur uſu hominum recepta & comprobata. Qua in re una cum Socino Iun. *conſ. 32. num. 47. lib. 3.* exiſtimarem, non præſumi uſu fuiſſe receptam, quandoquidem uſu recipi eſt quid facti, quod non præſumitur, *l. in Bello* § *facta ff. de Captivis Menoch. lib. 6. præſ.* 34. nec adverſatur auctoritas Decii *conſ. 649. n.* 10. *Curtii Iun. conſ. 129. num. 12. Goſadini conſ. 16. num.* 16. qui videntur ſentire leges promulgatas præſumi pariter uſu receptas, quia ipſi ſine lege, ſine ratione, ſine auctoritate loquuntur. Nec ad rem facit, quod inquit Goſadinus, legem ſemper eſſe in viridi obſervantia, *l. Arrian.* § *cunctis C. de Hæreticis, adde ad hunc Articulum not. infra lib. 4. q. 66. Barth. l. certa forma nu. 11. C. de jure fiſci lib.* 10. id enim ita verum, ſi in principio fuerit recepta, quo caſu adhuc in præſentiarum præſumitur recepta eſſe ac in viridi obſervantia. *late Socin. d. conſ. 32. 47. Menoch. d. præſumpt. 2.* qua de re infra *lib. 4. quæſt. 66.*

Quinta quæſtio, An lex non recepta ab eam ignorantibus ita enervetur, ſicut non 13
recepta ab eam ſcientibus? Pro negativa, ſcilicet quod lex non enervetur, ſi ignorantes eam non recipiant, eſt quod deſuetudo legis non oriatur, ſi caſus ei con-
trarius non occurrat, *Ioan. Andr. cap. Ioannes de Clerico conjugato, late Felin. d.* 14
cap. 1. numer. 10. de Treuga. Cum autem ignoratur lex, non videtur occurrere

caſus

& ſeqq. Io. Monachus cap. in generali de Reg. jur. in 6. Imol. in proœm. Clem. Berous cap. cognoſcentes n. 49. & ſeqq. de conſt. Menochius, de arbitr. jud. quæſt. 185. nu. 8. & ſeq. ubi hæc quæſtio exacte diſcutitur.

7 Certe, in hoc conflictu opinionum, prior opinio negativa in jure videtur magis fundata; quæ maxime obtinet in legibus ſæcularibus, at vero poſterior in uſu & praxi Romana receptior eſt, & proinde in judicando ſequenda. Conditori enim Canonum, velut ſummo Pontifici & Chriſti vicario, ſubjecta eſt omnis creatura. cap. *decreto 2. quæſt. 6.* Unde Nicolaus Papa ad clerum Conſtantinop. Si, inquit,
,, decreta Rom. Pontificum non habetis, de neglectu & incuria eſtis redarguendi, ſi
,, vero habetis, & non obſervatis, de temeritate eſtis corripiendi & increpandi, *cap. ſi*
,, *decreta. diſt. 20. late Gregor. Sayrus in Theſauro Theol. moralis par. 1. lib. 1, cap. 18. num. 31. & 33.* ubi probat affictiones ſeu publicationes factas in valvis S. Petri, ligare per totum orbem in foro contentioſo, licet in foro conſcientiæ aliud ſit. *Angel. in ſumma verb. excommunicatio 7 caſu ult. num. 3.* Et ita ſacra congregatio reſpondit Epiſcopo Leodienſi, Concilium Trid. ligare Leodienſes, licet ibi necdum tunc per Epiſcopum fuiſſet publicatum. *Sac. cong. in declarat. Concilii Trid. in fine fol. 143.* Nec in hac concluſione eſt aliquid iniquum vel durum, nam præſuppoſita veritate, ejuſdem provinciales non obligantur ante tempus, quod vir bonus ſeu judex arbitrabitur eſſe ſufficiens, ut illi, de quibus quæritur, ſciant promulgationem, attenta diſtantia provinciæ, habitantium Romæ, & venientium ad eam, & redeuntium ab ea. *late Menoch. d. caſu 185.* Nec remoratur Cajetanus, quia is neſcios excuſat tantum, non autem eos, qui ſcire poſſunt aut debent, paria enim ſunt ſcire aut ſcire debere *l. quid te ff. ſi cert. pet.*

Quarta quæſtio, An lex non recepta liget? Quod liget, mordicus affirmat, ac
8 probare variis auctoritatibus putat, Georgius Branden. in concordat. Germanicæ Nationis *quæſt. 3. & 4.* Verum ego libentius adhæreo pio illi & magno Navarro *in manuali cap. 23. n. 40. & 41. & 62. verſ. decimo & in conſ. 1. nu. 23. de conſtit. & tract. de uſuris quæſt. 7. tom. 1. ubi diſputat de extravagante non recepta & tract. de oratione cap. 22. num. 98.* Quem plurimi alii non minimæ etiam auctoritatis ſequuntur, *Flaminius de confidentiis quæſt. 11. n. 19. & ſeqq.* ubi dicit, quod legi non receptæ poſſit contraveniri abſque metu pœnæ. *per tex. cap. de libellis ubi glo. diſt. 20. Barth. l. ult. §. ſed cum antiquitus. C. de curat. Furioſi glo. & DD. ca. 1 de Treuga & pace. Petrus Gregorii Syntag. juris lib. 17. n. 30. late Aufrer. rep. cap. 1. not. 10. de offic. ord. Rebuffus ſuper concordat. Rubr de coll. § præfatiq; ordinarii,* ubi dicit, quod Galli non receperunt conſtitutiones Burſales Papæ. *Menoch. lib. 2. præſumpt. 2. per tot. cap. in iſtis § leges diſt. 4. ubi Dominic. Fel. in c. 1.*
9 *num. 12. verſ. intellige 4. & num. 13. verſ. conſidera ſecundo de Treuga & pace.* Ratio eſt, quia lex promulgata videtur cum conditione ſi recipiatur ſaltem per majorem partem, *Navarr in Manuali c. 23. n. 41. Dom. Fel. ubi ſupra,* eſtque id de mente ſancti Augu-

gusti-

guſtini libro de vera religione his verbis, Inſtituuntur cum promulgatione, firmantur, cum moribus utentium approbantur, ſicut enim moribus utentium contrarium nonnullæ leges hodie abrogatæ ſunt, ita moribus utentium ipſæ leges confirmantur &c. Unde illud Theleſphori Papæ, quo decrevit, ut Clerici generaliter à quinquageſima jejunandi propoſitum ſuſciperent, quia moribus utentium approbatum non eſt, aliter agentes tranſgreſſionis reos non arguit. Ita tex. *ca. in iſtis* § *leges diſt.* 4.

Secundo, qui tenent peccare illos, qui non ſervant à Principe legem juſtè promul- 10
gatam, confitentur tamen, quod ſi ea non ſervetur ſeu non recipiatur, vidente & connivente ſuperiore, quod talis ſuperior videatur effectum legis ſuſpendere vel tollere *per glo. ſing. d. c. 1. ubi Abb. Felin. & alij de Treug. & pace.* Tertio, juſtam quis videtur habere cauſam non ſervandi legem, quam ab aliis non ſervari, nec cœptam ſervari videt. Cum enim lex reſpiciat utilitatem communem, non videtur legislator unum aut alterum alligare legi, quam alii conſubditi non ſervant, nec ſervare incipiunt, juſta autem quævis cauſa excuſationem præbet non ſervatæ legis humanæ. *Navarr. in Ma-* 11
nuali d. cap. 13. num. 43. Archid. in c. utinam diſt. 76. S. Thomas 1. 2. quæſt. 96 art. 6. & 2. 2. quæſt. 147. art. 3. arg. cap. erit autem lex diſt. 4.

Poſtremo eandem concluſionem latè confirmat Menoch. in ſuis præſumptioni-
bus, *lib. 2. præſ. 1. per tot.* his verbis. Non certe ſatis eſt leges fuiſſe à legumlatoribus 12
conditas & promulgata, niſi & cives ipſi eas recipiant ac uſu comprobent: nam ſi non recipiantur, nec præſentes, nec futuros cives ſuo adſtringunt vinculo, quemadmodum omnium eſt ſententia in c. De Treuga &c. Dubitari autem (inquit) ſæpe contingit, an poſteaquam promulgata eſt, præſumatur uſu hominum recepta & comprobata. Qua in re una cum Socino Iun. *conſ. 32. num. 47. lib. 3.* exiſtimarem, non præſumi uſu fuiſſe receptam, quandoquidem uſu recipi eſt quid facti, quod non præſumitur, *l. in Bello* § *facta ff. de Captivis Menoch. lib. 6. præſ.* 34. nec adverſatur auctoritas Decii *conſ. 649. n* 10. *Curtii Iun. conſ. 129. num. 12. Goſadini conſ. 16. num. 16.* qui videntur ſentire leges promulgatas præſumi pariter uſu receptas, quia ipſi ſine lege, ſine ratione, ſine auctoritate loquuntur. Nec ad rem facit, quod inquit Goſadinus, legem ſemper eſſe in viridi obſervantia, *l. Arrian.* § *cunctis C. de Hæreticis, adde ad hunc Articulum not. infra lib. 4. q. 66. Barth. l. certa forma nu. 11. C. de jure fiſci lib.* 10. id enim ita verum, ſi in principio fuerit recepta, quo caſu adhuc in præſentiarum præſumitur recepta eſſe ac in viridi obſervantia *late Socin. d. conſ. 32. 47. Menoch. d. præſumpt. 2.* qua de re infra *lib. 4. quæſt. 66.*

Quinta quæſtio, An lex non recepta ab eam ignorantibus ita enervetur, ſicut non 13
recepta ab eam ſcientibus? Pro negativa, ſcilicet quod lex non enervetur, ſi ignorantes eam non recipiant, eſt quod deſuetudo legis non oriatur, ſi caſus ei con-
trarius non occurrat, *Ioan. Andr. cap. Ioannes de Clerico conjugato*, *late Felin. d.* 14
cap. 1. numer. 10. de Treuga. Cum autem ignoratur lex, non videtur occurrere

caſus

*& ſeqq. Io. Monachus cap. in generali de Reg. jur. in 6. Imol. in proœm. Clem. Bercus cap. cog-
noſcentes n. 49. & ſeqq. de conſt. Menochius, de arbitr. jud. quæſt. 185. nu. 8. & ſeq. ubi hæc
quæſtio exacte diſcutitur.*

7 Certe, in hoc conflictu opinionum, prior opinio negativa in jure videtur magis
fundata; quæ maxime obtinet in legibus ſæcularibus, at vero poſterior in uſu, &
praxi Romana receptior eſt, & proinde in judicando ſequenda. Conditori enim
Canonum, velut ſummo Pontifici & Chriſti vicario, ſubjecta eſt omnis creatura.
,, cap. *decreto 2. quæſt. 6.* Unde Nicolaus Papa ad clerum Conſtantinop. Si, inquit,
,, decreta Rom. Pontificum non habetis, de neglectu & incuria eſtis redarguendi, ſi
,, vero habetis, & non obſervatis, de temeritate eſtis corripiendi & increpandi, *cap. ſi
decreta. diſt. 20. late Gregor. Sayrus in Theſauro Theol. moralis par. 1. lib. 1, cap. 18. num. 31.
& 33.* ubi probat affictiones ſeu publicationes factas in valvis S. Petri, ligare per to-
tum orbem in foro contentioſo, licet in foro conſcientiæ aliud ſit. *Angel. in ſumma
verb. excommunicatio 7. caſu ult. num. 3.* Et ita ſacra congregatio reſpondit Epiſcopo
Leodienſi, Concilium Trid. ligare Leodienſes, licet ibi necdum tunc per Epiſco-
pum fuiſſet publicatum. *Sac. cong. in declarat. Concilii Trid. in fine fol. 143.* Nec in hac
concluſione eſt aliquid iniquum vel durum, nam præſuppoſita veritate, ejuſdem
provinciales non obligantur ante tempus, quod vir bonus ſeu judex arbitrabitur
eſſe ſufficiens, ut illi, de quibus quæritur, ſciant promulgationem, attenta diſtantia
provinciæ, habitantium Romæ, & venientium ad eam, & redeuntium ab ea, *late Me-
noch. d. caſu 185.* Nec remoratur Cajetanus, quia is neſcios excuſat tantum, non au-
tem eos, qui ſcire poſſunt aut debent, paria enim ſunt ſcire aut ſcire debere *l. quidte ff.
ſi cert. pet.*

Quarta quæſtio, An lex non recepta liget? Quod liget, mordicus affirmat, ac
8 probare variis auctoritatibus putat, Georgius Branden. in concordat. Germanicæ
Nationis *quæſt. 3. & 4.* Verum ego libentius adhæreo pio illi & magno Navarro *in
manuali cap. 23. n. 40. & 41. & 62. verſ. decimo & in conſ. 1. nu. 23. de conſtit. & tract. de
uſuris quæſt. 7. tom. 1. ubi diſputat de extravagante non recepta & tract. de oratione cap.
22. num. 98.* Quem plurimi alii non minimæ etiam auctoritatis ſequuntur, *Flaminius
de confidentiis quæſt. 11. n. 19. & ſeqq.* ubi dicit, quod legi non receptæ poſſit contrave-
niri abſque metu pœnæ. *per tex. cap. de libellis ubi glo. diſt. 20. Barth. l. ult. §. ſed cum an-
tiquitus. C. de curat. Furioſi glo. & DD. ca. 1 de Treuga & pace. Petrus Gregorii Syntag. ju-
ris lib. 17. n. 30. late Aufrer. rep. cap. 1. not. 10. de offic. ord. Rebuffus ſuper concordat. Rubr. de
coll. § præſutiq; ordinarii,* ubi dicit, quod Galli non receperunt conſtitutiones Burſales
Papæ. *Menoch. lib. 2. præſumpt. 2. per tot. cap. in iſtis §. leges diſt. 4. ubi Dominic. Fel. in c. 1.
9 num 12. verſ. intellige 4. & num. 13. verſ. conſidera ſecundo de Treuga & pace.* Ratio eſt,
quia lex promulgata videtur cum conditione ſi recipiatur ſaltem per majorem par-
tem, *Navarr. in Manuali c. 23. n. 41. Dom. Fel. ubi ſupra,* eſtque id de mente ſancti Au-
guſti-

guſtini libro de vera religione his verbis, Inſtituuntur cum promulgatione, firmantur, cum moribus utentium approbantur, ſicut enim moribus utentium contrarium nonnullæ leges hodie abrogatæ ſunt, ita moribus utentium ipſæ leges confirmantur &c. Unde illud Theleſphori Papæ, quo decrevit, ut Clerici generaliter à quinquageſima jejunandi propoſitum ſuſciperent, quia moribus utentium approbatum non eſt, aliter agentes tranſgreſſionis reos non arguit. Ita tex. *ca. in iſtis* § *leges diſt.* 4.

Secundo, qui tenent peccare illos, qui non ſervant à Principe legem juſtè promul- 10
gatam, confitentur tamen, quod ſi ea non ſervetur ſeu non recipiatur, vidente & conniventeſuperiore, quod talis ſuperior videatur effectum legis ſuſpendere vel tollere *per glo. ſing. d. c. 1. ubi Abb Felin. & alii de Treug. & pace.* Tertio, juſtam quis videtur habere cauſam non ſervandi legem, quam ab aliis non ſervari, nec cœptam ſervari videt. Cum enim lex reſpiciat utilitatem communem, non videtur legiſlator unum aut alterum alligare legi, quam alii conſubditi non ſervant, nec ſervare incipiunt, juſta autem quævis cauſa excuſationem præbet non ſervatæ legis humanæ. *Navarr. in Ma-* 11
nuali d. cap. 23. num. 43. Archid. in c. utinam diſt. 76. S. Thomas 1. 2. quæſt. 96. art. 6. & 2. 2. quæſt. 147. art. 3. arg. cap. erit autem lex diſt. 4.

Poſtremo eandem concluſionem latè confirmat Menoch. in ſuis præſumptioni-
bus, *lib. 2. præſ. 1. per tot.* his verbis: Non certe ſatis eſt leges fuiſſe à legumlatoribus 12
conditas & promulgatas, niſi & cives ipſi eas recipiant ac uſu comprobent: nam ſi non recipiantur, nec præſentes, nec futuros cives ſuo adſtringunt vinculo, quemadmodum omnium eſt ſententia in c. De Treuga &c. Dubitari autem (inquit) ſæpe contingit, an poſteaquam promulgata eſt, præſumatur uſu hominum recepta & comprobata. Qua in re una cum Socino Iun. *conſ. 32. num. 47. lib. 3.* exiſtimarem, non præſumi uſu fuiſſe receptam, quandoquidem uſu recipi eſt quid facti, quod non præſumitur, *l. in Bello* § *facta ff. de Captivis Menoch. lib. 6. præſ. 34.* nec adverſatur auctoritas Decii *conſ. 649. n. 10. Curtii Iun. conſ. 129. num. 12. Goſadini conſ. 16. num. 16.* qui videntur ſentire leges promulgatas præſumi pariter uſu receptas, quia ipſi ſine lege, ſine ratione, ſine auctoritate loquuntur. Nec ad rem facit, quod inquit Goſadinus, legem ſemper eſſe in viridi obſervantia, *l. Arrian.* § *cunctis C. de Hæreticis, adde ad hunc Articulum not. infra lib. 4. q. 66. Barth. l. certa forma nu. 11. C. de jure fiſci lib.* 10. id enim ita verum, ſi in principio fuerit recepta, quo caſu adhuc in præſentiarum præſumitur recepta eſſe ac in viridi obſervantia. *late Socin. d. conſ. 32. 47. Menoch. d. præſumpt. 2.* qua de re infra *lib. 4. quæſt. 66.*

Quinta quæſtio, An lex non recepta ab eam ignorantibus ita enervetur, ſicut non 13
recepta ab eam ſcientibus? Pro negativa, ſcilicet quod lex non enervetur, ſi ignorantes eam non recipiant, eſt quod deſuetudo legis non oriatur, ſi caſus ei contrarius non occurrat, *Ioan. Andr. cap. Ioannes de Clerico conjugato*, *late Felin. d.* 14
cap. 1. numer. 10. de Treuga. Cum autem ignoratur lex, non videtur occurrere caſus

caſus,in quo ea ſit utendum,Item non recipientes vel obſervantes legem , eo quod ignorant,non intendunt eam tollere, actus enim agentium non operatur ultra intentionem,nec voluntas fertur in incognitum,*l.non omnis ff.ſi cert pet. cap.fin. de præb. in 6.* At vero pro contraria ſententia,nempe quod par ſit , ſive lex per ignorantes non recipiatur,ſive per ſcientes,ſtat urgens ratio, quod juſtior ſit cauſa non obſervantium legem per ignorantiam , quàm eorum qui ſcienter nolunt eam admittere: Præterea,ratio enim,lex non recepta non ligat,de quo affatim præcedenti quæſtiuncula dictum eſt,tam viget in ignorantibus,quàm ſcientibus. Nempe quod non ſit uſu confirmata,*arg.l.de quibus ff.de legib.DD.in præcedenti loco.*

15 Ad argumentum contrarium reſpondemus,quod deſuetudo quidem, ſeu non uſus legis ignoratæ ſine contraventione non tollit legem ignoratam, ſicut in Hermaphrodito,qui etſi non naſcatur intra annos mille; Nihilominus tamen ſtabit vigebitque ratio legis,quæritur ff.de ſtatu hom. At negamus quod omnis uſus legis igno-
16 ratæ ſit abſque contraventione ipſius,& proinde negandum, quod non tollatur per deſuetudinem ignorantium & utentium contra illam occurrentibus caſibus. Unde fit,quod lex Papæ ignorata per omnes homines alicujus provinciæ, vel majorem partem eorum,qui ea non ſunt uſi,tempore in id ſufficienti contraveniendo ei in caſibus occurrentibus cenſetur enervata quo ad illam. *Navarr.conſ.1, nu. 27. verſ. ex quo ſequitur de conſtit.*

17 Sexta quæſtio, An ſint paria legem à legiſlatore revocari, vel à ſubditis non recipi? Minime,quia non ſunt paria legem eſſe latam & promulgatam , & conditionem ne liget,niſi recepta ſit,& legem non eſſe latam nec promulgatam. Ratio eſt, quia lex nondum recepta poteſt ex poſt facto,mutata ſubditorum voluntate ſine aliqua alia promulgatione recipi,quia vis ejus & ſubſtantia durat, licet ſit in ſuſpenſo,
18 At vero,ſi revocetur,opus eſſet iterata promulgatione, Semel enim extinctum,reviviſcere non poteſt,niſi Autor potens à novo illud idem producat. *l. quires §. aream ff.de ſolut.cap.quam periculoſum,ubi glo.7.quæſt.1.* Simile eſt non eſſe paria reſcriptum
19 eſſe ipſo jure nullum,vel eſſe validum,ſed elidibile per exceptionem.*cap.1.de Reſcript. in 6.cap cæterum extr. eod,* illud enim nequidem adverſario tacente ſeu non opponente vires non aſſumit,ſed remanet inutile,*glo.communiter recepta d c.1.* Hoc vero juxta communem,parte non opponente valet,*DD.d.cap.cæterum & cap.ex tenore de reſcript.Navarr.d.conſ.1.n.28.*

20 Unde ſequitur,leges Concilii Trid.novum jus inducentes, non cenſeri periiſſe aut revocatas , licet in quibuſdam provinciis non ſint receptæ,ſed quadantenus tantum ſuſpenſas eſſe,ſtatim vires ſortituras,ac provinciæ eas receperint.*Navarrus d. conſ. 1. num.29.*

21 Sequitur ſecundo,legem,quæ non eſt recepta in aliqua terra ob ignorantiam ejus, ſimul ac habita ejus ſcientia recepta fuerit,perinde ligaturam eos , qui terram il-

lam

Digitized by Google

lam incolunt,ac ſi à principio fuiſſet recepta quo ad actus,prædictam ſcientiam & re-
ceptionem conſecuturos. *Navarr.d.n.29.verſ.*2.

Quæſtio ſeptima,Sintne omnes obligati in foro conſcientiæ ad obſervanda decre- 22
ta Concilii Trid.quæ ad mores & reformationem ſpectant , cum apud eos non fuit
promulgata ab ordinariis,nec ſynodaliter in univerſa provincia recepta? articulus
hic arduus eſt & difficilis,ideoque cautius in eo procedendum , ſequendo auctorita-
tem & veſtigia inſignis & docti Navar. *Conſ.1.q.8.de conſtit.*Ratio dubitandi (inquit)
eſt,quia Conc. Trid.jubet omnia publicari, adeo quod nulla ſpecialior poteſt eſſe
ratio in uno articulo Conc.Trid.quam in alio,ut eſt ſeſſ.24.c.1.de Reform. cujus ra-
tio videtur militare in omnibus aliis. Deinde lex promulgata non tamen confir-
mata obſervatione,non obligat,ut dictum eſt *quæſt.2. & 3.* minus videtur obligare,
quæ ab ordinario neque eſt recepta,neque promulgata,neque obſervata. Præterea,
videmus univerſales leges diverſimode obſervari , imo quoſdam omnino non obſer-
vari,ut eſt in jejuniis,feſtis diebus,&c. Itaque reſpondeo cum eodem Navarro *d.q.8.*
*num.*32.determinationem hujus quæſtionis relinquendam eſſe ſummo Pontifici , ſeu 23
ſacræ Congregationi,cujus eſt proprium leges, privilegia, ſeu Concilia interpretari
per not.late infra à nobis lib.2.qu.13. tum quia Pontifex ſibi Bulla confirmatoria ejuſ-
dem Concilii interpretationē reſervavit *Pius IV. Anno1564.15.Kal.Aug. Anno ejus 5.*
tum quia gloſſa ultima in data ſexti dixit,quod quæſtio de tempore à quo incipiat li-
gare nova conſtitutio,requirat declarationem ſum. Pont.

Nihilominus tamen,ſalvâ interpretatione ſummi Pontificis, dico primo, ex Na- 24
varro *d.n.32.verſ.*4.quod conſtitutiones Conc. Trid.novæ,ſive quæ jus novum indu-
xerunt,non ligant,v.g. Polonos in Polonia degentes qui eas ignorant probabiliter.
Navarr.in Manuali cap.23.n.25.per cap.turbatur na vicula §.notandum 1.q.4.c. 2.de
*conſt.ubi DD.l.magna ubi DD.de verb ſign.Alex.conſ.*1*.col.4.vol 2.Navar.d.conſ.1.n.1.* 25
& ſeq.de conſtit. Ignorantia enim non modò facti,ſed juris excuſat ab omni pœna ex-
tra ordinaria. *v.Navar.conſ.10.n.4.& ſeqq.de ſepult.Sair.tract.ſup.cit.*

Dico 2.ex eodem Navarro *d.verſ.*4.quod dictæ conſtitutiones Conc. Trid. non 26
ligant eos qui eas ſciunt,non quidem ea ratione,quod illæ non ſunt promulgatæ, ſed
eò quod non ſunt receptæ à principio,neque per decennium poſtea. Rationes ſunt
quas ſupraſcripſi *qu.4.& 5.*adjeci per decennium poſtea, quia ad tollendum vires le-
gis humanæ nondum receptæ,ſufficit tempus decem annorum ; ſi vero fuerit lex Ca-
nonica recepta,opus ſunt 40.anni. *Calder. & Imo cap.1.de Treuga.Navarr.conſ.28.n.2*
de ſtatu monach.

Dico tertio ex eodem. *quæſtion.9.conſ.1.de conſtit.*quod Bullæ Pontificum v.g. de 27
pœnis non legentium horas,de confidentiis,cenſibus,cambiis, cœnæ Domini, &c.
publicatæ Romæ ligent provinciales,v.g.Polonos ſcientes eas Romæ eſſe publica-
tas,quod etiam ipſe Cajetanus præſupponit, dum ſocium excuſat. *dixi ſup. quæſt.3.*

Digitized by Google

adeò quod provinciales ex defectu promulgationis non excuſentur, licet ex defe-
ctu receptionis excuſari poſſint, ut dictum eſt partim quæſt.3. partim qu.5. *Navar.d.*
28 *quæſt.9.n.33.* Qua in re notandum tamen, quod rarò erit locus excuſationi quoad
Bullam cœnæ; cum enim quotannis repetatur, ac proceſſus Bullæ iſtius feratur potius
in modum præcepti, quàm legis, ac ſententia excommunicationis feratur contra
eos, quos Papa ſcit nolle ejus mandata recipere, non poteſt dici quod ea feratur ſub
conditione ſi acceptetur, prout nec eidem Bullæ accommodari, quæ quotannis re-
petitur, quæ ſuperius de lege non recepta dicta ſunt. *Navarr.d.num.33. vide infra
num. 35.*

29 Dico quartò legem, Concilium, ſeu conſtitutionem pro parte tantum recep-
tam, pro ea tantum parte quæ recepta eſt ligare, pro alia verò minimè. *Navarr.
in Manuali c.23.n.62.verſ.10.quod ſicut lex & conſ.4.num.1.de celebr.miſſar. & conſ.4
n.4.de injuriis, ubi dicit, quod pœna non debeatur ante ſententiam, quia lex non aliter re-
cepta eſt.*

30 Quæſtio octava, an & quando poſteriores Papæ conſtitutiones cenſeantur dero-
gare Concilio Tridentino?

31 Dico primò, Papam pro libitu ſuæ voluntatis derogare, abrogare, revocare poſſe
conſtitutiones Concilii generalis, quæ fidem non concernunt, aut univerſalem ſta-
tum Eccleſiæ, pendent enim omnia concilia ab auctoritate Pontificis, in iiſque ſem-
per ejus auctoritas excerpa cenſetur, *cap. ſignificaſti de elect. glo. cap. ſi periculum de e-
lect. in 6. Abb. cap. ex geſtis de Clericis non reſid. glo. cap. ſtatutum de Reſcript. in 6. cap ad
Monaſt. ubi glo. ver. abdicatio de ſtatu Regular. ca. poſt translationem de Renunt. Hoſtienſ.
in Summa de Diſpenſat. §. verſ. aliqui etiam dicunt. Anton. de Roſellis tract. de conſ. Rubr.
Qualis in cauſis nu.8. & paſſim ubique. Borgaſius tract. de irregularit. part.3. Tit. de Diſ-
penſatione Concilii Generalis num.6. & ſeqq. Felin. in Repert. verb. ſententia Papa fol.119.
colum.4.*

32 Dico ſecundò, ſolius eſſe Papæ derogare Conciliis. *Fel. ca.1.n.24. & 25. de Conſt.*
qui tamen difficilius contra ea diſpenſare ſolet, ex quo ſunt majori & firmiori aucto-
ritate roborata, *tex. cap poſt translationem, ibi alioqui cum durum de Renunt. ca. ex parte
de capell. Monach. Rom. conſ 327.n.6.* Imò, ſibi ipſi injuriam facere dicitur, cum Decre-
ta ſua aut prædeceſſorum interverrit, *text. c. ſi ea 25. q.2. ca. quod verò eodem tit. & cap.
Inſtitutionis. Rom. ubi ſupra n.4. cap. Iuſtitia 25. quæſt.1. Boer. de poteſt. legati à latere n.55
& ſeqq.* adeo quod ejuſmodi diſpenſatio ſeu derogatio, niſi de enixa ejus voluntate
conſtet, ſurreptitia præſumatur. *Marſilius ſing.8.*

Dico tertiò, requiri ſpecificam mentionem & derogationem Concilii, alioquin
33 gratia cenſebitur ſurreptitia, *glo. cap. ex parte verb. de quo nulla mentio de Capell. Mo-
nach. late Anton. Milis in Repert. verb. Gratia facta contra generale Concilium an cen-
ſeatur. Felin. cap. nonnullis numer.2. & 3. de Reſcript. dixi ſupra cap.12. numer.5.* maxi-

mè

Digitized by Google

ſi gratia facta ſit ad preces & poſtulationem alicujus,tum enim taciturnitas ejus quod principem difficiliorem reddit ad concedendum, inficere ſolet reſcriptum ſi ſit gratioſum ipſo jure; ſi verò ad lites ope exceptionis, *cap poſtulaſti in verb. de levi non ſcribimus de Reſcript. cap. cum adeo, cap. ſi proponente eodem Rom. d. conſ. 327. n. 2. dixi hec eodem capite quæſt. 6.*

Quæ tamen concluſio temperanda eſt,niſi ejuſmodi conceſſio emanaverit motu proprio,vel ex certa ſcientia, cujus clauſulæ magna vis variique effectus, *vide ca. ſi motu proprio ubi DD. de præbend. in 6. late Rom. d. conſ. 37. n 9. & ſeqq.* 34

Tunc autem cenſetur Papa aliud conceſſiſſe ex certa ſcientia, vel cum ipſe hoc exprimit in reſcripto. *glo. Clem. & ſi principalis de reſcr. & in cap. ſtatutum verb. litterarum eod. in 6. per l. Idem ulp. ff. de excuſ. tut.* aut cum in reſcripto apponit verbo privilegii vel Concilii cui vult derogare, *cap. Penult. de Confirmat. utili vel inutili ubi DD. glo. cap. Paſtoralis §. præterea ſuper verb. ex certa ſcientia de offic. deleg.* aut quando dicit ſe id feciſſe cum cauſæ cognitione, *gloſſ. d. §. præterea Roman. d. conſ. 237. n. 7. & 8.* qua de re memini me quædam ſuperius tradidiſſe, quæ videri poterunt *lib. 1. cap. 11.* 35

An autem & quatenus Concilium, ſeu quævis alia conſtitutio Papalis allegan- 36 da ſit, reproducendaque apud acta, non immeritò dubitari poſſet. Paucis videtur, quod conſtitutio Papalis ſit alleganda & probanda, ad inſtar extravagantis, quæ reproduci debet apud acta. *Alexand. & DD. l. cum pro latis ff de re jud. Fel. cap. Paſtoralis num. 4. de fide Inſtr. Caſſador. ſuper reg. Cancell. dec. 7. num. 8. & dec. 12. colum. 1.* legem enim extravagantem quilibet ignorare præſumitur. *Baldus l. leges ſacratiſſimæ C. de legibus, Alciat. de Præſ. Reg. 3. præſumpt.* 31. *in fine, Menoch. libr. 2. præſ. 3. num.* 11. E contra vero, quod non ſit neceſſe, decidit in materia Ægidiana Rota Caputa q. 442. Conſtitutio enim quæ eſt multum nota in curia, non eſt neceſſario reproducenda. *Felin. cap. 1. num. 12. verſ. ſecundus caſus de re jud. & d. cap. Paſtoralis num. 7. Caſſador. de penſionibus dec. 2. numer. 6. cum adductis per Guilielmum Mainerum in l. res judicata num. 33. ff. de Reg. Iuris. Mandoſius ad reg. Cancell.* 28. Idem in Ægidiana decidit Cæſar Contardus Advocatus Rom. *ad l. unicam quæſt. 2. ad Ægidianam C. ſi à moment. poſſeſſ. fol. 326. impreſſionis Veneta vide ſupra num. 28.*

Itaque concludendum eſt, conſtitutionem multum notoriam non eſſe opus allegare, at vero non notoriam opus eſſe, qua in re inſervient quæ inferius de notoria exemptione notavimus, ad quarum lectionem ne actum agamus, ſatis ſit lectorem relegare, *lib. 2. quæſt. 6. num. 23. uſque ad num. 34.* 37

Similiter quæ traduntur à Doctoribus conſuetudinem notoriam non opus eſſe allegare, aut probare, quem articulum præter cæteros Coleius longe lateque perſecutus eſt *De proceſſibus executivis part. 1. cap. 3. num. 54. fol. 109. DD. in l. unica* 38

C.ut quæ deſunt advoc.part. judex ſuppleat. Item quod judex ſequi debeat ſtatutum in judicando, etiamſi non fuerit apud acta reproductum, qua in re etiam non inſiſto. *v.Bald. d.l.unica.*

39 Utrum autem extravagantes & conſtitutiones Papales ſervandæ ſint in Regnis quo ad temporalia Dominio Eccleſiæ temporali non ſubjectis, utramque in partem late diſputatur à Navarro *in cap.novit.de Iudic.* Pro parte quidem negante in 5. notabili; pro affirmante verò in 6.notat. Paucis, quatenus ſunt Juris naturalis vel etiam divini declaratoriæ, aut animæ præjudicium, ſeu ſpiritualia concernentes, ab omnibus ſine diſcrimine ſunt obſervandæ. *Navar.in comment.de uſuris n.106.quæſt.5. ad Extravag. Pii V.verſ.omiſſa tamen, & conſ.1.de foro compet.ubi late Franc.cap.2.nu.5. & 6.de arbitr.in 6.* At verò, ſi non feruntur circa ſpiritualia, neque circa ea quæ concernunt animæ periculum, vel Religionem Chriſtianam, ſed circa alia merè temporalia, & profana, eo caſu conſtitutiones in foro Canonico tantum obſervabuntur, non autem in foro Sæculari. *Navarr.d.num.106.verſ.ſecundò in verbis, tum quia gloſſa per text. & gloſſ.in cap.2.de arbit.in 6. & gloſſ.cap. cum contingat.de jurejurand.* Quia in ejuſmodi merè profanis non eſt mens Pontificis turbandi Juriſdictionem Regum in temporali Dominio ſibi non ſubjectorum. *Navarr.fuſe de notab.3.* Neque etiam id poſſet, uti doctè tradit Francus *d.cap.2.n.5. & 6.* Nam ut inquit Poeta, diviſum Imperium cum Jove Cæſar habet. *late Navarr.d.notab.3.num.23.& ſeqq.* Idque niſi

40 deficiat lex civilis, ſi enim deficiente lege recurri ſolet ad conſuetudinem, longe magis ad Pontificiam conſtitutionem recurri debet, *Franc.d.num.5. verſ.5. ubi deficit lex civilis*: ſed cum modo, quem dixi. Neque enim confundenda eſt auctoritas Pontificum, & Regum, cum alioquin turbarentur Regna, Provinciæ & Clerus ipſe, ut loquitur Ioan. Gerſon. *in tract.de Poteſtate Eccleſiaſt.* quod accidit ex ignorantia diſtinctionis poteſtatis, quæ eſt in S.Pontifice, & quæ à Deo & ab hominibus conceſſa eſt & addita. Suis enim terminis ita poteſtas Eccleſiaſtica coercere ſe

41 debet, ut meminerit Sæcularem poteſtatem etiam apud infideles ſua propria habere jura, ſuas dignitates, ſuas leges, ſua judicia, de quibus ſe occupare Eccleſiaſtica poteſtas non præſumat vel uſurpet (verba ſunt Gerſonis) niſi dum redundat abuſus poteſtatis Sæcularis in expugnationem fidei & blaſphemiam Creatoris, & in manifeſtam poteſtatis Eccleſiaſticæ injuriam: tunc enim Eccleſiaſtica poteſtas habet Dominium regitivum, directivum regulativum & ordinativum, qua de latius ſcribit Pet. Gregorii *lib.7.de Repub.cap.2.per tot.* Illuſtriſſimus Cardinalis Bellarminus, aliiq; quamplurimi, qui latum hujus materiæ campum ad ſudorem uſque percurrerunt.

Nos aliò verſum pedem transferemus.

PARS

Digitized by Google

PARS SECUNDA.

Complectens materias judiciales.

QUÆSTIO I.

Epiſcopus an ſedere pro tribunali poſſit in quovis loco ſuæ diœceſis etiam exempto?

SUMMARIUM.

1. *Sicut Pontifex eſt diœceſanus totius orbis, ita Epiſcopus ſuæ diœceſis.*
2. 3. 4. 5. *Sedere pro tribunali poteſt quovis in loco, non tamen exempto.*
7. 8. *Nec exercet Pontificalia in loco exempto.*
9. *Officialis habens certum tribunal, tenetur reddere jura.*
10. *Fallit niſi ſit in comitatu Epiſcopi.*
11. *Item ex rationabili aliqua cauſa.*

QUemadmodum Pontifex dicitur eſſe Epiſcopus ſive diœceſanus 1
totius orbis, *Trollus tract. de Canoniſat. Sanctorum* §. *ſequitur ſervandum num.* 28. & 29. *text. cap. Cuncta per mundum* 9. *quæſt.* 3.
Ita etiam Epiſcopus in aſſignato ſibi Epiſcopatu ſive Diœceſi, quæ 2
ideo dicitur territorium eſſe Epiſcopi ſive Parochia, quod omnes Eccleſiæ locave illius juriſdictioni curæ & ſpirituali ejus poteſtati ſubjiciantur, *cap. Cum contingat de foro compet. cap. Cum Epiſcopus de officio ordin. in 6. cap. omnes Baſilica 16. quæſt. 7. Selva de beneficio part. 2. quæſt. 22. Rebuff. l. pupillus* §. *territorium verſ. & tota civitas ff. de verb. ſignif.* adeo quidem, ut quovis in loco ſuæ
diœceſis pro tribunali ſedere, ibique jura reddere poſſit, *cap. cum Epiſcopus de offic. ord.* 3
in 6 Bertachinus tract. de Epiſcopo lib. 4. part. 5. num. 70. & 71. ubi pulchra tradit, & quæ ſæpe contingunt in facto. Cucchus inſtit. Iuris Canonici lib. 1. cap. 12. verſ. cum Epiſcopus Bellencin. tract. de charit. ſubſid quæſt. 32. n. 3. Franciſc. Pavin. tract. de viſitatione quæſt. 5. ſecunda partis n. 7. Marant. de ord. Iudic. part. 6. in deciſor. actu primo n. 78. Idque
etiam in ſua camera tam per ſe, quam per alium, modò tamen locus ſit honeſtus, par- 4
teſque poſſint adire ſine gravi eorum incommodo. *late Navarr. Conſ.* 2. *de officio ordin. lib.* 1, ubi idem extendit ad Archiepiſcopum *Pavinus d. num.* 7. At vero in loco
exempto Epiſcopus pro tribunali ſedere aut jura reddere minime poſſet. *text. d. cap.* 5
Cum Epiſcopus, ubi gloſſ. & glo. Clem. quamvis verbo, aut eo de foro compet. ubi Card. n. 29. *Brixienſ. in repert verb Epiſcopus & verb. exemptio. doctè Vantius de nullitate ex defectu judicis ordin. num.* 108. *fol.* 128. Ratio eſt, quia judex erigere nequit tribunal extra ſuam diœceſim in qua haberetur ut privatus. *cap. notandum* 2. *quæſt.* 3. *cap. Epiſ-*

copus

copus 9.quæſt.3. Borgaſ.tract.de irregularit.parte 6.quæſt.2.fol.352. Vantius d.nu. 108.
locus enim exemptus, & locus extra diœceſim ſive territorium judicantur à pari.
*Martin.Land.tract.de privileg.qu.60.vol.tract.2.fol.*287.

7 Similiter Epiſcopus in locis exemptis, niſi invitatus, mitra uti non poteſt, *cap. Epiſcopi 7.quæſt.1.DD.cap.ex tuarum de uſu pallii Laudenſi.Clem. quamvis de foro compet.*
8 *gloſſ.Clem.fin.de privilegiis Brixienſ.in repert.verb.Epiſcopus.* Nec quoque generaliter,
ſic diſponente Concilio Trident. Pontificalia exercere. *Conc.Trid ſeſſ.6.cap.5. de Refor.ſeſſ.14.cap.2.* Quæ tamen de Epiſcopo dixi, ut quovis loco ſuæ diœceſis ſedere
9 poſſit, reſtringenda ſunt in ejus vicario ſive officiali, cui tribunal ſeu judicialis locus
eſt conſtitutus, iſti enim loco ad reddendum jura aſcriptus eſt. *Zaſius l.jus pluribus ff.*
10 *de juſt.& jure.Brecheus l.Provinciales ff.de verb. ſignif. Calvinus in lexico juris verbo diœceſanus.* Quod temperandum eſt, niſi officialis ſit in comitatu Epiſcopi, tum e-
11 nim ibi jura reddet, ubi cum Epiſcopo reperitur. *Zaſ.Brecheus jam citati.* Secundo, reſtringit Vantius, niſi Officiali ex aliqua rationabili cauſa ſe ad alium locum decentem transferre viſum fuerit. *Alberic.l.cum ſententiam C.de ſent.& l.1. C.de ſentent. ex brevi. Spec.de ſententia §.Inſta.verſ. Quid ſi pronunciat in alta turri.Vantius de nullit.ex defectu Ind. ordinarii n.11.verſ.niſi ex aliqua.* Quæ autem cenſenda ſit rationabilis, & à quo pendet ex iis quæ alibi affatim notantur per Doctores. *Menoch.de arbitr. Iudic. caſu* 421.

Tertio, reſtringendum eſt in ordinario, qui è ſua diœceſi expulſus eſt. Is enim in aliena diœceſi petitâ licet non obtentâ licentiâ ſubditis ſuis Iuriſdictionem adminiſtrare poterit, *Clem.unica de foro compet. Greg.Sayrus in theſ.Theol.moral.lib.2.cap.*21.*n.28.in fin.* Denique traditum eſt, quod Epiſcopus certis in caſibus juriſdictionem habens in loca exempta, poteſt in illis officialem deputare. *Rot.Noviſſ.deciſ.145.n.* 2. *part.2.& latius deciſ.756.per tot.part.1.*

QUÆSTIO II.

Legati an juriſdictionem habeant in exemptos?

SUMMARIUM.

1. *Legati alii ſunt miſſi, alii nati, alii laterales.*
2. *Quid ſi Pontifex mittat legatum nudum cum poteſtate legati à latere.*
3. *Ejuſmodi facultas eſt partim ordinaria, partim extraordinaria.*
4. *Ejuſmodi legatus cognoſcere poteſt de cauſis appellationum ad Papam interpoſitarum.*
5. *Soli Cardinales propriè ſunt legati à latere*
6. *De ſtylo cur clauſula cum poteſtate, &c. ſoleat adjici.*
7. *Soli legati à latere juriſdictionem habent in exemptos.*

8. *An*

8. *An Papa poſſit eximere à legatis à latere.*

9. *Cognoſcere de cauſis exemptorum, eſt de reſervatis Papæ.*

10. *Iure ſingulari legati à latere cognoſcunt de cauſis exemptorum.*

11. *Generalis commiſſio Papa non extenditur ad majora expreſſis.*

12. *Generali diſpoſitione clericorum non comprehenduntur exempti.*

13. *Exemptio ſimpliciter data, eximit ab omnibus, excepto Papa.*

14. *Cardinales veniunt appellatione S. ſedis*

15. *Felinus arguit Abbatem male hic ſententem.*

16. *Simplex legatus ſpeciali commiſſione cognoſcit inter exemptos.*

17. *Inſpiciendæ commiſſiones legatorum.*

18. *Simplex legatus an concurrat cum ordinariis in caſibus quibus à jure aut Concil. Trident. habet juriſdictionem in exemptos.*

19. *Ordinarius in cauſa ſibi ſpecialiter commiſſa eſt major legato.*

20. *Poteſtas legati eſt reſtringenda.*

21. *Qui putaverint concurrere & qui non.*

22. *Legatus dicitur ordinarius.*

23. *Capitulum ſede vacante an ſuccedat in juriſdictione conceſſa à lege vel ab homine.*

QUæro ſecundo, An Legati juriſdictionem habeant in exemptos ? Hæc quæſtio 1
inſignis eſt & à noſtris ſparſim & ſatis perplexè tractata, antequam ad illius
reſolutionem me accingam, præmitto tres eſſe ſpecies Legatorum. Sunt enim
Legati nati, qui intuitu tantum & contemplatione ſuarum dignitatum ſunt Legati,
ſic nuncupati, quia confeſtim adepta dignitate, ſimul etiam fiunt ſeu naſcuntur legati,
qualis Archiepiſcopus Cantuarienſis & Boracenſis in Anglia, Remenſis in Francia, Piſanus in Italia,
Innocent. & Imola cap. volentes de offic. legati Abbas & DD. c. 1. eod tit ubi addit ad Abbas. numer. 1. cap. 1. ubi DD. de filiis presbiter. cap. 1. de appell. Franc. cap. 1. num. 3. de offic. leg. in 6. quorum hæc eſt vis atque poteſtas, ut
Juriſdictionem habeant in provincia ſibi decreta, aditique etiam poſſint per viam
querelæ. *Abb. d. c. 1. not. 2. de offic. leg.* Sunt legati miſſi, quales ſunt prælati qui mittuntur
per Papam ad regendam provinciam. *d. c. 1 de offic. leg. in 6. ubi Franc. n. 3. Spec. de legato § ſequitur videre n. 3. Villadiego tract. de legato part. 1. quaſt. 3.* Sunt tertiæ ſpeciei
Legati laterales, ſeu à latere, ſic appellati, quod procedant à latere Papæ, quales
ſecundum Rom. curiæ uſum ſoli perhibentur eſſe Cardinales, *c. decreto 2. qu. 6. ca. ad eminentiam de ſent. excomm. c. volentes de offic. leg. Abbas d. cap. 1. num. fin. de offic. leg. Spec d. § ſequitur num. 1. & Villadiego loco jam citato, Navarr de datis & promiſſis pro inſt. not. 6. n. 11.* Unde non immeritò hoc loci inquirendum, ſi Pontifex mittat inferiorem ad-
jecta in ejus facultatibus hac clauſula CUM POTESTATE LEGATI A LA- 2
TERE, an ejuſmodi Legatus cenſebitur à latere, ita ut is juriſdictionem ſibi
vendicare poſſit in exemptos ? Certe ſi vis ac poteſtas hujus clauſulæ, CUM
POTESTATE LEGATI à LATERE primoribus labris conſideretur,

vide-

videbitur affirmative reſpondendum, quid enim intereſt an Proconſul, an Procon-
ſulari dignitate quis legetur. *l.1.ff. de Tutorib. & Curatorib. datis ab his, Wameſius*
Conſ.42.num.3.de off.legati part.1.Pariſius Conſ.17.num.3.& ſeqq.vol.4. In omni enim
conceſſione ſeu diſpoſitione nihil debet eſſe abundans, nihil ſuperfluum, quod
eſſet ſi hæc clauſula non conferret Legato omnimodam legati de latere poteſtatem,
cum id importat vis, energia, & illius intelligentia, quæ ſuperflua eſſe non debet, ſed
aliquid operari. *Socinus Regula 440.& ſeqq.per l.ſi quando ff.de jurejurand.& ll. vulga-*
ta Bonr.de poteſt.legati à latere nu.68.& 69.vol.tract.14.fol.174. in eaque ſententia vi-
detur reſidere Navarr. *in cap.cum contingat Remed.5.num.2.de reſcr. tom. 2.* dum de
» Reverendiſſimo Aloiſio Lipomano ſic loquitur: Paria ſunt quem eſſe Legatum Car-
» dinalem, & Legatum à latere, ac Legatum cum poteſtate legati à latere, ut pulchrè de-
» terminavit Decius conſ.149.col.fin. & facit l. in teſtamento ff.de cond. & demonſtr.
3 addens ejuſmodi facultatem partim eſſe ordinariam, partim extraordinariam, exor-
» bitantes enim quædam clauſulæ faciunt ejuſmodi Legatum majorem ordinario Le-
» gato, Abb.cap.cæterum col.5. de judic.gloſſ.& Card.Clem.2.de offic.ord. Unde (in-
4 quit) ejuſmodi Legatus poteſt cognoſcere de cauſis appellationum ad Papam inter-
» poſitarum. Ita Navarrus. Cujus ſententiam amplectitur & DD. auctoritatibus
comprobat Wameſius *d.num.3.* Iacobus Philippus Portius *conſ.28. num.6.* Pariſ.
conſ.17.num.3.vol.4. Fran.Marcus *deciſ.135.part.1.* Adæquatus enim cenſetur eodem
jure, quo is cui adæquatur. Pariſ. *d.num.3.& ſeqq.ubi late id oſtendit.* At vero è contra
5 ſolum Cardinales Legatos eſſe à latere tradiderunt alii. *Gomeſ.ad reg. Cancel.de in-*
fir.reſig.quæſt.3.poſt pr.Spec.de leg.§.ſequitur num.1.& 2.glo.d.cap.1.ubi Franc. num. 3.
de off.Leg.in 6.Abb.c.1.num.8.extra eod glo.cap.excommunicatis ſuper verb.commiſſam
verſ.ſed quos dicemus de latere Papæ miſſos eod.tit. ubi Innocent. & DD. Boer. de poteſt.
Leg.à latere num.12. Conceſſio enim facta Cardinalibus Legatis à latere, non ex-
tenditur ad alios Legatos de latere creatos non Cardinales. *DD.cap.1.qui clerici, vel*
6 *voventes.Roch.tract.de conſuetud. num.323.* Nec (inquiunt) idcirco vana erit atque
ſuperflua clauſula, cum poteſtate Legati à latere. Quippe quod ea ſtylo curiæ Ro-
manæ conſueverit adjici mandatis Legatorum, qui fimbriam veſtimenti Papæ teti-
gerunt, ſeu qui ab eo mandatum vivæ vocis oraculo receperunt. *Gomeſius d.quæſt.3.*
Spec.d.§.ſequitur in pr. gloſſ. d. verſ. ſed quos dicemus. Hoſtienſ. in ſumma de legato poſt
pr. Id quod ita inolevit propter reverentiam ſanctæ Sedis, cui meritus honor exhibe-
ri non poteſt. Hanc ob cauſam ſolet Epiſcopis qui à curia redeunt ob honorem Pon-
tificis quem tetigerunt & oſculati ſunt, proceſſionaliter obviari. *cap.cum olim eſſemus*
de privileg.Spec.d.§.ſequitur poſt pr. His præmiſſis concludendum videtur, Legatos à
latere poteſtatem & juriſdictionem habere in Exemptos. *tex.cap.veniens ubi Franc.de*
7 *verb.ſignif.in 6.cap.ſi Abbatem de elect.in 6.Abb.cap.cum venerabilis num.3.in fin.cum*
Apoſt.de conſuet.Felin.cap.grave n.3.de offic.ord. Abb.cap.1. num. 8. extra de offic. leg.
Rom.

Digitized by Google

Rom.conſ.398. *Villadiego tract.de legato part.1.quæſt.8.n.20 late Pariſius conſ.28.nu.
13. & ſeqq.par.4.* adeo quod Papa, ſi opinio Joannis Andreæ vera eſt, ab ejuſmodi
Legatis à latere eximere non poſſit. *in cap.1.col.3.circa med.de privileg.in 6.allegat.cap.
1.de verb.ſignif.in 6.* ſeu quod veriſimilius eſt, ſi ab eis eximeret, ejuſmodi exemptio
ſurreptitia præſumeretur & de falſitate ſuſpecta, ac per inadvertentiam officialium
Cur. Rom. obtenta. *Abb.c.cum inſtantia n.6.de cenſib.Card.Clem.1.oppoſ.3.eod.tit.
Spec.tit.de legato §.ſupereſt.verſ.ſed nunquid nu.13.ubi id diſputat per plures rationes.*
Quia ut inquit Joannes Monachus, Papa eximendo à juriſdictione cujuslibet ordi-
narii, non videtur eximere à poteſtate Legati de latere. *Navar.de datis, & promiſſis
pro juſtitia notab.4.num.16. verſ.ſecundò per ea quæ.*

Ratio prima eſt, quia cognoſcere de cauſis exemptorum eſt de reſervatis Papæ,
reſervata autem indigent ſpeciali mentione, quæ niſi expreſſim fiat, non comprehen- 9
dentur ſub generali commiſſione ſeu mandato legatorum. *Fel.ca.grave n.3.verſ.pri-
mo de offic.ordin.ca.quoad tranſlationem ubi glo.& DD.de offic.leg. Spec.de legato §.ſu-
pereſt n.13.verſ.ſed nunquid ſub finem.* Secunda, quia ſingulare eſt & ſpeciale quod 10
Legatus à latere habeat juriſdictionem in exemptos. *d.c.veniens d.c.ſi Abbatem Abb.
Spec.& DD.ſupra citati,* ergo in aliis legatis ſecus eſt, *l.jus ſingulare ff.de legibus. Fel.
d.cap.grave n.3.verſ.ſecundò.* Tertia quia Generalis commiſſio Papæ non extenditur 11
ad majora expreſſis, ſeu ad ea quæ ſpeciali nota & favore digna ſunt. *cap.ſedes de re-
ſcript.d.cap.quoad Fel.d.n.3.verſ.ſed quia mens Papa.* Exempti autem ſunt eximii, &
præcipua nota digni. *cap.per tuas de majorit.& obed.ubi DD.cap.ut Apoſtolica ubi
Franc.n.3.de privil.in 6. Cottenius de Synodo Epiſcopi part.3.n.17.*

Confirmatur primò, quia legati nudi non conferunt beneficia Exempta, ſed Le-
gati à latere. *dixi infra lib.4.quæſt.26.*

Confirmatur 2. quia generali mentione Clericorum non comprehenduntur ex- 12
empti, prout nec appellatione beneficiorum, veniunt beneficia Exempta. *d.cap.grave
cap.ſi propter de reſcr.in 6.cap.ex parte de privileg.Clem.ſi de beneficio ubi Card.de præ-
bend.* quod eò verius eſt, quò ſit majus periculum, ne diſpoſitione generali privile-
gium Exemptionis aut alteretur aut revocetur, *cap.1.de conſ.in 6. Henricus Ferendat in
addit.ad Antoni.Milis.Privilegio ſpeciali (inquit) nunquam derogatur per legem genera-
lem, niſi de illo fiat mentio, dixi ſupra lib.1.cap.9.per tot.*

Poſtrema, quia Exemptio ſimpliciter conceſſa eximit ab omni ordinario, excepto
Papa ſeu S.Sede cujus protectioni ſeu juriſdictioni Exempti ſubiiciuntur. *Fel.d.ca.* 13
grave n.3. Atqui ſoli Legati à latere, non autem alii veniunt appellatione ſanctæ Sedis.
Barbatius cap.actum col.5.de ſolut.conſ.12. Incip.difficile eſt vol.3.Franc.d.cap.ſi Abbatem 14
n.4.cum addit.de elect.in 6. utpote qui ſint de ſubſtantia S.Sedis, ſeu quod cenſeantur
pars corporis Papæ, *Boer.tract.de poteſt.legati à latere n.3.& ſeqq.*

Digitized by Google

videbitur affirmative reſpondendum, quid enim intereſt an Proconſul, an Proconſulari dignitate quis legetur. l.1.ff. de Tutorib. & Curatorib. datis ab his, Wameſius Conſ.42.num.3.de off.legati part.1. Pariſius Conſ.17.num.3.& ſeqq.vol.4. In omni enim conceſſione ſeu diſpoſitione nihil debet eſſe abundans, nihil ſuperfluum, quod eſſet ſi hæc clauſula non conferret Legato omnimodam legati de latere poteſtatem, cum id importat vis, energia, & illius intelligentia, quæ ſuperflua eſſe non debet, ſed aliquid operari. Socinus Regula 440.& ſeqq.per l.ſi quando ff.de jurejurand.& ll. vulgata Bonr.de poteſt.legati à latere nu.68.& 69.vol.tract.14.fol.174. in eaque ſententia videtur reſidere Navarr. in cap.cum contingat Remed.5.num.2.de reſcr. tom. 2. dum de
» Reverendiſſimo Aloiſio Lipomano ſic loquitur: Paria ſunt quem eſſe Legatum Car-
» dinalem, & Legatum à latere, ac Legatum cum poteſtate legati à latere, ut pulchrè de-
» terminavit Decius conſ.149.col.fin. & facit l. in teſtamento ff.de cond. & demonſtr.
3 addens ejuſmodi facultatem partim eſſe ordinariam, partim extraordinariam, exor-
» bitantes enim quædam clauſulæ faciunt ejuſmodi Legatum majorem ordinario Le-
» gato, Abb.cap.cæterum col.5. de judic.gloſſ.& Card.Clem.2.de offic.ord. Unde (in-
4 quit) ejuſmodi Legatus poteſt cognoſcere de cauſis appellationum ad Papam inter-
» poſitarum. Ita Navarrus. Cujus ſententiam amplectitur & DD. auctoritatibus
comprobat Wameſius d.num.3. Iacobus Philippus Portius conſ.28. num.6. Pariſ.
conſ.17.num.3.vol.4. Fran.Marcus deciſ.135.part.1. Adæquatus enim cenſetur eodem
jure, quo is cui adæquatur. Pariſ.d.num.3.& ſeqq.ubi late id oſtendit. At vero è contra
5 ſolum Cardinales Legatos eſſe à latere tradiderunt alii. Gomeſ.ad reg. Cancel.de infir.reſig.quæſt.3.poſt pr. Spec.de leg.§.ſequitur num.1.& 2.glo.d.cap.1.ubi Franc.num. 3. de off.Leg.in 6. Abb.c.1.num.8.extra eod glo.cap.excommunicatis ſuper verb.commiſſam verſ.ſed quos dicemus de latere Papæ miſſos eod.tit. ubi Innocent. & DD. Boer. de poteſt. Leg.à latere num.12. Conceſſio enim facta Cardinalibus Legatis à latere, non extenditur ad alios Legatos de latere creatos non Cardinales. DD.cap.1.qui clerici, vel
6 voventes. Roch.tract.de conſuetud. num.323. Nec (inquiunt) idcirco vana erit atque ſuperflua clauſula, cum poteſtate Legati à latere. Quippe quod ea ſtylo curiæ Romanæ conſueverit adjici mandatis Legatorum, qui fimbriam veſtimenti Papæ tetigerunt, ſeu qui ab eo mandatum vivæ vocis oraculo receperunt. Gomeſius d.quæſt.3. Spec.d.§.ſequitur in pr. gloſſ. d. verſ. ſed quos dicemus. Hoſtienſ. in ſumma de legato poſt pr. Id quod ita inolevit propter reverentiam ſanctæ Sedis, cui meritus honor exhiberi non poteſt. Hanc ob cauſam ſolet Epiſcopis qui à curia redeunt ob honorem Pontificis quem tetigerunt & oſculati ſunt, proceſſionaliter obviari. cap.cum olim eſſemus de privileg. Spec.d.§.ſequitur poſt pr. His præmiſſis concludendum videtur, Legatos à latere poteſtatem & juriſdictionem habere in Exemptos. tex.cap.veniens ubi Franc.de
7 verb.ſignif.in 6.cap.ſi Abbatem de elect.in 6. Abb.cap.cum venerabilis num.3. in fin. cum Apoſt.de conſuet. Felin.cap.grave n.3.de offic.ord. Abb.cap.1.num.8. extra de offic. leg. Rom.

Digitized by Google

Rom.conſ.398. *Villadiego tract.de legato part.1.quæſt.8.n.20 late Pariſius conſ.28.nu.*
*3.& ſeqq.par.4.*adeo quod Papa, ſi opinio Joannis Andreæ vera eſt, ab ejuſmodi
Legatis à latere eximere non poſſit. *in cap.1.col.3.circa med.de privileg.in 6.allegat.cap.*
.de verb.ſignif.in 6. ſeu quod veriſimilius eſt, ſi ab eis eximeret, ejuſmodi exemptio
ſurreptitia præſumeretur & de falſitate ſuſpecta, ac per inadvertentiam officialium
Cur. Rom.obtenta. *Abb.c.cum inſtantia n.6.de cenſib.Card.Clem.1.oppoſ.3.eod.tit.*
Spec.tit.de legato §.ſupereſt.verſ.ſed nunquid nu.13.ubi id diſputat per plures rationes.
Quia ut inquit Joannes Monachus, Papa eximendo à juriſdictione cujuslibet ordi-
narii, non videtur eximere à poteſtate Legati de latere. *Navar.de datis, & promiſſis*
pro juſtitia notab.4.num.10. verſ.ſecundo per ea quæ.

Ratio prima eſt, quia cognoſcere de cauſis exemptorum eſt de reſervatis Papæ, 9
reſervata autem indigent ſpeciali mentione, quæ niſi expreſſim fiat, non comprehen-
dentur ſub generali commiſſione ſeu mandato legatorum. *Fel.ca.grave n.3.verſ.pri-*
mo de offic.ordin.ca.quoad tranſlationem ubi glo.& DD.de offic.leg. Spec.de legato §.ſu-
pereſt n.13.verſ ſed nunquid ſub finem. Secunda, quia ſingulare eſt & ſpeciale quod 10
Legatus à latere habeat juriſdictionem in exemptos.*d.c.veniens d.c.ſi Abbatem Abb.*
*Spec.& DD.ſupra citati,*ergo in aliis legatis ſecus eſt,*l.ius ſingulare ff.de legibus. Fel.*
l.cap.grave n.3.verſ.ſecundò. Tertia quia Generalis commiſſio Papæ non extenditur 11
ad majora expreſſis, ſeu ad ea quæ ſpeciali nota & favore digna ſunt. *cap.ſedes de re-*
ſcript.d.cap.quoad Fel.d.n.3.verſ.ſed quia mens Papæ. Exempti autem ſunt eximii, &
præcipua nota digni. *cap.per tuas de majorit.& obed.ubi DD.cap.ut Apoſtolica ubi*
Franc.n.3.de privil.in 6. Cotcenis de Synodo Epiſcopi part.3.n.17.

Confirmatur primò, quia legati nudi non conferunt beneficia Exempta, ſed Le-
gati à latere.*dixi infra lib.4.quæſt.26.*

Confirmatur 2. quia generali mentione Clericorum non comprehenduntur ex- 12
empti, prout nec appellatione beneficiorum, veniunt beneficia Exempta.*d.cap.grave*
cap.ſi propter de reſcr.in 6.cap.ex parte de privileg.Clem.ſi de beneficio ubi Card.de præ-
bend. quod eò verius eſt, quò ſit majus periculum, ne diſpoſitione generali privile-
gium Exemptionis aut alteretur aut revocetur,*cap.1.de conſ.in 6.Henricus Ferendat.in*
addit. ad Anton.Milis.Privilegio ſpeciali (inquit) nunquam derogatur per legem genera-
lem, niſi de illo fiat mentio, dixi ſupra lib.1.cap.9.per tot.

Poſtrema, quia Exemptio ſimpliciter conceſſa eximit ab omni ordinario, excepto
Papa ſeu S.Sede cujus protectioni ſeu juriſdictioni Exempti ſubiiciuntur. *Fel.d.ca.* 13
grave n.3. Atqui ſoli Legati à latere, non autem alii veniunt appellatione ſanctæ Sedis.
Barbatius cap.altum col.5.de ſolut.conſ.12. Incip.difficile eſt vol.3.Franc.d.cap.ſi Abbatem 14
*n.4.cum addit.de elect.in 6.*utpote qui ſint de ſubſtantia S.Sedis, ſeu quod cenſeantur
pars corporis Papæ,*Boer.tract.de poteſt.legati à latere n.3.& ſeqq.*

Digitized by Google

videbitur affirmative reſpondendum, quid enim intereſt an Proconſul, an Procon-
ſulari dignitate quis legetur *l.1.ff. de Tutorib. & Curatorib. datis ab his*, *Wameſius*
Conſ.42.num.3.de off.legati part.1.Pariſius Conſ.17.num.3.& ſeqq.vol.4. In omni enim
conceſſione ſeu diſpoſitione nihil debet eſſe abundans, nihil ſuperfluum, quod
eſſet ſi hæc clauſula non conferret Legato omnimodam legati de latere poteſtatem,
cum id importat vis, energia, & illius intelligentia, quæ ſuperflua eſſe non debet, ſed
aliquid operari. *Socinus Regula 440. & ſeqq.per l.ſi quando ff.de jurejurand. & ll. vulga-*
ta Bonr.de poteſt.legati à latere nu.68. & 69.vol.tract.14.fol.174. in eaque ſententia vi-
detur reſidere Navarr. *in cap.cum contingat Remed.5.num.2.de reſcr. tom. 2.* dum de
„ Reverendiſſimo Aloiſio Lipomano ſic loquitur: Paria ſunt quem eſſe Legatum Car-
„ dinalem, & Legatum à latere, ac Legatum cum poteſtate legati à latere, ut pulchrè de-
„ terminavit Decius conſ.149.col.fin. & facit l. in teſtamento ff.de cond. & demonſtr.
3 addens ejuſmodi facultatem partim eſſe ordinariam, partim extraordinariam, exor-
„ bitantes enim quædam clauſulæ faciunt ejuſmodi Legatum majorem ordinario Le-
„ gato, Abb.cap.cæterum col.5. de judic.gloſſ.& Card.Clem.2.de offic.ord. Unde (in-
4 quit) ejuſmodi Legatus poteſt cognoſcere de cauſis appellationum ad Papam inter-
„ poſitarum. Ita Navarrus. Cujus ſententiam amplectitur & DD. auctoritatibus
comprobat Wameſius *d.num.3.* Iacobus Philippus Portius *conſ.28. num.6.* Pariſ.
conſ.17.num.3.vol.4. Fran. Marcus *deciſ.135.part.1.* Adæquatus enim cenſetur eodem
jure, quo is cui adæquatur. Pariſ. *d.num.3.& ſeqq.ubi late id oſtendit.* At vero è contra
5 ſolum Cardinales Legatos eſſe à latere tradiderunt alii. *Gomeſ.ad reg. Cancel.de in-*
fir.reſig.quæſt.3.poſt pr.Spec.de leg.§.ſequitur num.1. & 2.glo.d.cap.1.ubi Franc.num. 3.
de off.Leg.in 6.Abb.c.1.num.8.extra eod glo.cap.excommunicatis ſuper verb.commiſſam
verſ.ſed quos dicemus de latere Papæ miſſos eod.tit. ubi Innocent. & DD. Boer. de poteſt.
Leg.à latere num.12. Conceſſio enim facta Cardinalibus Legatis à latere, non ex-
tenditur ad alios Legatos de latere creatos non Cardinales. *DD.cap.1.qui clerici, vel*
6 *voventes.Roch.tract.de conſuetud. num.323.* Nec (inquiunt) idcirco vana erit atque
ſuperflua clauſula, cum poteſtate Legati à latere. Quippe quod ea ſtylo curiæ Ro-
manæ conſueverit adjici mandatis Legatorum, qui fimbriam veſtimenti Papæ teti-
gerunt, ſeu qui ab eo mandatum vivæ vocis oraculo receperunt. *Gomeſius d.quæſt.3.*
Spec.d.§.ſequitur in pr. gloſſ. d. verſ. ſed quos dicemus. Hoſtienſ. in ſumma de legato poſt
pr. Id quod ita inolevit propter reverentiam ſanctæ Sedis, cui meritus honor exhibe-
ri non poteſt. Hanc ob cauſam ſolet Epiſcopis qui à curia redeunt ob honorem Pon-
tificis quem tetigerunt & oſculati ſunt, proceſſionaliter obviari. *cap.cum olim eſſemus*
de privileg.Spec.d.§.ſequitur poſt pr. His præmiſſis concludendum videtur, Legatos à
latere poteſtatem & juriſdictionem habere in Exemptos. *tex.cap.veniens ubi Franc.de*
7 *verb.ſignif.in 6.cap.ſi Abbatem de elect.in 6.Abb.cap.cum venerabilis num.3.in fin.cum*
Apoſt.de conſuet.Felin.cap.grave n.3.de offic.ord. Abb.cap.1. num. 8. extra de offic. leg.
Rom.

Digitized by Google

Rom.conſ.398. *Villadiego tract.de legato part.1,quæſt.8.n.20 late Pariſius conſ.28.nu. 3.& ſeqq.par.4.* adeo quod Papa, ſi opinio Joannis Andreæ vera eſt, ab ejuſmodi Legatis à latere eximere non poſſit. *in cap.1.col.3.circa med.de privileg.in 6.allegat.cap. de verb.ſignif.in 6.* ſeu quod veriſimilius eſt, ſi ab eis eximeret, ejuſmodi exemptio ſurreptitia præſumeretur & de falſitate ſuſpecta, ac per inadvertentiam officialium Cur. Rom.obtenta. *Abb.c.cum inſtantia n.6.de cenſib.Card.Clem.1.oppoſ.3.eod.tit. Spec.tit.de legato §.ſupereſt.verſ.ſed nunquid nu.13.ubi id diſputat per plures rationes.* Quia ut inquit Joannes Monachus, Papa eximendo à juriſdictione cujuslibet ordinarii, non videtur eximere à poteſtate Legati de latere. *Navar.de datis, & promiſſis pro juſtitia notab.4.num.16.verſ.ſecundò per ea quæ.*

Ratio prima eſt, quia cognoſcere de cauſis exemptorum eſt de reſervatis Papæ, 9
reſervata autem indigent ſpeciali mentione, quæ niſi expreſſim fiat, non comprehenduntur ſub generali commiſſione ſeu mandato legatorum. *Fel.ca.grave n.3.verſ.primo de offic.ordin.ca.quoad tranſlationem ubi glo.& DD.de offic.leg. Spec.de legato §.ſupereſt n.13.verſ.ſed nunquid ſub finem.* Secunda, quia ſingulare eſt & ſpeciale quod 10
Legatus à latere habeat juriſdictionem in exemptos. *d.c.veniens d.c.ſi Abbatem Abb. Spec.& DD.ſupra citati,* ergo in aliis legatis ſecus eſt, *l.ius ſingulare ff.de legibus. Fel. d.cap.grave n.3.verſ ſecundò.* Tertia quia Generalis commiſſio Papæ non extenditur 11
ad majora expreſſis, ſeu ad ea quæ ſpeciali nota & favore digna ſunt. *cap.ſedes de reſcript.d.cap.quoad Fel.d.n.3.verſ.ſed quia mens Papæ.* Exempti autem ſunt eximii, & præcipua nota digni. *cap.per tuas de majorit.& obed.ubi DD.cap.ut Apoſtolica ubi Franc.n.3.de privil.in 6. Cottenus de Synodo Epiſcopi part.3.n.17.*

Confirmatur primò, quia legati nudi non conferunt beneficia Exempta, ſed Legati à latere. *dixi infra lib.4.quæſt.26.*

Confirmatur 2. quia generali mentione Clericorum non comprehenduntur exempti, prout nec appellatione beneficiorum, veniunt beneficia Exempta. *d.cap.grave cap.ſi propter de reſcr.in 6.cap.ex parte de privileg.Clem.ſi de beneficio ubi Card.de præbend.* quod eò verius eſt, quò fit majus periculum, ne diſpoſitione generali privilegium Exemptionis aut alteretur aut revocetur, *cap.1.de conſ.in 6. Henricus Ferendat.in addit. ad Anton.Milis.Privilegio ſpeciali (inquit) nunquam derogatur per legem generalem, niſi de illo fiat mentio, dixi ſupra lib.1.cap.9.per tot.* 12

Poſtrema, quia Exemptio ſimpliciter conceſſa eximit ab omni ordinario, excepto Papa ſeu S.Sede cujus protectioni ſeu juriſdictioni Exempti ſubiiciuntur. *Fel.d.ca. grave n.3.* Atqui ſoli Legati à latere, non autem alii veniunt appellatione ſanctæ Sedis. 13
Barbatus cap.actum col.5.de ſolut.conſ.12. Incip.difficile eſt vol.3.Franc.d.cap.ſi Abbatem n.4.cum addit.de elect.in 6. utpote qui ſint de ſubſtantia S.Sedis, ſeu quod cenſeantur pars corporis Papæ, *Boer.tract.de poteſt.legati à latere n.3.& ſeqq.* 14

Digitized by Google

videbitur affirmative reſpondendum, quid enim intereſt an Proconſul, an Procon-
ſulari dignitate quis legetur. *l.1.ff. de Tutorib. & Curatorib. datis ab his, Wameſius*
Conſ.42.num.3.de off.legati part.1. Pariſius Conſ.17.num.3.& ſeqq.vol.4. In omni enim
conceſſione ſeu diſpoſitione nihil debet eſſe abundans, nihil ſuperfluum, quod
eſſet ſi hæc clauſula non conferret Legato omnimodam legati de latere poteſtatem,
cum id importat vis, energia, & illius intelligentia, quæ ſuperflua eſſe non debet, ſed
aliquid operari. *Socinus Regula 440.& ſeqq.per l.ſi quando ff.de jureiurand.& ll. vulga-*
ta Bonr.de poteſt.legati à latere nu.68.& 69.vol.tract.14.fol.174. in eaque ſententia vi-
detur reſidere Navarr. *in cap.cum contingat Remed.5.num.2.de reſcr. tom. 2.* dum de
» Reverendiſſimo Aloiſio Lipomano ſic loquitur: Paria ſunt quem eſſe Legatum Car-
» dinalem, & Legatum à latere, ac Legatum cum poteſtate legati à latere, ut pulchrè de-
» terminavit Decius conſ.149.col.fin. & facit l. in teſtamento ff.de cond. & demonſtr.
3 addens ejuſmodi facultatem partim eſſe ordinariam, partim extraordinariam, exor-
» bitantes enim quædam clauſulæ faciunt ejuſmodi Legatum majorem ordinario Le-
» gato, Abb.cap.cæterum col.5. de judic.gloſſ.& Card.Clem.2.de offic.ord. Unde (in-
4 quit) ejuſmodi Legatus poteſt cognoſcere de cauſis appellationum ad Papam inter-
» poſitarum. Ita Navarrus. Cujus ſententiam amplectitur & DD. auctoritatibus
comprobat Wameſius *d.num.3.* Iacobus Philippus Portius *conſ.28. num.6.* Pariſ.
conſ.17.num.3.vol.4. Fran. Marcus *deciſ.135.part.1.* Adæquatus enim cenſetur eodem
jure, quo is cui adæquatur. Pariſ. *d.num.3.& ſeqq.ubi late id oſtendit.* At vero è contra
5 ſolum Cardinales Legatos eſſe à latere tradiderunt alii. *Gomeſ.ad reg. Cancel.de in-*
fir.reſig.quæſt.3.poſt pr. Spec.de leg.§.ſequitur num.1.& 2.glo.d.cap.1.ubi Franc. num. 3.
de off.Leg.in 6. Abb.c.1.num.8.extra eod glo.cap.excommunicatis ſuper verb. commiſſam
verſ.ſed quos dicemus de latere Papæ miſſos eod.tit. ubi Innocent. & DD. Boer. de poteſt.
Leg.à latere num.12. Conceſſio enim facta Cardinalibus Legatis à latere, non ex-
tenditur ad alios Legatos de latere creatos non Cardinales. *DD.cap.1.qui clerici, vel*
6 *voventes. Roch.tract.de conſuetud. num.323.* Nec (inquiunt) idcirco vana erit atque
ſuperflua clauſula, cum poteſtate Legati à latere. Quippe quod ea ſtylo curiæ Ro-
manæ conſueverit adjici mandatis Legatorum, qui fimbriam veſtimenti Papæ teti-
gerunt, ſeu qui ab eo mandatum vivæ vocis oraculo receperunt. *Gomeſius d.quæſt.3.*
Spec.d.§.ſequitur in pr. gloſſ. d. verſ. ſed quos dicemus. Hoſtienſ. in ſumma de legato poſt
pr. Id quod ita inolevit propter reverentiam ſanctæ Sedis, cui meritus honor exhibe-
ri non poteſt. Hanc ob cauſam ſolet Epiſcopis qui à curia redeunt ob honorem Pon-
tificis quem tetigerunt & oſculati ſunt, proceſſionaliter obviari. *cap.cum olim eſſemus*
de privileg. Spec.d.§.ſequitur poſt pr. His præmiſſis concludendum videtur, Legatos à
latere poteſtatem & juriſdictionem habere in Exemptos. *tex.cap.veniens ubi Franc.de*
7 *verb.ſignif.in 6.cap.ſi Abbatem de elect.in 6. Abb.cap.cum venerabilis num.3.in fin.cum*
Apoſt.de conſuet. Felin.cap.grave n.3.de offic.ord. Abb.cap.1.num.8. extra de offic. leg.
Rom.

Digitized by Google

Rom.conſ.398. Villadiego tract.de legato part.1.quæſt.8.n.20 late Pariſius conſ.28.nu.
*3. & ſeqq.par.4.*adeo quod Papa, ſi opinio Joannis Andreæ vera eſt, ab ejuſmodi
egatis à latere eximere non poſſit. *in cap.1.col.3.circa med.de privileg.in 6.allegat.cap.*
de verb.ſignif.in 6. ſeu quod veriſimilius eſt, ſi ab eis eximeret, ejuſmodi exemptio
ſurreptitia præſumeretur & de falſitate ſuſpecta, ac per inadvertentiam officialium
Cur. Rom.obtenta. *Abb.c.cum inſtantia n.6.de cenſib.Card.Clem.1.oppoſ.3.eod.tit.*
Spec.tit.de legato §.ſupereſt.verſ.ſed nunquid nu.13.ubi id diſputat per plures rationes.
Quia ut inquit Joannes Monachus, Papa eximendo à juriſdictione cujuslibet ordi-
narii, non videtur eximere à poteſtate Legati de latere. *Navar.de datis, & promiſſis*
pro juſtitia notab.4.num.16. verſ.ſecundò per ea quæ.

Ratio prima eſt, quia cognoſcere de cauſis exemptorum eſt de reſervatis Papæ, 9
reſervata autem indigent ſpeciali mentione, quæ niſi expreſſim fiat, non comprehen-
dentur ſub generali commiſſione ſeu mandato legatorum. *Fel.ca.grave n.3.verſ.pri-*
mo de offic.ordin.ca.quoad tranſlationem ubi glo.& DD.de offic.leg. Spec.de legato §.ſu-
pereſt n.13.verſ.ſed nunquid ſub finem. Secunda, quia ſingulare eſt & ſpeciale quod 10
Legatus à latere habeat juriſdictionem in exemptos. *d.c.veniens d.c.ſi Abbatem Abb.*
Spec.& DD.ſupra citati, ergo in aliis legatis ſecus eſt, *l.ius ſingulare ff.de legibus. Fel.*
d.cap.grave n.3.verſ.ſecundò. Tertia quia Generalis commiſſio Papæ non extenditur 11
ad majora expreſſis, ſeu ad ea quæ ſpeciali nota & favore digna ſunt. *cap.ſedes de re-*
ſcript.d.cap.quoad Fel.d.n.3.verſ.ſed quia mens Papæ. Exempti autem ſunt eximii, &
præcipua nota digni. *cap.per tuas de majorit.& obed.ubi DD.cap.ut Apoſtolicæ ubi*
Franc.n.3.de privil.in 6. Cottenus de Synodo Epiſcopi part.3.n.17.

Confirmatur primò, quia legati nudi non conferunt beneficia Exempta, ſed Le-
gati à latere. *dixi infra lib.4.quæſt.26.*

Confirmatur 2. quia generali mentione Clericorum non comprehenduntur ex- 12
empti, prout nec appellatione beneficiorum, veniunt beneficia Exempta. *d.cap.grave*
cap.ſi propter de reſcr.in 6.cap.ex parte de privileg.Clem.ſi de beneficio ubi Card.de præ-
bend. quod eò verius eſt, quò ſit majus periculum, ne diſpoſitione generali privile-
gium Exemptionis aut alteretur aut revocetur, *cap.1.de conſ.in 6. Henricus Ferendat.in*
addit. ad Anton. Milis. Privilegio ſpeciali (inquit) nunquam derogatur per legem genera-
lem, niſi de illo fiat mentio, dixi ſupra lib.1.cap.9.per tot.

Poſtrema, quia Exemptio ſimpliciter conceſſa eximit ab omni ordinario, excepto
Papa ſeu S.Sede cujus protectioni ſeu juriſdictioni Exempti ſubiiciuntur. *Fel.d.ca.* 13
grave n.3. Atqui ſoli Legati à latere, non autem alii veniunt appellatione ſanctæ Sedis.
Barbatus cap.actum col.5.de ſolut.conſ.12. Incip.difficile eſt vol.3.Franc.d.cap.ſi Abbatem 14
n.4.cum addit.de elect.in 6. utpote qui ſint de ſubſtantia S.Sedis, ſeu quod cenſeantur
pars corporis Papæ, *Boer.tract.de poteſt.legati à latere n.3.& ſeqq.*

Digitized by Google

Rom.conſ.398. *Villadiego tract.de legato part.1, quæſt.8.n.20 late Pariſius conſ.28.nu. 13. & ſeqq.par.4.* adeo quod Papa, ſi opinio Joannis Andreæ vera eſt, ab ejuſmodi Legatis à latere eximere non poſſit. *in cap.1.col.3.circa med.de privileg.in 6.allegat.cap.* [illegible]*.de verb.ſignif.in 6.* ſeu quod veriſimilius eſt, ſi ab eis eximeret, ejuſmodi exemptio ſurreptitia præſumeretur & de falſitate ſuſpecta, ac per inadvertentiam officialium Cur. Rom. obtenta. *Abb.c.cum inſtantia n.6.de cenſib.Card.Clem.1.oppoſ.3.eod.tit. Spec.tit.de legato §.ſupereſt.verſ.ſed nunquid nu.13.ubi id diſputat per plures rationes.* Quia ut inquit Joannes Monachus, Papa eximendo à juriſdictione cujuslibet ordinarii, non videtur eximere à poteſtate Legati de latere. *Navar.de datis, & promiſſis pro juſtitia notab.4.num.16. verſ.ſecundò per ea quæ.*

9 Ratio prima eſt, quia cognoſcere de cauſis exemptorum eſt de reſervatis Papæ, reſervata autem indigent ſpeciali mentione, quæ niſi expreſſim fiat, non comprehendentur ſub generali commiſſione ſeu mandato legatorum. *Fel.ca.grave n.3.verſ.primo de offic.ordin.ca.quoad tranſlationem ubi glo.& DD.de offic.leg. Spec.de legato §.ſupereſt n.13.verſ ſed nunquid ſub finem.* Secunda, quia ſingulare eſt & ſpeciale quod 10
Legatus à latere habeat juriſdictionem in exemptos. *d.c.veniens d.c.ſi Abbatem Abb. Spec.& DD.ſupra citati,* ergo in aliis legatis ſecus eſt, *l.ius ſingulare ff.de legibus. Fel. d.cap.grave n.3.verſ.ſecundò.* Tertia quia Generalis commiſſio Papæ non extenditur 11
ad majora expreſſis, ſeu ad ea quæ ſpeciali nota & favore digna ſunt. *cap.ſedes de reſcript.d.cap.quoad Fel.d.n.3.verſ.ſed quia mens Papæ.* Exempti autem ſunt eximii, & præcipua nota digni. *cap.per tuas de majorit.& obed.ubi DD.cap.ut Apoſtolicæ ubi Franc.n.3.de privil.in 6. Cottenus de Synodo Epiſcopi part.3.n.17.*

Confirmatur primò, quia legati nudi non conferunt beneficia Exempta, ſed Legati à latere. *dixi infra lib.4.quæſt.26.*

Confirmatur 2. quia generali mentione Clericorum non comprehenduntur ex- 12
empti, prout nec appellatione beneficiorum, veniunt beneficia Exempta. *d.cap.grave cap.ſi propter de reſcr.in 6.cap.ex parte de privileg.Clem.ſi de beneficio ubi Card.de præbend.* quod eò verius eſt, quò ſit majus periculum, ne diſpoſitione generali privilegium Exemptionis aut alteretur aut revocetur, *cap.1.de conſ.in 6. Henricus Ferendat.in addit. ad Anton. Milis. Privilegio ſpeciali (inquit) nunquam derogatur per legem generalem, niſi de illo fiat mentio, dixi ſupra lib.1.cap.9.per tot.*

Poſtrema, quia Exemptio ſimpliciter conceſſa eximit ab omni ordinario, excepto
Papa ſeu S.Sede cujus protectioni ſeu juriſdictioni Exempti ſubiiciuntur. *Fel.d.ca.* 13
grave n.3. Atqui ſoli Legati à latere, non autem alii veniunt appellatione ſanctæ Sedis.
Barbatus cap.actum col.5.de ſolut.conſ.12. Incip.difficile eſt vol.3.Franc.d.cap.ſi Abbatem 14
n.4.cum addit.de elect.in 6. utpote qui ſint de ſubſtantia S.Sedis, ſeu quod cenſeantur pars corporis Papæ, *Boer.tract.de poteſt. legati à latere n.3.& ſeqq.*

15 Unde Felinus reprehendit Abbatem cenſentem ſimpliciter Papæ delegatum habere juriſdictionem in Exemptos, ex eo quod is Papam repræſentet, geratque hac in parte vices Papæ, ſubvertitur enim ejus opinio partim rationibus quas jam attuli, partim eis, quas adfert Felinus jam allegatus *d. cap. grave num. 3. per totum de officio ordinarii.*

16 Idque niſi juriſdictio in Exemptos ſpeciali commiſſione Legato fuerit delegata, *text. cap. ſi Abbatem in fine de elect. in 6. d. cap. grave. Spec. d. §. ſequitur n. 1. verſ. ſed nunquid in verbis niſi hoc in ſuis privilegiis ſpecialiter ſit expreſſum. Rom. conſ. 98. & 400. Incip. in caſu quo quæritur nunquid col. 2. verſ. cum etiam videamus.*

17 Quo fit, ut iſtius dijudicatio pendeat ex inſpectione reſcripti, aut mandati, ſeu ex commiſſione, aut facultatibus legati, *cap. fin. de uſu pallii. Spec. d. n. 13. Boerius de poteſt. Legati à latere. n. 28. cap. porrò de privilegiis tex. cap. excommunicatis in fine de officio Legati. Spec. d. tit. de legato § nunc oſtendendum n. 25. in fine verſ. legatur igitur.*

18 Dubium autem ſe offert, in caſibus quibus Ordinarius à jure habet delegatam juriſdictionem in Exemptos, utrum ſimplex legatus cum eo concurrat, ſeu an ejuſmodi in caſibus legatus juriſdictionem habeat in Exemptos? ejuſmodi caſus ſunt quamplurimi, quos tum ex jure, tum ex Concil. Trid. proprio capite referemus *infra cap. 45.* Cui dubio, Lapus negative reſpondet, cui eodem loco aſſentior conceptis verbis
19 Cardinalis. *Clement. cum ex eo n. 5. & finali de ſentent. excommunicat.* idque à ratione & auctoritate tantum cap. ſtuduiſti de offic. legati, quo Ordinarius in cauſa ſibi ſpecialiter commiſſa dicitur major eſſe Legato, cui ideo Legatus ſe immiſcere non poteſt, quod confirmari poſſe videtur ex eo, quod Legati poteſtas ſit extraordinaria, & proinde reſtringenda, teſte Guymer. *ad pragmat. ſanctionem tit. de collationibus §. & quia in glo. verb. formam*: at verò juriſdictio ordinarii perquàm favorabilis. *Dixi late lib. 1. c. 4. n. 18. & 19. late Marant. de ord. jud. part. 4. diſt. 5. n. 29. 34. 36. ubi probat juriſdictionem delegati eſſe odioſam.*

21 Pro affirmativa autem opinione, videtur eſſe hæc ratio, quod ejuſmodi Legatus concurrit in ſua provincia cum omni Prælato ac Ordinario in omnibus cauſis, quippe quod is ſit etiam in ſua provincia Ordinarius, *Spec. de legato §. nunc oſtendendum n. 54. verſ. nam & ipſe Abbas cap. 1. numer. 3. de officio legat. Anchar. conſ. 131. cap. 2. ubi DD. de offic. leg. in 6.* Nec obſtat ratio & auctoritas allegati cap. ſtuduiſti. Quia illud non procedit in ordinario ſeu delegato ad univerſitatem cauſarum, cujuſmodi eſt Ordinarius in prædictis & ſimilibus permultis caſibus, teſte gloſſa quam approbat Gondiſſalvus de Villadiego *tract. de legato part. 1. quæſt. 8. numer. 21. tex. & glo. cap. per hoc de hæreticis in ſexto.* Quem tamen impugnat Jo. de Selua, cenſens quod legatus intromittere ſe non poſſit de his quæ Epiſcopus habet ex delegatione juris: licet enim Legatus omnia poſſit, quæ Ordinarius, id tamen ſolum intelligendum eſt de his quæ Epiſcopus ſeu Ordinarius poteſt de

jure

Digitized by Google

jure ſuo ordinario & proprio, non autem extendendum eſt ad ea quæ Epiſcopus poteſt jure delegationis, aut aliquo alio jure ſpeciali, *Jo. de Selva tract. de Beneficio part. 3. quæſt. 66. n. 9. 10. & ſeqq. allegat. Innocent. Clem. cum ex eo de ſentent. excommunic.* Ideò idem loco eodem concludit, quod legatus benfiecia conferre non poſſit quæ ad Epiſcopi collationem ſpectant jure ſpeciali ſive delegato, cum iſto in caſu major & excellentior ſit ipſo Legato *per cap. ſtuduiſti de offic. leg. cap. ſane de offic. deleg. glo. Clement. ſi de beneficio verbo ſi ad nos in fine de præbendis.*

Ab eadem prorſus ratione emanant quæ alibi fusè traduntur, utrum capitulum 25 ſede vacante ſuccedat Epiſcopo in juriſdictione à jure vel ab homine delegata, id quod nos alibi attigimus, ſatis ſit lectori locum indigetaſſe, videatur *Jo. Franciſc. tract. de poteſt. cap. ſede vacante par. 1. quæſt. 7. & 10. & infra lib. 4. cap. 24.*

QUÆSTIO III.

In impetratione reſcripti contra Exemptum, an facienda ſit mentio Exemptionis.

SUMMARIUM.

1. *In impetratione reſcripti narradum privilegium.*
2. *Reſcriptum vitiatur ſilentio qualitatis.*
3. *Gratia ſecunda facere debet mentionem Prioris.*
4. *Narranda omnia quæ Principem movere poſſent.*
5. *Papa difficilius contra Exemptos delegat ordinarium.*
6. *Reſcriptum tacito privilegio fori non valet.*
7. *Opinio negativa.*
8. *Praxis lucerna juris.*
9. *Stylus habet vim legis.*
10. *De ſtylo narranda eſt Exemptio.*
11. *Etiamſi reſcriptum haberet clauſulas univerſales.*
12. *Generali ſermone non comprehenduntur Exempti.*
13. *Quid ſi narretur Exemptus, qui non eſt.*

HÆc quæſtio, dubio ſcribentium Marte à Doctoribus tractatur: pro illius autem affirmativa ſunt variæ rationes. Imprimis enim in impetratione reſcripti 1 exprimenda eſt & narrada conditio perſonæ privilegiatæ, contra quam reſcriptum impetratur, v.g. quod ſit perſona privilegiata, miſerabilis, ſcholaris, Doctor &c. alioquin enim vitio ſurreptionis laboraret. *arg. l. 1. ff. de Natalib. reſtituend. Rebuff. tract. de privilegiis ſcholarium ubi late de hoc privil. 91. & in praxi beneficiorum part. 1. tit. differentia inter reſcripta gratiæ & juſtitiæ num. 6. Felin. & DD. cap. 1.*

a.cum ordinem ca.ad audientiam de reſcriptis Menochius de arbitr.judicium lib.2.cent. 3.caſu 202.n.39. Anton. de Tremolis addit. ad praxim, Uberti de Bonacurſo tit. de ex-
2 *ceptionib.contra reſcripta §.inviſibilia verò doctrina in verb.tacendi fraude Innocent.cap. ſignificantibus de offic.delegati.Socin.conſ.164. viſa Bulla col.1.vol.2.* Ratio eſt, quia reſcriptum non vitiatur taciturnitate facti, ſed etiam ſilentio alicujus qualitatis, *tex. cum glo.cap.dilectus filius 1.ubi Fel.n.10.de reſcrip. Card.conſ.141.col.5. Ubertus de Bonacurſo in d.gloſſa.*

3 Unde dicit allegatus Tremolis, gratiam factam ſuper homicidio ſecundò, non facta mentione gratiæ obtentæ ſuper primò, non valere, *Guilelm.Cugn.l.3.C.de Epiſc. audient.Jaſon.l. præſcriptione in fin.C.ſi contra jus vel utilit.publicam.*

4 Quippè quod ea omnia debeant exprimi quæ principem ad aliter atque aliter, ſeu hoc aut alio modò reſcribendum movere poſſent, *cap. conſtitutus. cap ſuper literis. cap.poſtulati.cap.in noſtra,ubi late Abb.Fel. & DD.de reſcript.latiſſime.Menoch de arbitr. judic.cent.3.caſu 20.per tot.comp.ſtell.d.ca.dilectus poſt medium.* Quod certe præcipua quadam ratione viget in impetratione reſcriptorum adverſus Exemptos. Etenim
5 non facta mentione Exemptionis, Pontifex poſſet alicui cauſam delegare, cui alioquin non delegaret, ac ut utar verbis Felini, Quia Papa difficilius daret contra Exemptos
„ magis unum judicem, quam alium, præſertim ordinarium, cui ſunt exoſi. *Fel.cap.cum*
„ *ordinem n.7.verſ.conſidera 3.de Reſcript. Item cap.1. nũ.14. verſ.tertio Reſtringe eod.tit. Hoſtienſis.Jo. Andr.Butrio. Abbas Imola cap.ex parte 1.de privilegiis.*

6 Confirmatur à ſimili, quia reſcriptum contra privilegium fori, eo tacito, non valet. Ideòque reſcriptum in materia feudali, aut contra ſcholarem, non expreſſa iſtius mentione, non ſubſiſtit, habent enim & feudum & ſcholares quemadmodum & Exempti, ſpeciales ſuos judices, quod exprimi debet in reſcripto. *Bald.d. cap.cum ordinem ubi Fel. & DD. Rebuff.d.privileg.91.*

7 Ecòntra verò, ſunt qui argumentantur, non opus eſſe Exemptionis facere mentionem, nempe quod in reſcripto contra privilegiatum impetrato neceſſe ſemper non ſit de privilegio meminiſſe. *DD.late cap.cum ordinem Innocent. & DD.cap. conſtitutus eod.* Potiſſimum verò, quod tum demum reſcriptum cenſeatur ſurreptitium, cum tacetur verum, quod jura in reſcripti impetratione volunt exprimi: *Navarr. conſ.1.num.5.de conſt.conſ.unico num.4. & 5.de feudis conſ.9.de conſang. & affin.conſ. 20.num.3. de Clericis non reſid.* cujus ſpeciei non eſt qualitas Exemptionis: erubeſcimus enim ſine lege vel auctoritate loqui. *l.illam in fine C.de collat.* quam quidem
8 opinionem Abbas, Fel. Imol.Butrio, & DD.hactenus allegati in jure fundatiorem eſſe cenſuerunt. Veruntamen, poſtpoſitâ illâ, non eſt recedendum à priore, quam praxis quæ eſt lucerna juris. *Rebuffus in l.urbs in principio ff.de verborum ſignificationib.* & longævus Curiæ Romanæ ſtylus, qui vim legis obtinet. *cap.ex literis de conſt.cap.*
9 *quam gravi de crimine falſi. Jo.Staphileus de commiſſionib. & literis juſtitiæ §.dicendum*

eſt

Digitized by Google

eſt n.66.vol.tra.14 fol.41.Præſes loco à ſtylo. Ita referente Abbate, Felin.& aliis confirmarunt. *Abb.d.cap.ex parte 1.n.5.de privileg.Fel.d.cap.1.num.14. verſ. tertio reſtringe d.cap.cum ordinem num.7.Hoſtienſis Io.And.Imol.Butr.ſupra citati. Caldeus cap.cum ordinem in fin. de Reſcript.* Stylo enim Rom.curiæ inquiunt præfati DD. taciturnitas 10
exemptionis reſcriptum efficeret atque vitiaret. 11

Ampliatur, etiamſi reſcriptum contineret, quod vocare poſſet omnes & quoſcunque debitores ſuos, nam dictiones illæ univerſales non extenduntur ad debitores exemptos, qui vigore ejuſmodi generalis reſcripti vocari non poterint coram ordinario. *Angel.l.fin.C ſine cenſu vel reliquis.Bald.l.legatorem §.qui plures ff.de leg.2.*

Ratio eſt, quia locutione generali, quando vertitur aliquod præjudicium exemptionis, non comprehenduntur exempti. *glo.l.de curionib.C.de ſilentiariis lib.12. Barth. l.ſed.& poſterio: ex.ff.de legib.dixi late ſupra li.1.quæſt.5.n.13.14.* Quid autem è contra; 12
an reſcriptum judicandum ſit ſurreptitium, ſi in eo exemptus narretur qui non eſt?
Reſpondeo cum Navarro negative *conſ.8.per tot.de reſcript.* quia ejuſmodi narrativa 13
enunciatio cauſa conceſſionis non eſt. *Navarr.d.n.8.* Regulaterque reſcriptum non vitiatur continens cauſas partim falſas, partim veras, dummodo eæ veræ ſint, in quibus Papa ſe principaliter fundat. *Rom.conſ.369.Lapus alleg.24.glo.cap.2.inter cætera cap.oſim de reſcript.*

Q V Æ S T I O IV.

Exemptus an conveniri poſſit ex l.diffamari.C.de Ingenuis & Manumiſſ. coram ordinario?

S U M M A R I U M.

1. *Quidam putaverunt exemptum conveniendum ex l. diffamari coram judice ſuo, non vero coram ordinario.*
2. *Ratio eorum eſt, quia agens ex l. diffamari eſt actor.*
3.23. *Opinio putantium exemptum conveniri poſſe coram ordinario, eſt verior.*
4.24. *Laicus contra clericum ex l.diffamari agit coram judice laico.*
7. *Diffamatus dicitur agere ſtimulate & coacte.*
8.16. *Exceptionem habens poteſt eam proponere coram ſuo judice.*
9. *Debitor agit coram ſuo judice contra creditorem.*
10. *Idem in examinandis teſtibus ad perpetuam rei memoriam.*
11. *Idem eſt judex præparantis & præparati.*
12. *Iudex petentis abſolutionem à juramento adeundus.*
13. *Uxor coram ſuo judice agit contra maritum.*
14. *Idem diſponitur in fidejuſſoribus.*

15. Idem in publico proclamato.
16.17. Exceptio alia competit ſtimulato, alia ſubſiſtit de per ſe.
18. Aliud eſt eſſe actorem, aliud actoris vice fungi.
20. Diffamare eſt tacite ad judicium provocare.
21. Excommunicatus non agit ex l. diffamari.
21. Contra ipſum vero agitur.
25. Opinio antetacta limitanda eſt, ſi exempti nec active, nec paſſive, hoc eſt, qui agendo non poſſunt prorogare juriſdictionem ordinarii.
26. Diffamans an in cauſa principali habeat electionem judicis.

1 SUnt claſſici Autores qui ſuſtinent, exemptum in cau hujus quæſtionis conveniri
non poſſe coram ordinario, ſed coram proprio judice exemptorum. Quorum o-
pinio invenitur ſupremorum tribunalium placitis eſſe confirmata. *Matheus de afflict.*
deciſ. Neap. 268. incip. in alia cauſa fuit. Boerius deciſ. 255 n. 7. Pariſ. c. in præſentia col. 10.
de probat. Deci. conſ. 487. in quæſt. propoſita n. 10. conſ. 686. magiſtratus Pyrrhus in fine
Caſtren. Barth. l. in criminali n. 3. C. de juriſd. cui jud. ubi etiam Barth.
2 Eorum præcipua hæc eſt ratio, quod vocans exemptum condictione hujus legis
in jus, actoris partes ſuſtinet, quippe quod is voluntariè prior & principaliter agat,
ac proinde, ut eſt vulgare, forum rei exempti ſequi debeat, *l. in tribus ff. de judiciis.*
l. libertus à patrono ff. de in jus vocando ubi Barth. Bald. Caſtr. Alex. Odefredus in l. in præ-
ſenti C. de his qui ad Eccleſiam confugi. cap. ſi Clericus cap. cum ſit generale de foro compet.
3 Veruntamen, non obſtante auctoritate & ratione præcedentium, ſententia alio-
rum verior eſt & communior, qui cenſuerunt exemptum in caſu hujus legis privi-
legio non gaudere, ſed conveniendum eſſe coram judice ordinario diffamati, tan-
quam judice competente. *Alex. conſ. 103. l. 5. ubi pro ſe citat Butr. Abb. & alios Fel.*
c. ea quæ in pr. de Re Iudic. c. ſin autem col. fin. de teſtibus Natta Clem. ſæpe col. 36. de verb.
ſig. Rom. conſ. 412. pro habenda. Areti conſ. 14. col. 8. venio igitur ad tertium. Gail. lib. 1. obſ.
9. & ſeqq. Blarerius in repert. l. diffamari c. 4. n. 2. fol. 85. Contardus c. 5. q. 1. n. 3. Cagnolus
n. 9. C. de Ingenuis & manumiſſ. ubi dicunt hanc opinionem eſſe communem. Rationes ſunt
4 multæ & efficaces, Imprimis quia laicus conveniens clericum ex hac lege id facit
coram judice ſuo ſæculari, *Alex. d. conſ. 103. Boer. deciſ. 113. Blarerius & Contard. ubi ſu-*
pra, ergo idem ſtatuendum eſt in exemptis, quippe quod inter exemptos & cleri-
5 cos, ſit quædam ſimilitudo, æquiparatio, ſeu proportionabilis ratio in materia fo-
ri, prout notavimus ſupra *quæſt. 45. lib. 1.* cui etiam aſſentitur Felinus ibidem allega-
tus, æquiparat enim ſcholares exemptos & Vaſallos in eo quod habeant ſpeciales
judices, ideoque æquali ſimilive jure regulantur. De ſimilibus enim idem eſt ju-
6 dicium eademque juris diſpoſitio, quemadmodum latè & doctè notant Maſſa Gale-
ſius *tract. de exercitat. juriſperit. lib. 2. num. 62. & ſeq. Præſes in locis legalibus loco à ſi-*
mili per l. illud ff. ad l. aquiliam, ac ut inquit Ulpian. non poſſunt omnes caſus legi-
bus

Digitized by Google

bus comprehendi,ideo ex ſimilibus ad ſimilia judicandum eſt.*l. non poſſunt cum l. ſeq. ff. de legibus late praeſes in locis loco à lege ceſſante.*

Secundò,quia diffamatus agens ex hac lege non tam dicitur agere, quam excipere, ſtimulate enim agit provocatus diffamationibus ab ipſo diffamatore. *Bald. d. l.* 7
diffamari. Blarerius d. capite 4. n. 3. Alex. d. conſ. 103 *Gall. lib. 1. obſer. 9. nu. 7. & ſeqq. Cagnolus ubi ſupra n. 9. verſ. non obſtat.* Licet autem diffamatus actor videatur ex quo ipſe ad judicium provocet,tamen quia ipſe non venit ſponte, ſed coactus diffamationibus,attendenda eſt magis illa efficiens cauſa,quae prima eſt, quam poſterior quae eſt accidentalis.*arg. l. qui habet in princip. ff. de tutel. Felin. cap. ſi quis contra col. doctè Abbas n. 2. & 3. de foro compet. c. ſi autem col. fin. in fine de Reſcript. & d. c. ea quae in pr. Decius c. 2. col. 4. de probat. Cagnol. d. n. 9.*

Tertiò,quia regulariter exceptionem habens,poteſt adverſarius converti ne in- 8
quietetur, idque non coram judice conventi,ſed coram judice impetrantis, ſeu ejus, qui exceptionem ſibi competere aſſerit. *Anton. cap. quintavallis verſ. ad ſecundum venio de jurejur. Milis in repert. verb. exceptiones habens. Felin. d. cap. ea quae num. 1. poſt pr. in d. cap. ſi quis & d. cap. ſi autem. DD. ubi ſupra Barth. l. ſi ſocietatem §. arbitrorum n. 18. ff. pro ſocio l. ſi finita § eleganter n. 3. de Dam. infecto.*

Quartò,quia in ſimili debitor volens pecuniam ad ſiſtendum uſuras conſignare, 9
facere id debet non coram judice creditoris, ſed ſuo, qui de cauſa principaliter cognoſceret. *Alex. d. conſ.* 103. *Bald. l. acceptam quaeſt. 14. C. de uſuris, Math. de Afflict. deciſ. Neap. 18. Boer. deciſ. 114, num. 9. Iaſon. l. cum ii § ſi praetor in fin. ff. de tranſact. ubi Barth. & DD.*

Quintò in examinandis teſtibus ad aeternam rei memoriam, adiri debet rei judex, 10
etiamſi Reus ipſe ſit ad hoc provocans,*Catell. Cotta in memoria lib. verb. iudex cauſae praeparantis d. dec. Neap. 18. Barth. l. ſi Societatem § arbitrorum num. 20. ff. pro ſocio &*
in d. l. cum ii § tranſactiones ubi Apoſt. doctè Abb. cap. ſi quis contra clericum nu. 2. & 3. de 11
foro compet. Ratio,quia idem debet eſſe judex praeparantis, qui praeparati. *Felin. cap. cum ſit generale n. 4. verſ. amplio concluſionem de foro compet.* De qua regula vide fusè Cacher. *deciſ. 78. per tot.*

Sextò,qui juravit ſolvere uſuras forenſi,pro abſolutione, adiri debebit judex pe- 12
tentis abſolutionem,non vero forenſis,quia jurans originaliter eſt Reus, *Lapus allegat. 10. quem ſequitur Abbas c. ſi quis contra clericum n. 2. & 3. de foro compet.*

Septimò,facit quoque quod adfertur de ſponſa,quae ſi petit licentiam divertendi à 13
ſponſo,facere id non debet coram judice viri ſed ſuo proprio,ex quo coram eo principaliter eſſet convenienda in cauſa matrimonii,*Abb. ca. ex parte col. 2. n. 5. de Reſt. ſpoliat.* Cui tamen non aſſentitur Anton. de quo per Abb. *d. n. 5.*

Octavò,idem reſpondetur in pluribus fidejuſſoribus, poteſt enim aliquis fidejuſ- 14
ſorum etiam antequam conveniatur vocare in jus creditorem principalem, eique

jubere

Digitized by Google

juxta beneficium Divi Adriani debitum dividere, *Abb.d.cap.ſi quis contra clericum n.2*
15 *verſ.unde licet fidejuſſor.glo.& DD.l.ſi condemnat.ff.de fidejuſſor.Blarer.ubi ſupra ca.2.num.*20. Poſtremo, quotieſcumque proclamate ſeu edicto publico quicunque ſua putaverint intereſſe citantur, tum enim etiamſi ordinarie agendo actor forum rei ſequeretur, hac cautela illud evitabit. *Doctores l. conſulta divalia C. de Teſtament. Ang.l.1.§.hæc Stipulatio ff. ſi cui plus quam per l.falſidiam.Socynus in fallent.Reg.*10.*incip.actor regulariter in fine ubi dicit cautelam notandam.Marant.de ord.jud.par.*4.*diſt.*11.*n.*36. Porro, quod dixi exceptionem habentem, præveniendo poſſe agere coram judice ſuo, non uſquequaque verum eſt, ſed ex mente Abbatis recipit aliquam reſtrictiunculam.

16 Diſtinctionem enim facit inter exceptionem proprie dictam, quæ competit tantum ſtimulato ſtimulo actionis, & impropriam, quæ competit ſubſiſtitque ſine actione, ſeu (ut inquit Innocent.*in cap.ſuper eo de elect.*) habet vim & modum actionis. In proprie ſumpta exceptione, hactenus dicta habent locum, in impropria vero neutiquam, in his enim non videtur excipi ſeu de exceptione tractari, quia originaliter hujuſmodi genere exceptionum principalis ipſa quæſtio actione in judicium evocatur. Ideoque ejuſmodi exceptio non diſcutietur coram judice illius, adverſus quem ea objicitur. *Abb.d.cap.ſi quis contra clericum n.*3 *ſub finem de foro compet. Innocent.cap.cum dilecti,cap.dudum num.*1.*&* 2.*cap.ſuper eo de elect.* Exemplum ponitur in electo, qui licet confirmationem non petat, nihilominus tamen adverſus eum excipi poterit de inidoneitate, ſeu aliter, atque aliter electio infirmari, idque non coram
17 judice excipientis, ſed coram judice electi, quia hæc quæſtio ſtat per ſe, eſtque principalis ex quo ad aliud judicium actionemve non referatur, *Abb. d. num.*3. *per cap. fin.de elect.in* 6.*Blarerius ad d.l.diffamari cap* 4.*num.*14. Porrò, ſtante hac communi opinione, quam etiam teſte Andrea Gaill, Camera imperialis obſervat. *lib.* 1. *obſ.*9. 10.11.12.*Blarer ubi ſupra.* Varie reſponderi poteſt ad argumenta prioris opinionis affirmativæ.

18 Et quidem cum Baldo, aliud eſt actorem eſſe, aliud actoris vice fungi, actor forum ſequitur, qui vero vice actoris fungitur minime, ne incidamus in abſurdum, quod Reus qui in exceptionibus actoris vice fungitur actoris forum ſortiatur. *Bald. conſ.* 173. *lib.*2.*Dec.cap.cum inter n.*14.*de except.Cæſar Contardus in rep.d.l. diffamari cap.*5.*numer.*19.*& ſeq.*

In ſubjecta hac materia qui diffamatoriâ petit ſilentium imponi, non eſt merus a-
19 ctor, ſed actoris vice tantum fungitur, ad inſtar rei, qui provocatus impetitionibus actoribus reſiſtit probationum partes frequenter ultro in ſe aſſumendo. *Card. Pariſ. conſ.*83.*vol.*2.*Bald.d.conſ.*173.

22 Confirmatur, quia diffamare eſt tacitè ad judicium provocare, ideoque diffamator eo ipſo quod diffamat, ad judicem rei diffamati provocare & agere velle intelligitur

ligitur *per text.d.l.diffamari ubi Bald.n.8. & 18. Gaill.d.obſ.9.n.5.* Non movet quod generaliter excommunicatus tanquam reus ſeſe defendendo in judicio eſſe poſſit, hic autem ex lege diffamari experiri prohibeatur, teſte Felino *in cap. Cum inter n.12. de except.ubi DD.* ita ſentiente communius contra Joannem de Anania *in cap. dura. col.2.de crim.falſi. Feder.de Senis conſ.275.*

Quia licet excommunicatus tanquam reus habeat perſonam ſtandi in judicio, hoc duntaxat verum eſt, cùm is eſt reus neceſſarius, at verò in Judicio hujus legis, excommunicatus eſt reus voluntarius, qui quidem licet diffamationibus ſtimulatus compareat, non tamen ad hoc compellitur ex neceſſaria juris ſui defenſione, quo caſu certe audiretur, ſed voluntariè prorſus ſeſe offert, eaque eſt communior cenſura Doctorum. *Boer. deciſ.255.n.7. & dec.258. Blarerius.ubi ſupra cap.2.nu.24.26. doctè Gregor. Sayrus in Theſauro Theol. Moralis part.1.lib.2.cap.8.n.12. & 13.ubi explicat quis dicatur reus voluntarius, quis neceſſarius.* 21

Contra verò excommunicatum condictio hujus legis ritè intentatur, ne quod in odium excommunicationis introductum eſt, in illius favorem & compendium convertatur. *cap.intelleximus ubi Innoc. Butr. Abb. Felin.de Judic. & d. cap.cum inter Blar. ubi ſupra cap.4.n.8.& ſeqq Sayrus d. cap.8.num.13.* quod tamen requirit majus examen, non enim hoc in caſu dicendus eſt reus neceſſarius, ſed voluntarius ad inſtar banniti, qui comparere non poteſt citatus ſi ſua putaverit intereſſe, & aliis in ſimilibus caſis, quos Doctores poſtremo allegati ſtudioſe perſequuntur, ad quos ne meam egrediar orbitam, lectorem remitto. 22

Ex quibus fit liquidè probata communis, noſtra concluſio. quod exemptus in caſu hujus legis privilegio ſuo non fruatur, ſed ſubiiciatur ordinario velut judici hujus cauſæ competenti. Quippè quod exemptus agendo non trahat cauſam ad ſuum forum, ſed quod is juxta Regulam generalem forum rei ſortiatur. *c.cum ſit generale, cap.ſi quis contra Clericum ubi DD.de foro competenti. tex.cap. experientiæ 11.quæſt.1.& cap.ſi Clericus de foro compet.* Ac quidem quamvis jam allegatæ auctoritates ita ſtatuant in Clericis, ut forum rei Laici ſortiantur, idipſum tamen extenditur ab identitate rationis, etiam vigere in exemptis, Quippè ſicut Clerici jure divino Exempti à juriſdictione Sæculari, agendo tamen ſortiuntur forum rei Sæcularis. *Steph. Aufrer. tract. de poteſt. Secul.ſuper Eccleſiaſt.perſon.in introductione num.7.concluſ.3 d.cap. experientiæ d cap.ſi Clericus.* Ita etiam debemus reſpondere in Exemptis, qui privilegium fori poſitivo jure adepti ſunt. *tot.tit.extra & in 6.de privileg.* Nam ſi id de quo magis videbitur ineſſe, non ineſt, nec etiam de quo minus. *Præſes loco à majori,* nec enim aliter jure cautum repetitur *Erubeſcimus ſine lege loqui. Anton.de triente & ſemiſſe §.Conſideremus.* Quod ipſum propius ad hanc quæſtionem reſpondendo, viſum pridem fuit Blarerio, dum ſcripſit hoc verborum tenore: Neque hic aliqua alicujus privilegii allegatio locum meretur, ſicut in Imperiali judicio contra Electo- 23 24

„ res privilegiatos alioquin aut Exemptos conſtanter obſervatur, unde hic non ſolum
„ deciſio illa ceſſat, quod citatus non teneatur comparere ad allegandum privilegium
„ ſuum, ſi notorium eſt, judicem non habere juriſdictionem vel habere [illegible] in
„ cauſa, ſed nequidem hic ulla illius privilegii ſeu Exemptionis productio, quicquam
„ juris ſibi vendicare poteſt. Ita ille, *adde Gaill ſupra num.17.in fine.*

26 Prædicta tamen intelligenda ſunt in Exemptis qui activè prorogare poſſunt, id eſt, qui ſi agerent coram ordinario, illius juriſdictionem prorogarent, quemadmodum ſequenti quæſtione num.1. tractabimus, cæterum ſi neque activè, hoc eſt agendo juriſdictionem ordinarii ſortiri poſſunt (velut quæſtione eadem *nu.9. uſque ad finem* diſſeremus) aliud eſſet concludendum.

Quid autem, ſi diffamatus plures habeat judices? poteritne diffamans poſtpoſito judice, qui in diffamatorio judicio fuit præventus, eligere alium ex judicibus diffamati, coram quo principale ſuum judicium inſtituat? Affirmativam ſententiam amplexus eſt Socinus *conſil.94.vol.3.* aſſeclaſque habet Andream Gaill.*l.br.1.obſ.11. num.4. & ſeqq.* & alios non paucos: at vero negativam, ſcilicet quod principale judicium moveri debeat coram eo judice, qui in judicio diffamatorio ex l. d[iffamari] fuit præoccupatus, ſecutus eſt Joannes Baptiſta de Sancto Severino. *Rep.l.omnes populi col.14.de iuſt.& iure*, & multis aliis omiſſis Felinus *cap. Cum ſit generale num. 6.de foro comp.* hac potiſſimum ratione, quod idem debeat eſſe judex cauſis præparatis, qui fuit cauſæ præparantis, propter cauſæ continentiam & connexitatem, quæ dividi non debet, & quod altera actio veniat in conſequentiam alterius, *vide infra eodem lib. quæſt.38.* uti multifariam diverſis rationibus deſumptis ex ſubtili tractatu quem de continentia cauſæ inſcripſit Mindanus confirmare poſſet, Sed cum hæc quæſtio per parergos ſit propoſita, ſubſiſto, relegans lectorem ad Petrum Peck. de Jure ſiſtend. *cap 34.num.3. & 4.* & ad Bartholomæum Blaterium *Rep.d. l.diffamari cap.4.num.39.fol.107.* qui in illius diſcuſſione plenius ſe diffundit.

QVÆSTIO V.

Exemptus agendo an forum rei coram ordinario ſortiatur?

SUMMARIUM.

1. *Actor ſequitur forum rei.*
2. *In privilegiis ſequenda mens concedentis.*
3. *Quædam Exemptio paſſiva;*
6. *Quædam activa & paſſiva, quæ nec agere, nec conveniri poſſunt.*

7. Prim-

7. *Principis quanta poteſtas.*
9. *Exempti habent ſpeciales judices.*
10. *Papa reſervando quaſdam cauſas, cenſetur privare ordinarium juriſdictione.*
11. *Papa ſi reſervet ſibi abſolutionem, Epiſcopus non diſpenſabit.*
12. *Juriſdictio in Exemptos eſt reſervata.*
13. *Reſervatio ſymboliſat cum avocatione.*
14. *Æquipollet clauſulæ irritanti.*
15. *Item appoſitione manus Papæ.*
16. *Clauſula irritans ligat ignorantes.*
17. *Clericus facile impetrat judicem contra laicum.*
18. *Clericus Secundarius Diœceſis Leodienſis, Exemptus eſt active & paſſive.*

IN jure nihil eſt magis vulgatum, quàm quod actor, licet extraneus, forum rei 1
ſequi debeat, *l.fin. C.ubi in rem actio. Lapus allegat.* 10. Idque étiam de jure Canonico contra Eccleſiaſticos firmatum eſt, utpote quod Clericus forum rei Laici ſortiatur, paucis tamen caſibus exceptis, quos Spec. & DD. perſequntur. *tex.c.ſi Clericus cap.cum ſit generale.ubi DD.de foro compet.cap. experientiæ 11.quæſt.1.Specul.de competen.jud.aditi part.2.§.generaliter per tot.* Unde fit occaſio inveſtigandi an hæc definitio ſequendi fori generalis, obtineat etiam hac in materia Exemptorum? Pro ſo- 2
lutione præmitto, quod frequenter antea inculcatum eſt, in Exemptionibus & privilegiis quibuſcunque ad amuſſim ſemper attendendam eſſe mentem & verba concedentis. *cap. quanto, cap. porrò, cap. recepimus de privil. Rom. conſ.29. conſ.180. num.10. Franc.cap.1. §.ex parte n.2.cum addit.de conceſſ. præbend. in 6.*

Aut igitur ſimpliciter conceditur Exemptio à juriſdictione ordinarii, tunc licet 3
exemptus hoc pacto conveniri coram eo non poſſit, tamen agendo, reum coram ſuo ordinario convenire compelletur. *Bacquetius in ſuo celebri tract. des droits du domaine de la Couronne de France: tractatu 4.par.1.cap.10. verſ. & par autres lettres.* Ratio ſumetur ex Regula anteſcripta, quæ confirmatur ex identitate rationis & æquiparatione quam hactenus dixi eſſe inter Clericos & Exemptos ratione ſpecialitatis fori, 4
illi enim Exempti ſunt à foro Laici jure divino, hi verò à juriſdictione ordinarii jure poſitivo, *dixi ſupra li.1.quæſt.45.verſ. Idque argumento proportionabili & lib. 2.quæſt.4 verſ.ac quidem quamvis num.6. &* 24. illi ſequuntur forum rei, ergo & hi.

Confirmatur ſecundò, Quia extraneus etiamſi nullo pacto ſit ſubjectus judici ſeu
foro rei, tamen agendo ei ſubiicietur ea in cauſa ſequendo ejus forum, *Lapus d.alleg.* 5
10 *l.juris ordinem C.de Juriſd.om.jud.*

Id quod etiam dicendum eſt de Exemptis, qui quidem licet jure quaſi extraneorum cenſeantur *per cap.grav. ubi Felin. & DD.de offic.ordin. & dixi ſupra quæſt 46.poſt* 6
pr.lib.1. tamen longè magis ſubiiciuntur Epiſcopo ſeu ordinario quam extranei, qui illum nullo jure recognoſcunt: quippè quod licet non ſint de Diœceſi, ſunt tamen in Diœceſi, id quod de extraneis enunciari non poteſt. *d.cap.grave*, nec enim ſunt in diœceſi aut de Diœceſi.

6 Aut verò conceſſa eſt Exemptio plenior & abundantior à juriſdictione ordinarii, ut Exempti ne quidem agendo eam prorogare poſſint. Id quod antè ſcripſi, hauriendum eſt ex verbis,tenore & menteprivilegii, quo caſu ab agendo per modum
7 declinatoriæ ſubmovebatur, quamdiu de ſubmiſſione ſeu delegatione fidem non fecerint. Ratio eſt multiplex; Prima,quia quemadmodum in temporalibus Principis eſt ſumma poteſtas,utpote (ut inquit Bald.)quod is ſit cauſa cauſarum, ideoque de ejus poteſtate diſputare non liceat,nec ſit de ea inquirendum. *Bald.cap.Eccleſia ſ. Mariæ num.7.ut lite pend.Jaſon.l.reſcripta, num.2.& 3.C.de precibus imperat offerendis Gaill.lib.2.obſ.56.num.15.* talis etiam in ſponſalibus & Eccleſiaſticis poteſtas ſummi Pontificis. *pulcher text.cap.cuncta per mundum cap.per principalem 9.quæſt.3.* à quo
8 (inquid Bald.) inferiores omnem ſuam juriſdictionem ſicuti planetæ ſuum à ſole lumen mutuantur: *Bald.cap.bonæ & 2.col.4.verſ.pendente de poſtulat.Prælat.Troylus tract.de Canoniſat.ſanct.§.ſequitur ſecundum num.28.& 42.per cap.Significaſti in fine de elect.cap.2.de præbend.in 6.Clem.2.ut lite pend.d.cap.cuncta per mundum, ubi dicitur quod Papa liberam habet poteſtatem.* Unde eximendo hoc modo, ut ne quidem coram ordinario agere liceat, cenſetur ordinarium in ejuſmodi genere perſonarum privare juriſdictione. *arg.l.judicium ſolvitur ff.de judiciis.*

9 Secundò, quia Exempti ſpeciali conceſſione habent proprios ſuos & ſpeciales judices,Juriſdictio autem ſpecialiter alicui data excludit ordinarium. *Bald. conſ.395. viſis omnibus vol.4.Boer.ad conſuet.Bituricenſes tit.2.§.2.glo.3. Gaill.lib.1.obſ.40.n.5.*

10 Nam reſervatione ſeu delegatione certarum cauſarum ad ordinarium ſpectantium,Pontifex cenſetur ordinarium quo ad eas cauſas omnimoda privare juriſdictione, *Bald.l.ſi ut proponis 1.n.12.C.quomodo & quando judex.Jaſon.l.majorum n.66.ff.de juriſdict.om.jud.Fel.cap. quoniam Abbas n.12.in fin.de offic.deleg.Marant. diſt.16.n.37. Gaill.lib.1. obſ.41.n.12. in fine.*

11 Simile eſt cum Papa ſibi abſolutionem reſervavit, Epiſcopus non poterit abſolvere etiam proprios ſubditos, *cap.nuper de ſent.excom.Abb.cap.ſignificaſti n.11.verſ.ego hunc articulum de Foro compet.*

12 Tertiò, Juriſdictio in ejuſmodi Exemptos eſt per principem ſeu Pontificem reſervata, ideoque alterius juriſdictionem cujuſcunque ſeu agendo ſeu defendendo prorogare non poſſunt. *Bald.& DD.cap.Imperialem §.præterea ſi inter duos de prohibita feudi alienat.per Feder.n.19. verſ.in contrarium Abb.cap. Cæterum de Jud.Barth. & DD.l.1.§.& poſt operis in fin. ff.de novi oper.nunt. Alvarot.d.§.præterea ſi inter n.4.in fine,verſ.ſed intelligas.* Regulariter enim quando Papa ſibi juriſdictionem reſervavit, velint nolint (inquit Bald.) partes erunt ſub Papa, *Bald.& Alvarot.ubi ſupra per cap. inter dilectos ubi Innoc.& DD.de exceſſib.Prælatorum, gloſſ.Archid.& DD.cap. tibi quis gratiam de Reſcript.in 6.Innocent.cap. Cum in Ferrarienſ.de conſtitut.Felin.cap. Cum acceſſiſſent num.28,verſ.hanc Regulam limita de conſtitut.*

Ad

Adhæc, reſervatio juriſdictionis generalis cauſarum ſeu perſonarum plurimum certe cum avocatione ſimboliſat. *Æneas de falconibus tract. de reſervatione quæſt. 1. principali n. 4 in fine.* Unde quemadmodum Papa per avocationem cauſæ impedit juriſdictionem ordinarii, ut quoad illam pro privato habeatur. *Philipp. de Peruſio cap. ut noſtrum de appellat. Guido. tract. de reſcriptis n. 38. Gaill. d. obſer. 41.* Ita etiam in reſervatione juriſdictionis dicendum eſt, utrique enim hoc commune eſt, quod æquivaleat ſeu æquipolleat decreto irritanti. *tex. ubi glo. & DD. cap. Cum dilectus de Jure patron. & in cap. præſenti in 1. reſp. de offic. leg. in 6. Lapus allegat 16. an valeat poſt num. 2. Caſſad. dec. 2. n. 7. de reſtit. ſpol. Mandoſ. tract de inhibit. quæſt. 100. n. 9. & 10.* Non ſecus quam per appoſitionem manus Papæ, quæ pariter importat decretum annullativum, ſeu clauſulam irritantem, *Menochius conſ. 83. Reſpondebo n. 13. lib. 1.* 13 14 15

16 Cujus quidem clauſulæ ea eſt vis, ut liget etiam ignorantes cum à Papa adiicitur, ſecus verò ſi ab inferiore, ubi late probat Mandoſ. *d. tract. de inhibit. quæſt. 36. per tot. & Æneas de falconib. d. tract. quæſt. 4. effectu 1. per tot. cap. 1. conceſſ. præb. in 6. Clem. 1. eodem ubi DD. Leonellius tract. de ſurrept. reſcript. quæſt. 3. art. 4. in fine fol. 13. col. 4.* Adjeci cum à Papa adiicitur, quia Decretum irritans Legati aut alterius inferioris à Papa vel principe, ſecundùm communiorem opinionem non ligat afficitve ignorantes, ſed tantum ſcientes. Ratio, quia inferior conſtituere poteſt contra jus, *cap. Cum inferior de majorit. & obedient. cap. pen. & ult. de filiis Presbiter.* quod fieret ſi permitteremus irritantem hanc clauſulam legati afficere ignorantes, ut eſt pro communi hac opinione teſtis Mandoſius *d. tract. de inhibitionibus quæſt. 36. n. 4. & 5. ubi latè idprobat*, cui tamen adverſari dicit Lapum *alleg. 14. incip. Concluſio prima num. 3. Card. Clem. 1. in 6. not. de conceſſ. præbend. Gaſpar de Peruſio tractat. de Reſervat. Landenſ. tract. de privilegiis quæſt. 46. videatur etiam Villadiego de Legato quæſt. 9. n. 67.* de qua clauſula etiam Fel. *cap. 2. n. 7. verſ. quartò limito, col. 5. de conſtit. Rebuff. tract. de evocationibus in pr. numer. 22*, dicens idem eſſe, ſive avocatio procedat cum cauſa, vel ſine cauſa, neque ſubintelligi, ſi pars ea uti voluerit. *Felin. & DD. cap. Cæterum de Reſcript. in cap. audita de reſt. ſpol.*

Quartò, licet verum ſit, quod diximus, Clericum actorem ſequi forum rei Laici, tamen levi ex cauſa, imò indiſtinctè Papa concedit Clero literas quibus Laicum trahit ad ſuum forum, *Archid. cap. Judicatum diſt. 89. Abb. c. ſi Clericus num. 7. per tot. de foro compet.* Id quod cum faciat per modum delegationis, non minori poteſtate idipſum facere poteſt per modum privilegii, *per pulchr. not. Aufrerii de poteſtate Secularis ſuper Eccleſiaſt. Reg. 1. n. 1.* 17

Quod genus Exemptionis conceſſum liquet Clerico Secundario Diœceſis Leodienſis, idque non modò in actionibus paſſivis, ſed etiam in activis, ſit manifeſtius tam ex Concilio Baſilienſi, quam ex plurimis Pontificum conceſſionibus confirmationibusque, quas non juvat redigere in hunc locum. 18

QUÆSTIO VI.

Exemptus citatus coram Ordinario, teneaturne comparere & allegare ſuam Exemptionem?

SUMMARIUM.

1.2.3. *Citatus coram non ſuo judice tenetur comparere ad declarandum, alioquin amittit privilegium & punitur ejus contumacia.*
4. *Clericus vocatus coram Laico ſi non comparet, mulctatur in expenſis.*
5.19. *Proceſſus judicis habentis juriſdictionem exceptione elidibilem, valet.*
6. *Per decretum competentiæ judex competens acquirit juriſdictionem.*
7. *Legati habent jus revocandi domum, quod allegari debet.*
8. *Præſumptiones allegari debent.*
9. *Exceptio notoria proponi debet.*
10. *Vaſallus & Exemptus pariſicantur.*
11. *Clericus comparere non tenetur.*
12. *Vocatus ad ſynodum venire non tenetur.*
13. *Citatio Exemptorum eſt injuſta.*
14. *Item citatus ultra unam dietam.*
15.16. *Pretrea Prædicatores & Præmonſtratenſes.*
17. *Item Scholares.*
18.19.20.21.22.25.28. *Citatus non tenetur comparere ad allegandum, ſi notorium eſt, judicem non habere juriſdictionem, vel habere elidibilem in cauſa.*
23. *Exceptionem notoriã non eſt opus allegare.*
24. *Duæ ſunt notoriæ ſpecies juris & facti.*
27.30. *Notorium facti permanentis judex ſupplet.*
28. *Bannitus poteſt ex officio repelli.*
29. *Conſuetudo notoria ſuppletur.*
26.31. *Exemptio notoria qualis.*
32. *Notorium judex præſumitur ſcire.*
33. *Exemptio non notoria allegandа eſt.*
34.40. *Sententia nulla eſt, etiamſi Exemptio non allegetur.*
35.36.37. *Subſiſtit tamen quo ad condemnationem expenſarum.*
38. *Idque niſi notorium eſſet, non haberet juriſdictionem.*
41. *Qualiter intelligendus Rebuffus.*

HAnc quæſtionem Doctores adeo variis contrariiſque argumentis exagitarunt, ut viſi fuerint eam problematice diſputaſſe. Nos relatis rationibus eorum affirmativis, & negativis, utramque opinionem fœdere cujuſdam diſtinctionis conciliando concludemus.

Itaque

Itaque pro affirmativa adfertur primò, quod citatus coram non ſuo judice, tenetur comparere ad allegandum ſuum privilegium. tex. l. ſi quis ex aliena ff. de Judic. 2
l. 2. ff ſi quis in jus vocatus non ierit. glo. ca. uno de inveſtitura inter marit facta. Corſet in ſingularibus verbo Juriſdictio. Imò (ut inquit Alex.) ſi privilegiatus per contumaciam non compareat, perdit jus privilegii, valebitque ſententia contra eum, latè Alex. in addit. ad Barth. d. l. ſi quis ex aliena per glo. & ibi DD. cap. Cum ordinem de Reſcript. l. 3
uno ff. ſi quis jus dicenti non obtemper. Rebuff. de privileg. ſcholar. privilegio 154 num. 1. Idque maximè, quoad contumaciæ punitionem, eſt enim contumacia punibilis, etjam ab eo, qui non eſt judex. Clem. 1. de Reſcript. Abb cap. ex litteris num. 16. de dolo & contumacia. Joan. Andr. cap. Paſtoralis de Reſcript. Joan. de Lign. & Anton. d cap. ex literis, adde infra num. ſexto.

Secundò, Clericus vocatus coram Judice Sæculari in Jus, ſi non comparear, mul- 4
ctari ab eo & in expenſis condemnari poteſt, Stephan. Aufrer. Clement. 1. de officio ordinarii, Fel. cap. exceptionem in pr. de exceptionibus. Caldeus conſ. 12. tit. de Judiciis. Boer. ad conſuet. Bituricenſ. tit. des Juges §. 21. gloſſ. fin. in fin. ubi refert Caldæum tenentem ſententiam eſſe validam, quod verum dicit quo ad expenſas, & non quoad principales, Aufrer. dec. Tholoſ. 165. Imbert. inſtit. Forenſ. lib. 1. cap. 26. gloſſ. verb. cautius. Similiter & Exemptus, idque argumentum ſumendo ab æquiparatione Clericorum & Exemptorum, eſt enim utrimque quædam proportio fori, unde arguitur identitas juris atque rationis, Butrio cap. ſuper literis colum. 25. ibi, & per hoc patet, quod ſi coram judice de Reſcript. Felin. d. cap. Cum ordinem num. 8. & dictum eſt ſupra hoc libro quæſt. 5. verſ. aut igitur.

Tertiò, Proceſſus factus à judice habente jurisdictionem exceptione elidibilem, 5
valet ſi exceptio non objiciatur. glo. Clem. 2. in verb. competente ubi Lapus Card. Imol. & DD. ut lite pendente nihil innovetur, text. l. non videtur ff. de Judiciis. Certum autem eſt, quod ordinarius in tota ſua Diœceſi nulla loci aut perſonæ exceptione fundatam habeat juriſdictionem. Ergo, text. cap. Cum Epiſcopus de offic. ord. in 6. cap. Cum contingat de foro compet. Molis in repert. verb. Epiſcopus fundat. & verſ. ſeq. fol. 127. verſ. Epiſcopus ſolus fundat. fol. 130. & Epiſcopus poteſt de jure, dixi ſupra lib. 1. quæſt. 8. verſ. ſi quidem & pulchrè Innoc. cap. 2. nu. 2. de dilationib.

Confirmatur primò, quia proceſſus judicis ignorantis omninò ſe non habere Juriſdictionem valet, qua parte eſt contumacia punitivus, licet non valeat juxta quoſdam, qua parte fit ſuper principali ceſſante prorogatione. ca. ſi duobus ubi DD. de appell. Navar. c. Cum contingat cauſ. 11. n. 4. verſ. 5. de reſcript.

Confirmatur ſecundò, quia Judex incompetens ſeu habens juriſdictionem ex- 6
ceptione elidibilem, poſtea quam ſe competentem decrevit, fit competens, ita ut ampliùs de illius incompetentia non ſit diſputandum. Abb. cap. Cùm olim Abbas fol. 97. ubi Felin. fol. 207. de officio deleg. Barth. l. ex quacumque col. 3. num. 7. ff. Si quis in

jus

Digitized by Google

jus vocatus non ierit, pulchrè Vantius de nullitatibus Tit. quib. mod ſent. nulla reparentur numer. 8. per tot. doctè Innocent. cap. 2. numer. 1. in fine de dilation. & Milis in repert. verb. Judex ordinarius vel delegatus ſi aditur ſuper appellatione qua narratur interpoſita, cum non ſit, & in cauſa procedit fol. 222. pag. 2. dixi autem exceptione elidibilem, quia opus eſt ut habeat al qualem; nam ſi penitus nullam haberet juriſdictionem, puta quod literæ juriſdictionales eſſent falſæ, talis pronunciatio non faceret eum judicem competentem. *Ægidius concluſ. 22, & 28. Fel. cap. ſi cuiatus fol. 96. n. 4. ubi late de reſcript. Milis verſ. Judex qui pratendit ſe delegatum, Vant. d. numer. 8. verſ. & intelligo.*

7 Quartò adſertur lex Pauli his verbis. Ex quacumque cauſa, ad prætorem vel alios „ præſides qui juriſdictioni præſunt in jus vocatus venire debet, ut hoc ipſum ſciatur „ an juriſdictionis ejus ſit unde gloſſa ibidem marginalis, exemplifica inquit in exemptis, qui in dubio tenentur comparere coram ordinario allegaturi Exemptionis privilegium, *l. ex quacumque ubi gloſ. marg. ff. ſi quis in jus vocat. non ierit text. cap. 1. c. cum perſona de privileg. in 6. & tex. d. l. ſi quis ex aliena.*

8 Quintò, legatis competit privilegium revocandi domum, quod quidem licet ſit inſertum corpori juris, ac proinde notorium, nihilominus tamen citatus debet comparere, illudq; allegare, *d. l. ſi quis ex aliena l. 2. § omnes. ff. de judic. Felin. d. c. cum ordinem n. 9. ubi omnes DD. de reſcript.* Idque ad inſtar omnium exceptionum, quæ licet ſint notoriæ, tamen debent proponi & allegari, quemadmodum quoque præſumptiones juris, etſi enim faciant liquidiſſimam probationem, debent tamen allegari. *Barth. l. 1. col. ult. num. 10. de except. Butr. cap. pervenit colum 16. de cenſib. l. ſi adulterium cum inceſtu § idem Pollioni, ff. de adult ubi Barth. Fel. d. cap. Cum ordinem num. 10. Butrio tract. de notorio artic. 4. n. 10. late Menochius lib. 1. de Præſumpt. Præſumpt. 48. per tot.* ubi diſtinguit & limitat multis modis.

9 Sextò, exceptio declinatoria debet opponi, licet ſit notoria. *Imol d. cap. cum ordinem, gloſſ. Clem. appellanti ver. alias ubi Card. quæſt. 5. de appellat. Joan. Andr. cap. ſuper litteris col. 13. de reſcript.* quemadmodum dicitur de recuſatione judicis ex ſuſpicione notoria, quæ ſimiliter debet allegari, *Joann. Andr. cap. accedens 1. ut lite non conteſtata*, ut & Regulariter omnibus aliis in cauſis, preterquam in exceptione loci notoriè non tuti, quam Doctores ab hac Regula generali excipiunt, *Imola d. cap. Cum ordinem & d cap. accedens Felin. d. cap. Cum ordinem numer. 8. verſ. contrarium firmat doctè Innocent. cap. 2. num. 3. de dilationibus per l. non videtur ff. de judic.* Pro negativa ſunt etiam plurimæ, eæque efficaces juris rationes, hixæ manis auctoritatibus.

10 Primò vaſallus & Exemptus ratione fori ſpecialis pariſicantur. *Bald. Butrio. DD. d. cap. cum ordinem ubi Felin. num. 7. & 8. poſt pr. ut dictum eſt ſupra lib. pr. quæſt. 45. numer. quinto.* Vaſallus autem citatus in cauſa feudali coram ordinario, comparere non tenetur. *Felin. d. numer. 8. Innocent. cap. Cæterum numero primo, verſ. Falle*

ba

hæc Regula de judic.ubi dicitur l.ſi quis non habere locum in feudo Bald.de inveſtitura in
*maritum facta nu.*1.Ergo nec Exemptus.

Secundò,idem ſtatuitur in Clerico citato coram judice Sæculari, & pariformiter 11
in Exempto, ut eſt apud Speculatorem his verbis:Sed pone quod judex Sæcularis ci- ,,
tat Clericum,ignorans eum eſſe Clericum, Clericus verò non venit, ideoque judex ,,
contra eum procedit,videtur quod tenet ejus proceſſus, dic contra arg. *ca.ac ſi Clerici* ,,
de judiciis,cap.*ſi diligenti de foro competent.* Imò debet revocari de facto,quod de facto ,,
fecit &c. Idem eſt ſi ordinarius ignoranter procedat & excommunicet Exemptum ,,
nolentem venire, nam quod Clericus non debet coram Sæculari comparere,vel Ex- ,,
emptus coram ordinario, jus commune eſt,nec eſt tale priviligium,quod teneatur al- ,,
legare coram judice ,ita ille &c. Quod de Clerico dictum eſt, confirmatur ſententia ,,
Felini & Decii cenſentis condemnationem expenſarum ob retardatam exceptionem
ne quidem ſubſiſtere. *d.cap.cum ordinem nu.*14.*in fine Decius conſ.*241.*part.*2. tamen
ut eſt videre ex gloſſa marginali apud eundem Felinum,plurimi huic opinioni con-
tradicunt.

Tertiò, Vocatus ad Synodum ſi eſt notoriè Exemptus, non tenetur comparere 12
ad allegandum exceptionem. *Innocent.cap ex part.*1.*in fine gloſſ.magna de verb.ſig.*

Quartò ,citatio Exemptorum eſt notorie injuſta, quia adverſatur eorum privile-
giis. *tex.d. cap.cum ordinem in fin.ubi DD.* notorie autem injuſta citatio non arctat
citatum, *glo.cap.placita* 15.*quæſt.*4. qua ratione Bartholom. Fumus *in aurea armilla*
*verb.Exemptio nu.*1.*in fine, Vantius de Nullitat.ſent.tit.de Nullit.ex defectu citat.nu.*28 13
cenſuit, ſi Prædicatores vocentur in jus coram ordinario, quod non teneantur com-
parere nec allegare privilegium , ex quo illud ſit notorium, cujus ignorantiam offi-
cialis in longo & magno uſu nulla probabilitate prætexere poteſt, quemadmodum
de ordine Præmonſtratenſi in eadem facti contingentia reſpondit Clariſſ. præcep-
tor meus Wameſius *conſ.*65.*nu* 2.*to.*1.

Quinto,citatus notoriè ultra unam dietam, non tenetur comparere ad hoc alle- 14
gandum. *Geoffr.Hoſt. & DD.cap.olim de except.*

Sextò,ejuſdem ſententiæ eſt Abbas & poſt eum Bartholomæus Fumus de ordini- 15
bus Exemptis dicendo,ut ſequitur. Nota quod ſi Fratres Prædicatores citentur ab ,,
ordinario, non tenentur comparere, etiam ad allegandum privilegium ſuum , quia ,,
jam notoriè ſunt Exempti, & dudum tolerati in privilegio Exemptionis, ideò citati ,,
non tenentur comparere etiam ad allegandum eorum privilegium , & hoc nota,quia ,,
multi judices decipiuntur, *Abbas cap.cum ordinem n.*6.*de reſcript.Bartho.Fumus verb.*
*Exemptio n.*1.*in fine & verb.privilegium nu.*7. *Angel.in ſumma verb. Exemptus n.*3.
*vide ſupra n.*13.

Septimò,in eadem eſt ſententia Nellus à Sancto Geminiano,dum dicit, quod quan- 16
do judex citat ipſo jure Exemptum à ſua juriſdictione, quod Exemptus non teneatur

comparere, etiam ſi de Exemptione, ſive, an ſit de juriſdictione dubitetur. *not. Bald l. generaliter C. de Epiſ. & Clericis. Nellus tract. de Bannis Rubr. de his qui poſſunt Bannitri par. 2. primi temporis n. 2. vol. tract.* 10. licet Baldo dicat adverſari Cynum Joan. And. ad Specul. *tit. de ſentent. § juxta verſ. Item nota.*

17 Octavò, ſcholaris citatus à prætore ſeu à non ſuo judice, non tenetur comparere ad proponendum declinatoriam, quippè quod ſit notorium ipſum eſſe privilegiatum. *Dec. d. cap. cum ordinem per glo. ibidem. Rebuff. de privil. ſchol. privil. 154. n. 2. ubi idem dicit de Clericis prima cenſura per cap. conventor. 23. quæſt. 6. cap. placuit 15 q. 4. Oldra conſ. 83. an Epiſcopus.* Et etiam in Mendicantibus obtinere *Abbas ca. ſi duobus de appellat.* Ergo ab identitate idem etiam videtur reſpondendum in Exemptis

18 Nonò, quando citatus, nec eſt, nec eſſe poteſt judex, citatus non arctatur ad comparendum, uti poſt Innocentium valde eleganter diſtinguit & docet Panormitanus *cap. 2. n. 16. de dilat.* idipſumque alio loco confirmat, inquiens, quod citatus non tenetur comparere ad allegandum privilegium ſuum, ſi notorium eſt judicem non habere juriſdictionem, vel habere elidibilem in cauſa. *Abb. cap. ſi duobus per gloſ. ibidem n. 9. de appellat. ubi Apoſtilla glo. Clem. Paſtoralis §. Piſana de re judic. & in cap. veniens de accuſat. latè gloſ. c. ſi Epiſcopus 3. quæſt. 2. Caldeus conſ. 102. de foro compet. Lanfr. in ca. quoniam §. citationes nu. 6. & in add. de probat. Abb. c. ſuper literis n. 9. cum addit. de Reſcript.* unde (inquit idem Abb.) Clericus citatus à laico, ſive compareat, ſive non, proceſſus contra eum velut ab incompetente non ſubſiſtit. *Abb. d. c. 2. n. 16. cum add. de dilat.*

19 Confirmatur, quia licet proceſſus factus ab habente juriſdictionem exceptione elidibilem ſubſiſtit, ſi non excipiatur, ut dictum eſt ſupra in rationibus partis affirmativæ *verſ. tertiò.* Fallit tamen iſta regula, ſi exceptio notoriè competeret, tunc enim non eſſet opus eam proponere. *Cardin. poſt Lapum Clem. 2. col. 5. ubi etiam Imol. col. 1 ut latè pendent. & in Clem. Paſtoralis §. Piſana de Re judic. in c. ex parte de appellat. Fel. d. c. cum ordinem n. 8. col. 7. Fel. d. c. ſi duobus nu. 13.*

20 Decimò, Exempti nequeunt juriſdictionem ordinarii prorogare, nec expreſsè, nec tacitè, indiſtinctè enim ſententia in eos lata, velut incompetente vitio nullitatis ſubiicitur. *Abb. c. 1. n. 10. de Re jud. & latè cap. ſignificaſti n. 9. & ſeq. de foro compet. Franc. c. ſciens n. 4. cum add. de Reg. juris in 6. Dicemus de hoc articulo latius infra c ſeq.*

21 Undecimò, Citans aliquem ſuæ juriſdictioni non ſubjectum, aut licet ſubjectus ſit, ſi ſit cauſa ab ejuſdem judicis cognitione ſeu juriſdictione exempta, ejuſmodi citatus comparere non tenetur. *arg. cap. tuam de ord. cog. cap. Decernimus de judic. c. contingit. de arbitr. Innocent. d. ca. 2. nu. 3. de dilat.*

22 Pro ſolutione, diſtinguendum eſt, utrum Exemptio notoriè competat, an vero de illa dubium eſſe poſſit, unde eliciuntur concluſiones ſequentes.

23 Prima concluſio, Exemptionem notoriam, non opus eſt in judicio allegare. Ratio

eſt

eſt, quia quando notoriè conſtat aliquem eſſe privilegiatum, tunc is non tenetur ſuum
privilegium allegare. *Dec. & DD. d. cap. cum ordinem glo. in cap. ſuper literis de Reſcript.
Rebuff. de privil. ſchol. privil. 154. n. 2. in fine*, *videatur ſuccinctè & doctè Mynſing. li. 6.
obſer. 7. per tot. ubi paucis hæc omnia diſtinguit.* Et ita in Camera Imperiali refertur ju-
dicatum pro Comite de Hohenſo contra Marchionem de Baden anno 1585. teſte
Mindano *lib. 1. de proceſſ. imperii cap. 54. art. 1.*

Dixi notoriam, ut comprehendam duas notorii ſpecies juris & facti, juris inquam,
quod eſt inſertum corpori juris, ob idque privilegium commune nuncupatur, ac 24
in omnibus ad inſtar juris communis judicatur. *Fel. d. cap. cum ordinem n. 20. verſ.
ultimo. Caſtrenſ. l. heres abſens in pr. n. 3. ff. de Jud. Gammarus tract. de extenſionib. n. 164
& ſeqq. DD. ca. 1. de conſtit. Anton. de Butrio tract. de notorio art. 1. n. 12. Menoch. de ar-
bitr. judic. caſ. 166. n. 5.*

Facti vero, quod eſſe diffinitur publica & famoſa vox proveniens ex evidentia rei, 25
quæ nulla tergiverſatione celari poteſt. *latè Anton. de Butrio d. tract. de notorio art. 2.
n. 2. & ſeqq.* Licet autem opinio quorundam, notorium non eximat ab onere propo-
nendi. *Barth. l. 1. n. 10. ff. de except. per glo. in Clem. appellanti ab verb. alias cauſa ubi, DD.
de appellat.*

Ac proinde quod Exemptio facti notoria in vim declinatoriæ opponi debeat, ta-
men cenſura ſanior & juſtior eſt æſtimantium, neceſſarium non eſſe proponere noto- 26
rium, quando materia ſubjecta talis eſt, quæ ſufficiat ſi notificata ſit, ſeu quod de ea
notoriè conſtet. *Imola Clem. appellanti coll. 3. ubi tempora de appellat. Fel. d. cap. cum ordi-
nem n. 12.* ac ideo quod Exemptio notoria facti, propoſitione opus non habeat.
*Innocent. cap. ex parte in Chriſto de verb. ſig. Fel. d. cap. cum ordinem n. 12. verſ. conſidera
modo, Imol. d. Clem. appellanti.*

Ratio, quia hoc in caſu verſamur in notorio facti permanentis, quod judex ſuo ex
officio ſupplere poteſt. *Caſtrenſ. l. unica n. 5. verſ. ſecundo fallit. C. ut quæ deſunt advoca-* 27
tis partium, judex ſuppleat.

Hinc, poſt alios cenſuit Batholus Bannitum qui ex forma ſtatuti in judicio eſſe 28
non poteſt, judicis officio quamvis tacente, repelli poſſe. *Ja. de Aret. l. unica C. ut quæ
deſunt, ubi Barth. n. 5.*

Et quod adfert Butrio, judicem de conſuetudine notoria non allegata ſeſe infor- 29
mare poſſe. *Ant. de Butrio in rep. c. fin. de conſ. Caſtrenſ. d. l. unica in addit. ad nu. 2. verb.
conſuetudine in fine. Bonert. ſing. verb. conſuetudo. Colerus de Proceſſibus executivis ubi id
diſcutit. par. 1. cap. 3. n. 54. & ſeqq.*

Quod ipſum hoc in caſu maximè procedit, quippè quod in eis quæ reſpiciunt pu- 30
blicam utilitatem, licet radicentur etiam in facto partis, tamen judex ex officio ea
ſupplere debeat. *Barth. & DD. l. 4. §. hoc judicium. ff. de damno infecto & in d. l. unica n. 3*

Quod autem in Exemptionibus verſatur publicus favor & publica utilitas quan-

Digitized by Google

doque Religionis, ut exempti quietius eidem & contemplationi vacent, quandoque etiam Pontificis ſeu Principis qui exemit, quandoque alia atque alia pro re nata & occaſione Exemptionum conceſſarum, ſuprà libro primò quæſtione prima, aliiſque in locis dictum eſt.

31 Porrò, hoc in articulo diligenter animadvertendum eſt, quænam Exemptio notoria dici debeat, hoc enim in puncto Doctores in materia notorii ſatis diſſident, aſſerentibus nonnullis duo ad hoc requiri, nempe quod univerſus populus vel major pars teſtis eſſe poſſit, deinde quod populus ſit magnus. *Anton. de Butrio tract. de notorio art. 2. n. 13.* Nos iſtud licet cum Menochio judicis arbitrio relinquamus. *De arbitr. jud. caſu 166. n. 7.* cenſemus tamen Exemptionem eſſe notoriam, quæ talis eſt, quam omnes aut ſciunt, aut ſaltem veriſimiliter ſcire poſſint, ita quod nemo ignorantiam, niſi quæ ſupina ſit, prætexere poſſit, ſicut à Bartholo inter alia exempla adfertur de eo qui ignorat, quis ſe in Civitate pro Epiſcopo gerat. *Barth. l. ſcriptus n. 2. verſ. dicas quod verum, ff. de Religioſ. & ſump. funer. latè & doctè. Navarr. in ca. cum contingat in cauſa undecima per tot. de Reſcript. tom. 3.*

32 Quæ quidem qualitas notoria, præſumitur nota eſſe judici, maximè cum notorium tale eſt, in quo difficile caderet ignorantia (inquit Fel.) quæ non eſſet ſupina vel craſſa. *Fel. d. cap. cum ordinem n. 14. in fine, vide Barth. d. l. ſcriptus ubi appoſite.*

Secunda concluſio, Exemptio quæ non eſt notoria, neceſſariò eſt in judicio alle-
33 ganda, *l. ex quacunque ubi glo. marg. ff. ſi quis in jus voc. non ierit*, In confirmationem cujus ſunt omnia argumenta opinionis affirmativæ.

Declaratur hæc concluſio, quod licet Exemptio debeat allegari, ſi tamen non al-
34 legetur, nihilominus ſententia tanquam ab incompetente judice erit nulla. Ratio eſt quia Exempti, neque tacitè, neque expreſſe, alienam juriſdictionem prorogare poſſunt, ut dixi ſuprà *verſ. decimo n. 20.*

35 Tertia concluſio, licet ſententia contra Exemptum lata non ſubſiſtat quo ad principale, ſubſiſtit tamen quo ad caput contumaciæ punitivum, & quo ad condemnationem expenſarum ob non propoſitam tempeſtive privilegii exceptionem, *Franc. cap. ſcienti nu. 5. de Reg. jur. in 6. & d. l. ex quacunque ubi DD. Navarr. d. cauſa 11.*
36 Ratio eſt, quia malitioſe differens allegare ſuam exceptionem, debet condemnari
37 in expenſis, *ca. exceptionem ubi DD. de except.* Ita etiam in Clerico obtinuit, qui permiſit ſe trahi in jus coram judice Sæculari, & poſt ſententiam privilegium clericale fori oppoſuit, ipſe enim venit in expenſis condemnandus. *Ægid. Bellam. Deciſ. 226. Steph. Aufrer. de poteſtat. ſæcul. ſuper Eccleſ. Reg. 2. n. 33. Imbert. inſt. Forenſ. lib. 4. cap. 6. in glo. verb. exceptio. Boer. ad conſuet. Buturic. tit. des juges §. 21. Caſſadorus Deciſ. 3. n. 5 de appellat.*

Quod tamen limitandum eſt, ex ſententia Abbatis, & aliorum, niſi notoriè con-
38 ſtat de Exemptione, ſeu quod citans non ſit judex, tunc enim non valeret etiam proceſſus

ceſſus contumaciæ punitivus, *Abbas cap.2.n.16.verſ.aut.citans non eſt judex de dilat. per glo.cap.ſi Epiſcopus 3.quaſt.2.& in cap.veniens de accuſat & probatur in cap.ſi duobus de appellat. Everardi conſ.32.n.3.ubi id latius probat.*

Ratio eſt,quia hoc caſu judex præſumptione ducta à notorio,ſcit verîſimiliter, aut ſcire debet,ſe juriſdictionem non habere. *doctè Navarr.d.cap.cum contingat cauſa* 11. *per tot.de reſcript.* Quam enim ignorantiam prætexere poteſt Epiſcopus ſeu ejus officialis in tam magno & longo rerum uſu? certe nullam, quemadmodum olim in Præmonſtratenſibus reſpondit præceptor meus Dominus Jo.Wameſius *conſ.65. n.2.tom.1.Fel.d.c.cum ordinem n.13.in fine*, traditumque eſt,incertam ſcientiam undecunque illa proveniat,autoritati Pontificis reverenter deferre debere. *Wameſ.cap. ſi duobus in fine de appellat.* ſententia autem judicis de ſua juriſdictione dubitantis ſeu ſciens aut ſcire debentis ſe juriſdictionem non habere, non ſubſiſtit, nequidem in pœnam contumaciæ partis non comparentis. *Caſtrenſ.d.l.ex quacunque n.3.ſub finem ff.ſi quis in jus vocatus non ierit,per l.quaero. ff. de eo qui pro tutore.Navarr.d.cauſa* 11. Eſtque tranſlatitium,quod ſententia lata contra notorium facti, ſit ipſo jure nulla, *Abbas cap.cum ad quorundam de exceſſ.Prælat.latè Fel.in Repert. verb.ſententia contra notorium fol.*116.*col.*2. 39

Quarta concluſio, ſi Exemptio ſit ſpecialis, nempe quod judicari ſeu excommunicari quis non poſſit ab ordinario, tunc licet Exemptio non ſit notoria, tamen ſententia excommunicationis per eum lata ſubſiſtet. *Francus d cap.ſcienti n.4.verſ.ſi autem Exemptio eſſet ſpecialis.* Ratio eſt,quia Exemptione ſpeciali,ſententia excommunicationis quæ eſt contumaciæ punitiva, non poteſt ſubſiſtere, ſecus verò ſi Exemptio eſſet tantum generalis & non notoria,tum enim valeret. *Franc.ubi ſupra.* 40

Quinta concluſio. Et quidem juxta præcedentes concluſiones intelligendus eſt Rebuffus *d.privil.*54. Dicens, quod ſcholaſticus debeat comparere ad allegandum privilegium, ex quo (inquit) ex ſententia Jaſonis *d.l.ex quacunque col.*7. licet privilegium tale ſit notorium,non eſt tamen notorium eſſe ſcholarem : nam præallegatæ noſtræ concluſiones fundantur in notorio perfecto,talè quod ipſe non præſupponit. Prout quoque non refragantur auctoritates ſupra adductæ in contrarium, refelluntur enim per diſtinctionem notorii, quam initio diximus conciliatricem antinomiarum,ſtatque pro his concluſionibus ſubtiliter Baldus *l.generaliter col.*2.*C.de Epiſc.& Cler.* Dum diſtinguit, an Exemptio ſit certa, an verò dubia, Item an competat Exemptio ipſo jure, an verò ope exceptionis, etenim licet ope exceptionis, ſi modò tamen ea ſit notoria, non erit opus eam in judicio allegare, ut ſupra latè probatum eſt. Licèt Rebuffus & plerique tutius aſſerant allegare propter difficultatem notorii, quod facilime obfuſcatur, quibus ego ea in parte aſſentior, abundans enim cautela nocere non poteſt. *l.quæ dubitationis ubi Dec.ff.de Reg.juris.* 41

Digitized by Google

QUÆSTIO VII.

Exemptus à juriſdictione, an eam prorogare poſſit?

SUMMARIUM.

1. *Magis creditur lecturis quam conciliis.*
2. *Exempti renunciare non poſſunt privilegio.*
3. *Quia intereſt ſuperioris.*
4. *Prorogare non poſſunt.*
5. *Alioquin ſententia nulla eſt.*
6. *Fallit ſi de Exemptione fuit cognitum.*
8. *Competentiæ Decretum non ſanat nullitatem.*
9. *Competentia non prodeſt, quando pars non poteſt prorogare.*
10. *Ampliatur ad forum pœnitentiale.*
11. *Ampliatur ad excommunicationem.*
12.13. *Item ad abſolutionem ab excommunicatione.*
15. *Ampliatur ad quoſuis actus.*
17. *Exceptio exēptionis ſemper opponi poteſt.*
18. *Jaſon qualiter intelligendus in hac materia.*
20. *Per Exemptionem acquiritur omnimoda liberatio.*
21. *Exempti plus ſubiciuntur Papæ, quam Clerici ordinario.*
22. *Exempti ab ordinario qui tamen alteri ſubjecti ſunt, an ſui ordinarii juriſdictionem prorogare poſſint?*

1 ALiam in conſiliis, aliam in lecturis, Doctoribus adhibendam eſſe fidem paſſim proditum eſt. *Jaſon conſ 151. col. 3. vol. 4. Stracoſa de mercatura tit. de ſponſionibus §. Quæro igitur n. 6. Alciat. de Præſumpt. Reg. 1. præſ. 51, nu. 4*, licet Boerius ineptè contrarium cenſuiſſe videatur *Dec. 155. n. 24*. Idque quia in conſiliis ſtudio & affectione cauſæ veritas facile circumvenitur, cum nihil ſit tam rectum, quin male narrando poſſit depravari, at vero in lecturis mens magis æmula eſt juſtitiæ & veritatis, quod ideo præmiſi, quia Federicus de Senis *conſ. 14.* ſtudio cauſa, reſpondit Exemptum renunciare poſſe, ſeu tacitè, ſeu expreſſè ſuæ Exemptioni, prorogando ſive ſeſe ſubiiciendo juriſdictioni ſui ordinarii, cujus opinio velut juri contraria merito à reliquis rejecta eſt, quod fiet manifeſtum concluſione & rationibus ſequentibus.

2 Prima concluſio. Exempti privilegio ſuo renunciare non poſſunt. *cap. cum tempore ubi Abb. n. 2. de arbitr. c. 1. nu. 19 de re judic. Francus c. ſcienti nu. 4. de Reg. jur. in 6. Abb. c. ſi de terra nu. 5. de privileg. latè ca. licet n. 35. cum addit. c. ſignificaſti n. 9. 10, 11. de foro compet. Alciat. l. non plures in fin. c. de ſacroſ. Eccleſ. Fumus verb. Exemptio num. 8. & verb. Privilegium nu. 9. Fusè & doctè Caſtrenſ. conſ. 431. par. 1. per tot. latiſſimè Albericus l. nemo videtur fraudare. ff. de Reg. jur. & Gaill. lib. 1. obſ. 40. per tot.*

3 Ratio eſt, quia in Exemptione verſatur favor nedum Exempti, ſed etiam ſuperioris, qui eximit, cujus intereſt ejuſmodi Exemptionem ſartam tectam conſervari, Ideoque

Digitized by Google

Ideoque Exemptus iſti favori renunciare non poteſt. *DD.l.ſi quis in conſcribendo,ubi
Alciat. C.de pact. Abb.d.cap.cum tempore n.2. ubi etiam Apoſt.in verb.libertatis. Felinus
c.cum acceſſiſſent de conſtitut. Jaſon d.l.ſi quis in conſcribendo. Gaill.lib.1.obſ.40 per tot.ubi
vide* ne quidem cum juramento. *arg.cap.ſi diligenti ubi DD.de foro comp.* id enim in-
ventum eſt in favorem Exemptorum, & odium ordinariorum, qui Exemptis infeſti
ſunt, *dixi ſupra lib.1.quaſt.1.* & proinde illi renunciari non poſſit, *Innocen. d.cap.ſi.di-
ligenti. Abb.cap.ſignificaſti n,8.eod.tit.*

Secunda concluſio, conſequenter exemptus juriſdictionem alterius tacitè, vel ex- 4
preſſè prorogare non poteſt, *Abb.d.c. licet.n.35.Bald.conſ.246.vol.2. conſ.275.vol.3.
Alex conſ.13.col.4.verſ.fortificare vol.1.latè.Deciſ.capell.Tholoſ.q.425. Celſus ad Lanfr.
in ca.quoniam contra §.confeſſiones n.10.verſ.talis confeſſio de probat. Gaill.d.obſerv.40.
n.3.& ſeq.Fel.c.cum acceſſiſſent.n.28.hanc regulam limito de conſtit.* Ampliatur primò,
id verum eſſe, etiamſi princeps ſeu Pontifex nihil ſibi reſervaſſet, de qua reſervatione
ſatis diximus ſupra *verſ.eod.libro q.5.tertiò*, eo enim non obſtante, Exempti nec ex-
preſſa renunciatione, nec tacita prorogatione alienum judicem ſortiri poterunt. *Fel.
in repertorio verſ.Exemptus poteſt juriſdictionem in ver.adde tum quod & ſi fol.53.*

Ampliatur ſecundò, adeo ut proceſſus & ſententia ſecuta contra Exemptum, nul- 5
lius ſit roboris & momenti. *Caldeus conſ.12.de judic. Abbas d c.n.19. de. Re judic. Fel.in
c.ſignificaſti n.4.verſ.demum de foro compet.ubi etiam Abb.& Socin.& d.cap.cum tem-
pore. Gaill. d.obſ.40.*

Quod tamen reſtringendum eſt, niſi Exemptio fuerit allegata, qua non obſtante 6
ſententia ſit ſecuta, eo enim caſu ſubſiſtet in præjudicum Exempti, ſed non in præju-
dicium ſuperioris cui præjudicari non poteſt. *Fel.d.c.1.ſignificaſti n.4.verſ.demum.&
Abb.d.c.1.n.9. verſ. ſecus puto, ſi Exemptus produxiſſet. Fel.& DD.c.ad audientiam de
præſcript.c.dilectus d.capell. Monach. Fel.in repert.verb.ſententia lata contra Exemptum
fol.116.col.3.in fin.& in c.cum acceſſiſſent nu.28.verſ.hanc regulam limita de conſtit.*

Utrum vero Exemptus hoc caſu poſſit evitare executionem ſententiæ, ſeu eam irri-
tare ex capite & perſona ſuperioris, ſicuti in præſcriptione diximus ſupra *q.35.l.1.* alio 7
in loco commodius tractabitur.

Ampliatur tertiò concluſione procedere, etiamſi judex ſe pronunciaviſſet compe-
tentē, nec ab ea fuiſſet appellatum; licet enim pro fundanda juriſdictione perutile judi- 8
cetur ut judex ſe declaret competentem, ex quo poſt tale decretum non ſit amplius de
incompetentia inquirendū. *Innoc.& Fel.c.ſuper literis de Reſcript.latè. Vantius de nullit.
proceſſ.Rubr.quib.modis ſent.nulla reparentur n.8.& dictū eſt ſupra q.6.n.6.* maximè cum
judex aliqualem juriſdictionem habet, licet exceptione ſit elidibilis, ut dixi ſupra loco
jam allegato, adeo quod ſententia revocatoria prioris ſententiæ ſit valida, licet de ap-
pellatione interpoſita, aut Apoſtolis non conſtet, cum judex antea ſe decrevit compe-
tentem. *Milis in repert.verb.appel.verſ.appel.ſi eſt deſerta vel ab initio nulla v.q.prac.n.6.*

licet

QUÆSTIO VII.

Exemptus à juriſdictione, an eam prorogare poſſit?

S U M M A R I U M.

1. *Magis creditur lecturis quam conciliis.*
2. *Exempti renunciare non poſſunt privilegio.*
3. *Quia intereſt ſuperioris.*
4. *Prorogare non poſſunt.*
5. *Alioquin ſententia nulla eſt.*
6. *Fallit ſi de Exemptione fuit cognitum.*
8. *Competentiæ Decretum non ſanat nullitatem.*
9. *Competentia non prodeſt, quando pars non poteſt prorogare.*
10. *Ampliatur ad forum pœnitentiale.*
11. *Ampliatur ad excommunicationem.*
12.13. *Item ad abſolutionem ab excommunicatione.*
15. *Ampliatur ad quoſuis actus.*
17. *Exceptio exēptionis ſemper opponi poteſt.*
18. *Jaſon qualiter intelligendus in hac materia.*
20. *Per Exemptionem acquiritur omnimoda liberatio.*
21. *Exempti plus ſubiciuntur Papæ, quam Clerici ordinario.*
22. *Exempti ab ordinario qui tamen alteri ſubjecti ſunt, an ſui ordinarii juriſdictionem prorogare poſſint?*

1 ALiam in conſiliis, aliam in lecturis, Doctoribus adhibendam eſſe fidem paſſim proditum eſt. *Jaſon conſ 151. col. 3. vol. 4. Stracoſa de mercatura tit. de ſponſionibus §. Quæro igitur n. 6. Alciat. de Præſumpt. Reg. 1. præſ. 51. nu. 4.* licet Boerius ineptè contrarium cenſuiſſe videatur *Dec. 155. n. 24.* Idque quia in conſiliis ſtudio & affectione cauſæ veritas facile circumvenitur, cum nihil ſit tam rectum, quin male narrando poſſit depravarier, at vero in lecturis mens magis æmula eſt juſtitiæ & veritatis, quod ideo præmiſi, quia Federicus de Senis *conſ. 14.* ſtudio cauſa, reſpondit Exemptum renunciare poſſe, ſeu tacitè, ſeu expreſſè ſuæ Exemptioni, prorogando ſive ſeſe ſubiiciendo juriſdictioni ſui ordinarii, cujus opinio velut juri contraria merito à reliquis rejecta eſt, quod fiet manifeſtum concluſione & rationibns ſequentibus.

2 Prima concluſio. Exempti privilegio ſuo renunciare non poſſunt. *cap. cum tempore ubi Abb. n. 2. de arbitr. c. 1. nu. 19. de re judic. Francus c. ſcienti nu. 4. de Reg. jur. in 6. Abb. c. ſi de terra nu. 5. de privileg. latè ca. licet n. 35. cum addit. c. ſignificaſti n. 9. 10, 11. de foro compet. Alciat. l. non plures in fin. c. de ſacroſ. Eccleſ. Fumus verb. Exemptio num. 8. & verb. Privilegium nu. 9. Fusè & doctè Caſtrenſ. conſ. 431. par. 1. per tot. latiſſimè Albericus l. nemo videtur fraudare. ff. de Reg. jur. & Gaill. lib. 1. obſ. 40. per tot.*

3 Ratio eſt, quia in Exemptione verſatur favor nedum Exempti, ſed etiam ſuperioris, qui exemit, cujus intereſt ejuſmodi Exemptionem ſartam tectam conſervati,

Ideoque

Ideoque Exemptus iſti favori renunciare non poteſt. *DD.l.ſi quis in conſcribendo.ubi Alciat.C.de pact.Abb.d.cap.cum tempore n.2. ubi etiam Apoſt.in verb.libertatis. Felinus c.cum acceſſiſſent de conſtitut.Jaſon d.l.ſi quis in conſcribendo. Gaill.lib.1.obſ.40 per tot.ubi vide* ne quidem cum juramento. *arg.cap.ſi diligenti ubi DD.de foro comp.* id enim inventum eſt in favorem Exemptorum, & odium ordinariorum, qui Exemptis infeſti ſunt. *dixi ſupra lib.1.quæſt.1.* & proinde illi renunciari non poſſit. *Innocen. d.cap.ſi.diligenti.Abb.cap.ſignificaſti n.8.eod.tit.*

4 Secunda concluſio, conſequenter exemptus juriſdictionem alterius tacitè, vel expreſſè prorogare non poteſt, *Abb.d.c. licet.n.35.Bald.conſ.246.vol.2. conſ.275.vol.3. Alex conſ.13.col.4.verſ.fortificare vol.1.latè. Deciſ.capell.Tholoſ.q.425. Celſus ad Laufr. in ca.quoniam contra §.confeſſiones n.10.verſ.talis confeſſio de probat. Gaill.d.obſerv.40. n.3.& ſeq. Fel.c.cum acceſſiſſent.n.28.hanc regulam limito de conſtit.* Ampliatur primò, id verum eſſe, etiamſi princeps ſeu Pontifex nihil ſibi reſervaſſet, de qua reſervatione ſatis diximus ſupra *verſ.eod.libro q.5.tertiò*, eo enim non obſtante, Exempti nec expreſſa renunciatione, nec tacita prorogatione alienum judicem ſortiri poterunt. *Fel. in repertorio verſ.Exemptus poteſt juriſdictionem in ver.adde tum quod & ſi fol.53.*

Ampliatur ſecundò, adeo ut proceſſus & ſententia ſecuta contra Exemptum, nullius ſit roboris & momenti. *Caldeus conſ.12.de judic.Abbas d c.n.19. de.Rejudic.Fel.in c.ſignificaſti n.4.verſ.demum de foro compet.ubi etiam Abb.& Socin.& d.cap.cum tempore. Gaill.d.obſ.40.* 5

Quod tamen reſtringendum eſt, niſi Exemptio fuerit allegata, qua non obſtante ſententia ſit ſecuta, eo enim caſu ſubſiſtet in præjudicum Exempti, ſed non in præjudicium ſuperioris cui præjudicari non poteſt. *Fel.d.c.1.ſignificaſti n.4.verſ.demum.& Abb.d.c.1.n.9 verſ. ſecus puto, ſi Exemptus produxiſſet. Fel.& DD.c.ad audientiam de præſcript.c.dilectus d.capell.Monach. Fel.in repert.verb.ſententia lata contra Exemptum fol.116.col.3.in fin.& in c.cum acceſſiſſent nu.28.verſ.hanc regulam limita de conſtit.* 6

Utrum vero Exemptus hoc caſu poſſit evitare executionem ſententiæ, ſeu eam irritare ex capite & perſona ſuperioris, ſicuti in præſcriptione diximus ſupra *q.35.l.1.* alio in loco commodius tractabitur. 7

Ampliatur tertiò concluſione procedere, etiamſi judex ſe pronunciaviſſet competentē, nec ab ea fuiſſet appellatum; licet enim pro fundanda juriſdictione perutile judicetur ut judex ſe declaret competentem, ex quo poſt tale decretum non ſit amplius de incompetentia inquirendū. *Innoc.& Fel.c.ſuper literis de Reſcript.latè. Vantius de nullit. proceſſ.Rubr.quib.modis ſent.nulla reparentur n.8.& dictū eſt ſupra q.6.n.6.* maximè cum judex aliqualem juriſdictionem habet, licet exceptione ſit elidibilis, ut dixi ſupra loco jam allegato, adeo quod ſententia revocatoria prioris ſententiæ ſit valida, licet de appellatione interpoſita, aut Apoſtolis non conſtet, cum judex antea ſe decrevit competentem. *Milis in repert.verb.appel.verſ.appel.ſi eſt deſerta vel ab initio nulla v.q.prac.n.6.* 8

licet

licet & Deciſio Rotæ videatur adverſari. *Rot Decіſ.12.n.2.in fin.de appellat.in novis*, tamen hoc in caſu Decretum competentiæ nihil proderit, ut ſententia vires & effectum aliquem ſortiatur.

9 Ratio eſt, quia Decretum competentiæ nihil prodeſt, quando judex talis eſt, in quem pars expreſſè conſentire ſeu prorogare non poſſet. *Felinus in Rubr de foro compet.nu.3.verſ.intellige.Abb.cap.Paſtoralis nu.14.verſ.ego melius judicio meo & nu.15.de except. Imol.cap.ſciſcitatus col.5.de reſcript.* vel quando judex juriſdictionem nullam habet. *Franc.cap.ſtatutum §.in nullo nu.5.de reſcript.in 6.* licet Carocius contra cenſuerit *ſing.166.*

10 Ampliatur 4. juxta ſententiam Abbatis & aliorum ad forum pœnitentiale, non enim confiteri poſſunt Diœceſano, *Abb.d.cap.ſignificaſti de foro compet.nu.12.verſ. & quod notat Hoſtienſis &c.ubi dicit,quod Exempt,etiam voluntarii non poſſunt confiteri ordinario loci.* Ratio eſt, quia juriſdictio pœnitentialis prorogari non poteſt. *Abb.c.cum contingat n.29.verſ.& advertendum de foro compet.& rep.cap.ſi quis contra nu.50, verſ. aut quæritur eod.tit vide Francum cap ſi Epiſcopus n.6.de pœnis in 6.*

11 Ampliatur 5. ad excommunicationem quæ lata in Exemptos, non ſubſiſtit ipſo jure, etiamſi excommunicans ſit in quaſi poſſeſſione excommunicandi. *Abb.cap. cum dilectus nu.3 & ſeqq.de Relig.dom.Bald.in Margarita ad Innocent.verſ.excommunicatio lata fol.13.cap.1.11.quæſt.3. latè Borgaſius tract.de irregular.& diſpenſ.par.6. Regula 8. fol.351.Abb cap.grave n.3.de offic.ordin.Greg.Sayrus in Summa Theol.Moralis part.1. lib.1.cap.16.per tot.ſignanter n.17. ubi latè.*

12 Ampliatur 6. ut etiam ſubiicere ſe ordinario pro abſolutione ab excommunicatione. *Abb.d.cap.ſignificaſti n.11.verſ.his tamen non obſtantibus, pulchrè Fumus verb.exemptio nu.9.Fel.cap.Paſtoralis §.præterea nu 10.de offic.ordin.Abb.d.cap.grave nu.4.Fel. in Repert.verſ.Exemptus excommunicatus fol.53.& verſ. excommunicatus ſi eſt Exemptus fol.49.Ang.§.Exemptus n.6.* Idque quamvis abſolutio non eſſet reſervata.*glo.c. cum ex eo ubi DD.de ſent.excom.* atque ita cenſet Fel. Fumus & alii. *Fel.d.n.10. & Fumus d.nu.9.* contra Laudenſ.qui cenſet, ſi abſolutio non ſit reſervata, quod Epiſcopus

13 abſolvere poterit. *in Clem.1.§.fin de Rel.dom.& Clem.1.de conſang.& affinit.& Sarab. Clem.1.§.prædictis n.5 de relig.domib.qui indiſtinctè cenſet abſolvi poſſe,* quod tamen reſtringendum eſt, niſi poteſtas abſolvendi ei à Pontifice delegaretur, ſeu auctoritate ſibi à ſancta Sede delegata. Etenim Regulariter cum Epiſcopo quicquam commendatur ſeu delegatur quod exemptos contingit, non cenſetur juriſdictio ejus ordinaria ex-

14 citari, tantum ut munus ſibi commiſſum auctoritate Apoſtolica exequatur. *Abbas d. c.ſignificaſti nu.12.ſub finem. verſ.Rigor tamen de foro compet.* Qua de re ſuo loquar capite, cùm inquiram, utrum commiſſa ordinario Exemptorum cauſa, juriſdictio cenſeatur excitata, an verò delegata, *infra quæſt.14.*

15 Ampliatur ſeptimò, ad quoſcumque alios actus tam judiciales quàm extrajudi-

ciales,

ciales. Ratio quia per Exemptionem efficitur quis non ſubditus & velut quaſi extraneus. *Abb.d.cap.ſignificaſti nu.11.verb. his.tamen non obſtantibus.*

16 Quemadmodum enim ſe habet vaſallus reſpectu ordinarii ſeu alterius Domini, Clericus reſpectu judicis Laici vel alterius non ſui, Epiſcopi ſubditi Suffraganeo, reſpectu Archiepiſcopi. Ita etiam per Analogiam & longe magis Exempti reſpectu ordinariorum: hi enim ad inſtar illorum juriſdictionem non ſuam prorogare non poſſunt, præterquam in caſibus à jure nominatim expreſſis. *Abbas d.cap.ſignificaſti n.12. de foro compet. Felin. Butr. quos allegavi ſupra lib.1.quaſt.45.* Non ſine ratione adieci, præterquam in caſibus expreſſis, ſunt enim caſus quamplurimi, quibus ordinaria juriſdictio viget in Exemptos, quos in proprium caput reſervabo *Infra cap.45.*

17 Ampliatur octavò, ut proinde exceptio declinatoria Exemptionis non modò antè & poſt litem conteſtatam, ſed etiam ſemper & quandocumque opponi poſſit. *Guid. quaſt.275.nu.4.vide infra quaſt.10.per tot.*

18 Tertia concluſio, quo fit ut ſententia Jaſonis, quam refert Navarrus, reddatur dubia, quod licet Exemptus ſubmittere ſe nequeat extraneo ſuperiori, quod tamen ordinario ſuo ſeſe poterit ſubmittere, quia res (inquit) de facili redit ad ſuam naturam, hocque pacto fit reditio ad jus commune, quod eſt favorabile. *Jaſon ſi unus §.pactus ne peteret n.9.ff.de pact. Navarrus conſ.13.n.4.de privilegiis ubi idem probat. Fel.in repert verb. Exemptus ab ordinario fol.63.& in ca.cum acceſſiſſent n.6.verſ.ad idem quod not. de conſtitut.* Idque probat argumento & ratione ducta à Clerico, qui licet non poſſit

19 conſentire in alium judicem ſine conſenſu Epiſcopi, *cap.ſignificaſti ubi Abb.& DD.de foro compet.* tamen Clericus, qui jure aliquo ſpeciali eſt ſubjectus Prælato alicui inferiori, poterit ſine licentia iſtius Prælati inferioris conſentire in proprium ſuum Epiſcopum, ex quo reditur hoc modo ad jus commune. *Jaſ.d.§.pactus nu.9.& Fel. Repert. d.verb. Clericus qui eſt ſubditus fol.20.col.1.d.cap.cum acceſſiſſent n.6.verſ.ad idem quod notat de conſtit. Feder.de Senis conſ.14.latè Apoſt.ad Abbat.cap.veniens n.22.in verb. pactum de præſcript.* Hæc inquam opinio Felini videtur dubia. Cum enim per Exem- 20
ptionem acquiratur omnimoda liberatio à juriſdictione ordinarii, cum effectu ſpecialis reſervationis, uti ſuperius notatum eſt. *eod.lib.quaſt.5.nu.9.10.11.12. & ſeq.* fit ut Exempti prorogatione tacita vel expreſſa redire non poſſunt in poteſtatem ordinarii, niſi accedat licentia Papæ ex mentis, cujus intereſt Exemptionem conſervari. *ex tex.d.c.cum tempore ubi DD.& probatum eſt ſupra concl.1.verſ.Ratio.* Nec urget ratio à ſimili, quæ obiicitur à Clerico ad Exemptum, violatur enim iſtud argumentum hoc pacto: Exemptus conſentire non poteſt in judicem alienum ſine licentia Papæ ſuperioris, Epiſcopus eſt judex alienus Exempti, ergo Exemptus non poterit in eum conſentire ſine licentia Papæ qui eſt Diœceſanus Exemptorum. *Abbas d.c.ſignificaſti n.11.verſ.his tamen non obſtantibus per tot.*

Adhæc Exempti longè majore vinculo ſubiiciuntur Papæ, quàm Clerici ſuo Epiſcopo 21

ſcopo,ut proinde argumentum illud Felini, Federici & ſequacium de Clericis ad Exemptos à majoritate rationis non ſubſiſtat. *Abb.d.n.11.& 12. Præſes in loco à majori & minori v d.quæſt.5.nu.*10 *& ſeq.* Poſtremò opinionem hanc valdè ſolerter refellit Panormitanus & adverſantia argumenta elevat, ſuamque & rationibus & auctoritatibus ſtabilit & confirmat. *l.cap.ſignificaſti.n.*10.11.12.

Concluſio quarta, opinio Abbatis certa eſt, in Exemptis Papæ immediatè ſubjectis quorum ipſe ſibi juriſdictionem reſervavit auctoritatibus tam ibidem allegatis, quàm ſupra quæſtione quinta. *verſ.tertiò juriſdictio in Exemptos eſt per principem num.* 12.

22 At verò in Exemptis ab ordinario, qui tamen ſubjecti alicui alteri Prælato ſuperiori, dicendum eſt, eos poſſe juriſdictionem ſui ordinarii prorogare, tum quod hoc pacto fiat reditio ad jus commune quod eſt favorabile. *Felin Repert. verb. Exemptus ab ordinario verſ.ſecus & verb. Exemptus ab ordinario. verſ.adde quod de alio Exempto fol.*53. *verb. Clericus qui eſt ſubditus fol.*20.*& in cap.P.& G.n.*13.*de offic.deleg.*

23 Tum quod ejuſmodi Exempti ab ordinario, & ſubjecti alteri cuidam Prælato ſuperiori, non habeantur pro reſervatis ſanctæ Sedi, de quibus præcipuè tractamus hoc opere *v.ſupra d.quæſt.*5.*nnmer.*9.10.11.12.13.*& ſeq.* Tum quod longè interſit an Exempti mediatè aut immediatè ſubjecti ſint ſanctæ Sedi. Tum quod Jaſon & Navarrus intelligendus ſit de Exemptis ab ordinario, qui ſubjecti ſunt cuidam Prælato ſuperiori, quales poſſe juriſdictionem ordinarii prorogare concedimus, & hoc pacto antinomias & contrariantes auctoritates conciliari poſſe opinamur. Tum quod immediatè exempti ſunt, reſervati S. Sedi, cum clauſula irritante & aliis clauſulis prægnantibus, cujuſmodi non poſſunt tacitè vel expreſsè prorogare, *dixi ſupra eod.lib. quæſt.*5.*num.*12.13.*& ſeqq.*

QVÆSTIO VIII.

Remiſſio Exempti ad ſuum judicem cujus fiat expenſis?

SVMMARIVM.

1. *Patri, Abbati Epiſcopo, Domino competit utilis vendicatio.*
2. *Inde orta vendicatio ſeu repetitio exempti.*
3. *Leodii praxi id receptum.*
4. *Remiſſio fit expenſis Exempti.*
5. *Ad expenſas tenetur, qui actum poſtulat.*
6. *Clericus remittitur ad ſuum forum ſuo ſumptu.*
7. *Reſtringendum in Exemptione non notoria.*

8. *Ordi-*

8. *Ordinarii juriſdictio præſumitur per totam Diœceſim.*
9. *Secus ſi Exemptio foret notoria.*
10. *Energia clauſulæ* ſalvo quod juſtitia adminiſtretur.
11. *Laicus ſupplet negligentiam Eccleſiaſtici.*
12. *Eximens Exemptum, an incidat in edictum ff. ne quis eum qui in jus vocatus eſt, &c.*

QUemadmodum patri jus competit vendicandi ſeu repetendi filium, Abbati 1
Monachum, Epiſcopo Clericum, Domino ſubditum, colonum civem, eadem
propo tione & Analogia de qua ſuo loco meminimus *ſupra qu.45.n.5. & quæſt.1.n.12*
Orta eſt poteſtas repetendi Extemptum coram ordinario in jus vocatum, *arg. glo. l. 1.* 2
§. ſi quis ita petit. ff. de rei vendic. c. Abbatis 18. q. 2. Abb. conſ. 88. n. 2. par. 1. Mynſing. c. ſuper nobis nu. 2. de teſtibus c. dilectus ubi de appellat. ubi Abb. nu. 4 Bertachin. tract. de Epiſcopo part. 3. quarti libri n. 1. & 2. glo. cap. ſi judex de ſent. excom. in 6. Abb. cap. licet n. 15. de Regularib. Id quod apud Leodienſes in praxi receptum eſt, vocato enim Exempto in jus coram ordinario, ſolet Bedellus capituli cui Exemptus immediatè ſubeſt, 3
coram ordinario comparere, exemptumque vendicare ſive repetere, ac eum velut in libertatem aſſerere, cujus autem expenſis ejuſmodi repetitio remiſſiove fieri debeat, an Exempti, an vero illius qui Exemptum coram ordinario competente in jus vocavit, paucis hic eſt inquirendum.

Concludendum, quod expenſis Exempti qui remiſſionem poſtulat. *Aufrer repetit.* 4
Clem. 1. quæſt. 2. n. 25. de officio ordinarii fol. 106.

Ratio eſt, Regulariter is tenetur expenſas ſuppeditare qui actum fieri deſiderat, 5
quemadmodum Felinus & Peckius docuerunt varioque Exemptorum genere demonſtrarunt. *Fel. cap. 1. n. 8. uſque ad finem de libell. oblat. Peck. de jure ſiſtendi cap. 37.*
num. 1. & ſeqq. Vincent. Carocius tract. de oblationibus part 2. quæſt. 9. Confirmatur, quia 6
ſi Clericus poſtulet ſe remitti ad judicem, id fieri debebit illius expenſis. *latè Boer. Deciſ. 303. per tot. Aufrer. de poteſt. Sæculari ſuper Eccleſ. perſonis Reg. 3. num. 17. verſ. Adde Menochium de arbitr. judicum lib. 2. cent. 3. caſu 228. num. 8 Bald. Alvarottus & DD. ca. 1. § ſi judex, de pace tenenda. Salic. & Bald. l. eos C. de appellat. capell. Tholoſ. quæſt. 10. & 274. ubi Aufrer.* Ergo argumento à proportione ad Clericos de quo ſupra diximus *lib. 1 qu. 45. n 5.* idem ſtatuendum venit in Exemptis.

Reſtringenda tamen eſt iſta concluſio in caſu Exemptionis non notoriæ, qua ex- 7
emptus comparere tenetur ad declinandum judicium ordinarii, de qua abunde ſupra locuti ſumus, *eod. lib. 1. cap. 6. n. 1. uſque ad n. 10.*

Cum enim ordinarii juriſdictio fundata ſit juris præſumptione in omnia loca 8
& perſonas totius Diœceſis. *cap. cum Epiſcopus de offic. ord. in 6. c. cum contingat de foro compet. Gall. lib. 2. obſ. 62. n. 9. dixi li. 1. c. 8. n. 2.* fit ut ejuſmodi Exemptus adverſus vocantem eum in jus comparere teneatur ad remiſſionem poſtulandam, qui cum propter præſumptam ignorantiam Exemptionis juſtam Exemptum evocandi ſeu litigandi cauſam habuerit, in expenſis condemnari non debet, ſed to-

Digitized by Google

tius remiſſionis hujus actus ſeu declinatoriæ objectio Exempti expenſis explicari debet. *arg.cap.finem de dolo & contum.ubi DD.l.eum quem ff.de judiciis.*

At verò ſecus, ſi Exemptio foret notoria notorietate, quam alibi deſcripſimus, *d.*
9 *quæſt.6.nu.23.24.& ſeqq.eod.lib.* tum enim quia citans ejuſmodi Exemptum ſcit aut ſcire debet *vide ſupra d.quæſt.6.n.24.& 31.cum ſeq.* eum non eſſe conveniendo coram ordinario, ratione temeritatis ſeu objectæ declinatoriæ condemnari debet, eum enim (inquit Ulpianus) quem temerè adverſarium ſuum in jus vocaſſe conſtiterit, viatica litiſque ſumptus adverſario ſuo reddere oportebit *tex.l.eum quem temerè ff.de judiciis d.cap.finem ubi DD.*

10 Illud paucis videndum, num quid operetur vulgaris illa cauſula, quam ordinarius decreto ſuo remiſſorio adjicere ſolet, ſcilicet Remittimus ſalvo quod juſtitia adminiſtretur, certe ſuperfluam eam non eſſe hinc animadvertimus, quod alter alterius
11 judicis negligentiam ſupplere debeat, nempe Laicus judex negligentiam judicis Eccleſiaſtici. *Aufrerius de poteſt.Sæculari ſuper Eccleſiaſt.perſonis Reg.4.n.48.* ordinarius negligentiam parium curiæ ſeu Domini Feudi. *Curtius de Feudis part.ultima n.14. Menoch.de Retinend.poſſeſſ.Remed.3.quæſt.52.n.354.& 414.DD.cap.cæterum de judiciis*, & conſequenter per Analogiam quam alibi *ſupra lib.1.cap.45.n.5.* induximus negligentiam Exemptorum. *Aufrerius in Repert. Clem.1.q.10.n.3.verſ.unde in principali de officio ordinarii.* In cujus confirmationem ſunt quæ in hac materia attulimus, cùm acceſſus ad Papam eſt difficilis, ad quæ compendii gratia lectorem remittimus. *vide infra lib.4.cap.50.51.n.4.& q.1.n.8.& ſeq.*

12 Poſtremò paucis hic incidit inquirendum, num eximens Exemptum in jus coram ordinario vocatum incidat in edictum, *nequis eum qui in jus vocatus eſt vi eximat.* Ego tali caſu puto cum Offilio locum huic edicto non eſſe, ex quo perſona quæ in jus vocari non potuit, exempta eſt. *tex.l.1.ff. Offilius ff.ne quis eum.* Cùm enim uterque male faciebat & qui eximit, & qui Exemptum coram ordinario in jus vocat, deteriore tamen loco eſt vocans Exemptum coram vetito examine, qui petitoris partes ſuſtinet. Eademque æquitas eſt in quovis qui aliò quam quò debuerat in jus vocabatur. *tex.l.nam cum uterque ubi glo.verb.* qui alio ac ut explicatius ſcripſit Paulus, dicendum eſt, non videri vi eximi eum, cui ſit jus ibi conveniri. *d.l.nam cum ubi glo.verb. non conveniri adde Peck.de jure ſiſtendi c.33.*

QUÆSTIO IX.

Exemptus an condemnandus in expenſis ob non propoſitam Exceptionem ſui Privilegii?

LIbuit proponere hanc quæſtionem articulatim, in qua tamen nolo hoc loco fuſius inhærere, ex quo velut appendix ejus Deciſio deſcendat ex quæſtione

quam

Digitized by Google

quam hoc eodem libro tractavimus ſexto loco, dum quæſivimus, utrum Exemptus teneatur ad allegandum ſuum privilegium, concluſimusque tertia concluſione, condemnandum in expenſis adjectis, tamen tam eodem loco, quàm per diſcurſum totius quæſtionis nonnullis diſtinctionibus, quas hoc in loco, ne quod actum eſt agam, non fuit viſum repetere, ſufficiat appellare Imbertum, concludentem condemnandum, niſi judici ex actis de Exemptione conſtet, aut in citatorio qualitas Exemptionis exprimeretur, alioqui (inquit) quantumlibet aliunde notum eſſet, & litigantibus & judici compareret tenetur. *Imbert. inſt. forenſ. lib. 1. cap. 26. glo. in verb. Cautius.* cujus deciſio pendet ex dicta quæſtione ſexta, ad quam fit remiſſio.

QUÆSTIO X.

Exemptionis exceptio, an opponi poſſit in vim declinatoriæ poſt litem conteſtatam?

HÆc Quæſtio affinis eſt materiæ, quam ſuperius tractavi in ſexta quæſtione, ubi de prorogatione juriſdictionis diſputatum eſt, quibus hoc in loco tantum addo, quod licet declinatoria exceptio regulariter opponi non poſſit poſt litem conteſtatem, *l. fin. C. de except. l. peremptorias cum ibi not. C. ſenten. reſcin. non poſſe.* Nihilominus tamen exceptio Exemptionis quandocunque opponi poterit, *Guido queſt. 275. n. 4. & 5. per l. qui futurum ff. de pact. l. commiſſoria. ff. de pact. inter emp. & ven.* Exceptiones enim reddentes judicium retro nullum, ſemper opponi poſſunt. *l. licet ubi DD. C. de procurat. Marant de ord. jud. par. 6. memb. 9. n. 9.* Idque ſecundùm intelligentiam eorum, quæ dicta quæſtione ſexta ſcripſi, quæ hic velim haberi pro repetitis.

QUÆSTIO XI.

Judicum Exemptorum juriſdictio an poſſit prorogari per non Exemptos?

SUMMARIUM.

1. *Judices Exemptorum prorogari ab aliis non poſſunt.*
2. *Delegati prorogari non poſſunt.*
3. *Judices Exemptorum æquiparantur delegatis.*

DUbitationem facit, quod ejuſmodi judices juriſdictionem habeant, certum autem eſt, quod prorogatio juriſdictionis fieri poſſit de perſona in perſo-

 nam,

nam, nempè ut juriſdictio limitata inter certas perſonas, conſenſu partium extendi poſſit ad alias perſonas non ſubjectas *l.1. & 2.ff.de judic.l.ſi convenerit ff.de juriſdict.*
1 *om.Jud. Marant.de ord.jud.part.4.diſt.12.num.3.* Nihilominus tamen placuit magis eorum juriſdictionem prorogari non poſſe, atque ita areſto Galliæ judicatum fertur 1530. Auguſti nona, ſtatque in hac ſententia inſignis pragmaticus Jo. Imbertius tali
,, ſermone. Hi Exemptorum judices cum ad certas cauſas certiſque dentur perſonis,
,, non eorum poteſt juriſdictio ad alias cauſas perſonaſque prorogari, nec principis
,, quidem interveniente reſcripto. Ita ille *inſtit.li.2. c.6.in glo. verb.ſoluta.* nec urget ratio loco dubitationis adducta, nam ea obtinet in judice habente juriſdictionem jure ordinario communi, ſecus vero, ſi jure aliquo ſpeciali ſicut delegato aut judicibus Exemptorum relatum eſt. *Abb.c. excommunicatis n.6.& 7.de offic.legati Marant. d. diſt.12. n.4.*

2 Præterea ejuſmodi judices habent naturam delegatorum, quorum juriſdictionem certum eſt prorogari non poſſe. *c.P.& G.ubi DD.de offic.deleg. Marant.ubi ſupra n.14.*
3 quia territorium non habent, ideoque etiamſi ordinarii eſſent, tamen delegatis in jure æquiparatur. *Bal.c.inter Dominum de alienatione feudi.Imber.inſt. Forenſ li.1.c.27.glo.1.*

QUÆSTIO XII.

An Ordinarius oppoſitâ Exemptione cognoſcat, an ſibi juriſdictio competat?

SUMMARIUM.

1. *Judex regulariter cognoſcit de ſua juriſdictione.*
2.3.4. *Fallit ſi agatur de illius proprietate.*
5. *Dominus non cognoſcit an ſibi competat juriſdictio in Vaſallum.*
6. *Ordinarius extrajudicialiter tantum ſe informat de Exemptione.*
7. *Alioquin Exemptus poterit appellare.*

TAngenda etiam hæc Quæſtio non infrequens, licet enim regulariter judicis
1 ſit cognoſcere & decernere, utrum ſibi juriſdictio competat. *l.2.ubi.DD.ff. ſi quis in jus vocat.non ierit l.in præſcriptione C.ſi contra jus.Abb.Fel.& DD.ca. ſuper literis de Reſcript.*in hac tamen Exemptionum materia ſingulare eſt ut ordinario de juriſdictione ſua cognoſcere non liceat, velut nominatim id deciderunt Abbas, Feli-
,, nus & alii *cap.ſuper literis n.10.verſ.quartus caſus n.24.verſ.fallit.4. de Reſcript.* his
,, verbis, quartus caſus cum agitur non ſolum de nudo exercitio juriſdictionis, ut quia citatus dicit ſe Exemptum, & judex negat, multa enim ſunt commoda ſubiectionis, ideo judex eſt ſuſpectus in hac cognitione, &c. In eadem eſt ſententia Innocentius quem reliqui ſequuntur, *c.venerabili ubi Abb.n.3.& 4.de conſili.Item in ca. ex par-*

Digitized by Google

ex parte de verb.ſig. Dominic. & *DD.d.ca.ſuper literis,* & *ca.cum perſona de privil.in 6. ca ad audientiam ubi glo. Abb.Franc.de appellat.Ang.d.l.2.in 1.* & *2.* Ratio prima eſt,
quia per Exemptionem agitur de totali fundamento juridictionis & proprietate illius, 2
idque cum honore & commodo ordinarii, quo caſu ordinarius cognoſcere nequit,
an ſibi juriſdictio competat. *Fel.d.c.ſuper literis n.23.verſ.fallit.3.uſque ad finem.*

Ratio ſecunda, quia quando agitur non ſolum de nudo exercitio juriſdictionis, 3
ſed etiam de proprietate ſubjectionis,judex cognoſcere non poteſt. *Fel.d.ca.ſuper literis n.24.Abb.d.cap.ad audientiam ubi glo.de appellat.*

Ratio tertia à ſimili, quando enim excipitur,quod locus non eſt de juriſdictione 4
citantis, tum judex cujus ea in re vertitur utilitas,cognoſcere non poteſt. *Butrio d.c. ſuper literis. Fel.ibidem num.27.Abb Innocent.Angel.ubi ſupra.* Porrò valet in jure argumentum à locis ad perſonas, *Præſes in locis legalibus loco à loco ad perſonas.*

Ratio quarta ab argumento Vaſallorum ad exemptos, quod valere frequenter ſu- 5
prà probavimus. Non enim cognoſcere poteſt Dominus utrum ſibi juriſdictio competat in Vaſallum. *vide Curtium de feudis parte 7.quaſt.7.n.27.* Nihil obſtat cap. *cum perſona de privilegiis in 6.*ubi gloſſa ordinaria in verbo ordinariis, ex diametro videtur huic concluſioni adverſari. Quia teſte Felino communis noſtra concluſio eſt in
contrarium. *d.c.ſuper literis n.24.verſ.ſed tenendo quod glo.cap.ſtatutum* §.1.*in verb.copia de reſcri pt.in 6.Innocent.ca.ex parte 1.de verb.ſig.Abb.Butr. Dom.Ang.ubi ſupra.* 6
Nec enim ut vult pars ſanior Doctorum in caſu d.cap.*cum perſona,*judex ubi cognitionem uſurpat ut judex, ſed ut extrajudicialiter tantum ſe informet. *Abb.d.c.venerabili n.3.* & *4.* & *in cap.ad audientiam n.8.* & *ſeq.de appellat.Fel.d.ca.ſuper litteris n.24. Franc.d.ca.cum perſona* § *ſi autem n.2.* Hoc modo intelligendus eſt Angel.quod allegato privilegio Exemptionis is cognoſcere debeat, non qui declinatur, ſed qui tanquam ſuperior adiri poteſt. *Angel.d.l.2.in 1.* & *2.fall.ff.ſi quis in jus vocat.non ierit,* quod ipſum etiam doctè voluit Innocent. *d.cap.ex parte n.3.per tot.*

Dum poſt longam hujus articuli explicationem ita ſubnectit , utrum autem ex- »
emptus ſit vel non,vel utrum privilegium ſit verum vel falſum,vel aliquid aliud quod »
tangat principalem cauſam , de his cognoſcere non debet , quia eſſet judex in cauſa »
ſua,quod eſſe non debet, ita ille. Unde ſit dubia opinio Franci d.ca. *cum perſona* & »
aliorum quorundam, putantium, quod cum judex ſe non conſtituit partem principalem, ſed ſi controvertatur tantum inter partes de illius juriſdictione, quod tunc
de illa cognoſcere & pronunciare poſſit. Etenim etiam eo in caſu ut cenſet Inno- 7
centius,vigent quoque antedictæ rationes, adeo quidem,quod judicialis iſtius indago remittenda ſit ad ſuperiorem,ut ſequenti quæſtiuncula concludemus, aut ſi ulterius procedatur, ex parte Exempti veniat appellandum. *Doctè Innocent. d.cap.venerabili ubi Abb.de cenſib.* & *d.cap.ex parte de verb.ſignif.*

QUÆ-

Digitized by Google

QUÆSTIO XIII.

Cujus ſit de Quæſtione Exemptionis cognoſcere?

SUMMARIUM.

1. *Pontificis eſt cognoſcere de Exemptione.*
2. *Inferior cognoſcit incidenter.*
3. *Verba quis interpretetur.*
4. *Ordinarius retardare poteſt executionem.*
5. *Expectanda altera juſſio.*
6. *Ordinarius an cognoſcat de Exemptione exceptionis.*

Oſtendimus præcedente libro affatim, ſolius eſſe Pontificis ſive Principis plenè
1 eximere, cujus proinde ſolius dicimus de ſuo Exemptionis privilegio judicare. *tex.cap.cum veniſſent ubi glo.in verb.judicari & DD.de judiciis tex.ca.1.de lege Conradi. Bald.in prælud feud.n.18. Gail.lib.1.obſ.1.num.7. Caſtrenſ.l.hi qui n.6. C.de appellat. Barthol. Fumus in Summa verb.interpretatione n.4. Anton. Milis in Repert.verb. judex inferior non cognoſcit fol.213.l.& ideò ff.de legibus*, quod tamen non adeò regulare & generale eſt, quin admittat quaſdam exceptiones ſive fallentias, quas omnes hac diſtinctione comprehendam. Aut dubium eſt de intellectu privilegii, ſeu de intentione Pontificis ſive Principis, eo caſu nemo alius adiri poteſt ſive cognoſcere quàm Princeps. *glo.d.cap.veniſſent cum ubi.Innocent.Oldra.conſ.230.Innocent.cap.cum ſpeciali de appellat.* ejus enim eſt interpretari, cujus & condere, idque etiamſi juxta Abbatem intellectus eſſet clarus, nam non eſt inferioris declarare leges ſeu privilegia ut faciant jus quo ad omnes. *C.fin.l.de legibus Innocent.d.cap.cum ſpeciali Abb.d.cap.cum veniſſent numer.3.verſ.& puto hoc etiam*: aut quæritur de poteſtate Pontificis ſeu Principis privilegium concedentis, eo caſu quoque inferior cognoſcere non poteſt, ſed ſolus Princeps, *ca.primum de tranſlatione prælator.Innocent.ca.ex parte 1.de verb.ſignif.cap.ipſi ſunt ca.nemo & cap.ſeq.9.q.3.Abb.d.n.3.verſ.idem putat.Dominus Anto.*

Aut quæritur, nunquid inferior poſſit cognoſcere incidenter in præjudicium par-
2 tium, non directè ſuper mente privilegii, ſed v.g.an privilegiatus ſit capax, ſeu an privilegium ſit ſurreptitium, eo caſu relatum eſt poſſe, *pulchrè Bald. in prælu.feud.n.18.& d.cap.1. de lege Conradi.Gail.d.obſ.1.n.13.* tum enim magis tractatur de privilegiato, quàm de privilegio. *arg.cap.1.& 2.de confir.utili vel inutili.cap.ſuper litteris de Reſcript.cap.1.de litis conteſt.in 6.Abb.d.n 3.verſ.aut quæritur.*

Aut verò dubitatio tantum verſatur circa verba privilegii, quo caſu ſi ſenſus ſit
3 clarus, poterit inferior cognoſcere in præjudicium partium, ea enim eſt judici poteſtas data, ut interpretari poſſit legem ſcriptam in præjudicium partium. *Innocent. d.cap.*

Digitized by Google

d.cap.cum ſpeciali l.unica C.de Profeſſorib. qui in urbe conſt.lib.12.cap inter alia de ſent. excommunic. Abb.d.n.3.verſ.aut dubitatio, longè magis poterit interpretari legem non ſcriptam, ſi verò ſenſus ſeu caſus ſit dubitabilis, tunc ſi princeps facilè poſſit adiri, illius erit interpretatio. *Fel.d.cap.cum veniſſent in pr.d.cap.inter alia l.ex facto in princ.ff. de vulgari & pupill. Fumus d.verb.interpretatio nu.4.* ſin minus, decidi poterit per inferiorem ratione aliqua ſi fieri poſſit naturali & veriſimili, quæ tamen verbis expreſſis privilegii conſonet, vel etiam per aliquod ſimile. Ejuſmodi enim interpretationes per ſimilia nedum judicibus, ſed etiam Doctoribus conceſſæ ſunt, *per tex.l.ex facto ff. de vulg.& pup.l.non poſſunt ff.de legib. Anchar.c.2.de Magiſt.Cyn.l.non dubium c.de legibus Abbas d. n.3.verſ.alias data inſtantia. Innoc.d.cap.cum ſpeciali.*

Paucis diſtinctiones has confirmant Anton.de Milis, Fumus, Abbas & Doctores ſuprà allegati. Quibus addo, quod inferior etiam de nullitate ſeu validitate exemptionum cognoſcere poſſit, non ut diffiniat, ſed ut retardet tantum aut differat illarum executionem, donec ſuperiori reſcripſerit, interim expectando ſecundam juſſionem. *Butr.& DD.cap.tua de ord.cognit. Abb.cap.de cætero in 2.not. de Re judic.glo.c.1. ubi Innocent.de offic.ordin.Borgaſius tract.de Irregularit.& diſpenſ.part.2.tit.quæ diſpenſatio dicatur indiſcreta fol.26.col.2.*

Non enim facilè obediendum eſt iniquis falſiſve literis emanantibus à Cancellaria Pontificali aut Cæſarea, niſi altera juſſione intimata, *Barth.l.prohibitum C. de jure fiſci lib.10.Ang.conſ.219.l.3.C.ſi contra jus l.nec damnoſa C.de precibus.* Imò poſſent reſiſti ſi facerent impreſſionem *l.defenſionis C.de jure fiſci li.10.* Denique an ordinarius de exceptione exemptionis, quæ in cauſa coram eo vertente coram eo etiam proponitur, poſſit cognoſcere, diſtinguit & cum mica hac ſalis reſolvit Philippus Francus *cap.1.n.4.verſ.ſed ubi non eſſet notorium de pœnis in 6.* Ut cum dubia eſt Exemptio & de cauſa agitur menſæ ejus proponi, tunc ordinarius cognoſcere non poſſit, ſecus verò ſi cauſa concernat Eccleſiam, vel menſam ipſius Eccleſiæ.

QUÆSTIO XIV.

Commiſſa ordinario cauſâ Exempti, an illius juriſdictio cenſeatur excitata vel delegata?

SUMMARIUM.

1. *Ordinaria & delegata poteſtas poteſt concurrere in eodem.*
2.5. *Ad quem tunc appelletur.*
3. *Quibus formulis cognoſcatur utra juriſdictio ſit conceſſa.*
4. *Judex procedens una via, cum debuerit alia, vitiat acta & ſententiam.*
6. *Ab Epiſcopo viſitante tanquam Apoſtolica ſe-*

QUÆSTIO XIII.

Cujus ſit de Quæſtione Exemptionis cognoſcere?

SUMMARIUM.

1. *Pontificis eſt cognoſcere de Exemptione.*
2. *Inferior cognoſcit incidenter.*
3. *Verba quis interpretetur.*
4. *Ordinarius retardare poteſt executionem.*
5. *Expectanda altera juſſio.*
6. *Ordinarius an cognoſcat de Exemptione exceptionis.*

1 OStendimus præcedente libro affatim, ſolius eſſe Pontificis ſive Principis plenè eximere, cujus proinde ſolius dicimus de ſuo Exemptionis privilegio judicare. *tex.cap.cum veniſſent ubi glo.in verb.judicari & DD.de judiciis tex.ca.1.de lege Conradi. Bald.in prælud feud.n.*18. *Gall.lib.*1.*obſ.*1.*num.*7. *Caſtrenſ.l.hi qui n.*6. *C.de appellat. Barthol.Fumus in Summa verb.interpretatione n.*4.*Anton.Milis in Repert.verb. judex inferior non cognoſcit fol.*213.*l.& ideò ff.de legibus*, quod tamen non adeò regulare & generale eſt, quin admittat quaſdam exceptiones ſive fallentias, quas omnes hac diſtinctione comprehendam. Aut dubium eſt de intellectu privilegii, ſeu de intentione Pontificis ſive Principis, eo caſu nemo alius adiri poteſt ſive cognoſcere quàm Princeps.*glo.d.cap.veniſſent cum ubi.Innocent.Oldra.conſ.*230.*Innocent.cap.cum ſpeciali de appellat.* ejus enim eſt interpretari, cujus & condere, idque etiamſi juxta Abbatem intellectus eſſet clarus, nam non eſt inferioris declarare leges ſeu privilegia ut faciant jus quo ad omnes. *C.fin.l.de legibus Innocent.d.cap.cum ſpeciali Abb.d.cap. cum veniſſent numer.*3.*verſ.& puto hoc etiam* : aut quæritur de poteſtate Pontificis ſeu Principis privilegium concedentis, eo caſu quoque inferior cognoſcere non poteſt, ſed ſolus Princeps, *ca.primum de tranſlatione prælator.Innocent.ca.ex parte* 1.*de verb. ſignif.cap.ipſi ſunt ca.nemo & cap.ſeq.*9.*q.*3.*Abb.d.n.*3.*verſ.idem putat,Dominus Anto.*

2 Aut quæritur, nunquid inferior poſſit cognoſcere incidenter in præjudicium partium, non directè ſuper mente privilegii, ſed v.g.an privilegiatus ſit capax, ſeu an privilegium ſit ſurreptitium, eo caſu relatum eſt poſſe,*pulchrè Bald. in prælu.feud.n.*18.*& d.cap.*1.*de lege Conradi.Gall.d.obſ.*1.*n.*13. tum enim magis tractatur de privilegiato,quàm de privilegio.*arg.cap.*1.*&* 2.*de confir.utili vel inutili.cap.ſuper litteris de Reſcript.cap.*1.*de litis conteſt.in* 6.*Abb.d.n* 3.*verſ.aut quæritur.*

3 Aut verò dubitatio tantum verſatur circa verba privilegii, quo caſu ſi ſenſus ſit clarus, poterit inferior cognoſcere in præjudicium partium, ea enim eſt judici poteſtas data, ut interpretari poſſit legem ſcriptam in præjudicium partium.*Innocent. d.cap.*

Digitized by Google

d.cap.cum ſpeciali l.unica C.de Profeſſorib. qui in urbe conſt.lib.12.cap inter alia de ſent. excommunic. Abb.d.n.3.verſ.aut dubuatio, longè magis poterit interpretari legem non ſcriptam, ſi verò ſenſus ſeu caſus ſit dubitabilis, tunc ſi princeps facilè poſſit adiri, illius erit interpretatio. *Fel.d.cap.cum veniſſent in pr.d.cap.inter alia l.ex facto in princ.ff. de vulgari & pupill. Fumus d.verb.interpretatio nu.*4. ſin minus, decidi poterit per inferiorem ratione aliqua ſi fieri poſſit naturali & veriſimili, quæ tamen verbis expreſſis privilegii conſonet, vel etiam per aliquod ſimile. Ejuſmodi enim interpretationes per ſimilia nedum judicibus, ſed etiam Doctoribus conceſſæ ſunt, *per tex.l.ex facto ff. de vulg. & pup.l.non poſſunt ff.de legib. Anchar.c.2.de Magiſt.Cyn.l.non dubium c.de legibus Abbas d. n.3. verſ.alias data inſtantia. Innoc.d.cap.cum ſpeciali.*

Paucis diſtinctiones has confirmant Anton.de Milis, Fumus, Abbas & Doctores ſuprà allegati. Quibus addo, quod inferior etiam de nullitate ſeu validitate exemptionum cognoſcere poſſit, non ut diffiniat, ſed ut retardet tantum aut differat illarum executionem, donec ſuperiori reſcripſerit, interim expectando ſecundam juſſionem. *Butr.& DD.cap.tua de ord.cognit.Abb.cap.de cætero in 2.not. de Rejudic.glo.c.1. ubi Innocent.de offic.ordin.Borgaſius tract.de Irregularit.& diſpenſ.part.2.tit.qua diſpenſatio dicatur indiſcreta fol.26.col.2.*

Non enim facilè obediendum eſt iniquis falſiſve literis emanantibus à Cancellaria Pontificali aut Cæſarea, niſi altera juſſione intimata, *Barth.l.probibitum C. de jure fiſci lib.10. Ang.conſ.219.l.3.C.ſi contra ius l.nec damnoſa C.de precibus.* Imò poſſent reſiſti ſi facerent impreſſionem *l.defenſionis C.de jure fiſci li.10.* Denique an ordinarius de exceptione exemptionis, quæ in cauſa coram eo vertente coram eo etiam proponitur, poſſit cognoſcere, diſtinguit & cum mica hac ſalis reſolvit Philippus Francus *cap.1.n.4.verſ.ſed ubi non eſſet notorium de pœnis in 6.* Ut cum dubia eſt Exemptio & de cauſa agitur menſæ ejus proponi, tunc ordinarius cognoſcere non poſſit, ſecus verò ſi cauſa concernat Eccleſiam, vel menſam ipſius Eccleſiæ.

QUÆSTIO XIV.

Commiſſa ordinario causâ Exempti, an illius juriſdictio cenſeatur excitata vel delegata?

SUMMARIUM.

1. *Ordinaria & delegata poteſtas poteſt concurrere in eodem.*
2.5. *Ad quem tunc appelletur.*
3. *Quibus formulis cognoſcatur utra juriſdictio ſit conceſſa.*
4. *Judex procedens una via, cum debuerit alia, vitiat acta & ſententiam.*
6. *Ab Epiſcopo viſitante tanquam Apoſtolica ſe-*

QUÆSTIO XIII.

Cujus ſit de Quæſtione Exemptionis cognoſcere?

SUMMARIUM.

1. *Pontificis eſt cognoſcere de Exemptione.*
2. *Inferior cognoſcit incidenter.*
3. *Verba quis interpretetur.*
4. *Ordinarius retardare poteſt executionem.*
5. *Expectanda altera juſſio.*
6. *Ordinarius an cognoſcat de Exemptione exceptionis.*

1 OStendimus præcedente libro affatim, ſolius eſſe Pontificis ſive Principis plenè eximere, cujus proinde ſolius dicimus de ſuo Exemptionis privilegio judicare. *tex.cap.cum veniſſent ubi glo.in verb.judicari & DD.de judiciis tex.ca.1.de ſege Conradi. Bald.in prælud feud.n.18. Gaill.lib.1.obſ.1.num.7. Caſtrenſ l.bi qui n.6. C.de appellat. Barthol. Fumus in Summa verb.interpretatione n.4. Anton. Milis in Repert.verb. index inferior non cognoſcit fol.213.l.& ideò ff.de legibus*, quod tamen non adeò regulare & generale eſt, quin admittat quaſdam exceptiones ſive fallentias, quas omnes hac diſtinctione comprehendam. Aut dubium eſt de intellectu privilegii, ſeu de intentione Pontificis ſive Principis, eo caſu nemo alius adiri poteſt ſive cognoſcere quàm Princeps.*glo.d.cap.veniſſent cum ubi. Innocent. Oldra.conſ.230. Innocent.cap.cum ſpeciali de appellat.* ejus enim eſt interpretari, cujus & condere, idque etiamſi juxta Abbatem intellectus eſſet clarus, nam non eſt inferioris declarare leges ſeu privilegia ut faciant jus quo ad omnes. *C.fin.l.de legibus Innocent.d.cap.cum ſpeciali Abb.d.cap. cum veniſſent numer.3.verſ. & puto hoc etiam* : aut quæritur de poteſtate Pontificis ſeu Principis privilegium concedentis, eo caſu quoque inferior cognoſcere non poteſt, ſed ſolus Princeps, *ca.primum de translatione prælator. Innocent.ca.ex parte 1.de verb. ſignif.cap.ipſi ſunt ca.nemo & cap.ſeq.9.q.3. Abb.d.n.3.verſ.idem putat, Dominus Anto.*

Aut quæritur, nunquid inferior poſſit cognoſcere incidenter in præjudicium par-
2 tium, non directè ſuper mente privilegii, ſed v.g. an privilegiatus ſit capax, ſeu an privilegium ſit ſurreptitium, eo caſu relatum eſt poſſe, *pulchrè Bald. in prælu.feud.n.18.& d.cap.1. de lege Conradi. Gaill.d.obſ.1.n.13.* tum enim magis tractatur de privilegiato, quàm de privilegio.*arg.cap.1.& 2.de confir.utili vel inutili.cap.ſuper litteris de Reſcript.cap.1.de litis conteſt.in 6. Abb.d.n 3.verſ.aut quæritur.*

Aut verò dubitatio tantum verſatur circa verba privilegii, quo caſu ſi ſenſus ſit
3 clarus, poterit inferior cognoſcere in præjudicium partium, ea enim eſt judici poteſtas data, ut interpretari poſſit legem ſcriptam in præjudicium partium. *Innocent. d.cap.*

d.cap.cum ſpeciali l.unica C.de Profeſſorib. qui in urbe conſt.lib.12.cap inter alia de ſent. excommunic. Abb.d.n.3.verſ.aut dubuatio , longè magis poterit interpretari legem non ſcriptam,ſi verò ſenſus ſeu caſus ſit dubitabilis, tunc ſi princeps facilè poſſit adiri, illius erit interpretatio. *Fel.d.cap.cum veniſſent in pr.d.cap.inter alia l.ex facto in princ.ff. de vulgari & pupill. Fumus d.verb.interpretatio nu.*4. ſin minus,decidi poterit per inferiorem ratione aliqua ſi fieri poſſit naturali & veriſimili, quæ tamen verbis expreſſis privilegii conſonet,vel etiam per aliquod ſimile. Ejuſmodi enim interpretationes per ſimilia nedum judicibus, ſed etiam Doctoribus conceſſæ ſunt, *per tex.l.ex facto ff. de vulg.& pup.l.non poſſunt ff.de legib.Anchar.c.2.de Magiſt.Cyn.l.non dubium c.de legibus Abbas d. n.3.verſ.alias data inſtantia. Innoc.d.cap.cum ſpeciali.*

Paucis diſtinctiones has confirmant Anton.de Milis, Fumus,Abbas & Doctores ſuprà allegati. Quibus addo,quod inferior etiam de nullitate ſeu validitate exemptionum cognoſcere poſſit,non ut diffiniat, ſed ut retardet tantum aut differat illarum executionem, donec ſuperiori reſcripſerit,interim expectando ſecundam juſſionem. *Butr.& DD.cap.tua de ord.cognit.Abb.cap.de cætero in 2.not. de Re judic.glo.c.1. ubi Innocent.de offic.ordin.Bergaſius tract.de Irregularit.& diſpenſ.part.2.tit.qua diſpenſatio dicatur indiſcreta fol.26.col.2.*

Non enim facilè obediendùm eſt iniquis falſiſve literis emanantibus à Cancellaria Pontificali aut Cæſarea,niſi altera juſſione intimata, *Barth.l.prohibitum C. de iure fiſci lib.10.Ang.conſ.219.l.3.C.ſi contra jus l.nec damnoſa C.de precibus.* Imò poſſent reſiſti ſi facerent impreſſionem *l.defenſionis C.de jure fiſci li.10.* Denique an ordinarius de exceptione exemptionis, quæ in cauſa coram eo vertente coram eo etiam proponitur, poſſit cognoſcere, diſtinguit & cum mica hac ſalis reſolvit Philippus Francus *cap.1.n.4.verſ.ſed ubi non eſſet notorium de pœnis in 6.* Ut cum dubia eſt Exemptio & de cauſa agitur menſæ ejus proponi,tunc ordinarius cognoſcere non poſſit,ſecus verò ſi cauſa concernat Eccleſiam , vel menſam ipſius Eccleſiæ.

QUÆSTIO XIV.

Commiſſa ordinatio causâ Exempti, an illius juriſdictio cenſeatur excitata vel delegata?

SUMMARIUM.

1. *Ordinaria & delegata poteſtas poteſt concurrere in eodem.*

2.5. *Ad quem tunc appelletur.*

3. *Quibus formulis cognoſcatur utra juriſdictio ſit conceſſa.*

4. *Judex procedens una via, cum debuerit alia, vitiat acta & ſententiam.*

6. *Ab Epiſcopo viſitante tanquam Apoſtolicæ ſe-*

Digitized by Google

QUÆSTIO XIII.

Cujus ſit de Quæſtione Exemptionis cognoſcere?

SUMMARIUM.

1. *Pontificis eſt cognoſcere de Exemptione.*
2. *Inferior cognoſcit incidenter.*
3. *Verba quis interpretetur.*
4. *Ordinarius retardare poteſt executionem.*
5. *Expectanda altera juſſio.*
6. *Ordinarius an cognoſcat de Exemptione exceptionis.*

1 OStendimus præcedente libro affatim, ſolius eſſe Pontificis ſive Principis plenè eximere, cujus proinde ſolius dicimus de ſuo Exemptionis privilegio judicare. *tex. cap. cum veniſſent ubi glo. in verb. judicari & DD. de induciis tex. ca. 1. de lege Conradi. Bald. in prælud feud. n.* 18. *Gall. lib. 1. obſ. 1. num.* 7. *Caſtrenſ. l. hi qui n.* 6. *C. de appellat. Barthol. Fumus in Summa verb. interpretatione n.* 4. *Anton. Milis in Repert. verb. judex inferior non cognoſcit fol.* 213. *l. & ideò ff. de legibus*, quod tamen non adeò regulare & generale eſt, quin admittat quaſdam exceptiones ſive fallentias, quas omnes hac diſtinctione comprehendam. Aut dubium eſt de intellectu privilegii, ſeu de intentione Pontificis ſive Principis, eo caſu nemo alius adiri poteſt ſive cognoſcere quàm Princeps. *glo. d. cap. veniſſent cum ubi. Innocent. Oldra. conſ.* 230. *Innocent. cap. cum ſpeciali de appellat.* ejus enim eſt interpretari, cujus & condere, idque etiamſi juxta Abbatem intellectus eſſet clarus, nam non eſt inferioris declarare leges ſeu privilegia ut faciant jus quo ad omnes. *C. fin. l. de legibus Innocent. d. cap. cum ſpeciali. Abb. d. cap. cum veniſſent numer.* 3. *verſ. & puto hoc etiam*: aut quæritur de poteſtate Pontificis ſeu Principis privilegium concedentis, eo caſu quoque inferior cognoſcere non poteſt, ſed ſolus Princeps, *ca. primum de translatione prælator. Innocent. ca. ex parte* 1. *de verb. ſignif. cap. ipſi ſunt ca. nemo & cap. ſeq.* 9. *q.* 3. *Abb. d. n.* 3. *verſ. idem putat, Dominus Anto.*

2 Aut quæritur, nunquid inferior poſſit cognoſcere incidenter in præjudicium partium, non directè ſuper mente privilegii, ſed v.g. an privilegiatus ſit capax, ſeu an privilegium ſit ſurreptitium, eo caſu relatum eſt poſſe, *pulchrè Bald. in prælu. feud. n.* 18. *& d. cap.* 1. *de lege Conradi. Gall. d. obſ.* 1. *n.* 13. tum enim magis tractatur de privilegiato, quàm de privilegio. *arg. cap.* 1. *&* 2. *de confir. utili vel inutili. cap. ſuper litteris de Reſcript. cap.* 1. *de litis conteſt. in* 6. *Abb. d. n* 3. *verſ. aut quæritur.*

3 Aut verò dubitatio tantum verſatur circa verba privilegii, quo caſu ſi ſenſus ſit clarus, poterit inferior cognoſcere in præjudicium partium, ea enim eſt judici poteſtas data, ut interpretari poſſit legem ſcriptam in præjudicium partium *Innocent. d. cap.*

d.cap.cum ſpeciali l.unica C.de Profeſſorib. qui in urbe conſt.lib.12.cap inter alia de ſent. excommunic. Abb.d.n.3.verſ.aut dubitatio, longè magis poterit interpretari legem non ſcriptam, ſi verò ſenſus ſeu caſus ſit dubitabilis, tunc ſi princeps facilè poſſit adiri, illius erit interpretatio. *Fel.d.cap.cum veniſſent in pr.d.cap.inter alia l.ex facto in princ.ff. de vulgari & pupill. Fumus d.verb.interpretatio nu.*4. ſin minus, decidi poterit per inferiorem ratione aliqua ſi fieri poſſit naturali & veriſimili, quæ tamen verbis expreſſis privilegii conſonet, vel etiam per aliquod ſimile. Ejuſmodi enim interpretationes per ſimilia nedum judicibus, ſed etiam Doctoribus conceſſæ ſunt, *per tex.l.ex facto ff. de vulg.& pup.l.non poſſunt ff.de legib. Anchar.c.2.de Magiſt.Cyn.l.non dubium c.de legibus Abbas d. n.3.verſ.alias data inſtantia. Innoc.d.cap.cum ſpeciali.*

Paucis diſtinctiones has confirmant Anton.de Milis, Fumus, Abbas & Doctores ſuprà allegati. Quibus addo, quod inferior etiam de nullitate ſeu validitate exemptionum cognoſcere poſſit, non ut diffiniat, ſed ut retardet tantum aut differat illarum executionem, donec ſuperiori reſcripſerit, interim expectando ſecundam juſſionem. *Butr.& DD.cap.tua de ord.cognit.Abb.cap.de cœtero in 2.not. de Rejudic.glo.c.1. ubi Innocent.de offic.ordin.Borgaſius tract.de Irregularit.& diſpenſ.part.2.tit.qua diſpenſatio dicatur indiſcreta fol.26.col.2.*

Non enim facilè obediendum eſt iniquis falſiſve literis emanantibus à Cancellaria Pontificali aut Cæſarea, niſi altera juſſione intimata, *Barth.l.prohibitum C. de iure fiſci lib.10.Ang.conſ.219.l.3.C.ſi contra ius l.nec damnoſa C.de precibus.* Imò poſſent reſiſti ſi facerent impreſſionem *l.defenſionis C.de jure fiſci li.10.* Denique an ordinarius de exceptione exemptionis, quæ in cauſa coram eo vertente coram eo etiam proponitur, poſſit cognoſcere, diſtinguit & cum mica hac ſalis reſolvit Philippus Francus *cap.1.n.4.verſ.ſed ubi non eſſet notorium de pœnis in 6.* Ut cum dubia eſt Exemptio & de cauſa agitur menſæ ejus proponi, tunc ordinarius cognoſcere non poſſit, ſecus verò ſi cauſa concernat Eccleſiam, vel menſam ipſius Eccleſiæ.

QUÆSTIO XIV.

Commiſſa ordinario cauſâ Exempti, an illius juriſdictio cenſeatur excitata vel delegata?

SUMMARIUM.

1. *Ordinaria & delegata poteſtas poteſt concurrere in eodem.*
2. 5. *Ad quem tunc appelletur.*
3. *Quibus formulis cognoſcatur utra juriſdictio ſit conceſſa.*
4. *Judex procedens una via, cum debuerit alia, vitiat acta & ſententiam.*
6. *Ab Epiſcopo viſitante tanquam Apoſtolica ſe-*

d.cap.cum ſpeciali l.unica C.de Profeſſorib. qui in urbe conſt.lib.12.cap inter alia de ſent. excommunic. Abb.d.n.3.verſ.aut dubitatio, longè magis poterit interpretari legem non ſcriptam, ſi verò ſenſus ſeu caſus ſit dubitabilis, tunc ſi princeps facilè poſſit adiri, illius erit interpretatio. *Fel.d.cap.cum veniſſent in pr.d.cap.inter alia l.ex facto in princ.ff. de vulgari & pupill. Fumus d.verb.interpretatio nu.*4. ſin minus, decidi poterit per inferiorem ratione aliqua ſi fieri poſſit naturali & veriſimili, quæ tamen verbis expreſſis privilegii conſonet, vel etiam per aliquod ſimile. Ejuſmodi enim interpretationes per ſimilia nedum judicibus, ſed etiam Doctoribus conceſſæ ſunt, *per tex.l.ex facto ff. de vulg. & pup.l.non poſſunt ff.de legib. Anchar.c.2.de Magiſt.Cyn.l.non dubium c.de legibus Abbas d. n.3.verſ.alias data inſtantia. Innoc.d.cap.cum ſpeciali.*

Paucis diſtinctiones has confirmant Anton.de Milis, Fumus, Abbas & Doctores ſuprà allegati. Quibus addo, quod inferior etiam de nullitate ſeu validitate exemptionum cognoſcere poſſit, non ut diffiniat, ſed ut retardet tantum aut differat illarum executionem, donec ſuperiori reſcripſerit, interim expectando ſecundam juſſionem. *Butr.& DD.cap.tua de ord.cognit. Abb.cap.de cætero in 2.not. de Re judic.glo.c.1. ubi Innocent.de offic.ordin.Borgaſius tract.de Irregularit.& diſpenſ.part.2.tit.qua diſpenſatio dicatur indiſcreta fol.26.col.2.*

Non enim facilè obediendum eſt iniquis falſiſve literis emanantibus à Cancellaria Pontificali aut Cæſarea, niſi altera juſſione intimata, *Barth.l.prohibitum C.de iure fiſci lib.10.Ang.conſ.219.l.3.C.ſi contra jus l.nec damnoſa C.de precibus.* Imò poſſent reſiſti ſi facerent impreſſionem *l.defenſionis C.de jure fiſci li.10.* Denique an ordinarius de exceptione exemptionis, quæ in cauſa coram eo vertente coram eo etiam proponitur, poſſit cognoſcere, diſtinguit & cum mica hac ſalis reſolvit Philippus Francus *cap.1.n.4.verſ.ſed ubi non eſſet notorium de pœnis in 6.* Ut cum dubia eſt Exemptio & de cauſa agitur menſæ ejus proponi, tunc ordinarius cognoſcere non poſſit, ſecus verò ſi cauſa concernat Eccleſiam, vel menſam ipſius Eccleſiæ.

QUÆSTIO XIV.

Commiſſa ordinario cauſâ Exempti, an illius juriſdictio cenſeatur excitata vel delegata?

SUMMARIUM.

1. *Ordinaria & delegata poteſtas poteſt concurrere in eodem.*
2.5. *Ad quem tunc appelletur.*
3. *Quibus formulis cognoſcatur utra juriſdictio ſit conceſſa.*
4. *Judex procedens una via, cum debuerit alia, vitiat acta & ſententiam.*
6. *Ab Epiſcopo viſitante tanquam Apoſtolicaſe-*

Digitized by Google

ca ſedis delegato ad quem appellatur.

7. Utra juriſdictione in dubio proceſſum fuiſſe præſumatur.

1 HÆc Quæſtio ſcitu digniſſima eſt,tum ad judicii telam ſententiamque ordinan-
dam, tum etiam ad appellationem interponendam , cum enim ſententia om-
nium ordinaria & delegata poteſtas poſſit in eadem perſona concurrere , periculum
eſt, ſi habitâ ſeu excitatâ ordinariâ juriſdictione ſub delegatc procedatur aut è con-
tra, ne proceſſus omnis vitietur. *Abb. Fel. & DD.ca.ex officii de præſcr.c.licet & cap.
pen.ubi DD.de offic.ord.latè Fel.in Repert.verb.ordinarius poteſt eſſe, & ordinarius effici-
tur delegatus,latè Menoch.lib.2.præſumpt.16.& 17.n.23.& ſeqq.* aut appellandum à
ſententia ordinarii delegati ad Metropolitanum qui hoc reſpectu inferior eſt.*DD.
Rubr.ff.de officio ejus cui mand.juriſ Gaill.d. Obſ.17.n.5.* ne ad Metropolitanum cauſa
non devolvatur , ex quo tali caſu ad Pontificem appellari oportuiſſet. *Abbas cap.ad
abolendam n.16.de hæreticis.Fel.d.cap. cum ex officii num.24.& in ſuo repert.d.verb.*
3 *ordinarius.Abbas d. cap.cum ex officii.num.25. Item addit ad Abb. ad d.ca abolendam
num.16.* Porrò ad agnoſcendum utra juriſdictio conceſſa cenſeatur , magis pendet
ex cognitione formularum quam ex jure , dicunt enim ſequentibus ſimilibusve for-
mulis juriſdictionem ordinariam ſolere excitari, mandamus tibi ut juſtitiam facias,
Item committimus; tum enim quia committitur ordinario cauſa quæ ad ejus juriſ-
dictionem ſpectabat, ejus juriſdictio non cenſetur delegata,ſed excitata,id eſt (inquit
Innocent.) videtur ei ſuaſiſſe executionem ſui officii. *Innoc.d.c.licet verſ. & eſt ratio.
Abbas ibidem num 3.cum addit.* vocaturque ejuſmodi commiſſio juſſus ſeu excitatio
juriſdictionis, non verò delegatio. *tex. Auth.ut nulli judicem §. & hoc verò jubemus.
Barth. & DD.l.more ff.de juriſd.om.jud. Marant.de ord.judic.par.4.diſt.5.n.72.* Cœ-
terum ſi dicatur, vice noſtra, auctoritate noſtra , auctoritate Apoſtolica , aut po-
nantur clauſulæ æquipollentes quæ fuſius à Felino & Doctoribus referuntur. *d.cap.
licet n.2.& ſeq.ubi Abb.n.5.& Innoc.Matheſil.notab.90.* tum cenſebitur ordinarii ju-
riſdictio fieri delegata, prout quoque quotieſcumque per commiſſionem juriſdictio
ordinarii alteratur , diminuitur vel augetur , qua de re videatur Felinus , capitibus
ſupra allegatis & DD. His præmiſſis dum quæritur , utrum commiſsâ ordinario
causâ Exempti, illius juriſdictio excitetur an verò fiat delegata , invenio pugnantes
ſententias. Hoſtienſis cenſuit pro juriſdictione ordinaria ſeu juriſdictionem ordina-
riam excitari.*in c.ad abolendam de hæreticis.* Cujus tamen opinio à cæteris meritò re-
probatur. *glo.not.d.c.ad Abol.in verbo de leg.in fine ubi Jo Andr.& Abb.n.15. Abb.ca.
grave n.5.de off.ord. Abb.c.ſignificaſti n.12.verſ.ſicut ſemper de foro compet.dixi ſupra qu.
7.verſ.amplıat.6.in fine.* Ratio eſt,quia cum ordinario reſcribitur ſeu committatur
aliquid quod non pertinet ad ejus ordinariam cognitionem ſeu juriſdictionem,
tum cenſetur eſſe delegatus. *Barth. & DD.l.more majorum,ff.de Juriſdict.om.jud.latè
Menoch.*

Digitized by Google

Menoch de præſcript.li.2. præſ.16.n.25.& ſeq. Abb.d.c.licet.n.3. Abb.c.ſignificaſti n.12. verſ ſi aut ſemper in fine de foro compet. ubi dicitur, quod Papa cenſetur ſemper delegare, quando dat ordinario poteſtatem contra Exemptos, ideoque cenſuerunt omnes, quod ſi Papa mandet Epiſcopo ut inquirat de hæreſi contra Exemptos, quod id facturus ſit non poteſtate ordinaria ſed delegata. *Fel.d.c.licet nu.1.glo.d.c.ad. abolendam ubi Abb.nu.16.* quod ipſum inter ceteros doctè & breviter diſtinguit Barthol. *d.l.more n.8.* hoc ſermone: Aut in conceſſione exprimitur, quod hoc faciat auctoritate concedentis, & tunc non videtur concedere ordinariam, ſi verò hoc non exprimitur, tunc aut committitur unum negotium vel plura particularia, & non videtur concedi ordinaria juriſdictio, aut committitur univerſitas negotiorum, ex tunc in dubio videtur concedi ordinaria juriſdictio. Ita ille. Porrò non urget auctoritas & ratio Hoſtienſis, quia communis Doctorum opinio eſt in oppoſito, cujus rationes ſatis refellit Abbas, quas nolo brevitatis cauſa hic referre. *d.n.16.cap.ad abolendam.*

Sunt autem ut initio ſcripſi, ſcitu hæc neceſſaria ad telam judiciariam, quippè quod 4
ſi judex una via procedat, cùm aliam eligere ſeu aliâ procedere debuiſſet, proceſſus ex nullitate corruet, *Menoch.d. præſ.17.Vant.de nullitat.ex defectu juriſdict.ord.n.170. & ſeq.Fel.ubi ſupra in repert.* Similiter quo ad appellationem interponendam, ut initio 5
pluribus auctoritatibus probatum eſt, quod tamen non videtur placuiſſe Alphonſo Villadiego. *In ſpeculo uſitatorum fol.35.n.31.* nitenti auctoritate ſacræ congregationis, declaratione (inquit) 484. (illius refert ejuſmodi verba.) Si in viſitatione appellari contigerit ab Epiſcopo ſuffraganeo, etiam tanquam ſedis Apoſt. delegato, prout ſtatuit ſacrum Conc. Trid. debet appellari ad Metropolitanum &c. Ratio inquit eſt, quia quæ ſuffraganeus in viſitatione facit jure ordinario, facit licet auctoritate Apoſtolica, ſit factus delegatus, addit. Ideo dixit Hoſtienſis ca.2.de offic. ord.& in ſumma de offic. ord. §.ſunt autem quædam, quod quando committitur Epiſcopis id quod pertinebat ad ejus officium, id fit ut magis teneatur, ca. *quis neſciat* diſt.15. Ita ille, Porrò
quà juriſdictione uſus præſumatur qui ſecundùm ordinariam & ſecundùm delegatam cognoſcere & diffinire cauſam potuit, tradit alibi latè Menoch. *lib.2.præſum.17. per to.* Paucis cum ex actis conſtat, qua juriſdictione uſus ſit, res eſt ſatis in confeſſo. *Abb.ca.cum ex officii nu.32.de præſcript. ubi Felin.nu.eod.verſ. limita primo.* At verò ſi poſſint acta & ſententia utraque juriſdictione ſuſtineri, tum ordinaria uſus præſumetur. *Felin.ubi ſupra num.34.* quod fallit, niſi delegatio facta ſit à Principe vel ſummo Pontifice, nam tunc præſumitur proceſſiſſe tanquam delegatus. *Fel.d.c.cum ex officii n.31.verſ.bene facit.* quia delegatus principis dignior eſt ordinario. *DD.in Rubr.de offic.ejus,* ideoque appellatio devoluitur ad principem. *Fel.ubi.ſupra n.24.* ſi autem acta ſecundùm juriſdictionem ordinariam ſuſtineri non poſſint, ſecundùm delegatam autem poſſint, tum receptior opinio eſt quod proceſſerit ſecundùm delegatam. *Abb.d.c. cum ex officii n.31.Fel.n.1.Pariſius n.33.* Ratio, quia quilibet præſumetur amplecti eam

viam, per quam actus ſuus non vitietur. *l.3.ff.de teſt.milit.l.quoties 2.de Reb.dub.latè Menoch.lib.6.præſ.8. Alc.de præſumpt. Reg.3.præſ.35.nu 3.& ſeqq.* qua de re fuſiſſime Joannes Baptiſta Peruſinus gener Bartholi *in tractatu de arburis lib.12.cap 8. & ſeq. Ocean. vol.3.fol.128.*

QUÆSTIO XV.

Exemptus an privilegio gaudeat, antequam illius habeat notitiam?

SUMMARIUM.

1. *Francus, Abbas & Menochius doctè diſtinguunt.*
2. *Ignorantia iudiciis condemnantis Exemptum, non validat ſententiam.*
3. *Clauſula irritans afficit ignorantes.*

1 ARticulum hunc ſupra incidenter tractavimus *lib.1.quæſt.7.n.6.* quibus annecti poterunt ſequentes auctoritates. *Ant.de Milis in Repert.verb.gratia per quam, fol.177. Rot.dec.12.circa med.de prebend.in antiq. Anan.in add.cap.ad abolendam de hæreticis. Anchar.poſt Lapum Clement.1.de appell.ubi Calder.not.2. latiſſime Abb.cap.2. n.7.cum Apoſt.de conſtit.ubi vide Rom.conſ.207.vide diſtinctionem Franci cap.1.§.ex parte n.3.& ſeq.de conceſſ.prebend.in 6.Menoch de Arbit.judic.caſu 185.n.30.uſque ad n. 40.ubi latè.* Aliud eſt ignorantia judicis excommunicantis exemptum, qui non facit
2 valere excommunicationem ideo quod ignoret eum eſſe exemptum. *Spec.de citatione §.Item de citatione n.20.verſ.ſed.nunquid idem erit.* Ratio eſt, quia per exemptiones eripitur quis ipſo facto à juriſdictione. *Abb.cap.cum dilectus n.3.de relig.domibus.* Qua de re videas quæ diſtinctius ſupra attuli lib 1.quæſt.7. verſ.infertur 1.num.6.
3 pleraque enim hac in materia ex mente concedentis dependent, ad quam ut ibi & ſæpius diximus, ſemper eſt collimandum. *vide infra lib.3.quæſt.7.n.1.* Ratio ſecunda, quia exemptiones regulariter annexam habent clauſulam irritantem quæ afficit ignorantes, *v.infra lib.3.quæſt.12.n.11.*

QUÆSTIO XVI.

Quid ſi pendente lite coram ordinario concedatur Exemptio?

SUMMARIUM.

1. *Declinatoria noviter orta opponi poteſt.*
2. *Jus revocandi domum noviter ortum, opponi poteſt.*
3. *arbiter factus Sacerdos, compelli non poteſt.*

4. *8.Lai-*

4.8. *Laicus poſt delictum factus Clericus, non punietur à Laico.*
5.9. *Opinio negativa verior.*
7. *Privilegium ſuperveniens non eximit.*
11. *Privilegium in præjudicium litis pendentis non valet.*
12. *Niſi conſtet de avocatione.*
13. *Item niſi ſit ſpeciale ſuper illa lite*
14. *Item niſi motu proprio.*
17. *Exemptio conceſſa lite pendente, an revocari poſſit per viam attentati.*

PRo parte affirmativa quæſtionis videlicet pro Exemptione, videntur militare ſequentes rationes.

Prima exceptio declinatoria noviter orta, opponi poteſt poſt litem conteſtatam. *ca.inſinuando de officio deleg Abb.ca.unico num.5.de oblig.ad ratiocinia & diximus ſupra quaſt.*10. 1

Secunda, ſi jus revocandi domum incepit competere poſt litem conteſtatam, eo tempore in vim declinatoriæ opponi poterit. *Innoc.Jo.And.& DD.ca.fin.ubi Boer.q.7.de foro compet.Jaſon.l.ita demum. C.de procurat.l.qui autem ubi glo ff.ſi quis caut.* 2

Tertia, ſi pendente arbitrio, arbiter fiat ſacerdos, non poterit compelli propter privilegium ſuperveniens ut arbitretur, *l.non diſtinguemus §.ſacerdotio ff. de arbitr.* 3

Quarta, Laicus poſt delictum factus Clericus, non punietur à judice Laico ſed ab Eccleſiaſtico; quemadmodum etiam Barbatia adfert de Cardinalibus qui ratione delicti ante Cardinalatum commiſſi gaudent privilegio Cardinalium. *Barth.tract.de juriſd.n.*8. *Barbatia tract.de Cardinalibus quaſt.*11.*primæ partis. Peck.de jure ſiſt.qu.*14.*n.*4.*Bald.l. affinitatis C.communia de ſucceſſ.Bertach.tract.de Epiſcopo in quinta parte* 4.*libri n.*50.*Papon.aux Arreſtz tit. des privileges Arreſt.*6. 4

Quinta, hujus ſententiæ videtur Jacobus Cujacius *lib.*13.*obſ.*11.hac ratione, quod privilegium ſuperveniens perimat inſtantiam cœptam.

Pro contraria vero ſententia quæ & verior eſt & quam omnes ſequuntur, ſunt hæ rationes. Prima Ulpiani his verbis. Cum quædam puella apud competentem judicem litem ſuſceperit, deinde condemnata eſt, poſteaque ad viri matrimonium alterius juriſdictioni ſubjecti pervenerit, quærebatur an prioris judicis ſententia exequi poſſit? dixi poſſe, quia antea fuerat ſententia data, ſed etſi poſt ſuſceptam cognitionem antè ſententiam hoc evenerit, idem putarem, ſententiaque à priore judice rectè fertur, quod generaliter in omnibus hujuſcemodi caſibus obſervandum eſt. *l.cum quædam puella, ubi DD.ff.de juriſdictione jud.* 5

Idem alio loco reſpondit, quod ſi quis poſteaquam in jus vocatus Miles vel anterius fori eſſe ceperit, in ea cauſa eſt, quod jus revocandi domum non habebit quaſi præventus *l. ſi quis poſtea ff.de judiciis,* quod ipſum Canonica diſpoſitione confirmatur. Nam communiter traditum eſt, quod privilegium fori ſuperveniens non eximat à juriſdictione judicis qui prævenit. *tex.ca.propoſuiſti ubi communes de foro com-* 6 7

 pet.

pet.not.Spec.par.1.de judice delegato §.excipi verſ.quid ſi conveniens n.15. Quemadmodum nec Laicus pendente judicio Clericus factus, eximitur à juriſdictione Laici, qui
8 prævenit. *late Abb.cap.unico n.4.& 5.de oblig.ad ratiocinia & cap.propoſuiſti ubi DD.de foro compet.Barth.l.1.n.3.per tot.cum Apoſt.de pœnis.Bertach d.tract.de Epiſc. in quinta parte quarti libri quæſt.27.n.46.& ſeq. DD.d.l.cum quadam puella & d.l.ſi quis poſtea Brixienſis in venerabilibus quæſt.32.vol.tract.17.vid. latiſſ.Farinaceum in Pract.Crim.lib.1.q.8.n.104.& ſeq.ubi diſtinguit.*

9 Secunda,ita inter cæteros nominatim cenſuerunt Goffr.Jo.Andr.& Francus *c.1.in pr.n.6.de privileg.in 6.& in ca.unico ubi Anton. de obligat.ad ratiocinia.* His verbis: Quid autem ſi privilegium impetretur ſuper exemptione poſt citationem factam per ordinarium? Refert hic Jo And.&c. tenuiſſe quod tale privilegium non juvet impetrantem.arg.l.ubi cœptum,ff.de judic.pro quo facit cap.fin.ut lite pend. quod maximè procedit, quando citatio fuiſſet talis, quæ induceret litiſpendentiam ſecundùm formam Clem.2.ut lite pendent.Ita Francus.

10 Confirmatur ex Peckio cenſente, quod arreſtum Laici ſubſiſtat, etiamſi is ex poſtfacto fiat Clericus, qui idcirco non habet jus revocandi domum, quia oportet ſpectare tempus areſti facti, *Peck.de Jure ſiſtendi cap.14.n.3.*

11 Confirmatur 2. quia privilegium conceſſum in præjudicium litis pendentis, illius non facta mentione, nullius eſt momenti. *Abb.conſ.98.n.1.par.1.c.fin.ut lite pendent. Clem.2.eod.tit.c.ex parte ubi Abb.d.privil, dixique ſupra hoc libro q.3. Bellam.concluſ. 744.Fel.c.1.n.14.verſ.fallit 6.& c.ſuper literis n.12.de Reſcript.*Quod ipſum latius confirmari poſſet ex Mindano *Tract.de continent.cauſæ cap.5.n.6.fol.73.*

12 Limitatur primò hæc concluſio, niſi ex tenore privilegii appareat quod Papa voluerit ad ſeipſum cauſam avocare? *Goffr.Jo.And.Franc.d.c.1.n.6.de privileg.in 6.*

13 Limitatur ſecundò, niſi privilegium ſeu exemptio ſpecialiter fuiſſet conceſſa ſuper illa lite, ſeu niſi privilegium faceret mentionem citationis ſeu litiſpendentiæ. *Bald.d. cap.1.de privileg.in 6.ubi. Franc.DD.c.fin ut lite pend. & in l.ſi quis quenquam ff.ſi quis caut.jud.ſiſti non obtemp.pulchrè Jaſon.l.ſi quis quenquam n.3.ff.ſi quis cautionibus judicio.Bellam.Deciſ.102.Lancelotus de Attentatis loco jam citando.*

14 Limitatur tertiò, niſi exemptio eſſet conceſſa motu proprio, nam tunc traheretur ad litem cœptam ſeu pendentem, *Clem.ſi Roma de prabend.DD.d.l.qui autem Apoſt.ad Abb.cap.cum dilectus de jure patr.Celſus.Hugo tract.de clauſulis nu.61.verſ.adde tamen, Barth.d.l.1.n.3.ubi Apoſt.ff.de pœnis glo.not. d.l.ſi quis ubi DD. & Jaſ.d.n.3.& 4.vide infrà eod.li.q.19.n.5. & 6.late Lancellottus de Attentatis par.2.c.4. limit.20.n.18.& ſeq. fol.158.*Sicut de laico dicitur, qui motu ſuperioris ad clericatum aſſumptus eſt. *Apoſt. ad Barth.d.l.1.n.3.ff.de pœnis & in d.c.unico cum add.de oblig.ad ratiocinia. Bertach.d. q.2.*quæ limitatio tamen non placuit Felino & nonnullis aliis, *in ca.cauſam qu.2.de teſtibus & latè in repert.verſ.privilegium lite pendente fol.100, col.3.in fin.Jaſ.d.l.ſi quis* Staphi-

Digitized by Google

Staphileus de gratiis & expectativis. Rubr. de vi & effectu clauſularum § ſubſequenter n. 20. & ſeq. vol. tract. 14. fol. 27. quia privilegium lite pendente conceſſum, etiam motu proprio nocere non poteſt cauſæ pendenti neque parti adverſæ, *latè Fel. in Repert. d. verſ. privilegium lite pendentè & Staphil. ubi ſupra. Villadiego tract. de legato q. 14. primæ partis n. 15. & ſeqq. Rebuff. in Praxi beneſ. par. tit. de non tollend. jus qua ſit glo. 6. nu. 9.* id quod eò magis procederet, ſi illud fuiſſet procuratum ſive poſtulatum. *Fel. c. fin. n. 25. verſ. ſecundò de foro compet. per l. & qui data ff. ex quib. cauſ. major & not. per eundem Fel. in ca. fin. de teſtib. Apoſt. ad Barth. d. l. 1. ff. de pœnis. Bertach. ubi ſupra.* 15

Porrò quod dixi exemptionem noviter conceſſam non impedire litiſpendentiam & juriſdictionis præventionem, id non aliter intelligendum eſt, quam ſi lis verè pendeat, aut juriſdictio vere præventa ſit *juxta Clem. 2. ut lite pend.* Nam ſi nulla ſeu inutilis fuerit litiſpendentia ut in contumace & aliis in caſibus reſponſum eſt, Exemptio vires & robur ſortiretur, *Fel. d. c. propoſuiſti n. 2. verſ. limita iſtum tex. de foro compet. & cap. ex tenore de Reſcript. not. Franc. d. c. 1. n. 6. Mindanus d. c. 5. per tot.* 16

An autem ejuſmodi exemptio ſeu privilegium pendente lite impetratum revocari poſſit per viam attentati quærit Ægidius, reſponderq; quod non, ſed procedi poterit ordinaria via in cauſa ex quo veriſimile non ſit, quod in præjudicium partis princeps voluerit aliquid concedere, cui etiam aſſentitur Jo. Staphileus, *Ægidius concluſ. 102. incip. ſi poſſeſſio beneficii, Staphil. de gratiis & expect. Rubr. de vi & effectu clauſularum § conſequenter n. 23. per tex. ubi glo. & Innoc. c. fin ut lite pendente, vid. Lancelottum de Attentatis d. c. 4. limit. 20. n. 22. & ſeqq.* Non obſtat primum argumentum de exceptione declinatoria, quia illud verum eſt in declinatoria, quæ quidem competebat antè conteſtationem, ſed neſciebatur competere, ſecus vero ſi poſtea cœpit competere, ut inquit Peck. de Jure ſiſt. c. 14. n. 5. Nec etiam ſecundum, quia tunc non eſt tam revocatio domum, quàm jus differendi in aliud tempus. *Ant. Abb. Imo. c. fin. de dilat. Fel. d. c. fin. n. 15. verſ. competit hoc jus de foro compet.* Eſt enim revocatio domum exceptio dilatoria, quæ opponi debet ante litem conteſtatam. *Innoc. Fel. & DD. d. c. fin. de foro compet.* Item nec tertium & quartum, tum quod ibi caſus ſit diverſus, unde oriuntur diverſa jura *l. in plagis § in clivo ff. ad l. aquil. præſes loco à ſeparatis*, tum quod nulla ibi fuerit litiſpendentia, unde non mirum, ſi ex mutatione ſtatus perſonæ, ſequatur etiam mutatio illius qualitatis, *d. l. ſi qui autem l. pen ff. ſi ex noxali cauſa.* qualitas enim ſuperveniens mutare ſolet effectum antea introductum. *Gemin. ca. præſul. 2. qu. 4. ubi Archid. Barbatia d. qu. Baſil. 14. n. 6. & latiſſime Abbas d. cap. unico de oblig. ad ratio c.* ubi cœteris curioſius inquirit quid juris de Laico, qui poſt contractum aut delictum factus eſt Clericus. 17

QUÆSTIO XVII.

Exemptio ſi pendente litè revocetur, an lis ad ordinarium revertetur.

SUMMARIUM.

1. *Scholaris ſi poſt litem motam deſerat Academiam, lis revertetur ad ejus ordinarium.*
2. *Ubi acceptum eſt judicium, ibi finiri debet*

1 DUbitaviſſe videtur Imbertius, dum dicit, quod Scholaris ſi poſt litem motam deſerat Academiam, quod lis ad ordinarium judicem veniat remittenda. *inſt. lib.* 1. *cap.* 27. *glo.* 1. & legatus cauſam cœptam finire non poteſt egreſſus provinciam, *Flamin. de Reſig. benef par.* 1. *lib.* 1. *cap.* 11. *n.* 4. Frequenter autem ſupra inculcavimus, validum ſumi argumentum à Scholaribus ad Exemptos, velut & à Vaſallis Clericis ejuſmodique aliis, qui ſpeciales habent judices, id quod Felinus cum aliis à me ſuperioribus in locis allegatis frequenter arguit *ſupra lib.* 1. *quæſt.* 45.

2 Contrarium tamen concludendum eſt, quia ubi acceptum eſt ſemel judicium, ibi finē ſumere debet. *l. ubi ff. de judiciis*, etiamſi caſus ſuper veniat à quo incipere non poſſet. *cap. factum legitime de Reg. jur. in* 6. ſufficit enim habilitas tempore inchoatæ litis, licet poſtfacto contingat inhabilitas, id quod pluriſariam exemplificat Francus *cap. ſtatutum in pr. per tot. de Reſcript. in* 6. *& latè & doctè Flaminius tract. de Reſignat benef. part.* 1. *lib.* 1. *qu.* 11. *per tot.* Imbertius nihil nos movet, nam ibi loquitur de translatione juriſdictionis in ordinarium per viam avocationis

QUÆSTIO XVIII.

Inſtantia cœpta contra Exemptum, an tranſeat in illius hæredem non Exemptum?

SUMMARIUM.

1. 2. *Inſtantia cœpta & reſcriptum tranſit in ſucceſſorem.*
3. *Subſiſtente cauſa privilegii in vita defuncti, tranſit ad illius hæredem.*
4. *Quando debeat attendi principium & non finis.*
5. *Citari debet heres ad reſumendum.*
6. *Alioquin ſententia eſſet nulla.*

1 QUod lis inchoata contra Exemptum tranſeat in illius hæredem non Exemptum, probari ſatis poteſt iis auctoritatibus, quæ ſuperius allatæ ſunt *eod. lib. quæſt.* 16. *num.* 5. *& ſeqq.* Quibus addo pro regula, quod non modò inſtantia cauſæ

cauſæ tranſeat in hæredem *l.tam ex contractibus ubi DD.ff.de judiciis l.ſi eum hominem ubi Barth.&* *DD.ff.de fidejuſſor.Abb.Fel.& DD.cap.quia V.de judic. Milis in Repert. verb.judex ordinarius vel ejus delegatus qui competens erat & verſ ſeq.fol.*211. Sed & re- 2
ſcriptum impetratum contra defunctum, tranſire debet etiam in illius ſucceſſorem. *Anton. Milis in repert.verb reſcriptum licèt regulariter & verb.Reſcriptum impetratum contra unum & verb.inſtantia per tot. Leonellus tract.de ſurreptione reſcript.quæſt.18.art. 15.l.cum quaſi ff.de fidei comm.l bert.Abb d.c.quia V.n.1.3.5.ubi latè.* Cum enim cauſa
privilegii in vita defuncti ſubſiſtat, privilegium illius cauſæ in defuncti perſona con- 3
ceptum ad illius hæredem pariter tranſire debet. *l.cum quaſi ff.de fidei commiſ.libert. Lorietus in l.ejus qui n.37.ff.ſi cert.petat.*in qualibet enim diſpoſitione ſemper ſpectari ſolet initium,quemadmodum Flaminius plurifariam comprobavit *de reſignat. benef. par 1.li.1.qu.11.per tot.ſignanter n.6.& 7.*quippè quod ubi acceptum eſt ſemel judicium, ibi finem accipere debeat, etiamſi caſus ſuperveniat, à quo incipere non poſſit. *cap. factum de Reg.juris in 6.l.in ambiguis pro dote §.non eſt novum ff.eodem dixi ſupra c. 17.n.2.eod.li.*

Accedit, quod cum reſumptio habeat neceſſariam dependentiam à præterita ob- 4
ligatione inſtantiæ,qua exemptus fuit obligatus, & in quam ſucceſſit ejus hæres non Exemptus, debet attendi principium & non finis, *l.damni §.ſabini ff. de damno infecto l.3.§ ſcio §.præcedenti ff.de minoribus,pul.hrè Præſes in locis legalibus loco à virtute finis, verbo alii autem dicunt quod &c. ubi latius.*

Itaque defuncto exempto citari debebit ejus hæres ad cauſam reſumendam,ſeu ut 5
inquit doctè Rebuffus *in l.boves ff.de verb.ſig.& in l.verbum reddentis ff.eodem*, ad reſumendum armamenta cauſæ ſeu cementa, id eſt remamentia cauſæ ſcilicet, ut cauſam reſumat in eo ſtatu in quo remanſit , alioquin enim omiſſa hac reſumptione
(quam tamen hæres etiam ultro ſubire poteſt) *Maſſuerus in praxi tit.de contumacia* 6
n.16. ſententia vitio nullitatis ſubiaceret. *Caſtrenſ.l.Paulus 1.ff.quæ ſententiæ ſine apell. reſcindant. Anton.de Tremolis in addit. ad praxim Uberti de Bonacurſo tit. de impedim. execut.& cauſ.nullit in glo.verb.& contra minorem, verſ.& licet jure cautum ſit. Barth. l.Lucius ff.ad Trebell.l.ſi ſi Romæ ff.de judiciis.*

QVÆSTIO XIX.

Inſtantia cœpta coram ordinario contra ſubjectum, an tranſeat in illius hæredem exemptum ?

SVMMARIVM.

1. *In converſis idem judicium.*
2. *Judex defuncti eſt judex hæredis.*
4. *Exempti comparantur extraneis.*
5. *Exemptio immediata aut motu proprio*

conceſſa.
6. *Quid ſi conceſſa ſit ad poſtulationem.*
7. *Inſtantia Laici an tranſeat in Clericum.*
8. *Exempti habent ſpeciales Iudices.*
9. *Inſtantia non tranſit in monaſterium.*
10. *Mutatâ perſonâ mutatur actio.*
11. *Adventitiâ & novâ acquiſitione bona ſumunt naturam privilegiatorum.*
12. *Inſtantia finiri dicitur, confiſcatis bonis.*

1 A ratione caſus converſiva præcedentis quæſtionis videtur quoque concludendum, inſtantiam coram ordinario cæptam tranſire in exemptum, in converſis enim idem eſt judicium & eadem diſciplina, *præſes in locis legalibus loco à ratione caſus converſiva & loco à contrariis*, ut proinde judex ordinariis competens defuncti cen-
2 ſeatur etiam exempti univerſalis ejus ſucceſſoris *l.1.C.ſi pendent.appellat. mors intervenerit, ubi Matheſilanus. Anton.Milis in repert.verb.judex ordinarius vel ejus delegatus qui competens & verb.judex delegatus contra unum.tex.l.ſi is qui Romæ ff.de judiciis dixi quæſt.præced.n.1. & ſeq.late. Gaill.li.1.obſ.37.n.5.*

Quæ regula maximè procedit in Exemptis ab ordinario, qui tamen alicui alteri
3 Prælato ſuperiori ſubjecti ſunt, cujus ſpeciei exemptos ſupra notavimus cum Jaſone & Navarro juriſdictionem ſui ordinarii expreſſè vel tacitè prorogare poſſe, *eod.li.qu.7.n.8 22.& ſeqq.* Cum enim exemptos extraneis comparari frequenter diximus *v.*
4 *glo.cap.1.in verb.nunquid ergo, ubi comparat. Angelum exempto & in c. auctoritate, verb.non Exemptos de privil.in 6.præſes in loco à proportione ſub medium c.grave ubi DD.de offic.ord.& dixi eod.li.q.1.n.6.* Haud dubie quin diſpoſitio Jaboleni de continuanda inſtantia defuncti in hæredem extraneum in eis ſit locum habitura in hæc verba, "ſi is qui Romæ judicium acceperat deceſſerit, hæres ejus quamvis domicilium " trans mare habeat, Romæ tamen defendi debet, quia ſuccedit in ejus locum à quo " hæres relictus eſt. *d.l.ſi is qui*, quippè quod ejuſmodi exempti juriſdictionem ordinarii " prorogare poſſint ſpecie prorogationis quam DD. vocant de perſona ad perſonam, item prorogationis neceſſaria & legali, de qua infra ſuo loco *l.1. & 2.ff.de judiciis l.ſi convenerit ff.de juriſd.om.jud. Marant. de ord.judic.par.4 diſt.4.n.3.v.infra q.29.n.7.* nempè cum non ſubditi patiuntur cauſam ſuam cognoſci à judice alieno. *Marant.d.n.3.* Confirmatur, quia exemptus inſtantiâ nondum inchoatâ convenitur in foro defuncti, *dixi infra li.4.q.46.n.1.& ſeq.* ergo longè magis ſi ſit incœpta cum defuncto,
5 debebit in eum continuari, ſi eum id de quo minus videtur ineſſe, ineſt ergò & id de quo magis. *præſes loco à minori.* Verùm cum communis regula Vlpiano teſte ſit periculoſa, raroque fiat ut non ſubvertatur. *l.omnis diffinitio ff.de Reg.juris*, hinc limitanda videtur hæc concluſion ea ſpecie exemptionū, quæ eſt immediatè ſanctæ Sedi reſervata, aut motu proprio Pontificis conceſſa, in cauſis enim ejuſmodi perſonarum juriſdictio ordinarii cenſetur improrogabilis & omnimoda juriſdictione Pontificis reſervatione privata. *dixi late eod.li.q.n.9.10.& ſeqq.& quæſt.16.n.12.13.& ſeq.* Quod ipſum Jaſon *in l.cum quadā n.9.ubi Caſtr.ff.de juriſd.om.jud.* explicatum reliquit his verbis.

Præ-

Præventus ſi moriatur & ſuccedat alius, de alieno foro tenetur proſequi litem
coram judice præveniente, limita niſi mutatio fori fieret ex privilegio Principis con-
ceſſo motu proprio, tex.l. *idem Vlp.in fin.ff.de excuſ.tut.*ubi Barth. *in l.1.ff.de pœnis.*
glo.DD.l.*qui autem ff.ſi quis cautionib.*unde ſi Princeps concedat privilegium motu
proprio, quod quis non teneatur defendere niſi coram tali judice, proderit etiam
quoad judicium coram quo erat præventus ſecundùm Caſtrenſem *l.ſi quis in judicio*
ff.ſi quis cautionibus. Ita ille, Qua in re obiter notaverim ex Rebuffo & aliis quos
citat *de Privilegiis Scholarium privil.*178. quod privilegia generaliter conceſſa, præ-
ſumantur data non ad poſtulationem, ſed motu proprio, quia non eſt veriſimile, imò
impoſſibile inquit, quod omnes ſupplicaſſent. Idque potiſſimum quando fit mentio
meritorum. *Rebuff. de privileg.*178. limitatur ſecundò notabiliter ſecundùm Ca-
ſtrenſem *in d.l.ſi quis in judicio n.2.ff.ſi quis cautionib.*

Quamvis Exemptio conceſſa ſit ad poſtulationem particularis, ſi tamen ſpeciali-
ter eximat ab eodem judice, coram quo orta eſt præventio, non tenebitur coram 6
eo (inquit) reſpondere, *adde ſupra eod.lib. quæſt.6.n.14.& ſeq.* Ratio eſt, quia Exemptio
à ſpeciali judice habet vim reſervationis de qua ſatis eſt dictum ſupra *d.quæſt.5.nu.9.*
& ſeqq.

Quæ limitatio multis poteſt auctoritatibus confirmari, inprimis militant rationes 7
opinantium inſtantiam cœptam contra Laicum, non tranſire in Clericum hæredem,
ſed eam velut mortuam contra Clericum coram ſuo judice à novo eſſe inchoan-
dam, quemadmodum poſt alios tenet Marant. *de ord.jud.par.5.n.13.* *Abb. Fel. &*
DD.cap.quia V.de judic.Boer.dec.60.n.32.Covarr.pract.quæſt.c.8.v.Mynſing.cent.1.obſ.
86.licet Gaill.aſſerat contrariam opinionem veriorem & in Camera obſervari *lib.1.*
obſ.37.n.9.in fine.

Secundò, Exempti habent proprios & ſpeciales judices, *ſupra eod.lib.ca.5.n.9.&* 8
ſeq. non ſecus quam ſcholares, vaſalli, Clerici, Fiſcus. *Rebuff.de privilegiis ſchol.privileg.*
*153.v.ſupra eod.lib.quæſt.6.n.19.& Curtium de Feudis part.7.*Barth.& DD *l.ſi conſtan-*
*te §.ſi bona.ubi text.in verb.expirabit judicium, ff.Sol.Matr.*Barth *l.ſi eum hominem n.1.*
in fine ff.de fidejuſſ.Franciſc.Lucanus tract.de fiſco par.1.n.70.86.& ſeq. in quos inſtan-
tia alibi cæpta tranſire non ſolet, quia habent proprios judices, ergo argumentum ſu-
mendo ab eorum proportione quod valere frequenter ſcriptum eſt, idem judican-
dum eſt in exemptis.

Tertio confert quod Rebuffus ſcribit *d.tract.privileg.53.numer.3.* in hæc ver-
ba. *l. ubi cæptum ff. de judic.* non habet locum in ſcholaribus, & etiamſi lis
non ſit conteſtata cum ſcholari, ſed inter alios poterit etiam poſt litem conteſta-
tam petere cauſam ad conſervatorem remitti, ut pluribus arreſtis fuit confir-
matum.

Quartò, inſtantia cœpta contra aliquem ante profeſſionem religionis per quam 9

Digitized by Google

fictè moritur. *l. Deo nobis C. de Epiſc. & Cleric. late Peck. de teſtam. coniugum lib. 3. cap. 10 n. 5. verſ. quid autem fol.* 182. non tranſit in Monaſterium. *Bald. cap. in præſentia col. 4. de probat.* Ergo arguendo à fictione ad veritatem, inſtantia cœpta contra verè mortuum tranſire non debet in Exemptum. Quia tantum operari debet caſus verus in caſu vero, quantum fictus in caſu ficto. *Præſes loco vt fictionis & Peck. d. n. 5.*

10 Quintò mutatâ perſonâ mutatur actio, & expirat judicium *cap. 1 ubi Franc. & DD de Iure part. in 6. DD. d. l. ſi conſtante § . ſi bona, dixi infra quæſt. 20. n. 3. Roland. Valle tract. de Invento part. 2. q. 17. n. 7. & per tot.* quia adventitia & nova acquiſitione bona
11 ſumunt naturam privilegiatorum, *c. quia circa de privileg. Clem. 1. de decimis l. ſi ſius ff. de Iure fiſci Abb. cap. porrò n. 1. verſ ſecundò poteſt de privilegiis,* & finiri dicitur inſtantia
12 cauſæ civilis confiſcatis bonis, quia talis inſtantia non tranſit in fiſcum. *Marian. Socin. ad cap. cum venerabilis art. 10. n. 32. verſ. 13.* quia tali caſu fiſcus cenſetur eſſe hæres ſeu ſucceſſor anomalus, ſecus vero ſi hæres inſtitueretur, tum enim tranſiret in fiſcum inſtantia *Caſtr. d. § . ſi. bona n. fin. ſol. Matr. Rol. à Valle tract. de inventarii part. 2. quæſt. 11. n. 7. & 8.*

QVÆSTIO XX.

Inventarium coram quo conficiendum.

SUMMARIUM.

1. *De Iure, auctoritate iudicis opus eſt in inventario.*
2. *Subditus, ſi Extempto ſuccedat, inventatarium fiet auctoritate judicis ordinarii.*
3. *Hereditas adita non repræſentat defunctū.*
4. *Mutatione perſona mutatur privilegium.*
5. *Laicus ſi ſuccedat Clerico, inventarium fiet coram judice Laico.*
6. *Clericus creditor citatur in confeſſione inventarii coram Laico.*
7. *Diſpoſitio Iuſtin. Pleniſſime loquitur.*
8. *In actibus voluntariæ juriſdictionis ceſſant exceptiones.*
9. *Exemptus ſi ſuccedat ſubdito, inventariū fieri debebit coram ordinario.*
10. *Quid ſi hæreditas nondum ſit adita.*

1 Conſuetudine invaluit ut in confectione inventarii requiratur judicis auctoritas, quæ de jure opus non erat opinione plurimorum ut interveniret. *Caſtrenſ. l. fin. § . ſi autem dubius C. de jure deliber. Monticola tract. de inventario qu. 7. n. 12. fol 64. Roland. à Valle eod. tract. par. 3. qu. incip. præſentia iudicis fol. 111.* unde quæritur, cujus
2 judicis auctoritate illud fieri debeat, Dicendum primò, ſi ſubditus ſeu non exemptus ſuccedat exempto, quod inventarium bonorum fieri debeat auctoritate ordinarii
3 judicis. Ratio eſt, quia poſtquam hæreditas exempti eſt adita, non repræſentat ampliùs perſonam defuncti ſed perſonam hæredis, *l. 1. § . ſcevola ff. ſi quis teſtament. liber*

eſſe

Digitized by Google

eſſe juſſ.l.hæreditas in invitis ff.de acq.rer.Dom. Chaſſan.ad conſuet.Burgund.Rubr.8.§.
13. Ideoque mutatione perſonæ mutatum eſt privilegium ſtatus & conditio rei. *l.per*
procuratorem ubi Barth. & DD.ff.de acq.hæredit. quemadmodum de jure Eccleſiæ 4
dicitur, quod ſi tranſit in privatum, perdit privilegium & efficitur præſcriptibile.
Item in imponendis collectis mutatâ perſonâ mutatur ſtatus rei, inſpiciturque qualitas novi poſſeſſoris ac alia plurima in argumentum allata à Petro de Peruſio in ſuo tractatu de mutatione ſtatus Eccleſiarum & Eccleſiaſticarum perſonarum. Item in hanc diſputationem trahi poſſet, utrum privatus ſuccedens privilegiato, utatur privilegio cui non inſiſto, *vide DD.in l.fiſcus cum in privati ff de jure fiſci d.l.per procuratorem ubi DD.Baldus de præſcript.in 5.partis princip. par.1quæſt.1.& ſeq.*

Secunda ratio, quia ſi Laicus ſuccedat Clerico, inventarium fiet auctoritate judicis 5
Laici, *Guido q.261.Imbert.inſtit Forenſ.li.1.c.24.glo.ver.videtur fol.106. Aufrer.de poteſt.Secular i ſuper Eccleſiaſt perſon. Reg.4.n.3. verſ.adde quod.* Nam mutatione perſonæ, bona quæ erant affecta privilegio Clericali, deſierunt eſſe Eccleſiaſtica, & conditionem hæredis Laici ſequuntur. *Barth.d.l.per Procuratorem Roland.à Valle tract de inventario par 2.q.17.per tot.* Confirmatur, quia ſi Clericus creditor in confectione inventarii debitoris Laici citetur coram judice Laico, tenebitur comparere. *Apoſtilla ad Bald.c.vaſallus n.1.in verb.intelligi de inveſtitura in maritum facta. Anto.in l.non tantum §. ſenatusconſulto ff de fideicom.libert.l.1. §.hac ſtipulatio ubi Ang.ff.ſi cui plus quam per l.Falcid.* 6

Tertia, quia diſpoſitio Juſtiniani pleniſſime loquitur, omneſque comprehendit. 7
§.ſancimus §.pen.Auth.de hæred.& Falcid.Vitalis tract.de clauſulis verſ.nil novari inventarii 17.n.26.fol.177. tenuimus autem lege aut diſpoſitione generali comprehendi exemptos *lib.1.cap.5.n.7.& 10.*

Quarta, quia in actibus voluntariæ juriſdictionis ut eſt inventarii confectio, ceſſant 8
jura exemptionum. *Molin.ad conſuet.Pariſ.tit.1.§.42.n.11.& late ſupra li.1.c.46. verſ pro affirmativa.* citationes enim in confectione inventarii vim tantum habent monitionis ſeu denunciationis extrajudicialis. *DD.l.conſentaneum & Auth.qui ſemel C.quomodo & quando judex, Monticola tract.de inventario q.7.n.19.& 20.*

Dico ſecundò, ſi Exemptus ſuccedat non exempto, inventarium quoque faciendum coram ordinario. Ratio eſt, quia illum eſſe voluntariæ juriſdictionis diximus 10
ſupra. Si vero inventarium revocaretur in [illegible] am & contentioſam juriſdictionem, tum ordinarius ſe intermiſcere non poterit, [illegible] exemptioni & declinatoriæ erit locus. *Molin.ad conſuet.Pariſ tit.1.§.42 n.11.& ſe[illegible] Monticola d.quæſt.7.n.20.l.omnes ubi Bald.& Salic.C.de Epiſc.& Cler.DD.d.[illegible] entr.* Angelus & Corneus tamen tutius cenſent in materia clericorum, ſi hac in [illegible] Eccleſiaſticus judex adeatur. *Ang. d.l.1.§.hac ſtipulatio ff ſi enim plus quam per l.Falcid. Corneus ad l.fin §.ſin autem dubius verb.cæterorumque C.de jure deliberandi, Monticola d.quæſt.7.* quod ego etiam in ma-

tertia exemptorum cenſuerim, tum ex analogia de qua hactenus frequenter egimus, tum quod bona conditionem perſonæ exemptæ ad quam jure ſucceſſionis devoluta ſunt ſequantur, qua de re aliquid infra notavimus *lib.4.queſt.72.n.3.*

11 Quid vero ſi hæreditas non ſit adita, quæ tamdiu perſonam defuncti repræſentat, ut inquit Gaill. *lib.2.obſ.130.n.10. Guido d.queſt.261.* uberioris eſt diſquiſitionis

QUÆSTIO XXI.

Finita Exemptione an conveniri quis poſſit coram ordinario de geſtis tempore exemptionis?

SUMMARIUM.

1. *Scholares & mercatores retinent privilegium finito tempore.*
2. *Ratio legis eſt pro lege.*
3. 4. *Coram quo conveniuntur exempti de geſtis ante exemptionem.*

Videtur reſpondendum negative, idque arguendo à ſcholaribus qui privilegium
1 fori retitent finito ſtudio in negotiis tempore ſtudii geſtis, Item à Mercatoribus aliiſve ſimilibus perſonis. *Caſtrenſis l. unica C. ubi de Ratiociniis per tot.* Idque ex identitate de qua diximus alibi *lib.1.cap.45.*

Nec videtur opus hic aliqua lege, Ratio enim legis in ſimili pro lege habetur.
2 *l. ſcire oportet §. ſufficit ff. de excuſat. tutor. l. cum ratio de bon. damnat. docte praeſes in lois legalib. loco à ceſſante lege poſt med.* Unde (inquit Ariſtoteles) quærere legem ubi adeſt ratio, nihil aliud eſt quàm infirmitas intellectus. *Ariſt. relatus per Curt. Jun. conſ.58.n.6. conſ.138.n.2. conſ.74.n.29. praeſes loco ab identit. rationis. Roland. tract. de Inventario par.3. q. omittendum n.5. & ſeq. fol.102. Ang. conſ.367. Tho. Grammatic. conſ.29.n.41.* Præterea
3 idem in Clerico reſponſum eſt, qui depoſito Clericatu de antea geſtis non conveniretur coram Sæculari ſed Eccleſiaſtico judice, cui rei geſtæ tempore ſubiiciebatur. *Bertachin. tract. de Epiſcopo part.5.n.50. Bald. l. affinitatis C. communia de ſucceſſionib. Abb. c. unico de obligatis ad ratiocinia vide ſupra eodem libro quaſtione 16. ſub finem.* Quæ tamen an in præjudicium juriſdictionis [illegible] quæ eſt valde favorabilis *h.t.c.4.n.19.* ſuſtineri poſſint in Exemptis, non abſque ratione diſputari poteſt, mutatione enim perſonæ & qualitate ejus mutatur & actio, *vide ſupra eod.q.20.n.4.* Quid autem è
4 contra coram quo conveniantur exempti, de eo quod fecerunt aut contraxerunt ante exemptionem, colligi poteſt ex traditis variis in locis per Doctores *not. Barth. Auth. apud quem oporteat. Monach. conveniri. Cyn. Auth. caſſa C. de Epiſc. & Cler Auth. ingreſſ. C. de Sacroſ. Barth. l. non ſolum §. ſunt autem ff. de excuſat. tut. & in l. pen. ff. ſi ex noxali cauſa & in l.1. ff. de pœnis.*

QUÆ-

Digitized by Google

QVÆSTIO XXII.

Exempti agentes coram ordinario, an teneantur ad aliquas cautiones.

SUMMARIUM.

1. *Statuta judiciorum alia ordinaria, alia deciſoria.*
2. *Cautiones reſpiciunt ordinatoria.*
3. *Exempti ſubiciuntur ordinatoriis.*
4. *Cavere eſt onus.*
5. *Extranei arreſtari poſſunt, & cavere coguntur.*
6. *Ordinarius non exequitur ſententiam latam in exemptos.*
7. *Non exequuntur ſententiam latam incidentur in cauſa dotis inter Laicos.*
8. *In deciſivis obſervanda conſuetudo loci, delicti, contractus aut rei.*
9. *Quæ cautiones reſpiciant deciſoria.*
10. *Cautio judicio ſiſti præſtita coram judice incompetenti non valet.*

Leges conſuetudines & ſtatuta judiciorum alia eſſe ordinatoria, alia deciſoria, longe lateque apud diverſos ſcriptum eſt. *Rochus de Curte tract. de conſuet. qu.* 10. *n.* 665. *& ſeqq. & quæſt.* 6. *n.* 757. *uſque ad finem. Stephan. Aufrer de poteſtate Sæculari ſuper Eccleſ. perſon. reg.* 2. *n.* 40. Cautiones & ſatiſdationes judiciales de quibus præſens quæſtio, concernunt ordinativa judicii teſte Aufrerio *n.* 40. *Jo. Faber.* §. *ſed hodie verſ.* 1 *Item quæ hic*, ad quas proinde exempti non adſtringuntur, *Jo. Gottus ad arreſt. parlam qu.* 49. niſi ex lege, ſtylo ſeu conſuetudine uſitata fori ordinarii eæ præſtari conſueverint. Ratio eſt, tum quia conceſſa ordinario facultate cognoſcendi de cauſis exemptionum, cenſetur ſecundùm ritum, morem & ordinationem ſui fori. *glo. c. Clericus ubi DD. de foro compet. DD. c. Eccleſiaſ. Maria de conſtit. Aufrer. d. n.* 40. *Rebuffus ad ord. reg. in proœmio glo.* 1. *n.* 68. *Rochus d. quæſt.* 10. *n.* 668. 2

Tum quia ordinatoria judicii non tam reſpicere videntur perſonam quàm cauſam ejus cognitioni ſubjectam. *Abb. d. cap. quod Clericus col.* 14. *Rochus. d. qu.* 10. *n.* 669. 3
Tum quod ſicut natus in loco ratione originis ſubiicitur legibus loci. *l. origine. C de municip. & origin. lib.* 10. *Raphael Comenſis conſ.* 130, *incip. P. Clericus. Roch. d. n.* 669. ſic cauſa per delegationem nata in foro ordinarii, ſubiici debet ejus legi & ordinationi, *Roch. d. n.* 669. Confirmatur 1. quia adſtringi ad cautionem cenſetur eſſe onus, & cedere in gravamen. *l. cum non facile l. niſi in verb. cautionis onus. ff. ſi cui plus quam pro l. Falcid. Caſtrenſ. l. omnes* §. *præterea n.* 2 *C. de Epiſc. & Clericis.* Ut proinde exempti ſpecialiter compelli ad eam non poſſint, niſi ita de more, ſtylo & lege fori ordinarii ſtatutum ſit aut conſuetum, alioquin enim exemptio inducta in favorem converteretur in gravamen atque læſionem *dixi infra li.* 4. *q.* 58. *n.* 6. quippè quod inſolitis aut ſuperfluis cautionibus onerari nemo debeat *l.* 3 *ff. ut in poſſeſſ. legat. vel. fidei commiſſ.* 4

Con-

Confirmatur 2. quia Exempti extraneorum jure cenſeantur. *ſupra eod. lib. quaſt. 19. n. 4. DD. cap. grave de offic. ord. infra lib. 4. quaſt. 55.*

15 A quibus cum cautio judicatum ſolvi, ne judicia reddantur eluſoria, poſtulari conſuevetit. *Caſtrenſis Authent. generaliter n. 1. C. de Epiſ. & Clericis*, idipſum in Exemptis
6 eadem proportione ſuſtineri poſſe videtur *Caſtr. d. n. 1.* Quippè quod ordinarius ſententiam in exemptum latam executioni demandare non poſſit. *Innoc. c. ſignificaſti de officio deleg. Angel. l. finali C. de judiciis DD c. cum Epiſcopus de offic. ord. in 6*, nec enim hic par eſt ratio antecedentis, hoc eſt cauſæ cognitionis & conſequentis ſcilicet executionis, quo in caſu argumentum à conceſſione antecedentis ad conceſſionem conſequentis & è contra non procedit. *Praſes in locis legalibus loco à conceſſ. anteceden.*
7 In ſimili traditum eſt ordinarium cognoſcentem de cauſa dotis inter Laicos, ſententiam ſuam executioni mandare non poſſe in bonis Laicorum, ex quo ea ſint à ſua juriſdictione exempta. *Ang. d. l. fin. Innoc. d. c. ſignificaſti Jo. Andr. c. 1. de homicid. in 6. Praſes d. loco à conceſſ. anteced. poſt princip.* unde ea proportione de qua hactenus frequenter meminimus *li. 1. ca. 45.* idem argumentum videtur in hac exemptionum materia. Porrò quod initio diximus de ordinatoriis, contra in deciſivis venit obſervandum.

8 Siquidem in deciſivis obſervanda eſt conſuetudo contractus rei, aut loci delicti de quo diſceptatur. *Aufrer. d. n. 40 Rebuff. d. nu. 69. Rochus d. quaſt. 16. nu. 768. Praſes in locis loco à contractibus ad delicta in princip.* Qua ſub ſpecie ſunt cautiones damni infecti, præſtandorum legatorum novi operis ſolvendi adveniente die. *Jo. Faber d. §.*
9 *ſed hac hodie n. 8. in fin.* ad quos proinde Exempti ab ordinario cogi non poſſunt, quæ omnia ex Rocho Fabro & Doctoribus antea allegatis varia exemplorum ſpecie exornantur atque comprobantur, adeo quidem, ut ſi cautiones de judicio ſiſti coram ordinario præſtiterint, viribus non ſubſiſtant, cautio enim coram judicio incompe-
10 tenti præſtita non ſubſiſtit. *Alexand. poſt Baldum l. 2. §. ſi quis, ff qui ſatiſdare cogantur. Abb. cap. 1. in addit ad n. 3. de fidejuſſoribus*, quia tanquam acceſſoria vitiatur. *Barth. l. cum lex ff. de fidejuſſ.* ita in Clerico cavente coram Laico concludit Jacob Ant. Matta *de juriſd. & ſecul. par. 4. cent. 2. caſu 160. Gratus conſ. 15. num. 30. par. 1. arg. l. cum principalis, ff. de Reg. juris l ſed. ſi §. non ſolum ff. ad Maced. l. fidejuſſor obligari §. fidejuſſor, ff. de fidejuſſoribus.*

QUÆSTIO XXIII.

Qualiter in judicio probari debeat Exemptio.

DE probatione Exemptionis actum eſt ſupra *li. 1. q. 8.* proinde non opus eſt hic actũ agere; ſatis ſit obiter inſinuare, quaſi poſſeſſionem exemptionis non liberare à pro

à probatione privilegii ſeu exemptionis. *Franc.cap.cum perſona* §.*ſi verò.num.*1.*verſ.* & *ſic de privileg.in* 6.*Caſtr.l.ſi ſolennibus num.*3.*C.de fide inſtr.Innoc.cap. recepimus de privilegiis.* Idque ut ſentit Innoc.*d.cap.recepimus*, niſi poſſeſſio exemptionis quæſita ſit ex clauſula ſeu titulo ad Judicium perceptæ libertatis.

QUÆSTIO XXIV.

Exemplaria Exemptionum qualiter authenticentur.

DE modo exhibendi in judcio Exemptiones, formam præbet nobis conſtitutio Bonifaciana *in cap.cum perſona de privileg.in* 6.de qua ſatis locuti ſumus libro primo qu.8.de exemplatione vero ſic habet Fumus. Exemplaria (inquit) ſic authenticantur, ſi Judex diligenter inſpiciat, & tunc plures notarii ſubſcribant, quod Judex ſic fecit & invenit integra, unus etiam Notarius ſufficit auctoritate judicis: ita ille *in Aurea Armilla verb. Privilegium numer.*15.*Abb.cap.ſi inſtrumenta ubi DD.de fide inſtr.*fieri autem poteſt ejuſmodi exemplatio coram ordinario, nam iſtud eſt voluntariæ juriſdictionis, ad quam exemplationes non extenduntur, ut probatum eſt ſupra *lib.*1.*cap.*46.*verſ pro affirmativa.*

De innovatione autem nihil attinet hoc loci dicere, ſiquidem licet in conceſſione exemptionis de jure non ſit opus citatione partis, ex quo privilegium non ſit actus judicialis. *Jaſon l. Gallus* §.& *quod ſi tantum num.*141. *de liberis & poſth.* & *latè dixi lib.*1.*quaſt.*12. In innovatione tamen privilegii, aliud viſum eſt, velut tractavi jam allegata quæſtione duodecima.

QUÆSTIO XXV.

Pendente lite ſuper exemptione, an quis adverſus Ordinarium in poſſeſſione manutenendus?

UTique, licet enim quis poſſideat contra jus commune, non ideò tamen in ſua poſſeſſione turbandus eſt. *Geminian. cap.cum perſona de privileg. in* 6. *ubi Francus in* §.*ſi verò num.*1, prout quoque lite pendente ſuper conceſſione aut validitate privilegii poſſeſſor uſu ſuæ poſſeſſionis interdici non poteſt. *Abb. cap.*1.*ut lite pendente*, Idque, ut inquit Gemin. & Fumus, dummodo adſit aliqua probatio, etiam ſi non foret ſufficiens per quam poſſidentis intentio juſtificetur. *Gemm.ubi ſupra.Fumus verb.Exemptio nu.*6.*Angel.in Summa verb.Exemptus nu.*4. Quæ tamen tum demum vera ſunt, quando poſſeſſio allegatur titulata ex privilegio, ſecus vero ſi præſcriptione, privilegium enim hoc in caſu favorabile eſt &

Digitized by Google

Confirmatur 2. quia Exempti extraneorum jure cenſeantur. *ſupra eod. lib. quaſt. 14. n. 4. DD. cap. grave de offic. ord. infra lib. 4. quaſt. 55.*

5 A quibus cum cautio judicatum ſolvi, ne judicia reddantur eluſoria, poſtulari conſueverit. *Caſtrenſis Authent. generaliter n. 1. C. de Epiſ. & Clericis*, idipſum in Exemptis

6 eadem proportione ſuſtineri poſſe videtur *Caſtr. d. n. 1.* Quippè quod ordinarius ſententiam in exemptum latam executioni demandare non poſſit. *Innoc. c. ſignificaſti de officio deleg. Angel. l. finali C. de judiciis DD c. cum Epiſcopus de offic. ord. in 6*, nec enim hic par eſt ratio antecedentis, hoc eſt cauſæ cognitionis & conſequentis ſcilicet executionis, quo in caſu argumentum à conceſſione antecedentis ad conceſſionem conſequentis & è contra non procedit. *Praſes in locis legalibus loco à conceſſ. anteceden.*

7 In ſimili traditum eſt ordinarium cognoſcentem de cauſa dotis inter Laicos, ſententiam ſuam executioni mandare non poſſe in bonis Laicorum, ex quo ea ſint à ſua juriſdictione exempta. *Ang. d. l. fin. Innoc. d. c. ſignificaſti Jo. Andr. c. 1. de homicid. in 6. Praſes d. loco à conceſſ. anteced. poſt princip.* unde ea proportione de qua hactenus frequenter meminimus *li. 1. ca. 45.* idem argumentum videtur in hac exemptionum materia. Porrò quod initio diximus de ordinatoriis, contra in deciſivis venit obſervandum.

8 Siquidem in deciſivis obſervanda eſt conſuetudo contractus rei, aut loci delicti de quo diſceptatur. *Aufrer. d. n. 40 Rebuff. d. nu. 69. Rochus d. quaſt. 16. nu. 768. Praſes in locis loco à contractibus ad delicta in princip.* Qua ſub ſpecie ſunt cautiones damni infecti, præſtandorum legatorum novi operis ſolvendi adveniente die. *Jo. Faber d. §.*

9 *ſed hac hodie n. 8. in fin.* ad quos proinde Exempti ab ordinario cogi non poſſunt, quæ omnia ex Rocho Fabro & Doctoribus antea allegatis varia exemplorum ſpecie exornantur atque comprobantur, adeo quidem, ut ſi cautiones de judicio ſiſti coram ordinario præſtiterint, viribus non ſubſiſtant, cautio enim coram judicio incompe-

10 tenti præſtita non ſubſiſtit. *Alexand. poſt Baldum l. 2. § ſi quis, ff qui ſatiſdare cogantur. Abb. cap. 1. in addit ad n. 3. de fidejuſſoribus*, quia tanquam acceſſoria vitiatur. *Barth. l. cum lex ff. de fidejuſſ.* ita in Clerico cavente coram Laico concludit Jacob Ant. Marta *de juriſd. & ſacul. par. 4. cent. 2. caſu 160. Gratus conſ. 15. num. 30. par. 1. arg. l. cum principalis, ff. de Reg. juris l ſed. ſi § non ſolum ff. ad Maced. l fidejuſſor obligari § fidejuſſor, ff. de fidejuſſoribus.*

QUÆSTIO XXIII.

Qualiter in judicio probari debeat Exemptio.

DE probatione Exemptionis actum eſt ſupra *li. 1. q. 8.* proinde non opus eſt hic actũ agere; ſatis ſit obiter inſinuare, quaſi poſſeſſionem exemptionis non liberare à pro-

Digitized by Google

à probatione privilegii ſeu exemptionis. *Franc.cap.cum perſona* §. *ſi verò num.*1. *verſ.* & *ſic de privileg.in* 6. *Caſtr.l.ſi ſolennibus num.*3. *C.de fide inſtr.Innoc.cap. recepimus de privilegiis.* Idque ut ſentit Innoc. *d.cap.recepimus*, niſi poſſeſſio exemptionis quæſita ſit ex clauſula ſeu titulo ad Judicium perceptæ libertatis.

QUÆSTIO XXIV.

Exemplaria Exemptionum qualiter authenticentur.

DE modo exhibendi in judcio Exemptiones, formam præbet nobis conſtitutio Bonifaciana *in cap.cum perſona de privileg.in* 6. de qua ſatis locuti ſumus libro primo qu.8. de exemplatione vero ſic habet Fumus. Exemplaria (inquit) ſic authenticantur, ſi Judex diligenter inſpiciat, & tunc plures notarii ſubſcribant, quod Judex ſic fecit & invenit integra, unus etiam Notarius ſufficit auctoritate judicis: ita ille *in Aurea Armilla verb. Privilegium numer.*15. *Abb.cap.ſi inſtrumenta ubi DD. de fide inſtr.* fieri autem poteſt ejuſmodi exemplatio coram ordinatio, nam iſtud eſt voluntariæ juriſdictionis, ad quam exemplationes non extenduntur, ut probatum eſt ſupra *lib.*1. *cap.*46. *verſ pro affirmativa.*

De innovatione autem nihil attinet hoc loci dicere, ſiquidem licet in conceſſione exemptionis de jure non ſit opus citatione partis, ex quo privilegium non ſit actus judicialis, *Jaſon l. Gallus* §. & *quod ſi tantum num.*141. *de liberis* & *poſth.* & *latè dixi lib.*1. *quaſt.*12. In innovatione tamen privilegii, aliud viſum eſt, velut tractavi jam allegata quæſtione duodecima.

QUÆSTIO XXV.

Pendente lite ſuper exemptione, an quis adverſus Ordinarium in poſſeſſione manutenendus?

UTique, licet enim quis poſſideat contra jus commune, non ideò tamen in ſua poſſeſſione turbandus eſt. *Geminian. cap.cum perſona de privileg. in* 6. *ubi Franceus in* §. *ſi verò num.*1. prout quoque lite pendente ſuper conceſſione aut validitate privilegii poſſeſſor uſu ſuæ poſſeſſionis interdici non poteſt. *Abb. cap.*1. *ut lite pendente*, Idque, ut inquit Gemin. & Fumus, dummodo adſit aliqua probatio, etiam ſi non foret ſufficiens per quam poſſidentis intentio juſtificetur. *Gemm.ubi ſupra. Fumus verb. Exemptio nu.*6. *Angel. in Summa verb. Exemptius nu.*4. Quæ tamen tum demum vera ſunt, quando poſſeſſio allegatur titulata ex privilegio, ſecus vero ſi præſcriptione, privilegium enim hoc in caſu favorabile eſt &

Digitized by Google

Confirmatur 1. quia Exempti extraneorum jure cenſeantur. *ſupra eod. lib. quaſt. 19. n. 4. DD. cap. grave de offic. ord. infra lib. 4. quaſt. 55.*

5 A quibus cum cautio judicatum ſolvi, ne judicia reddantur eluſoria, poſtulari conſueverit. *Caſtrenſis Authent. generaliter n. 1. C. de Epiſ. & Clericis*, idipſum in Exemptis
6 eadem proportione ſuſtineri poſſe videtur *Caſtr. d. n. 1.* Quippè quod ordinarius ſententiam in exemptum latam executioni demandare non poſſit. *Innoc. c. ſignificaſti de officio deleg. Angel. l. finali C. de judiciis DD c. cum Epiſcopus de offic. ord. in 6*, nec enim hic par eſt ratio antecedentis, hoc eſt cauſæ cognitionis & conſequentis ſcilicet executionis, quo in caſu argumentum à conceſſione antecedentis ad conceſſionem conſequentis & è contra non procedit. *Praſes in locis legalibus loco à conceſſ. anteceden.*
7 In ſimili traditum eſt ordinarium cognoſcentem de cauſa dotis inter Laicos, ſententiam ſuam executioni mandare non poſſe in bonis Laicorum, ex quo ea ſint à ſua juriſdictione exempta. *Ang. d. l. fin. Innoc. d. c. ſignificaſti Jo. Andr. c. 1. de homicid. in 6. Praſes d. loco à conceſſ. anteced. poſt princip.* unde ea proportione de qua hactenus frequenter meminimus *li. 1. ca. 45.* idem argumentum videtur in hac exemptionum materia. Porrò quod initio diximus de ordinatoriis, contra in deciſivis venit obſervandum.

Siquidem in deciſivis obſervanda eſt conſuetudo contractus rei, aut loci delicti
8 de quo diſceptatur. *Aufrer. d. n. 40 Rebuff. d. nu. 69. Rochus d. quaſt. 16. nu. 768. Praſes in locis loco à contractibus ad delicta in princip.* Qua ſub ſpecie ſunt cautiones damni infecti, præſtandorum legatorum novi operis ſolvendi adveniente die. *Jo. Faber d. §.*
9 *ſed hac hodie n. 8. in fin.* ad quos proinde Exempti ab ordinario cogi non poſſunt, quæ omnia ex Rocho Fabro & Doctoribus antea allegatis varia exemplorum ſpecie exornantur atque comprobantur, adeo quidem, ut ſi cautiones de judicio ſiſti coram ordinario præſtiterint, viribus non ſubſiſtant, cautio enim coram judicio incompe-
10 tenti præſtita non ſubſiſtit. *Alexand. poſt Baldum l. 2. §. ſi quis, ff qui ſatiſdare cogantur. Abb. cap. 1. in addit ad n. 3. de fidejuſſoribus*, quia tanquam acceſſoria vitiatur. *Barth. l. cum lex ff. de fidejuſſ.* ita in Clerico cavente coram Laico concludit Jacob Ant. Matta *de juriſd. & ſecul. par. 4. cent. 2. caſu 160. Gratus conſ. 15. num. 30. par. 1. arg. l. cum principalis, ff. de Reg. juris l ſed. ſi §. non ſolum ff. ad Maced. l fidejuſſor obligari §. fidejuſſor, ff. de fidejuſſoribus.*

QUÆSTIO XXIII.

Qualiter in judicio probari debeat Exemptio.

De probatione Exemptionis actum eſt ſupra *li. 1. q. 8.* proinde non opus eſt hic actū agere; ſatis ſit obiter inſinuare, quaſi poſſeſſionem exemptionis non liberare à pro

à probatione privilegii ſeu exemptionis. *Franc. cap. cum perſona §. ſi verò num. 1. verſ. & ſic de privileg. in 6. Caſtr. l. ſi ſolennibus num. 3. C. de fide inſtr. Innoc. cap. recepimus de privilegiis.* Idque ut ſentit Innoc. *d. cap. recepimus,* niſi poſſeſſio exemptionis quæſita ſit ex clauſula ſeu titulo ad Judicium perceptæ libertatis.

QUÆSTIO XXIV.

Exemplaria Exemptionum qualiter authenticentur.

DE modo exhibendi in judicio Exemptiones, formam præbet nobis conſtitutio Bonifaciana *in cap. cum perſonæ de privileg. in 6.* de qua ſatis locuti ſumus libro primo qu. 8. de exemplatione vero ſic habet Fumus. Exemplaria (inquit) ſic authenticantur, ſi Judex diligenter inſpiciat, & tunc plures notarii ſubſcribant, quod Judex ſic fecit & invenit integra, unus etiam Notarius ſufficit auctoritate judicis: ita ille *in Aurea Armilla verb. Privilegium numer. 15. Abb. cap. ſi inſtrumenta ubi DD. de fide inſtr.* fieri autem poteſt ejuſmodi exemplatio coram ordinario, nam iſtud eſt voluntariæ juriſdictionis, ad quam exemplationes non extenduntur, ut probatum eſt ſupra *lib. 1. cap. 46. verſ. pro affirmativa.*

De innovatione autem nihil attinet hoc loci dicere, ſiquidem licet in conceſſione exemptionis de jure non ſit opus citatione partis, ex quo privilegium non ſit actus judicialis. *Jaſon. l. Gallus §. & quod ſi tantum num. 141. de liberis & poſth. & latè dixi lib. 1. quæſt. 12.* In innovatione tamen privilegii, aliud viſum eſt, velut tractavi jam allegata quæſtione duodecima.

QUÆSTIO XXV.

Pendente lite ſuper exemptione, an quis adverſus Ordinarium in poſſeſſione manutenendus?

UTique, licet enim quis poſſideat contra jus commune, non ideò tamen in ſua poſſeſſione turbandus eſt. *Geminian. cap. cum perſona de privileg. in 6. ubi Francus in §. ſi verò num. 1.* prout quoque lite pendente ſuper conceſſione aut validitate privilegii poſſeſſor uſu ſuæ poſſeſſionis interdici non poteſt. *Abb. cap. 1. ut lite pendente*, Idque, ut inquit Gemin. & Fumus, dummodo adſit aliqua probatio, etiam ſi non foret ſufficiens per quam poſſidentis intentio juſtificetur. *Gemm. ubi ſupra. Fumus verb. Exemptio nu. 6. Angel. in Summa verb. Exemptus nu. 4.* Quæ tamen tum demum vera ſunt, quando poſſeſſio allegatur titulata ex privilegio, ſecus vero ſi præſcriptione, privilegium enim hoc in caſu favorabile eſt &

Digitized by Google

Confirmatur 2. quia Exempti extraneorum jure cenſeantur. *ſupra eod. lib. quæſt. 19.*
n. 4. *DD. cap. grave de offic. ord. infra lib. 4. quæſt.* 55.

5 A quibus cum cautio judicatum ſolvi, ne judicia reddantur eluſoria, poſtulari con-
ſueverit. *Caſtrenſis Authent. generaliter n.* 1. *C. de Epiſ. & Clericis*, idipſum in Exemptis
6 eadem proportione ſuſtineri poſſe videtur *Caſtr. d. n.* 1. Quippè quod ordinarius ſen-
tentiam in exemptum latam executioni demandare non poſſit. *Innoc. c. ſignificaſti de*
officio deleg. Angel. l. finali C. de judiciis DD c. cum Epiſcopus de offic. ord. in 6, nec enim
hic par eſt ratio antecedentis, hoc eſt cauſæ cognitionis & conſequentis ſcilicet
executionis, quo in caſu argumentum à conceſſione antecedentis ad conceſſionem
conſequentis & è contra non procedit. *Praeſes in locis legalibus loco à conceſſ. anteceden.*
7 In ſimili traditum eſt ordinarium cognoſcentem de cauſa dotis inter Laicos, ſenten-
tiam ſuam executioni mandare non poſſe in bonis Laicorum, ex quo ea ſint à ſua
juriſdictione exempta. *Ang. d. l. fin. Innoc. d. c. ſignificaſti Jo. Andr. c.* 1. *de homicid. in 6.*
Praeſes d. loco à conceſſ. anteced. poſt princip. unde ea proportione de qua hactenus fre-
quenter meminimus *li.* 1. *ca.* 45. idem argumentum videtur in hac exemptionum ma-
teria. Porrò quod initio diximus de ordinatoriis, contra in deciſivis venit obſer-
vandum.

Siquidem in deciſivis obſervanda eſt conſuetudo contractus rei, aut loci delicti
8 de quo diſceptatur. *Aufrer. d. n.* 40 *Rebuff. d. nu.* 69. *Rochus d. quaeſt.* 16. *nu.* 768. *Praeſes*
in locis loco à contractibus ad delicta in princip. Qua ſub ſpecie ſunt cautiones damni
infecti, præſtandorum legatorum novi operis ſolvendi adveniente die. *Jo. Faber d. §.*
9 *ſed hac hodie n.* 8. *in fin.* ad quos proinde Exempti ab ordinario cogi non poſſunt, quæ
omnia ex Rocho Fabro & Doctoribus antea allegatis varia exemplorum ſpecie
exornantur atque comprobantur, adeo quidem, ut ſi cautiones de judicio ſiſti coram
ordinario præſtiterint, viribus non ſubſiſtant, cautio enim coram judicio incompe-
10 tenti præſtita non ſubſiſtit. *Alexand. poſt Baldum l.* 2. *§. ſi quis, ff qui ſatiſdare cogan-*
tur. Abb. cap. 1. *in addit ad n.* 3. *de fidejuſſoribus*, quia tanquam acceſſoria vitiatur. *Barth.*
l. cum lex ff. de fidejuſſ. ita in Clerico cavente coram Laico concludit Jacob Ant.
Matta *de juriſd. & ſecul. par.* 4. *cent.* 2. *caſu* 160. *Gratus conſ.* 15. *num.* 30. *par.* 1. *arg. l. cum*
principalis, ff. de Reg. juris l ſed. ſi §. non ſolum ff. ad Maced. l fidejuſſor obligari §. fidejuſſor,
ff. de fidejuſſoribus.

QUÆSTIO XXIII.

Qualiter in judicio probari debeat Exemptio.

De probatione Exemptionis actum eſt ſupra *li.* 1. *q.* 8. proinde non opus eſt hic
actū agere; ſatis ſit obiter inſinuare, quaſi poſſeſſionem exemptionis non liberare
à pro-

Digitized by Google

à probatione privilegii ſeu exemptionis. *Franc. cap. cum perſona §. ſi verò num. 1. verſ. & ſic de privileg. in 6. Caſtr. l. ſi ſolennibus num. 3. C. de fide inſtr. Innoc. cap. recepimus de privilegiis.* Idque ut ſentit Innoc. *d. cap. recepimus,* niſi poſſeſſio exemptionis quæſita ſit ex clauſula ſeu titulo ad Judicium perceptæ libertatis.

QUÆSTIO XXIV.

Exemplaria Exemptionum qualiter authenticentur.

DE modo exhibendi in judcio Exemptiones, formam præbet nobis conſtitutio Bonifaciana *in cap. cum perſona de privileg. in 6.* de qua ſatis locuti ſumus libro primo qu. 8. de exemplatione vero ſic habet Fumus. Exemplaria (inquit) ſic authenticantur, ſi Judex diligenter inſpiciat, & tunc plures notarii ſubſcribant, quod Judex ſic fecit & invenit integra, unus etiam Notarius ſufficit auctoritate judicis: ita ille *in Aurea Armilla verb. Privilegium numer. 15. Abb. cap. ſi inſtrumenta ubi DD. de fide inſtr.* fieri autem poteſt ejuſmodi exemplatio coram ordinario, nam iſtud eſt voluntariæ juriſdictionis, ad quam exemplationes non extenduntur, ut probatum eſt ſupra *lib. 1. cap. 46. verſ pro affirmativa.*

De innovatione autem nihil attinet hoc loci dicere, ſiquidem licet in conceſſione exemptionis de jure non ſit opus citatione partis, ex quo privilegium non ſit actus judicialis. *Jaſon. l. Gallus §. & quod ſi tantum num.* 141. *de liberis & poſth. & latè dixi lib. 1. quæſt. 12.* In innovatione tamen privilegii, aliud viſum eſt, velut tractavi jam allegata quæſtione duodecima.

QUÆSTIO XXV.

Pendente lite ſuper exemptione, an quis adverſus Ordinarium in poſſeſſione manutenendus?

UTique, licet enim quis poſſideat contra jus commune, non ideò tamen in ſua poſſeſſione turbandus eſt. *Geminian. cap. cum perſona de privileg. in 6. ubi Francus in §. ſi verò num. 1.* prout quoque lite pendente ſuper conceſſione aut validitate privilegii poſſeſſor uſu ſuæ poſſeſſionis interdici non poteſt. *Abb. cap. 1. ut lite pendente,* Idque, ut inquit Gemin. & Fumus, dummodo adſit aliqua probatio, etiam ſi non foret ſufficiens per quam poſſidentis intentio juſtificetur. *Gemin. ubi ſupra. Fumus verb. Exemptio nu. 6. Angel. in Summa verb. Exemptus nu. 4.* Quæ tamen tum demum vera ſunt, quando poſſeſſio allegatur titulata ex privilegio, ſecus vero ſi præſcriptione, privilegium enim hoc in caſu favorabile eſt & præ-

Digitized by Google

Confirmatur 2. quia Exempti extraneorum jure cenſeantur. *ſupra eod. lib. quæſt. 14. n. 4. DD. cap. grave de offic. ord. infra lib. 4. quæſt. 55.*

5 A quibus cum cautio judicatum ſolvi, ne judicia reddantur eluſoria, poſtulari conſueverit. *Caſtrenſis Authent. generaliter n. 1. C. de Epiſ. & Clericis*, idipſum in Exemptis
6 eadem proportione ſuſtineri poſſe videtur *Caſtr. d. n. 1.* Quippè quod ordinarius ſententiam in exemptum latam executioni demandare non poſſit. *Innoc. c. ſignificaſti de officio deleg. Angel. l. finali C. de judiciis DD c. cum Epiſcopus de offic. ord. in 6*, nec enim hic par eſt ratio antecedentis, hoc eſt cauſæ cognitionis & conſequentis ſcilicet executionis, quo in caſu argumentum à conceſſione antecedentis ad conceſſionem conſequentis & è contra non procedit. *Præſes in locis legalibus loco à conceſſ. anteceden.*
7 In ſimili traditum eſt ordinarium cognoſcentem de cauſa dotis inter Laicos, ſententiam ſuam executioni mandare non poſſe in bonis Laicorum, ex quo ea ſint à ſua juriſdictione exempta. *Ang. d. l. fin. Innoc. d. c. ſignificaſti Jo. Andr. c. 1. de homicid. in 6. Præſes d. loco à conceſſ. anteced. poſt princip.* unde ea proportione de qua hactenus frequenter meminimus *li. 1. ca. 45.* idem argumentum videtur in hac exemptionum materia. Porrò quod initio diximus de ordinatoriis, contra in deciſivis venit obſervandum.

8 Siquidem in deciſivis obſervanda eſt conſuetudo contractus rei, aut loci delicti de quo diſceptatur. *Aufrer. d. n. 40 Rebuff. d. nu. 69. Rochus d. quæſt. 16. nu. 768. Præſes in locis loco à contractibus ad delicta in princip.* Qua ſub ſpecie ſunt cautiones damni infecti, præſtandorum legatorum novi operis ſolvendi adveniente die. *Jo. Faber d. §.*
9 *ſed hac hodie n. 8. in fin.* ad quos proinde Exempti ab ordinario cogi non poſſunt, quæ omnia ex Rocho Fabro & Doctoribus antea allegatis varia exemplorum ſpecie exornantur atque comprobantur, adeo quidem, ut ſi cautiones de judicio ſiſti coram ordinario præſtiterint, viribus non ſubſiſtant, cautio enim coram judicio incompe-
10 tenti præſtita non ſubſiſtit. *Alexand. poſt Baldum l. 2. §. ſi quis, ff qui ſatiſdare cogantur. Abb. cap. 1. in addit ad n. 3. de fidejuſſoribus*, quia tanquam acceſſoria vitiatur. *Barth. l. cum lex ff. de fidejuſſ.* ita in Clerico cavente coram Laico concludit Jacob Ant. Matta *de juriſd. & ſecul. par. 4. cent. 2. caſu 160 Gratus conſ. 15. num. 30. par. 1. arg. l. cum principalis, ff. de Reg. juris l ſed, ſi §. non ſolum ff. ad Maced. l fidejuſſor obligari §. fidejuſſor, ff. de fidejuſſoribus.*

QVÆSTIO XXIII.

Qualiter in judicio probari debeat Exemptio.

De probatione Exemptionis actum eſt ſupra *li. 1. q. 8.* proinde non opus eſt hic actû agere; ſatis ſit obiter inſinuare, quaſi poſſeſſionem exemptionis non liberare

à pro-

Digitized by Google

à probatione privilegii ſeu exemptionis. *Franc. cap. cum perſona §. ſi verò num. 1. verſ. & ſic de privileg. in 6. Caſtr. l. ſi ſolennibus num. 3. C. de fide inſtr. Innoc. cap. recepimus de privilegiis.* Idque ut ſentit Innoc. *d. cap. recepimus,* niſi poſſeſſio exemptionis quæſita ſit ex clauſula ſeu titulo ad Judicium perceptæ libertatis.

QUÆSTIO XXIV.

Exemplaria Exemptionum qualiter authenticentur.

DE modo exhibendi in judicio Exemptiones, formam præbet nobis conſtitutio Bonifaciana *in cap. cum perſona de privileg. in 6.* de qua ſatis locuti ſumus libro primo qu. 8. de exemplatione vero ſic habet Fumus. Exemplaria (inquit) ſic authenticantur, ſi Judex diligenter inſpiciat, & tunc plures notarii ſubſcribant, quod Judex ſic fecit & invenit integra, unus etiam Notarius ſufficit auctoritate judicis: ita ille *in Aurea Armilla verb. Privilegium numer. 15. Abb. cap. ſi inſtrumenta ubi DD. de fide inſtr.* fieri autem poteſt ejuſmodi exemplatio coram ordinario, nam iſtud eſt voluntariæ juriſdictionis, ad quam exemplationes non extenduntur, ut probatum eſt ſupra *lib. 1. cap. 46. verſ. pro affirmativa.*

De innovatione autem nihil attinet hoc loci dicere, ſiquidem licet in conceſſione exemptionis de jure non ſit opus citatione partis, ex quo privilegium non ſit actus judicialis. *Jaſon. l. Gallus §. & quod ſi tantum num. 141. de liberis & poſth. & latè dixi lib. 1. quæſt. 12.* In innovatione tamen privilegii, aliud viſum eſt, velut tractavi jam allegata quæſtione duodecima.

QUÆSTIO XXV.

Pendente lite ſuper exemptione, an quis adverſus Ordinarium in poſſeſſione manutenendus?

UTique, licet enim quis poſſideat contra jus commune, non ideò tamen in ſua poſſeſſione turbandus eſt. *Geminian. cap. cum perſona de privileg. in 6. ubi Francus in §. ſi verò num. 1.* prout quoque lite pendente ſuper conceſſione aut validitate privilegii poſſeſſor uſu ſuæ poſſeſſionis interdici non poteſt. *Abb. cap. 1. ut lite pendente,* Idque, ut inquit Gemin. & Fumus, dummodo adſit aliqua probatio, etiam ſi non foret ſufficiens per quam poſſidentis intentio juſtificetur. *Gemm. ubi ſupra. Fumus verb. Exemptio nu. 6. Angel. in Summa verb. Exemptus nu. 4.* Quæ tamen tum demum vera ſunt, quando poſſeſſio allegatur titulata ex privilegio, ſecus vero ſi præſcriptione, privilegium enim hoc in caſu favorabile eſt &

præſcriptio odioſa, ideoque ordinarius poteſt uti ſua juriſdictione contra eum qui contendit ſe exemptum per præſcriptionem pendente lite, donec de præſcriptione plenè probaverit, non verò contra eum, qui dicit ſe Exemptum ex privilegio, aut ex privilegio & præſcriptione ſimul, etiam pendente appellatione à ſententia lata in præjudicium exemptionis, quia appellatio neminem privare poſſeſſione ſua poteſt. *late Franc.d. §.ſi vero nu.2.& 3.ubi etiam Author.& DD.Ang. Fumus ubi ſupra, & dictum eſt ſupra lib.1.quaſt.6. Gaill.lib.1.obſ.144.num.10.*

QUÆSTIO XXVI.

Libellus ſeu articuli in cauſa Exemptionis quales eſſe debeant

SVMMARIVM.

1. *Articulari quomodo debeat amiſſio.*
2. *Præſcriptio qualiter deduci debeat.*
3. *Exemptio ab omni Juriſdictione præſcribi non poteſt.*
4. *Libellus eſt reiiciendus, in quo Epiſcopus petit jus ab Eccleſia quam libellat exemptam.*

Exemptionem acquiri tantum dupliciter, privilegio ſcilicet & præſcriptione, ex eis quæ hactenus dicta ſunt, fit ſatis manifeſtum. In libellanda exemptione de qua ex tenore privilegii conſtat, nihil hic eſt ſingulariter animadvertendum.

1 At verò ſi agatur de exemptione ſeu privilegio amiſſo, quia hactenus. *lib.1.qu.7.* diximus, ad earum probatoriam ſubſtantiam requiri ſcripturam niſi dicatur amiſſa, tria hoc caſu amiſſionis erunt articulanda, primò tenor inſtrumenti, 2. publicum ſeu authenticum fuiſſe, 3. illud eſſe amiſſum, nec enim alterum horum ſufficeret. *Molina de Juſtitia & jure tom.2.diſputat.448.fol.870.Abbas cap.Cum olim de Privilegiis. Felin.cap.ſicut col.6.de re.judica. Alex.conſ.196.vol.2. Barth. & DD.l.ſicut iniquum C.de fide inſtr.& Auth.ſi quis in aliquo C.de edendo,* licet ſufficiant ad hoc conjunctim probandum, duo teſtes, quamvis actus amiſſus majorem ſolemnitatem poſtulabat. *Molina ubi ſupra.*

2 At verò, in articulanda præſcriptione exemptionis, neceſſe juxta Pariſium deducere poſſeſſionem continuam, pacificam cum bona fide, per tempus legitimum. *latiſſimè. Pariſ.conſ.65.vol.4. per tot.DD.cap.1. de præſcript.in 6. latè Balbus de præſcript.in 5.parte principali quaſt.11. & 12.* Præterea, oportet ponere aliquem alium juriſdictionem præſcripſiſſe, alioquin enim teſte Rota ejuſmodi articuli de exemptione à juriſdictione ordinarii etiam à tanto tempore, quod non extet memoria, impertinentes eſſent, nec admittendi, niſi in eis detur Prælato qui hujuſmodi Juriſdictionem præſcripſerit. *Rota de præſcript.deciſ. In novis, Felin.cap. Cùm non liceat*

teat. n.9.verſ.circa allegantemubi etiam, Abb.& DD.de praſcript. dixi ſupra d.quaſt.6. Jo.Andr.cap.veniens de privileg.in 6.

Ratio eſt, quia Exemptio ab omni juriſdictione præſcribi non poteſt, ne dentur acephali ſicut locuſtæ ſine rege, ſine capite, ſed benè à juriſdictione unius ſuperioris 3 reſpectu alterius. *cap.cum perſona §.ſi autem ubi Franc.& DD. de privileg.in 6. Baldus ubi ſupra & latè ſupra ad quaſt.6.* de quo non eſt periculum in exemptione orta ex privilegio, quo exempti confeſtim ipſo jure recidunt in immediatam papæ poteſtatem, niſi aliter ex tenore privilegii cautum videatur. Poſtremò, notandum, quod ſi Epiſcopus petat aliquod jus Epiſcopale ab Eccleſia, quam libello aſſerit exemptam, talis 4 libellus veniet reiciendus, niſi adiiciat cauſam aliquam degendi fundatam etiam contra Eccleſiam exemptam, puta præſcriptionem, aut ejuſmodi aliquam aliam. *Innocent.cap.dilecti filii verſ.ſed ſi de libelli oblat. Spec.de libellor.oblat. §.juxta propoſitionis num. 22.*

QUÆSTIO XXVII.

Privilegium exemptionis an totum, an verò illius pars controverſa tantum edi debeat.

SUMMARIUM.

1. *In teſtamentis, ſtatutis, inventariis an editio totius aut partis fieri debeat.*
2. *Inſpectio totius, Copia vero tantum per partes datur.*
3. *Quia copia totius, adferre poſſet cavillationes.*
4. *Exemplatio fit expenſis exempti.*

EDitio totius, an verò partis fieri debeat in teſtamento, ſtatutis, inventario, & ſimilibus, diſputatur variis in locis per Doctores. *l. Argentarius §. edi. ff.de edendo Bald.l.ſi.C.de precib. Imper.offer.Barth.l.1.ff. de novi oper.nunt. Hoſtienſ.in Summa de fide.inſtr. §.an inſtrumentum verſ.ſi vero. Spec. tit.de inſtrum. §.videndum reſtat.verſ. Quid ſi producitur.Fel.cap.1.nu.26.& ſeqq.de probat.Anchar.cap.cum perſona ubi DD de privileg.in 6.* 1

In hac materia ſic ſolet diſtingui, ut inſpectio totius privilegii illiuſque plenaria 2 lectio concedi debeat; at vero copia de eis tantum articulis, de quibus & controverſia. *text.ubi gloſſ.& DD.d.cap.Cum perſona in verb.integraliter. Fel.d.cap.1.num.26.de probar.*

Ratio eſt, quia ex copia & deſcriptione totius poſſent excogitari lites, quod ita facile non fiet ex deſcriptione ſolius articuli controverſi. *glo.in d.verb.integraliter* 3 *ubi Anchar.& DD.* Additur & aliud ſpeciale hoc in loco, quod ejuſmodi copia & exemplatio fieri debeat expenſis exempti ad quem ſpectat ſua jura producere, ne privilegium ſuum perire poſſit. *Franc.d.c.Cū perſona in pr.n.4 Fel.c.n.8.de libelli oblat.*

Digitized by Google

Alioquin enim, communiter aliis in cauſis aliter obtinuit, niſi tamen conſuetudine fori aliud diſponatur. *gloſſ. Clem. cauſam verb. porrecto de elect. & in Clement. 2. verb. oblatos d. appellat. & ibi DD. Franc. de num. 4.*

QVÆSTIO XXVIII.

Exceptio exemptionis propoſita in vim peremptoriæ, an ſtatim, an vero poſt litis conteſtationem reſervanda.

QUæſtionem hanc movet Panormitanus, eamque reſolvit hoc pacto: Quid (inquit) ſi Epiſcopus petat jus Epiſcopale, quia Eccleſia ſita & in ſua Diœceſi, & reus dicat libellum non admittendum, quia ſtatim eſt paratus Eccleſiam probare exemptam; dicunt Innocent. & Hoſtienſ. libellum admittendum non obſtante tali exceptione, ut fiat litis conteſtatio, & probatio exemptionis differtur in principali, ita Abb. *cap. fin. num. 8. de libelli oblat.* Quæ tamen concluſio fallit, ſi exemptio notoriè competeret, cum enim notoriè conſtat de non jure agenis, judex non debet pati cauſam venire in judicium, tum ut malitiis hominum eatur obviam, tum ut omnis circuitus & procaſtinatio evitetur. *Abb. cap. ex parte B. nu. 13. de foro compet. Jo. Andr. ca. 1. de litis conteſt. in 6. & d. cap. fin. num. 8.*

QVÆSTIO XXIX.

Exemptus agendo coram ordinario, an coram eodem reconveniri poſſit.

SUMMARIUM.

1. *Clericus reconveniri poteſt coram Judice Laico.*
2. *Bartholi & Baldi opinio ſecura.*
3. *Quibus in cauſis Clericus reconvenire non poſſit.*
4. *Vaſallus reconvenire poteſt.*
5. *Item Exempti.*
6. *Exemptus eligendo Judicem pro ſe, non debet eundem dedignari contra ſe.*
7. *Exempti prorogant neceſſaria prorogatione.*
8. *Reconventio permittitur coram delegato ad unam cauſam.*
9. *Reconventio venit conſecutive ad cauſam conventionis.*
10. *Quando privilegiatus eligit judicem pro ſe, debet eundem pati contra ſe.*
11. *Fallit in actionibus de delicto.*
12. *Fallit ſecundo ſi exemptus non elegiſſet Judicem.*
13. *Fallit tertiò, ſi judex datus ſit motu proprio, aut communi conſenſu.*
14. *Item niſi Exemptus in fraudem egiſſet.*
15. *Item niſi reconventio ſit in cauſa, de qua judex judicare non poſſit.*

16. Cura-

16 *Curator ad litem an dari poſſit per ordinarium Exempto coram ſe litiganti*

CLericum reconveniri poſſe coram judice Laico communiore Doctorum calculo receptum eſt. *Barth.auth. & conſequenter col.fin. C.de ſent.late. Ang.§.idem Juris* 1
num.43.inſtit. de except.glo.cap.1.de mutui petit. Bald.l.2.§.ſed ſi.agant,ff.de Judiciis, deciſ.Neapol.173.Spec.de reconventione §.nunc dicamus verſ.ſed pone Clericus. Marant. de ord.judic.part.4. diſtinct. 6.num.44. Mynſing.cent.2.obſ.67.verſ.primus. Repugnante Abbate *in cap.at ſi Clerici de judiciis*, cujus proinde opinio in judicando non immeritò reiiciitur, quippè quod ei unanimiter adverſentur permulti alii, ac præ- 2
ſertim Bartholus & Baldus, qui cum plerumque inter ſe diſſentiant, placuit ut quoties inter ſe conveniunt, in eandemque deſcendunt ſententiam, quod judex illam ſequi & ſecurè amplecti poſſit. *Tiraquell.de retract.conſang.ad finem n.90.fol.208. de retract.convent.§.4. glo.6.n.12.fol.317.*

Quæ tamen concluſio has patitur conſtrictiones, nempè niſi reconventio fieret 3
de cauſa ſpirituali, item criminali infamante, poſtremò niſi Laicus ſit cauſa cui conveniatur ut occaſionem habeat reconveniendi, aut niſi conventus coram judice illum declinet, alium ve judicem reclamet, tum enim non erit, inquiunt, poteſtas reconveniendi. *Spec.Bald.& DD.ſupra Marant d. num.44.& 19.*

Præterea, concludendum eſt, reconventioni locum eſſe inter Vaſallos contenden- 4
tes cum paribus Curiæ, etiam ratione debiti civilis aut perſonalis. *gloſſ.cap.1.de controverſia feudi in verb.faciendum in fine ubi Bald.Soci.cap.ex transmiſſa nu.24. de foro compet. Jo. Wameſius conſ.71.num.5.Bald.de prohibita alienatione feudi per.Fredericum §.præterea nu.12. & ſeq. & de controverſia feudi apud pares terminanda n.6.* Quod tamen non voluit admittere *Minſingerus lib.4.obſer.40.per tot.*

Idem quoque inter pauperes, quibus ex ſtatuto dati ſunt certi & ſpeciales judices *Bald.n.5.* prout quoque coram judicibus Marcatorum, Scholarium, generaliterque coram quibuſcumque judicibus particularibus ad certa negotia vel perſonas deputatis per legem, privilegium, aut ſtatutum, *Marant.d.diſt. 6.num.19.*

Ut proinde identitate juris idem videatur reſpondendum in exemptis, verſatur 5
enim hinc inde identitas & ſimilitudo eadem rationis. Doctè *Fel.in cap.Cum ordinē n. 7. verſ.modò & nu.8.in pr.Butrio cap.ſuper literis col.25.verſ.& per hoc.patet de reſcript. Abb.cap.ſignificaſti num.12.verſ.videmus verſ. Item omnes rationes de foro compet. & dixi ſupra lib.1.quaſt.45.num.5.* Ratio eſt, quia Exemptus eligendo judicem pro 6
ſe, non debet dedignari eundem judicem contra ſe, *arg.l. cum Pap. C.de ſentent. & interloc.*

Secundò, licet Exemptus prorogare non poſſit voluntariè, neceſſaria tamen & 7
legali prorogatione quæ fit per modum reconventionis, poteſt de Clericis, Vaſallis & aliis jam dictum eſt. *Marant.d.diſt.6.num.21.verſ.quadam.*

Tertiò, reconventio conceditur coram delegato ad unam cauſam *Abb. & DD.* 8
cap.

Digitized by Google

*cap.1.de mutui petitionibus.Barth.de Anth.& conſequenter Bald.l.neque in fin.C.de compenſat.Marant.ubi ſupra nu.*11.& 20.quia Judicem quem elegiſti patere.*d.l.cum Pap.& tot.tit.quod quiſque Juris. Loriotus in apicibus juris tit.de privilegii impetrati retortione.*

9 Quarta, quia cauſa reconventionalis venit conſecutivè & acceſſoriè ad cauſam conventionis. *l.ſi idem cum eodem §.quod ſi mutua ff.de juriſ.om.jud.d.auth. & conſequenter.Marant.ubi ſupra nu.21.verſ.ſecundò.* Juriſdictio enim ſe extendit ad connexa,annexa & dependentia.*Leonell.tract.de ſurrept.reſcript.q.18.a.7.& 8.*ut & communio ſeu continentia cauſæ cum exempto, quæ exemptionem parit,*v.ſupra li.1.c.26.*

10 Quintò, quando perſona privilegiata elegit aliquem judicem pro ſe, debet eundem habere, & pati contra ſe, non obſtante illius privilegio, quando natura cauſæ id patitur. *l.eſt receptum ubi glo.& DD.ff.de Iuriſdict.om.jud.Marant.de ord.Iudic.d.diſt.6.num.23.verſ.primo caſu,& arg.ab eis quæ de Clerico dicta ſunt.Abb.cap.1.nu.27.*
11 *de mutui petit.*Reſtringendum autem iſtud eſt cum agitur de cauſa civili, v.g. teſtamenti,contractus, vel de dominio alicujus rei, ſecus verò ſi agatur de actione injuriarum furti, aut ex maleficio, nam nullus privilegiatus agens injuriarum poteſt reconveniri coram alio non ſuo judice.*l.2.§.ſed agam ff.de judiciis.Bald.d.tit. de controverſ.feudi apud pares num.5.ſub finem Aug.d.§. Idem juris num.43.verſ.ſed Baldus* qua de re vide plane Capell.Tholoſ.*Dec.95.cum addit.* Reſtringendum ſecundò, niſi
12 conventus decliner juriſdictionem judicis coram quo convenitur, petatque ſe ad alium judicem remitti, ex quo enim ille judex ſecundus non fuit electus per exemptum agentem,ſed per Reum conventum, non poterit coram illo reconventionem intentare. Ratio eſt, quia iſto in caſu ceſſat ratio d.l. cum Pap.de qua antè ſcripſi quæ fundatur in lege naturali, quod tibi vis fieri,& quod quiſque juris in alium ſtatuit.*DD.ubi ſupra Marant.d.diſt.6.num.19. verſ.ſi.verò Scholaris.Abbas cap.1.col.fin. de mutui petit.Bald.Auth.habita col.8.verſ.5. quæritur C.ne filius pro patre.* Reſtrin-
13 gendum tertiò, niſi Judex fuiſſet electus communi partium conſenſu, item niſi Judex fuiſſet datus motu proprio Principis. *Iaſon. l.3.col.fin.ff. Quod quiſque juris. Marant.ubi ſupra num.11.in fine.* tunc enim ceſſat retortio. *Rom.conſ.327. Mynſing. cent.3.obſer.4.in fine.* Reſtringendum quartò, niſi exemptus in fraudem conveni-
14 ſſet,ut ibidem reconveniretur, quia detecta fraude ceſſabit reconventio, etiamſi exemptus hoc non peteret. *Ang.l.2.§.ſed ſi agat ff.de Iudic.dixi late.infra libr.4.quæſt.*
7. Reſtringendum quintò, niſi reconventio fiat in cauſa de qua judex conventio-
15 nis judicare non poſſet, tum enim reconvenire non liceret,*vide Franc.cap.Diſpendia §.etim. num.4.de reſcript.in 6.late Mindanus tract. de continent cauſa cap.6.per tot. ſignanter num.35.* Illud non incommodè hic quæri poſſet, quid ſi Exempto coram
16 ordinario reconvento dandus ſit curator ad litem, à quo is decernetur? Paucis, cum Barthol. cenſemus ab ordinario judice,qui de cauſa cognoſcat, ejuſmodi curatorem

ad li-

Digitized by Google

ad litem dari poſſe. *Barth.l.fin.§.1.C.de adminiſtr.tut.ubi id extollit. & in l.1.num.5.ff. de tutorib.& curator.dat.ab his per cap.fin.de Jud.in 6.* licet videatur dubitare Carocius *in ſing.74.*ſed ſine fundamento, cui enim juriſdictio data eſt, ea omnia quoque conceſſa eſſe videntur, ſine quibus juriſdictio explicari non poteſt, *l.2.ubi DD.ff.de juriſd.omnium jud.* Quæ ratio, an generaliter vigeat etiam in exemptis, in quos Pontifex ſibi ſpecialiter juriſdictionem reſervavit, qui nec tacitè nec expresſè ordinarii juriſdictionem prorogare poſſunt, maturioris eſt inquiſitionis, *vide cap.prudentiam §.ſexto ubi DD.de offic.deleg.ubi Abb.cap.quod translationem de offic leg. Jaſon. d.l.2. Præſes in locis legalibus loco à conceſſione antecedentis verſ.3. limitatur.v. infra lib.4.cap.33.* pendebit hujus deciſio etiam ex iis quæ antea notavimus, dum de prorogatione judicis ordinarii quædam attulimus, quæ hic brevitatis cauſa habeantur pro repetitis *vide.ſupra eod.lib.cap.7.*

QUÆSTIO XXX.

Exempti agendo coram ordinario, an teneantur ſervare ordinationes & ſtatuta ejus judicii?

SUMMARIUM.

1. *Statuta ordinatoria judicii ligant exemptos, ſecus deciſoria.*
2. *Delegatus non tenetur ſe Conformare ordinario.*

TEtigi idipſum Quæſtione 22. hujus libri, cui addo latè tradita per Rocchum de Curte *in ſuo tractatu de conſuetudine quæſt.16. num.757.uſque ad num.785. Petrus Ravennas eod.tract.num.155.* Quæ confirmantur ab analogia fori Clericorum & Laicorum, à qua argumentum in hac materia duci poſſe frequenter ſupra diximus. Siquidem ſicut cauſa Clerici agentis in foro Sæculari terminari debet ſecundùm jus civile vel municipale, ac appellatio non ad Eccleſiaſticum ſed Laicum ſuperiorem 1 interponi nec eſſe eſt. *Petr. Brixienſis in Repert.verb. Clericus. Ang.conſ.193.gloſſ.cap. quod Clericus de foro compet. Archid.2.quæſt.6.cap.non ita.* ita quoque cauſa Exempti abſentis coram ordinario ventilari debet juxta conſuetudines & ſtatuta fori ordinarii, quemadmodum in materia ſimili in appellatione interponenda notavimus *infra quæſt. 42.* Quod verum eſſe in ſtatutis ordinariis judicii diximus ſupra *d. quæſt. 22.*

At verò in deciſoriis minimè, quippè quod conſuetudines & ſtatuta reſpicientia deciſoria litium non ligent extraneos. *Alciat. de præſump. reg.3. præſumpt. 29. num.7.* & proinde nec Exemptos, quos extraneorum jure cenſeri notum eſt, *text. cap.grave ubi Abb. Felin. & DD. de offic. ordin.* quod ſupra variis in locis latè probatum eſt.

Illud

Illud obiter non eſt prætereundum, quod ordinarius cui Pontifex reſcribit per verba facientia eum delegatum, non tenetur ſervare formam iſtatutorum loci cui præeſt, licet ſecus, inquit notanter Baldus & Felinus, quando excitatur ejus juriſdictio ordinaria. *Bald.cap.licet in fine ubi id explanat. de foro ordinarii.Fel.cap.cum delecta num.12.verſ.& ſcias de reſcript 1.*

QUÆSTIO XXXI.

Confeſſio exempti coram ordinario an ei præjudicet.

SUMMARIUM.

1. *Confeſſio facta coram incompetente, non probat plenè.*
2. 3. *Confeſſio ſi ſit ſolennis, præjudicat exemptis.*
4. *Nobilitas non poteſt Domino intervertere poſſeſſionem.*
5. *Exemptus poteſt ſe tueri ex capite Papæ.*
6. *Acta geſta coram incompetente non probant.*
7. *Pater veniens ad defenſionem filii, poteſt ejus confeſſionem revocare.*

1 QUæſtio iſta duplex eſt: prior, an confitenti præjudicet, poſterior, an ſuperiori.

Quoad prius, licèt confeſſio judicialis notoriis juribus pleniſſimè probet, ſi tamen ea emanaverit coram judice incompetente, ejuſmodi confeſſio non faciet plenam probationem. *Fel.cap.at ſi Clerici, num.5, de iudic.Steph. Aufrer.de poteſtate Sæcul.ſuper Eccleſ.perſonis reg.3.num.16. Bellam: concluſ.449. Innocen'. cap.per inquiſitionem de de elect. Anton.de Milis in aureo repertorio verb.confeſſio facta coram iudice competente fol.*81.quod verum eſſe ferunt quidam, cum judex coram quo emanavit confeſſio, planè eſt incompetens, *additio ad Caſtrenſ.in l.Magiſtratibus num.3.ad verb.competenti in fine ff.de Juriſd.om.judic.*

Quod poſterius, ſi emanet coram ordinario incompetente, dicendum uti in pri-
2 ore membro, ſi vero coram competente, puta cujus juriſdictio excitata aux. delegata fuerit, tum confeſſio præjudicabit quidem plenè Exempto confitenti, Eccleſiæque exemptæ cujus rector eſt, ſed non Papæ ſeu ſuperiori ſubjectionem poſſidenti. *text. ubi Abb.cap.dilectus num.4. & 18.verſ.nam vides de Capellis Monachor. & num.4.cum Apoſt.* tum quia confeſſio Rectoris præjudicat Eccleſiæ ſi ſit ſolennis, habeatque aſſiſtentiam juris communis, *vide Fel.cap.quoniam num.11.de præſcr. ubi latè diſtinguit & alios allegat. Carocius de iuramento litis deciſorio quæſt.40.principali fol.293.vide Bellam.concil.695. ubi late de confeſſione Prælati, late Redoanus tract. de rebus Eccleſ.non alienandis quæſt.51.cap.21.num.10.& quæſt.56.ca.1.n.13.& 17.& 2.*

Tum

Tum quia ſubditus nequit Domino poſſeſſionem ſubjectionis ſuæ intervertere, præſtando alteri obedientiam, quamdiu Dominus eſt in poſſeſſione. *Innoc. c. cum veniſſet de reſtit. in integr. c. olim. 3. de reſt. ſpoliat. cap. venerabili de ſenſib.* Ideoque poteſt exemptus ſi non ex proprio capite, tamen ex perſona & capite Domini ſeu ſuperioris ejuſmodi præjudicialem confeſſionem irritare, *ſcripſi ſupra li, 1. c. 35. not. Fel. c. auditis n. 25. de praſcript.* 5

6 Quæ de confeſſione dicta ſunt, obtinent etiam in quovis actorum vel ſententiarum genere, quæ facta coram incompetenti, non probant coram competenti, at vero è contra probationem inducunt, *vide Franc. cap. fin. n. 2. de except. in 6. late Caſtr. conſ. infrà citato.*

7 Quod autem dixi, confeſſionem factam in præjudicium exemptionis irritari poſſe ex capite & perſona ſuperioris, id fit ad inſtar patriæ vel Dominicæ poteſtatis, patet enim aut Dominus veniens ad defenſionem filii vel ſervi, confeſſionem ab eis emiſſam revocare poteſt, *l. 2. ubi DD. ff. ſi ex noxali cauſa.* Id quod latius argumentando in hac exemptionum ſpecie probavit appoſitè Caſtrenſis. *conſ. 431. n. 5. par. 1. fol. 223,* probavimuſque crebrò aptiſſimè duci argumentum ab ejuſmodi generibus poteſtatum ad hanc exemptionum materiam *par. 1. cap. 1. & 45.* Quippè ex jure patriæ Dominicæ alteriuſve ejuſcemodi poteſtatis derivatas fuiſſe exemptiones latè ſupra notatum eſt *d. lib. 1. c. 3. nn. 12.*

QUÆSTIO XXXII.

Exemptus litigans coram ordinario, an jurare poſſit ſecundùm ſuam intentionem & non illius cui juratur?

SUMMARIUM.

1. *Jurare poteſt ſecundùm conſcientiam, qui contra juris ordinem ab incompetente judice cogitur.*
2. *An idem obtineat in teſtibus.*
3. *An ejuſmodi juramenta ſubſiſtant ſaltem in in vim pacti.*
4. *Teſtis deponens falſum in judicio, non tamen in forma judicii, non committit crimen falſi, neque de falſo puniri poteſt.*

Regulare eſt apud Caſuiſtas, quod is qui iniquè interrogatur, poſſit juſtè reſpondere quod neſcit, intelligendo non eo modo ſe ſcire, quo illud dicere teneatur. *Navarrus in ca. inter verba 11. qu. 13. concluſ. 6. & in Manuali ca. 12. num. 88. & in repetit. c. humana aures 22. qu. 5. per tot. Adrian. in 4. de conf. ff. dubio* 10. *col.* 3. *& in quodlib. 11. litera C. Angel. de Peruſio l. ideo § ſi tibi ff. de cond. ob. turp. cauſ. Anania ca. qui cum fure col. fin. de furt.* In exemplum eſt quod de S. Franciſco adfertur, qui rogatus 1

Digitized by Google

gatus quo iviſſet quidam homicida, reſpondit manus per manicas immittens, non tranſiviſſe illac, unde fit occaſio hujus quæſtionis, an exemptus ab ordinario ſuo incompetente interrogatus, tali ſecundùm ſuam mentem & non alterius intentione reſpondere poſſit. Certè, qui jubetur reſpondere ſeu jurare à judice competente, ſervato juris ordine, citra periurum non aliter jurare poteſt, quàm ſecudùm mentem & intentionem ejus cui juramentum præſtat, *c. quacunque art. 22. q 5. S. Thomas 2. 2. q. 89. art. 7. ad 4. Navarr. in Manuali. c. 12. n. 8. verſ. nono.* Verùm, ſi judex exigens juramentum non fuerit competens, vel eſto quod ſit competens, interrogat tamen contra juris ordinem, ſeu non in forma judicii. *Tindarus tract, de teſtibus lib. 2. c. 1. nu. 7. glo. l. Atletas §. fin. ff. de falſis. Card. Toletus de inſtruct. Sacerdotis lib. 5. cap. 58. per tot. Navarrus in Manuali d. cap. 12. n.* 88. vel eſt alius homo privatus, qui per metum aut importunitatem juramentum extorquet, tunc jurare licebit id quod ſecundùm jurantis mentem eſt verùm, falſum autem ſecundùm mentem alterius cui juramentum præſtat. *cap. humana aures* 22. *quæſt. 5. ubi latè* Navar. *in Manuali d. verſ. nono. Item cap. 13. nu* 88. *verſ. Rogatus autem cap. 25. n. 43. verſ. porrò qui non tenetur. Ferrar. Cautela 3. Caroc. de jurament. litis deciſor. quæſtione 13. quæſtione 4. nu. 2. fol. 206. vide. Alex. in l. ſervus nu. 1. ff. de jurejurand. Caroc. in d. tractatu q. 2. quæſtionis nona nu. 8. ver. mutat.* ubi dicit, quod huic doctrinæ adverſetur quoad forum contentioſum. Decian. *in tract.*
2 *crim. cap. 12. num. 23. tom. 2.* & quod ita pejeranti minor fides adhibeatur. Idipſum Navarrus citatis locis excendit ad teſtes dicens, quod teſtes qui ad teſtificadum non coguntur, ſe excuſare debeant, quorum excuſationem ſi judex non admittat, appellari debere: ſi verò appellatione non obſtante timeant judicis ſævitiam ſeu executionem, eos poſſe deponere ſe nihil ſcire intelligendo intra ſe, quod dicere teneantur, *Navarr. d. num. 43.* In confirmationem prædictorum eſt, quod advert Ferrari *cautela* 3. poteſtatem qui juravit ſervare ſtatuta die feſtivo in honorem Dei contraveniendo non eſſe perjurum. *Caroc. d. n. 2.* Accedit, quod juramentum ejuſmodi judiciale
3 ne quidem ſubſiſtat in vim pacti. *Alex. l. ſervus, n. 1. ff. de jurejur. Caroc. de Juram. litis deciſorio q. 40. principali fol. 293. in fine.* Inſuper facit quod traditur apud Tindarum *tract. de teſtib. li. 2. c. 1. nu. 7. per glo. in l. Athletas §. fin. ff. de falſis.* teſtem deponentem fal-
4 ſum in judicio, non tamen in forma judicii, non committere crimen falſii, neque de falſo puniri poſſe.

QUÆSTIO XXXIII.

Exempti an teſtes eſſe poſſint coram ordinario.

EDictum de teſtibus eſt permiſſorium, omnes enim teſtes eſſe poſſunt, qui lege aut conſtitutione non prohibentur *d. l. §. 1. ff. de teſtib, Nellus à S. Geminia tract,*

de

*de teſtibus num.*1. Cum itaque teſtimonii dicto exemptis prohibita eſſe nō inveniatur, meritò, eos ad teſtimonium admittemus, niſi tamen exempti quoque Clerici ſint, nam tunc iiſdem caſibus poterunt teſtes eſſe, prohibebunturque quibus & Clerici, quia qualitas illa potentior præponderat & eſt magis attendenda, *arg. l. quæritur ff. de ſtatu hom. latiſſimè Farinaceus tract. de teſtibus lib. 2. tit. 6. q. 61. n. 8. & ſeqq. ca. cum nuntius ubi Abb. Fel. Mynſing. & DD. de teſtib. ca. inſuper eodem tit.* Itaque animavertendi ſunt caſus, quibus id Clericis ſeu in prophana coram Laico judice, ſeu in criminali permittatur, quos Farinacius & Doctores jam allegati ſtudioſiſſimè proſequuntur.

QUÆSTIO XXXIV.

Exempti an ab ordinario cogi poſſint ad teſtimonium.

SUMMARIUM.

1. *Clerici, Canonici, monachi, à quibus ad teſtificandum compellantur.*
2. *Forenſes & Exempti parificantur.*
3. *Teſtimonium Exempti coram ordinario ultrò præſtitum ſubſiſtit.*
4. *Omiſſio licentiæ eſt levis ſolemnitas.*

CLericus in teſtem coram judice Sæculari productus, citari ad deponendum debet non autoritate judicis Sæcularis, coram quo lis vertitur, ſed Eccleſiaſtici, à quo cogetur ut teſtimonium coram ſe dicat, quod poſtea ad Sæcularem judicem remittet, aut coram Sæculari deponet, ſed tamen cum licentia ſuperioris ſeu Eccleſiaſtici judicis. *Abb. Fel. Mynſing. & DD. c. cum nuntius de teſtibus Gaill. lib. 1. obſ. 108. nu. 16. Farinacius latè tract. de teſtib. lib. 2. tit. 6. qu. 61. nu. 90. & ſeq. & nu. 97. glo. ca. fin. 14. qu. 2. ubi dicit, quod coram Epiſcopo, aut ab eo deputato, c. ſtatuendum. 2. qu. 6. Spec. de teſt. §. ſequitur verſ. quid de Presbytero. Brixienſis in repert. verb. Clericus Guido ſing. 67. & plenè dec. 65.* Id quod etiam militat in Monachis Canonicis Regularibus, converſis, aliiſque ſub obedientia viventibus, qui ſimili auctoritate deponere, ſeu ad teſtimonium cogi non poſſunt, niſi autoritate proprii ſuperioris. *Farinac. ubi ſupra nu. 134. Mynſing. & DD. d. c. cum nuntius. Spec. de teſt. §. 1. num. 36. DD. cap. 1. de Juram. calum.* Id quod ſancitum eſt ad conſervandum (inquit Felinus) honorem Clericorum, ne Laicus ſeu alienus iudex videatur in eos autoriſare. *Fel. d. cap. cum Nuntius n. 3. verſ. quia prohibitio c. quanquam.* Quod ipſum non ſine evidenti ratione extendendum eſt ad exemptos, quippè quod in hac materia fori, Clerici & Exempti à pari procedant *ſupra li. 1. q. 45.* unde identitas hæc rationis pro lege habenda eſt. *l. ſcire oportet, §. ſufficit, ff. de excuſat. tut.* quærere enim legem quando habemus rationem, nihil aliud eſt, inquit Rolandus à Valle, quam infirmitas intellectus, *tract. de inventario par. 3. quæſt. omittendum num. 5. fol. 102. doctè lateque Carocius ſing. 263.* Ac ita de Benedictinis ſcripſimus ſupra *lib. 1. quæſt. 17. n. 8.* Confirmatur, quia Exemptus & extraneus

1 (beside "à quo cogetur")
2 (beside "par. 3. quæſt.")

Digitized by Google

traneus ſeu forenſis æquiparantur. *cap grave ubi Abb. & Fel. de officio ordin.* at qui certum eſt, forenſem ab alieno judice cogi non poſſe; ſed requirendum eſſe illius judicem ut eum examinet. *tex. in l. judices cum Auth. apud eloquentiſſimum c. de fide inſtrum. Feder. Schentz tract. de teſtibus num.* 10. Idque per litteras requiſitoriales quas Mynſingerus appellat mutui compaſſus *in cap. cum cauſam num. 3. de teſtibus.*

3 Reſtringenda hæc concluſio, ut licet Exemptus ab ordinario cogi non poſſit, ultrò tamen ſi examinetur, tenet & valida eſt depoſitio. *Abb. d. cap. cum nuntius n. 3. verſ ſed nunquid. Farinaceus ubi ſupra num.* 84. Ratio, quia multa parte non opponente ſubſiſtunt, quæ in judicium revocata impedirentur. *Gaill. lib. 2. obſ. 47. num. 9. & ſeqq. ubi latè exemplificat.* Deinde, omiſſio licentiæ eſt levis ſolemnitas, quæ omiſſa non vitiat actum. *Farinac. ubi ſupra nu. 134. Abb. d. ca. cum Nuntius nu. 4. Guido q. 517.*

4 Quo in caſu ſi ſponte ſe in teſtem offerat, erit locus doctrinæ quam ſupra tradidimus, *quæſt. 32. in fine eod. lib.* debere ſcilicet deponere non ſecundùm propriam ejus intentionem ſeu intelligentiam, ſed judicis cui juramentum præſtitum eſt; id quod variis Navarri autoritatibus probatum eſt.

QUÆSTIO XXXV.

Exemptus deponens falſum coram ordinario, an ab eo puniri poſſit?

SUMMARIUM.

1. *Clericus falſum deponens coram Laico, relegandus eſt ut puniatur ad ſuum judicem.*
2. *Exemptus falſum deponens coram ordinario, punitur ab eodem.*
3. *Forenſis punitur ab eodem judice, coram quo falſum depoſuit.*
4. *Juramentum litis deciſorium an exempto deferri poſſit coram ordinario.*

1 Clericum falſum deponentem coram Laico, non poſſe ab eo puniri, ſed relegandum eſſe ad ſuum judicem communiore Doctorum calculo receptum eſt. *Fel. cap. verum numer. 5. verſ. contra Clericum ubi Abbas de foro competenti, ubi prolixiſſima Apoſtilla quid ſi coram delegato. Hoſtienſ. cap. 1. de foro compet. Covarr. pract. q. c. 18. nu. 8. DD. c. 1. de crimine falſi, vide Mynſing. lib. 6. obſer. 72. ubi late & eleg.*

2 Aliter tamen in Exemptis diſpoſitum videtur, idque per autoritatem Ananiæ qui
» ſic loquitur. Salicet. in l. nullum, C. de teſtibus, verſ. quæro an hæc lex dicit, quod
» indubitanter credat, quod ſi Clericus teſtificetur coram judice Eccleſiaſtico, illa lex
» habet locum, etiamſi Clericus eſſet Exemptus, quia tunc perdit privilegium exem-
» ptionis per illam legem, pro quo etiam allego notata in l. 1. ff. ſi quis in jus vocatus non
» ierit. Sed ſi teſtificatur coram judice civili dicit ſecus. ita Anania cap. 1. de falſis, ubi

etiam

Digitized by Google

Etiam idem Anania diſputat de Archiepiſcopo Exempto, qui falſum deponit coram aliquo Eccleſiaſtico judice, an ab eo punietur non obſtante exemptione. *Fel.d.c.veniens n.5.verſ.contra Clericum, facit tex.l.1.ff.ſi quis in jus vocatus.Stephan.Aufrer.repetit. Clem.1.quæſt.4.n.9.de offic.ord.Jo.Franciſci de Ripa cap.decernimus quæſt.17.de judic.*

Confirmatur primò, quia Forenſis puniri poteſt à judice non ſuo, ſi coram eo falſum depoſuerit. *Theſaur.Ped.dec.266.nu.3.9.& ſeqq.Spec.de teſte* §.11.*nu*.45. *Covarr. pract.quæſt.cap.*18.*nu*.8. Ergo ab Analogia idem in exemptis *ſupra lib.*1.*quæſt*.45.*n*.5. Confirmatur ſecundò, quia deponendo falſum infertur injuria judici, poteſt autem judex injuriam ſibi judicialiter illatam vendicare, quemadmodum poſt cæteros compendioſè & doctè cum quadam diſtinctione tradidit Gallius *lib.*1.*obſ.*39. *per tot.latè & diſtinctè Marſilius l.*1.§.*præterea n.*34.*& ſeq.ff.ad l. Corneliam de ſiccar.* Quæ tamen concluſio ex tenore privilegiorum reſtringenda eſt. Quemadmodum ex notatis infrà colligitur *eod.lib.quæſt.* 45.*num*.117. Ubi liquet exemptos Diœceſis Leodienſis coràm Officiali delinquentes, etiamſi id contingat in exercitio officii, ab eo puniri non poſſe, non poterit tamen delegatus, aut confirmator, qui de crimine per exemptum commiſſo cognoſcit, ordinario cognoſcenti inter exemptos caſu permiſſo de cauſa civili inhibere, velut apud Hyppolit.de Marſiliis *ſing*.490.*poſt.numerum* 2. *Archid.cap.perſona* 11.*quæſt*.1. notatum eſt. 3

Illud hic incidenter quæri poteſt, an Exempto coram ordinario ſuo incompetente litiganti juramentum litis deciſivum deferri poſſit. Paucis reſpondendum eſt, non poſſe. *Carocius tract.de juramento litis deciſivo quæſt.*25.*princip.nu.*2.*& q.*32.*verſ. quartus caſus.* Ratio eſt, quia exempto competit declinatoria fori ordinarii, qui proinde coram eo jurare non tenetur. *Jaſon. l.tutor.*§.*fin.per illum textum notab.ult.ff.de jurejur.* Unde inquit Carocius *d.quæſt*.32. Clerici coram judice Sæculari jurare non coguntur, nec milites S.Stephan.nec ſimiles exempti, niſi coram judicibus ſpecialiter deputatis. 4

QUÆSTIO XXXVI.

An Exempti poſſint judicialiter intervenire pro ſuis hominibus ſeu ſubditis.

SUMMARIUM.

1. *De interventionis ethymo & elegantia.*
2. *Si Exemptorum principaliter non interſit, non poterunt intervenire.*
3. *Aliena liti nemo intervenit.*
4. *Secus ſi principaliter intereſſet.*
5. *Dominis competunt interdicta & actiones pro turbationibus & injuriis ſubditis illatis.*

6. *Idem*

6. *Idem nomine civis, Clerici, Monachi, Vaſalli.*
7. *Interventio admittitur in cauſa appellationis.*
8. *Abbarere appellationi alterius permittitur.*
9. *De interventione quæ fit animo novandi.*

1 PRæmittendum, interventionis ethymon eſſe quaſi venire, dum aliquid fit, à qua apud Jurecoñſultos orta interveniendi locutio, dum ſuſcitatâ ſeu pendente causâ alius ad defenſionem ſeſe parti vel cauſæ adjungit. *Marcellus in l. ſæpe verſ. nam & ſi libertus meus me interveniente ubi glo. ff. de re judic.* Quod Budæus latinitatis aſſertor, alia verborum circumvolutione dicit vindicem ſe cauſæ offerre, eventumque judicii præſtiturum, penitus in cauſam deſcendere, vel ſeſe ſubmittere liti, ut ſuæ ſe opponere, agnoſcere litem ut ſuam, Litem ſuam facere, ejuſque eventum recipere ac præſtare. *Budæus in Forenſibus.* Itaque quæſtioni huic reſpondendum eſt cum diſtinctione.

2 Aut Exempti agunt, defendunt, ſeu interveniunt pro ſubditis, præcipuè & principaliter ad utilitatem & commodum ſubditorum, ita ut jus ex actione ſeu interventione inſtituta quæratur tantummodo ſubditis, & tunc non poſſunt. *tex. authoritate §. inhibemus ubi glo. Franc Anchar. & DD. de privil. in 6. Abb. c. licet cauſam n. 13. & Fel. n. 12. de probat. pulchrè Innoc. c. dilectis filiis n. 2. de appellat. ubi Franc. 4. Rota, deciſ. 13. de judic. in novis Bald. c. 1. §. injuria nu. 5. de pace Juram. Firm.*

3 Ratio eſt, quia ejuſmodi lis non concernit Dominos ſed tantum ſubditos, nemo autem alienæ litis idoneus defenſor eſt ſine mandato ſeu ſatiſdatione. *tex. §. ſi verò inſt. de ſatiſdat. l. qui proprio §. qui alium ff. de procurat. l. in eo quod plus §. 1. ff. de Reg. juris:* Exemplum, ſi furtum ſit factum ſubditis, aut injuria in contumeliam tantum ſubditorum, imputent enim ſibi ſubditi, quod res negligenter cuſtodierint, aut injuriam juridicè non vindicaverint. *glo. d. §. inhibemus.*

4 Aut exempti intervenire volunt pro ſubditis, eò quod ipſorum interſit, etſi non principaliter, tamen in conſequentiam, & aliquo modo ſicut ſtatus & conſervatio Eccleſiarum tangit Epiſcopum, aut ſi contra ſubditos de Exemptione ſeu ſubjectione diſceptetur, aut collecta eis indicatur, cultura agrorum turbetur, aut in contumeliam Dominorum injuria inferatur, tunc rectè pro ſubditis agunt & in judicio intervenire poſſunt. *Doctè Faber. l. cum aliquid C. ubi cauſa fiſcales.* Ratio eſt, quia factum ſubditorum quando tangit Dominum, ipſe Dominus turbari, injuria affici & ſpoliari videtur, *tex. l. vim facit ff. de vi & vi arm.* Et ideò ei competit actio de dolo vel utile

5 interdictum, uti poſſidetis vel recuperandæ. *glo. d. §. inhibemus. Innocent. d. cap. dilectis ubi Abb. n. 6. Anchar. Clem. 1. n. 3. 6. & 11. de reſcri.* Aut etiam actio injuriarum *§. ſervis autem inſt. de injuriis, l. item apud §. pen. & fin. ff. eod. Bart. l. 1. §. item ait, n. 1. eod.*

6 Quod ipſum receptum eſt in Clerico, Monacho, Cive, Vaſallo, quorum nomine Epiſcopus, Abbas, Civitas, Dominus injuriam experiri poſſunt. *Apoſt. ad d. §. item ait*

ait, Franc.d.cap.dilectis num.5. ubi Innoc.n.2. Bald.d.§.injurian.8. Quæ diſtinctio non modò locum ſibi vendicat in prima inſtantia, verum etiam in cauſis appellationum, 7
quilibet enim pro ſuo intereſſe appellare poteſt. *tex.ca.cum ſuper de re judic. & l.ſæpe ff.eod. Gaill. lib.1.obſ.122.* ac appellationi per alium interpoſitæ adhærere, *d.cap.dilectis* 8
ubi Innocent.num.2. Franc.num.5.Spec.de appellat. §.1.num.15. DD.d.l.ſæpe & d.cap. cum ſuper Guid.q.464. Gaill.lib.1.obſ.125.& obſer.70.num.1.& 4.

Poſtremo de interventione, quæ fit animo novandi ſeu mutandi judicium, videatur doctè Caſtrenſis id doctè examinans, *in l.ſolutionem nu.2.& 3.ff.de ſolut.& ego infra qu.ſeq.num.12.& ſeqq.* 9

QUÆSTIO XXXVII.

Interveniens, an cauſam ad ſuum forum trahere poſſit.

SUMMARIUM.

1. *Intervenire oportet coram judice prævento.*
2. 6. *Clericus defendens, an trahit cauſam ad ſuum forum.*
3. *Interveniens non poteſt declinare judicem ex ſua perſona; ſecus ex perſona conventi.*
4. *Fiſcus intervenientis, trahit cauſam ad ſuum forum.*
5. *Argumentatio valet ab habentibus ſpeciales judices, ad exemptos.*
7. *Procurator in rem ſuam utitur propriis exceptionibus.*
8. *Interveniens recuſat judicem.*
9. *Cenſuales exemptorum non ſunt exempti.*
10. *Quid de famulis. Mercenariis, Colonis.*
11. *Interventio duplex.*
12. *Altera per quam adſiſtitur tantum liti, altera vero qua litigans à judicio liberatur, & in intervenientem transfunditur.*
15. *Priori, ſententia ferenda eſt in partem originalem principalem limita ut n.23.*
16. *Poſteriori ſententia ferenda eſt in ipſum intervenientem.*
17. 18. *Per interventionem prioris ſpeciei, cau. non retrahitur ad forum intervenientis, ſecus per ſecundam.*
19. *Cantela ut fidejuſſor exempti exemptione gaudeat.*
20. *Poſteriori interventione quis ſit Dominus litis.*
21. *Cautela eſt ut proteſtatio omittatur non admittenda interventionis.* (tenda.
14. 22. *Interventio neceſſario ne ſit admit-*
23. *Curialis habens intereſſe ad cauſam, appellans à ſententia in partibus, cauſam ad curiam trahere poteſt.*

IN hoc articulo videntur pugnantes ſententiæ, & quidem pro negativa expreſſi 1
textus, qui enim intervenit ad defendendum, non poteſt allegare privilegium

ſui

Digitized by Google

ſui judicis, ſed debet defendere coram judice prævento. *tex.l.venditor ff.de judiciis tex. l. 1.C.ubi in rem actio.*

2 Secundò, Clericus cui lis eſt denunciata ad defenſionem accedens, trahere non poteſt cauſam ad forum ſuum, ſed debet defendere & ſtare ſub judice Laico, qui præventus fuit. *Bald.& DD.d.l.venditor, Abb.cap.ult.de empt.& vendit.cap.quoniam frequenter.§.in aliis nu.18.ut lite non conteſtata.Anchar.cap.ea quæſt.17. de reg.Jur.in 6. Covarr.pract.quæſt.cap.8.num.3.Aufrer.ad Capell. Tholoſ.Deciſ.360. Rebuff.de dilat, art.4.glo.unica nu.1.Caballin. de evict.§.3.num.11. Fachineus lib.2.Controv.cap.37.ubi dicit eſſe communem.* Idem videtur ſtatuendum in Exemptis propter Analogiam de qua hactenus frequenter meminimus.

3 Tertiò, quia interveniens non poteſt ex perſona ſua forum declinare. *latè Gail. lib.1.obſ.71.num.2.& ſeq.* Undè licet Camera rationaria ſit judex competens in cauſis concernentibus bona Principis, ſi tamen procurator Principis conveniretur ad garandiſandum, debebit aſſiſtere liti coram judice quo Reus vocatus eſt. *Theſſaurus Ped.dec.213.ubi id ita concludit.*

4 Pro affirmativa autem non deſunt plurimæ auctoritates, & quidem imprimis fiſcus ſuperveniens ad defenſionem alterius, cauſam trahit ad ſuum judicem quem habet ſpecialem, ex quo ab aliis judicibus eſt exemptus. *l. ad fiſcum C.ubi cauſæ fiſcales l.3.ubi glo. & DD.C. de iure fiſci lib.10. Caſtrenſ.d.l. venditor latè Capicius Deciſ.197. Rebuff.de dilat.art.4.glo.unic.num.9.l.1.& 2.C.ſi adverſ.fiſcum Caballin.d.§.3.quæſt.3. num.*124. Idem videtur cenſendum in Exemptis, quippè quod habeant etiam ſpeciales ſuos judices.

5 Procedit enim argumentum ab habentibus judices ſpeciales ad Exemptos, ut de Vaſallis Clericis, Scholaribus, aliiſque ejuſmodi dictum eſt ſupra *lib.1.quæſt.45.n.5.*

Secundò, quod de Clerico argumentum eſt allatum, non eſt planè expeditum,

6 ſunt enim non pauci qui exiſtimant Clericum denunciatum ut aſſiſtat cauſæ, retrahere poſſe cauſam ad ſuum judicem Eccleſiaſticum, *glo.cap.nullus Clericum 11.qu.1. Spec.de 1.& 2.decreto §.reſtat.verſ.quid ſi Dominus n.24.Imol.in l.non ſolum §.quod vulgo ff.de uſucap.Jo.de Platea d.l.3.c.de jure fiſci lib.10.Aret.§.actionum nu.19.inſt.de act. & latiſſimè in rub.inſt.de except.num.17. Jo.de Arnovo ſing.69.& d.l.venditor, dicens quod ita ſervetur de conſuetudine. Jo.Faber.§.fin.nu.7.inſt.de ſatiſdat.*

7 Tertiò, interveniens venit tanquam procurator in rem ſuam & pro ſuo intereſſe, cujuſmodi poteſt beneficium ſeu privilegium aut exceptiones ex ſua perſona competentes allegare. *l.Procurator ad exhibendum §.1.ubi glo.& add.Marg.Barth. & DD.ff.rem ratam haberi l.idemque §.generaliter ff.mandati.latiſſimè Barth. diſputatione ſecunda.*

8 Quartò, interveniens poteſt quandocunque ex perſona ſua judicem recuſare tanquam ſuſpectum, aliaſque exceptiones dilatorias opponere. *Angel.ſi quis libertatem*

Digitized by Google

tatem n.2. de petit. hered. Abb. cap. Cum ſuper nu.2. de offic. deleg. Afflict. deciſ. 235. in fine. Vant. de nullit. ſent. tit. quis poſſit dicere de nullitate nu.20.

Pro ſolutione præmittendum primò, cenſuales exemptorum alioſque homines 9
eorum proprios non eſſe exemptos, nec Papam eos habere pro exemptis. *Franc. d. cap. auctoritate §. inhibemus de privileg. in 6.*

Quid autem de familiaribus exemptorum, famulis, mercenariis, adſcriptitiis 10
Colonis tradunt alibi Doctores, & dictum eſt à me ſupra. *Franc. cap. licet de privilegiis in 6. num.2. & 3. glo. cap. penult. eod. in decretalib. in Clem.1. de religi. & vener. ſanct. Jaſ. l. ſcriniarius nu.1. C. de teſtam. milit. in l. ſervi electione §. labeo n. 8. & 9. ff. de leg. 1. in l. 1. ff. de conſtit. Imber. inſt. Foren. lib.1. cap.28. glo. ver. miniſteriales vide ſupra lib.1. cap.30 dixi infra lib.4. quæſt.38.*

Præmitto ſecundò, dupliciter ſumi interventionem, quantùm ad hanc quæſtionem 11
attinet, primò quando tertius adeſt adſiſtitque cauſæ, ad eam una cum principali inſtruendam defendendamve, quod fit, quando utriuſque intereſt tam litigantis ſcilicet, quam tertii; tum enim tertius ille ſi vult, poteſt adſiſtere cauſæ, eamque inſtruere.
l. Principaliorem ubi Bald. & DD. C. de liberali cauſa. Innocent. cap. Cum ſuper num.5. & 6. ubi Butrio & Abbas num.29. Felin. nu.16. de re judicata. Barth. l. ſi pro luſorio §.1. nu.1. ff. de appell. Gaill. lib.1. in obſer.70. nu.19. verſ.2. Vide Caſtrenſ. l. ſolutionum num.1. & 2. & 3. ff. de ſolut. ubi ſuccinctè & doctè Mindanus tract. de continentia cauſæ cap.8. num.17. ubi id explicatur fol.153. 12

Secundò, quando tertius remoto litigatore intervenit, ac omnem cauſam animo novandi in ſe ſuccepit, quod fit, cùm cauſa principaliter concernit intervenientem, 13
dicitur autem ad eum principaliter pertinere, cujus primo omnium maximè intereſt, quæ interventio neceſſariò admitti debet, *l. ſæpe de re jud. l. ita tamen §. nunc videmus, ff. Judic. ſolvi. Jo. Wameſ. conſ.155. nu.9. to.1. vide infra nu.21.* Secundariò vero ad eum,
qui per quandam conſequentiam lædi poſſet. *Bald. d. l. Principaliorem in pr. l. Titia. ff. ſol. matr. d. l. ſæpe Barth. ſi pro luſorio Gaill. d. obſ.70. num.15. & obſ.126. num.2. DD. d. cap. cum ſuper.* Inter utramque ſpeciem hæc differentia eſt, quod priori ſententia 14
diffinitiva ſit ferenda non in tertium intervenientem, ſed in partem principalem. 15
Innocent. d. cap. Cum ſuper num.5. & 6. ubi Anton. de Butrio num.20. Abb. n.8. de re judic. Bald. auth. hodie nu.6. C. de appellat. Gaill. lib.1. obſ.122. num.8. Poſteriore verò,
quando tertius principaliter intervenit pro ſuo intereſſe & cauſam proſequitur, verba 16
ſententiæ dirigenda ſunt in illum tertium, & pronunciandum ſecundùm formam petitionis. *DD. ubi ſupra & Butrio num.20. Gaill. d. num.8.*

His præmiſſis, reſpondetur ad quæſtionem cum diſtinctione, aut enim exemptus adſiſtit tantum litigatori, defenditque eum hoc pacto judicio interveniedo, 17
quod in perſona alterius ſubſtantiatur, eo caſu intervenire debebit & defendere non coram privilegiario ſuo judice, ſed coram ordinario ſeu prævento, & ita procedit

cedit

Digitized by Google

cedit lex venditor de judiciis. *Abb.d.cap. fin.de empt. & vendit. Afflict. deciſ. 217. Natt. Conſ.324. Coſtalius d.l.venditor ubi ita diſtinguit.*

18 Aut verò judicium ſubſtantiatur & radicatur in perſona exempti intervenientis ſecundo quo diximus modo, tunc is in perſona ſua declinare poterit & cauſam revocare ad ſuum forum. *Angel.d.n.17. Aufrer.ad Capel. Theoloſ. deciſ. 360. verſ. ſecus ubi Laicus. Caballinus d.§.3.num.121. Joan. Faber.d.§ fin.num.7. Inſtitut.de ſatiſdat. Socin. Jun.conſ.66.num.5.part.1.ubi dicit, quod ſi Colonus nominet ſuum Dominum, quod actor ſequi debeat Judicem Domini. Caroc. tractat. de locato part. 2. tit.de nominationibus ubi idem concludit, text. gloſſ. & DD. cap. auctoritate, §. inhibemus de privileg num.6. Cavalcanus parte prima deciſ.8.num.16. Rimınald. Conſ.576. volum.4. late Decianus conſ. 18. num. 6. & ſeqq. vol. 3. eleg. Mindanus de contin.cauſa. cap. 8. articul. 17. fol. 153.* Ratio eſt, quia ejuſmodi interveniens comparet velut procurator in rem ſuam, qui exceptiones ex perſona ſua competentes objicere poteſt. *l procurator ad exhibendum §.1. ubi DD ff. rem ratam haberi.* Unde poſſeſſor aut colonus conventus ſi in judicio nominet Clericum aut exemptum, cauſa retrahetur ad Epiſcopum vel judicem exemptorum, latè id probat Aufrer. *d.deciſ.360. verſ. Secus ubi Laicus poſſeſſor, Caball ubi ſupra & Socin.*

19 Hinc dixit Molina, quod licet privilegia debitorum ſint perſonalia, neque fidejuſſori competant. *l. verum ff. pro ſocio l.etſi fidejuſſor, l.ne ſennius. ff. de re judic. vide ſupra l. 1. quaſt.47. num.4.* Si tamen fidejuſſor hoc conſilio utatur ut tanquam defenſor neceſſarius principalis debitoris judicium loco & nomine illius ſuſcipiat, privilegium illius in ipſum redundabit. *Doctè Molina de Juſtitia & Jure tom. 2. diſput. 413. verſ. quamvis hoc. fol. 735. Mudaus ad d.l. verum §. Item videndum fol. 49.* quod conſilium tamen Raphaeli Cumano non placuit. *l. etſi fidejuſſor. ff. de re jud. Mudaus d.§ idem videndum in fin. fol. 49.*

20 Ratio ſecunda, quia per iſtam ſpeciem interventionis fit quis Dominus litis ſuſcepto in ſe hoc pacto judicio animo novandi, reo originali ipſo jure à lite liberato, *gloſſ. l. non ſolum circa finem magna gloſſa. ff. de procurat. Barth. in ſuis diſputat. quaſtio.*

21 *2. verſ. ſolutio numer. primo, Caſtrenſ. dict. l. venditor. numero ſexto, doctiſſimè Caſtrenſ. l. 1. C. ubi in rem actio.* Unde inolevit bona praxis laudata per Hieronym. Cagnolum, ut pars proteſtetur ſe nolle admittere interventionem animo novandi judicium. *Cagnol. in d. l. venditor per l. ſi mandato meo §. 1. ff. Mand Natt. conſ. 630. dubio ſecundo. Aret. l. à ſententia colum. 3. ff. de appellat. Caball. d. §. 3. numer. 120.*

22 An autem, & quando ejuſmodi interventionis ſpecies animo novandi ſit invita parte admittenda, ſunt gloſſæ, ut eſt videre apud Caſtrenſem contrariæ, *d.l. venditor num.6.* Paucis Bartholus hunc articulum accuratè examinat & diſſolvit, ad quem recurri poterit. *d.l. ſi pro luſorio §.1. num.1. & ſeq. ff. de appellat. & d. ſua diſputatione 2.*

verb.

verb. ſolutio numer.1. & ſeq. Faber.§.fin. inſtitut.de ſatiſdat. & doctè Caſtrenſ. d.l.1. quem vide. 23

Quod autem ſupra dictum eſt, in priori interventionis ſpecie declinatoriam obiici non poſſe, fallit, ſi ea objiciatur ex perſona rei conventi, tertius enim pro jure & intereſſe ſuo ad defenſionem cauſæ comparens, poteſt etiam poſt litem conteſtatam declinatoriam obiicere ex perſona conventi, quam conventus vel noluit proponere, vel neglexit, *Innoc. cap. Capitulum ſancta Crucis numer. 5. de reſcript. Rom. ſing. 630. ubi Apoſt. Rom Conſ. 347. Gall. lib. 1. obſer. 7. num. 3.*

Deinde, quod curialis habens intereſſe ad cauſam, appellans à ſententia in partibus, cauſam ad curiam trahere poſſit, tradit Joannes Baptiſta Marcheſanus *De commiſſionibus part. ſecunda, cap. 6. num.* 65. Quid autem in fidejuſſore ſcholaris, an is gaudeat privilegio ſcholaris pro quo fidejuſſit, conſule Wameſium laudatiſſimæ eruditionis virum, meum quondam in Academia Lovanienſi Doctorem conſil. 357. num. 3. tom. 2. qui reſpondit non gaudere; imo ne quidem ſcholarem poſſe ſuo privilegio cauſam ipſius fideiuſſoris inſtitutam avertere ſeu divertere à competente judice fidejuſſoris ad ſuum judicem; quibus porrò rationibus apud illum videto. 24

QUÆSTIO XXXVIII.

Ordinarius coram quo res fuit evicta, poteritne cognoſcere circa intereſſe in emptorem & exemptum venditorem, cui lis fuerat denunciata?

Videbatur quod ſic: quia intereſſe illud venit in conſequentiam primæ litis *arg. l. cum vendente ubi Caſtrenſ. C. ubi cauſæ fiſcales.*

Contrarium tamen receptum eſt. Siquidem id non procedit in Clerico venditore, cujus reſpectu non habetur ratio dictæ ſequelæ ſeu conſequentiæ talis litis, lex enim erubeſcit ex hac ſequela eum judicem facere, quem Clericus ſeu alius quiſpiam Exemptus non poſſet eligere. *Cagnol. d. l. venditor Angel. l. qui abſente de procurat.* Id quod in quibuſvis aliis qui fori privilegio renuntiare non poſſunt, receptum eſt, *Caſtrenſ. l. 1. C. ubi in rem actio. Caballin. de Evict. §. 3. quaſt. 4. nu. 130,* eo enim in caſu judex cauſæ præparantis non poteſt eſſe judex cauſæ præparatæ, *dixi ſupra lib. 1. quaſt. 26, numer. 27. & lib. 2. qu. 4. num. 10. latè Cacher. Dec. 78.*

Digitized by Google

QVÆSTIO XXXIX.

Excommunicatus ſub conditione, ſi interim eximatur ab ordinario, an veniente conditione ligabitur excommunicatione?

SUMMARIUM.

1. *Negativam tenet Archidiaconus.*
2. *Fictio retractiva non habet locum in cenſuris.*
3. *Affirmativam, verò tenuit Ioann. Andrea.*

1 QUod veniente conditione Exemptus non ligetur, cenſuit Archidiaconus, *in cap. ut animarum, de conſtit. in 6.* eique aſſentiri videtur Navarrus *in Manuali cap. 27. n. 273. Miſcella 2. verſ.* 10. quia fictio retrotractionis non habet locum in cenſuris,
2 *arg. cap. licet de ſent. excom. in 6.* At verò è contra ſtetit plena diſputatione Joan. Andr. *in cap. cum ſunt partium de Reg. Iur. in 6. & cap. præterea de appell.* Compendii gratia ſatis nunc ſit lectorem remiſiſſe ad ipſos fontes. *vide gloſſam & alios in cap. Salonitatæ in verb. ſub excommunicationis diſt. 63. Borgeſium tract. de irregul. & diſpenſ. part. 6. tit.*
3 *an ne excommunicatione requiratur num. 11. remiſſivè. Faber l. ſtatu C. de teſtament. manumiſſione.* Idem tractant permulti in non abſimili materia apud Tiraquel. *de retract. conſanguinit. §. 1. gloſſ. 10. num. 42. & ſeqq. Gregorius Sayrus in Theſauro Theologiæ Moralis part. 1. lib. 1. cap. 21. num. 18. & latè nu. 19.* ubi aſſentitur Joan. Andr. dicens, quod juriſdictio non tollatur mutatione fori, quod per ſententiam præventum eſt, *Arg. cap. præterea 2. de appell. ubi latè glo. in verb. impedire: ubi Innocent. num. 1. Abb. num. 10. Marian. Socin. in cap. ſacro num. 162.* dicens hanc opinionem eſſe communem de ſent excomm. *Hugol. de cenſur. Eccleſ. tab. 1. cap. 20. §. 6. num. 1. Covarr. cap. alma mater 1. part. §. 10. num. 6. de ſent. excom. in 6.*

QVÆSTIO XL.

Sententia contra exemptum ab ordinario lata, an ſubſiſtat?

SUMMARIUM.

1. *Sententia ordinarii lata in Exemptum, eſt nulla.*
2. *Etiamſi ſit excommunicatoria: limita ut ibi.*
3. *Aut non comparuerit ad allegandum privilegium.*
4. *Item licet ordinarius decreverit ſe competentem.*
5. *Poteſt de nullitate dici poſt longum tempus.*
6. *Excipitur niſi fuiſſet de Exemptione in judicio cognitum.*

7. *Sen-*

7. *Sententia lata non obſtante privilegio contra jus litigatoris, tenet ſi non appelletur.*
8. *Confeſſio rectoris Eccleſiæ, nocet Eccleſiæ.*
9. *Non tenet, ſi privilegium habeat clauſulam irritantem.*
10. *Sententia valet, ſi ordinarius ſit in poſſeſſione.*
11. *Item ſi Epiſcopus ipſemet exemiſſet.*
12. *Sententia lata in negotio Exemptionis ſuperiore non vocato, non ſubſiſtit.*

DUplex eſt hujus quæſtionis membrum, Prius an obſit Exempto; poſterius an præjudicet ſuperiori Exemptorum.

Quod ad prius, recepta eſt omnium opinio, ſententiam ordinarii latam in exemptum tanquam ab incompetente nullam eſſe, id quod licet alibi à nobis fusè probatum ſit, non abs re erit, ſi idem hoc loci confirmetur ſequentibus auctoritatibus & limitationibus, *latè & doctè Caſtrenſ. Conſ.431. per tot. part.1. Abb. cap.1. nu.19. de re Jud. Felin. cap. ſignificaſti num.4. verſ. demum de foro compet. ubi etiam Abb. cap. cum tempore ubi DD. de arbitr. Gaill. lib.1. obſ.40 Spec. de ſent. §. octavo verſ. Item eſt nulla. latè Nellus tract. de bannitis, Rubr. de his qui poſſunt bannire nu.3.* Limita dictam concluſionem, niſi expreſſè concedatur Epiſcopis ſeu ordinariis ut certis in caſibus poſſint per cenſuras contra Exemptos procedere, ut in caſu Decreti Concilii Trid. Seſſ.25. de Regul. cap.5. & Seſſ.22. & ita tenent Gambara. *de off. leg. lib.8. cap. ult. num.77.* Henricq. *lib. 7. de Indulg. cap.25 num.7.* 1

Extenditur primò, ad ſententiam excommunicationis latam ab quolibet ordinario, quæ Exemptos afficere non poteſt. *Late Gigas de penſionibus quaeſt.60. Bellenc. de charit. ſubſidio. quaeſt. 24. num.2. adde ſupra quaeſt.7. num.11.* 2

Extenditur ſecundò, etiamſi Exemptus non compareat ad proponendum declinatoriam exemptionis, nihilominus enim ſententia nulla eſt quoad principale, licet diſtinguendum ſit, ut fecimus ſuo loco. *eod. lib. quaeſt.6. & 7.* quo ad contumaciæ punitionem aut condemnationem expenſarum. 3

Extenditur tertiò, etiamſi ordinarius decreviſſet ſeſe competentem, nec ab ejuſmodi decreto competentiæ fuiſſet appellatum, Quia decretum competentiæ non juvat, quando juriſdictio expreſsè, aut tacitè prorogari non poteſt, qua de re dictum eſt ſupra. *d. quaeſt.7. verſ. Amplia tertiò num.8.* 4

Extenditur quartò, adeò, ut de nullitate ejuſmodi ſententiæ dici poſſit, poſt curſum longi temporis. *Ang. poſt. glo. l. ſicut de praeſcript.30. annorum, Card. Clem.1. quaeſt.14. de re judic.* 5

Limitatur primò hæc concluſio, niſi de exemptione in judicio fuiſſet cognitum per modum declinatoriæ, ea quæ rejecta proceſſum ad ulteriora citra appellationem, eo enim caſu ſententia in principali lata ſubſiſtet in præjudicium exempti. *Felin. cap. ſignificaſti, n.4. verſ. demum Abb. d. cap.1. num.19. verſ. ſecus puto ſi exemptus produxiſſet. Felin. & DD. cap. ad audientiam de praeſcript. ca. dilectus de Capell. Monach.* 6

Digitized by Google

Fel. in Repert.verſ ſententia lata contra Exemptum fol.116.col.3, in fin.& in cap. Cum acceſſiſſent num.28. verſ.hanc regulam limito de conſtu.Caſtrenſ.l.hi qui numer.5.C.de appellat.

7 Tum quod ſententia lata non obſtante privilegio contra jus litigatoris mero jure tenet ſi non appelletur, *cap.cum inter ubi DD.de re jud ubi Abb.num.1. & d.cap.1.nu.19.l.cum prolatis ubi DD.de re judic. Marant.de ord.judic part.4.diſt.5. num.7. Caſtrenſ.d.l. hi qui num.5.* Tum quod ita agendum videatur à confeſſione judiciali ad

8 ſententiam, argumenti genus in jure validum. Confeſſio enim rectoris Eccleſiæ exemptæ nocet Eccleſiæ, non tamen Papæ, *Abb.cap.dilectus num,4.cum add & num,18.de Capell.Monach.dixi ſupra eod.lib.cap.31.num.2.& 3.* Ita & ſententia,

9 Quæ tamen doctrina ſublimitanda eſt, niſi privilegium exemptionis habuerit adjunctam clauſulam irritantem, cujus vires nolo hic iterum refricare, *vide ſupra eod, libr.qu.5.& infra lib.4.quæſt.63.adde Fumum verbo Exemptio nu.2.in fine.*

10 Limitatur ſecundò, niſi ordinarius ſit bona fide in quaſi poſſeſſione juriſdictionis contra exemptos, tum enim ſecundum Abbatem ſententia ſubſiſteret, *Abb.cap. Cum dilectus num.5. de Religioſ.domibus.* Idque niſi privilegium habeat clauſulam irritantem, *Baldus de præſcript. in 5.parte quintæ partis quæſt.8.& 9. Navarr.in comment, de ſpol.Cleric. §,14.num,2.tom,1.vide infra lib.4.quæſt.63.*

11 Limitatur tertiò, niſi ſententia fuerit lata ab Epiſcopo, eo caſu, quo exemptio ab ipſomet emanaſſet, ſeu quo ipſemet exemptionem conceſſiſſet. *cap.ſuborta ubi DD. de re jud.*

12 Quoad poſterius, ſententia lata in articulo & quæſtione exemptionis ſuperiore cujus intereſt, nec præſente, nec vocato non ſubſiſtit, *Felin.cap.auditis nu.25.de præſcript.& in repert.verſ. Sententia lata contra & d.cap.ad audientiam & cap.cum acceſſiſſent.* Intereſt enim ſuperioris intervenire & adeſſe liti agitatæ ſuper jure ſuperioritatis vel exemptionis. *latè Abb.& DD.cum ſuper num.16.& per tot.de re jud.cap.2. num.16.de reſt.in integ.dixi ſupra quæſt.36.& 37.* Id quod Alexander, ut fusè, ita & doctè nobis explicatum reliquit hoc verborum tenore, *in l.ſæpe num.*100.101.102, *& ſeqq.de re judicat.*

„ Ex quo infertur, quod ſi ſubjectus Papæ contenderet de privilegio libertatis, di-
„ cens ſe tantum Papæ eſſe ſubjectum, ſententia contra eum lata præjudicaret Papæ
„ ſcienti, quia ſubjectus à Papa habet cauſam, id eſt, eandem libertatem quoad alios,
„ pro hac allegatur argumentum cap. *ſuborta de re judic.* & idem dicit Anton. in
„ cap. *Cum ſuper in 3. quæſt. de re jud.* dicens, iſta eſſe de mente Bartholi in d.l.
„ *ſæpe in quæſtione de liberto.* Fatetur tamen Anton. quod quo ad poſſeſſionem præjudi-
„ cabitur ſcienti ſecundum Innocen. *ibi in gloſſ.magna*, & ita intelligitur ſecundùm
„ eum ille text. quando ſententia eſt lata ſciente Epiſcopo Obetenſi prætendente
„ ſubjectionem: nam quo ad præjudicium quaſi poſſeſſionis ſententia exequetur,

niſi

Digitized by Google

niſi appellet, & idem tenet ibi Joan de Imola, idem vult etiam Anton. de Butr. in cap. *inter quatuor*, *de major & obed.* Sed Dominus Abbas in d.cap. *cum ſuper*, dicit, quod communis eſt opinio, quod non præjudicet quoad proprietatem ſcientis, ſed quoad poſſeſſionem, dicit tamen quod Cardinalis Fortius dicebat, videlicet quod ſi ille cui litigans ſubjectus erat, quaſi poſſidebatur à ſuo ſuperiore, ſententia lata contra ipſum litigantem, non præjudicabit etiam ſuperiori, ſcienti quoad privandum eum illa quaſi poſſeſſione, quia text. ibidem dicit, quod debet mandari ſententia executioni abſque præjudicio Obetenſis Epiſcopi. ſed maximum præjudicium eſſet amittere poſſeſſionem, §. *commodum*, inſtit. *de interdict.* Unde intelligebat Cardinalis illum text. & cum eo tranſit Abbas, quod quando ſuperior non erat in quaſi poſſeſſione, nam ubi aliàs ſi ignoraſſet, potuiſſet impedire executionem ſententiæ. cap. *venient*, ubi id not. Innocent. *de teſtib.* Barth. *l. à. Divo Pio.* §. 1. & § *ſi ſuper de re jud.* nunc non poterit ex quo fuit ſciens & non appellavit, & iſte ſit caſus dicti capituli, *cum ſuper ſecundum eos.* Tamen eſt magna divinatio & reſtrictio ad iſtum textum, teneo igitur quod in proprietate non præjudicet, eò maximè, quia tenui ſuprà num. 100. & ſeqq. quod ad jus patronatus liberti habentis cauſam à patrono, ſententia lata contra libertum, non præjudicet patrono ſcienti, niſi patronus in lite interveniat per iſtum textum, uti probavi ſuprà. Quo autem ad præjudicium poſſeſſionis, teneo quod præjudicet ſcienti, pro ut ſe habet communis opinio, maximè propter generalitatem d.c. *cum ſuper*, an autem præjudicet ignoranti quoad poſſeſſionem, pendet ab his quæ infrà dicam in quæſtione de fructuario, & colono, ubi etiam fortificabitur concluſio proximè dicta, ſcilicet quod præjudicet ſcienti quoad poſſeſſionem. Ita Alex. d. num. 102.

QUÆSTIO XLI.

Exempti infrà quod tempus appellare debeant.

Exempti tam extrajudiciali, quàm judiciali gravamine, appellare debent intra decennium, id quod plurimi in hac materia tradiderunt. *Bald. tractat. de præſcript. in quarta parte, quinta partis, quæſtionis duodecimæ, queſt. trigeſima, num. 7. Jaſon. l. falsò, num. 3. C. de diverſis reſcript. l. non ſolum, § morte, ff. de novi operis nuntiat. numer. 50. l. beneficium num. 40. ff. de Conſt. Princip.*

QUÆ-

QVÆSTIO XLII.

Ad quem appellare debeant.

SVMMARIVM.

1. *A ſententia Abbatis exempti in cauſa membrorum non exemptorum, appellandum eſt ad ordinarium.*
2. 3. *Quid ſi appelletur ab ordinario procedente auctoritate non ordinaria, ſed Apoſtolica.*
4. *A judice immediatè ſubjecto ſanctæ Sedi, appellandum eſt ad ſanctam Sedem.*
5. *Appellari tamen poterit ad legatum à latere.*
6. *Legatus Regulariter ſe non interponit cauſis appellationum ad Papam interpoſitarũ.*
7. *A delegato appellatur ad delegantem.*
8. *Ab arbitris juris aſſumptis ſuper recuſatione, appellari debet ad Papam.*
9. *A duobus jud cibus, quorum alter eſt exemptus, debet appellari ad judicem ſuperiorem exempti.*
10. *A ſententia in cauſa reconventionali inſtituta contra exemptum, appellari debet ad ordinarium.*
11. *Ab Eccleſiaſtico Judice nonnunquam appellatur ad cameram Imperialem Spirenſem.*

1 Dico primò, quod à ſententia (verbi gratia) Abbatis aut Prælati Exempti ſententiam ferentis in cauſa membrorum ſive ſubditorum non exemptorum, appellari debeat non ad Papam, qui ſuperior eſt judicis, ſed ad Epiſcopum ſecundùm opinionem communiorem, quam refert & ſequitur Panormitanus, *in cap. ex ore num. 7. ubi Innocent. n. 2. verſ. Item in hoc caſu de privilegiis, Petrus de Vbaldis tract. de Canonica Epiſcopali Capitulo 4. quæſt. 9. num. 3. Barth. l. ſi quando nu. 3. C. de appellat. Joan. Andr. cap. auctoritate in gloſſ. verb. Sedis Apoſtolicæ de privileg. in 6. in ca. cupientes in pr. de elect. in 6. Guymer. in pragmat. ſanctione tit. de cauſis in verb. ſubjectos.* Ratio eſt, quia ejuſmodi ſubditorum reſpectu Prælati exempti ſubjiciuntur Epiſcopo, adeoque tanquam ſuperiori ejus officio incumbit iniquas ſententias ſui inferioris reformare. *Abb. d. cap. ex ore num. 7. in fine.* Pro confirmatione faciunt quæ latè notavit præſ. s Everardi in locis legalibus, *loco à tanquam verſ. 6. & Bartholus d. l. ſi quando & l. 1. §. 1. ff. eod.* dicens, quod ſi Epiſcopus judicet tanquam Laicus, appellari debebit ad judicem Laicum, ſecus autem ſi Prælatus ſententiam ferret in cauſa membrorum exemptorum. *DD. ubi ſupra.*

2 Dico ſecundò, quod ſi appelletur ab ordinario in caſibus quibus contra exemptos procedit jure, permittente auctoritate Apoſtolica ſive delegata, appellari debebit ad Papam, eo enim reſpectu ordinatius major eſt Metropolitano aliiſve quibuſ-

quibuſcunq;.*vide Felin. ca.meminimus n.6.poſt.pr.de accuſat*, ita cenſet Abbas *cap. ad abolendam nu,16.de hereticis, Pavinus tract. de officio & poteſt cap. ſede vacante par.1. q.10.n.3. Juvant quæſcripſi ſupra eodē l.quaſt.14. vide Navarrū conſ.18.n.6.in fine de ſtatu Monachorum par.1.* Licet concluſioni huic adverſetur Hoſtienſis, *d.c.ad abolendam ubi Abb.d.n.16.* Id notat & Alphonſus Villadieg. *in ſpeculo viſitatorū fol.35.n.31.* nitens declaratione ſacræ congregationis 484. Autoris verba referre non pigebit. Is ſic inquit: 3
SI IN VISITATIONE APPELLARI CONTIGERIT AB EPISCOPO SUFFRAGANEO ETIAM TANQUAM SEDIS APOSTOLICÆ DELEGATO PROUT STATUIT SACRUM CONCILIUM TRIDENT. DEBET APPELLARI AD METROPOLITANUM. Ratio eſt, quia quæ Suffraganeus in viſitatione facit, jure ordinario facit, licet auctoritate Apoſtolica ſit factus delegatus, ideo dixit Hoſtienſis cap.2.de officio ordinarii & in ſumma de officio ordinarii, §. *ſunt autem quædam*, quod quando committitur Epiſcopis id quod pertinet ad ejus officium, id fit ut magis timeatur, cap. *quis neſciat* diſt.15. Ita Villadieg. ex eadem radice naſcitur quæſtio num. legatus concurrat cum ordinario in caſibus quibus auctoritate Apoſtolica procedere poteſt contra exemptos. Pro negativa adfertur cap. ſtuduiſti de officio delegati, *Lapus Cardinal. Clem. cum ex eo n.3. & fin. de ſent excom. latiſſimè Jo. de Selva tract. de beneficio par.3. quaſt.66.n.9.10. & ſeq.* quia eo caſu (inquiunt) ordinarius eſt major delegato. At verò pro affirmativa Villadiego, *tract. de legato par.1. quaſt.8.n.21.* qui limitat. cap. *ſtuduiſti* in ordinario delegato ad univerſitatem cauſarum, quem articulum ſatis ſit attigiſſe ſuprà *eod. lib. q.2. ſub fin.*

Dico tertiò, quod à judice immediate ſubjecto ſanctæ Sedi, appellandum ſit ad 4
ipſam Sedem, ratio quia appellationes interponendæ ſunt ad ſuperiorem. *cap. dilecti 66. de appell. facit infrà lib.4. cap.30. l. Imperatores ff. eod. late Spec. de appellat. §. nunc tractemus. Marant. de ord. jud. par.6. in deciſoriis actu 2.n.357.* Exemptorum autem nullus eſt ſuperior niſi Papa, *Abb. d. cap. ad abolendam n.5. & 16. autoritate ubi glo. & DD. de privileg. in 6.*

Non eſt autem hic prætereundum, quod hoc eodem caſu appellari etiam poteſt
ad Legatum de latere, tum quod is juriſdictionem habeat in exemptos velut nota- 5
vit Guymer. *ad pragmatic. ſanctionem tit. de cauſis §. ſi vero in glo. verb. ſubjecto per cap. ſi Abbatem de elect. in ſexto, cap.1. de verb. ſignif. eod. lib. glo. in d. cap. autoritate verb. Sedis Apoſtolicæ & in cap. cupientes in pr de elect. in 6.* tum quod ejuſmodi legatus veniat appellatione ſanctæ Sedis, *Franc. d. c. ſi. Abbatem n.4. cum addit. Barbatia c. actum col.5 de ſolut. & conſ.12. incip. difficile eſt vol.3. dixi ſupra eod lib. quaſt.2.*

Idque hac in materia ſingulare eſt, alioquin enim legatus regulariter de appella- 6
tionibus ad Papam interpoſitis ſine ſpeciali mandato aut delegatione cognoſcere non poteſt. *Guymer. d. §. ſi. vero n. verbo ſubjecto arg. c. quod translationem & cap. ſeq. item cap. ſtuduiſti de officio legati, ubi Henricus & DD. cap. conſtitutus de appellat. Baldus cap.*

Digitized by Google

delecti eod. tit. Niſi extrajudicialiter teſtes examinet, aut alia ad expeditionem cauſæ faciat, ut eam ſic coram ſe inſtructam remittat ad Papam. *DD. d. ca conſtitutus Spec. tit. de remiſſionibus* §. 3. *Guymer. loco jam citato cap. ſuper quæſtionem de officio deleg.* vel niſi partes appellationi ad Papam interpoſitæ renuntiaverint, tum enim ejuſmodi legatus cognoſcere poterit, *arg. d. cap. conſtitutus ubi Henr. & DD. Card. & Io. And. d. c. cupientes Guymer. ubi ſupra.*

7 Confirmatur hæc tertia concluſio, quia quemadmodum à delegato appellari debet ad delegantem. *l. præcipimus C. de appellat. Auth. de ſanctiſſimis Epiſcopis* § *ſi quis contra aliquem collat.* 9. *Maranta in ſpeculo aureo par. 6. in deciſorio actu* 2. *de appellat. numer.* 375.

8 Ita à judice exempto, qui immediatè ſubjectus eſt ſanctæ Sedi, appellari debet ad Papam immediatum ejus ſuperiorem. *ca. licet de offic. legati c. ideo* 2. *quæſt.* 6. *d. c. ſtuduiſti l.* 1. *ubi DD. ff. quis & à quo*, non ſecus quam ab arbitris juris ſeu ſuper recuſatione aſſumptis, à quibus appellari debet ad Papam, velut eorum ſuperiorem immediatum, *cap. ab arbitris de officio deleg. in* 6. *Guymer. in d. verb. ſubjecto, Maranta d. actu* 2. *n.* 365. Cum fungantur vice Papæ, *DD. jam citati.*

9 Dico quartò, quod ſi appelletur à duobus judicibus, quorum alter eſt exemptus, appellari debebit ad ſuperiorem exempti, velut digniorem, per rationes quas ſupra notavi, *l.* 1. *quæſt.* 26. *Imbert. inſt. Forenſ. lib.* 2. *cap.* 6. *glo. fin. in fin. latius per Marant. d. act.* 2. *n.* 381. Majus enim dignum trahit ad ſe minus dignum. *Gaill. li.* 1. *obſ.* 30. *n.* 23.

10 Dico 5. Quod ſi exemptus coram ordinario inſtituat actionem, ibique reconveniatur, appellatio fieri debebit ad ſuperiorem ordinarii, *per not. Archid. c. non ita* 2. *q.* 5. *Imol. c. ſignificantibus de offic. deleg. Aufrer. de poteſt. Sæculari ſuper Eccleſ. perſonis Reg.* 2. *n.* 4. *in fine.*

11 Dico 6. à judice Eccleſiaſtico appellari nonnunquam poſſe ad judicem laicum, ſeu cameram imperialem, quemadmodum poſt Cacheranum *P. d. dec.* 30. late docuit Mindanus *de proceſſ. imper. li.* 1. *c.* 11. *per tot.* id per exempla & Imperiales ordinationes illuſtrans. *adde Gaill. lib.* 1. *obſ.* 30. *n.* 5. *& ſeqq.* qua de re vide Jo. à Chokier fratrem meum, in ſuo tract. de non recipiendis appellationibus ad Cameram Spirenſem.

QUÆSTIO XLIII.

In cauſa exemptionis appelatio qualiter formanda.

FOrmam præſcribit latè Speculator à quo peti poteſt *par.* 4. *de appellat. extra judiciali n.* 5.

QUÆ.

QVÆSTIO XLIV.

Commiſſa ordinario executione, utrum cognoſcet de juſtitia ſententiæ.

ARticulus hic partim pendet à traditis hoc eodem libro quæſtione tertia, partim etiam ex traditis Doctorum, præſertim verò Panormitani latè diſputantis, an executor admittere poſſit exceptiones. *cap. de cætero per tit. de re judic. in cap. fin nu. 12. & ſeqq. de præſumpt. cap. univerſitatis nu. 7. de ſentent. excomm. Quintil. Mandoſ. tract. de Monitoriis queſt. 60. nu. 16. & ſeqq.* Paucis, quod ordinarius exqui non teneatur ſententiam, quam ei conſtat nullam eſſe, nec parere cenſuris & quibuſcunque ordinationibus nullis, latè & doctè traditur apud Navarrum *in repetit. c. cum contingat Remed. 4. per tot. de reſcript. tom. 3.* tum quia Papa non cupit ſua mandata executioni demandari, quando ſubeſt juſta cauſa ab eis ſupplicandi. *Navarr. conſ. 20. n. 2. de reſcript.* tum quia magis oportet obedire Deo quam homini in iquum præcipienti, quemadmodum poſt Andream Siculum & Felinum graviter Decius confirmavit *in cap. ſi quando de reſcript. Navarr. d. conſ. 20. n. 2. in fine, vide infra lib. 4. quæſt. 39.* Quod an indifferenter in mero executore procedat, apud eundem Navarrum *d. conſ. 20. n. 3.* dicentem merum executorem teneri exequi mandatum nedum Papæ, ſed etiam delegati, etiamſi eſſet injuſtum. *cap. paſtoralis §. quia vero de offic. deleg.* ſi tamen talia ſint, quæ executioni demandari poſſint ſine divina offenſione. *Navarr. d. conſ. 20. n. 2.* alioquin ſecus. Quid vero in executore mixto, traditur à Doctoribus citatis, item quid ſi invocetur Brachium ſæculare *v. infra li. 4. q. 83.*

QVÆSTIO XLV.

Quibus caſibus ordinarii juriſdictionem habeant in Exemptos.

SVMMARIVM.

1. *Exempti delinquentes in Diœceſi, puniuntur ab Epiſcopo.*
2. *Etiamſi perſona non exempta delinquerent in loco exempto.*
3. *Paria ſunt locum eſſe extra territorium vel exemptum.*
4. *Exemtio realis non eſt trahenda ad perſonalem.*
5. *Epiſcopus condemnat exemptum in expenſis.*
6. *Ratione rerum non exemptarum ſubiicitur quis Epiſcopo.*
7. *Monaſteria ſubiiciuntur quoad legem juriſdictionis.*
8. *Ordinarius declarat exemptos deliquiſſe.*

Digitized by Google

9. Maximè quando delictum eſt notorium.
10 Cum eſt periculum fugæ, exempti poſſunt capi.
11. Epiſcopi viſitant Eccleſias exemptas.
12. Idque tanquam delegati Sedis Apoſtolicæ.
13. Cognoſcit Epiſcopus in cauſa reconventionali.
14. Prohibendo ſubditis ne accedant loca exempta.
15. Cogit monaſteria exempta ad clauſuram.
16. Exempti ſubiiciuntur Epiſcopo in iis quæ ſunt ordinis Epiſcopalis 78.
17. Cognoſcit inter exemptos in cauſa decimarum.
18. Tenentur exempti ad præſtationem Decimarum.
19. Abſolvit moniales exemptas.
20. Exempti obligantur ad procurationem.
21. Juriſdictionem habet pœnitentialem in exemptos ſed auctoritate Apoſtolica.
22. Item in caſibus c. volentes de privileg. in 6. hoc eſt, in exemptos reali exemptione 17.
23. In populum Eccleſiæ exemptæ.
24. In aſcriptitios exemptorum.
25. Punit exemptos ratione loci qui in loco non exempto delinquunt.
27. Secus ſi exemptio ſit perſonalis 29.
28. Punit eum qui ex loco exempto proiiciendo lapidem lædit alium in loco non exempto exiſtentem.
30. Idem de ſonante campanas in loco exempto vel mandante.
31. Aliud in iniuria verbali.
32. Ratione membrorum non exemptorum Prælati tenentur ire ad Synodum.
33. Monachus exemptus ſine habitu incedens extra Monaſterium, punitur ab ordinario.
34. Archiepiſcopi & Epiſcopi faciunt benedictiones ſolemnes in locis exemptis.
35. Excommunicatus in loco non exempto remanet poſtquam redit in locum exemptum.
36. Exemptus ſi ædificet in loco non exempto, cedit Epiſcopo.
37. In cenſuales exemptorum. Quid de mercenariis.
38. Epiſcopus exercet Juriſdictionem in allegantem ſe exemptum præſcriptione, donec probarit, ſecus ſi ex privilegio.
39. Declarat exemptos excommunicatos.
40. Aſſignat exempto qui deliqui terminum intra quem præſentet ſe Pontifici.
41. Exigit rationem à religioſis executoribus teſtamentorum.
42. Punit abutentes ſuis privilegiis.
43. Idem ſi timeatur Impunitas delicti.
44. Impedit quo minus uſurarii vel excommunicati ſepeliantur.
45. Dotare poteſt Eccleſiam exemptam.
46. Servare debent exempti generalia interdicta.
47. Item ſolvere Synodaticum.
48. Regularibus negligentibus devolutio fit ad Epiſcopum.
49. Confert exemptis cenſuram.
50. Exempti coguntur venire ad publicas litanias ſeu proceſſiones.
51. Religioſi quicunque ſubiecti ſunt generalibus Ordinis, etiamſi ſint Capellani Papæ.
52. Epiſcopus præcipere poteſt ne ſubditi accedant aut communicent cum exemptis.

53. Sub-

Digitized by Google

53. *Subiiciuntur in juriſdictione voluntaria.*
54. *Sequi debent ſtylum ordinarii.*
55. *Obſervare dies feſtos indictos ab Epiſcopis.*
56. *Epiſcopus abſolvit exemptos.*
57. *Punit exemptos coram ſuo tribunali delinquentes.*
58. *Exempti ſubſunt inquiſitioni hæreſeos.*
59. *Quando effectus delicti porrigitur uſque in locum non exemptum.*
60. *Limitandum eſt in exemptione perſonali.*
61. *In notorietate delicti, 68.*
62. *Si excedant ſua privilegia.*
63. *Ob defectum juſtitiæ poterit adiri ordinarius.*
64. *Conveniri poſſunt coram ordinario ratione publicorum officiorum.*
65. *Item familiares Papæ ratione beneficiorum 70.*
66. *Si exemptus contrahat in ſtudiis.*
67. *Ordinarius poteſt pronunciare exemptum eſſe condemnandum.*
69. *Ordinarius celebrat in locis exemptis.*
70. *Subiiciuntur Epiſcopo ratione Capellarum.*
71. *In cauſis mercedum & miſerabilium.*
72. *Ordinarius debet erudire exemptos.*
73. *Ordinari non poſſunt niſi prævio examine.*
74. *Subiiciuntur concurſui.*
75. *Item viſitationi Epiſcopi.*
76. *Supplet negligentiam ſuperioris ordinum.*
77. *Viſitat hoſpitalia exempta.*
78. *Quoad accipiendos ordines.*
79. *Debent venire ad Synodum.*
80. *Subiiciuntur in cauſis matrimonialibus.*
81. *Quoad clauſuram ſanctimonialium.*
82. *Quoad obeundas confeſſiones.*
83. *Item quoad prædicationes.*
84. *Exemptiones perturbant Eccleſiam.*
85. *Ordinarius exercet juriſdictionem in acolitos, Comites Palatinos, Protonotarios, Capellanos regios, præveniendo ſed non impediendo juriſdictionem exemptorum.*
86. *Punit exemptos qui excedunt numerum ſuarum Campanarum.*
87. *Item exercentes illicitas negotiationes.*
88. *Cogit exemptos ut aſſignent ei quem præſentarunt congruam portionem.*
89. *Appellationi non deferet.*
90. *Declarat excommunicatos qui admittunt ad ſepulturam in caſibus à jure prohibitis.*
91. *Ordinarius æſtimat injuriam ſibi illatam.*
92. *Deferentibus cadaver poteſt reſiſti.*
93. *Punit exemptos qui interſunt clandeſtinæ deſponſationi.*
94. *Item qui admittunt ſubditos ad ſolemniſationem matrimonii ſine licentia.*
95. *Ante denuntiationem excommunicationis ordinarius ſummariè ſe informare debet per auditionem teſtium.*
96. *Punit quæſtores.*
97. *Punit rectores hoſpitalium leproſariorum, &c.*
98. *Epiſcopus cognoſcit in omnibus criminibus requirentibus actualem degradationem.*
99. *Epiſcopi eſt degradare.*
100. *Punit eos qui ſibi Epiſcopalia jura arrogant.*

6 Tertius, Exemptus ſimpliciter, ratione perſonæ verò ſecundùm quid, ratione rei ſeu loci, ſi obtineat Eccleſias parochiales, aliave officia quorum adminiſtratio & regimen ſeu cognitio ad Epiſcopum ſpectat, ſi illorum ratione delinquat, ſeu contrahat, juriſdictio contra illum ſpectabit ad Epiſcopum. *Covarruvias pract. quæſt. cap. 11. nu. 5. Franc. ca. 1. § illum n. 4. de verb. ſig. in 6.* At (ut inquit Capicius) licet aliquis ſit exemptus, ſi tamen efficiatur Prior Monaſterii non exempti, poterit tanquam Prior talis Monaſterii conveniri coram ordinario, *Capicius deciſ. 59. n. 2. per cap. 1. de privil. in 6. Navar. conſ. 19. n. 9. de Clericis non reſident. par. 1.* quia poteſt quis eſſe pro parte Exemptus, & pro parte ſubjectus. *Franc. cap. ſi Papa §. & eſt n. 2. eod. in 6.* & ratione rei non exemptæ ſubiici ordinario velut in exemptis, qui aſſumuntur ad regimen loci nón exempti, qui tamdiu ſubſunt ordinario, quamdiu ibi degunt. *tex. cap. cùm capella ubi Innoc. & DD. d. privileg. Brixienſ. in repert. verb. exemptio col. 7. Præſes loco à tanquam verſ. 23. fol. 353.* Ideo exempti omnes quoad ea quæ pertinent ad beneficia non exempta, ſubſunt juriſdictioni Epiſcopi, etiamſi eſſent familiares Cardinalium. *Navarr. conſ. 9. de jurejur. Thomas Zerola in praxi Epiſcopali, par. 1. verb. Exemptio §. 4. & 2 vide infrà caſu 58.* Quod tamen Felino non placuit, quia diœceſanus facere id nequit ſine cauſæ cognitione quæ ei prohibita eſt in perſonas exemptorum. *Felin. cap. fin. n. 6. verſ. & vide omnino de foro compet. fol. 44.* id quod ſuſtineri poteſt in exemptione perſonali, ſecus vero in reali, tum enim ratione rei non exemptæ ſubjectus eſt ordinario, *dixi infra caſu 20. & 54. 58*, atque ita diſtinguit Abb. *d. ca. fin. n. 11. verſ. quoddam eſt privilegium de foro compet.* Et ita intelligendum eſt dogma de quo Rota Noviſſ. *deciſ. 702. num. 1 par. 1.* quod exempti poſſint conveniri coram ordinario ratione rei, quantumvis exemptio ſit lata.

7 Quartus, licet Monaſteria de jure ſint exempta à lege diœceſana Epiſcopi, non tamen à lege juriſdictionis, ideoq; quoad hanc ei ſubiiciuntur, *Bertach. tract. de Epiſcopis l. 4. part. 2. quæſt. 35. n. 80. Bellenc. de charit. ſubſ. q. 28. & ſeqq. Abb. ca. dilectus ubi latè de offic. ord. cap. 1 n. 1. & ſeqq. de ſtatu Monach. cap. ſcientes de cenſib. Innoc. late d. cap. dilecti dixi ſupra lib. 1. quæſt. 15.*

8 Quintus, licet ordinarius nequeat judicare de delictis exemptorum, poteſt tamen declarare & pronunciare eos deliquiſſe, ac ad ejuſmodi declaratoriam ferendam exemptos citare, *late Felin. in cap. non poteſt n. 3. de re judic. Cardin. in Clem. fin. quæſt. 8. de pœnis. Gemin. in cap. Epiſcoporum n. 8. in fine de privileg. in 6. vide infra n. 67. & n. 59.*
9 quod maximè procedit, ſi delictum ſit notorium. *Fel. d. n. 3. vide infra caſu 55.*

10 Sextus, ſi ſit periculum fugæ, poſſunt ab ordinario ſiſti & capi remittique ad competentem. *Fel. d. cap. fin. num. 7. de foro compet. Card. Clem. 1. quæſt. 3. de officio ord. ubi latiſſime Abb. cap. ſacris in fine. de Sepult. Fel. cap. cum non ab homine n. 3. & ſeqq. ubi Abb. de iudic. Abb. cap. fin. n. 11. verſ. Puto tamen de foro compet ubi vide infra li. 4. cap 52. Mynſing. cent. 2. obſer. 65.*

Adjun-

Ad inſtar Clerici, qui nedum à judice Laico, ſed etiam à proprio creditore citari retinerive poteſt, ſi fugæ periculum vertitur, idque ſine periculo excommunicationis. *Abb.d.cap.fin.de foro comp.cap.ut fama de ſent.excom. Caccialup de debitore ſuſpect. quaſt.4.n.2.& ſeqq.Peck.de iure ſiſt.cap.4.n.14.Innocent.& DD.d.cap ut fama. Aufrer. de poteſt.Secularis ſuper Eccleſ.perſon Reg.3.num.15.* Quando autem ſuſpecti de fuga dici poſſint, videatur Caccialup.& Doctores allegati. Item Milis, *verb.ſuſpectus de fuga fol.43ª.*

Septimus, Epiſcopi viſitant Eccleſias quaſcumque quomodolibet exemptas Curatas, prout ſtatuit Concil. Trid. *ſeſſ.7.de refor.cap.7.Rot.Noviſſ.deciſ.344.nu.2. part.1.* Non autem Eccleſias exemptas non curatas, quapropter non poterunt de jure (inquit Villadieg.) viſitare Eccleſias Hieroſolimitanorum, prout etiam cenſuit ſacra Congregatio *declarat.*77.& Pius V.in Bulla 139.incip.Expoſcit, ubi ſtatuit, dictas Eccleſias exemptas viſitari poſſe ſolum in his, quæ concernunt curam animarum & adminiſtrationem ſacramentorum. *Alphonſus Villadieg.in Speculo viſitat.fol.32 num.6.* 11

Præterea, licet Eccleſia exempta ratione fundationis & dotationis non poſſit ab Epiſcopo viſitari jure poteſtatis ſuæ ordinariæ, poteſt tamen tanquam ab Apoſtolicæ ſedis delegato, quemadmodum ſacra Congregatio reſpondit de quadam Lucenſi Eccleſia Collegiata S.Michaelis *declarat.* 4.8. *Thomas Zerola in praxi Epiſcopali part.2.verb.Exempti, Fumus verb.viſitatio numer.4. Sabarell.Clem.attendentes numer.2.in pr.& num.8.de ſtatu Monac.Abb.conſ.26.numer.2. vol.2. Concil.Trid.ſeſſ.7. cap.7.de refor.* Prout quoque viſitant quæcumque beneficia curata non curata, Sæcularia, Regularia qualitercumque commendata, & exempta, tanquam ſedis Apoſtolicæ delegati. *Villadieg.d.fol.32.num.7.* nec etiam Moniales exemptas, *Bellencin.de Charit ſubſid.quaſt.29.nu.7.vol tract.15.fol.392.Ang.in ſumma verb.Monialis n.3.in fine Sabarell.d.Clem.Attendentes,* quibus addo, quod exemptio à viſitatione non comprehendatur ſub generali conceſſione exemptionum. *Rot.noviſſ.deciſ.186.numer.2. part.1.* 12

Octavus, per modum reconventionis de qua dictum eſt ſupra, *qu.29.n.10 & ſeq.*

Nonus, prohibendo ſubditis ne accedant loca exempta, modò tamen id fiat juſta ex cauſa, ſic enim indirectè ſtatuit contra exemptos, quod directè non poſſet. *Barth.l.relegatorium ff.de interdict. Peruſio in cap.ut animarum de conſt.in 6. Angel. in ſumma verb.ſtatutum n.3.ubi vide & Fumus verb.Excommunicatio n.30.in fine omnino, Ang.verb.Exemptus n.10.* 13 14

Decimus, cogunt Monaſteria exempta ut ſervent clauſuram, ad hoc enim Epiſcopi in conſcientia obligantur, *cap.periculoſo: de ſtatu Monach.in 6.Clem. attendentes de ſtatu Regul.Ang verb.Exemptus n.10.verſ poſſunt,* imò obligantur *c.1.§.fin.de ſtatu Regular.in 6.dixi infra caſu 75.* 15

Digitized by Google

101. *Punit eos qui beneficia ad ſuam collationem ſpectantia gravant penſionibus.*
102. *Erigit tribunal in loco exempto in hoc caſu.*
103. *Subditi audiunt divina in locis exemptis, & exempti celebrare poſſunt cum altari viatico.*
104. *Exempti tenentur recognoſcere propriam ſcripturam coram ordinario.*
105. *In cauſis ſalariorum exempti ſortiuntur forum coram ordinario.*
16. *Salaria Advocatorum & Procuratorum peti poſſunt in camera.*
107. *An ulciſcatur injuriam ſibi illatam ab exempto ordinarius.*
108. *Exempti jurant ſoli Papæ.*
109. *Qui eximuntur, an proceſſionibus intereſſe debeant.*
111. *Epiſcopus examinat ſuſcipientes curam animarum.*
112. *Exemptio ſimplex non eximit à caſibus Epiſcopo reſervatis.*
113. *Abbates exempti conferunt ſuis tonſuram.*
114. *Subditi delinquentes in loco exempto, puniuntur ab ordinario.*
115. *Epiſcopus inquirit contra Regulares extra clauſtra degentes.*
116. *Exempti gaudent indulgentiis Epiſcopalibus.*
117. *Socii Curiæ Epiſcopalis Leodienſis ſi ſint exempti, puniri non poterunt ab Officiali, etiamſi in officio deliquerint.*
118. *Ordinarius plus juris habet in exemptos quàm in extraneos.*
119. *Officialem quando deputat in locis exemptis.*
120. *Epiſcopus juriſdictionem habet in Regulares.*
121. *Exemptus locus facit territorium.*
122. *Epiſcopus an poſſit excommunicare & ſuſpendere exemptos impedientes revocationem conjugis è Monaſterio exempto, ſi iſte conjunx validè non fuerit profeſſus, &c.*
123. *Convertit tertiam partem fructuum in diſtributiones quotidianas.*
124. *Præſcribit officiis Eccleſiarum collegiatarum ſervitium competens pro diſtributionibus lucrandis.*
125. *Novas Parochias erigit.*
126. *Coadiutores dat Parochis minus idoneis.*
127. *Transfert beneficia.*
128. *Punit Regulares exemptos extra clauſtra degentes.*

1 QUamplurimi ſparſim in jure reperiuntur caſus, quibus exempti juriſdictioni ordinariorum ſubiiciuntur, quos quaſi per ſatyram collectos lectorum oculis hoc capite ſubiiciam. Imprimis exempti delinquentes in Diœceſi Epiſcopi ſeu in loco non exempto puniuntur ab Epiſcopo ſecundum ſtatuta Diœceſana, Secus vero ſi delinquerent in loco exempto. *cap. 1. ubi DD. de privileg. in ſexto. Franc. cap. 2. num. 10. de conſtit. in 6. late Henricus Botteus tract. de Synodo Epiſcopi parte 3. art. 2. num. 5. Cardin. in repert. Clem. 2. quaſt. 9. de conſtit. Gemin. Jo. Andr. Franc. d. cap. 1 §. nunquid.*

2 Ampliatur, etiamſi perſonæ non exemptæ delinquerent in loco exempto, nihilomi-

ominus enim punientur ab Epiſcopo, ligabuntur ejus ſtatutis ſecundùm Marſilium & ſequaces, *d.cap.2.de conſtit.in 6.* quem ſequitur Federic. *conſ.2. Anchar.cap. à nobis de ſent.excom.rep.cap. poſtulaſti col.16.quæſt.4.de foro compet.* Quorum hæc eſt ratio, quod locus exemptus ſit in Diœceſi Epiſcopi. *ca.grave de offic.ord. ubi Abbas Fel.DD. cap.cum Epiſcopus eod.in 6.* Non exemptus autem ſeu ſubditus Epiſcopi non poteſt excipere contra intentionem Epiſcopi de jure communi fundatam, & ſic de jure tertii. *arg.l.loci §.competit ff ſi ſervit. vendic.*

Præterea, intereſt Epiſcopi, ut ſua Diœceſis purgetur malis hominibus, atqui propter delicta in loco exempto turbatur Diœceſis Ergo. *DD.ubi ſupra.* Verùm opinio hæc Marſilii Federici, Anchorani & ſequacium improbatur à Caldeo & quamplurimis aliis. *Card.d.cap.2.Jo.Andr.Franc.Card.ibid.Franc.in ca.1.de ſtatu Regul.Jaſ.l.fin. Col.1 ff.de juriſd.om jud ubi multos allegat.Sabarell.in rep.cap.perpendimus col.20. verſ. ſed quid ſi delinquit de ſent.excomm. Mar.Socin.conſ.271.col.pen. vol.2. Petrus de Palude in 4.ſentent.diſt.18.quæſt.2.art.2.Bohic.cap à nobis col.2.de ſent.excom. Cald.conſ.13.incip.contra Canon. cum tit.de judic.Marian.cap.poſtulati quæſt.21.de foro competent. Angel.de Clavaſ.in Summa verb. ſtatutum §.2. Silveſt.verb.excommunicatio 2.§.15. verſ. circa prædicta. Fumus verb.excommunicatio n.29.& 30.*

Moventur, quia paria ſunt locum eſſe extra territorium vel eſſe exemptum *d.c. grave ubi DD.glo.Clem.1.de foro compet.* & quem non eſſe exemptum vel exemptum, 3
ſed non in eo de quo agitur loco. *Gemin.cap.Epiſcoporum n.8.verſ.ſubdit.etiam de privil.in 6.v.tamen infra n.18.& ſeq.* Secundò, quia ut quis ligetur, ſtatuto opus eſt, ut ſtatuens habeat juriſdictionem in loco in quem virtus ſtatuti dirigetur, & quod perſona ſit ſubjecta. *cap.Eccleſia ſancta de conſtit.* quorum opinio magis indubitanter teſte Anchor. procedit, quando eſt aliquis Prælatus habens juriſdictionem quaſi Epiſcopalem loci exempti. *Anchor. d cap. poſtulaſti col.16.quæſt.4.*

Limitatur autem hic caſus, ut obtineat tantum in exemptionè reali, quæ ratione loci perſonis conceſſa eſt, de qua loquitur cap.1.de privileg.in 6.

Secus vero ſi exemptio eſſet perſonalis, nam diſpoſitio exemptionis realis non eſt 4
trahenda ad exemptionem perſonalem. *Abb. & Anania c.ad abolendam de hæreticis item in cap.fin.de foro compet.Gemini.in.Franc.d.§.nunquid.Franc.d.§ ſtatuto col.3. & d.cap.1.de ſtatu Regular.in 6.dixi ſupra lib.1.quæſt.2.Angel.in ſumma verb.exemptus n.8.in fine.*

Limitatur ſecundò, niſi ſtatutum conditum eſſet in fraudem exemptionis. *Gem. Franc. ubi ſupr.*

Limitatur tertiò, niſi ſtatutum eſſet contrarium Religioni exemptæ, autoribus Gem. & Franco allegatis dicentibus, ita intelligendum eſſe cap. *nimis, de Privileg.*

Secundus caſus: Epiſcopus condemnare poteſt exemptum in expenſis non proponentem declinatoriam & punire contumaciam, *dixi late ſupra eod.lib.quæſt.6.* 5

Te-

101. *Punit eos qui beneficia ad ſuam collationem ſpectantia gravant penſionibus.*
102. *Erigit tribunal in loco exempto in hoc caſu.*
103. *Subditi audiunt divina in locis exemptis, & exempti celebrare poſſunt cum altari viatico.*
104. *Exempti tenentur recognoſcere propriam ſcripturam coram ordinario.*
105. *In cauſis ſalariorum exempti ſortiuntur forum coram ordinario.*
16. *Salaria Advocatorum & Procuratorum peti poſſunt in camera.*
107. *An ulciſcatur injuriam ſibi illatam ab exempto ordinarius.*
108. *Exempti jurant ſoli Papæ.*
109. *Qui eximuntur, an proceſſionibus intereſſe debeant.*
111. *Epiſcopus examinat ſuſcipientes curam animarum.*
112. *Exemptio ſimplex non eximit à caſibus Epiſcopo reſervatis.*
113. *Abbates exempti conferunt ſuis tonſuram.*
114. *Subditi delinquentes in loco exempto, puniuntur ab ordinario.*
115. *Epiſcopus inquirit contra Regulares extra clauſtra degentes.*
116. *Exempti gaudent indulgentiis Epiſcopalibus.*
117. *Socii Curiæ Epiſcopalis Leodienſis ſi ſint exempti, puniri non poterunt ab Officiali, etiamſi in officio deliquerint.*
118. *Ordinarius plus juris habet in exemptos quàm in extraneos.*
119. *Officialem quando deputat in locis exemptis.*
120. *Epiſcopus juriſdictionem habet in Regulares.*
121. *Exemptus locus facit territorium.*
122. *Epiſcopus an poſſit excommunicare & ſuſpendere exemptos impedientes revocationem conjugis è Monaſterio exempto, ſi iſte conjunx validè non fuerit profeſſus, &c.*
123. *Convertit tertiam partem fructuum in diſtributiones quotidianas.*
124. *Praſcribit officiis Eccleſiarum collegiatarum ſervitium competens pro diſtributionibus lucrandis.*
125. *Novas Parochias erigit.*
126. *Coadiutores dat Parochis minus idoneis.*
127. *Transfert beneficia.*
128. *Punit Regulares exemptos extra clauſtra degentes.*

1 QUamplurimi ſparſim in jure reperiuntur caſus, quibus exempti juriſdictioni ordinariorum ſubiiciuntur, quos quaſi per ſatyram collectos lectorum oculis hoc capite ſubiiciam. Imprimis exempti delinquentes in Diœceſi Epiſcopi ſeu in loco non exempto puniuntur ab Epiſcopo ſecundum ſtatuta Diœceſana, Secus vero ſi delinquerent in loco exempto. *cap. 1. ubi DD. de privileg. in ſexto. Franc. cap. 2. num. 10. de conſtit. in 6. late Henricus Bottejus tract. de Synodo Epiſcopi parte 3. art. 2. num. 5. Cardin. in repert. Clem. 2. quaſt. 9. de conſtit. Gemin. Io. Andr. Franc. d. cap. 1 §. nunquid.*

2 Ampliatur, etiamſi perſonæ non exemptæ delinquerent in loco exempto, nihilomi-

ominus enim punientur ab Epiſcopo, ligabuntur ejus ſtatutis ſecundùm Marſilium & ſequaces, *d.cap.2.de conſtit.in 6.* quem ſequitur Federic.*conſ.2. Anchar.cap. à nobis de ſent.excom.rep.cap. poſtulaſti col.16.quæſt.4.de foro compet.* Quorum hæc eſt ratio, quod locus exemptus ſit in Diœceſi Epiſcopi.*ca.grave de offic.ord. ubi Abbas Fel.DD. cap.cum Epiſcopus eod.in 6.* Non exemptus autem ſeu ſubditus Epiſcopi non poteſt excipere contra intentionem Epiſcopi de jure communi fundatam, & ſic de jure tertii.*arg.l.loci §.competit ff ſi ſervit. vendic.*

Præterea, intereſt Epiſcopi, ut ſua Diœceſis purgetur malis hominibus, atqui propter delicta in loco exempto turbatur Diœceſis Ergo, *DD.ubi ſupra.* Verùm opinio hæc Marſilii Federici, Anchorani & ſequacium improbatur à Caldeo & quampluri mis aliis. *Card.d.cap.2.Io.Andr.Franc.Card.ibid. Franc.in ca.1.de ſtatu Regul.Iaſ.l.fin. Col.1 ff.de juriſd.om jud.ubi multos allegat.Sabarell.in rep.cap.perpendimus col.20. verſ. ſed quid ſi delinquit de ſent.excomm.Mar.Socin.conſ.271.col.pen. vol.2. Petrus de Palude in 4.ſentent.diſt.18.quæſt.2.art.2. Bohic.cap à nobis col.2.de ſent.excom. Cald.conſ.13.incip.contra Canonicum tit.de judic.Marian.cap.poſtulati quæſt.21.de foro competenti.Angel.de Clavaſ.in Summa verb. ſtatutum §.2. Silveſt.verb.excommunicatio 2.§.15. verſ. circa prædicta.Fumus verb.excommunicatio n.29.&30.*

Moventur, quia paria ſunt locum eſſe extra territorium vel eſſe exemptum *d.c. grave ubi DD.glo.Clem.1.de foro compet.* & quem non eſſe exemptum vel exemptum, ſed non in eo de quo agitur loco, *Gemin.cap.Epiſcoporum n.8.verſ.ſubdit.etiam de privil.in 6.v.tamen infra n.18.&ſeq.* Secundò, quia ut quis ligetur, ſtatuto opus eſt, ut ſtatuens habeat juriſdictionem in loco in quem virtus ſtatuti dirigetur, & quod perſona ſit ſubjecta.*cap.Eccleſia ſancta de conſtit.* quorum opinio magis indubitanter teſte Anchor. procedit, quando eſt aliquis Prælatus habens juriſdictionem quaſi Epiſcopalem loci exempti.*Anchor. d cap. poſtulaſti col.16.quæſt.4.* 3

Limitatur autem hic caſus, ut obtineat tantum in exemptionè reali, quæ ratione loci perſonis conceſſa eſt, de qua loquitur cap.1.de privileg.in 6.

Secus vero ſi exemptio eſſet perſonalis, nam diſpoſitio exemptionis realis non eſt trahenda ad exemptionem perſonalem. *Abb. & Anania c.ad abolendam de hæreticis item in cap.fin.de foro compet.Gemini.in.Franc.d.§ nunquid, Franc.d.§ ſtatuto col.3. & d.cap.1.de ſtatu Regular.in 6.dixi ſupra lib.1.quæſt.2. Angel.in ſumma verb.exemptus n.8.in fine.* 4

Limitatur ſecundò, niſi ſtatutum conditum eſſet in fraudem exemptionis. *Gem. Franc. ubi ſupr.*

Limitatur tertiò, niſi ſtatutum eſſet contrarium Religioni exempræ, autoribus Gem.& Franco allegatis dicentibus, ita intelligendum eſſe cap.*nimis, de Privileg.*

Secundus caſus: Epiſcopus condemnare poteſt exemptum in expenſis non proponentem declinatoriam & punire contumaciam, *dixi late ſupra eod.lib.quæſt.6.* 5

Ter-

Digitized by Google

101. Punit eos qui beneficia ad ſuam collationem ſpectantia gravant penſionibus.
102. Erigit tribunal in loco exempto in hoc caſu.
103. Subditi audiunt divina in locis exemptis, & exempti celebrare poſſunt cum altari viatico.
104. Exempti tenentur recognoſcere propriam ſcripturam coram ordinario.
105. In cauſis ſalariorum exempti ſortiuntur forum coram ordinario.
16. Salaria Advocatorum & Procuratorum peti poſſunt in camera.
107. An ulciſcatur injuriam ſibi illatam ab exempto ordinarius.
108. Exempti jurant ſoli Papæ.
109. Qui eximuntur, an proceſſionibus intereſſe debeant.
111. Epiſcopus examinat ſuſcipientes curam animarum.
112. Exemptio ſimplex non eximit à caſibus Epiſcopo reſervatis.
113. Abbates exempti conferunt ſuis tonſuram.
114. Subditi delinquentes in loco exempto, puniuntur ab ordinario.
115. Epiſcopus inquirit contra Regulares extra clauſtra degentes.
116. Exempti gaudent indulgentiis Epiſcopalibus.
117. Socii Curiæ Epiſcopalis Leodienſis ſi ſint exempti, puniri non poterunt ab Officiali, etiamſi in officio deliquerint.
118. Ordinarius plus juris habet in exemptos quàm in extraneos.
119. Officialem quando deputat in locis exemptis.
120. Epiſcopus juriſdictionem habet in Regulares.
121. Exemptus locus facit territorium.
122. Epiſcopus an poſſit excommunicare & ſuſpendere exemptos impedientes revocationem conjugis è Monaſterio exempto, ſi iſte conjunx validè non fuerit profeſſus, &c.
123. Convertit tertiam partem fructuum in diſtributiones quotidianas.
124. Præſcribit officiis Eccleſiarum collegiatarum ſervitium competens pro diſtributionibus lucrandis.
125. Novas Parochias erigit.
126. Coadiutores dat Parochis minus idoneis.
127. Transfert beneficia.
128. Punit Regulares exemptos extra clauſtra degentes.

1 QUamplurimi ſparſim in jure reperiuntur caſus, quibus exempti juriſdictioni ordinariorum ſubiiciuntur, quos quaſi per ſatyram collectos lectorum oculis hoc capite ſubiiciam. Imprimis exempti delinquentes in Diœceſi Epiſcopi ſeu in loco non exempto puniuntur ab Epiſcopo ſecundum ſtatuta Diœceſana, Secus vero ſi delinquerent in loco exempto. *cap. 1. ubi DD. de privileg. in ſexto. Franc. cap. 2. num. 10. de conſtit. in 6. late Henricus Bottejus tract. de Synodo Epiſcopi parte 3. art. 2. num. 5. Cardin. in repert. Clem. 2. quæſt. 9. de conſtit. Gemin. Jo. Andr. Franc. d. cap. 1 §. nunquid.*

2 Ampliatur, etiamſi perſonæ non exemptæ delinquerent in loco exempto, nihilomi-

ominus enim punientur ab Epiſcopo, ligabuntur ejus ſtatutis ſecundùm Marſilium & ſequaces, *d.cap.2.de conſtit.in 6.* quem ſequitur Federic. *conſ.2. Anchar.cap. à nobis de ſent.excom.rep.cap. poſtulaſti col.16.quæſt.4.de foro compet.* Quorum hæc eſt ratio, quod locus exemptus ſit in Diœceſi Epiſcopi. *ca.grave de offic.ord. ubi Abbas Fel.DD. cap.cum Epiſcopus eod.in 6.* Non exemptus autem ſeu ſubditus Epiſcopi non poteſt excipere contra intentionem Epiſcopi de jure communi fundatam, & ſic de jure tertii *arg.l.loci §.competit ff ſi ſervit. vendic.*

Præterea, intereſt Epiſcopi, ut ſua Diœceſis purgetur malis hominibus, atqui propter delicta in loco exempto turbatur Diœceſis Ergo. *DD.ubi ſupra.* Verùm opinio hæc Marſilii Federici, Anchorani & ſequacium improbatur à Caldeo & quampluribus aliis. *Card.d.cap.2. Jo.Andr.Franc.Card.ibid. Franc.in ca.1.de ſtatu Regul. Jaſ.l.fin. Col.1 ff.de juriſd.om jud.ubi multos allegat. Sabarell.in rep.cap.perpendimus col.20. verſ. ſed quid ſi delinquit de ſent.excomm. Mar.Socin.conſ.271.col.pen. vol.2. Petrus de Palude in 4.ſentent.diſt.18.quæſt.2.art.2. Bohic.cap à nobis col.2.de ſent.excom. Cald.conſ.13.incip.contra Canonicum tit.de judic. Marian.cap.poſtulati quæſt.21.de foro competenti. Angel.de Clavaſ.in Summa verb. ſtatutum §.2. Silveſt.verb.excommunicatio 2.§.15. verſ. circa prædicta. Fumus verb.excommunicatio n.29.& 30.*

Moventur, quia paria ſunt locum eſſe extra territorium vel eſſe exemptum *d.c. grave ubi DD.glo.Clem.1.de foro compet.* & quem non eſſe exemptum vel exemptum, 3
ſed non in eo de quo agitur loco. *Gemin.cap.Epiſcoporum n.8.verſ.ſubdit.etiam de privil.in 6.v.tamen infra n.18.& ſeq.* Secundò, quia ut quis ligetur ſtatuto opus eſt, ut ſtatuens habeat juriſdictionem in loco in quem virtus ſtatuti dirigetur, & quod perſona ſit ſubjecta. *cap.Eccleſia ſancta de conſtit.* quorum opinio magis indubitanter teſte Anchor. procedit, quando eſt aliquis Prælatus habens juriſdictionem quaſi Epiſcopalem loci exempti. *Anchor. d cap. poſtulaſti col.16.quæſt.4.*

Limitatur autem hic caſus, ut obtineat tantum in exemptionè reali, quæ ratione loci perſonis conceſſa eſt, de qua loquitur cap.1.de privileg.in 6.

Secus vero ſi exemptio eſſet perſonalis, nam diſpoſitio exemptionis realis non eſt 4
trahenda ad exemptionem perſonalem. *Abb. & Anania c.ad abolendam de hæreticis item in cap.fin.de foro compet. Gemini.in. Franc.d.§ nunquid, Franc.d.§ ſtatuto col.3. & d.cap.1.de ſtatu Regular.in 6.dixi ſupra lib.1.quæſt.2. Angel.in ſumma verb.exemptus n.8.in fine.*

Limitatur ſecundò, niſi ſtatutum conditum eſſet in fraudem exemptionis. *Gem. Franc. ubi ſupr.*

Limitatur tertiò, niſi ſtatutum eſſet contrarium Religioni exempæ, autoribus Gem.& Franco allegatis dicentibus, ita intelligendum eſſe cap. *nimis, de Privileg.*

Secundus caſus: Epiſcopus condemnare poteſt exemptum in expenſis non proponentem declinatoriam & punire contumaciam, *dixi late ſupra eod.lib.quæſt.6.* 5

Ter-

101. Punit eos qui beneficia ad ſuam collationem ſpectantia gravant penſionibus.
102. Erigit tribunal in loco exempto in hoc caſu.
103. Subditi audiunt divina in locis exemptis, & exempti celebrare poſſunt cum altari viatico.
104. Exempti tenentur recognoſcere propriam ſcripturam coram ordinario.
105. In cauſis ſalariorum exempti ſortiuntur forum coram ordinario.
16. Salaria Advocatorum & Procuratorum peti poſſunt in camera.
107. An ulciſcatur injuriam ſibi illatam ab exempto ordinarius.
108. Exempti jurant ſoli Papæ.
109. Qui eximuntur, an proceſſionibus intereſſe debeant.
111. Epiſcopus examinat ſuſcipientes curam animarum.
112. Exemptio ſimplex non eximit à caſibus Epiſcopo reſervatis.
113. Abbates exempti conferunt ſuis tonſuram.
114. Subditi delinquentes in loco exempto, puniuntur ab ordinario.
115. Epiſcopus inquirit contra Regulares extra clauſtra degentes.
116. Exempti gaudent indulgentiis Epiſcopalibus.
117. Socii Curiæ Epiſcopalis Leodienſis ſi ſint exempti, puniri non poterunt ab Officiali, etiamſi in officio deliquerint.
118. Ordinarius plus juris habet in exemptos quàm in extraneos.
119. Officialem quando deputat in locis exemptis.
120. Epiſcopus jurisdictionem habet in Regulares.
121. Exemptus locus facit territorium.
122. Epiſcopus an poſſit excommunicare & ſuſpendere exemptos impedientes revocationem conjugis è Monaſterio exempto, ſi iſte conjunx validè non fuerit profeſſus, &c.
123. Convertit tertiam partem fructuum in diſtributiones quotidianas.
124. Præſcribit officiis Eccleſiarum collegiatarum ſervitium competens pro diſtributionibus lucrandis.
125. Novas Parochias erigit.
126. Coadiutores dat Parochis minus idoneis.
127. Transfert beneficia.
128. Punit Regulares exemptos extra clauſtra degentes.

1 QUamplurimi ſparſim in jure reperiuntur caſus, quibus exempti juriſdictioni ordinariorum ſubiiciuntur, quos quaſi per ſatyram collectos lectorum oculis hoc capite ſubiiciam. Imprimis exempti delinquentes in Diœceſi Epiſcopi ſeu in loco non exempto puniuntur ab Epiſcopo ſecundum ſtatuta Diœceſana, Secus vero ſi delinquerent in loco exempto. *cap.1. ubi DD. de privileg. in ſexto. Franc. cap.2. num.10. de conſtit. in 6. late Henricus Bottejus tract. de Synodo Epiſcopi parte 3. art.2. num.5. Cardin. in repert. Clem.2. quæſt.9. de conſtit. Gemin. Jo. Andr. Franc. d. cap. 2 §. nunquid.*

2 Ampliatur, etiamſi perſonæ non exemptæ delinquerent in loco exempto, nihilomi-

ominus enim punientur ab Epiſcopo, ligabuntur ejus ſtatutis ſecundùm Marſilium & ſequaces, *d.cap.2.de conſtit.in 6.* quem ſequitur Federic.*conſ.2. Anchar.cap. à nobis de ſent.excom.rep.cap. poſtulaſti col.16.quæſt.4.de foro compet.* Quorum hæc eſt ratio, quod locus exemptus ſit in Diœceſi Epiſcopi.*ca.grave de offic.ord. ubi Abbas Fel.DD. cap.cum Epiſcopus eod.in 6.* Non exemptus autem ſeu ſubditus Epiſcopi non poteſt excipere contra intentionem Epiſcopi de jure communi fundatam, & ſic de jure tertii *arg.l.loci §.competit ff ſi ſervit. vendic.*

Præterea, intereſt Epiſcopi, ut ſua Diœceſis purgetur malis hominibus, atqui propter delicta in loco exempto turbatur Diœceſis Ergo. *DD.ubi ſupra.* Verùm opinio hæc Marſilii Federici, Anchorani & ſequacium improbatur à Caldeo & quamplurimis aliis. *Card.d.cap.2. Jo. Andr. Franc. Card.ibid. Franc.in ca.1.de ſtatu Regul. Jaſ.l.fin. Col.1 ff.de juriſd.om jud.ubi multos allegat. Sabarell.in rep.cap.perpendimus col.20. verſ. ſed quid ſi delinquit de ſent.excomm. Mar.Socin.conſ.271.col.pen. vol.2. Petrus de Palude in 4.ſentent.diſt.18.quæſt.2.art.2. Bohic.cap à nobis col.2.de ſent.excom. Cald.conſ.13.incip.contra Canonicum tit.de judic. Marian.cap.poſtulati quæſt.21.de foro competenti. Angel.de Clavaſ.in Summa verb. ſtatutum §.2. Silveſt.verb.excommunicatio 2.§.15. verſ. circa prædicta. Fumus verb.excommunicatio n.29. & 30.*

Moventur, quia paria ſunt locum eſſe extra territorium vel eſſe exemptum *d.c. grave ubi DD.glo.Clem.1.de foro compet.* & quem non eſſe exemptum vel exemptum, ſed non in eo de quo agitur loco. *Gemin.cap.Epiſcoporum n.8.verſ.ſubdit.etiam de privil.in 6.v.tamen infra n.18. & ſeq.* Secundò, quia ut quis ligetur, ſtatuto opus eſt, ut ſtatuens habeat juriſdictionem in loco in quem virtus ſtatuti dirigetur, & quod perſona ſit ſubjecta. *cap. Eccleſia ſancta de conſtit.* quorum opinio magis indubitanter teſte Anchor. procedit, quando eſt aliquis Prælatus habens juriſdictionem quaſi Epiſcopalem loci exempti. *Anchor. d cap. poſtulaſti col.16.quæſt.4.* 3

Limitatur autem hic caſus, ut obtineat tantum in exemptionè reali, quæ ratione loci perſonis conceſſa eſt, de qua loquitur cap.1.de privileg.in 6.

Secus vero ſi exemptio eſſet perſonalis, nam diſpoſitio exemptionis realis non eſt trahenda ad exemptionem perſonalem. *Abb. & Anania c.ad abolendam de hæreticis item in cap.fin.de foro compet. Gemini.in. Franc.d.§.nunquid. Franc.d.§ ſtatuto col.3. & d.cap.1.de ſtatu Regular.in 6.dixi ſupra lib.1.quæſt.2. Angel.in ſumma verb.exemptus n.8.in fine.* 4

Limitatur ſecundò, niſi ſtatutum conditum eſſet in fraudem exemptionis. *Gem. Franc. ubi ſupr.*

Limitatur tertiò, niſi ſtatutum eſſet contrarium Religioni exempæ, autoribus Gem. & Franco allegatis dicentibus, ita intelligendum eſſe cap.*nimis, de Privileg.*

Secundus caſus: Epiſcopus condemnare poteſt exemptum in expenſis non proponentem declinatoriam & punire contumaciam, *dixi late ſupra eod.lib.quæſt.6.* 5

Ter-

6 Tertius, Exemptus ſimpliciter, ratione perſonæ verò ſecundùm quid, ratione rei ſeu loci, ſi obtineat Eccleſias parochiales, aliave officia quorum adminiſtratio & regimen ſeu cognitio ad Epiſcopum ſpectat, ſi illorum ratione delinquat, ſeu contrahat, juriſdictio contra illum ſpectabit ad Epiſcopum. *Covarruvias pract. quæſt. cap. 11. nu. §. Franc. ca. 1. § illum. n. 4. de verb. ſig. in 6.* At (ut inquit Capicius) licet aliquis ſit exemptus, ſi tamen efficiatur Prior Monaſterii non exempti, poterit tanquam Prior talis Monaſterii conveniri coram ordinario, *Capicius deciſ. 59. n. 2. per cap. 1. de privil. in 6. Navar. conſ. 19. n. 9. de Clericis non reſident. par. 1.* quia poteſt quis eſſe pro parte Exemptus, & pro parte ſubjectus. *Franc. cap. ſi Papa §. & eſt n. 2. eod. in 6.* & ratione rei non exemptæ ſubiici ordinario velut in exemptis, qui aſſumuntur ad regimen loci non exempti, qui tamdiu ſubſunt ordinario, quamdiu ibi degunt. *tex. cap. cum capella ubi Innoc. & DD. d. privileg. Brixienſ. in repert. verb. exemptio col. 7. Præſes loco à tanquam verſ. 23. fol. 353.* Ideo exempti omnes quoad ea quæ pertinent ad beneficia non exempta, ſubſunt juriſdictioni Epiſcopi, etiamſi eſſent familiares Cardinalium. *Navarr. conſ. 9. de jurejur. Thomas Zerola in praxi Epiſcopali, par. 1. verb. Exemptio §. 4. & 2 vide infra à caſu 58.* Quod tamen Felino non placuit, quia diœceſanus facere id nequit ſine cauſæ cognitione quæ ei prohibita eſt in perſonas exemptorum. *Felin. cap. fin. n. 6. verſ. & vide omnino de foro compet. fol. 44.* id quod ſuſtineri poteſt in exemptione perſonali, ſecus vero in reali, tum enim ratione rei non exemptæ ſubjectus eſt ordinario, *dixi infra caſu 20. & 54. 58,* atque ita diſtinguit Abb. *d. ca. fin. n. 11. verſ. quoddam eſt privilegium de foro compet.* Et ita intelligendum eſt dogma de quo Rota Noviſſ. *deciſ. 702. num. 1 par. 1.* quod exempti poſſint conveniri coram ordinario ratione rei, quantumvis exemptio ſit lata.

7 Quartus, licet Monaſteria de jure ſint exempta à lege diœceſana Epiſcopi, non tamen à lege juriſdictionis, ideoq; quoad hanc ei ſubiiciuntur, *Bertach. tract. de Epiſcopis l. 4. part. 2. quæſt. 35. n. 80. Bellenc. de charit. ſubſ. q. 28. & ſeqq. Abb. ca. dilectus ubi latè de offic. ord. cap. 1. n. 1. & ſeqq. de ſtatu Monach. cap. ſcientes de cenſib. Innoc. late d. cap. dilecti dixi ſupra lib. 1. quæſt. 15.*

8 Quintus, licet ordinarius nequeat judicare de delictis exemptorum, poteſt tamen declarare & pronunciare eos deliquiſſe, ac ad ejuſmodi declaratoriam ferendam exemptos citare, *late Felin. in cap. non poteſt n. 3. de re judic. Cardin. in Clem. fin. quæſt. 8. de pœnis. Gemin. in cap. Epiſcoporum n. 8. in fine de privileg. in 6. vide infra n. 67. & n. 39.*
9 quod maximè procedit, ſi delictum ſit notorium. *Fel. d. n. 3. vide infra caſu 55.*

10 Sextus, ſi ſit periculum fugæ, poſſunt ab ordinario ſiſti & capi remittique ad competentem. *Fel. d. cap. fin. num. 7. de foro compet. Card. Clem. 1. quæſt. 3. de officio ord. ubi latiſſime Abb. cap. ſacris in fine. de Sepult. Fel. cap. cum non ab homine n. 3. & ſeqq. ubi Abb. de judic. Abb. cap. fin. n. 11. verſ. Puto tamen de foro compet ubi vide infra li. 4. cap 52. Mynſing. cent. 2. obſer. 65.*

Adjun-

Ad inſtar Clerici, qui nedum à judice Laico, ſed etiam à proprio creditore citari
retinerive poteſt, ſi fugæ periculum vertitur, idque ſine periculo excommunicationis.
Abb.d.cap.fin.de foro comp.cap.ut fama de ſent.excom. Caccialup de debitore ſuſpect.
quaeſt.4.n.2.& ſeqq.Peck.de iure ſiſt.cap.4.n.14.Innocent.& DD.d cap ut fama. Aufrer.
de poteſt.Sæculari ſuper Eccleſ.perſon Reg.3,num.15. Quando autem ſuſpecti de fuga
dici poſſint, videatur Caccialup.& Doctores allegati. Item Milis, *verb.ſuſpectus de*
fuga fol.43[2].

Septimus, Epiſcopi viſitant Eccleſias quaſcumque quomodolibet exemptas
Curatas, prout ſtatuit Concil. Trid. *ſeſſ.7.de refor.cap.7.Rot.Noviſſ.deciſ.344.nu.2.* 11
part.1. Non autem Eccleſias exemptas non curatas, quapropter non poterunt de
jure (inquit Villadieg.) viſitare Eccleſias Hieroſolimitanorum, prout etiam cenſuit
ſacra Congregatio *declarat.*77.& Pius V.in Bulla 139.incip.Expoſcit, ubi ſtatuit, di-
ctas Eccleſias exemptas viſitari poſſe ſolum in his, quæ concernunt curam anima-
rum & adminiſtrationem ſacramentorum. *Alphonſus Villadieg.in Speculo viſitat.fol.3 e*
num.6.

Præterea, licet Eccleſia exempta ratione fundationis & dotationis non poſſit ab
Epiſcopo viſitari jure poteſtatis ſuæ ordinariæ, poteſt tamen tanquam ab Apoſto- 12
licæ ſedis delegato, quemadmodum ſacra Congregatio reſpondit de quadam Lu-
cenſi Eccleſia Collegiata S.Michaelis *declarat.* 4.8. *Thomas Zerola in praxi Epiſco-*
pali part.2.verb.Exempti, Fumus verb.viſitatio numer.4.Sabarell.Clem.attendentes nu-
mer.2.in pr.& num.8.de ſtatu Monac.Abb,conſ.26.numer.2, vol.2. Concil.Trid.ſeſſ.7.
cap.7.de refor. Prout quoque viſitant quæcumquæ beneficia curata non curata, Sæ-
cularia, Regularia qualitercumque commendata, & exempta, tanquam ſedis Apo-
ſtolicæ delegati. *Villadieg.d.fol.32.num,7.* nec etiam Moniales exemptas, *Bellencin.de*
Charit ſubſid.quaeſt.29.nu,7.vol tract.15.fol.392.Ang.in ſumma verb.Monialis n.3.in fi-
ne Sabarell. d.Clem.Attendentes, quibus addo, quod exemptio à viſitatione non com-
prehendatur ſub generali conceſſione exemptionum. *Rot.noviſſ.deciſ.186.numer.2.*
part. 1.

Octavus, per modum reconventionis de qua dictum eſt ſupra, *qu.29.n.10 & ſeq.*

Nonus, prohibendo ſubditis ne accedant loca exempta, modò tamen id fiat juſta 13
ex cauſa, ſic enim indirectè ſtatuit contra exemptos, quod directè non poſſet. 14
Barth.l.relegatorum ff.de interdict. Peruſio in cap.ut animarum de conſt.in 6.Angel.in
ſumma verb.ſtatutum n.3.ubi vide & Fumus verb.Excommunicatio n.30.in fine omnino,
Ang.verb.Exemptus n.10.

Decimus, cogunt Monaſteria exempta ut ſervent clauſuram, ad hoc enim Epiſco- 15
pi in conſcientia obligantur, *cap.periculoſo: de ſtatu Monach.in 6.Clem. attendentes de*
ſtatu Regul.Ang verb.Exemptus n.10.verſ poſſunt, imò obligantur *c.1.§.fin.de ſtatu*
Regular.in 6.dixi infra caſu 75.

Digitized by Google

pto, ſi verò exemptus eſſet exemptione perſonali, puniri ab Epiſcopo non poſſet.
Abb.cap.patentibus num.4.& 5. & cap.ſeq.num.8.de privileg. Felin.cap.fin.num.4. de
foro compet.Innocent. ca.percepimus de privileg.ubi exemplificat latiſſimè Sabarell.Cle-
ment.unica num.16. de offic.ordin. alioquin enim exemptio perſonalis eſſet inutilis.
Ang.de Clavaſio verb.exemptus §.1.*vide ſupra caſu* 17.

In exemptione verò perſonali dixi ſecus, quia ejuſmodi exemptus non efficitur 27
iſtius fori ubi deliquit. *Abb.cap.cum inter num.3. de conſuet.vide infra caſu* 54. *vide*
Abb.in cap.fin.num.11.verſ quoddam eſt privilegium uſque ad fin.de foro compet.& ubi
doctè.

Vigeſimus primus, punit eum qui ex loco exempto iaciendo lapidem læſit a-
lium exiſtentem in loco non exempto, qui eſt caſus exemptionum realium. *Præſer* 28
lecto à virtute finis ſub finem, Abb.d.cap.patentibus num.4.& 5.de privileg. Franc.cap.
1.num.5. eod.in 6.d.cap.fin.de foro.competen. Abb.cap. Cum capella num.6.de pri-
vileg.

Dixi exemptionum realium, quia perſonalis exemptio adhæret perſonæ, realis 29
verò conceſſa ratione loci, non ſequitur perſonam, ſed adhæret loco ſeu competit
ratione loci. *Abb.cap. quoniam de privileg.Felin. cap.fin.num.13.& 14.de foro compet.*
Ideò diſpoſitio cap 1. de privileg.in 6.quæ de exemptionibus localibus loquitur, non
eſt trahenda ad exemptiones perſonales, *Anania & Abb.cap.ad abolendam, de here-*
tic. Abb.cap.fin.de foro compet.

Vigeſimus ſecundus, idem de mandante aut de ſonante campanas in loco ex- 30
empto ad ſeditionem excitandam in non exempto, ſimilibuſque plurimis exemptis
reſponſum eſt. *Abb.d.cap.patentibus poſt num.4. Abb.cap.tuarum num.8.eod.tit.latiſſi-*
mè Felin.d.c.fin.num.44.ubi Abb.num.15.Innoc.d.cap.patentibus Joan.de Vijſibis tract.
de immunit.Eccleſ.n.62. Aliud eſt in injuria dicta in Diœceſi ei qui erat in loco ex- 31
empto, quia cenſetur commiſſa in loco exempto. *Caſtrenſ.l.plerique num.3.ff.de in jus*
vocando.

Vigeſimus tertius, Prælati Exempti ratione membrorum non Exemptorum, 32
tenentur ire ad ſynodum & coram Epiſcopo poſſunt conveniri. *Abb.cap. ex ore*
num.1. verſ.2.not.de privileg. latè & exactè Henric. Bottejus tract. de ſynod. Epiſcopi
part.1.num.661. & ſeq.& part. 2.num.4. Concil.Trident.ſeſſ.24 cap.2.de Refor.Franc.
cap.ut Apoſtolica de privileg. n.6. Ratio eſt, quia licet probetur exemptio capitis,
non ideò ſequitur quod probata ſit exemptio membrorum. *Innocent. d.cap. ex ore*
arg.l.liberorum ff.de adopt.gloſſ.cap.rogamus 24.quæſt.1. latius Brixienſ.in repert. verb.
exemptio verſ.an exempto Monaſterio. Innoc.cap.quod ſuper de major. & obed.vide infra
caſu.63.

Vigeſimus quartus, Monachus Monaſterii exempti ſi ſine habitu incedit extra 33
Monaſterium, poterit per ordinarium puniri, ſecus ſi intra. *Francus cap.1. num.5.*
Ee 2 *de pri-*

Digitized by Google

de privileg. in ſexto, & ita etiam explicando Concil. Trident. reſolvit eleg. Boetius Epo. *cap. Relatum n. 8. ne Clerici vel Monachi.*

34 Vigeſimus quintus, Archiepiſcopi & Epiſcopi poſſunt in locis exemptis facere ſolemnes benedictiones & divina officia celebrare. *Franc. cap. Abbates num 1. verſ. in gloſſ. de privileg. in 6. Ang. in ſumma verb. Archiepiſcopus num. 3. Ioan. Franciſc. Pavinus tract. de viſitatione quaeſt. 3. ſecunda partis, n. 9. adde infra verſ. 62. text. Clem. fin. de privileg.*

Vigeſimus ſextus, poterit Epiſcopus omnia loca exempta ſuæ Diœceſis benedicere populo & divina officia celebrare in Pontificalibus. *Clem. Archiepiſcopo de privileg. Ioan. Franciſci ubi ſupra n. 10.*

35 Vigeſimus ſeptimus, Monachus in loco non exempto excommunicatus, remanet excommunicatus poſtquam redit in ſuum monaſterium ſi proprio nomine fuit excommunicatus, ſecus vero ſi ſub nomine prioratus ſive dignitatis. *Franc. ca. 1. § in eos, n. 3. verſ. in gloſſ. 3. fin. de privileg. in 6.*

36 Vigeſimus octavus, ſi exemptus ædificet in loco exempto ſine licentia, totum acquiritur Epiſcopo cum fructibus. *Franc. cap. auctoritate n. 2. de privileg. in 6. dixi ſupra lib. 1. cap. 36 Anton. de Pratis tract. de iuriſdict. Epiſcopi cap. 1. num. 3. & 4. Ang. in ſumma ver. Exemptus num. 11. & 12. Fumus ver. exemptio, n. 10 Selua de Benef. 10 part. 2. quaeſt. 6.*

37 Vigeſimus nonus, in cenſuales & homines exemptorum, *cap. auctoritate § inhibemus ubi Franc. & DD. de privileg. in 6.* Quid vero de familiaribus mercenariis colonis, notatum eſt ſupra *lib. 1. cap. 30. & lib. 2. quaeſt. 37. verſ. pro ſolutione num. 5. & lib. 4. quaeſt. 38.*

Trigeſimus, de Abbate aut Prælatis habentibus iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem tradit Francus, *cap. ut Apoſtolicis num. 5. & 6. de privileg. in 6. Pariſius conſ. 95. lib. 4.*

38 Trigeſimus primus, exercet iuriſdictionem in allegantem ſe exemptum præſcriptione, donec de exemptione plenè probaverit, ſecus ſi allegaretur exemptio ex privilegio. *ca. Cum perſona § ſi vero ubi Franc. & DD. de privileg. dixi ſupra quaeſt. 25. lib. 2.*

39 Trigeſimus ſecundus, ordinarius poteſt declarare exemptum incurriſſe excommunicationem, idque ut ſui ſubditi illum evitent: *Franc. cap. Epiſcoporum n. 3. de privileg. in 6. gloſſ. cap. tuarum de privileg v. infra eod. lib. quaeſt. 49. n. 4.* Quæ tamen declaratio præjudicare non poteſt exemptis, ſed tantum ſubditis, quibus ordinarius prohibere poteſt converſationem cum exemptis excommunicatis. *Navarrus conſ. 2. n. 2 de ſentent. excommunicat.* Idque procedit ſi prius fuerint excommunicatæ per proprium ſuum judicem ſecundùm Navarrum *d. conſ. 2. & in Manuali cap. 27. & non aliter. Lancellott. de attentatis part. 2. cap. 4. limitat. 21. num. 7. fol. 160.* & ita etiam elegantiſ-

Digitized by Google

ſentiſſimè concludit Boetius Epo *in cap ultim.n.4.Ne Clerici vel Monachi*, Epiſcopum denunciare non poſſe exemptos à ſua juriſdictione excommunicationem incurriſſe.

40 Trigeſimus tertius, aſſignat exempto qui deliquit terminum intra quem præſentet ſe Pontifici. *Franc.cap 1. nu.3.in fine de prabend.in 6. Villadiego tract. de legato part. 1.quæſt. 8.n 23.vol. tract.14. fol.153.*

41 Trigeſimus quartus, exigit rationem à religioſis exemptis executoribus teſtamentorum. *Sabarel Clement.unica de Teſtam.Spec.de inſtrum,edit.§. nunc.aliqua n.45. in addit, Fumus verb. Executor.n.14. Joan. Franciſc.tract.de viſitatione quæſt. 5. ſecunda partis n.91.vide infra lib. 4.cap.49.*

42 Trigeſimus quintus, punit exemptos abutentes ſuis privilegiis, *Sabarel.Clem. abuſionibus n.1, & ult.de pœnitent. & latè in Clement.unica n.16 fol.40.de offic.ordinarii vide infra caſu 90.*

43 Trigeſimus ſextus, item punit exemptos ſi timeatur impunitas delicti. *Fel.cap.ſignificaſti n.4. de foro compet.vide infra.quæſt.50 & ſeq.lib.4.*

44 Trigeſimus ſeptimus, poteſt ſe intromiſcere ne excommunicati vel uſurarii ſepeliantur in loco etiam exempto, dummodo tamen iſte locus ſit in Diœceſi. *Abb.c.ſacris nu.7.de ſepult.* Imo præcipere, ut ſepulti humo eximantur. *cap.ad hæc.de privileg.* & contravenientes punire. *late Franc.cap. Epiſcoporum n.3.eod.in 6.Clem.1. & 2. de ſepult.Fel.cap.ult.n.7.in fine de ſepult.* qua de re vide plenius Abbatis diſtinctionem *d. cap.ſacris n.7.*

45 Trigeſimus octavus, Epiſcopus poteſt dotare Eccleſiam in ſua Diœceſi quamvis exemptam. *Abb.cap.Apoſtolica n.3.7.8.de donat.*

46 Trigeſimus nonus, exempti ſervare debent generale interdictum ordinarii. *Fel. cap.ult.n.6.de foro compet.Zabarell.Clem.1.n.10.de ſentent. excomm. Fumus verb. Excommunicatio n.52. Abb.cap. Cum inter n.3.de conſuet.text.Clem.ex frequentibus de ſent. excomm.*

47 Quadrageſimus, tenentur exempti ſolvere Epiſcopo Synodaticum. *Henric.Botteus tract.de Synodo part.3.n.83.*

48 Quadrageſimus primus, Exemptis Regulariter conferre negligentibus devolutio fiet ad Epiſcopum, qui conferet auctoritate Apoſtolica. *cap.Cum ſinguli de prabend. in 6.Rebuff.in praxi benefic.tit.de devolutione n.37.*

49 Quadrageſimus ſecundus, Confert exemptis tonſuram & ordines. *Rebuffius in praxi benefic.part.1.tit.de Clericis & à quibus num.22.dixi ſupra caſu* 11. An autem Abbates non obſtante Concil.Trident. id ſuis poſſint, tradit Navarrus *Conſil.24. de privileg.*

Quadrageſimus tertius, legatus confert beneficia exempta. *Joan.de Selua de beneficio part.2.qu.3.n.53. Item qu.66. n.6.9.12.part.3.*

Digitized by Google

Quadrageſimus quartus, legatus confirmat electos exemptos. *Rom.deciſ.3.n.3. de offic.legati in antiquis.*

150 Quadrageſimus quintus, compelluntur venire ad publicas proceſſiones ſeu ſupplicationes, exceptis tamen iis, qui in perpetua clauſura vivunt, aut aliis particulari privilegio donatis, *Concil.Trident.ſeſſ.25.cap.13.de Refor.relatum per Jo.Garſia tract. de impenſis cap.21.num.38. Abb.cap.Cum inter num.4. Cum addit.de re judic.ubi loquitur de litaniis, vide eleganter Fel.cap.dilectus num 7.de offic.ord.ubi de eo dubitat. Flaminius de reſig.benef.lib.3.quæſt.11.num.8.verſ.16. Abbas latè cap.dilectus num.4.verſ.11. de offic.ord. Joan.Gallus ad arreſta parlam.quæſt.326.adde infra n.109.*

51 Quadrageſimus ſextus, Religioſi cujuſcunque ordinis, non ſunt exempti à ſubjectione ſuperiorum ordinum, etiamſi ſint ſedis Apoſtolicæ Capellani, *Greger.11. Bulla ſecunda, Thomas Zerola in praxi Epiſcopali verb. Exempti part.2.n.4.*

52 Quadrageſimus ſeptimus, Epiſcopus poteſt ſubditis ſuis præcipere ne communicent aut accedant exemptos excommunicatos vel delinquentes. *arg.cap.de terris de decimis cap.poſt.miſerabilem de uſuris*, debent tamen exempti prius declarari excommunicati per judicem ſuum competentem, quemadmodum ex Navarro ſupra tradidimus *ſupra eod.n.59. Aufrer.repet.Clement.1.quæſt.n.3. in fine de officio ord.* Maximè vero ſi delictum ſit notorium vel excommunicatio patens. *Lapus cap.Epiſcoporum de privileg.in ſexto, Guilel.in Clement.2. de pœnitent. Joan.Anania cap.1.de privileg.in ſexto. Aufrer.d.quæſt.10.verſ.& licet.*

53 Quadrageſimus octavus, in juriſdictione voluntaria exempti ſubiiciuntur ordinario. *Mol.ad conſ. Pariſ.tit.1.§.42.num.12. dixi ſupra lib.1.cap.46.verſ. pro affirmativa num.7.Joan.Andr.cap.1.de privileg.in 6. Lapus cap.cum in illis de tempor.ord. in 6. Clem.attendentes §.cæterum de ſtatu Regul.Landenſ.Clem.1.de Regul.Brixienſ.in Repert.verb.Exemptio col.1.& 5.v. Dom in cap.cum nullus de tempor.ordinand. Guiliel. in Clem.1.de Regul.Panorm.in cap.ſignificaſti de foro compet.vide infra lib.4.quæſt.42. num.4.*

54 Quadrageſimus nonus, quando cauſæ Exemptorum agitantur coram ordinario, debent ſequi ſtatuta, ſtylum & ordinationes ejus fori, *dixi ſupra libr.2. quæſt.30.*

55 Quinquageſimus, debent celebrare dies feſtivos ab Epiſcopis indictos. *Concil.Trident.ſeſſ.25.cap.12.de reform. Navarr.in Manuali cap.13.num.5. verſ.8. in fin. fol.232.*

56 Quinquageſimus primus, Epiſcopus poteſt abſolvere moniales exemptas. *Sabarell.Clem.1. §.prædictis num.5.de Relig.Dom.* imò poteſt nunc eos hodierno jure ex Concil.Trident.abſolvere à caſibus Papæ reſervatis, nec non à caſibus bullæ Cœnæ Domini, teſte Navarro *conſ.10.de privileg.tom.2.* qua de re infra *quæſt.50.& lib.4.quæſt.76.*

Quin-

Quinquageſimus ſecundus, quid ſi exemptus delinquat pro tribunali Epiſcopi, tetigi ſupra eod libr. *quæſtio 35. v. Boer. ad Conſuet. Bituric. tit. 2. §. 21. gloſſ. 2. verſ. nam licet.* 57

Quinquageſimus tertius, Exempti ſubſunt inquiſitori hæreſeos velut ab Apoſtolica ſede delegato, *latiſſimè Anania ca. ad abolendam ubi gloſſ. Abb. & DD. de hæreticis. Francus cap. ut officium §. denique n. 2. de hæretic. in 6. Abb. cap. cauſa n. 1. de reſtit. in integr. Fel. c. licet de off. ordin.* 58

Quinquageſimus quartus, Quotieſcumque Exempti in loco Exempto aliquid committunt, cujus effectus porrigitur extra locum exemptum, ordinarius poteſt iſtius ſibi cognitionem uſurpare. *Abb. cap. Cum inter numer. 3. de conſuet. facit. Barth. l. 2. § ſi quis in ſuo ff. ne quid in loco publico, Hieronim. à Sorbo. in addit. ad Alphonſon à Caſarubios in compendio privilegiorum Fratrum Minorum, & dictum eſt ſupra caſu 21. & ſeq.* 59

Sed hoc intellige, quando Exemptio conceſſa eſt ratione certi loci. V.G. Monachis reſpectu Monaſterii, quia poſſent conveniri extra Monaſterium, quando effectus porrigitur extra locum Exemptum, ſecus verò ſi exemptio concederetur perſonæ, quia tunc non poſſent conveniri coram ordinario. *Hieron. à Sorbo. ubi ſupra & dixi ſupra caſu 20. Anton. de Butrio & Abb. cap. patentibus de privilegiis & vide infra part. 3. quæſt. 13. in fine.* 60

Quinquageſimus quintus, quando eſt notorietas facti ſeu delicti per exemptos commiſſi, velut refert Petrus Brixienſis in ſuo repertorio, *verb. Exemptio verſ. An propter notorietatem per gloſſ. cap. patentibus & cap de privileg. latè Landerſis & Cardinal. in Clement. 1. de officio ordin. quæſt. 3. numer. 16. dixi ſupra caſu 5. & infra caſu 61.* Quando autem dicatur crimen notorium, vide Sayrum *in Theſauro Theol. Moralis part. 1. lib. 7. cap. 12. num. 6. gloſſ. cap. fin. de temp. ord. & in cap. veſtra de cohabit. Cler. & mulier.* 61

Quinquageſimus ſextus, poſſunt puniri propter exceſſum ſuorum privilegiorum *DD. allegati caſu 55.* Sic præſes Provinciæ providet ne delegati à Principe mandatâ ſibi abutantur poteſtate. *Auth. ut judices ſine quoquo ſuffragio §. volumus cap. nobiliſſimus diſt. 97. Cyn. Bald. Auth. qua in Provincia C. ubi de crimine. Capel. Theoloſ. dec. 420. doctè Aufrer. in rep. Clem. 1. quæſt. 10. n. 1. de offic. ord.* 62

Quinquageſimus ſeptimus, ex defectu juſtitiæ, nempè ſi Exempti non adminiſtrent juſtitiam, poterit adiri ordinarius ut ſuppleat ſi facile non poſſit haberi recurſus ad Papam ſeu ſuperiorem exemptorum. *Aufrerius in repert. Clement. 1. quæſtio. decima, numero tertio, verſ. unde in principal. de officio ordinarii ubi Landenſ. & Cardinales numero decimo ſexto & dixi ſupra eodem libr. quæſtio. octava.* Alioqui enim Regulariter propter negligentiam Prælati immediati Exemptorum poteſtas non devolvitur ad ordinarium ſed ad ſuperiorem illius Prælati exempti: 63

Unde

Undeſi Abbas Exemptus eſt negligens in correctione ſuorum Monachorum, po-
teſt.ſnon devolvitur ad Epiſcopum, ſed eſt recurrendum ad Papam. *Siculus & glo. in cap. grave de offic. ord. Aufrer. in d. repert. Clem. 1. queſt. 10. n. 125. Ioan. de Imol. in Clement. 1. numer. octavo, de ſupplend. neglig. Prælat. Ioan. Wameſius conſ. 65. num. quarto, tom. 1.*

64 Quinquageſimus octavus, exempti conveniri poſſunt coram ordinario ratione publicarum functionum ſeu officiorum, *l. unica ubi expreſſe Caſtrenſ. C. in quibus cauſis milit. fori præſcript. Auth. ut judices ſint quoquo ſuffragio §. nolumus in fin. l. 2. C. ubi de Curiali vel cohortali, ibique DD.* Quod ipſum doctè explicat Abbas dicens familiares

65 Papæ & quosvis exemptos ratione beneficiorum conveniri poſſe coram ordinario. *Abbas cap. dicecti filii n. 9. verſ. & nota de foro compet. dixi ſupra caſu 3.* quod fallit ſecundùm Calderinum, ſi poſſeſſio officii ſeu beneficii nondum plenè fuiſſet acquiſita. *conſ. 12. & 14. de foro compet.*

66 Quinquageſimus nonus, ſi exemptus contrahat in ſtudiis ſeu univerſitate, poterit ratione ejuſmodi contractus conveniri coram Judice ſtudioſorum. *Caſtrenſ. d. l. unica nu. 1. verſ. Unde facit ad & in l. fin. de Iuriſd. om. jud. Cuneo d. l. unica verſ. Sed in-*

67 *ducitur.*

Sexageſimus, poteſt pronunciare exemptum eſſe condemnandum, quia plurimum differt ſententia condemnatoria à ſententia de condemnando, ut late docet Marſil. *ſing. 200 vide ſupra n. 8.*

68 Sexageſimus primus, ſi exempti notoriè delinquant, poſſunt puniri per ordinarium, *cap. patentibus cap. tuarum de privileg. Ita Hoſtienſ. in ſumma de privileg. num. 11, in fin. & col. 12.* licet contra teneat Cardinal. Flo. *in Clem. 1. de offic. ord. Dom. in cap. 1, de privileg. in 6.* dicens non eſſe recedendum ab eorum privilegiis, cui aſſentior per tradita Alexandri ad Barth. *l. Divus n. 2. verb. competenti ff de cuſtod. Reor. adde ſupra num. 61.*

Sexageſimus ſecundus, Archiepiſcopus per loca exempta ſuæ Provinciæ in Ponti-

69 ficalibus celebrat, divina benedicit, & cætera exercet quæ in clementina Archiepiſcopi de Privilegiis continentur, *Aret. conſ. 150. n. 3.* Item Epiſcopus celebrare poteſt in Pontificalibus in locis exemptis. *Innoc. cap. ſi. de autor. & uſu pallii & dictum aliquid eſt ſupra verſ. 25.*

70 Sexageſimus tertius, Exempti ſubiiciuntur Epiſcopo ratione membrorum ſive Capellarum non exemptarum. *Abb. cap. ex ore numer. 1. & 4. de privileg. ubi Innocent. Ferrar. in forma opponendi contra inſtrumenta in gloſſ. verb. aliis rationibus numer. 4.* licet enim probatur exemptio capitis, non ideo cenſetur probata exemptio membrorum. *arg. l. liberorum ff. arg. de adopt. Innoc. d. cap. ex ore,* quia exemptâ Eccleſiâ non cenſentur exemptæ capellæ Eccleſiæ ſubjectæ accedentes vel connexæ. *gloſſ. cap. roganus 24. quæſtio. prima, gloſſ. cap. Cum & plantare & tex. cap Cum capella de*

de privileg. Brixienſ. in repert. verb. an Exempto Monaſterio, ex quo Eccleſia principalis eximi poteſt retentâ in poteſtate Capellâ &c. contra *d.l. liberorum. Brixienſ. in repert. verb. Exemptio col.6.* Ideoq; debent Exempti conveniri ratione membrorum coram Epiſcopo, non vero ſi conveniretur nomine Monaſterii vel rei exemptæ. *Abb.d.c.cũ capella. Vbald. de Canonica portione cap.4.qu.8. & 9. Abb.ca. conquerente n.1. verſ. Item nota, quod officio ordinarii late Innoc.d.ca.ex ore qua de re aliquid eſt ſupra caſu 23.*

Sexageſimus quartus, in civilibus cauſis mercedum & miſerabilium perſona- 71
rum Clerici Sæculares aut Regulares extra Monaſterium degentes quomodolibet Exempti, etiamſi certum judicem à Sede Apoſtolica deputatum in partibus habeant, in aliis vero ſi ipſum judicem non habuerint, coram locorum ordinariis tanquam in hoc ab ipſa Sede delegatis, conveniri & jure medio ad ſolvendum debitum cogi & compelli poſſunt non obſtantibus exemptionibus. *Concil. Trident. ſeſſ.7.c.14. de reform. & ſeſſ.14.cap.5. de reform. Navarr. tract. de Regularibus tom.1. comment.2. incip. nunc quoad judicia num.6. & ſeqq. verſ. addo ſecundo & verſ. addo tertio fol.48. ubi id explicat. & vide infra n.150.* quod autem dictio & in textu Concilii Trid. ſtet disiunctive, non verò copulative, tradit Menochius *lib.3. praeſ.90. n.9 per l. cum quidam C. de verb. ſignific.* Sed Leodii in prædictis cauſis Exempti coram ordinario non conveniuntur, aut ſi conveniantur, ad ſuum judicem cui ſubſunt remittuntur, quod Concilium Trident. quoad derogationem exemptionum non ſit receptum, attenta proteſtatione Cleri emiſſâ contra illius publicationem factam per Epiſcopum Vercellenſem S. Sedis legatum, qua de re latius lib.1. quæſt.50. Nec inde dicendum eſt eſſe rejectum, ſed ſuſpenſum, donec ſit receptum. *Navar. conſ.1. n.29. de Reſcript.*

Sexageſimus quintus, tenentur quicunque curam animatum habent, diebus Do- 72
minicis & feſtis ſolemnibus per ſe aut ſi legitimè impediti fuerint, per alium, plebem ſibi commiſſam paſcere ſalutaribus verbis, docendo vitia quæ declinare oportet & virtutes complectendas, non obſtante quacunque exemptione, etiamſi Eccleſiæ dicerentur annexæ alicui Monaſterio extra Diœceſim exiſtenti, modò tamen re ipſa ſint in Diœceſi. *tex. cap.2. ſeſſ.5. de reform. in Concil. Trident. Flamin. Pariſ. tract. de reſig. beneſ. lib.3. quæſt.11. n.8.*

Sexageſimus ſextus, in certis caſibus puniri & corrigi poſſunt ab ordinario non obſtante exemptione. *Conc. Trid. ſeſſ.6. c.3. & 4. de Refor. c.1. c.4. ſeſſ.13. ſeſſ.14. c.4. & 5. de reform. & ſeſſ.25. c.6. Flam. d. quæſt.11. n.8. verſ. ſecundo*, per quæ S. Concilii decreta juriſdictio tribuitur quoad viſitationes, correctiones, & emendationes, ut nullæ exemptiones, conſuetudines, juramenta aut concordiæ eam avertere aut impedire poſſint, obſervatâ ſaltem in dictis decretis formâ præſcriptâ, idque non tantum Apoſtolicâ, ſed ut videtur ordinariâ etiam poteſtate. Nam dictio *etiam* in decreto ſeſſ.6. cap.4. in fin. addita, eſt augmentativa, ampliationem & extenſionem

Digitized by Google

denotans *l. actionis l, alienationis de verb.ſig.Paul.Pariſ.conſ.44.n.5.vol.4.* ac majora expreſſis diverſamque ſpeciem includens etiam in materia ſtricta & odioſa, multò magis in materia favorabili, & per quam fit reditus ad jus commune, ut rectè notat doctiſſ. *Wameſius conſil.62.de judic.& foro compet.n.6.*

73 Sexageſimus ſeptimus, exempti ſubduntur, ut præſentati admitti non poſſint niſi prævio examine. *Conc.Trid.d.ſeſſ.7.ca.13.*

74 Sexageſimus octavus, ſubiiciuntur approbationi ad beneficia curata per concurſum. *Conc.Trid.ſeſſ.24.cap.18.de refor. Flamin.ubi ſupra verſ.quinto.*

75 Sexageſimus nonus, Monaſteria etiam commendata, Prioratus & Præpoſituræ in quibus non viget Regularis obſerantia, viſitari poſſunt in annos ſingulos. *Conc.Trid. ſeſſ.21. cap. 8.*

76 Septuageſimus, datâ negligentiâ ſuperiorum illius Regulæ ſubiiciuntur poſt monitionem *d.c.8.ſeſſ.21.*

77 Septuageſimus primus, item hoſpitalia laicorum etiam Exempta ſubiiciuntur viſitationi Epiſcopi. *ſeſſ.22. ca.8.vide infra caſu 88.*

78 Septuag.ſecundus, quoad collationem ordinum *dixi infra li. 4.q.11. & ſub caſu 11.*

79 Septuageſimus tertius, debent venire ad Synodum *dixi infra li.4.q.19.limitat.2.*

80 Septuageſimus quartus, ſubiiciuntur Exempti in cauſis matrimonialibus & criminalibus. *Conc.Trid.c.20.§.ad hæc ſeſſ.24.* niſi habeant juriſdictionem privati[illegible] Epiſcopos, vel immemorialem pro ſe conſuetudinem, ut cenſuit Sacra Congregatio ad illum textum, ita Flaminius *d.c.11.verſ.duodecimo.*

81 Septuageſimus quintus, ſubiiciuntur quoad clauſuram ſanctimonalium ubi violata fuerit reſtituendam, & ubi inviolata fuerit conſervandam. *Conc.Trid.c.5.ſeſſ.25.de Regular. dixi ſupra caſu* 10.

82 Septuageſimus ſextus, ſubiiciuntur quoad confeſſiones obeundas, nempè ut non obſtante Clem. dudum de ſepult. non exponant ſe audientis confeſſionibus, niſi ab Epiſc. ſint judicati idonei. *ſeſſ.23.c. 15.Flam.ubi ſupra verſ.14. qua de re infra lib.4.q.77.*

83 Septuageſ. ſeptimus, quoad prædicationes. *Conc.Trid.ſeſſ.5.c.2.ſeſſ.24.c.4.de refor.*

84 Septuageſimus octavus, quia præmemoratæ Exemptiones excitare conſueverunt perturbationes in juriſdictione Epiſc. & præbere exemptis occaſionem laxioris vitæ, quæ teſte Baronio plurimum obfuerunt Eccleſiaſticæ didciplinæ, ideoque plurimum diſplicuerunt ſancto Bernardo ut liquit explurimis ejus Epiſtolis. *Baron. in Annalib. Eccleſiaſt.to. 8.ſub anno 676.Pontifice Adeodato fol.517.late Durand.tract.de modo Concil.gener.par.1. Rubr.4.nu.15.& ſeq. Concil.Trid.cap.11.ſeſſ.34.de refor. Flamin.d.cap.11.nu.5.* Ideo factum Concil. Trid. non obſtantibus quibuſcunque plenam

85 tribuit auctoritatem Epiſcopis tanquam Apoſtolicæ Sedis delegatis ſuper exemptos & ſic ſuper acolitos, Comites Palatinos, Prothonotarios, Cappellanos Regios & ſimiles. *Flam. d. numer.5.* ſcilicet ut cognoſcere poſſint & judicare de quibuſcun-

buſcunque Clericorum etiam Exemptorum criminibus, præveniendo nimitum ju-
riſdictionem exemptorum, non vero impediendo. *eleg. Boetius Epo. cap. relatum n.8
ne Clerici vel Monachi.*

Septuageſimus nonus, Punit Exemptos qui excedunt numerum campanatum eis 86
ſtatutum à Regulá vel à jure, ut ſunt mendicantes, qui debent contenti eſſe unica
campana, quod tamen fallit in Prædicatoribus. *cap. quoniam ullos de offic cuſtod. in ex-
travag. ita Dom. de S. Gem. conſ. 72. incip. quia punctus n. 10. Abb. expreſſe ca. patentibus
ſuper glo. 2. de privileg. tex. cap. nimis iniqua de exceſſ. Prælat. Aller. in dictionario verb.
Campana, Oldra conſ. 228.* Ratio eſt, quia effectus dicitur porrigi extra locum exemp-
tum ut dictum eſt ſupra *caſu 54. Abb. c. cum. inter n. 3. cum add. de conſuet.*

Octuageſimus, Coercet exemptos exercentes illicitas negotiationes in locis non 87
exemptis. *glo. 2. in Clem. 1. de vita & honeſt. Cleric. ubi Card. in q. 2. Jo. de Anan. ca. ad
abolendam col. 7. circa med. de hæreticis.*

Octuageſimus primus, cogit exemptos præſentantes aliquem ad aliquam curam, 88
ut ei aſſignent congruam portionem *juxta Clem. 1. de jure pat. ca. 1. de præb. in 6. ca. de
Monachis extra. eod.*

Et ſi contingat ab aſſignatione portionis appellari, ordinarius ejuſmodi appella- 89
tioni per exemptos interpoſitæ non deferet, ſed poterit ad ulteriora procedere; ex
quo ejuſmodi aſſignatio relinquatur conſcientiæ ordinarii. *Jo. de Imola ca. Canonum
ſtatuta col. 7. circa medium de conſtit. Card. de Clem. 1. ubi glo. Bellam. dec. 18.*

Octuageſimus ſecundus, Exempti ſeu Sæculares ſeu Religioſi puniuntur qui tem- 90
pore interdicti in caſibus prohibitis ſepeliunt ſeu admittunt ad ſepulturam Uſurarios
interdictos aut excommunicatos, non enim abſolvi poſſunt, niſi ſatisfecerint eis
quibus injuria eſt illata, idque ad arbitrium Diœceſani *tex. Clem. 1. de ſepult. ca. cum
& plantare §. excommunicatos de privil. Abb. c. ſacris n. 7. de ſepult.* Maximè quando de-
lictum eſt notorium, poteſt enim ordinarius tunc declarare illos excommunicatos,
idque ut vitentur à ſuis, ut ſupra dictum eſt, *caſu 61.* in notoriis enim ordo judicialis
non requiritur. *Franc. c. Epiſcoporum de privileg. in 6.* In taxanda autem injuria ſervare
oportet praxim illatam à Bellameta *deciſ. 722.* dicente attendendas circumſtantias 91
omnes loci & perſonarum, ac tum regulato arbitrio taxari debet ſumma intra quam
pars injuriata jurare poterit. *arg. l. ſed & ſi unus §. ſervus ff. de injuriis l. injuria-
rum æſtimatio ff. de injuriis. c. olim ex eod. c. ſi Canonici de offic. ord. in 6. ubi glo. verb. in
damnis in terminis. Rom. conſ. 97. Ang. conſ. 95. n. 52.*

Poterit autem ejuſmodi exemptis deferentibus ad loca ſua Exempta corpora ad 92
ſepulturam, ſi tranſeant per Diœceſim Epiſcopi impune etiam via facti reſiſti, non
autem poſtquam pervenerunt in locum exemptum. *Bald conſ. 270. par. 4. c. cum libe-
rum & Abb. d. c. ſacris n. 7. de ſepulturis arg. l. ſin. C. de ſep. violato.*

Octuageſimus tertius, ſi exempti interſint in loco non exempto clandeſtinæ 93

 deſpon-

Digitized by Google

deſponſationi, uti nominatim tradidit Præpoſitus *cap.cum inhibitio col.pen. verſ.4. quæro ubi & Hoſt.de claud.deſponſ.*

94 Octuageſimus quartus, declarantur Regulariter Exempti excommunicati qui admittunt ſine licentia ſubditos ordinarii ad ſolemniſationem matrimonii. *Clem.1. de privileg.*

Octuageſimus quintus, item qui abſolvunt ab excommunicationibus Synodalibus *d.Clem.1.de privileg.*

Octuageſimus ſextus, ſimiliter Religioſi Exempti qui miniſtrant Parochianis ſine licentia ſacram Euchariſtiam vel unctionem extremam *d.Clem.1.de privileg.*

95 Notandum tamen, quod ante denuntiationem ſeu publicationem excommunicationis hujuſce, ordinarius ſummariè ſe informare debet parte citata per auditionem teſtium, &c. *glo.Clem. multorum verb.conſtiterit de pœnis glo.Clem.præſenti de cenſib.Cardin.d. Clem.1.Fel.cap.non poteſt.n.3.de re judic.* Iſto enim in articulo exempti nudati ſunt ſuo privilegio ac ſubjecti ordinario. *arg.l.2.ff.de juriſd.om.jud.c.prudentiam cap.præterea de offic.deleg.*

96 Octuageſimus ſeptimus, quando quæſtores ingerunt ſe indulgentiis promulgandis aut prædicationibus ſine literis Papæ vel ordinarii, *tex.Clem.unica §.fin.de pœnitent.* de quibus Spec.tit.de pœniten.qui quidem jam diſpoſitione Concil.Trid. prorſus ſublati ſunt *ſeſſ.21.cap.9.* proinde ordinarius non obſtante qualicunque exemptione poterit eos incarcerare, excommunicare & caſtigare, prout expedire fuerit arbitratus. *Barth.l.fin.ff.ubi pupil.educari deb. Innoc.& Abb.c.ex literis de conſtit. Imol.& Anania c.inquiſitionis in pr.de recuſat.latiſſime Navarr.de oration.Miſcellanea 18.c.22.*

97 Octuageſimus octavus, animadvertit in rectores Hoſpitalium Leproſariorum Eleemoſynariarum aut Xenodochiorum, qui negligunt, ſeu non verſantur ut oportet in adminiſtratione, non obſtante quacunque exemptione, *tex.Clem.quia contingit de relig.Dom.ubi Card.facit tex.c.ſi quis omnem 1.quæſt.7. Cyn.l.Orphanotrophos C.de Epiſc.& Cleric. Auth.de ſanctiſſ.Epiſcopis §.Oeconomos Collat.9.Felin.cap.de quarta de præſcript.vide ſupra caſu 71.*

98 Octuageſimus nonus, cognoſcit Epiſcopus contra Exemptos in omnibus criminibus actualem ſeu ſolemnem degradationem requirentibus. *Jo.de Lignano cap.ex in agro de ſtatu mon.Abb.cap.cum contingat col.6 circa med.de foro compet.* ut ſunt inter

99 cæteros falſarii literarum Papæ; *cap.ad falſariorum de crimine falſi & ibi late Innoc. Hoſt.Abb.*Epiſcopi enim eſt degradare non alterius inferioris. *cap.degradatio de pœnis in 6. ubi DD.*

100 Nonageſimus, punit religioſos qui ſibi Epiſcopalia arrogant, & declarat Eccleſias in quibus exercuerunt interdictas, *c.cum & plantare §.de confratribus verſ.quod autem de privileg.ubi glo.verbo privilegiorum ubi Abb.*

No-

Nonageſimus primus, animadvertit in Exemptos, qui beneficia ad ſuam collationem ſpectantia gravant præſtationibus ſeu penſionibus illicitis, *tex. Clem. unica § eadem quoque de ſuppl.negli.prælat.Innoc.& Hoſt.c.in Lateranenſi de præbend.c.Paſtoralis de privileg.latè Card.d.Clem.unica.* 101

Nonageſimus ſecundus, erigit tribunal in loco Exempto in caſu Clementinæ unicæ de foro competenti, qua de re fuſius dictum eſt ſupra *lib.2. ca.1.* 102

Nonageſimus tertius, Exempti poſſunt celebrare in locis prophanis cum altari viatico, & ſubditi Epiſcopi audire Divina in locis Exemptis ſine conſenſu ordinarii, *late Barbatia conſ.52.vol.1. tex.cap.in his ubi Abb. & DD.de privileg.* 103

Nonageſimus quartus, Citatus ad recognoſcendum propriam ſcripturam, non poteſt prætextu Exemptionis juriſdictionem ordinarii declinare. *arg.cap.1.§.fin.de foro compet.in 6.latè Rebuffus ad ordin.regi.is tomo 1 de Chirographor.recognitione art.1. n.31.32.33.34.* Ratio eſt, quia incompetentia quoad ſcripturæ recognitionem allegari non poteſt, *eleganter Jo. Lucius placit.curia lib 11.tit 4. artic.6.fol 229.* eo quod (inquit Rebuffus) non præjudicetur aliquo modo recognoſcenti, cum non condemnetur ad garniendum ab illo judice, ſed ad ſuum forum remittitur, prodeſt tamen illa recognitio ut poſtea ſcripturam recognitam coram ſuo judice negare non poſſit, hinc quando fiunt contractus, quorum probatio ex conſuetudine fit per ſigilla judicum Sæcularium, tales literæ ſigillatæ ita probant contractum coram judice competenti contra Clericos, ſicut contra Laicos, *Joan. Andr. & Peruſ.ca.Sæculares de foro compet.in 6.DD.c.at ſi Clerici extra.eodem* quod verum eſt, quando judex Sæcularis competens eſt contra Clericos, alias ſecùs, juxta opinionem Franci *d.c.id. Sæculares n.1.& 5.* uti in ea ſpecie exemptorum, qui juriſdictionem ordinarii prorogare non poſſunt, & quorum confeſſio coram ordinario emiſſa non præjudicat, ſupra notavimus *eod. lib.qu.31.* 104

Nonageſimus quintus, Exempti conveniri poſſunt coram ordinario pro ſalario cauſæ agitatæ coram ipſo, tum propter continentiam & connexitatem cauſæ de quo ſatis eſt à nobis dictum ſupra *lib.1 quæſt.26.per tot.* ratione cujus Gallius cenſuit Salaria Advocatorum & Procuratorum in Camera peti poſſe. *Gall.lib 1.obſ.1. num.37. Mindanus de continentia cauſæ ca.5.n.11.fol.79.* tum quod ita noviſſime Concilium Trident. definiverit *dixi ead.quæſt.71.* licet adverſari videatur diſpoſitioni Innocent. 4 ſtatuentis aliam eſſe rationem cauſæ principalis, aliam ſalarii, *cap.1.§. nec etiam foro comp.in 6.Specul.de ſalario Advocatorum nu.19.* Utrum verò copula & in verbis Concilii Tridentini mercedum & miſerabilium perſonarum copulet aut disjungat, vide Navarrum *tom.1 de Regularibus comment.4.n.62.verſ.in qua Alciat.& DD.l. ſæpe ff.de verb.ſignificat.& ſupra hoc eodem cap.71.* 105 106

Nonageſimus ſextus, ordinarius punire poterit exemptos ratione judicialis injuriæ ſibi illatæ in caſibus quibus eſt eorum judex competens per notata Gallii 107

lib.1.obſ.39.vide Imbert.inſtit.Forenſ.lib.1.ca.24.in glo.verb.contumeliam per cap dilecto de ſent excom.in 6.l.ſi quis forte §.ſi.quos ubi. Barth.ff.de pœnis Boer.ad conſuet.Buturicen, tit.2.§.21.glo.2. idque ſecundum diſtinctionem quam ſupra notavimus *eod. lib.q.35. n.3.verſ.qua tamen.*

108 Nonageſimus ſeptimus, exempti ſubjecti Romano Pontifici jurant ſoli Papæ, *ca.antiquo de privilegiis cap ego de jurejurando. Guymer.ad pragmat. ſanctionem tit.de electionibus §.cenſuit in glo.verb.juramentum*, alioquin enim Clerici beneficiati non exempti jurant obedientiam & reverentiam Epiſcopo Diœceſano, *ca.legebatur c.cum in Eccleſiis de majorit.& obed cap.cum Clerici de verb ſignific.* Idem etiam conſtitutum eſt in Abbatibus non exemptis.*cap.nullus de jurejurando.cap. quanquam diſt.23.cap.ne Dei de Simonia.* Item in Epiſcopis non Exemptis qui juramentum præſtare debent ſuo Metropolitano. *cap. dilecti de major.& obed.Guymer. d.glo.in verb. juramentum.*

109 Nonageſimus octavus, Exempti non ſemper cogi poſſunt ut interſint proceſſionibus, videlicet ſi proceſſiones inſtituantur ex levi cauſa, idque ut quietius intendere poſſint animum divinis *cap.nimis prava ubi DD.de exceſſib.prælat.* ſecus vero ſi ex gravi cauſa inſtitueretur proceſſio, puta in novo introitu Epiſcopi vel legati, quæ debet fieri honorifice, ſicut Chriſtus intravit in Hieruſalem.*Spec.tit.de legato §.1.* aut immi-
110 nente peſte vel pro pace, tunc enim poſſunt omnes Religioſi Exempti compelli venire, nam rogare Deum pro ſalute populi eo caſu omnium intereſt. *cap.rogationes diſt.3.de conſecrat.cap.revertimini 16. quæſt.1. cap.pervenit de immunit. Eccleſ.cap. quod omnes de reg.juris in 6. Bald.l.fin. C.de bonis quæ liberis*, ubi dicit, quod Epiſcopo intranti Civitatem debet obviare collegium Monachorum Proceſſionaliter.*Guymer. ad pragmat.ſanctionem tit.quo tempore quis debeat eſſe in choro §.idem in his in glo.verb. proceſſionibus.*

111 Nonageſimus nonus, Epiſcopus poteſt examinare Capellanos Exemptos, Canonicos & habentes dignitatem volentes exercere curam, eiſdemque inhibere, ne curam exerceant aut ſacramenta adminiſtrent abſque ſua approbatione. *ſacra congr.quam refert Navarr.conſ.8.in fin.de privilegiis adde infra lib.4.quæſt.77.*

112 Centeſimus, Exemptio ſimplex ſive realis à juriſdictione Epiſcopi non videtur eximere à caſibus Epiſcopo reſervatis.*Navarrus conſ.4.ubi vide explicationem de privilegiis.*

Centeſimus primus, Abbates Exempti conferre poſſunt ſuis tonſuram & infe-
113 riores ordines, ſecus vero majores ſeu ſacros ordines.*Navarr.conſ.14.n.5.de privileg.* Ratio eſt, quia id eis jure communi conceditur, *c.cum contingat de ætate & qualitat.* Conciliumque Trid.c.12.ſeſſ.23.de refor.non derogat juri, ſi enim bene perpendatur, intelligetur de ſolis ordinibus ſacris, per ſubauditos autem ſenſus & intellectus non debent antiqua jura corrigi. *glo.ſolemnis c.cupientes §.quod ſi.per viginti de elect.in 6.*

Præſer-

præſertim quando non eſt tanta ratio in caſu legis corrigendæ, quanta in caſu legis novæ corrigentis, *not. DD. Auth. quas actiones C. de ſacroſ. Eccleſ. Navar. d. cõſ. 14. in fine*

Centeſimus ſecundus, ſubditi ordinarii ſive delinquant in Diœceſi ordinarii, ſive extra Diœceſim, aut in loco Exempto, poſſunt ratione delicti commiſſi in loco exempto conveniri coram ordinario. *Jo. Andr. cap. ut animarum de conſt. in 6. Jo. de Lignano Clem. Paſtoralis de re jud. Andr. Sicul. in c. cum contingat. col. 5. de foro compet. late Francus d. c. ut animarum § ſtatuto & Abb. d. cap. cum. contingat. n. 6.* ubi reſpondet ad ca. ut animarum, quod videtur huic ſententiæ adverſari, refertque Jo. Andr. poſt Godofr. *in add. ad Spec.* tenentem, quod hæc ſententia procedeat, quando proceditur per viam accuſationis, ſecus ſi per viam inquiſitionis, quia tunc judex agit ad vindictam, & ſua non intereſt, ex quo non delinquit in ſuo territorio, & hoc attento jure civili, ſecundum vero jura Canonica utraque via judex procedere poterit. *Abb. conſ. 64. vol. 1. incipit. Rodolphus n. 1, idem in d. c. cum contingat col. 2. vide Sandinum in tract. malefic. in fine ubi id diſputatur*, ubi concludit, quod judex Domicilii non poteſt procedere per inquiſitionem contra delinquentem propter delictum alibi commiſſum, & in fine col. dicit, quod aliud obtineat de jure Canonico, tamen hoc procedit de jure civili, addo Hippol. *in pract. crim. § conſtante col. 14. ubi utrinque diſputat.* concluditque quod judex originis non poſſit inquirere. Illud autem hic non eſt ommittendum, forum Domicilii eſſe generalius aliis omnibus. *Ang. conſ. 40. col. 2. Fignalius. opuſ. in pract. crim. cap. 9. n. 1.* Vide Card. Anton. & Abb. *d. cap. cum contingat.* qui concludunt, quod judex Domicilii poteſt cognoſcere de delictis ſuorum Clericorum etiam alibi commiſſis, *Jo. Caldeo rep ca. de illis de raptor. col. 9. quæſt. 6.* qui reſpondet ad fundamenta contraria, *vide Barth. l relegatorum § interdicere ff. de interd. & relig. Abb. cap fin. col. 13. de foro compet. Lopes d. cap. 5.* ubi late hæc refert quaſi ad verbum. Ratio concluſionis eſt, quia ubi ego te invenio, ibi ego te judicio, *glo. in l. 1. in verb. reperiuntur ubi Caſtr. C. ubi de crimine, Clarus lib. 5. ſent. § fin. quæſt. 39. verſ. ſed quæro. Boer. dec. 202. Louys Charondas tit. 4. Arreſt. 35. raporte par duret en ſon alliance § 62. col. 1. c. 3. fol. 135. vide Abbatem cap fin. ſub. finem de Clerico peregrino in cap. 1. n. 8. & 9. quem vide de raptoribus.* Ratio ſecunda eſt, quia in ſimili deciſum eſt, ſi crimem committatur extra territorium excommunicantis, ſi Reus poſtea conveniatur intra territorium coram ſuo Prælato, poterit ab eodem puniri, ut ſi quis Venetus furtum Bononiæ fecerit, ſi ſubditus ille Venetias revertatur, poterit à Patriarcha Veneto puniri, ut communis opinio docet & praxis quotidiana obſervat. *ſic Sotus. 4. diſt. 22. quæſt. 2. art. 1. concl. 1. verſ. reſpondetur ergo. Henricques lib. 13. de excommunic. cap. 26. § 1. & 2. Sayrus in Theſauro Theol. Moralis. par. 1. lib. 1. cap. 6. n. 42.* & ſi Neapolitanus ibi furtum committat, qui poſtea fugit Beneventum, ſi talis delinquens ante abitum ab Archiepiſcopo Neapoli citetur, aut Neapoli Domicilium habet, ab eodem extra ejus territorium excommunicabitur, ſi ſententiam in eum ferat. *Sotus 4. diſt. 22. q. 2. art. 1. concl. 1.*

Hen-

*Henricq.d.§.2. Abb.cap.fin.de foro comp.n.7.8.& 9.*qui tamen putat neceſſe ut delinquens citetur, vel ut domicilium habeat. *Sayrus d.c.6.n.43 qua de re vide qua latius ſcribit Tho. Grammat.deciſ.26.Beroſ.q 8.9 & latè Farinaceus li.1.q.17.n.16.& ſeqq.*

Centeſimus tertius, profert Flaminius Pariſius *tract.de reſig.benef.par.1.qu.10.n.*
115 *43.lib.1.* his verbis: Epiſcopi reſidentes gaudent prærogativa ut poſſint in quibuſcunque civilibus & criminalibus & mixtis cauſis contra quoſcunque Clericos exemptos, etiamſi ſint Regulares, extra tamen clauſtra degentes, procedere, *Pius 4. in conſtitut.17. incipiente de ſalute gregis, §. & inſuper edita anno 1566. Concil.Trid.c.4.ſeſſ. 24.& ca.3.ſeſſ.6.de Reform.ca.14.ſeſſ.25.de Regularibus,* Dixi extra clauſtra degentes, quia ſecus ſi intra clauſtra degant, tunc enim ne quidem delegata autoritate adverſus eos procedere poteſt, uti interpretando Conc. Trid. elegantiſſime explicat Boetius Eponis *Libro 5.ad tit.ne Clerici vel Monachi c.7.ad verb.adeo Mandamus n.9.fol.83*

116 Centeſimus quartus, Exempti gaudent indulgentiis Epiſcopalibus, dicam infra *lib.4.quæſt.58.*

117 Centeſimus ſextus, licet diſpoſitione juris communis officialis aut judex punire poſſit ſuos Curialiſtas Curiæ ſuæ ſtatutis contravenientes, aut in officio ſuo vel coram ſe pro tribunali delinquentes, *Stephan. Aufre.de poteſt Eccleſiaſt.ſupra Laicis n.19.* Id tamen non procedit privilegio Julii Pontificis in venerabili Curia Leodienſi, ſi Curialiſta delinquens ſit Exemptus, quod quidem Privil. eſt in Archivis Cleri Secundarii.

118 Centeſimus ſeptimus caſus, licet Exemptos extraneorum jure cenſeri ſupra diximus *lib.1.quæſt.46.n.2.& lib.quæſt.19.nu.4.* attamen traditum eſt, ordinarium plus ſibi juris vindicare in Exemptos, quam in penitus extraneos. *Rota noviſſ.deciſ.702. num.4.par.1.* Exemptum enim eſſe & nullius juriſdictionis, plurimum differunt *Rot. noviſſ. deciſ.207. n.2.par.2.*

119 Centeſimus octavus. Cum Epiſcopo certis in caſibus conceditur juriſdictio in loca Exempta, poteſt iis in locis officialem deputare, juriſdictionemque exercere, *Rota noviſſ.deciſ.145.n.1.& 2.part.2.allegat. Io.Monachum cap.cum Epiſcopus n.3.verſ. ſed pone de offic.ord.in 6.*

120 Centeſimus nonus, Epiſcopus de jure communi tam in civilibus quam criminalibus habet juriſdictionem contra Abbates & correctionem in Regulares, uti oſtendit latè Rot. Noviſſ.*deciſ.78.per tot.par.1.* explicans diſpoſitionem Concilii Tridentini in cap.2.ſeſſ.24.quod & ſupra oſtendimus. Idque niſi Exempti ſint & intra clauſtra degant, uti eleganter explicans Concil. Trident. tradit Boetius Epo. *cap. relatum n.8.ne Clerici vel Monach.*

121 Centeſimus decimus. Exemptus locus largo modo & impropriè conſtituit territorium de per ſe. *Rot. Noviſſ.deciſ.207.n.4.part.2. Roland.conſ.33.par.3.Franc.c.2. n. 10. ubi Anchar.de conſtit.*

Cen-

Centeſimus undecimus, Epiſcopus poteſt excommunicare & ſuſpendere exemptos impedientes revocationem conjugis è Monaſterio Exempto, ſi iſte conjunx valide non fuerit profeſſus, puta ſine licentia alterius conjugis, vel illius in ſæculo manentis nullum ſit votum continentiæ, aut ſaltem ſit temporale, niſi tamen exempti privilegium habeant ne poſſint excommunicari, ſuſpendi, vel interdici, quale habent Mendicantes, ut conſtat ex eorum compendio verbo Exemptio n.9.23.&24. & Societas Jeſu, ut conſtat ex Bulla Pauli III. ipſi conceſſa anno 1549. & ita in terminis reſolvit Tho. Sanchez ejuſdem Societatis Doctor eximius *tract. de Matrimonio lib.7. diſpu.33.n.21. & 23.* & ratio eſt, quod in propoſita ſpecie non agatur de Religionis privilegiis aut de ſtatu Regularium, ſed de Matrimonii inſtauratione conjungiſque revocatione, qui minus legitimè ſit profeſſus, quod ordinarii proprium eſt. *cap.1. de converſ. conjug.* Denique, quia ordinario competit omnimoda juriſdictio contra extraneos & exemptos impedientes ſuam juriſdictionem, *Innoc. in c. dilectus in in fin. de pœnis. Steph. Aufrer. tract. de poteſtate Sæculari ſuper Eccleſiaſt. perſ. n.25.* 122

Centeſimus duodecimus, convertere in diſtributiones quotidianas tertiam partem fructuum etiam dignitatum, Canonicatuum, perſonatuum, portionum & officiorum Cathedralium & collegiatarum Eccleſiarum, in quibus nullæ ſunt diſtributiones, aut ita tenues, ut veriſimiliter negligantur. *Concil. Trident. ſeſſ. 21. & 22. cap.3.* 123

Centeſimus decimus tertius, Præſcribere dignitatibus perſonalibus & officiis Cathedralium & Collegiatarum Eccleſiarum competens ſervitium ab eis perſonaliter adimplendum pro diſtributionibus lucrandis. *d. cap. 3. ſeſſ.23.* 124

Centeſimus decimus quartus, Novas Parochias erigere, & in erectis miniſtrorum numerum prout opus fuerit, augere, *ſeſſ.21. c.4.* & uniones facere *d. ſeſſ. c.5.* illaſque quæ 50. annis citra factæ ſunt, revidere. *ſeſſ.7. c.6.* 125

Centeſimus decimus quintus, Coadiutores dare Parochis minus idoneis. *ſeſſ.21. cap.6.* 126

Centeſimus decimus ſextus, transferre beneficia & Eccleſiarum refectionem procurare. *ſeſſ. d.21. c.6.* 127

Atque isti ſunt caſus, quos ex variis SS. Pontificum conſtitutionibus & ex multa auctorum ſegete, in unum veluti faſcem concinnavi, quibus ſic collectis occurrit conſtitutio S.D.N. Clementis VIII. ſuper executione decreti Concilii Trid. d. ſeſſ.25. cap.14. contra Regulares non ſubditos Epiſcopo, intra clauſtra degentes & extra ea ita notoriè delinquentes, ut populo ſcandaloſi ſint, ac contra eorum ſuperiores eos punire negligentes aut impunitos ad alia ſuorum ordinum loca tranſmittentes vel tranſmiſſos ad locum in quo deliquerunt non revocantes Romæ publicata anno 1596. Martii 18. incip. Suſcepti muneris ratio poſtulat. quam refert Stephanus Quaranta in Summa Bullarii, in verbo Exemptio fol. 245. pro cujus illuſtra- 128

Digitized by Google

Iuſtratione non parum conferunt ſcholia quæ compoſuimus in conſtitutionem S.D. N.Leonis 10, editam in Conc.Later.anno 1516.incip.Regimine.

QUÆSTIO XLVI.

An vigore Cameralis obligationis Exemptus poſſit conveniri coram ordinario.

SUMMARIUM.

1. *Diffinitio Cameralis obligationis.*
2. *Diviſio.*
3.8. *Vigore Cameralis obligationis Exempti non ſubiciuntur ordinario.*
4.9. *Clerici vigore illius non poſſunt conveniri coram ordinario.*
5. *Secus in Exemptis qui prorogare poſſent.*
6. *Item niſi ſpeciali reſcripto ſubiicerentur.*
7. *Aut convenirentur coram Auditore Cameræ.*
10. *Rota non eſt competens in cauſis Patrum Societatis Ieſu.*

1 CAmeralis obligatio nil aliud eſt, quàm formula quædam ex variis cautionibus juridicis diuturno Curiæ Romanæ uſu compoſita, quæ contractuum inſtrumentis adjecta, efficit ut ceſſatores facilius per judicem compelli poſſint ad præſtandum promiſſa.

2 Dividitur, autem, teſte Maſſa Galeſio in ſuo quem de illa ſpeciali tractatu edidit in ſex partes, quarum ſecunda continet ſubmiſſionem debitoris omni juriſdictioni & cuivis Curiæ tam Eccleſiaſticæ quam Sæcularis. Unde hic facta eſt occaſio inquirendi, Utrum vigore ejuſmodi ſubmiſſionis Exemptus vocari poſſit coram ordinario. Maſſa quidem in ſuo hoc tractatu omnis generis ad hanc formulam ſpectantes quæſtiones in medium ponit & curioſè examinat, at vero hanc ne tangit quidem, igitur ut accingam me ad ſolutionem propoſitæ quæſtionis.

3 Mihi viſa eſt opinio negativa amplectenda, multis ex cauſis & auctoritatibus, inprimis quidem ex analogia quam frequenter ſupra diximus eſſe inter Clericos & exemptos ratione fori: ſiquidem virtute ejuſmodi ſubmiſſionis Clericus conveniri non poteſt coram judice Sæculari nedum Eccleſiaſticorum bonorum cauſa, ſed nec etiam temporalium ſeu patrimonalium. *Deciſ. Tholoſ. 126. ubi Aufrer. Maſſa ad formul. Camer. oblig. ſecunda partis quæſt. 1. num. 1.* ergo nec Exemptus coram ordinario. *Fel. But. & DD. allegati ſupra lib. 1. quæſt. 45. n. 5.*

4 Præterea, Clerici non poſſunt vigore ejuſdem obligationis conveniri coram alieno Epiſcopo ſeu ordinario: quippè quod illum prorogare non poſſint ſine conſenſu proprii ordinarii. *cap ſi diligenti de foro compet. Maſſa d. parte 2. quæſt. 1. nu. 6.* Ergo nec Exem-

Exemptus, ex quo nec tacitè nec expreſsè ordinarium prorogare poſſit, niſi cum
Pontificis aut legati à latere facultate, *dixi ſupra lib.2.quæſt.2.* & 7. Pontifex enim
eſt Diœceſanus Exemptorum.*vide infra quæſt.*48.

Quod tamen limitandum eſt primò in Exemptis, qui prorogare poſſunt & con- 5
ſentire in alienum judicem. *l.ſi convenerit.ff.de juriſd.om jud.l.ſi quis in conſcribendo,*
C.de pact.c.1.ubi Dec. & *DD.de judic.notavi ſupra d.quæſt.7.in fine.*

Limitandum ſecundò, niſi Pontifex reſcripto concedat quod Exemptus coram 6
non ſuo judice conveniri poſſit, quia judex is delegatus amplius dici non ſuus non
poteſt,ex quo delegatus eſt à Papa vel Imperatore, qui ſunt omnium ordinarii. *cap.*
antiqua de privileg.glo. & *Franc.cap.auctoritate* §*.inhibemus verſ.in gloſſ. de privil.in 6.*

Limitandum tertiò, ſi Exemptus conveniretur coram auditorio Cameræ, quia 7
auditor Cameræ creatus eſt à Papa Generalis cauſarum Auditor, & inter cætera
cauſarum genera demandatur ei executio obligationum in forma Cameræ. Unde
tanquam expreſſe delegatus ad hanc ſimiliumve cauſarum generalitatem omnibus
eſt judex competens, ex quo fit à Papa delegatus.*d.cap.antiqua, Albericus in dictionario*
verb.promittat ſæpe debitor §*. aliquando debitor in fine. Maſſa ad form. Cameral. oblig.*
*d.quæſt.1.ſecundæ partis.n.*3 & 4.quod ipſum in hac ſpecie nominatim tradit octa-
vianus Veſtrius inſignis Romanæ Curiæ Practicus *lib.2.ſuæ praxeos ca.4.n.4.* & *6.*
*item Anton.de Amatis deciſ.*17.*n.*1. Dicens non obſiſtere Auditori declinatoria ſeu
privilegium fori, quinimo eos executionem ſuam etiam protendere in Epiſcopos, quos
ſuperiore libro ſpeciali reſervatione diximus immediatè ſanctæ Sedi eſſe ſubjectos
*q.*41. Quo fit, ut remaneat concluſio Regularis ordinarios non cognoſcere de cauſa 8
exemptorum vigore Cameralis obligationis: quippè quod ut dictum eſt, Exempti
ſubjicere ſe non poſſint cenſuris ordinarii ad inſtar Clericorum, quibus id ſine pro-
prii Epiſcopi licentia permiſſum non eſt. Imò etiam ut eſt communior Doctorum ſen-
tentia, ad inſtar Laicorum, non enim vigore hujus obligationis procedi poteſt extra
Romanam Curiam via excommunicationis & cenſurarum, niſi per proprium obli-
gati ſive Clerici ſive Laici Epiſcopum, aut etiam alienum, in quem de conſenſu pro-
prii Epiſcopi facta ſit prorogatio. *Maſſa ad tertiam particulam q.3.n.2.* Unde cum
Exemptus prorogare nequeat, non mirum ſi ordinarius ne quidem hoc caſu juriſdi-
ctionem ſuam in Exemptos extendere non poſſit. Quod tamen ut limitatione prima 9
dictum eſt, intelligendum venit de exemptis Papæ immediatè ſubjectis, qui proroga-
re non poſſunt, alioquin enim in eo genere exemptorum qui prorogare poſſunt, nihil
impedit, quo minus ordinarius juriſdictionem exerceat, ut tenet Felinus & alii *cap.P.* &
S.n.13.de offic.deleg. & *in repert.verb.Exemptus ab ordinario fol.53.*

Porrò, quod dixi Rotæ auditorium juriſdictionem habere in exemptos, limitan-
dum eſt, niſi ſpeciali exemptionis privilegio aliter diſpoſitum ſit, uti de patribus So- 10
cietatis Jeſu eleganter refert Antonius de Amatis.*deciſ.17.n.1.* & *ſeqq.*

Digitized by Google

QVÆSTIO XLVII.

Collegia ſive capitula an juriſdictionem habeant in Capitulares.

SUMMARIUM.

1. *Par in parem non habet imperium.*
2. *Capitula habent juriſdictionem in capitulares.*
3. *Requiruntur tamen quædam neceſſaria.*
4. *Capitula poſſunt ratione ſimplicis contumaciæ ſuſpendere Canonicum & privare fructibus, imo etiam ſi opus ſit, excommunicare.*
5. *An hæc juriſdictio competat accumulativè vel privativè.*
6. *Quid de Decanis.*
7. *Decani habent juriſdictionem quaſi ordinariam.*
8. *De conſuetudine Franciæ, Decani exercent juriſdictionem in capitulares.*
9. *Electus à Collegio, exercet juriſdictionem in collegas.*
10. *Decani dicuntur Prælati.*
11. *Apud Leodienſes Decani coercitionem cumulatam duntaxat habent in Canonicos.*
12. *Decretum Cleri Secundarii Leodienſ. quoad coercitionem exemptorum.*
13. *Laudatur Leodienſis Civitas à Pietate, Religione, Cleri frequentia.*

1 COllegium ſeu Capitulum non habere juriſdictionem in ſingulos de Collegio niſi adſit conſuetudo juri contraria, apertè teſtatur Abbas ca. cum cauſa nu. 7. de officio deleg. Ratio eſt, quia parem in parem juriſdictionem non habere manifeſto jure diſpoſitum eſt, *l. penult. ff. de arbitr. l. nam Magiſtratus ubi glo ff. eod.* Ideo delegatus dicitur juriſdictionem exercere non poſſe in ſuum collegam & Canonicos, citare non poſſe ſuos Concanonicos, ſed tantum rogare ut certo termino adſint. *Mandoſius tract. de monitoriis quæſt. 60. n. 19. & 21.*

2 Quibus tamen non obſtantibus, dico capitula ſeu collegia ab Eccleſia approbata juriſdictionem habere & excommunicare poſſe. *Gregor. Sayrus in Theſ. Theolog. Moralis lib. 1. ca. 6. n. 17.* qua in re tamen plura requiruntur quæ apud Gregor. Sayrum loco jam citato continentur.

3 Primò, ut vocentur omnes facultatem habentes dando ſuffragium, Secundò ut ſaltem duæ partes conveniant, qui volunt, debent, aut poſſunt intereſſe. *Abb. cap. cum inter univerſas n. 9. de elect. cap. cum inter Canonicos n 6. eod. tit. latius in cap. cum omnes n. 11. 12. 13. de conſtit.* Tertiò, ut de cenſura ferenda ſimul deliberent & decernant, alioquin à collegio factum non cenſebitur, *Abb. cap. gratum n. 7. de poteſt Prælat. cit. gloſſ. in l. ſicut ff. quod cujuſque univerſit. glo. cap. 1 de reb. Eccleſ. non alien. lib. 6. late. Felin.*

Felin.d.cap.cum omnes n.24. & in cap.dilectus n.6.de Simonia. Quartò, ut major ſa-
niorque pars eorum qui convenerunt & facultatem ſuffragandi habent, ad cenſuram
ferendam conveniant, major autem ſaniorque pars intelligitur reſpectu habito ad to-
tum collegium congregatum. *Arg.cap.Eccleſia veſtra de elect.ub.glo.verb dirigebant*
& cap.3.de his quæ fiunt à majore parte capituli. Abb.cap. quia propter n.7.& in d cap.
Eccleſia veſtra n.2.& in cap.in geneſi in pr.eod.tit.de elect. Quippè ſicut hæc requiruntur
ut aliquid validè à collegio explicetur, ita etiam ut cenſura aut juriſdictionis actus
decernatur. *Sayrus d.cap.6. n.17.& ſeq.*

Unde his concurrentibus apud Bellameram *concluſ.244.* concluſum eſt, Capitula 4
poſſe ratione ſimplicis contumaciæ ſuſpendere Canonicum ſive capitularem, &
ſuſpenſis fructus abjudicare, & ſi opus ſit, etiam excommunicare. *Abb.ca.cum contin-*
gat col.9.de foro compet.Guymer.ad pragm.ſanct.tit.de concubinis §.quod ſi in glo.verb.
pertinet per c.quanto de offic.ord. Eleganter Mohedanus *deciſ.2.de foro compet.* Paponius
Arreſt.lib.1.tit.3. des Chapitres arreſto 3. Sayrus d.n. 17. & noviſſimè Jo. Wameſius 5
conſ.63.n.3.to.1.per cap.irrefragabili ubi Felin pr.de offic.ord. tradidit, jure communi
leviorum criminum & exceſſuum coercitionem capitulis permiſſam eſſe: utrum au-
tem accumulativè an privativè hæc juriſdictio competat, late videri poterunt Do-
ctores *in cap.paſtoralis ca. irrefragabili de offic.ord.* Wameſ.d.n.3.

Quid autem de Decanis collegiorum, an juriſdictionem habeant in collegas, non 6
incongruè hic diſquiri poteſt. De Decanis (quos in Francia & Hiſpania eos eſſe refert
Hoſtienſis *ca.dilecto de appell.* qui in conſeſſu & ſuffragiis aliis præſunt) pauca in ſcripto
jure referri cenſuit Guymer. *ad pragm.ſanct.tit. quomodo Divinum officium ſit cele-*
brand. §.ſuper his in glo.verb.Decanus.

Nihilominus tamen, cum ſint Prælati Eccleſiarum collegiatarum, eos juriſdictio- 7
nem quaſi ordinariam habere in ſingulos de collegio, non abſque ratione cum Car-
dinali reſpondemus. *Card.in Clem.1.§.ne igitur nu.4.5.6.& ſeq.de celebrat.miſſ.Guy-*
mer.d.gloſ.in verb. Decanus per cap.cum ab.Eccleſiarum de offic.ord.& cap.ex parte de
Clericis non reſid. Habet enim Decanus curam animarum *ca.dudum 2.de præbend.* 8
cum dignitate. *cap.ſuper ſpecula, ne Clerici vel Monachi,* & ideo ſacris interdicit. *cap.di-*
lecto de appell. excommunicat. *c.dilecto de ſent.excom.in 6.* & conſequenter opinione
non paucorum juriſdictionem ordinariam habet, licet Epiſcopo inferiorem. *glo.ca.*
cum ab Eccleſiarum de offic.ordin. Azorius de juſtitia & jure par.2.cap.17.lib.3.

Ideo cenſuit Hoſtienſis *in c.dilectis de appellat.* Decanos Eccleſiarum totius Re-
gni Franciæ juriſdictionem exercere in Capitulares. *Guymer.d.glo.verb. Decanus* à
quo diſſentire non videtur Panormitanus *in d. cap.cum ab Eccleſiarum n.5.cum Apoſt.* 9
aſſerens, quod electus à collegio vel univerſitate habet juriſdictionem ordinariam
in illos de Collegio, quod non modò extendit ad omnia collegia Eccleſiaſtica,
ſed etiam ad Sæcularia, ita tamen ut cum Epiſcopo in concurſu juriſdictionis præ-

Digitized by Google

ventioni ſit locus. *Abb. ibid. n.9.* niſi ejuſdem collegia, ut Leodii ſint Exempta. Confirmatur, quia Decanatus dicitur Eccleſiaſtica dignitas, quæ non cenſetur eſſe ſine
10 juriſdictione. *Jo. de Selua tract. de beneficio par.5. quæſt.2. n.57. Abbas c. de multa n.2. de prabendis.* Imò propriè & ſtrictè Decani appellantur Prælati. *Jo. de Selua d. n.57. late Staphileus de gratiis & expectatiuis §. tranſeo nunc ad dignitates vol.14. fol.22. Abbas d. n.21.*

Pleriſque tamen in locis in quibus jus exemptionum viget, Decani habent dun-
11 taxat coercitionem in Canonicos cumulative cum Capitulo, ut Leodii, ubi noviſſimo Cleri Secundarii decreto ſic ſtatutum eſt. Decani & Capitula & ſuperiores quibus jus corrigendi competit infra octo dies à commiſſo per aliquem ſuppoſitum ſuum delicto, de illo cognoſcant, & infra menſem ſubſequentem, indicto ad hoc ſpecia-
12 liter Capitulo, illud puniant ſeu juſtitiam adminiſtrent, quando ad Capitulum ſpectat correctio, ſine ulla conniventia vel colluſione: alioqui ſi infra dies octo non inceperint, vel infra menſem non terminaverint, liberum fiſco procedere vel per viam inquiſitionis, vel accuſationis, prout delicti qualitas exegerit.

Fiſcus agere volens, non promovebit inqueſtam, nec emittet articulos, niſi caſum Deputatis communicaverit, à quibus vel eorum aliquo eæ Inqueſtæ vel articuli debebunt admitti, priuſquam Fiſcus agere poſſit. Ne autem difficile & tædioſum ſit omnium Capitulorum Deputatis ſæpius congregari, deputabunt à Clero quatuor, qui ad ſingulos caſus unum ex ſe nominabunt, coram quo formetur proceſſus uſque ad ſententiam excluſive. Quo formato acta omnia referentur ad congregationem generalem Cleri apud S. Petrum, per omnium Capitulorum tam intraneorum, quam extraneorum Deputatos examinanda, ex quibus ante receſſum à dicta congregatione S. Petri cauſſa terminabitur.

A ſententia vel decreto deſuper lato non cadet nec admittetur appellatio, ſed ſtatim lato Decreto Capitulum vel ſuperior delinquentis ex primis & promptioribus ejus fructibus mulctam, ad quam facta erit condemnatio, ad manus alicujus ad id deputandi deponat, ex qua ſatisfiat Fiſco & aliis oneribus neceſſariis & ſi quis cauſam dederit inqueſtæ, præter mulctam delicti condemnetur, arbitrio comunium deputatorum in expenſis proceſſus.

Ac ne bis ſuper eodem crimine agatur, tenebitur ſic correctus infra quindecim dies à lato decreto illius copiam Authenticam uni ex quatuor deputatis ſupradictis intimare, alioquin hoc termino elapſo ſibi imputet, ſi fiant ulteriores ſumptus.

Detectâ autem per Congregationem alicujus conniventiâ vel colluſione notabili, quod ſcilicet delinquens non fuerit juxta enormitatem delicti ſufficienter per Capitulum aut Superiorem ſuum punitus, liberum erit Fiſco ad mandatum dictæ congregationis contra eundem delinquentem procedere ad pœnam condignam.

Hactenus decretum Cleri Secundarii Leodienſ. de menſe Februario 1617. quod

ideo

ideo ſcriptis meis inſertum volui,tum ut fidem prædictis adſtruerem, tum ut palam facerem,quanto ſtudio Clerus noſter qui præ cæteris Europæ nationibus tanto nèbilior & ſpectabilior eſt, quo jam ab annis octingentis & amplius continuè floruit in fide Apoſtolica Romana, unde dicta eſt legitima ſanctæ Romanæ Eccleſiæ filia, & etiamnum floret,dum ſalutaribus iſtis ſcitis ſtudet avitam pietatem & religionem ſartam tectam conſervare. De qua etiam exteræ nationes atteſtantur, nullum eſſe in orbe Chriſtiano locum,

Quo plura emineant templa ſacrata Deo.

quod ante annos quadringentos vidit eruditiſſimus Franciſcus Petratcha dum civitatem hanc prætergrediens, illud elogium ei reliquit. Vidi Leodium inſignem Clero locum.

Plane inſignem, ut qui Canonicorum collegia habeat undecim: Abbatias virorum ſex: Prioratus ſex: conventus virorum mendicantium octo: Abbatias Sanctimonialium duas: Conventus Monialium octo: Sacella publica duodecim: Paroecias triginta duas: Xenodochia quindecim: Beginagia quinque: atque iſta omnia in ipſa Civitate & Suburbiis: nam in Diœceſi paſſim exuberant collegia quà Canonicorum, & Canoniſſarum, quà Religioſorum, quâ Virginum Sanctimonialium, ut vere patria iſta jam ab antiquo Paradiſus Clericorum nuncupetur: idque non tam à copioſo cenſu quo Clerus dotatus eſt, quàm ab inſigni pietate, qua multifariam commendatur, cum in illa legantur extitiſſe octoginta quinque ſeu viri ſeu mulieres, relati in numerum ſanctorum.

QUÆSTIO XLVIII.

Quis ſit ordinarius ſeu Diœceſanus Exemptorum.

PAucis dicimus, quod Papa, ne dentur Acepali ſine Rege ſine capite ſicut locuſtæ. *Franc.ca.autoritate §.inhibemus verſ.in gloſſa de privil.in 6.cap.nulla ratione diſt.93. Rebuff.de privileg.Schol.privil.164.n.6. Gomeſius ad reg. Cancell.de infirmis reſig.par.1.quæſt.5. Milis in repert.verb.præſcribere nemo poteſt.* Ideo qui ab Imperatore ſe Exemptos neminem recognoſcere aſſerunt,coram Papa jure conveniri poterunt. *Fel. cap.novit.nu.4.ubi Abb.nu.26.cum addit de judic. Fel.cap.Epiſtola nu.1.de probat, Abb.cap.grave n.1. de offic,ord.*

QVÆ-

QVÆSTIO XLIX.

Conceſſo privilegio ne Exempti ab ordinario excommunicari poſſint, an ſaltem coram eodem conveniri ſeu puniri poſſint?

SVMMARIVM.

1. *Conveniri poterunt coram ordinario.*
2. *Secus ſi ſimpliciter Exemptio conceſſa ſit.*
3. *Quid ſi excommunicans ignoret Exemptionem?*
4. *Privilegiati ne excommunicentur, tenentur excommunicatos devitare.*

1 QUæſtionem hanc movet *Abbas cap. cum capella n. 6. de privileg.* Siquidem nemo dubitaverit, quin Papa privilegium alicui concedere poſſit ne excommunicetur ab ordinario, *extravag. frequent. in fin. de iudic. Io. Ferant. de privilegiis Franciæ privileg. 6.* Nihilominus tamen ejuſmodi privilegio conceſſo, coram ordinario & conveniri & ab eodem puniri poterit. *Cavalcan. deciſ. 31. n. 18. par. 1.* quippè quod unius excluſio ſit alterius incluſio. *arg. nonne de præſumpt. ca. qualis diſt. 25.* maximè in hac Exemptionum materia, quæ ſemper intelligenda eſt ad litteram, prout verba ſonant, ex quo præjudicent juri ordinariorum, quod eſt favorabile, ut ſupra abunde probatum eſt, *lib. 1. cap. 4. qua de re etiam infra li. 4. qu. 13.* quod ipſum infetius diſcutietur *lib. 4. qu. 14. n. 8.*

2 Secus autem, ſi quis ſimpliciter à juriſdictione ordinarii eximatur; tum enim à ſolo Papa excommunicari poterit, nec ſubſiſtet excommunicatio cujuſquam alterius, ſeu Epiſcopus illam tulerit, ſeu legatus. *cap. cum ad quorundam & ibi gloſ. verb. non tenere de exceſſ. Prælat. Gregor. Sayrus in Theſ. Theol. Moral. li. 1. c. 6. n. 36. & c. 8. n. 7.*

3 Quod procedit, etiamſi excommunicans ignoret exemptionem, licet contrarium in hoc articulo ſenſerit Richard. *4. diſt. 18. art. 5. q. 5.* Privilegium enim ſtatim vires aſſumit atque conceſſum eſt, quamvis exemptus, aut qui cenſuram fert in cujus præjudicium id conceſſum eſt, ignoret. *Innoc. 4 in ca. 1. §. nec obſtare de conceſſ. prabend. in 6.* Ignorantia enim Prælati non obeſt, quo minus privilegium robur & effectum ſortiatur. *arg. c. cum dilectus de rel. domib.* prout nec illius ſcientia requiritur, ut illud concedatur, qua de re propria quæſtione breviter tractavimus *li. 2. q. 15.*

4 Poſtremò, illud hic addendum eſt, quod ejuſmodi privilegiati ne excommunicari poſſint, nihilominus tenentur denuntiatos excommunicatos devitare. *Sayrus d. par. 1. lib. 2. cap. 11. nu. 33. per c. nulli. ubi DD. de ſent. excom. ca. cum & plantare §. excommunicantes ubi Abb. num. 1. de privileg. Covarr. cap. alma mater. par. 1. nu. 2. de ſent. excom. v. ſupra quæſt. 45. numer. 39. & 52.*

QVÆ-

QVÆSTIO L.

An pro abſolutione ab excommunicatione, poſſint ſe obiicere ordinario?

SUMMARIUM.

1. *Epiſcopus abſolvit Moniales Exemptas.*
2. *Quid ſi habeant generalem.*
3. *Quid de immediatè ſubjectis Pontifici.*
4. *Abſolvit eos qui immediatè Exempti non ſunt.*
5. *Niſi Papa ſibi abſolutionem reſervaſſet.*
6. *Legatus non abſolvit Exemptos.*
7. *Quid in abſolutione à ſententia legis vel hominis.*

DE hac Quæſtione ſparſim egimus pro re nata toto hoc opere, nunc eam paucis quibuſdam lineis & concluſionibus hoc capite breviter comprehendam. 1

Prima, Epiſcopus abſolvit ab excommunicatione Moniales Exemptas ob manus injectionem. *cap. de Monialibus ubi Abb.n.5. & Fel.ibid.in fin.de ſent. excom. Jo.de Lignano tract.de excom.*§.*26.* Quod Gregorius Sayrus extendit ad alios Regulares, ut Prælati accedente conſenſu à quavis excommunicationis ſpecie abſolvi poſſint, ne privilegia in eorum favorem inducta in ipſorum incommodum convertantur. *Sayrus in Theſ.Theol.Mor.par.1. lib.7..cap.7.n.23.* Qua de re paulò inferius aptius diſquiremus,

Dubium tamen hic incidit, quid ſi Moniales habeant Generalem, quem jura quaſi Epiſcopalia habere ſupra diximus *lib.1.qu.17.nu.25.& ſeq.& lib* 4.*c.*20. an abſolvendi poteſtas ei competat? Abbas hanc Quæſtionem in medium attulit & problematice diſputavit *d.cap.de Monialibus nu.6.* Cujuſvis ſuum eſto judicium. 2

Secunda, Exempti immediatè ſubjecti Summo Pontifici, utrum ordinario ſubiicere ſe poſſent pro abſolutione, non parva eſt difficultas. Poſſe pleno concilio ſenſit Fredericus Senenſis *conſ.*14. quem ſequitur Cardinalis Sabarella *Clem.1.*§.*prædictum n.de Relig.Dom.*& tacite ſequi videtur Navarrus *conſ.13.verſ.2.quod qui de pœnitent.* hac potiſſimum ratione, quod ſi id eis non liceret, inductum in favorem verteretur in odium, quem admodum inferius in indulgentiarum perceptione notavimus *lib.* 4.*quæſt.58.n.5.&.6.* 3

Veruntamen prævaluit opinio Abbatis *cap.ſignificaſti nu.*11.*verſ.his tamen non obſtantibus de foro comp. Felin.in c paſtoralis num.*10.*de offic ordin.*& aliorum, quos ſuperius in hujus articuli confirmationem laudavimus *lib.2.q.7.nu.*12. Ratio eſt, quia per exemptionem efficitur quis non ſubditus, quia eripitur ab ordinario & ſubiicitur Papæ.*cap.ſi Papa de privileg.in 6.cap.pen.de offic.ordin.dixi lib.1.qu.*1. Adeo ut Epiſcopus deſinat in eum habere poteſtatem, præterquam in caſibus ſpecifice ei reſer-

 vatis

Digitized by Google

QUÆSTIO XLIX.

Conceſſo privilegio ne Exempti ab ordinario excommunicari poſſint, an ſaltem coram eodem conveniri ſeu puniri poſſint?

SUMMARIUM.

1. *Conveniri poterunt coram ordinario.*
2. *Secus ſi ſimpliciter Exemptio conceſſa ſit.*
3. *Quid ſi excommunicans ignoret Exemptionem?*
4. *Privilegiati ne excommunicentur, tenentur excommunicatos devitare.*

1 QUæſtionem hanc movet *Abbas cap.cum capella n.6. de privileg.* Siquidem nemo dubitaverit, quin Papa privilegium alicui concedere poſſit ne excommunicetur ab ordinario, *extravag.frequent.in fin.de judic. Jo.Ferant.de privilegiis Franciæ privileg.6.* Nihilominus tamen ejuſmodi privilegio conceſſo, coram ordinario & conveniri & ab eodem puniri poterit. *Cavalcan.deciſ.31.n.18.par.1.* quippè quod unius excluſio ſit alterius incluſio. *arg.nonne de præſumpt.ca.qualis diſt.25.* maximè in hac Exemptionum materia, quæ ſemper intelligenda eſt ad litteram, prout verba ſonant, ex quo præjudicent juri ordinariorum, quod eſt favorabile, ut ſupra abunde probatum eſt, *lib.1.cap.4.qua de re etiam infra li.4. qu.13.* quod ipſum inferius diſcutietur *lib.4. qu.14.n.8.*

2 Secus autem, ſi quis ſimpliciter à juriſdictione ordinarii eximatur; tum enim à ſolo Papa excommunicari poterit, nec ſubſiſtet excommunicatio cujuſquam alterius, ſeu Epiſcopus illam tulerit, ſeu legatus. *cap.cum ad quorundam & ibi gloſ.verb.non temere de exceſſ.Prælat. Gregor.Sayrus in Theſ.Theol.Moral.li.1.c.6.n.36.& c.8.n.7.*

3 Quod procedit, etiamſi excommunicans ignoret exemptionem, licet contrarium in hoc articulo ſenſerit Richard.4.*diſt.18.art.5.q.5.* Privilegium enim ſtatim vires aſſumit atque conceſſum eſt, quamvis exemptus, aut qui cenſuram fert in cujus præjudicium id conceſſum eſt, ignoret. *Innoc.4 in ca.1.§.nec obſtare de conceſſ.prabend.in 6.* Ignorantia enim Prælati non obeſt, quo minus privilegium robur & effectum ſortiatur. *arg.c.cum dilectus de rel.domib.* prout nec illius ſcientia requiritur, ut illud concedatur, qua de re propria quæſtione breviter tractavimus *li.2.q.13.*

4 Poſtremò, illud hic addendum eſt, quod ejuſmodi privilegiati ne excommunicari poſſint, nihilominus tenentur denuntiatos excommunicatos devitare. *Sayrus d.par.1.lib.2.cap.11.nu.33.per c.nulli.ubi DD.de ſent.excom. ca.cum & plantare §.excommunicantes ubi Abb.num.1.de privileg. Covarr.cap. alma mater. par.1. nu.1.de ſent.excom.v. ſupra quæſt.45. numer. 39. & 52.*

QUÆ-

QUÆSTIO L.

An pro abſolutione ab excommunicatione, poſſint ſe obiicere ordinario?

SUMMARIUM.

1. *Epiſcopus abſolvit Moniales Exemptas.*
2. *Quid ſi habeant generalem.*
3. *Quid de immediatè ſubjectis Pontifici.*
4. *Abſolvit eos qui immediatè Exempti non ſunt.*
5. *Niſi Papa ſibi abſolutionem reſervaſſet.*
6. *Legatus non abſolvit Exemptos.*
7. *Quid in abſolutione à ſententia legis vel hominis.*

DE hac Quæſtione ſparſim egimus pro re nata toto hoc opere, nunc eam pau- 1
cis quibuſdam lineis & concluſionibus hoc capite breviter comprehendam.

Prima, Epiſcopus abſolvit ab excommunicatione Moniales Exemptas ob manus injectionem. *cap. de Monialibus ubi Abb.n.5. & Fel.ibid.in fin.de ſent. excom. Jo.de Lignano tract.de excom.§.26.* Quod Gregorius Sayrus extendit ad alios Regulares, ut Prælati accedente conſenſu à quavis excommunicationis ſpecie abſolvi poſſint, ne privilegia in eorum favorem inducta in ipſorum incommodum convertantur. *Sayrus in Theſ.Theol.Mor.par.1. lib.7..cap.7.n.23.* Qua de re paulò inferius aptius diſquiremus.

Dubium tamen hic incidit, quid ſi Moniales habeant Generalem, quem jura
quaſi Epiſcopalia habere ſupra diximus *lib.1.qu.17.nu.25.& ſeq.& lib* 4.c.20. an ab- 2
ſolvendi poteſtas ei competat? Abbas hanc Quæſtionem in medium attulit & problematice diſputavit *d.cap.de Monialibus nu.6.* Cujuſvis ſuum eſto judicium.

Secunda, Exempti immediatè ſubjecti Summo Pontifici, utrum ordinario ſubii-
cere ſe poſſent pro abſolutione, non parva eſt difficultas. Poſſe pleno concilio ſenſit 3
Fredericus Senenſis *conſ.*14. quem ſequitur Cardinalis Sabarella *Clem.1. §.prædictus n.de Relig.Dom.*& tacite ſequi videtur Navarrus *conſ.13.verſ.2.quod qui de pœnitent.* hac potiſſimum ratione, quod ſi id eis non liceret, inductum in favorem verteretur in odium, quemadmodum inferius in indulgentiarum perceptione notavimus *lib. 4.quæſt.58.n.5.& 6.*

Veruntamen prævaluit opinio Abbatis *cap.ſignificaſti nu.11.verſ. his tamen non obſtantibus de foro comp. Felin.in c.paſtoralis num.*10.*de offic ordin.*& aliorum, quos ſuperius in hujus articuli confirmationem laudavimus *lib.2.q.7.nu.*12. Ratio eſt, quia per exemptionem efficitur quis non ſubditus, quia eripitur ab ordinario & ſubiicitur Papæ.*cap.ſi Papa de privileg.in 6.cap.pen.de offic.ordin.dixi lib.1.qu.1.* Adeo ut Epiſcopus deſinat in eum habere poteſtatem, præterquam in caſibus ſpecifice ei reſer-

Digitized by Google

vatis. *cap. frater noſter* 16. q. 1. quos ſupra ordine recenſuimus *eod. lib. qu. 45.* quo fit, ut Exemptus non modo condemnari, ſed nequidem ab Epiſcopo abſolvi poſſit, tum quod qui condemnare non poteſt, abſolvere non poteſt, *l. nemo qui ff. de reg. jur. dixi infra lib. 4. qu. 41. n. 1. in fin.* tum quod Exemptis prohibita eſt prorogatio fori contentioſi, ut dictum eſt latè *ſupra lib. eod. quæſt. 7. Abb. d. cap ſignificaſti n. 11. ubi Apoſt. in verb. ut Exemptus.* Quare non conturbat ratio Frederici, quia Exemptiones non ſunt ſimpliciter conceſſæ in favorem Exemptorum, ſed etiam in favorem ſanctæ Sedis, cujus diximus intereſſe, ut habeat multos à juriſdictione ordinaria ereptos, ſibique immediate ſubditos. *Clem. Paſtoralis de re jud. Rebuff. reſponſ. 142. dixi lib. 1. quæſt. 1. n. 17. Abb. d. n. 11. verſ. & per hoc confunditur alia ratio Frederici.*

Tertia, Exempti mediatè Papæ non ſubjecti, ſed cuidam alteri Prælato non modò
4 quoad abſolutionem, ſed quoad omnimodam juriſdictionem ordinario ſubjici poſſunt, hoc pacto enim fit reditio ad jus commune, quod eſt favorabile, quemadmodum ſuperius conciliando quandam antinomiam deductum eſt *lib. 1. q. 4. n. 12. lib. 2. q. 7. n. 8. uſque ad fin.*

Quarta, cum Papa ſibi abſolutionem reſervavit, ordinarius indiſtinctè abſolvere
5 non poterit nequidem ſuos ſubditos, *cap. nuper de ſent. excom. Abb. d. n. 11. verſ. ego hanc articulum dixi ſupra l. 2. q. 15. n. 11.* Quid autem in Exempto excommunicato excommunicatione non reſervata Papæ, vide Abbatem *ca. grave. n. 4. de offic. ord.* repugnantem Frederico de Senis.

6 Quinta, legatus à latere abſolvere poteſt exemptos immediate Papæ ſubditos, non autem Legatus natus aut miſſus, quod quia ſupra *qu. 2.* tractavimus, ne actum agam, nolo repetere.

Sexta, Quid Epiſcopus? an poſſit abſolvere à ſententia legis vel Canonis inter
7 ſuos ſubditos? hujus non eſt inſtituti, videantur Doctores & maximè *Abb. c. Paſtoralis §. Præterea de offic. ord. cap. cum contingat. n. 33. cum addit de foro compet. Fel. cap. cum olim nu. 4. de præſcript. Sayrus in Theſ. Theol. mor. cap. 1. lib. 4. cap. 17. per tot.*

PARS

PARS TERTIA.

QVÆSTIO I.

Exemptiones an poſſint revocari.

SUMMARIUM.

1. *Exemptiones revocari poſſunt.*
2. *Papa non poteſt ſibi ligare manus.*
3. *Adverſus poteſtatem revocandi non currit præſcriptio.*
4. *Exemptio conceſſa ex contractu eſt irrevocabilis.*

5.8. *Quando dicitur tranſiſſe in vim contractus.*

6. *Princeps revocans Exemptiones datas in vim contractus, cenſetur circumventus.*

9. *Limitatur niſi ſuperveniat cauſa.*

10. *Officiales Cancellariæ, habent ſua officia titulo oneroſo, quibus Papa nunquam cenſetur derogare.*

11. *Papa ex juſta cauſa poteſt recedere à ſuo pacto.*

PRIVILEGIA, Exemptiones, libertates, immunitates revocari 1
poſſe regulare eſt, & apud omnes pro indubitato. *gloſſ. cap. decet. de reg. jur. in 6. ubi Franc. nu. 4. l. qui fundat. C. de omni agri deſert. lib. 10. cap. ne aliqui de privileg. ca. ult. in fin. de ſentent. excom. in 6. cap. Clericis §. non obſtantibus, ubi gloſſ. de immunit. Eccleſ. in 6. Gaill lib. 2. obſ. 60. n. 17.* Duabus potiſſimum ex cauſis. Prior,
Quia Papa ſeu Princeps ſibi manus ligare non poteſt, *cap. fin. ubi* 2
gloſ. de Reſcr. in 6. ca Innotuit de elect. gloſſ. c. fin. de ſent. excom. in 6. Fel. in repert. verb. Privilegium an revocatur fol. 100. col. 2. Altera Priori ſimilis, Quia pro ejus arbitrio eſt quotieſcunque ei lubet voluntatem revocandi. *l. ſi quis in pr. ff. de leg. 2. Barth. & Jaſon l. Imperium ff. de juriſd. om. jud. Nicolaus de Ubald. tract. de ſucceſſ. ab inteſtat. par. 1.*
in ult. mod. legitim. col. 2. Adeo quidem, quod adverſus poteſtatem ea revocandi, 3
nulla unquam præſcriptio currere poſſit. *Bald. cap. ſicut col. 3. de jurejur. Jaſon. & Barth. d. l. imperium. Reſtaur. tract. de Imperatore quæſt. 55. n. 2.*

Quæ concluſio limitanda primò eſt, ſi Exemptio non ſtaret in vim privilegii,
ſed in vim contractus, tum enim eſſet irrevocabilis. *late Felin. ca. 1. de probat. Barth.* 4
l. omnes populi num. 29. ff. de juſtit. & jure. Innocent. cap. in noſtro de jurejur. Rom. conſ. 456. Abb. conſ. 51. lib. 2. Alex. in add. ad Barth. l. Cæſar. 1. ff. de publican. late Felin. in

repert. verb. princeps obligatur ex contractu fol.99.col.2. etiam ex plenitudine poteſtatis. *Dec.conſ.131.& 286. Abb.Rom ubi ſupra.*

Cenſetur autem privilegium tranſiviſſe in vim contractus multis modis, & qui-
5 dem primò ſi fuerit conceſſum non ſubdito, videtur tranſire in contractum, nec videtur revocari poſſe niſi ex cauſa. *c. novit. ubi DD. de judic. Rota. Neapol. dec.361. Monaſterium col.3. in novis & dec.393. Rex col.3. de privileg. Decius cap. quæ in Eccleſiarum n.37. de conſtit. Geminiani conſ.74. attentis col. fin. Reſtaur. d. quæſt.55. n.5. & 6. Gall. d. obſ.6. n. fin.* Secundo ſi fuerit conceſſum accepto pretio in recompenſationem ſervitii per viam pacti ſeu conventionis. *Decius conſ.276. in cauſa col.1. Bald. l. qui ſe patris col. pen. & antep. C. unde liberi. Landenſ. de privileg. notab.34. Rot. Neapol. dec.128*

Item ſi Princeps habuiſſet aliquam donationem vel aliud commenſuratum cum re conceſſa, ſi enim tunc revocaret, dolum committeret. *Dec. d. conſ.286. col.3.* Idem juris ſi privilegium contineret plus gratiæ quam contractus, prævalet enim præponderatque qualitas contractus ut dicatur potius contractus. *Dec. d. conſ.286. Fel. late & DD. d. c. novit. ſingulariter. Aret. c.1. col.2. de conſtit. Caſtr. l. digna vox col.2. C. de legib.*

6 Quæ adeo vera ſunt, ut ſi Princeps his caſibus veniret contra ſuum factum, diceretur circumventus & ſui oblitus, etiamſi reſcriberet motu proprio. *Bald. d. l. qui ſe patris Bald. cap. cum olim de re jud. Reſtaur. de Imper. quæſt.114. n.12.*

7 Ratio eſt, quia etiam Princeps contrahendo obligatur civiliter & naturaliter, *late Fel. cap.1. col.3. de probat. & fuſe Reſtaur. ubi ſupra quæſt.116.*

8 Idem dicimus, ſi conceſſum eſſet in executionem promiſſorum ſeu in recompenſationem alicujus rei facti. *late Decius d. conſ.286. Reſtaur. ubi ſupra & DD.* Quæ tamen declaranda ſunt, niſi juſta aliqua cauſa ſuperveniret revocandi contractum,
9 tum enim infringi ac revocari poſſet. *Bald. l. fin. ff. de ſenat. Fel. d. c.1. n.6. de probat.* Dicam infra *li.4. q.75. in fin.* Princeps enim contractum aut privilegium pretio conceſſum revocare poteſt, præſumiturque in dubio facere cum cauſa, ut refert & probat Navarr. *cap. ſi quando excep.20. n.10. & 12. de reſcript.* ut & privilegium non ſubdito conceſſum, quod etiam ex cauſa ſuperveniente infringi poteſt, nempe ſi ingratitudo aut quæpiam ejuſmodi alia juſta cauſa ſuperveniret. *Bald. d. l. fin. Imol. Anton. in cap. cum in col.4. de conſtit. per cap. fin. de donat. Fel. d. n.6.*

10 Ideo dicimus, quod cum officiales Cancellariæ habeant ſua officia titulo oneroſo, & in vim pacti, nunquam Papa ſeu ſignatura cenſetur eorum privilegiis derogare velle. *Bald. d. l. qui ſe patris col.7. C. unde liberi. Anchor. ca.1. n.8. de conſtit in 6. Rom. conſ. 252. n.3. Abb. cap. novit. n.25. de judic. Iaffred. deciſ.225. & 321. Curt. Jun. conſ.174. n.24. & 33. Mandoſ. de ſig. gratiæ tit. Protonotarii col.4. verſ. deleri in fine. Navarr. d. excep.20.*
11 *n.13.* Idq; niſi ſubſit cauſa, licet enim Papa ex pacto obligetur, juſta tamen ex cauſa à ſuo pacto recedere, eique derogare poteſt, quemadmodum doctè apud Navarrum probatum eſt *de ſpol. Cleric. §.18. n.2. & de Jubileo not.28. n.7.*

QVÆ

QUÆSTIO II.

An ſucceſſor revocare poſſit Exemptionem à prædeceſſore conceſſam?

SUMMARIUM.

1. *Succeſſor an teneatur ſervare factum prædeceſſoris, & n.4.*
2. *Papa Papam ligare non poteſt.*
3. *Decet ſucceſſorem ſtare decretis & conſtitutionibus ſui prædeceſſoris.*

QUæſtionis hujus deciſio pendet ex eis, quæ Doctores ſtudioſiſſimè commentantur, dum inquirunt, an ſucceſſor teneatur ſervare factum prædeceſſoris. *Bald.l.qui ſe patris col.pen. C.und. de liberi & conſ.276. Rex Roman.lib.3 Abb.in ſumma 3.q. principali dubio 5.glo. & DD.c.fin.ne Prælati Reſtaur. tract. de impe.q.114. per tot.* 1
Abbas conſ.41.col.1.li.1.Ferrar.in form.oppon contra inſtrum §.aliis n.2. Paucis Papam poſſe revocare Exemptiones, libertates, privilegia à ſuis anteceſſoribus conceſſa, non eſt qui dubitet. *Abb.d.conſ.41.DD.infra allegati ad d.qu.3.*

Ratio eſt, quia quemadmodum ſibi manus ligare non poteſt, ut præcedenti quæ- 2
ſtione dictum eſt, ita etiam nec Papa Papam ligare poteſt. *c.fin. cum glo.de reſcript.in 6.cap.innotuit.de elect.glo.finalis c.fin.de ſent.excom.in 6. Navarr.conſ.2.n.9.qui filii ſunt legitimi par.2.ubi.late.* Hæcque indubitata ſunt adjecto ſenſu & auctoritatibus præcedentis quæſtionis, quibus addo, quod licet revocare poſſit, non tamen teſte Romano & aliis facile adducitur ut id faciat, decet enim ſucceſſorem ſtare decretis ſui 3
anteceſſoris, imo ſibi ipſi (inquit idem) injuriam facit, cum ſanctiones prædeceſſoris ſui abrogat. *late Rom.conſ.326.n.4 per pulchrum textum c.ſi ea.25.quæſt.2.ca. quod vero 25.q.2.ca.inſtitutionis eod.ca.juſtitia 25.qu.1.Boer.de poteſt.legati à latere n.55. & ſeq.* Hac occaſione alia poſſunt adferri, qualia an officium alicui conceſſum poſſit per ſucceſſorem revocari. Quid ſi conceſſio anteceſſoris fuerit irrationabilis? Quid 4
ſi facta initio creationis? quid ſi ſit realis, perſonalis, aut tendens in præjudicium imperii? Item an ſucceſſor teneatur ſtare contractui, aut etiam ſolutioni anticipatæ per prædeceſſorem, quæ omnia fusè tum à Reſtauro, tum ab aliis ſupra citatis diſquiruntur, & præter eos alibi etiam à Doctoribus *ca.2.de precario l. quamvis ubi* 5
DD.ff.de reb.eorum. Abb.in ſua diſputat. Sempronius Clericus 5.quæſt. Redoanus late tract. de rebus Eccleſiæ non alienandis.

QVÆSTIO III.

Utrum legatus revocare poſſit Exemptiones.

SUMMARIUM.

1. *Non poteſt revocare Exemptiones.*
2. *Quia eximere non poteſt.*
3. *Legatus non poteſt ſtatuere contra jus.*

1 Licet præcedenti libro maximam dixerimus legatorum à latere poteſtatem autore Boerio tractatu ſpeciali de eis edito, non tamen hoc loco eam ei concedimus, ut exemptiones à pontifice conceſſas revocare aut quopiam modo immutare poſſit. *glo. cap. pro illorum de præbend. Abb. cap. venerabilem num. 3. & ca. cum in veteri num. 1. in fine de elect. & cap. niſi ſpecialis de offic. leg. Bartholom. Fumus in aurea armilla verb. privilegium n. 13. Abb. d. cap. pro illorum n. 15.*

2 Sit hæc unica ratio, quod is eximere non poſſit ut late ſupra probavimus *li. 1. q. 3.* ergo nec exemptiones conceſſas revocare. *arg. l. nemo qui ff. de reg. jur l. ſolent. ff. de*
3 *offic. proconſul, & leg. l. qui condemnare ff. de re jud. v. quæſt. ſeq. n. 2.* Præterea legatus nihil ſtatuere poteſt contra jus commune. *cap. ſuper his de major. & obed. Villaatego tract. de leg. part. 1. quæſt. 10. n. 13. v. quæſt. ſeq. n. 2.* revocare autem Exemptiones à ſuperiore conceſſas, juri adverſatur, ex quo inferior ſuperioris legem tollere non poteſt. *d. cap. ſuper Villad. d. n. 13.*

QVÆSTIO IV.

An Epiſcopus poſſit revocare Exemptiones?

SUMMARIUM.

1. *Epiſcopus revocare non poteſt Exemptiones, nec etiam legatus.*
2. *Epiſcopi & legati ſubſunt conſtitutionibus.*

Diximus priore libro, Epiſcopum certis in caſibus poſſe ſubditos à ſua juriſdictione eximere. *lib. 1. quæſt 3. verſ. verum quia.* Hoc loco emergit, utrum iis in
1 caſibus Exemptiones à ſe conceſſas revocare poſſit, articulum hunc remiſſive tamen, inquirit Franc. *cap. decet num. 4. verſ. quid autem ſit de reg. jur. in 6.* Et poſt eum Reſtaur. *tract. de imper. quæſt. 114. n. 14.* qui cenſuit revocare non poſſe *per gloſſ. in cap. cum ex eo in verb. ſeptennio ubi Jo. Andr. de elect. in 6. addit ad Rom. poſt Oldra. conſ. 201.* quod indubie procedit, cum Exemptio plenè ſuum ſortita fuit effectum, ſeu

cum

cum res integra eſſe deſiit, tum enim Regulariter pœnitentiæ locus eſſe non ſolet, *ca. quod ſemel de reg. jur. in 6. Reſtaur. d. n. 14.* Eandem etiam concluſionem nominatim confirmat Felinus, tradens nedum Epiſcopum revocare non poſſe exemptionem à ſe conceſſam, ſed ne quidem legatum. *Fel. cap. novit n. 11. de judic. Abb. ca. at ſi Clerici §. de adulteriis col. 4. eod. tit.* eſt enim de plenitudine poteſtatis ſolius Principis revocatio privilegii à ſe conceſſi, uti poſt multos notavit Baldus *l. 2. col. 8. C de ſervit. & aqua.* addo Imolam & Anton. *cap. quæ in Eccleſiarum de conſtit. Fel. d. cap. novit. nu. 11. & ſeq.* Epiſcopus aut legatos jure Principum non gaudere, ſed inferiores eſſe, conſtitutionibuſque ſubjectos juris eſt non ignoti, *l. & ideo ff. de offic. procon. & leg. cap. 1. c. tranſlato de conſtit.* adeo ut juri communi derogare non poſſint, cum diſtinctione tamen quam adfert Navarrus *conſ. 3. n. 1. de reliquiis & venerat ſanct. Abb. & DD. ca. quod ſuper his de major. & obedient.* 2

QUÆSTIO V.

An Exemptiones expirent morte concedentis.

SUMMARIUM.

1. 8. *Privilegia an expirant morte concedentis.*
2. *Quid ſi adſit clauſula quouſque revocetur, dum non revocabitur, dum ea non revocaverimus.*
3. *Quid interim dum fuerit noſtra voluntas, uſque ad noſtrum beneplacitum ad noſtrum libitum, &c.*
5. *Ad beneplacitum ſedis Apoſtolicæ.*
6. *Ad beneplacitum Papæ.*
7. *Privilegia effectum non ſortita, non ſunt perpetua.*
9. *Principe ex cauſa depoſito, an ejus privilegia durent.*
10. *Statuta & præcepta judicum interlocutoria expirant eorum morte.*

Regulare eſt, quod privilegia omnia & Exemptiones durent etiam in tempus ſucceſſoris ipſius concedentis. *Innoc. cap. quod tranſlatum de offic. deleg. Land. tract. de reſcript. qu. 59. Jo. de Selva tract. de beneficio part. 3. q. 14. n. 23. per ca. decet. & ca. indultum de reg. jur. in 6. Franc. ca. ult. n. 5. de reſcript. in 6. Greg. Sayrus Benedictinus in Theſ. Theol. Moral. part. 1. lib. 7. cap. 14. n. 7. vide Navarr. cap. placuit n. 16. queſt. an licentia morte expiret de pœnit. diſt. 6. ubi late.* Dubium vero eſt, ſi exemptio ſit firmata hujuſmodi clauſulis. Quouſque revocetur uſque ad noſtrum beneplacitum, donec voluerimus aliiſve ejuſcemodi in effectu quid juris? pro cujus ſolutione traduntur hæ ſolutiones. 1

Prima

2 Prima, ſi Exemptio à ſummo Pontifice vel principe abſolutè concedatur, vel ſub hac forma, quouſque revocetur, interim dum non revocabitur, dum eam non revocaverimus &c. non expirat morte concedentis, eo quod ut expiret, opus ſit expreſſa revocatione. *per tex. l. ſi delegatus* §. 1. *de offic. deleg. in 6. ubi DD. l. cum precario late & doctiſſime Molin. de inſtit. & jure tom. 2. diſput.* 298. *Reſtaur. de imper. q.* 115. *n.* 13. *in fin,* per mortem enim voluntas non dicitur revocari, nec actus ut communiter teſtatur, Decius *l. ejus eſt velle in fin ff. de reg. jur.*

3 Secunda, Si vero conceſſi fuerit ſub hac forma, interim dum hæc fuerit noſtra voluntas, uſque ad noſtrum beneplacitum, ad noſtrum libitum, dum voluerimus, tam diu durat, donec concedens eam revocaverit, quia iſtud beneplacitum nulli legi ſubiacet. *tex. l. fideicommiſſa* §. *quamquam ff. de leg.* 3. *ubi glo. in verb. voluerit. Natta, conſ.* 108. *n.* 5. *vol.* 3. *Doctè Navarr. conſ.* 3 *per tot. de privilegiis,*

4 Aut donec concedens moriatur. Quia voluntas morte ſolvitur & extinguitur. *tex. cap. ſi gratioſe ubi Franc. & DD. conſ.* 404. *col.* 3. *Goſadin. conſ.* 22. *num.* 4. *l. mandatum C. mand. l. uxorem* §. *pen. ff. de leg.* 3. *Molina d. Diſputat.* 298. Licet Gaill, uſu dicat obſervari, talia privilegia morte concedentis non eſſe revocata. *Gaill. lib.* 2. *obſ.* 60. *n.* 16. *per tex. l. juriſperitos ff. de excuſ. tut. l. ſufficit ff. de cond. indeb. glo. cap. fin. de reſcript. in 6. in verb. perpetuas. Dec. conſ.* 108. maximè quando Exemptio ſolemnis eſt & expedita à Camera Apoſtolica ſeu Regia, quæ nunquam mori dicitur. *late Reſtaur. de imper. q.* 114. *n.* 6. *& ſeq.*

5 Tertia, ſi dicatur ad beneplacitum ſedis Apoſtolicæ aut interim dum Apoſtolica Sedes voluerit, tum non expirat morte, ſed opus eſt expreſſa revocatione. tex. d. ca. ſi gratioſè. Quia Sedes nunquam moritur. Molina *d. diſput.* 298. *Caſtrenſ. l. locatio. n.* 2. *ff. locat. Card. Clem.* 1. *n.* 1. *&* 4. *de probat. late Mandoſ. in gloſ. facult. rigen.* §. *volentes in verſ. à nobis ad beneplacitum noſtrum fol.* 43.

6 Quarta, ſi verò dicatur ad beneplacitum Papæ ſeu Summi Pontificis, major eſt difficultas, nam Covaruvias, ut refert Molina, cenſet expirare morte Pontificis, At vero idem Molina ſuſtinet è contra, ex quo ejuſmodi gratia cenſeatur ſub nomine conceptæ dignitatis. *Molina d. diſput.* 298. *Navarr. conſ.* 31. *numer.* 2. *de preb.* Cujuſmo-

7 di conceſſio tranſit in ſucceſſorem. *Fel. Abb. & DD. cap. quoniam, Abbas de offic. deleg. Abb. cap.* 1. *de probat. Reſtaur. tract. de Imperat. q* 114. *numer.* 1. *in fin.* Porrò quod initio dixi, privilegia eſſe perpetua, nec expirare morte concedentis, id ita verum eſt, ſi in vita fuerunt ſortita effectum, alioquin enim privilegium ſeu gratia prædeceſſoris in futuris nondum conſummatis nihil operaretur. Cynus *in l. fin. C. in quibus caſibus Reſtaur. de Imperat. quæſt.* 115. *numer.* 1. *deciſ. Neapol.* 101. *& dec.* 392. *numer.* 16. *Bald. cap.* 1. *qui ſucceſſor teneant. Reſtaur. de Imperat. quæſt.* 114. *numer.* 3. *& ſeqq.*

8 Plura poſſent adferri, quæ ad hoc ſpectant inſtitutum, velut quid de executore

Digitized by Google

fore gratiæ, Salvo conductu, Vicario Imperatoris, aut Papæ, licentia non reſidendi in beneficio, aut aliquid faciendi extrahendi ex aliquo loco, item de privilegio legitimandi, Doctorandi, indulgentias concedendi, Licentia alteri confitendi an cenſeantur morte concedentis expirare. Quæ omnia peti poterunt ex locis DD. ſpectant enim plurimum ad elucidationem l. mandatum C. mandati, *Reſtaur. d. quæſt. 115. & DD. ſupra allegati Franc. d. cap. ult. num. 5. Navarr. in ca. placuit ut deinceps diſt. 6. de pœnit. n. 16. & ſeqq.*

Quid autem juris an Principe caſſato ſeu ex aliqua cauſa privato ejus privilegia & 9
& conceſſæ immunitates durent, petatur ex Reſtauro & DD. *d. tract. qu. 93. per tot.*
Poſtremò notandum, quod ſtatuta & præcepta quæ judices interlocutoriè pronun- 10
ciant, regulariter expirant eis mortuis, ſecus vero quæ diffinitive ſtatuunt atque definiunt, quia ea ſunt perpetua, *Fel. poſt Panor. & alios cap. ex literis n. 21. de conſtit. Navar. in ſuo tract. de datis & promiſſis pro juſtitia notab. 1. num. 2. verſ. ex quo infertur.*

QUÆSTIO VI.

Revocatio Exemptionum afficiatne ignorantes.

SUMMARIUM.

1. *Diſtinguendum inter revocationem hominis & legis.*
2. *Geſta per legatum revocatum an ſubſiſtant.*

DIximus ſupra, Exemptos ſuo gaudere privilegio antequam illud ejs innotuerit *lib. 2. quæſt. 15.* Quid autem juris, ſi revocatio ſtatim eis non innoteſcat, an nocebit? 1
Philippus Franc. & Jo. And. id examinant, diſtinguuntque inter revocationem quæ fit per hominem, aut per legem, ut prior non noceat ante notificationem, ſicut de revocatione procuratoris dicitur quæ non nocet, antequam revocationis notitia ad Procuratorem pervenerit. *Card. in proem. Clem. § univerſitati n. 5. & latius in cap. ex parte Decani extra de reſcript. ubi late DD.* Poſterior vero, quæ fit per viam legis etiam non noceat, niſi poſt duos menſes, ſecundùm alibi notata per DD. *in c. 2. de conſtit. Franc. & Jo. Andr. cap. fin. n. 5. de reſcript. in 6. latiſſimè Franc. cap. 1. § ex parte num. 4. & ſeqq. de conceſſ. præbend. in 6. late Menoch. de arbitr. Jud. caſu 185. n. 40. Abb. cap. 2. num. 7. cum Apoſt. de conſtit.*

Quæ quæſtio perutilis eſt ad multorum caſuum deciſionem, Exemplum, ſi excommunicatio vel ſententia feratur per Ordinarium, cujus juriſdictio eſt reſtituta 2
contra Exemptos id ignorantes, utrum ejuſmodi ſententia ligabuntur? qua de re ſimilibuſque quæſtionibus Jo. And. & Franc. *d. § ex parte.* Eadem inducuntur ad quæ-

 ſtionem

Digitized by Google

ſtionem, num geſta per legatum revocatum ſubſiſtant? qua de re videri poterit Abbas *cap. excommunicatis num. 3. cum Apoſt. verb. revocatus de offic. leg. Fel. cap. cæterum n. 11. de reſcript. Doctè Gondiſlaus de Villadiego tract. de Legato part. 1. quaeſt. 16. num. 2. & ſeqq.*

QUÆSTIO VII.

Ceſſante cauſa Exemptionis an ceſſet Exemptio.

SUMMARIUM.

1. *Mens privilegiantis ſemper conſiderandas.*
2. *Duplex eſt cauſa.*
3. *In dubio præſumitur cauſa Impulſiva.*
4. *Requiritur ſententia declaratoria ceſſationis privilegii.*

1 PRæmitto, mentem & intentionem privilegiantis imprimis & antè omnia ſemper eſſe conſiderandam. *late Rom conſ. 29. num. 1. per ca. quanto c. porrò c. recepimus de privileg.* Idque etiamſi verba privilegii offendi deberent, *l. ſcire oportet § ſufficit de excuſ. tutor. l. credendum ff. qui pet. tut. Rom. conſ. 180. n. 10.* alioquin certe à verbis privilegii nunquam venit recedendum, *cap ſanè d. cap. porrò de privil. l. aliter de leg. 3. Franc. cap. 1. § ex parte n. 2. de conceſſ. preb. in 6.*

2 Præmitto ſecundò, duplicem eſſe cauſam Impulſivam & finalem, illa eſt quæ concedentem impulit, hæc autem ſine qua Princeps non erat privilegium conceſſurus. *Vitalis tract. de collatio. par. 2. q. 1. n. 2. late Neviſan in Silva nuptiali lib. 1. nu. 199. & ſeq. Gigas de Penſionib. quaeſt. 22. num. 2. & ſeqq. DD. cap. cum ceſſante de appellat. Spec. de inſtr. edit. § nunc autem nu. 7. verſ. item quod fuit ob cauſam conceſſum.* Itaque concludo, ceſſante cauſa finali exemptionis, ceſſare exemptionem, *fuſe Tiraquell. tract. ceſſante cauſa par. 1. n. 210. late Dyn. cap. decet. de reg. iur. in 6. cum Apoſt. l. titia § uſuras de leg. 2. Rom. conſ. 180. n. 7. Ripa de peſte tit. de privileg. ultim. volunt. n. 30. Bald. l. generaliter col. 3. verſ. Secundo oppono C. de Epiſcop. & Cleric. Barth. d. § uſuras. Spec. ubi ſupra. Præſes in locis legalibus loco à ceſſante ratione per tot.* Secus ſi ſublata ſit tantum cauſa impulſiva *l. 2. § ult. cum l. ſeq ff. de donat. Dyn. d. cap. decet. in fine.* Porrò, ſi cauſa finalis ſit quidem ſublata, remaneant vero quædam illius reliquiæ, perinde eſt ac ſi adhuc integrè ſubſiſteret, quemadmodum actio turpis non inſtituitur in eam quæ uxor eſſe deſiit, idque in honorem præcedentis matrimonii, *l. 2. & 3 ff. rer. d. mot. latius Dynus exemplificat. d. ca. de. et.*

3 Ultra in dubio cauſarum præſumatur, dicendum quod impulſiva: proinde qui cauſam finalem allegat, eam ſpecificè probare debet, *Dyn. d. cap. decet. in fine ubi longa Apoſt.*

Apoſt.in verb.impulſiva. Vincent.Carocius ſing.561. Cognoſcitur autem cauſa finalis privilegii ex illius proemio ſive præfatione, quæ proinde eſt diligenter perſcrutanda. *l.1.ff.de orig.jur.ubi DD.l.fin.ff.de hæred.inſt.Barth.l.cum his ff.de tranſact. Anton.de Pratis tract.de juriſd.Epiſcopi cap.4.n.1.*

Illud autem hoc in tractatu non eſt omittendum, cum ceſſante cauſa privilegii, ceſſat privilegium, quod requiritur ſententia reſciſſoria ſeu declaratoria. *Bald.cap. decet in add.Jo.Andr.& ibi expreſſe Franc.de Reg.juris in 6.& in cap.cum ſecundum de hæreticis in 6.Tiraq.tract.ceſſante cauſa par.1.n.220.& in rep.l.ſi unquam in verb.revertatur n.398.C.de Revoc.donat.*qua de re etiam infra eodem libro *q.31.* 4

QVÆSTIO VIII.

Sublata Exemptione aliquorum, an etiam cenſeatur ſublata aliorum, qui in ea participabant.

Quæſtionis hujus deciſio pendet ex eis, quæ ſuperius in eadem materia attulimus *lib.1.quæſt.17.num.18.*ad quæ lectorem ne ſuperfluitate nimia ſimus oneri, remittimus.

QVÆSTIO IX.

An & quando cenſeatur revocata per hanc vulgarem clauſulam, Non obſtan. Privilegiis, Exemptionibus, &c.

SUMMARIUM.

1. *Generalis derogatio Exemptionum non comprehendit ſcriptas in corpore juris.*
2. *Princeps non præſumitur uno verbo tollere iura tot vigiliis promulgata.*
3. *Cautela eſt, ut privilegia inſerantur libris ſtatutorum.*
4. *Exemptio quam Princeps probabiliter ignorat, non tollitur contraria diſpoſitione.*
5. *Exemptiones tolluntur ſpeciali derogatione.*
6.8. *Quid ſi contineant clauſulam derogatoriam derogatoriæ.*
7. *Vis clauſulæ quorum tenores habentur pro expreſſis.*
9. *Ad derogationem ſufficit ſi conſtet de mente Principis.*
10. *Privilegium pluries confirmatum difficilius tollitur.*

De vi & energia hujus clauſulæ varii varia ſcripſerunt, ut paſſim ex Doctorum ſcriptis fit manifeſtum. *Felin.cap.accedentes num.4. de præſcript. Guido tract.*

Tertia, Speciali derogatione cenſentur Exemptiones eſſe abrogatæ. *Guido d.n.22. & probatur ſupra d.quæſt.5. Spec.de inſtr.edit.§.nunc autem verſ.& ſcias num.5.ubi id probat.* 5

Quarta, Si Exemptiones contineant clauſulam derogatoriam non facientem propriam & ſpecialem mentionem, v.g.ſi ita conceſſæ ſint, quod eis derogari non poterit, niſi de eis fiat mentio de verbo ad verbum, cenſebitur eis derogatum clauſula, non obſtantibus &c. etiamſi talia eſſent quæ deberent referri de verbo ad verbum. *Pulchrè Fumus verb.Exemptio n.11. Grammatic.deciſ.20. Navarr.d.conſ.7.& 12. Fel. d.cap.accedentes n.4. Selua d quæſt.14. Abb.d.cap.cum inſtantia n.5.late Fel.in repert. verb.privilegium ſecundum an tollat primum habens clauſulam derogatoriam fol.100. col.2.in fin.& col.4.in fine.Navar.c ſi quando excep.1.per tot.de reſcript.ubi late & doctè.* Cui tamen concluſioni adverſatur Anton.de Amatis *deciſ.17.per tot.* aſſerens privilegium, de quo debet fieri mentio ſpecialis, non tolli per clauſulas generales, tum quod forma revocationis non ſervetur, cum quia id quod expreſſe fieri debet, alio modo factum non juve, confirmatur hæc concluſio argumento à teſtamentis ad privilegia. Etenim ſi teſtamento poſterioris colligatur, quod teſtator voluerit poſterius illud valere, ſatis eſt irritare præcedens teſtamentum, in quo eſt derogatoria ad ſequens, licet in poſteriori non enarretur tenor de verbo ad verbum in derogaria requiſitus, quod communiter à DD.teneri teſtatur Jo. Dilectus *de arte teſtandi tit.10.per tot.* Quod quidem minori ſcrupulo procedit, ſi derogatio facta ſit per viam legis concilians. *Navarr.d. conſ.12.* ac ita ſtilo Romanæ Curiæ eſt obſervatum, ſufficit enim communis clauſula. Quorum tenores habeantur pro expreſſis, *Navarr.d.conſ.12.* 6 7 *Fel.cap.accedentes & cap.nonnulli n.6.verſ.ſecunda declaratio de reſcript.doctè Navarr. d.except.1.* Aliter enim dicendo detraheretur de poteſtate Pontificis, qui cum omnium memoriam habere non poſſit, proprio arbitrio conceſſa revocare non poſſet, quod foret abſurdum. *Feder.conſ.46.doctè Abbas cap.cum inſtantia n.5.de Cenſibus. Fumus verb. Exemptio n.11.*

Quinta, Si vero in ſecundo privilegio non ſit derogatio clauſulæ derogatoriæ prioris non cenſetur exemptioni priori eſſe derogatum. *DD. jam allegati Fel.in repert.verb.privilegia quæ habent clauſulam derogatoriam fol.100.col.4.in fine, videatur Caſtr.conſ.3.lib.1.ubi loquitur in exemptione Carthuſienſium, late de his Feder.conſ.233. ubi de exemptionibus ordinis S.Claræ & conſ.37.eleganter Anton.de Amatis deciſ.17. per tot.* 8

Sexta, quandocunque conſtat de mente Pontificis derogare volentis, priori privilegio ſufficit ut privilegium illud cenſeatur revocatum, quibuſcunque verbis Pontifex utatur. *Feder.de Senis conſ.335.col.ult.Fel.c. nonnulli num.7.& 8.de reſcript.* Quemadmodum enim in diſpoſitione privilegii ſemper dicimus mentem concedentis eſſe intuendam, etiamſi à proprietate verborum eſſet recedendum. *ſupra eod.* 9

lib. quæſt. 7. n. 1. ita & in revocatione privilegii dicendum eſt, contrariorum enim eadem eſſe ſolet diſciplina, *Præſes in locis legalib. loco à contrariis,*

10 Septima, privilegium à pluribus Pontificibus Principibusve confirmatum difficilius cenſetur tolli. *Decius conſ. 165. n. 3.* præſertim cum accedit favor piæ cauſæ aut Religionis. *Decius d. conſ. 165. n. 1. Cyn. l. 1. n. .C quando imp. inter pupill. & vid. Finius opin. 641. Alex. conſ. 123. n. 16. lib. 4. Ant. de Amatis d. Dec. 17. n. 9.*

QVÆSTIO X.

An cenſeatur exemptio revocata, ſi Pontifex contra illam aliquid reſcripſerit,

Minimè, ut teſtatur Panormitanus, his verbis *in cap. pro illorum n. 14. de præbendis.* Nota gloſſam, quod licet Papa mandet ſemel contra privilegium indultum alicui Eccleſiæ, non per hoc cenſetur tollere privilegium, nec Clerici obedientes cenſentur renunciare privilegio, ſed poterit de privilegio opponi, ſi alia vice mandaretur contra privilegium, de privilegio non habita mentione, Ita ille, Ratio eſt, quia Exemptio unica contraventione tolli non poteſt, ut notatur infra *quæſt. 14.* & & qua ratione & ſolemnitate concedi, eadem & tolli debet. *l. nihil tam naturale, ubi Dec. & DD ff. de reg. juris.*

QVÆSTIO XI.

Obedientia Prælati Exempti an inducat quaſi poſſeſſionem ſubjectionis, ſi Capitulum non conſentiat?

SUMMARIUM.

1. *Subjectio cum ſit incorporalis, an poſſit acquiri invito poſſeſſore.*
2. *Poſſeſſio incorporalium acquiri non poteſt ſine patientia poſſeſſoris.*

Quæſtionem hanc movet Panormitanus *cap. cum dilectus n. 7. de Relig. dom.* quam hoc verborum tenore reſolvit: Nota (inquit) hic, quod ſola obedientia Prælati exempti non ſufficit ad transferendum poſſeſſionem ſubjectionis in Epiſcopum, ſed requiritur totus Conventus, hoc etiam ſequuntur DD. ſed ego tenerem hoc dictum in præjudicium Monaſterii duntaxat, ſed non in præjudicium Papæ, nam non Abbas & conventus, ſed Papa poſſidet ſubjectionem in Monaſterio, & hæc ſubjectio cum ſit res incorporalis, non poteſt acquiri per alium ſine conſenſu illius, qui eam poſſidet, ut in l. 2. C. de ſervit. & aqua, vide quæſt. ſeq.

num,

num. 2. Ubi patet, quod poſſeſſio incorporalium non poteſt quæri ſine ſcientia & patientia poſſeſſoris, not. Innoc. in cap. bonæ 2. de poteſt Prælat. in cap. conquerente de offic. ord. Barth. l. 1. ff. de aqua pluv. arcend. facit quod notat. Innoc. ca. olim & 3. de de teſt ſpol. & in cap. 2. de reſtit. in integ. ubi dicit, quod ſi ſubditi alicujus volunt etiam expreſſe mihi præſtare obedientiam, non debeo eam capere, quia non poſſunt illi in me transferre jus in eis per alium poſſeſſum, facit ad prædicta cap. cum dilectus, de jure patronat. Ita Abbas, cui addo quæ notavi infra *quæſt. ſequente n. 2.* & notata per Oldratum conſ. 79. & quæ præcedenti libro attuli in quæſtione utrum confeſſio exempto præjudicet *quæſt. 13. vide Fel. c. cum olim n. 3. fol. 62. de præſcript. & doctè per Rochum de Curte tract. de jure patron. verb. competens n. 33.* Præterea quod alibi tradit Abbas. *in c. cum Eccleſia. n. 24. ſub fin. cum add. in verb. quaſi poſſeſſio de cauſa poſſeſſ. & propriet.* his verbis: Si unus Epiſcopus in domo alterius Epiſcopi hoſpitaretur mille vicibus, aut miles in domo alterius militis, non per hoc probaretur quæſita quaſi poſſeſſio, niſi ſubſit aliqua præſumptio, puta quod talis fuiſſet, qui conſueverat exigere ex debito juris communis, puta Epiſc. viſitando recipiebatur & procurabatur in domo ſubditi, vel Exempti, & exercebat ea quæ pertinent ad viſitationem ſcientibus & conſentientibus illis, qui hoc prohibere poterant, tunc enim præſumeretur quæſita quaſi poſſeſſio arg. infra de præſcript. c. cum ex officii & ca. cum olim de cenſibus cap ſopitis & Rom. conſ. 18. Ita ille. quibus addi poterunt quæ late traduntur per Franc. Bald. *tract. de præſcript. in 10. quæſt. 1. part. 3. part. principalis* & alibi per eum paſſim, ad quem brevitatis gratia relego lectorem. 2

QUÆSTIO XII.

Exemptio an præſcriptione amittatur?

SUMMARIUM.

1. *Exemptio amittitur præſcriptione quadragenaria.*
2. *Adeſſe debet ſcientia ſuperioris.*
3. *Nec ſatis eſt, ſi officiati ſcientia accedat, niſi prebeatur de ſcientia Domini.*
4. 6. 7. *Exempti poſſunt ſe tueri ob non completam præſcriptionem reſpectu Papæ.*
5. *De jure tertii quando poſſit excipi.*
8. *Exempti præjudicare non poſſunt Exemptioni.*
9. *Præſcriptio continetur ſub alienatione.*
10. *Exemtio cum clauſula irritante amitti non poteſt præſcriptione.*
11. *Decretum irritans inficit titulum, ligatque ignorantes.*

Acquiri

ACquiri præſcriptione ſupra traditum eſt *par.1.quæſt.6.* nunc inveſtigandum,
an eodem titulo amittantur, qua de re etiam Antonius de Butrio & Docto-
1 res ſuis in locis. *Butr.in cap.pervenit.col.15. circa med.verſ.ex hoc infertur de cenſibus
Bertachinus tract.de Epiſcopo lib.4.quæſt.20.ſecundæ partis. Balb.de præſcript.parte 1.
quintæ partis quæſt.12.n.7.verſ.quid autem.Abb.ca.ad audientiam n.12. & ſeqq. de præ-
ſcript.* tradiderunt, contra exemptionem præſcribi curriculo annorum quadraginta,
eoque temporis ſpatio Exemptos in poteſtatem & juriſdictionem ſui ordinarii reci-
dere. *late Abb.d.n.12.& ſeqq.*

Nec mirum, id enim expoſcit natura correlativorum, ut quemadmodum inferior
adverſus ſuperiorem præſcriptione temporis libertatem acquirit, ita quoque ſuperior
eodem titulo ſuperioritatem & juriſdictionem recuperare poſſit, ut latè n præſcriptio-
ne jurium Epiſcopalium tradit Balbus *ubi ſupra quæſt.*10.11.12. pariterque in præſcri-
ptione emancipationis ſeu exiſtentiæ ſui juris, ac in poteſtatem ſeu ſubjectionem
reverſionis, *in 2.parte quarta parte3.quæſt.6.& partis quæſt.7.&* 8. Regulari enim
hæc Exemptionum jura ad inſtar emancipationum manumiſſionumve initio hujus
operis ex Rebuffo & aliis probatum eſt *lib.1.quæſt.1.*

Porro, in hac præſcriptione notandum, non ſufficere curriculum prætacti tempo-
2 ris titulatum, ſed præterea oportet adſit ſcientia ſuperioris, cui Exempti ſubiicieban-
tur. Quippè quod in ejuſmodi incorporalibus quaſi poſſeſſio, & per conſequens præ-
ſcriptio non quæratur, niſi data ſcientia illius ad quem jus illud ſpectat. *Docte Capi-
cius deciſ.57.l.pen.ff.de ſervit.l.1.& 2.ubi Barth.C.eod. & in l.1.§.denique ff.de aqua
pluvia arcend.in l.1.§ fin.ff.de itinere actuque priv. it expreſſim Abbas cap.cum dilectus n.
7.per tot.de Relig. dom.in cap.conquerente num.8.de offic.ord.Barth.l.ſi publicanus §.2.ff.
de publicanis. Fel.cap.auditis de præſcript.dixi quæſt.præcedente n.1.& 2.*

3 Ideo & in ſimili exemptionum præſcriptione ſcientia ejus quem res tangit requi-
ritur, nec ſatis eſt ſi adſit ſcientia alicujus ejus ſubſtituti ſeu officialis. *Barth.& Capic.
ſupra Salic.l.2.verſ. Sed.non C.nova Vectigalia Jaſon.l.imperium col.14. verſ.circa illud
ff.de juriſd.om.jud.expreſſe Bald.l.1.in pr.in 2.lect.ff.de officio ejus.*

4 Adhæc notandum quoque, licet contra exemptionem præſcribatur annis quadra-
ginta, poterunt tamen Exempti, qui immediate Rom. Pontifici ſubiiciuntur, ſe tueri
præſcriptione centenaria nondum completa, ut parte prima *quæſt.*35. probatum eſt.
Nam translatitium eſt, quod quis ex jure tertii ſeſe defendere poſſit, quod eſt exclu-
5 ſivum juris agentis. *cap.mandatum de reſcript.cap.cum dilectus de jure patron.cap.au-
toritate de conceſſ.præbendæ late Saſius l.qui cum ff.de except.rei jud.in l.ſciendum §.ſed
ſi n.3.ff.de ſeparat & conſ.12.n.76.77. & 113. Rot.deciſ.1.n.3.ut lite pendent.in antiquio-
rib.& deciſ.5.eod.tit.in antiquis. Abb.c.licet n.3.cum ca.de ſuppl. neglig.prælat.& d.cap.
ad audientiam n.12.verſ.in contrarium.*

6 Atqui, certum eſt (inquit Abbas) quod contra Eccleſiam Romanam etiam re-

ſpectu

Digitized by Google

ſpectu juris, quod habet in Eccleſia Exempta, non currat præſcriptio niſi centenaria. *cap. cum dilecta de confirmat. utili & dixi ſupra quæſt.* 35. Ergo poteſt Eccleſia inferior dicere Epiſcopo, non potes erga nos uti juriſdictione, quia ſumus immediatè ſubjecti Eccleſiæ Romanæ, contra quam non eſt completa præſcriptio centenaria, ita verbatim Abbas *d. cap. ad audientiam num* 12. *verſ. in contrarium & poſt eum etiam nominatim Fel. ibi num.* 17. Ratio eſt, quia ejuſmodi exempti præjudicare non poſſunt ſuæ exemptioni. *tex. cap. cum tempore de arbitr. Fel. d. numer.* 17. *& dixi part.* 2. *q.* 6. *&* 7. Tum quod Papæ interſit multos habere ſibi immediate ſubjectos. *Clem. Paſtoralis de re judic. Rebuff. reſp.* 142. Tum quod exemptorum omnium interſit non mutare immediatum Dominum maximè Papam, quo nullus in orbe major. *Innoc. cap. fin. de major. & obed. not. in cap. auditis & per Abbat. d. cap. ad audientiam num.* 13. Præjudicare autem viderentur, ſi pro libitu & arbitrio in Exemptione ſua præſcriptionem pateretur, Quippè quod qui præſcribi permitti dicatur, etiam alienare & juri privilegiove ſuo renunciare *l. alienationis verbo ff. de v. rb. ſignif. ubi Rebuff. & DD. Redoanus tract. de Rebus Eccleſiæ non alienandis quæſt.* 2. *cap.* 2. *num.* 6. *& ſeq.* Ideoque Regulariter à quo removetur alienatio, ſeu juris proprii repudiatio, ab eodem etiam removetur præſcriptio. *d. l. alienationis & l. cum ſponſus §. ſed ſi talis ff. de public. in rem act.* Unde res dotales, Eccleſiaſticæ, minorum ſimileſque ſub prædicta alienatione comprehenſæ, prohibentur etiam præſcribi. *l.* 1. *§. cum. lex. C. de rei uxor act. l.* 1. *ff. de fundo dot. l. ſed ſi pecunia § nec uſu fruct ff. de reb. eorum l.* 1. *C. ne rei Dominicæ vel templorum vendicatio temporis præſcriptione ſubmoveatur. Redoan. d. num.* 6. Idque non modò in rebus corporalibus, ſed etiam in incorporalibus juribus, actionibus, Exemptionibus, quas quia ita negligit, ut tempore vel præſcriptione pereant, res ſuas diminuere & labefactare judicatur, *l.* 1. *§. quod ſi in lite ff. quæ in fraud. patroni DD. l. fin. C. in quibus cauſis reſtit. in integ. non eſt neceſſ Bald & DD. Auth. hoc jus porrectum C. de ſacroſ. Eccl. Fabianus de Monte tract. de empt. & vendit. quæſtionis quartæ quæſt.* 21. *num.* 14. *Redoan. d. cap.* 2. *ubi late.* Fallit autem hæc concluſio, quando exemptioni adjecta eſt clauſula irritans ſeu prohibitiva, tum enim per contraventionem aut per præſcriptionem Exemptio amitti non poteſt. *Fel. cap. cum acceſſiſſent num.* 30. *verſ. quarto limita de conſtit. Alex. conſ.* 103 *lib.* 2. *Rot. deciſ.* 3. *de privileg. in antiq. Menoch. lib.* 6. *præſ.* 41. *num.* 10. *Archid. cap. cum de beneficio de præbend. in* 6. *Abb. infra cap. pro illarum nu.* 4. *de præbend.* ſecus inquit Rota *d. dec.* 3. quando privilegium ſimpliciter eſt conceſſum. 11

Ratio hujus fallentiæ eſt, quia præſcriptio non datur ubi deeſt titulus, & bona fides cum poſſeſſione. *Abb. cap. cum noſtris de conceſſ. præb.* Decretum autem irritans inficit titulum & poſſeſſionem, *Caputaq. dec.* 18. *Flamin. de reſignat. lib.* 6. *quæſt.* 5. *numer.* 57. ligatque ignorantes *Flam. de reſig. lib.* 5. *quæſt.* 6. *num.* 220. Afficitque omnia quæ ſequuntur, ut nec juris effectum nec fomentum habeant. *Idem. Flam. lib.* 11. *qu.* 12

7.num.25.Caſſad.dec.1.n.7.de reſt.ſpol.Branden. ad concord.Germania q.2.in prin.n.4. Gonzalez ad Reg.VIII. Cancell.glo.67.ubi latiſſimè.

QUÆSTIO XIII.

Exemptiones an amittantur per non uſum?

QUæſtio hæc affinis eſt præcedenti, quam panormitanus diſcutiens dicit tot in ea fuiſſe ſententias, quot capita, *in cap.cum acceſſiſſent nu.6.ubi etiam latiſſimè Felin.nu.23.& ſeqq.de conſtu.ubi certatim omnes.* Paucis, non attinent hic quæ Doctores variis in locis de privilegio affirmative concepto ſeu quod in faciendo, conſiſtit attulerunt, cenſuerunt enim paſſim illud amitti, cum privilegiatus decennio uſus non fuit, ſi illo voluntarie uti potuiſſet, non autem ſi ob neceſſitatem non evenientem uſus non ſit ex eo quod occaſio utendi ſe non obtulerit, tum enim quia nulla negligentiæ culpa non utenti imputari poteſt, privilegium non amittetur, etiamſi illo ultro hominum memoriam, imo mille annos non ſit uſus. *DD.l.fin. ubi Jaſon. numer.25.de conſt.princip.& in l.falſo C.de diverſ.reſcript.late Gaill.lib.2.obſer.60.num.1.& ſeqq Abbas cap.Abbate n.18.cum Apoſt.de verb.ſig.* quod latius proſequi operæ prætium nunc non duxi, ſi ſit opus, adiri poterunt ipſi fontes, è quibus omnia velut ex cornu copiæ haurientur. Incidenter autem hic quæri poteſt, cui incumbat probatio uſus privilegii? In ea ſic diſtinguit Rota noviſſima. *deciſ.67.per tot.par.2.* Aut uſus privilegii à privilegiato allegatur, & tunc illius uſus præſumitur *Greſcent. deciſ.79.* Aut privilegiatus negat uſum privilegii, & tunc privilegii uſum alleganti probationis onus incumbit. *Achil.deciſ.1.de probat.*

QUÆSTIO XIV.

An amittatur per contrarium actum?

SUMMARIUM.

1. *Immunitas privatæ perſonæ conceſſa, amittitur contrario actu.*
2. *Niſi fiat proteſtatio.*
3. *Ex unica ſolutione reditus agi poteſt ad continuationem ſolutionum.*
4. *Exemptio habens clauſulam irritantem nulla contraventione amittitur.*
6. *Communitas non perdit privilegium niſi longiſſimo tempore.*

Diſtin-

Digitized by Google

DIſtinguiita communiter ſolet , aut enim Exemptio ſeu immunitas ,conceſſa 1
eſt perſonæ privatæ aut vero communitati , Eccleſiæ , ſeu toti alicui ordini.
Primò caſu regulariter amittitur contrario actu directè ei contrario , quia ejuſ-
modi contraventio inducit renunciationem *cap. cum acceßiſſent ubi Abb.num.7. de*
conſt.tex.l.2.C.de iure Domini Impetr.Barth l.1.n.1. C.de his qui ſponte munera civilia
*ſubeunt. lib.*10.

Secus inquiunt ſi contraventio non ſit ex diametro contraria,exemplum,ſi habens
immunitatem à muneribus publicis,acceptet aliquod ultrò & ſponte,non enim ſibi 2
idcirco præjudicabit in aliis.*l. voluntaria ubi Faber & DD. C.de excuſ.tut. Barth.l.1.*
in fin.ff.de conſtit.princ. Alex. conſ.33.n.8.vol.5.

Quod primò limitatur in munere decurionatus, ultrò enim illud ſuſcipiens, in
cæteris omnibus ſibi præjudicat,niſi expreſſim proteſtetur *l.1.& 2. ubi DD.C.de his*
qui ſponte munera civil.ſubeunt lib.10. Alex.d.conſ.33.Fel.d.ca.cum acceſſiſſent n.28.cum
ſeq.l.ſemper §.fin. ff.de jure immunit.

Secundò,niſi ex parte Exempti accedat,interponaturque proteſtatio.*Barth. Alex.* 3
Fel.ubi ſupra. Ratio , quia Regulare eſt,quod actus ſuapte natura voluntarius pro-
lixiorem obligationem inducere non poſſit , quam ex eo actum eſt. *tex.d.l.volunta-*
rie ibi DD. Alciat.l. 1.verſ Octavus caſus C.de edendo. Ideoque licet unica ſolutio-
ne reditus agi poſſit contra ſolventem poſſeſſorio judicio ad continuationem ſolutio-
num.*molin.de uſur.queſt.20.num.208.& ſeq. Grimand.des uſures.lib.1.cap.20.per.tot,*
Rom.conſ.311. Guid.queſt.407. Petr.Jacobi in Libello ſuper penſione ſeu reditu verſ.
Item credo.Chaſſan. ad conſuet. Burg.Rubr.des cens §.2.verſ.& predicta Abb.cap.cum
Eccleſia num.23.& ſeq.de cauſ.poſſ.& propr. Alciat.ſi certis annis ad verb.impoſterum,
in fin.C.de pactis,ſi tamen ſolvens,proteſtationem interpoſuerit , quod id non animo
poſſeſſionem inducendi faciat, liberabitur. *Gigas de penſionib.queſt.61.& 73.Alciat.*
l.ſi certis annis verſ.niſi C.de pact. Bellenc.tract.de charit.ſubſid.qu.61.Abb.d.cap.cum
Eccleſia num.24. in fine latè Menoch lib.1.præſumpt.25. Prout quoque de immuni
ſeu Exempto à collectis dicitur, qui ſi ſolvat cum pacto ſeu proteſtatione quod ſibi
nolit præjudicium generari , ſibi non præjudicat. *Gigas de penſ.queſt.71.num.2. Abb.*
d.cap. cum acceſſiſſent num.7. cum Apoſt. Petr. Antiboli tract.de muneribus par. 3.
num. 37. cum ſeqq. Tertiò fallit, niſi Exemptionis privilegium habeat clauſu- 4
lam irritantem , ſeu annullativam, ſcilicet caſſantes & irritantes, eo enim caſu ex-
emptio nulla contraventione , nulla etiam præſcriptione amittitur. *Archid.cap.*
cum de beneficio num. 1. de prebend. in 6.ubi Franc.num. 3. & 4. Gaill.d.obſer.60.
num.12.lib.2. Ratio eſt,quia per ejuſmodi clauſulam irritantem conſtat de ſuperio-
ris voluntate, quæ nulla omnino contraventione elidi poteſt.*tex.cap.dilecto ubi glo.*
verb.clauſula & Abb.num.14.de præbendis. Schurff.conſ.14. num.3.& ſeq.cent.1. &
dixi ſupra li.2.queſt.5.ſub fine. Quod maximè obtinet in hac exemptionum ſpecie.

Non enim licet ejuſmodi Exemptis ſuo privilegio renunciare,ut frequenter hactenus dictum eſt *per cap.cum tempore de arbitris late ſupra par.2.quaſt.4 5.6.7.*

Secundo caſu, non perditur Exemptio per actum contrarium, niſi longiſſimo tempore,ut capite 12. dictum eſt.*tex.cap ſi de terra ca.accedentibus ubi glo.verb.per 40 annos & Abb.cap.ut privilegia n.4.de Privileg. Fel.& DD.d.cap.cum acceſſiſſent.*

QUÆSTIO XV.

An amittatur propter delictum?

SUMMARIUM.

1. *Clericus delinquens non ideo perdit privilegium Clericale.*
2. *Diſpoſitio in metiente, extenditur ad menſum.*

IN hoc articulo video diverſitatem eſſe inter jura Civilia & Canonica, & quidem jure Canonico, quod hac in materia ſequendum eſt. *cap.1.ubi DD.de novi operis nuntiatione* Doctores hoc pacto diſtinxerunt. *Butrio, Abbas.Felin.& certatim omnes in cap.fin.de foro compet.*

1 Quoddam eſt privilegium eximens à certo genere judicum & transferens in aliud, & iſtud non tollitur per delictum ſuperveniens, id quod etiam eſt conforme juri civili, exemplum in Clerico, qui ſi delinquit, non ideo perdit privilegium fori Clericale. *cap ſi judex Laicus de ſent.excom.in 6.cap. contingit ca.in audientia extra eod.* niſi tamen in caſibus jure expreſſis, *cap.perpendimus de ſent.excom.ca. Unico de vita & honeſt Cler. in 6.*Quod etiam concludendum eſt in Exemptis,cum enim alterum eſt metiens, alterum menſum, diſpoſitio legis in metiente extendenda eſt ad menſum. *Dom.& Franc.in cap.1.de temp.ordin.in 6.Navarr.in Manuali cap.22.num.72.verſ.ad quæſtionem dixi ſupra lib.1.quaſt.45.n.4.*

2 Quoddam eſt privilegium eximens à juridictione certæ ſpeciei judicum, ut quando eximitur quis à juriſdictione Epiſcopi, remanet tamen ſub eodem genere juriſdictionis, ſcilicet ſub Apoſtolico, quo caſu ſi Exemptio ſit localis ſeu conceſſa reſpectu certi loci, delinquendo extra locum exemptum, amittitur exemptio. *ex. cap.1. de privileg.in 6.dixi late ſupra par.2.quaſt.45.caſu 3.10.21.& 54.*

Si vero exemptio eſt perſonalis, ſeu Exemptio conceſſa perſonæ non reſpectu certi loci, tunc privilegium non tollitur per delictum. *d.ca.1.§ in eos & late ſupra d. caſu 310.& 54.* quo (inquit Abbas) notandum eſt, pro Capellanis ſcriptoribus ſedis Apoſtolicæ aliiſque ejuſcemodi qui eximuntur non habito reſpectu ad certum locum, ſed ad perſonam, tales enim non poterunt puniri in loco delicti per ordinarium, ſed debent remitti ad judicem contentum in privilegio. *Abbas d. cap.fin.n.11. verſ.*

Digitized by Google

verſ. & hoc etiam eſt notandum v. ſupra d. caſu 3.20.21.54. quod tamen intelligendum eſt, niſi concurrat alia cauſa accumulans jus conveniendi, qua de re tractatum eſt à me loco jam allegato *d. q.* 45. Cum enim varia occurrere poſſint, ob quæ Exempti juriſdictioni ordinarii reſtituantur, de quibus ſparſim tractavi libro præcedente *queſt.* 40. eorum omnium apta dijudicatio pendet ex ſerie privilegiorum, quæ cum facti ſint, nec hujus loci ſunt, nec inſtituti.

QUÆSTIO XVI.

Exemptio an revocetur propter ingratitudinem?

SUMMARIUM.

1. *Exemptiones ex cauſa ingratitudinis ad inſtar donationum & feudorum revocari poſſunt.*
2. *Donationes ex cauſa ingratitudinis revocari poſſunt.*
3. *Exemptiones ob ingratitudinem revocari poſſunt.*
4. *Dummodo notabilis ſit.*
5. *A revocatione donationis ad feudum procedit argumentum affirmative.*

QUa ex cauſa donationes revocari poſſint, eadem etiam immunitates revocari poſſe paſſim traditum eſt. *Imol. cd. cum M. col. 2. de conſtit. Decius c. novit col. 7. verſ. 4. fallit de judic. Bald. l. 2. in fin. C. de libert. & eor. liber. Apoſt. ad Abbatem cap. cum acceſſiſſent n. 7. verb. Renunciare privilegio de conſtit.* 1 Unde cum donationes manifeſto jure ex cauſa ingratitudinis revocari poſſint, *tex. l. 1. l. his ſolis cũ Authẽt. ſeq. l. donationes l. generaliter C. de revocand. donat.* merito dicimus etiam ob ingratitudinem exemptiones revocari poſſe, id quod nominatim plurimi tradiderunt. 2 *Bald. d. l. 2. in fine C. de libert. & eor. liber. Reſtaurus tract. de Imperat. qu. 55. n. 13. Franciſcus Lucanus tract. de fiſco part. 1. caſu 126. n. 126. Rebuff. in praxi benefic. tract. de privileg. & reſcript. n. 49. Laudenſ. tract. de reſcript. quaeſt. 48. Curtius de Feudis par. 4 n. 1. & 2. in fin.* 3

Ingratitudo inquam non qualis qualis, ſed tanta quæ ejuſmodi animadverſionem & privilegii revocationem mereatur. *arg. d. l. fin. C. de revoc. donat. Baldus cap. illud* 4 *enim n. 1. qua fuit prima cauſa beneficii amitt. Curtius d. part. 4. n. 1. & ſeqq.* quod maximè in exemptionibus ſeu immunitatibus civilibus obtinet, quæ conceſſæ ſunt in remunerationem ſeu recompenſationem ſervitii, ſeu alterius rei. *late Reſtaurus tract. de Imperatore quaeſt. 55. per tot.* ac etiam in muneribus ſeu officiis quibuſcunque collatis non gratuitò, ſed ob cauſam, & recompenſationem ſeu remunerationem beneficiorum ſeu pecuniarum, aut ſervitiorum præſtitorum, quæ proinde, teſte Cacheſio in ſuo celebri tractatu, nunquam ab homine ſeparari, ac divelli poſſunt,

niſi ejus morte, reſignatione vel perpetratione criminis, ſecuta deſuper declaratoria ſententia & ſolemni privatione. *Baket au traite du droit du domaine de la couronne de France par. 5. cap. 17. per tot. Reſtaur. d. quæſt. 55. n. 9. & per tot. & quæſt. 114. nn. 3. & ſeqq.* Idque argumentum ducendo à feudis, quæ cum ob benemerita ſeu ſervitia concedantur, non aliter revocari poſſunt, quam certis ex cauſis in jure expoſitis. *Bald. Alvar. & DD. tit. quæ fuerit prima cauſa beneficii amittendi per tot. latiſſi me Cutuus d. par. 4. Alvarott. ubi ſupra § illud enim n. 1. v. Gaill. lib. 2. obſ. 156. per tot.* licet Abbas cenſuerit, ejuſmodi feuda in remunerationem ſeu recompenſationem pecuniæ, ſeu ſervitiorum conceſſa, nulla prorſus ex cauſa vel ingratitudine revocari poſſe, ex quo inquit, magnitudo meritorum veniant cum demeritis compenſanda. *Abb. conſ. 30. n. 3. verſ. quinto & ultimo, l. 2. per tex. l. ſi pater § 1. l. Aquilius ff. de donat.* Id quod quo pacto ſuſtineri poſſit non video; facilius enim & levius longè teſte Fabro revocantur feuda quam donationes. *Faber. § ſciendum n. 2. ſub finem de donat.*

5 Unde illatio & Abbatis auctoritates negativæ à donationibus ad feuda, nempe donatio tali ex cauſa non revocatur, ergo nec feudum non ſubſiſtit, ſed benè è contra inducendo affirmative, videlicet tali ex cauſa donatio eſt revocabilis, ergo & feudum, *late Conſtantinus Rogerius l. donationes 32. § ſpecies n. 18. ff. de donationib.* quæ latius proſequi non eſt hujuſce inſtituti.

QUÆSTIO XVII.

Idemne ſit, ſi ordinario noceatur?

SUMMARIUM.

1. *Exemptus ſi ordinarium opprimat, jure Exemptionis cadit.*
2. *Prætextu privilegii creſcere non debet flagitiorum auctoritas.*
3. *Delictum ſeu reatus omnem honorem excludit.*
4. *Privilegium meretur amittere, qui permiſſâ ſibi abutitur poteſtate.*

1 Utique: cenſuit enim conceptis verbis Caſſadorus, quod ſi Exemptus ordinarium opprimat, exemptionis ſuæ privilegium amittere debere, idque (inquit) ut in quo deliquit, in eo etiam puniatur, *Caſſador. deciſ. 6. num. 4. de privileg. per cap. Paſtoralis in fin. de jure patr. cap. privilegium 11. quæſt. 11. glo. d. cap. Paſtoralis in fine.*

2 Tum quia prætextu privilegii creſcere non debet flagitiorum auctoritas. *l. 2. C. de Privileg. Scholar. lib. 12.* Tum quod delictum ſeu reatus omnem honorem exclu-
3 dit. *cap. privilegium 11. quæſt. 3. Bermundus tract. de Publicis concubinariis in glo. verb. Pertinet. fol. 216. text. l. 1. C. ubi ſenatores l. quoties C. de dignitatibus lib. 12.* Tum quod privi-

privilegium mereatur amittere, qui permiſſa ſibi abutitur poteſtate. *cap ſuggeſtum de Decimis Aufrer.in rep.Clem.1.not.4.de offic.ordin.*

QUÆSTIO XVIII.

Exemptionis parte revocata, an cenſebitur tota revocata?

SUMMARIUM.

1. *Caſſatio partis privilegii inducit in reliquis confirmationem.*
2. *Quando privilegium continet plura capita æquè principaliter, ſi privilegiatus renunciet uni capitulo, an totali videatur renunciare.*
3. *Valet argumentum à lege ad privilegia.*

IOannes de Selua in ſuo tractatu de beneficiis quæſtionem hanc in medium ponit eamque negative reſolvit *par.7.quaſt.23.numer.56.per cap.ſi eo tempore de electi in 6.* Ratio eſt, quia caſſatio partis privilegii inducit in reliquis confirmationem, *l.Tribunus §.fin.ubi Bald.de teſt milit.facit l.alumna §.qui filias in fin.ff.de adimendis legatis Albert.Brunus tract.de mutat.& transfirmatione,membro 2.concluſione 18.nu.70.* 1
Deind quando privilegium continet plura capita æque principaliter, ſi privilegiatus poſſit renunciare uni capitulo, non videtur renunciare totali privilegio, ſeu alteri cap tulo, *arg.l.etiam ff.de minorib.l.quædam mulier.ff.familiæ hercif.Caſtrenſ.conſ.431.nu 7.par.1.fol.125.* 2

Confirmatur argumentum ſumendo à lege ad privilegia, id eſt privata legia ſeu privatas leges ut diximus ſupra *lib.1.quaſt.1.n.5.* Sicut enim inquit Modeſtinus, *l.derogatur ubi Alciat.ff.de verb.ſig.*derogatur legi, cum pars detrahitur, abrogatur cum prorſus tollitur. Item ſicut lex in nihilo recepta ad nihilum obligat, ac in una ſola parte recepta, quoad illam ſolam obligat. *Navarrus in Manuali cap.23.n.40.& 61.l. quæ de tota ff.de rei vendic.* Ita etiam in privilegiis cenſendum eſt: Huc conferunt quæ alibi notavimus de concilio pro parte recepto, quod pro parte tantum obliget, non opus erit ea iterum hoc loci refricare, *v.ſupra lib.1.cap.50.num.29.* Item quod de ſtipulatione pro parte inutili adfert Bartholus *in l.certi condictio §.ſi nummos n.12. verſ.idem eſt.ff.ſi cert.petatur,* & quod de dolo dante cauſam contractui bonæ fidei plures res continente adfert Baldus Novellus *tract.de dote par.7.privil.35.n.2.ubi latè per l.ſcire debemus.ff.de verb.obligat.* & quod lex pro parte correcta eſſe poteſt, pro alia minimè. *Cavalcan.deciſ.50.n.10.& 16.par.2.* ex iſtis enim hic articulus amplificari & confirmari poſſet. 3

QVÆ-

QUÆSTIO XIX.

Deſtructo loco Exempto, an cenſeatur amiſſa Exemptio.

SUMMARIUM.

1. *Re perempta pereunt illius jura.*
2. *Collegium perit mortuis collegis.*
3. *Deſtructo loco, Exempto perit Exemptio.*
4. *Civitas ad aratrum judicata perdit privilegia.*
5. *Quod verum eſt, ſi fiat autoritate ſuperioris.*
6. *Fallit ſi alio transferetur.*
7. *Deſtructo ordine, an pereant privilegia Monaſteriorum.*
8. *Deſtructa Civitate an cenſeantur deſtructa caſtra.*

1 Regulare eſt in jure, quod perempta re, pereant quoque illius jura, tam activa quam paſſiva, *late Albertus Brunus tract. de interitu & perempt. concluſ. 5. per tot.* Id enim in emphiteuſi, uſu fructu, ſuperficie, re commodata, pignorata, vendita, debita, aliiſque ejuſcemodi deciſum animadvertimus, quibus peremptis, notum eſt, perire etiam earum jus & obligationem. *C. de jure Emphit. l. ſicut ff quib. mod. pig. vel Hypoth. ſolvitur. l. 1. & ibi not. C. commodati l. inter ſtipulantem § ſacram & ibi no. ff. de verb. obligat. l. 2 ff. de uſur fr. l. fin. ubi Barth. ff. de ſuperficieb. late Abb. Brunus d concl. 5.* Similiter, ſi domus in litore maris fundata diruatur, Dominus amittit jus ſoli, quod revertitur ad primævam ſuam naturam, *l. in tantum ff. de Rer. diviſione l. Ariſto. ff. eod.*

2 Item mortuis omnibus de Collegio, jus collegii extinguitur, pereuntque ejus privilegia fiuntque bona vacantia, *Abb. cap. recolentes de ſtatu Monach. Archid. cap. in nullo 18. queſt. 2. glo. DD. l. ſicut §. fin. ff. Quod cujuſque univerſit. DD. cap ex injuncto de novi oper. nunt. DD. l. ſi ſervitutes §. ſi ſublatum ff. de ſervit. urb. præd. Bald. & Ang. l. proponebantur ff. de judic.*

3 Unde ſimilitudine eorundem jurium, dicimus deſtructo ſuperioris auctoritate loco Exempto, perire etiam loci Exemptionem. *cap. Abbate ubi glo. Abb. & DD. de verb ſignific. Innocent. d. cap. cum ex injuncto nu. 2. ubi DD. de novi oper. nunt.*

4 Ratio eſt, quia per ejuſmodi deſtructionem fit mutatio ſtatus, & quædam velut capitis diminutio. *Petrus de Peruſio tractatibus de mutatione ſtatus Eccleſiarum & Eccleſiaſticarum perſonarum*, ſicut in civitate ſeu oppido dicitur, quod authoritate ſuperioris condemnatum eſt ad aratrum. *Bald. de pace conſt. verb. Imperialis num. 8. & conſ. 322. 367. num. 6. vol. 3. per tex. l. ſi uſufructus ff. quib. mod. uſufr. amitt. glo. cap. Paſtoralis 7. queſt. 1. in verb.* revertaris: perdit enim omnes exemptiones, immunitates, & omnia jura, *tex. l. cognitionem §. conſumitur ff. de variis & extra ord. cognit. Bald. l. fin*

num

Digitized by Google

num. 24. ff. de colleg. illic. Afflict cap. 1. n. 12. cum ſeq. de capite Conradi. Alex. conſ. 43. n. 2. vol. 1. Curt. Sen. conſ. 26. n. 4. glo. c. privilegium verb. privilegium ubi Franc. n. 3. de Reg. juris in 6. Quod ipſum adeò verum eſt (inquit Innocent.) quod deſtructâ Eccleſiâ civitate, collegio, nemo amplius vocari debeat Canonicus ſeu Clericus, civis, collega, per deſtructionem enim amiſſa ſunt jura ac privilegia, ideoque prædicti tales eſſe deſierunt. *Innoc. d. cap. cum ex injuncto n. 2. gl. d. cap. privilegium per tex. cap. placuit diſt. 1. de conſecr. Bellon. conſ. 1 n. 7. DD. ubi ſupra.* Declaratur primò id verum, ſi 5
deſtructio fiat auctoritate juridica ſuperioris. *DD. ubi ſupra Barth. d. §. ſacram. n. 10. & 11 cum Apoſtilla, Brun. d. tract. de interitu Concil. 5. n. 13. Gail. lib. 2. obſer. 61. n. 1. & 6.* Secus verò ſi violentiâ aut propriâ privati autoritate, *glo. & Franc. d. cap. privilegium & d. cap. paſtoralis 3. Gaill d. obſ. 61. num. 6. & 7. Gregor. Sayrus in Theſauro Theologia moralis par. 1. lib. 5. cap. nu. 16.* Ratio petitur ex Baldo, quia ejuſmodi locus deſtructus intellectu noſtro, ſive aliquo materiali corpore dicitur vivere, ejuſque animam ſine corpore extare, ac proinde privilegia ſua omnia retinere, non ſecus quàm de 6
civitate dicitur, quæ extincta à Tyranno vel hoſtibus, nihilominus tamen ſupereſſe cenſetur. *arg. l. mortuo ff. de fidejuſſor. l. hereditas ff. de petit. hæred. Bald. in Margarita verb. Civitas. Innocent d. cap. cum ex injuncto. Gaill. ubi ſupra n. 7.*

Declaratur ſecundò, niſi locus deſtructus alio in loco ædificetur, tum enim ſuas immunitates, exemptiones, ſuaque privilegia retinebit. *Bellonius d. conſ. 1. nu. 5. Curt. d. conſ. 26. Albericus d. l. ſi uſufructus & DD. ubi ſupra* Ratio eſt, ex natura ſurrogatorum, poſterior enim locus ſurrogatur in jus & privilegia prioris *per tex. l ſi eum §. qui injuriarum ff. quis caut. ubi glo. in verbo danda, l. duobus §. 1. ff de jurejur. Gail. d. obſ. 61. num. 8. & præſes in locis loco à ſurrogatis, latè Brunus tract. de mutatione memb. 2. concl. 17. num. 69.*

Declaratur tertio id verum, ſi privilegium detur ordini, deſtructo enim ordine, 7
tollitur etiam privilegium, Secus verò, ſi datum ſit v.g. Monaſterio ſeu poſſeſſionibus Monaſterii, tunc enim deſtructo ordine, non cenſetur amiſſum privilegium. *Abb. cap. Abbate n. 16. in fine de verb. ſignif.*

Unde (inquit Petrus de Peruſio) ſi deſtruatur ordo, ſicut fuit deſtructus ordo templariorum, deſtructa etiam cenſebuntur omnia Monaſteria quæ ſunt membra iſtius ordinis, *tract. de mutatione ſtatus Eccleſiarum cap. 3. num. 12.* Tum quia mortuo capite, pereunt membra. *l. cum in diverſis ff. de relig. & ſumptib. funerum.* Tum quia membra veniunt acceſſoriè ad ipſum ordinem, unde non mirum ſi ordine deſtructo, deſtructa etiam videantur membra, velut acceſſoria ordinis. *Petr. de Peruſ. ubi ſupra num. 12.* Secus autem, juxta Panormitanum *d. num. 16.* ſi membris æquè principaliter privilegia ſint indulta. Aliud de civitate cenſuit Baldus *cap. Imperialis nu. 9.* 8
cum Apoſt de pace Conſt. quæ deſtructa ſed ad aratrum condemnata, non ideò cenſebuntur ejus caſtra ſeu membra ad aratrum condemnata, *per not. c. felicitas de pœnis*

& c. ſi civitas de ſent. excom. in 6. Bald. d. n. 9. cum Apoſt. Idque quia ejuſmodi membra ſeu caſtra ſtant per ſe, ac eis æque principaliter privilegia conceſſa ſunt, ad quod conferunt quæ ſupra diximus *quæſt. 17. par. 2. verſ. ſecundo quod ſi ordo* de participantibus in privilegiis aliorum, quæ hic brevitatis cauſa nolo repetere.

QUÆSTIO XX.

Si locus reſtauretur, an recuperabit exemptionem.

SUMMARIUM.

1. *Solemnitas eadem opus eſt in reſtitutione, quæ in conceſſione.*
2. *Quod reſtituitur, numquam eſt idem numero.*
3. *Res in priſtinum ſtatum reſtituta priora jura recuperat.*
4. *Servitus reſtituta non eſt nova, ſed priſtina*
5. 6. *Diſtinguendum utrum locus deſtruatur auctoritate ſuperioris, aut à facto.*
7. *Item an cum ſpe refectionis.*
8. *Pons deſtructus & poſtea reſtitutus, recuperat priora jura.*
9. *Tantum adfert reſtitutio, quam abſtulit læſio.*

PRo parte negativa poſſent varia adduci, imprimis quidem, quod ſolemnitas
quæ requiritur in actu ſeu exemptione concedenda, requiratur etiam in re-
1 paranda ſeu reſtituenda. *Jaſon. rep. l. quo minus numer.* 189. *ff. de fluminibus. Bald. l.
ſi ut proponis 2. numer. 1. C. de nupt. & in Margarita verb. civitas, latiſſimè Brunus tract. de refectione concluſ. 3. numer. 9. & ſeqq. vol. tract. 17.* Locus enim re-
ſtauratus non eſt qui fuit, ſed novus, argumento ejus, quod de ſervo manumiſſo,
aut reditu extincto proponitur, ſi enim in ſervitutem redigatur ſervus, non idem
homo qui fuit ante eſt, ſed alius. *l. ſervus legatus in fin. de adim. legat.* Et ſi ſchyphorum uſufructus legatus ſit, deinde maſſa facta & iterum ſcyphi, non tamen illi
ſunt quorum uſusfructus legatus eſt, *l. qui uſumfructum ff. de uſufr. l. repeti §. rei mutatione, ff. quibus mod. uſufr. amittatur,* ſimiliter, ſi quis renunciet in commodum proprietarii uſufructui, & proprietarius effectus pleno jure Dominus, uſumfructum
2 reſtituat, non idem eſt uſus fructus, qui ante unitus & conſolidatus fuit proprietati.
l. ſi uſufructus ff. de jur. dot. §. finitur inſt. de uſufr. Quod enim reſtituitur, nunquam
eſt idem numero. *d. l. repeti §. rei.* Pro affirmativa autem ſtat regula, quod res in pri-
3 ſtinum ſtatum reſtituta, priora jura recuperat. *l. & Atilicinus ubi glo. fin. in fin. ff de ſervit. ruſt. præd. cap. ab exordio cum glo. diſt. 36. glo. cap ſi de corpore 36. quæſt. 6. tex. l. & ſi
fortè in pr. l. loci §. fin. ubi flor. ff. de ſervit. urban. prædiorum.* Sic ſervitus confuſa in pri-
4 ſtinum ſtatum reſtituta, non eſt nova, ſed priſtina, *l. ſi ei ff. Commun. prædior. l. pap. ibi ſi*

non

Digitized by Google

non potiatur &c. ff. de ſeruit. l. ſi quis ades ff. de ſeruit. urban. prædior. Bald. l. jus civile ff. de juſtit. & jure in l. non modus C. de ſervit. & aqua. Brun. conſ. 79. n. 5. & 6. ubi de reſtitutione feudi. Item delinquens reſtitutus in priſtinum ſtatum, cenſetur etiam ad caſtra & feuda reſtitutus *flor. d. l. loci §. fin. Brunus d. concluſ. 9. num. 70. in ſuo tract. de refectione.* 5

Prò concluſione, diſtinguendum eſt, utrum locus deſtructus fuerit autoritate ſuperioris ſine ſpe refectionis, nullis remanentibus reliquiis, eo caſu ſublata ſunt omnia illius jura, privilegia, & exemptiones. *Abb. c. Abbate num. 16. de verb. ſignif. Innocent. cap. cùm ex injuncto num. 2. de novi. oper. nun. Fel. cap. cum delecta, col. fin. ver. deſtructo Monaſterio, de reſcr. Albert. Brun. tract. de mutatione & transfor. membr. 2. concluſ. 16. n. 68. per tot. vol. tract. 17. fol. 104. Petr. de Peruſ. tract. de mutatione ſtatus Eccleſ. in pr. n. n. 3. & 4. & cap. 3. docte Bald. cap. imperialis n. 10 de pace conſt. Bald. in Margarita verb. civitas Alex. conſ. 44. vol. 1. Bald. cap. col. 1. de elect. Gaill. lib. 2. obſ. 61. nu. 4.* Ratio eſt, quia actio ſemel extincta non reviviſcit *l. qui res §. arream ff. de ſolut. l. Mævius §. duobus de leg. 2. Abb. d. cap. Abbate n. 16.* Si verò locus fuerit deſtructus, 6
fatali caſu, ſeu ab non habente auctoritatem, eo reſtaurato reviviſcet etiam exemptio. *DD. ubi ſupra. Sayrus in ſumma Theol. moralis par. 1. lib. 5. cap. 3. n. 16.*

Ratio eſt, inquid Baldus, quia ejuſmodi locus ſine ullo corpore materiali vivit quodam intellectu, & extat anima, ut ita dicam, quaſi ſine corpore, & retinet omnia privilegia, *l. mortuo ff. de fidejuſſor. l. hæreditas ff. de petit. hæret.* Unde, per reſtaurationem, privilegia, exemptiones, & cætera quæ durabant habitu, reducuntur ad actum ipſo jure, *Ita Bald. in Marg. verſ. civitas. Innoc. ubi ſupra facit tex. l. pater §. Tuſculanus ff. de leg. 3.* Eſt autem ratio differentiæ, quia quando de jure deſtruitur, titulus caſſatur; at verò facti calamitas, nec jus, nec titulum aufert, nec nomen. *l. ſervitutes §. ſi ſublatum ff. de ſervit. urb. præd. ubi DD.* Unde eſt, ut civitas ab hoſtibus occupata, ac recuperata, omnia ſua jura & privilegia recuperet *cap. paſtoralis ubi. glo. pen. 7. qu. 1. Abb. & Canoniſt. c. ſuper eod. de cenſib. Brunus d. tract. de refectio. concl. 9. in fin. Gail. d. obſ. 61.*

Declaratur tamen hæc concluſio, quod ſi deſtructio facta ſit autoritate ſuperioris cum ſpe refectionis, aut translatio facta ſit in alium locum, eo caſu retinentur 7
omnia privilegia, ut eſſe communem teſtatur Alexander *l. ſtipulantem §. ſacram in fin ff. de verb. obligat. Fel. cap. cum dilecta n. 21. verſ. quando autem de reſcript.* Ratio eſt, quia cùm eſt ſpes reſtaurationis, locus durat habitu, licet non ſit actu. *Bald. d. ca. Imperialis n. 9. & 10.* Ideò pro exemplo traditum eſt, quòd ſi pons aliquis deſtruatur 8
ac reſtauretur, privilegia priſtina recuperabit. *Bald. l. ſi plures col. 4 C. de cond. inſert. & in l. 3. in fin. C. de privileg. fiſci. Brunus d. concluſ. 9. in fine.* Cenſetur enim eſſe idem pons habitu & ſurrogatione. *Barth. & DD. d. §. ſacram, Brunus ubi ſupra.*

Declaratur ſecundo, ut ſi civitas, Eccleſia, caſtrum, aut Collegium ſuperioris voluntate & licentia reædificetur, & reſtauretur, quod omnia jura & privilegia amiſ-

ia recuperabit, puta Clericos, cives, ſubditos, & ſtatuta. *Bald. d. verb. civitas & in cap. n. 1. de Capitaneo qui curiam vendidit*; quia tantum adfert reſtitutio, quantum abſtu-
it læſio. *tex. l. 1. C. de ſent. paſſ. l. fin. § fin. C. eod. l. quod ſi minor §. reſtitutio ff. de minorib.* Diſtinguit tamen Afflictus *cap. 1. n. 12. de capit. Conradi*, An locus in totum fuerit deſtructus, an verò tantum pro parte, ut primo caſu non recuperet privilegia, cùm non ſit idem locus, ſed novus, rationibus quas in principio attuli. Secundo verò, quod recuperet, auctoritatibus de quibus apud eum, *vide Bald. conſ. 321. vol. 4.*

QUÆSTIO XXI.

Quid ſi locus mutetur, ac in alium transferatur.

SUMMARIUM.

1. *Eccleſia Lovanienſis, Thenenſis, Dieſtenſis translatæ ſunt cum exemptionibus priſtinis in aliam Diœceſim.*
2. *Eccleſia, civitas, caſtrum retinet ſua privilegia, ſi in alium locum transferatur.*
3. *Una obligatione in aliam transfuſâ, durat prior diſpoſitio.*
4. *Bonorum translatio dicitur fieri cum omnibus eorum oneribus, & privilegiis.*
5. *Eccleſia translata, an deſinat eſſe exempta?*

EXemplum, Clerus ſecundarius Diœceſis Leodienſis exemptus eſt à juriſdictione ordinarii, à qua Diœceſi diſmembrati, & erepti fuerunt Thenenſes, Lovanienſes, Dieſtenſes, Arſcotani, & plurimi alii, translatiq; ſub Diœceſin Mechliniensem. Quæritur, an Clerus Thenenſis aut Lovanienſis translatus fuerit cum ſuis privilegiis & exemptionibus, ita ut exemptiones poſt translationem retinuerint. Huic quæſtioni affirmative reſpondet *Wamesius conſ. 63. n. 2. & conſ. 64. nu. 3. de judiciis per tex. c. ad Apoſtolatus, de conceſſ. prabend. in extravag. Joanis 22.* Ratio eſt,
2 quia Eccleſia, civitas, caſtrum, Collegium, alia ve loca, retinent ſua jura, privilegia, & exemptiones, ſi ſuperioris auctoritate in alium locum transferantur. *glo. cap. privilegium de reg. jur in 6. Innoc. cum ex injuncto, & novi oper. nuntiat. Alber. l. ſi uſufr. civitati, ff. quib. mod. uſufr. amit. Alex. l. inter ſtipulantem §. ſacram, col. ult. ff. de verb. oblig. Alex. conſ. 34 vol. 1. Gaill. lib. 2. obſ. 61. n. 10. Brunus tract. de mutat. & reformat. memb. 3. concl. 3. n. 78.*

A ſimili ſi obligatio in aliam transfundatur, durat in transfuga prior juris & homi-
3 nis diſpoſitio. *Barth. l. cùm ſtipulatus col. fin. in pr. ff. de verb. oblig. & in l. 1. ff. de in litem Jurand. Brunus d. tract. de mutatione concl. 3. n. 83.* Et ſi caſtrum aliquod ſit in alium locum translatum, ruſtici tenebuntur illud cuſtodire, non ſecus quàm prius. *Alber. d. l. ſi uſufr. Brunus d. concl. 3. num. 78. in fin.* Poſſent ejuſce generis quamplurima in

exem-

Digitized by Google

exemplum adferri, quæ ſi ſit opus, peti poterunt à dicto Bruno. Quorum omnium hæc eſt ratio, quod bonorum translatio fieri dicatur cum omnibus eorum oneribus, & privilegiis, *per l.2 §.1. ff de privileg. cred. l. tempus in fin ff. de re ind. Fel. c. quia indicante ſub finem de præſcript. & tex. d. cap. ad Apoſtolatus.*

Pro cujus concluſionis uberiore diſquiſitione & confirmatione conferunt ea, quæ ex farragine infra citatorum Doctorum in hæc verba traduntur, Et quidem Philip. Francus *in cap. cum perſonæ §. ſi vero in fine de privileg. in 6.* ſic diſtinguit, Si quæratur (inquit) de Eccleſia tranſlata, an deſinat eſſe exempta quoad locum & miniſtros ibi remanentes, vel ad eam tranſlatas, & dic quod non, cum privilegium ſit reale, & duret, ut in cap. privilegium de reg. jur. in 6. & ita procedit opinio Joannis Andr. Aut quæritur de Eccleſia non exempta, in quam eſt tranſlata, & miniſtris ad eam tranſlatis, & dicendum eſt, quod ipſa ex hoc non efficiatur exempta, vel miniſtri ad eam tranſlati, ut tenuit ipſe Lapus, cùm exemptio non extendatur ultra quam verba diſponant. cap. porrò de privileg. Ita ille, Rebuffus autem in praxi beneficiorum *part. 1. tit. de tranſlat. Epiſc. n. 26. & ſeq.* Effectus tranſlationis eſt (inquit) ut tranſlatus ab una Eccleſia ad aliam, deſinat eſſe Epiſcopus, vel proviſus illius primæ Eccleſiæ à qua transfertur ca. in apibus §. Eccle. 7. quæſt. 1. Alius effectus, quod prior Eccleſia perdit privilegia, & in aliam Eccleſiam transferuntur glo. cap. ſi quis vult *16.* quæſt. *7.* quod eſt verum, quando exemptio concernet perſonam, ſecus ſi privilegium eſſet reale, ſeu concerneret rem l. 2. §. 1. ff. de privileg. cred. l. tempus in fin. ff. de re jud. Oldra. conſ. 257. incip. quod Domino n. 2, & ſic utraque Eccleſia erit Immunis, ſicut aliæ Eccleſiæ, ut per tot. tit. de Immunit. Eccleſ. & puto etiam (inquit idem Rebuff.) quod miniſtri qui Eccleſiæ primæ ſervient, erunt exempti, ſicut miniſtri Eccleſiæ tranſlatæ cap. per exemptionem de privileg. in 6. Rebuff. d. tit. de tranſlat Epiſc. n. 19. Qua de re videatur etiam Lapus *allegat. 68. incipit. quæris an liceat.* Hoſt. *in ſum. tit. de tranſlat. n.* 7. Jo. Andr. *cap. cùm perſonæ de privileg. in 6. ca. decet de Reg. jur. in 6. c. dilectus de capell. Monach.*

QUÆSTIO XXII.

Exemptio an amittatur, ſi locus alteri uniatur.

SUMMARIUM.

1. *Concluſio quæſtionis pendet ex triplici ſpecie unionis.*

QUæſtionem hanc prolixè examinat Joannes Andreæ & Doctores *cap. cùm perſonæ § ſi vero de privilegiis in 6. late glo. ubi Archid. cap. ex temporis 16. qu. 1.* ex quorum omnium dictis elicio ſequentes diviſiones.

Aut duæ Eccleſiæ ſimul uniuntur, aut una earum alteri unitur. Primo caſu quælibet Eccleſia retinet ſua ſtatuta, & privilegia. Altero caſu Eccleſia amittit ſua privilegia, & gaudet tanquam filia privilegiis Eccleſiæ matricis cui unitur. *facit tex. cap. cum dilectus de his quæ vi metuſve. ubi glo. ver. Eccleſia. Archi. d. cap. & temporis n. 4.* Item quandoque ex duabus dignitatibus fit una, nec altera alteri ſubjicitur, eo caſu omnia commiſcentur, clericiq; unius, erunt clerici alterius, eritque unum collegium. Quandoque verò ſic uniuntur, ne una alteri ſubjiciatur, & tunc quælibet Eccleſia ſuam exemptionem, ſuam dignitatem retinet, puta ſi utraque erat Epiſcopalis, utraque manebit talis, nec Canonici unius erunt Canonici alterius. *Archid. d. cap. & temporis per tex. cap. relatio 21. q. 1.* Alii tamen articulatim magis diſtinguunt hoc pacto. Si Eccleſia quæ unitur, non ſit ſpecialiter exempta, ſed ideò quia Eccleſiæ totius Ordinis ſunt exemptæ, ut ſunt Ciſtercienſes, tum per unionem cenſetur ſublata exemptio, quia enim per unionem deſunt eſſe de illo ordine, ideò deſinit etiam exemptio, quæ ratione Ordinis competebat, quod procedit, quando ordo ſuperioris autoritate ſublatus eſt, vel in alium translatus, ſecus ſi deficiant perſonæ vel loca. *Io. Andr. c. ſtatutum de elect. in 6. in glo. pen. not. in reg. privil. eod. in 6. ſecundùm Lapum notavi ſupra q. 19.* Si verò Eccleſia ſit ſpecialiter exempta, & tunc ſi ratione Ordinis eadem, repeto quæ jam dixi, ſed ſi non ſit exempta ſpecialiter ratione Ordinis, ſed ſimpliciter, diſtinguendum eſt, an Papa expreſſerit competere exemptionem ſurrogatis, an non, & tunc ſi Papa reſcribit in via juris communis, ut quia mandavit Eccleſiam de Religioſis alterius Ordinis reformari, & tunc durat exemptio, & eximit ſurrogatos. Si verò reſcripſit per viam gratiæ, ut quia Papa Eccleſiam conceſſit gratioſe certo Ordini, vel collegio transferendo, vel uniendo. Item, ſi Eccleſiæ, vel collegia ſunt ad invicem unita, ita quod una non ſubeſt alteri. Item ſi Eccleſia non exempta ſubjicitur Eccleſiæ exemptæ, durat exemptio reſpectu Eccleſiæ exemptæ. *cap. cum capella de privileg. Io. Andr. ubi ſupra.* Sed ſi una Eccleſia ſubeſt alteri, puta Eccleſia non exempta ſubjicitur exemptæ, durat etiam exemptio. *Io. Andr. ubi ſupra* Et ipſa Eccleſia ſic translata, aſſumit naturam exemptæ. *Lapus d. § ſi verò not. c. 2. de relig. dom.* Eccleſia enim ſubjecta ſortitur privilegia ſuperioris, ſicut filia matricis, *cap. recolentes de ſtatu Monach. Hoſtienſ. in ſumma ne ſede vacan. n. 5.* Durat ergo exemptio ipſius Eccleſiæ, quæ primo erat exempta, *arg. c. decet de reg. jur. in 6.* At verò de Eccleſia, quæ non erat exempta, videtur dicendum, quod locus Eccleſiæ, & miniſtri ibi remanentes non fiunt exempti. *arg. tex. & glo. cap. 1. de privileg. in 6.* Cùm exemptio non ſit extendenda ultra verba & perſonas in privilegio comprehenſas, *c. ſane c. porrò extra eodem.* Quo ad miniſtros tamen in exemptam Eccleſiam translatos, bene extendetur exemptio. *cap. per exemptionem de privileg. in 6.*

Si verò Epiſcopalis ſedes transfertur in inferiorem exemptam, eidemque unitur, per hoc Epiſcopus non erit exemptus. *late Io. Andr. d. § ſi verò Hoſt. in ſumma de*

ma de privileg.§.quis ſit effectus. Si verò Eccleſia exempta uniatur Eccleſiæ non exemptæ, & in eam transferatur, ſeu eidem ſubjiciatur, durat exemptio, cùm privilegium ſit reale, *per not.cap.privilegium de reg.jur.in 6.*

Sed Lapus *d.c.ſi verò* contra, quare tunc Eccleſia exempta aſſumat naturam non exemptæ *in cap.ſuper eo,de præb.in 6.* & ita tranſit Petrus de Anchorano, & facit glo. *cap.ex temporis 16.q.1.*

Paucis, concluſio hujus quæſtionis pendet ex ſpecie, ſeu qualite unionis, quæ Doctorum omnium voto triplex eſt. *glo.cap.1.ut ſede vacante Rebuff.in praxi benefic. par.1.tit.de unionibus.*

Prima, cùm ex duobus beneficiis unum fit, utpote ſi ſint duæ parochiales vicinæ destructæ, uniri poterunt, ut una fiat ex duabus: eoque caſu exemptiones, libertates privilegia data uni, competent & alteri, ita quod quæ humaniora & rationabiliora erunt, in altero ſervabuntur, & retinebuntur in unita. Sicut cùm unitur actio bonæ fidei, & ſtricti juris, aut legata cum fideicommiſſis, actio enim unita retinet ea quæ meliora erant in altera actione, *l.unica. C.de rei uxor. act. l.2. C.communia de legat.* transferuntur enim omnia jura in Eccleſiam ſeu rem, cùm fit unio, ita quod jura nomine illius exerceri debeant. *Faber.§.ſed etiam n.2.ſub finem inſtit.de fideicommiſſariis hæreditatibus, & §.in perſonam n.1.de act.l.unica C.de rei uxor.act.l.2.C.communia de leg.in fin.c.medicamentum diſt.1.de pœnit.c.non eſt culpandus 32.qu.1.glo.d.ca.1.ne ſede vacante, Rebuff.d.tit.de unionibus.num.1.Barth.l.1.§.ſi cohæredem ff.ad l.falcid.v. Fabr.d.§.in perſonam.*

Secunda unionis ſpecies eſt, cùm una Eccleſia alteri ſubjicitur, & tunc illa Eccleſia, cui fit unio, erit ſuperior, principalis verò unita erit inferior & acceſſoria. *Rebuff. d.tit.de unionibus n.12.glo.d.ca.1.* Quo caſu omnia privilegia quæ competunt Eccleſiæ principali, competent etiam Eccleſiæ inferiori ſeu acceſſoriæ, quæ unita eſt, *late Barth.l.ſi convenerit §.ſi nuda cum Apoſt.de pig.act. Curt.conſ.57.Alber.tract.de augment.concluſ.9.DD.l.1.de leg.1.Rebuff.d.tit.de unionib.n.57.*

Tertia, cùm fit æque principaliter, hoc eſt, cùm fit unio duarum Eccleſiarum, ut utraque ſcilicet remaneat Epiſcopatus, vel parochialis, ſicut erat, & tunc utraque Eccleſia dicitur æque principalis, ſed unus erit Epiſcopus vel Rector utriuſque Eccleſiæ, & tunc quælibet retinebit ſuas exemptiones, & ſua privilegia, & ſtatuta, *glo. & DD.d.cap.& literis 16.queſt.1.Barth.d.§.ſi nuda, Rebuff.ubi ſupra n.15.* Quo in caſu Eccleſia minus digna, uniri non poterit digniori, niſi tamen acceſſerit ſpecialis Papæ authoritas. *Rebuff.ubi ſupra n. 17.*

Quomodo autem cognoſcatur, an acceſſoriè, an verò æque principaliter ſit unita, dubium eſt. Paucis id cognoſcetur ex eo, quod minus dignum eſt digniori annexum, illud enim dicetur acceſſorium, prout quoque, ſi expreſſe actum ſit, quod Eccleſia unita ſit acceſſoria, & ſubjecta, *cap.quod in dubiis de conſecrat. Eccleſ.arg.*

§.ſi

§. ſi tamen inſt. de rer. diviſ. Rebuff. ubi ſupra n. 19. vide Fel. cap. in noſtra n. 30. de reſcript.

Si verò non apparet, quod alterum ſit altero dignius, tunc dicetur unio æque principaliter facta, *Panor. & DD. cap. extirpandæ §. qui vero. de prabend.* niſi de conſuetudine aliud ſervaretur, quæ eſt optima rerum interpres, *l. ſi de interpretatione. ff. de legib. Rebuff. d. tit. de unionib. n. 20. Fel. d. cap. in noſtra, ubi clare & docte.*

QUÆSTIO XXII.

Utrum revocata unione, cenſeantur etiam exemptiones reſtitutæ.

SUMMARIUM.

1. *Revocatio unionis ſapit reſtitutionem in integrum.*
2. *Qualitas per unionem extincta, reviviſcit non facto hominis ſed legis.*

1 VTique, nam revocatio unionis ſe habet aliqua ex parte ad inſtar reſtitutionis in integrum, *per tex. cap. 1. in verb. monaſterium veſtrum reduceremus in ſtatum antiquum, ubi DD. ne ſede vacante Petr. de Peruſio tract. de revocat. unionis. c. 7. n. 4. verſ. ſed juxta. Rebuff. in praxi benef. par. 1. tit. de union. revoc. num. 43. Bald. c. imperialis n. 10. verſ. quid ergo. de pace conſt.* Per quam omnia reducuntur in veterem ſtatum, ita ut quantum abſtulit unio, tantum etiam reddat illius revocatio. *arg. l. quod ſi minor §. reſtitutio ff. de minor. l. unica C. de reputat. quæ fiunt. glo. d. cap. 1.* Unde elicita eſt concors doctorum regula: Cujus conditionis, & qualitatis erat Eccleſia ante unionem, illius ejuſdem conditionis, & qualitatis fiet, ſeu redintegrabitur unione revocata. *DD. cap. 1. Petrus de Peruſio. d. cap. 7. num 1.*

2 Hinc, ſi Eccleſia unita antea erat ſub Patrono, diſſoluta unione jus patronatus redibit ad Patronum. Item ſi Eccleſia erat ſine cura, aut curata, Baptiſmalis, collegiata, ſæcularis, regularis, per diſſolutionem ejuſmodi unionis recuperabit iſtas primævas qualitates, *Peruſio ubi ſupra. Rebuffus ubi ſupra n. 8. & ſeq.* Nec obſtat, quod qualitas per unionem extincta, ad inſtar actionis reviviſcere non poſſit, *arg. l. qui res §. aream ff. de ſolut. l. Mævius §. duobus, de leg. 2. l. homo liber ff. de ſtatu hominum.*

Quia qualitas per unionem extincta reviviſcit non facto hominis, ſed ex diſpoſitione legis, *d. cap. 1. Peruſio d. cap. 7. n. 7.* Porrò, quod ſub initium dixi, diſſolutionem unionis ſe habere aliqua ex parte ad inſtar reſtitutionis, id ideò eſt, quia revocatio non trahitur retro ad tempus factæ unionis, ſed conſideratur habito reſpectu tantum ad tempus revocationis. Idcircò geſta ante revocationem, ope reſtitutionis non irritabuntur, *Peruſio d. cap. 7. n. 4. & 5.* Huic quæſtioni inſerviunt quæ ſupra hac eadem parte attuli, *quæſt. 20.* quæ nolo hic repetere.

QUÆ

Digitized by Google

QVÆSTIO XXIV

Quid ſi Eccleſia exempta mutet ſtatum:

SUMMARIUM.

1. *Monaſterium reductum ad ſtatum ſæcularem retinet ſuam exemptionem.*
2. *Wameſius ſentit contra Panormitanum.*
3. *Remanente principali parte rei de qua diſponitur diſpoſitio non perit.*
4. *Eccleſia, aut calix quando dicatur prophanatus.*
5. *Diſtinctio an exemptio competat ordini, aut monaſterio.*
6. *Diſcrimen inter Cathedrales, & inferiores Eccleſias.*

QUemadmodum Imperatoriis legibus commutatione ſtatus qui in libertate, civitate, familia conſiſtebat, homo capitis diminutionem pati dicebatur *§. primo, & ſeqq. inſtit. de capit. diminut.* eadem ratione civitates, oppida, loca, caſtra, collegia, ſuperioris authoritate deſtructa, ſeu ad aratrum condemnata, ſtatum mutare dicuntur, patique maximam capitis diminutionem, & proinde omnia jura, immunitates, exemptiones, & privilegia amittere *Gaill: lib. 2. obſ. 61. nu 3. Bald. cap imperialis n. 9. & ſeqq. de pace conſtant.* ut dictum eſt ſatis ſupra eadem hac parte, *quæſtione decima nona, & aliquot ſequentibus.* Hoc loco breviter inquirendum eſt quid ſi ſtatus Eccleſiæ exemptæ mutetur, hoc enim pacto quadantenus videtur oriri quædam capitis diminutio, qua præcipue maxima & media iura, ac privilegia civilia amittuntur, *Ang. §. cum autem n. 7. inſt. quib. mod. ius patria poteſt tollit. §. minor. n. 1. inſtit. de capit diminut. per l. 2. l. tutelas § fin. ff eodem tit.*

Paucis, licet ejuſmodi ſtatus mutatio diverſimode & plurifariam oriatur ad duas tamen potiſſimum ſpecies omnes modi reduci poſſunt. Prima, cum Eccleſiæ adjiciatur nova qualitas, quæ antea ei non adhærebat, aut ab ea detrahitur, videlicet ſi Eccleſia ſine cura erigatur, in curatam, ex parochiali fiet Baptiſmalis, ex regulari ſæcularis, ex non collegiata, collegiata, *late Rebuff. in praxi benefic. par. 1. tit. de erect. Eccleſ. & ſeq. Peruſio tractatibus de mutatione ſtatus Eccleſiarum & Eccleſiaſticarum perſonarum.* Secunda, cum ſtatus & conditio Eccleſiæ prorſus immutatur, evertitur, atque deſtruitur *Rebuffus & DD. ubi ſupra.*

Priori ſpecie, non amittitur exemptio, ſecundum Panormitanum *c. dilectus n. 9. de Capell. Monach.* his Verbis: Nota quod licet monaſterium mutet ſtatum de regularibus ad ſæculares, non per hoc mutat ſubjectionem, nam remanet Eccleſia ſubjecta illi, cui primo ſubjiciebatur, licet in alijs mutet morem *arg. cap. reſolentes de ſtatu regul.* Et hoc tenet hic Innocent. & communiter DD. quod bene notabis. Ex 1

Mm hoc

» hoc enim infertur quod ſi aliquod monaſterium exemptum ex defectu Monacho-
» rum reducitur ad ſtatum ſæcularem, quod Eccleſia remanebit exempta ſicut prius,
2 Ita ille. Contra quem longe & late ſentire videtur VVameſius *conſ. 62. nu. 2. & ſeqq.*
ſentiens, Collegiatam Eccleſiam, quæ exempta eſt in Cathedralem commutatam
exemptionem amittere, ut & ſi ex unius ordine in alium tranſmutetur, ex quo pri-
vilegia ſemper intelligi debeant inquit rebus ſic ſtantibus, & in primo ſtatu rema-
nentibus *l. quod ſervius & ibi DD ff. de cond. cauſ. data l. cum quis. ubi Caſtr. l. ſi cum
Cornelius ff. de ſolutionib.* & quia conceſsiones Principum referuntur ad ſtatum præ-
teriti temporis, & non ad mutationem, quæ poſtea inducitur *cap. venientes de iure-
iurand.*

3 Ratio Abbatis eſt, quia quando remanet potiſſima ſeu principalis pars rei de
qua diſponitur, diſpoſitio non perit, ſed habet in ea effectum, licet forma quæ ſube-
rat tempore diſpoſitionis perierit *Albert. tract. de mutat. & transformat. memb. con-
cluſ. octava, arg. l. ſi grege in fin. de leg. 1. l. domo de pig. act. Dyn. Barth. Imol.* Cuneo *Ca-
ſtrenſ. l. mortuo bove ff. de leg. 2. late Albert. tract. de interitu & perempt. concluſ. 6. n. 23.
& ſeqq.* Unde Eccleſia, ſeu ædes ſacræ non ideo prophanantur, ſeu deſinunt eſſe ſa-
cræ, quod aliqua ex parte exuſtæ, ſeu deſtructæ ſint, niſi deſtructio facta ſit fundi-
tus, & quod parietes interius, & exterius perierint *cap. Eccleſiis ubi glo. de conſec. diſt. 1.*
4 *cap. de Fabrica ibidem.* Et calix effractus ſi aliquid calicitatis retineat non ideo de-
ſinit eſſe ſacer. *glo. Auth. prætereo* C. *de ſacroſ. Eccleſ. Albert. d. concluſ. 6. num. 28. in fine.*
5 Confirmatur ex iis quæ ſupra diximus *eod. lib. quæſt. 19. nu. 7.* Exemptionem datam
monaſterio non perire etiamſi pereat, & immutetur ordo monaſterij, hocque pacto
puro intelligendum VVameſius ut cenſeat de exemptione conceſſa ordini *v. d.
quæſt. 19. num. 7. & ſeq.* Poſteriori vero ſpecie amittitur exemptio, *Bald. de pace conſt.
§. imperialis nu 9. & 10. dixi late ſupra qu. 19. & ſeq.* Ratio eſt, quia ſublata perſona,
vel re cui beneficium conceſſum eſt, privilegium amittitur, *arg. l. poſtquam in pr. ff.
ut leg. nomine caveat, l. inter cidit ff. de condit. & demonſtr. l. quidam ff. de iure codicill.
DD, l. inter ſtipulantem § ſacram. ff. de verb. obligat. & late ſupra d. qu. 10. Innoc. cap. 2.
de novi oper. nunt. Petr. de Peruſio tract. de mutat. ſtatus Eccleſ. in pr. n. 3. & 4 Hoſtienſ. in
ſumma, de privilegiis nu. 5 verſ. Reale.*

6 Porro, quod initio dixi de translatione, & immutatione Eccleſiarum in aliam
formam, diſcrimen ſtatuendum eſt inter Eccleſias inferiores, & eas quæ in Cathe-
drales immutantur, Hæ enim cum priorem ſtatum plane non immutent, facilius
priſtina iura & exemptiones retinet, *tex. cap. ad Apoſtola-
tus de conceſſ. præbend. in extravag.
Ioannis 22.*

QVAE-

Digitized by Google

QVAESTIO XXV.

Collegio ſublato an cenſeatur ſublata illius exemptio,

DEſtructio ſuperioris autoritate collegio, perire omnia illius privilegia tradidit Bartholus *l. fin. num. 24. ff. de colleg. illicit. per l. cum uſufructus ff. quib. mod. uſufr. amitt.* Videtur enim tum pati maximam capitis diminutionem & ideo eius omnia privilegia, exemptiones in totum conſumuntur *per l. cognitionum, in fine, ff. de varijs & extra.* id quod adhuc aliquoties ſupra notavimus, adiecta aliqua diſtinctione quam hoc loco non ſtatui repetere, *eadem parte quæſt. 9. & ſeqq.*

QVAESTIO XXVI.

Singularis ſeu unus de collegio an impedire poſſit ne cæteri præiudicent exemptioni.

SUMMARIUM.

1. *Vnus impedit cæteros ne exemptioni præiudicent.*
2. *Idem favore libertatis ſtatutum eſt.*
3. *Collegium auferre non poteſt ius Collegæ.*
4. *In re communi potior eſt conditio probibentis.*
5. *Major pars non præjudicat minori in rebus communibus & ſingulis.*
6. *Vnus ſolus de Capitulo nitens bona ratione prævalet omnibus aliis adverſantibus.*

LIcet ſit pro regula, quod maior pars collegij decernere, ſtatuere, derogare, ab- 1
rogare poſſit in præiudicium partis minoris *c. cum omnes ubi Felin. n. 17. & fuſiſsime Doctores de conſtit*, Excipitur tamen in hoc articulo niſi collegium, ſeu capitulum vellet aliquid ſtatuere contra privilegium ſeu exemptionem, tum enim unus ſolus poteſt contradicere, atque illud impedire *Abb cap. veniens n, 21. poſt. pr. de præſcript. ubi etiam Felin. n. 4. verſ. dum allegat Fel. cap. cum omnes n. 18. verſ. fallit ſecundo de conſtit*

Ratio duci poteſt à ſimili, Etenim exemptio eſt quædam libertas, ut in principio huius tractatus probatum eſt. dum vero tractatur de revocatione libertatis in ſervitutem, unus ſolus impedîre poteſt maiorem partem, *Lud. Rom. in rubr. de arbitris coll. 17. per l. ſi quis hac § quoties ff. qui & à quibus* Hoc ut quibuſdam placuit favore 2
libertatis ſpecialiter licet, *Ang. & alij d. l ſi quis Fel. d. num. 18. verſ, quinto.* Illud autem favore ſanctæ Sedis, cuius intereſt plurimos eſſe immediate ſubiectos *Rebuff.*

Digitized by Google

reſp. 142. per Clem. Paſtoralis de re iudic. & dixi par. 1. quæſt. 1. Caſtr. conſ. 431. n. 3. verſ. præterea par. 1. fol. 223. Adhæc, militant quæ ſubtiliter adfert Romanus *conſ. 352. n. 12.*
3 *& ſeqq.* Quod collegium ſeù quævis communitas auferre non poſſit collegæ aut ſubdito ius quæſitum ſine cauſa, *l. privatus ff qui & à quibus l. toties in fin. ff. de pollicit.* licet (inquiunt) ex cauſa id facere poſſit *l. Antiochenſium ubi Barth. ff. de privileg. cred. l. venditor §. conſtat. ff. communia prædior. l. ſi locus §. fin. ff. quemad. ſer. amitt. Rom. d. conſ. 352. n. 21.*

4 Item, quod in re communi potior ſit conditio prohibentis *c. in re communi de reg. iur. in 6. l. Sabinus ff communi dividundo* ac alia quæ prolixe adfert Petrus à Brixio in directorio electionum *part. 3. cap. 18. per tot.* dum probat quod in electionibus forma compromiſſi poſſit per unum ſolum ex electoribus prohiberi, quæ hic prætereo.

5 Poſtremo, ſtat Theoria quod maior pars non præiudicet minori in rebus communibus pluribus, ut ſingulis *l. per fundum ff. de ſervit. ruſt. prædior. l. Sabinus ff communi dividundo.*

Quam Navarrus alibi exornavit *tract. de reditibus Eccleſiaſticis quæſt. 1. monit. 50. n 8. Donatus in communib. concluſion. lib. 5. verb. factum.* quippe quod omnes tangit
6 debet ab omnibus approbari *ca. quod omnes ubi DD. de reg. iuris in 6.* Quibus convenit Doctrina Archidiac. *cap. Epiſcopum, n. 2. cum Apoſt. diſt. 61.* tradentis unum ſolum de capitulo nitentem bona ratione omnibus alijs ſibi adverſantibus prævalere, quod doctores latius alibi tradiderunt, *cap cum omnes, de conſtit.*

QVÆSTIO XXVII.

Exempti à procuratione legatorum, an exemptionem amittant contraria temporis præſcriptione.

SUMMARIUM.

1. *Exemptio à procuratione legatorum præſcribitur.*
2. *Viſitatio & procuratio ſunt convertibilia.*
3. *Cum antecedens eſt impræſcriptibile, idem etiam & conſequens.*
4. *Proteſtatio quid in ſolutione procurationis operetur.*
5. *Solutio reditus cum proteſtatione.*
6. *Alij effectus proteſtationis.*
7. *Proteſtatio an relevet ſi alius ei non conſentiat.*

Apud Romanos heteroclito nomine præbenda in plurali numero dicebantur ligna, ſal, eiuſmodique neceſſaria quæ parochi legatis publicè miſſis exhibere cogebantur, *Robert. Stephanus in dictionario verbo Præbenda Alc. li. 2. parer. cap. 43 Gellius lib. 15 cap. 4. Plaut, in Perſa,* quod hodie novo nomine apud Doctores procuratio

curatio nuncupatur. *tex. cap. cum inſtantia cap. cum venerabilis, cap. procurationes de cenſib. cap. cum officij, de præſcript. late de ea Io. Franciſci tract. de viſitatione par. 1. qu. 9. per tot.* quæ nihil aliud eſt, quam exhibitio eorum, quæ neceſſaria ſunt ad legitimam viſitationem obeundam. Porro, licet præſcribi nullo tempore poſſit, ut Eccleſiæ non viſitentur aut ut procurationem non ſolvant proprio Prælato viſitanti *d. ca. cum inſtantia & d. cap. cum ex officij & infra lib. 4. quæſt. 23 late & docte Molina de iuſt. & iure tomo 1. tract. 2 diſputat. 79. fol 326. litera E verſ. obedientia & diſput. 85. fol. 358. litera A. in fine.* Alius tamen præſcribere poterit adverſus Prælatum, ut ad ipſum ſubditi talis Prælati pertineant & ut ab ipſo viſitentur, ipſique procuratio, non autem antiquo Prælato debeatur. *Molin. ubi ſupra.*

At vero, major eſt difficultas ſi Eccleſia aliquo privilegio ſpeciali exempta ſit à viſitatione, & procuratione Epiſcopi, alterique Prælato ſubjecta, an ſolvendo annis quadraginta procurationem reincidat quoad hoc in Epiſcopi poteſtatem, certè Bartholomæus Brixienſis in quæſtionibus dominical. *quæſt.* 14. *vol. tract.* 17. utramque in partem id diſputando examinat. Mihi certe videtur quadragenaria præſcri- 1
ptione eiuſmodi exemptionem à procuratione amitti, rationibus quas eadem hac parte attuli, nolens hoc loco eas repetere *quæſt. 12. & ſeq. per cap. ſi de terra, & ca. accedentibus, de privilegijs Barth. l. 1. & 2. C. de his qui ſponte civilia munera lib. 10.* Illud 2
breviter hic notandum, viſitationem, & procurationem eſſe convertibilia ac habere ſe velut antecedens & conſequens. Undè ſicut tertius præſcribere poteſt contrà tertium viſitantem, nempe ut ipſe ad excluſionem Epiſcopi viſitet eius ſubditos, ita etiam præſcribere poterit procurationem. Quod ſi non ſit præſcripta viſitatio, nec etiam cenſebitur præſcripta procuratio. Præterea, quemadmodum ſubditus non præſcribit contra viſitationem Epiſcopi, nec auditur niſi articulet de alio Prælato, qui viſitationem præſcripſerit, ita quoque non præſcribit contra procurationem. Quando enim antecedens, ſeu principale eſt impræſcriptibile, tunc etiam conſequens, acceſſorium, vel connexum præſcribi non poteſt. *Abb. ca. cum ex officijs de* 3
præſcript. ca. Auditis cap. cum olim cap: cum non liceat ubi DD. eod. tit. Præſes in loco à deſtructione antecedentis ad deſtruct. conſeq.

Primo, limitanda eſt concluſio hæc principalis, niſi in ſolutione procurationis 4
interiecta fuiſſet proteſtatio de non præiudicando exemptioni, quæ quidem proteſtatio tantæ eſt energiæ, ut in Epiſcopo inducat malam fidem, impediat præſcriptionem, faciat ſolutionem precariam, ac ſartum tectum conſervet ius proteſtantis, *Laur. Calcaneus conſ 18. incip. ad primum videtur dicendum, col. 2. adde latius infra lib. 4. quæſt. 66. n. 2.* Cujus ea eſt ratio, quod actus ſuapte natura voluntarius prolixiorem obligationem inducere non poſſit, quam actum ſit *l. voluntarie C. de excuſat. tut. ubi Faber & DD. Alciat. l. 1. C. de edendo* idque non modo in petitorio ſed ne quidem in judicio poſſeſſorio. Unde licet unica ſolutione, reditus ſeu alterius 5

qualiſcunque præſtationis perſonalis acquiratur interdictum retinendæ, ut in futurum ad contumacionem agi poſſit *Melin.de uſuris quæſt.20.n.208.& 209.Grimăd. des uſures lib.1.cap.20. Alber.& Alciat.l.ſi certis annis in ver.impoſterum C.de pact. Alex. conſ.113.vol.1.Guid.quæſt.407.Abb.ca.cum Eccleſia n.23.& ſeq.de cauſa poſſeſſ.Petr.Iacobi in libello ſuper penſione vel reditu verſ.item credo.* Attamen quantumvis repetita ſolutio adhibita proteſtatione,quod ſolvens nolit induci quaſi poſſeſſionem ſolutionis,prodeſt,ut contra ſolventem non poſſint intentari interdicta retinendæ, ſeu agi ad continuationem ſolutionum *Alex.d.l ſi certis annis verb. niſi Clarus de Emphiteuſi,quæſt.10.num 1. Gigas de penſio quæſt.73.in fine Bellenc.tract.de charit.ſubſid.*
6 *quæſt 61.Abb.d.cap.cum Eccleſia num.24.Menoch.lib.1.præſumpt.75.* Sic immunis à collectis ſi ſemel ſolvit quoad poſſeſſorium in futuro ſibi præiudicat, niſi fuerit proteſtatus. *Abb.cap,cum acceßiſſent n.7.de conſtit.Antiboli de muneribus par.3.n.37. cum ſeq.verſ ſed pone ac immunitatem habens ſolvens cum pacto quod nolit ſibi præiudicari ſibi non præiudicat Gigas de penſio.quæſt.71.n.2.*

7 Quod tamen temperandum eſt ſi Epiſcopus proteſtationi conſenſerit,alioquin enim proteſtatio non videtur ſolventem eximere à quaſi poſſeſſione in futurum ſolvendi,ſi creditor cui fit ſolutio proteſtationi non conſentiat, cum ſit contraria actui.*Laurent.Silvanus tract de feudi recognit. quæſt.81.* Ratio eſt, quia proteſtatio contraria facto in dependentibus à conſenſu duorum non valet, ſi conſenſus alterius non acceſſerit. *Abb.& DD.c.cum M.de conſtit.Bart.& DD.l.non ſolum, §.morte, de novi operis nunt.Silvanus ubi ſupra,*

QVÆSTIO XXVIII.

Exemptione conceſſa habitantibus certi loci an ſi habitantes locum mutent amittatur exemptio.

SUMMARIUM.

1.*Diſtinguendum an exemptio conceſſa ſit contemplatione perſonarum aut rerum.*

PRo parte negativa eſt,quod eiuſmodi exemptio videatur conceſſa loco, contemplatione perſonarum,quæ proinde perſonam comitari debet, etiamſi ex loco migret,quemadmodum de exemptione conceſſa dignitati, quæ durat, licet ceſſaverit dignitas,idque in memoriam eius priſtinam *l.fin.ff.de decurio. l.ætatem §. fin.ff.de cenſib.Decius l.in omnibus cauſis 69,num.14.15.16.17.18.ff.de reg.iur.* At vero è contra,conceſsio videtur data intuitu loci,quo fit ut eo mutato ceſſat diſpoſitio. Ceſſante enim cauſa privilegij ceſſare debet privilegium *Decius d.num.18. dixi eod.*
1 *lib.cap.7.* Diſtinguendum eſt,utrum indultum ſit contemplatione perſonarum, an vero

vero loci. Priore durat extra locum, poſteriore minime *Petrus Antiboli tract. de muneribus, par. 3. principali num.* 44. In dubio autem (inquit ibi Antiboli) credo durare, ſi ex iuſta cauſa mutetur locus *arg. l. cum unus §. fin. cum. l. ſeq. ff. de bon. autor iud. poſſid. l. alumna, §. ab haeredibus ff. de adim. leg. l. filia §. titia ff. de condit. & demonſtr.*

QVAESTIO XXIX
Exemptio an perdatur ſi ex pacto fiat damnoſa & alteri praeiudicialis.

UTique, ſunt enim hac de re ſimiles textus *cap. ſuggeſtum de decimis, cap. ſi quid per, de verb. ſig.* idque, quia ſuperveniente nova cauſa, ex novitate rerum, & temporis, novanda quoque ſunt, atque immutanda privilegia *ca. videntes* 12. *quaſt.* 1. *cap. non debet, de conſang. & affinit. tex. l. ſi hominem ff. mandati.* Cuius ratio eſt, quia privilegium reſcindi debet, ne tertius ex illo laedatur *l. quoties, de precib. imper. Rebuff ad conſt reg tit. de reſcript. num.* 165. *Fel cap.* 2. *de reſcript.* quod adeo verum eſt, ut quam cito conceſſio vergit ad iniquitatem, tam cito corruat *Abb d. cap. ſuggeſtum, ubi add. & in cap. per navale de verb. ſig. DD. l. ex facto ff. de vulgari & pupillari.* Quo reſpexiſſe videtur Concil. Trid. cum exemptiones multis in articulis revocavit, reſtituitque ordinario in exemptos delegatam, ſeu Apoſtolicam auctoritatem, *v. Abb. & DD. cap. pervenit de conſang. & affinit.* Ideo (inquit) quod perturbationem adferant in ordine & regimine Eccleſiae, *Conc. Trid. ſeſſ.* 14. *cap.* 11. *de refor.* Ita tamen haec omnia, ſi revocatio, aut ſententia intercedat *vide infra quaeſt.* 31. in negotio patiente moram alioquin ſecus, ſecundum tradita alio in loco *lib.* 1 *qu.* 12. *n. fin. & li.* 4. *qu.* 1 *n.* 4. Denique privilegium etiam Eccleſiae indultum non includit caſum publicae utilitati repugnantem. *Praeſes in locis legal. loco à perſona ad locum.* Quia publica utilitas eſt cuilibet privilegio etiam Eccleſiae praeferenda. *Praeſes ibid l iubemus nullam navem C. de ſacroſ. Eccleſ. Felinus cap. cauſam quae & cap. nonnulli numer.* 16, *de reſcript.*

QVAESTIO XXX.
Si Papa iudicet, contra exemptionem, an cenſebitur eam revocaſſe.

SUMMARIUM.

1. *Pontifex ex certa ſcientia iudicans contra exemptionem, an cenſetur eam revocare.*

Quaeſtio

Digitized by Google

QUæſtio hæc non parum pendet ab eis quæ ſupra libro ſecundo *quæſt*. 42. attulimus, quæ nolo hic refricare.

Satis ſit breviter, hanc quæſtionem affirmative concludere, ſi Papa id faciat ex certa ſcientia *tex. cap. ſuborta ubi glo. & DD. cap. ſuggeſtum, de re iudic. Abb. c. 1. nu. 15. eod. tit. Abb. cap. ſuggeſtum, de decimis Spec. de inſtr. edit. §. nunc autem videndum nu.* 12. Secus autem ſi ſententia lata eſſet ab Epiſcopo, quia tanquam à non iudice ex nullitate impugnari poſſet & etiam poſt curſum longi temporis *dixi ſupra d. quæſt.* 40. *Card. Clem.* 1. *quæſt.* 14. *de re iud. Dec. conſ.* 38. *n.* 7.

QVÆSTIO XXXI.

An ad privationem privilegij opus ſit ſententia declaratoria.

PLuriſariam apud doctores diſputatur, an ad privationem iuris, aut privilegij opus ſit ſententia declaratoria, qua de re compendij gratia videri poterit Caillius in ſuis obſervantibus imperij *lib. 2. obſ* 51. *& Rebuffus de privileg. Scholar. privilegio* 140. *num.* 2. *tradens ad privationem privilegij opus eſſe trina citatione*. & Collectarius, dicens privilegium per ſuperiorem eſſe temperandum, non autem propria authoritate contraveniendum, *in cap. ſuggeſtum in pr. de decimis* Io. *Andr. Clem.* 1. *eod. tit.* Item quæ appoſite notavimus ſupra *eod. lib quæſt.* 7. *num.* 4.

QVÆSTIO XXXII.

Excommunicatus an privilegio exemptionis privatus cenſeatur,

OMiſſa diſputatione, cenſeo privatum non cenſeri. Ratio ſumitur ab Analogia Clericorum ad exemptos, Clerici enim excommunicati privilegium fori, item cap. ſi quis ſuadente diabolo 17. quæſt. 4. ac communitatis Eccleſiæ non amittunt, *Innocent. cap. ſi vero numer.* 3. *de ſent excom. ubi Fel. numer.* 2. *Abb. c. penult. numer:* 8. *de immunit. Eccleſ Navarr. in Manuali cap.* 27. *numer.* 79. *valde late Gregorius Sayrus in Theſauro Theologiæ moralis par.* 1. *lib.* 2. *cap.* 10. *numer.* 15. 16. 17. 18. 19. *Navarrus conſ.* 9. *numer.* 6. *de cleric. excommun. par.* 2. Unde idem videtur ſtatuendum in exemptis, *vide ſupra lib.* 1. *quæſt.* 45. *n.* 5. Tum quod exemptiones conceſſæ ſunt ad coercendam violentiam ordinariorum, ac eorundem exemptorum tutelam,

Digitized by Google

tutelam, ſanctæque ſedis favorem, *dixi ſupra lib. 1. quæſt. 1. n. 13. & ſeqq.*

Tum quod excommunicati non amittant iura, & beneficia defenſiva, & tutelatia *cap. intelleximus de iudic. cap. cum inter cap fin. de except. late Sayrus d. lib. 2. ca. 8 n. 12. & 13.* Tum quod culpa, & delicto exempti præiudicium fieret iuriſdictioni immediatæ Pontificis quam habet in exemptos, cuius intereſt habere multos immediate ſubiectos. *dixi ſupra lib. 1. quæſt. 1. nu. 17.* quod iuris ratio non admittit *cap non debet de reg. iur. in 6. dixi ſupra lib. 1. cap. 36. num. 4. & lib 3 quæſt. 12. nu. 4.* Tum quod per excommunicationem communitas loci exempti non perdatur nec etiam prætextu excommunicationis extrahi quis poteſt, *Navarr. in Manuali cap. 25. num. 19. verſ. tertio. Sayrus d. cap. 10. num. 19. ubi id latius probat*, quibus adverſari quoſdam infra ſcripſimus *lib. 4. quæſt. 65.* ubi recenſuimus aliquos putare bannitos, & excommunicatos communitate Eccleſiæ non gaudere quod ibidem expendemus: Præterea interdictam Eccleſiam ius ſuæ immunitatis amittere. *Praſes Everardi in locis leg. l. loco à perſona ad locum in fine.*

QVÆSTIO XXXIII.

Actus contra privilegium, ſeu exemptionem geſtus an ſit ipſo iure nullus.

SUMMARIUM.

1. *Actus contra legem geſtus eſt nullus.*
2. *Secus contra privilegium.*
3. *Idque niſi habeat clauſulam irritantem.*

1 Regulariter actus contra legem guſtus eſt ipſo iure nullus, *cap. vides. diſt. 10. l. non dubium, ubi DD. C de legib.* non autem ita in actu contra exemptionem, ſeu privilegium geſto, qui tenet mero iure, licet veniat retractandus *Fel. cap. ſuborta num. 15. in fin. de re iud. Abb. c. conſideravimus in not. 2. de elect. Petr. à Briaxio in direct. elect. par. 1. cap. 3. per tot.* Ratio differentiæ eſt, quia iura communia concernunt rem 2 publicam, nec à quoquam poſſunt ignorari, at vero privilegia conſiſtunt in facto, efficiuntque res privatas *cap. privilegia diſt. 3. Barth. l. quod nerva ff. depoſit. dixi ſupra lib. 1. cap. 1.* Limitanda autem eſt hæc concluſio, niſi privilegium habeat adiunctam clauſulam irritantem. Cum enim huiuſmodi decretum in contrarium geſta penitus irritet, afficiatque etiam ignorantes ea non modo erunt in cauſa caſ- 3 ſationis ſed etiam ipſo iure nulla, *late Doctores & Vantius quem infra citavi lib. 4. q. 63. tex. cap. dudum cap. quodam, de prabend. in 6.*

Digitized by Google

PARS QUARTA.

Quæ eſt miſcellaneorum.

QVÆSTIO I.

Exempti qua ſolemnitate posſint res ſuas alienare.

SUMMARIUM.

1. *Solemnitates in alienatione rerum Eccleſiaſticarum requiruntur in alienatione rerum exemptarum.*
2. 6. *In exemptis requiritur authoritas ſummi Pontificis.*
3. *Exempti iurant ſe non alienaturos ſine auctoritate Pontificis.*
4. *In exemptis immediate Pontifici non ſubiectis non requiritur Papæ auctoritas.*
5. *Quia illorum immediatus ſuperior habet iura quaſi Epiſcopalia.*
7. *Quando duo in iure parificantur diſpoſitum in uno cenſetur diſpoſitum in alio.*
8. 10. *Fallit concluſio ſi exempti haberent ſuperiorem remotum*
9. *Item in caſu neceſſitatis, vel ſi ſit periculum in mora.*
11. *Præterea ſi ſuperior abſit.*
14. *Ratificatio ſequi debet alienationem quæ ratione neceſſitatis facta eſt omiſſis ſolemnitatibus.*

NEMINI non ſunt nota ſolemnitates quæ interveniant oportet in alienatione rerum Eccleſiaſticarum, quas DD. quibuſdã in locis ſtudioſiſſime perſequuntur *in cap. ſine exceptione 12. qu. 2. tot. tit. de reb. Eccleſ. alien. vel non, & ibidem Franc in cap. dudum eod. in 6. ubi late DD. Auth. hoc ius porrectum C. de ſacroſ. Eccleſiis* An autem hac in exemptionum materia aliquid ſingulariter ſtatutum ſit quæſtionis eſſe poſſet quam aliquot concluſionibus expedio.

Prima concluſio quæcunque in alienatione rerum Eccleſiaſticarum ſtatuta ſunt 1
eadem etiam in exemptionibus Canonicis obtinent niſi aliter contra depoſitum inveniatur *Franc. lated. cap. dudum per tot. Fumus verb. alienatio per tot.*

Secunda, in exemptis qui immediate ſummi pontifici ſunt ſubjecti præter ſolemnitates & legitimam alienandi cauſam requiritur decretum licentia ſeu imme- 2
diata autoritas ſummi pontificis *docte Caſtrenſis Auth hoc ius porrectum num. 3. & 4.*

C. de ſacroſ. Eccleſiis Navarrus conſ. 5. tit. de rebus Eccleſ. non alienand. Clem. I. ubi *Cardinalis & DD. item glo. in verbo proprij de Reb. Eccleſ. non alien.* Idque intelligendum eſt in alienatione rerum ſuarum ſecus vero in autoritate præſtanda ſubditis *Redoanus de alienat. rer Eccleſ. qu. 41. n 71.*

3 Ratio eſt, tum quia eiuſmodi exempti iurant ſe nihil alienaturos ſine autoritate Summi Pontificis *Hoſtien. cap. cum tempore de arbitris. Martin. Landenſ. tract. de privilegiis & reſcript. quaeſt. 92. per cap. ego de iureiur. Caſtrenſ. d. n. 4.* tum quia non habent immediatum aliquem ſuperiorem præter Papam cui ſubjiciantur à quo proinde autoritatem poſtulare debeant ut & cætera omnia quæ iuriſdictionis eſt ſupra varijs in locis recenſuimus *Franc. d. cap. dudum num. 33. poſt med. de rebus Eccleſ. non alien. in 6.*

4 Tertia concluſio, exempti à iuriſdictione ordinarij non tamen immediate ſubjecti ſummo Pontifici ſeu alteri cuidam Prælato habenti iura quaſi Epiſcopalia, non opus habent in alienatione licentia Summi Pontificis, ſed ſatis eſt ſi interveniat licentia illius Prælati cui immediate ſubjiciuntur *Caſtrenſ. d. n. 3. & 4. Navar. d. conſilio 5. Card d. Clem. 31. & ibid glo. notabilis in verb. proprij Ang. in ſumma verb alienatio n. 13 But. conſ. 19 Guimer tit. de annatis glo. verb. locorum in pragm. Innoc. c. ſtatuimus de tranſact. Barbatia conſ. 40. n. 4. vol. 1.*

5 Ratio eſt, quia eiuſmodi Prælati habent juriſdictionem quaſi Epiſcopalem in eiuſmodi exemptos ſeu ſuos ſubditos, ita quod ea omnia quæ ad juriſdictionem ſpectant exercere poſſint in exemptos quæ Epiſcopi in ſuos, *Navarrus conſ. 23. de privileg. glo. in d. verb proprij Hieronymus à Sorbo Capucinus in annotat. ad Alphonſum à Caſarubios in compend. privileg. minorum verb. Prælati Rodoanus tract. de alienatione rerum Eccleſiaſt quaeſt. 27. n. 7. & ſeqq Bertachinus tract. de Epiſcopo quaeſt. 41. n. 64 & 75. lib. 4. par. 4. n. 105. vol. tract. 2. fol. 178. Fumus in aurea armilla verb. alienatio n. 14 Innocent. cap. ſtatuimus de tranſact.*

6 Unde quemadmodum in alienatione requiritur conſenſus ſeu autoritas Epiſcopi *Franc. d cap. dudum late Bertachin. d. par. 4. quaeſt. 34. n. 104.* Ita ſimiliter quoad exemptos Prælati cui immediate ſubjiciuntur *Fumus d. n. 14. Caſtrenſ. d. n. 3. & 4. Bertach. d. quaeſt. 34. n. 105 Redoanus ubi ſupra* quando enim in iure duo

7 parificantur diſpoſitum in uno cenſetur etiam diſpoſitum in altero *gloſ. c. ſi poſtquam de elect. in 6. Troilus Malvetius tract. de oblation. imagin. factis par. 4. n. 4. vol. tract. 15.*

8 Limitanda autem eſt concluſio, niſi exempti habeant Papam vel ſuperiores ſuos in remotiſſimis partibus conſtitutos, tum enim (ut inquit Abbas) procedet alienatio ſi urgeat præſens aliqua utilitas aut neceſſitas quæ dilationem aut tantam moram non patiatur *Peck. de teſta coniugum lib. 3 cap. 2. num. 2. Abb. cap. tua nos num. 8.*

9 *verſ. & hoc nota quia de immunit. Eccleſiar. Archid. cap. Abbatibus 12, quaeſt. 2. fuſe Redoanus tract. de rebus Eccleſ. non alienand. quaeſt. 51. per. tot. & qu. 19. n. 43. 50. & ſeq.*

Idem

Item ſi neſciatur ubi ſuperior ſit & periculum ſit in mora *Redoan.ibid.q 30.n 1.* 10
vide infra eod.lib qu 50 & 51. Quod enim iure communi non eſt licitum, neceſſitas
facit licitum, alias propter neceſſitatem plurima conceduntur quæ alioqui iuri
communi adverſantur *cap.quod non eſt de reg.iur. latiſſime Menoch.de arbitr. iud.caſu*
*182. Fel in repert.verb neceſſitas late Petr Gerardi ſing.*100. Unde ex proverbio dici-
tur neceſſitas non habet ferias, à Scevola, qui interrogatus quid ferijs agi oporte-
ret ſcite reſpondit, quod noceret præter miſſum, *Oldendor. in leges 12. tabularum tit.1.*
cap.4.n.3. idque etiam maxime ratione abſentiæ cuius cauſa plurima etiam quæ iure
communi exorbitant conceduntur, *cap.nullus 17.quæſt.4. cap.nihil de elect. cap.fin.de* 11
ſepult.in 6.l.ſi longius ff.de iudic.glo.in verb.diſtantia cap.cum ex litteris ubi Abb.de reſtit.
in integr.Io.de Lignano Clement.ne in agro de ſtatu regul.Abb.d.cap.tua nos n.8.in fin.
Ac pro hac limitatione ſtat Gondislaus de Villadiego *tract.de legato par.1.quæſt.11.*
n.10.& ſeq.per glo.ca.placuit 12.quæſt 2 l.divus ff.de pet.hæred.l. tutor qui repertorium
§.1.ff.de adminiſtrat. Archid.& DD.d cap.Abbatibus Cardinal.Clem.1. de reb Eccleſ.non
alien.tex.cap.fin.de Eccleſ.ædific.qui videri poterit.Io.Franciſci de Pavinis tract. de po-
teſt.capit.ſede vacante par.2.q 9.n 5.vol.tract.15.fol.184.

Licet ſint qui exiſtiment ad validitatem alienationis, quod Epiſcopus capitulo 12
vel conventui immediate Papæ non ſubjecto, ſed cuidam alteri Prælato qui abſit
vel requiri non poſſit debeat dare legitimum defenſorem, qui nomine Prælati ab-
ſentis autoriſet, alioquin enim quod reverſus factam alienationem irritare poſſet
Vileus q.106.Pavin.d.n.5. Io.Andr.ad Spec.in rubr. ne Sede vacante Redoan.d.qu.30.
num.2.

Limitatur ſecundo ut ſufficiat auctoritas ſuperioris qui communi æſtimatione 13
ſuperior habetur licet revera non ſit idque ut omnis dolus & fraus propellatur *cap.*
conſultationibus de iure patr.argu.l.Barborius ff.de offic. Prætoris.

Porro, quæ hactenus dicta ſunt de omiſſione ſolemnitatis ratione urgentis ne- 14
ceſſitatis, reſtringenda ſunt, ſi poſt alienationem ſequatur autoritas, & ratificatio
ſuperioris; ea enim hoc caſu ut alienationem ſequatur neceſſe eſt *Bald. cap.1.nu.13.*
in fin.de his qui feudum dare poſſ.l.pom.ſcribit ubi Iaſ.col.8.verſ.tertio limita
ff.de negot.geſtis Redoanus de rebus Eccleſ.non alien.quæſt 19.
n.128.& quæſt.51.cap.22.n. 9.

Digitized by Google

QVAESTIO II.

Quid ſi res alienanda non ſit in eodem loco quo Eccleſia exempta.

ARticulus hic diſtrahitur in varias ſententias, ut eſt videre apud Panormitanum, & late Redoanum, nonnullis aſſerentibus requiri licentiam ſuperioris loci in quo res ſita eſt, aliis in quo perſona ſeu Eccleſia ad quam res ſpectat, Cæteris vero utriuſque *Abb. cap. Paſtoralis num.* 10. *cum Apiſt. de privileg. late Bertach. tract. de Epiſcop. lib 4. parte 4. quæſt.* 34. *num.* 104. *Iaſon. in l. cunctos populos num.* 96. *C. de Summa trinit.* ubi dicit decretum iudicis minoris ſuper alienatione rerum immobilium extendi ad bona extra territorium ſita, & ad quæcunque bona *per l. magis puto §. non paſſim ff. de rebus eorum Barth. l. relegatorum §. interdicere num.* 2. *cum add. ff. de inter. & religat. vide latiſſime Redoanum tract. de rebus Eccleſiæ non alienandis quæſt.* 41. *nu.* 38. *& ſeqq. Docte Villadiego tract. de legato par.* 1. *quæſt.* 1 . , *n.* 4 5. 6. 7. 8. *vel tract.* 14. *fol.* 158, communiter tenetur ſatis eſſe ſi interveniat autoritas ſuperioris loci in quo perſona ſeu Eccleſia exempta ſita eſt *Abb. d. nu.* . 0. *Franc. d. c dudum n.* 24. *verſ. Epiſcopus ergo de reb. Eccleſ. non alien. in 6 Redoanus & Bertachinus ubi ſupra* aliter tamen ſenſiſſe videtur Guymer. ad pragmat. ſanctionem *tit. de annatis §. item fuit in glo. verb. locorum* his verbis. Ideo ſi exemptus alterius diœceſis habet beneficium in „ diœceſi Pariſienſi ad Epiſcopum Pariſienſem recurretur facit Clem. quia regulares „ cir. pr. de ſuppl. neg. prælat. l. ſi prædium C. de prædiis minor. ca. ubi in alienatione „ interponit decretum iudex loci in quo ſitæ ſunt res quæ alienantur l. magis §. illud „ ff. de rebus eorum & utrobiq; Barth per cuneum & Baldum l. 1. C. de contrah. empt. „ ideo eius Epiſcopi autoritas requiritur qui eſt ſuperior immediatus illius Eccleſiæ „ cuius res alienatur Barth. Auth. hoc ius C. de ſacroſ. Eccleſ. DD. late in cap. paſtora„ lis de privilegiis ita ille. Plerique autem conſulunt ad cautelam ut adhibeatur auctoritas utriuſque qua de re extat conſilium Navarri *conſ.* 5. *tit. de privileg.* his verbis: „ Abbas quidam cum ſuo conventu exemptus à iuriſdictione ordinaria alienavit ca„ ſu permiſſo quaſdam res exiſtentes extra Epiſcopatum illum ubi ſita eſt Abbatia „ illa ſine illius ſuperioris authoritate quæritur an valeat? Pro affirmativa facit quod „ alienatio rei pertinentis ad Eccleſiam Cathedralem facta ab Epiſcopo cum conſen„ ſu Capituli valet ut tradit Panormit. receptus c. 1. de his quæ fiunt à Prælato & pro„ batur cap. ſine exceptione 12 quæſt. 2. At Abbas exemptus habet iuriſdictionē quaſi „ Epiſcopalem iux. glo. ſing. & receptam Clem. 1. verb. proprij de reb. Eccleſ. non „ alien. Pro negativa facit Cardinalis d. Clem quæſt. 34. & ſeq. quod licet in aliena„ tione per Abbatem exemptum non requiratur autoritas Epiſcopi tamen requiri„ tur autoritas Papæ vel Prælati ſuperioris cui immediate ſubjicitur, Reſolvendo dico mul-

Digitized by Google

co multa poſſe utrinque adduci ſuadendum conſulenti ut procuret alienationem ra- »
tificari per ſuperiorem immediatum Abbatis qui facile id faciet rogante Abbate & »
conventu qui alienationem præfatam fecerunt & quod etiam faciant eam ratifica- »
ri per Epiſcopum in cuius Epiſcopatu res eſt ſita ad informationem prædictorum »
arg. Doctorum Panorm.d.cap.1.de his quæ fiunt à Prælato Card.d. Clem.1.quæſt. »
35.& 37.& aliorum DD in cap.nulli eod.tit.& cap.ſine exceptione 12.qu.eſt 2. po- »
terit etiam impetrare conſulens confirmationem à Sede Apoſtolica qui ſi fuerit in »
forma communi parum proderit ſi autem per commiſſionem cum cauſæ cognitio- »
ne nonnihil tædij & ſumptus adferet, Ita ille.

QVAESTIO III.

Legatus de latere an præſtare poſſit exemptis autoritatem, alienandi.

SUMMARIUM.

1. Reſponſio cum diſtinctione.
2. Hactenus dicta temperanda niſi aliter ſpeciali privilegio diſponatur.
3. Privilegium minorum.
4. Privilegium Prædicatorum.
5. Privilegium Auguſtinienſium.

DIſtinguendum eſt velut in quæſtione prima inter exemptos immediate Pon- 1
tifici ſubiectos & exemptos alteri inferiori Prælato ſubjectos Prioribus dare non poteſt, poſterioribus vero poteſt *Specul. tit. de diſpenſatione §. conſequenter num. 5. verſ. cæterum & n 6. & ſeq. Abb cap. tua nos n. 10. de Eccleſiis ædificandis ubi in terminis*, Ratio eſt quia in his quæ Pontifex ſibi ſpecialiter reſervavit nihil diſponere poteſt *cap. quod translationem de offic. legati Abb d n. 10 dixi late ſupra li. 2. quæſt. 5. nu. 12. Redoan. tract. de reb. Eccleſ. non alien qu. 55 n.* 38. atqui reſervavit ſibi Pontifex abſolutionem à iuramento non alienandi per exemptos præſtito *vide Spec de legato §. nunc oſtendendum n. 22. verſ. 24. quando dubitatur & nu. 2). cum ſeq. & d. tit. de diſpenſat. §. conſequenter nu. 5. & 6. dixi ſupra q. 1. concluſ. 2. Redoanus d. q. 55 num. 37. & 38.* In exemptis qui immediate ſubiecti non ſunt Pontifici alia eſt ratio. Nam legatus concurrit in iuriſdictione ordinarij ſive ille ſit Abbas ſive Epiſcopus ſive Archiepiſcopus ſive Patriarcha ad inſtar Proconſulis ſeu Præſidis Provinciæ cuius quaſi vicem gerere cenſetur *arg. l. ſi in aliam § fin ff. de offic. præſid. l. ex omnibus, & l. ſeq. l. ſed. licet Spec de legato §. nunc oſtendendum n. 53. & 64 Abb. d. n* 10.

Unde eo caſu auctoritatem præſtare poteſt imo etiam à iuramento abſolvere quod ea propter alicui Prælato præſtitum fuiſſet *cap. venientes de iureiurand. Spec. de diſpenſ. d. §. conſequenter nu. 6. Abb. d. cap. tua nos n.* 10. etiamſi Prælatus cui iuratum

eſt ſit

eſt ſi alterius Provinciæ aut intuitu ſeu contemplatione non prælaturæ ſed perſonæ iuratum ſit qua de re vide brevitatis cauſa ſpeculatorem exemplificantem & Abbatem *d.tit.de diſpenſ* § *conſequenter n.6.& 7.& Abb.d. c.tua nos n. 10. Redoanus d. qu. 55.n.38 .quem vide.*

2 Porro, hactenus dicta obtinent niſi ſpeciali privilegio aliter diſpoſitum reperiatur quod ideo dico quia Leo 10.anno 1529 fratribus minoritis regularis obſervantiæ & monialibus S. Claræ dedit poteſtatem alienandi permutandive bona immobilia de conſenſu duarum partium conventus ad quem ea ſpectant & de conſenſu
3 maioris partis ea locandi ultra triennium, modo tamen id cedat in utilitatem monaſterij, idque non obſtantibus etiam teſtamentis,&c.inſuper dedit eiſdem poteſtatem retractandi locationes factas in præiudicium ipſorum *Paſſarellus in collect. privilegior.fol.80.Capuccinus in annot.ad privilegia fratrum minorum, &c.verb.alienatio.* Non ſecus quam diſpoſitione Concilij Trid.locationes factæ in præiudicium ſucceſſorum revocari poſſunt *Conc.Trid.ſeſſ.25.cap 11 de Refor.*

4 Similiter, Clemens anno 1531 generali ordinis Prædicatorum per Italiam dedit amplã poteſtatem, qua de revideri poterit, conſtitutio deſuper edita in libro privilegiorum ordinis Prædicatorum à Reverendiſſimo Stephano 7. Collectorum folio 204. de quo etiam meminit Capuccinus loco iam allegato.

Præterea, à Gregorio 13.conceſſum fuit fratribus & Monialibus ordinis Eremitarum S. Auguſtini conſt.9 dum de Ybeios in Bullario anno 1572.ultra ſupra dicta ut in Emphiteuſim concedere poſſint uſque ad duas generationes citra autoritatem Summi Pontificis antecedente tamen conſenſu Generalis *Capuccinus ubi ſupra.*

5 Denique, propter extravagantem Pauli 2. *Ambitioſe de Rebus Eccleſiæ non alienand.* per quam alienatio Eccleſiaſticorum & bonorum locatio ultra triennium prohibetur in conſulto Pontifice, quæ an ſit uſu recepta multi dubitarunt, *late Redoanus de Rebus Eccleſ.non alien.quæſt 35.36.& ſeqq. Navarr. in Man.cap.27.num.149.Fumus in aurea armilla.verb.licentia n.5.*

QVÆSTIO IV.

Electionum iura ordinaria an vigeant in exemptis.

SUMMARIUM.

1. *Lex generaliter loquens comprehendit perſonas privilegiatas.*
2. *Epiſcopi ad aliam Eccleſiam non elegi ſed poſtulari debent.*
3. *Abbates vero elegi debent.*
4. *Differentia inter poſtulationem & electionem.*

Utique

VTique, nam lex aut diſpoſitio quæ generaliter loquitur comprehendit etiam perſonas privilegitas *Decius in l.1.n.9.cum Apoſt.de reg.iur.late ſupra lib.1.queſt.5.* 1

Quod adeo verum eſt,ut licet Epoſcopi ad aliam Eccleſiam eligi ſine Pontificis conſenſu non poſſint ex quo ſint matrimonialiter propriæ Eccleſiæ alligati, ideoque non habeant liberum volatum,ſed poſtulari debeant *tex.cap.fin.de poſtulat.Praelat ubi Compoſt.Abb.& DD.Bertach de Epiſcop.lib.2.queſt.*50.*num.*89. *Petr.de Biaxio in director.elect.par.2.c.*3.4.Abbates tamen exempti quos ſupra quæſt. prima diximus habere iura quaſi Epiſcopalia non poſtulari ſed eligi debent *tex.cap ſi Abbatem de elect.in 6.ubi Franc.& DD.Compoſtell.in Apoſt.verb.quod Abbas.* Qua in re notandum primo antiquiora iura cap. cum venerabilis de conſuet.cap. dilectus de Renunc.c.licet de Regular.quibus Abbates, & alij Prælati immediate Papæ ſubjecti non eligi ſed poſtulari,debebant eſſe noviſſima Bonefacij 8 conſtitutione correcta *d.cap.ſi Abbatem.* 2 3

Notanda ſecundo differentia inter electionem & poſtulationem,electio enim eſt alicujus perſonæ ad Prælationem vel fraternam Societatem Canonice facta vocatio.At poſtulatio,eſt quædam gratiæ petitio à ſuperiore facta de promovendo aliquem ad Prælationem ad quam de iure communi propter defectum aliquem vel impedimentum eligi ſeu promoveri non poterat *Hoſtienſ.in ſumma de poſt Prælat.item Abb.in rubrica nu.1.& 2.* 4

Licet autem olim promiſcua fuerit in iure utriuſque nominis ſignificatio ſeu uſurpatio *ut in cap.his omnibus diſt.61. ca.literas diſt.63.* hodie tamen per magna eſt inter utramq; differentia *vide Mandago,tract.de elect.p.1.c.65.in Apoſt.v.fere Franc.cap.1 §.ſed ſi de elect.in 6.& in cap.ut circa eod.tit.Cardinal.Clement.fin.eod.tit.* Adeo ut qui de iure eligi poteſt poſtulari non debeat nec è contra alioquin enim actus tanquam contra legem geſtus vitiatur *Mandago,ubi ſupra Abb.in d.Rubr.num.3.*

Ratio eſt,quia per electionem datur conſenſus in electum tanquam in ſponſum ex quo per eam contrahatur quoddam quaſi matrimonium ſpirituale *ca. cum inter Canonicos de elect.cap.fin.de translat.prælat.* At per poſtulationem nihil tale, diriguntur enim tantum vota ad ſuperiorum ut de gratia velit admittere poſtulatum *Abb.in d.cap Rubr.num.3.in fine mandago ubi ſupra.*

Digitized by Google

QVÆSTIO V.

Legatus à latere an confirmare poſſit electiones exemptorum.

SUMMARIUM.

1. *Appellatione ſanctæ Sedis comprehenditur legatus à látere.*
2. *Exempti an adminiſtrare poſſint ante confirmationem.*

SOlum legatos à latere exemptorum electiones confirmare poſſe expreſſa Bonifacij VIII. conſtitutione definitum eſt *cap. ſi Abbatem de elect. in 6. Card. conſ. 65. cap cum venerabilis de conſuet. Spec. de legato § nunc oſtendendum verſ. 22.*

1 Ratio eſt, quia appellatione ſanctæ Sedis ad quam confirmatio ſpectat comprehenditur legatus à latere *Philipp. Franc. d. cap. ſi Abbatem n. 4 Io. de Anania conſ. 94. col. 2 verſ. quod etiam ſic oſtendo & ubi Lud. Bolongin. in addit. ſocin. tract. de oblationib. mag ſactu lib 19 num 8 & ſeq.* Alij autem legati inferiores hoc nequeunt niſi id eis à Sede ipſa ſpecialiter ſit commiſſum *tex. d. ca. ſi Abbatem* §. *huiuſmodi in fine.* Quod ipſum viſum fuit Panormitano, his verbis. Quæro qui confirment Abbates die » dato quod non ſunt exempti, ſunt per Epiſcopos confirmandi in multis tamen lo- » cis dicit Hoſtienſ. quod patres Abbates illos confirmant & non videt quo iure id » faciunt niſi ſuper hoc habeant privilegium. Ita ille. *cap. 1. num fin. in fine de ſupplend.* » *negl. Prælat.*

2 Adhæc, hac in materia prætereunda non eſt Doctrina Navarri *in cap. accepta oppoſitionis octava ſolutione num. 31. de reſtit. ſpoliator. tom. 3.* eum qui à Capitulo unanimiter eligitur ſi ſit à Curia Romana immediateque Papæ ſubjectus adminiſtrare poſſe, literis ſuper confirmatione electionis non expeditis, tum quia etiam nullatenus confirmata electione recipi à Capitulo poſſet & adminiſtrare *cap. nihil de elect.* tum quia extravagans Iniuncto de elect. non debet extendi vltra ea quæ continet *Navar. d. oppoſ. 8 num. 13. & 31.* Tum quia Oldradus *conſ 6. incip. poſito ſine præiudicio* determinat Archiepiſcopum Brach. qui eſt immediate ſubiectus, diſtans à Rom. Curia ultra 30. dietas ad inſtantiam ſui Capituli & propter ſuæ Eccleſiæ utilitatem per adminiſtrationem ante confirmationem non incurriſſe pœnas dictæ extravagantis injunctæ *Navar. d nu. 31. Io. Francus in gloſ. fin. d. extravag.* Cuius extravagantis materiam exacte & practice locis jam citatis explicatam invenies apud Navarr. ad quem ſi opus ſit, recurri poterit.

QVÆ.

QVÆSTIO VI:

Exempti an teneantur ad Canonicam Epiſcopalem:

SUMMARIUM.

1. *Quid ſit canonica Epiſcopalis.*
2. *Ratione rei non exempta debetur* Canonica.
3. *Ratione vero rei exempta non debetur.*
4. *Ratione concluſionis.*
5. *Quid ſi Eccleſia exempta habeat populũ non exemptum.*
6. *Quid ſi Eccleſia tempore teſtamenti exempta ſit, tempore vero mortis non, & è contra.*
7. *Quid ſi pendente conditione eximatur vel ſubjiciatur.*
8. *Canonica Epiſcopalis an impediat Parochialem.*

Canonica nihil aliud eſt quam certa bonorum portio debita Epiſcopo ratione 1
oneris quod in adminiſtratione ſui Epiſcopatus ſuſtinet, introducta ex ſimilitudine legitimæ patri aut patrono debitæ in bonis filij vel liberti, ad inſtar cuius viſum fuit Epiſcopo, qui pater & ſpiritualis patronus eſt, ius ad certam in bonis ſuorum portionem competere *late Hoſtienſ. in ſumma tit. de Sepultur. arg. l. 1. C. de bonis libert. Auth. licet C. de natur. liber. tex. cap. Pontifices 12. quaſt. 3. c requiſiſti de Teſtam.*

Qua in materia, omiſſa prolixitate argumentorum, concludo primo, quod legato facto Eccleſiæ ſive collegiatæ, ſive non collegiatæ, non tamen exemptæ, debetur Epiſcopo Canonica portio *cap officij cap. requiſiſti de teſtament.* Ratio eſt, quia 2
eiuſmodi Eccleſia ſubeſt Epiſcopo tam ratione legis diœceſanæ, quam iuriſdictionis de qua plene in cap. dilectus cap. conquerente de offic. ord. & d. ca. officij de teſtam. dixi ſupra lib. 1 cap. 15. Epiſcopi autem nomine, hic intelligo Archidiaconum aut quemvis alium Prælatum inferiorem qui habet in ea Eccleſia iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem. Ratio eſt, quia Canonica eſt de lege iuriſdictionis *Innocent. cap. 1. de ſtatu Monachor. Vbald. tract. de Canonica Epiſcopali cap. 1. num. 4* Epiſcopo debita iure Epiſcopali quod cum eiuſmodi Prælati habeant in Eccleſiis ſibi pleno iure ſubiectis habere etiam debent cum omnibus emolumentis connexis & annexis *Vbald. ubi ſupra c 4. q. 4. principali n 1. verſ. notandum tamen.*

Concluſio ſecunda, Epiſcopo non competit Canonica portio in Eccleſiis exemptis, tam quoad legem diœceſanam, quam iurisdictionis ſeu quæ immediate Summo Pontifici ſubjectæ ſunt ita contra Hoſtienſem *in ſumma de Sepulturis §. A quibus* concludit late Petrus de Vbaldis *tract. de Canonic. Epiſcop. capit. 4. quaſt 6. latiſsime Bald. l. ſi quis ad declinandam col. 6. verſ. iuxta hoc* C. *de Epiſcop. & Cleric. Abb cap. officij* 3

officij de teſtam. Io.Andr.c.certificaturi de Sepulturis Angel.in ſumma verb. Canonica num 7.

4 Ratio Vbaldi eſt,quia Canonica debetur Epiſcopo ac inducta eſt propter onus quod Epiſcopus ſuſtinet in celebrando ſolemniter,ordines conferendo, prædicando ac alia omnia ferendo quæ tam ad forum contentioſum quam pœnitentiale ſpectant item propter communionem,quæ eſt inter Eccleſiam & Epiſcopum præterea quia ſpiritualia ſua communicat Eccleſiis quia eſt præordinator in cunctis ac propter curam quam præ omnibus gerere debet *Vbald.d. quaeſt 6.n.5.& . late Hoſtienſ. in ſumma Sepultur.n.*14. At vero Epiſcopus non celebrat in locis exemptis non ordinat exemptos *cap.nullus de tempor.ordin.in* 6.non præiudicat aut Cathedram collocat in loco exempto nec ea quæ ad forum contentioſum aut pœnitentiæ ſpectant exercet *Vbald.d.quaeſt 6 n.*7.

Præterea,exempti in iure æquiparantur filio emancipato,liberto,Prælato , in aliam Eccleſiam translato *dixi ſupra late lib.*1.*qu.*1.*Vbald.d.quaeſt.*6 *n.*9.

Cum enim per exemptionem liberentur à poteſtate diœceſani conſequenter liberantur ab omni iure quod Epiſcopus ab eis prætendere poſſet. Poſtremo Pontifex eximendo advocat ad ſe omne ius Epiſcopale adeo quod Papa ſit Diœceſanus Exemptorum *cap.autoritate de privileg.in* 6. Ac ita pro hac concluſione reſcripſit olim Clemens V.*in Clem.dudum* §.*verum in fin.de Sepulturis Vbald.ubi ſupra num.* 12. *Lapus eod.tract* §.*quia de n.*10.

5 Concluſio tertia,Eccleſia exempta quæ habet Capellas vel populum non exemptum tenetur Epiſcopo ad Canonicam *per cap.ex ore de privileg. Innoc.& Io.Andr. cap.in noſtro de Sepultur.d.cap. officij ca.requiſiſti cap.fin.de teſtam Lapus tract.de Canonica Epiſcop.* §.*quia de n.*6 *verſ ſecundo quaeritur Vbald.eod.tract.cap.*4.*q.*5. *& late q.*8. 9.10.11.Fallit tamen ſi populus pleno iure ſubiectus eſſet Eccleſiæ exemptæ *Vbald. d.quaeſt.*9.*n* 3.

6 Concluſio quarta,ſi fiat legatum Eccleſiæ exemptæ tempore mortis , ſubjectæ vero tempore teſtamenti,diſtinguendi ſunt hi caſus. Primus,ſi utroque tempore teſtamenti ſcilicet & mortis exemptio ſit,non debebitur Canonica rationibus anteſcripſit. Secundus,ſi ſubdita ſit tempore teſtamenti,exempta vero tempore mortis non debebitur quoque Canonica , ratio eſt quia inſpicitur conditio & ſtatus temporis quo legatum cedit non vero quo legatur *l.poſt diem ff.quando dies leg.ſi uxor. C. de inſert.l.quae legata ff.de reg.Iur.Lapus d.tract.*§.*quia de n.*12. Tertius ſi exempta ſit tempore teſtamenti,ſubdita vero tempore mortis debebitur canonica ratio , quia inſpiciendum eſt tempus mortis,non autem tempus teſtamenti. *Plene l.ſi cognatus ff.de reb.dubijs l.generaliter* §.*ſi homini libro ff.de fideicom.libert. Vbald.d.c.*4.*quaeſt.*7. *n* 3.*l.ſi filius ff.de verb.oblig.*Concluſio quinta,Si Eccleſiæ exemptæ ſub conditione

7 relinquatur,v.g.tempore mortis Eccleſia quidem exempta eſt, at vero poſtea ſubjicitur,

Digitized by Google

jicitur, tandemq; extat conditio videtur canonicam non deberi, nam tempore teſtamenti, & mortis Eccleſia exempta eſt: unde ſi poſtea mutet ſtatum, ideo fieri non debet præiudicium Eccleſiæ cui prius fuit ius quæſitum *l. id quod noſtrum ff. de reg. jur.* E contra vero, videtur inſpiciendum tempus conditionis exiſtentis quo quidem tempore Eccleſia ſubiecta invenitur *l. ſi uſufructus ff. quand. dies uſufr. legati l. qua legata ff. de reg. iur.* Paucis articuli hujus diiudicatio pendet ex eo utrum conditio exiſtens retrahatur ad tempus mortis ſeu teſtamenti, qua de re ſuis in ſedibus fuſe Doctores *Barth. l. ſi is qui pro emptore ff. de uſucap l. qui Balneum ff. qui pot. in pig.*

Utrum autem canonica Epiſcopi impediat petitionem canonicæ parochialis dubitatur, paucis dicendum eſt quod non, tam altera ab altera diverſa eſt & ex diverſo iure competens *Hoſtienſ. in ſumma de ſepulturis n. 14. §. & utrum illa ratione oneris Epiſcopalis ut dixi concluſione ſecunda.* Hæc autem ratione oneris parochialis quod conſiſtit in quotidiana celebratione, Baptiſatione, pœnitentiarum injunctione, qua de re videatur fuſius Hoſtienſis & DD. *cap. in noſtra de Sepulturis cap. certificari cap. cum ſuper eod.* 8

QUAESTIO VII.

Utrum generalis exemptio cenſeatur etiam eximere à ſubſidio per Papam impoſito.

Minime. Quia nemo ab eiuſmodi charitativo ſubſidio Papæ debito exemptus eſſe cenſetur. *Io. Andr. ca. cum inſtantia de cenſib. Oldr. ad conſ. 104. incip. circa propoſitam quaeſtionem per l. 1 C. de indict. lib 10. l. neminem C de ſacroſ. Eccleſ.* Quod tamen reſtringendum eſt niſi quis ſpeciali privilegio ab eiuſmodi onere nominatim eximeretur *ca. decet de reg. iur in 6. ca. 1. & 2. 25. q. 2. Bellencin. tract. de charit. ſubſidio qu. 58. n. 3.* quod non eſt præſumendum quippe quod illud concedi non conſueverit *d. cap. cum inſtantia verſ. quod non credimus & cap. accedentes de praeſcript.*

QUAESTIO VIII.

Utrum Epiſcopus cum Clero eximere poſſit à ſubſidio charitativo.

Poſſe, reſponderunt plerique *Spec. tit. de cenſib. §. nunc dicendum verſ. quid ſi.* Aptius tamen cum diſtinctione reſpondendum iudico nempe in præjudicium Papæ nõ poſſe at vero in præiudicium Epiſcopi poſſe *l. vacuatis ubi DD. C. de decurionib. lib. 10. l. inter debitorem ff. de pactis Bellenc de charit. ſubſid. quaeſt. 60.*

Digitized by Google

QVAESTIO IX.

Ordinarius an exigat charitativum ſubſidium ab exemptis.

SUMMARIUM.

1. *Concluditur negative.*
2. *Limitatur niſi exempti habeant populum non exemptum.*
3. *Item niſi exemptio conceſſa ſit cum clauſula volumus quod in charitate cum Epiſcopo permaneas.*
4. *Ordinarium munus quod ſit.*

1 QUod exigere non poſſit tenet Cardinalis & cum eo ita concludendum eſt *Card. Clem. frequens §. nonnulli in 3. oppoſ. de exceſſ. prælat. ubi Paul. & Petr. de Ancharano in verſ. 8. not. Innoc. cap 1. circa med. de ſtatu Monach.*

Quod maxime procedit ſi exemptio ſit data cum plena libertate id enim importat exemptionem non modo à juriſdictione ſed etiam ab omnibus quæ ſunt de lege Diœceſana inter quæ ſubſidium charitativum numeratur *ita Innoc. cap. veniens in glo. ſuper ver. libertate de verb. ſignif. in 6. Bellenc. de charit. ſubſid. quæſt. 32. n. 8.*

2 Limitatur primo, niſi exempti haberent populum non exemptum quia eo reſpectu exigi poſſet eiuſmodi præſtatio *Innoc. cap. 1. circa med. de ſtatu Monach. Bellenc. d. qu. 32. n. 5. verſ. & pro talibus.*

3 Limitatur ſecundo, niſi in privilegio exemptionis appoſita eſſet clauſula vulgaris volumus autem quod Eccleſia hujuſmodi exempta in charitate priori cum Epiſcopo ſuo remaneat *Abb. conſ. 102. omnipotentis Dei poſtulato ſuffragio vol. 1. de quo dixi ſupra lib. 1. quæſt. 9. n. 9.* Non refragatur, quod ejuſmodi munus videatur ordi-
4 narium ex quo imponatur à lege ſeu canone ad quæ ordinaria munera etiam exempti adſtringuntur *Barth. l. vacuatu C. de decur. lib. 10. l. 1. C. de indict. lib. 10. in l. 2. ff. de immunit. l. unica C. de vacat. muneris li. 10. Barth. l. omnes C. de annonis & tributis li. 10.* Quia falſum eſt quod ſubſidium charitativum ſit munus ordinarium, nam ut quid cenſeatur munus ordinarium non ſatis eſt ut imponatur à lege ſeu Canone ſed præterea opus eſt ut habeat certam annuam & regularem præſtationem *Gulielm. de Cugno l. neminem C. de ſacroſ. Eccleſ. Cyn. l. voluntarie in 1. qu. C. de excuſ. tut. Barth. l. 1. col. ult. C. de mune. & in quo loco lib. 10. Bellenc. d. quæſt. 32. n. 6.* Quod non eſt in præſtatione ſubſidij quæ nec annua eſt, nec uniformis, ſed incerta ut pro re & neceſſitate enata exurgens.

* *
*

QVÆ-

Digitized by Google

QVAESTIO X.

Quid ſi ad exemptos, pervenerit res non exempta & è contra an tenebuntur.

ARticulum hunc prolixe diſcutit Petrus antiboli ad quem viſum fuit lectorem remittere *tract. de mune. par. 3. §. 4. n. 50. 56. & ſeqq. vol. tract. 11 folio 68.*

QVÆSTIO XI.

An Epiſcopus conferre poſſit ordines exemptis.

SUMMARIUM.

1. *Epiſcopus confert exemptis ordines.*
2. *Si Epiſcopus neget poſſint ab alio petere.*
3. *Quid ſi privilegium habeant à quo maluerint Epiſcopo ordines accipiendi.*
4. *An exempti poßint recipere clericos alterius diœceſis ſine dimiſſoriis?*

FUiſſe aliquando in hoc articulo dubitatum refert Rebuffus dum dicit Peruſium
putaviſſe Epiſcopum non poſſe *Rebuff. in praxi benefic. par. 1. tit. de Clericis & à*
quibus & quomodo creentur. n. 22. in qua ſententia cum Peruſio videtur reſidiſſe Vbal- 1
dus ſuprà à me allegatus *tract. de* Canonic. *Epiſcop. cap. 4. qu. 5. n 5. & 6. v. ſupra lib* 4.
q. 6. per cap. nullus de tempor ordin. in 6. Veruntamen, Rebuffus contrarium concluſit
cum enim ordinum receptio à proprio Epiſcopo ſit valde favorabilis ſi id non li-
cere diceremus, certe exemptionem quæ in favorem exemptorum conceſſa eſt, in
eorum damnum & præjudicium converteremus quod foret per abſurdum *Rebuff.*
d. n. 22. vide ſupra lib. 2. q. 45 verſ. 11. Pro quo eſt gloſſa notabilis dicens quod exem- 2
pti debeant primo Epiſcopalia petere ab Epiſcopo qui (inquit) ſi deneget poſſunt
tum ab alio petere *glo. cap. Abbatibus 18. quæſt. 2. Petr. Brixienſ. in repert. verb. exemptio* 3
col. 6. quod ipſum plenius inquirit Navarrus *conſ. 14 num. 3. & 4. de privileg.* addens
quod Abbas unius monaſterij invitatus poſſit in alio monaſterio ordines conferre
ſi illud ſit exemptum *Franc. ca. Abbates in fin. verſ. in glo fin. de priuilegiis in 6*, quæ ta-
men concluſio vera eſt niſi exempti privilegium habuerint à quo maluerint Epi-
ſcopo ordines accipiendi qua de relatius ſpeculator *part. 3. tit. de clericis peregrinis*
n. 5. cum Apoſt ubi dicit virtute eiuſmodi privilegij poſſe eos in aliena diœceſi ab a-
lieno Epiſcopo ordines accipere ſed non tamen in propria diœceſi niſi tamen de-
tur Epiſcopo nova venia ibi ordines conferendi *Io. Andr. cap. cum & plantare in fin.*
de priuileg. An autem exempti poſſint clericos alterius diœceſis recipere ſine literis 4
commendatitiis notat idem ſpeculator *ubi ſupra num. 7.*

QVAE-

QVAESTIO XII.

Religioſi exempti an tranſire poſſint ad ſtrictiorem regulam venia non obtenta.

SVMMARIVM.

1. *Licentiam ſatis eſt petere licet non concedatur.*
2. *Secus in exemptis.*
3. *Differentia eſt an licentia petatur à Papa vel à legato à latere.*
4. *Conſenſus an præcedere vel ſequi poſſit.*
5. *An valeat conſuetudo tranſeundi ad aliam religionem ſine conſenſu Papæ aut legati.*

1 INnocentius tertius Pontifex Priori & conventui Dimolienſi reſcripſit poſſe re-
ligioſum zelo ſanctioris vitæ ad religionem tranſire ſtrictiorem, petita prius li-
centia prælati ſui, licet non obtenta etiamſi primum monaſterium ſit privilegiatum
quod de illo ad aliud etiam arctius tranſire non poſſit *cap. licet quibuſdam de regula-*
2 *rib.* Quod quidem licet ita regulare ſit in Prælatis tamen exemptis aliud dicendum
eſt qui quidem ad ſtrictionem religionem tranſire non poſſunt petita ſolum venia,
ſed eſt omnino neceſſe ut eam obtineant ita determinavit Clemens 4. referente
3 Hoſtienſi ex Imola & Archidiacono *cap. ſi Abbatem de elect. in 6. Io. Andr. d. cap. licet*
& cap. cum non ſtat de reg. iur. in 6. ubi Franc. num. 2 uſque ad finem. Quia de re Phi-
lipp. Francus eodem loco diſtinguit inter Papam & legatum à latere. Etenim cum ſolius ſit Papæ religiones confirmare eius etiam ſolius eſſe poteſt profeſſiones & tranſitiones in aliam religionem impedire *Anto. de Roſellis tract. de concilio qu. Pontifex maximus nunquid circa impedim. matrimonij &c. vol. tract. 2. fol. 51. col. 4.* qui quidem ſi (inquit) non quidem denegavit licentiam Prælato exempto ſed nec etiam dedit tunc Prælatus poterit prælaturam dimittere, & religionem ingredi *per not. d. cap. licet & cap cum venerabile de conſuetud. in 6.* non enim videtur exemptus fortius adſtrictus Papæ quam Monachus Abbati vel ſervus Domino Maxime quod Papa ſemper in poteſtate habeat profeſſum ad priorem religionem revocandi *Franc. d. n. 2.* At vero, legatus à latere ſi Prælato exempto licentiam deneget poterit licite in aliam tranſire religionem atque profiteri, non enim obtinet legatus quamvis à latere ſupremam poteſtatem nec religiones approbare aut tollere poteſt *Io. Andr. d. c. cum non ſtat ubi Franc. num. 3.*

Utrum autem quando obtineri debet licentia ea debeat actum præcedere vel
4 ſatis ſit ſi ſequatur plenioris eſt diſquiſitionis, ſufficienter ab Abbate diſputatum ad
quem recurri poterit *in lata Apoſtilla ad d. c. licet de Regular.*

Item utrum valeat conſuetudo quod Prælatus exemptus tranſire poſſit ad aliam
5 digni-

dignitatem ſine licentia legati aut Papæ determinat Innocentius negative *per tex. in cap. cum venerabilis de conſuet. Bald. in Margarit. verbo Abbas exemptus.* Hodie quiſquis ille ſit qui ad ſtrictiorem, monaſticæ vitæ normam tranſilire ſatagit, laudabiliter facit, ſi auctorante S. Pontifice aut S. congregatione Illuſtriſſimorum Cardinalium negocijs Regularium præpoſitorum id faciat: tum quod tutius, tum quod gratius S. Sedi, quemadmodum ſuis ad me litteris, ſcripſit ſummæ vir prudentiæ Ricardus Pauli ſtravius Protonotarius & dictæ congregationis à ſecretis.

QVÆSTIO XIII.

Concedere an poſſit Pontifex privilegium ne quis excommunicetur.

SUMMARIUM.

1. *Conceſſo privilegio non ab Epiſcopo excommunicari poſſit poterit nihilominus ab eo puniri ſeu coram eo conveniri.*
2. *Privilegium non valet ne quis à Papa excommunicari poſſit.*
3. *Imperator imperium non poteſt lacerare.*
4. *Papa non poteſt ſibi ligare manum.*
5. *Papa & Imperator frater niſant.*

Duplex facio huius quæſtionis caput, prius ne ab Epiſcopo poſterius ne à ſe ſeu à ſancta Sede excommunicetur in priori nemo unquam merito dubita- 1
vit uti ſuperius à nobis ſatis notatum eſt *lib. 1, quæſt. 3. ſub finem* licet incidenter dubitatum fuerit an conceſſo eiuſmodi privilegio ne quis ab Epiſcopo excommunicari poſſit coram eo ſaltem in jus trahi conveniri ac puniri poſſit, cui dubio cum Abbate affirmative reſpondemus *in cap. cum capella n. 6. verſ. ultimo quæro de privilegiis dixi ſupra lib. 2. c. 49. & infra qu ſeq. n. 8.* Quo vero ad poſterius, ſunt qui id privilegij 2
vendicant, quod ne quidem à Pontifice excommunicari poſſint teſte Ioanne Feraldo *in privilegijs regum Franciæ privilegio 6.* Veruntamen, eiuſmodi privilegia inutilia eſſe & vana ſupra ex Abbate Felino & alijs tradidimus *d. qu 3 ſub finem 10. And. c. cum inſtantia de cenſib Bellenc. de charit. ſubſidio q. 58. n. 1. Oldra conſ. 104 incip. circa propoſitam quæſtionem in fin.*

Quemadmodum enim Imperator lacerare Imperium non poteſt *Abb. c. cum non* 3
liceat n. 16. verſ. nec etiam poſſet ubi Fel. n. 14. & in c. ad audiendam n. 4. de præſcript ca. ex Epiſtola n. 5. de probation. Reſtaur. de Imperat q. 104. ita nec Papa, qui ſibi ligare 4
manus non poteſt, *c fin. ubi gio. de reſcript. in 6. c. innotuit de elect. dixi ſupra. li. 1. q 1 in pr* Papa enim, Eccleſia, & Imperator, Fraterniſant, unde merito de uno ad alterum 5
juris ſimilitudine ducitur argumentum *Reſtaur. de imper. qu. 70. n. 6. Iaſon. cum add. in l. 1. n. 2. lect. n. 24. C. de ſacroſ. Eccleſiis.*

Digitized by Google

QVAESTIO XII.

Religioſi exempti an tranſire poſſint ad ſtrictiorem regulam venia non obtenta.

SUMMARIUM.

1. *Licentiam ſatis eſt petere licet non concedatur.*
2. *Secus in exemptis.*
3. *Differentia eſt an licentia petatur à Papa vel à legato à latere.*
4. *Conſenſus an præcedere vel ſequi poſſit.*
5. *An valeat conſuetudo tranſeundi ad aliam religionem ſine conſenſu Papæ aut legati.*

1 INnocentius tertius Pontifex Priori & conventui Dimolienſi reſcripſit poſſe religioſum zelo ſanctioris vitæ ad religionem tranſire ſtrictiorem, petita prius licentia prælati ſui, licet non obtenta etiamſi primum monaſterium ſit privilegiatum quod de illo ad aliud etiam arctius tranſire non poſſit *cap. licet quibuſdam de regula-*
2 *rib.* Quod quidem licet ita regulare ſit in Prælatis tamen exemptis aliud dicendum eſt qui quidem ad ſtrictionem religionem tranſire non poſſunt petita ſolum venia, ſed eſt omnino neceſſe ut eam obtineant ita determinavit Clemens 4. referente Hoſtienſi ex Imola & Archidiacono *cap. ſi Abbatem de elect. in 6. Io Andr. d. cap. licet*
3 *& cap. cum non ſtat de reg. iur. in 6. ubi Franc. num. 2 uſque ad finem.* Quia de re Philipp. Francus eodem loco diſtinguit inter Papam & legatum à latere. Etenim cum ſolius ſit Papæ religiones confirmare eius etiam ſolius eſſe poteſt profeſſiones & tranſitiones in aliam religionem impedire *Anto. de Roſellis tract. de conciliis qu. Pontifex maximus nunquid circa impedim. matrimonij &c. vol. tract. 2. fol. 51. col. 4.* qui quidem ſi (inquit) non quidem denegavit licentiam Prælato exempto ſed nec etiam dedit tunc Prælatus poterit prælaturam dimittere, & religionem ingredi *per not. d. cap. licet & cap cum venerabile de conſuetud. in 6.* non enim videtur exemptus fortius adſtrictus Papæ quam Monachus Abbati vel ſervus Domino Maxime quod Papa ſemper in poteſtate habeat profeſſum ad priorem religionem revocandi *Franc. d. n. 2.* At vero, legatus à latere ſi Prælato exempto licentiam deneget poterit licite in aliam tranſire religionem atque profiteri, non enim obtinet legatus quamvis à latere ſupremam poteſtatem nec religiones approbare aut tollere poteſt *Io. Andr. d. c. cum non ſtat. ubi Franc. num. 3.*

Utrum autem quando obtineri debet licentia ea debeat actum præcedere vel
4 ſatis ſit ſi ſequatur plenioris eſt diſquiſitionis, ſufficienter ab Abbate diſputatum ad quem recurri poterit *in lata Apoſtilla ad d. c. 2. licet de Regular.*

Item utrum valeat conſuetudo quod Prælatus exemptus tranſire poſſit ad aliam
5 digni-

Digitized by Google

dignitatem ſine licentia legati aut Papæ determinat Innocentius negative *per tex. in cap. cum venerabilis de conſuet. Bald. in Margarit. verbo Abbas exemptus.* Hodie quiſquis ille ſit qui ad ſtrictiorem, monaſticæ vitæ normam tranſilire ſatagit, laudabiliter facit, ſi auctorante S. Pontifice aut S. congregatione Illuſtriſſimorum Cardinalium negocijs Regularium præpoſitorum id faciat: tum quod tutius, tum quod gratius S. Sedi, quemadmodum ſuis ad me litteris, ſcripſit ſummæ vir prudentiæ Ricardus Pauli ſtravius Protonotarius & dictæ congregationis à ſecretis.

QVÆSTIO XIII.

Concedere an poſſit Pontifex privilegium ne quis excommunicetur.

SUMMARIUM.

1. Conceſſo privilegio ne ab Epiſcopo excommunicari poſſit poterit nihilominus ab eo puniri ſeu coram eo conveniri.

2. Privilegium non valet ne quis à Papa excommunicari poſſit.

3. Imperator imperium non poteſt lacerare.

4. Papa non poteſt ſibi ligare manum.

5. Papa & Imperator frater niſant.

DUplex facio huius quæſtionis caput, prius ne ab Epiſcopo poſterius ne à ſe ſeu à ſancta Sede excommunicetur in priori nemo unquam merito dubitavit uti ſuperius à nobis ſatis notatum eſt *lib. 1. quæſt. 3. ſub finem* licet incidenter dubitatum fuerit an conceſſo eiuſmodi privilegio ne quis ab Epiſcopo excommunicari poſſit coram eo ſaltem in jus trahi conveniri ac puniri poſſit, cui dubio cum Abbate affirmative reſpondemus *in cap. cum capella n. 6. verſ. ultimo quæro de privilegiis dixi ſupra lib. 2. c. 49. & infra qu ſeq. n. 8.* Quo vero ad poſterius, ſunt qui id privilegij vendicant, quod ne quidem à Pontifice excommunicari poſſint teſte Ioanne Feraldo *in privilegijs regum Franciæ privilegio 6.* Veruntamen, eiusmodi privilegia inutilia eſſe & vana ſupra ex Abbate Felino & alijs tradidimus *d. qu 3 ſub finem 10. And. c. cum inſtantia de cenſib Bellenc. de charit. ſubſidio q. 58. n. 1. Oldra conſ. 104 incip. circa propoſitam quæſtionem in fin.* 1 2

Quemadmodum enim Imperator lacerare Imperium non poteſt *Abb. c. cum non liceat n. 16. verſ. nec etiam poſſet ubi Fel. n. 14. & in c. ad audiendam n. 4. de præſcript. & c. ex Epiſtola n. 5. de probation. Reſtaur. de Imperat q. 104.* ita nec Papa, qui ſibi ligare manus non poteſt, *c. fin. ubi glo. de reſcript. in 6. c. innotuit de elect. dixi ſupra, li. 1. q 1 in pr* Papa enim, Eccleſia, & Imperator, Fraterniſant, unde merito de uno ad alterum juris ſimilitudine ducitur argumentum *Reſtaur. de imper. qu. 70. n. 6. Iaſon. cum add. in l. 1. n. 2. lect. n. 24. C. de ſacroſ. Eccleſiis.* 3 4 5

QVAESTIO XII.

Religioſi exempti an tranſire poſsint ad ſtrictiorem regulam venia non obtenta.

SVMMARIVM.

1. *Licentiam ſatis eſt petere licet non concedatur.*
2. *Secus in exemptis.*
3. *Differentia eſt an licentia petatur à Papa vel à legato à latere.*
4. *Conſenſus an præcedere vel ſequi poſſit.*
5. *An valeat conſuetudo tranſeundi ad aliam religionem ſine conſenſu Papæ aut legati.*

1 INnocentius tertius Pontifex Priori & conventui Dimolienſi reſcripſit poſſe religioſum zelo ſanctioris vitæ ad religionem tranſire ſtrictiorem, petita prius licentia prælati ſui, licet non obtenta etiamſi primum monaſterium ſit privilegiatum quod de illo ad aliud etiam arctius tranſire non poſſit *cap. licet quibuſdam de regularib.*

2 Quod quidem licet ita regulare ſit in Prælatis tamen exemptis aliud dicendum eſt qui quidem ad ſtrictionem religionem tranſire non poſſunt petita ſolum venia, ſed eſt omnino neceſſe ut eam obtineant ita determinavit Clemens 4. referente Hoſtienſi ex Imola & Archidiacono *cap. ſi Abbatem de elect. in 6. Io. Andr. d. cap. licet*

3 *& cap. cum non ſtat de reg. iur. in 6. ubi Franc. num. 2 uſque ad finem.* Quia de re Philipp. Franeus eodem loco diſtinguit inter Papam & legatum à latere. Etenim cum ſolius ſit Papæ religiones confirmare eius etiam ſolius eſſe poteſt profeſſiones & tranſitiones in aliam religionem impedire *Anto. de Roſellis tract. de concilii qu. Pontifex maximus nunquid circa impedim. matrimonij &c. vol. tract. 2. fol. 51. col. 4.* qui quidem ſi (inquit) non quidem denegavit licentiam Prælato exempto ſed nec etiam dedit tunc Prælatus poterit prælaturam dimittere, & religionem ingredi *per not. d. cap. licet & cap cum venerabile de conſuetud. in 6.* non enim videtur exemptus fortius adſtrictus Papæ quam Monachus Abbati vel ſervus Domino Maxime quod Papa ſemper in poteſtate habeat profeſſum ad priorem religionem revocandi *Franc. d. n. 2.* At vero, legatus à latere ſi Prælato exempto licentiam deneget poterit licite in aliam tranſire religionem atque profiteri, non enim obtinet legatus quamvis à latere ſupremam poteſtatem nec religiones approbare aut tollere poteſt *Io. Andr. d. c. cum non ſtat. ubi Franc. num. 3.*

4 Utrum autem quando obtineri debet licentia ea debeat actum præcedere vel ſatis ſit ſi ſequatur plenioris eſt diſquiſitionis, ſufficienter ab Abbate diſputatum ad quem recurri poterit *in lata Apoſtilla ad d. c. a. licet de Regular.*

5 Item utrum valeat conſuetudo quod Prælatus exemptus tranſire poſſit ad aliam digni-

Digitized by Google

dignitatem ſine licentia legati aut Papæ determinat Innocentius negative *per tex.in cap.cum venerabilis de conſuet.Bald.in Margarit.verbo Abbas exemptus*.Hodie quiſquis ille ſit qui ad ſtrictiorem,monaſticæ vitæ normam tranſilire ſatagit,laudabiliter facit,ſi auctorante S. Pontifice aut S. congregatione Illuſtriſſimorum Cardinalium negociis Regularium præpoſitorum id faciat: tum quod tutius, tum quod gratius S.Sedi,quemadmodum ſuis ad me litteris,ſcripſit ſummæ vir prudentiæ Ricardus Pauli ſtravius Protonotarius & dictæ congregationis à ſecretis.

QVÆSTIO XIII.

Concedere an poſſit Pontifex privilegium ne quis excommunicetur.

SUMMARIUM.

1. *Conceſſo privilegio ab Epiſcopo excommunicari poſſit poterit nihilominus ab eo puniri ſeu coram eo conveniri.*
2. *Privilegium non valet ne quis à Papa excommunicari poſſit.*
3. *Imperator imperium non poteſt lacerare.*
4. *Papa non poteſt ſibi ligare manum.*
5. *Papa & Imperator frater niſant.*

DUplex facio huius quæſtionis caput, prius ne ab Epiſcopo poſterius ne à ſe
ſeu à ſancta Sede excommunicetur in priori nemo unquam merito dubita- 1
vit uti ſuperius à nobis ſatis notatum eſt *lib.1.quaſt.3. ſub finem* licet incidenter du-
bitatum fuerit an conceſſo eiuſmodi privilegio ne quis ab Epiſcopo excommunica-
ri poſſit coram eo ſaltem in jus trahi conveniri ac puniri poſſit,cui dubio cum Ab-
bate affirmative reſpondemus *in cap.cum capella n.6. verſ.ultimo quaero de privilegiis*
dixi ſupra lib.2.c.49.& infra qu ſeq.n.8. Quo vero ad poſterius,ſunt qui id privilegij 2
vendicant,quod ne quidem à Pontifice excommunicari poſſint teſte Ioanne Feral-
do *in privilegijs regum Franciæ privilegio 6.* Veruntamen,eiuſmodi privilegia inutilia
eſſe & vana ſupra ex Abbate Felino & alijs tradidimus *d.qu 3 ſub finem 10. And.c.*
cum inſtantia de cenſib Bellenc.de charit.ſubſidio q.58. n.1. Oldra conſ.104 incip.circa
propoſitam quaſtionem in fin.

Quemadmodum enim Imperator lacerare Imperium non poteſt *Abb. c.cum non* 3
liceat n.16.verſ.nec etiam poſſet ubi Fel.n.14.& in c.ad audiendam n.4. de praſcript ca.
ex Epiſtola n.5.de probation.Reſtaur.de Imperat q.104. ita nec Papa, qui ſibi ligare 4
manus non poteſt,*c fin.ubi glo.de reſcript.in 6.c.innotuit de elect.dixi ſupra.li.?.q 1 in*
pr Papa enim,Eccleſia,& Imperator,Fraternizant,unde merito de uno ad alterum 5
juris ſimilitudine ducitur argumentum *Reſtaur.de imper.qu.70.n.6.Iaſon. cum add.*
in l.1.n.2.lect.n.24.C.de ſacroſ.Eccleſiis.

Digitized by Google

QVAESTIO XII.

Religioſi exempti an tranſire poſſint ad ſtrictiorem regulam venia non obtenta.

SUMMARIUM.

1. *Licentiam ſatis eſt petere licet non concedatur.*
2. *Secus in exemptis.*
3. *Differentia eſt an licentia petatur à Papa vel à legato à latere.*
4. *Conſenſus an præcedere vel ſequi poſſit.*
5. *An valeat conſuetudo tranſeundi ad aliam religionem ſine conſenſu Papæ aut legati.*

1 INnocentius tertius Pontifex Priori & conventui Dimolienſi reſcripſit poſſe religioſum zelo ſanctioris vitæ ad religionem tranſire ſtrictiorem, petita prius licentia prælati ſui, licet non obtenta etiamſi primum monaſterium ſit privilegiatum quod de illo ad aliud etiam arctius tranſire non poſſit *cap. licet quibuſdam de regula-*
2 *rib.* Quod quidem licet ita regulare ſit in Prælatis tamen exemptis aliud dicendum eſt qui quidem ad ſtrictionem religionem tranſire non poſſunt petita ſolum venia, ſed eſt omnino neceſſe ut eam obtineant ita determinavit Clemens 4. referente Hoſtienſi ex Imola & Archidiacono *cap. ſi Abbatem de elect. in 6. Io Andr. d. cap licet*
3 *& cap. cum non ſtat de reg. iur. in 6. ubi Franc. num. 2 uſque ad finem.* Quia de re Philipp. Francus eodem loco diſtinguit inter Papam & legatum à latere. Etenim cum ſolius ſit Papæ religiones confirmare eius etiam ſolius eſſe poteſt profeſſiones & tranſitiones in aliam religionem impedire *Anto. de Roſellis tract. de concilio qu. Pontifex maximus nunquid circa impedim. matrimonij &c. vol. tract. 2. fol. 51. col. 4.* qui quidem ſi (inquit] non quidem denegavit licentiam Prælato exempto ſed nec etiam dedit tunc Prælatus poterit prælaturam dimittere, & religionem ingredi *per not. d. cap. licet & cap cum venerabile de conſuetud. in 6.* non enim videtur exemptus fortius adſtrictus Papæ quam Monachus Abbati vel ſervus Domino M[illegible]une quod Papa ſemper in poteſtate habeat profeſſum ad priorem religionem revocandi *Franc. d. n. 2.* At vero, legatus à latere ſi Prælato exempto licentiam deneget poterit licite in aliam tranſire religionem atque profiteri, non enim obtinet legatus quamvis à latere ſupremam poteſtatem nec religiones approbare aut tollere poteſt *Io. Andr. d. c. cum non ſtat. ubi Franc. num. 3.*

4 Utrum autem quando obtineri debet licentia ea debeat actum præcedere vel ſatis ſit ſi ſequatur plenioris eſt diſquiſitionis, ſufficienter ab Abbate diſputatum ad quem recurri poterit *in lata Apoſtilla ad d. c. a. licet de Regular.*

5 Item utrum valeat conſuetudo quod Prælatus exemptus tranſire poſſit ad aliam digni-

dignitatem ſine licentia legati aut Papæ determinat Innocentius negative *per tex. in cap. cum venerabilis de conſuet. Bald. in Margarit. verbo Abbas exemptus.* Hodie quiſquis ille ſit qui ad ſtrictiorem, monaſticæ vitæ normam tranſilire ſatagit, laudab liter faciet, ſi auctorante S. Pontifice aut S. congregatione Illuſtriſſimorum Cardinalium negociis Regularium præpoſitorum id faciat: tum quod tutius, tum quod gratius S. Sedi, quemadmodum ſuis ad me litteris, ſcripſit ſummæ vir prudentiæ Ricardus Pauli ſtravius Protonotarius & dictæ congregationis à ſecretis.

QVÆSTIO XIII.

Concedere an poſſit Pontifex privilegium ne quis excommunicetur.

SUMMARIUM.

1. *Conceſſo privilegiom ab Epiſcopo excommunicari poſſit poterit nihilominus ab eo puniri ſeu coram eo conveniri.*
2. *Privilegium non valet ne quis à Papa excommunicari poſſit.*
3. *Imperator imperium non poteſt lacerare.*
4. *Papa non poteſt ſibi ligare manum.*
5. *Papa & Imperator fraterniſant.*

Duplex facio huius quæſtionis caput, prius ne ab Epiſcopo poſterius ne à ſe
ſeu à ſancta Sede excommunicetur in priori nemo unquam merito dubita-
vit uti ſuperius à nobis ſatis notatum eſt *lib. 1. quæſt. 3. ſub finem* licet incidenter du- 1
bitatum fuerit an conceſſo eiuſmodi privilegio ne quis ab Epiſcopo excommunica-
ri poſſit coram eo ſaltem in jus trahi conveniri ac puniri poſſit, cui dubio cum Ab-
bate affirmative reſpondemus *in cap. cum capella n. 6. verſ. ultimo quæro de privilegiis
dixi ſupra lib. 2. c. 49. & infra qu ſeq. n. 8.* Quo vero ad poſterius, ſunt qui id privilegij
vendicant, quod ne quidem à Pontifice excommunicari poſſint teſte Ioanne Feral- 2
do *in privilegijs regum Franciæ privilegio 6.* Veruntamen, eiusmodi privilegia inutilia
eſſe & vana ſupra ex Abbate Felino & alijs tradidimus *d. qu 3. ſub finem 10. And. c.
cum inſtantia de cenſib Bellenic. de charit. ſubſidio q. 38. n. 1. Oldra conſ. 104 incip. circa
propoſitam quæſtionem in fin.*

Quemadmodum enim Imperator lacerare Imperium non poteſt *Abb. c. cum non
liceat n. 16. verſ. nec etiam poſſet ubi Fel. n. 14. & in c. ad audiendam n. 4. de præſcript ca.* 3
ex Epiſtola n. 5. de probation. Reſtaur. de Imperat q. 104. ita nec Papa, qui ſibi ligare 4
manus non poteſt, *c. fin. ubi glo. de reſcript. in 6. c. innotuit de elect. dixi ſupra. li. 1. q 1 in
pr* Papa enim, Eccleſia, & Imperator, Fraterniſant, unde merito de uno ad alterum 5
juris ſimilitudine ducitur argumentum *Reſtaur. de imper. qu. 70. n. 6. Iaſon. cum add.
in l. 1. n. 2. lect. n. 24. C. de ſacroſ. Eccleſiis.*

Digitized by Google

dignitatem ſine licentia legati aut Papæ determinat Innocentius negative *per tex.in cap.cum venerabilis de conſuet.Bald.in Margarit.verbo Abbas exemptus.* Hodie quiſquis ille ſit qui ad ſtrictiorem,monaſticæ vitæ normam tranſilire ſatagit,laudabiliter facit,ſi auctorante S. Pontifice aut S. congregatione Illuſtriſſimorum Cardinalium negocus Regularium præpoſitorum id faciat: tum quod tutius, tum quod gratius S.Sedi,quemadmodum ſuis ad me litteris,ſcripſit ſummæ vir prudentiæ Ricardus Pauli ſtravius Protonotarius & dictæ congregationis à ſecretis.

QVÆSTIO XIII.

Concedere an poſſit Pontifex privilegium ne quis excommunicetur.

SUMMARIUM.

1. *Conceſſo privilegionn ab Epiſcopo excommunicari poſſit poterit nihilominus ab eo puniri ſeu coram eo conveniri.*
2. *Privilegium non valet ne quis à Papa excommunicari poſſit.*
3. *Imperator imperium non poteſt lacerare.*
4. *Papa non poteſt ſibi ligare manum.*
5. *Papa & Imperator frater niſant.*

DUplex facio huius quæſtionis caput, prius ne ab Epiſcopo poſterius ne à ſe ſeu à ſancta Sede excommunicetur in priori nemo unquam merito dubita- 1
vit uti ſuperius à nobis ſatis notatum eſt *lib.1.quaſt.3. ſub finem* licet incidenter dubitatum fuerit an conceſſo eiuſmodi privilegio ne quis ab Epiſcopo excommunicari poſſit coram eo ſaltem in jus trahi conveniri ac puniri poſſit,cui dubio cum Abbate affirmative reſpondemus *in cap.cum capella n.6. verſ.ultimo quaro de privilegiis dixi ſupra lib.2.c.49.& infra qu ſeq.n.8.* Quo vero ad poſterius,ſunt qui id privilegij 2
vendicant,quod ne quidem à Pontifice excommunicari poſſint teſte Ioanne Feraldo *in privilegijs regum Francia privilegio 6.* Veruntamen,eiuſmodi privilegia inutilia eſſe & vana ſupra ex Abbate Felino & alijs tradidimus *d.qu 3 ſub finem Io. And.c. cum inſtantia de cenſib Bellenc.de charit.ſubſidio q.58. n.1. Oldra conſ.104 incip.circa propoſitam quaſtionem in fin.*

Quemadmodum enim Imperator lacerare Imperium non poteſt *Abb. c cum non* 3
liceat n.16.verſ.nec etiam poſſet ubi Fel.n.14.& in c.ad audiendam n.4. de praſcript ca. ex Epiſtola n.5.de probation.Reſtaur.de Imperat q.104. ita nec Papa, qui ſibi ligare 4
manus non poteſt,*c fin.ubi glo de reſcript.in 6.c.innotuit de elect.dixi ſupra.li.?.q 1 in pr* Papa enim,Eccleſia,& Imperator,Fraterniſant,unde merito de uno ad alterum 5
juris ſimilitudine ducitur argumentum *Reſtaur.de imper.qu.70.n.6.Iaſon. cum add. in l.1.n.2.lect.n.24.C.de ſacroſ.Eccleſiis.*

Digitized by Google

QVAESTIO XIV.

Exempti an obligentur interdictis ordinarij.

SUMMARIUM.

1. *Interdictum quid ſit.*
2. *Ferri non poteſt contra exemptos.*
3. *Exempti tenentur obſervare interdicta quæ ſervat Eccleſia matrix.*
4. *Alioqui incidunt in pœnas Canonicas.*
6. *Differentia inter interdictum generale & Prælati exemptorum.*
7. *Quid ſi exempti non paruerint interdictu an puniri poſſint ab ordinario, & numer. 8.*

1 INterdictum eſt cenſura Eccleſiaſtica qua prohibentur divina officia ſacramenta
& ſepultura active & paſſive *Navarr. in manuali 27. num 164. & ſeqq. ubi docte &*
late. Porro, licet illud ferre non poſſit ab ordinario contra exemptos ſeu receptos
2 in ſpeciales filios Eccleſiæ Romanæ *cap. 1. de verb. ſig. in 6. c. quando de privileg. Na-*
varr. d n 164. verſ. octavo Fumus in Aurea Armilla verb. interdictum n. 25.

Nihilominus tamen exempti tenentur obſervare interdicta quæ ſervat Eccleſia
3 matrix *Clem. 1. ubi Card. n 10 de ſent. excom Fel. cap. licet n 6. verſ. & nota quod ex-*
empti de foro compet. Fumus in Aurea Armilla verb. excommunicatio 52. præclare Abb. c.
cum inter nu. 3. cum Apoſt. de conſuet. Matrix inquam Eccleſia hoc eſt loci maior vel
Baptiſmalis ſi autem eo in loco non eſſet Eccleſia Cathedralis ſed plures matrices ſi
omnes ſerviant exempti etiam ſeſe conformare debent, ſi autem una ſervat alia
4 non ſecus dicendum eſt *Fumus d. verb. excommunicatio 52. in fine* exemptis autem ca-
ſu debito non ſervantibus interdicta incidunt in pœnas variis in conſtitutionibus
expreſſas *d Clem 1. de ſent excom. cap. Epiſcoporum de privileg. in 6. Clem. eos de ſepult.*
Io. de Lignano tract de cenſur. Eccleſ. §. 27. n 3. verſ. nono vol. tract. 16. Quæ adeo vera
ſunt ut in contrarium præſcriptio vel conſuetudo non ſubſiſtat imo privilegium
è contra obtentum cenſeretur ſurreptitium *d. ca. cum inter ubi Io. Andr. Fel. Abb. & alij*
cap in Lateranenſi de præbend. Sayrus in Theſauro Theol. moralis par. 1. lib. 5. cap. 19. n. 15.
5 Violaretur enim nervus Eccleſiaſticæ diſciplinæ quod non eſt amittendum *Clem. 1.*
verb. nervum. Eccleſiaſticæ diſciplina de ſent. excom. Barbatia d. c. cum inter n. 10. verſ.
nota quod Epiſcop. Calderin. tract de Eccleſiaſtico interdicto q. 3. 5. 6. & 24. memb. 2.

6 Porro, inſerenda hic eſt differentia quædam inter interdictum generale ordinarij
& interdictum Prælati exemptorum illo enim celebrare divina poſſunt inter ſe ſed
ſecreto ut ab exteris non videantur hoc autem nulla ratione ne quidem nec ſecreto
nec inter ſe *c. quod in te de pœnitent. Hoſt & Innoc. cap. nuper verſ. orando. de ſent. ex-*
com. Card d. Clem. 1 de ſent. excom.

Inciden-

Incidenter autem dubitatur an ſi exempti non paruerint interdicto ordinarij an 7
ab eo puniri poſſint Ioannes Monachus tenet quod poſſint puniri ex quo hoc in caſu denudati ſint ſuo privilegio *Io. Monach. tit. de privileg. in 6 per cap. tuarum extra eod. videtur tex Clem. ex eo §. quod ſi in verb. ſatisfactione præmiſſa, &c de ſent. excom. c. cũ & plantare §. excommunicatos de privileg ubi* DD. Ad Imola & Cardinal. *d. Clem.* 1. *n.* 10. *quæſt* 5. contrarium aſſerit atque probat. conſulens ut ordinarius denunciet Papæ ad obtinendum judicium delegatum, qua de re infra à nobis aliquid ſcriptum eſt *eod lib. cap.* 33.

Pro coronide itaque dico, quod perſonæ ſingulares privilegiatæ per Pontificem
ne excommunicari aut interdici poſſint non intelliguntur exemptæ à ſententijs or- 8
dinariorum, ſed poſſunt non obſtante tali privilegio ab eis interdici niſi ſint Reges aut Reginæ vel eorum filij *cap. ne aliqui de privileg. in 6. ubi DD. Silveſter in verb. interdictum Henriques lib. 13. de excommunicat. cap. 25. §. 5.*

Quod ampliatur etiamſi eſſent perſonæ religioſæ, quibus ratione ſeu intuitu perſonæ ejuſmodi perſonale privilegium conceſſum eſt *glo. cap. ne aliqui in verb. ratione de privileg. in 6.* Secus vero ſi privilegium conceſſum eſſet ratione loci religioſi v.g. monaſterij aut ordinis *Henriques lib. 7. de indulgent. cap. 24. § 2. & lib. 13. c. 24. §. 1. compendium privileg. ord. minorum verb. exemptio.* Quale privilegium conceſſum eſſe Societati Ieſu, Prædicatoribus, Minoribus, Benedictinis teſtatur Gregorius Sayrus *in Theſauro Theolog. moralis par. 1. lib. 5. cap. 10. n 8. & DD iam citati.* Adeo ut nec directe nec indirecte interdici poſſint *cap. quantum de privil. Silveſter ubi ſupra verſ. primum Sayrus d. cap. 10. n. 9. c. cum dilectus de relig. dom. Clem. frequens de exceſſib. Prælat.* directe inquam cum ipſimet vel eorum loca interdicuntur indirecte vero cum alij ipſorum reſpectu v.g. qui cum eis negotiantur, frequentant, emunt, vendunt, molunt *d. c. quanto Sayrus d. n. 9.* Denique, exemptione non gaudere eum qui fuit cauſa interdicti oſtendit Hieronymus Gonſales *tract de menſibus & alternativa Epiſcoporum gloſſa 27. n. 33. per c. licet in fine de privileg. in 6.*

QVAESTIO XV.

SUMMARIUM.

1. *Ordinarius non poteſt tollere pravas conſuetudines exemptorum.*
2. *Res exemptæ comparantur rebus ſitis extra territorium.*
3. *Caſtrum ereptum à iuriſdictione civitatis Capitalis non regetur amplius illius conſuetudinibus.*

 Licet

Digitized by Google

LIcet ad Diœceſanum ſpectet tollere pravas conſuetudines ſuæ diœceſis *Abb. cap. Abolenda num.3 de Sepulturis Abb.c.ex frequentibus n.4.de inſtitut. ubi Innoc. Angel in ſumma verb. Archiepiſcopus n.1.* Id tamen in exemptis non poteſt qui licet ſint in diœceſi non tamen ideo ſunt de diœceſi *cap.grave ubi Fel c.pen. de offic.ord.*
1 Quapropter (inquit Abbas) non eſt præſumendum quod Papa ſubjicere voluerit exemptos Epiſcopis per verba quantumlibet generalia qui proinde conſuetudines exemptorum pravas abrogare non poterunt *Abb.d.c.abolenda n.3.* vide inquit idem, ſi exempti habeant conſuetudinem vendendæ ſepulturæ pravam alioquin atque plane irrationabilem Epiſcopus eam abrogare non poterit *d.c.abolenda ubi* DD. Ra-
2 tio eſt, quia tam exempti, quam res exemptæ comparantur locis ſeu rebus extra territorium ſeu diœceſim conſtitutis *cap grave ubi Fel. Abbas & DD.de offic.ord.Cardin.Clem. Archiepiſcopo §.ſimili in fine de privil. Ang.conſ.230.incip.quadam Margareta vol.2.* Unde, cum Epiſcopus extra diœceſim non habeat ius terrendi ſeu adminiſtrandi *Alciat.l.pupillus §.territorium ff de verb ſignif.* conſequens eſt ut non poſſit ideo conſuetudines moderari, tollere, abrogare, derogare, iudici quippe extra territorium ius dicenti impune non paretur.

3 Quare, pulchre ex Romano Socino cenſuit Alciatus, quod ſi caſtrum ab omnimoda civitatis ſuperioris iuriſdictione ſit ereptum amplius ſuperioris civitatis conſuetudinibus non regetur *Alc.d §.territorium Rom.conſ 218.Soc.conſ. 81.* Alioquin enim regulare eſt quod caſtra regulari debeant & ſequi conſuetudines civitatis capitalis *Amanellus ſing.235.n.1 Barth.l 2.q.36.C.quæ ſit longa conſuet. Iaſon.l.de quibus n.6.ff.de legibus Menoch.conſ.257.n.51.li.3.late Rochus tract.de conſuetud.n.341.*

QVÆSTIO XVI.

Exempti an præſtent iuramentum fidelitatis ſuperioribus Prælatis à quibus eximuntur.

SUMMARIUM.

1. *Exempti præſtant iuramentum Epiſcopo ratione populi non exempti.*
2. *Poteſt quis vaſallus eſſe diverſorum Dominorum.*

FRanciſcus de Aretio in hac ſpecie quæſtionis conſultus reſpondit negative *conſ.150.n.1.* Ratio eſt, quia eiuſmodi iuramentum præſtatur in ſignum ſubjectionis eſtque libertati & exemptioni ex diametro contrarium *cap. cum olim 2. de privileg glo.cap.antiquo eod.cap.nimis prava ubi Butr.de exceſſ.Prælat.* ideoque exempti iſtud iuramentum Pontifici præſtant non autem alij, *DD.d cap.nimis & cap.dilecti de maiorit. & obed.* niſi tamen exemptus habeat populum non exemptum ſeu Ca-

Capellas, Eccleſias aut loca non exempta nam eorum reſpectu ſubjicitur ordinario 1
c. cum capella de privileg. ubi DD. & conſequenter eorum contemplatione iuramentum fidelitatis Epiſcopo præſtare poteſt, idque argumentum ſumendo à feudis poteſt enim aliquis eſſe vaſallus duorum pro diverſis feudis ac utriuſque reſpectu præſtare utrique Domino iuramentum fidelitatis *cap. 1. quæ ſit nova forma in feud.* 2
cap. de forma 22. quæſt. vlt. c. 1. in fine hic finitur lex. cap. grandi de ſupplend. neglig prælat. in 6 Spec. de feudo §. 2. *verſ.* 11. Quod genus argumenti in hac exemptionum materia procedere diximus frequenter ſupra *lib.* 1. *qu.* 45.

QVAESTIO XVII.

Archiepiſcopus, Epiſcopus, an celebrare poſſit in locis à ſe exemptis.

QUæſtionem hanc tetigimus ſupra quam proinde nolo hic iterum repetere *ſupra lib 2 q. 45. verſ. 25. & 62.* Quid autem de alijs prælatis vel Abbatibus an Pontificalia exercere poſſint extra eorum Eccleſias item in præſentia ſuorum prælatorum ſuperiorum vide copioſe Francum *cap. ut Apoſtolicæ n. 5. & 6. de privileg. in 6.*

QVAESTIO XVIII.

Archiepiſcopo vel Epiſcopo celebrante in loco exempto cuius erunt oblationes in miſſa factæ.

SUMMARIUM.

1. *Diœceſis eſt parochia Epiſcopi.*
2. *Omiſſum remanet in diſpoſitione iuris.*
3. *Solutio quæſtionis cum diſtinctione.*
4. *Troilus indiſtincte cenſet deberi Epiſcopo.*

VIdetur quod Diœceſani quia tota diœceſis eſt parochia Epiſcopi *cap. licet* 1
16. *q* 3. & alij curati dicuntur adiutores Epiſcopi *cap. fin. de offic. Archipresbyteri*, Præterea oblationes veniunt acceſſoriæ ad miſſam ideoque videtur quod celebranti debeantur *cap. acceſſorium de reg. iur in 6.*

In contrarium vero facit quia diœceſano permiſſum eſt quidem ut celebret in
loco exempto *iuxta Clem. Archiepiſcopo de privileg.* at vero de oblationibus nihil 2
diſpoſitum reperitur; unde fit locus axiomati quod omiſſum remaneat in diſpoſitione juris communis *l. commodiſſime ff. de liber. & poſt.* Petrus de Anchar. hac in quæſtione ſic diſtinguit ut ſi celebret exequendo officium Paſtorale, quod ei oblationes debeantur, idque ut ſubveniatur in neceſſitate conſtitutò ſecus vero ſi volunta- 3
rie

Digitized by Google

rie *arg.d.cap acceſſorium & arg.l.ſi.ſide iuſſor.ff.qui ſatisdar.cogant Anchar.d.Clem. Archiepiſcopo* Cardinalis vero Sabarella dicit quod de urbanitate Epiſcopo celebranti debeantur, de iure vero ei cui competunt iura Parochialia computantur enim oblationes inter iura Parochialia cui etiam aſſentitur Felinus *Card.d.Clem. Archiepiſcopo n.11.Fel cap.dilectus n.1.verſ.& adde de offic.ordin.* At vero Troilus maluetius ſequendo Imolam indiſtincte cenſet deberi Epiſcopo *Tract.de oblat imagini ſactis*
4 *par. 4.n 2.Imol.d.Clem.Archiepiſcopo col.pen.verſ.ulterius quarit.* tum quod oblationes dentur propter meritum magis merito ut eſt Epiſcopus *arg.l. nec adiecit ff.pro ſocio* cum quod tota diœceſis dicatur Parochia Epiſcopi cæterique curati eius tantum adjutores *d.cap licet & d.cap fin.* Qua in re ſemper collimandum eſt ad privilegia & conſuetudines *Marian.Socinus tract de oblationibus lib.18.num.60.& ſeqq.per cap.porro de privileg.*

QVÆSTIO XIX.

Exempti an teneantur venire ad Synodum.

SUMMARIUM.

1. *Synodus eſt ſignum ſubiectionis.*
2. *Synodus an ſit de lege diœceſana vel iuriſdictionis.*
3. *Iudex in varietate opinionum bene facit eligendo mediam viam.*
4. *Exempti non tenentur venire ad Synodum.*
5. *Idque niſi habeant populum non exemptum.*
6. *Libertas non veniendi ad Synodum an præſcribi poſſit.*
7. *Abbates exempti qui intereſſe Synodo debent quali amictu uti debeant.*

1 QUod venire ad Synodum Epiſcopi ſit ſignum ſubjectionis apud omnes eſt
indubitata *cap.fin.de cauſa poſſeſſ.& propr.Spec.de teſt §.nunc videndum verſ.in-*
tendit probare Miſu in repert.verb Epiſcopus §.1. Unde fit dubium an exempti ad eam
venire compellantur, pro ſolutione cuius præmitto, varie olim fuiſſe diſputatum u-
trum Synodus ſit de lege diœceſana an vero de lege juriſdictionis, quod ſit de lege
2 diœceſana tradidit gloſſa & eius ſequaces *in cap.dilectus ubi Abbas de offic.ordin. In-*
noc cap.1.de ſtatu Monach.Imol.d.cap.dilectus col. 2.& in cap ſuper his not.2.de maior.
& obed.per cap Epiſcopus diſt 17.cap.fin.18 quæſt 2. ea enim omnia dicuntur eſſe legis
diœceſanæ à quibus monaſteria de iure reperiuntur eſſe exempta *d.ca. Epiſcopus &*
d.cap.fin.& dixi ſupra lib.1.qu.15.

Quod autem ſit de lege iuriſdictionis, cenſuerunt plerique alij *vide Hoſt.d.c.dilectus ubi Io.Andr.& Card.& in cap.conquerente eod.tit Gemin.cap.1.10.quæſt.1.* Ratio eſt

tio eſt, quia Abbates iuxta communem ſententiam non ſubſunt Epiſcopo quo ad legem diœceſanam, qui tamen tenentur venire ad Synodum Epiſcopi *cap. quod ſuper his de maior. & obed. cap. fin diſt.* 18, Præterea, venire ad Synodum tenere vocare punire non venientes non eſt pati nec recipere ſed potius agere, ergo non eſt de lege diœceſana, *vide ſupra d. q. 15.* Tertij putaverunt Synodum mixtam eſſe de lege diœceſana & iuriſdictionis *Hoſt. d. cap. ſuper his ubi Io. And. Abb. Card. d. cap. Epiſcopus* cenſentes quod Synodus ſit quidem de lege diœceſana ſed in quantum in ea aliquid ſtatuitur ordinatur iudicatur quod ſit de lege iuriſdictionis, At Vero Turrecremata *d. cap. 1. 10. quæſt. 1.* longe aliter putat quod convocatio activa ſit de lege iuriſdictionis ſed obligatio ad obediendum Epiſcopo de lege diœceſana. Paucis in conflictu harum opinionum videtur implectenda media quæ mixta eſt utraq; lege *Hoſtienſ. d. cap. ſuper his.*

Nam iudex inter varias opiniones bene facit ſi eligat mediam quippe quod hoc pacto neutri minus præjudicari poſſit *Fel. cap. 1. col. fin. verſ ſecundo nota de conſtit. Anchar. conſ. 120. incip. inter contraria col. 1. arg. l. adeo §, cum ex aliena ff. de acq. rer. dom. cap. literas § ſane de reſt. ſpol. Henric. Botteius tract. de Synodo par. 1. n. 63.* Non tamen ruſticorum more qui quæſtiones occurrentes per medium ſecant quod reprobatur glo *l. neſennius in verb. videantur ff. de neg. geſt.* 3

Concludo itaque, nec Abbates nec alios quoſvis exemptos non habentes capellas ſeu membra aut populum non exemptum teneri venire ad Synodum *cap. ex ore de privileg ubi Abb. c. 1. ubi glo. verb. inſtituta eod. in 6. glo. c. ut Apoſtolicæ verb. videtur & ca. exemptione verb. curam eod. in 6. Archid. ca. Abbates col. fin. 18 quæſt. 2. Fed. conſ. 183.* 4 Quod ampliatur etiamſi Abbates exempti habeant alios ſibi ſuperiores *Lapus inter conſ. feder. 89. incip. Reverende pater.* Limitatur autem niſi exempti habent membra vel populum non exemptum *dixi lib. 2 q. 45. caſu. 23* & *63*, alioquin venire debent niſi habeant privilegium non veniendi ad Synodum *DD. ubi ſupra c. quoniam per confeſſionem de privileg. c nimis de exceſſib. prælat. Hoſt. in ſumma de offic. ord. §. quid pertinet. verſ. capella etiam Monachorum Imol. d. ca. quod ſuper his.* 5

Limitatur ſecundo iuxta Concil. Tridentinum, quod exempti omnes qui alias ceſſante exemptione intereſſe deberent nec capitulis generalibus ſubduntur Synodo intereſſe debeant *ſeſſ 24. c. 2. de refor.* Utrum autem præſcribi poſſit libertas non veniendi ad Synodum longioris eſt materiæ nec huius inſtituti *vide Henricum Botteum tract de Synodo par. 2. num. 40. & ſeqq.* 6

Poſtremo, Abbates exempti qui intereſſe debent Synodo, quo amictu, & ornamentis uti debeant compendij cauſa peti poterit aliunde, *vide Spec. de privileg. par. 4. n. 6. Boer. de autoritate magni Concilij par. 1. n. 13. Franc. c. ut Apoſtolicæ de privil. in 6.* 7

QVAE.

Digitized by Google

QVAESTIO XX.

Prælati exempti qualem habeant in ſubditos iuriſdictionem.

SUMMARIUM.

1. *Prælati exempti habent iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem.*
2. *Excommunicare poſſunt ſubditos.*
3. *In alienationibus interponunt autoritatem.*
4. *Vota tollunt. Indulgentias non concedunt.*
5. 7. *Differentia inter inferiores Prælatos & Epiſcopos.*
6. *Dictio quaſi eſt nota improprietatis.*
8. *Habent iuriſdictionem etiam fori interioris.*

1 RESpondeo quaſi Epiſcopalem *glo. ſing Clem. 1. verb. proprij de rebus Eccleſ. non alienand. Navar. conſ 23. de privileg. Hieron. à. Sorbo. Capucin. in addit. ad Alphonſ. à*
2 *Caſarubios in compend privileg. fratr. minor. verb. prælati.* Unde ſubditos excommunicare poſſunt *Sayrus in Theſauro Theologiæ moralis lib. 1. cap. 6. n. 13 par. 1* in alienatio-
3 nibus ſuam interponunt auctoritatem *dixi ſupra lib. eod. q. 1, n. 4.* Vota ſuorum irri-
4 tant commutant diſpenſant *Navar. in Manuali c. 12, n. 76, verſ. tertio Silveſter verbo votum 4. q. 3. adde ſupra li. 1. c. 24. n. 6 Navar. in Manuali c. 27 n. 254.* Cæteraq; ad iuriſdictionem Epiſcopalem ſpectantia expediunt, paucis quibuſdam caſibus exceptis,
5 inter quos comprehendo indulgentiarum conceſſionem , quas inferior Epiſcopo concedere non poteſt *dixi infra li. eod. q. 59. n. 1.* Inferiores enim prælati, præſident tantum viri velut familiæ ſeu conditioni hominum ſicuti Abbates Monachis qui
6 proinde iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habere perhibentur adiecta dictione quaſi, quæ eſt nota improprietatis, quemadmodum late probatur apud Albertum de Pergamo *tract. de propoſitionibus num 92. § quaſi Anton. de Roſellis tract. de Concilijs*
7 *Rubr. ſententia quæ potius attendendo an Papa an Concilij n. 16. in fin.* At vero Epiſcopi rectores, integri populi, & quaſi reges in parvo regno præſidentes hominibus omnium ordinum ſtatuum, ſexuum, conditionum proprie & abſolute prælati eſſe per-
8 hibentur *Bellarminus tract. de indulgentiis li. 1. cap. 11. q. 3. S. Thom. in 4. diſt. 10. qu. 1. art. 4. q. 1.* ad quos proinde indulgentiarum elargitio ſpectat *Bellar. d. q 3.* inſuper , vendicant ſibi eiuſmodi Prælati iuriſdictionem in ſuos , non modo fori exterioris ſed etiam interioris, qualem Epiſcopi habent in animas Parochianorum Parochiarum ſibi ſubiectarum *Navar. conſ. 15 num. 2. de præbend. par. 1.* quæ per negligentiam prælatorum, ne in Epiſcopum transferatur advigilari debet *Navar. d. conſ. 15. numer. 6.*

QVAE-

Digitized by Google

QVAESTIO XXI.

Qualiter intelligenda ſit clauſula, Quatenus ſint in uſu, & ſacris Canonibus & decretis Concilij Tridentini non adverſentur.

SOlutionem huius quæſtionis nobis præbet Hieronymus à Sorbo *in annotationibus ad Alphonſum à Caſarubios de privilegiis minorum ordinum ad Bullam Clement. 7 editam anno* 1526. *Maij* 30. *& ad verb. privilegia Fratrum.* Cuius verba hic referre non pigebit. Advertendum eſt (inquit) quod dum in hac clauſula dicitur ſacris Ca-
nonibus & decretis, non eſt intelligendum ut aliqui male ſentiunt de ſacris Cano- ”
nibus ſummorum Pontificum in decretis & decretalibus contentis, ſed de ſacris Ca- ”
nonibus & decretis Concilij Tridentini cum clare pateat ipſum Concilium & Ca- ”
nonibus & decretis conſtare & illud operetur illa clauſula, &, coniungendo Cano- ”
nes cum decretis Concilij Tridentini ideo male ſentire mihi videntur qui aiunt ſub ”
illa particula Canonibus intelligi decreta & decretalia Summorum Pontificum & ”
ſub illa alia decretis Concilij Tridentini ea quæ ſunt in Concilio Tridentino & ”
quod proinde nulla aut paucisſima remaneant privilegia & ita eſſet æquidem ſi hæc ”
illorum valeret opinio, ſed quam ſit abſurdum & à mente & verbis Pontificum a- ”
lienum nemo ſanæ mentis non videt dixiſſent enim ſi intelligi voluiſſent de decre- ”
tis & decretalibus, Quatenus ſunt in uſu & ſacris Canonibus Summorum Pontifi- ”
cum & decretis Concilij Tridentini, Ita ille. ”

QVAESTIO XXII.

Exemptio an extendatur ad Eccleſias futuras ſeu poſtea ædificatas?

DIſcutiunt hunc nodum varijs in locis Doctores *late Iaſon l. ſi ſtipulatus fuerim §. cum ſtipula. num.* 9 *fol.* 108. *ff. de verb. oblig. in l. ſi ex toto num.* 11. *fol.* 22. *de leg.* 1. *l. qui filiabus numer.* 15. *fol.* 42. *ff. eod. Abb. cap. cum capella. num.* 5. *de privileg. Guid. quaeſt.* 489. *num.* 1. *&* 3. *Caſtr. l. ſi cognatis num.* 3. *ff. de reb. dubiis Faber in Rubr. C. de ſacroſ. Eccleſ. & in l. ſi quis C. quae res pegn. Caſtr. l. iubemus numer.* 8. *C de ſacroſ. Eccleſ. Cuneo Auth. omnia privilegia C. eod Io. dilect. de arte teſtandi lib.* 6. *cautel.* 10. Qua de re alibi ſatis ſcripſi, nolens eadem tædioſa prolixitate repetere *v. ſupra li.* 1. *ca.* 37. *&* 38.

QVÆSTIO XXIII.

Viſitare an poſſit Epiſcopus loca exempta.

SUMMARIUM.

1. *A poteſtate Pontificis nemo eximi poteſt.*
2. *Epiſcopus viſitat exemptos immediate Papæ ſubiectos tanquam ſanctæ Sedis legatus.*
3. *Alteri vero Prælato ſubiectos non viſitat.*
4. *Viſitatio & procuratio an & quando præſcribatur.*

1 PRincipes & reges quantumcunque exemptos & viſitari & ex cauſa à Pontifice deponi poſſe ex hiſtoriis & ſacris Canonibus eſt plus ſatis manifeſtum *ca. alius 15. quæſt. 6. c. in apibus 7. qu 1. c. venerabilem de elect. c. licet de potestate Reſtaurus tract. de Imperatore q. 81 per tot. docte ſuo more Navarrus in repet. ca novit not. 3. nu. 5. de iudic. tom. 3. fol. 64.* Adeo ut Pontifex ab hac ſua poteſtate neminem, ut ſupra aliquoties diximus, conſueverit, aut poſſit eximere *v. lib 1. qu. 3. ſub finem lib. 4. qu. 13. c. cum inſtantia ubi tex & Abb. in terminis de cenſib. Reſtaur. d. q. 81.*

2 An autem à viſitatione Epiſcopi exempti liberentur ſupra quædam attigimus *li. 2. q. 45 caſu 7.* quibus addo, Epiſcopi eſſe viſitare loca exempta immediate ſubiecta Summo Pontifici tanquam Sedis Apoſtolicæ delegati *Cardinal. Clem. attendentes q. 6. & 7 de ſtatu Monach. Concil. Trid. ſeſſ. 7. ca. 7. de refor.* Si vero ſint exempta quidem à ſua iuriſdictione, ſed ſubiecta alteri alicui prælato, Epiſcopus non viſitabit
3 nec iure delegato, nec ordinario, ſed Prælatus cui immediate ſubiecta ſunt, quem ſupra diximus habere iura quaſi Epiſcopalia *lib. 4. qu. 20. glo. Clement. attendentes in verb. aliam Cardin ibid. quæſt. 6. 7. 8. & §. illas numer. 2.* Inſuperius hoc viſitationis, ad-
4 eo eſt favorabile, ut nullo temporis curriculo præſcribi poſſit ne Eccleſiæ viſitentur, aut ne procurationem non ſolvant proprio Prælato viſitanti ſeu ut doctiſſime ſcripſit Molina, non poſſunt ſubditi præſcribere adverſus Prælatum aut Epiſcopum ut non viſitentur & ut viſitanti procurationem non ſolvant *Molina de iuſtitia & iure tom. 1. tract 2. diſputat 85. fol. 358. A. item diſput. 79. per ca. cum ex officij de præſcript. c. cum inſtantia de cenſib. & dictum eſt ſupra lib. 3. q. 27.*

Licet alius Prælatus præſcribere poſſit adverſus alium Prælatum, ut ad ipſum ſubditi talis Prælati pertineant & ut ab ipſo viſitentur & ut ipſi procuratio non autem antiquo Prælato debeatur *ita Molina ubi ſupra per d. cap. cum ex officio ubi DD.*

QVAE-

Digitized by Google

QVÆSTIO XXIV.

Capitulum ſede vacante an ſuccedat in viſitatione exemptorum.

SUMMARIUM.

1. *Epiſcopus viſitat tanquam ſancta Sedis delegatus.*
2. *Qua iure ſpeciali ad Epiſcopum ſpectant non tranſeunt in capitulum.*
3. *Defuncto Prælato an Capitulum ſuccedat ei in iuriſdictione ei à iure delegata.*
4. *Ratione mora & neceßitatis receditur à regulis iuris.*

QUæſtio hæc valde dubia, ut teſtatur Abbas & Io Franciſci, *ille in ca. cum olim col. 3. verſ. quinto dubitatur de maiorit. & obed. hic tract. de poteſt. Capituli ſede vacante par. 1. quaſt. 7. num. 7. & 8 & quaſt. 10. Feder. conſil.* 290. Probabilior eſt ſententia, quod non poſſit viſitare.

Ratio eſt, quia Epiſcopus obit munus huiuſmodi viſitationis iure ſpeciali tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatus *d. Clem. attendentes de ſtatu Monach.* 1

Quæ autem iure ſpeciali ad Epiſcopum ſpectant, non tranſeunt in Capitulum ſed tantum quæ iure proprio Epiſcopali *Abb. & Io. ubi ſupra Card. d. Clem. attendentes in pr. num 6. quaſt.* 4. Quæ tamen concluſio maius expoſcit examen, pendens ab hoc articulo utrum defuncto prælato capitulum ſuccedat in iuriſdictione à iure ei delegata, quā in re diſtinguitur, an ſit utile expediri, & an mora periculum ſit allatura ſi forte expectaretur ſucceſſor, ut de inquiſitione hæreſeos in exemptos quod in Capitulum tranſit, & ſimilibus exemplificari ſolet quæ omnia fuſe & docte petantur ab eodem Io. Franciſci *d. tract. de poteſt. capit. ſed vac. par. 1 quaſt.* 10. 2 3

Cui addo, propter moram neceſſitatemve à communibus iuris regulis recedi ſolitum, quod ſupra in alienatione rerum Eccleſiaſticarum oſtendimus *eod. lib. quaſt. 1. ſub finem.* Sunt etiam in argumentum huius quæſtionis quæ antea à nobis in eadem materia allata ſunt quæ non iuvat hic repetere *lib. 2. quaſt. 2. verſ. dubium autem.* 4

* * *

Digitized by Google

QVAESTIO XXV.

Quæ beneficia dicantur exempta?

SUMMARIUM.

1. *Epiſcopus confert beneficia ſuæ Diœceſis.*
2. *Beneficia exempta quæ dicantur.*
3. *Duplex eorumſpecies.*
4. *Differentia inter beneficia reſervata & exempta.*

PRæmitto, quod licet Pontifex habeat ordinariam poteſtatem omnia totius mundi beneficia conferendi *c.2.de prabend.in 6.Clem* 1.*ut lite pend c. cuncta per mundum 9.q 3.latiſsime Io.de Selva tract.de beneficio par.2.qu.1.n 34.& ſeqq.*

1 Tamen conceſſione ſpeciali & iure velut proprio Epiſcopi omnia diœceſis ſuæ beneficia conferunt, ex quo ea omnia ſub Epiſcopi poteſtate conſtituta eſſe cenſentur, ac retro de iure præſumantur, *c. noverint.c.regenda* 10 *q.1.c.omnes Baſilica 16.q.17. Rebuff.in praxi benefic part.1.tit.de unionis revocatione n.18. Gaſpar de Peruſio tract. de reſervat.benef.in pr.n.1.2.& ſeq Io.de Selva d.par.2.q.22.Late Fel.in repert. verb.Eccleſiæ ſitæ fol.40 col. 4.& fol. 41.Rom.conſ.429.Ant.de Pratis tract de iuriſd.Epiſcopi c.1. n.1.& 2.Flaminius de reſign.benefic.par.1.li.17.q.14.n.2.* Niſi tamen ut alias ſcripſi, de

2 aliqua beneficij exemptione doceatur *ſupra lib.1.q.8.poſt.pr.* Itaque exempta beneficia non inepte deſcribi poſſunt ea eſſe quæ cum ſint in diœceſi, ſunt tamen ab Epiſcopi ſeu diœceſani collatione erepta ſeu exempta *v.infra q.27 n.4.* quæ traduntur

3 eſſe in duplici ſpecie ſeu differentia, quædam ſcilicet & quidem proprie quæ ſoli Papæ eiusve collationi ſunt ſubiecta, alia & magis improprie quæ exempta quidem à proprio Epiſcopo, verum ſubiecta ſunt alteri cuidam proprio Prælato exempto cum ſuis membris *Petr.de Vbaldis de permutat.benefic.par.2. q. ult.n.27.& ſeq.Petr. Andr Gammarus in c.1.n 1.148.verſ.Septimo quaritur de permut.in 6.Flam.Pariſ.tract. de reſig.benef.li.2.quaſt.n.5.*

4 Porro, licet beneficia hæc exempta plurimum ſymboliſent cum natura beneficiorum reſervatorum, re tamen & ſubſtantia prorſus inter ſe differunt. Ratio eſt, quia Pontifex confert beneficia reſervata tanquam communi iure affecta, & ſpectantia ad collationem alterius. At vero exempta, confert tanquam ordinarius & tanquam is ad quem ordinaria illorum collatio ſpectat *Aeneas de falcombus tract de reſervat. benefic.q 2 principali verſ ſecundus caſus n.12.verſ.ſexto de beneficijs exemptis.per c fin. de renunt.* Præterea reſervatio fit ne ordinarius in collatione præveniat in collatione autem beneficiorum exemptorum non eſt periculum præventionis ex quo Pontifex ſit ordinarius collator *Aeneas d quaeſt.ſecunda n 9 verſ.primus caſus.*

Digitized by Google

QVÆSTIO XXVI:

Legatus an conferat beneficia exempta.

SUMMARIUM.

1. *Legatus à latere confert beneficia exempta non vero legatus ſimplex.*
2. *Legatus à latere dicitur diœceſanus exemptorum.*
3. *Legati à latere varia autoritas.*

QUod legati à latere non autem alij ipſis inferiores beneficia exempta conferre
poſſint communiter à doctoribus traditur *in c.ſi Abbatem de elect in 6.per illum* 1
tex.ibi & tamen ab alio Pariſ.Flamin.tract.de reſig.benef.li.7.quæſt.11.n.ult. Ratio eſt
quia eiuſmodi legatus cenſetur diœceſanus locorum & perſonarum exemptarum 2
c.venientes in pr.de verb.ſig.in 6.c.1.& c.quod translationem de offic.leg. dixi ſupra li.2.
q.2. Hinc transfert Prælatos exemptos ad aliam Eccleſiam confirmatq; eorum ele-
ctiones *d.cap.ſi Abbatem* ac concedit licentiam ut in locis exemptis fiant oratoria & 3
capellæ etiamſi Papa dixerit fieri id non licere ſine ſpeciali venia Sedis Apoſtolicæ
c.autoritate ubi glo.in verb.Sedis Apoſtolica de privileg.in 6. Paucisque, unit beneficia exempta ut dicetur infra *q.31.n.4.* Quæ indubie procedunt in priori ſpecie, beneficiorum exemptorum, de qua in quæſtione præcedenti *n.3.* de poſteriori non eſt propriè huius tractatus & inſtituti, An autem beneficia reſervata conferre poſſit alterius eſt diſquiſitionis, aliis, aliter atque aliter cenſentibus *vide Gigant.tract.de penſionib.quæſt.6.n.19.& ſeqq.Coraſius de beneficiis par.3.c.3.Aeneas de Falconib.& Gaſpar de Peruſio tract de reſervat benefic.*

QVAESTIO XXVII.

Exempti an beneficia reſignare vel permutare poſſint.

SUMMARIUM.

1. *Exempti reſignant ad manus Pontificis.*
2. *Papa eſt ordinarius exemptorum. Exempti magis ſubiiciuntur Papa quam alij.*
3. *Solutio quæſtionis cum diſtinctione.*
4. *Beneficium exemptum eſt quod ſoli Papa ſubiectum eſt.*

POſſe,ſi tamen id fiat ad manus Pontificis poſt multos alios reſpondit Flami-
nius Pariſius *tract de reſig.benefic.lib.2.c.7.& li.3.c.11.par.1.c.dilectus derenunt.* 1

cap.ſi Abbatem ubi Franc.de elect. Mandoſ.in ſingnat.gratiæ tit.exemptiones col.4.verſ. exempta beneficia Spec.de legato §.nunc oſtendendum num.12.verſ.22.

2 Ratio eſt, quia Papa eſt prælatus & ordinarius exemptorum *cap.nulla diſt.93.cap. autoritate de privileg.in 6. Abb.cap.nihil de elect.* cui exempti magis ſubjiciuntur quam aliqui alij, ex quo nullum alium habeant iudicem ſive ſuperiorem *late Sarneſſ.ad reg. Cancell.tit.de inſtr.reſignant.q.4. Flamin.de reſig.benef. li.11.q 4.* Pro cuius clariore explicatione, ita videtur diſtinguendum cum Petro de Peruſio & Andrea Sammaro, qui ſic loquuntur, Tres ſunt cauſæ quando beneficium eſt exemptum & ſoli Papæ ſubjectum, tunc Papa cenſetur iſtius beneficij ordinarius, ideoque Epiſcopus non autoriſabit *d.cap.autoritate not.in Clem.1.de reb.Eccleſ.*

3 Quædam ſunt beneficia exempta à poteſtate diœceſani, quæ tamen ſubſunt Prælato exempto, cum ſuis membris, ipſa tamen membra ſubſunt Prælato totius ordinis *glo.Clem.2.de ſtatu Monach.* & tunc ſimiliter non poteſt autorari, quia illud beneficium non ſubeſt Epiſcopo, nec etiam autorari poteſt principalis & maior Prælatus ipſius ordinis, ex quo caret Epiſcopali dignitate, quæ enim Epiſcopo competunt, non poſſunt expediri per inferiorem, etiamſi pleno iure tales Eccleſiæ ad inferiorem prælatum pertinerent *c.Si una de reb. Eccleſ. Clem.ne in agro § adhæc de ſtatu Monach.* Licet eiuſmodi adverſus Epiſcopum privilegio vel præſcriptione acquiri poſſint *glo.d.§.adhæc ca.auditis ca.olim de præſcript.docte Feder. de Senis de permut.benef.qu 23.* quo fit ut iſto caſu Papa vel legatus à latere qui ſunt iudices exemptorum autorari debeat *d.cap.autoritate d.cap.ſi Abbate Pavinus de poteſt.capit.ſed vac.par.2.q.2.ſub n.16.*

Quandoque Eccleſia eſt exempta à jurisdictione Epiſcopi ſed populus non eſt exemptus & tunc Epiſcopus autoriſabit permutationem. Ratio quia Epiſcopus habet curam animarum populi ſubjiciturque Eccleſia ratione populi non exempti in omnibus *cap.ex ore cap.cum capella de privileg.Innoc.cap.veniens eod. in 6. ita Andreas Gammarus cap.1.num.148.de rer.perm.in 6. & Petr.de Peruſ.eod. tract.par.2.qu.ult. verſ.quidſi.* Pariſius tamen apertius loquitur in hæc verba *d.lib.2.cap.7.n.5.*

4 Beneficium exemptum eſt, quod ſoli Papæ ſubiectum eſt *Gammarus cap.1.n.132. de rer.permut.in 6.* diciturque triplici ratione. Primo, quia ſoli Papæ eſt ſubiectum; Secundo, quia eſt exemptum à proprio Epiſcopo, verum ſubeſt proprio prælato & hoc caſu ſi proprius prælatus habet iuriſdictionem Epiſcopalem aut privilegium ipſe poterit recipere renunciationem. Tertio, quia Eccleſia eſt exempta à iuriſdictione Epiſcopi, populus vero nequaquam, & hoc caſu ſecundum Petrum de Peruſio *tract.de permut.benefic.2.par.quæſt.ult.& Gammarum* poterit Epiſcopus recipere renunciationem, ita Flaminius.

* *

*

QVAE-

QVÆSTIO XXVIII.

Beneficia exempta an veniant in reſervatione.

BEneficia exempta videntur comprehendi ſub reſervatione, etiamſi reſervatio reſtringatur ad certam Diœceſim *Io. Andr. c. ſi propter de reſcr. in 6. Gaſpar de Peruſio tract. de reſervat. benef. §. quæ autem beneficia n.* 1. Ratio eſt, quia exempti comprehenduntur ſub generali diſpoſitione, ut late ſupra probavimus *li. 1. qu. 5. per tot. Flam. de reſig. benef. lib. 11. q. 4. n.* 17. & ideo, ſicut ordinarius non habet iuriſdictionem in exemptos, ita nec conferendi poteſtatem beneficia exemptorum *cap. fin. de Renunciat. Rota deciſ. 4. n. 2 Caſſad. deciſ. 8. de præbend Abb. in ca.* · *de conceſſ. præbend.* Cæterum, Hieronij *Gonzalez ad Reg. VIII. Cancell. gloſſ. 51. n* 42. ſcribit nullum iure expreſſum locum quod exemptorum beneficia ſint reſervata ex ſola cauſa exemptionis, nec unquam vidiſſe aut audiviſſe tale quid practicari: quibus autem rationibus reſpondeat argumentis in contrarium allatis illum vide *n.* 43.

QVÆSTIO XXIX.

Appellatione beneficiorum diœceſis an veniant exempta.

SUMMARIUM.

1. Differentia interdictiones in diœceſi & de diœceſi.

2. Differentia inter diſpoſitionem odioſam & favorabilem.

POntifex v. g. mandat Epiſcopo ut alicui provideat in aliqua Eccleſia ſuæ diœceſis, an providere poterit in exempta, in hoc articulo Doctores intricate locuti ſunt, *v. Fel & Abb grave de offic. ord. ubi late c. Abbatem de reſcript. cap. ſi propter reſcript. in 6. in cap. pro illorum de præbend glo. & DD. c de monialibus de ſent. excom.* Dupliciter tamen, conciliari ſolent, primo, ut ſi dicatur in diœceſi comprehendantur exempti ex eo quod ſint in diœceſi, ſi vero dicatur de diœceſi, minime, non 1
enim dicuntur exempti eſſe de diœceſi à qua per exemptionem ſunt erepti, *Fel. d. c. grave DD ſupra allegati Brixienſ. in repert. verb. exemptio verſ. an per mandatum Gemin. d. c. ſi propter ubi DD Io. Copus de fructibus lib. ult. c. 3. n. 14. & 15. Anto. de Roſellis tract. de indulgent. nu 314. Lapus Clem. 2 de privileg. vide Guymer in pragmat. ſanctione tit. de annatis §. item fiat in glo. verb. in diœceſi ubi id explicat ſimilitudine ſermonis de bonis & in bonis arg. l. rem in bonis ff de acquir. rer. dom.* Secundo ſit diſtinctio

an ſit

an ſit diſpoſitio favorabilis vel odioſa, Priori comprehenduntur exempti, poſteriori minime *Fel. d. c. graue Petr. Andr Grammar. in c. 1. n. 109. de permut. benef. in 6 per not.*
2 *Fel. in ca. poſtulaſti n. 4. verſ. circa glo. 2. de reſcr.* qua de re etiam ſupra tractavimus *li. 1. quæſt. 5. n. 4. 20. 21. & ſeqq.*

QVÆSTIO XXX.

Exemptis negligentibus ad quem devolvatur collatio.

SUMMARIUM.

1. *In cauſa negligentiæ aut moræ exempti ſubijciuntur ordinario.*
2 *Devolutio cur inſtituta.*
3. *Regulatur ad inſtar appellationis.*
4. *Negligentia quando commiſſa cenſeatur.*
5. *In exemptis immediate ſubiectis Papæ devolutio fit ad Papam.*
6. *Id non procedit in Francia.*
7 *In exemptis alteri Prælato ſubiectis devolutio fit ad Prælatum immediatum.*
8. *Ab exemptis regularibus devolutio fit ad ordinarium fallit tamen ut hic.*
9 *Epiſcopo autoritate delegata negligente devolutio fit ad legatum.*
10. *Facta devolutione quid ordinarius poſſit in exemptos.*
11. *Super aliis exemptorum negligentiis ſe non intermiſcent niſi iure expreſſum ſit.*
12. *Capitulo negligente non fit devolutio ad Prælatum.*
13. *Delegato Papæ ad cognoſcendum de crimine negligente ordinarius ſupplebit.*
14. *Inferior non ſupplet negligentiam ſuperioris.*
15. *Niſi vertatur periculum animæ.*
16. *Requiritur interpellatio & monitio.*
17 *Negligentia non præſumitur.*
18. *Ea probatur per trinam denunciationẽ.*

PRæmitto primo, legiſlatoribus magnæ fuiſſe curæ, ut res non modo privatæ, ſed etiam publicæ, ea qua par erat diligentia adminiſtrarentur unde tot. tit. de ſupplenda iudicum & Prælatorum negligentia, leges & ſancita, quibus negligentia iudicis Eccleſiaſtici ſuppletur per laicum, & è contra *cap. ex tranſmiſſa ca. licet ex ſuſcepto de foro compet. Aufrer. de poteſt. Eccleſ. ſuper laicu n. 24. 29. 38. & de poteſt. ſæculari ſuper Eccleſiaſticis perſonis reg 4. n. 48. Menoch. de ret. poſſ. Rem. 3. q. 52. n. 354. ubi late, & nu. 414. Spec. de compet. iud. addit §. 1. verſ. 23. n. 27. Fel. cap. cum dilecta n. 7. in fine de reſcript.*
1 Unde recte voluit Aufrerius, exemptos ſubjici ordinario ſi Pontifex ſeu eorum iudex ſine mora & notabili periculo adiri non poſſit. *Aufrerius in repet. Clem. 1. qu. 10. numer. 3. verſ. unde in principali de offic. ordin. dixi infra quæſt. 50. & 51.* Præmitto ſe-
2 cundo, devolutionem ideo eſſe inventam ne Eccleſiæ diu maneant in ſuſpenſo,

quod

quod valde diſpendioſum & damnoſum eſt Eccleſiis *cap. quam ſit de elect. in 6.* Tum ne iura Eccleſiaſtica diu maneant in incerto *arg. l. 1. ff. de uſu ca. Rebuff. in praxi benef. par. 1. tit de devolut. num. 8.*

Præmitto tertio, devolutionem fieri de ſuperiore in ſuperiorem gradatim uſque ad Papam, ad inſtar appellationis quæ iure civili gradatim fieri debebat idque iure communi & in materia indifferenti *cap. 2. ubi Abb. & cap. pen. & ult. de ſupp. neg. prælat. Cardin. Clem. 1 qu. 3. in fine eod. tit. Rebuff d. tit. de devolut. n. 7.*

Præmitto quarto, negligentiam cenſeri commiſſam ſi intra menſes ſex collatio non fiat, idque ipſo iure de perſona in perſonam, ſeu de ſuperiore in ſuperiorem gradatim *cap cum noſtru cap dilectus cap. poſtulatis ubi Abb. de conceſſ. præb. cap. fin. de ſupp. negl. prælat.* In nonnullis autem dignitatibus maioribus brevius eſt tempus conſtitutum ut patet ex Rebuffo *d. tit. de devolut. n. 2.* 4

Quibus præmiſſis formo has concluſiones. Prima in exemptis immediate Papæ 5
ſubiectis, devolutio fit immediate ad Papam vel legatum de latere *per cap. licet c. ſicut de ſuppl. negli. prælat. Rom. conſ. 361. in caſu Rebuff. in § ſi quid vero in verbo ad alium de collat. in Concord. & d. tit. de devolut. num. 36 verſ. nono Io. de Selua tract. de beneficio par. 3 quæſt. 29 n. 4 Docte Abb. cap. grave n. 6. & 7. de offic. ord. idem ca. 2. de conceſſ præbend. & appoſite Guymer. ad pragm. ſanctionem tit. de collationib. §. quod ſi verb. gradatim.* Ratio eſt, Quia iſta devolutio iuxta determinationem Concilij Lateranenſis fit ad immediatum ſuperiorem, proximus autem ſuperior exemptorum eſt Papa *cap nulla diſt. 94 cap. autoritate cum ibi not. de privileg. in 6. Io. Selua d. n. 4.*

Limitandum eſt iuxta pragmaticam ſanctionem in Francia vigentem inter Leonem 10. & Franciſcum Regem quæ ius facit in Francia tantum, aliud eſt enim de iure teſte Rebuffo in Concordatis *Rubr. de collat. § ſi quis in vero in glo. verb. ad alium ſuperiorem verſ. in exemptus fol 628. & 629 & 630.* 6

Secunda, in exemptis non ſubiectis immediate Summo Pontifici ſed cuidam alteri Prælato fit devolutio ad Prælatum iſtum immediatum *Cardin. Clem. 1 qu. 3. de ſupplen. negli. Prælat.* Ratio eſt, quia devolutio fit de ſuperiore ad ſuperiorem gradatim, proximus autem immediatus Prælatus huiuſmodi exemptorum non eſt Papa, ſed alius inferior Prælatus, ergo, *DD. ubi glo. ca grave de offic. ord. Marcus delph. deciſ. 123. par. 1. Anfrerius in repet. Clem. 1. q. 10. n. 125. de offic. ord.* Ideo Prælato inferiore negligente, fit devolutio ad Abbatem qui ſuperior eſt penes quem ſunt iura quaſi Epiſcopalia conferendi *Cardin. d. Clem. una n. 6 q. 3. de ſuppl neglig.* 7

Tertia, ab exemptis regularibus fit devolutio ad ordinariorum qui Apoſtolica 8
auctoritate conferet *c. cum ſingula de præbend. in 6. d. Clem. una ubi Card. & DD. Rebuff. d. tit. de devolut. n. 32. DD c. 2. de conceſſ. præbend.* Idque niſi ſi Prælatus regularis habeat alium prælatum cui immediate ſubjiciatur, tum enim ad illum fiet devolutio, *Card. d. Clem. una q. 3. arg. gloſ ſuper verb. alia in Clem. attendenta de ſtatu Monach.*

an ſit diſpoſitio favorabilis vel odioſa, Priori comprehenduntur exempti, poſteriori minime *Fel.d.c.graue Petr. Andr Grammar.in c.1.n.109.de permut.benef.in 6 per not.*
2 *Fel.in ca.poſtulaſti n.4.verſ.circa glo.2.de reſcr.*qua de re etiam ſupra tractavimus *li.1. queſt.5.n.4.20. 21.& ſeqq.*

QVÆSTIO XXX.
Exemptis negligentibus ad quem devolvatur collatio.

SUMMARIUM.

1. *In cauſa negligentiæ aut moræ exempti ſubijciuntur ordinario.*
2 *Devolutio cur inſtituta.*
3. *Regulatur adinſtar appellationis.*
4. *Negligentia quando commiſſa cenſeatur.*
5. *In exemptis immediate ſubiectis Papa devolutio ſit ad Papam.*
6. *Id non procedit in Francia.*
7 *In exemptis alteri Prælato ſubiectis devolutio ſit ad Prælatum immediatum.*
8. *Ab exemptis regularibus devolutio ſit ad ordinarium fallit tamen ut hic.*
9 *Epiſcopo autoritate delegata negligente devolutio ſit ad legatum.*
10. *Facta devolutione quid ordinarius poſſit in exemptos.*
11. *Super altis exemptorum negligentiis ſe non intermiſcent niſi iure expreſſum ſit.*
12. *Capitulo negligente non ſit devolutio ad Prælatum.*
13. *Delegato Papa ad cognoſcendum de crimine negligente ordinarius ſupplebit.*
14. *Inferior non ſupplet negligentiam ſuperioru.*
15. *Niſi vertatur periculum animæ.*
16. *Requiritur interpellatio & monitio.*
17 *Negligentia non præſumitur.*
18. *Ea probatur per trinam denunciationē.*

PRæmitto primo, legiſlatoribus magnæ fuiſſe curæ, ut res non modo privatæ, ſed etiam publicæ, ea qua par erat diligentia adminiſtrarentur unde tot.tit. de ſupplenda iudicum & Prælatorum negligentia, leges & ſancita, quibus negligentia iudicis Eccleſiaſtici ſuppletur per laicum, & è contra *cap.ex tranſmiſſa ca.licet ex ſuſcepto de foro compet. Aufrer.de poteſt.Eccleſ.ſuper laicu n.24.29. 38. & de poteſt.ſæculari ſuper Eccleſiaſticis perſonis reg 4.n.48.Menoch.de ret.poſſ. Rem.3.q.52.n.354.ubi late,& nu.414.Spec.de compet.iud.addit §.1. verſ.23. n.27.Fel.cap.cum dilecta n.7.in fine de reſcript.*

1 Unde recte voluit Aufrerius, exemptos ſubjici ordinario ſi Pontifex ſeu eorum iudex ſine mora & notabili periculo adiri non poſſit. *Aufrerius in repet. Clem.1.qu.10.numer.3.verſ.unde in principali de offic.ordin.dixi infra quaeſt.50.& 51.* Præmitto ſe-
2 cundo, devolutionem ideo eſſe inventam ne Eccleſiæ diu maneant in ſuſpenſo, quod

quod valde diſpendioſum & damnoſum eſt Eccleſiis *cap. quam ſit de elect. in 6.* Tum ne iura Eccleſiaſtica diu maneant in incerto *arg. l. 1. ff. de uſu ca. Rebuff. in praxi benef. par. 1. tit de devolut. num. 8.*

Præmitto tertio, devolutionem fieri de ſuperiore in ſuperiorem gradatim uſque ad Papam, ad inſtar appellationis quæ iure civili gradatim fieri debebat idque iure communi & in materia indifferenti *cap. 2. ubi Abb. & cap. pen. & ult. de ſupp. neg. prælat. Cardin. Clem. 1 qu. 3. in fine eod. tit. Rebuff d. tit. de devolut. n. 7.*

Præmitto quarto, negligentiam cenſeri commiſſam ſi intra menſes ſex collatio 4
non fiat, idque ipſo iure de perſona in perſonam, ſeu de ſuperiore in ſuperiorem gradatim *cap cum noſtra cap dilectus cap. poſtulatis ubi Abb. de conceſſ. prab. cap. fin. de ſupp. negl. prælat.* In nonnullis autem dignitatibus maioribus brevius eſt tempus conſtitutum ut patet ex Rebuffo *d. tit. de devolut. n. 2.*

Quibus præmiſſis formo has concluſiones. Prima in exemptis immediate Papæ 5
ſubiectis, devolutio fit immediate ad Papam vel legatum de latere *per cap. licet c. ſicut de ſuppl. negli. prælat. Rom. conſ. 361. in caſu Rebuff. in § ſi quid vero in verbo ad alium de collat. in Concord. & d. tit. de devolut. num. 36 verſ. nono Io. de Selua tract. de beneficio par. 3 quæſt. 9 n. 4 Docte Abb. cap. grave n. 6. & 7. de offic. ord. idem ca. 2. de conceſſ prabend. & appoſite Guymer. ad pragm. ſanctionem tit. de collationib. §. quod ſi verb. gradatim.* Ratio eſt, Quia iſta devolutio iuxta determinationem Concilij Lateranenſis fit ad immediatum ſuperiorem, proximus autem ſuperior exemptorum eſt Papa *cap nulla diſt. 94 cap. autoritate cum ibi not. de privileg. in 6. Io. Selua d. n. 4.*

Limitandum eſt iuxta pragmaticam ſanctionem in Francia vigentem inter Leo- 6
nem 10. & Franciſcum Regem quæ ius facit in Francia tantum, aliud eſt enim de iure teſte Rebuffo in Concordatis *Rubr. de collat. § ſi quis in vero in glo. verb. ad alium ſuperiorem verſ. in exemptus fol 628. & 629 & 630.*

Secunda, in exemptis non ſubiectis immediate Summo Pontifici ſed cuidam al- 7
teri Prælato fit devolutio ad Prælatum iſtum immediatum *Cardin. Clem. 1. qu. 3. de ſupplen. negli. Prælat.* Ratio eſt, quia devolutio fit de ſuperiore ad ſuperiorem gradatim, proximus autem immediatus Prælatus huiuſmodi exemptorum non eſt Papa, ſed alius inferior Prælatus, ergo, *DD. ubi glo. ca grave de offic. ord. Marcus delph. deciſ. 123. par. 1. Anfrerius in repet. Clem. 1. q. 10. n. 125. de offic. ord.* Ideo Prælato inferiore negligente, fit devolutio ad Abbatem qui ſuperior eſt penes quem ſunt iura quaſi Epiſcopalia conferendi *Cardin. d. Clem. una n. 6 q. 3. de ſuppl negl.*

Tertia, ab exemptis regularibus fit devolutio ad ordinariorum qui Apoſtolica 8
auctoritate conferet *c. cum ſingula de prabend. in 6. d. Clem. una ubi Card. & DD. Rebuff. d. tit. de devolut. n. 32. DD c. 2. de conceſſ. prabend.* Idque niſi ſi Prælatus regularis habeat alium prælatum cui immediate ſubiiciatur, tum enim ad illum fiet devolutio, *Card. d. Clem. una q. 3. arg. gloſ. ſuper verb. alia in Clem. attendenta de ſtatu Monach.*

Digitized by Google

an ſit diſpoſitio favorabilis vel odioſa, Priori comprehenduntur exempti, poſteriori minime *Fel. d. c. graue Petr. Andr Grammar. in c. 1. n. 109. de permut. benef. in 6 per not.*
2 *Fel. in ca. poſtulaſti n. 4. verſ. circa glo. 2. de reſcr.* qua de re etiam ſupra tractavimus *li. 1. queſt. 5. n. 4. 20. 21. & ſeqq.*

QVÆSTIO XXX.

Exemptis negligentibus ad quem devolvatur collatio.

SUMMARIUM.

1. *In cauſa negligentia aut more exempti ſubijciuntur ordinario.*
2 *Devolutio cur inſtituta.*
3. *Regulatur adinſtar appellationis.*
4. *Negligentia quando commiſſa cenſeatur.*
5. *In exemptis immediate ſubiectis Papa devolutio fit ad Papam.*
6. *Id non procedit in Francia.*
7 *In exemptis alteri Pralato ſubiectis devolutio fit ad Pralatum immediatum.*
8. *Ab exemptis regularibus devolutio fit ad ordinarium fallit tamen ut hic.*
9 *Epiſcopo autoritate delegata negligente devolutio fit ad legatum.*
10. *Facta devolutione quid ordinarius poſſit in exemptos.*
11. *Super altis exemptorum negligentiis ſe non intermiſcent niſi iure expreſſum ſit.*
12. *Capitulo negligente non fit devolutio ad Pralatum.*
13. *Delegato Papa ad cognoſcendum de crimine negligente ordinarius ſupplebit.*
14. *Inferior non ſupplet negligentiam ſuperioru.*
15. *Niſi vertatur periculum anima.*
16. *Requiritur interpellatio & monitio.*
17 *Negligentia non praſumitur.*
18. *Ea probatur per trinam denunciatione͂.*

PRæmitto primo, legislatoribus magnæ fuiſſe curæ, ut res non modo privatæ, ſed etiam publicæ, ea qua par erat diligentia adminiſtrarentur unde tot. tit. de ſupplenda iudicum & Prælatorum negligentia, leges & ſancita, quibus negligentia iudicis Eccleſiaſtici ſuppletur per laicum, & è contra *cap. ex transmiſſa ca. licet ex ſuſcepto de foro compet. Aufrer. de poteſt. Eccleſ. ſuper laicu n. 24. 29. 38. & de poteſt. ſaculari ſuper Eccleſiaſticis perſonis reg 4. n. 48. Menocb. de ret. poſſ. Rem. 3. q. 52. n. 354. ubi late, & nu. 414. Spec. de compet. iud. addit §. 1. verſ. 23. n. 27. Fel. cap. cum dilecta n. 7. in fine de reſcript.*

1 Unde recte voluit Aufrerius, exemptos ſubjici ordinario ſi Pontifex ſeu eorum iudex ſine mora & notabili periculo adiri non poſſit. *Aufrerius in repet. Clem. 1. qu. 10. numer. 3. verſ. unde in principali de offic. ordin. dixi infra quaeſt. 50. & 51.* Præmitto ſe-
2 cundo, devolutionem ideo eſſe inventam ne Eccleſiæ diu maneant in ſuſpenſo,

quod

Digitized by Google

quod valde diſpendioſum & damnoſum eſt Eccleſiis *cap. quam ſit de elect. in 6.* Tum ne iura Eccleſiaſtica diu maneant in incerto *arg. l. 1. ff. de uſu ca. Rebuff. in praxi benef. par. 1. tit de devolut. num.* 8.

Præmitto tertio, devolutionem fieri de ſuperiore in ſuperiorem gradatim uſque ad Papam, ad inſtar appellationis quæ iure civili gradatim fieri debebat idque iure communi & in materia indifferenti *cap. 2. ubi Abb. & cap. pen. & ult. de ſupp. neg. pralat. Cardin. Clem. 1 qu. 3. in fine eod. tit. Rebuff d. tit. de devolut. n. 7.*

Præmitto quarto, negligentiam cenſeri commiſſam ſi intra menſes ſex collatio non fiat, idque ipſo iure de perſona in perſonam, ſeu de ſuperiore in ſuperiorem gradatim *cap cum noſtru cap dilectus cap. poſtulatis ubi Abb. de conceſſ. prab. cap. fin. de ſupp. negl. prælat.* In nonnullis autem dignitatibus maioribus brevius eſt tempus conſtitutum ut patet ex Rebuffo *d. tit. de devolut. n. 2.* 4

Quibus præmiſſis formo has concluſiones. Prima in exemptis immediate Papæ ſubiectis, devolutio fit immediate ad Papam vel legatum de latere *per cap. licet c. ſicut de ſuppl. negli. pralat. Rom. conſ.* 361. *in caſu Rebuff. in § ſi quid vero in verbo ad alium de collat. in Concord. & d. tit. de devolut. num. 36 verſ. nono Io. de Selua tract. de beneficio par. 3 quæſt. 19 n. 4 Docte Abb. cap. grave n. 6. & 7. de offic. ord. idem ca. 2. de conceſſ prabend. & apposite Guymer. ad pragm. ſanctionem tit. de collationib. §. quod ſi verb. gradatim.* Ratio eſt, Quia iſta devolutio iuxta determinationem Concilij Lateranenſis fit ad immediatum ſuperiorem, proximus autem ſuperior exemptorum eſt Papa *cap nulla diſt. 94 cap. autoritate cum ibi not. de privileg. in 6. Io. Selua d. n. 4.* 5

Limitandum eſt iuxta pragmaticam ſanctionem in Francia vigentem inter Leonem 10. & Franciſcum Regem quæ ius facit in Francia tantum, aliud eſt enim de iure teſte Rebuffo in Concordatis *Rubr. de collat. § ſi quis in vero in glo. verb. ad alium ſuperiorem verſ. in exemptus fol 628. & 629 & 630.* 6

Secunda, in exemptis non ſubiectis immediate Summo Pontifici ſed cuidam alteri Prælato fit devolutio ad Prælatum iſtum immediatum *Cardin. Clem. 1. qu. 3. de ſupplen. negli. Pralat.* Ratio eſt, quia devolutio fit de ſuperiore ad ſuperiorem gradatim, proximus autem immediatus Prælatus huiuſmodi exemptorum non eſt Papa, ſed alius inferior Prælatus, ergo, *DD. ubi glo. ca grave de offic. ord. Marcus delph. deciſ. 123. par. 1. Anfrerius in repet. Clem. 1. q. 10. n. 125. de offic. ord.* Ideo Prælato inferiore negligente, fit devolutio ad Abbatem qui ſuperior eſt penes quem ſunt iura quaſi Epiſcopalia conferendi *Cardin. d. Clem. una n. 6 q. 3. de ſuppl neglig.* 7

Tertia, ab exemptis regularibus fit devolutio ad ordinariorum qui Apoſtolica auctoritate conferet *c. cum ſingula de prabend. in 6. d. Clem. una ubi Card. & DD. Rebuff. d. tit. de devolut. n. 32. DD c. 2. de conceſſ. prabend.* Idque niſi ſi Prælatus regularis habeat alium prælatum cui immediate ſubiiciatur, tum enim ad illum fiet devolutio, *Card. d. Clem. una q. 3. arg. gloſ. ſuper verb. alia in Clem. attendenti a de ſtatu Monach.* 8

Digitized by Google

an ſit diſpoſitio favorabilis vel odioſa, Priori comprehenduntur exempti, poſteriori
2 minime *Fel. d. c. graue Petr. Andr Grammar. in c. 1. n. 109. de permut. benef. in 6 per not. Fel. in ca. poſtulaſti n. 4. verſ. circa glo. 2. de reſcr.* qua de re etiam ſupra tractavimus *li. 1. quæſt. 5. n. 4. 20 21. & ſeqq.*

QVÆSTIO XXX.

Exemptis negligentibus ad quem devolvatur collatio.

SUMMARIUM.

1. *In cauſa negligentiæ aut moræ exempti ſubijciuntur ordinario.*
2 *Devolutio cur inſtituta.*
3. *Regulatur adinſtar appellationis.*
4. *Negligentia quando commiſſa cenſeatur.*
5. *In exemptis immediate ſubiectis Papæ devolutio fit ad Papam.*
6. *Id non procedit in Francia.*
7 *In exemptis alteri Prælato ſubiectis devolutio fit ad Prælatum immediatum.*
8. *Ab exemptis regularibus devolutio fit ad ordinarium fallit tamen ut hic.*
9 *Epiſcopo autoritate delegata negligente devolutio fit ad legatum.*
10. *Facta devolutione quid ordinarius poſſit in exemptos.*
11. *Super altis exemptorum negligentiis ſe non intermiſcent niſi iure expreſſum ſit.*
12. *Capitulo negligente non fit devolutio ad Prælatum.*
13. *Delegato Papæ ad cognoſcendum de crimine negligente ordinarius ſupplebit.*
14. *Inferior non ſupplet negligentiam ſuperioru.*
15. *Niſi vertatur periculum animæ.*
16. *Requiritur interpellatio & monitio.*
17 *Negligentia non præſumitur.*
18. *Ea probatur per trinam denunciatione͂.*

PRæmitto primo, legiſlatoribus magnæ fuiſſe curæ, ut res non modo privatæ, ſed etiam publicæ, ea qua par erat diligentia adminiſtrarentur unde tot. tit. de ſupplenda iudicum & Prælatorum negligentia, leges & ſancita, quibus negligentia iudicis Eccleſiaſtici ſuppletur per laicum, & è contra *cap. ex tranſmiſſa ca. licet ex ſuſcepto de foro compet. Aufrer. de poteſt. Eccleſ. ſuper laicu n. 24. 29. 38. & de poteſt. ſæculari ſuper Eccleſiaſticu perſonis reg 4. n. 48. Menoch. de ret. poſſ. Rem. 3. q. 52. n. 354. ubi late, & nu. 414. Spec. de compet. iud. addit §. 1. verſ. 23. n. 27. Fel. cap. cum dilecta n. 7. in fine de reſcript.*

1 Unde recte voluit Aufrerius, exemptos ſubjici ordinario ſi Pontifex ſeu eorum iudex ſine mora & notabili periculo adiri non poſſit. *Aufrerius in repet. Clem. 1. qu. 10. numer. 3. verſ. unde in principali de offic. ordin. dixi infra quæſt. 50. & 51.* Præmitto ſe-
2 cundo, devolutionem ideo eſſe inventam ne Eccleſiæ diu maneant in ſuſpenſo,

quod

quod valde diſpendioſum & damnoſum eſt Eccleſiis *cap. quam ſit de elect. in 6.* Tum ne iura Eccleſiaſtica diu maneant in incerto *arg. l. 1. ff. de uſu ca. Rebuff. in praxi benef. par. 1. tit de devolut, num. 8.*

Præmitto tertio, devolutionem fieri de ſuperiore in ſuperiorem gradatim uſque ad Papam, ad inſtar appellationis quæ iure civili gradatim fieri debebat idque iure communi & in materia indifferenti *cap. 2. ubi Abb. & cap. pen. & ult. de ſupp. neg. pralat. Cardin, Clem. 1 qu. 3. in fine eod. tit. Rebuff d. tit. de devolut. n. 7.*

Præmitto quarto, negligentiam cenſeri commiſſam ſi intra menſes ſex collatio non fiat, idque ipſo iure de perſona in perſonam, ſeu de ſuperiore in ſuperiorem gradatim *cap cum noſtru cap dilectus cap. poſtulatis ubi Abb. de conceſſ. prab. cap. fin. de ſupp. negl. prælat.* In nonnullis autem dignitatibus maioribus brevius eſt tempus conſtitutum ut patet ex Rebuffo *d. tit. de devolut. n. 2.* 4

Quibus præmiſſis formo has concluſiones. Prima in exemptis immediate Papæ ſubiectis, devolutio fit immediate ad Papam vel legatum de latere *per cap. licet c. ſicut de ſuppl. negli. prælat. Rom. conſ. 361. in caſu Rebuff. in § ſi quid vero in verbo ad alium de collat. in Concord. & d. tit. de devolut. num. 36 verſ. nono Io. de Selua tract. de beneficio par. 3 quaſt. 9 n. 4 Docte Abb. cap. grave n. 6. & 7. de offic. ord. idem ca. 2. de conceſſ prabend. & appoſite Guymer. ad pragm. ſanctionem tit. de collationib. §. quod ſi verb. gradatim.* Ratio eſt, Quia iſta devolutio iuxta determinationem Concilij Lateranenſis fit ad immediatum ſuperiorem, proximus autem ſuperior exemptorum eſt Papa *cap nulla diſt. 94 cap. autoritate cum ibi not. de privileg. in 6. Io. Selua d. n. 4.* 5

Limitandum eſt iuxta pragmaticam ſanctionem in Francia vigentem inter Leonem 10. & Franciſcum Regem quæ ius facit in Francia tantum, aliud eſt enim de iure teſte Rebuffo in Concordatis *Rubr. de collat. § ſi quis in vero in glo. verb. ad alium ſuperiorem verſ. in exemptus fol 628. & 629 & 630.* 6

Secunda, in exemptis non ſubiectis immediate Summo Pontifici ſed cuidam alteri Prælato fit devolutio ad Prælatum iſtum immediatum *Cardin. Clem. 1. qu. 3. de ſupplen. negli. Prælat.* Ratio eſt, quia devolutio fit de ſuperiore ad ſuperiorem gradatim, proximus autem immediatus Prælatus huiuſmodi exemptorum non eſt Papa, ſed alius inferior Prælatus, ergo, *DD. ubi glo. ca grave de offic, ord. Marcus delph. deciſ. 123. par. 1. Anfrerius in repet. Clem. 1. q. 10. n. 125. de offic. ord.* Ideo Prælato inferiore negligente, fit devolutio ad Abbatem qui ſuperior eſt penes quem ſunt iura quaſi Epiſcopalia conferendi *Cardin. d. Clem. una n. 6 q. 3. de ſuppl neglig.* 7

Tertia, ab exemptis regularibus fit devolutio ad ordinariorum qui Apoſtolica auctoritate conferet *c. cum ſingula de prabend. in 6. d. Clem. una ubi Card. & DD. Rebuff. d. tit. de devolut. n. 32. DD c. 2. de conceſſ. prabend.* Idque niſi ſi Prælatus regularis habeat alium prælatum cui immediate ſubiiciatur, tum enim ad illum fiet devolutio, *Card. d. Clem. una q. 3. arg. gloſ. ſuper verb. alia in Clem. attendenta de ſtatu Monach.* 8

Digitized by Google

quod valde diſpendioſum & damnoſum eſt Eccleſiis *cap. quam ſit de elect. in 6.* Tum ne iura Eccleſiaſtica diu maneant in incerto *arg. l. 1. ff. de uſu ca. Rebuff. in praxi benef. par. 1. tit de devolut. num. 8.*

Præmitto tertio, devolutionem fieri de ſuperiore in ſuperiorem gradatim uſque ad Papam, ad inſtar appellationis quæ iure civili gradatim fieri debebat idque iure communi & in materia indifferenti *cap. 2. ubi Abb. & cap. pen. & ult. de ſupp. neg. prælat. Cardin. Clem. 1 qu. 3. in fine eod. tit. Rebuff d. tit. de devolut. n. 7.*

Præmitto quarto, negligentiam cenſeri commiſſam ſi intra menſes ſex collatio non fiat, idque ipſo iure de perſona in perſonam, ſeu de ſuperiore in ſuperiorem gradatim *cap cum noſtru cap dilectus cap. poſtulatis ubi Abb. de conceſſ. præb. cap. fin. de ſupp. negl. prælat.* In nonnullis autem dignitatibus maioribus brevius eſt tempus conſtitutum ut patet ex Rebuffo *d. tit. de devolut. n. 2.* 4

Quibus præmiſſis formo has concluſiones. Prima in exemptis immediate Papæ ſubiectis, devolutio fit immediate ad Papam vel legatum de latere *per cap. licet c. ſicut de ſuppl. negli. prælat. Rom. conſ. 361. in caſu Rebuff. in § ſi quid vero in verbo ad alium de collat. in Concord. & d. tit. de devolut. num. 36 verſ. nono Io. de Selua tract. de beneficio par. 3 quæſt. 9 n. 4 Docte Abb. cap. grave n. 6. & 7. de offic. ord. idem ca. 2. de conceſſ præbend. & appoſite Guymer. ad pragm. ſanctionem tit. de collationib. §. quod ſi verb. gradatim.* Ratio eſt, Quia iſta devolutio iuxta determinationem Concilij Lateranenſis fit ad immediatum ſuperiorem, proximus autem ſuperior exemptorum eſt Papa *cap nulla diſt. 94 cap. autoritate cum ibi not. de privileg. in 6. Io. Selua d. n. 4.* 5

Limitandum eſt iuxta pragmaticam ſanctionem in Francia vigentem inter Leonem 10. & Franciſcum Regem quæ ius facit in Francia tantum, aliud eſt enim de iure teſte Rebuffo in Concordatis *Rubr. de collat. § ſi quis in vero in glo. verb. ad alium ſuperiorem verſ. in exemptus fol 628. & 629 & 630.* 6

Secunda, in exemptis non ſubiectis immediate Summo Pontifici ſed cuidam alteri Prælato fit devolutio ad Prælatum iſtum immediatum *Cardin. Clem. 1. qu. 3. de ſupplen. negli. Prælat.* Ratio eſt, quia devolutio fit de ſuperiore ad ſuperiorem gradatim, proximus autem immediatus Prælatus huiuſmodi exemptorum non eſt Papa, ſed alius inferior Prælatus, ergo, *DD. ubi glo. ca grave de offic. ord. Marcus delph. deciſ. 123. par. 1. Anfrerius in repet. Clem. 1. q. 10. n. 125. de offic. ord.* Ideo Prælato inferiore negligente, fit devolutio ad Abbatem qui ſuperior eſt penes quem ſunt iura quaſi Epiſcopalia conferendi *Cardin. d. Clem. una n. 6 q. 3. de ſuppl neglig.* 7

Tertia, ab exemptis regularibus fit devolutio ad ordinariorum qui Apoſtolica auctoritate conferet *c. cum ſingula de præbend. in 6. d. Clem. una ubi Card. & DD. Rebuff. d. tit. de devolut. n. 32. DD c. 2. de conceſſ. præbend.* Idque niſi ſi Prælatus regularis habeat alium prælatum cui immediate ſubjiciatur, tum enim ad illum fiet devolutio, *Card. d. Clem. una q. 3. arg. gloſ. ſuper verb. alia in Clem. attendenta de ſtatu Monach.* 8

9 Quarta Epiſcopo qui auctoritate Apoſtolica conferre debet negligente devolutio fit ad legatum Provinciæ qui auctoritate Apoſtolica conferre poterit quemadmodum poſt longam diſputationem concludit Ioannes de Selva *tract. de beneficio part.3.qu.66.n.5.uſque ad finem & par.2.qu.3.n.53. & ſeqq.* cui tamen nominatim adverſatur Rebuff.*d.tit.de devolut.n.37.*

10 Quinta, Epiſcopi & alij quicunque facta devolutione omnia adverſus exemptos exercere poſſunt ſine quibus collatio effectum ſortiri non poſſet *cap. prudentiam cap.preterea de offic.deleg.l.2. ff.de iuriſ.om.iud. præſes loci à conſequenti ad anteced.* pro cuius uberiori diſquiſitione videri poterunt quæ infra tradentur *eod.lib. quæſt.33.*

11 Sexta, ordinarij ſuper aliis exemptorum negligentiis ſe intromiſcere non poſſunt niſi quatenus à iure aliter expreſſum aut virtualiter conceſſum reperiatur *Cardinal.Clem unica.n.15.in fine de ſupplenda negl.prælat.*

12 Septima, Capitulo exempto negligente, non fit devolutio ad Prælatum ſive Epiſcopum, vel è contra *Marcus deciſ.Delchmali 1235.par.1.Cardin d. Clem un n.5.q.2.* tum enim ceſſat ratio communis, quæ eſt fundamentum hujusmodi devolutionis, quemadmodum tradit Guymer.*ad pragmat.ſanctionem tit.de collation. §. quod ſi in glo.verb.ſuperiorem.*

13 Octava, Si delegatus Papæ datus ad cognoſcendum de crimine alicuius eſt negligens ita quod criminoſus in peccato perſeverat ordinarius debebit ſupplere & punire eiuſmodi criminoſum non obſtante quod delegatus inceperit cognoſcere *tex. cap.ſignificavit ubi Abbas de offic.ord.glo.ca.cum venerabilis in verb.paſchalis de præſcript.*
14 non obſtat quod ordinarius velut inferior intromiſcere ſe non poſſit cauſis delegatis *cap.ad hæc cap.ut noſtrum de appellat.cap.ſtuduiſti de offic.de leg.*

15 Quia id non obtinent quando vertitur periculum animæ vel peccati *cap.Dominus noſter.23.q.2.c.qui ſine peccato 3.q.7.l.ſi appellationem C.de appellat.glo c.cum ſit generale de foro compet.* Secus ſi cauſa eſſet pecuniaria tum enim etiamſi delegatus eſſet negligens, eſſet ad Papam recurrendum *Hoſt & Abb.d.cap.ſignificavit.*

16 Notandum tamen in caſu hujus concluſionis ordinarium non poſſe procedere niſi delegato prius antemonito, ac ipſa pare ut litem proſequantur, quia quando certum tempus non eſt ſtatutum à iure vel homine ad expediendum aliquem actum, requiritur præambula monitio, ut probetur negligentia ac præfixo ceti termini infra quem actus expediatur *Innoc. cap.extirpandæ §. quia vero de prabend. Card. conſ 50.Bald.auth.hoc amplius col.4 C.de fideicom. Alex.l.ita ſtipulatus col.5.de verb.oblig.facit tex.ca.ſi capitulo de conceſſ prab.in 6.Rota dec 528 in antiq*

17 Quibus congruit doctrina Rotæ noviſſ.*dec.514.n.3.& ſeq.par.1.* negligentiam non præſumi, ſed probandam eſſe *l.3.§:ſi ad diem ff.de Re Milit. Afflict.dec.13,nu 18.*
18 *Grat.conſ.100.num.1.lib.2.* probarique per trinam interpellationem ad effectum ut poſſint

poſſit appellari negotiumque devolui ad ſuperiorem *Ioan. And. in cap. dilecto de appellat. Fel cap. propoſuiſti, De foro comp. Dec. & Abb. in cap. ex parte de appell.* qui tamen modus probandi negligentiam, alios modos non excludit, ut ibidem Rota *n. 5.* atteſtatur *per not. Barbat. in cap. Cæterum num. 11. de iudic. adde ſupra lib. 1. queſt. 6. num. 19. & 20.*

QVÆSTIO XXXI.

Beneficia exempta quis unire poſſit.

SUMMARIUM.

1. *Vniones regulariter fiunt per ordinarios.*
2. *Ordinarij appellatione qui comprehendantur.*
3. *Ordinarius non unit beneficia exempta.*
4. *Legatus à latere unit beneficia exempta*
5. *Legati à latere varia poteſtas.*
6. *Prælatus immediatus exemptorum unit beneficia exempta.*
7. *Ordinarius an Eccleſiam ſibi ſubiectam uniat Eccleſiæ exemptæ.*
8. *Quid de legato Sedis Apoſtolicæ.*
9. *An interponat autoritatem in alienatione rerum Eccleſiæ ſitarum extra Provinciam ſi Eccleſia ſita ſit in eius Provincia.*

Regulariter uniones Eccleſiarum fieri debent per locorum ordinarios *Clem. 1. § ad hoc de ſtatu Monach. ubi glo. verb. ordinarios cap. ſicut unire de exceſſib. prælat. Petr. de Peruſ. de unionib. Eccleſ. c. 4. n. 11. & ſeq.* quorum nomine intelligo Epiſcopos eorumve ſuperiores Archiepiſcopos, Patriarchas ad quos de jure communi hoc pertinet *d. cap. ſicut Clem un. de reb. Eccleſ. non alien. Caccialupus tract. de unionibus artic. 4 num. 5. verſ. tertio quæro dixi lib. 1. c. 1. num. 9.* ſeu alios quoſcunque inferiores qui Eccleſias ſibi pleno iure & quaſi Epiſcopalia præſcripſerunt, aut ex privilegio obtinent *cap. auditis de præſcript. cap. accedentibus de exceſſib. prælat. docte Caccialup. ubi ſupra art. 3 num. 21 & ſeq. Petr. de Peruſio d. num. 21 & 22.* vel ut pulchre explicat Flaminius Pariſius *tract. de reſig. benef. li 3 q. 11.* Sub verbo ordinarij (inquit) intelligo omnes habentes iuriſdictionem ordinariam, ut tradit Geminianus *in cap. 2. de conſtit in 6 Silveſter verb. excommunicatio 8. n. 92. Abb. cap cum ad Eccleſiarum num. 1. de offic. ord Bellam. conſ. 30. Bero conſ. 24. lib. 1. Dec. conſ. 121. Abb. cap. ut fama num. 6. de ſent excom.* 1 2

Ideoque, quando Concil. Trid. nominatim committit aliquid ordinariis id non modo commiſſum cenſetur Epiſcopis, ſed indiſtincte quibuſvis aliis ordinariis imo

Digitized by Google

etiam vicario Epiſcopi , quippe quod is habere dicatur iuriſdictionem ordinariam
ac eſſe ordinarius *Barth. l. 1. § ab eo n. 1. verſ. quod patet ff quis & quo appell. Rot. dec. de
offic. vicar. in novis Iaſon in rubr. de offic. eius. n. 2. ubi Alex. n. 15.* & eſt communis iuxta
Abbatem *cap. ſi quis contra Clericum n. 29. de foro compet Flamin. ubi ſupra d. qu. 11.* a-
liud certe ſi committeretur diœceſano, tum quia quivis ordinarius non comprehen-
deretur quod à nobis ſupra ut memini ſatis notatum eſt *lib 1. qu 1. n 9 & ſeqq.*

Quibus præmiſſis, dico ordinarium unire non poſſe beneficia ſeu Eccleſias ex-
3 empras, ſed ſolius Pontificis eſſe iura & uniones revocare *Rebuff in praxi benef. par. 1.
tit. de unionis revocatione.* Ratio eſt, quia cum unire ſpectat ad ordinarium exempti
non habent alium ordinarium, quam Papam cui immediate ſubiciuntur *c. autori-
tate de privileg. in 6. Lapus Card. & DD Clem 1. §. cum hoc de ſtatu Monach Petr. de Pe-
ruſio d. c. 4. n. 25. c veniens de verb ſig. in 6. c. cum nullus in fin. de temp ord. in 6.*

Declaratur primo hæc concluſio quod licet ſolius Pontificis ſit unire exempta
4 tamen Legatus à latere unire poterit *Petr. de Peruſ. d. cap. 4. n. 8.* Licet valde dubitet
Caccialupus *ubi ſupra art. 3. n. 2. uſque ad n. 16.* Ratio eſt, quia eiuſmodi legatus re-
putatur diœceſanus ſeu ordinarius locorum & perſonarum exemptarum *ca. venien-
tes de verb. ſig. in 6. c. 1 de offic. leg. & ca. quod tranſlationem.* Hinc eſt quod transferre
poſſit prælatos exemptos ad aliam Eccleſiam confirmetq; electiones eorundem *ca.
ſi Abbatem de elect. in 6. dixi eod lib. q. 5.* concedat licentiam ut in locis exemptis fiant
oratoria & capellæ licet Papa dixerit fieri id non poſſe ſine licentia ſpeciali Sedis
Apoſtolicæ, ſoli enim legati à latere veniunt ſub Appellatione ſanctæ Sedis ut ſupra
copioſius à nobis notatum eſt *li. 2. q. 2. d. c autoritate ubi glo. in verb Sedis.*

Declaratur ſecundo, prædicta obtinere in immediate ſubjectis Summo Pontifi-
6 ci, in exemptis enim ab Epiſcopo ſed ſubjectis alteri cuidam Prælato exempto haud
dubio is poterit Eccleſias ſibi hoc modo pleno iure ſubiectas unire. Ratio eſt, quia
eiuſmodi prælatus habet juriſdictionem ordinariam & quaſi Epiſcopalem *dixi ſu-
pra eod. lib. q. 20 late Caccialupus de unionib. art 3. n. 21. & 22.* ita quod omnia ea exer-
cere poſſit in ſuos ſubditos quæ Epiſcopi conſueverunt in proprios *dixi ſupra li. 1.
queſt. 17. verſ. quæritur quinto*

Declaratur tertio, ſecundum Lapum hæc procedere in unione locorum exemp-
7 torum ad invicem facienda & quæ ſubſunt immediate Papæ ſecus ſi alij quia tunc
ſufficit conſenſus illius cui ſubſunt, nec requiritur licentia Papæ item ſecus ſi utrum-
que non eſt exemptum unde (inquit) Epiſcopus poteſt Eccleſiam ſibi ſubjectam
in qua exemptus habet inſtitutionem & deſtitutionem rectoris unire monaſterio
exempto *Lapus d Clem. 1. §. ad hoc per c. cum dilectus in fin quod met. cauſa c. ſuarum
in pr. de privil. Innoc. & Hoſt. c. inter dilectos de donat. Card. d. § ad hoc ubi docte Caccialup.
d art. 4. n 7* quod tamen dubitatione non caret propter autoritatem Petri de Peru-
ſio contra ſententiis *d tract. de unionib. ca. 4. n. 10.* qui ſic loquitur.

Sed

Sed quæritur, an legatus Sedis Apoſtolicæ Eccleſiam ſibi ſubiectam iure legationis poſſet unire Eccleſiæ immediate Papæ ſubiectæ videtur quod ſic per ea quæ diçit Abbas *in Clem.* 1. § *ad hoc de ſtatu Monach.* ubi dicit quod Epiſcopus Eccleſiam ſibi ſubjectam poteſt unire monaſterio exempto, etiamſi Abbas habeat in illo monaſterio inſtitutionem & deſtitutionem. Præterea quoad poteſtatem uniendi conſiderandum eſt an Eccleſia unita ſubiecta ſit Prælato unienti *ca. ſicut unire de exceſſ. prælat.* Nihilominus dicendum videtur quod legatus unire non poſſit Eccleſiam jure legationis ſibi ſubjectam alteri Eccleſiæ immediate Pontifici ſubjectæ. Ratio, quia in unione requiritur cauſæ cognitio, quæ reſpicit non ſolum Eccleſiam unitam ſed etiam Eccleſiam cui fit unio, an autem ſubſit cauſa reſpectu Eccleſiæ cui fit unio non poteſt legatus cognoſcere, ſed ſolus Papa, non enim poteſt legatus Eccleſiam ſibi ſubjectam unire Eccleſiæ ſitæ extra ſuam provinciam. Nec ſimiliter Epiſcopus unire Eccleſiam ſibi ſubiectam Eccleſiæ exemptæ aut conſtitutæ extra ſuam diœceſim, quandoquidem in unione autoriſanda requiritur ut utraque Eccleſia autoriſanti ſit ſubjecta *d. cap. ſicut unire.* Ita ille. 8

Ex eodem fonte ſunt quæ ſupra notavimus, quærendo utrum legatus vel Epiſcopus autoritatem interponere poſſit in alienatione rerum Eccleſiæ extra provinciam ſi Eccleſia ſit ſita in provincia id enim plurimum controverti tum ex Villadiego tum ex Bertachino oſtendimus *eod. lib. qu.* 2. 9

QUÆSTIO XXXII.

Exemptus delinquens intra Diœceſim Epiſcopi an poſſit ab eo puniri.

SUMMARIUM.

1. *Argumenta opinionis affirmativa.*
2. *Rationes opinionis negativa quæ vera eſt.*
3. *Proconſul non cognoſcit de cauſis Fiſcalibus.*
4. *Epiſcopus punit aliquando exemptos autoritate delegata.*
5. *Opinio affirmativa ſuſtinetur in exemptione reali, negativa vero in perſonali.*

PRo parte affirmativa eſt quod ratione delicti quis ſortiatur forum non ſuum 1
Auth qua in provincia C. ubi de crimine Auth. de mandat. Principum §. quod ſi delinquentes col. 3 l. t. C. ubi ſenatores late Hoſtienſ. in ſumma de foro compet. num 6. nullo obſtante privilegio vel exemptione, ſiquidem reatus omnem honorem excludit, *d. l. C. ubi Senatores* & fruſtra legem aut privilegium invocat qui ſpe illius communitatis delinquit, ex quo prætextu privilegiorum creſcere non debeat flagi-

flagitiorum auctoritas *cap.fin.de immunit.Eccleſ.cap. qui fruſtra,de uſuris,l.2.C.de privil.ſcbol.lib.*11.

Præterea, Exemptio conceſſa eſt propter oppreſſionem ordinarij, *dixi ſupra lib.*1. *quæſt.*1. Ergo, ſi exemptus delinquendo opprimit ordinarium, amittere debet privilegium ut puniatur in loco, in quo deliquit *text. in cap. privilegium* 11.*q.*3.*cap.recolentes* §.1.*de ſtatu Monach.Abbas in cap.fin.de verb.ſignif.& in cap* 1.*ne clerici vel Monachi.* Paucis nec conſuetudo nec lex nec pactum nec appellatio delinquenti debet eſſe præſidio *cap.fin de conſuet.cap.fin de præſcript.l.ſi unus* §.*pacto ff.de pact.cap. cum ſpeciali* §.*porro de appellat.c.licet de offic.ordin.cap.tuarum* §.1.*in fin.de privil.*

2 Pro contraria autem opinione, quæ & vera eſt, ſunt textus expreſſi *c.frater noſter* 16.*q.*1.*c.ſicut nobis* §.*fin.de ſuppl.negl. prælat.ibi niſi à iuriſdictione tua exempta ſint & c.in ſingulis* §.*ordinetur c.& qua* §.*hac eadem de ſtatu Monach.c.cum & plantare* §.*fin. de privilegijs.* Confirmaturq; à ſimili, ſicut enim ordinatus à Papa propter excellentiam manus Papæ, alibi ordinari non poteſt *ca.cum in diſtribuendis de tempor.ordin. dixi lib.*1.*cap.*21. ita nec immediate ei ſubjectus ab alio iudicari poteſt *arg. cap.ad abolendam* §.*fin.de hæretic.cap.nullus Epiſcopus de paroch.* ad inſtar Proconſulis, qui licet maior ſit poſt Principem, tamen de cauſis fiſcalibus ſeſe intromiſcere non poteſt
3 *l.ne quicquam* § *ubi ff.de offic.proconſul.* Poſtremo, ſtant pro hac concluſione omnes autoritates, quas parte ſecunda attuli in quæſtione quarta, & aliquot ſequentibus, quas non operæ pretium ſit hic repetere.

4 Non autem obſtant argumenta contraria, quia ſi Epiſcopus quandoque exemptos punit, id facit autoritate Apoſtolica *d.c.ad abolendam* non autem propria, ideoque, non tam ipſe quam Pontifex judicare & exemptos punire cenſendus eſt *arg.c.inter corporalia* § *ſed neque de tranſlat.Epiſcopi v.ſupra par.*2.*quæſt.*14. Quæ omnia Hoſtienſis curioſe & longe lateque perſequitur *in ſumma de privilegijs num* 11.
5 12.*uſque ad finem ut dixi ſuccincte lib.*2 *quæſt.*45.*caſu* 20.*& caſu* 1. Porro, opinio affirmativa ſuſtinetur in exemptione reali, at vero contraria in exemptione perſonali, uti liquet ex notatis alibi à nobis *d.caſu* 20.
*& li.*1.*quæſt.*2.*n.*4.*& ſeqq.*

QVÆ-

QVÆSTIO XXXIII.

Epiſcopus an poſſit punire exemptos in caſu ſibi à iure permiſſo non obtemperantes.

SUMMARIUM.

1. *Cui conceditur conſequens conceditur antecedens.*
2. *Lapi & Card. opinio eſt quod Epiſcopus hoc in caſu cogere aut punire non poſsit exemptos.*
2. *Regula cui conceditur conſequens. &c. non procedit in ſpiritualiter reſervatis Papa.*
4. *Diſtinctio inter exemptiones immediatas, & mediatas.*

Videtur quod ſic, quia cui conceditur conſequens, conceditur etiam antece- 1
dens, & cui jurisdictio data eſt, ea quoque conceſſa eſſe videntur, ſine quibus juriſdictio explicari non poteſt, velut eſt punitio, coercitio, executio, *tex. ubi glo. &*
DD. l. cui iuriſdictio ff. de iuriſd. om. iud. latiſsime Praſes in loco à conſequenti ad anteced. 2
Nihilominus tamen Lapus & Cardinalis *in Clem. Archiepiſcopo §. fin. n. 5. de privil. v. Card. Clem. 1. n. de ſent. excom.* contra cenſuerunt, nempe quod Epiſcopus agere debeat coram ſuperiore exemptorum, ut eos cogat ad parendum, ac non parentes puniat *arg. c. nullius de iure patr. Lap. & Card. ubi ſupra* quod etiam alibi videtur voluiſſe Abbas *cap. fin. n. 5 verſ. Si vero populus de cleric. peregrin. ubi DD. adde ſupra eod. lib. quaeſt. 15. n. 7. & infra eod. libro. quaeſt. 64.* Qui punctus cum ſit prolixioris diſquiſitionis, brevitatis cauſa legi poterit Præſes citatus aliquot in locis & alibi Doctores *d. l. cui iuriſdictio Barth. l. à divo Pio in pr. ff. de re iudic. tetigiq; idem ſupra li. 4 quaeſt. 14. n. 7. Praſes. d. loco à conceſsione antecedentis verſ. tertio limitatur*, ubi dicit d. l. 2. non
obtinere in ſpecialiter reſervatis Principi quales eſſe certæ ſpeciei exemptos nos eti- 3
am alibi diximus *d. lib. 1. cap. 2. lib. 2. cap. 5. verſ Secundo & verſ. tertio. cum ſeqq. & cap. 29. in fine.*

4 Paucis, diſtinguendum videtur inter exemptos immediate Papæ ſubiectos, & alteri cuidam Prælato inferiori, quemadmodum in diſcurſu huius operis frequenter inſinuavimus.

QVAE-

QVAESTIO XXXIV.

Exempti an teneantur Epiſcopo ad ius reverentiale.

SUMMARIUM.

1. Exemptiones unde originem ſumant.
2. Opinio negativa.
3. Opinio affirmativa.
4. Iacobus Puteus utramque conciliat.

1 DIximus initio huius tractatus Exemptiones ortas à ſimilitudine iuris emancipationum manumiſſionum, cæterorumque iurium quibus ex poteſtate ſuperioris aliquis eripitur, *lib. 1. queſt. 1. late Rebuff. reſponſ.* 142. Unde non ſine cauſa in hac materia dubitatum reperitur, an exempti ad inſtar libertorum Epiſcopo ad ius reverentiale teneantur. juxta tex. l. fin. in verb. reverentiam ubi glo. & DD. C. de bonis libert. in quo articulo ſunt etiam pugnantes ſententiæ.

Pro negativa eſt Pariſius Flaminius, ac ante illum Iacobus Puteus *ille de reſig.*
2 *benefic. lib 3 cap. 11. hic deciſione* 11. 5. *par.* 3.

Atè contra, pro affirmativa Caſtrenſ. *l. ſed ſi hac lege §. patronum n. 4. cum Apoſt. ff.*
3 *de in jus vocando Oldra. conſ* 224. *Rom ſing.* 482 *per tex. in l. fin. ubi Bal. & Barth. & Apoſt. in verb. reverentiam C. de bonis libert. Balbus tract. de præſcript. part. 1. quintæ partis q. 11 nu. 6. Felin. in cap. cum inter. n. 4. circa med. de re iudic. cap cum non liceat n. 2. de præſcript. videatur idem Fel. in cap. conquerente in pr. ubi alios allegat. de offic ordin Barth. tract. de Epiſcop. lib. 4. par. 2. qu. 35. n. 8. Bellen. de charit. ſubſidio queſt.* 28 Utramq; Puteus hoc fœdere conciliat, nempe ut exempti exemptione data ab Epiſcopo ad ius reverentiæ teneantur, ſi vero Pontifex exemerit ab ordinario, tum quoque à reverentiali iure exemptio conceſſa eſſe cenſeatur *Puteus d. deciſ.* 115.

QVAESTIO XXXV.

Exempti cui confiteantur.

SUMMARIUM.

1. Exempti comparantur extraneis.
2. Extranei ſortiuntur forum in loco delicti ſecus vero forum pœnitentiale.
3. Pœnitentiale forum eſt improrogabile.
4. Exempti prorogare non poſſunt pœnitentiale forum Epiſcopi.
5. Exempti poſſunt eligere confeſſorem.
6. Eligere poſſunt Epiſcopum qui abſolute delegata poteſtate.
7. Limitanda omnia niſi exempti ſubſint ſpiri-

ſpiritualiter alicui Prælato.

8. *Per liberam electionem confeſſariorum diſrumpi dicitur nervus Eccleſiaſticæ*

diſciplinæ.

9. *Ideo eiuſmodi libertas reſtringenda.*

VIdetur quod confiteri non teneantur Epiſcopo ſeu loci paracho quia frequen- 1
ter diximus exemptos comparari forenſibus ſeu extraneis *Ang. conſ. 337. alias 307. in ip. in cauſa Card. Clem. Archiepiſcopo §. ſimili in fine de privileg. Ant. de Roſellis tract. de indulgent. n. 323. ca. grave ubi Abb. Fel, & DD. de offic. ord.*

Qui licet forum ſortiantur in loco delicti, forum tamen pœnitentiale ibi non 2
ſortiuntur *docte Abb. cap. cum contingat. num. 29. & advertendum & in repet. cap. ſi quis contra n. 50. verſ. aut quæritur de foro compet. cap. 1. ubi DD. de rapt. Rocbus de conſuet. n. 709.* Eſt enim pœnitentiale forum improrogabile, *Abb. ubi ſupra.* Ideoq; exempti 3
pœnitentiale forum ſui Epiſcopi prorogare non poſſunt, *late Abb. c. cum contingat. n.* 4
11, per tot de foro compet, qui proinde quemvis ſibi alium confeſſorem idoneum eli- 5
gere poſſint *tex cap. fin. de pœnitentijs gloſſa. cap. ſi Epiſcopus in verb. eligere ubi Franc. n. 6. eod. tit. in 6. Card. Clem. dudum ubi late §. & ſi idem n. 2. & 3. de Sepult.* Qua quidem
facultate eligere poterunt proprium Epiſcopum ſeu loci parochum, aut quemvis ali- 6
um idoneum, tamen à quo abſolventur non poteſtate ordinaria ſed autoritate Apoſtolica *Franc. d. cap. ſi Epiſcopus n. 6 glo. Clem fin. de pœnit. & remiſſ. Clem. penul. de ſent. excom. glo. & Card. Clem. ſi de beneficio de præbendis Feder. conſ. 95. incip. ſuper dubitatione col. 2. Navar. cap. placuit. n. 29. & ſeq. de pœnitent. diſt. 6.*

Quæ omnia limitanda ſunt, niſi exempti ſubſint alicui alteri Prælato ſpirituali- 7
ter, tali enim caſu eidem confiteri tenebuntur, *Felin. cap. conquerente in pr. verſ. dum dicit Abbas de offic. ord. Angel. in ſumma verb. confeſſio 3. n 5* maxime, quia per eiuſmodi liberam confeſſorum electionem diſrumpi dicitur nervus Eccleſiaſticæ diſciplinæ *c. cum inter vos de conſuetud. Abb. d. cap. conquerente n. 5.* Ideoque quantopere 9
fieri poteſt iſtiuſmodi licentia eſt reſtringenda, ne ad familiares exemptorum extendatur *Abb. cap. fin num 4. & 5. de cenſib.* Hac ratione putavit Abbas privilegium mendicantibus conceſſum, ut poſſint audire confeſſiones quorumcunque, valde eſſe nocivum, ideo non modo reſtringendum, ſed etiam revocandum *in c. quid ſit novale nu. fin. in fine cum Apoſt. de verb. ſignificat.* quod tamen cum Navarro non ſequimur ex quo eiuſmodi gratia nemini eſt oneroſa, ſed tota favorabilis &c in animæ favorem conceſſa, *Navarr. in d. cap. placuit ut deinceps nu 170 ſub finem & num. 184. & ſeqq.*

An autem confeſſarij per exemptos electi abſolvere poſſint ab excommunicatione aut caſibus reſervatis, videatur apud Angelum de Clavaſia *verb: confeſſio 3. num 7.*

Quid autem ſtatuendum ſit de Regularibus confeſſariis quos ordinarius ſemel approbavit extat infraſcripta declaratio ſacræ congregationis Cardinalium nego-

tiis Epiſcoporum & regularium præpoſitorum quam à D. Prothonotario Apoſtolico Ricardo Pauli Stavio qui in eiuſdem congregationis Secretaria Sedi Apoſtolicæ plurimum annorum ſpatio inſervivit accepi:

DECRETVM.

Quo locorum Ordinarijs Regulares à Confeſſionibus audiendis ſuſpendendi ratio præſcribitur.

CUm Sacræ Congregationi Cardinalium negociis Epiſcoporum, & Regularium Præpoſitorum innotuerit, Confeſſarios Regulares graviter conqueri, quod ab Archiepiſcopis, Epiſcopis, & locorum Ordinariis ab audiendis confeſſionibus quavis de cauſa indiſcriminatim ſuſpendantur; & propterea ſæpe contingere, ut ab iiſdem Archiepiſcopis, Epiſcopis, & locorum Ordinariis omnibus ſimul unius Conventus Confeſſariis confeſsiones audiendi facultas adimatur; Illuſtriſſimi ejuſdem Sacræ Congregationis Patres, rati vix fieri poſſe, ut hæc ſine ſcandalo, magnaq; Animarum pernicie contingant, re mature perpenſa, ad omnem ſcandali materiam ſummovendam, & quo magis ſpirituali piarum mentium conſolationi conſulatur, ſtatuunt, ac decernunt, Archiepiſcopis, Epiſcopis, aliiſq; Locorum Ordinarijs, ad quos Confeſſarios approbandi ius ſpectat, Confeſſarios Regulares, alias ab ipſis libere approbatos, ab audiendis confeſſionibus ſuſpendere poſthac minime licere, niſi ex nova cauſa, eaq; ad confeſſiones ipſas pertinente, aut ob non ſervatum interdictum ab ipſis Ordinariis poſitum. Satuunt inſuper eoſdem Archiepiſcopos, Epiſcopos, Locorumque Ordinarios Confeſſiones audiendi facultatem omnibus ſimul unius Conventus Regularibus Confeſſarijs, eadem Sacra Congregatione inconſulta, nullo pacto adimere poſſe. Quod quidem Decretum, ut iidem Illuſtriſſimi Patres opportunum & neceſſarium duxerunt, ita inviolabiliter iubent obſervari Romæ 20. Novembris 1615.

A. MAR. EPISC. HOSTIEN. CARD. GALLUS.

Locus ✝ Sigilli.

V. Theatin. Secret.

QV

QVAESTIO XXXVI.

Inſtrumentum exemptionis amiſſo, an probetur per illius confirmationem.

SUMMARIUM.

1. 3. *Exemptio an vires ſumat à confirmatione.*
2. *Hodie privilegium non valet niſi ſit confirmatum.*
4. *Quid ſi adjecta ſint clauſula maiores.*

DIcendum eſt probari, nam exemptio vires ſuas & robur etiam aſſumit à con- 1
firmatione *glo. & ibi ad cap. ſi Romanorum in verbo deſint. diſt. 19. Iaſon Barth. & DD. l. privilegia C. de ſacroſ. Eccleſ. Fel. cap. inter dilectos col. 6. in fin. de fide inſtr. late Gaill. lib. 11. obſ. 1 per tot. n. 16. Card. conſ.* 118. Illius ſcilicet, qui autoritatem habet communitates ſeu exemptionem concedendi *Card. d. conſ* 118 *col. 2. verſ. in contrarium dixi ſupra.* Idque maxime hodierna praxi & conſuetudine, qua privilegium pro- 2
deſſe non poteſt niſi prius ſolemniter fuerit confirmatum *Rebuff. ad conſtit. reg. tit. de appellat. art. 2. glo. una n. 16. Cremen. ſing.* 81. Declaratur id verum ſi de mente & vo-
luntate ſeria principis conſtet, alioquin enim in generali confirmatione præſumitur 3
actum confirmaſſe eo modo quo de iure communi ſolet, ita nempe ut confirmatio privilegiorum veterum nihil novi adferat, *cap. cum dilecta cap. quia intentionis de privileg. Gaill. d. obſ. 1. n. 6.* Secus ſi Pontifex id confirmet mente ſeria & ex plenitudine poteſtatis, de qua tamen niſi aliter appareat non præſumitur *v. Gaill. d. obſ. 1. n. 17.* Item ſi cum clauſula ex certa ſcientia, quæ æquipollet plenitudini poteſtatis *v. Gaill.* 4
lib 2. obſ 56. n. 14. VVameſ. conſ. 64 n. 2. tom. 1. adde ſupra lib. 1. qu. 8. n. 8.

QVÆSTIO XXXVII.

Eccleſia exempta quinam cenſeantur exempti.

DIco primo quod exempta Eccleſia exemptus cenſetur Vicarius perpetuus Prælatus Canonici & clerici Eccleſiæ *Rebuff. in praxi benef. par. 1. tit. de vicariis perpetuis n. 16. cap. per exemptionem de privilegiis in 6 ubi late Franc. dec conſ. 152.*

Quod tamen limitandum eſt, ſi Prælatus ſeu vicarius non eſſet de corpore Ec-

cleſiæ v.g.ſi exemptum Hoſpitale habeat rectorem laicum, & alios clericos ibi divina celebrantes,certe rector exemptus dici non poterit, *Barth.l.quod conſtitutum ff. de militari teſta. & conſ.96.n.5.& 6.Clem.1.de relig.domib.Barbat. Clem.fin.ſuper glo. verb.ſtatuimus de reſcript.*

Dico ſecundo, Exemptis Canonicis neque Eccleſiam neque converſos vel alios Clericos cenſeri exemptos *c.per exemptionem ubi Franc.de privil.vide ſupra lib 1.q 13.*

QVÆSTIO XXXVIII.

Coloni exemptorum an cenſeantur exempti.

SUMMARIUM.

1. *Privilegia realia Dominorum tranſeunt ad Colonos.*
2. *Familiares acceſſorie gaudent privilegio Dominorum.*
3. *Odium ordinariorum præſumitur etiam ferri in familiares.*
4. *Privilegia ſcholarium trahuntur ad familiares.*
5. *Exemptiones non egrediuntur perſonam*
7. *Coloni perpetui gaudent privilegio Eccleſiarum.*
8. *Exempti veniendo ad defenſionem Colonorum trahunt cauſam ad ſuum forum.*
9. *Privilegium expreſſe eximens mercenarios obſervandum eſt.*
10. *Coloni Eccleſiæ ſeu loci cuius iuriſdictio temporalis pertinet ad Eccleſiam cenſentur exempti.*
11. *Liberti Eccleſiæ cenſentur exempti.*
12. *Coloni conventi coram laico ratione rerum Eccleſiæ retrahere poſſunt cauſam ad iudicem Eccleſiaſticum.*
13. *Mercenarij in dubio non ſunt exempti.*
14. *Quid ſi religioſi ſint exempti à ſolutione decimarum an eorum coloni partiarij exempti cenſebuntur.*

1 PRo affirmativa,adferri ſolet quod coloni privilegiatorum gaudeant privilegio ſuorum Dominorum,adhibita præſertim diſtinctione inter privilegia realia, & perſonalia,ut illis coloni gaudeant,his minime *Pariſius conſ.25.n.10. & conſ.69.n.6. vol 1.Borguin de uſufruct. mulieris n.163.Boer.deciſ.213.n.18. Alciat.conſ.14 Cephalus conſ.451.num.184.vol.4 Burſat.conſ.25.lib.1.Vincent.Carocius tract de locato par.2.tit. de collectis n.8.& tit.de Colonis privilegiatorum.*

2 Idque ad inſtar domeſticorum & familiarium qui acceſſorie foro & privilegio ſuorum Dominorum potiuntur *per tex.l.1.verſ verum etiam hominibus eorundem ubi Caſtrenſ n.8.C.de Epiſcop.& clericis l.præſenti §.pen.C.de his qui ad Eccleſ. confugiunt Cap.dec.12.Bonacoſſa tract.de famulis q.15.per tot. Alex.conſ.114.n.10. & conſ.100.n 8. vol.4.*

vol.4.dixi ſupra lib.1.quaſt 30. Cum enim exemptiones ortas eſſe dixerimus *lib.1. q 1.n.13.* ratione præſumpti odij ordinariorum, idem odium quoque habituri videntur in colonos, quemadmodum latius prodidit Iaſon *in l. cum quadam puella ff. de iudic arg. l. unica in verbis universa eius domus C. ſi qua praditus poteſtate DD. cap. cum ſit generale de foro compet.* repugnante tamen ei Innocentio *in ca. inſinuante ubi dec. de offic. deleg.* Quæ cum in materia fori clericalis differantur, eadem analogia ad hanc exemptionum materiam duci poſſunt *dixi ſupra lib.1 quaſt.45.n.5.* 3

Secundo, privilegia, immunitates & exemptiones Scholarium, extenduntur ad eorum famulos *late Rebuff. de privileg ſchol. privileg. 166 per tot* ergo, à proportione & analogia idem dicendum eſt in exemptis *dixi d. quaſt.45.n.30.* 4

Tertio idem ſtabiliri videtur apertis textibus, per varias gloſſas confirmatis *cap continuum 11.quaſt.1. cap. fin. de officio Archid. glo. cap. eos diſt.32. glo.1. & c. clericum 11.quaſt.1. glo. cap. generaliter §. novarum 19. quaſt.1. & ca. Eccleſiarum ſervos 12. quaſt. 2.* à quibus non diſſentit Archidiaconus *in d. cap. clericum Abb. conſ.53. lib.1. Caſtrenſ. l ſi quis C. ubi cauſa fiſcales Gemin. d. cap. eos Rom. Iaſ. & DD d. l. cum quadam Neinſan. in Sylva nupt. par 5. n 25.*

Pro negativa, non deſunt etiam rationes ac authores *Fed. de ſenis conſ.3.n.9. Spec. de compet. iud addit. §.1. num.27. Abb. Fel. & DD. cap.2 de foro compet. Prepoſ. d. cap. eos Aufrer. de poteſt. ſeculari ſuper Eccleſ reg.2.n 36. Didacus pract. q. c.35.n.2. verſ. quinto non video Capic. dec.12. num.2. dicens eſſe communem Oſaſcus ped. dec.31. Iaſon l. ſervi electione §. Labei de leg.1. Lucas de Penna & Ioannes de Platea l. ſenatorum C. de dignitat. lib.10.* 5

Ratio eſt, quia communi Doctorum calculo teſte Antonino Teſſauro *ped. dec.* 116. & Thoma Grammatico *Civil. conſ.102.n.16. & per tot*, exemptio ita adhæret perſonæ privilegiatæ, ut ad eius colonos extendi non poſſit. 6

Utraque opinio conciliari poterit ſequentibus concluſionibus. Prima concluſio Coloni perpetui gaudent privilegio Eccleſiarum, ſecus autem ſi ſint temporales *Abbas d. cap.1. Ripa de peſte tit. de praſervat. remedys §. devenio n.128. Gram. d. n.15. & 16.* Hoc ſenſu exaudienda eſt opinio affirmativa. 7

Secunda, exempti interveniendo & veniendo ad defenſionem ſuorum colonorum declinare poſſunt tribunal ordinarii *Ripa cap. decernimus n.2. & 4. de iudic. prapoſit. cap. clericum 11. qu.1. dixi ſupra lib.2. qu.37.* 8

Tertia, ſi privilegium eſſet tale quo famuli & mercenarij exemptorum etiam eximuntur ei eſſet ſtandum *Abb. d. cap.2. Burſat. d. conſ.25.n.9. & ſeqq. Teſſaur. d. dec. 32.n.7.* 9

Quarta, Coloni Eccleſiæ ſeu loci cuius jurisdictio temporalis pertinet ad Eccleſiam, cenſentur eſſe exempti *prapoſ. d. cap. clericum col. penult. Teſſaurus d. num. 7. verſ. ſexto.* 10

11 Quinta, liberti Eccleſiarum gaudent privilegio Eccleſiæ *glo. d. ca. indicatum & d. cap. Eccleſiarum ſervos.*

12 Sexta, coloni qui conveniuntur coram laico, ratione rerum quas ab Eccleſia tenent, retrahere poſſunt per inhibitoriales cauſam ad iudicem Eccleſiæ *Spec. d. n. 27.* de quo articulo diſtincte videri poterit Cacheranus *ped. dec. 32. DD. cap. ſi clericus laicum de foro compet.*

13 Septima, Mercenarij exemptorum non ſunt exempti *glo. cap. pen. de privil. & in Clem. 1 de relig. & ven. ſanct. Iaſ. l. ſcriniarios n. 1. C. de teſta militari.*

14 Quid ſi religioſi exempti ſint à ſolutione decimarum, an eorum partiarij coloni vel cenſuales exempti cenſebuntur? Quidam id decidendum aſſerunt ex verbis privilegii, ſcilicet an eximat terras à decimis, an vero perſonas religioſorum; priori ſpecie exemptos cenſeri, poſteriori minime *glo. Clem. 1. verb excolendas ubi Card q. 23. de decimis Abb. cap ex parte 1. eod. tit. Soc. conſ. 268. ſed. conſ. 111.* At vero alij indiſcriminatim contra cenſuerunt *Remigius Gauni in ſuo tract. an Eccleſia vel clerici ſint exempti ab exact. laicorum ſol. 233. glo. Imol. Card. & DD. Clem præſenti de cenſib. Ripa de peſte in 1. parte 3. partu qu. 15. v. Pariſ. d. conſ. 25. Nicolaus ſeſtaſius tract. de eſtimo & collectu ſol. 97. num. 43 & ſeq. Abb. cap. veniens col. 2. verſ. nota hoc ultimum de tranſact.*

QVAESTIO XXXIX.

Epiſcopo Invocante contra exemptos brachium ſæculare, an parendum ſit, ſi exempti dicant ſe appellaſſe

SUMMARIUM.

1. *Ancharani hæc eſt quæſtio.*
2. *Exempti an obedire debeant Epiſcopo invocanti eorum auxilium.*

1 QUæſtio hæc proponitur ab Ancharano *in Reg. ea quæ queſt. 10. col. 21 de reg. iur. in 6.* Cui reſpondit negative, hac ratione quod ſæcularis iudex parere non debeat injuſto præcepto ordinarij *cap. 1. de offic ord. vide latius ſupra lib. 2. q. 44.* attenta præcipue appellatione, quæ ligat manus Epiſcopi, qua de re ſæcularis cuius brachium invocatur cognoſcere poteſt, ne præmatura ſua executione exemptis injuriam inferat, quod ipſum in ipſiſſima hac exemptionum ſpecie late docet Abbas *cap 1 n 12. verſ. & per hoc & n. 13. cum Apoſt. de offic. ord. vide latius infra quæſt. 82.*

2 Quid autem è contra, an exempti teneantur obedire Epiſcopo eorum auxilium invocanti? tradit Alciatus reſolvitq; negative *arg. Clem. paſtoralis ubi Card. Imola, Bal-*

Baldus & DD. de Re iudic. Alciat. cap perniciosam num. 126. de officio ord. Poterit tamen (inquit alciat) *d. num. 26.* Epiſcopus ſupplicare Papæ, ut eos compellat qui hoc facere tenebitur *arg. cap. fin. de except. in 6. ubi DD.*

QVÆSTIO XL.

Exemptus ab Epiſcopo excommunicatus, an à iudice appellationis poſſit petere ad cautelam abſolutionem.

SUMMARIUM.

1. *Exemptus petens abſolutionem debet antea fidem facere de abſolutione.*
2. *Abſolutio ad cautelam quid ſit.*
3. *A quibus cenſuris concedi poſſit.*
4. *Quando concedi poſſit.*
5. *Quare concedatur.*
6. *Concedi non poteſt niſi vocata parte.*
7. *Quis abſolvere poſſit.*
8. *Delegatus an abſolvere poſſit.*
9. *Pars aut iudex an impedire poſſit abſolutionem.*
10. *Abſolutio ad cautelam non præſumitur.*
11. *Petens abſolutionem ad cautelam non præſupponit excommunicationem.*
12. *Confeſſarij an abſolvant ad cautelam.*

1 POteſt, idque vel per viam revocationis attentatorum, vel per modum abſolutionis, antea tamen debet non plene, ſed aliqualiter de exemptione fidem facere, idq; quia jus commune reſiſtit exemptionibus, quibus facile ordinariæ illuderetur poteſtati, ac ne per figmenta exemptionum dolis & impunitatibus via aperiatur *Innoc. cap. ſolet de ſent. excom. in 6. Rota deciſ. 234. in novis & deciſ. 308.* licet Io. Andr. *in d. cap. ſolet.* variavit *Rot. deciſ. 116 in antiquis Milis in repert. verb. excommunicatus ſi petat Fel ca. Apoſtolicæ n 20. verſ. & ſubdit de ſent. excom. Rot. dec 6. de ſent. excomm. in novis & dec. 7. eod. tit. in antiquis* de qua abſolutione ad cautelam videatur exactiſſime & latiſſime Gregorius Sayrus Benedictinus in Theſauro Theologiæ moralis *par. 1. lib. 2. cap. 17 n. 8.* in qua materia paucis formabo quaſdam concluſiones quæ ſummatim omnem illius ſubſtantiam complectentur.

2 Prima concluſio, abſolutio ad cautelam eſt ab Eccleſiaſtica cenſura conditionalis abſolutio, conceſſa ratione periculi cum de valore cenſuræ dubitatur, *Io. Andr. in cap. ſolet ubi DD. de ſent excom. in 6. Hugolin. de Cenſuris Eccleſiæ tab. 3. cap. 22. §. 1. numer. 4.*

3 Secunda abſolutio ad cautelam concedi poteſt ab omnibus cenſuris excommunicationis ſuſpenſionis & interdicti excepto interdicto generali loci *Anchar. d. ca. ſolet. num. 5. Gemin. ibid. in §. in ſecunda num. 11 Franc. ibidem verſ 4. Stephan. Coſta in rep. num. 49. & ibi omnes cap præſenti de ſent. excommun. in 6. ubi DD. glo. in verb.*

generali

generali & in verb. declaramus ubi aſſignatur ratio , quare interdicto generali dari non poſſit relaxatio ad cautelam. Idq; ſive cenſuræ latæ ſint ab homine, ſive à iure, ſi tamen probabile dubium ſit facti, aut iuris, quemadmodum exemptis demonſtrat Gregor. Sayrus *d. cap. 17. n. 7. Anchar. d. cap. ſolet. n. 5. Gemin d n. 11. Franc. n. 27. Stephan. Coſta n. 49. Navar. in Manuali cap. 27. n. 277. & 278. Hugol. de cenſ. Eccl. tab. 3. cap. 22 §. 1. num. 9.*

4 Tertia, abſolutio ad cautelam peti & concedi poteſt , quoties ſententiæ nullitas allegatur, v.g. quia lata fuit à iudice competente, contra exemptum dummodo fiat aliqua fides & ſemiplena ſaltem probatio de exemptione aut nullitate ſententiæ *Innoc. cap. venerabili n. 5. de cenſib. DD. d. cap. ſolet Abb. cap. Apoſtolice n. 10. ubi Fel. n. 22. de except. Covarr. ca. alma mater par. 1. § 12. n. 7. Primum de ſent. excom. in 6.*

5 Ratio eſt, quia hæc ſpecies abſolutionis concedi ſolet ut abſolutus ſine conſcientiæ ſcrupulo divinis & humanus ſe intermiſcere poſſit *Sayrus d. c. 17. n. 3. & 8. in fine & n. 13* quæ ratio indifferẽter militat in omni caſu nullitatis *Sayrus d. n. 8.* Dividiturque à Navarro *d. n. 277.* in dimidiatam, quæ ad certum tempus & actum fit, & integram quæ dubitatur eſſe lata , & eam quæ ſcitur eſſe lata ſed dubitantur an valeat *DD. d. cap. ſolet Innoc. in cap. veniens ubi gloſ. final. de teſtib.*

6 Quarto, concedi non aliter poteſt, quam vocata parte ad cuius inſtantiam excommunicatio fuit lata, quæ ſi ſe opponat ac infra tempus octo dierum iuſtam excommunicationem non probet condemnandus erit in expenſis ea propter factis *DD. ubi ſupra Sayrus d. cap. 17. n. 9.*

7 Quinta, à cenſura iuris ad cautelam abſolvere poteſt, qui ſimpliciter auctoritatem habet abſolvendi *arg. cap. nuper de ſent. excommunic.*

Sexta, à cenſura lata ab homine is abſolvere poteſt ad cautelam qui excommunicavit vel illius ſuperior quando cauſa ad eum via appellationis eſt devoluta *glo. d. c. ſolet verb. per ſuperiorem ubi DD. Hoſtienſ. Io. And. & ca. per tuas de ſent. excom. Covar. d. §. 12. n. 8. Sayrus ubi ſupra n. 14.*

8 Septima, de delegato reperiuntur pugnantes ſententiæ, placet ſententia Covarruviæ *d. §. 12. nu. 8. verſ. iudex* qui eas fœdere diſtinctiones conciliat, dicens delegatos Apoſtolicos qui delegantur ad cognoſcendas cauſas extra Curiam, habere facultatem abſolvendi ad cautelam, delegatos vero ad cognoſcendas cauſas in Rom. Curia non habere hanc facultatem, niſi ſpeciali commiſſione eis conceſſa ſit, & ſic uſu & praxi obſervari aſſerit. Vide Navarrum in Manuali *cap. 27. numer. 278. verſ. quarto dico.*

9 Octava , abſolutionem ad cautelam nec pars nec iudex impedire poteſt niſi in caſu manifeſtæ injuriæ, quæ ſi negetur, probari debebit infra dies octo *d. cap. ſolet & DD. ubi ſupra Sayrus n. 6.*

Nona, abſolutio ad cautelam obtenta non præſumitur, niſi probetur *cap. ſicut notu de*

bis de ſent.excom.glo.cap.propoſuit in verb. de abſolutione de cleric. excom. miniſtrante Navar.in Manuali cap.27.num.278.verſ.ſeptimo.

Decima, petens abſolutionem ad cautelam non præſupponit aut fatetur ſe excommunicatum, ſecus ſi ſimplex abſolutio poſtuletur *Stephan.Caſt.d.cap.ſolet.n.46. Sayrus lib.2.cap.16. n.16.* 10

Undecima, Confeſſarius cui committitur abſolutio ad cautelam non aſtringitur ſolemnitatibus anteſcriptis *Navarr.d.nu.nu.278. verſ.quinto* quid autem ſi committatur ei in utroque foro? vide apud eundem Sayrum & Navarrum, ubi plura de hac materia. 11

QVAESTIO XLI.

Monachus exemptus à quo ab excommunicatione abſolvi poſſit?

SUMMARIUM.

1. *Diſtinguendum inter excommunicationem illatam ex violentia manuum injectione & alias.*
2. *Temporatur niſi acceſſus ad Papam ſit difficilis.*

QUod Epiſcopus poſſit abſolvere, videtur cenſuiſſe Federic.de Senis *conſ.* 14. *Io. de Lignano Clem.ne in agro de ſtatu Monach.Navar.conſ.31 de pœnitent.* At vero contrariam ſententiam tenuit, Io. Andr.Abb.Fel *cap.ſignificaſti de foro compet.ca. paſtoralis* §.*praterea verſ.limita hanc primam de offic. ord.glo.fin. in Clem. penult.de ſent.excomm.in c.grave de offic.ord.Ang.de Clavaſio in ſumma verb.exemptus.* §.6.

Paucis, diſtinguendum inter excommunicationem illatam ex violenta manuum injectione, & alias alterius ſpeciei. Quoad illam, Epiſcopus abſolvere poteſt ne detur religioſis occaſio evagandi uti cenſent, Io Andr.Dom.Anchar Francus & alij *in cap.religioſo de ſent.excom in 6.* qui extendunt hunc Canonem ad exemptos, quo vero ad alios, abſolvere non poteſt, quia ligare non poteſt *Abb cap.cum dilectus 2.not. de relig.dom.Bald.in Margarit.verb.excommunicatus arg.l. qui condemnare ff. de reg. iur.* nemo autem abſolvere poteſt, qui ligare aut condemnare non poteſt *tex.l. nemo qui ff.de reg.iuris.* 1

Quod temperandum videtur, ſi acceſſus ad Romanam Curiam ſeu ad Papam eſſet difficilis & periculoſus, qua de re abunde ſatis aliis in locis ſcripſimus *ſupra. eod.lib.cap.1 verſ.limitanda autem eſt & infra quaſt.50.& ſeqq.Card.Clem 1.quaſt.3 de offic.ord.Clem.attendentes in fin.de ſtatu Monach* Conceditur enim Epiſcopis abſolutio caſuum reſervatorum in caſu quo quis legitime impedimento detentus ad ſedem Apoſtolicam vel eius Nuncium accedere non poteſt. *cap.quamvis, cap ea noſcitur* 2

Digitized by Google

tur cap.de his de ſent excom. Siquidem neceſſitas ſemper excipitur à quibusvis legibus & prohibitionibus humanis, *Proceſſus in praxi Epiſcop.parte 1.cap.1.ſub finem.*

QVAESTIO XLII.

An accipiant ab Epiſcopo ea quæ ſunt ordinis Epiſcopalis?

SUMMARIUM.

1. *Epiſcopalis ordinis quæ ſint.*
2. *Poſtulari debent ab Epiſcopo.*
3. *Niſi Epiſcopus conferre renueret.*
4. *In actibus voluntariis exempti ſubſunt Epiſcopo.*
5. *Niſi per actum voluntarium præiudicaretur Epiſcopo.*

1 DIximus ſupra *lib.1.quæſt 6.in fin.* ex ſentẽtia Canoniſtarum, Epiſcopatum eſſe
ordinem adde Io. Andr. *in proemio ſexti in verb.Epiſcopus ubi DD. Albert. Troylus de profecto clerico lib.1.cap.2. num 4. & ſeqq.* à quo plurima emanent quæ ordinis Epiſcopalis eſſe perhibentur, ut eſt Chriſmati, oleum ſacrum, Conſecratio altaris Eccleſiæ, item reconciliatio, Clericorum ordinatio, diſpoſitio, ſuſpenſio, & alia ſimilis generis allata & probata à Bertrachino *tract.de Epiſcopo lib.4.part. 1.quæſt. 19.nu.53.* quæ præbuerunt cauſam huius quæſtionis ad quam Paucis reſpondeo omiſſis eis quæ ſupra in eadem materia attuli *quæſt.11 eod. lib.* exemptos hæc debere
2 poſtulare ab Epiſcopo, ita diſponente tum iure *cap veniens §.Chriſma ubi Io. Andr. Abb & DD præſcript. Anania cap per tuas not. 1. de Simonia ubi loquitur de Carthuſienſibus Oldra conſ.244.Clem 1.§. præſentatos ubi Card de exceſſib.prælat cap.cum nullus verſ.inferiores de temp.ord.in 6.glo. cap Abbatius 18.qu 2.Calder.conſ.4. de priuileg.* tum univerſali & immemoriali conſuetudine ut teſtatur Cardinalis *conſ. 112. viſo privilegio* Tum Concilio Trident.*ſeſſ.23. cap.10 Nauarr in Manuali cap.22.num 18. verſ.tertio qui contrauenit.*

Quod tamen moderandum eſt, niſi Epiſcopus nollet ea exhibere Canonice ut
3 oportet, puta gratis, tum enim potuerunt ea petere ab alio præſide *tex.d. ca. veniens §.Chriſma ubi DD.Franc.c.1.ubi late in verb.inſtituta de priuileg. in 6. ubi Io. Andr. & Domin.* Ex quibus corrolarie infertur quod exempti ſubſint diœceſano in actibus
4 voluntarie iuriſdictionis, ita cenſuit Hoſtienſ. quem refert Ioannes Andreæ *in cap. Canonica de ſent.excom.& in cap.quod ob gratiam de reg.iur.in 6.Lapus d.cap. cum nullus* niſi tamen per actum voluntarium fieret præiudicium priuilegio ſeu ſanctæ Sedi *tex.cap. cum tempore de arbitr.* aut niſi actus voluntarius ſeu factum iuriſdictioni
5 eius non ſubiaceat. *Dom. & Franc.d.c.cum nullus in glo.ſuper verb.religioſo.*

QVÆ-

Digitized by Google

QVÆSTIO XLIII

Abbates & alij Prælati exempti, an poſſint ſubditis dare literas dimiſſorias ad ordines.

PAucis reſpondendum, ſi ita ſint exempti quod Epiſcopi non habeant in eorum Clericos ordinationem, eas concedi poſſe, alias minime *cap. fin ubi DD. de clerico peregrino* ad quod Concil. Trident inhibuit *ſeſſ. 7 cap. 10. & ſeq.* velut uberius explicavit Navarrus, quem videre poteris *conſ. 14. de privileg. dixi lib. 4. quaſt* 11.

QVAESTIO XLIV.

Abbates vel Prælati exempti an poſſint extraneum ordinare habentem dimiſſorias?

ID plane pendet à tenore privilegij, qui ſemper ad amuſſim ſequendus eſt ut frequenter dixi *cap. porro cap. ſane de privileg.* Itaque, ſi ejuſmodi ſint exempti cum omnibus membris ſuis familiaribus & capellis populum habentibus, id poſſunt propter exemptionem quam habent pleniſſimam *c 2. § fin. de ſupplen negl.*

Si vero exempti ſint ſine populo, tunc ſimiliter id eis licebit in capellis populum non habentibus, ſecus ſi habeant populum, quia tunc prius recurrendum eſt ad Epiſcopum, qui dimiſſorias viſitabit, & decernet ordinandum id, quod ſi Epiſcopus recuſet, recurrendum erit ad ſuperiorem ita Abb. Innoc. & DD. *cap fin de clerico peregrino* hac forma non obſervata Epiſcopus punire poterit ordinatum *Abb Hoſt. Io. Andr. ubi ſupra* quæ omnia ſacrum Conc. Trid. temperavit ut præcedenti quæſtione ſcriptum eſt & doctiſſime poſt omnes diſcuſſit Navarrus *conſ. 14 de privil.*

QVÆSTIO XLV.

Exemptus habens dimiſſorias an poſſit ab Epiſcopo examinari de literatura & idoneitate.

SUMMARIUM.

1. *Semel per Principem approbatus non debet iterum approbari.*

POteſt, *tex. pulcher. c. ſanctiſſima diſt. 73.* adeo, ut ſi repererit eum idoneum admittere non debeat *Archid. cap. miramur diſt. 61. per tex. ca. venerabilem & ibi*

Innoc.de elect.Navarr.conſ.8.de privileg Secus v.g.ſi Papa à ſe promotum mandaret per Epiſcopum benedici, quia ſemel per Principem probatus per inferiorem non
1 debet iterum examinari *tex.l.quidam conſulebat & ibi Caſt.de re iud.* talem enim Epiſcopus ſine alio examine ordinare tenebitur *Innoc.cap paſtoralis circa med. de donat. Collect.cap.meminimus & ibi Fel.de accuſat.Capel.Tholoſ.deciſ. 449. incip. item fuit quæſitum an Epiſcopus Nauarr.in Manuali cap.27. Miſcell.1, num.266.* Idque in æquali gradu,Idoneus enim ad unum officium, cenſetur idonius ad ſimile *Abb. ca. accepimus n.6. de ætate & qualitat.ord.* Cæterum, ſi maior perfectio requiratur in hoc, quam alio gradu,aliud ſubeundum eſſet examen *Nauarrus conſ.2. de præbendis.* Item niſi notiore foret idoneus, notorie enim dignus examinari non debet *cap. nullus diſtinct.24.Nauarr.cap.cum contingat cauſa ſecunda nullitatis n. 13 de reſcript.* De hac materia videri etiam poterit Henricus Botteius *tract.de Synodo par.3. art. 1. n. 283. vol. tract 2.fol.227. indiſtincte tenens approbatum reprobari poſſe & late Fel. cap.cum venerabilis n.48.& ſeqq.de except.ubi Abb n.55.& ſeq.& DD.ibid.*

QVÆSTIO XLVI.

Hæres exemptus an ex perſona defuncti non exempti conveniri poſſit coram ordinario.

SUMMARIUM.

1. *Hæres ex privilegio communi declinare poteſt ſecus ex proprio.*
2. *Privilegia communia ſunt ad inſtar iuris communis.*
3. *Hæres eiuſdem conditionis qua defunctus.*
4. *Concluſio fallit ſi agatur ad legata.*
5. *Item ſi privilegium exemptionis exuberaret.*

1 COnveniri poſſe teſtatur Ulpianus in hæc verba,hæres abſens ibi defendendus eſt ubi defunctus debuit & conveniendus eſt, ſi ibi inveniatur, nulloque ſuo proprio privilegio excuſatur *tex.l.hæres abſens in pr. ff. de iudiciis.* Pro explicatione, refricanda eſt differentia inter privilegia communia, ſic dicta quod inſerta ſint corpori iuris communis,ut eſt privilegium clericorum, legatorum, miſerabilium perſonarum,& propria *dixi ſupra lib.1.cap.1. n.5.* Iſta per legem conceduntur, hæc autem privatum per Principem *glo d.l. hæres in verb.excuſatur* velut privatæ leges ſeu privata legia *præſes in loco ab Ethymologia & dixi d.n. 5.Alciat.lib 2.n.51.de verb. ſign.Maſſagaleſius ad form.Cameræ oblig.ad 2.par.qu.2.n. 6 fol. 74.* Hæres privilegio communi utens,conveniri non poterit coram iudice defuncti, ſed coram proprio ſeu competente v. g. clericus hæres laici conveniendus erit non coram iudice laico defuncto,ſed coram Eccleſiaſtico iudice hæredis. At vero hæres proprium habens privi-

privilegium, declinare non poterit judicem defuncti, quem ipſe juris fictione repræſentat *glo. in l. verb. excuſatur.* Quod ipſum Cynus Barthol Caſtrenſ. & DD. fuſius tractaverunt *in d. l. Hæres Maſſa galeſias ad form. Cam. oblig. ad ſecundam particulam quaſt 2. per tot. & ſignanter n 4. & ſeqq. ubi docte fol. 72. Sebaſt medices tract. de morte par. 1. n. 91. Caroc. de excuſſ bon par. 2. qu. 57. n. 20 Fel. cap. quia V. n. 3 verſ limita dummodo de iudic. Straccha tract de mercatura tit. quomodo procedendum ſit in cauſis mercat. ubi id exemplificat in mercatoribus qui habent ſpeciales iudices ſicut exempti n. 44 fol. 490. & ſeq. Abbas cap. quia V. n fin. de iudiciis ubi & clare loquitur Fel. ibidem n. 3 verſ. limita dummodo.* Quæ fuit cauſa ut Cynus referente Caſtrenſi in hæc verba *d. l hæres, n. 4.* Conſulerit contra fratres de Carmelo qui erant exempti ab Epiſcopo, & ſuberant immediatæ Papæ, deinde ſucceſſerāt cuidam laico, & agebatur contra ipſos ex perſona laici coram Epiſcopo allegabant privilegium exemptionis, certe quia illud non erat clauſum in corpore juris, non poterant allegare ſed privilegium clericatus, quod erat clauſum, bene poterat allegare, ut ſic non conveniantur coram judice ſæculari, ſed coram Epiſcopo, Ita ille. Confirmari poteſt, tum quia, privilegiatus ſuccedens in jus privati utitur jure privati *l. cum quidam §. fiſcus ff. de uſuris Balbus de præſcript. in 1. parte quinta partis quaſt. 3. per tot.*

Tum quia, privilegia communia non ſunt proprie privilegia ex quo regulantur 2
& ſunt ad inſtar juris communis *Andreas Gammarus tract. de extenſionibus num 164.* ſuntq; aliis privilegiis potentiora *Fel. cap. cum ordinem num. 20. verſ. ultimo de reſcript.*

Tum quia, hæres jus ſuum ex propria perſona metiri non debet, ſed ex perſona 3
defuncti cujus jure uti debet *l. ſi is ff. de iudic. l. apud Iulian. in fine ff. ex quib. cauſ. in poſſeſſ. eatur l. 2 §. 1. ff. de verb. oblig. in d. verb. excuſatur.*

Declaratur primo, hæc eſſe vera, niſi hæres conveniatur pro legatis, cum enim 4
legata demum debeantur adita hæreditate, quæ amplius defunctum non repræſentat *l. 1. ff ſi familia furtum feciſſe dicatur l. hæreditas in multis ff de acq. dom. l 1. §. ſcævola ff. ſi quis teſtam. liber eſſe iuſſus dixi ſupra lib. 2. q. 20. n. 3. Rol. à Valle d. qu. 17. n. fin. in fin. in part. 2. tract. de inventario* fit. ut mutatione perſonæ mutetur etiam privilegium ſtatus & conditio rei *l. per procuratorem ubi Barth. & DD. ff. de acq. hæred. & d. quaſt 20. n. 4. cap. 1. de iure patr. in 6. Rol. à Valle tract. de inventar. par. 2 quaſt. 17. n. 5. & ſeqq.* ac proinde ut eo caſu hæres ex proprio capite conventus juriſdictionem ordinarii declinare & proprio exemptionis privilegio ſe tueri poſſit *Rot. dec. 572. in antiq. Aufrer. in repet. Clem. 1 fall. 6. regula 2. de officio ordinarij* bona enim poſtquam acquiſita ſunt per privilegiatos ſumunt naturam privilegiatorum *Abb. cap. porro de privilegiis.*

Declaratur ſecundo, niſi privilegium exemptionis eſſet tam plenum & abundans quod etiam hunc caſum ſua exuberatione includeret, quemadmodum hac in

materia ſupra notavimus, dum de continuatione inſtantiæ in exemptum quæſivimus *lib 2. quæſt. 19. n. 7. item quæſt. 5. n. 6 9. 10 & ſeqq item quæſt. 16. n. 12. & ſeqq.*

Tota enim exemptionum vis ex verbis & mente Pontificis dependet, velut hactenus ſatis frequenter probavimus *lib. 1. cap 43. n 1 & 2. per cap. quanto cap. porro. c. recepimus de privileg. l. credendum ff. qui petant tutores.*

QVÆSTIO XLVII.

Ordinarius an procedit contra hæreticos exemptos.

SUMMARIUM.

1. *Ordinarius procedit contra hæreticos exemptos.*
2. *Quod verum eſt in hæreſi propriè ſumpta.*
3. *Ab ordinario ad ſanctam Sedem appellandum.*
4. *An procedat contra aſſerentem fornicationem non eſſe peccatum.*
5. *Quid de communicate per hypocriſim.*
6. *Quid de inſordeſcente.*

ORdinarius inquirendi jus habet atque judicandi hæreticos *Abb. cap cum contingat col. 7. de foro comp. Lap. alleg. 114. circa fin. Iacob. de bellonſu rep. c. Romana §.*
1 *contrahentis de foro comp in 6. oppoſ. 6 fol 26.* Idque tanquam Apoſtolica autoritate delegatus *tex. ubi Abb & DD. cap. ad abolendam de hæreticis glo. c. per hoc ver. delegata eod. in 6. c irrefragabili §. exceſſus de officio ord. Clem. cum ex eo de ſent. excom.*

2 Quod tamen de hæreſi vera & proprie ſumpta intelligendum eſt, contra autem improprie hæreticos exemptos procedere non poſſet *Calder. conſ. 5. de hæretic. Ol-*
3 *dra. conſ. 210, Rot. deciſ. 875. incip. accuſatus de hæreſi in antiq.* verba enim in proprio ſignificatu ſunt accipienda *c. ad audientiam de decimis l. non aliter de leg. 3.* Unde infero, quod ab ejuſmodi ordinario procedente appellari debebit ad ſanctam Sedem *c. ſuper quæſtionem de offic. deleg. Abb d. c. ad abolendam n. 16. dixi ſupra li. 2. ca. 2.*

Utrum autem ordinarius procedere poſſit contra exemptum dicentem v. g. for-
4 nicationem non eſſe peccatum, videatur Capell. Tholoſ. *dec. 306.*

Item an cognoſcat de exempto per Hypocriſim recipiente hoſtiam non conſe-
5 cratam *Calder. conſ. 4 de hæreticis.*

Contra inſordeſcentem in excommunicatione videtur quod inquirere poſſit ne
6 nervus Eccleſiaſticæ diſciplinæ corrumpatur. *cap. excommunicatorum 32. quæſt. 5. cap. cum inter vos de conſuet* quandoquidem ejuſmodi non caret ſcrupulo hæreticæ pravitatis, qui Eccleſiæ cenſuras & mandata contemnunt. *Abb. cap. 1, ubi late de iu-*

Digitized by Google

iudiciis glo.cap. excommunicauimus §.qui autem de hæreticis optime Menoch.de arbitr.iudic.cent.5.caſu 46.n.53.& ſeqq.eſtque id diſpoſitione Concilij Trident.pro indubitato ſeſſ.25.cap.3.de refor.quod Menoch explicat non modo in excommunicatione ex cauſa criminali,ſed etiam ex debito civili d.caſu 416.n.54.

QVÆSTIO XLVIII.

Exempti an pro abſolutione decimarum conveniri poſſint coram ordinario.

SUMMARIUM.

1. *Exemptus non ſolvens decimam dicitur delinquere in loco non exempto.*

PRo affirmatiua,pridem reſpondit Dominianus à S.Germiniano *conſ.27.incip. quia punctus iſte* quem refert Rebuffus de decimis *quaſt. 15 num.18.* ubi inquit quod exemptus non ſolvens decimam,delinquit in loco non exempto, attento loco in quo debet fieri ſolutio,licet delictum originem ſumat in loco exempto: quia quando delictum ſurgit ex facto negativo, cuius contrarium ſcilicet factum affirmativum debebat fieri in certo loco non exempto, tunc locus delicti cenſetur in quo actus ille affirmative explicari debeat, negatio enim cognoſci non poteſt niſi per reſpectum adhibitum,cum non habeat terminos poſſibiles *cap.bona 1. de elect. cap.quoniam contra de probat.not.Barth. l.libellorum de accuſat.* Id quod etiam confirmat Philippus Francus adhibita tamen quadam diſtinctione *in cap 2.§.diœceſani n.2.in fin.de decimis in 6* His verbis, Quod ſi Eccleſiæ ſunt exemptæ & per conſequens decimæ dictis Eccleſiis debitæ, tunc Diœceſanus ſe non poteſt intromittere, & ita debet intelligi iſte text.& ſupra de negl.prælat. ſuppl. cap.ſicut. Sed ſi Eccleſiæ non ſunt exemptæ,tunc Diœceſanus ſe intromiſcere poteſt,licet decimæ ſint exemptæ, vel Eccleſiæ ſint exemptorum,ut hic in 1.parte text.& ſupra eod.tit. cap. 1. de præbendis.Ita ille. Ne ſim fuſior,invenio Paponium hanc quæſtionem valdè copioſe diſputantem,à quo articuli hujus examen peti poterit *vide in arreſtu lib. 1. tit. 10, des Chevaliers de S.Iean.arreſto 5.per tot.ubi late.* Ita tamen ut ſemper conſiderari debeat privilegiorum tenor, à quibus totus hic tractatus & dijudicatio dependet *cap.porro de privilegiis.*

QVÆ-

QVAESTIO XLIX.

Executores teſtamentorum ſi ſint exempti an cogi poſſint ab ordinario ad reddendam rationem.

SUMMARIUM.

1. *Executores qualiter hic uſurpentur.*
2. *Executio demandari poteſt regularibus & ſecularibus.*
3. *Regulares rationem reddere debent coram Epiſcopo ſecus in ſecularibus*
4. *Laicus exequitur teſtamenta clericorum.*
5. *Statutum Epiſcopi afficit eiuſmodi executores.*
6. *Seculares exempti rationem non reddunt coram Epiſcopo.*
7. *Quando contra privilegium emanat conſtitutio pœnalis ea non egreditur ſuos terminos.*
8. *Concil. Trident. ſubjicit executores ordinarijs.*

1 PRæmitto executores latius me hic uſurpare quam fecerint aliqui, nempe ut cum Felino comprehendam executores non modo actuales, ſed etiam verbales, hoc eſt quibus à teſtatore data eſt facultas v. g. nominandi vel eligendi perſonas pauperum, aut alia ejuſve generis verbaliter tantum explicandi *Angel conſ. 64.*
2 *late Fel. ca. ſi quis contra num. 2 verſ. contrarium ubi allegat alios de foro compet.* Præ-
3 mitto ſecundo, executionis onus demandari, aut regularibus, aut ſæcularibus. Unde concludo regulares ſive religioſos exemptos geſtæ executionis rationem reddere debere coram ordinario, ac ab eo puniri poſſe ſi mala geſſerint *tex. Clem 1. de teſta. Ang. in ſumma verb executor. n. 20 Barthol. l. interdum §. ff. de iudic. Fel. c. fin. numer 6. verſ. & addo de iudic. collecta cap Ioannes col. 3. circa fin verſ. ſed quia religioſ de teſta. Io. Andr. in add. ad ſpec. tit. de inſtr. edit. §. nunc aliqua verſ. ſed an ſimplex commiſſarius num. 45. Io Franciſci Pauin tract. de viſitat. quæſt. 5 ſecunda partis num. 92. Fumus verb. executor. num 14.* Idque expoſcit favor executionis teſtamentorum, qui tantus eſt
4 ut etiam ipſe Prætor, imo etiam teſte Rebuffo, laicus exequatur teſtamenta clericorum ad pias cauſas, ac ſibi executionem uſurpet, contra clericos, perſonas alioquin privilegiatas *Lucas de Penna l. una col. pen. C. de expenſ. ludorum lib. 11. Rebuffus de ſentent. proviſionalib. in præfat num. 83. & 84. Cavalcan deciſ. 28. n 45 part. 1* Quo fit ut majori ratione negligentibus executoribus id onus ad Epiſcopum devolvatur ad quem ſpectat in diœceſi munus ſupplendi negligentiam ſuorum *dixi ſupra eod. lib. cap 30.*

5 Ex quibus infertur, quod cum Epiſcopus hanc habeat poteſtatem à jure ſibi attribu-

ttributam, quod ſi quippiam ſtatuat quod concernat ejuſmodi executionem v. g. quod poſt annum executor privetur poteſtate exequendi tale ſtatutum, afficiet regulares exemptos, ratio eſt, quia hoc caſu executores ſunt à jure ſubjecti ordinario, quo fit, ut ejus ſtatutis hoc in articulo ligetur *per c. 2. de maior. & obed. ca. ut animarum de conſtit. in 6. d. Clem. 1. de teſtam.*

Concludo ſecundo, Exemptos non regulares, ſed v. g. Canonicos aut clericos ſæculares executores, nec reddere rationes coram ordinario, nec coram eodem conveniri poſſe. Ita nominatim ſentit gloſſa & doctores *in Clem. 1. de teſtamentis glo. ibid. verb. tales Cardinal. num. 12. quæſt. 6. dixi ſupra lib. 1. c 46. num. 11 12. & ſeqq.* 6

Ratio eſt, quia quando contra privilegium emanat conſtitutio pœnalis, ea ſuos non egreditur terminos *Io. Andr. Dom. cap. diſpendia de reſcrip. in 6. Card. ubi ſupra q. 6. Ang. d. num. 20. Fumus d. num. 14.* 7

Confirmatur, quia diſpoſitio Clementis 5. in Concilio Viennenſ. *in d. Clem. 1. de teſtam.* eſt correctoria juris veteris, quæ proinde generaliter intelligi, nec extra caſum ſuum extendi debet. ſed reſtringi per legem veterem, *Docte praſos in loco à ratione legis ſtricto ad reſtrictionem legis, ubi exemplificat Milis in repert. verb. privilegio ſpeciali fol. 373.*

Adhæc, notandum Concilium Trident. indiſtinctè conſtituiſſe Epiſcopos velut Apoſtolica authoritate delegatos executores omnium piarum diſpoſitionum *ſeſſ. 22. cap. 8 de refor.* 8

QVAESTIO L.

Quid ſi acceſſus ſit difficilis vel periculoſus ad Papam, an vigeant adhuc jura exemptionum?

SUMMARIUM.

1. Si acceſſus ſit difficilis ad Papam ceſſabunt iura exemptionum.

2. Quo caſu unuſquiſque ſibi poteſt ius dicere,

DIximus in eadem hac materia exemptionum propter abſentiam ſuperiorum aut difficilem illorum aditum, recedi ſolere à communibus iuris regulis, ibique id copioſe ſatis probavimus *lib. 3. q. 1. verſ. Limitanda & quæſt. 41.* Hoc loci pro concluſione affirmativa ſatis ſit autoritatem adduxiſſe Felinum atque Cardinalem *iſtum cap. ſignificaſti num 4. de foro compet hunc in Clem. 1. q. 3. de offic. ord.* à quibus non diſſentit Innocentius *in c. olim & in ca. ut fama infracitat.* dum dicit emergente tali caſu, unicuique licere ius Authoritate propria dicere *l. generali C: de decurionib. lib. 10. & l. aut Prætor. §. ſi quis ff de his quæ in fraud. Barth. l. creditores ubi*

Digitized by Google

QVAESTIO XLIX.

Executores teſtamentorum ſi ſint exempti an cogi poſſint ab ordinario ad reddendam rationem.

SUMMARIUM.

1. *Executores qualiter hic uſurpentur.*
2. *Executio demandari poteſt regularibus & ſæcularibus.*
3. *Regulares rationem reddere debent coram Epiſcopo ſecus in ſæcularibus*
4. *Laicus exequitur teſtamenta clericorum.*
5. *Statutum Epiſcopi afficit eiuſmodi executores.*
6. *Sæculares exempti rationem non reddunt coram Epiſcopo.*
7. *Quando contra privilegium emanat conſtitutio pœnalis ea non egreditur ſuos terminos.*
8. *Concil. Trident. ſubjicit executores ordinarijs.*

1 PRæmitto executores latius me hic uſurpare quam fecerint aliqui, nempe ut
cum Felino comprehendam executores non modo actuales, ſed etiam ver-
bales, hoc eſt quibus à teſtatore data eſt facultas v. g. nominandi vel eligendi perſo-
nas pauperum, aut alia ejuſve generis verbaliter tantum explicandi *Angel conſ. 64.*
2 *late Fel. ca. ſi quis contra num. 2 verſ. contrarium ubi allegat alios de foro compet.* Præ-
3 mitto ſecundo, executionis onus demandari, aut regularibus, aut ſæcularibus. Unde
concludo regulares ſive religioſos exemptos geſtæ executionis rationem reddere
debere coram ordinario, ac ab eo puniri poſſe ſi mala geſſerint *tex. Clem 1. de teſta.*
Ang. in ſumma verb executor. n. 20 Barthol. l interdum §. ff. de iudic. Fel. c. fin. numer. 6.
verſ. & addo de iudic. collecta cap Ioannes col. 3. circa fin verſ. ſed quia religioſ de teſta. 10.
Andr. in add. ad ſpec. tit. de inſtr. edit. §. nunc aliqua verſ. ſed an ſimplex commiſſarius
num. 45. Io Franciſci Pauin tract. de viſitat. quæſt. 5 ſecundæ partis num. 92. Fumus verb.
executor. num 14. Idque expoſcit favor executionis teſtamentorum, qui tantus eſt
4 ut etiam ipſe Prætor, imo etiam teſte Rebuffo, laicus exequatur teſtamenta clerico-
rum ad pias cauſas, ac ſibi executionem uſurpet, contra clericos, perſonas alio-
quin privilegiatas *Lucas de Penna l. una col. pen. C. de expenſ. ludorum lib. 11. Rebuffus*
de ſentent. proviſionalib. in præfat num. 83. & 84. Cavalcan deciſ. 28. n 45 part. 1 Quo
fit ut majori ratione negligentibus executoribus id onus ad Epiſcopum devolvatur
ad quem ſpectat in diœceſi munus ſupplendi negligentiam ſuorum *dixi ſupra eod.*
lib. cap 30.

5 Ex quibus infertur, quod cum Epiſcopus hanc habeat poteſtatem à jure ſibi at-
tribu-

attributam, quod ſi quippiam ſtatuat quod concernat ejuſmodi executionem v. g. quod poſt annum executor privetur poteſtate exequendi tale ſtatutum, afficiet regulares exemptos, ratio eſt, quia hoc caſu executores ſunt à jure ſubjecti ordinario, quo fit, ut ejus ſtatutis hoc in articulo ligetur *per c. 2. de maior. & obed. ca. ut animarum de conſtit. in 6. d. Clem. 1. de teſtam.*

Concludo ſecundo, Exemptos non regulares, ſed v. g. Canonicos aut clericos ſæculares executores, nec reddere rationes coram ordinario, nec coram eodem conveniri poſſe. Ita nominatim ſentit gloſſa & doctores *in Clem. 1. de teſtamentis glo. ibid. verb. tales Cardinal. num. 12. quæſt. 6. dixi ſupra lib. 1. c 46. num. 11 12. & ſeqq.* 6

Ratio eſt, quia quando contra privilegium emanat conſtitutio pœnalis, ea ſuos non egreditur terminos *Io. Andr. Dom. cap. diſpendia de reſcrip. in 6. Card. ubi ſupra q. 6. Ang. d. num. 20. Fumus d. num. 14.* 7

Confirmatur, quia diſpoſitio Clementis 5. in Concilio Viennenſ. *in d. Clem. 1. de teſtam.* eſt correctoria juris veteris, quæ proinde generaliter intelligi, nec extra caſum ſuum extendi debet, ſed reſtringi per legem veterem, *Docte præſes in loco à ratione legis ſtricta ad reſtrictionem legis, ubi exemplificat. Milis in repert. verb. privilegio ſpeciali fol. 373.*

Adhæc, notandum Concilium Trident. indiſtinctè conſtituiſſe Epiſcopos velut Apoſtolica authoritate delegatos executores omnium piarum diſpoſitionum *ſeſſ. 22. cap. 8 de refor.* 8

QVAESTIO L.

Quid ſi acceſſus ſit difficilis vel periculoſus ad Papam, an vigeant adhuc jura exemptionum?

SUMMARIUM.

1. Si acceſſus ſit difficilis ad Papam ceſſabunt jura exemptionum.

2. Quo caſu unuſquiſque ſibi poteſt ius dicere.

Diximus in eadem hac materia exemptionum propter abſentiam ſuperiorum aut difficilem illorum aditum, recedi ſolere à communibus iuris regulis, ibique id copioſe ſatis probavimus *lib. 4. q. 1. verſ. Limitanda & quæſt. 41.* Hoc loci pro concluſione affirmativa ſatis ſit autoritatem adduxiſſe Felinum atque Cardinalem *iſtum cap. ſignificaſti num 4. de foro compet hunc in Clem. 1. q. 3. de offic. ord.* à quibus non diſſentit Innocentius *in c. olim & in ca. ut fama infracitat.* dum dicit emergente tali caſu, unicuique licere ius Authoritate propria dicere *l. generali C: de decurionib. lib. 10. & l. aut Prætor. §. ſi quis ff de his quæ in fraud. Barth. l. creditores ubi*

Digitized by Google

QVAESTIO XLIX.

Executores teſtamentorum ſi ſint exempti an cogi poſſint ab ordinario ad reddendam rationem.

SUMMARIUM.

1. *Executores qualiter hic uſurpentur.*
2. *Executio demandari poteſt regularibus & ſecularibus.*
3. *Regulares rationem reddere debent coram Epiſcopo ſecus in ſecularibus*
4. *Laicus exequitur teſtamenta clericorum.*
5. *Statutum Epiſcopi afficit eiuſmodi executores.*
6. *Seculares exempti rationem non reddunt coram Epiſcopo.*
7. *Quando contra privilegium emanat conſtitutio pœnalis ea non egreditur ſuos terminos.*
8. *Concil. Trident. ſubjicit executores ordinarijs.*

1 PRæmitto executores latius me hic uſurpare quam fecerint aliqui, nempe ut cum Felino comprehendam executores non modo actuales, ſed etiam verbales, hoc eſt quibus à teſtatore data eſt facultas v.g. nominandi vel eligendi perſonas pauperum, aut alia ejuſve generis verbaliter tantum explicandi *Angel. conſ.64. late Fel.ca.ſi quis contra num.2 verſ.contrarium ubi allegat alios de foro compet.* 2 Præmitto ſecundo, executionis onus demandari, aut regularibus, aut ſæcularibus. 3 Unde concludo regulares ſive religioſos exemptos geſtæ executionis rationem reddere debere coram ordinario, ac ab eo puniri poſſe ſi mala geſſerint *tex. Clem 1.de teſta. Ang.in ſumma verb executor.n.20 Barthol.l.interdum §. ff.de iudic. Fel.c.fin.numer.6. verſ.& adde de iudic.collecta cap Ioannes col.3.circa fin verſ.ſed quia religioſ de teſta.Io. Andr.in add.ad ſpec.tit.de inſtr. edit. §. nunc aliqua verſ. ſed an ſimplex commiſſarius num.45.Io Franciſci Pauin tract.de viſitat.quaeſt.5 ſecunda partis num.92.Fumus verb. executor.num 14.* 4 Idque expoſcit favor executionis teſtamentorum, qui tantus eſt ut etiam ipſe Prætor, imo etiam teſte Rebuffo, laicus exequatur teſtamenta clericorum ad pias cauſas, ac ſibi executionem uſurpet, contra clericos, perſonas alioquin privilegiatas *Lucas de Penna l.una col. pen. C.de expenſ.ludorum lib. 11. Rebuffus de ſentent.proviſionalib.in praefat num.83.& 84. Cavalcan deciſ.28.n 45 part.1* Quo fit ut majori ratione negligentibus executoribus id onus ad Epiſcopum devolvatur ad quem ſpectat in diœceſi munus ſupplendi negligentiam ſuorum *dixi ſupra eod. lib.cap 30.*

5 Ex quibus infertur, quod cum Epiſcopus hanc habeat poteſtatem à jure ſibi attribu-

tributam, quod ſi quippiam ſtatuat quod concernat ejuſmodi executionem v. g. quod poſt annum executor privetur poteſtate exequendi tale ſtatutum, afficiet regulares exemptos, ratio eſt, quia hoc caſu executores ſunt à jure ſubjecti ordinario, quo fit, ut ejus ſtatutis hoc in articulo ligetur *per c. 2. de maior. & obed. ca. ut animarum de conſtit. in 6. d. Clem. 1. de teſtam.*

Concludo ſecundo, Exemptos non regulares, ſed v. g. Canonicos aut clericos ſæculares executores, nec reddere rationes coram ordinario, nec coram eodem conveniri poſſe. Ita nominatim ſentit gloſſa & doctores *in Clem. 1. de teſtamentis glo. ibid. verb. tales Cardinal. num. 12. quæſt. 6. dixi ſupra lib. 1. c 46. num. 11 12. & ſeqq.* 6

Ratio eſt, quia quando contra privilegium emanat conſtitutio pœnalis, ea ſuos non egreditur terminos *Io. Andr. Dom. cap. diſpendia de reſcrip. in 6. Card. ubi ſupra q. 6. Ang. d. num. 20. Fumus d. num. 14.* 7

Confirmatur, quia diſpoſitio Clementis 5. in Concilio Viennenſ. *in d. Clem. 1. de teſtam.* eſt correctoria juris veteris, quæ proinde generaliter intelligi, nec extra caſum ſuum extendi debet, ſed reſtringi per legem veterem, *Docte praſes in loco à ratione legis ſtricto ad reſtrictionem legis, ubi exemplificat. Milis in repert. verb. privilegio ſpeciali fol. 373.*

Adhæc, notandum Concilium Trident. indiſtinctè conſtituiſſe Epiſcopos velut Apoſtolica authoritate delegatos executores omnium piarum diſpoſitionum *ſeſſ. 22. cap. 8 de refor.* 8

QVAESTIO L.

Quid ſi acceſſus ſit difficilis vel periculoſus ad Papam, an vigeant adhuc jura exemptionum?

SUMMARIUM.

1. Si acceſſus ſit difficilis ad Papam ceſſabunt jura exemptionum.

2. Quo caſu unuſquiſque ſibi poteſt ius dicere.

Diximus in eadem hac materia exemptionum propter abſentiam ſuperiorum aut difficilem illorum aditum, recedi ſolere à communibus iuris regulis, ibique id copioſe ſatis probavimus *lib. 4. q. 1. verſ. Limitanda & quæſt.* 41. Hoc loci pro concluſione affirmativa ſatis ſit autoritatem adduxiſſe Felinum atque Cardinalem *iſtum cap. ſignificaſti num 4. de foro compet hunc in Clem. 1. q. 3. de offic. ord.* à quibus non diſſentit Innocentius *in c. olim & in ca. ut fama infra citat.* dum dicit emergente tali caſu, unicuique licere ius Authoritate propria dicere *l. generali C: de decurionib. lib. 10. & l. aut Prætor. §. ſi quis ff de his quæ in fraud. Barth. l. creditores ubi*

QVAESTIO XLIX.

Executores teſtamentorum ſi ſint exempti an cogi poſſint ab ordinario ad reddendam rationem.

SUMMARIUM.

1. *Executores qualiter hic uſurpentur.*
2. *Executio demandari poteſt regularibus & ſæcularibus.*
3. *Regulares rationem reddere debent coram Epiſcopo ſecus in ſæcularibus*
4. *Laicus exequitur teſtamenta clericorum.*
5. *Statutum Epiſcopi afficit eiuſmodi executores.*
6. *Sæculares exempti rationem non reddunt coram Epiſcopo.*
7. *Quando contra privilegium emanat conſtitutio pœnalis ea non egreditur ſuos terminos.*
8. *Concil. Trident. ſubjicit executores ordinarijs.*

1 PRæmitto executores latius me hic uſurpare quam fecerint aliqui, nempe ut cum Felino comprehendam executores non modo actuales, ſed etiam verbales, hoc eſt quibus à teſtatore data eſt facultas v. g. nominandi vel eligendi perſonas pauperum, aut alia ejuſve generis verbaliter tantum explicandi *Angel. conſ. 64. late Fel. ca. ſi quis contra num. 2 verſ. contrarium ubi allegat alios de foro compet.* Præ-
2 mitto ſecundo, executionis onus demandari, aut regularibus, aut ſæcularibus. Unde
3 concludo regulares ſive religioſos exemptos geſtæ executionis rationem reddere debere coram ordinario, ac ab eo puniri poſſe ſi mala geſſerint *tex. Clem 1. de teſta. Ang. in ſumma verb executor. n. 20 Barthol. l interdum §. ff. de iudic. Fel. c. fin. numer. 6, verſ. & addo de iudic. collecta cap Ioannes col. 3. circa fin verſ. ſed quia religioſ de teſta. Io. Andr. in add. ad ſpec. tit. de inſtr. edit. §. nunc aliqua verſ. ſed an ſimplex commiſſarius num. 45 Io Franciſci Pauin tract. de viſitat. quaſt. 5 ſecunda partis num. 92. Fumus verb. executor. num 14.* Idque expoſcit favor executionis teſtamentorum, qui tantus eſt
4 ut etiam ipſe Prætor, imo etiam teſte Rebuffo, laicus exequatur teſtamenta clericorum ad pias cauſas, ac ſibi executionem uſurpet, contra clericos, perſonas alioquin privilegiatas *Lucas de Penna l. una col. pen. C. de expenſ. ludorum lib. 11. Rebuffus de ſentent. proviſionalib. in præfat num. 83. & 84. Cavalcan deciſ. 28. n 45 part. 1* Quo fit ut majori ratione negligentibus executoribus id onus ad Epiſcopum devolvatur ad quem ſpectat in diœceſi munus ſupplendi negligentiam ſuorum *dixi ſupra eod. lib. cap 30.*

5 Ex quibus infertur, quod cum Epiſcopus hanc habeat poteſtatem à jure ſibi attribu-

tributam, quod ſi quippiam ſtatuat quod concernat ejuſmodi executionem v. g. quod poſt annum executor privetur poteſtate exequendi tale ſtatutum, afficiet regulares exemptos, ratio eſt, quia hoc caſu executores ſunt à jure ſubjecti ordinario, quo fit, ut ejus ſtatutis hoc in articulo ligetur *per c. 2. de maior. & obed. ca. ut animarum de conſtit. in 6. d. Clem. 1. de teſtam.*

Concludo ſecundo, Exemptos non regulares, ſed v. g. Canonicos aut clericos ſæculares executores, nec reddere rationes coram ordinario, nec coram eodem conveniri poſſe. Ita nominatim ſentit gloſſa & doctores *in Clem. 1. de teſtamentis glo. ibid. verb. tales Cardinal. num. 12. quaeſt. 6. dixi ſupra lib. 1. c. 46. num. 11 12. & ſeqq.* 6

Ratio eſt, quia quando contra privilegium emanat conſtitutio pœnalis, ea ſuos non egreditur terminos *Io. Andr. Dom. cap. diſpendia de reſcrip. in 6. Card. ubi ſupra q. 6. Ang. d. num. 20. Fumus d. num. 14.* 7

Confirmatur, quia diſpoſitio Clementis 5. in Concilio Viennenſ. *in d. Clem. 1. de teſtam.* eſt correctoria juris veteris, quæ proinde generaliter intelligi, nec extra caſum ſuum extendi debet, ſed reſtringi per legem veterem, *Docte praeſes in loco à ratione legis ſtricto ad reſtrictionem legis, ubi exemplificat. Milis in repert. verb. privilegio ſpeciali fol. 373.*

Adhæc, notandum Concilium Trident. indiſtinctè conſtituiſſe Epiſcopos velut Apoſtolica authoritate delegatos executores omnium piarum diſpoſitionum *ſeſſ. 22. cap. 8 de refor.* 8

QVAESTIO L.

Quid ſi acceſſus ſit difficilis vel periculoſus ad Papam, an vigeant adhuc jura exemptionum?

SUMMARIUM.

1. Si acceſſus ſit difficilis ad Papam ceſſabunt iura exemptionum.
2. Quo caſu unuſquiſque ſibi poteſt ius dicere.

Diximus in eadem hac materia exemptionum propter abſentiam ſuperiorum aut difficilem illorum aditum, recedi ſolere à communibus iuris regulis, ibique id copioſe ſatis probavimus *lib. 3. q. 1. verſ. Limitanda & quaeſt.* 41. Hoc loci pro concluſione affirmativa ſatis ſit autoritatem adduxiſſe Felinum atque Cardinalem *iſtum cap. ſignificaſti num 4. de foro compet hunc in Clem. 1. q. 3. de offic. ord,* à quibus non diſſentit Innocentius *in c. olim & in ca. ut fama infracitat.* dum dicit emergente tali caſu, unicuique licere ius Authoritate propria dicere *l. generali C. de decurionib. lib. 10. & l. aut Praetor. §. ſi quis ff de his quae in fraud. Barth. l. creditores ubi*

tributam, quod ſi quippiam ſtatuat quod concernat ejuſmodi executionem v. g. quod poſt annum executor privetur poteſtate exequendi tale ſtatutum, afficiet regulares exemptos, ratio eſt, quia hoc caſu executores ſunt à jure ſubjecti ordinario, quo fit, ut ejus ſtatutis hoc in articulo ligetur *per c. 2. de maior. & obed. ca. ut animarum de conſtit. in 6. d. Clem. 1. de teſtam.*

Concludo ſecundo, Exemptos non regulares, ſed v. g. Canonicos aut clericos ſæculares executores, nec reddere rationes coram ordinario, nec coram eodem conveniri poſſe. Ita nominatim ſentit gloſſa & doctores *in Clem. 1. de teſtamentis glo. ibid. verb. tales Cardinal. num. 12. quæſt. 6. dixi ſupra lib. 1. c. 46. num. 11 12. & ſeqq.* 6

Ratio eſt, quia quando contra privilegium emanat conſtitutio pœnalis, ea ſuos non egreditur terminos *Io. Andr. Dom. cap. diſpendia de reſcrip. in 6. Card. ubi ſupra q. 6. Ang. d. num. 20. Fumus d. num. 14.* 7

Confirmatur, quia diſpoſitio Clementis 5. in Concilio Viennenſ. *in d. Clem. 1. de teſtam.* eſt correctoria juris veteris, quæ proinde generaliter intelligi, nec extra caſum ſuum extendi debet, ſed reſtringi per legem veterem, *Docte præſes in loco à ratione legis ſtricto ad reſtrictionem legis, ubi exemplificat. Milis in repert. verb. privilegio ſpeciali fol. 373.*

Adhæc, notandum Concilium Trident. indiſtinctè conſtituiſſe Epiſcopos velut Apoſtolica authoritate delegatos executores omnium piarum diſpoſitionum *ſeſſ. 22. cap. 8 de refor.* 8

QVAESTIO L.

Quid ſi acceſſus ſit difficilis vel periculoſus ad Papam, an vigeant adhuc jura exemptionum?

SUMMARIUM.

1. Si acceſſus ſit difficilis ad Papam ceſſabunt iura exemptionum.

2. Quo caſu unuſquiſque ſibi poteſt ius dicere.

Diximus in eadem hac materia exemptionum propter abſentiam ſuperiorum aut difficilem illorum aditum, recedi ſolere à communibus iuris regulis, ibique id copioſe ſatis probavimus *lib. 4. q. 1. verſ. Limitanda & quæſt. 41.* Hoc loci pro concluſione affirmativa ſatis ſit autoritatem adduxiſſe Felinum atque Cardinalem *iſtum cap. ſignificaſti num 4. de foro compet hunc in Clem. 1. q. 3. de offic. ord.* à quibus non diſſentit Innocentius *in c. olim & in ca. ut famæ infracitat.* dum dicit emergente tali caſu, unicuique licere ius Authoritate propria dicere *l. generali C. de decurionib. lib. 10. & l. aut Prætor. §. ſi quis ff de his quæ in fraud. Barth. l. creditores ubi*

DD.C.de pignor.Colerus de proceſſib.executivis part.1.cap.2.num.276 in cap. olim.1.de reſt ſpol.in cap.ut fama de ſent. excom. arg.l.1. C.quando liceat unicuique ſine iudice.

3 Confirmabiturque idem copioſius quæſtione ſubſequente,quibus addi poterit doctrina Navarri,tradentis ordinarium cognoſcere de cauſis ad Papam interpoſitis,ſi ad eum facilis ſit recurſus *Navar.in relect.cap.cum contingat,remed.4.n.3.de reſcriptis tom.3.& cap.accepta oppoſit.8.ſolutione nu.31.de reſt.ſpoliat.*

QVAESTIO LI.

An ordinarius præſuppoſito acceſſu difficili ad Papam conferre, poſſit beneficia exempta aut reſervata.

SUMMARIUM.

1. *Quando is ad quem jurisdictio ſpectat abſens eſt,ea devoluitur ad inferiorem.*
2. *Epiſcopus abſolvit in caſibus ſanctæ Sedi reſervatis quando Papa adiri non poteſt.*
3. *Neceſſitas non habet ferias.*
4. *Ordinarius diſpenſat in gradibus à iure prohibitis quando Papa adiri non poteſt.*
5. *Exempti ſi opprimantur poſſunt ſibi dicere ius.*
6. *In alienatione quando requiritur neceſſitas ſuperioris.*
7. *Electus ad Eccleſiam remotam à Romana poteſt ſtatim adminiſtrare non expectata confirmatione.*

1 Omiſſis pluribus quæ in alteram partem adduci poſſent,ſint hæc pro tuitione opinionis affirmativæ, Imprimis regula generalis quoties is ad quem exercitium juriſdictionis ſpectat abſens eſt,nec commodè expectari poteſt, fit devolutio ad illius inferiorem alioquin in habilem *tex. l.ubi abſunt ubi DD. ff.de tutorib. datis ab his cap.ſi Epiſcopus de ſuppl negl. prælat.in 6.*

2 Deinde Epiſcopus abſolvit in caſibus ſpecialiter ſanctæ Sedi reſervatis, quando Pontifex commode adiri poteſt *cap.de cætero de ſent.excom.cap.eos eod.in 6.* Idque, quia intereſt ne quis in excommunicatione diu perduret *cap. quam ſit de elect. in 6.* prout quoque intereſt ne Eccleſiæ diu maneant viduatæ,unde quò diuturnæ vacationis pericula amputentur,expedit ut tali caſu ad ordinarium recurſus habeatur *cap. ſanctorum diſt.70.*neceſſitas enim conjuncta utilitati publicæ , legem non admittit

3 *cap.ſi quis propter neceſſitatem de furtis cap.licet de ferijs dixi eod.li.q.4.in fine.*

Præterea,eſt argumentum in iure receptum à matrimonio Carnali ad matrimonium ſpirituale *cap.inter corporalia de tranſ.Epiſcop. Præſes loco à matr. Carn.ad ſpirituale.*quo arguitur , quod quemadmodum ordinarius diſpenſat in gradibus à iure prohibitis,quando Papa commode aditi non poteſt v.g. propter bella , ſciſma,vel alia

alia cujuſcunque generis impedimenta *late Anchar.conſ.409.* ex eo quod tali diſpenſatione derogetur tantum juri poſitivo, ita & hoc in caſu, ſtatus enim beneficiorum exemptionumque ſunt à jure poſitivo, *Abb. cap. poſtulaſti de Reſcriptis cap. Epiſcopus de prabend.tot. tit. de privilegiis* Accedit gloſſa finalis *Clem.2. de elect.* quæ dicit obligatos ad adeundum Papam pro confirmatione, abſolvi, ſi interveniant impedimenta ad hæc eadem confirmat Aufretius *in rep.Clem.1.q.10.verſ.unde in principali puncto & verſ.finge enim difficilem de offic. ordin.* poſt multa dicens quod ſi clerus opprimat exemptos quod auctoritate propria ſibi ius dicere poſſint *Calderin. conſ. 20.circa med. de regular.arg.lib.1.C.quando liceat unicuique.* 5

Similiter, in alienatione per exemptos facienda diximus ſupra *lib.4 cap 1.ſub finem* quod licet regulariter autoritas ſuperioris intervenire debeat, ſi tamen ſuperioris vel Pontificis acceſſus ſit difficilis, alienatio omiſſa authoritate ſubſiſtet. 6

Poſtremò, eſt quod notat Barth. *in l.ex eo tempore nu.6.ff.de milit teſt.* quod in Eccleſiis valde remotis ab Eccleſia Romana electus ſtatim poſt adminiſtrare non expectata confirmatione *cap.ne pro defectu de elect. Abb. cap. nihil per tot. ubi vide n. 8.qui dicantur eſſe remoti à Papa de electione.* De qua materia late & fuſe Redoanus *tract.de rebus Eccleſ.non alienand.quæſt.51 per tot.Navar.cap.accepta oppoſit.8.ſolut.n. 51.de reſt.ſpol.* 7

QVAESTIO LII.

An exempti ſi ſit periculum fugæ, poſſint ab ordinario capi.

SUMMARIUM.

1. *Reipub.intereſt puniri delicta.*
2. *Creditor poteſt arreſtare ſuum debitorem.*
3. *Temperatur ſi iudex exemptorum adiri poſſit.*

POſſe, diximus obiter ſupra *lib.2. quæſt. 45. caſu ſexto num.10.* quod paucis hic confirmo alijs auctoritatibus *Auth. de defenſorib. Civitatum §. audient. col.3. Aufrer.Clem.1.quæſt.20.fol.60. de offic.ord.* Ratio eſt, quia cum Reipublicæ intereſſit maleficia non remanere impunita *l. ita vulneratus ff. ad. l. Aquil. l. longius 3. 1.ff.de iudic.* magna impunitati feneſtra aperiretur, ſi eam poteſtatem ordinario abnueremus.

Quandoquidem privatim id videtur etiam conceſſum ut debitor fugitivus à ſuo creditore arreſtari ſiſtive poſſit *glo not. l. nullus C.de Iudeis Anchor. conſ. 439. l.ait prætor §.ſi debitorem. ff.quæ in fraudem creditorum glo.§.1.inſt.de act.verb.in iudicio laudata per Bald. & Ang.ibidem glo.§. neceſſitatem verb. detinere Auth. ut iudices ſine quoque ſuffrag.collat.2. cap.unico in pr. ubi glo. verb. poteſtatem de pace iuram. firm.*

Digitized by Google

Abb.ic.ap:cum non ab homine de iudic.Iaſon.§.1.*inſtit. de act.Barth l.ſi quis in ſervitute ff.de furtis Bald.l.ſi quia per calumniam C.de Epiſcop.& Clericis Anchar.reg. ea quæ q. 20.de reg jur.in 6.& DD.quos ſupra allegavi.d.quæſt.*45.*num* 10.Unde non immerito traditum eſt, exemptum ſi ſit periculum fugæ ab ordinatio ad inſtantiam creditoris detineri ſiſtivè poſſe fugitivus enim amittit privilegia legalia *late Peck. l. de iure ſiſtendi ca.8.nu.*7.An autem incompetentiam judicis allegare poſſit, vide apud eundem Peckium cap.10.*num*,11.Paucis, atteſtatio hæc non aliter permiſſa eſt quam ut debitor caveat de ſtando juri in foro ſuo, velut apud Cavalcanum probatum eſt. *deciſ.*1.*num.*13.*par.*1.*Peck. ubi ſupra q.*45.*nu.*7.*& ſeqq.*

Limitanda autem eſt prædicta concluſio in caſu quo non poſſit haberi copia iudicis exemptionum; aut ſaltem non commodè,quin interea daretur cauſa elabendi. nam cum capto exemptorum ſit nominatim ordinario interdicta *Clem.*1. §. *& ibi Card.de cenſib.Paul.de Leazar.c.ſi clericos de ſent.excom.in6.Guido.ſing.*492.Si com-
3 modè ac citra periculum haberi,aut expectari poſſet, autoritas iudicis exemptorum ordinarius tali captura injuriam faceret; & exemptio capto & judici illius *tex. l. generale ibi ſi præſidis copia deſit C.de decurio lib.*10.Ita declarant Barth,& Baldus poſt Aſonem *l.*1.*C.ubi de crimine agi oporteat.*Alioquin de ſpolio agi poſſet *v. infra quæſt.* 65 *num.*12.Quæ quidem apud Præſidem Everardi etiam tractata ſunt *in locis loco à ſurrogatis verſ.* 24. quippe ſicut Iudex extra ſuum territorium ſententiam ſuam executioni non mandat *l.extra ff.de juriſdict.om.jud.*10.Ita nec pars ſuum debitorem extra provinciam propria authoritate ſiſtere poteſt,ne plus liceat parti, quam judici *Præſes loco iam allegato* ibi tradit, quid ſi creditores debitorem ſuum in alienam uſque provinciam perſequantur , Porrò diximus frequenter exemptos extraneis & loca exempta locis extra territorium comparari *lib.*1. *q.* 45. *num.*5. *& infra qu.* 53.*nu.*2.

QVAESTIO LIII.

Ordinarius à iure poteſtatem habens viſitandi monaſteria monialium,an poterit Abbatiſſas deſtituere.

SUMMARIUM.

1. *Ordinarius tanquam delegatus viſitat moniales.*
2. *Non poteſt deſtituere.*
3. *Delegatus deſtituere non poteſt.*
4. *A viſitatione ad deſtitutionem argui non poteſt.*

1 MOniales licèt immediatè ſubjectæ ſint Pontifici , tamen ab ordinario autoritate Apoſtolica viſitari poſſunt , eſtque id conforme Concilio Tridentino *Clem.attendentes de ſtatu Monach.ubi DD. Concil.Trid.ſeſſ.* 25.*cap.* 9. non ideo

deo tamen deſtituere poterit *glo.d.Clem.verb.compelli ubi Card.Leazar. & alij.*

Quia hoc in caſu, ordinarius procedit tanquam delegatus, qui poteſtatem non 3
habet privandi, niſi ei ſpecialiter & expreſſè committatur *cap. penult. de offic. vicarij*
in 6.Innoc.& Hoſt.cap.quaris de atate & qualitate ordin.cap.dilectus de reſcript. nec e-
nim à facultate viſitandi arguere licet, ad deſtituendi autoritatem *per not. infra q.67.*

Quod dixi ordinarios auctoritate delegatâ poſſe Moniales exemptas viſitare, id 4
reſtringi debet ad viſitationem duntaxat clauſuræ, à quibus ſigillatim diſquiri po-
terunt ea omnia, quæ clauſuram concernunt, non verò alia quæ earum perſonas con-
cernunt: illudque examen fieri non debebit intra monaſterij ſepta, ſed aut in collo-
cutorio, aut ad crates, vel feneſtram, per quam porrigitur Monialibus Euchariſtia,
uti tota Italia obſervari mihi nuper ſcripſit Dominus protonotarius Ricardus Pauli
Stravius S. Congregationis Illuſtriſſ. Cardinalium negotijs Epiſcoporum & Regu-
larium propoſitorum à Secretis.

QVÆSTIO LIV.

Subditus ordinarij delinquens in loco exempto an ligetur statutis ordinarij.

SUMMARIUM.

1. *Effectus ſtatuti non porrigitur extra territorium.*
2. *Locus exemptus & extra territorium æquiparantur.*
3. *Statutum non extenditur ad loca exempta.*
4. *Quando in jure duo æquiparantur diſpoſitum in uno habet etiam locum in alio.*
6. *Intra diœceſim Epiſcopus poteſt facere ſtatuta pœnalia.*
7. *Ius tertij allegari non poteſt.*
8. *Concluſio quæſtionis cum diſtinctione.*
9. *Differentia ſtatuti de ingreſſu aut ingrediente Monaſterium.*

QUæſtio hæc à pleriſque vocatur in diſputationem Io. *And. cap. ut anima-*
rum de conſt.in 6.Calder.conſ.13.de foro compet.Fel.cap.fin.ubi Abb.eod.tit. Andr. 1
Barba.conſ.4.incip. ſcribitur primo col 4. vol. 1. Butrio cap. fin. charta pen. de
conſuet.Barth.& Alex.l.ſi convenerit §.ſi nuda, ff.de pig. act. Sayrus in Theſauro Theo-
logia moralis par.1.lib.1.cap.7.num.9.& 10. ac in primis pro negativa adfertur quod
effectus ſtatuti non extendatur extra territorium ſtatuentis, ſicut nec ſententia *l.*
cum unus §.16.qui ff.de bonis autor.iud.poſſ.l.relegatorum ff. de interdict. Locus autem 2
exemptus non cenſetur eſſe de territorio ſeu de diœceſi. Epiſcopi *cap. luminoſo 18.*
quaſt.2.Clem.Archiepiſcope de privileg.tex.cap grave ubi Abb.& Fel.de offic. ord. imo

 com-

Digitized by Google

comparari ſolet loco extra territorium *Card. d. Clem. Archiepiſcopo* §. *ſimili in fine Ang.conſ.33*7. *Anton de Roſellis tract.de indulgent.nu.323. Io.And Clem.1. ubi glo verb. quia nomine de foro compet.* adeò ut ſtatutum extendi non poſſit ad loca exempta
3 vel perſonas exemptas,quippe quod inter ſe æquiparentur *Socyn.conſ.74.col.4.vol.1. de reg. in 6.& d cap.grave.*

4 Quando autem duo à jure æquiparantur,diſpoſitum in uno, habere etiam debet locum in alio *glo cap.ſi poſtquam de elect.in 6. late Navar.cap. pœna num.6. 13.14.de pœnit.diſt.1.Troilus Malvetius tract.de oblat.imagin.factu par.4 num.4.dixi ſupra lib.1.*
5 *cap 45.num.* 7.Præterea ſtatuere eſt juriſdictionis contentioſæ *l.1. ubi DD. ff.de juriſd om.iud.l.omnes populi ff.de iuſt. & iure* quam Epiſcopus explicare non poteſt in loco exempto *cap.cum Epiſcopus de offic.ord.in 6.cap ut animarum de conſt.in 6.not.ſupra lib.2 cap.*: non ſecus quam judicialem ſuam ſententiam, legis enim & hominis ſententia æquipollent *l.ſervus hac lege ff de manum.*

6 Pro affirmativa autem militat Dominicus & ſequaces *c.1.§.fin. de ſtatu regular. Feder.conſ.2.& 99.*Ratio,quia Epiſcopus pœnalia ſtatuta facere contra ſuam diœceſim poteſt *cap. ſi quis de maior & obed.cap.cum contingat de foro compet.*quin autem locus exemptus ſit in diœceſi,licet non ſit de diœceſi,nemo unquam negavit *d. cap. grave d cap.cum Epiſcopus.*

7 Deinde,ſi ſubditus qui in alieno territorio deliquit, exemptionem allegaret,ius tertij allegaret,quod non permittitur *l.cum ſervum C.de ſervis fugit Compoſt.c. mandatum de reſcript Barth.l.qui cum herede ff.de execut.rer. iudicat.late Sazius in l qui cum*
8 *num.8 9.10.explicatur clare quando liceat.allegare ius tertij ff.de except.rei iudicat.*Pro concordia videtur cum Petro de Ancharano utraque opinio conciliari poſſe diſtinctiuncula *in cap.poſtulaſti quaeſt.4.de foro compet.ubi latè* nempè, quod aut prælatus exemptus habet juriſdictionem quaſi Epiſcopalem in loco exempto,& tunc vera eſt opinio negativa Joannis Andreæ & ſequacium , aut non habet ibi talem iuriſdictionem,& tunc procedit opinio affirmativa Federici. Vel ſuccinctius dicendum, attendenda eſſe verba ſtatuti quæ ſi v.g. dixerint quod euntes ad monaſteria monialium luent certam pœnam,erit locus opinioni affirmativæ,quia delictum, nempe actos eundi ad locum vetitum committitur in diœceſi, ſi vero ſtatutum afficeret actum geſtum in ipſo loco exempto,illud non ligaret ſubditum *Barthol. & Bald. l. fin.C.de pact.Petr.de Anchar.rep.c Canonum ſtatuta quaeſt.11 de conſtit.*

9 Simile adfertur , ſi ſtatuto diſponatur quod monaſterium ingreſſus non ſuccedat,non valebit,ut pote diſpoſitiones de perſona exempta & dicata Deo , ſi autem diſponeret quod ingrediens monaſterium non ſuccedat, ſubſiſteret , quia eo caſu non diſponit de clerico,ſed de laico ingrediente *Bald. l. Deo nobis circa finem C.de Epiſc.& cler.arg.l.Stichus ſervus meus ff de manum teſta Innoc.cap. præterea requiſiſti de teſtam.l.Arethuſa ff de ſtatu hom.Matheſ ſing.145. Barth.conſ.37.* Quæ diſtinctio con-

congruit doctrinæ Gregorij Sayrij *d. lib. 1. cap. 6. nu. 39. 40. 41. 42 & ſeq. & ca. 7. nu. 10* apud quem hæc plurifariam vario exemptorum genere explicantur.

QVÆSTIO LV.

Locus exemptus ſitne in diœceſi vel de diœceſi.

SUMMARIUM.

1. *Differentia inter particulas* in & de.
2. *Locus exemptus eſt in diœceſi ſed non de diœceſi.*
3. *Quid ſi concedatur Epiſcopo privilegium de pracipiendis fructibus beneficiorum primi anni vacaturorum in ſua diœceſi.*
4. *In generali ſermone non comprehenduntur beneficia exempta.*

HAc de re variæ ſunt ortæ diſceptationes propter differentiam quam Doctores videntur conſtituiſſe inter particulas *in* & *de*. *Latiſſime Felin, ca. grave ubi* 1 *DD. de offic. ord. Feder. de ſenis latè conſ. 2. per tot, Coſmas Guimier. in pragmat. tit. de annatis §. item quod ratione verſ. in diœceſi glo. in Clem. 1. verbi aut earum de foro compet. Milis in repert. verb. diœceſis Bald. conſ 4:6. par. 1. Collectareus ca. ſi proponente de reſcript. Abb. c. Apoſtolica not. 3. de donat. Caſter conſ. 187. vol. 2. Ang. conſ. 133. Iaſon. l. extra territorium num. 5. ff. de iuriſd. om. iud.*

Paucis, generalis ſermo diœceſis adjecta particula In comprehendit quicquid eſt inter illius fines, ita quod nullus locus excipitur *Bald. d. conſ* 420. idque ſuadet com- 2
munis loquendi uſus *arg ca. ex literis de ſponſalib.* nam communiter dici non poteſt nullius eſſe diœceſis *cap, nulla diſt 93.* Quod verò locus exemptus non ſit de diœceſi, plurimi voluerunt, ut eſt videre apud Felinum *d. ca. grave & notavi ſupra lib. 4. q. 29.* Unde inferunt doctores quod conceſſo privilegio Epiſcopo de percipiendis fructibus primi anni beneficiorum vacaturorum in ſua diœceſi, comprehendentur 3
beneficia ſpectantia ad exemptos, modo tamen beneficia non ſint exempta *Archid. ca, ſi propter tu. ſ debita de reſcript. in 6. Rot. dec. 269. in antiq.* In generali enim ſermone non comprehenduntur beneficia exempta *Bald. l. 1. col. pen. C. de furt. arg. l legato* 4
rum §. qui plures ff de leg. 2. Caſtr. conſ. 187 vol 2. Guimier loco allegato Io de Selua. de beneficio par. 11. quaſt. 3. n. 21. tex ca. quamvis de prabend. in 6. de cujus veritate videri poterunt quæ ſupra notavimus *lib. 1. cap. 5 num* 4. 20. 21. 22. *& ſeq.*

QVÆSTIO LVI.

Regulares exempti an poſſint in Confeſſione abſolvere in caſibus quos ſpecialiter Epiſcopus ſibi reſervavit.

NOn poſſe, urget hæc ratio, quod Papa concedendo poteſtatem audiendi confeſſiones, & abſolvendi ſubditos Epiſcoporum, non dederit eis ampliorem facultatem, quam Curatis *tex. Clem dudum §. ſtatuimus de ſepultur.*

Unde cum Epiſcopus ſpecifica reſervatione poſſit detrahere de ordinaria poteſtate

itate curatorum *cap. ſi Epiſcopus de pœnit. lib. 6. ubi DD. & glo. verb. reſervantur*, dicendum eſt, quod ejuſmodi reſervatio afficiat etiam & liget manus ejuſmodi exemptorum, idque niſi habeant alia propria atque uberiora privilegia iuxta gloſſam ſolemnem *d. Clem. dudum §. per huiuſmodi in verb. conceſſa ubi latè*. Cujus tamen uberiorem diſcuſſionem reſervo in alium locum *infra eod. lib. qu. 76*. Quid autem in hac materia invaluerit in Italia conſtabit tam ex declaratione S. Congregationis Illuſtriſſ. Cardinalium negotiis Epiſcoporum & Regularium præpoſitorum edita anno 1601. Ianuarij die 9. & 1602. Novembris 26 quam ex conſtitutione Pauli V. de anno 1617. Ianuarij 7. quorum conſtitutionum mihi nuper communicaturam à Reverendo Domino protonotario Apoſtolico Ricardo Pauli Stravio eiuſdem S. Congregationis Secretario tenor ſequitur.

DECRETA ET DECLARATIO
Super abſolutione à cenſuris, ſeu à caſibus reſervatis.

EDitum fuit aliàs à Sacra Congregatione S. R. E. Cardinalium, negotijs & conſultationibus Epiſcoporum, & Regularium præpoſita, Decretum ſuper abſolutione à caſibus reſervatis eius, qui ſequitur tenoris.

Sacra Congregatio S. R. E. Cardinalium, negotiis, & conſultationibus Epiſcoporum, & Regulariũ præpoſita, juſtis & gravibus cauſis id exigentibus, ac de Sanctiſſimi D. N. CLEMENTIS PP. VIII. ſpeciali mandato, vivæ vocis oraculo deſuper habito, Sacerdotibus omnibus tam ſæcularibus, quàm Regularibus per univerſam Italiam extra Vrbem degentibus, ad confeſſiones audiendas probatis quorumvis Ordinum, etiam Mendicantium, Militarium, aut Congregationum, etiam Societatis IESU, & generaliter quarumcunque aliarũ, quovis nomine nuncupentur, jubet, & præcipit, ne quis eorum ſub prætextu privilegiorum, indultorũ, aut facultatum generaliter, vel ſpecificè ſcripto, aut vivæ vocis oraculo, vel per communicationẽ à Sede Apoſtolica, vel ejus auctoritate eorũ Ordinibus, Cõgregationibus, Collegijs vel Societatibus, aut Archicõfraternitatibus ſæcularium, aut ſingularibus perſonis, ſeu aliàs quomodocũq; ſub quibuſvis tenoribus, formis, & clauſulis etiam derogatoriarum derogatorijs, ad cujuſvis etiã Imperatoris, Regum aut aliorum Principum inſtantiam conceſſarũ, ſeu confirmatarum, alicujuſvis ſtatus, gradus, aut conditionis, aut dignitatis, tam Eccleſiaſticæ, quàm ſæcularis, etiã Regiæ, vel Imperalis, ab ullo ex caſibus clarè, vel dubiè in Bulla die Cœnæ Domini legi ſolita, contentis, vel aliàs quomodocumq; Sedi Apoſtolicæ reſervatis, aut in futurũ per Sanctitatem ſuam, ejuſve ſucceſſores pro tempore, in eadem Bulla, vel aliter reſervandis, nec etiã à caſibus, quos Ordinarij locorum hactenus reſervarunt, vel in poſterũ ſibi reſervabũt, nullo caſu etiam neceſſitatis, vel impedimenti, niſi in mortis articulo, ſeu cum nova, & ſpeciali Sanctitatis ſuæ, aut ſucceſſorum ſuorum, vel Ordinariorum, quoad caſus ab ipſis tantum reſervatos, reſpectivè impetrata in ſcriptis licentia, Ordinarij locorum exhibenda, abſolutionis beneficium de cætero impendere audeat, vel præſumat: ſed cum opus fuerit, pœnitentes ad ſuperiores, legitimoſque iudices ſuos accedere conſulant; ſub pœna contrafacientibus tam Regularibus, quàm ſæcularibus, excomunicationis, privationis officiorum, & dignitatum, aut beneficiorum, inhabilitatis item audiendi confeſſiones, & ad quæcumque officia in poſterum obtinenda, ipſo facto, abſque ulla alia declaratione incurrenda: ſuper quibus à nemine, niſi à Romano Pontifice habilitatio, diſpenſatione, aut abſolutio, præterquam in mortis articulo, poſſit impartiri: Sanctitas enim ſua (quatenus opus ſit) facultates, & conceſſiones ipſas in hac parte uti caſſas, & irritas haberi de cætero voluit, & vult non obſtantibus quibuſcunque.

Præ-

Præterea noverint pœnitentes, abſolutionem, ſi quàm obtinebunt contra hujuſmodi prohibitionem, eſſe nullam, nulliuſque roboris, & momenti.

Et ne locorum Ordinarij, quibus jus hoc reſervandorum caſuum competit, plurium quàm opus ſit, reſervatione, ſubditis, aut Confeſſarijs in animarum ſalute procuranda cooperatorib. ſint oneroſi, monentur omnes, ut paucos, eoſq; tantum, quos ad Chriſtianam diſciplinam retinendam animarumq; ſibi creditarum ſalutẽ, pro cuiuſvis Diœceſis ſtatu, & qualitate neceſſariò reſervandos eſſe iudicaverint, reſervent. In quorum fidem, &c. Dat. Romæ die 9. Ianuar. Anni M.DCI.

Cum autem dubia quædam ac difficultates circa ejuſdem Decreti interpretationem atque obſervationem emerſiſſent, eadem Congregatio, ne ullus deinceps obſcuritati, ſcrupulo ambiguitativè locus relinquatur, & ut clarius appareat, in quibus caſibus vigore ejuſdem Decreti reſervatis, intelligatur prohibita abſolutio, ſpeciali mandato ejuſdem S. D. N. CLEMENTIS PP. VIII. ſimiliter vivæ vocis oraculo ſuper ea re habito ipſum Decretum ita moderatur, ac declarat, videlicet Sub ejuſdem prohibitione illos tantum in poſterum comprehendi caſus, qui in Bulla die Cœnæ Domini legi conſueta continentur. Ac præterea: Violationis immunitatis Eccleſiaſticæ in terminis Conſtitutionis fel. rec. Gregorij XIIII. quæ incipit: Cùm aliàs nonnulli, Violationis clauſuræ Monialium ad malum finem, provocantium & pugnantium in duello juxta Decretum Sacri Concilij Tridentini, & Conſtitutionem ſe. re. Gregorij Papæ XIII. incipientem. Ad tollendum. Injicientium violentas manus in clericos, iuxta Canonem: Si quis ſuadente, &c, xvij, q, 4. ac juris diſpoſitionem. Simoniæ realis ſcienter contractæ, atque etiam confidentiæ beneficialis Item omnes caſus, quos Ordinarij locorum ſibi reſervarunt, vel in poſterum reſervabunt. In quibus omnibus iam enumeratis caſibus dumtaxat, & ſublata etiam pœna inhabilitatis audiendi confeſſiones eadem Sacra Congregatio vult, & mandat, dictum decretum in ſua firmitate & priſtino robore permanere: Ac præterea declarat eos quidem Sacerdotes, tam ſæculares, quàm Regulares, qui aliquo ex privilegijs, indultis, & facultatibus in ſupradicto Decreto expreſſis, ſuffulti fuerint, poſſe juxta eorum privilegia, indulta, & facultates, uſu ante idem Decretum, receptas, & quæ ſub aliis revocationibus non comprehenduntur, tantum, & non aliàs abſolvere à caſibus in præſenti declaratione non comprehenſis, aliis verò Sacerdotibus hujuſmodi privilegia non habentibus, nihil de novo concedi. Sed ne locorum ordinarij, ad quos caſuum reſervatio ſpectat, ea in re modum excedant, eadem Sacra Congregatio illos rurſus magnopere admonendos cenſet, ut non paſſim, ſed cum id videbitur communi bono expedire, atrociorum tantum, & graviorum criminum abſolutionem ſibi reſervent, quorum reſervatio ad Chriſtianam diſciplinam retinendam conferat in ædificationem, non autem in deſtructionem cedat, ne alioquin Sacramenti Pœnitentiæ Miniſtrorum coarctata poteſtate Sanctæ Matris Eccleſiæ piæ menti contrarius effectus ſubſequatur. Prohibet etiam, ne ſibi ſuperfluè reſervent caſus in Bulla die Cœnæ domini legi conſueta contentos, neque alios Sedi Apoſtolicæ ſpecialiter reſervatos. Facultatem verò & licentiam abſolvendi à caſibus reſervatis, quam in ſcriptis tantum concedi permittebatur, etiam ſola viva voce concedi poſſe declarat. Cæterum ne quis Sacerdotum ſæcularium, aut Regularium, ſub prætextu, quod per primo dictum decretum non fuerit ſufficienter eorum ſpecialibus privilegijs derogatum, eidem decreto, ſic ut præfertur declarato, contravenire audeat, Sanctitas ſua Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis omnibus, in favorem quorumcunque Ordinum ſeu inſtitutorum Regularium, aut Sacerdotum tam ſæcularium, quàm Regularium editis, nec non eorumdem Ordinum, ſeu inſtitutorum, ac etiam Eccleſiarum, & Monaſteriorũ, & aliorum ſæcularium, ſeu regularium locorum quorumcunque etiam juramento, confirmatione Apoſtolica vel quavis firmitate roboratis ſtatutis & conſuetudinibus, privilegiis quoque indultis, & litteris Apoſtolicis etiam Mari magno, ſeu Bulla aurea, aut aliàs nuncupatis eiſdem Ordinibus, ſeu inſtitutis, ac etiam Eccleſiis, & Monaſterijs, & ſæcularibus, ſeu Regularibus locis, aut perſonis ſub qui-

 buſcun

buſcunque tenoribus, & formis, ac cum quibuſvis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, necnon irritantibus & alijs decretis etiam Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, aut alias quomodolibet etiam per viam communicationis, ſeu extenſionis conceſſis, ac etiam iteratis vicibus approbatis, & innovatis, etjam ſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis eorumque totis tenoribus, & formis, ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes, mentio, ſeu quævis alia expreſſio habenda, aut alia exquiſita forma ſervanda eſſet, tenores hujuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum, nihil penitus omiſſo, & forma in illis tradita obſervata, inſerti forent, præſentibus pro expreſſis habens, quoad ea, quæ præſentibus adverſantur, illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſſè derogat, contrarijs quibuſcuque non obſtantibus. Romæ die xxvi. Novemb 1602. Alex. Card. Floren. Epiſc. Prænestin. Hier. Aguchius Secret.

Aliud Decretum eiuſdem Sacræ Congregationis de S. D. N.
PAVLI PP. V. mandato editum.

QUoniam ſacra Congregatio Cardinalium negocijs Epiſcoporum, ac Regularium præpoſitorum, nuper accepit, quamplures Regulares tantum facultatis, ſeu privilegij ab Apoſtolica Sede ſibi conceſſum profiteri, ut eam à caſibus locorum Ordinarijs in eorum Diœceſibus reſervatis; abſque alia ipſorum Ordinariorum licentia pœnitentes abſolvere minimè dubitent, nonnulloſque alios in decreto prohibitionis abſolutionis à caſibus Sedi Apoſtolicæ, vel locorum Ordinarijs reſervatis die 9. Ianuarij 1601. fel. recor. Clementis Papæ VIII. iuſſu edito, nec non in declaratione illius eodem Clemente Pontifice iubente die xxvi. Novembris 1602. promulgata, excommunicationes Sedi, vel Ordinariis prædictis reſervatas, minimè compræhenſas aſſerere; unde fit ut metus, quo homines à peccando coercentur, abſolutionis facilitate exoleſcat, Ideò ſacra eadem Congregatio, de Sanctiſſimi Domini noſtri Pauli Papæ Quinti ſpeciali mandato, vivæ vocis oraculo deſuper habito, decretum huiuſmodi. illiuſque declarationem nec non cenſuras, & pœnas, in eiſque contenta omnia, confirmanda, atque innovanda operæ pretium duxit, prout per præſentes confirmat, atque innovat, ab omnibuſque ſacerdotibus tàm ſæcularibus, quam regularibus quorumvis Ordinum etiam Mendicantium, Militarium Congregationum, aut cuiuſvis alterius inſtituti, etiam neceſſariò exprimendi, quovis nomine nuncupetur, inviolabiliter obſervari, ac inſuper ut nulli ex ſacerdotibus prædictis, quibuſcunque privilegiis, indultis, & facultatibus ſuffulti, ab excommunicationibus, vel à caſibus eiuſdem Ordinariis, vel Sedi Apoſtolicæ reſervatis, tam ad forum contentioſum eorundem Ordinariorum deductis, quàm non deductis, præterquam in mortis articulo, abſolvere audeant, vel præſumant, vel eorum aliquis audeat, vel præſumat, ſub eiſdem cenſuris, & pœnis eo ipſo, & abſque alia declaratione incurrendis, mandat, ac præcipit, Non obſtantibus omnibus quæ idem Clemens VIII. in decreto, & declaratione huiuſmodi voluit non obſtare. Datum Romæ 7. Januarij Anni 1617.

Antonius Card. Saulius. *V. Theatinus Secret.*

Extat & Decretum infra ſcriptum Sacræ Congreg. ſuper decreto Clementis VIII. quoad reſervat. caſuum perſonar. religioſarum.

CUm à nonnullis Regularibus dubitaretur an in decreto fel. rec. Clementis Papæ VIII. anno 1593. 26. Maii ſuper qualitate caſuum ab eorundem Regularium ſuperioribus reſervandorum edito cenſuræ etiam comprehenderentur, ita ut iiſdem ſuperioribus abſque capituli generalis aut provincialis conſenſu, aliquibus peccatis in Decreto huiuſmodi non contentis excommunicationem annectere, eiuſdemque abſolutionem ſibi reſervare liceat, Sacra Congreg. Cardinalium negociis Regularium præpoſitorum Illuſtriſſ. Bandino referente, cenſuras in ſuprad. Decreto comprehendi cenſuit, Romæ 7. Iulii 1617.

A. MAR. EPISC. HOSTIEN. CARD. GALLUS,
V. Theatin. Secret.

ALIA

ALIA S. D. N. GREGORII PAPÆ XV. CONSTITVTIO

De Exemptorum privilegijs circa animarum curam, & Sacramentorum adminiſtrationem Sanctimonalium Monaſteria, & Prædicationem Verbi Dei.

GREGORIUS EPISCOPUS SERVUS SERVORUM DEI,

Ad perpetuam rei memoriam.

INſcrutabili Dei providentia Univerſalis Eccleſiæ regimini, meritis licet imparibus, præſidentes, paſtoralis noſtræ ſolicitudinis partes eſſe dignoſcimus, in eam curam præcipuè incumbere, ut à dignis, & probatis tantùm ſacerdoribus ſanctè adminiſtrentur Eccleſiaſtica Sacramenta, atque ut virginum Deo ſacrarum Monaſteria diligentiſſimè cuſtodiantur, & vitia aſſumantur idonei ad prædicationis officium ſalubriter exequendum. Sanè Tridentinæ Synodi decretis providè cautum eſt, nullum Presbyterum, etiam regularem, poſſe Confeſſiones ſecularium, etiam Sacerdorum audire, nec ad id idoneum reputari, niſi aut parochiale beneficium habeat, aut ab Epiſcopis per examen, ſi illis videbitur eſſe neceſſarium, aut alias idoneus judicetur, & approbationem, quæ gratis detur, obtineat. Nec non ut in Monaſterijs, ſeu domibus virorum, ſeu mulierum, quib. imminet animarum cura perſonarū ſecularium, præter eas quæ ſunt de illorum Monaſteriorum, ſeu locorum familia perſonæ; tam regulares, quàm ſeculares, ejuſmodi curam exercentes, ſubſint immediatè in ijs, quæ ad dictam curam, & Sacramentorum adminiſtrationem pertinet, juriſdictioni, viſitationi, & correctione Epiſcopi, in cujus Diœceſi ſunt ſita. Itemque ut Epiſcopi univerſi ſub obteſtatione Divini judicij, & interminatione maledictionis æternæ in omnibus Monaſterijs ſibi ſubjectis Ordinaria, in alijs verò Sedis Apoſtolicæ authoritate, clauſuram ſanctimonialium, ubi violata fuerit, diligenter reſtitui, & ubi inviolata eſt, conſervari maximè procurent; inobedientes, atque contradictores per cenſuras Eccleſiaſticas, aliaſque pœnas, quacunque appellatione poſtpoſita, compeſcentes; Atq; ut regulares in Eccleſiis ſuorum Ordinum prædicare volentes, ſe coràm Epiſcopis præſentare, & ab eis benedictionem petere teneantur. In Eccleſiis verò, quæ ſuorum Ordinum non ſunt, nullo modo prædicare poſſint ſine Epiſcopi licentia: contradicente autē Epiſcopo, nulli etiā in ſuorum Ordinum Eccleſiis, prædicare præſumant. Verùm, quia experientia compertum eſt, Eccleſiaſtici regiminis rationes poſtulare, ut decretis ejuſmodi aliquid adjungatur; matura deliberatione noſtra, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, hac generali ac perpetuò valitura Conſtitutione decernimus, ſtatuimus, & declaramus, ut deinceps tam regulares, quàm ſeculares quomodolibet exempti, ſive animarum curam perſonarum ſecularium Monaſteriis, ſeu domibus regularibus, aut quibuſvis aliis Eccleſiis, vel beneficijs ſive regularibus, ſive ſecularib. incumbentem exerceant; ſive alias Eccleſiaſtica Sacramenta, aut unū ex illis miniſtrent prævia Epiſcopi licentia, & approbatione; ſive quo quomodo in dictæ curæ exercitio, aut in eorumdem Sacramentorum, vel alicujus ex illis adminiſtratione de facto abſque ulla auctoritate ſe ingerant; in his, quæ eiuſmodi curam, ſeu adminiſtrationem concernunt, omnimodæ iuriſdictioni, viſitationi & correctioni Diœceſani Epiſcopi, tanquam Sedis Apoſtolicæ delegati, plenè in omnibus ſubijciantur. Ad hæc tam regulares, quam ſeculares huiuſmodi nullis privilegiis, aut exemptionibus tueri ſe poſſunt, quo minus, ſi deliquerint circa perſonas intrà ſepta degentes, aut circa clauſuram, vel circa bonorum adminiſtrationem Monaſteriorum Monialium, etiam Regularibus ſubjectarum, ab Epiſcopo loci, ſimiliter tanquàm ad hoc Sedis Apoſtolicæ delegato, quoties, & quando opus fuerit puniri, & corrigi valeant. Confeſſores verò ſive regulares, ſive ſæculares, quomodocumque exempti, tam Ordinarij quàm extraordinarij ad Confeſſiones Monialium, etiam regularibus ſubjectarum, audiendas nullatenus deputati valeant, niſi priùs ab Epiſcopo Diœceſano idonei judicentur, & approbationem, quæ gratis concedatur, obtineant. Sed & Adminiſtrantes bona ad ejuſmodi Monaſteria Sanctimonialium, ut præfertur, etiam regularibus ſubjectarum, pertinentia, ſive regulares extiterint, ſive ſæculares, quomodolibet exempti, Epiſcopo loci, adhibitis etiam Superioribus

 regu-

regularibus, ſingulis annis rationes adminiſtrationis, gratis tamen exigendas, reddere teneantur, ad idque iuris remediis cogi, & compelli queant. Liceatque Epiſcopo, ex rationabili cauſa Superiores regulares admonere, ut ejuſmodi Confeſſores, atque Adminiſtratores amoveant: iiſque Superioribus id facere detrectantibus, aut negligentibus, habeat Epiſcopus facultatem prædictos Confeſſores, & Adminiſtratores amovendi quoties, & quando opus eſſe judicaverit. Ac ſimiliter poſſit Epiſcopus, unacum Superioribus regularibus, quarumcunque Abbatiſſarum, Prioriſſarum, Præfectarum, vel Præpoſitarum eorumdem Monaſteriorum, quocunque nomine appellentur, electionibus per ſe, vel per alium intereſſe, ac præſidere; abſque ulla tamen ipſorum Monaſteriorum impenſa. Ac demum habeat Epiſcopus tanquàm dictæ Sedis delegatus, authoritatem coercendi, ac puniendi quoſcunque exempros tam ſæculares, quàm regulares, qui in alienis Eccleſiis, aut quæ ſuorum Ordinum non ſunt, abſque Epiſcopi licentia; & in Eccleſiis ſuis, aut ſuorum Ordinum non petita illius benedictione, aut ipſo contradicente, prædicare præſumpſerint. Ita ut Epiſcopi in ſupraſcriptis caſibus, & in prænominatas perſonas, in præmiſſis omnibus, & ſingulis, aut circa ea quo quo modo delinquentes, quoties, & quando opus fuerit, etiam extra viſitationem, per cenſuras Eccleſiaſticas, aliaſque pœnas, uti ejuſdem Sedis delegati, procedere, omnemque juriſdictionem exercere libere, & licite valeant. Decernentes ſic per quoſcunque Iudices quavis authoritate fungentes, etiam Sacri Palatij Auditores, necnon Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, ſublata eis, & eorum cuilibet, quavis, aliter judicandi, & interpretandi facultate, & authoritate judicari, & definiri debere; irritum quoque, & inane ſi ſecus ſuper his à quoquam quavis authoritate ſcienter, vel Ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis in favorem quarumcunque perſonarum: atque Ordinum tam Mendicantium, quam non Mendicantium, Militarium, etiam S Ioannis Hieroſol. Congregationum, Societatum, ac cujuſvis alterius inſtituti, etiam neceſſariò, & individuo exprimendi, Monaſteriorum, Conventuum, Capitulorum, Eccleſiarum, & aliorum quorumcunque tam ſæcularium, quàm regularium locorum, necnon illorum, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis Statutis, vel Conſuetudinibus, etiam immemorabilibus; exemptionibus quoque, indultis, & privilegiis, etiam in corpore iuris clauſis, aut ex cauſa, & titulo oneroſo, vel in limine fundationis conceſſis, etiam Mari Magno, ſeu Bulla aurea, aut alias nuncupatis, Conſervatorum deputationibus, eorumque, atque aliis inhibitionibus, quibus Epiſcopi deferre minime teneantur, & quibuſvis aliis, ſub quibuſcunque tenoribus, & formis, ac cum quibuſvis, etiam derogatoriarum, alijſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, necnon irritantibus decretis, etiam Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, aut alias quomodolibet, etiam per viam communicationis, ſeu extenſionis conceſſis, & iteratis vicibus approbatis, & innovatis; etiam ſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis. eorumque totis tenoribus. & formis ſpecialis, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes, mentio, ſeu quævis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ſervanda eſſet, tenores hujuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum nihil penitus omiſſo, & forma in illis tradita obſervata, inſerti forent, præſentibus pro expreſſis habentes, quibus quoad ea, quæ eiſdem præſentibus adverſantur, illis alias in ſuo robore permanſuris, ſpecialiter & expreſſè derogamus; ceteriſque contrariis quibuſcunque. Cæterum quia difficilè foret præſentes litteras ad ſingula quæque loca differri, ut eſſe tamen omnibus innoteſeant, mandamus illas ad valvas Lateranen. & Principis Apoſtolorum de Urbe Baſilicarum, atque Cancellariæ Apoſtolicæ, & in acie Campi Flore publicari, & inibi affigi, & per aliquod temporis ſpatium dimitti, eiſque detractis, earum exempla eo in loco relinqui. Ac volumus, ut earumdem præſentium litterarum tranſumptis, etiam impreſſis, manu alicujus Notarij publici ſubſcriptis & Sigillo Prælati, ſeu Perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, in iudicio, & extra illud, ubi opus fuerit, eadem prorſus fides adhibeatur, quæ ipſis originalibus adhiberetur.

ſi ſo.

ſi totent exhibitæ, vel oſtenſæ. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam noſtrorũ Statuti, declarationis, decretorum, derogationis, mandati, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum. Datum Romæ apud ſanctum Petrum anno incarnationis Dominicæ M.DC. XXII. Nonis Februarij, Pontificatus noſtri Anno ſecundo.

V.Dat. Regiſtrata in Secretaria Brevium *S.de Vrſinis*

QVÆSTIO LVII.

An liceat exemptis ædificare Hoſpitale in diœceſi Epiſcopi hac lege ne ei ſubjiciatur.

SUMMARIUM.

1. Diſtinguendum eſt inter hoſpitale religioſum & prophanum & qualiter diſcernatur.

PAucis reſpondendum diſtinctione loci religioſi & prophani, Religioſum hoſpitale iudicatur eſſe, ſi eidem præficiatur ſacerdos; appendantur campanæ, erigatur altare, aliaque eiuſmodi plurima fiant ex quibus ſigna & nota religioſæ domus colliguntur *latè Calderin. conſ. 1. & 4. de relig. domib. Fel. cap. de quarta de praſcript.* Illud nolente etiam fundatore cedet ſubjicieturque iuriſdictioni Epiſcopi *Calder. d. loco ea. de Xenodochijs de religioſ domib. dixi ſupra li. 1. q. 36. ubi probavimus* non enim fieri poteſt, quin leges in diſpoſitione fundatoris vires obtineant *l. nemo poteſt ff. de leg. 1. c. requiſiſti de teſtam. vid. q. 36.* Si verò Hoſpitale ſit merè ſæculare, tum teſtatore nolente, Epiſcopo non ſubjicietur *Lapus alleg. 42. incip. quaritur de tribus glo. Clem. quia contingit de relig. Dom. ubi DD. Fel. cap. cum inter col. 2. de re jud.* Id quod eleganter notavit Cardinalis *Conſ. 11. incip. quædam ſocietas pro Hoſpitali Sanctæ Mariæ de Cepopiſtorij* aſſerens, quod quando conſtruitur oratorium mere ſæculare, ſine aliqua Eccleſiæ vel loci ſacri figura, valet factum fundatorum quod Epiſcopo non ſubſit, qua de re per nos aliquid ſupra annotatum eſt *lib. 1. cap. 31. ſub ſidem & cap. 36.* Ratio eſt, quia eiuſmodi locus eſt mere prophanus, ideoque à iuriſdictione ſpirituali immunis, id quod à nobis probatum eſt ſupra *d. quaſt. 31. num. 5. & ſeqq.* adjectis quibuſdam limitationibus. 1

QVAESTIO LVIII.

Indulgentiæ quas Epiſcopi concedunt, an prodeſſe poſſint exemptis.

SUMMARIUM.

1. Inferior Epiſcopo indulgentias concedere non poteſt.

2. Indulgentia ſunt iuriſdictionis Epiſcopalis.

4. Peregrinantes non gaudent indulgentiis alterius diœceſis.

5 Epiſcopalibus indulgentiis fruüntur exempti.

6. Inducta in favorem non convertuntur in odium.

7. Exempti certo reſpectu ſubjiciuntur ordinariis

1 NEminem Epiſcopo inferiorem indulgentias poſſe concedere ; communiter
traditum eſt *c, accedentibus de exceſſib. prælat, c. noſtro de pœnitent. Bellar. tract. de*
indulgent. lib. 1. c. 11. q. 3. Navar. tract. de indulg. ac jubileo notabili 31. per tot.
Sunt enim indulgentiæ juriſdictionis Epiſcopalis *S. Thom. 4. diſt. 10. q. 1. art. 4.*
2 *q. 2.* adeò ut non ſine ratione videatur à pleriſque dubitatum, an eas Epiſcopi exemptis concedere poſſint, cum enim ex parte concedentis requiratur authoritas & juriſdictio, videbatur non poſſe, ex quo iuriſdictionis nihil in exemptos vendicent,
3 ſed Pontifici immediatè ſubjiciantur, velut proprio ac immediato diœceſano *Anton. de Roſellis tract. de indulgent. nu. 321. Paul. & Cardinal. in Clem. Archiepiſcopo §. ſi autem n. 4. de privilegiis per cap. autoritate d. privileg. in 6.* non ſecus quam in extraneis, qui ſi peregrinentur, alieni Epiſcopi indulgentiis ſine proprij licentia non
4 fruuntur. *Abb. cap. quod autem de pœnitent. Roſellus ubi ſupra Ludovic. Bologninus tract. de indulgent. nu. 60.* non eſt autem ignotum, quod hactenus frequenter attulimus, exemptos haberi inſtar extraneorum, locaque exempti parificari locis extra territorium *cap. luminoſi 18. q. 2. c. 1 de ſtatu reg. in 6. Roſellus ubi ſupra nu. 323. DD. ca. grave de offic. ord.* Nihilominus lubentius ſequor autoritatem Navarri *tract. de indul-*
5 *gentiis & Iubileo notabili 31. num. 12. verſ. addo 7. in verb. exceptis 1. exemptis* qui cenſet Epiſcopales indulgentias prodeſſe exemptis, eumque permulti alij ſequuntur *Bellar. tract. de indulgent. d. quæſt. 3. verſ. quare cum jam Ludovic. Bolognin. tract. de indul. numer. 63. & ante eos Plaudanus in 4 diſt 20. quæſt. 4 col. pen. artic. 3. concluſ. 1. qua de re vide Io. à Chokier tract. Erotem. Indulg. & jubilæi materiam concernen.*

Ratio eſt, quia inducta in favorem exemptorum non debent converti in eorum
6 læſionem, inductaque in augmentum non debent parere diminutionem *l. quod favore C. de legib. cap. quod ob gratiam de reg. iur. in 6 l. legata inutiliter ff de leg. 1. Bologuin. d. num. 81.* Nec eſt planè verum quod exempti in omnibus habeantur pro extraneis, ſiquidem ipſi certo modo ſubjiciuntur ordinariis ut breviter notavit Bellarminus *d. quæſt. 3. verſ. quare cum tam Abbates* ac nos alibi late idipſum varijs in articulis deduximus *ſup. li. 2 quæſt. 5. per tot.* & notat poſt P. Andr. Gambarum *tract. de officio leg. lib. 8. ut de poteſt. leg in reg. atque exemptos num. 1. & ſeqq.* Gonzalez *ad reg. 8. Cancell. glo. 43. num. 190.*

QVÆSTIO LIX.

Quid ſi in aliqua univerſitate aliqui ſint exempti coram quo ea convenietur.

ARticulum hunc remiſſivè ſatis erit attingere, itaque, itaque videri poterit Apoſtilla ad Bartholum una cum autoritatibus ibidem allegatis *in l. ſicut nu. 1. in verb. conveniri in fine, ff. quod cujuſque univerſitatis & in l. cum ſenatus n. 4. ubi Apoſtilla videtur tenere quod univerſitas ſit corpus factum, & proinde quod conveniri poſſit coram ordinario, ex quo tali caſu non conveniuntur ſinguli ff. de rebus dubiis.* qua de re fuſius ſupra, ubi docuimus exemptis Canonicis non cenſeri capitulum exemptum, nec è contra *lib. 1 quæſt. 23.*

QVÆ-

QVAESTIO LX.

Negligentia vel dictum Prælati exempti an præjudicet ſubditis.

1. Confeſſio Prælati an noceat Eccleſiæ?

DIſtingui ſolet, an Prælatus ſit ſolus, vel cum capitulo: item an ſit negligentia implementi conditionis, vel modi, item de quæſitis, & quærendis ut articulatim patet ex ijs quæ doctores hoc in puncto latè notaverunt. *v. Fel. c. verum num. 6. & ſeq. ubi Abb. nu. 26. & ſeq. de foro compet. Abb. cap. Abbate nu. 19. cum add. de verb ſignif. Rom. conſ. 184. Menoch. lib. 6. præſumpt. 4 n. 9. ubi dicit quod confeſſio Prælati de recepto Canone non nocet Eccleſiæ, nec prodeſt emphiteutæ.* 1

QVAESTIO LXI.

Quid ſi in uno privilegio exemptionis fiat mentio alterius exemptionis, an ea debeat exhiberi.

INnocentius quæſtionem hanc verſat in utramque partem, ac ſatagit eam conciliare aliquot modis, ſed tandem concludit pro exhibitione *v. in ea. Abbate nu 4. de verb. ſignif.* quod ipſum clare & diſtinctim diſcuſſum videbis apud Iaſonem *Auth. ſi quis in aliquo num.* 8. *C. de edend.* & de hoc ipſo quædam etiam ſupra inſinuavimus *lib. 1. qu. 9. num. 20. & ſeq. & infra quæſt. 70.*

QVÆSTIO LXII.

Quid importet clauſula *alioquin indignationẽ BB. Petri & Pauli ſe noverint incurſuros*

1. Importat comminationem privationis beneficiorum.
2. Quid importet clauſula ſoubs. noſter indignation.
3. Quid clauſula, ipſo facto.
4. Opuſne ſit ſententia declaratoria.

VIm hujus clauſulæ quæ teſte Laudenſi *tract. de privilegijs qu.* 18. conſuevit apponi in privilegiis Apoſtolicis plerique examinant. Et quidem Baldus *in §. porro, n. 6. qua fuit prima cauſa beneficij amittendi ubi Apoſtilla.* putavit importare comminationem privationis beneficiorum, at vero Bartholomeus Bellencinus *tract. de ſubſidio charit. q* 44. 1. *per tot.* qui latè energiam hujus clauſulæ diſcutit, ei non aſſentitur, ſed exiſtimat pœnam fore arbitrariam *Laud d. quæſt. 18. adde Menoch. de arbitr. iudic caſu* 363 *num. 5. cent* 4. Alia videtur eſſe ratio clauſulæ Soubs noſtre indignation in Principum diplomatibus uſitatæ, ut notavit idem Bellencinus *n. 11. & ſeq.* de qua nihil attinet hic dicere. 1 2

Quid autem importet clauſula, ipſo facto, incurrat? Reſpondeo breviter, quod importet Canonem latæ ſententiæ ſeu quod per contraventionem pœnæ ipſo jure incurratur *Bald l. iubemus 2. §. ſane circa medium C. de ſacroſ. Eccleſ. Card Clem. 1. q. 11. in fin de ſequ. poſ. & fruct. Fel. ca. Rodolph ubi fuſiſſime eiuſmodi clauſularum vim examinat n. 33. in fin. & 34. de reſcript.* Licet autem clauſula hæc & ſimiles ſint latæ ſententiæ, 3 4

tentiæ, opusque ut judex antequã ſit pœnæ locus, ferat ſententiã declaratoriam commiſſi delicti, non ut puniat, ſed tantum ut declaret contraventum ſeu delictum fuiſſe commiſſum, quemadmodum fuſe docet & probat Fel. *in d c. cum Rodulphus nume. 35. & ſeqq. idem in cap. 1 num 45. de conſtit.* qui clare etiam limitat, niſi delictum ſit notorium tum non eſſe opus declaratione. *Fumus verb pœna.* id tamen non obtinere in cenſuris & aliis ſpiritualibus pœnis cõmmuniter traditum eſt, qui enim contra ſententiam à Canone latam facit ſine alia declaratione comminatas ipſo iure cenſuras incurrit *v. Fumum d. verb. pœna, num. 1. ſub med. Navarr. in Manuali cap. 24. numer. 67.* Quia Pontifex tunc velle cenſetur ut pars contra ſe ipſam ſit executrix *Navarr. d. n. 67 latiſſime Gregor. Sayrus in Theſauro Theolog. moralis par. 1. lib. 1. cap. 11. per tot. ubi tradit formas quibus cognoſcatur an ſint latæ ſententiæ, an ferendæ.*

QVAESTIO LXIII. Quæ ſit vis clauſulæ irritantis.

SUMMARIUM.

1. *Vſurpata à Principe afficit ignorantes.*
2. *Eſt penetrabilior omni gladio.*
3. *Ex reſcripto jus non quæritur ante præſentationem.*
4. *Quid de clauſula irritante uſurpata à legato.*

DE clauſula hac irritante decernimus irritum & inane, &c. varij varia ſcripſerũt *Fel cap. cæterum n. 19. de reſcr. Card. Clem. 1. num. 3. cum Apoſt. de elect. Clem. n. 6. & 7. de conceſſ. præb. Rebuff. ad conſt. reg. tit. de evocat. in præfat. quæſt. 4. num 22. late Gondislaus tract. de legato, quæſt. 9. num. 63. & ſeqq. Aen. de Falcon. tract. de reſervat. benef. quæſt. 4. princip. num. 3. & ſeqq. dixi aliquid ſupra lib. 3. qu. 12. in fine.*

1 Paucis, uſurpata à Principe ſive Pontifice afficit non modo ſcientes ſed & ignorantes, ita quod in contrarium geſta ſint ipſo iure nulla *Fel d. cap. Cæterum Rebuff. ubi ſupra Vant. de nullit ſent. tit. quot & quib. mod. nullitas proponi poſſit numer. 48. & ſeq. Menoch. de arbitr. iudic. caſu 185. num. 24.*

2 Ac ut refert Navarrus ex Sarnenſi decretum irritans eſt penetrabilius omni gladio ancipiti omnia interiora & occultiſſima afficiens & aſtringens, eſt tam malignantis naturæ quod quicquid invenit deſtruit, & in oppoſitum ducit *Navarr. in comment. de ſpolijs clericor. §. 14. nu. 2. tom. 1.*

3 Qua in materia videri etiam poterit alio in loco idem Navarr. *conſ. 6 num. 1. de Renunt par. 1.* tradens reſcripta vires non ſortiri, juriſdictionemque ex eis non acquiri ante illorum præſentationem *Rot. dec. 19. de conceſſ. præb. in novis cap. ſuper eo 2. de appellat. late Flaminius de reſignat beneficiorum par. 1. lib. 7. quæſt. 21. num. 16.*

4 In legato aut inferiore à Principe maxima eſt difficultas, quod enim ſcientes liget

get omnes conveniunt, at vero an ignorantes in eo omnes valde diſſentiunt, ut patet ex Gondislao de Villadiego. Aenea de falconibus, & aliis hic allegatis Paucis Quintilianus Mandoſius late cenſuit & probavit *tract.de inhibitionib.quæſt.36.* ſolius Papæ aut Principis decretum afficere ignorantes, quod tamen limitat ne quidem ignorantes liget aut afficiat reſpectu pœnæ *cap.beneficia ubi Anchor.n.2. not.de prebend.in 6 glo.Clem. nolentes verſ.eo tunc de hæretic.Io.Andr.cap.tibi qui circa fin.ubi Gem.col.ult.verſ.vel dic.n.18.de reſcr.in 6.Anto.de Butr.cap.cognoſcentes col.4 fall.2. ubi Imol & Fel.col.9.limit.4.de conſtit.Mandoſ.de Monitorijs quæſt.60.n.47.* Qua de re videri etiam poterit Gregorius Sayrus in Theſauro Theolog. moralis *par 1. lib. 1. cap.18.per tot.* ubi tractat de variis effectibus ignorantiæ & cauſis quæ excuſant ab excommunicatione ad quem compendii gratia recurri poterit: ac etiam Gonſalez ad Reg. VIII. Cancellariæ Apoſtolicæ.

QVÆSTIO LXIV.

Executores Apoſtolici an procedere poſſint contra exemptos.

SUMMARIUM.

1. *Non procedunt contra exemptos niſi exemptionis facta mentione.*
2. *Executores non tenetur exequi niſi Bulla executionis contineat tenorem ſententiæ.*

QUæſtio hæc proponitur à Cardinali *in Clem. dudum §. nos etenim num. 4. de ſepult.* ubi videtur inclinare in affirmativam, ex quo ejuſmodi executores gerant vices Papæ, cui exempti ſubjiciuntur, alijs tamen ibidem magis placet opinio Laudenſis qua de re nonnihil ſupra *eod.lib.quæſt.33.* Diximus enim hactenus variis in locis exemptos nemini alteri ſubjici quam ſanctæ Sedi, aut ejus legato à latere, niſi tamen Pontificiæ delegationis aliud importent, id enim totum pendet à facultate legatorum *per cap.ſi Abbate §.fin.de elect.in 6.dixi late ſupra lib. 2. quæſt.2.* adeo quod commiſſiones & reſcripta non facta mentione exemptionis ſtylo Rom. Curiæ non ſubſiſtant, qua de re abunde ſatis diximus ſupra *lib 2.c.3.per tot.ſignanter n. 8,9.10 11.12.* 1

Illud autem obiter hoc loci dictum ſit, quod executores non tenentur ad executiones procedere, niſi Bulla executionis contineat totum tenorem ſententiæ exequendæ, licet enim ſententiæ faciat mentionem, eidem tamen credendum non eſt, niſi aut ſententia reproducatur, aut tenor ſententiæ reſcripto executorio inſeratur, qua de re Romanus & DD. *Rom. conſ.336.incip.circa propoſitam conſultationem in qua primo quæritur nunquid dictus executor. Iaſon. Auth.ſi quis in aliquo n. 8, C, de edendo.* 2

QVÆSTIO LXV.

Confugientes ad loca exempta an immunitate gaudeant ita ut extrahi non poſſint.

SUMMARIUM.

1. *Nomine loci ſacri quid ſignificetur.*
2. *Immunitate gaudere poſſunt Chriſtiani, ſervi, excommunicati ſuſpenſi, effractores ſacri legi, exules, blaſphemie.*
3. *Quid ſi extra Eccleſiam captus per eam ducatur.*
4. *Heretici non gaudent Enorme crimen committentes excommunicati ſecundum quoſdam 7. Qui delinquit ſpe immunitatis 8. Qui exiſtens in Eccleſia alium extra Eccleſiam cœdit, Idem ſponte egreſſus.*
5. *Enorme crimen quale.*
6. *Quid ſi is quem inſequor ad Eccleſiam confugiat.*
9. *Sortilegi & venefici an in loco exempto capi poßint.*
10. *Cujus ſit judicare num quis exemptione gaudere debeat laici vel Eccleſiaſtici iudicii.*
11. *Extrahens non liberatur quamdiu extractum non reſtituit ſuo iudici.*
12. *Violenter extractus & Eccleſia unde quis extractus eſt agere poſſunt de ſpolio.*
13. *Bulla Gregoriana.*

1 IMprimis immunitatem Eccleſiaſticam deinde exemptionem Canonicam paucis attingamus.

Dico itaque primo, nomine loci ſacri hac in materia intelligi Eccleſiam, Capellam, Baſilicam Eremitorium, Sacellum, aut quodvis Hoſpitale Epiſcopi autoritate conſtructum *late Remigius à Sogni tract. de immunitate Eccleſiarum Card. conſ. 11. Abb. cap. penult. col. 2. de immunit. Eccleſiarum Navar. in Manuali cap. 25. num. 17.* Item cœmiterium ſive adhæreat ſive ſeparatum ſit ab Eccleſia *cap. quiſquis 17 qu 4.* dormitorium Clericorum aut Religioſorum *arg. ca. cum pro cauſa de ſentent. excommunicat.* Ianua, & porticus Eccleſiæ, aut cœmiterio annexa *cap. ſi quis contumax 17. q. 4. Abb. c. penult. de immunit. Eccleſ.* Palatium ſeu domus Epiſcopalis, licet ſit ab Eccleſia ſeparata *cap. id conſtituimus 17. queſt 4. Innoc. & DD. cap. cum inter de immunit. Eccleſ. Card. Clem. 1. de pœnit. ut remiſſ. Io. Viſchius tract. de immunit. Eccleſ. num. 51. Rebuff. de privileg. Scholar. privilegio 102. n. 2* intra tamen 40 paſſus ab Eccleſia ædificatum *P. Piaſecius in praxi Epiſcop. par. 2. cap. 4. de immunit. Eccleſ. Covarruv. 2. Var. cap 20. num 4.* Domus Eccleſiæ ad habitationem clericorum intra 30. aut 40. paſſus conſtructæ alias non niſi alicui capellæ annexæ eſſent *d. ca. quiſquis ubi DD.* Spatium item 40. paſſuum in circuitu Eccleſiæ maioris & 30. in circuitu Eccleſiarum minorum

minorum *cap. ſicut antiquitus cap. quiſquis 7. quæſt. 4. Oldra. conſ. 35. Vel in d. cap. cum pro cauſa de ſent. excom.* præterea clauſtrum & pavimentum licet ſpatium plus quam 30. paſſus contineat *Remigius d. tract. ampliat. 5. uſque ad 15. Rebuff. ad ord. reg. tom. 2. tract. de immunit. Eccleſ. gloſ. 1. n. 8. part. 1.* Presbyter deferens ſacram Euchariſtiam *Hoſt. & DD. cap. ſane de celebr. miſſar. ubi DD* Cardinales *Remigius ubi ſupra ampl 18. & 21. Barbatia de Cardinalium præſtantia par 1. quæſt. 6.* Imperatores, Reges, Principes, eorumq; palatia *Remigius ubi ſupra Navarr. d. cap. 25. n. 18.* Licet Navarrus aſſerat Eccleſias Romæ hac immunitate non gaudere ſed bene domos Cardinalium cum certo ambitu. *Peck. de iure ſiſtendi ca. 6.*

Dico ſecundo, hac immunitate gaudere omnes Chriſtianos ſive ex delicto ſive ex debito confugiant. *DD. cap. inter alia de immunit. Eccleſ. Remigius & Io. de Viſchis in d. tract. Rebuff. ubi ſupra n. 13.* 2

Item ſervi ſævitiam Dominorum timentes, qui non ſunt aliter Dominis reſtituendi quam præſtita cautione iuratoria de non ſæviendo *DD. d. ca. inter alia.*

Præterea excommunicati, ſuſpenſi, interdicti, *Imol. & DD. Clem. 1. de pœnit. & remiſſ. dixi ſupra lib. 3. quæſt. 32.* licet contra cenſuerit Guymer ad pragmat. ſanctionem *tit. de interdictis indifferenter non ponend. ſtatuit in glo. verb. inde.*

Effractores carcerum, *Aufrer. ad Capell. Tholoſ. quæſt. 422. Boer. dec. 100*, eſtq; communis contra Archidiaconum *in ca. ſicut. 1. 17. q. 4.*

Percutiens, aut occidens clericum, & omnis ſacrilegus, dummodo delictum in Eccleſia non committatur, licet contra cenſuerit *Remigius d. tract fall. 32. & ſeq. 34. Navarr. d. c. 25 n. 19. verſ. tertiam.*

De capto extra Eccleſiam, qui per Eccleſiam ducitur gaudere affirmavit Navarrus *d. n. 19. Remig. ubi ſupra fall. 31.* Idque etiamſi iam damnatus ad ſupplicium duceretur. At vero non gaudere cenſuerunt alij *Marſil. in pract. crim. §. ulterius n. 4 Archid. cap. ſicut 17. quæſt 4. vide Præſidem loco à virtute finis poſt med. Io. de Viſchis ubi ſupra num. 52. Capolla l. quis ſit fugitivus §. idem celſus num 15. ff. de edilitio edicto fol. 69.* 3

Exules, banniti, obligati ad ratiocinia decoctores, transfugi, modo tamen non commiſerint in Eccleſia crimen aliquod reſervatum ſeu exceptum, ita tenet Navarrus contra Remigium & ſequaces *d. n. 18. in fine.*

Iudæi, Pagani, infideles, & hæretici confugentes ad Eccleſiam ut fideles & Catholici efficiantur *Boer d. dec. 100. l. 1. cum glo. C. de his qui ad Eccleſ. confug. Navar. ubi ſupra n. 20. Anama c. Iudæi 1. n. 4. de Iudæis* Blaſphemum gaudere immunitate cenſuit Navarrus *d. n. 20.* at vero Boer *d. dec. 100. & Remigius ubi ſupra* è contra, pro conciliatione diſtingui poteſt inter Blaſphemiam ſimplicem & blaſphemiam hæreticalem *Doctor ignatius Lopes in pract. crim tit. de blaſphemia* ſimplex Blaſphemus quatenus talis non cenſetur hæreticus at vero ſi per Blaſphemiam committatur hæreſis ſeu

 ſi ver-

Digitized by Google

ſi verba inferant hæreſim immunitate non gaudebit non qua parte blaſphemus eſt ſed qua parte hæreticus præſumitur, idq; eſt de mente Navarri *d. n.* 20. ad cuius explicationem confert doctrina inſignis Ignatii Lopes jam citati *Rebuff. dicto loco n. 22. Boer. deciſ* 110. Religioſi diſciplinæ cauſa extrahi poſſunt *Reb. n. 24.* Apoſtata à religione gaudat, à fide neutiquam *Reb. d. n* 24.

4 Dico tertio, infideles & hæreticos hac immunitate non gaudere *Navarr. d. n. 20. & d. l. 1. Rebuff. d. n. 22. Anania cap. Iudai 1. n. 4 de Iudais.*

Item committentes enorme crimen *cap. 1 de homic. in 6. in verb. toto Chriſtiano populo diffidatus d. cap. inter alia cap fœlicis § penult. de pœnis in 6. facit tex. l. 3. § transfugus verb. ubicunque ff de Sicarijs latius Marſil. l unica n. 100. C. de raptu virginum.*

5 Multa enim ratione enormitatis criminis ſingulariter ſunt inducta, nempe judicem pati non debere aliquem advocare ſeu patrocinari pro furibus inſignibus ſeu criminibus enormibus *Rom l ſi vero §. de viro fall. 46. ff. ſolut. matr. Paris de Syndicatu charta 31. col. 1. verſ. & ideo dico aſſaſſinus à quocunque offendi poteſt per d. ca. 1. de homicid. in 6. Marſil. d. n. 100. Apoſt. ad Io de Anania in c. ſi adverſus n. 4. in verb. advocationis de hæreticis*, & procedi poſſe de facto juris ordine non ſervato *Barth. l. non ſolum §. ſi mandato ff de injurijs Paris de Syndic. charta 51. col. 2 circa finem Marſil. ubi ſupra Gaill. de pace public. lib. 2. cap. 3. num. 16. & ſeqq.* Qualiter autem enorme crimen & maius à minori diſcernatur, late tradit Farinaceus *in pract. Crim. li. 1. tit. 3. q. 18. per tot.* Paucis, ex qualitate pœnæ diſcernetur majus delictum à minori, quia pœnæ commenſurari debent delictis, ex menſura enim cognoſcitur menſuratum *Barbatia conſ. 48. incip. praclare ſcribitur primo regum par. 2. Autor incertus tract. 10. fal. 25. Ludovic. Montallus tract. de reprobat. ſentent. Pilati art. 4. n. 14. vol. tract. 8. glo l. 1. C. ſi adverſus delict. & l. auxilium § in delictis ff. de Minoribus ubi dicit crimina alia eſſe atrociora atrociſſima levia vide Gaill. referentem atrocia crimina per varia exempla, lib. 1. de pace publ cap. 14. n. 20. & ſeq. Menoch. de arbitrarijs iudic. caſu 266. per tot latiſſime Farinaceus in pract. criminali lib. 1. tit. 3. qu. 18. per tot.*

Sub qua ſpecie ſtatuimus publicos latrones, viarum graſſatores, qui itinera frequentata vel publicas ſtratas obſident, ac viatores ex inſidiis aggrediuntur, depopulatores agrorum, aſſaſini, rei læſæ majeſtatis divinæ, aut humanæ ſunt verba Bullæ Gregorij 14. æditæ hac de re anno 1591 nono Kal. Junij anno ejus primo *Navarr. d. n. 20. Remig. fall. 11. d. cap. cum inter d. cap. fin. de immunit. Eccleſ. Io. Viſchis d. tract. n. 16. Reb. ubi ſupra n 14. & ſeq ſecus vero ſi ex inſidijs tantum vulnus inferretur Reb ibid. n. 16.* Quid autem ſi negetur eſſe publicus latro vel enorme crimen, an interea temporis dum diſceptatur extrahi poterit? *vide Io. Viſchis ubi ſupra d. n. 22.*

Neque immunitate gaudet qui in Eccleſia delinquit *d. cap. fin. de immunit. Eccleſ. cap. frater cap. ad Epiſcopos 17. quaeſt. 4 Remig. ubi ſupra Ludovic. Montall. tract. de reprobat. ſentent. Pilati dubio 1. n. 40.* fruſtra enim legis auxilium invocat, qui in legem

com-

committit *l. auxilium ff. de minorib. cap. quia de uſuris.* Neque refert an delinquat cum ſpe immunitatis, an ſine illa *Abb. d. cap. fin Abb. d. n. 20. & 22.* quod quamvis ſit contra communem in Theoria ſententiam, quia teſte Ovidio 2. de Ponto.

Convolat interdum templi violator ad aram.

Nec petere offenſi nummis horret opem:

Eſt tamen in praxi receptum, teſte Aufrerio ad Capell. Tholoſ. *qu. 422. Navar. ubi ſupra.* Item excommunicati & Banniti ſecundum quoſdam *Rebuff. ubi ſupra n. 24. Coſmas in prag. ſanct. tit. de interdict. indifferent. non pon. § ſtatuit. in glo. verb. inde.* Quid autem in exemptione Canonica *vide ſupra lib. 3. q. 32. per tot.*

Sed dubium eſt, an qui à juſtitiæ miniſtris fugatus ad Eccleſiam confugit poſſit 6
ſi eum proſequantur extrahi? Poſſe cenſuit Cynus *Authent. ſi quis ei C. de adulter.* dicens ſi quis deliquerit extra Eccleſiam, & officiali eum proſequente confugiat ad Eccleſiam, quod extrahi poterit *per Auth. de mand. princip. §. ſed neque Alex. conſ. 24. col. 10. vol. 2. Ferrar. in pract. form. inquiſitio verb. hæc eſt quædam inquiſitio col. 7. verſ. ex his poteſt late Nellus tract. de Bannitis 2. parte 2. temporis quæſt. 29. Marſilis in practica criminali §. ulterius n. 4. Archid. cap. antiquitas 17. quæſt 4. Præſes loco à virtute finis Io. Viſchis d. tract n. 52.* Quia in delictis attendi dicitur initium & non finis *Marſil d. l. unica n. 112. Navar. in manuali. cap 25. n. 19. ibi late.* Hinc licet pro debito civili capi quis non poſſit in domo, ſi tamen repertus fuerit per officialem extra domum & aufugerit in domum extrahi poterit *Marſil. ubi ſupra n 113. & ſing. 225.* Licereque captivum ad ſunt carceres ducere per juriſdictionem alterius areſto franciæ definitum refert Ioannes Gallus *ad arreſt. parlam. quæſt. 224.* & confirmat hoc ipſum ibidem gloſſa Molinei. Verum in præmiſſa ſpecie non poſſe voluit *Chaſſaneus ad conſ. Bur. Rub. 1. des iuſtices § 5. n. 14. Farinacin prac. crim. part. 1. quæſt. 28.* Navarrus *d. n. 19.* in hæc verba: Et qui comprehenſus per locum ſacrum ducitur etiamſi iam damna- „
tus ad ſupplicium ducatur quia jam eſt intra eam receptus & à fortiori qui à juſti- „
tiæ miniſtris fugiens in eam eſt ingreſſus *Remig. fall. 31. Capell. Tholoſ. quæſt. 422.* Re- „
fertq; Navarrus hanc communem eſſe ſententiam uti & Boerius *dec. 100.* ac Farinaceus *par. 1. quæſt. 28. n. 41.* quamvis Ioannes Wameſius præceptor quondam meus *conſ. 516. de immunit. Eccleſ. tom. 2.* poſt longam diſputationem quæſtionem hanc reddat dubiam & perplexam, ſuadeatq; eam amica tranſactione ſopiendam.

Præterea, immunitate non gaudet ſecundum quoſdam qui prope Eccleſiam de- 7
linquit animo ad eam confugiendi *Abb. d. c. fin. Navarr. ubi ſupra n. 22. vide Alciatum reg. 3. præſ. 33. ubi dicit id non præſumi Rebuff. n. 20* affectans enim privilegium privilegio gaudere non poteſt quemadmodum multis exemplis infra docuimus *li. 4. quæſt. 71. per tot ubi late.* Quod an verum ſit videatur infra *d. q 71. in fine.*

Item qui animo occidendi aliquem percutit *d. cap. 1. de homicid. Navarr. ubi ſupra num. 21.*

8 Nec qui ex ipſa Eccleſia alterum extra Eccleſiam exiſtentem percutit, aut è contra, tunc enim delictum videtur in Eccleſia *Abb d. cap fin. Navar. d. n. 21.* Neque qui exiſtens intra Eccleſiam iuſſit extra Eccleſiam delictum fieri quoad delictum quod jubendo committit quia in Eccleſia patratum fuit quamvis ſic quoad delictum patratum ex juſſu ſuo *Remig ubi ſupra Navarrus d. n. 21.*

Neque qui eum extraxit per vim qui in Eccleſia erat ſaltem per veſtes extrahendo, quia in Eccleſia delinquit, neque etiam qui extrahi eum iuſſit quo ad delictum in hoc commiſit quamvis ſic quoad delictum quod interficiendo aut percutiendo poſt eum extractum committeret *Remig. ubi ſupra à fol. 4. uſque ad fol. 11. Navarr. d. n. 21.* quia hoc extra, illud vero intra Eccleſiam commiſſum cenſetur,

Sed nec qui ſponte egreditur gaudet immunitate *Hoſt. & DD. d. cap fin. Navarr. d. n. 21. in fine & 22.* etiamſi blanditiis educatur *Navarr. d. n. 2. in fin. c. uxor fœlicis 16. quæſt. 4. Navarr. d. n 21. in fine.*

Neque qui ex ipſa Eccleſia ſe injuſte defendens pugnat, quia intra Eccleſiam delinquit Neque qui comburit aut dejicit Eccleſiam, quia is etiam in ea delinquit *d. c. fin. Navar. d. n. 22. in fine* quicquid dicant relati (inquit Navar.) à Remigio in d. tract. Neque perſonæ Eccleſiaſticæ iuxta Abbatem uſu receptum *in d. cap. fin. Navar. d. n. 21. & 22.* Quod videtur limitandum quoad judicem Eccleſiaſticum non autem quo ad judicem ſæcularem, quem arbitror non poſſe extrahere ab Eccleſia clericum in minoribus conſtitutum etiam ob delictum licet quoad illud Concil. Trid. *ſeſſ 23. c. 6.* habeat in eũ juriſdictionem ita Navar. Item immunitate non gaudet frangens ſalvagardiam Armatus confugiens ad Eccleſiam, fur cum re furtiva ad Eccleſiam confugiens, ſacrilegi adulteri iure civili, non autem iure Canonico, decoctores ſeu falliti ſecundum quoſdam, de quibus videatur *Reb. n. 17. & ſeqq. paſſim.*

9 Quibus ſummatim præmiſſis (uberior enim cognitio hauriri poterit ex d. Remigio de Sogni & Io. de Viſchis) Tranſeo ad Gregorianam Bullam præſcribentem formam extrahendi confugientem ad loca ſacra aut exempta, quam ad longum ſubnectam, ubi pauca hæc recenſuero ex P. Martino Delrio, qui in diſquiſitionibus magicis non multum ab re noſtra ſic loquitur *lib. 5. ſect. 7.*

Capi ſortiarios ſeu maleficos etiam in Eccleſia poſſe puto ex multiplici capite,
„ tum quia crimen eſt atrociſſimum, tum quia ſacrilegi, blaſphemi, homicidæ, deli-
„ berati & proditorii hæretici, apoſtatæ, nam nullis iſtorum ſuffragatur immunitas
„ loci ſacri ne ibi quidem ubi viget, late Farinaceus q. 28. & in caſu quo non valet im-
„ munitas volunt multi & etiam non requiſito Epiſcopo reum extrahi per judicem
„ ſæcularem poſſe, alij tamen volunt ab Epiſcopo veniam peti, prior opinio de iure
„ verior & receptior erat ante Bullam Greg. 14. optimi, laudatiſſimi Pontificis, qua
„ expreſſe cautum ne liceat ſæcularibus judicibus ſine Epiſcopi licentia aliquem ex
„ Eccleſia extrahere, etiam in caſu alias permiſſo, niſi ſi forte Epiſcopus talem licen-

tiam

Digitized by Google

dam dare recuſaverit & tunc reos ſic extractos debere ad carceres Eccleſiaſticos conduci, ut illic detineantur donec per Epiſcopum vel ab eo deputatum cognitum fuerit an crimen ſit tale, ut gaudere non debeant immunitate Eccleſiaſtica, ubi autem hæc Bulla non obligaret poſſet extrahi caſu dicto , ſed modeſte & cavendo tumultum & offenſionem perſonarum Eccleſiaſticarum, & dommodo poſtea comperto quod non debuerit extrahi, ſtatim Eccleſiæ reſtituantur Covar. lib. 1. var. reſol. cap. 20. Clarus quæſt. 30. n. 27. & in eiiſdem locis valebit jus præventionis in eo 10
ut ſi Reus nondum ſit extractus ad ſæcularem pertineat judicare num immunitate gaudere debuerint nec ne Vulpell. reſp. 130. n. 6. Farinac ſupra n. 76. Ita ille, Indiſtincte tamen putavit Rebuffus *ubi ſupra n. 34.* hanc cognitionem ſpectare ad Eccleſiaſticum, non vero ad laicum, niſi eo reſpectu quo immunitate non gauderer ad effectum eum extrahendi, idque ideo quia Eccleſiaſticus iudex dignior eſt *v. Cavalcan. deciſ. 2. n. 38. par 2. Covarr. pract. quæſt. cap 33. n. 1.* Magis enim dignum trahit ad ſe minus dignum *v. ſupra lib. 1. qu. 26. n. 8.*

Porro, illud etiam breviter non eſt omittendum ex Navarro quod iudex extrahens hominem ab Eccleſia exempta, & juſſus ab Eccleſiæ Prælato ut captum reſtituat, non ſatisfacit ſi captum liberum abire permittat, vel ſe ſubjiciat obedientiæ Epiſcopi non habentis in illa Eccleſia juriſdictionem *Navarr. conſ. 1. de immunit. Eccleſiarum par. 1.* ſed pœnis monitorii conſervatoris manebit adſtrictus. Cum enim vio- 12
lenter abſtractus ab Eccleſia per violentiam ſit de facto ſpoliatus & exemptione privatus poſſitq; non modo ipſe reſtitutorium iudicium intentare *Siculus cap. inter alia de immunit. Eccleſ. Barth. l. præſenti n. 5. C. de his qui ad Eccleſiam confugiunt late Barthol. diſputat. 6. incip. Lapus* ſed etiam Eccleſia quæ ſua libertate & exemptione privata eſt *cap. miror 17. quæſt. 4.* Ideo fit ut extrahens abſolvi non debeat quamdiu *Ang. in ſumma verb. immunitas verſ. 20. Aufrer. ad Capell. Tholoſan. quæſt. 423. num.* omnia in priſtinum ſtatum non repoſuit *2. Oldra conſ. 55.* Multa alia hoc in articulo adferri poſſent quæ ad amuſſim perſequi non eſt otium ſit ſatis attigiſſe ſummas capitum. Porro Gregorij XIV. Bullæ tenor eſt ejuſmodi.

Cum alias nonnulli prædeceſſores noſtri & præſertim fœlicis recordationis 13
Sixtus Papa V. necnon Pius etiam V. &c. & infra. Hac itaque noſtra perpetuo valitura conſtitutione omnia & quæcunque privilegia indulta & gratias tam per prædictum Sixtum ac Pium quintum quam alios quoſcunque noſtros prædeceſſores aut noſmet ipſos Sedemque Apoſtolicam eiuſve legatos ſuper abducendis vel extrahendis ab Eccleſiis Monaſteriis Sacellis domibus regularibus & ſæcularibus locisve ſacris aut religioſis aliiſve in caſibus à iure permiſſis hominibus certorum tunc expreſſorum vel non expreſſorum criminum Reis aut fraudulentis decoctoribus etiam in odium certorum delictorum & pro bona pace & quiete publica & ex cauſis urgentiſſimis ac neceſſariis & æquipollentibus caſibus in jure expreſſis at-

que

que ex paritate identitate aut majoritate rationis extenſis perpetuo vel ad certum nondum elapſum tempus ſeu ad vitam alicujus Principis aut beneplacitum ſeu alias quomodolibet conceſſa etiam iteratis aut multiplicatis vicibus approbata & innovata ac uſu recepta literasque Apoſtolicas ſub plumbo aut in forma brevis ſeu alias quomodocunq; deſuper confectas quarum tenores hic haberi volumus pro expreſſis ac ad verbum inſertis ſublata penitus omni differentia ita ad unam tantum formam reducimus & moderamur ut laicis ad Eccleſias locaque ſacra & religioſa prædicta confugientibus ſi fuerint publici latrones viarumq; graſſatores qui itinera frequentata vel publicas ſtratas obſident ac viatores ex inſidiis aggrediuntur aut depopulatores agrorum quive homicidia aut mutilationes membrorum in ipſis Eccleſiis earumve cæmiteriis committere non verentur aut qui proditorie proximum ſuum occiderint aut aſſaſini vel hæreſis aut læſæ Majeſtatis in perſonam ipſiuſmet Principis rei immunitas Eccleſiaſtica non ſuffragatur ſed univerſis & ſingulis venerabilibus fratribus noſtris Patriarchis Primatibus Archiepiſcopis Epiſcopis cæteriſq; Eccleſiarum & Monaſteriorum Prælatis tam ſæcularibus quam cujuſvis ordinis regularibus diſtricte præcipiendo mandamus & præcipimus ut laicos in caſibus prædictis delinquentes ad eorum Eccleſias monaſteria domus & alia loca ſupradicta ſacra ſeu religioſa reſpective confugientes & in eis ſe recipientes atque morantes qui prædicta delicta eorumve aliquo judicio ſuo commiſiſſe videbuntur quando à Curia ſæculari fuerint requiſiti & quilibet eorum fuerit requiſitus miniſtris & officialibus Curiæ ſæcularis abſque irregularitatis nota aut alicuius cenſuræ Eccleſiaſticæ incurſu tradi & conſignari curent & faciant & quilibet eorum curet & faciat ne autem Curiæ ſæcularis miniſtri prædicta facultate illos per ſe & propria autoritate extrahendi & abducendi ſibi olim ut præfertur attributa & per præſentes revocata abutantur Volumus dictaque autoritate decernimus & declaramus ut Curia ſæcularis eiuſque iudices & officiales ab Eccleſiis monaſteriis lociſque ſacris prædictis laicum aliquem ut præfertur delinquentem in nullo ex caſibus ſupradictis ſine expreſſa licentia Epiſcopi vel ejus officialis & cum interventu perſonæ Eccleſiaſticæ ab eo autoritatem habentes ad quos ſolos & non alios Epiſcopis inferiores etiamſi alias ordinarij ſint aut nullius diœceſis aut conſervatores ab hac ſede ſpecialiter vel generaliter deputati prædictam licentiam dandi facultas pertineat Occurrente autem caſu in loco exempto in nullius diœceſis tunc ad Epiſcopum viciniorem devolvatur hæc cognitio & non ad alios qui capere extrahere aut incarcerare non poſſunt niſi eo caſu quo ipſe Epiſcopus & dictæ perſonæ Eccleſiaſticæ requiſitæ illos in delictis ſuperius expreſſis culpabiles tradere aut capturæ & carcerationi intervenire & aſſiſtere recuſarint tuncque reverentiæ Eccleſiæ & locis ſacris debitæ memores prædictos delinquentes minori quo id fieri poterit cum ſcandalo & tumultu extrahere curent.

Quodq;

Digitized by Google

Quodque delinquentes laici prædicti poſtquam ut præfertur ab Eccleſiis locisve ſacris extracti & capti fuerint ad carceres Curiæ Eccleſiaſticæ reponi, & inibi ſub tuto & firmo carcere ac oportuna cuſtodia data illis ſi opus fuerit per curiã ſæcularem detineri debeant nec inde extrahi Curiæq; ſæculari prædictæ conſignari nec tradi poſſint niſi cognitio prius per Epiſcopum ſeu ab eo deputatum an ipſi vere crimina ſuperius expreſſa commiſerint tuncque demum de mandato Epiſcopi per judicem Eccleſiaſticum curiæ ſæculari quacunque appellatione poſt poſita conſignentur, de crimine vero hæreſis cognitio ad forum Eccleſiaſticum tota pertineat neq; in ea Curia ſæcularis ſe quoquo modo intromittat. Sicuti etiam prohibemus ne contra Eccleſiaſticas perſonas ſæculares aut cujuſvis ordinis vel militiæ etiam ſancti Ioannis Hieroſolymitani regulares quoquo modo etiam vigore prædictorum privilegiorum indultorum aut conceſſionum (quæ omnia ad terminos juris per præſentes reducimus) procedant aut ſe intromittant illoſve ab Eccleſijs monaſterijs domibus lociſve ſacris aut religioſis etiam in caſibus in hac conſtitutione expreſſis extrahere abducere capere carcerare aut cognoſcere de criminibus ad forum Eccleſiaſticum pertinentibus alias quam de jure & per privilegia eiſdem ordinibus aut militiis conceſſa permittatur quomodolibet præſumant, quod ſi quis quacumque dignitate præditus præmiſſorum quicquam attentare contra hanc conſtitutionem præſumpſerit ipſo facto cenſuras quæ contra libertatis Eccleſiaſticæ violatores ſunt promulgatæ incurrat, non obſtantibus præmiſſis etiam Sixti & Pij V. quam aliorum quorumcunque prædeceſſorum noſtrorum literis Apoſtolicis privilegijs indultis Datum Romæ in monte Quirinali anno incarnationis Dominicæ milleſimo quingẽteſimo nonageſimo primo nono Kalendas Iunij Pontificatus noſtri anno primo. Ita Gregor. 14. anno 159. 9. kal. Iunij referente Alfonſo à Caſarubios *in compendio privilegiorum fratrum mendicantium tit. de immunit. Eccleſiarum* & Piaſeſio *in d. praxi p. 2 c. 4.* Qua pœna autem teneantur violatores immunitatum diſtingui ſolet inter jus civile & Canonicum, compendij cauſa videri poterit Rebuffus *loco cit. gloſ. 1. nu. 32* jure civili pœna legis Iuliæ Majeſtatis ultimi ſupplici afficiebantur *l. 2. l. præſenti C. de his qui ad Eccleſ. confug. l. ſi quis in hoc genus C. de Epiſc. & Cler. Chaſſan. ad conſ. Burg. Rubr des iuſtices ver. & droit d celle* & hoc quando injuria inferebatur clericis *c. qui autem 17. q. 4. c. cum devotiſſimum 12. q. 2.* At vero, de jure Canonico excommunicantur *c. frater c. omnes Baſilicæ c. ſicut 17 q. 4. c. illi qui 24. q. 2.* Privantur feudis & juribus quæ ab Eccleſia habent *Turrecremata d. c. frater c. 1. in fine de Treug. & pace Reb. d. glo. 1. n. 23.* Mulctantur pœna pecuniaria nongentorum ſolidorum *c. ſi quis cotumax 17. q. 4.* quorum 27. conficiunt auri libram, & ab Eccleſiaſtico puniri poſſunt licet, violatores ſint de foro ſeculari, *Card. Tuſchus concluſ. 59. n. 6. tom 4. ubi n. 9. dicit eſſe mixti fori.* Poſtremo, adverte injuriam factam uni de Collegio, totũ Collegium poſſe agere, maxime quando injuria & violatio redundat in Collegium in conſequentiam

Oldr. conſil 66. *In* 6. Item triginta librarum auri puriſſimi *c. quiſquis* 17. *quaſt* 4. item alijs arbitrarijs pœnis coercentur *cap. non minus ca. adverſus de immunit. Eccleſ.*

QVAESTIO LXVI.

Conſtitutiones Papales an in dubio uſu receptæ præſumantur.

SUMMARIUM.

1. *Non præſumuntur recepta.*
5. *Niſi ſint divini juris declaratoria.*
2. *Præſertim ſi in promulgatione accedat proteſtatio ſubditorum.*
3. *Reditus cum proteſtatione ſolutus liberat ſolventem ab illius continuatione.*
4. *Idq; ſi alius poteſtationi conſentiat.*
6. *Conſtitutiones promulgatæ an cognitæ præſumantur.*
7. *Conſtitutiones an afficiant Dominia temporalia laicorum.*

1 Receptas præſumi, cenſuit Bennitend. *Bovon. concluſ.* 13. *num.* 10. & latiſſime id probat Flaminius adducens inter cæteros Felinum *cap.* 1 *num.* 13. *de treuga & pace v. Flaminium de reſignat benef. lib.* 13 *quaſt.* 7. *num* 25. *ubi late* idem late tenuit Cavalcanus aſſerens difficillimam eſſe contrarij probationem *de tutore & uſufructu mulieri relictato n.* 41. *&* 42. *ubi id probat in materia ſtatutorum.* At vero contrarium pluribus probavit Menochius *lib.* 2. *præſumpt.* 2. *per tot. dictum eſt ſupra lib.* 1. *qu.* 50. *numer.* 12.

Ratio eſt, quia uſu recepi eſt quid facti, quod non præſumitur, *Soc. Iun. conſ.* 32 *n.* 47. *lib.* 3. *per l. in Bello* §. *facta ff. de captivis & poſt l.* Hinc Guilielmus Redoanus *tract. de alienatione rerum Eccleſiaſt. quaſt.* 58. *num.* 25. putavit non ſatis eſſe allegare Paulinam ſeu extravagantem ambitioſe de rebus Eccleſ. non alienand. qua inhibetur locatio rerum Eccleſiaſticarum ultra triennium, ſed opus eſſe probari uſu receptam & moribus approbatam *per gloſſ. & DD. in cap.* 1 *de Treuga Bald. l. rem non novam C. de Iudic. Boer. dec.* 224. nec adverſatur ſententiæ Menochij & Socyni Decius cum quibuſdam alijs *conſ.* 649. *num.* 18. *Curt. Iun. conſ.* 129. *nu.* 12. *Goz. ad. conſ.* 16. *n.* 16 qui viſi ſunt una cum Bennitendo affirmare leges editas & debite promulgatas præſumi receptas. Siquidem ipſi nulla lege, nulla auctoritate id probarunt, erubeſcimus autem ſine lege loqui *l. ſi ſervum* § *non dixit prætor ff de aeq. hæred. Præſes in loco à lege ceſſante in pr.* non eſt autem ad rem quod Gozadin. *d. num.* 16. adfert legem ſemper cenſeri eſſe in viridi obſervantia *l. Arriani* §. *cunctis C. de hæreticis Barth. & Socin l. ſi mihi & tibi* §. *in legatis col* 2. *de legat.* 1. *Barth l. certa forma num.* 11. *C. de iure fiſci lib.* 10. Nam præter id quod reſpondet Socin. Iun. *d. conſ.* 32. *num.* 47. licet reſpondere legem ſemper eſſe in viridi obſervantia præſuppoſito initio obſervationis. Si enim ſemel recepta eſt obſervari, præſumitur adhuc in præſentiarum obſervari, quia mutatio non præſumitur *Alciat. de præſumpt. reg.* 2. *per tot.* præſumptione orta de

Digitized by Google

de tempore ad tempus *Præſes in locis loco à tempore ad tempus* id quod olim fuit id hodie adhuc eſſe præſumitur, quod ſupra fuſius ex Navarro probavimus *lib.1.q.30.*

Quæ indubitantius procedunt, ſi publicationi conſtitutionis proteſtatio à ſubditis apponatur cujus quam varij ſint effectus ex jure ſit ſatis perſpicuum hinc exempli cauſa Exemptus à collectis ſolvens adhibita proteſtatione. Quod immunitati ſuæ nolit præjudicare exemptionem ſuam illæſam conſervabit. *Abb. cap. cum acceſſiſſent n.7. cum add. de conſtit. Petr. Antiboli tract. de muneribus par.3.n 37. cum ſeqq. Gigas de penſionibus quæſt.71.n.2.* 2

Item repetitæ ſolutiones annui reditus cum proteſtatione quod ſolvens nolit induci in quaſi poſſeſſionem ſolutionis, proficit ut contra ſolventem non poſſit agi poſſeſſorio *Alciat. l ſi certis annis in verb. niſi C. de pact. Gigas de penſion. quæſt.* 61. *& 73 in fine Clarus de emphiteuſi quæſt.10. num.1. Bellencinus de charit ſubſid. quæſt. 61. Abb. cap. cum Eccleſia num. 24. in fin. de cauſa propr. & poſſeſſ. late Menoch. de præſumpt. lib.1. præſ.75. Alexand. de moneta tract. de decimis cap 9. num.* 165 *vide ſupra lib. 3. quæſt.27. num* 4. prout quoque ſi per vim ſeu coacte ſolutio extorta ſit licet non acceſſerit proteſtatio *Bellenc. d. quæſt.61. Alex d. cap. 9 num. 127. Rom. conſ.153. per tex. l. cura extruendi ff de munerib. & honor. Faber. l. voluntarie ubi id utrinque diſputat C. de excuſat. tut.* 3

Porro, quod dixi de proteſtatione, id verum eſt ſi ſuperior illi conſentiat, quoniam proteſtatio in dependentibus à conſenſu duorum, non valet non accedente conſenſu alterius *Abb. & DD. c. cum M. de conſtit. l. non ſolum §. morte C. de novi operis nunt. per text l. fin. §. tum ſi prædixerit ubi DD. ff. nautæ, caupones, ſtabularij Latius Laurentius Silvanus tract. de feudi recognit. qu.* 81. *per tot.* Cum itaque virtus legis non tam dependeat à voluntate ſubditorum eam non recipientium, quam Principis, eam promulgantis, & legem obſervari cupientis, ſubditorum proteſtatio non proderit, niſi conſenſus & acquietio Principis intercedat *arg. not. per Sylvanum d. q.* 81. Ita in non abſimili traditum eſt, ſi Vaſallus Iurans fidelitatem alicui Domino proteſtetur quod non facit animo recognoſcendi eum in Dominum quod talis proteſtatio contradicente Domino eum non juvabit *Socyn. conſ.4. col 6. li.3. arg. c.* 1. *qualiter Domin. propr. feudi privetur cap.1, in fine de forma fidelitatis Sylvanus d. q.* 81. *poſt n.1.* 4

Quod verum putarem in ea ſpecie proteſtationis quæ eſt contraria actui v. g. ſi ſubditi obediant legi cum proteſtatione eam non recipiendi cæterum ſi proteſtatio ſit ſimplex & tantum declaratoria voluntatis & conſervatoria juris proteſtantis poterit ea interponi Domino abſente & ignorante neque alia intimatio fieri oportebit *Bart. l. Pomp. ſcribit ſi negotium ff de neg. geſt. Petrus Antiboli tract. de muneribus in 3. parte principali n.38 & in d §. morte in materia proteſtationis declaratoria DD. de aliment. C. de neg. geſt, Sylvanus d, q. 81. n.1.*

Digitized by Google

Porro, quod dixi de conſtitutione uſu non recepta id diſputari poteſt in conſtitutionibus ſeu declarationibus legum humanarum cæterum conſtitutiones ſeu declarationes legum divinarum, non eo minus veræ eſſe definunt aut obligare quod uſu non receptæ aſſerantur quemadmodum docte & ſubtiliter contra Cajetanum Navarrus annotavit *tract. de uſuris n 6. verſ. Secundo Tom. 1.*

Utrum verò conſtitutiones promulgatæ cognitæ præſumantur videatur Menochius *lib. 2. præſ. 3. per tot.* Item an conſtitutiones Pontificiæ afficiant Dominia temporalia laicorum notatum eſt ſupra *lib. 1. q. 50. n. 39.*

QUAESTIO LXVII.

Utrum coram Abbatibus fieri poſſit reſignatio beneficiorum.

SUMMARIUM.

1. *Diſtinguendum inter Abbates exemptos & non exemptos.*
2. *Ab inſtitutione ad deſtitutionem argui non poteſt.*
3. *Abbates exempti habent Eccleſias ſibi pleno iure ſubiectas.*
4. *Abbates Domini ordinarij Monachorum.*
5. *Pleno iure poſſidere quid ſit.*
6. *Abbates renunciare debent in manibus ſuperioris.*

1 IN hac quæſtione laudo Flaminium Pariſium *de reſing. benef. par. 1. li. 7. q. 15. per tot.* qui in hæc prope verba reſolvit diſtinguendum eſſe inter Abbates non exemptos & exemptos quod Abbates qui exempti non ſunt placuit non licere coram eis facere reſignationes aut beneficiorum permutationes, quippe quod iſtis actibus jus interponendæ autoritatis non habeant *collect.* quem ſequitur Bellamera *de permutat. benefic. 1. par. qu. 9. Card. Clem. 1. n. 38. de renunt.* Tum quod hæc autoritas proprie ſit juris Epiſcopalis *Io. Andr. Io. Monach. Germinian Franc. in c. 1. de rer. perm. in 6. Flaminius d. l. 7. qu. 14. n. 16. 17. 18.*

2 Tum quod à facultate inſtituendi, non liceat arguere ad deſtituendi autoritatem *Flam. d. q. 14. n 15. & ſeq.* adeo ut licet Abbates inſtituere poſſint in Eccleſiis ſibi pleno iure ſubjectis, inſtituti tamen non adminiſtrant niſi prius habita licentia diœceſani cui ſubjectus eſt *Durandus de modo congregandi Concilium generale Rubr. 4. n. 35. & Rubr. 23. n. 1. & 3. Card. d. n. 18.*

Quo verò ad Abbates exemptos qui ius conferendi habent, ij autoritatem habent reſignationes & permutationes admittendi *Abbas ca. quæſitum n. 4. de rer. perm. Franc. c. 1. n. 8. eod. in 6.* eſtque communis opinio teſte Flaminio *d. q. 15. n. 3.*

3 Ratio eſt, quia Abbates exempti habent Eccleſias ſibi pleno iure ſubjectas, ideoq; jus Epiſcopale ſeu iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem *Innoc. c. 2. verſ. de Abbatibus de tranſl.*

Digitized by Google

tranſl. cap. Abbates in fine de privileg in 6. glo. Clem. 1. verb. proprij de reb. Eccleſ. non alien. ſcripſi ſupra eodem lib. quæſt. 20. In juriſdictione enim Abbatia exempta & Epiſcopatus æquiparantur ca ne pro defectu §. ſtatuimus ubi glo. in ver. regularis cap. dilectus filius ubi glo ult. in fine de conceſſ. præb. Mandoſ. reg. Cancell. 26. quæſt. 3 n 8 cap. 1. ca. in ſingulis de ſtatu Monach. Aret. conſ. 63. n. 4. Flaminius d. quæſt. 15. n. 6. & lib 2. q. 1. n. 66. dicitur enim Abbatia caput omnium Eccleſiarum regularium & omnium monaſteriorum poteſtas ab ea dependere ca. nullam poteſtatem 18. quæſt. 2. cap. cum ad monaſterium de ſtatu Monach. lo. Selva tract. de beneficio par. 1. q. 2. n. 49 Flam. d. q. 15. n. 7. Confirmatur, qui poſſunt deſtituere, poſſunt recipere reſignationes Flam. d. q. 14. Abbates autem exempti poſſunt deſtituere Pariſ. conſ. 22. n. 14. vol. 4. Gigas de crimine læſæ Majeſt. q. 19. n. 9. Ergo quippe quod habeant jus viſitandi ex quo oritur & deſcendit poteſtas puniendi caſtigandi privandi deſtituendi Feder. de Senis conſ. 55. Fel. cap. dilect. & 1. col. 2. de reſcr. cap. olim de accuſat. cap. nemo diſt 85. Flam. d. q. 15. n. 18. & ſeq.

Accedit, quod Abbates vere dicuntur prælati & ordinarij Monachorum c nullus 4
Monachus c. nullam poteſtatem 18. quæſt. 2 cap. quanto & ibi Innoc. & DD. de offic. ord. in quos majorem & pleniorem dicuntur habere poteſtatem quam Epiſcopus habeat in Clericos ſuæ diœceſis Abb. c. ad noſtram n. 2 c. reprehenſibilis & utrobique Franc. de appel Fel. c ſuper literis n. 10. de reſcr. Mandoſ. reg. Cancell. 24. q. 2 n. 4. in fine.

Inſuper ejuſmodi Abbates habent Eccleſias ſibi pleno jure ſubjectas, quod im- 5
portat viſitationem correctionem inſtitutionem deſtitutionem Pariſ. d. conſ. 22. n. 14. vol. 4 conſ. 35. n. 9. eod. lib. dixi late ſupra lib. 1. q. 9. n. 6. & ſeq. Hinc ipſi poſſunt præſtare autoritatem alienationi rerum Eccleſiaſticarum Abb. d. cap quæſitum n. 4. glo. d. Clem. 1. in verb. proprij Redoanus de alienat. rerum Eccleſiaſt. Rubr. 26. n. 8. Rubr. 30. cap. 1. n. 94. dixi ſupra eod lib. q. 1. & ſeq.

Quo vero ad Abbates, renunciare debent in manibus ſuperioris non vero in 6
manibus ſubditorum Abb. c. ult. not. 2. de renunt. ubi Butrio n. 3 Flam. d. q. 15. in fine.

QVÆSTIO LXVIII.

Quid ſi Eccleſia in temporalibus recognoſcat Abbatem, in ſpiritualibus vero Epiſcopum coram utro eorum erit expedienda reſignatio.

REſpondeo coram Epiſcopo Innoc. c ult. in fine de renunt. Card. Clem. unica nu. 17. de renunt. Abb. d. c. ult. n. 3. verſ. quæro de presbytero Flam. de reſig benef. par. 1. li. 7. q. 15. n. 18. Ratio eſt, quia reſignationes expediri debent coram ſuperiore Eccleſiaſtico habente ſpiritualia Euſ tract de viſitatione l. 2. cap. 28. n. 12. Ruffinіacus tract. de beneficio c. 14. n. 41. Flam. d. q 15. n. 18. quorum ſemper potiſſima eſt ratio & velut magis

digna attrahunt ad ſe minus digna *cap, ſi quis objecerit.1. quæſt.3.cap.quanto de judiciu l.cum quæritur ff.de ſtatu hom.*

QVÆSTIO LXIX.

Quæ ſit vis clauſulæ *te à quibuſvis cenſuris ad effectum præſentium abſolventes.*

SUMMARIUM.

1. *Tollit impedimentum proveniens ex cenſuris.*
2. *Hæc clauſula per oblivionem præſumitur præterita.*
3. *Non prodeſt inſorte deſcentibus per quatuor menſes.*
4. *Hæc clauſula à legato uſurpata non extenditur ad cenſuras Papæ reſervatas.*
5. *Non tollit irregularitatem.*

PAucis reſpondeo, tollere omne impedimentum proveniens ex cenſuris *Rebuff. in praxi benef. 1.par. Rubr declaratio Bullæ novæ proviſionis §. teq; abſolventes n. 15.*
1 *Navar. conſ.28.n.18.& 21.de ſent excom.* Conceſſo enim aliquo omne id conceſſum videtur ſine quo illud expediri nequit, D, Wameſius in terminis hujus quæſtionis *conſ.137.n,7.& 8.* idque etiamſi ejuſmodi clauſula non inveniretur adjecta, quia enim adjici ſolet præſumitur per oblivionem prætetita *l.certi §. nummos in fin.*
2 *de reb. creditis Wameſ.d.n.7.& 8.*

Reſtringitur tamen, ut non proſit inſordeſcenti per annum, æquiparatur enim inſordeſcens hæretico *Menoch.de arbitr.iud.caſu 416 per tot. ſignanter num. 60. Conc.*
3 *Trid 3 ſeſſ.25.de refor. Ptolom.dec. 94.*

Reſtringitur ſecundo, ut non proſit iis qui ſuſtinuerunt excommunicationem per quatuor menſes, idq; per regulam Cancell. 61. latam per Sixtum 5. Rubr. de inſordeſcentibus, idq; ſecundum Flaminium *de reſig.benef par 1.lib 4.quæſt 3 n. 57.* cujus utar verbis. Statutum eſt ne præſtetur occaſio cenſuras ipſas vilipendendi, & in-
» ſordeſcendi in illis & ne generales abſolutiones appoſitæ in litteris ſuffragentur his
» qui ſcienter excommunicationis ſententiam per quatuor menſes ſuſtinuerunt ex
» qua regula ſatis colligitur quod excommunicato ita demum ſuffragatur illa abſo-
» lutio quæ conſuevit in literis Apoſtolicis de ſtylo apponi ſi non ſuſtinuit excom-
» municationem ultra quatuor menſes, nam illis elapſis hujuſmodi abſolutio non
» prodeſt & litteræ ſunt nullæ iuxta communem & vulgarem ſtylum. Ita tradit Na-
» varrus idipſum extendens ad alias quaſdam excommunicationes quam vide *in ca, ita quorundam nota* 11, *n.14.* idque cum à Papa ſcribitur ſecus verò ſi à legato quia tum non extenderetur ad cenſuras Papæ reſervatas. Navarrus not. undecimo num 18.
4 Reſtrin-

Digitized by Google

Reſtringitur 5. per hanc clauſulam non cenſetur ſublata irregularitas quemadmodum contra Soium concludit & probat late Gregorius Sayrus, *in ſuo Theſauro Theol.moralis lib.1.ca.1.n.18. tom.1.* 5

QVAESTIO LXX.
Quid juris ſi unum privilegium referat ſe ad aliud.
SUMMARIUM.

1. *Diſtinctio an verba ſtent conditionaliter an cauſaliter.*
2. *Ex ſubjecta materia dividicandum.*
3. *Libellus ſtatutum, lex privilegium referens certitudinaliter aliam diſpoſitionem non requirit illius apparentiam.*
4. *Confitens prout in tali inſtrumento de quo non conſtat nihil videtur confiteri.*
5. *Confeſſio ad inſtar privilegij de quo non conſtat, nihil valet.*
6. *Niſi fiat ſpecifica relatio vel ex certa ſcientia.*

FRequens eſt ut multa in privilegiis exemptionum decernantur juxta tenorem aliarum literarum ſeu prout aut quemadmodum in alio privilegio conceſſum eſt, unde hic non immerito dubitatur de vi, & energia eiuſmodi verborum & privilegiorum relativorum , qua in re ut in jure aſſolet repugnantes videntur eſſe ſententiæ Innocentius *in cap. Abbate n. 4. de verb. ſignif.* cenſuit ejuſmodi privilegia & verba relativa ſtare conditionaliter ſcilicet ſi ita eſt prout in tali privilegio continetur volens idcirco cum in uno privilegio ſit mentio alterius privilegij neceſſe eſſe illud exhiberi de quo fit mentio.

At verò Ludovic, Rom, ut refert Felinus *in cap. ex parte & 1, n, 10, cum Apoſt. de reſcript. fol.* 68 *Rom. conſ.* 336. diſtinxit inter privilegia & reſcripta , ut in illis ſtent cauſaliter diſpoſitive & de per ſe ſicut cum quis condemnatur ad unum par caponum prout jus anteceſſores conſueverunt *Fel. d. n* 10. *& DD. ibi citati* qui articulus pendet ex iis quæ ſupra plenius ſcripſimus *lib. 1. quaſt.* 5. *n.* 10. In his verò conditionaliter *Rom. d. conſ.* 336. *glo. fin. in cap. quoniam Abbas de officio delegati.* Mihi in hac materia plus placet opinio Felini *d. num.* 10. ſic diſtinguentis indifferenter tam in privilegiis quam reſcriptis aut contractibus. Aliquando dictiones relativæ iuxta ſecundum , prout proferuntur in materia quæ de novo aliquid diſponendo concedit aliquid certum, referendo ſe ad aliud, eo caſu non ſtant conditionaliter quia natura principalis diſpoſitionis continentis clare certũ quid, non eſt referre ſe quaſi conditionaliter ad aliud, unde etiamſi illud non appareat iſta falſa demonſtratio non vitiat diſpoſitionem *Barth. l. eum qui* §. *Iulianus ff. de conſtit. pec. glo. d. cap. quoniam Barth. in extravag. ad reprimendum in verb. prout verſ. ad cujus intelligentiam Aret. conſ.* 86 *col.* 3. 1 2

Hinc

Hinc libellus, ſtatutum, lex privilegium referens certitudinaliter aliam diſpoſitionem non requirit illius apparentiam *Fel.d.n.10 ubi alleg. Bal. Bar.& alia exempla textus ad litteram c. Abbate* §.*contra de verb ſignif. ubi DD.* Aliquando vero fit relatio ſuper eo de quo in privilegio aut diſpoſitione per ſe aut clare non conſtat & tunc privilegium non valet, niſi illa relatio declaretur per illud ad quod fit relatio *l. ſi ſic* §. *1. ubi Barth. Dyn.& DD. ff de leg. 1. l. legavit ff. de liber, legati* ubi dicitur ſi concedo quicquid juris habeo in tali loco ſi non apparet quid juris ibi habeam nihil videri
4 conceſſum. Hinc confitens prout in tali inſtrumento de quo non apparet nihil videtur confiteri *Fel.d.num.10.& 13.& ut inquit Abbas in cap. inter dilectos col.8. de fide in-*
5 *ſtr. ubi DD.& Fel.d.n.13.&* 14 & conceſſio facta adinſtar alterius privilegij, non ſubſiſtit eo non apparente vel data invaliditate ejus ad quod fit relatio. Secus autem ſi
6 fieret ſpecifica & certa mentio ejus ad quod fit relatio ab habente poteſtatem de novo concedendi *Abb.c.examinata de confirmat. utili vel inutili Fel. d.c. ex part.n.14. verſ. ſecus ſi ſit DD. Auth ſi quis in aliquo C. de edendo.*

Item niſi relatio fieret ex certa ſcientia Principis bene informati, tunc enim dictiones relativæ interpretationem non admittunt conditionalem ſed cauſalem. *d.cap. examinato ubi Abb.& DD.& d.cap. quoniam Abbas ubi Imola col.8. Fel.d.n.10. tex.cap. Abbate* §.*contra de verb ſig. ubi DD. cap. penult. ubi Abb.n.5. de confir. utili vel inutili Dominus VVameſius conſ.64.n.2.* Inducitque præſumptionem clauſulæ plenitudinis poteſtatis, & effectum derogationis omnium quæ in contrarium militant *Gail. lib.2. obſ.36.n.14.*

QVAESTIO LXXI.

Affectans privilegium exemptionis an illo gaudere debeat.

SUMMARIUM.

1. *Stulta eſt quæſtio quæ caret ratione dubitandi.*
2. *Affectans privilegium gaudere illo non debet.*
3. *Preventio judicij procurata non juvat.*
4. *Appellare non licet à facto procurato.*
5. *Procurans commiſſionem cauſa eſt ſuſpectus.*
6. 5. *Legatio procurata caret ſuis privilegijs.*
7. *Item affectans tres tutelas.*
8. 16 *Item abſentia affectata.*
10. *Generalis remiſſio non prodeſt præſcienti.*
11. *Prodigens ſpe ceſſionis non juvabitur.*
12. *Percutiens clericum ut occaſionem peregrinandi habeat pro abſolutione fruſtrabitur ſua ſpe.*
13 *Inimicitiæ affectatæ nihil obſunt.*
14 *Privilegia officialium non extenduntur ad*

ad affectantes officia.
15. *Procurans ne citatio ad eum perveniat, habetur procitato.*
17. *Titulus procuratus non prodeſt.*
18. *Electio procurata eſt nulla.*
19. *Vocato delegato ad ſuperiorem, negotiũ non ſuſpenditur ſi pars id procuravit.*
20 *Procurans evocari non excuſatur.*
21. *Negligentia procurata non operatur devolutionem.*
22. *Fideiuſſor pro aufugiente.*
25. *Iudicem quem impetravi, recuſare non poſſum.*
26. *Depoſitio unius officij ut aliud aſſequatur, non prodeſt.*
27. *Procurans ut in famulitium aſſumatur non iuvabitur.*
28. *Item aſſumens clericatum in fraudem fori.*
29. *Item conveniens ut reconveniatur coram eodem iudice.*
30. *Occaſione affectati & captati lucri renuncians Societati tenebitur illud lucrum communicare.*
31. *Affectans exemptionem, gaudebit exemptione.*
32. *Circumſtantia ſpei immunitatis nõ excludit affectantẽ à participatione legis.*
33. *Clerici delinquentes ſpe immunitatis gaudent ſuo privilegio.*
34. *Peccans ſpe veniæ conſequendæ, per Bullam concedendam abſolvi debet.*
35. *Idque niſi expreſſè, ni privilegio aliter diſponatur.*

Stulta & inanis quæſtio (inquit Celſus) *l. domitius ff. de teſtam.* quæ non habet rationem dubitandi. 1

Itaque ut temeritas propoſitæ quæſtionis evitetur, dubitationem movet regula generalis, affectantem privilegium, aut quidvis aliud, gaudere non poſſe privilegio, ſeu beneficio rei quam procuravit, ſeu affectavit, quam regulam Iaſon & plerique alii non paucis exemplis illuſtrarunt, *Iaſon. l. ſi ve. off. qui ſatid. cogant. l. 2. §. fin. ff. Si quis cautionibus Paris de Puteo de ſyndicatu, ubi de affectante officium Nicellus in concor. l. gloſſarum concordia 6. numer. 104. Fallentia 63 Fel. fin. cap. num. 3. & ſeq. uſque ad finem de teſtibus* E quibus pauca hæc in praxi frequentia delibabimus. 2

Delinquens iuvare ſe non poterit præventione ſi procuraverit ſe præveniri & accuſari, *Bald. in l. ſi ſervus plurium l. ſi quos ubi Ang. & DD. ff. de leg. 1. Clem. 2. §. illis ub. glo. in verb procuraverunt de pœnis Farinacius in pract Crim. lib. 1. q. 7. n. 64.* 3

Appellare nemo poteſt ab eo quod ipſe fecit, aut fieri procuravit *Nicellus d. fallent 63, Ang conſ. 203. per l. à ſententia ff. de appellat.* 4

Procurans ſibi cauſam committi, recuſari poteſt ut ſuſpectus *Archid. cap. ſi contrarium de officio deleg. in 6. Fel. d c. fin. n. 4.*

Legatio procurata nulla habet privilegia legationum, ſeu legatis conceſſa, *Barth. l. ſi ſervus communis §. quod damno ff. de furtis Barbatia conſ. 56. Nicell. d. n. 104. v. infra n. 9.* 5

Affectans tres tutelas non excuſatur *l. ſpadonem §. fur ff. de excuſat. tut. l. 1. & 2. C.* 6

8 *de his qui ſponte civilia munera l.ex ſententia ff.de teſt.tut.l uxori §. 1.ff.de falſis.* Abſentia affectata non juvat.*l.2.ff.ſi quis cautionibus.*

9 Legatio affectata non habet privilegia legatorum *l.& qui data ff.ex quib. cauſis majores l.pen.C.quomodo & quando iudex v.ſupra n.6.*

10 Generalis remiſſio commiſſorum tempore Belli non prodeſt eis qui præſciebant futuram remiſſionem *Bald l.1.§ hac actio ff.ſi quis.teſt.lib eſſe iuſſus ut Barth.*

11 Prodigens bona ſpe ceſſionis bonorũ cedere nõ poterit *Angel.ſi quis ff. de ceſſ.bon.*

12 Percutiens clericum ut pro abſolutione vadat Romam, ire non poterit *cap. relatum de ſent.excom.*

13 Percutiens teſtem ut ejus teſtimonium recuſare poſſit prætextu inimicitiæ, nihil ei proderit *Barth.l.1 §,cum quis ff.de queſt Bald.Auth ſi dicatur col.pen.C.de teſtibus in l.ſed & ſi quis ff ſi quis cautionib.l.2 §.ſed ſi agant ubi bonus tex.ff.de re iudic. Rom.l. facere col.2.ff.ſol.matr.*

14 Privilegia data officialibus,non obtinent in procurationibus officia *Barth. l.univerſi C.de legat.lib.10.Romanus l.ſi vero ſallent.36.ff.ſolut.matr.ubi vide.*

15 Procurans neſcire citationem habetur pro ſciente & citato *Clem 1.de iudic.*

16 Ignorantia enim affectata æquipollet ſententiæ *glo.c.2.in verb. affectata de temporibus ord.in 6.glo.1.cap. ad falſariorum de crim.falſi late Gall lib.6 obſ.48.per tot.ſignanter num.18.*

17 Titulus procuratus ſeu affectatus, non prodeſt ad finem aliquem expellendi *Bart.l.ſive autem §.ſi duobus ff.de publiciana.*

18 Electio religioſi procurata eſt nulla *cap.ſi religioſus de elect.in 6:*

19 Vocato delegato à ſuperiore negotium non ſuſpenditur ſi pars id procuravit *c. paſtoralis §.fin.de offic.deleg.*

20 Is cui ſuperior ſcripſit ut eum expectaret, ſi procuravit vocari à generali ordinis non excuſatur *Fed conſ.3.Abb.ca.propoſuiſti col.pen.de foro compet.*

21 Si Epiſcopus cauſa ſit,aut procuret negligentiam Canonicorum, poteſtas non devolvetur ad eum jure devoluto *Innoc.in c.irrefragabili in media glo. maioris de offic.ord.tex.cap poſtulaſti de conceſſ.prabend.*

22 Fideiubens pro eo qui poſtea aufugit,ſi curaverit eum banniri,ut excuſetur ab eo præſentando non ei proderit *Barth.l.ſi vero in pr.ff qui ſatiſd.cog.* Cui tamen ſubtiliter adverſatur ibidem Fulgoſius.

23 Commoditas data monacho capienti medicinam non habet locum in eo qui volens ſine neceſſitate eam capit.*Io.Andr. in cap.ad monaſterium ſuper verb. medicina. de ſtatu Monach.*

24 Si aliqui habentes privilegium non ſolvendi quartam de legatis factis pro emendis equis,& procurant ut relinquantur,ex illa cauſa tenentur ſolvere quartam *c.in noſtro ubi glo.ver dolo de Sepult.*

Indicem

Digitized by Google

Iudicem à ſe vel à procuratore ſuo impetratum non poteſt quis recuſare *c.offeratur 3.q.3.cum olim de cauſa poſſ. & propr.c.olim & 2.de offic.de leg.* nec etiam appellare propter iniquitatem perſonæ *cap.ſuper quaſtionem* §. *verum de offic. deleg. Nicell.d. numer.*104. 25

Statutum diſponens quod Scabinus non poſſit eſſe conſul, ſi deponat officium ut eſſe poſſit, hæc affectatio & procuratio reddet eum incapacem *Barth.l.2.per illum tex.C.de primicerio li.12 Barth d.l.univerſi Rom.d.ſall.* 36. 26

Procurans in fraudem juriſdictionis ut aſſumatur in familiam exemptorum, privilegio familiaris ſeu exemptionis gaudere non poterit *glo.Marg.in cap. licet de privilegiis in 6.dixi ſupra lib.*1.*q.* 30. 27

Aſſumens clericatum in fraudem fori ſeu delicti commiſſi, privilegio clericalis fori gaudere non poterit *Bart.l.*1.*n.*3.*verſ.aut fecit ſe clericum ubi Dyn.ff.de pœnis.* 28

Conveniens aliquem coram iudice, ut coram eodem reconveniri poſſit, detecta fraude ceſſabit reconventio, *dixi ſupra lib.2.q.29.n.14.* 29

Qui occaſione affectati & captati lucri, Societati renuntiat Societati lucrum illud affectatum communicare tenebitur *Mudeus in l.actione* §.*diximus n.*3.*ff. pro ſocio ſol.* 57.regulariter enim affectata & captata non ita proſunt ut ultro obvenientia *Mudeus d. num.*5. 30

Et quidem hæ rationes quas exemplatim attulimus, occaſionem dubitandi præbuerunt, quibus tamen non obſtantibus cum Navarro *tract. de iubileo & indulgentiis notab 34.num 6.verſ tertia quaſtio.* cenſemus, affectantem privilegium exemptione gaudere. 31

Ratio eſt, quia circumſtantia ſpei immunitatis, non excludit affectantem aut delinquentem à participatione legis diſpoſitionis, aut privilegii eam concedentis. *Navarr. loco citato.* 32

Hinc clerici & alij exempti à juriſdictione laica, committentes crimina ſpe immunitatis integræ aut partialis conceſſæ per c.ſi quis ſuadente 17.q.4.c.2.c.ſi diligenti de foro compet. non amittunt exemptionem, ſed quotidiana experientia eos gaudere exemptione animadvertimus, quod etiam in regularibus exemptis qui ſpe veniæ delinquunt reſponſum eſt, *Navarrus d n.6.verſ.tertio.* 33

Et generaliter traditum eſt, peccantem ſpe veniæ conſequendæ per Bullam conceſſam vel concedendam, poſſe nihilominus virtute illius abſolvi, niſi in Bulla expreſſe contrarium ſtatuatur *Navar.conſ.36.num.de ſent.excommu.par 2.* 34

Quod tamen limitandum eſt, ſi in privilegio exemptionis exprimatur quod ſpe exemptionis peccantes ea gaudere non debeant, quemadmodum apud eundem Navarrum notatum eſt, *d.n.6.verſ.tertio, quia in fine. Martin. Ledeſinius n. 2.4.q.29. art.1.* 35

Digitized by Google

QVAESTIO LXXII.

Exempti an aliqua ratione coram ordinario arreſtari poſſint.

SUMMARIUM.

1. *Arreſta exorbitant à iure, proinde ſunt prohibita.*
2. *Sunt obliquæ citationes quæ reſolvuntur per comparationem.*
3. *Bona exemptorum arreſtari non poſſunt coram ordinario.*
4. *Per ſatisdationem iudicio ſiſti non prorogatur iudicium.*
5. *Per judicium ex neceſſitate ſuſceptum non oritur litis pendentia.*

1 ARreſta hodierna recedunt à communi jure, proinde regulariter prohibita ſunt, niſi jure ſpeciali privilegio, aut conſuetudine permiſſa appareant *Molin. ad conſuet. Pariſienſ. tit. 2. §. 52. n. 2.*

2 Ea nihil aliud ſunt, quam obliquæ citationes, & in jus tractiones, quæ ideò relaxantur per comparitionem illius cujus bona ſunt areſtata, reſolvunturque in ſimplicem citationem, data cautione de ſtando, ſeu ſiſtendo ſe juri *l. fideiuſſor. §. fin. ff. qui ſatiſd. cog. Everard. conſ. 102. VVameſ. cap. meminimus 9. num. 2. & 3. de appell.* Unde, cum exemptiones hodiernæ, perſonas exemptorum & eorum bona reſpiciant,
3 quippe quod bona perſonæ quodammodo cohæreant, fit ut eodem privilegio quo perſonæ frui debeant, atque exemptione gaudere *cap. Eccleſiarū ſervos 12. quæſt. 2. glo. c. fin. de vita & honeſt. Cler. Rebuff. ad conſt. reg. de literis obligatoriis art. 2. glo. 1. nu. 106. Gaill. li. 2. obſ. 124. num. 17.*

4 Itaque per ſatisdationem exemptorum arreſtatorum relaxantur arreſta bonorum manente adverſus eoſdem ſolo effectu citationis, quæ ratione exemptionis nullius eſt roboris & effectus, tum quod per ſatiſdationem iudicio ſiſti non auferatur facultas privilegij declinandi iudicem *d. l. fideiuſſor in fine pr. ff. qui ſatiſdat. cogant latè Peckius de iure ſiſtendi cap 15. per tot. & cap. 35 nu. 2. Caroclus ſing. 173.* Tum quod is qui judicio ſe ſiſtit & comparet, privilegium ſuum allegare poſſit *l. ſi quis ex aliena ff. de iudiciis Caccialuppus tract. de debitore ſuſpecto q. 15. n. 2. & 3.*

5 Non enim inducitur litiſpendentia (inquit Sangerus) propter iudicium ex neceſſitate [ut eſt arreſtum aut captura] ſuſceptum *Sang. tract. de exceptionib. cap. 12. de exceptione litiſpendentiæ n. 8. Peck. d. ca. 35. n. 2. & cap. 36. nu. 3. & 4. Cavalc. deciſ. 1. nu. 18. & deciſ. 13. n. 4. par. 1.*

Tum quod arreſtatus ius habeat revocandi domum *VVameſ. d. num. 2 & 3 per l. hæres abſens §. ult. ff. de iudiciis.*

QVÆ-

QVÆSTIO LXXIII.

Monachus à ſuo prælato malè tractatus, aut irrationabiliter à cura cui præfectus fuit, ad monaſterium revocatus, an, & coram quo agere debeat.

SUMMARIUM.

1. *Monachus agere poteſt contra Abbatem & ab eo appellare.*
2. *Regularis præſentatus ad Eccleſiam parochialem, revocari poteſt.*
3. *Monachus præſentatus ad aliquam Eccleſiam non liberatur à votis.*
4. *In ſuperiore rationabilis cauſa quando præſumatur.*

Reſpondeo agere poſſe non apud quemvis iudicem, ſed apud competentem Abbatis, eum ſcilicet qui Abbatis ſuperior eſt & competens, ei enim ſupplicate, ad eumve appellare poteſt Monachus à ſuo Prælato inique tractatus *Io. Andr. & Gemin. in ca. cum ſingula de præb. in 6. Io. de Imola Clem. 1. nu. 4 de ſuppl. negl. prælat Io VVameſius conſ 65 nu. 8. 10. 1. Navarr. de Regularib. commentario 2. nu. 27. 61. 63. & com. 3. nu 51. ubi tradit fuſe an appellare poßit à ſuo ſuperiore, dicitque quod ſic, quia generales, aut ſuperiores ordinum iuriſdictionem habeant in inferiores prælatos, dixi ſupra lib 1. quæſt. 1 . num. 22.* 1

Porrò, parergos dictum ſit, quod præſentatus à Prælato regulari ad Eccleſiam parochialem, poſſit per eundem ſine conſenſu Epiſcopi removeri *cap 1. de Capell. Monach. in 6. VVameſius d. conſ 65 numer. 10. Navarr. d. comment. 2. nu. 65. verſ. addo octavo.* 2

Nec enim Monachus ſic præſentatus liberatur à jugo, & obedientia ſui clauſtri, quin à ſuperiore ſuo quandocunque ex cauſa rationabili ad Monaſterium revocari poſſit, *Fed. de Senis conſ 134, cap. cum ad monaſterium §. labes cap. 2. §. priores de ſtatu Monach.* 3

Dixi, ex cauſa rationabili. ſi enim invidiæ, æmulationis, aut vindictæ cauſa id faceret, jure de ſuo prælato expoſtulare, & adverſus ipſum ſuperiori ſupplicare poſſet. *Navarr. d. com. 2. n. 65. verſ. addo octavo.* Quod quando præſumatur, compendij cauſa hauriatur à Navarro, quem iam citavimus. 4

QVÆSTIO LXXIV.

Appellatione diœceſis quænam comprehendantur.

PAucis diſtinguendum,an diœceſis fiat mentio in materia favorabili aut odioſa, ſi infavorabili comprehendetur civitas,ſi verò in materia odioſa, qualis eſt hæc exemptionum,minimè quam materiam Petrus Andreas Gammatus *ad cap. unicum num.106.& ſeqq.de rer.permut.in 6.vol.tract* 15.fuſius perſequitur *adde DD. cap. Rodolphus de reſcript Abb,cap.cum cōtingat,n.2.cum Apoſt.de foro cōpet.Cōpoſt.d.ca.Rodolphus* An autē monaſterium cōprehendatur,ſi v.g.Pontifex mandat Epiſcopo alicui ut provideat de beneficio ſuæ diœceſis,reſolvitur apud Compoſtellam *in c. Abbatem cogi verb.diœceſis de reſcr.* Cum diſtinctione an monaſterium cum Eccleſiis ſit exemptum,an non; item an Epiſcopi iuriſdictio excitetur, an non , apud quem vide, ſatis enim eſt digito illum oſtendiſſe,

QVÆSTIO LXXV.

Vſurpantes juriſdictionem in exemptos,an incidant in aliquas cenſuras

SUMMARIUM.

1. *Incidunt in cenſuras,*
2. *Niſi ignorantia excuſet.*
3. *Advocati uſurpantium an incidant in cenſuras.*
4. *Verbi præſumpſerit, energia.*
5. *Nemo eximitur à Bulla Cœnæ Domini qualiacunq; obtrudantur privilegia.*
6. *Iudices Galliæ an iudicare poſſint clericos ſuper delatione armorum*
7. *Patientes ſe trahi in ius coram alio quā Pontificio,an incidant in Bullam Cœnæ Domini.*

1 INcidere in cenſuras Bullæ Domini apparet ex illius textu *excom.* 20. in hæc verba: Vel jura ad ipſam Rom. Eccleſiam pertinentia dictæ Eccleſiæ Rom. media-
„ tè vel immediatè ſubjecta,necnon ſupremam iuriſdictionem in illis nobis & eidem
„ Ro.Eccleſiæ competentem de facto uſurpare, perturbare, retinere & vexare varijs
„ modis præſumunt,necnon adhærentes favores,defenſores eorum , ſeu illis auxilium
„ conſilium vel favorem quomodolibet præſtantes. Diximus autem hactenus fre-
„ quenter exemptos eſſe ſpeciales filios Eccleſiæ Rom *li-1. q.1.n* 17.ac illius iuriſdictioni ſpecialiter eſſe ſubjectos atq; reſervatos *dixi lib.2.q 5.n.12.* Quod non modo verū eſt,ſi temporalia jura Eccleſiæ Rom.uſurpentur,ſed etiam ſi quæcunque ſpiritualia, quemadmodum fuſius apud Gregorium Sayrū traditum eſt in Theſauro Theologiæ moralis

Digitized by Google

moralis *li.* 3.*c.*21.*&* 24.*n.*5.*par.* 1. Idque niſi ignorantia excuſet, qua de re lectorem 2
ad eundem Sayrum latè diſputantem remittimus *d.par.*1.*cap.*18.*n.*24. *&* 31. *cum ſeqq.Navarr.in Manuali cap.*27.*nu.*36.

Vtrum autem advocati & defenſores uſurpantium hæc iura Rom. Eccleſiæ inci- 3
dant in eandem cenſuram dubitatur. Certè ſi ſcienter defendant & tueantur, nemo dubitaverit *Archid ca. quicunque de hæretic. in* 6 *Silveſter verb. hæreſis* 1.*n.* 10.*q.*7. *Alphonſ.Vivald.in expoſitione Bullæ Cœna Domini nu.*7.*& ibidem Toletus* §.1. Advocando enim dicitur quis auxilium & favorem præſtare *Anania c.ſi adverſus n.*2.*&* 5. *de hæreticis.* Dolus autem, ſcientia,& intuitus uſurpationis requiritur, velut de patronis 4
hæreticorum, per DD. iam laudatos proditum eſt, *add.Sayrum d.li.* 3.*c.*5.*n.*9. utitur enim Bulla verbo præſumpſerit, quare ad inſtar legis non comprehendet eum, qui abſque dolo vel contemptu bona fide, vel ſimpliciter contravenit *Card. Clem.*1.*q.*39. *de privileg.Navar.de alienat.rerum Eccleſiaſticarum n.*16.*Carocius ſing.*973.

Adeò autem verum eſt uſurpatores prædictos incidere in cenſuras Bullæ Cœnæ 5
Domini, ut nemo ab illius pœnis etiamſi regali fulgeat ſplendore eximatur *Sayrus d.li.*3.*c* 25 *n.*10.*&* 11. *vide tex. Bullæ verb.non obſtantibus etiamſi Pontificali Imperiali Navar in Manuali c.*27.72.*in fine.* Idque etiamſi prætenderentur privilegia remuneratoria, aut per viam contractus, poteſt enim Princeps, ſeu Pontifex iuſta ex cauſa pro ſuo arbitrio ea revocare, *dixi ſupra lib.*3.*q.*1.*n.*9.*&* 10, *Sayrus d.n* 10.*&* 11 *Navarrus conſ.*1.*nu.*2.*de foro compet.*

Qua ratione cenſuit Sayrus *d.n.*10. contra Navarrum *in Manuali c.*27.*n.*71. Iu- 6
dices Galliæ iudicantes clericos ſuper armorum delatione, & quibuſdam alijs in caſibus, incidere in Bullam Cœnæ Domini ex eo quod verba Bullæ ſunt clara, nec opus habeant ut pro interpretatione ad Summum Pontificem recurratur, quod tamen cum Innocentio *in ca.noverit de ſent.excom.* temperaverim, ſi ea contra Eccleſiæ libertatem tendere ignorentur, ignorans enim invincibiliter (inquit & probat Sayrus *d.par.*1 *li.*1.*c.*18.*n.*31.] Canonem Papæ, imponentem excommunicationis pœnam pro delicto, lege etiam divina damnato, excommunicationem non incurrit, etiamſi ſciat factum illicitum,& damnatum, ut ſupra ex Navarro probavimus. Ratio præmiſſorum eſt, quia ejuſmodi uſurpationes tendunt contra Eccleſiaſticam libertatem *Franc.c.*1.*in pr.de privileg.in* 6.*Franciſcus de Platea tract.de excommunicat.*§. 30.*Abb.* 7
*c.ſanè n.*3.*cum add.de exceſſib.prælator.* Porrò, non modo uſurpantes iuriſdictionem Romanam incidunt in Bullam Cœnæ Domini, ſed etiam ij omnes, qui eam uſurpari,& ſe coram alio quam Pontificali judice in ius trahi patiuntur *Navarrus conſ.* 1.*n.* 81 *q.*42, *de conſtit.* cum enim non trahantur inviti, conſilium & favorem præſtare videntur, quod per Bullam prohibitum eſt, *Navar,d.n.*81.

QVÆ-

Digitized by Google

QVAESTIO LXXVI.

Vtrum privilegia mendicantium quoad facultates abſolvendi in foro conſcientiæ, ſint ſublata per Concilium Tridentinum.

SUMMARIUM.

1. Mare magnum non eſt per Conc. Trid. revocatum, niſi in quantum Concilio repugnat.

ALiena non eſt ab hoc tractatu quæſtio, quam P. Martinus Delrio Societatis IESU omni iuga ſcientiarum omnium/de Encyclopedia illuſtris inveſtigat.

Num mendicantibus ordinibus virtute ſuorum privilegiorum etiam maris magni, quibus eis promittitur quoſcunque & undecunque ad eos venientes abſolvere ab omnibus peccatis & cenſuris etiam Papæ reſervatis, exceptis iis, quæ in Bulla Cænæ Domini continentur, an inquam iis liceat abſolvere à reſervatis Epiſcopo caſibus poſt Concilium Tridentinum.

Pro negativa parte ſunt præ ceteris Felicianus Epiſcopus Scalenſis *in ſuo tract. de cenſuris & Alphonſus Vivaldus in Candelabro aureo tit. de abſolutione num. 52.* Navarr. *in Manuali cap. 27. Miſcell. 1. nu 366 verſ. quintum* Card. *Clem. dudum de ſepult.* his potiſſimum argumentis.

Primo, Cardinalis ſancti Sixti teſtatur quibuſdam ſuis Epiſtolis Gregorium 13. reſpondiſſe Borromeo. & Paleotto Cardinalibus, regulares hoc amplius non poſſe virtute ſuorum privilegiorum, idque ex ſententia ſacræ Congregationis ad declarationem Concilij Trident. quod poſtmodum in Synodo Mediolanenſi uſu receptum eſt *Concil. Mediolanen. 3. de pœnit. ſacram. pag. 25. Borrom. in inſtruct. paſtor. pag. 153.*

Secundo, Innocent. 6. & Clem. 8. ſuis Iubileis concedunt regularibus caſus Epiſcopis reſervatos, ergo extra jubileum hi caſus eis conceſſi non videntur.

Tertio objicitur Clem. dudum de ſepult. & Clem. 1. de privileg. quibus probari videtur non eſſe maiorem autoritatem regularium quam parochorum.

Veruntamen, placet magis affirmativa ſententia, pro qua non deſunt rationes nixæ gravibus autoritatibus *Ambroſius Carolus in diſputatione de miniſtro Sacram. art. 16. & 91. Navarrus Fumus Henriques Medina allegati apud Vivaldum d. tit. de abſolutione nu. 27. 32. & 35. Delrio de Magia lib. 6 ca. 1. ſect. 3.* Idque indiſtincte verum in foro interiori, in foro vero exteriori niſi Epiſcopus caſum ſibi reſervaſſet addita excommunicatione latæ ſententiæ *Fumus verb. abſolutio num. 21. uſque ad nu. 26. in aurea armilla Delrio diſquiſit. magic. lib. 6. cap. 1. ſect. 3. H.*

Probatur hæc concluſio, quia caſus Epiſcopales ſunt minores caſibus Pontificiis cum

eum ergo Pontifex concedat ſuos qui majores ſunt, videtur enim concedere minores *cap. cui conceditur de reg. iur. in 6. Præſes in locis legalib. loco à maiore ad minus, & è contra, & à conceſſione cedentis ad conſeſſ. anteced. & è contra.*

Secundo, Pontifex his privilegiis concedit, ac quaſi delegat eandem auctoritatem atque poteſtatem quam habet abſolvendi à caſibus Epiſcopis reſervatis *glo. c. 7. de pœnit. in 1 arg. Clem ſuper Cathedram de ſepulturis.*

Tertio, facultate eligendi confeſſarium conceſſa qui abſolvat ab omnibus caſibus, is abſolvere etiam poterit à caſibus Epiſcopalibus *Vivaldus ubi ſupra nu. 37. & 52.* Ergo eadem ratione & maiori idem operabuntur privilegia religioſis immediatè à ſancta Sede conceſſa.

Quartò, quia (utar verbis P. Delrio *ubi ſupra*) nec Concil. Trident, nec Greg. 13. privilegia hæc quoad omnes ubique religioſos apertè revocarunt, quod erat neceſſarium *Vivald ubi ſupra n. 35.* De Concilio Trid. id fatetur Vivaldus *n. 40.* illud *c. 7. ſeſſ. 4.* tantum tribuere Epiſcopis facultatem reſervandi caſus quoad ſuos ſubditos, ſed regulares iſti non ſunt illorum ſubditi, ſed immediate ſubjiciuntur Sedi Apoſtolicæ quemadmodum late ſupra notavimus *lib 1 quæſt. 17 per tot.*

Unde etiam infert idem Vivald. Bulla Pij IV. quæ Conc. Trid. additur non eſſe revocatum hoc privilegium, eo quod mare magnum duntaxat in hac Bulla revocatur quoad ea in quibus repugnat Conc. Trid. Concilium verò non invenitur religioſos quoad hoc ordinarij ſubjicere, nec etiam revocare hæc eorum privilegia, quare non repugnat hoc quædam privileg. Concilij decretis, nec eſt à Pio V. revocatum, quoad Gregor. vero 13. idem Vivald. *n. 44.* optime oſtendit idem dicendum, nempe nuſquam ulla Bulla vel motu proprio dicta privilegia revocaſſe, imo illa qua privilegia conceſſa per Pium V. religioſis videtur reſtringere, hæc de quibus agimus in ſuo robore relinquit, cum ait eam deinceps atque deciſionem pro ſubjecta materia futuram eſſe, quæ ſive ex iure veteri, ſive ex dictis ſacri Concilij decretis, ſive alias ante dictatum literarū & conſtitutionum editionem erat, & ſi ipſæ non emanaſſent, futura fuiſſet, ad quam diſpoſitionem & deciſionem ſuumque priſtinum ſtatum illa omnia reducimus, cum ergo antiquo iure religioſi habeant facultatem ab omnibus his caſibus abſolvendi *Clem. dudum de Sepulturis* in quo revocatur & annullatur extravag. inter cunctas de privilegiis (dummodo ſint juxta Concil. Trid. Epiſcopo præſentari *ſeſſ. 4. c. 7.*) neque hoc illis Concil. Trid ademerit, & Greg 13. verbis illis omnia ſicut erant ante Pij V. conſtitutionem reliquerit, conſequens eſt, ut per Epiſcopos huic privilegio ſine nova Pontificis Max. permiſſione derogari non poſſe, cum in ſuperiorem ſuum Epiſcopum Epiſcoporum jus non habeant.

Ad argumenta paucis reſpondeo, ad primum Confeſſionem ſanctæ memoriæ Boromeo factam perſonalem & privilegiatam eſſe, proinde non extendam de perſona in perſonam, nec de loco ad locum *cap. quod aliqui de reg. iur. in 6.*

Ad ſecundum, negamus peculiariter tempore iubilei concedi regularibus caſus reſervatos,ſed indiſtinctim quibuſvis alijs ſacerdotibus.

Ad tertium,in iuribus ibi allegatis quando Papa negat religioſis majorem poteſtatem quam parochis,loquitur tantum in alijs rebus , non vero in pertinentibus ad ſacramentum pœnitentiæ,& in Clem. 1.de privileg. vetat tantum regulares abſolvere ſine privilegio ab excommunicatione iuris reſervata *v. Silveſt. verb. excommunicatio 7.caſu 14. Tabiena excommunicatio 5.caſu 5.Caiet.eod.verb.cap.64. Navar. in Manuali cap.27.n.101*

QVÆSTIO LXXVII.

An ſi Epiſcopus Regulares ſibi præſentatos admittere nolit, poſſint non obſtante reiectione vacare confeſſionibus audiendis.

SUMMARIUM.

1. *Conſenſum non ſufficit petere,niſi impetretur.*
2. *Aliud in præſentandis & quibuſdam alijs caſibus.*
3. *Expedit iura iuribus concordare.*
4. *Poſteriores leges declarantur per priores.*
5. *Ratione mera receditur à communi iure.*

1 DUbitandi occaſionem præbet textus Concilij Trid.*ſeſſ.23.c.15. de refor.* diſponens regulares quamvis exemptos , præſentandos eſſe ordinarijs antequam confeſſionibus vacare poſſint,nec ſatis videtur præſentare,ſive nominare, niſi conſenſus & autoritas ordinarij impetretur *glo.Clem.dudum §.ac deinde in verb. præſentare de Sepult.*

Quia ut latè probat Peckius de teſtam,coniug.*l.3.c.2.n.1.*cũ requiritur alicuius conſenſus,non ſufficit petere,niſi impetretur , paria enim ſunt non petere, vel non petere,& non impetrare.*l.2.C.de in ius voc.glo.quam ſit de elect,in 6.Gem. in cap. ſi religioſus de teſtam.*

Verum, omiſſa ſuperfluitate diſputationis concludo cum Navarro in Manuali
2 *c.27.miſcell.1.n.264.verſ.tertium* quod Epiſcopo nolente ſine iuſta cauſa admittere præſentatos,eos poſſe omnia perinde exercere atque ſi admiſsi & autorati eſſent. nec videtur obſtare Concil.Trid.*d.c.15.* Tum quia hujuſmodi præſentatus, & ſine cauſa ab Epiſcopo reiectus.habetur pro approbato , ad inſtar regularis petentis licentiam tranſeundi ad ſtrictiorem regulam,quæ ſi ſine cauſa negetur, habetur pro donata *cap.licet de regularib.*qua de re vide ſupra *eod. lib. cap.12.* Et ad inſtar etiam Abbatis,qui ſi ter petat benedictionem ab Epiſcopo,ſi Epiſcopus eam neget,Abbas habebitur pro benedicto,ſeu benedictio habebitur pro conceſſa *c.1.de ſuppl.negl. prælat.*

Digitized by Google

prælat.Navar.d.n. 264. Tum quia Conc. Trid. non videtur derogaviſſe iuri communi,& conciliari nequit Concilio Lateranenſi, quod opus eſſe abrogationem iuris aut concilij tradit Fel.*c.nonnulli de reſcr.& diximus ſatis ſupra lib.1.quæſt.* 50.*num.*33.

Tum quod expediat jura juribus concordare *c. cum expediat de elect. in* 6. poſſunt autem hæc iura commodè concordari, dicendo quod Conc. Trid. limitetur 5
per alia duo prædicta ob rationem ſpecialitatis, quæ colligitur ex eis verb. ad frænandam aliquorum Epiſcoporum duritiem *ind. c. 1. de ſuppl.negl.prælat.* Cum & 4
poſteriores leges declarentur & limitentur per priores *l.ſed & poſteriores ff. de legib.* 5
Tum poſtremò,quia ſi expectanda eſſet licentia Epiſcopi,mora forte eſſet periculum allatura *Abb.cap.cum in veteri col.pen.de elect.Peckius d.ca.2 n.2.* quo caſu recedi ſolere à iuris ſolemnibus ſuperius in alienatione rerum Eccleſiaſticarum tradimus *lib.4.quæſt.1.numer.8.*

QVÆSTIO LXXVIII.

Ad impetrandam alicui exemptionem,an opus ſit mandato.

OMiſſa diſputatione dicendum eſt opus non eſſe,teſte Navarro , à quo amplior huius articuli explanatio peti poterit *conſ. 2.per tot.& ſignanter n.4. de reſcriptis.* Quid autem in alio genere reſcriptorum obtineat, apud eundem diſcutitur, *d. conſ 2.& 4.nu.2.uſque ad finem eod.tit.*

QVÆSTIO LXXIX.

Adiournationes quindennales,actiones hypothecariæ, ſeu reales,an contra exemptos proponi poſſint coram iudice laico, loci ordinario ?

DIſtinguendum eſt inter Eccleſiaſtica bona,& temporalia: & quæſtio hæc adeo intricata,ut cum Poëta dixerim:

Doctorum litem hanc fecit diſcordia longam.
Aſſimilemque iugis locis quæ Gordius olim.
Nervis atque Iovis Phrygij ſuſpendit ad aram.

Ideo in hoc labyrintho Theſei filo opus erit, quod in promptu ex doctiſſimis Navarri ſcriptis deſumens *Navarr.in cap.novit. notab. 3. & 6. de indic. & in comment.de uſuris num.106.Reſtaur.tract.de imperat.quæſt 50. per tot* Diſtinguendo igitur inter Eccleſiaſtica exemptorum bona & merè temporalia ,ſive patrimonialia

Eccleſiaſtica quæ erepta ſunt ab omni iuriſdictione nedum laica, ſed & Epiſcopali, velut toto hoc tractatu ſatis probatum eſt; At vero temporalia, ſeu patrimonialia neutiquam, nec enim eſt in poteſtate pontificis ea eripere à iuriſdictione judicis ſæcularis, paucis quibuſdam caſibus exceptis, quemadmodum ſupra ſuccinctim probavimus *lib. 1. quæſt. 5. nu. 39. Adde Navar. conſ. 2. n 12. & 14. qui filij ſunt legitimi DD ca per venerabilem extra eod.* ſic eadem iuris proportione definitum eſt clericos in realibus fori privilegio non gaudere, ſed penitus iudici laico ſubjacere *Cunee. Auth clericus verſ. ſed nunquid C. de Epiſ. & cler. Aufrer. de poteſt. ſacul. ſuper Eccleſiaſt. reg. 2. num. 5. & ſeq. & numer.* 27. quia ratione patrimonij clerici ſubſunt Principi. *vide pulchrè Petrum à monte in Monarchia Conciliorum tit. de Imperatoria Majeſt. origine q 4. n. 1. & 2. Navar. conſ. 5. num. 1. de immunit. Eccleſ.* Diviſum enim imperium cum Jove Cæſar habet.

QVAESTIO LXXX.

Ius patronatus ſi ad exemptos perveniat, ad quem ſpectabit inſtitutio.

DIco paucis, ius inſtituendi ſpectare v. g. ad Abbatem exemptum in Eccleſiis ſibi pleno iure ſubjectis, *cap. in Lateranenſi ubi Abb. de prabendis*, ſi tamen ius patronatus ad exemptos tranſiret, puta cum univerſitate aliqua, inſtitutio ad eos non tranſibit, ſed manebit illius ad quem antea pertinebat, quia in eos non poteſt plus iuris transferri, quam habebat transferens *ca. cum ſaculum de iure patronat Rochus de curte tract de iure patr. in verb. competient alicui num.* 70. debent quippe patroni exempti ordinandos Epiſcopo præſentare *Paulus de Citadinis tract. de iure patronat. articulo 3. ſexta partis num. 79. quæſt. 45.*

QVÆSTIO LXXXI.

Prælatus ſi certis caſibus poſſit ſubditos ſubjicere ordinario, an poſſit ſeipſum,

SOlutio huius quæſtionis pendet ex Theoria quam tradit Io, de Lignano *Clem. attendentes de ſtatu regular, in cap, magnæ de vot. Petrus de Palud. in 4. diſt. Alphonſus à Caſarubios in compendio privilegiorum fratrum Minorum, verb. accedere ad monaſteria, verſ. tandem quo ad præmiſſa, ubi pulchrè Corduba diſtinguit inter actus iudiciariæ poteſtatis, & actus ſuperioritatis, apud quem videri poterit.*

QVÆ-

QVÆSTIO LXXXII.

Implorato contra exemptos brachio ſæculari, an pareri debeat.

SI à Papa impetratur, nemo dubitaverit, *Navarrus in relect. cap. cum contingat. remed.1. de reſcriptis*. Si verò ab ordinario, aut alio qui imperium vel iuriſdictionem in exemptos non habet, pareri non debet, *Barthol. Fumus in aurea armilla verb. iudex, nu.15 dixi ſup. eod. lib. q.39.*

Cum enim brachium ſæculare impartiturus cognoſcere poſſit de nullitate ſententiæ, ſicut executor mixtus *Navar. d. remed.1. nu.8. dixi ſup. lib.2. quæſt.* 44. meritò executionem ſententiæ nulliter in exemptum latæ ſubterfugere poteſt. Qua de re tamen valdè controverti refert Gravatius ad Veſtrium *in praxi Rom. lib. 8. cap. ult. nu.40. & ſeqq.*

QVÆSTIO LXXXIII.

Exemptus coram quo petere poterit reſtitutionem in integrum.

SUMMARIUM.

1. *Reſtitutio petenda regulariter coram iudice rei.*
2. *Quid in exemptis.*
3. *Duo ſpecialia non poſſunt concurrere circa idem.*

REſtitutio in integrum coram iudice Rei regulariter eſt impetenda *l.2. C. ubi, & apud quem ubi Barth. Marant. de ord, iudic. par.6. act.2. in decis. n.201.* quod reſtringitur, niſi Eccleſia, aut clericus reſtitutionem peteret; tunc enim non ſortietur ſarum rei laici, ſed Eccleſiaſtici iudicis, qui reſtitutionem petentis competens eſt, *Marant. d. n.201. Franc. cap.1. num.3. de reſtit. in integ. in 6. Abb. cap. ad noſtram de reb. Eccleſ. non alien. per cap. ult. de reſt. in integ.* Quid autem in exemptis? Idem quod de clericis affirmaſſe videtur Innocentius *ca. cum ſit de foro compet. Rom. ſing.*112. Dum extendit prætactam deciſionem ad omnem eum caſum, quo quis ſpeciali aliquo privilegio munitur, uti retulit Peckius *cap.1. ampliat.7. de reſtit. in integ. in 6.* At vero contrarium fuſa diſputatione ſuſtinuit Barbatius *in d. ca.1.* hac potiſſimum ratione, quod ſi id concederemus, duo ſpecialia circa idem concurrerent, quod iura non admittunt. *l.1. C. de totis promiß. l. ſi quando C. de inoff. teſtam. fuſe hoc axioma explicat & diſtinguit Menochius lib.1. præſumpt.47. num.6. & ſeqq.* Siquidem ſpeciale reſtitutionis privilegium concurreret cum privilegio, non ſequendi forum Rei,

[margin numbers: 1 beside "REſtitutio", 2 beside "Quid autem", 3 beside "ratione, quod"]

Quam ſententiam Peckius *d. ampliat.* 7. tacite videtur amplecti, dum poſtremò eam recenſuit, quippe cum Doctores plures referunt opiniones eam amplecti cenſentur quam ultimo referunt, licet hoc apertè non profiteantur *Fel. c. 1. nu. 55. verſ. 4, nota, de conſtit. glo. l. qui filium ff. ad Trebel. Rom. conſ. 13. Bald. c. 1. an apud iudicem vel Dominum Caroc ſing.* 306. Quæ opinio Barbatij, etiam ſi vera eſſet, non procederet in ea ſpecie exemptorum, qua neque paſſivè neque activè alterius iuriſdictionem prorogare poſſunt, de quibus abunde ſupra *lib. 2. quæſt. 5.* qui exemptione gaudere clerum ſecundarium diœceſis Leodienſis ibidem tradimus.

QVAESTIO LXXXIV.

Exemptiones univerſales, an motu proprio, an ad poſtulationem conceſſæ præſumantur.

PRivilegia præſumi ad poſtulationem partium concedi regulariter traditum eſt. *DD. ca. ſi motu proprio de præbend. in 6. l. 1. C. de petit. bonorum ſublatis lib.* 10. quæ regula reſtringitur in exemptionibus univerſaliter conceſſis, quemadmodum libro ſecundo *q. 19. n. 5. in fin.* notavimus, eæ enim motu proprio, ſicut & cum ſit mentio meritorum, conceſſæ eſſe præſumuntur *Rebuff. de privileg. ſcholar. privileg.* 178. quod confert ad multa, ſunt enim multæ inter privilegia motu proprio & ad poſtulationem partium differentiæ, de quibus poſt Rebuffum *d. privileg.* 178. affatim per DD.

QVAESTIO LXXXV.

Princeps an manum injicere poſſit, ſeu rationem exigere coram ordinario ab Oeconomo ſuo qui exemptus eſt.

SUMMARIUM.

1. Princeps iudex eſt ſuorum ſubditorum.
2. Generali diſpoſitione Papæ non comprehenduntur exempti.
3. In cauſis feudalibus Princeps eſt iudex ſuorum ſubditorum.
Laicus punit clericos in officio coram ſe delinquentes.
4. Clerici ratione adminiſtrationis ſubjiciuntur Principi.
5. Diverſo iure quis cenſeri non debet.
6. Princeps ſi imploret brachium ſæculare an parere debeat.

PRo affirmativa eſt, quod Princeps cum actoris partes ſuſtinet, iudex ſit ſuorum ſubditorum, niſi icto fœdere ſeu privilegio aliter ſtatutum ſit. Fel.

Fel.c.cum veniſſent.num.5 & Abb.cap.novit.num.6.de iudicijs latè Reſtaur. de Imper. num.4.& num.fin. Deinde, quod ſub reſervatione aut generali diſpoſitione Papæ non comprehenduntur Principes cap.fin.ubi DD. de off.deleg. in 6.cap. ne aliqui de 2
privileg in 6.Reg Cancell.Innocentij octavi ubi Gomeſ.& Iulij 2.parte 9.Spec.de reſcript. §.ratione autem cauſa num.5. non enim ſi ea ſolet extentio ad maiora expreſſis cap. Sedes Apoſtolica ubi Compoſt.& DD. de reſcript.dixi ſupra lib.2.q 2. nu.11. Et ea quæ ſpeciali nota digna ſunt, niſi ſpecialiter exprimantur cenſentur omiſſa l. item apud labeonem §.editum ff.de injurijs Compoſt.ca.Rodolphus de reſcript. Videmuſque clericos ratione adminiſtrationis rerum ſæcularium coram iudice laico conveniri poſſe Papon.tit.de Iuriſd.temp.ſup.perſon.Eccleſ.areſt.6.Maynard.notab.queſt.lib.2. cap.1.nu.3. tom.1.

Præterea Princeps in cauſis feudalibus iudex eſt clericorum, qui alioquin divino 3
iure exempti ſunt. DD.cap. ex tranſmiſſa cap.verum de foro compet. cæterorum de iudicijs Aufrer.de poteſtat ſæculari ſuper Eccleſ Reg.2 limit.1.num.2.& ſeqq. Gaill lib.1. obſ.30.num.5.& ſeqq. Ergo, ab identitate rationis idem hoc in caſu iudicandum, cum vaſalli & exempti iudicentur a parij dixi lib.1.qu.45. nu.5. Æquiparatorum enim idem eſt iudicium, eademque iuris diſpoſitio dixi lib 4.quaſt.54.numer.4. Præſes in locis legalibus loco a parij. Poſtremò, ſæcularis iudex punire poteſt clericos exemptos in officio, quod ab eis habent, delinquentes Aufrer.de poteſt. ſæcula. ſuper Eccleſiaſt. reg.1.limit.2.v.ſupra lib.2 qu.45.nu.47.& 107.ergo, & œconomum qui deliquit in ſua œconomia, potiſſimum attenta hæc exemptionum materia, quæ eſt iuris odioſiſſimi, & reſtringenda, ac contra quam in dubio ſemper eſt iudicandum; veluti ſuperius ſatis traditum eſt lib.1.qu.4.per tot.& ita in Capellanis ducis Burgundiæ Innocent.3.reſcripſiſſe comperimus cap. cum capella ducis Burgundiæ de privilegijs quod Bartholus eodem ſenſu alibi quoque explicavit l. beneficium num.5. ff.de conſtitut. At vero negativam probare videtur Bertachinus tract.de Epiſcopo lib.4. part.1. numer.21.

Clerici enim ratione adminiſtrationis & œconomiæ quam ſub Principe geſſerunt, ab eo puniri aut inquietari coram iudice non ſuo non poſſunt gloſſ. & DD.ca. 4
dilectus de appellat. Bertachinus d.nu.21. ergò ab Analogia, nec exempti d.qu.45. num.5. quippè quod ipſi magis Papæ ſubjiciuntur, quam clerici, aut alij ſuis judicibus dixi ſupra lib 1.queſt.5.num.9.& lib.4.quaeſt.27.n.2. Si id autem de quo minus ineſſe videtur ineſt, & id de quo magis, Præſes loco à minori. Accedit quod reſpectiva illa qualitas per quam uti œconomus alteri ſubjicitur (de quo abunde præſes in locis legalib.loco A tanquam) locum ſibi non vendicet in exemptionibus perſonalibus DD.d.cap. cum capella, dictum eſt ſupra lib.2.queſt 45.numer.1. & ſeqq. ne quis diverſo iure cenſeatur l cum qui ades ff.de uſu.cap. Rochus tract.de conſuet. numer.203. Id quod in exemptionibus Cleri ſecundarij diœceſis Leodienſis Iuliana conſtitutione

Digitized by Google

tutione ſupra probavimus *lib.d.quaſt.45.num.117.* Utrum autem ſi princeps contra exemptum imploret brachium ſæculare, pareri debeat, ſupra ſuccinctum notavimus *eod.lib quaſt.82.*

QVAESTIO LXXXVI.

Eccleſiarum appellatione, an monaſteria comprehendantur.

NOn comprehendi teſtatur & probat collectarius *in cap. quid per novalem, n.7. cum add.de verb ſignif.per not.in cap.2.de ſupplend.negl.prælat. Archid.cap.2.de Bigamis.Io. And,cap.clericis de immunit.Eccleſ.*

Id quod verum eſt in materia odioſa, qualis eſt ſubiecta, uti abundè alibi probatum eſt *lib 1.quaſt 4.per tot.* At verò in favorabilibus, ſecus eſt, *Hugo diſſutus in add. ad collect.d.n.77.Abb.c.2.n.1.cum add.de conſuet Io And c.2. ubi DD.de reſt. in integ.in 6.Card.Clem.2.q.3.de iudæis.* qua de re ne ſim fuſior, videatur Abbas *d.n.1.*

QVAESTIO LXXXVII.

Utrum in re modica impetrari poſſit à Pontifice reſcriptum contra exemptum.

SUMMARIUM.

1. *Minimæ & maximæ cauſæ æquiparantur.*
2. *Excommunicari quis poteſt pro ſumma modica.*
3. *Reſcriptorum definitio.*
4. *Actoris eſt eligere iudicem rei quem vult.*
5. *Modica ſumma quæ ſit.*
6. *Recurrendum non eſt ad ſuperiorem ſi plus expendendum eſſet quam valeat cauſa.*
7. *Impenſa facienda non eſt quam res non patitur.*
8. *Minimis in cauſis maiores adiri iudices non debent.*
9. *Circuitus evitandus.*
10. *Expenſæ profuſæ non ſunt reſtituendæ.*
11. *Fruſtra fit per plura quod poteſt fieri per pauciora.*
12. *Reſcripta ad lites ſurreptitia ope exceptionis eliduntur.*
13. *Ipſo iure nulla ſunt ſi calliditate & aſtutia verborum impetrentur.*
14. *Damnum proximi impediendum.*
15. *Expenſæ delicatæ non ſunt reddendæ.*
16. *Neceſſarium triplex eſt.*

Exor-

Digitized by Google

EXordiente hoc anno 1607. M. Ioannes Hennin. Curiæ Leodienſis procurator in re forenſi & litteraria verſatiſſimus mihi propoſuit, num pro debito ſex Erneſtorum recta via poſſit adiri Pontifex, impetrarique ab eo reſcriptum ad lites contra exemptum, qui hujus ſummulæ debitor eſt. Examinanti hanc quæſtionem multa utrimque occurrerunt, qui mihi eam dubiam atque controverſam reddiderunt, ſi quidem pro affirmativa parte ſtare videtur.

Alexandri 3. conſtitutio *cap. de appellationibus de appell.* per quam minimæ & ma- 1
ximæ cauſæ eadem penſantur trutina, in illis enim non ſecus quam in his iuramentum calumniæ *Abb. ca. 1. nu. 14. de iuram. calumniæ* appellationeſque interponi permiſſum eſt, quippe quod omnis actio fundetur non ſuper præciſa quadam quantitatis læſione, ſed duntaxat ſuper iniquitate & iniuſtitia jus ſuum alteri non reddentis *Abb. Franc. Collect. & noviſſimè Io. VVameſius d. c. de appellat.* ut non immerito
traditum ſit, etiam pro gallina iudicium poſſe interponi §. *Gallinarum ubi DD. inſt. de* 2
rer. diviſ. Navarr. in Manuali c. 17. nu. 4. verſ. ſecundo & in cap. fin. 16 quæſt. 6. & cenſuras excommunicationum pro ſummula duorum regalium fulminari *Navar. d. cap. 17. num. 3. verſ. quartum in fine Gregorius Sayrus in Theſauro Theologiæ moralis lib. 1. cap. 9. num. 8. & ſeqq. tom. 1.* ac conſequenter reſcripto iudicem poſſe impetrari. Cui enim conceditur conſequens, conceditur etiam antecedens *l. 2 ff. de Iuriſd. om. iud.*
Præſes loco à conſequenti ad antecedens. Æquiparatorum enim idem eſſe iudicium 3
traditum eſt *ſupra lib. 4. qu. 54. nu. 4* Accedit quod per reſcripti impetrationem, ne latum quidem unguem recedatur à iure communi, nihil enim illud aliud eſt quam id quod ſecundum ius commune ſupplicanti de iure ſuo reſpondetur *Barth. & DD. l. benefic. de conſtit. principum glo. c. 1. verb. noſcitur de conſtit. in 6.* pertinetque ad iuſtitiæ executionem ſive adminiſtrationem *l. 2. C. ſi contra ius VVeſemb. in parat. Cod. tit. de diverſis reſcriptis num. 1. & 2.* Aut ſecundum alios. *Abb. in Rubr. de reſcript. n. 3.* eſt juſſus principis, ut ſecundum obſervantiam iuris communis de debitione ſeu obligatione cognoſcatur.

Poſtremò, cum Reus plures habet iudices, pro arbitrio & electione eſt actoris,
coram quo ſuam inſtituat actionem, *Abb. cap. cum ſit generale nu. 2. & glo. cap. de-* 4
lecti de foro compet. & in l. fin. C. ubi in rem actio, & cum plures ſunt agendi viæ, electio eſt actoris *Faber §. ſui ubi DD. inſt. ſi quadrupes pauperiem*, etiamſi una via ſit reo altera incommodior, & actori non fructuoſior, vel utilior; quia alteri benefacere alteriuſve utilitati providere nemo compellitur *glo. cap. ad reprimendam de officio ordinarij Decius l. culpa caret n. 8. ff. de reg. iuris Io. Franciſci pavinus tract. de uſitatione par. 1. qu. 10 num. 77.* & nemo male facit, qui id quod facit lege permittente facit, *l. nullus videtur l. nemo damnum l. non videtur ff. de reg. iur.* Itaque cum Papa ſit diœceſanus totius orbis *dixi ſupra lib. 1. quæſt. 4. numer. 6.* & præſertim exemptorum qui ne ſint Acephali, ei immediate ſubiecti ſunt, videtur quod iure in eorum cauſis

aditi poſſit, his aliiſque rationibus quas ſparſim hactenus attulimus.

At vero, pro negativa ſtant aliæ non parvo agmine rationes, & quidem in pri-
mis, quod hac in Hypotheſi ſit exigua modica, & minuta ſummula, utpote quæ ne-
dum ad ſumptus iudiciales, ſed ad reſcripti Imperationem non ſufficiat, *c. anteriorum*
5 *§. illud 2. quæſt. 6. DD. d. cap. de appellat. Corſetus tract. de minimis par. 1. num. 1. & ſeq. &*
§. anteriorum. ubi etiam DD Auth. de appellat. Menoch. de arbitr. iud. Caſ. 145. n. 2.

6 Porrò, iure traditum eſt, ſi per recurſum ad ſuperiorem plus expenderetur, quam
ſit valor cauſæ, quod recurſus haberi non debeat, *Barth. l. mediterranei. num. 6. C. de*
annonis & tributis lib. 10. Corſet. d. tract. de minimis parte 1. numer. 10. verſ. decimo
ſexto.

7 Tum quia nunquam facienda eſt impenſa, quam res non patitur *l. ſi ſervos ff. de*
pig. act. franc. d. cap. de appellationibus in fine latè & eleg. Corſet. Sing. incip. Expenſa, tum
ne propter modicam rem aliquis cogatur ſuſtinere magnam, & damnoſam actio-
nem *§. ut autem Auth. de fi. le inſtr. Spec. de feudis §. quoniam verſ. 22. Corſetus d. par. 1.*
verſ. 23. Peckius de iure ſiſtendi cap. 5 num. 20.

Inſuper, diſpoſitione non modo iuris civilis *d. §. anteriorum & Auth. niſi breviores C.*
de ſent. ex peric. recit. ſed & Canonici *d. cap. anteriorum §. illud 2 quæſt. 6. ubi Card. nu.*
10. traditum eſt minimis in cauſis, maiores iudices adire non poſſe, nec etiam in eis
iuramentum calumniæ præſtari *DD. cap. literas de iuram. calum Peck. c. 1. l. in pr. verſ.*
8 *limita 4. eod. tit.* nec appellationem ad Papam interponi. *Aufrer. in repet. Clem. 1. nu.*
54. verſ. ad quartum de offic ord ſol. 59. d. cap anteriorum ubi Card. nu. 10.

Deinde fruſtra aditur Pontifex, cum capitulum cui exemptus ſubeſt, juſtitiam
adminiſtrare paratum eſt, velut non admodum alienè ab hac materia per Clement.
9 5. pridem reſcriptum eſt. *Clem. auditor. de reſcript.* Idque ut circuitus omnis evitetur
l. Dominus teſtamento ff. de cond. indeb. glo. d. Clem auditor verb. circuitus latè maſſa Ga-
leſius ad formulam cam oblig. tit de præambulis proceſſus quæſt. 4. per tot. ſol. 181.

Proinde, ſi creditor poſt poſito capitulo & via compendioſiore, quæſivit ambages,
eſt quod ſub temeritati expenſum ferat, expenſæ enim profuſe & immoderatè non
10 veniunt etiam victori refundendæ *l. properandum § ſi quidem verb. conſueto modo C.*
de iudiciis cap. cum dilecti in fine de dolo & contum Abb. cap. fin. num. 28. eod. tit. Ia-
cob de Arena tract. de expenſis num. 21. Federic. Sibenik. num. 16. diligenterque diſ-
piciendum eſt à iudice (inquit Vlp.) ne creditor nimium oneroſus audiatur *d. l. ſi*
ſervos in fin. Adhæc, partes creditoris in eo primum verſari debuerunt, ut à capitulo
cui debitor immediatè ſubeſt, iudicis dationem juſtitiæque adminiſtrationem po-
ſtularet *v. ſupra lib 2. quæſt. 8 num. 10. & 11. & lib. 2. qu. 45. nu. 63.* quo prætermiſſo nõ
potuit præpropere ad Pontificem in negotio tam levi convolare *d. cap. anteriorum*
11 *§. illud ubi Card nu. 10.* eſt enim circuitus evitandus. *d Clem. auditor* cum fruſtra fit
per plura, quod fieri poteſt per pauciora *l. 1. ff. quod Metus cauſa l. ampliorem §. in re-*
ſumtoriis

Digitized by Google

ſutatoriis C. de appellat. Unde conſectarium eſt, quod creditor expenſas reſcripti
ſuo debitori imputare non poſſit, ſeu agere ut ad earum refuſionem condemnetur,
tum quod reſcripta ad lites ſurreptitiè obtenta ope exceptionis enerventur *Fel. cap.*
ad audientiam & 2 nu.17. & ſeqq. de reſcript. ca cæterum cap. ſuper literis eod. tit. Me- 12
noch. de arbitr. iudic. caſu 201. & 202. *Vantius de nullitate ſentent. ex defectu iuriſdict.*
delegatæ nu.58. & 60. Navarr cap. ſiquando præłud.1. num 1. de reſcript. tum quod licet
exceptio ſurreptionis regulariter adinſtar declinatoriæ ante litis conteſtationem
proponi debeat, *Abb cap. ſuper eo num.10. ubi glo. & Franc. de appellat.* ex quo vali-
dum ſit reſcriptum ſi exceptio non opponatur *dixi ſupra lib.1. quæſt-50. nu.* 29. atta- 13
men, cum reſcripta calliditate & involucro verborum impetrantur, tunc non modo
exceptionis ope, ſed etiam ipſo iure non ſubſiſtunt, ita ut de hoc defectu & vitio
ſemper opponi poſſit *Fel. d. cap. ad audientiam num.18. Abb. d. num. 10. & in cap. li-*
cet num. 21. & ſeqq. de probat. Compoſt cap. ſuper literis de reſcr. DD. l 1. C. ſi ex falſis in-
ſtrumentis iudicatum ſit ejuſmodi enim impetrans eſt in dolo *l. ea quæ §. dolum ff de*
contrab. empt. Quare non debet præſtare impedimentum, quod de iure non ſortitur
effectum *c. non præſtat. de reg. iur. in 6.*

Accedit, quod creditor reſcriptum Impetrando à Pontifice nulla neceſſitate a-
dactus, cauſa fuit profuſarum harum expenſarum, quas ſuæ culpæ aut prodigalitati
imputare debet, ex quo ſupplicando capitulo, aut Nuntio Apoſtolico, qui hanc fa-
cultatem habet, eas ſine ſuo incommodo evitare potuiſſet, cum Itaque, Cicerone
teſte *lib.1. offic.* quantum fieri citra jacturam noſtram poteſt, ſtudere debeamus alie-
næ utilitati aut damno propulſando *Menoch. lib.1. præſ.4. num.* 97. *ubi dicit eum eſſe*
in dolo qui id facit quod ſibi non prodeſt, & alteri nocet. ſeu (ut inquit Navarrus *in* 14
Manuali cap.17. num.133. verſ. ſecundo & cap.24 num, 22. & 23.) teneamur damnum
proximi etiam mediocre impedire, niſi nos reddere velimus illius ſuccedaneos &
reſtitutioni obnoxios *per tex, l. ſententiam in pr. ubi glo. ff. ad l. aquil.* ex quo alteri fa-
cere non debeamus, quod nobis non vellemus *Menoch. d. num.97.* non eſt quod cre-
ditor id condicat, ad quod reſtituendum, ſi ei ſolutum eſſet, obligaretur *cap. dolo*
de reg. iu. in 6. l. in condemnatione § dolo ff. de reg. iuris l. ex his omnibus ff. de cond. in-
debit.

Poſtremò, expenſæ huius reſcripti referendæ ſunt inter voluntarias & delicatas, 15
quarum rationem iudex habere non debet *tex. notabilis l. inter quos §. fin. cum l. ſeq. ff.*
de damno infecto d. l. ſi ſervos in fine Gaill. li.1. obſ.151. n.1. honeſtus enim modus (inquit
Ulpianus) ſervandus eſt, non immoderata cuiuſque luxuria ſubſequenda *l. ex dam-*
ni in pr ff. de dam. infecto Io. de Arena & Schenck ſupra citati,

Pro coronide dico, non fuiſſe neceſſarium Pontifici ſupplicare pro reſcripto, ſed 16
plane ſuperfluum. Quippe apud iuriſconſultos neceſſarium tripliciter ſumitur, uti
copioſius apud Navarrum explicatur *in cap. ita quorundam not. 10. numer 2. de iudæis.*

Primo, ſine quo aliquid fieri non poteſt, ſeu ad optatum finem perveniri. Secundo, ſine quo res quidem fieri poteſt, ſed non ut oportet. Tertiò, quod utile eſt & conveniens. Potuiſſe autem creditorem æque commodè & convenienter debitum conſequi actionem inſtituendo coram capitulo debitoris cui juriſdictio competit *not. ſupra li 2. quæſt* 47. aut Nuntio Apoſtolico, cui expreſſe poteſtas data eſt in exemptos *per not. ſupra lib. 2. quæſt. 2. per tot.* eſt ſatis in comperto, ita quod hic bono melius aut utilius utili non inveniatur.

Ex quibus elucent ſatis reſponſiones ad argumenta opinionis affirmativæ, ſiquidem, qui ſine ſuo incommodo non bene facit, malefacit, ſemper enim faciendum eſt quod alteri prodeſt, & nobis non nocet. *Menoch. d. lib. 5. præſumpt. 4. nu. 97. Carocius ſing.* 405.

QUÆSTIO LXXXVIII.

Monachorum correctio ſeu juriſdictio, ad quem ſpectet.

SUMMARIUM.

1. *Monaſteria dicuntur eſſe in diœceſi.*
2. *Iuriſdictio alia cognitionis judicialis, alia extra judicialis.*
3. *Delicta alia gravia, alia levia.*
4. *Argumentum à ſervis filiis familias ad Monachos validum.*
5. *Prælati iuriſdictionem habent accumulativè cum Epiſcopo.*
6. *Incorrigibilis monachus puniri ab Epiſcopo poteſt.*
7. *Item quando viget conſuetudo.*

1 DE ijs hic eſt ſermo qui ab ordinaria iuriſdictione non ſunt privilegio aliquo Apoſtolico exempti, de exemptis enim ſatis tractatum eſt ſupra *lib. 1. cap.* 17. In qua ſpecie itum eſt in varias ſententias, nonnullis viſum fuit omnimodam juriſdictionem ſpectare ad Epiſcopum, utpote quod illius juriſdictio extendatur per totam diœceſim, quæ monaſteria etiam & Monachos complectitur. *cap. cum Epiſcopus. de offic. ord. in* 6. *cap. monaſteria* 18. *quæſt.* 2. *cap quanto de offic. ord. dixi ſupra lib. 1. quæſt.* 4. *num.* 6. Alij id detulerunt Abbati ſeu prælato *cap. ult. de ſtatu Monachorum cap. Abbates* 28. *qu.* 2. *Navarr. de regular. comment.* 2. *n.* 63. quem iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habere in ſuos ſupra notavimus *li.* 4. *q.* 20. adeò, ut Epiſcopus in eorum cauſis ſe intromiſcere non poſſit, niſi in ſubſidium ut ſuppleat duntaxat negligentiam prælati *d. ca. ult. ubi glo. & d. c. quanto ſupra lib.* 2. *q* 45. *n.* 63. *&* 76. *& lib.* 1. *q.* 17. *n.* 25. *lib.* 4. *q.* 30. 50. 51.

2 Sunt qui diſtinxerunt inter judicialem iuriſdictionem, & extra iudicialem cognitionem, iuriſdictionem iudicialem Epiſcopo competere voluerunt, at vero extrajudicialem quæ concernit monaſticas regulas Abbati ſeu prælato *Innoc. d. c. quanto*

Inſuper, quidam ſeparant gravia delicta à levioribus, illa inquam iure communi prohibita & habentia pœnam legitimam vindicanda ſint per Epiſcopum, hæc autem adverſus particulares regulas vitæ monaſticæ commiſſa coercioni Abbatis ſubjiciantur *DD. d. cap. quanto & cap. licet de offic. ord.*

Plerique in Monachis idem per omnia ſtatuunt, quod in ſervis, aut filijs familias, modo tamen militet eadem ratio, & ea illis adaptari poſſit, quemadmodum doctè Navarrus explicavit, *Comment. 2. num. 30. & ſeqq de regular. Innocent. cap. cum olim 2. de privileg.* ut quemadmodum domeſtica delicta intra parietes domeſticos emendantur atque corriguntur, *l. reſpiciendum §. furta domeſt. ea. ff. de pœnis l. 1. C. de emendat. ſervorum, & l. 1. C de emendat. propinq.* ita etiam monaſtica delicta cognitione & correctione regulari atque monaſtica à prælatis corrigantur atque emendentur, non modo in levibus, ſed etiamſi delictum foret atrocius *cap. Ioannes de Regularibus*, maiorem enim habet prælatus in Monachus hos poteſtatem, quam Epiſcopus in ſuos clericos, *dixi ſupra lib. 4. quaſt. 67. nu. 4* latiuſque patere prælati quam patrisfamilias, aut Domini hac in re poteſtatem, cenſuit Ioannes Wameſius, *cap. reprehenſibilis n. 3. ſub finem de appellat.* ex eò quod prælati immediatam & particularem habent iuriſdictionem in ſubditos, quæ generali juriſdictioni Epiſcopi derogat. *l. ult. C. de iuriſd. om iud.* ſicuti generi per ſpeciem derogatur, *c. generi de reg. iur. in 6.* 4

Quæ quidem opinio controverſa redditur ex eo quod juriſdictio prælatis competat, non privative ad Epiſcopum, ſed cumulativè, *Navar. comment. 2 n. 63. de regular. doctè in conſ. 9. num. 3. de privileg.* de qua teoria ſatis à nobis ſcriptum eſt ſupra *lib. 1. q. 17. n. 22. & ſeqq.* Porrò, illud apud omnes expeditum eſt, quod Epiſcopus ſupplendo negligentiam prælati, iuriſdictionem in Monachum exercere poſſit, *d. ca. quanto Concil. Trident. ſeſſ. 11. c. 8. ſeſſ. 25. c. 4. v. ſupra d. q. 30.* Quia tum timetur delicti impunitas, *v. ſupra lib 2. q. 45. n. 43.* 5

Item ceſſante negligentia, ſi Monachus ſit incorrigibilis, aut vagetur, *d. c. gloſſ. Navarr. de regul. comment. 2. n. 24.* vel ſi delictum Monachi tale ſit, cuius pœna modum iuriſdictionis prælati excederet, ut eſſe degradationem verbalem vel actualem traditum eſt *cap. tranſmiſſam de elect. ca. degradatio de pœnis in 6.* quam etiam adverſus exemptos exercere Epiſcopus poteſt, *cap. ad abolendam de hæreticis dixi lib. 2. quaſt. 45. nu. 92. & 99.* 6

Præterea, ſi conſuetudine, aut privilegio aliter introductum ſit, *Navar. conſ. 1. n. 2. de Hæreticis*, ita enim videmus quandoque ſuos ad triremes condemnare poſſe, *Navar. d. n. 2.* 7

Digitized by Google

QVÆSTIO LXXXIX.

Soline Prælato an conjunctim, etiam capitulo, competat coercio.

Abati ſeu prælato regulari ſine capitulo, competit *cap. Ioannes de regularib. cap. reprehenſibilis, ubi Franc. VVameſius & DD. de appellat.*

At verò, alterius ſpeciei prælatis minimè, uti prolixiùs citatis in locis traditum eſt.

QVAESTIO XC.

Attentata pendente appellatione in cauſa exemptionis an revocari debeant.

Non revocari, niſi ſemiplenè de exemptione doceatur, ex quo iuri communi contra exemptionem præſumatur, tradidit Panormitanus, à quo amplior huius quæſtionis inveſtigatio haberi poterit, *in c. 1. nu. 7. de appellat.* & poſt eum eleganter Lancelottus *De attentatis par. 2. ca. 4. limit. 1. n. 65. & ſeq. fol. 123.*

QVÆSTIO XCI.

Recurrens ad conſervatorem pendente appellatione interpoſita à ſententia ordinarij, an dicatur attentare.

SUMMARIUM.

1. *Quæ tendunt in favorem appellantis, poſſunt attentari.*
2. *Item quæ tendunt in faciliorem exitum appellationis.*
3. *Quod fieri poteſt pendente cauſa principali, poteſt fieri pendente cauſa appellationis.*
4. *Aditio conſervatoris & appellatio ſunt remedia tendenti ad eundem effectum.*
5. *Pinguius remedium eſt adire conſervatorem, quam appellare.*
6. *Probatio per privilegiũ eſt evidentiſſima.*
7. *Remedium aliud alio pinguius poteſt ſemper adiri.*
8. *Defenſionibus pluribus uti eſt permiſſum.*

Decisionem adfert Quintil. Mandoſ. *in praxi commiſſionum, commiſſione attentatorum 14 gloſſ. ult. quaeſt. 4. & tract. de inhibit. quaeſt.* 21. dum tradit non obſtan-

obſtante appellatione & inhibitione à rota obtenta, aliud tribunal pro iure appel-
lantis conſervando adiri poſſe citra vitium attentati, id quod haud dubiè iuri & æ-
quitati conſonum eſt. Quippè, quod licet in præiudicium appellationis nihil veniat
attentandum *tit ff.nil innovari appell.pend.* Nihilominus tamen ea omnia, quæ ten-
dunt in favorem & utilitatem appellantis, non obſtante appellatione attentari & ad 1
inſtantiam appellationis explicari poſſunt *Innocent.cap.quia propter de elect. Socin.
conſ.45.col.3 vol.1. Marant.de ord.iud par.6.actu.2.in deciſorijs n.181. Lancelott.de At-
tentatis par.2.cap 12.limitatione 4.n 1.& ſeq.fol* 262 nempe quod ea tendere dican-
tur in faciliorem exitum appellationis *Mandoſ.de inhibit.quæſt.102.num.7. Duenwas* 2
reg.42.limit.17.Marant.d.actu 2.num.185. quæ appellanti prohiberi non debent, a-
lioquin enim appellatio conceſſa in favorem converteretur in læſionem *c. quod ob
gratiam de reg.iur.in 6.*

Inſuper, quodcunque pendente cauſa principali fieri poteſt, illud etiam citra 3
vitium attentati in cauſa appellationis expediri permiſſum eſt, *Abb.cap.paſtoralis num.
3.de iure patr.Marant.d actu 2.numer.164* ut proindè cum licuerit in prima inſtan-
tia ad conſervatorem recurrere, idem etiam licere in ſequentibus inſtantijs dicen-
dum eſt, idque quia gravamen eſt ſucceſſivum, quo durante citra aliquam temporis
circumſcriptionem provocare, ſuperioremque adire permiſſum eſt, *Marant.d.actu
2.nu.205.*

Paucis, aditio conſervatoris & appellatio, ſunt remedia tendentia ad eundem ef- 4
fectum, cujuſmodi iuxta receptam doctorum ſententiam cumulari poſſunt *latè Abb.
cap.ex parte M.n.9.de reſcript.Peck.de iure ſiſtendi cap.4.n 19.*

Imò pinguius & utilius eſt conſervatorem adire, quam ad appellationis præſi- 5
dium convolare, tum quod conſervatori multa privilegiatè conceſſa ſunt, quæ ex
diplomate conſervatorio probationem evidentiſſimam faciente *Caroc.ſing.784 latè* 6
Fel.in repert.verb.probatio, quæ fit per privilegium, colliguntur, tùm quod illius auto-
ritas cæteros delegatos etiam à latere antecellat, *dixi ſupra lib.1.q.39.n.17.& 23.* eſt 7
autem iuris expediti, quando remedium aliud alio pinguius eſt, unius electionem al-
teri viam non præcludere, *Abb.d num.9.& cap.tum ex literis numer.18.de reſt in in-
tegr.cap.cum dilecti num.5. de emp & vend.cap ſignificavit num. 6 de teſtib.* ſed
licere pluribus remedijs, aut defenſionibus uti *cap.nullus pluribus
de reg.iur.in 6.l.nemo ex his ff eod.l.nemo prohi-
betur ff.de except.*

QVAE-

Digitized by Google

QVÆSTIO XCII.

Exemptio exemptionis oppoſita in vim declinatoriæ, an reſervari poſſit poſt litem conteſtatam.

SUper exceptione exemptionis in vim declinatoriæ oppoſita, ſtatim ante litis conteſtationem & negotii principalis ingreſſum, velut ſuper emergenti & præiudiciali quæſtione *Melchior Klinck. cap. 1. n. 6. 7. 8. ubi Abb. n. 7. & DD. de ord. Cognit.* pronunciandum eſt, alioquin, proceſſus, aut nullus eſt, opinione quorundam, aut oti præbeat appellandi cauſam, *Abb. d. cap 1. n. 7 Fel. cap. exhibita nu. 6. de iudic. c. ſuborta n. 5. de re iudicat.* Idque unica hac ratione, quod iudex ſuper exceptionibus declinatoriis, ſeu præjudicialibus & negotio principali ſimul procedere non poteſt, *Melchior Klinck d. cap. exhibita nu. 18. & DD. iam citati.* quod ſi faciat expreſſe rejiciendo, aut tacite per ingreſſum negotij principalis *c. dilecto c. ex parte M. ubi Abb, nu. 2. & Wameſ. nu. 1. de appellat. Clem. cum à repulſione, ubi glo. de appell. cap. interpoſita ubi Abb. eod. tit. in decretal.* licitè appellari poterit, *d. cap. 1. & Fel. ubi ſupra & d. cap. interpoſita & DD. iam citati.*

QVÆSTIO XCIII.

Choraules Eccleſiæ exemptæ in ius coram ordinario vocati à Canonico ejuſdem Eccleſiæ, an prætextu exemptionis declinare poſſint.

DEchori & choraulium ethymo, origine, antiquitate, & inſtituto nihil attinet hic dicere, Polydorus Virgilius *li. 6. de invent. rerum ca. 2.* alijque Hiſtoriarum & antiquitatis aſſertores, hac de re videndi ſunt. Itaque diſtinguendum eſt an exemptio choraulis competat æque principaliter & independenter, an verò acceſſoriè, & dependenter, ne actum agam, videri poterunt quæ antea ſcripſimus *lib. 1. qu. 17. n. 19. & ſeqq.* Crambe enim bis cocta mors eſt. Id tantum hoc loci parergos dictum ſit, Choraules ſervitio chori deſignatos, habitum & tonſuram gerentes, non modo fori privilegio gaudere, ſed & beneficio capituli ſi quis ſuadente diabolo, idque etiamſi revera ordine clericali non ſint inſigniti, qua de re Hippolitus de Bonacoſſa *tractatu de famul. 10 quæſt. 28. Duennas Reg. 79 ampl. 10.*

QVAESTIO XCIV.

Trahens exemptum coram ordinario, an debeat cadere ſuo jure.

SUMMARIUM.

1. *Vocans clericum coram laico, cadit ſuo iure.*
2. *Vocans aliquem coram diverſis iudicibus cadit ſuo iure.*
3. *Pœna privationis non eſt extendenda.*

OCcaſionem hujus quæſtionis præbuit analogia clericorum & exemptorum, de 1
qua hactenus ſæpe *quæſt. 45. n 5.* Vocans enim clericum coram judice laico cadit ſuo jure *cap ſi diligenti ubi DD de foro comp. Auth. ſtatuimus C. de Epiſcop. & cler. Marant. de ord. iud. par. 4. diſt. 11. num. 2. Carocius ſing. 272.* ut & is ſecundum quoſdam qui trahit aliquem coram diverſis judicibus *Dyn ſing. 119. Gaill lib. 1. obſ. 32. numer. 6. & 7. Fel cap. ex tenore num 14. de reſcrip. latè doctor Maria. de iuriſdict. Eccleſ. & ſecul. par. 1. cent. 2. caſu 126. per tot.* Unde idem videbatur hoc in caſu decernendum, cum æquiparatorum eadem ſit ratio, diſpoſitumque in uno videatur etiam diſpoſitum in alio *v. ſupra lib. 4. quæſt. 54 num. 4.* uti in extenſione pœnarum tradit Iaſon. § *quadrupl. n. 6. inſt. de act.*

Veruntamen contrarium reſpondendum eſt. Quippè privare aliquem ſuo jure 2
aut actione eſt pœna *l. ſi quis maior C. de tranſact.* Quam ad exemptionum materiam (quæ reſtringenda eſt *dixi li 1. q. 4.*) extendere non debemus, privationis, enim pœna à lege dependet, quam ſi non imponit, nec nos imponere demus *glo. c. fin. de iure patr. late Marcus Anton peregrinus de fideicommiſſis art. 3. numer. 82.* Erubeſcimus ſine lege loqui § *conſideremus Auth de triente & ſemiſſe l. illam in fin C. de collat.* & ita hac in facti ſpecie Andreæ Barbatia fuit viſum *in add. ad Abbat. ſignificaſti n. 19. in verb. dicit tamen glo. de foro compet.*

QVAESTIO XCV.

Adhærentes terræ exemptæ, an exempti cenſeantur.

HÆc quæſtio deciſionem habet ex eis quæ alibi à nobis condita ſunt *li. 1. qu 30.* dum diſquiſivimus, an exemptio extendatur ad familiares exemptorum, quibus per appendicem adjici poterunt quæ de adhærentibus ab Abbate notata ſunt *in cap. 1. nu 30. ubi Apoſtill. de poſtulat. Prælat.*

Digitized by Google

QVÆSTIO XCVI.

NOn poſſe, videtur quoniam privilegium concedi, aut donari non poteſt rei quæ non eſt, *cap Abbate ſanè de re iud in 6.* Econtra verò concedi poſſe, ita tamen ut valeat, ut ex tunc, non verò ex nunc verior eſt opinio, & doctorum diſtinctio *Abb. cap. ad audientiam 2. n 4 & 5. de Eccleſ. ædific.* Ita traditum eſt, quod Eccleſiæ nondum conſtructæ, ſed conſtruendæ legari poſſit. *Abb. d. num. 5. DD. ibi laudati.* & quod exemptio abſenti & ignoranti etiam acquiratur, qua de re diſtinctius alibi, *ſupra lib. 1 97 n. 7. lib. 2 q. 15. lib 3. quæſt. 6.*

QVAESTIO XCVII.

Salaria cauſarum agitatarum coram ordinario an ab exemptis coram eodem ordinario exigi poſſint.

DUbitationem movet Innocentij quarti conſtitutio, *in cap. 1. §. nec etiam ubi gloſ. verb. in cauſis de foro compet in 6.* Diverſa eſt enim petitio Salarij ab actione principali, vnde videtur, quod in petitione Salarij Actor forum Rei ſequi debeat, *l. Actor C. de probat.*

Quare conſuluit Peckius *d. §. nec etiam* prudenter facturos advocatos procuratores, notarios, fidem clientis exteri, ſuſpectam habentes, ſi in loco judicij pro ſolutione Salarij cautionibus, vel alio modo adverſus hanc difficultatem ſibi proſpiciant. Salaria enim, inquit, in Curia Archiepiſcopali Mechlinienſi promerita exigi non poſſunt in eadem Curia à ſubditis Suffraganei, aut alterius diœceſis, per vulgatam regulam; quod Actor forum Rei ſequatur, quod ipſum ab Analogia & proportione fori clericorum exemptorumque hac in exemptionis materia videtur reſpondendum, *arg. ſupradictorum lib. 1. q. 45. n. 8.*

At verò deciſioni huic repugnant, quæ de cauſæ continentia & ex Concilio Tridentino, ſuperius allata ſunt, *lib. 2. qu 45. n. 106.* Poſteriorem que hanc cenſuram Leooienſis Curiæ praxis, quæ lucerna juris eſt, *Rubuffus l urbs in princip. ff. de verb. ſignif.* & quotidianus iudicandi uſus, obſervavit.

Digitized by Google

QVÆSTIO XCVIII.

Captivus an duci poſſit per loca exempta.

SUMMARIUM.

1. *Captivus duci poſſit per loca exempta.*
2. *Suſpectus de fuga exempto in loco capi poſſit.*
3. *Præpoſitus Eccleſiæ captivum repetere poſſit.*
4. *Captivus poſſit obiicere exceptionem ſpolij.*
5. *Captivus poſſit alia ex cauſa recommendari.*

PRima quæſtio, pugnantes habet ſententias, affirmativam enim eſt amplexus 1 Ioannes Gallus inſignis Galliæ pragmaticus, *qu. per arreſta Franciæ* 224. dum cenſuit poſſe captivum duci ad carceres per loca alterius iurisdictioni ſubjecta, eamque confirmat Molineus *annotat. ad eandem quæſtionem*. tum quod dictio nihil novi addat, tum quod ea ſit meræ facultatis & unicuique permiſſa *l. via ff. de via publ. l. per agrum C. de ſervitut.* In eandem ſententiam deſcendit Archidiaconus *cap. ſicut antiquitus*. 17. *q.* 4. cenſens Eccleſiæ immunitatem, ex eo non violari quod quis extra eam captus per eam ducatur, violenterve extrahatur. In confirmationem eſſe videtur, quod cenſent quidam, licere captivum fugientem per alienum territorium perſequi & ſua autoritate propria comprehendere, *Ang. l. nemo carcerem C. de exact. tribut. lib.* 10. *plenius Pariſ. de put. de ſyndicatu verſ. ſi iudex proceſſit num.* 2. *& ſeqq. Oct. vol.* 2. *fol.* 358. *Barth. l. quod ait lex* §. *quod ff. de adult. ubi dicit initium ſpectandum.*

Verum, opinio negativa longè verior eſt atque communior, quam poſt Boerium *deciſ.* 100. *col.* 2. ſequitur Navarrus *in Manuali cap.* 25. *num.* 19. *verſ. tertio.* & Ioannes de Viſchis *tract. de immunit. Eccleſ. num* 52. nixi auctoritate Concilij Triburienſis atque Toletani *cap. ſi quis contumax & ca. diffinivit* 17. *qu.* 4. indiſtinctè prohibentis, ne quid nocumenti damni ſpolij reſidentibus, aut receptis in loco immuni inferatur, qua in re notandum Canonem Pontificium, uti hoc dialecto, quomodolibet, quod eſt in jure frequens, cum Pontifex, aut legislator nullum caſum vult excludi, ſed omnes generali ſua conſtitutione comprehendi, *eleganter Boer. quaſt.* 56. *numer.* 2.

Confirmo primo, quia ductio captivi per locum exemptum incidit in eum caſū à quo incipere non poſſet *per late not. ſupra q.* 65. *eod. lib.* eſt autem indubitata iuris utriuſque teoria, quod actus imperfectus incidens in eum caſum à quo incipere non

 poterat

poterat, vitiatur *cap. factum ubi Franc. & DD. de Reg. iur in 6. l. in ambiguis* §. *non eſt novum ff. de reg. iur. l. ex pluribus* § *etſi placeat ff. de verb oblig.*

Confirmo ſecundo, quia quando media ſunt impertinentia, aut prohibita, non datur conjunctio extremorum *arg cap. per tuas de condit. appoſitis Ioannes Brunellus tract. de ſponſalibus concluſione 2. num. 25.* Vnde locus medius ſacer, dicitur impedire ſervitutem *l. ſervitutes* §. *fin. ff. de ſervit. l. qui ſella* §. *fin. ff. de ſervitut. ruſtic prad.* & interruptio media præſcriptionem *l. ſi quis* §. *illud ff. de præſcript. 30. annorum*, quam doctrinam alijs exemplis quæ hic brevitatis cauſa omitto idem Brunellus exornavit *d. n. 25* Concludamus itaque quod deductus per locum exemptum ex eodem invitus avelli non poſſit. Dixi invitus, quoniam ſi ſponte educeretur, aut etiam ſubdolis verbis invitatus volens egrederetur, nulla immunitati injuria inferretur *Navar. d. cap. 25. n. 21 in fin. & n. 22. poſt med.*

Difficilis autem eſt probatu ſpontanea hæc egrediendi voluntas, cum enim (inquit Vlpianus) *l. filius familias* §. *invitum ff. de procurat.* invitum accipere debemus nō eum tantum qui contradicit, verum eum quoque qui conſenſiſſe non probatur, ſitq; iuris explorati, quod is qui perſonaliter aut realiter citatur, invitus citari capive præſumatur *Lanfranc. ab Ariadno tract. de teſtib. n. 5. in fin. Bart. l. poſt legatum* §. *his vero ff. de his quibus ut indignis arg. l. inter ſtipulantem* §. *ſi ſtichum ff. de verb. oblig. ubi iudicium reddi dicitur non invitum* præſumptio hæc aſſerentem ſpontaneam voluntatem duriore & graviore ſpontaneæ voluntatis probatione afficiet *c. quia veriſimile ubi Abb. de præſumpt. Marſil. ſing. 451. l. ſi extraneus ubi Alber. fulg. Iaſ. ff. de condic ob cauſ. Præſes loco à veriſimili* & ita nuper in hac facti quæſtione ex voto noſtro ſententia fuit promulgata autoritate Ioannis Galli & Archiadiaconi poſtpoſita, ille enim ſine ratione loquitur, hic autem ſine lege, erubeſcimus vero ſine lege loqui §. *conſideremus Auth. de trient. & ſemiſſe l. illam in fin. C. de collat. Præſes loco ab autoritate.*

2 Secunda quæſtio ex eodem fonte ſuborta eſt, in qua diſtinguendum putavi inter loca exempta quæ ſacra ſunt ſacrorumve iure cenſentur & merè profana, in loco prioris ſpeciei ſuſpectus de fuga nullatenus capi poteſt *latè Peckius de iure ſiſtendi c. 6. n. 4. & ſeq* emanavit enim hæc exemptio à Deo opt. Max. quam violare hoc prætextu non oportet, uti ante Peckium *d. c. 6.* eleganter & piè per D. Ang ad Bonifaciū reſponſum eſt *in c. miror. 17 q. 4.* Idem reſpondeo etſi locus ſacer nō ſit, donatus tamē ſit immunitate loci ſacri, quia privilegium conceſſum ad inſtar alterius eodem planè iure cenſetur ac illud cui adæquatur *latè Alvarus in conſul. luſitaniæ conſult. 12. per tot. tom. ... dixi ſupra li. 1. q. 17. n. 17.* Quæ autē loca ſunt Deo ſacrata, & ſacri loci imunitate donata, ſupra notavimus *d. li. 4. q. 65* & apud eundem Peckiū *d. c. 6.* eſt enarratū At verò, in ea ſpecie locorum exemptorum quæ ſacra non ſunt, ſed penitus profana conſultus etiam reſpondi cum diſtinctione, an ſuſpectus ſit in procinctu ſeu proximo actu fugæ, ita ut in judicis venia haberi nō poſſit, an verò ſuſpicio ſeu actus fugæ

non

Digitized by Google

non immineat. Primo caſu ſuſpectus propria auctoritate in loco exempto capi poteſt, *Angel. l. extat. ff. quod met. cauſa Io. Baptiſt. Caccialupus tract. de debitore ſuſpecto q. 4. n. 12. & 16. & q. 7. n. 2. & 3.* tum quia melius eſt in tempore occurrere quod poſt exitum remedium quærere *l. 1. C. quando liceat unicuique ſe, aut public. devot. vindicare l. fin. C. ex quibus cauſis reſtit. in integ non eſt neceſſaria.* tum quia periculum eſt in mora quo caſu recedi ſolet à communibus iuris regulis *l. de pupillo §. ſi quis rivos ff. de novi operis nunt, Gaill. li. 1. obſ. 13. 16. & 92. & lib 2. obſ. 130. n. 7.* Secundò vero caſu, ut iudicis venia ſeu poteſtatem in loco exempto habentis præcedat neceſſe eſt, *Angel. & Caccialupus locis citatis.*

Tertiæ quæſtioni in qua petitur, utrum habens poteſtatem in loco exempto captivum repetere poſſit affirmativè reſpondetur. Ratio eſt, quia locus exemptus, & locus extra territorium æquiparantur, *dixi ſupra li. 2. q. 34. n. 2. & li. 4. q. 54. n. 2.* Vnde ſicut executio realis per capturam fieri non poteſt in alieno territorio, ſed requiri debet iudex loci *l. cum unus §. 16. qui ff. de bonis Auth. iudicis poßid. l. à divo Pio §. 1. ff. de re jud. eleganter Barth. diſputat. 6. incip. lapus n. 8. verſ. ſolutio.* Ita etiam & in loco empto, æquiparatorum enim idem eſt judicium eademque juris diſpoſitio, *dixi dicta qu. 54. n. 4.* Quò fit ut poteſtatem habens in loco exempto ejuſmodi captivum repetere poſſit. *Abb. c. inter alia n 27. de immunit. Eccleſ. latè Bart. l. ſi cui §. cum ſacrilegium n. 4. ff. de accuſat. Arg. in ſumma verb. immunitas n. 20. perc. miror 17. q. 4.* ſicuti ſupra tradidimus Patrem, Epiſc. Abb. Dominum poſſe vendicare filium, clericum Monachum, ſervum, *ſup l. 3. q. 8. n. 1.* Et ita in favorem Reverendi Domini Ludovici de Berlamont præpoſiti Huenſis vendicantis eundem Thomam le Boie fuit judicatum per Abb S. Laurentij privil. conſervatorem, aſſeſſore D. Arnoldo Hocht I. V. Doct. hoc an. 1607. in Novemb.

Quartæ quæſtioni, in qua quæritur, an injuſtè captus objicere poſſit capienti exceptionem ſpolij propriæ libertatis, reſpondi poſſe, Auth. mihi reſponſionis hujus eſt Barth. *dicta diſput. 6. incip. lapus per tot.* quia latè hanc quæſtionem inveſtigat. libertas enim inæſtimabilis res eſt *l. libertas ff. de reg. iuris.* cujus tuendæ cauſa interdictum de libero homine exhibendo proponitur, videlicet ne liberi homines retineantur à quoquam nihil enim multum (inquit Vlpian.) à ſpecie ſervientium differunt, quibus non datur facultas recedendi, quod & lex Favia proſpexit, cujus diſpoſitionem hoc interdictum non impedit, *tex. l. 1. 2. & 3. ff de libero hom. exhib.* Quare, cum agenti opponi poterit exceptio hæc ſpolij, quæ dilatoria eſt, ulterioremq; iudicij progreſſum impedit, ſecundum auream Doctrinam Roberti Marantæ *in ſpeculo aureo par. 4. diſt. 6. nu. 38. 42. 43* tam diu, donec ſpoliatio omnia ad extremum uſque teruntium fuerint plenè reſtituta, *Menoch. de recup. poſſ. rem 1. num. 329. Afflict. deciſ. 19. in fin.* ex eodem fonte emanat, quod traditum eſt injuſte excommunicatum excipere poſſe actorem non audiendum, niſi ei reſtituatur communio homi-

 num,

num, qua iniquè per excommunicat. ſpoliatus eſt *Geminianus c, 1.in fin. de reſtit. ſpol. in 6. glo. c cum inter de except.*

Quintæ quæſtionis ſolutionem tradit idem Bartholus *d, diſput. 6.* dicens quod 5 injuſtè vel nulliter captus, non poſſit à quoquam recommendari, ſed priſtinæ libertati ſit reſtituendus, de qua materia ubere Farinaceus *in pra,t.crim. li. 1. tit. 4. qu. 27. n. 154. & ſeq. Saſius l. cum unus n 10. & ſeqq ff. de bon, autor. iud. poſſ. Bartholus d. diſput. 6, & in l. 2. §. 1. de cuſt. reor. Peckius de iure fiſt. c. 49: & alij non pauci.*

QVAESTIO XCIX.

Caſtrum exemptum à juriſdictione civitatis, an gaudere debeat ſtatutis & privilegijs civitatis, eaque obſervare.

Videtur quod non, quia ejuſmodi caſtrum æquipatantur civitati *l. imperium ubi Barth ff. de Iuriſ. om. iud.*

Veruntamen dicendum eſt contrarium, ita enim reſpondit Alex. *conſ. 151. col. 2. vol. 2.* quem ſecutus eſt Alciatus *in cap. quod Sedem numer. 92. de offic. ordin.* Idque, niſi tale Caſtrum alteri uniretur *Barth. l. ſi convenerit § ſi nuda ff. de pignor. act. ubi ſupra.*

Quid autem ſi in caſtro eſſent particularia ſtatuta, dicaturque, quod deficientibus ſtatutis Caſtri, recurratur ad jus commune, an recurri debeat ad ſtatuta civitatis, videatur Alciatus *d. num. 92.*

QVÆSTIO C.

Commiſſio tribuens ordinario iuriſdictionem in exemptum, an convalidet ante coram eodem ordinario geſta?

SUMMARIUM.

1. *Initium illegitimum non confirmatur.*
2. *Nullitati cauſam dans de nullitate non dicit.*
3. *Diſpenſatio ſuperveniens non confirmat actum ante nulliter geſtum.*

Quando adeſt defectus iuriſdictionis iudicis, ſi pendente lite iuriſdictio ſuperveniat ex cauſa de novo emergente, ante geſta non confirmantur.

1 Quia initium judicij non fuit legitimum *l. momentaneo C, qui legitimam perſ. ſtandi in iudicio Barth. l. 1. n. 4. C. qui pro ſua iuriſdict. & li. 1 num. 4. C ubi de crimine & utrobiq, Caſtrenſ.* poſſet tamen obtineri commiſſio ſanatoria nullitatis, uti docet Ioannes Baptiſta Marcheſanus *Tract. de commiſſionibus par. 2. tit. de commiſſ. ſuper nullita-*

*nullitatibus & earum ſanatoria nu.*29.30 31.32. 2

Ante enim geſta quodammodo approbavit,adeò ut locus ſit axiomati,qui nullitati cauſam præbuit contra eam allegare non poteſt *l.1.§.ſi omnes ff. de ventre inſpic. Rol.à Valle conſ.52.nu 12.vol.4.Marcheſan.ubi ſupra num.32.*Nec eſt ab hac materia quæſtio aliena, utrum diſpenſatio ſuperveniens confirmet actum ante nulliter geſtum de quo Abbas *cap.innotuit 22.n.11.de elect.*

Ex eodem etiam fonte deſcendit: Num poſtulatio poſſit confirmari ex conſen- 3
ſibus ſupervenientibus,de quo idem Abbas *cap. bonæ memoria n.18.& 27.de poſt. prælat.*

Et an paria ſint,ab initio, legitimè fieri vel ex poſt facto legitimè confirmari *late Peckius de teſtam.coniug.li.3.c.8.*

Denique,an jus pendente judicio ſuperveniens iudicium ante confirmet, *late Gabriel com.opin.lib.2.de judicijs concl.2.& 3. Lancelot.de Attentatis par.2.cap.4. limit.* 20.*Bero familiarium quæſtionum* 102 *Milis in Repert.verb.ius ſuperveniens poſt impetratum & DD.l.mandavero 17.ff.Mandati.*

QVÆSTIO CI.

Ordinarius injuſtè excommunicans exemptos,an actione injuriarum teneatur.

Teneri reſolvit Capella Tholoſana *quæſt.297.glo.cap.ſacra.ubi Collectarius de ſent. excom Archid.cap ſtatuimus eod.in 6. glo.l. iniuriarum §. item labeo ff. de injurijs Guid.qu.*324.*&* 393.*late Navarrus Rep.c.cum contingat remed.2.nu* 43.Idque ſi dolus intervenerit.*glo.cap.illud 11.quæſt.3 & in cap.ſolicitudinem ubi Hoſt. de appell. Milis in repert.verb.iniuriarum actione Fel.d.c.ſacro.* Imò etiam ad id quod intereſt obligari poteſt *glo.c.temerarium 11.quæſt.3.l.illud ff.de iure iur.Bart injuriarum §. idem labeo ff. de injurijs Aufrerius adc apell.Tholoſ.d.q.*397.

Inſuper,is etiam coram Deo ſeſe ligat & coram mundo ſeſe de honeſtat.*cap.ſi habet ſub fin 24.quæſt* 3. contingitque ei id de quo D. Hieronymus *cap.ſi quis non recte 24.quæſt.*3. ut is qui foras mittitur,intus ſit,& ille foris,qui intus videtur retineri,quippe quod cenſuris & eccleſiæ clavibus abutens,ſacrilegij reatum incurrat *cap.non in perpetuum 24.quæſt* 3.

QVÆ-

QVAESTIO CII.

Exempti an ratione portionis congruæ coram ordinario poſſint conveniri.

AReſtographus Papon reſpondit poſſe *lib.1 des arreſtz tit.8. arreſto* 5. qua de re ſupra aliquid notavimus *eod.lib quæſt.*48.

QVÆSTIO CIII.

Reſidens in loco exempto, an cenſeatur reſidere in diœceſi.

SUMMARIUM.

1. *Locus de diœceſi, eſt de diœceſi.* 2. *Conc. Trid. ubique ligat.*

QUæſtionem hanc utrimque diſputat Hieronymus Gonzales tract. De menſibus & Alternativa Epiſcoporum *glo.43. numer.*180. *& ſeqq.* eamque affirmando concludit hac ſignanter ratione, quod locus in diœceſi conſtitutus de diœceſi eſſe cenſeatur *cap. cum epiſcopus de offic. ord in 6.*

Nec refert, inquit, quod locus exemptus, & extra territorium aut diœceſim æquiparantur *cap 2. ubi DD. de conſt in 6.* Quia id ſimilitudinarie & æquiparative tantum procedit quoad certos quoſdam effectus, non autem verè *Fel cap. grave n. 2. de offic. ord.* Hinc eſt quod permultis in caſibus quos ſupra retulimus *li 2. c. 4.* 45. Epiſcopus juriſdictionem exerceat in exemptos, Regulariterque ordinarius plus juris habet in locum & perſonas exemptas ſuæ diœceſis, quam in prorſus extraneas *c. 1. ubi Io. Monach. num. 4. & DD. de privileg. in 6 Rota deciſ.7 2 num 4 par. 1.* Idque ſignanter ex diſpoſitione Concilij Tridentini *ſeſſ.1 4. c.9 ſeſſ.7. c.8 ſeſſ 21. c. . de refor. & Rota noviſſ. dec. 744. par. 1.* etiamſi illud in provincijs inferioribus publicatum non fuiſſet, quemadmodum Epiſcopo Leodienſi pridem reſpondit ſacra Congregatio *Sacra congregatio in declarationibus Conc. Trid. in fine fol.* 145 Qua de re ſupra latius tractatum eſt *lib. 1. quæſt. 30. per tot.*

QVÆ-

QVAESTIO CIV.

Statuta & conſuetudines diœceſis, an etiam vigeant in locis exemptis.

MInimè *latè Roland. conſ. 53. vol. 3. Ang. conſ. 243. num. 2 Hieron. Gonzales de menſib. & alter. Epiſcop. glo. 43. nu.* 185. Hinc fuit reſponſum, quod poſterius teſtamentum in loco exempto conditum, deroget priori condito in diœceſi, ſecundum formam ſtatutariam, aut conſuetudinem diœceſis *Rol. d. conſ. 53. Ang. de conſ. 243. Felis. grave de offic. ord.*

QVAESTIO CV.

Subditi ordinatio an gaudeant conſuetudine exemptorum,

NEutiquam. Quia ejuſmodi non ſunt trahenda in conſequentiam, nec ad alia loca, aut perſonas extendenda *l. ſi verò §. de viro ff. ſol. matr. l. quod verò ff. de legib. DD. l. 1. C. ſi Mulier ſec. nupſerit Peck. de teſtam. Coniug. lib. 5. cap. 7. nu. 3 verſ. ad parentes.*

QVÆSTIO CVI.

An regula Cancellariæ de non tollendo ius quæſitum habeat locum in exemptione?

REgula Cancellariæ XVI. ſic ſe habet: Item ne quis per varias, quæ pro commiſſionibus habendis in cauſis plerumque fiunt ſuggeſtiones, iuſtitia poſtponatur, idem Dominus noſter decrevit & declaravit, ſuæ intentionis fore, quod deinceps per quamcumque ſignaturam, ſeu conceſſionem pro commiſſionibus hujuſmodi per Sanctitatem ſuam, vel de ejus mandato faciendam, nulli ſibi ius quæſitum quomodolibet tollatur. Hactenus verba regulæ, jam quæritur, an dictæ regulæ ſit locus in exemptione? eſſe locum, nec tolli exemptionem per quamcunque Papæ ſignaturem, decidit Rota *in una Cæſar Auguſtana exemptionis de anno 1594. Iunij 13. coram Reverendo Orano*, ut videre eſt apud Illuſtriſſimum Seraphinum *deciſ.* 1082. Dictio enim *quomodolibet* in Regula appoſita, includit ius etiam quæſitum ex privilegio *iuxta deciſ. Mohed.* 82 *Farinac. deciſ.* 7 1. *nu.* 1. quod & notavit Ioannes à Chokier Frater meus, *in notu ad d. reg. in fin.* quod tamen fallit in gratijs, quæ ſui

natura ſint præiudiciales, ut in exemptione à decimis, & ijs quæ fiunt ratione publicæ utilitatis, Seraphinus *deciſ. 762. in fin.* denique fallit, niſi Papa derogaverit dictæ Regulæ *Seraphinus d. deciſ. 1082. nu. 7.* Sed an cenſeatur derogaſſe per clauſulam ex certa ſcientia, vel de plenitudine poteſtatis? Licet permulti ſentiant, quos affert idem meus frater *in glo. verbi tollit ius quæſitum.* derogatum cenſeri, verior tamen opinio Illuſtriſſimi Seraphini, quam is quoque probat & laudat *d. deciſ. 1 82. n. 9.* non videri juri tertij derogatum Nam licet auctores contrariæ ſententiæ velint clauſulam de Plenitudine operari in præiudicium tertij, fallit tamen, nec habet locum in terminis dictæ Regulæ, in qua Papæ proteſtatio tollit conſenſum, & voluntatem ab acto gerendo, ubi ei non derogatur; & ita nulla poteſt alia formula introduci, per quam poſſit dici conſtare de mente Papæ, niſi regulæ faciat mentionem, & ita contra Gomeſ. Curt. iun. Caſſand. Gozad. Gabriel. & alios deciſum fuiſſe refert coram R.P. D. Blanchetto *in una Mediolanenſi fructuum 24. Aprilis 1592.* in proprijs terminis dictæ clauſulæ, adde Cæſ. de Graſſis *deciſ. 1. de verb. ſignif.*

QVÆSTIO CVII.

Quid ſi exemptus citetur eodem temporis momento coram ſuo conſervatore, & alio iudice, coram quo comparere tenebitur.

Conſervatores clerici ſecundarij diœceſis Leodienſis cognoſcere tam active, quam paſſive in prima inſtantia de cauſis exemptorum ſupra tradidimus. *lib. 1. qu. 39.* hinc occurrit quæſtio, coram quo comparere teneatur exemptus, ſi vocetur in jus eodem temporis momento, coram alijs atque alijs judicibus, videtur, quod coram conſervatore teneatur comparere, cujus juriſdictionem ſi condemnat, contumaciam contrahet, is enim maior eſt alijs omnibus, poteſt enim autoritate, qua poſſet quoſvis excommunicare *dixi lib. 1. d. quæſt. 39. & arg. cap. omnes principes cap. ſolito de Maiorit. & obe. ubi Abb.* Mandatumque iudicis ſuperioris impedit ne contumacia contrahatur, ob non comparationem coram judice, inferioris gradus. *Guido quæſt. 278. & 443.* unde fit, ut citatio Papæ excuſet quemlibet alio in loco comparere debentem, *Guido d. quæſtio 276.* Quid autem ſi quis eodem temporis momento vocetur à ſuo principe? Licet Principes ſubſint juriſdictioni Epiſcopali niſi ſpeciali privilegio ſint exempti, ſintque hoc reſpectu inferiores, *d. cap. ſolito, & d. cap. omnes Principes*, attamen Innocentius *in cap. cum parati de appell.* cenſuit, quod comparere debeat, potius coram Rege aut Principe, quam coram Epiſcopo, *Guid. loco citato.* Summa citatus ad duo Tribunalia juſte excuſatur ſi ad maius compareat. *l. contra pupillum §. fin ff. de Re iud. ubi latè Alexand.* Sed ſi cauſa minoris tribunalis perſonalem requirat præſentiam, maioris vero tribunalis cauſa obiri poſſit per pro-

Digitized by Google

procuratorem eo caſu comparens coram minore excuſatur, ſi coram majore non comparuerit *l.3.§.item Divus ubi glo.ff.de teſtib.DD.d ca.cum parati de appell.& l.1.§. bis cunabulis ff.de offic.prætoris l.2.ff.de cuſtod.* Reor.dilatari poſſet hæc quæſtio, ſi uſus poſtularet ex multis,quæ ſubtiliter adfert Ludovicus Romanus *conſ.*47. in materia vaſalli duorum dominorum, utri potius parere teneatur quo in loco notanda adfert de iure potentiori præventione,præoccupatione, Gratificatione in jure æquali, ſimiliſque farinæ non pauca.

QVÆSTIO CVIII.

Perſona miſerabilis, an ab exempto vocari in ius poſſit coram ſuo iudice.

SUMMARIUM.

1. *Quidam exempti vocant ſuos debitores, coram ſuis debitoribus.*
2. *Privilegia non derogant clauſis in corpore iuris.*
3. *Miſerabiles perſonæ habent proprios iudices.*
4. *Quibus non poſſunt renuntiare.*
5. *Neque prorogare.*
6. *Cauſæ miſerabilium ſummariæ.*
7. *Quæ & quales perſonæ ſint miſerabiles.*
8. *Quid ſi divites ſint.*

DUbitando occaſionem præbet,quod hactenus recenſuerimus quandam ſpeciem exemptorum eſſe,cui facultas eſt vocandi ſuos debitores in ius coram proprijs eorum iudicibus,ita ut auctor non rei forum,ſed reus actoris exempti forum ſortiatur. An & ita privilegiati poterunt perſonas miſerabiles evocare extra eorum provinciam,aut coram aliis judicibus,quam iis ſpeciali iure eiuſmodi perſonis miſerabilius ſunt deſignati.

Minime,licet enim privilegia exemptionum ſoleant eſſe ampliſſima, & habere clauſulas prægnantiſſimas derogantes quibuſcumque privilegiis repugnantibus.

Non tamen extendi poſſunt ejuſmodi privilegia ut derogent privilegiis clauſis in corpore juris *Caſtrenſ & DD.l 2.§. omnes ff. de iudic Barth.& DD.Auth qua in provincia C.ubi de crimine agi oporteat Rom.conſ.497.col.4 Fel.c.1.col.9.de reſcript.& in c.Nonnulli col.12.& 26.eod tit.* & ita fuiſſe à ſacro Rotæ auditorio deciſum in cauſa Magni Magiſtri Maltenſis, qui ad ſuum judicem evocare volebat perſonam miſerabilem refert Marcellus Creſcentius *deciſ.16 de privilegijs.*

Habent enim perſonæ miſerabiles ſpeciales iudices à iure ſibi deſignatos *l. vinea,C.quando imper.inter pupill. Abbas cap. ſignificantib. col.2. in fin. de officio deleg. & in c.licet ex ſuſcepto col 3. de foro compet.* quibus privilegia extra corpus juris clauſa non

Digitized by Google

ſa non modo derogare non cenſentur, uti ante probatum eſt, ſed ne quidem ejuſmodi perſonæ miſerabiles valentes prudenteſque ejuſmodi privilegio renuntiare non poſſunt. *Fel. c. ſi diligenti, n. 16. de foro compet Theſau. ped. dec. 177. Gail. li. 1. obſer. 1. n.* 40. privilegium enim illis non eſt miſerabilium perſonarum, ſed ſuperioris, cujus juriſdictioni ſubjectæ ſunt *Bened. c. Raynutius verb. qui cum alijs matrimonium n. 23. par. 3 de teſtam.* & ideo ſi perſona miſerabilis alienum forum proroget, nihil agit, ſed poteſt ſemper ad ſuum forum recurrere, uti iudicatum refert Ioannes Nemſanus *in Silva nuptiali li. 6. n. 33. Afflictus in conſtit. ſtatuimus q. 13. Gail. d. n.* 40. privilegijs enim quæ aliquibus ob pietatem conceduntur, non ob meritum, renuntiari non poteſt *Oldend. de iure ſingulari tit de privilegijs perſ. miſ* etiamſi aſſertioni huic reclamare videatur Iacobus Anthonius Marta *de iuriſdict. inter Eccleſiaſt. & ſecularem exercenda par. 2. ca. 21. n. 9.* Magnus enim eſt eorum qui vitæ ſunt ſegnioris, uti loquitur Alciatus *l. 4 n. 63. de verb ſig. ex l. cum hi ff. de Tranſact.* in iure favor, & quidem tantus, ut reſcriptum adverſus eos obtentum non expreſſa miſeriæ qualitate qua tenentur non ſubſiſtat *Innoc. c. ſignificantibus de offic. deleg. Card. conſ. 128. Col. 3. in fine Fel. in d. c. ſignificantibus in verb. allegato & in repert. verb. Miſerabilis perſona* propterea Regula per quam actor forum rei ſequitur *c. ſi Clericus laic. de foro compet.* limitatur in perſona miſerabili, quia ipſa trahit reum ad ſuum forum *late Anton. de Amatis deciſ.* 105. cauſæ etiam ejuſmodi perſonarum tractati debent ſummariè *Marant. de ord. iud par. 4. diſt. 9. n.* 77. denique, eorum favore multa ſpeciali iure conſtituta eſſe paſſim traditum eſt. *Marant. d. diſt.* 9. Pro coronide, Quandoquidem hic incidit quæſtio miſerabilium perſonarum juvat nonnihil excurrere & ſummatim deſcribere categoriam eiuſmodi perſonarum.

Anthonius de Amatis in deciſionib. Rotæ Marchæ *dec.* 105. refert inter miſerabiles perſonas,

- Furioſos *l. 1. l. conſilio ff. de curatore furioſi.*
- Infirmos { corpore aut animo } *cap. 1. in fine de poſtulan. Beat. de inope debitore, capite 9. parte 2.*
- Infantes, Expoſitos, Languidos } *Barth. l. 1. §. fuit quæſitum. ff. ad trebellianum. Ioannes de Anania capitulo 1. num. 24. de infant. expoſit.*
- Viduas, Pupillos, Prodigos } *Barth. d. l. 1. §. fuit quæſitum.*
- Decrepitos, Senes } *Ioannes de Anania cap. nulli, num. 19. de Iudæis.*
- Mercatores cum ſunt in mercimonijs *Anania d. n.* 19.
- Peregrinos, *Anania d. n.* 19. *Neviſanus d. lib. 6. n.* 29.
- Converſos, *Anania cap. iudæi, n. 8. de iudæis.*

Ex-

Exhauſtos morbo, *Azo, in ſumma, Cod. quando imperator.*
Clericos,
& generaliter omnes qui naturali commiſeratione ob fortunæ injuriam digni ſunt.

Eiuſmodi enim perſonæ in mœrore vitam traducunt teſte Ovidio *l. 1. de Pont.*

Ipſe ego fortunæ telis confixus iniquis
Pectore concipio nil niſi triſte meo.

Iacobus verò Anthonius Martha, tractatu de iuriſdictione inter Eccleſiaſticum & ſæcularem exercenda, cap. 21. Extenſior eſt, ſub eademque Cathegoria recenſet

Cæcos
Leproſos,
Servientes Eccleſiis,
Mercatores gabellis gravatos,
Advenas.
Perſonas quaslibet Eccleſiaſticas,
Virgines,
Meretrices,

Sunt enim hæ omnes perſonæ vitæ ſegnioris & commiſeratione digniſſimæ. Illud autem negligendum non eſt, & ex perſonæ pro miſerabilibus habendæ ſint ſi divites ſint, Sunt qui ſenſuerunt habendas non eſſe. *Spec. de inſtrument. edit.* §. *nunc aliqua verſ. 73. Petr. de Vbald. Canonic. Epiſc. c.* 10. Sed contrarium eſt verius, uti late probat Ioan Neviſanus *In Silva Nuptiali li. 6. n. 34. And. Gaill. l. 1. obſerv. 1. n:* 40. Quamvis enim ejuſmodi perſona ſit dives, eſt tamen ſub protectione Eccleſiæ *Neviſanus ubi ſupra n. 35.* Quantum enim ad effectum competentiæ iudicis omnis vidua indiſtincte dicitur miſerabilis, quia per ſe non poteſt ſtare in judicio eſtque forenſium negotiorum expers, qua de re Gelaſius Pontifex *in c. licet, & cap. defenſionis diſt.* 87. ſic reſcripſit *defenſionis propriæ deſolatis auxilio, & qui ſuis actib. adeſſe pro ætatis infirmitate non poſſunt, exoratum Pontificem decet ſubvenire. Quia pupillis & viduis tuitionem etiam divinitas iuſſit impendi*, Item, *licèt omnibus de nobis ſperantibus non debeamus in quantum poſſumus nos denegare, plus tamen viduarum & orphanorum cauſas, & impenſius ducimus exequendas Quas tueri à nobis, vel ab omnibus divina manifeſtat aſſertatio.* Denique *in c. 1. diſt. 87.* Viduis & Orphanis Eccleſiæ præſidium implorantibus Epiſcopi debent adeſſe, & contra improborum violentias, protectionis patrocinium eis negare non debent. Porro his in locis Pontifex non diſtinguit inter divites & pauperes, Ergo nec nos diſtinguere debemus *l. de pretio ff. de Publiciana in rem actione.*

Et ubi Papa non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus *Rota dec. 9. de conceſſ. præbenda in antiquis per Capitulum conſuluiſti 2. quæſt. 5. cap. ſolita de maioritate &* obedi-

Digitized by Google

obedientia Neviſanus tamen omnia hæc in judicium arbitrio collocavit *d. li.6.n.36.* uti Felinus *c.ſignificantibus n.6.de officio delegati.*

QVAESTIO CIX.

Ordinarius utrum cognoſcere poſſit de delicto ſubditi ſui commiſſo in loco exempto.

SUMMARIUM.

1. *Exemptio alia immediata, alia mediata.*
2. *Ordinarius inquirit de delicto ſubditi in loco commiſſo.*
3. *Exceptio iuris tertij non admittitur.*
4. *Locus exemptus & extra territorium nō procedunt à pari.*
5. *Neque forenſes & exemoti.*
6. *Locus in diœceſi & de diœceſi anſit idem.*
7. *Exemptio & ſubjectio qualiter acquiratur.*
8. *Nulla eſt exemptio ab omni ſuperiore.*
9. *Inferiores Epiſcopo non habent territorium.*
10. *Prælatus non poteſt ſubditum ordinarij citare.*
11. *Sententiæ non habent vires extra territorium.*
12. *Differentia inter imperium merum, mixtum, & iuriſdictionem.*
13. *Cathegoria meri imperij civilis fori & canonici.*
14. *Prælatus loci exempti ſubditum ordinarij punit repertum iñ loco ſuæ iuriſdictionis.*
15. *Locus exemptus largo modo conſtituit territorium.*
16. *Habens ſimplicem cognitionem non habet coercionem, deciſionem, neque executionem.*

QUæſtio hæc utrum ordinarius cognoſcere poſſit de delicto ſui ſubditi in loco exempto commiſſo, celebris eſt & obvia, illius enim inveſtigandæ ac diſcutiendæ occaſionem ſuperius perfunctoriè attigimus *lib.2.quæſt.45.nu.*114.

Accidit homicidium nuper in Clauſtris S. Petri loco exempto civitatis Leodienſis, unde non levis orta eſt altercatio utri cognitio competeret, an Præpoſito S. Petri qui iſti Eccleſiæ, & clauſtris præeſt, an vero ordinario homicidæ.

Cujus deciſionem, ne illotis, quod aiunt manibus attingamus, præludij loco animadvertendum eſt, quàm plures eſſe exēptionū ſpecies, de quibus quantum opus fuit ante tractavimus *lib.1.q.2.* inter quas quo ad hanc quam tractamus materiam, hæc potiſſima eſt, alias eſſe immediatas, alias mediatas. Illas, dico immediatas exemptiones, per quas nullus agnoſcitur ordinarius quam ſummus Pontifex, immediata enim ideò eſt, quia ab omni ordinario eximit, & exemptum ſubjicit immediate ſummo

mo Pontifici. Has vero mediatas, quæ eximunt quidem ab ordinario, ſed exemptum
alteri cuidam Prælato ſubjiciunt, de utraque ante ſatis pro re quoque nata tracta-
tum eſt *d.li.* 1.*q*.2.

Quo præmiſſo dicendum eſt. 2

Primo ordinarium poſſe inquirere & cognoſcere de delicto ſui ſubditi com-
miſſo in loco exempto Pontifici immediate ſubiecto.

Rationem adfert Petrus de Ancharano *in repert.c.Poſtulaſti num.45.verſ.ſi enim
aliud de foro compet.* Philippuſque Francus id teſtatur etiam *in cap.2 § ſtatuto nu.*10.
de conſtit.in 6. in hæc verba: Si enim aliud diceremus, remanerent crimina impuni-
ta, ſi delinquentes non haberent ibi alium ordinarium quam Papam, ratione difficul- ,,
tatis conveniendi, item quia intereſt ordinarij, ut malis hominib. ſua diœceſis purge- ,,
tur, propter delicta autem commiſſa in loco exempto turbatur quies diœceſis. Ita ille. ,,

Confirmatur hæc concluſio evidenti hac ratione. Excepto delicti commiſſi in ,,
loco exempto, eſt de jure tertij *Francus d.num.*10 *verſ. & hoc idem placet Baldo late* 3
*Ancharanus d.n.*45. quam ſubditus adverſus intentionem ordinarij de jure commu-
ni fundatam objicere non poteſt, *arg. l loci corpus §.competit ff ſi ſer.vend.c.capitulum
ſancta c. mandatum de reſcriptis Petrus de Anchar.d.nu* 44.*in fin.* & ita etiã concludit
Petrus de Ancharano, *in d.§.ſtatuto de conſt.in* 6.*& in rep.c. poſtulaſti nu.*44. *de foro
competenti in decretalibus fol.*26 *col.*3.

Neque huic concluſioni obſtat, quod locus exemptus, & locus extra territorium
æquiparentur *Io.Andr.cap.2.de conſtit.in* 6. *Feli.cap.grave nu.2.de offic.ord.ſcripſi ſup.li.*
2.*qu.*19.*n.*4.*Petr.de Anchar.d.c.poſtulaſti.n.*42. Item quod forenſes & exempti à
pari procedant, *c.gravem ubi Abb.& Fel de offic.ord & ſcripſi ſupra li.2.q* 34.*n*.2. ordi-
nariuſque ſubditum ſuum extra territorium delinquentem opinione diverſorũ pu-
nire non poſſit *Fel.ca à nobis de ſent.excom.Card.Clẽ.paſtor.§.deniq.de re iud v.ſ.l.*2.*q.*

Tum quia anceps & perplexa eſt quæſtio, nũ ordinarius de delicto ſubditi in alieno
territorio commiſſo cognoſcere poſſit, uti plena diſput. oſtendit Proſper Farinac. *in
pract crim.li* 1 *q*.4. & nos etiam ſupra ſuccinctim, eandem attigimus *li.2.q.45.n.*114.

Tum quod æquiparatio loci extra territorium, & loci exempti non ſubſiſtat, nec
de uno ad alium apta, concludenſque ſemper argumentatio trahi poſſit, id quod
plena manu conſulit Federicus de Senis *conſ.*11. & poſt eum declaravit Philippus 4
Francus *d.§ ſtatuto n.*10.*&* Petrus de Ancharano *d.cap.poſtulaſti,nu.*44.*de foro com-
pet.* & etiam nos idem ſupra confirmavimus *lib.4.quæſtione* 103.*per tot.*

Tum quod argumentum à paritate rationis, ab extraneis ad exemptos, non pro-
cedat, quoties dari poteſt inſtantia, hoc eſt adferri ratio, cur in caſu occurrente, ſi- 5
militudo, paritas, aut proportio ſubſiſtere non poſſit, *cap. cum Marthæ ubi
Abbas de celebrat. miſſarum Praſes in locis legalibus loca à ſimili verſ. quarto non
procedit.*

Porrò

Digitized by Google

Porrò, certum eſt hac in hypotheſi dari inſtantiam, exemptoſq; prout & loca exempta longe magis ſubjici, & recognoſcere ordinarium, quam forenſes aut loca extra territorium ſita, loca enim exempta licet non dicantur eſſe de diœceſi, attamen quin in diœceſi ſint ſita, nemo eſt qui ambigat, *d. c. grave ubi DD. de offic. ordin. & Felin. in pr. Abbas ca. Abbatem de reſcriptis*, imo etiam loca exempta, poſtpoſita differentia particularum *in & de* opinione non paucorum, dici poſſunt eſſe de diœceſi *Felin. de cap. grave in pr. Imola cap. Abbatem de reſcriptis & Clem. 2. col. 1. de privilegiis.* Quo fit, ut ſupra curſum & velut per ſatyram ex diverſis Doctorum utriuſque ſcholæ Hypomnematibus deſcripſerimus centum & ſexdecim Hypotheſes, in quibus ordinarij in exemptos, locaque exempta iuriſdictionem ſibi poſſint vendicare, *li 2. q. 45.* Longe certe magis in ſuum ſubditum in loco exempto delinquentem, Noxa enim caput ſequi ſolet *l. licet C. an ſervus ex delicto*, & ut Marcus Caro teſtatur, nequiter factum ſemper durat, & reum ubicumque comitatur. Et quidem hæc ſuccinctim quo ad prius hujus quæſtionis membrum, quæ fuſius deducere, & confirmare ab analogia eorum quæ à Covarruvia *Var. reſol. ca. 20 lib. 2. n. 18.* Iulio Claro *qu 38. n. 18.* Molineo *ad conſ. par. §. 12. nu. 65.* Iacobo de Bellovilu *in rep. ca. Romana § conſtet. nu. 118. de foro compet. in 6.* adducuntur, potuiſſemus, niſi cum Cicerone *Rethor. 1.* longitudine ſcripturæ legentium mentem involvere timuiſſemus.

Secunda hujus quæſtionis ſectio, quæ conſiſtit in ea ſpecie quæ ab ordinaria quidem juriſdictione exempta eſt, ſed alium ordinarium aut quaſi ordinarium recognoſcit, quam Papam ſibi immediatum, ſuas etiam habet animadverſiones. Etenim
7 ſive ejuſmodi exempti prælatum aliquem recognoſcant ſive capitulum, ſive quem alium privatum [uti Abbas diſtinguit, *ca. cum contingat nu 5. 21. de foro compet.*] qui privilegio, conſuetudine, aut præſcriptione, ut ante diximus *lib. 1. qu 3.* juriſdictionem acquiſiverit, dubitationem movet an eiuſmodi perſona[rum] exemptarum aut locorum exemptorum judex cognoſcere poſſit de delictis per ſubditos ordinarij in loco exempto commiſſis.

Reſpondendum eſt negativè.

8 Primo. Quia ſicuti nulla dari poteſt exemptio ab omni ſuperiore ne dentur Acephali, id eſt ſine capite, aut Rectore ut ſunt locuſtæ *dixi ſupra lib. 1. qu. 3 n. 16 in fine*, ita non poteſt dari ſubiectio, quæ duos ſuperiores inſolidum recognoſcat. *Abbas d. ca. cum contingat, n. 8.* nec etiam conſuetudine poſſet introduci, ut in eadem civitate vel diœceſi ſint inſolidum duo capita, quaſi myſtici corporis monſtrum. *Hoſtienſ. d. c. cum contingat & ibidem Abbas n. 18. Card. Clem. fin. § ut illud. n. 4. poſt med. de re iudic.* quod fieret, ſi exemptorum locorum iudex, & loci perſonæve ordinarius cognoſcere poſſent de delicto per ſubditum ſuum in loco exempto commiſſo *Card. d. §. ut illud num. 4.*

9 Secundo, Loca exempta ſunt de diœceſi, aut ut minus in diœceſi, uti ante diximus fieri

fieri autem non poteſt, quod inferior prælatus ab Epiſcopo, habeat territorium in ea civitate, vel diœceſi qua Epiſcopus *Philipp. Francus cap.2 §.ſtatuto num.3. in fine de conſtit.in 6. Rebuff. l.pupillus, §.territorium ff.de verb ſig. Abb.c. cum ab Eccleſiarum num.10.in fine de offic.ord.latè Cardinalis Clem.paſtoralis §.ut illud n.4. de Re iudicat.* territorium enim quod à terrendo dicitur, *l.pupillus §. territorium ubi Alciatus ff.de verb.ſig.* Epiſcopus habet in tota ſua diœceſi, non vero alius prælatus ipſo inferior, *Abb.d.cap cum contingat n.18.*

Tertiò, ſubditus ordinarij, qui in loco exempto deliquit, egreſſus locum exemptum, ſi à iudice loci exempti condemnaretur, indicta cauſa condemnaretur, li- 10
cet enim ordinarius citare poſſit ſuum ſubditum extra territorium exiſtentem, ut ſe juri coram ſe in territorio ſiſtat, *Petr.de Ancharano in repet.d.c.cum contingat n.41. de foro compet.latè Cardinalis d.Clem paſtoralis §. ut illud n.6.vide Ferrarien. in praxi tit.Forma inquiſitionis n.3c.uti diſtinguit.* Attamen, judici loci exempti non licet citare nolentem ſubditum ordinarij. Extra enim illius diſtrictum impune ei non pareret, *l.fin.ff.de iuriſdict.omnium iudicum,* nam & ſi quis juriſdictionem ad certum territorium reſtrictam extendere vellet extra illud territorium, laterem lavaret, & tale imperium contemni poſſet, *VVeſembecius in paratitulis ff. tit. ſi quis in ius vocatus non venit,n.1.Philippus Fran.d.c.ſtatuto,n.4.de conſt in 6.* Cùm ne quidem ſententia legitime dicta extra territorium jus dicentis extendi poſſit, *Abbas cap. poſtulaſti num.9.de foro compet.*

Quartò, clericus qui in monaſterio alicujus Abbatis deliquit, non ſubjicitur ra- 11
tione criminis Abbati, *Abb.d.c.cum ab Eccleſiarum n.10.in fine.* ergo neque ſi ſubditus ordinarij in loco exempto delinquat, idque ab Analogia de qua nos hactenus, *lib. 1.quæſt. 45.num.5.& 7.c.poſtulaſti n.9.de foro compet.*

Et quidem hujus ſecundæ ſectionis dicta cum mica ſolis intelligenda ſunt, & declaranda non procedere, niſi loci exempti Prælatus, ſeu iudex, vel alius quiſpiam privilegio, præſcriptione, aut conſuetudine imperium merum vel mixtum, aut juriſdictionem competentem acquiſiverit, *Abb.d.c.cum contingat n.15 & ſcripſi lib.1 quæſt. 3.& 6.*

Dixi primò, privilegio, præſcriptione aut conſuetudine eo ſenſu quem ante præmiſimus, *d.q.6.n.12.* Hiſce enim modis juriſdictionem acquiri indubitatum eſt, *d q.6.* 12
Abb.d c.quod ſedem. Subtexui ſecundò, de imperio mero, mixto, aut juriſdictione. Quia longe intereſt à mero imperio, mixtum, & juriſdictio, uti examuſſim explicavit Ioannes Longovallius in Pariſiorum ſenatu cauſarum Patronus, *Repet.l.imperium ff.de iuriſd om.iudicum* Barth.& DD *l.imperium ff.de iuriſd.om.iudic.* ac ſuccinctius Panormitanus *in c.quod ſedem num.5.de offic.ordin.* cum eo aggregatim Canonici Doctores. Et quidem, licet hi dialecti, meri, mixtique imperij à civili jure ſeu potius Doctorum iſtius ſcholæ hypomnematibus proceſſerint, derivarunt tamen

canoniſtæ eoſdem dialectos, etiam ad ea, quæ ſunt ſui fori, *Abbas d.c.quod ſedem n.5. verſ.de iure vero Canonico* uti ex Cathegoria, quæ hic adjicitur videre eſt.

Merum imperium fori civilis ſecundum Barth.*l.imperium ff.de juriſd.om.iud.*

- Maximum, Quod competit Principi, ut eſt concedere legem
- Maius: Eſt animadverſio in facinoroſos v.g. per ultimum ſupplicium, aut membri abſciſſionem, aut mortē civilem & ſimiles pœnas.
- Magnum, Eſt amiſſio libertatis per exſilium, aut deportationem.
- Parvum, Relegare, vel corpus acriter afficere.
- Minus, Modica coertio.
- Minimum, Levis caſtigatio.

Merum imperium fori Canonici dividitur ſecundum Abbatem, *cap.quod ſedem de offic. ordinarij* in

- Maximum: Penes Papam cui jus eſt condendæ legis *cap. 1. & cap.fin.de conſtit.*
- Majus: Degradatio, & traditio brachio ſæculari æquiparatur ultimo ſupplicio *Innocent. cap. qualiter & quando de accuſat.latè Ioannes de Lignano tract.de cenſur.Eccl.in princ.numer.5. & 6. Oce.vol.16. fol.27.*
- Magnum: In deportatione *cap.1.de calum.* Detruſione in perpetuum carcerem, quod jus canonicum permittit, civile vero prohibet, *Abbas cap.novimus n.3.in fin.de verb.ſig. & Apoſt.ad eundem Abbatem d.cap.quod ſedem in verb.in Metallum Abb. cap.tuæ de pœnis Ioannes d.Ligna.ubi ſupra.* Quid de damnatione ad triremes, vide Navarrum. *De regul.Com.3.nu 52.*
- Parvum: In relegatione & in inflictione verberum *cap. accedens diſt.50.c.1.de calum.cap- in Archiepiſcopatu de Raptoribus.* In excommunicatione, quæ relegationi comparatur, *Fel.cap.1.nu.6.in fine de officio delegati.*
- Minus: In modica delicti coertione *ca. ex literis de offic. deleg.*
- Minimum: In impoſitione multæ, quod & delegatus poteſt *c.de cauſis,ubi Abb.n.3.& 12. de officio deleg. & in c.præterea eodem titulo.*

Proſequi examuſſim ea quæ ſunt imperij mixti & juriſdictionis res eſſet prolixior & ab hoc noſtro inſtituto aliena *v.Bar.d.l.imperium.ubi cæteri DD.& ſig. Lingoval.*

14 Itaque ut ad inſtitutum præſens revertar ſi loci exempti Prælatus privilegio, aut præſcriptione quæſiverit merum imperium in loco exempto, dubium non erit, quin

Digitized by Google

quin de delicto eo in loco commiſſo, cognoſcere, & etiam delinquentem punire poſſit. *Abb. d. c. cum contingat n. 15. Ioan. Gaufredus, ſeu Collect. ibidem verſ. ſed quid ſi.* Sed ita demum, ſi in delinquentem manus injecerit, nam ſi delinquens ibi non inveniatur, juriſdictionem in perſonam delinquentis non habebit, *Abb. d. c. cum contingat. n. 6. verſ. ſi autem ibi non inveniatur c. fin. de foro comp. cap. Paſtoralis de re iudicata.*

Confirmo, quia locus exemptus largo modo, & impropriè conſtituit territorium de per ſe *Gemin. c. 2. n. 19. de conſt. in 6. Rot. noviſſima dec. 117 p 2. Roland. conſ. 33. p. 3.* adcò quidem, ut qui ejuſmodi loco præeſt foraneos in eo delinquentes punire poſſit, *Collect. Io. Andr. Hoſt. d. c. cum contingat.* Quid autem ſi prælato loci exempti ſimplex notio, aut iuriſdictio competat. Certè punire delinquentem non poterit, *Abb. d. c. cum contingat n 15.* quia ab hac juriſdictionis ſpecie ad aliam, quæ maioris eſt ponderis inferri non poteſt, *Fel. d. c. quod ſedem n. 3. & 4.* nam nec commiſſa cauſæ cognitione, executio commiſſa eſſe cenſebitur, *Apoſt. ad Fel. c. ſane n. 2. de offic. deleg Gail li. 1. obſer. 1 n. 52. Abb. c. cum ab Eccleſ. n. 4. de offic. ord.* imo neque deciſio, *Abb. c. dilecto n. 1 de offic. Archid & dic. c. cum ab Eccleſ n. 4.* nec ideò ejuſmodi iuriſdictio ei vana erit, aut inutilis, iuriſdictio enim, quæ competit ſine coertione, *Abb. d. n. 15.* pro executione aut iuſtitiæ complemento recurſum habere poteſt ad ordinarium delinquentis, *Abb. d. n. 15.* per iuris ſubſidium, vel ut alii dicunt, mutui compaſſus, una enim iuriſdictio debet per aliam adiuvari, qua de re ſuo loco tractavimus, & etiam de imploratione ordinarii, vel etiam cum opus eſt brachii ſæcularis, non pauca traduntur à Felino *ca. ſignificaſti, de offic. ord. Abb. c. poſtulaſti de foro comp.*

QUAESTIO CX.

Subditus delinquens in loco exempto an puniri à ſuo ordinario poſſit ſecundum ejus ſtatuta.

SUMMARIUM.

1. *Subditi de delicto extra territorium commiſſo non tenentur.*
2. *Excommunicationis ſententia non ligat ſubditum extra territorium exiſtentem.*
3. *Civis extra civitatem delinquens punitur pœna ſtatuti.*
4. *Eccleſia non eſt de territorio iudicis laici.*
5. *Laicus in eccleſia delinquens punitur à iudice laico.*
6. *Sententia particularis excommunicationis ferri poteſt in abſentem.*
7. *Homicidium in loco exempto commiſſum, punitur pœna ſtatutaria.*

De homicidio in loco exempto commiſſo per civem Leodienſem, an is teneatur pœna ſtatuta civitatis Leod. quæ dicitur tranſmarina.

Et hæc quæſtio pugnantes habet ſententias, uti videre eſt apud Philippum Francum *in cap. 2. ſtatuto, num. 14. de conſtit. in 6.* & latius apud Petrum de Ancharano, *cap. poſtulaſti numer. 26. 44. & ſequen. de foro compet.* Barth. Baldum & alios doctores *in l. 2. C. de ſumma trinitate.*

Pro parte negante, adfertur primò, quod ſubditi de delictis extra territorium
1 commiſſis non tenentur coram ſuo ordinario reſpondere *cap. ut animarum §. 1. de conſtit. in 6. Anchar. d. cap. poſtulaſti num. 26.* diſpoſitio enim ſtatuaria extra territorium ſtatuentium non extenditur *DD. d. l. 1.*

Secundò, ſtatutum diſponens ſuper argumento vel diminutione pœnæ quoad delictum de iure communi prohibitum, videtur tantum diſponere ſuper qualitate, quæ facilius mutatur quam ſubſtantia delicti *l. in delictis §. ſi decreta ff. de noxalibus.* Sed cum diſponit de ſubjecto delicti, hoc eſt ut ſit delictum, id quod jure communi pro delicto non habetur, videtur diſponere de ſubſtantia delicti, quod extra territorium non porrigitur *Petr. de Anchar. d. n. 16.*

2 Tertiò, ſententia excommunicationis non ligat ſubditum extra diœceſim delinquentem *tex. cap. 2. §. ſtatuto de conſtit. in 6. Ioan. Andr. & DD. ibid.* extra enim territorium jus dicenti impune non paretur *d. c. 2. §. extra.*

At verò pro affirmante ſententia, ſtant etiam, ut aiunt, amentatæ haſtæ.

3 Prima, civis extra civitatem ſeu territorium delinquens, punitur pœna ſtatuti, *l. fin. ff. de decret. abord. fac. l. mercatores C. de commercijs.*

Secunda, loca exempta dicuntur eſſe in diœceſi, imò de diœceſi ut præcedente
4 quæſtione diximus, proinde ſubditus in loco exempto delinquens, ſtatutis ordinarij ſui ligari debet *Anchar. d. c. poſtulaſti n. 44.* æquiparatio enim loci exempti & extranei hoc in caſu non procedit. Tertiò, Eccleſia non eſt de territorio judicis laici *Franc. d. §. ſtatuto, n. 14.* & tamen laicus in Eccleſia delinquens punitur per iudicem ſæcularem
5 *l. ſi quis in hoc genus C. de Epiſcop. & Clericis Franc. dict. n. 14. Auth. ſi quis C. de adultor. Barthol. d. l. 1. num. 47. verſ. præterea ſi aliquis*

6 Quartò, ſententia excommunicat particularis ferri poteſt contra abſentem in alieno territorio exiſtentem *Franc. d. c. ſtatuto, n. 12. c. cum ſit de appel. ubi DD. c. à nobis de ſent. excom.* longè magis adverſus ſubditum in loco exempto exiſtentem, ſunt enim loca exempta in diœceſi conſtituta *c. grave ubi DD. de offic. ord.*

Quid autem in hoc opinionum conflictu dicendum ſit, dilucide diſtinxit Bartholus *d. l. 1, n. 48. C. de ſumma trini.*

Ex cuius teoria decidi poterit quæſtio, quæ uſu venire poteſt in homicidio commiſſo per ſubditum ordinarii in loco exempto, nū ultra pœnā ordinariam legis Corneliæ de Sicariis, teneatur ad extraordinariam illam & ſtatuariam, quæ eſt in civitate Leodienſi, & banna illius Leucali, videlicet vojagium tranſmarinum corporaliter peragendum, ita quod ſi homicida reperiatur in civitate Leodienſi; vel banna illius

illius leucali & ibi apprehendatur, antequam legitimam probationem de Innocentia, & inculpata tutela docuerit, debeat mori, ſeu decapitari , etiamſi poſt capturam paratus eſſe docere de defenſione inculpatæ tutelæ. De qua ſtatutaria pœna cognoſcit regimentum civitatis, quod conſtat ex Conſulibus , ſexaginta quatuor iuratis, & quatuordecim ſcabinis coram quibus homicida ſeſe purgare debet. De ordinaria verò pœna, ordinarii homicidæ, ſunt Scabini inter laicos, officialis inter clericos.

Certè, dicendum eſt homicidam hoc in caſu teneri ad prædictam pœnam extraordinatiam, videlicet voiagium tranſmarinum, ratio eſt, quia ſtatutũ diſponit de homicidio commiſſo in civitate Franciſia, & Banna leucali, porrò hactenus ſæpe probatum eſt, *hoc lib. q.* 103. loca exempta ſita in diœceſi , vel quod perinde eſt in civitate Franciſia & Banna leucali, dictio enim illa *in* ſolet eſſe incluſiva *Alciat. l. ſi quis dixerit ff. de verb. ſig. Tiraq. de retract. conſang.* § 1. *glo.* 11. *n.* 74. Proindè, non refragatur argumentum à loco exempto, ad locum extra territorium , illi enim hactenus aliquoties reſpondimus, *d q.* 103. Similiter quoque nec argumentum à perſona ad locum de quo Præſes *in locis loco à perſona ad locum*. Non enim ſequitur, exemptus committens homicidium in diœceſi non punitur pœna hac extraordinaria, ergo neque ſubditus committens homicidium in loco exempto, obſtat enim diverſitas rationis, quo caſu argumentatio hæc non ſubſiſtit, ut hæc & alia ſi opere prætium eſſet fuſius ex doctoribus poſſent comprobari, latè Alciat, *& DD. l. vivum ff. ſi certum petatur.* 7

QVAESTIO CXI.

Iudices exemptorum quales habeant cenſuras, animadverſiones, executiones.

SUMMARIUM.

1. *Iuriſdictio non præſumitur.*
2. *Qualiter probatur tam ordinaria quam delegata.*
3. *Decanus & capitulum iuriſdictionem prætendens ordinariam in collegijs eam probare debet.*
4. *Delegata iuriſdictio etiam probanda.*
5. *Cenſuræ variæ uſurpantur, & quid ſint.*
6. *Pœnæ aliæ corporales aliæ ſpirituales.*
7. *Cenſura differunt ab animadverſione , diſtrictione, ſeveritate, diſciplina, pœna Canonica.*
8. *Iuriſdictioni competunt quædam cenſuræ.*
9. *An autem ius pœnæ vel multæ indicendæ.*
10. *Uno commiſſo omnia commiſſa cenſentur ſine quibus commiſſio expediri non poteſt.*
11. *Iuriſdictio competens ſine cenſuris non ideo eſt inutilis.*
12. *Iudices inferiores non habent ius incarcerandi.*
13. *Incarceratio eſt meri imperij.*

Et hæc quæſtio pugnantes habet ſententias, uti videre eſt apud Philippum Francum *in cap. 2. ſtatuto, num. 14. de conſtit. in 6.* & latius apud Petrum de Ancharano, *cap. poſtulaſti numer. 26. 44. & ſequen. de foro compet.* Barth. Baldum & alios doctores *in l 2. C. de ſumma trinitate.*

Pro parte negante, adfertur primò, quod ſubditi de delictis extra territorium
1 commiſſis non tenentur coram ſuo ordinario reſpondere *cap. ut animarum §. 1. de conſtit. in 6. Anchar. d. cap. poſtulaſti num. 26.* diſpoſitio enim ſtatuaria extra territorium ſtatuentium non extenditur *DD. d. l. 1.*

Secundò, ſtatutum diſponens ſuper argumento vel diminutione pœnæ quoad delictum de iure communi prohibitum, videtur tantum diſponere ſuper qualitate, quæ facilius mutatur quam ſubſtantia delicti *l. in delictis § ſi decreta ff de noxalibus.* Sed cum diſponit de ſubjecto delicti, hoc eſt ut ſit delictum, id quod jure communi pro delicto non habetur, videtur diſponere de ſubſtantia delicti, quod extra territorium non porrigitur *Petr. de Anchar. d. n. 16.*

2 Tertiò, ſententia excommunicationis non ligat ſubditum extra diœceſim delinquentem *tex. cap. 2. §. ſtatuto de conſtit. in 6. Ioan. Andr. & DD. ibid* extra enim territorium jus dicenti impune non paretur *d, c. 2. §. extra.*

At verò pro affirmante ſententia, ſtant etiam, ut aiunt, amentatæ haſtæ.

3 Prima, civis extra civitatem ſeu territorium delinquens, punitur pœna ſtatuti, *l. fin. ff. de decret. abord. fac. l. mercatores C. de commercijs.*

Secunda, loca exempta dicuntur eſſe in diœceſi, imò de diœceſi ut præcedente
4 quæſtione diximus, proinde ſubditus in loco exempto delinquens, ſtatutis ordinarij ſui ligari debet *Anchar. d. c. poſtulaſti n. 44.* æquiparatio enim loci exempti & extranei hoc in caſu non procedit. Tertiò, Eccleſia non eſt de territorio judicis laici *Franc. d. §. ſtatuto, n. 14.* & tamen laicus in Eccleſia delinquens punitur per iudicem ſæcularem
5 *l. ſi quis in hoc genus C. de Epiſcop. & Clericis Franc. dict. n. 14. Auth. ſi quis C. de adultor. Barthol. d. l. 1. num. 47. verſ. præterea ſi aliquis*

6 Quartò, ſententia excommunicat particularis ferri poteſt contra abſentem in alieno territorio exiſtentem *Franc. d. c. ſtatuto, n. 12. c. cum ſit de appel, ubi DD. c. à nobis de ſent. excom.* longè magis adverſus ſubditum in loco exempto exiſtentem, ſunt enim loca exempta in diœceſi conſtituta *c. grave ubi DD. de offic. ord.*

Quid autem in hoc opinionum conflictu dicendum ſit, dilucide diſtinxit Bartholus *d. l. 1. n. 48. C. de ſumma trini.*

Ex cuius teoria decidi poterit quæſtio, quæ uſu venire poteſt in homicidio commiſſo per ſubditum ordinarii in loco exempto, nũ ultra pœnã ordinariam legis Corneliæ de Sicariis, teneatur ad extraordinariam illam & ſtatuariam, quæ eſt in civitate Leodienſi, & banna illius Leucali, videlicet vojagium tranſmarinum corporaliter peragendum, ita quod ſi homicida repetiatur in civitate Leodienſi, vel banna illius

Digitized by Google

illius leucali & ibi apprehendatur, antequam legitimam probationem de Innocentia, & inculpata tutela docuerit, debeat mori, ſeu decapitari, etiamſi poſt capturam paratus eſſe docere de defenſione inculpatæ tutelæ. De qua ſtatutaria pœna cognoſcit regimentum civitatis, quod conſtat ex Conſulibus, ſexaginta quatuor iuratis, & quatuordecim ſcabinis coram quibus homicida ſeſe purgare debet. De ordinaria verò pœna, ordinarii homicidæ, ſunt Scabini inter laicos, officialis inter clericos.

Certè, dicendum eſt homicidam hoc in caſu teneri ad prædictam pœnam extraordinariam, videlicet voiagium tranſmarinum, ratio eſt, quia ſtatutũ diſponit de homicidio commiſſo in civitate Franciſia, & Banna leucali, porrò hactenus ſæpe probatum eſt, *hoc lib. q.* 103. loca exempta ſita in diœceſi, vel quod perinde eſt in civitate Franciſia & Banna leucali, dictio enim illa *in* ſolet eſſe incluſiva *Alciat. l. ſi quis dixerit ff. de verb. ſig. Tiraq. de retract. conſang.* § 1. *glo.* 11. *n.* 74. Proindè, non refragatur argumentum à loco exempto, ad locum extra territorium, illi enim hactenus aliquoties reſpondimus, *d q.* 103. Similiter quoque nec argumentum à perſona ad locum de quo Præſes *in locis loco à perſona ad locum.* Non enim ſequitur, exemptus committens homicidium in diœceſi non punitur pœna hac extraordinaria, ergo neque ſubditus committens homicidium in loco exempto, obſtat enim diverſitas rationis, quo caſu argumentatio hæc non ſubſiſtit, ut hæc & alia ſi opere prætium eſſet fuſius ex doctoribus poſſent comprobari, latè Alciat, *& DD. l. vivum ff. ſi certum petatur.* 7

QVAESTIO CXI.

Iudices exemptorum quales habeant cenſuras, animadverſiones, executiones.

SUMMARIUM.

1. *Iuriſdictio non præſumitur.*
2. *Qualiter probatur tam ordinaria quam delegata.*
3. *Decanus & capitulum iuriſdictionem prætendens ordinariam in collegijs eam probare debet.*
4. *Delegata iuriſdictio etiam probanda.*
5. *Cenſura varia uſurpantur, & quid ſint.*
6. *Pœna aliæ corporales aliæ ſpirituales.*
7. *Cenſuræ differunt ab animadverſione, diſtrictione, ſeveritate, diſciplina, pœna Canonica.*
8. *Iuriſdictioni competunt quædam cenſuræ.*
9. *An autem ius pœnæ vel multæ indicendæ.*
10. *Vno commiſſo omnia commiſſa cenſentur ſine quibus commiſſio expediri non poteſt.*
11. *Iuriſdictio competens ſine cenſuris non ideo eſt inutilis.*
12. *Iudices inferiores non habent ius incarcerandi.*
13. *Incarceratio eſt meri imperij.*

 14. *Niſi*

Digitized by Google

Et hæc quæſtio pugnantes habet ſententias, uti videre eſt apud Philippum Francum *in cap.2.ſtatuto, num.14. de conſtit. in 6.* & latius apud Petrum de Ancharano, *cap. poſtulaſti numer. 26. 44. & ſequen. de foro compet.* Barth. Baldum & alios doctores *in l 2. C. de ſumma trinitate.*

Pro parte negante, adfertur primò, quod ſubditi de delictis extra territorium
1 commiſſis non tenentur coram ſuo ordinario reſpondere *cap. ut animarum §.1. de conſtit. in 6. Anchar. d. cap. poſtulaſti num. 26.* diſpoſitio enim ſtatuaria extra territorium ſtatuentium non extenditur *DD. d. l. 1.*

Secundò, ſtatutum diſponens ſuper argumento vel diminutione pœnæ quoad delictum de iure communi prohibitum, videtur tantum diſponere ſuper qualitate, quæ facilius mutatur quam ſubſtantia delicti *l. in delictis § ſi decreta ff de noxalibus.* Sed cum diſponit de ſubjecto delicti, hoc eſt ut ſit delictum, id quod jure communi pro delicto non habetur, videtur diſponere de ſubſtantia delicti, quod extra territorium non porrigitur *Petr. de Anchar. d. n. 16.*

2 Tertiò, ſententia excommunicationis non ligat ſubditum extra diœceſim delinquentem *tex. cap. 2. §. ſtatuto de conſtit. in 6. Ioan. Andr. & DD. ibid* extra enim territorium jus dicenti impune non paretur *d. c. 2. §. extra.*

At verò pro affirmante ſententia, ſtant etiam, ut aiunt, amentatæ haſtæ.

3 Prima, civis extra civitatem ſeu territorium delinquens, punitur pœna ſtatuti, *l. fin. ff. de decret. abord. fac. l. mercatores C. de commercijs.*

Secunda, loca exempta dicuntur eſſe in diœceſi, imò de diœceſi ut præcedente
4 quæſtione diximus, proinde ſubditus in loco exempto delinquens, ſtatutis ordinarij ſui ligari debet *Anchar. d. c. poſtulaſti n. 44.* æquiparatio enim loci exempti & extranei hoc in caſu non procedit. Tertiò, Eccleſia non eſt de territorio judicis laici *Franc. d. §. ſtatuto, n. 14.* & tamen laicus in Eccleſia delinquens punitur per iudicem ſæcularem
5 *l. ſi quis in hoc genus C. de Epiſcop. & Clericis Franc. dict. n. 14. Auth. ſi quis C. de adulter. Barthol. d. l. 1. num. 47. verſ. præterea ſi aliquis*

6 Quartò, ſententia excommunicat particularis ferri poteſt contra abſentem in alieno territorio exiſtentem *Franc. d. c. ſtatuto, n. 12. c. cum ſit de appel, ubi DD. c. à nobis de ſent. excom.* longè magis adverſus ſubditum in loco exempto exiſtentem, ſunt enim loca exempta in diœceſi conſtituta *c. grave ubi DD. de offic. ord.*

Quid autem in hoc opinionum conflictu dicendum ſit, dilucide diſtinxit Bartholus *d. l. 1, n. 48. C. de ſumma trini.*

Ex cuius teoria decidi poterit quæſtio, quæ uſu venire poteſt in homicidio commiſſo per ſubditum ordinarii in loco exempto, nũ ultra pœnã ordinariam legis Corneliæ de Sicariis, teneatur ad extraordinariam illam & ſtatuariam, quæ eſt in civitate Leodienſi, & banna illius Leucali, videlicet vojagium tranſmarinum corporaliter peragendum, ita quod ſi homicida reperiatur in civitate Leodienſi; vel banna illius

Digitized by Google

illius leucali & ibi apprehendatur, antequam legitimam probationem de Innocentia, & inculpata tutela docuerit, debeat mori, ſeu decapitari, etiamſi poſt capturam paratus eſſe docere de defenſione inculpatæ tutelæ. De qua ſtatutaria pœna cognoſcit regimentum civitatis, quod conſtat ex Conſulibus, ſexaginta quatuor iuratis, & quatuordecim ſcabinis coram quibus homicida ſeſe purgare debet. De ordinaria verò pœna, ordinarii homicidæ, ſunt Scabini inter laicos, officialis inter clericos.

Certè, dicendum eſt homicidam hoc in caſu teneri ad prædictam pœnam extraordinariam, videlicet voiagium tranſmarinum, ratio eſt, quia ſtatutũ diſponit de homicidio commiſſo in civitate Franciſia, & Banna leucali, porrò hactenus ſæpe probatum eſt, *hoc lib. q.* 103. loca exempta ſita in diœceſi, vel quod perinde eſt in civitate Franciſia & Banna leucali, dictio enim illa *in* ſolet eſſe incluſiva *Alciat. l. ſi quis dixerit ff. de verb. ſig. Tiraq. de retract. conſang.* § 1. *glo.* 11. *n.* 74. Proindè, non refragatur argumentum à loco exempto, ad locum extra territorium, illi enim hactenus aliquoties reſpondimus, *d q.* 103. Similiter quoque nec argumentum à perſona ad locum de quo Præſes *in locis loco à perſona ad locum.* Non enim ſequitur, exemptus committens homicidium in diœceſi non punitur pœna hac extraordinaria, ergo neque ſubditus committens homicidium in loco exempto, obſtat enim diverſitas rationis, quo caſu argumentatio hæc non ſubſiſtit, ut hæc & alia ſi opere pretium eſſet fuſius ex doctoribus poſſent comprobari, latè Alciat, *& DD. l. vivum ff. ſi certum petatur.* 7

QVAESTIO CXI.

Iudices exemptorum quales habeant cenſuras, animadverſiones, executiones.

SUMMARIUM.

1. *Iuriſdictio non præſumitur.*
2. *Qualiter probatur tam ordinaria quam delegata.*
3. *Decanus & capitulum iuriſdictionem prætendens ordinariam in collegijs eam probare debet.*
4. *Delegata iuriſdictio etiam probanda.*
5. *Cenſura varia uſurpantur, & quid ſint.*
6. *Pœnæ aliæ corporales aliæ ſpirituales.*
7. *Cenſuræ differunt ab animadverſione, diſtrictione, ſeveritate, diſciplina, pœna Canonica.*
8. *Iuriſdictioni competunt quadam cenſura.*
9. *An autem ius pœnæ vel multa indicenda.*
10. *Vno commiſſo omnia commiſſa cenſentur ſine quibus commiſſio expediri non poteſt.*
11. *Iuriſdictio competens ſine cenſuris non ideo eſt inutilis.*
12. *Iudices inferiores non habent ius incarcerandi.*
13. *Incarceratio eſt meri imperij.*

14. *Niſi*

Et hæc quæſtio pugnantes habet ſententias, uti videre eſt apud Philippum Francum *in cap. 2. ſtatuto, num. 14. de conſtit. in 6.* & latius apud Petrum de Ancharano, *cap. poſtulaſti numer. 26. 44. & ſequen. de foro compet.* Barth. Baldum & alios doctores *in l. 2. C. de ſumma trinitate.*

Pro parte negante, adfertur primò, quod ſubditi de delictis extra territorium
1 commiſſis non tenentur coram ſuo ordinario reſpondere *cap. ut animarum §. 1. de conſtit. in 6. Anchar. d. cap. poſtulaſti num. 26.* diſpoſitio enim ſtatuaria extra territorium ſtatuentium non extenditur *DD. d. l. 1.*

Secundò, ſtatutum diſponens ſuper argumento vel diminutione pœnæ quoad delictum de iure communi prohibitum, videtur tantum diſponere ſuper qualitate, quæ facilius mutatur quam ſubſtantia delicti *l. in delictis §. ſi decreta ff. de noxalibus.* Sed cum diſponit de ſubjecto delicti, hoc eſt ut ſit delictum, id quod jure communi pro delicto non habetur, videtur diſponere de ſubſtantia delicti, quod extra territorium non porrigitur *Petr. de Anchar. d. n. 16.*

2 Tertiò, ſententia excommunicationis non ligat ſubditum extra diœceſim delinquentem *tex. cap. 2. §. ſtatuto de conſtit. in 6. Ioan. Andr. & DD. ibid.* extra enim territorium jus dicenti impune non paretur *d. c. 2. §. extra.*

At verò pro affirmante ſententia, ſtant etiam, ut aiunt, amentatæ haſtæ.

3 Prima, civis extra civitatem ſeu territorium delinquens, punitur pœna ſtatuti, *l. fin. ff. de decret. ab ord. fac. l. mercatores C. de commerciis.*

Secunda, loca exempta dicuntur eſſe in diœceſi, imò de diœceſi ut præcedente
4 quæſtione diximus, proinde ſubditus in loco exempto delinquens, ſtatutis ordinarij ſui ligari debet *Anchar. d. c. poſtulaſti n. 44.* æquiparatio enim loci exempti & extranei hoc in caſu non procedit. Tertiò, Eccleſia non eſt de territorio judicis laici *Franc. d. §. ſtatuto, n. 14.* & tamen laicus in Eccleſia delinquens punitur per iudicem ſæcularem
5 *l. ſi quis in hoc genus C. de Epiſcop. & Clericis Franc. dict. n. 14. Auth. ſi quis C. de adulter. Barthol. d. l. 1. num. 47. verſ. prætereà ſi aliquis*

6 Quartò, ſententia excommunicat particularis ferri poteſt contra abſentem in alieno territorio exiſtentem *Franc. d. c. ſtatuto, n. 12. c. cum ſit de appel. ubi DD. c. à nobis de ſent. excom.* longè magis adverſus ſubditum in loco exempto exiſtentem, ſunt enim loca exempta in diœceſi conſtituta *c. grave ubi DD. de offic. ord.*

Quid autem in hoc opinionum conflictu dicendum ſit, dilucide diſtinxit Bartholus *d. l. 1. n. 48. C. de ſumma trini.*

Ex cuius teoria decidi poterit quæſtio, quæ uſu venire poteſt in homicidio commiſſo per ſubditum ordinarii in loco exempto, nũ ultra pœnã ordinariam legis Corneliæ de Sicariis, teneatur ad extraordinariam illam & ſtatuariam, quæ eſt in civitate Leodienſi, & banna illius Leucali, videlicet vojagium tranſmarinum corporaliter peragendum, ita quod ſi homicida reperiatur in civitate Leodienſi, vel banna illius

illius leucali & ibi apprehendatur, antequam legitimam probationem de Innocentia,& inculpata tutela docuerit,debeat mori,ſeu decapitari , etiamſi poſt capturam paratus eſſe docere de defenſione inculpatæ tutelæ. De qua ſtatutaria pœna cognoſcit regimentum civitatis,quod conſtat ex Conſulibus , ſexaginta quatuor iuratis,& quatuordecim ſcabinis coram quibus homicida ſeſe purgare debet. De ordinaria verò pœna,ordinarii homicidæ,ſunt Scabini inter laicos,officialis inter clericos.

Certè,dicendum eſt homicidam hoc in caſu teneri ad prædictam pœnam extraordinariam,videlicet voiagium tranſmarinum,ratio eſt,quia ſtatutũ diſponit de homicidio commiſſo in civitate Franciſia,& Banna leucali,porrò hactenus ſæpe probatum eſt,*hoc lib.q.*103.loca exempta ſita in diœceſi , vel quod perinde eſt in civitate Franciſia & Banna leucali,dictio enim illa *in* ſolet eſſe incluſiva *Alciat.l.ſi quis dixerit ff.de verb.ſig.Tiraq.de retract.conſang.*§ 1.*glo.*11.*n.*74. Proindè, non refragatur argumentum à loco exempto,ad locum extra territorium, illi enim hactenus aliquoties reſpondimus,*d q.*103. Similiter quoque nec argumentum à perſona ad locum de quo Præſes *in locis loco à perſona ad locum*.Non enim ſequitur,exemptus committens homicidium in diœceſi non punitur pœna hac extraordinaria, ergo neque ſubditus committens homicidium in loco exempto,obſtat enim diverſitas rationis, quo caſu argumentatio hæc non ſubſiſtit,ut hæc & alia ſi opere prætium eſſet fuſius ex doctoribus poſſent comprobari,latè Alciat,& *DD.l.vivum ff.ſi certum petatur.* 7

QVAESTIO CXI.

Iudices exemptorum quales habeant cenſuras,animadverſiones, executiones.

SUMMARIUM.

1. *Iuriſdictio non præſumitur.*
2. *Qualiter probatur tam ordinaria quam delegata.*
3. *Decanus & capitulum iuriſdictionem prætendens ordinariam in collegijs eam probare debet.*
4. *Delegata iuriſdictio etiam probanda.*
5. *Cenſuræ variæ uſurpantur, & quid ſint.*
6. *Pœnæ aliæ corporales aliæ ſpirituales.*
7. *Cenſuræ differunt ab animadverſione, diſtrictione,ſeveritate,diſciplina, pœna Canonica.*
8. *Iuriſdictioni competunt quædam cenſuræ.*
9. *An autem ius pœnæ vel multæ indicendæ.*
10. *Vno commiſſo omnia commiſſa cenſentur ſine quibus commiſſio expediri non poteſt.*
11. *Iuriſdictio competens ſine cenſuris non ideo eſt inutilis.*
12. *Iudices inferiores non habent ius incarcerandi.*
13. *Incarceratio eſt meri imperij.*

 14. *Niſi*

illius leucali & ibi apprehendatur, antequam legitimam probationem de Innocentia, & inculpata tutela docuerit, debeat mori, ſeu decapitari, etiamſi poſt capturam paratus eſſe docere de defenſione inculpatæ tutelæ. De qua ſtatutaria pœna cognoſcit regimentum civitatis, quod conſtat ex Conſulibus, ſexaginta quatuor iuratis, & quatuordecim ſcabinis coram quibus homicida ſeſe purgare debet. De ordinaria verò pœna, ordinarii homicidæ, ſunt Scabini inter laicos, officialis inter clericos.

Certè, dicendum eſt homicidam hoc in caſu teneri ad prædictam pœnam extra- 7
ordinariam, videlicet voiagium tranſmarinum, ratio eſt, quia ſtatutũ diſponit de homicidio commiſſo in civitate Franciſia, & Banna leucali, porrò hactenus ſæpe probatum eſt, *hoc lib. q.* 103. loca exempta ſita in diœceſi, vel quod perinde eſt in civitate Franciſia & Banna leucali, dictio enim illa *in* ſolet eſſe incluſiva *Alciat. l. ſi quis dixerit ff. de verb. ſig. Tiraq. de retract. conſang.* § 1. *glo.* 11. *n.* 74. Proindè, non refragatur argumentum à loco exempto, ad locum extra territorium, illi enim hactenus aliquoties reſpondimus, *d q.* 103. Similiter quoque nec argumentum à perſona ad locum de quo Præſes *in locis loco à perſona ad locum.* Non enim ſequitur, exemptus committens homicidium in diœceſi non punitur pœna hàc extraordinaria, ergo neque ſubditus committens homicidium in loco exempto, obſtat enim diverſitas rationis, quo caſu argumentatio hæc non ſubſiſtit, ut hæc & alia ſi opere prætium eſſet fuſius ex doctoribus poſſent comprobari, latè Alciat, *& DD. l. vivum ff. ſi certum petatur.*

QVAESTIO CXI.

Iudices exemptorum quales habeant cenſuras, animadverſiones, executiones.

SUMMARIUM.

1. *Iuriſdictio non præſumitur.*
2. *Qualiter probatur tam ordinaria quam delegata.*
3. *Decanus & capitulum iuriſdictionem prætendens ordinariam in collegijs eam probare debet.*
4. *Delegata iuriſdictio etiam probanda.*
5. *Cenſuræ variæ uſurpantur, & quid ſint.*
6. *Pœnæ aliæ corporales aliæ ſpirituales.*
7. *Cenſuræ differunt ab animadverſione, diſtrictione, ſeveritate, diſciplina, pœna Canonica.*
8. *Iuriſdictioni competunt quædam cenſuræ.*
9. *An autem ius pœnæ vel multæ indicendæ.*
10. *Vno commiſſo omnia commiſſa cenſentur ſine quibus commiſſio expediri non poteſt.*
11. *Iuriſdictio competens ſine cenſuris non ideo eſt inutilis.*
12. *Iudices inferiores non habent ius incarcerandi.*
13. *Incarceratio eſt meri imperij.*

Digitized by Google

14. Niſi tamen præſcriptione vel aliter acquiſiverit.
15. Epiſcopi, Legati, Papa & alij ordinarij habent merum imperium.
16. Item conſervatores.
17. An poßint ſibi creare apparitores armigeros.
18. Maiores judices an poßint militari manu, ſententias ſuas exequi.
19. Poſſunt auxilium ſæculare vel alterius invocare.
20. Inferiores non poſſunt invocare brachiũ ſæculare, niſi prius requiſito auxilio ordi.
22. Maiores iudices an poßint mittere in poſſeßionem.
23. Inferiores iudices non habent ius ſiſten di ſeu arreſtandi.
24. Epiſcopi non poſſunt ſaiſire bona quæ territorium reſpiciunt.
25. Delegati inferiorum ſententias ſuas non exequuntur,
26. Simplicem habens cognitionem non poteſt decidere neque exequi.
27. Ordinarij poſſunt ſtatuere & ſancire ſub pœnis pecuniarijs.
28. Decani de conſuetudine habent iuriſd.
29 Capitula quam habeant iuriſd.
30 Abbates qualem habeant iuriſdictionem.
31. Quid ſi Abbas ſit negligens.
32. Abbates non habent territorium.
Non puniunt ſubditum ordinarij in monaſterio delinquentem.

1 IN foro frequens eſt, & per quam obvia hæc quæſtio, quam ne illotis, ut aiunt pedibus ingrediar. Præmittendum 1. juriſdictionem non præſumi, ſed probandam eſſe *late Maſc. de probationib vol. 2. concl. 946. 948. & 1054.* iudex enim nullus præſumi poteſt *Bald, l. 2. col. 12. verſ ſed hic. objicitur C. de ſervit. & aqua*, quia juriſdict. eſt qualitas ſeu accidens, quod naturaliter non ineſt, ideoque neceſſe eſt ut probetur *glo. & DD. c. ſi forte de elect in 6 Abb c. poſtquam, n. 7. de elect. Vantius de nullit. ſent. tit. de nullit. ſent, ex def. iuriſd. ord. n. 12.* Extenditur ut iuriſdictio etiam ordinaria veniat 2 probanda *Maſcard. d. concl. 946.* eaque probatio multipliciter fieri poteſt. In primis per ſcripturam ſeu literas patentes *Van. d. n. 12. Bald. l prohibitum C. de iure fiſci li. 11. add. ſupra li. 1. q. 7.* quæ tamen neceſſariæ non ſunt quando quis ſe pro ordinario gerit, & pro tali reputetur, tunc enim literis opus non eſt *Maſcard. d, concl. 946. n. 14. & 15 Vant. tit. quibus mod. ſent nullæ repar. n. 21.* nam & cum iuriſdictio judicis eſt patens & notoria non eſt aliter probanda *Vant. d. loco Bald. l. ſi quis per calumniam col. ult. verſ. deinde quæro legatus C. d. Epiſc. & clericis.* Signanter lite conteſtata, aut iudicio prorogato, qui enim perſonam tanquam talem approbavit, non poteſt poſtea, niſi legitimis probationibus, quibus ea propter prægravatur eandem improbare *Maſc. d. concl. 9:6. n. 29. Vant de nullit. ex def. iuriſd. ordin. 23. & qualiter ſent. poßint reparari n. 36.* Rurſus probatur per conceſſionem ab habente poteſtatem. *Maſc. d. concl. 1054. n. 1. & ſeqq. l. 1. ubi DD ff. de offic. eius cui mand. eſt iuriſdictio.* Præterea, conſuetudine, præſcriptione *c. cum contingat ubi DD. de foro comp. & c. auditis de præſcript. Maſc. d. loco n. 14.* quæ probari etiam poteſt per teſtes ſingulares, *Maſc. late d. concl. 948.* non tamen, ſi in actibus ejuſdem ſpeciei juriſdictionis non conveniant, ut conjungi

jungi poſſint *Maſcard.d.conc.94?.numer.3.& ſeqq.& concl.*1054. *numer.18.& 20.*
Fel.c.licet cauſam not.7.de probat.late Balbus de præſcript.2.part. 1. partis principalis q.
2.n.37. quod iterum limitatur, niſi alius in quaſi poſſeſſione juriſdictionis exiſtat *Balb.*
d.q.2.n.27.Maſcard.d.q.1054.n.21. Denique, juriſdictio probatur per conceſſionem
officij, cui juriſdictio ordinaria eſt annexa *Maſcard.d.concl.*1054.*n 9.* ut eſt officia-
lis, aut vicarius Epiſcopi in ſpiritualibus *dixi l.1.q 1.n 9.& 10.* Duces, Marchiones,
Comites in temporalibus *Maſcard.d concl.*1054.*n.9.* Similibus modis probari po-
teſt juriſdictio quaſi ordinaria, quam prælati exemptorum ſolent ſibi in exemptos
vindicare, de qua ante hac quædam tradidimus *lib.4.q.*20. Proinde Decani, aut Ca- 3
pitula, ſi juriſdictionem quaſi ordinariam prætendant in collegas, ſeu ſingulos de ca-
pit. in caſibus à jure communi non conceſſis, de quibus ſupra dixi *li.2.c.47.* eſt quod
legitimo modo id comprobent. Sic & in alijs particularibus juriſdictionem aliquam
prætendentibus reſpondendum eſt, quamvis quæſtio ſit, num privato poſſit Juriſ-
dictio competere, cuius ſolutio compendij gratia petenda eſt ab Abbate *d.c.cum con-*
tingat. Poſtremò, & juriſdictio delegata probanda eſt *Innoc.cap.venerabili n.5.de cen-*
ſibus Fel.c.cum in iure de off del. quare ſi à delegato petatur, ut de mandata ſibi juriſ- 4
dictione doceat, eoque poſtpoſito ad ulteriora procedat totum id quod ab eo geri-
tur eſt ipſo iure nullum, *Innoc.& Fel.d.loco Bald l.ea quidem col.4.n 14.C.de accuſat.*
& in l 1.in fin.C.qui & adverſus quos Fel.d.c.cum in iure num.10.in fine.

Longe magis ſi alicui negetur, juriſdictionem delegatam competere *Innoc. Bald.*
Fel.ibidem Maſcard.d.Concl 946.n.7. quod in ordinaria juriſdictione ſecus eſt. Sola
enim negatio ordinariam juriſdictionem dubiam non facit, antequam exemptio le-
gitime ſit probata *Rot.dec 6 de excep in novis.Maſcard.d.concl.946 n 7.15.* & ita con-
ciliandus Baldus *c.1.§.ult.in fin.ſi inter dom & Vaſall.de inveſt.lis oriat.* & Bertachinus
de Epiſc.7.part.li.4 q.8. dicentes geſta per vicarium non valere, niſi de ejus manda-
to conſtet, uti in delegato.

Præmittendum 2. Antiquitus Cenſuræ nomen variè fuiſſe uſurpatum, uti examuſ- 5
ſim deſcribit Ioan. de Lignano *tract.de cenſu.Eccleſ.in pri.n.2.9.& ſeq.* quo ad hujus
quæſtionis materiam, cenſura deſumitur à verbo cenſeo, quod eſt iudico, ſtatuo, de-
cerno *l.cenſere ff.de verb ſig.ubi Alciat l ſenatus cenſuit.ff.de pet.hæred.* Proindè, cenſu-
ra Eccleſiaſtica, quia nomen conplexum eſt, neque diffiniri neque ethimologiſari
poteſt, ſed deſcribi tantum uti inquit Ariſtoteles *li.2.Topicorum* non tanta tamen po-
lilogia qua Navarrus in Manuali *c.27.n.1.* Sed magis geneticè & conciſè ut ſit ad in-
ſtar cenſoriæ virgulæ Romanorum de qua late *Bodinus de Rep li.6.c.1.* & alijs civilis
doctrinæ ſcriptores, item Eraſmus in Chiliadibus, quædam animadverſio ſeu cor-
rectio Eccleſiaſtica potiſſimum conſiſtens in duplici ſpecie pœnarum corporalium, 6
& Spiritualium *Io.de Lignano dicto loco nu.6.& 7.* Corporales pœnæ ad inſtar pœ-
narum juris civilis corpus affligunt, quod enim v.g. apud civilis ſcientiæ profeſſores

erat

Digitized by Google

erat damnatio in metallum, id apud Canoniſtas eſt damnatio ad perpetuos carceres *c. pen § de hareticis* in ſervitutem redacti *cap. eos, diſt. 32.* traditio ſæculari curiæ *cap. ſtatuimus 25. q. 1.* venditio, *c quidam clerici diſt. 8.* Relegationi verò, ſucceſſit detruſio in monaſterium *c. Epiſcop. autem diſt. 50. c. Rom. d. 18.* alijſque pœnis civilibus, aliæ Canonicæ pœnæ per analogiam ſucceſſerunt, uti ex ſcemate anteſcripto plenius videre eſt, quas etiam Io. de Lignano deſcribit ſuccinctius, ſpirituales vero pœnæ ſpiritum, animamque magis concernunt *Abb. c. Nuntius, n. 1. de decimis* ex quarum ſpecie ſunt cenſuræ quæ triplices eſſe recenſentur *c. quaren. ubi Abb. de verborum ſignif. c. cum Cle-*
7 *rici ubi Abb. nu. 4. de pactis* ſcilicet excommunicatio, ſuſpenſio, interdictum. Præmittendum 3. cenſuras ſpecialibus loquendo differre, & animadverſione Eccleſiaſtica, diſtrictione Canonica, ſeveritate, diſciplina, pœna Canonica, etenim cenſura propriè loquendo reſpicit ſpirituales pœnas *Abb d. cap. Nuntius*, ut ſunt excommunicatio, ſuſpenſio, interdictum, *d. cap. quarenti.* At vero, nomine animadverſionis, ſeveritatis, diſtrictionis Eccleſiaſticæ, venit alia pœna extrinſeca ſecundum delicti qualitatem *Abb. d cap. cum clerici numer. 4. de pactis, & in d. c. Nuntius, n. 2. de decimis* licet quandoque inter ſe ſimboliſent & deſtrictio Eccleſiaſtica pro cenſuris excommunicationis, ſuſpenſionis, interdictiſque uſurpetur *Abb. c. pro illorum n. 2. in fine de prabendis & in cap. 1. nu. 14 de iure iurando.* Appellatione verò Eccleſiaſticæ diſciplinæ venit ſententia, cenſuræ, ut eſt excommunicatio, ſuſpenſio, interdictum *Abb. c. 1. nu. 1. verſ. nota 2. de pactis.*

8 Denique, appellatione pœnæ Canonicæ venit pœna depoſitionis cum nota infamiæ *Abb. cap. 2. nu. fin. in fine, ne prelati vices ſuas.* Hiſce ita præmiſſis prima ſit Concluſio, Iuriſdictiones quantumvis odioſæ, ut ſunt extraordinariæ, prout legatorum *de quibus antea lib 1. qu. 4. & li. 2. q. 2. n. 20 & 21.* certas quaſdam habent cenſuras, *Abb. c. licet nu. 3. de pœnis*, ſeveritates, ſeu animadverſiones Eccleſiaſticas, quibus refractarios ſuæ juriſdict. poſſint coercere *Abb. & Fel. c. præterea de offic. delegati.* eleganterque Longovallius, modos tuendæ ſuæ juriſdictionis enucleat *Rep. l. Imperium par. 3. §. venio ad mixti fol. 37. ff. de iuriſd. om. iud.* Dixi autem ſeveritates vel animadverſiones Canonicas, quia animadverſio ſive ſeveritas alterius eſt ſpeciei quam cenſura, cenſura enim comprehendit tantum uti genus ſubalternum excommunicationem, interdictum, & ſuſpenſionem *tex cap quarenti de verb ſig. Abb. d. cap. praterea num. 2. in fine.* At verò, animadverſio Canonica ſeu ſeveritas Eccleſiaſtica uti generalior, comprehendit præter cenſuras jus mulctandi, puniendi, aliquo extraordinarie *Abb d, numer, 2.*

9 Ideòque fit, ut qui juriſdictionem habet, poſſit non tantum diras illas cenſurarum pro re nata fulminare, ſed & contumaces punire, & ſeveritatem Canonicam exercere, mulctando extraordinarieque puniendo *Abbas c. de cauſis, n. 3. & 12. & ibid. Fel. n. 9. de officio deleg. Longovallius d. l. imperium par. 3. §. ſupereſt fol. 50. verſ. adde de offic. deleg. DD. l. 1. ff. ſi quis ius dicenti non obtemperavit.*

Dixi

Digitized by Google

Dixi,ut qui iuriſdictionem habet, etenim ut cenſuræ exerceri ab aliquo poſſint, requiritur,ut exercens Juriſdictionem habeat,ſeu ut ſit Iudex *c. præterea verb. Iudex appell.ubi Anch.n.1.& c.penult.de ſent.excom.*deinde,ut ſit Eccleſiaſtica iuriſdictio *c. bene quidem diſt.96.*denique poteſtas exercendi cenſuras *c.ſi de exceſſ. Prælat ca.præ-ſenti de ſent.ex omni in 6. Anch.d.n.1.Nav.in Man.c.26.n.1.*Unica itaq; ſit concluſ.hu- 10
ius primæ ratio,quod uno commiſſo omnia commiſſa cenſeantur,ſine quibus commiſſio exerceri non poteſt,*l.fin.ff.de iuriſd om.iud.late Longovall. Rep. l.Imperium ff. de iuriſd.om.iud.*quam teoriam,*Fel.d.cap.præterea n.4.de offic.del.* ſubtiliter variéque ampliat & reſtringit. Concluſio autem hæc prima cum mica talis intelligenda eſt, niſi conceſſione,præſcriptione,privilegio,vel aliter,ejuſmodi cenſuræ, vel coerciones iuriſdictioni legitimæ ſint ademptæ , vel alitercumque Juriſdictio coarctata, *Abb.d.c cum contingat n.15.in fin.Apoſt.ad Fel.c.ſane n.2.verb. execut.de offic. deleg. Abb.c.dilecto n.1.de offic.Archid.* Juriſdictio enim poteſt alicui etiam ſine coercione competere,*Abb.d n.15.*

11 Neq; ideo vana erit,aut infructuoſa talis modi iuriſdictio,quod in venere videtur legislator *d.l.fin.*pro coercione enim recurſus haberi poterit ad ordinarium *Abb.d. c,cum contingat n.15.in fi.*Quid porrò dicendum ſit,ſi juriſdictio demandata ſit cum diſtrictione canonica,aut diſciplina Canonica,uti pœna canonica,hactenus in principio hujus quæſtionis dictum eſt. Dubitare autem quiſpiam poterit uſq; ad quam ſummam ſit modus mulctæ ſtatuendus, Diſtingui ſolet inter inferiores iudices & majores,majores dico,eos qui ordinarij ſunt,veluti,Epiſcopi,aut Legati, Papæ, vel Principis,*Abb.c.quod ſedem n.7.in fin.de off.ord.*minores verò,ſeu inferiores, qui ſunt ſubdelegati,ſeu delegati,delegati *Abb. d.c.de cauſis n.13.* Itaque inferiores illi in modo mulctæ excedere non poſſunt ſex aureos,*Abb.d. c. de cauſis n.13.* majores verò poſſunt excedere & arbitrari mulctam ſecundum quantitatem , ſeu cauſæ qualitatem. *Abb.d.n.13.*ita tamen ne ſe avaritiæ æruſcationiſque ſuſpectos reddant *c.licet 1.n.249. de pœnis.*Proinde judices in indicenda mulcta ; ſtateram illam divinam Innoc. IV. Pontif,*in c.1.de ſent.& de re judic.in 6.* aſſumant,& æquo libramine perpēdant qualitatem perſonarum,cauſæ naturā,& culpæ *l.quid ergo § pœna gravior ff.de his qui not. infam.c.notandum 2.q.3 & eleg.Petr.de Anch.c.de cauſis verſ.5.nota ee off. deleg.* ne in Scopulos illos diſputationum ſeſe & litigatores injiciant. Num exceſſus in modo mulctæ totam mulctam vitiet,vide *Apoſt ad Abb.d.c.de cauſis n. 12.* cujus deciſio vix poſſet ſine cadmea quod ajunt victoria reportari.

Secunda Concl. Judices inferiores in quorum categoria ſunt delegati,non habēt 12
incarcerandi poteſtatē, *latè Farinaceus in pract. crim.l.1.tit.4.q.27 n.6.& 7.Caſtr.l.ſi proponas C.de bonis autor.iud.poſſid.Boer.dec.215.*incarceratio n. eſt meri Imperij.quæ judicibus inferioribus,aut delegatis ſolam juriſdictionem habentibus non competit, 13
*gl.l.conſentaneum & ibi Bald.col.3.verſ.quæro nunquid de leg.C. quomodo & quando iudex & latè Farina.d.n.7.VVeſemb.in paral.ff.tit.ſi quis ius dicenti nō obtemp.n.2.*Quod

 decla-

declarandum eſt primò, niſi captura fiat, non ut de cauſa cognoſcatur, ſed ut captus
ad Judicem cõpetentem remittatur; nam eo fine minoribus magiſtratibus captura
competeret *Farina d qu.27.n.5.* Declarandum ſecundò, quando carceratio fit ad
pœnam, tunc enim eſt meri imperij; Secus quando ad cuſtodiam, nam tum etiam
pedaneis judicibus eſt permiſſa, *Bald.d.l.Imp.col.3 ff.de iuriſd om.iud Bert. tr de E-
piſcopo l 4 p.3.n.3.* Declarandum 3. niſi inferiores illi iudices privilegio, conſuetudi-
14 ne, aut præſcriptione, eiuſmodi ius acquiſiverint, uti hac & quæſtione præcedente
dictum eſt, & fuſius videre eſt apud Franciſc Balb. *tract de præſcr. in 1.p.5.partis q.11.
& Abb d.cum contingat n.15.de foro comp.& in c.2.n.4.ne prælati vices ſuas Maſcard,
de prob vol.2.concl.1054 num.14.Cardin.Clem.fin.§ ut illud n 14.fin.de ſent.& re iudic.*
Declarandum quoque 4. niſi ejuſmodi facultas ab habente poteſtatem eis fit dele-
gata, vel ſubdelegata. Licet enim civili iure, quæ meri erant Imperij, delegari non
poterant *DD.l imperium ff.de iuriſd.om.iudic.* Iure tamen Canonico quin delegari
poſſint, dubium non eſt. *Fel.c.quod ſedem de off.ord.ubi & DD.* iſto enim iure quicquid
eſt cognoſcibile, & delegabile, *Fel.d.c.ſig.in pr de off.deleg.* quicquid de reſervatis
Principi ſenſerit Felin. *in c.quod ſedem n.2.de off.ord.* eſſet id enim principibus, qui
ſunt exleges legem dicere *latè Longovall d.l.imperiũ par.3.verſ.4.erit reſtrictio fol.34.*
Signanter etiam cum à principe aut eo qui principis vice fungitur delegantur. *Abb.
d.c.quod ſedem n.7.verſ.princeps autem DD l Imperium.ff.de iuriſd.om. iudic. Maſc.d.
concl.1054 n 4.* Tertia concl Epiſcopi, Legati Papæ, & alij ordinariam juriſdictionẽ
15 habentes, habent merum Imperium & proinde cenſuras, & jus incarcerandi, *Abb.d.
c.quod ſedem n.7.verſ.in Eccleſ.Abb.ca.cum ab Eccleſiarum, n 4.de off.ord. Card.d.Clem.
16 fin.§.ut illud n.4.* Idem dicendum de Conſervatoribus, ſunt enim de majoribus iudi-
cibus, & à Papa, ſeu Principibus, juriſd. habentibus delegati, & juriſd. univerſalẽ &
quaſi ordinariam habentes, *Nav.conſ.de off.deleg.Abb.d.c.de cauſis n.13.de off.deleg.&
d.c.quod ſedem nu.7.& latè notavi ſupra l.1.q.39.* Quæ tamen Concl. Io. Longovallio
Rep l.Imperium par.4.§ ſequitur 3.fol.85 de juriſd.om.iud. indiſtincte non placuit. Is
enim non aliter concedit Epiſcopis & alijs Eccleſiaſticis optimatibus jus clericos ſu-
os præhendendi, ſeu incarcerandi, quam ſi eos pro tribulationibus ſuis, & in ipſo ju-
17 diciorum loco deprehenderint, Cùm, inquit, ii territorium non habeant. Sed inci-
denter quærit quiſpiam, quomodo eiuſce ſpeciei iudices iuriſd. ſuam ſartam tectam
conſervabunt, cum apparitores, ſeu homines armatos non habeant, nec Epiſcopi ha-
bere poſſint, prout nec alii iudices, qui gladium temporalemve iuriſd. non habent, uti
contra Bald. *in l.nam ſalutem §.fui ff.de off præfect.vigilum* cenſuit Abb. *ca.cum non
18 ab homine n.8.de iudicijs & Fel.c.ſig.n.4.de foro com.* Reſpondetur primo quod vir-
tute ſuæ delegationis, aut iuriſd. poterunt ſibi Officiales, ſeu apparitores adſciſcere,
quorum manu & opera iuriſd. ſuam poſſint exercere, & Cenſuras ſuas & alias ſeve-
ritates Eccleſiaſticas executioni demandare, *Abb.d.c.præterea n.4 Gaill. l.1.obſ.35.n.
9.* Aut certè poterit familiam ordinarii, hoc eſt illius apparitores impetrare, *Caſtr.*

l. 2. n 5. ff de iuriſ om. iud Reſpondetur 2. Majores judices, hoc eſt, quod merum ha-
bent imperium, poſſe manuforti, id eſt manu militari mandata decretave ſua exe-
cutioni demandare, ſi vera eſt opinio Ioan. Gaufredi, ſeu Collectarij, d. c. ſignificaſti
n. 1. de off. deleg. qua de re eodem loco plenius per Felin. d. cap. ſignificaſti n. 3. aut certè 20
poterunt invocato auxilio brachij ſæcularis Collect. c. 1. n. 8. de off. deleg. & c. cum non
ab homine n 4. de iudicijs Abb & Fel. d. c. ſignificaſti, latè Andr. Gaill. lib. 1. obſ. 105. idque
etiamſi ſpecialiter id eis commiſſum non ſit, uti voluit idem Collectarius d. c. 1. n. 8.
ubi Apoſt. quod tamen à Felin. in d. c. ſignificaſti n 2. verſ. 4. in diſputationem revoca-
tur. At verò inferiores illi iudices non poſſunt brachiũ ſæculare invocare, niſi prius 21
requiſito auxilio Epiſcopi Collect. d. c 1 n. 8. & d. c. cum non ab homine. Auxilium enim
Eccleſiæ prius debet deficere, quam auxilium ſæculare poſſit implorari, Collect. ib. c.
ſane 7 q. 1. c. 2. de except. in 6. c. cum ab. Eccleſiarum ubi Innoc. de off. ord. in Archid. c. Ad-
miniſtratores 23 qu. 4. Reſpondetur 3. Maiores iudices habentes merum Imperium 22
poſſe mittere in corporalem poſſeſſionem l. iubere ff. de iuriſd. om. iud. l. nec quicquam
§. ubi decretum ff. de off. proconſulis Innoc c. tua ut lite non conteſtata Collect d. c. ſignifica-
ſti. Minores vero iudices, decernere poſſeſſionem minorẽ, ſcilicet eam, quæ fit custo-
diæ cauſa cum aliqua cauſæ cognitione l. 9. § 1. & 2. l. ſi finita ff. de damno infecto l. iube-
re cavere § 1. ff de iuriſd. om. iud. ita Innoc. d. c. tua Non tamen ſi ij Eccleſiaſtici ſint po-
terunt mittere in poſſeſſionẽ bonorũ laicorum, ſed requirere debebunt iudicem lai-
cum, ut immittat Fel d. c. ſignificaſti n. 4. Eccleſiaſtici enim iudices bona immobilia,
quæ territorium reſpiciunt ſaiſire non poſſunt, inquit Rebuffus l. pupillus. §. territori-
um ff. de ver ſignif, quod an in delegatis Papæ procedat, ſunt affirmantes Specul. de 2.
decreto §. Reſtat. n. 2. Caſtren. l. 2. n 5. ff. de iuriſ om. iud. & Negantes ſententiæ v. Collect.
& Fel d. c. ſignificaſti. Quarta Concluſio, inferiores iudices ut etiam ſunt delegati non 23
habent jus procedendi per arreſta bonorum Caſtr. l. qui iuriſ. n 6. ff. de iuriſd. om iud.
Farin in pract. crim. li. 1 tit. 4 q. 27. n. 6. & 6 Cum enim ij executionem non habeant,
ut dicetur ſtatim, etiam miſſionem non habent, Caſtr d. l. 2. n 6 & Barth. n. 2. neque
jus procedendi per arreſta & bonorum adiudicationes, quæ territorium non verò
perſonam reſpiciunt, Card. Clem fin. §. ut illud n. 4. de Re iudicata. Nam deſtructo con-
ſequenti, in quo ſtat ratio antecedentis, deſtruitur antecedens, & cum prohibetur
certum quid, videtur prohibitum omne id, per quod pervenitur ad illud. Præſes loco à
deſtructione conſequenti, ad deſtruct. antecedentis. accedit, quod arreſta & adiudicatio-
nes plurimum cum miſſionibus in poſſeſſionem bonorum ſimboliſent, Mol n. con-
ſuetud. Pariſ. tit. 2. gl. 1. verb arreſt. Peck. de iur ſiſt. c. 1. n. 5. æquiparatorum autẽ eadem
ſolet eſſe ratio, atque iuris diſpoſitio Præſes loco ab æquiparatis. Confirmatur quia ne- 24
quidem Epiſcopi temporalẽ iuriſd. non habentes ſaiſire poſſunt, vel ſequeſtrare bo-
na, quæ territorium reſpiciunt, Rebuff. l. Pupillus § territorium ff. de verb. ſignificationib.
& idem Rebuff. in glo. concordatorum tit. de nom. Reg. §. 1. verb. morib. v. Card. d. Clem. 1. §.
ut illud num. 4. Confirmatur 2. quia delegati illi inferiorum à principe, ſuas ſenten-

tias exequi non poſſunt, ex opinione Joan. Andr. & Anth. de Imola *ſi quis contra Cleric. de foro compet.* item Andr. Gail. *lib.1. obſer. 1. n. 52.* Abb. *c. ab Eccleſ. n. 4 in fin. de off. ord.* quamvis non opinione Fel. *d. c. ſignif.* nec Longovalli *d. l. imper p. 3. §. ſupereſt. verſ. 5. fol. 51.* ubi late & ſequarium. Ergo neque alij qui parem aut maiorem juriſdict. non habent, parium enim eadem eſt ratio, natura atque potentia *Præſ. in locis loco à pari.* & à pari cauſa inquit Ariſtot. *l. 3. Phiſices.* relatus à Nav. *in man. c. 3. n. 14. verſ. ex quo.* in pari ſubjecto par producitur effectus, utrum vero id procedat etiam in pignore prætorio, hoc eſt quod in contumaciam, contemptæ juriſdictionis decernitur, videri poterit apud And. Gaill. *de Arreſt. c. 11. n. 6. & 7.* Proinde juriſdictionis hæc materia, cum ſit anomala, ſemper metienda eſt à jure & tenore privilegij conſuetudinis præſcriptionis *Abb. d. c. cum contingat & c. 2. n. 4 ne Prælati vices ſuas, Gaill. d. l. 1. obſerv. 35 n. 6. & ſeq.* prout & in delegatis ab eorum commiſſione, quemadmodum ante hac ex Abb. *c. dilecto, n. 1. de offic. Archid. Felin. c. ſane n. 2. ubi Apoſt. verb. executio de off. deleg.* & alijs probavimus, materia enim hæc eſt anomala, quæ certa & indefinita regula circumſcribi non poteſt.

Quinta Concl. juriſdictio quæ intra Cancellos circumſcripta eſt, non modo non
26 exempt. non habet *Apoſt. ad Fel. d. c. ſane n. 2. Gaill. d. obſerv. 1. n. 52. Abb. d. ca. cum ab n. 4.* ſed nequidem deciſionem *Abb. d. c. dilecto n. 1.* proinde ſemper hac in materia velut ad ſcopum vis & iuriſdictionis attributæ poteſtas ſemper eſt intuenda *Abb. d. cap. cum ab. numer. 4.*

Sexta concluſio, Epiſcopalem iuriſdict. aut quaſi Epiſcopalem habentes cum ha-
27 beant merum Imperium uti dict. eſt ſupra, poſſunt ſtatuere ſub pecuniarijs pœnis *Bald. Rubr. de conſt. col. 2. ver. quæro an Epiſcopi,* Imò pœnam iuris in aliam pecuniariam pœnam convertere *gloſſ. cap. licet, de pœnis Don. cap. quoniam diſt. 18 Fel. cap. irrefragabili §. Ceterum nu. 7. de offic. ordinar.* Nam in pœnis iuris ſoli Epiſcopi diſpenſant, *gloſſ. d. cap. licet, & Felin. d. n. 7.* Imò & alij inferiores, antequam ſententiã protulerint iuxta Abb. *d. cap. licet num. 6.* Sed & quandoque poſt ſententiam, cum res ita exigit ut inopia condemnati *Abb. d. num. 6.* non vero inferiores, ij enim regula canonum vincuntur *Fel d. nu. 7* Cui autem applicanda ſit ejuſmodi pecuniaria pœna, an Epiſcopo condemnanti, an verò in piam cauſam, vel ei, cui iniuria illata eſt, non eſt hujuſce indaginis *v. Abbatem c. preſbyteri nu 3. & d. cap. licet per ſol. ubi Apoſt. de pœnis.*

Adjeci autem initio hujus Concluſionis iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem. Quia hæc iuriſdictioni Epiſcopali quadantenus æquiparatur *gloſſ. Clem. 1. verb. proprij de Reb Eccleſ non alien. & v. ſupra libr. 4. q. 20.* nam & dictio hæc quaſi ſolet eſſe expreſſiva veritatis *l. ſi vero §. item quicquid ff ſol. Mat. l. qui Romæ §. duo fratres ff. de verb. oblig. Albert. de Pergamo de Præpoſit. nu. 92.*

Septima Concl Decani in multis Eccleſiis de conſuetudine habent iuriſdictionẽ
28 quaſi ordinariam nam ſacris interdicunt, *cap. dilecto de appellationibus excommunicant. cap. dilecto de ſententia,* adeò quidẽ, ut gloſſographus cenſuerit Decani iuriſdictionem ordi-

ordinariam eſſe Epiſc. tamē inferiorem *glo. c. cum ab Eccleſ. de offic. ord. Card. Clem. 1. §.*
ne igitur n. 4. de celeb miſſar. & ideò dignitatē habere c. ſuper ſpecula ne clerici vel Mo-
nachi Alcia l. non plures verſ. decani C. de ſacr. Eccleſ. l. 1. & 2. ubi DD. C de Decanis li. 12.
atque curam animarum *c. dudum 2. de prabendis.* Decani porrò in omnibus fere Eu-
ropæ Eccleſiis ij cenſentur qui præſunt Eccleſijs Canonicorum in Choro conſenſu
ſuffragijſque ferendis, uti animadvertit Hoſtienſ *c. dilecti de appellat.* atq; eximiæ do-
ctrinæ è Societate Ieſu Pater Azorius *De iuſtitia & iure par. 2. c. 17. li* 3 & nos quoque
ſuper hac de re quædam tradidimus *lib. 2. q* 47. Itaque poſſunt Decani cenſuras exer-
cere in collegas *Innoc. d. c. cum ab Eccleſ. Card. d. §. ne igitur.* Item communicatos ob in-
iectionem manuum in ſe, invicem abſolvere *Card. d n. 4.* an autem diſpenſare poſſunt,
& in quibus cauſis vide Card *Sabarell. d. n. 4. & 5.* Dixi autem in principio, de conſue-
tudine, quia ſecus de iure *collect d. c. cum ab Eccleſ. & c. Arch. Covis de off. Archid.* iuriſq;
ſcripti ratio aut diſpoſitio iuriſdictiones tot ordinarias non cognoſcit *c. cum Epiſc. de*
offor. d. in 6. vel certe Decani cenſuras habent, quia per electionem capituli iuriſdicti-
onem acquirunt in capit. & per ſequentem confirmationem Epiſc. excommunicandi
facultatem *collect. d. c. cum ab Eccleſ. n. pri.* Octava concluſio capitulum etiam certis 29
quibuſdam caſibus cenſuras exercere poteſt, *dixi ſup. l. 2. q.* 47. quod nō dubie proce-
dit non modo cum iuriſd. habent, ſed ſi ut poteſt maius imperium præſcripſerit *Abb. c.*
cum contingat n. 12. Apoſt. de foro compet. Nona concluſio, Abbates & alij Prælati regu-
lares iuriſdictionum habent, & cenſuras, tuam in civilibus, quam in criminalibus 30
contra eorum Monachos *Abb c. cum ab Eccleſ. n. 10. §. 1. n. 4 de celebr miſſarum.* qua de
re late videatur Navarrus *tract. de Regularibus.* & Compendioſe Abb jam laudatus.
Quid porro ſi Abb. negligens ſit in iuſtitiæ adminiſtratione, an recurri poterit ad or- 31
dinarium, vide ea quæ hactenus tradidimus *li. 4. q. 30.* & Abbatem *d n. 10.* Quid item
ſi ſubditus ordinarij delictum committat in monaſterio, traditum eſt ſupra, & ſuc-
cinctim Abb. *c. cum ab. Eccleſ. n. 19. de off. ord.* reſpondit Abbatem territorium non ha-
bere, & proinde ſubditum puniri ab ordinario poſſe *vide late Cardinalem Clem. paſto-* 32
ralis §. ut illud num. 4. & 5. de ſententia & Re judicata.

QVÆSTIO CXII.

Prælati exemptorum an habeant fiſcum.

SUMMARIUM.

1. *Prælatorum appellatione qui veniant.*
2. *Fiſci Ethymologia.*
3. *Epiſcopus an habeat fiſcum.*
4. *Quid de Prælatis habentibus iuriſdictionem quaſi epiſcopalem.*
5. *Cauſæ fiſcalis quæ ſint.*
6. *Procuratores fiſcales quales eſſe debeant.*
7. *Fiſcus habet ſpeciales iudices.*
8. *Item Notarios.*
9. *Præterea Advocatos.*
10. *Sententia lata non interveniente conſilio advocati fiſci, non valet.*

 11. *An*

11. *An iudex teneatur, ſequi conſilium advocati Fiſci.*

12. *Conſilium ſatis eſſe petere ſequi vero non neceſſe.*

1 PRæmitto 1 prælatorum appellatione, venire non tantum Epiſcopos vel ſuperiores, ſed etiam inferiores iuriſdictionem habentes *Abb.ca.cum ab Eccleſ. n.1.cum A-*
2 *poſt de off.ordin.* Præmitto 2. Fiſci Etymon diverſimodè uſurpari, uti videre eſt apud Guilielm. Gudeum in annot.ad pandect.*tit.de off.quæſtoris & in l.ſed addes §. illud ff. locati And.Gail.li.p.obſerv.t.20. Ambroſ.Cal.p.in ſuo dictionario* hic ſumo generice pro ærario & Gazophilacio cuius dominator & arbiter eſt Primas *de quo ff. &c. de iure fiſci & l.bene à Zenone §.ſancimus C.de quad.præſcript.* utilis autem eſt hæc quæſtio, nam ab ea pendent & aliæ, ſcilicet num pecuniariæ pœnæ ſibi fiſcove ſuo, vel Eccleſiæ, aut pauperibus ſint erogandæ, præterea num ab inteſtato decedentis bona ei vel alteri ſuccedant. Deinde, an habeat bona ſecum contrahentis tacite obligata, & prope infinita alia fiſci privilegia ejuſcemodi quæſtionis.

3 Paucis, ſunt qui cenſuerunt ne quidem Epiſcopum habere fiſcum *Bald. Rubr.C.de privilegijs fiſci in fine, & in authen.bona Damnatorum C. de bonis dam.late Angel.Auth. ut multi iudices §.ut autem Io. Andr cap.Irrefragabili §.cæterum & c.dilect.de offic. ordin. Barth.l 1.n.12 C.de bonis vac.lib* 10. alioquin inquit Baldus jam laudatus, iudex quis eſſet in propria cauſa dùm aliquid Cameræ ſuæ, hoc eſt fiſco ſuo adjudicabit.

Verum opinio contraria receptior eſt *glo.cap quia verb præter in fin.de conceſſ præb. ubi Butr.Imola & Abb.Fel.d.c.irrefragabili §.cæterum n.11 late Card.Clem. Nolentes §. 1.quæſt.5.de hæreticis Oldra conſ.302.col.2.Rota dec. 4 de teſt.in antiquis, Albert.de Roſate in dictionario verb.ſi fiſcus*, & ita etiam de generali conſuetudine teſtatum reliquit Franciſcus Pavinus Rotæ auditor *poſt Concilia Oldrad. 34. verſ. circa quartum.* Longè magis id concedendum eſt, cum Epiſcopi ultra juriſdictionem ſpiritualem habent etiam gladium temporalem, uti copioſius confirmat Io. Andr.*d.c.dilect.* idipſum reſpondeti poteſt in alijs prælatis quaſi Epiſcopalem juriſdictionem habentibus, per
4 rationes & Autoritates quas ante ſcripta quæſtione notavimus. Non in alijs juriſdictionem inferiorem habentibus *Fel.d.§.cæterum n.11.de off ord.* & ideo ejuſmodi inferiores, [ut cum Angelo *d. Auth.ut multi iudicem §.ut autem concludam*] pecuniarias pœnas imburſare non poſſunt, ſed in Eccleſiæ vel pauperum uſum convertere debent, nec inteſtatò decedentium bona eis devolvuntur, neque alia fiſci privilegia ſibi queunt uſurpare. Idque niſi privilegio, conſuetudine eis aliter cautum ſit, uti hactenus ſæpe indigitavimus. Quæ omnia niſi brevitati & intra carceres huius inſtituti nos continere ſtuderemus, poſſent ex ijs quæ de Spolijs clericorū à Navarro commentata ſunt, copioſe dilatari. Ab hoc fiſco derivantur cauſæ fiſcales, hoc eſt rem fiſci concernentes,
5 quas qui curant, ij procuratores fiſci nuncupantur. *Franciſcus Lucanus tract. de fiſco & eius privilegijs par.1 n.6.Veſtrius in praxi Rom.lib.2.cap.9. ubi & Gravatius Guillielmus le Roville de iuſtitia & iure li.3.c.6.n.3.vol.o.c.1.qui refert differentiam inter procuratorē*

Caſa-

Digitized by Google

*Cæſaris & fiſci Gaill d.obſ,*20.quales & quidem ut fidi ſint expedit valde etiã reipubli-
cæ *Ibb.c.ſicut n.2.de accuſat.in c.ex parte de conceſſ præb. Paulus Lancelot.inſtit.Canoni-
corũ li.1.tit.de collat.§.tẽp.in glo.verb.notitia & dixi in ſcholÿs ad conſt.Conc.later.ſcho-
lio* 55.ii enim tãnquã ardeliones,velut inquit Adriã. Junius*Cent.2.adag.*4.ſicut cybira-
tiei canes,aut Coricæi omnia adorant,ſcrutãtur,inveſtigant,trãquillitatemq; publicã 6
Irenaobarũ Curioſo modo ſervãt & delicta principibus referunt *l.munerum ff.de mu-
nerib.& honor l.curioſi C.de Curioſis & ſtatutionarÿs lib.* 12. dumque morum refor-
mationi invigilant,fiſcum etiam ipſum adaugent *l.in hæredem ff.de calum,l.pap.§.me-
miniſſe ff.de inoff.teſtament.Franc.Lucanus de nu.*6.& iure quodam regio locupletant.
*Bald.li.*1.*C.de hæred.vel act.vendita Mathem de Afflictis de jure prothim* §. 4.*num.* 23.
in fin. & §.5.*n.*11. Quo in munere ut ij ſeſe magis ſtrenuos præbeant,deputati fuerunt
à reſcripto jure ad hujuſcemodi cauſas iudices etiã ſpeciales *C.ubi cauſæ fiſcales l.*1.&
2.& *l.*1.*C.de juriſdict.om.iud Franc Lucanus ubi ſupra nu.*86.præterea actuarii ſine no- 7
tarij ſpecialiter ſunt deſignati,qui acta ſcribant ſub pœna etiã nullitatis, ſi alius quiſ- 8
piam eis manum adhibeat *l Fraudem §.quoties ff.de iure fiſci Fran.Lucan d.loco n.*87.

Denique Advocati etiam fiſci *tit. C.de Advocatis fiſci* quorum induſtria Concilio 9
& tuitione Fiſcales cauſæ ad optatũ finem perducãtur,quod ut eò cõmodius eveniat,
nemo eſt alius qui cauſis Fiſcalibus auxiliatricem, patrocinantemque manum poſſit
admovere,*Octav Veſtrius in praxi Rom. lib.2. cap.* 8. & 9. ijque licet in Fiſcalibus
cauſis judicandi authoritatem non habeant *Veſtrius d.c.8.n* 2 voti tamen, conſiliiq; 10
ſui interponendi habent facultatem,*Veſtrius d.n.* 2 & proindè ſẽtentia non interve-
niente Conſilio fiſci,aut ſine eo,vel eo abſente lata,nullitati ſubiacere cenſetur ; nec
facere tranſitum in rem judicatã *li.1 ubi glo. C.de ſent,adverſus fiſcum latis l* 10 *tex l.ſi
fiſcus ff.de iure fiſci glo.& DD l.velamento de poſtulãdo. Martinus Laudenſis tract.de fiſ-
co q.*39 & 46 *l.ſui C.de Advocato fiſci.*Sed an iudex teneatur in judicando ſequi con- 11
ſilium advocati fiſci,videtur quod ſic : videmus enim cũ judicandi munere fungi,
dum intereſſe poteſt una cum actuario examini teſtium,uti tradit Tiraquellus Am-
broſinus,de modo form.proceſſ.informat.*li.1 ca.2.n.16.follẽ.in pract.Crimi.in pr.n.*
30.39.licet in hoc tamen non aſſentitur Bermondus Chovenonius *De publicis con-
cubinarÿs §.cum proceſſu n.4.fol.24.* Deinde fruſtraneum erit Advocati fiſci conſiliũ
ſi ad illud judex nõ obligetur,quia fruſtratorius eſt actus, qui nõ cõſequitur ſuũ finẽ
*l.verbis ff de vulg.& pup.*Præterea, nihil abſurdis ſi Advocati fiſcus propria in cauſa
cõſeatur judex,id enim iure non rarò permittitur,uti prolixè oſtẽdit Philippus Franc.
c.1,de pœnis in 6;& conſuetudine etiã introduci poteſt *Gaill li 1 obſerv:18:* Verum cõ-
traria ſententia benignior eſt.& rationi magis conſona *Veſtrius in pract.Rom.l.2.c.
7.n.*2.iudex enim tenetur tantum expectare conſilium Advocati fiſci, non verò illud 12
ſequi,juxta vulgatam uſitatamque iuris teoriam,ſatis eſſe cõſilium ſibi adſciſcere,ſe-
qui vero illud neceſſe non eſſe, *cap.cum in veteri ubi Abbas de electione, & in cap.ad*

Apoſtol.

Apoſtol. numer. 12. de Regularib. capit. cum olim ubi Abbas de arbitris Ioſeph. Seſe de inbibit. & executione privilegiata capit. 2. §. 2. numer. 23. fol. 86. Barthol. l. 1. §. ſi plures ff. de exerc. & Abbas cap. cum olim de arbitris. Benignius inquam eſt, & glorioſius Principi ſi dicamus fiſci Advocatum Conſilij quidem jus habere, ſuffragij autem, aut conjudicandi jus non habere. Id enim niſi ita ſit, nunquam, vel quod perinde eſt, raro *l. nam ad ea ff. de legib.* vincetur fiſcus ſuæ opinionis tenax, nunquam forenſem (quod ajunt) herbam cedet, quod inglorium erit Principi, uti eleganter expreſſit Plinius Nepos in panegyrico. Quæ tua eſt (affatur Imperatorem) gloria, ſæpius vincitur fiſcus, cujus mala cauſa, nunquam eſt niſi ſub principe bono, *Ioan. Pyrrhi tract. de Magiſtratibus Roman. par. 2. Rubr. de quaeſtorijs magiſtratib. n. 1. & 5. vol. Occ. 12. f. 22.* Quæ quidem potuiſſem ſi licuiſſet cancellos egredi, quos ego ipſe mihi hac in materia circundedi, pleniore manu ex teorijs Navarri enciclopediam ſciētiarum extollendi *tract. de ſpolijs clericor.* & aliis dictorum hypomnematibus dilatare ſed brevitas quæ legibus eſt amica, *glo. l. 1. ff. quod metus cauſa, l. ampliorem §. in refutatorijs C. de appellat. latè Neviſanus in Silva nuptiali in pr. n. 16.* poliologiæ eſt anteferenda.

PARS

Digitized by Google

PARS QUINTA.

DE JURISDICTIONE ORDINARII IN EXEMPTOS.

QUÆSTIO I.

Ordinarius an pendente Exemptionis exceptione, Juriſdictionem poſſit in excipientem exercere?

SUMMARIUM.

1. *Exceptio exemptionis quæ non eſt ad manum, non ſiſtit ordinarii juriſdictionem: etiamſi excipiens ſit, in quaſi poſſeſſione exemptionis, ut nu. 3.*
2. *Ordinarius habet fundatam ſuam juriſdictionem per totam ſuam Diœceſim.*
4. *Excipiens ſe exemptum, ſi præter quaſi poſſeſſionem producat titulum ſaltem coloratum, ordinarius interim cognoſcit, dum de præſcriptione edoctus ſit.*
5. *Jura favent Ordinariorum Juriſdictioni.*
6. *Ordinariis omnia licent in ſuis Diœceſib. exceptis reſervatis.*
7. *Favorabilis actus dicitur, quando res ad priſtinam naturam revertitur.*
8. *Si cum poſſeſſione accedit privilegium, Ordinarius contra excipientem Juriſdictionem ſuam exercere non poterit.*
9. *Poſſeſſione ſua nemo turbandus eſt, etiamſi quis poſſideat contra jus commune, dummodo poſſeſſio ſit ſaltem colorata.*
10. *Ordinarius ſi ſit in quaſi poſſeſſione ſuperioritatis, pendente appellationis cauſa poteſt Juriſdictionem ſuam continuare.*
11. *Robur excommunicationis non tollitur privilegio.*
12. *Ex uno Juriſdictionis actu totius Juriſdictionis quaſi poſſeſſio acquiritur atque conſervatur.*
13. *Exemptio cenſetur durare pendente judicio reſtitutionis in integrum adverſus ſententiam contra exemptum latam.*

HUjus quæſtionis ſolutio pendet à dictione ſequenti. Aut enim excipitur
tantùm de privilegio exemptionis, quod non eſt ad manum, ſeu de quo non 1
docet, & tunc ordinarius ſuam juriſdictionem exercere poteſt, *Innoc. in cap. ex
parte, de verb ſign. Capyc. deciſ. 124. n. 11.* Aut verò dans de exemptione excipit dum-
taxat, quaſi poſſeſſione exemptionis; eòque etiam in caſu ordinarius qui fun- 2
datam habet jure communi juriſdictionem per totam ſuam Diœceſim, *cap. omnes
Baſilicæ 7. quæſt. 7. cap. cum Epiſcopis de offic. ord. in 6. Philipp. Franc. cap. cum perſonæ §.
ſi verò num. 1. de Privileg. in 6. Capyc. deciſ. 189.* tantiſper dum de ejuſmodi exemptio-
nis exceptione cognoſcitur, Juriſdictionem ſuam poteſt exercere, *Abb. in cap. 1. ut 3
lite pendente. Philipp. Franc. in dicto § ſi vero. Capyc. in d. deciſ. 189.* Aut excipiens præ-
ter quaſi poſſeſſionem exemptionis, adfert etiam titulum coloratum ſolius præ-
ſcriptionis: & tunc eo caſu Ordinarius, ut in præcedentibus caſibus, Juriſdictio- 4

Digitized by Google

em ſuam interim exercere poteſt, donec plenè de præſcriptione edoctus ſit. *Philip.*
Franc.d. §.ſi vero nu.2. Capyc.dicta deciſione 189.num.6.in fin. idque propter odium
præſcriptionis *cap.cum contingat de decimis, Rebuff.ff.de decimis quæſt.14.num.11.* & fa-
vorem non modo juris communis, *cap.ad decimas de reſtit.ſpoliat.cap.1.de præſcript.in*
6.DD.in d.§ ſi vero, ſed etiam Ordinarii, qui in omnibus eſt præordinator ſuæ Diœce-
5 ſis *cap.perlectis diſt.25. Compoſtella cap. ne pro defectu col.4.de elect.* & in qua omnia
6 ei licent, præterquam quæ ei prohibita non ſunt, *cap.nuper de ſent. excom.Compoſtell.*
7 *d.loco.* Aut una cum quaſi poſſeſſione exemptionis excipitur etiam de ſolo privilegio.
aut Privilegio & præſcriptione ſimul, eoque caſu, quia Privilegium eſt favorabile *cap.*
8 *ex parte de elect.Capyc.d.deciſ.*189. Ordinarius dum exemptionis quæſtio ventilatur,
juriſdictionem non poteſt exercere. *d.cap.cum perſonæ ubi DD.* non enim debet quis
9 turbari vel privari poſſeſſione ſua, etiamſi poſſideat contra jus commune, quoties
poſſeſſio colorata eſt & adjuta aliquo titulo, *Franc.d.cap. cum perſonæ §.quod ſi tales*
num.2.Capyc. d.deciſ.189.cap.1.ubi DD.de Præſcript in 6. Abb.& DD. d.cap.1.ut lite
pendente, alioqui ceſſante titulo, executio Juriſdictionis, ut & alterius cujuſvis Juris,
quale eſt paſcendi, aquandi, lignandi, fieri poterit contra poſſidentem, *cap.cum dilect.*
de cauſa poſſ. Franc.d. §.quod ſi tales.

Ut, & in caſu controverſo. Si Ordinarius eſſet in quaſi poſſeſſione ſuperioritatis:
10 nam etiam pendente appellationis cauſſa, poſſet ordinariæ Juriſdictionis ſuæ exerci-
tium continuare, *Lapus d.cap.cum perſona.Jo.Andrea,Innoc.cap.venerabili de cenſib.&*
in cap.ex part.de verb.ſignific.Franc.d.cap.cum perſonæ §.ſi vero nu.3.Capy.d.deciſ.189.
11 *num.1.& ſeqq.* quod exemplificat Francus, in eo quem pridem Ordinarius excom-
municavit. Nam ſi poſtea iterum ab Ordinario excommunicetur, valida erit ex-
communicatio, quantumvis excommunicatus privilegio aliquo, ſe excom-
municari non poſſe, alleget. *cap.ex parte de verb ſignif.Franc.d. cap.cum perſonæ §..ſi*
12 *verò nu.3.& in fin.ubi etiam Petris de Anchorano & Dominicus.* Quod exemplum
ad cæteros Juriſdictionales actus eſt extendendum: ex unico enim Juriſdictionis actu
totius Juriſdictionis quaſi poſſeſſio acquiritur atque conſervatur. *Alex.conſ.74.*
13 *nu 16.lib.4.Menoch.de retin poſſeſſ.remed.3.nu.386.* Nihilominus exemptio pendente
judicio reſtitutionis in integrum adverſus ſententiam contra exemptum latam, cen-
ſetur adhuc durare, teſte Lancellotto *de attent.part.2.c.18.n.130.*

QUÆSTIO II.

Actio hypothecaria competens contra duos, quorum alter eſt Exemptus, alter non Exemptus, an proponi debeat coram judice ejus qui Exemptus eſt?

SUMMARIUM.

1. *Actio hypothecaria eſt dividua.*

2. *Ratione adjuncti ſive ſocii quis conſequitur bene-*

nificium, quod ipſi alioqui non competeret, limita ut nu. 3.
4. Jus hypotheca eſt individuum, licet res hypothecata ſint dividuæ.
5. Quid de continentia cauſſæ.
6. Continentia cauſſæ non debet dividi.

ANthonius Capycius deciſum refert, actionem hypotecariam eſſe dividuam, & proinde non poſſe eum qui exemptus non eſt, cauſſam coram proprio ſuo Ordinatio ipſi motam ad judicem exempti ſui compoſſeſſoris revocare. *Capycius decis.173. Feli.in cap.1.verſ.vel dices, in fin.de praeſcript. Angel.l.ſi commune ff.de Cler. conjug.Roman. Conſil.195.in fin.ſpeculator de Cler.conjugato verſ.quid ſi Clericus.* 1

Neque refert, quod ratione adjuncti ſive ſocii quis conſequitur beneficium, quod alioqui non competeret. *l.qui cauſſam ff.quemadmodum ſervitus amitt.l.illo ſi corpus §. ſi fundus.ff.ſi ſervitus vendicetur, l.1.& 2.C.ſi unus ex pluribus, cap.pen.de conceſſ praeb. Barth.l.ſolent.ff.de alim.& cibar.leg.l.fin.col.3.ff.de colleg.illicitis l.praecipimus §.eo ubi Apoſt C.de appell.late Feli.dicto cap.1.qua de re alibi ſcriptum eſt ſupra l.1.q.26.* Quia auctoritates illæ in Antynomiam adductæ intelligendæ ſunt de duobus conjunctis in uno jure, quod eſt individuum: ſecus verò ſi ſit dividuum: eo enim caſu Privilegium uni adjuncto competens, ad alium non extenditur, *l.ſi qui ſeparatim.§.fin.ff.de appell.l.1.C.ſi in una eademque cauſſa.* 2 3

Ut proinde abſurdum non ſit, ſi hypothecaria ad inſtar ſententiæ quæ dividua continet capitula, diviſo ſeparatoque jure cenſeatur, *l.etiam §.1.ff.de minoribus l.non idcirco, ff.de judiciis.Rom.d.Conſil.195.in fin.Capyc.d. deciſ.173. Afflict.d.deciſ.215. Romanus l.ſtipulat.n.16.ff.de verb.obligat.* ubi latè diſputat, de ſimplicium mixturis.

Quod tamen limitandum mihi videtur, niſi agendum eſſet adverſus eos, qui bona hypothecata pro individo poſſident. *Afflict.deciſ.213.nu.4.* Jus enim hypothecæ eſt individuum, licet res hypothecatæ ſint individuæ. *Afflict.d.nu.4.* 4

Sed an ob continentiam cauſſæ, utpote cum alter ad alterius cognitionem confert ejuſmodi judicium competens contra exemptos, & non exemptos, poſſet per non exemptum ad judicem Exemptorum revocari? neutiquam *Feli.cap.fin.de Judiciis:* Continentia enim cauſſæ dividi non poteſt ob fori diverſitatem, quod eſt inter exemptos & non exemptos. *Menoch.de arbit.jud.caſu 371.late Mindanus de continentia cauſſa tit.3.art.4. Capyc.deciſ.122.nu.5.* 5 6

QUÆSTIO III.

Exempti an ob contumaciam poſſint ab ordinario puniri.

SUMMARIUM.

1. Exemptus ſi non compareat coram Ordinario, pœnam contumaciæ non incurrit.
2. Exempti reſpectu ordinariorum, habentur pro extraneis.
3. Exempti etiamſi non ſubſint iure communi Ordinariis, illorum tamen juriſdictionem impunè contemnere non poſſunt, diſtingue ut nu.4.

Digitized by Google

5. Exemptus exemptione non notoria, ex-Communicari non poteſt.

6. Contumacia non exemptorum adeò obeſt, ut ſi illa eveniat in actu viſitationis, poſſint excommunicari non ſervato juris ordine. Quod limitatur ibi n.7.

1 PRo negativa, militat quod Ordinarius ſit inhabilis & incapax juriſdictionis in exemptos, qui ideo ſi non compareant, pœnam contumaciæ ad inſtar Clerici coram Laico non comparentis non incurrunt, *l. contumacia, §. contumaces ff. de re Jud. Bald. l. generaliter C. de Epiſ. & Cler. Thom. Gramm. deciſ. 61. n. 6. & 16.* & ita ob analogiam fori clericalis, & laicalis ad hanc exemptorum materiam ratiocinari poſſe ſupra oſtendimus *lib. 1. quæſt. 45.*

2 Deinde, Exempti reſpectu ordinariorum cenſentur jure extraneorum. *d. qu. 45.* Proindè, ſicuti Juriſdictio exerceri nequit in extraneos, ſeu non ſubditos, ita neque in exemptos, *c. per Venerabilem, qui filii ſint legitimi. Feli, c. quæ in Eccl. verſ. Tertia declar. de conſt. glo. cap. dudum de reb. non alien. in 6. Thom. Gram. d. deciſ. 61. n. 7.* qui ſi non compareant, contumaciæ pœnam non incurrent. *Bald. d. l. generaliter Tho. Gram. d. deciſ. 61. n. 16. d. l. contumacia, §. contumaces ff. de re Jud.* Rectè enim Hermogenes *in d. §. contumaces,* contumaces, inquit, non videntur niſi qui cum obediri deberent, non obſequuntur, id eſt, qui ad Juriſdictionem ejus cui negant obſequi, pertinent.

3 At verò, pro affirmativa ſtat ratio: exemptos cenſeri quidem non eſſe de Diœceſi,
ſed in Diœceſi exiſtere, qui proinde Juriſdictionem ordinariam per totam Diœceſim
diffuſam ita contemnere impunè non poſſunt, *Caſtrenſ. l. ſi quis ex aliena in fin. ff. de*
4 *judiciis.* Itaque diſtinctione videtur quæſtio hæc decidenda: An exemptio ſit notoria,
aut non notoria: ut ſi Notoria ſit, contumaciæ pœna evitetur: ſi vero notoria non ſit,
non evitetur. *Caſtr. d. l. cõtumacia. §. cõtumaces n. 4. & d. l. ſi quis ex aliena in fi. Innoc. c. 2.*
d. dilat. & Caſtr. l. 2. ff. ſi quis in Jus vocatus, & ita Thom. Sanchez *de Matrim. l. 7. diſp.*
5 *35. n. 23.* cenſet Exemptum exemptione non notoria excommunicatione teneri, eamque vim ſuam non amittere, ſi poſtea exemptus compareat, Privilegium allegaturus *per c. ſuborta de ſent. & re jud.* quod reſtringit, niſi exempti privilegium habeant ne poſſet excommunicari cum clauſula irritanti, id quod plurimum Juriſconſultorum claſſicorum autoritatibus confirmat Sanchez *d. n. 23.* Jo. Andr. *c. ſcienti n. 7. de Reg. Jur. ubi Fran. n.* 4. Jo. Andr. Franc. Anchar. Domin. *cap. 1. de conceſſ. preb. in 6.* Soc. in cap. *mulier n. 34. de ſent. excommun.* Silveſter *verb. exemptio q. 8.* & Fumus *in Aurea Armilla verb. exemptio n. 2.* Super qua materia ſi curæ pretium ſit, videri poterunt ea quæ prolixius alio in loco ſcripſimus *l. 2. qu. 6. nu. 36.*

6 Illud interim non omittendum, contumaciam adeò obeſſe non exemptis, ut ſi in actu viſitationis viſitati reſiſtant, allegantes exemptionem à viſitatione, poterit Epiſcopus illos de facto excommunicare, nullo Juris ordine ſervato, nec exemptionem, aut probationem oblatam recipere, aut appellationem admittere tenetur: cum non ut judex, ſed ut pars pro ſuo Jure conſervando procedat, defendendo ſe gladio ſpirituali, *juxta cap. dilecto de ſent. excom. in 6.* ex quo fit, ut ne quidem oblata

proba-

Digitized by Google

probatio juſtificet appellationem alias ſi ut judex procederet, exceptionis legitimæ oppoſitæ oblata probatio appellationem juſtificaret, *cap. interpoſita de appell. cap. inter Canonicos. de electio*, ſi verò illi ſint in poſſeſſione, quod non viſitentur, non poterit eos ſic excommunicare. *Innoc. in c. venerab. de Cenſ. ibi Ant. de But. Marian. Sotin. de viſitat. l. 3. qu. 14. Fel. in c. ſacro. de ſent. excom. Ant. Gennen. in Praxi Neapolitana c. 18. pag. 92.*

QUÆSTIO IV.

Sententia ab ordinario in favorem Exempti lata, an ſubſiſtat?

SUMMARIUM.

1. *Nemo qui condemnare non poteſt, abſolvere poteſt.*
2. *Quod in favorem alicujus introductum eſt, in ejus odium retorqueri non poteſt.*
3. *Sententia Judicis Laici abſolutoria in favorem Laici lata, eſt nulla.*
4. *Sententia Ordinarii abſolutoria ab excommunicatione in exemptum lata non ſubſiſtit.*

NOn deeſt ratio ſtans à parte negativa ratiocinando à Juris regula; nemo qui condemnare non poteſt, abſolvere poteſt, *l. nemo qui condemnare ff. de Reg. Juris.* quam fusè poſt Decium & alios enucleat Navarrus *cap. verb. de pœnitent. diſt. 1. fol. 405*

Verius tamen eſt ſententiam Ordinarii in favorem exempti latam vires ſortiri: alioquin enim privilegium in favorem conceſſum in odium & læſionem redundaret quod jus non admittit, uti in ipſiſſima hac quæſtione poſt Decium. *in d. l. nemo n. 2.* reſolvit Bald. *in l. quoties C. ubi Senatores vel Clariſſimi.* Frederic. de ſenis *Conſ. 90*, non autem obſtat antinomia d. l. nemo qui condemnare. Iſtius enim legis theoria procedit in eo, qui Juriſdictionis defectu condemnare non poteſt. ſecus vero ſi ob privilegium perſonæ conceſſum condemnare non poſſit. Nam tunc abſolvere poterit. *Decius d. l. condemnare n. 2.* & ita quadripartitæ illæ regulæ de quibus Navarrus loco jam laudato, limitandæ ſunt, Qui condemnare poteſt, abſolvere etiam poteſt, Qui 2
condemnare non poteſt, abſolvere non poteſt, Qui abſolvere non poteſt non poteſt condemnare, confirmaturque hæc concluſio de iis quæ de Indulgentiis alio in loco *lib. 4. quæſt. 58.*

Similiter non obſtat, quod ſententia Judicis Laici abſolutoria in favorem Clerici lata, ſit nulla. *A poſt ad Barth. Conſ. 125. in verſ. Clericus in fin. lib. 1. Card. Tuſchus Com. Concluſ. tom. 2. Concluſ. 385. Incip. Clerici non ſubſunt Principibus n. 30.* uti non obſtat, quod ſententia Ordinarii abſolutoria ab excommunicatione in Exemptum lata non ſubſiſtat. *Abb cap. cum tempore n. 2. verſ. Item Intereſt de Arbit.* quia Rom. Pontificis intereſt, qui eſt ſuperioris immediatus, ut ſubditus ſuus non judicetur ab alio, nec etiam abſolvatur; de Arbitris.

QVÆSTIO V.

Ordinarius an poſſit excommunicare ſublatum in loco Exempto exiſtentem.

1. *Abſens excommunicari poteſt; ut & exiſtens in alieno territorio.*
2. *Excommunicatio eſt actus extrajudicialis qui extra territorium exerceri poteſt.*

1 PRo affirmativa late reſpondit Federicus de Senis *Conſ.16.Col.6.verſ.ad ſecundam quæſtionem uſque ad finem* antonomiasque ſol vit quas lib.4.quæſt.110.attuli, ratiocinaturque ab abſente ad ſubditum in alieno territiorio exiſtentem: ut ſicuti abſens excommunicari poteſt, *cap.veritatis ubi glo.de dolo & contum.cap.Sacro de ſent. excomm. Fede.conſ.11.cap.decernimus.3. quæſt.8. cap.1. §.adiiciebatur de Conceſſ.praben. lib.6.* ita & in loco Exempto ſeu alieno territorio exiſtens, id quod plena manu ab eodem Federico de Senis confirmatur.*d. Conſ.16.* eſt enim excommunicatio actus extrajudicialis, qui extra territorium exerceri poteſt. *Franc.cap.venerabilis in pr.n.3.de ſent.excom.in 6.* Eaque innodatus ubivis terrarum manet alligatus. *Abb.cap.ad reprimendum n.2.de offic.ord.* viderique poterunt ea quæ inferius in non abſimili quæſt. ſcripſimus, qu.87.

QVÆSTIO VI.

Citatio in ſubditum in loco exempto exiſtentem, an ſubſiſtat?

1. *Citatio in alieno territorio non ſubſiſtit.*
2. *Ab uno actu judiciali ad alium efficax eſt argumentum.*
3. *Citatio per edictum ſumit vires à Juriſdictione Judicis citantis.*
4. *Subditus in alieno territorio citatus non comparens, fit contumax.*

1 RAtio dibitandi eſt, quia Citatio in alieno territorio non ſubſiſtit *Ar. : Gail.l.1. obſer.56.* Reſpondetur nihilominus, citationem ſubditi in loco Exempto exiſtentis ſubſiſtere. *Feder.de Senis conſ.1.de Conſ.11.* idque ad inſtar ſententiæ quæ ſubditum in loco Exempto degentem afficit atque ligat, ab uno enim Actu Judiciali ad
2 alium efficax eſt, & validum argumentum. *Feder.de Senis d.Conſ.11.cap.cum inter de except.cap.Paſtoralis de offic.ord.cap.2. §.adiiciebatur de conceſſ.prab.l.properandum §. fin.Autem C.de Judiciis.* Confirmatur, quia citatio ſeu citationis executio quæ fit per
3 Nuncium, Epiſtolam, vel edictum, poſitum in loco Juriſdictionis citantis, ſumit vires à Juriſdictione, de Juſſu Judicis citantis facto in loco debito, *Feder.d.Conſ.11.* ut proindè citatio verbalis extra Diœceſim citantis facta vitiari non poſſet, *l.2.ubi in rem actio,cap.Romana.§.contrahentes de foro comp.Clem.unica de foro compet.Feder.d.Conſ. 16.* reddatque ſubditum in alieno territorio ex ſtentem contumacem atque immo-
4 rigerum *l.2.C.ubi in rem actio d.cap.Romana §.contrahentes de foro comp.in 6.l.omnes §.ſi vero C.de Epiſcp.& Clericis Feder.de Senis d.Conſ.16.* Qua de re vide etiam infra qu.71.& fuſe Barth.l.1.n.3.cum Apoſt.ff. de Requirendis Reis, Conſonant ea quæ latè adferuntur à Guido, Papa deciſ.502.n.3.

QVÆ-

QVÆSTIO VII.

Subditus uni Diœceſano quo ad aliquid, quo verò ad aliud alteri, an utriuſque ſtatutis obligetur.

EXempli cauſa: Subiicitur una Eccleſia Epiſcopo Leodien. quo ad inſtitutionem, deſtitutionem, viſitationem, quo verò ad Sacramentorum perceptionem ſubiicitur Epiſcopo Ruremon. Dubitatur, utrum Rector ejuſmodi Eccleſiæ ligabitur ſtatuto Epiſcopi Ruremundenſis de Reſidendo? Reſpondetur non ligari, *Feder. de Senis Conſ.99.per tot.* Ratio eſt, quia ad Epiſcopum Ruremund. ſpectat Sacramentorum adminiſtratio, non verò ejus intereſt, qua ratione beneficia gubernentur, ut proinde de rebus ad alienam Juriſdictionem ſpectantibus ſe intromiſcere ac jus dicere non poſſit, *l.unica C.ult.ff.de Juriſdict.om Jud.cap.Paſtoralis §.Rurſus Clem.de re Jud.*

Secundo, Juriſdictio Epiſcopi Ruremundenſis hoc in caſu limitata eſt, & ideo limitatum parere debet effectum, ſolam ſcilicet adminiſtrationem Sacramentorum reſpicientem, *l.in agris ff. de acq.rer.dom.* cenſerique debet Eccleſia ejuſmodi quoad aliam ab Epiſcopi Ruremundenſis Juriſdictione exempta *.Feder.de Senis d. Conſ.99. Archid.d.cap.1.de privil.in 6.cap. cum Capella cap.ex ore.cap. Quoniam, cap.recepimus eod.tit.in decretalibus*, qua de re vide plura apud Romanum in l.ſtipulationibus ff.de verb. oblig. ubi eum conſule.

QVÆSTIO VIII.

Conſervatores adverſus injurias & violentias, an poſſint via inquiſitionis procedere?

FEdericus de Senis reſpondit poſſe *Conſ.216.* idque in odium injuriantis & favorem injuriam paſſi, ad emendationem damni civiliter. *cap. conqueſtus in fin. de foro compet. Innoc.cap.cum oporteat de accuſat.l.preſenti §.fine C.de His qui ad Eccleſ.confugiunt. text.cap.Conſultationibus in fin.de offic. deleg.* non verò ad pœnam criminaliter. *Innoc. & Hoſt.cap. cum olim de off.deleg. Feder de Senis d.conſ.216.* qua de re plura habes inferius ubi examino, an exemptus coram ordinario conventus poſſit invitus repeti.

QVÆSTIO IX.

Ordinarius an poſſit eximere aliquod Hoſpitale in præjudicium ſucceſſoris?

SUMMARIUM.

1. *Hoſpitalia ſubiiciuntur viſitationi Epiſcopi.*
2. *Exemptio in præjudicium ſucceſſoris non valet.*
3. *Capituli aſſenſus requiritur ut Epiſcopus poſſit eximere.*

PRæmitto quod libro primo qu.3. oſtendi Epiſcopum ſeu Ordinarium poſſe Exemptiones concedere.

Præmaſ-

Digitized by Google

QUÆSTIO V.

Ordinarius an poſſit excommunicare ſublatum in loco Exempto exiſtentem.

1. *Abſens excommunicari poteſt; ut & exiſtens in alieno territorio.*
2. *Excommunicatio eſt actus extrajudicialis qui extra territorium exerceri poteſt.*

PRo affirmativa late reſpondit Federicus de Senis *Conſ.16.Col.6.verſ.ad ſecun-*
1 *dam queſtionem uſque ad finem* antonomiasque ſolvit quas lib.4.quæſt.110.attuli, ratiocinaturque ab abſente ad ſubditum in alieno territorio exiſtentem: ut ſicuti abſens excommunicari poteſt, *cap.veritatis ubi glo.de dolo & contum.cap.Sacro de ſent. excomm. Fede.conſ.11.cap.decernimus.3. queſt.8. cap.1. §.adiiciebatur de Conceſſ.preben. lib.6.* ita & in loco Exempto ſeu alieno territorio exiſtens, id quod plena manu ab eodem Federico de Senis confirmatur.*d. Conſ.16.* eſt enim excommunicatio actus extrajudicialis, qui extra territorium exerceri poteſt. *Franc.cap.venerabilis in pr.n.3.de ſent.excom.in 6.* Eaque innodatus ubivis terrarum manet alligatus. *Abb.cap.ad reprimendum n.2.de offic.ord.* videtique poterunt ea quæ inferius in non abſimili quæſt. ſcripſimus, qu.87.

QUÆSTIO VI.

Citatio in ſubditum in loco exempto exiſtentem, an ſubſiſtat?

1. *Citatio in alieno territorio non ſubſiſtit.*
2. *Ab uno actu judiciali ad alium efficax eſt argumentum.*
3. *Citatio per edictum ſumit vires à Juriſdictione Judicis citantis.*
4. *Subditus in alieno territorio citatus non comparens, fit contumax.*

RAtio dibitandi eſt, quia Citatio in alieno territorio non ſubſiſtit *An : Gaill.l.1.*
1 *obſer.56.* Reſpondetur nihilominus, citationem ſubditi in loco Exempto exiſtentis ſubſiſtere. *Feder.de Senis conſ.2.de Conſ.11.* idque ad inſtar ſententiæ quæ ſubditum in loco Exempto degentem afficit atque ligat, ab uno enim Actu Judiciali ad
2 alium efficax eſt, & validum argumentum. *Feder.de Senis d.Conſ.11.cap.cum inter de except.cap.Paſtoralis de offic.ord.cap.2. §.adiiciebatur de conceſſ.prab.l.properandum §. fin.Autem C.de Judiciis.* Confirmatur, quia citatio ſeu citationis executio quæ fit per
3 Nuncium, Epiſtolam, vel edictum, poſitum in loco Juriſdictonis citantis, ſumit vires à Juriſdictione, de Juſſu Judicis citantis facto in loco debito, *Feder.d.Conſ.11.* ut proindè citatio verbalis extra Diœceſim citantis facta vitiari non poſſet, *l.2.ubi in rem actio,cap.Romana.§.contrahentes de foro comp.Clem.unica de foro compet.Feder.d.Conſ. 16.* reddatque ſubditum in alieno territorio exiſtentem contumacem atque immo-
4 rigerum *l.2.C.ubi in rem actio d.cap.Romana §.contrahentes de foro comp.in 6.l.omnes §.ſi vero C.de Epiſcp.& Clericis Feder.de Senis d.Conſ.16.* Qua de re vide etiam infra qu.71.& fuſe Barth.l.1.n.3.cum Apoſt.ff. de Requirendis Reis, Conſonant ea quæ latè adferuntur à Guido, Papa deciſ.502.n.3.

QUÆ-

Digitized by Google

QVÆSTIO VII.

Subditus uni Diœceſano quoad aliquid, quo verò ad aliud alteri, an utriuſque ſtatutis obligetur.

EXempli cauſa: Subiicitur una Eccleſia Epiſcopo Leodien. quo ad inſtitutionem, deſtitutionem, viſitationem, quo verò ad Sacramentorum perceptionem ſubiicitur Epiſcopo Ruremon. Dubitatur, utrum Rector ejuſmodi Eccleſiæ ligabitur ſtatuto Epiſcopi Ruremundenſis de Reſidendo? Reſpondetur non ligari, *Feder. de Senis Conſ. 99. per tot.* Ratio eſt, quia ad Epiſcopum Ruremund. ſpectat Sacramentorum adminiſtratio, non verò ejus intereſt, qua ratione beneficia gubernentur, ut proind è de rebus ad alienam Juriſdictionem ſpectantibus ſe intromiſcere ac jus dicere non poſſit, *l. unica C. ult. ff. de Juriſdict. om Jud. cap. Paſtoralis §. Rurſus Clem. de re Jud.*

Secundo, Juriſdictio Epiſcopi Ruremundenſis hoc in caſu limitata eſt, & ideo limitatum parere debet effectum, ſolam ſcilicet adminiſtrationem Sacramentorum reſpicientem, *l. in agris ff. de acq. rer. dom.* cenſerique debet Eccleſia ejuſmodi quoad aliam ab Epiſcopi Ruremundenſis Juriſdictione exempta. *Feder. de Senis d. Conſ. 99. Archid. d. cap. 1. de privil. in 6. cap. cum Capella cap. ex ore. cap. Quoniam. cap. recepimus eod. tit. in decretalibus*, qua de re vide plura apud Romanum in l. ſtipulationibus ff. de verb. oblig. ubi eum conſule.

QVÆSTIO VIII.

Conſervatores adverſus injurias & violentias, an poſſint via inquiſitionis procedere?

FEdericus de Senis reſpondit poſſe *Conſ. 216.* idque in odium injuriantis & favorem injuriam paſſi, ad emendationem damni civiliter. *cap. cenqueſtus in fin. de foro compet. Innoc. cap. cum oporteat de accuſat. l. præſenti §. fine C. de His qui ad Eccleſ. confugiunt. text. cap. Conſultationibus in fin. de offic. deleg.* non verò ad pœnam criminaliter. *Innoc. & Hoſt. cap. cum olim de off. deleg. Feder de Senis d. conſ. 216.* qua de re plura habes inferius ubi examino, an exemptus coram ordinario conventus poſſit invitus repeti.

QVÆSTIO IX.

Ordinarius an poſſit eximere aliquod Hoſpitale in præjudicium ſucceſſoris?

SUMMARIUM.

1. *Hoſpitalia ſubiiciuntur viſitationi Epiſcopi.*
2. *Exemptio in præjudicium ſucceſſoris non valet.*
3. *Capituli aſſenſus requiritur ut Epiſcopus poſſit eximere.*

PRæmitto quod libro primo qu. 3. oſtendi Epiſcopum ſeu Ordinarium poſſe Exemptiones concedere.

Præmaſ-

QVÆSTIO V.

Ordinarius an poſſit excommunicare ſublatum in loco Exempto exiſtentem.

1. Abſens excommunicari poteſt: ut & exiſtens in alieno territorio.

2. Excommunicatio eſt actus extrajudicialis qui extra territorium exerceri poteſt.

1 PRo affirmativa late reſpondit Federicus de Senis *Conſ. 16. Col. 6. verſ. ad ſecundam quæſtionem uſque ad finem* antonomiasque ſol vit quas lib. 4. quæſt. 110. attuli, ratiocinaturque ab abſente ad ſubditum in alieno territorio exiſtentem: ut ſicuti abſens excommunicari poteſt, *cap. veritatis ubi glo. de dolo & contum. cap. Sacro de ſent. excomm. Fede. conſ. 11. cap. decernimus. 3. quæſt. 8. cap. 1. §. adiciebatur de Conceſſ. præben. lib. 6.* ita & in loco Exempto ſeu alieno territorio exiſtens, id quod plena manu ab eodem Federico de Senis confirmatur. *d. Conſ. 16.* eſt enim excommunicatio actus extrajudicialis, qui extra territorium exerceri poteſt. *Franc. cap. venerabilis in pr. n. 3. de ſent. excom. in 6.* Eaque innodatus ubivis terrarum manet alligatus. *Abb. cap. ad reprimendum n. 2. de offic. ord.* videri que poterunt ea quæ inferius in non abſimili quæſt. ſcripſimus, qu. 87.

QVÆSTIO VI.

Citatio in ſubditum in loco exempto exiſtentem, an ſubſiſtat?

1. Citatio in alieno territorio non ſubſiſtit.

2. Ab uno actu judiciali ad alium efficax eſt argumentum.

3. Citatio per edictum ſumit vires à Juriſdictione Judicis citantis.

4. Subditus in alieno territorio citatus non comparens, fit contumax.

1 RAtio dubitandi eſt, quia Citatio in alieno territorio non ſubſiſtit *An. Gaill. l. 1. obſer. 56.* Reſpondetur nihilominus, citationem ſubditi in loco Exempto exiſtentis ſubſiſtere. *Feder. de Senis conſ. 2. de Conſ. 11.* idque ad inſtar ſententiæ quæ ſubditum in loco Exempto degentem afficit atque ligat, ab uno enim Actu Judiciali ad

2 alium efficax eſt, & validum argumentum. *Feder. de Senis d. Conſ. 11. cap. cum inter de except. cap. Paſtoralis de offic. ord. cap. 2. §. adiciebatur de conceſſ. præb. l. properandum §. fin. Autem C. de Judiciis.* Confirmatur, quia citatio ſeu citationis executio quæ fit per

3 Nuncium, Epiſtolam, vel edictum, poſitum in loco Juriſdictonis citantis, ſumit vires à Juriſdictione, de Juſſu Judicis citantis facto in loco debito, *Feder. d. Conſ. 11.* ut proindè citatio verbalis extra Diœceſim citantis facta vitiari non poſſet, *l. 2. ubi in rem actio, cap. Romana. § contrahentes de foro comp. Clem. unica de foro compet. Feder. d. Conſ. 16.* reddatque ſubditum in alieno territorio exiſtentem contumacem atque immo-

4 rigerum *l. 2. C. ubi in rem actio d. cap. Romana § contrahentes de foro comp. in 6. l. omnes § ſi vero C. de Epiſcp. & Clericis Feder. de Senis d. Conſ. 16.* Qua de re vide etiam infra qu. 71. & fuſe Barth. l. 1. n. 3. cum Apoſt. ff. de Requirendis Reis, Conſonant ea quæ latè adferuntur à Guido, Papa deciſ. 502. n. 3. *QVÆ-*

Digitized by Google

QUÆSTIO VII.

Subditus uni Diœceſano quo ad aliquid, quo verò ad aliud alteri, an utriuſque ſtatutis obligetur.

EXempli cauſa: Subiicitur una Eccleſia Epiſcopo Leodien. quo ad inſtitutionem, deſtitutionem, viſitationem, quo verò ad Sacramentorum perceptionem ſubiicitur Epiſcopo Ruremon. Dubitatur, utrum Rector ejuſmodi Eccleſiæ ligabitur ſtatuto Epiſcopi Ruremundenſis de Reſidendo? Reſpondetur non ligari, *Feder. de Senis Conſ.99.per tot.* Ratio eſt, quia ad Epiſcopum Ruremund. ſpectat Sacramentorum adminiſtratio, non verò ejus intereſt, qua ratione beneficia gubernentur, ut proindè de rebus ad alienam Juriſdictionem ſpectantibus ſe intromiſcere ac jus dicere non poſſit, *l.unica C.ult.ff.de Juriſdict.om Jud.cap.Paſtoralis §.Rurſus Clem.de re Jud.*

Secundo, Juriſdictio Epiſcopi Ruremundenſis hoc in caſu limitata eſt, & ideo limitatum parere debet effectum, ſolam ſcilicet adminiſtrationem Sacramentorum reſpicientem, *l.in agris ff. de acq.rer.dom.* cenſerique debet Eccleſia ejuſmodi quo ad aliam ab Epiſcopi Ruremundenſis Juriſdictione exempta. *Feder.de Senis d. Conſ.99. Archid.d.cap.1.de privil.in 6.cap. cum Capella cap.ex ore.cap. Quoniam. cap.recepimus eod.tit.in decretalibus*, qua de re vide plura apud Romanum in l.ſtipulationibus ff.de verb. oblig. ubi eum conſule.

QUÆSTIO VIII.

Conſervatores adverſus injurias & violentias, an poſſint via inquiſitionis procedere?

FEdericus de Senis reſpondit poſſe *Conſ.216.* idque in odium injuriantis & favorem injuriam paſſi, ad emendationem damni civiliter. *cap. conqueſtus in fin. de foro compet. Innoc.cap.cum oporteat de accuſat.l.præſenti §.fine C.de His qui ad Eccleſ.confugiunt. text.cap.Conſultationibus in fin.de offic. deleg.* non verò ad pœnam criminaliter. *Innoc. & Hoſt.cap. cum olim de off.deleg. Feder de Senis d.conſ.216.* qua de re plura habes inferius ubi examino, an exemptus coram ordinario conventus poſſit invitus repeti.

QUÆSTIO IX.

Ordinarius an poſſit eximere aliquod Hoſpitale in præjudicium ſucceſſoris?

SUMMARIUM.

1. *Hoſpitalia ſubiiciuntur viſitationi Epiſcopi.*
2. *Exemptio in præiudicium ſucceſſoris non valet.*
3. *Capituli aſſenſus requiritur ut Epiſcopus poſſit eximere.*

PRæmitto quod libro primo qu. 3. oſtendi Epiſcopum ſeu Ordinarium poſſe Exemptiones concedere.

Præmaſ-

Digitized by Google

QVÆSTIO V.

Ordinarius an poſſit excommunicare ſublatum in loco Exempto exiſtentem.

1. Abſens excommunicari poteſt: ut & exiſtens in alieno territorio.
2. Excommunicatio eſt actus extrajudicialis qui extra territorium exerceri poteſt.

PRo affirmativa late reſpondit Federicus de Senis *Conſ.16.Col.6.verſ.ad ſecun-*
1 *dam quæſtionem uſque ad finem* antonomiaſque ſolvit quas lib.4.quæſt.110.attu-
li, ratiocinaturque ab abſente ad ſubditum in alieno territorio exiſtentem: ut ſicuti abſens excommunicari poteſt, *cap.veritatis ubi glo.de dolo & contum.cap.Sacro de ſent. excomm. Fede.conſ.11.cap.decernimus.3. quæſt.8. cap.1. §.adiciebatur de Conceſſ.præben. lib.6.* ita & in loco Exempto ſeu alieno territorio exiſtens, id quod plena manu ab eodem Federico de Senis confirmatur.*d. Conſ.16.* eſt enim excommunicatio actus extrajudicialis, qui extra territorium exerceri poteſt. *Franc.cap.venerabilis in pr.n.3.de ſent.excom.in 6.* Eaque innodatus ubivis terrarum manet alligatus. *Abb.cap.ad reprimendum n.2.de offic.ord.* videtique poterunt ea quæ inferius in non abſimili quæſt. ſcripſimus, qu.87.

QVÆSTIO VI.

Citatio in ſubditum in loco exempto exiſtentem, an ſubſiſtat?

1. Citatio in alieno territorio non ſubſiſtit.
2. Ab uno actu judiciali ad alium efficax eſt argumentum.
3. Citatio per edictum ſumit vires à Juriſdictione Judicis citantis.
4. Subditus in alieno territorio citatus non comparens, fit contumax.

RAtio dibitandi eſt, quia Citatio in alieno territorio non ſubſiſtit *An : Gail.l.1.*
1 *obſer.56.* Reſpondetur nihilominus, citationem ſubditi in loco Exempto ex-
iſtentis ſubſiſtere. *Feder.de Senis conſ.1.de Conſ.11*, idque ad inſtar ſententiæ quæ ſub-
ditum in loco Exempto degentem afficit atque ligat, ab uno enim Actu Judiciali ad
2 alium efficax eſt, & validum argumentum. *Feder.de Senis d.Conſ.11.cap.cum inter de*
except.cap.Paſtoralis de offic.ord.cap.2. §.adiciebatur de conceſſ.præb.l.properandum §.
fin.Autem C.de Judiciis. Confirmatur, quia citatio ſeu citationis executio quæ fit per
3 Nuncium, Epiſtolam, vel edictum, poſitum in loco Juriſdictionis citantis, ſumit vi-
res à Juriſdictione, de Juſſu Judicis citantis facto in loco debito, *Feder.d.Conſ.11.* ut
proindè citatio verbalis extra Diœceſim citantis facta vitiari non poſſet, *l.2.ubi in rem*
actio,cap.Romana.§.contrahentes de foro comp.Clem.unica de foro compet.Feder.d.Conſ.
16. reddatque ſubditum in alieno territorio exiſtentem contumacem atque immo-
4 rigerum *l.2.C.ubi in rem actio d.cap.Romana §.contrahentes de foro comp.in 6.l.omnes*
§.ſi vero C.de Epiſcp.& Clericis Feder.de Senis d.Conſ.16. Qua de re vide etiam infra
qu.71.& fuſe Barth.l.1.n.3.cum Apoſt.ff. de Requirendis Reis, Conſonant ea quæ
latè adferuntur à Guido, Papa deciſ.502.n.3. *QVÆ-*

Digitized by Google

QUÆSTIO VII.

Subditus uni Diœceſano quo ad aliquid, quo verò ad aliud alteri, an utriuſque ſtatutis obligetur.

EXempli cauſa: Subiicitur una Eccleſia Epiſcopo Leodien. quo ad inſtitutionem, deſtitutionem, viſitationem, quo verò ad Sacramentorum perceptionem ſubiicitur Epiſcopo Ruremon. Dubitatur, utrum Rector ejuſmodi Eccleſiæ ligabitur ſtatuto Epiſcopi Ruremundenſis de Reſidendo? Reſpondetur non ligari, *Feder. de Senis Conſ. 99. per tot.* Ratio eſt, quia ad Epiſcopum Ruremund. ſpectat Sacramentorum adminiſtratio, non verò ejus intereſt, qua ratione beneficia gubernentur, ut proind è de rebus ad alienam Juriſdictionem ſpectantibus ſe intromiſcere ac jus dicere non poſſit, *l. unica C. ult. ff. de Juriſdict. om Jud. cap. Paſtoralis §. Rurſus Clem. de re Jud.*

Secundo, Juriſdictio Epiſcopi Ruremundenſis hoc in caſu limitata eſt, & ideo limitatum parere debet effectum, ſolam ſcilicet adminiſtrationem Sacramentorum reſpicientem, *l. in agris ff. de acq. rer. dom.* cenſerique debet Eccleſia ejuſmodi quo ad aliam ab Epiſcopi Ruremundenſis Juriſdictione exempta. *Feder. de Senis d. Conſ. 99. Archid. d. cap. 1. de privil. in 6. cap. cum Capella cap. ex ore. cap. Quoniam. cap. recepimus eod. tit. in decretalibus*, qua de re vide plura apud Romanum in l. ſtipulationibus ff. de verb. oblig. ubi eum conſule.

QUÆSTIO VIII.

Conſervatores adverſus injurias & violentias, an poſſint via inquiſitionis procedere?

FEdericus de Senis reſpondit poſſe *Conſ. 216.* idque in odium injuriantis & favorem injuriam paſſi, ad emendationem damni civiliter. *cap. conqueſtus in fin. de foro compet. Innoc. cap. cum oporteat de accuſat. l. præſenti § fine C. de His qui ad Eccleſ. confugiunt. text. cap. Conſultationibus in fin. de offic. deleg.* non verò ad pœnam criminaliter. *Innoc. & Hoſt. cap. cum olim de off. deleg. Feder de Senis d. conſ. 216.* qua de re plura habes inferius ubi examino, an exemptus coram ordinario conventus poſſit invitus repeti.

QUÆSTIO IX.

Ordinarius an poſſit eximere aliquod Hoſpitale in præjudicium ſucceſſoris?

SUMMARIUM.

1. *Hoſpitalia ſubiiciuntur viſitationi Epiſcopi.*
2. *Exemptio in præjudicium ſucceſſoris non valet.*
3. *Capituli aſſenſus requiritur ut Epiſcopus poſſit eximere.*

PRæmitto quod libro primo qu. 3. oſtendi Epiſcopum ſeu Ordinarium poſſe Exemptiones concedere.

Præmaſ-

Digitized by Google

QUÆSTIO VII.

Subditus uni Diœceſano quo ad aliquid, quo verò ad aliud alteri, an utriuſque ſtatutis obligetur.

EXempli cauſa: Subiicitur una Eccleſia Epiſcopo Leodien. quo ad inſtitutionem, deſtitutionem, viſitationem, quo verò ad Sacramentorum perceptionem ſubiicitur Epiſcopo Ruremon. Dubitatur, utrum Rector ejuſmodi Eccleſiæ ligabitur ſtatuto Epiſcopi Ruremundenſis de Reſidendo? Reſpondetur non ligari, *Feder. de Senis Conſ.99.per tot.* Ratio eſt, quia ad Epiſcopum Ruremund. ſpectat Sacramentorum adminiſtratio, non verò ejus intereſt, qua ratione beneficia gubernentur, ut proind è de rebus ad alienam Juriſdictionem ſpectantibus ſe intromiſcere ac jus dicere non poſſit, *l.unica C.ult.ff.de Juriſdict.om Jud.cap. Paſtoralis §.Rurſus Clem.de re Jud.*

Secundo, Juriſdictio Epiſcopi Ruremundenſis hoc in caſu limitata eſt, & ideo limitatum parere debet effectum, ſolam ſcilicet adminiſtrationem Sacramentorum reſpicientem, *l.in agris ff. de acq.rer.dom.* cenſerique debet Eccleſia ejuſmodi quo ad aliam ab Epiſcopi Ruremundenſis Juriſdictione exempta *.Feder.de Senis d. Conſ.99. Archid.d.cap.1.de privil.in 6.cap. cum Capella cap.ex ore.cap. Quoniam. cap.recepimus eod.tit.in decretalibus*, qua de re vide plura apud Romanum in l.ſtipulationibus ff.de verb. oblig. ubi eum conſule.

QUÆSTIO VIII.

Conſervatores adverſus injurias & violentias, an poſſint via inquiſitionis procedere?

FEdericus de Senis reſpondit poſſe *Conſ.216.* idque in odium injuriantis & favorem injuriam paſſi, ad emendationem damni civiliter. *cap. conqueſtus in fin. de foro compet. Innoc.cap.cum oporteat de accuſat.l.preſenti §.fine C.de His qui ad Eccleſ.confugiunt. text.cap.Conſultationibus in fin.de offic. deleg.* non verò ad pœnam criminaliter. *Innoc. & Hoſt.cap. cum olim de off.deleg. Feder de Senis d.conſ.216.* qua de re plura habes inferius ubi examino, an exemptus coram ordinario conventus poſſit invitus repeti.

QUÆSTIO IX.

Ordinarius an poſſit eximere aliquod Hoſpitale in præjudicium ſucceſſoris?

SUMMARIUM.

1. *Hoſpitalia ſubiiciuntur viſitationi Epiſcopi.*
2. *Exemptio in præiudicium ſucceſſoris non valet.*
3. *Capituli aſſenſus requiritur ut Epiſcopus poſſit eximere.*

PRæmitto quod libro primo qu. 3. oſtendi Epiſcopum ſeu Ordinarium poſſe Exemptiones concedere.

Præmaſ-

Digitized by Google

1 Præmitto ſecundò: Hoſpitalia omnia, etiamſi ea formam pii loci non habeant, nec Epiſcopi autoritate conſtructa ſint, ſubjacere viſitationi, & inquiſitioni Epiſcopi, cujus intereſt ſcire, num ita adminiſtrentur ut decet, atque ut in eorum inſtitutione ordinatum eſt, quippe quod perſonæ in iis degentes ſint miſerabiles perſonæ, Epiſcopalique protectioni ſubjectæ *c. 1. de Eccleſ. & ædific.* & ita reſpondit Federic. de Senis *d. conſ. 11.* ſibi alioquin aliio in conſilio contrarius *Conſ. 130. cap ſi Iudex Laicus de ſent. excom. in 6. Archid. cap. cum de beneficio de præb. in 6.*

Quibus breviter præmiſſis, dico exemptionem in præjudicium ſucceſſoris con-
2 ceſſum non valere.

Ratio eſt, quia exemptio eſt alienatio, quæ ſine ſolenni ritu fieri non poteſt. *Feder. de Senis d. Conſ. 111.* Longè magis ſi exemptioni per Epiſcopum conceſſæ non inter-
3 venit capituli conſenſus, qui alioqui eſt neceſſarius, *cap. tua de His quæ fiunt à Prælato ſine conſenſu, cap. Paſtoralis de donat. cap. 1. de reb. Eccleſ. non alien. Fed. r. d. Conſ. 111. Farinacius deciſ. 382. nu. 3. par. 2. Abb. cap. cum olim 2. nu. 4. de privileg.* Quæ tamen concluſio reſtringenda eſt, niſi exemptio eſſet temporis præſcriptione confirmata, *cap. de quarta ubi DD. de præſcript.* aut Epiſcopo id ſoli liceret privilegio aliquo ſpeciali.

Sed quid ſi de fundatione non conſtat? & tunc ſi hoſpitale formam Eccleſiæ non habeat, careatque campanili, inſpicienda eſt poſſeſſio, *Feder. de Senis d. Conſ. 30.*

QUÆSTIO X.

Ordinarius an de validitate proceſſus Conſervatoris poſſit cognoſcere, & ei ſeſe opponere.

SUMMARIUM.

1. *Inferior de geſtis ſui ſuperioris immiſcere ſe non poteſt.*
2. *Valet ſtatutum Epiſcopi ne ullæ literæ Apoſtolicæ recipiantur, niſi à ſe vel ſuis fuerint examinatæ, quod limita ut nu. 3.*
4. *Plerique occurrunt caſus quibus Ordinariis ſeſe opponere Conſervatoribus poſſunt.*

HAnc quæſtionem Federicus de Senis *Conſ. 115.* cenſet ridiculam; quia inferior
1 de geſtis ſui ſuperioris qualis eſt conſervator, intermiſcere ſe non poteſt *cap. inferior de Major & obed c. facto 11. q. 8. Clem. ne Romani in Pr. de elect.* at vero ego quæſtionem hanc non contemnendæ inquiſitionis eſſe cenſuerim: etenim non pauci proponuntur caſus quibus Ordinariis permiſſum eſt, in examen revocare ea quæ in ſuperioribus geſta ſunt, *cap. cum contingat ubi ſuſe Navarrus & DD. de Reſcriptis. Abb. cap. ſtuduiſti nu. 2. cum A poſt de offic. legati. late Bondiſla. de Villadiego tract. de lega-*
2 *to part. 1. qu 8. nu. 43. & 44. Innoc. cap. Conſtitutus de appell.* Hinc Henricus Bottenis *tract. de Synodo Epiſcopi Concluſione, 17. nu. 285. verſ. Quinto infero,* cenſuit valere ſtatutum Epiſcopi, ne ullæ literæ Apoſtolicæ recipiantur, vel in ſua Diœceſi approbentur, quin prius à ſe vel ſuis deputatis fuerint examinatæ. *Henric. Bo. hic cap. ex eo ubi de pœnit. & remiſſ. ubi etiam Abb.* adhibita tamen duplici cautione, prima ne id

com-

committat ad ſiſtendam earum executionem, alioquin reatum inobedientiæ incurreret punitione dignum in foro poli & in foro fori, *cap. quanto cap. dilecti de Privileg. Petrus Ravennas in ſingul. §.3.incip.fin. interrogatus*; Secunda ne per hoc avaritiæ ſtudeat, pecunias indebitè emungat, id enim eitra ſimoniæ labem non poſſet, *Card. Clem. abuſionibus in princ. ult. not.* ubi etiam Laurent. de Pin. *de pœnit. & remiſſ.* Guido Brianſonis *in 4. ſent. qu. 15. Concl. 2. Coroll. 3. col. pen.* Henricus Botteus *d. Concl. 17. nu. 285. in fine.*

Itaque non pauci occurrere poſſunt caſus, quibus ordinarius ſe conſervatori poteſt opponere. Quid enim ſi conſervator extra conſervatorialis munus quid committat? Quid ſi ſepta ſuæ Commiſſionis tranſeat? Quid ſi occurrat caſus, ut ſunt multi cujus reſpectu Ordinarius major eſſe poſſit Conſervatore? de quibus ego alio in loco ſcripſi; *de Juriſd. Ordin. in Exempt. tom. 2. part. 3. qu. 23.* & Card. Tuſchus *Com. Concluſ. tom. 4. Concluſ. 436. verb. Judex. Ordinarius major delegato §. voluminis Auth. ut Iudices ſine quoque ſuffragio Con. auth. qua in provincia in fine de crimine*, *Federicus de Senis Conſ. 216. nu. 2. Bart. & Jacob de Ballo. in d. §. voluminis.*

Denique, quid ſi conſervatoris ſententia notoriè liqueat nulla aut injuſta? uti alio in loco oſtendi *tom. de Juriſd. ordin. in Exempt. part. 3. q. 128.* vide fusè Farinacium *de variis & diverſis delictis vol. 3. qu. 97. nu. 67. & 77.* neceſſe tamen eſt, ut ſit nullitas aut injuſtitia tam evidens, ut nulla ratione velari vel obſcurari poſſit, *Farinac. deciſ. 646 nu. 2. part. 2. Franc. cap. dilecto nu. 155. de Appell. Fels. cap. inter cætera nu. 7. de Re Judicat Cornitus Conſ. 10. nu. 3. lib. 4. Rota diverſ. dec. 85. nu. 4. lib. 1.*

QUÆSTIO XI.

Epiſcopus an poſſit Eccleſiam conſtruendam à ſua juriſdictione eximere?

SUMMARIUM.

1. *Facilius renunciatur juri quærendo, quàm quæſito.*
2. *Rei necdum exiſtenti privilegium concedi non poteſt.*
3. *Conditio rei quæ non eſt, non ſubſiſtit.*
4. *Servitus ædificio quod non eſt, imponi non poteſt.*
5. *Quod juris eſt de toto quoad totum, idem de parte quoad partem.*
6. *Epiſcopus non poteſt concedere exemptionem à ſua juriſdictione.*
7. *Epiſcopus plura poteſt ante Eccleſiæ ædificationem, quàm poſt.*
8. *Remiſſio totius juris habet ſpeciem alienationis.*
9. *Epiſcopus in quærendis præjudicare poteſt Eccleſiæ.*

Videtur poſſe: quia facilius renunciatur Juri quærendo quam quæſito, *uti ſcripſi lib. 1. quæſt. 3. num. 5.* 1

Pro negativa facit, quod rei necdum exiſtenti Privilegium concedi non poteſt. 2
Joannes Andreæ in cap. qui ſentit. verſ. 3. tertio de reg. jur. in 6. Donatioque rei quæ non 3
eſt, fieri non poteſt. *cap. Abbate ſanè de re jud. in 6.* ſervituſque ædificio quod non eſt 4

 im-

imponi non poteſt, *l.1.ff.rum præced.* Pari ratione dicendum, Epiſcopum à ſua Juriſdictione eximere non poſſe Eccleſiam, quæ necdum eſt in rerum natura. Rurſum, ſicut totali Exemptioni totius ordinis præjudicari non poteſt: ita nec etiam exemptioni particularis alicujus Eccleſiæ conſtruendæ, ſi illius Clerici ſint Exempti. *cap. cum dilectus ubi Innoc. de conſuet. Federicus de Senis conſ.* 247. quod enim Juris eſt de toto
5 quoad totum, ita de parte quo ad partem *l. quæ de toto ff. ſi pars hæred.* firmaturque id ab analogia fori quod eſt inter Laicos, & Clericos De qua ego ſupra *lib.1. qu.* 45. Sicuti enim Epiſcopus non poteſt concedere Eccleſiæ conſtruendæ ut Laicus habeat in vocem *c. nobis ubi Glo. jure patronat.* Ita neque ut Eccleſia conſtruenda à ſua Juriſ-
6 dictione & poteſtate eximatur. *Federic. de Senis dicto conſil.* 241.

Neque obſtat, quod ante Eccleſiæ ædificationem Epiſcopus plura poſſit quàm poſt illius ædificationem, quia id verum eſt ſi Capituli concenſus accedat. Nam eo
7 caſu poterit eximere, licet non quoad omnia, alioqui ſecus. *latè Farinac. Deciſ.* 382. *n.* 3. *part.* 2. *Abb. c. cum olim* 2. *nu* 4. *de privileg.* Nam ejuſmodi totius Juris remiſſio aliena-
8 tionem ſapit. *Clem.* 2. *de reb. Eccleſiæ non alienandis*, atque ita hanc Concluſionem conciliandam cenſeo accedentibus iis quæ alibi ſcripſi *lib.1. qu.* 3.

Non obſtat 2. quod dicitur Epiſcopum in quærendis quandoque præjudicare
9 poſſe Eccleſiæ, quia id verum eſt ſi capituli accedat conſenſus, alioquin ſecus, *c.* 2. 10. *queſt.* 1. *Abb. cap. cum olim nu.* 4. *de privileg.*

Et ab iſtis rationibus pendet deciſio quæſtionis de qua ego alibi *tom.* 2. *part.* 2. ſcripſi, videlicet num concedi poſſit Exemptis facultas ædificandi Eccleſiam cum pacto, ut Epiſcopo ſubjiciatur. Conferunt etiam ea quæ infra notavi *qu.* 29.

QUÆSTIO XII.

Viſitator an poſſit quempiam ob crimen commiſſum citatione non prævia officio removere?

Diſtinguo: An privationis pœna incipiat à crimine, non à contumacia: Si à crimine, poteſt, ſi à contumacia non poteſt, monitione non præcedente. *Feder. de Senis conſ.* 105. Quippe ſuperflua eſſet eo in caſu monitio, quo de delicto ſatis conſtaret, in omnemque eventum foret removendus. *cap. tua, de pœnis*, ſignanter porrò in religioſis in quibus ordo Juris ſtrictus non ſervatur *c. qualiter* 2. *in fine de accuſ.* ſecus verò ſi removendus, in ſuis exceptionibus eſſet audiendus, uti latè reſpondit idem Federicus *conſ.* 79. contra tamen viſitationem non admittentes, procedi poteſt ad cenſuras ſine monitione Canonica, uti ſupra oſtendimus *q.* 3.

QUÆSTIO XIII.

Capitulum ſede vacante, an tanquam Epiſcopus poſſit viſitare moniales Exemptas auctoritate delegata?

Epi-

EPiſcopus authoritate delegata viſitare poteſt moniales Exemptas, *Clem. attendentes de ſtatu Monach.* quæritur an ejuſmodi delegata poteſtas tranſeat in Capitulum ſede vacante? Federicus de Senis reſpondit non tranſire, *conſ.* 291. Ratio eſt, quia in eis quæ Epiſcopo competunt auctoritate delegata, Capitulum non ſuccedit, *cap. unico de major. & obed. in 6. Feder. de Senis d. conſ.* 291. qua de re fuſius videri poterit Joannes Franciſci de Pavinis *in ſuo tract. de officio & poteſt. Capituli ſede vacante,* & ego plenius ſcripſi ſupra *lib. 2. qu. 2. 23. & l. 4. qu. 24.*

QUÆSTIO XIV.

Monachus Monaſterii Exempti factus Abbas Monaſterii non Exempti, an remaneat Exemptus?

SUMMARIUM.

1. *Semel profeſſus non debet iterum profiteri in eo Monaſterio, ad cujus Prælaturam aſſumptus eſt. Aliud Navar. placet n. 2.*
3. *Monachus non obſtante translatione, jura monachiſmi ſui prioris Monaſterii an retineat?*
4. *Senatores licet domicilium in urbe habeant, jura tamen originalis domicilii non amittunt.*
5. *Canonicus unius Eccleſiæ, factus alterius Eccleſiæ Prælatus, jura prioris Eccleſiæ non amittit.*
6. *Prælatus non cenſetur eſſe de Collegio, licet illius caput cenſeatur.*
7. *Monachus translatus ad aliud Monaſterium, Prioris Monaſterii iura non amittit. Contra n. 8 & 9.*
10. *Quid de Monacho facto Paſtore? & an habeat in ſecundo Monaſterio vocem.*
11. *Monachus Exemptus factus Abbas Monaſterii non Exempti, an remaneat Exemptus?*
12. *Abbatialis dignitas ſuperveniens ſtatum Priorem non aufert.*
13. *Monachus perpetuò manet ei Monaſterio obligatus, cui profeſſionem emiſit.*
14. *Adeptus à Papa ordinis dignitatem, non ideò eximitur à ſuo Epiſcopo.*
15. *Monachus plenè translatus ad aliud Monaſterium, abſolutus eſt à primo.*
16. *Monachus factus Epiſcopus, acquirit Epiſcopatui, non Monaſterio.*
17. *Monachus factus Paſtor, priveturque Paſtoratu, non redibit ad ſuum Monaſterium.*
18. *Abbas per ſententiam amotus remanet ejuſdem Monaſterii Monachus.*

MUltæ aliæ ex quæſtione iſta profluunt quæſtiones.

Prima, An qui ab uno Monaſterio ad alterius Prælaturam transfertur, debet à novo provideri?

Secunda, Quid ſi Monachus renunciet prælaturæ ad quam translatus eſt, an Jura Prioris Monaſterii recuperabit?

Tertia, ſi remaneat Monachus ſecundi Monaſterii, an depoſitâ Prælaturâ habeat in eo jus ſuffragii, & quale?

Quarta, & ultima, an Monachus Exemptus ad Monaſterium non Exemptum trans-

translatus, remaneat exemptus, de quibus equidem quæſtionibus, ſi otium eſſet, multa adferri poſſent, quæ brevi loquio hoc circumſcribo. Quo ad primam, neceſſe
1 non eſt ut ſemel profeſſus iterum eo in Monaſterio ad cujus Prælaturam transfertur, profiteatur, reſpondit Feder. de Senis *conſ. 5. & conſ. 19.* Semel enim profitendo omnes alias religiones quoad eorum ſubſtantialia, profeſſus eſſe cenſetur. *Hoſt. ad Apoſtolicam de ſtatu Regularium, latè Petrus de Periſco. tract. de mutatione ſtatus Eccleſiaſt. perſonarum vol. 15. c. quorundam de elect. in 6. & cap. Nullus cap. indemnitatibus eod. in 6. cap. 1. in fin. & §. ſanè verſ. niſi expreſſè profeſſus, de ſtatu Monach.* ſufficere enim videtur ſola ſuperioris auctoritas transferentis, per quam Monacho translato jus adminiſtrandi conceditur, *cap. cum in cunctis cap. qualiter cap. noſtri cap. tranſmiſſa cap. nihil de elect. cap. ſicut tuis de ſimonia cap. cum venerabilis de conſuet. Feder. d. conſ. 5.* At vero è
2 contra novam poſſeſſionem faciendam late reſpondit Navarr. *conſ. 60. de Regular. ubi reſpondet Federico.*

Secunda quæſtio perplexa eſt.

Pro parte enim affirmativa ſcilicet quod Monachus non obſtante translatione
3 Jura Monachiſmi ſui prioris Monaſterii retineat, militant rationes ſequentes: inpri-
4 mis ſenatores licet domicilium in urbe habeant; attamen Jura originalis domicilii non amittunt, *l. ſi quis. ff. de advocat. diverſ. l. 1 ff. de Alb ſcrib.* ſunt enim jura illa originaria potiora accidentalibus, uti diſcutiendo mixturas latè oſtendit Romanus in *l. ſti-*
5 *pulationem ff. de verb. oblig. Navarr. comment. 2. nu 34 de Regular.*

Deindè, Canonicus unius Eccleſiæ factus alterius Eccleſiæ Prælatus, jura Canonicalia prioris Eccleſiæ non amittit, *cap. litteras de Conc. præb.* analogiam autem quan-
6 dam eſſe inter Canonicos Seculares, atque Monachos, colligitur ex notatis Hoſtienſis in *cap. fin. de Relig. dom.*

Pæterea, Prelatus non cenſetur eſſe de collegio, licet illius caput cenſeatur, *c. 2. de conceſſ. præb. cap. unico de Sede vacante. Feder de Senis conſ.* 100. & conſequenter privilegium Prioris Monaſterii non admittit: quia à ſeparatis illatio fieri non poteſt, præſertim quando tranſlatio non eſt pura puta, *Feder. de Senis conſ.* 134.

7 Denique Monachus translatus ad aliud Monaſterium pænitentiæ cauſſa, Prioris Monaſterii jura non amittit, *Farinac. deciſ. 109. part. 2. & deciſ. 115. part. eadem.*

8 At verò è contra, quod Prioris Monaſterii Jura non retineat, videtur, quia per translationem ad ſecundum, ad prius cui renunciavit, redire non poteſt, *cap. cum periculoſum 7. qu. 1. Feder. de Senis conſ. 5. Navarr. tom. 2. de Regularib.*

Præterea, Monachus factus Abbas, amittit jura Monachalionis, ſicuti dicitur de
9 filio facto patre, quia jura filiationis etiam amittit. *c. ſicut has de ſimonia, cap. litteras de conc. præb. c. cum in Eccleſia de conc. præb. in 6.* ut & de Canonico factus Epiſcopus poſt renunciationem Epiſcopatus jura ſua Canoniæ non recuperabit. *c. ex inſinuatione de ſimon. cap. ex tranſmiſſa de Renunciat.*

10 Ruſtus, Monachus factus Rector Eccleſiæ Parochialis abſolvitur à jugo Abbatiæ, &

tiæ, & ſi Parochiæ renunciet, non revertetur in poteſtatem Abbatis, ſed manebit Epiſcopo loci ſubjectus. *Archidiac. cap. non pro cujuslibet 16. quaſt. 1. Feder. de Senisd. quaſt. 5. DD. cap. 1. de eo qui relict Epiſcop. cap. 2. de translat.*

Tertiæ quæſtioni (quæ parergos proponitur) utrum habeat in eo vocem & qualem, reſpondet Federicus de Senis *d. conſ. 5. & 19.* quem cui otium eſt, videat ad nauſeam.

Quarta quæſtio, hypotheſi meæ quadrans eſt de Monacho exempto, qui fit Monaſterii non Exempti Abbas, utrum remaneat exemptus? affirmativæ opinionis 11
rationes ſunt ſequentes:

Prima dignitas Abbatialis ſuperveniens non aufert ſtatum priorem, ſed novum adjicit, *l. Senatores ff. Senatores ibi l. filii. §. Senator. ff. ad Munic. l. ſi quis. de togatis C. de* 12
advoc. diverſ. jud. ſecunda, Monachus perpetuò manet ei Monaſterio obligatus, cui profeſſionem emiſit, *cap. ſicut de jurejur.* non enim eſt à jure alienum, ut qu's uni Ec- 13
cleſiæ ſubiiciatur, & alteri ratione Prælationis dominetur, *cap. ex ore c. cum capella de privileg.* Tertia, ſicut adeptus à Papa ordinis dignitatem non ideo eximitur à ſuo Epiſcopo *c. per tuas de Major. & obed.* Sic videtur, quod adeptus alterius Monaſterii 14
Abbatiam à ſuo Monaſterio, illiuſque privilegiis in quo per profeſſionem ſubjectus eſt, non eximitur.

At verò pro negativa militant hæ ſequentes:

Prima, quia Monachus plenè translatus ad aliud Monaſterium, abſolutus eſt à 15
primo *cap. ne pro cujuslibet 16 quaſt. 1. cap. cum in cunctis de elect.*

Secunda, Monachus factus Epiſcopus acquirit Epiſcopatui & non Monaſterio, *cap. cum olim 2. ubi glo. verb. reſtitutionem de privileg.* translatus enim ad aliam Eccleſiam, nihil amplius commune habet cum priore, *cap. ſi quis jam translatus 21. qu. 2. arg. l. liber homo ff. de ſtatu hom. l. fin. C. de rem pig.* qua de re etiam vide deciſ. Farinacei 16
109 part. 2. nec poteſt qu's eſſe unius Monaſterii Abbas & alterius Monachus, *cap. Conſtitutus de elect. cap. fin. de rel. dom. cap. Presbyteros 17. qu. 1.*

Tertia, ſi Monachus fiat Paſtor, renunciet que aut privetur paſtoratu, non poterit redire ad ſuum monaſterium. *Feder. de Senis conſ. 19. Clem. 1. in fine de ſtatu Monach.* 17

Quarto, Abbas per ſententiam amotus, remanet ejuſdem Monaſterii monachus, 18
cap. cum ad Monaſterium de ſtat. monach. cap. dilectus 2. Simon. ubi Innoc. cap. officii ſui de elect.

Quinta, Monachus exemptus præfectus loco non exempto, privilegio exemptionis non gaudet, *cap 3. de tempor. ordin. c. 1. in fin. de Privil. in 6. Feder. de Senis conſ. 19.*

Sexta, exemptus regularis translatus ad beneficium Seculare, deſinit eſſe ſubiectus ſuo Ordini. *Navarr. conſ. 6. nu. 3. de Teſtamentis.*

Septima, Religioſus beneficiatus non acquirit ſuo Ordini, ſed beneficio cui præfectus eſt. *Navarr. conſ. 6.*

Utra porrò pars videatur amplectenda, ſuum cuique eſto judicium.

QVÆSTIO XV.

Abbas an poſſit Monachum præficere alicui Eccleſiæ Sæculari.

SUMMARIUM.

1. *Status mutatio ſpectat ad Epiſcopum.*
2. *Monachi non poſſunt ſoli capellas inhabitare, poſſuntque revocari ad nutum Superioris.*
3. *Monachi poſſunt ad Eccleſias Sæculares promoveri.*
4. *Monachus factus Paſtor, liberatur ab obedientia Abbatis.*
5. *Quicquid acquirit, Epiſcopo, non Abbati acquirit.*
6. *In mixtura Monachationis & Secularitatis, utra alteri præponderet?*

VIdetur quod non: tum quia id non ad Abbatem, ſed ad Epiſcopi officium perti-
1 net, ad quem, non ad Abbatem ſpectat immutatio ſtatus Eccleſiæ. *Hoſt c. quod Dei de ſtatu Monach. Innoc. c. ſicut unire de Eccleſ. Præl. Hoſt. cap. poſſeſſiones de reb Eccleſ. non alien. Archid. c. pervenit.* 18. *qu.* 2. Tum quia Monachi non poſſunt ſoli capellas inhabitare, poſſuntque ſemper ad ſuperioris nutum revocari, *DD. d. §. ad hoc Fed. de Senis*
2 *conſ.* 134. & 136. quamvis ſi ſine cauſa revocetur, ipſo ſe Abbati poſſit opponere. At verò, è contra militat urgens ratio: nimirum, Monachos poſſe ad Eccleſias Sæculares etiam Parochiales, etiamſi ſint Epiſcopales promoveri, promotique liberati ſunt à
3 Monaſterii jugo, totique ſubjecti fiunt Epiſcopis, quibus Eccleſiæ ſunt ſubjectæ, *latè Wameſ. conſ.* 465. *tom.* 2. *quem vide quæſtionem hanc latè tractantem, vide quoque cap.* 1. & 2. *diſt.* 58. *c. ne pro cujuslibet* 16 *qu.* 1. *ca. uno* 18. *qu.* 1. *Feder. d. conſ.* 136. *latè Hoſt. d. cap. quod Dei de ſtat. Monach. Jo. Andr. Clem.* 1. *de elect.* quod maximè procedit, cum Monachus ad curam aliquam Paſtoralem promovetur: nam tunc ab obedientia
4 Abbatis liberatur, & Epiſcopi ſubiicitur poteſtati, latè *Feder. conſ.* 134. *Jo. à Chokier. frater meus in Comment. ad Regulas Cancellariæ Reg.* 65. *nu.* 13. eoque caſu non remanet Monachus Monaſterii, nihilque tunc commune habet cum Monaſterio. *cap. uno* 14. *qu.* 1. *cap. ſi quis jam tranſlatus* 21 *qu.* 2. *de Clem.* 1. *de ſtatu Monach. cap.* 1. *de ſtatu Monach in* 6. *cap. cum & plantare §. in Eccleſiis, de privileg in* 6. *Navarr. conſ.* 6. *n.* 3. *de teſtam.* Sed omnia ejus acquiſita fiunt Epiſcopi, & non priſtini ſui Abbatis. *Navarr. dicto*
5 *concil.* 6. *in fin.* & *com.* 2. *nu.* 38. & *com. de Regular.* Denique diſquiri etiam poteſt in mixtura duplicis qualitatis, Monachationis & Sæcularitatis, utra præponderat alteri? qua
6 de re vide Romanum hanc mixturam plena manu tradentem *in l. ſtipulat. nu.* 19. 24. & 25. *ff. de verb. obligat.*

QVÆSTIO XVI.

Abbas an ſuum Monachum poſſit abſolvere ab Excommunicatione lata à Canone?

FEdericus de Senis *conſ.* 14. fuſa in utramque partem diſſertatione reſpondit non poſſe, & ideo Monachis pro tali abſolutione ad Epiſcopum erit recurrendum,

Digitized by Google

dum, uti eodem in loco poſt ancipitem diſputationem conlcudit idem Federicus *d. conſ.14.* idque niſi talis ſit Abbas, cui præſcriptione, aut privilegio Juriſdictio Epiſcopalis competat. *cap. Abbates de Privil.in 6.Clem.1.ubi Glo.verb.propriis de reb. Eccl.non alien.* qua de re vide etiam Abbatem. *Monachi nu.4.de ſent.excomm.* ubi dicit quæſtionem eſſe perplexam, ideò Lectoris judicio utram ſequi malit opinionem relinquo.

QUÆSTIO XVII.

Monachus Exemptus factus Paſtor, utrum exemptionem retineat?

SUMMARIUM.

1. Monachus factus Paſtor, privilegia Monaſterii non retinet, nec talis debet ad electionem, alioſque Monaſterii tractatus vocari.

2. Monachus per aſſumptionem ad Eccleſiã Parochialem, liberatur à jugo Monaſtico, definitque eſſe Monachus clauſtralis.

3. Nec morari debet in Monaſterio.

4. Limita ut nu.4.

5. Monacho emancipato quis ſuccedat.

NEutiquam; quia talis privilegia Monaſterii non retinet. *Innoc. hiſt.cap.ult.de.Reb. dom & in c.1.in fin de Privileg.in 6.Feder.conſ.35.col.7.* nec debet ad electionem, alioſque Monaſterii tractatus vocari, Innoc. Hoſt. & Feder. d.loco, ut nec in illius perſonæ Monaſterium commodum aliquod ſentire poteſt. *Fed.d.loco.conſ.35.* Neque refert, quod talis non deſinat eſſe Monachus: quia per talem curam Parochialem liberatur à jugo Monaſtico, definitque eſſe Monachus clauſtralis, *Feder.d.conſ. 35.col.7.* eſtque Monachus quidem habitu, ſed non actu. *DD.cap.de multa de præb. Innoc.cap. licet Canone de elect.in 6. Feder.d.conſ.35. col. 10.* ideoque nec vocem habet in Capitulo, nec morari poteſt in Monaſterio, *Innoc. & Hoſt.cap.ult.de reb.Archid.c.1 in fin de privileg.in 6.cap.1.de ſtatu Monach.c.relat.de teſtam.Feder.d.conſ.35.col10.& 11* Quod tamen verum intellige de Monachis, qui per ſuos Prælatos præfecti ſunt Eccleſiis non unitis, & incorporatis Monaſterio: nam de his talibus, certum eſt illos ſubjectos remanere, nec cenſentur propriè ex Monaſterio, nec ab obedientia Abbatum tranſlati, *eleganter Wameſius conſ.70.de Judic.num.17.* Quis autem ſuccedas Monacho emancipato latè diſcutit idem Federicus *d.conſ.35.* & etiam Navarrus *conſ.6.n.3.& fin.De Teſtamentis*, ſupra etiam à me laudatis *q.14.q.4.in fin.*

1 2 3 4 5

QUÆSTIO XVIII.

Concurſui an ſit locus in Parochialibus Monaſterio annexis, aut ſubjectis?

SUMMARIUM.

1. Promotus ad Eccleſiam alicui Monaſterio ſubjectam vel annexam, examinari in concurſu non debet.

2. Eccleſia qui probetur annexa vel unita Monaſterio.

3. Quid de Eccleſiis vicariis?

NOn eſſe ejuſmodi Eccleſias alicui Monaſterio ſubjectas vel annexas, aut de menſa,

menſa, concurſui obnoxias, ſed ſatis eſſe quod ab Epiſcopo judicentur idonei, definivit Rota Romana. *Farin. deciſ.* 102. *nu.* 1. *part.* 1. juxta tradita *cap.* 1. *de capell. monach.* Eccleſiam autem ſubjectam eſſe annexam, vel de menſa, multifariam probatur, & 2 quidem primo per inſtrumenta unionis vel annexionis. *Farina. d. deciſ.* 102. *nu.* 2. ſecundo, per alia indicia, nimirum ſi probetur Monaſterium ante Eccleſiæ ædificationem dominii jure habuiſſe fundum in quo Eccleſia inædificata eſt, *glo. & DD. cap. de Monach. verb. proventibus de prabendis. Butr. c. eam nu.* 11. *verſ. nota hanc gloſſ. de ætate & qualis. Fel. cap. ex parte* 2. *nu.* 1. *& ſeqq. de Reſcriptis.*

Tertiò, per ſolutionem onerum: ſolutio enim onerum pro aliqua Eccleſia denotat Dominium illius Eccleſiæ pro qua ejuſmodi onera ſolvuntur, ad ſolventem pertinere *d. cap. de Monachis d. cap. avaritiæ de prabend. Lambert. d. loco* de quo articulo vide etiam quæ infra ſcripſi *qu.* 23.

Quæ concluſio etiam ad Vicarias perpetuas Monaſteriorum eſt extendenda, uti 3 reſolvit idem Farinaceus *d. dec.* 102. *nu.* 9. *&* 10. *part.* 1. quia de deputatione Vicarii perpetui Eccleſia non deſinit eſſe de menſa. *Vual. Clem. frequens nu.* 35. *&* 84. *de exceſſibus Prælat. Farin. d. deciſ.* 102.

QVÆSTIO XIX.

An per clauſulas derogatorias derogetur privilegiis habentibus clauſulas derogatorias clauſularum derogatoriarum?

SUMMARIUM.

1. *In ambiguis recurrendum ad S. Sedem.*
2. *Quod etiam extenditur in ambiguitate reſcriptorum.*

Deciſio hujus dubii pendet ab energia & pondere clauſularum, uti reſpondit licet ambiguè, Federicus de Senis *conſ.* 233. *adde Decium cap. quod ſemel de reg. Jur. in* 6. *Cravet. conſ.* 119. Si verò clauſulæ ſint tales, quæ eadem penſari poſſint trutina, neque ex e s poſſit judex animi ſui motum alterutram in partem deflectere, erit pro 1 interpretatione ad S. Sedem recurrendum, *cap. inter alia de ſent. Excomm. cap. ordinarii § ſi verò de offic. ord. in* 6. *cap. de ſent. Excom. c. ordinarii § ſi verò de offic. ord. in* 6. *cap. cum veniſſet de Judiciis. Feder. d. conſil.* 233. ut & quoties de interpretatione, veritate, falſitatevè Reſcriptorum dubitatum eſt, ad S. Sedem reſcribendum. *Feder. de Senis conſ.* 2 219. *arg. etiam c.* 2. *de Reſcript. & cap.* 1. *de crim. falſi cap. in memoria diſt.* 19. alioquin enim id negligens, falcem ſuam in meſſem Pontificiam immittere cenſebitur. *d. cap. ordinarii* & in alia ſpecie fautor falſificantium exiſtimabitur, *c. quanta de ſen. Excom. cap. negligere* 23. *qu.* 7. *Feder. d. conſ.* 219.

QVÆSTIO XX.

Quæ eſt vis clauſulæ, *Quorum tenores*, &c.

SUM-

SUMMARIUM.

1. *Clauſula* Quorum tenores, *operatur ſpecificam omnium eorum ad quæ illius fit relatio, expreſſionem.*

Limita, ut n.2.3.4. & ſeqq.

BReviter dico, expreſſionem operari ſpecificam omnium eorum ad quæ fit illius relatio. *Mohed. dec. 9. de Reſcriptis Caſſiad. dec. 10. ſuper, reg. & fuit ſæpè deciſum. Butr. conſ. 2. alias 49. nu. 6. Farinac. dec. 466. nu. 5. part. 1.* idque niſi in revocatione Privilegii certa forma requiretur. *glo. cap. Inquiſitores verb. expreſſe de Hæreticis in 6.* 1.
quod enim fieri debet expreſsè, non ſubſiſtit, ſi fiat alio modo. *Decius conſ. 165.* uti 2.
de revocatione Privilegii Societatis Jeſu & ordinis S. Claræ tradit Anthonius de Amatis, *Marchia dec. 17. Calder. conſ. 11.* Et ſi ſecus diceremus, contingere poſſet Papam revocare id quod probabiliter ignorat, nimirum privilegia quæ ſunt facti. *Rom. conſ. 327. Amatus d. deciſ. 17. nu. 5. Feder. conſ. 233.* Quod extendo, etiamſi derogationi 3.
adjiceretur clauſula, *de plenitudine poteſtatis*: ea enim non extenditur ad ea quæ ſunt in facto conſiſtentia, quæ Pontifex poteſt ignorare, *Cravet. conſ. 119.* ſignanter verò 4.
ſi ageretur de revocando Privilegio à pluribus Pontificibus confirmato; illud enim difficilius tollitur. *Decius conſ. 165. num. 3. Amatis d. deciſ. 17. num. 9.* quemadmodum 5.
& ſi verſetur favor piæ cauſſæ. *Dec. d. Conſ. 165. num. 5.* aut Religionis, idque propter publicam utilitatem. *Alex. conſ. 123. Amatus d. deciſ. 17. n. 9. Vivius opin. 641.* 6.

QVÆSTIO XXI.

Epiſcopus an poſſit in locis exemptis ſuæ diœceſis divina celebrare?

SUMMARIUM.

1. *Epiſcopus habet per totam ſuam diœceſin juriſdictionem fundatam.*
2. *Etiamſi monaſtereria ſint, aut loca regularia.*
3. *Epiſcopus Pontificalia exercet in locis exemptis ſuæ diœceſis.*
4. *Niſi tamen de aliquo privilegio contrario doceatur.*

SActum Rotæ Romanæ Auditorium reſpondit poſſe, *Farinacius dec. 238. part. 2.* Cùm enim Epiſcopus per totam ſuam Diœceſim Juriſdictionem habeat. cap. 1.
omnes Baſilicæ *16. quæſt. 7. Verall. dec. 201. part. 1.* etiamſi Monaſteria ſint, aut loca regularia, *c. Abbas 2. cap. Abbates 18. quæſt. 2.* conſequens eſt, ut ipſe divina Pontificalia- 2.
que in qualibet ſuæ Diœceſis Eccleſia poſſit exercere. *Clem. 2. ubi. Card. n. 5. & 8. ſimili* 3.
n. 5. verſ. 5. quæro de Privileg. Paninus de viſitatione part. 2. q. 3. n. 9. Paulus Fuſcus de viſitatione & regim. eccl. c. 8. n. 5. Pontificalemque in iis ſedem ad divina celebranda collocare. *Bonif. d. Clem. 2. n. 10.* Idque niſi ſpecialiter de aliquo privilegio exemptionis doceatur *c. cum & plantare de privil. gl. d. c. omnes Baſi. verb. poteſtat. Far. d. loco.* 4.

QVÆSTIO XXII.

Epiſcopus eximens Eccleſiam, an cenſeatur viſitationem correctionemque à ſe abdicare?

SUMMARIUM.

1. *Epiſcopus non poteſt eximere Eccleſiam à jure viſitandi, &c.*
2. *Eccleſia fundata cum pacto, ut alteri quàm Epiſcopo, poterit nihilominus viſitari ab Epiſcopo.*

1. FEdericus de Senis *conſ.* 111. *num.* 4. *conſ.* 247. reſpondit, Epiſcopum tali lege Eccleſiam eximere non poſſe, licet alii ſint qui diſtinguant, an talis exemptio concedatur Eccleſiæ conſtruendæ, vel jam conſtructæ, ut videre eſt ex Doctoribus à Proſpero Farinacio laudatis *dec.* 30. *nu.* 6. *&* 7. *part.* 2. *Fel. c. cum Venerab. n.* 33. *de except.* dicens, quod eccleſia fundata cum tali pacto, ut ſubſit alicui v. g. Abbati, nihilominus ſubeſit Epiſcopo. *Abb. c. cum dilectus n.* 4. *de conſuet. Decius conſ.* 121. *n.* 3. *Innoc. c. Lateran. n.* 5. *de Præb. Barth. l. quoties §. fi. n.* 1. *ff. de adjut. tut.* qua de re vide etiam quæ ſupra ſcripſi *cap.* 11.

QUÆSTIO XXII.

Juriſdictio alteri in ſubditos ordinarii competens, an Ordinarium excludat?

AD hoc collineandum eſt, an ex diplomate liqueat Juriſdictionem conceſſam eſſe privative vel accumulative. *Gabriel. conſ.* 195. *lib.* 2. *Barth. l.* 1. *C. de off. c. præfecti urbis. Bald. l. unica §. ubi autẽ n.* 6. *C. de caduc. toll. Anchar. conſ.* 164. *latè Rom. conſ.* 393. *Caſtr. l. teſtam. nu.* 6. *de teſtam. Felin. ca. Paſtoralis de offic. ord. & ibi DD.* Quo in articulo licet in dubio communiter concludatur Juriſdictionem accumulativè cenſere conceſſam. *latè Farin. deciſ.* 33. *part.* 2. *& Menoch. li.* 2. *præſ.* 18. *& DD. jam laudati:* ſunt tamen qui variè hanc theoriam communem reſtringunt, *Menoch. præſ.* 18. nimirum, niſi Jurisdictio concedatur favore ejus cujus intereſt non habere plures judices. *Bald. d. l. unica n.* 3 *Fel. d. cap. Paſtoralis nu.* 2. *Farinac. deciſ.* 30. *n.* 4. *par.* 2. *Afflict. deciſ.* 41. *nu.* 2. *Menoch. d. Præſ.* 18. *nu.* 26. *& ſeqq.* plerumque enim nonnullorum intereſt non habere plures judices aut viſitatores. *Angel. l. ſi teſtamenta verſ. ſi favore C. de teſtam. Bald. Ante habita nu.* 59. *C. ne filius pro patre.* & quandoque favor aliorum poſtulet ut complures habeant Judices, veluti alio in loco oſtendi, ſimiliter reſtringunt in Prælatis regularibus, quibus ſpeciali jure cenſetur Juriſdictio conceſſa privativè, *Farinac. d. dec.* 33. *nu.* 2. *part.* 2. *Abb. cap. Paſtoralis nu.* 6. *verſ. ſed in regularibus aliud puto & ibi Fel. nu.* 4. *de offic. ord. ita concludit Farin. deciſ.* 30. *&* 33. *par.* 2. *Menoch. d. Præſump.* 18. *nu.* 6. *Surdus conſ.* 56. *nu.* 13. in quo tamen, quia ſpinoſior eſt hic articulus, pedem nunc non figo, ideò vide ea quæ alio loco ſcripſi *l.* 1. *q.* 17. *n.* 22. *& ſeqq.*

QUÆSTIO XXIV.

Utrum Ordinarius teneatur Exemptum à ſe excommunicatum abſolvere ad cautelam.

SI Excommunicatus allegat Juriſdictionis defectum in Judice ordinario ratione exemptionis, non eſt ita facile danda abſolutio ad cautelam, niſi prius exemptio aliqua

Digitized by Google

aliqua ex parte probetur, ſaltem ſemiplena probatione, ne Judici ordinario paſſim illuſio fiat, *Innoc. Dom. & Franc. cap. ſolet nu.10. de ſent. excom. in 6. Covar. in rep. cap. Alma mater part.1. §.12. n.7. eod. in 6. fol.384. Rota deciſ.308. in novis & dec.116. in Antiquis.* Quod ſecus eſt, quando Juriſdictio excommunicantis fundata non eſt de Jure communi, uti latius exemplis illuſtrat, Philippus Francus *d. cap. ſolet. nu.18. & noviſſime Proſper. Farinac. dec.382. par.2.* tradens Ordinarium habentem pro ſe Juris communis adſiſtentiam manu tenendum eſſe, ſi alii adſint actus poſſeſſorii, quamvis ex adverſo actus contrarii proponatur, uti latius videre eſt apud eundem Farinac.

QUÆSTIO XXV.

Utrum de cauſſa exemptionis ſubjectioniſve tranſigi poſſit?

DIſtinguendum eſt, ut gratis tranſigere liceat, at verò ut non gratis, ſed aliquo temporali dato, vel accepto, non liceat propter ſimoniacam labem, quæ ſi ſpiritualis ſit Juriſdictio, prohibetur. *text. cap. preterea 2. de tranſact. ubi Innoc. & DD.* unde conſequens eſt, ut ſi tranſactio cenſu aliquo novo roboretur, non ſubſiſtat, ſecus verò ſi antiquus fortè remittatur, veterem enim cenſum, cùm ſit jus ſpirituale, poſſet Eccleſia ſubjecta pro exemptione conſequenda remittere dominanti, uti tradit Innocentius *d. c. preterea.*

QUÆSTIO XXVI.

Unius Eccleſiæ alteri Eccleſiæ ſubjectio an probanda.

SUMMARIUM.

1. *Una Eccleſia alterius ancilla eſſe non debet.*
2. *Una Eccleſia alteri ſubjecta eſſe poteſt, ſubjectioq; ab eo probanda eſt, qui in ea ſe fundat.*
3. *Probare quiſque debet id quod ſuæ intentionis eſt fundamentum.*
4. *Teſtes de ſubiectione deponentes, qualiter deponere debeant.*
5. *Duplex ſubjectionis ſpecies.*

LIcet regulariter una Eccleſia alterius ancilla eſſe non poſſit, *Bald. cap. item ſi Epi-* 1
copus num.3. tit. Epiſcopum vel Abbatem, cap. quia per ambitioſam de Reſcriptis in 6.
Alphonſus Sotto ad reg. Cancell.12. n.2. ubi Ioannes à Chokier frater meus fol.264. nihi- 2
lominus tamen una Eccleſia alteri ſubjecta eſſe poteſt, ſubjectioque ab eo proban-
da eſt, qui in ea ſubjectione ſe fundat. *Far. in deciſ.39. per tot. part.2.* probare enim 3
quiſque id debet, quod ſuæ intentionis eſt fundamentum. *l. ei qui ff. de probat. Far.*
deciſ.697. nu.1. 717. nu.4. par.1. qua quidem in probationis ſpecie, id peculiare eſt, ut
teſtes de ſubjectione deponentes, dicti ſui rationem adijciant, alioquin non probant.
Bald. conſ.286. nu.3. lib.2. Ægid. deciſ.64. Anteus dec.282 lib.1. Caputaq. deciſ.34. lib.
1. Far. deciſ.39. nu.1. in fin. part.2. Quibus autem modis una Eccleſia alteri ſubjecta, 4
probari poſſit, infra, peculiaribus quæſtionibus oſtendi, *qu.32.33.50. & 59.*

Digitized by Google

Porrò, duplex recenſeri poteſt ſubjectionis ſpecies; *Wameſ.conſ.455. de Regular.*
5 *tom.2.* una mediata, altera immediata: hæc ita dicta, quod ſine medio proxime alicui ſubjicitur, & in quo nemo in ſuperioritate præcedit, *l.proximus ff.de verb.ſignific. Io. Monachus cap.cupientes nu.29.de elect.in 6.* uti ego alio in loco exemplis adhuc demonſtravi *tom.1.l.1.q.2.in fin.*

QUÆSTIO XXVII.

Subjectio unius Eccleſiæ, quanto tempore præſcribatur?

PAucis reſpondeo annis quadraginta. *Farin.dec.39.part.2.* idque reſpectu Actuum qui præſcripti ſunt: ſubjectio. n. præſcripta quoad certos actus, non extenditur ad alios actus non præſcriptos. *Arch.d.cap.plures in pr.16.qu.1.Farin.d.deciſ.39 nu.3.* quod reſtringo, niſi ſubjectio fulciretur aſſiſtentia Juris communis, *c.cum perſonæ de Privileg.in 6 Farin.deciſ.273.nu.1.& 2.part.2.* Jura cùm tunc actus ſint cauſati à titulo univerſali, extendendi ſunt ad aliorum actuum poſſeſſionem univerſalem: quippe quod magis attendenda ſit cauſſa actus, quàm illius actus exercitium. *Bald. l.1.in 2.nu.24.verſ.du.dec. C.de Emancip.cap. auditu nu.19. de præſcript. Farin.d. deciſ.273.nu.2.in fin.*

QUÆSTIO XXVIII.

Epiſcopus an manutenendus eſt in poſſeſſione univerſalis ſuæ Juriſdictionis adverſus Archidiaconos Juriſdictionem cauſarum criminalum aut matrimonialium prætendentes?

SUMMARIUM.

1. *Epiſcopus manutenendus in ſua juriſdictione adverſus Archidiaconos.*
2. *Etiamſi prætendant poſſeſſionem immemorialem, modò tamen illa non ſit valida aliquo titulo.*
3. *Archidiaconi prætendentes aliquam juriſdictionem, debent illam ſpecificè probare.*
4. *Pendente cauſſa juriſdictionis, Epiſcopus non poteſt aliqua inhibitione impediri.*
5. *Ad probationem temporis immemorialis quæ requirantur.*
6. *Quaſi poſſeſſio non acquiritur ab patientia & ſcientia ejus adverſus quem præſcribitur.*

1 REſpondetur, Epiſcopum habere aſſiſtentiam juris communis, & Conciliaris, ideoque eum in ſua univerſali Juriſdictione manutenendum, *cap. cum perſonæ ubi Franc.de Privileg.in 6.cap.cùm Epiſcopus de offic.ord.in 6.cap.omnes Baſilicæ 16.qu.7.Rom.conſ.180.nu.4.Feder.conſ.145.n.6.latè Farinac.deciſ.343.& 248.per tot.part.2.& dec.273.ead.part.Conſ.Trid.ſeſſ.24.c.20.§.ad hæc de reform.* idque etiamſi Archidiaconi prætenderent poſſeſſionem immemorialem: dummodo tamen ejuſmodi poſſeſſio immemorialis non ſit per aliquam rem judicatam, aut titulum æquipol-

Digitized by Google

pellentem roborata. *Farinac.dec.322.part.1.deciſ.273.Philipp.Franc.d.c.cùm perſona,*
quo fit, ut ſi Archidiaconi prætendant aliquam Juriſdictionem, debeant eam pro-
bare ſpecificè, *Innnoc.cap.ſuper his n.10.de accuſ.Bart.l.in illa n.5.ff.de verb.oblig.Far,* 4
d.deciſ.243.nu.2. pendenteque ejuſmodi cauſſa, Juriſdictio Epiſcopi non poteſt ali-
qua inhibitione impediri, *Farin.deciſ.493.nu.1.par.2.* Qua in materia animadverten-
dum, ad probationem temporis immemorialis multa requiri, quæ à Doctoribus re-
cenſentur, *glo.cap.1.ubi Franc.n.16.& ibi DD.de præſcript.n 6.Gabrielcom.concl.l 5.*
de præſcript. conſ.1.n.81. Covarru. in cap.poſſeſſor part.2.§.3.nu.7. de reg.Juris in 6.Re- 5
buff.De decimis qu.13.nu.99. nimirum ut teſtes ſint ut minus ætatis annorum 54. de
viſu per annos ut minus 40. ante litem motam deponentes. *DD. d.cap.1. Farinac.d.*
deciſ 248.n. & 3. Denique, neceſſe eſt ne immemorialis iſta præſcriptio impedia-
tur per actus Juriſdictionales in contrarium per Epiſcopum geſtos. *Socinus conſ. 7.*
n.11.lib.1.Puteis deciſ.436.lib.2 Farinac.d.dec.248.n.7.part 2. & *dec.324.nu.13.part.*
1.Barthol.l.naturaliter n.27.in fin ff de uſucap. & *præſcript. Franciſcus Balbus de Præ-*
ſcriptionibus 3.parte 6. partis qu.4.nu.40. Inſuper, ne ignorantia Epiſcopi curſum 6
ejuſmodi præſcriptionis impediat. Nam in corporalibus quaſi poſſeſſio non ac-
quiritur abſque ſcientia, & patientia ejus, adverſus quem præſcribitur, *Puteus deciſ.*
269.n.3.lib.1. Farinac.deciſ.501.nu.4.part.2. præſertim etiam quod Conc. Tridenti-
num habeat clauſulam irritatam Juriſdictionem cauſſarum criminalium & matri-
monialium Epiſcopo competentem, *Far.dec.610. nu.3.* & *4.part.2.* quæ licet titu-
lum & poſſeſſionem inficit, *Sarnenſis in reg.de triennali qu.31. Farinac. d. dec. 610.*
num.3. non tamen detentionem ac inſiſtentiam facti, quæ ſola ſufficit in Judicio
ſummariſmo ad manutentionem, *Farinac. dec.752.nu.6.part.2.Caſt.l.attitius num.5.*
ff.de donat.Neviſan.conſ.80.n.3.Laurent. Silvanus conſ.27.Covarruvias pract.qu.cap.
17.n.15.Menoch.de rec.poſſ.Remed ult.nu 8. Lancellot. de attentatis part.2.cap.24.tit.
de reo n.77. & ita hanc quæſtionem reſtringo, ut & in cauſſarum criminalium Ju-
riſdictione. Quid autem ſi utrumque par & æqualis probetur poſſeſſio per aliquem
titulum roborata? vide plenè Doctores hic apud Farinacium laudatos *deciſ.533.per*
tot.part.2. & *dec.610.num.3.* & *4.part.2.* qua de re etiam videri poterunt quæ infra
ſcripſi, *qu.52.* & *27.*

QVÆSTIO XXIX.

Fundari an poſſit Eccleſia cum pacto ne ſubſit Epiſcopo?

NEutiquam. *Bartholus l. quoties §.fin.de adm.tit.Fel.ca.cum venerab.num.33.de ex-*
cept Innoc.cap.cum Lateranen.n.5.de præbend. Abbas c.cùm dilectus nu.4 de con-
ſuet.c.2.n.13.de Eccleſ.ædifican. & *in d.cap.cum Venerab.nu.33.ubi Dec.not.10.* & *conſ.*
121.n.3.cap.ſi quidam 10.quæſt.1.Rota deciſ.10.de teſtam.in antiq.Farinac.dec.30.n.5.
par.2.Conferuntque ad hanc quæſtionem ea quæ ſuperius ſcripſi qu.9. & *11.22.*

NOn eſt ab hoc juriſdictionis Epiſceopalis tractatu aliena hæc quæſtio, per quam non raró in controverſiam revocatur , num locus quiſpiam hujus ſit vel alterius Diœceſis ; paucis itaque animadvertendum , iiſdem modis probari locum quempiam eſſe Diœceſis, quibus & Juriſdictionis fides ſolet comprobari, *latè Card. Tuſchus in commun. concluſionib. verb. Juriſdictio.* Hæc & ſolet probari per inſtrumen-
1 ta antiqua, quibus ob venerandam antiquitatem credendum eſt. *Cavalcan. conſ. 90. n. 5. Hier. de Monte Tract. finium Regundorum c. 1. 63. n. 5. Bald. conſ. 286. n. 2. li. 2. deciſ. conſ. 42. n. 10. Natta conſ. 632. n. 16. Farin. dec. 266. part. 2.* Præterea, antiquæ ſententiæ quæ licet inter alias latæ ſint , tamen fidem afferunt non mediocriter adminiculantem. *Alex. conſ. 190. n. 16. lib. 2. Aymo de antiq temporum part. 1. §. propoſitum. n. 29. Farinac. d. deciſ. 266. n. 2. part. 2.* præſertim quod inſtrumentalis probatio, longis paraſangis excedat probationem factam per teſtes. *glo. c. tertio loco de teſtibus Fel. c.*
3 *cùm cauſſam n. 5. de probat. Far. d. deciſ. 276. num. 7.* inſtrumentis enim lux indubitata veritatis adſiſtit. *Bal. conſ. 109. in pr. lib. 4.*

Denique præſcriptio annorum 40. *cap. de quanta. c. ad aures de præſcript. c. cùm de beneficio de preb. in 6.* Sed cum requiſitis ad eam complendam de quibus Doctores *in c. 1. de Præſcrip. in 6.* idque in favorem Epiſcopi , cujus Juriſdictio eſt favorabilis, ſecus porrò ſi contra Epiſcopum quiſpiam inferior prætenderet ſe Juriſdictionem præſcripſiſſe, uti liquet ex traditis Doctorum, Philipp. Franc. *in cap. cum perſone de Privileg. in 6.* & iis, *quæ ſuſius alio in loco oſtendi quæſt.* 28.

QVÆSTIO XXXIV.

Una Eccleſia quâ ratione diſmembratur ab alia, & quibus ex cauſſis.

1. Solennitas eadem requiritur in diſmembratione Eccleſiarum, quæ in alienatione.
2. Cauſæ in diſmembratione quæ?

DUbium non eſt, quin per diſmembrationem Eccleſia ſeparetur ab alia , atque ab ejus ſuperioritate eximatur.

Sed quæſtio hic inſurgit , quæ requirantur ad validitatem diſmembrationis alicujus Eccleſiæ. Duo autem potiſſimum hoc in articulo requiruntur, ſcilicet ſolemnitas, & juſta cauſſa. Solemnitas in eo conſiſtit , ut ea interveniant, quæ in rerum Eccleſiaſticarum alienatione requiruntur. *Fran. cap. 1. de reb. Eccleſ. non alien. 6. Rota deciſ. 1. eod tit. Farinac. dec. 348. part. 2. in Novis*, nimirum conſenſus ejus ad quem ſpectat Eccleſia, à quâ fit diſmembratio. *Farinac. deciſ. 288. n. 4. part. 2.* ejus inquam, non verò Vicarii perpetui Eccleſiæ. *Abb. cap. extirpande §. qui vero n. 15. de preb. cap. ad audientiam 1. ubi DD. de Eccleſiis ædificandis* cum autoritate Epiſcopi, non verò inferioris. *Fuſcus de viſitat. lib. 1. c. 20. n. 16. & 17. Farinac. dec. 348. nu. 2. part. 2. & idem Farinac. Deciſ. 316. n. 4. part. 2. ubi latè.*

Cauſſæ verò Juſtitia conſiſtit non in ſola abundantia populi. *Conc. Tridentinum. ſeſſ.*

Digitized by Google

ſeſſ.21.c.de Reform. ob quam non facilè eſt veniendum ad beneficiorum diviſionem, *c.Majoribus cap.vacante de præb.c.1.ubi glo.de reb.Eccleſ.non alien.Farin.d.deciſ.*288.*n.*3.ſed in augmento cultus divini. *DD.d.c.audientiam, de Eccleſiis ædifican.* pro quo ſemper facienda eſt interpretatio. *Farin.deciſ.*316.*nu.*4 *part.*2.*Franc. Macenſ. dec.*323. *nu.*2.*part.*2. *Riv.conſ.*204.*n.*12.*conſ.* 20 *nu.*6.*l.*1. qua in re multum pollet judicium ordinarii, cui in hac materia multum deferendum eſt, non ſolùm ex diſpoſitione Concilii Tridentini, ſed etiã jure communi. *Rebuff. de congrua portione n.*68.*Surdus de alienat. tit.*4.*n.*43.*& ſeqq.*

QVÆSTIO XXXV.

Quid ſi locus nullius Diœceſ. eſſe prætendatur?

ORdinarius intra limites cujus Diœceſis locus nullius Diœceſis eſſe dicitur, habet, ſi juris communis diſpoſitionem conſideremus, in ejuſmodi loco juriſdictionem ordinariam.*c.de Xenodochiis de Relig.dom.Veral.dec.* 306.*l.*1.*Farin.dec.* 501.*part.*2.At verò, ſi diſpoſitionem Concilii Tridentini,ſpectabit ad Ordinarium viciniorem, *Trid. ſeſſ.* 24.*cap.*9. *de Reform.* præſumetur autem vicinior is, contra quem cauſa committitur, ne dum de vicinitatis qualitate diſputatur, Eccleſiæ maneant acephalæ. *Farinac.deciſ.*396.*nu.*2.*part.*1. idque niſi locus qui dicitur nullius Diœceſis,ſitus ſit intra Diœceſim Ordinarii remotioris; nam tunc ad ipſam Juriſdictio ſpectabit,niſi adſiſtentia Juris communis, quæ ſtat pro Ordinario, obfuſcetur ex poſſeſſione partis alterius. *Farin.dec.*501.*nu.*4.*part.*2. aut ejus anteceſſoris:poſſeſſio enim prædeceſſoris ſucceſſori prodeſt, *Rota deciſ.*1.*de reſt. ſpol.in novis*, *Guido dec.* 269. *Farin.d.deciſ.* 501.*nu.*2.

QVÆSTIO XXXVI.

Conſervatores an habeant Juriſdictionem.

COnſervatores, ſi juris ſcripti diſpoſitionem contemplemur, cognoſcunt dumtaxat de injuriis manifeſtis. *c.*1. *& fin.de offic.in* 6 at verò, hodierni ampliorem longè habent facultatem à forma privilegii dependentem.*c. cum dilecta de Reſcript. Guido deciſ.*18.*Franciſ.Mercul.delphinali deciſ.*349.*lib.*10.*plenè Corneus conſ.*15.*per tot. l.*3.*Farinac. deciſ.*616. *part.*2.*Probus in addit.ad Jo. Monachi d. cap.* 1. *de offic. deleg. in* 6.In qua ſolent appellari non ſimpliciter conſervatores Judices.*Corneus d.conſ.*15. *n.*6.*l.*3. ſpecialiterque ſolet eis committi cognitio bonorum eorum, quorum ſunt conſervatores. *Farinac.d.deciſ.*616,*nu.*3.*part.* 2. ut certè exoleverit,ſeu parum hodiernis conſervatoribus quadret diſpoſitio illa juris ſcripti. *d.c.* 1. *de offic.del.in* 6.*teſte Joanne Andr.d.cap.fin.n.*3.*Hoſt.n.*4.*Navar.in Manuali c.*27.*n.*125. *verſ. neq; conſervatur. Farinac.d.deciſ.*616.*nu.*3.*part.*2. Adjectis eorum commiſſionibus clauſulis: *Contradictores quoslibet & rebelles per Cenſuram Eccleſiaſticam compeſcendo.* per quam cenſetur data facultas judicialiter procedendi. *Jo.Andr.d.c.*1.*nu.*9. *verſ. ſi ergò. & ibi*

Digitized by Google

QUÆSTIO XXX.

Milites Hieroſolymitani an teſtari poſſint?

SUMMARIUM.

1. *Milites Hieroſolymitani an ſint Religioſi, vel Clerici, aut laici?*
2. *Teſtari non poſſunt, ne quidem de patrimonialibus.*
3. *An ſint ſucceſſionis capaces?*

1 Hieroſolymitanos milites ſummis à Pontificibus dotatos eſſe exemptionum privilegiis compertum eſt, illud autem hic quæro, num Religioſi ſint & teſtari poſſint? ſunt qui de his variè exiſtiment: aliis ipſos ſeſe Religioſos, aliis Clericos, aliis mixtos eſſe cenſentibus, *Anton. de Milis in repert. verb. Religioſi ſi ſunt fratres Mandoſ. ad Reg. Cancell. 16. qu. 51. n. 4. tex. & Gloſ. cap. 1. de verb. ſignific. Abb. Rub. de Regularibus nu. 2.* Ideoque eos ſub odioſa diſpoſitione non comprehendi, *Sylveſt.* 2 *verb. religio num. 4. declarat. ad Conc. Trid. ſeſſ. 5. cap. 15. de Regularib.* ubi etiam vide Auguſt. Barboſa: ego omiſſo diſputationum conflictu reſpondeo eos teſtari non poſſe. *Paleatus d. 18. Caputaq. deciſ. 68. lib. 1.* Ratio eſt, quia ipſi ſunt verè Religioſi: qui cùm non ſibi, ſed Monaſterio acquirant, *latè Farinac. dec. 323. par. 2. Tuſchus com. Concl. 107 incip. milites ſeu equites*, teſtamenti factionem activam habere non poſſunt. *Abb. c. 2. nu. 3. in fin. de ſtatu Monach. cap. cùm ad Monaſterium in fin eod. tit. cap. in præſentia de probat. auth. Ingreſſi C. de ſacroſ. Eccl.* idque obtinet non modò in rebus per os acquiſitis, ſed etiam in patrimonialibus iſtis, quæ à majoribus poſſent obvenire. *Farin. dec. 76. part. 2.* Cùm enim non habeant velle, aut nolle, *Moled. dec. 10. in fin. de cauſſa poſſ. & propr.* conſequens eſt ut ſupremum illud velle, poſt quod aliud non datur, habere non poſſint. *latè Farin. d. deciſ. 76. & 87. & dec. 177. per tot. part. 2. latè Franc. Rub. de teſtam. in 6. n. 65.* qua de re videri plenè poterit Liſſous Booſſart *de rebus Melitenſibus*, in quo omnia iſtius Ordinis privilegia reperies. Item Ariſtographum Paponem, qui refert eos ſucceſſionis eſſe capaces ab inteſtato, ſed uſu-
3 fructuarius tantum, *Papon in arreſtis Franciæ l. 1. tit. 10. art. 6.* quo etiam tit. varia de Privilegiis exemptionum Hieroſolymitani Ordinis profert, refertque eos ratione hæreſeos, Decimarum, congruæ portionis, coram ordinariis poſſe conveniri: apud quem fuſius hæc diſcuſſa invenies.

QUÆSTIO XXX.

Quæ ſit Energia clauſulæ: *Sublata Judicibus aliter judicandi facultate.*

Frequens eſt hæc clauſula in exemptionum privilegiis, cujus vis hæc eſt, ut per eam os claudatur parti Judicique, etiam poteſtas aliter judicandi auferatur. *Card. cap. quia diligenti in 2. quæſt. de elect. Barth. l. final. C. de Canone frument. l. 11. Pariſ. conſ. 1. nu. 38. l. 4. Puteus deciſ. 50. lib. & dec. 377. l. 3. Caputaq. dec. 134. part. 4. Farin. dec. 180. par. 2.* idque niſi exceptiones in Jure fundatæ adferrentur: ſimiles enim

Clau-

Clauſulæ, ut & quod dari non poſſit de ſub & obreptione, frivolas tantum exceptiones tollunt, non verò quæ in Jure ſunt fundatæ, *Farinac. dec. 461. part. 1.* Indeque eſt quod doloſis aut enormiter læſis, tales clauſulæ non habeant ſuffragari. *l. in fundo ff. de rei vend. l. qui ſub prætextu C. de ſacroſ. Eccl. Farin. d. deciſ. 461. n. 3.*

QUÆSTIO XXXII.

Eccleſia quando dicatur eſſe de menſa Monaſterii.

SUMMARIUM.

1. *Eccleſia unica Monaſterio annexa cenſetur, quando ſita eſt intra Monaſterii dominium, ſeu territorium.*
2. *Vel quando percipiuntur Decimæ.*
3. *Aut ex præſentatione Vicariorum.*
4. *Aut ex ſubitione onerum.*
5. *De Jure prohibitum non eſt Monaſteriis, habere Eccleſias etiam parochiales.*

FRequentia ſunt in Monaſteriis exempla, quæ Eccleſias habent annexas, ſeu de eorum menſa, dubitatur itaque, unde ejuſmodi Eccleſiæ de Monaſteriorum menſa eſſe colligantur? colligitur id multis ex ſignis. Primò, ſi Eccleſiæ ſint intra territorium ſive Dominium Monaſterii. *Gloſſ. & DD. cap. de Monachis de præbendis* 1 *Rod. deciſ. 15 de Iure Patr. in Antiq. Far. deciſ. 204. part. 2.* Secundò ex perceptione decimarum, quæ de Jure debentur Eccleſiæ Parochiali. *cap. cùm contingat de decimis. Card. Clem. n. 10. quæſt. 9. de offic. Vicarii Far. d. dec. 204. num. 1.* 2

Tertiò ex præſentatione Vicariorum: inde enim principalis cura penes Abbatem reſidere præſumitur, *Vital. in Clem. 1. n. 7. de offic. Vic. c. 1. de Capell. Monach. Fel. cap. ex parte 2. n. 1. de Reſcript.* 3

Quartò, ex ſubitione onerum. *Glo. Clem unica verb. ad menſam ubi DD. de exceſſ. Prælat. Rebuff de congr. Poet. n. 114.* Neque obſtat, ſi Epiſcopus talium Eccleſiarum Rectores ſoleat inſtituere: propria enim ea non eſt inſtitutio, ſed eſt autoriſabilis inſtitutio, quæ in Eccleſiis de menſa Monaſterii ſpectat ad Epiſcopum, *c. 1. & ibi gl. verb. præſentetur ſimul junctis de Capell. Monach. Far. d. deciſ. 204. n. 6.* ut proinde ex tot ſignis Eccleſia debeat cenſeri ſubjecta & annexa Monaſterio. *Card. Clem. §. 1. in pr. de Iure patr. Far. d. dec. 204. num. 5.* Præſertim quod de Jure prohibitum non ſit Monaſteriis habere Eccleſias etiam Parochiales curam animarum habentes. *c. 1. de Monach. Abb. d. c. 1. n. 1. & 6. de cap. Monach. Far. d. dec. 204. n. 8.* de qua quæſtione, videto etiam quæ hac eadem parte ſupra ſcripſi *qu. 18. & 32. 33.* 4

QUÆSTIO XXXIII.

Loca qualiter probkentur eſſe de Diœceſi.

SUMMARIUM.

1. *Eodem modo probatur locus eſſe de Diœceſi, quo juriſdictionis fides ſolet probari.*
2. *Inſtrumentis antiquis credendum eſt.*
3. *Inſtrumentalis probatio potior teſtibus.*
4. *Præſcriptione probatur locus eſſe de Diœceſi.*

Non

QVÆSTIO XXX.

Milites Hieroſolymitani an teſtari poſſint?

SUMMARIUM.

1. *Milites Hieroſolymitani an ſint Religioſi, vel Clerici, aut laici?*
2. *Teſtari non poſſunt, ne quidem de patrimonialibus.*
3. *An ſint ſucceſſionis capaces?*

1 HIeroſolymitanos milites ſummis à Pontificibus dotatos eſſe exemptionum
privilegiis compertum eſt, illud autem hic quæro, num Religioſi ſint & te-
ſtari poſſint? ſunt qui de his variè exiſtiment: aliis ipſos eſſe Religioſos, aliis Cleri-
cos, aliis mixtos eſſe cenſentibus, *Anton. de Milis in repert. verb. Religioſi ſi ſunt fra-
tres Mandoſ. ad Reg. Cancell. 16. qu. 51. n. 4. tex. & Gloſ. cap. 1. de verb. ſignific. Abb. Rub.
de Regularibus nu.* 2. Ideoque eos ſub odioſa diſpoſitione non comprehendi, *Sylveſt.*
2 *verb. religio num. 4. declarat. ad Conc. Trid ſeſſ. 5. cap. 15. de Regularib.* ubi etiam vide
Auguſt. Barboſa: ego omiſſo diſputationum conflictu reſpondeo eos teſtari non
poſſe. *Paleatus d. 18. Caputaq. deciſ. 68. lib.* 1. Ratio eſt, quia ipſi ſunt verè Religioſi:
qui cùm non ſibi, ſed Monaſterio acquirant, *latè Farinac. dec. 323. par. 2. Tuſchus com.
Concl.* 107 *incip. milites ſeu equites*, teſtamenti factionem activam habere non poſ-
ſunt. *Abb. c. 2. nu. 3. in fin. de ſtatu Monach. cap. cùm ad Monaſterium in fin eod. tit. cap.
in præſentia de probat. auth. Ingreſſi C. de ſacroſ. Eccl.* idque obtinet non modò in rebus
per os acquiſitis, ſed etiam in patrimonialibus iſtis, quæ à majoribus poſſent ob-
venire. *Farin. dec. 76. part. 2.* Cùm enim non habeant velle, aut nolle, *Moled. dec, 10. in
fin. de cauſſa poſſ. & propr.* conſequens eſt ut ſupremum illud velle, poſt quod aliud
non datur, habere non poſſint. *latè Farin. d. deciſ. 76. & 87. & dec. 177. per tot. part. 2.
latè Franc. Rub. de teſtam. in 6. n. 65.* qua de re videri plenè poterit Liſſous Booſſart
de rebus Melitenſibus, in quo omnia iſtius Ordinis privilegia rèperies. Item Ariſto-
graphum Paponem, qui refert eos ſucceſſionis eſſe capaces ab inteſtato., ſed uſu-
3 fructutenus tantum, *Papon in arreſtis Franciæ l. 1. tit. 10. art. 6.* quo etiam tit. varia de
Privilegiis exemptionum Hieroſolymitani Ordinis profert, refertque eos ratione
hæreſeos, Decimarum, congruæ portionis, coram ordinariis poſſe conveniri: apud
quem fuſius hæc diſcuſſa invenies.

QVAESTIO XXX.

Quæ ſit Energia clauſulæ: *Sublata Judicibus aliter judicandi facultate.*

FRequens eſt hæc clauſula in exemptionum privilegiis, cujus vis hæc eſt, ut per eam os claudatur parti Judicique, etiam poteſtas aliter judicandi auferatur. *Card. cap. quia diligenti in 2. quæſt. de elect. Barth. l. final. C. de Canone frument. l. 11. Pariſ. conſ. 1. nu. 38. l. 4. Puteus deciſ. 50. lib. & dec. 377. l. 3. Caputaq dec. 134. part. 4. Farin. dec. 180. par. 2.* idque niſi exceptiones in Jure fundatæ adferrentur: ſimiles enim

Clau-

Digitized by Google

Clauſulæ, ut & quod dari non poſſit de ſub & obreptione, frivolas tantum exceptiones tollunt, non verò quæ in Jure ſunt fundatæ, *Farinac. dec. 461. part. 1.* Indeque eſt quod doloſis aut enormiter læſis, tales clauſulæ non habeant ſuffragari. *l. in fundo ff. de rei vend. l. qui ſub prætextu C. de ſacroſ. Eccl. Farin. d. deciſ. 461. n. 3.*

QVÆSTIO XXXII.

Eccleſia quando dicatur eſſe de menſa Monaſterii.

SUMMARIUM.

1. *Eccleſia unica Monaſterio annexa cenſetur, quando ſita eſt intra Monaſterii dominium, ſeu territorium.*
2. *Vel quando percipiuntur Decimæ.*
3. *Aut ex præſentatione Vicariorum.*
4. *Aut ex ſubitione onerum.*
5. *De Jure prohibitum non eſt Monaſteriis, habere Eccleſias etiam parochiales.*

FRequentia ſunt in Monaſteriis exempla, quæ Eccleſias habent annexas, ſeu de eorum menſa, dubitatur itaque, unde ejuſmodi Eccleſiæ de Monaſteriorum menſa eſſe colligantur? colligitur id multis ex ſignis. Primò, ſi Eccleſiæ ſint intra territorium ſive Dominium Monaſterii. *Gloſſ. & DD. cap. de Monachis de præbendis* 1
Rod. deciſ. 15 de Iure Patr. in Antiq. Far. deciſ. 204. part. 2. Secundò ex perceptione decimarum, quæ de Jure debentur Eccleſiæ Parochiali. *cap. cùm contingat de decimis. Card. Clem. n. 10. quæſt. 9. de offic. Vicarii Far. d. dec. 204. num. 1.* 2

Tertiò ex præſentatione Vicariorum: inde enim principalis cura penes Abbatem reſidere præſumitur, *Vital. in Clem. 1. n. 7. de offic. Vic. c. 1. de Capell. Monach. Fel. cap. ex parte 2. n. 1. de Reſcript.* 3

Quartò, ex ſubitione onerum. *Glo. Clem unica verb. ad menſam ubi DD. de exceſſ. Prælat. Rebuff de congr. Poet. n. 114.* Neque obſtat, ſi Epiſcopus talium Eccleſiarum Rectores ſoleat inſtituere: propria enim ea non eſt inſtitutio, ſed eſt autoriſabilis inſtitutio, quæ in Eccleſiis de menſa Monaſterii ſpectat ad Epiſcopum, *c. 1. & ibi gl. verb. præſentetur ſimul junctis de Capell. Monach. Far. d. deciſ. 204. n. 6.* ut proinde ex tot ſignis Eccleſia debeat cenſeri ſubjecta & annexa Monaſterio. *Card. Clem. §. 1. in pr. de Iure patr. Far. d. dec. 204. num. 5.* Præſertim quod de Jure prohibitum non ſit Monaſteriis habere Eccleſias etiam Parochiales curam animarum habentes. *c. 1. de Monach. Abb. d. c. 1. n. 1. & 6. de cap. Monach. Far. d. dec. 204. n. 8.* de qua quæſtione, videto etiam quæ hac eadem parte ſuprà ſcripſi *qu. 18. & 32. 33.* 4

QVÆSTIO XXXIII.

Loca qualiter prohibentur eſſe de Diœceſi.

SUMMARIUM.

1. *Eodem modo probatur locus eſſe de Diœceſi, quo juriſdictionis fides ſolet probari.*
2. *Inſtrumentis antiquis credendum eſt.*
3. *Inſtrumentalis probatio potior teſtibus.*
4. *Præſcriptione probatur locus eſſe de Diœceſi.*

Non

QVÆSTIO XXX.

Milites Hieroſolymitani an teſtari poſſint?

SUMMARIUM.

1. *Milites Hieroſolymitani an ſint Religioſi, vel Clerici, aut laici?*
2. *Teſtari non poſſunt, ne quidem de patrimonialibus.*
3. *An ſint ſucceſſionis capaces?*

1 Hieroſolymitanos milites ſummis à Pontificibus dotatos eſſe exemptionum privilegiis compertum eſt, illud autem hic quæro, num Religioſi ſint & teſtari poſſint? ſunt qui de his variè exiſtiment: aliis ipſos ſeſe Religioſos, aliis Clericos, aliis mixtos eſſe cenſentibus, *Anton. de Milis in repert. verb. Religioſi ſi ſunt fratres Mandoſ. ad Reg. Cancell. 16. qu. 51. n. 4. tex. & Gloſ. cap. 1. de verb. ſignific. Abb. Rub. de Regularibus nu. 2.* Ideoque eos ſub odioſa diſpoſitione non comprehendi, *Sylveſt.* 2 *verb. religio num. 4. declarat. ad Conc. Trid. ſeſſ. 5. cap. 15. de Regularib.* ubi etiam vide Auguſt. Barboſa: ego omiſſo diſputationum conflictu reſpondeo eos teſtari non poſſe. *Paleatus d. 18. Caputaq. deciſ. 68. lib.* 1. Ratio eſt, quia ipſi ſunt verè Religioſi: qui cùm non ſibi, ſed Monaſterio acquirant, *latè Farinac. dec. 323. par. 2. Tuſchus com. Concl.* 107 *incip. milites ſeu equites*, teſtamenti factionem activam habere non poſſunt. *Abb. c. 2. nu. 3. in fin. de ſtatu Monach. cap. cùm ad Monaſterium in fin eod. tit. cap. in præſentia de probat. auth. Ingreſſi C. de ſacroſ. Eccl.* idque obtinet non modò in rebus per os acquiſitis, ſed etiam in patrimonialibus iſtis, quæ à majoribus poſſent obvenire. *Farin. dec. 76. part. 2.* Cùm enim non habeant velle, aut nolle, *Moled. dec. 10. in fin. de cauſſa poſſ. & propr.* conſequens eſt ut ſupremum illud velle, poſt quod aliud non datur, habere non poſſint. *latè Farin. d. deciſ. 76. & 87. & dec. 177. per tot. part. 2. latè Franc. Rub. de teſtam. in 6. n. 65.* qua de re videri plenè poterit Liſſous Booſſart *de rebus Melitenſibus*, in quo omnia iſtius Ordinis privilegia reperies. Item Ariſtographum Paponem, qui refert eos ſucceſſionis eſſe capaces ab inteſtato., ſed uſu-
3 fructuatenus tantum, *Papon in arreſtis Franciæ l. 1. tit. 10. art. 6.* quo etiam tit. varia de Privilegiis exemptionum Hieroſolymitani Ordinis profert, refertque eos ratione hæreſeos, Decimarum, congruæ portionis, coram ordinariis poſſe conveniri: apud quem fuſius hæc diſcuſſa invenies.

QVÆSTIO XXX.

Quæ ſit Energia clauſulæ: *Sublata Judicibus aliter judicandi facultate.*

FRequens eſt hæc clauſula in exemptionum privilegiis, cujus vis hæc eſt, ut per eam os claudatur parti Judicique, etiam poteſtas aliter judicandi aufeĺatur. *Card. cap. quia diligenti in 2. quæſt. de elect. Barth. l. final. C. de Canone frument. l.* 11. *Pariſ. conſ. 1. nu. 38. l. 4. Puteus deciſ. 50. lib. & dec. 377. l. 3. Caputaq dec. 134. part. 4. Farin. dec. 180. par.* 2. idque niſi exceptiones in Jure fundatæ adferrentur: ſimiles enim Clau-

Digitized by Google

Clauſulæ, ut & quod dari non poſſit de ſub & obreptione, frivolas tantum exceptiones tollunt, non verò quæ in Jure ſunt fundatæ, *Farinac. dec. 461. part. 1.* Inde que eſt quod doloſis aut enormiter læſis, tales clauſulæ non habeant ſuffragari. *l. in fundo ff. de rei vend. l. qui ſub prætextu C. de ſacroſ. Eccl. Farin. d. deciſ. 461. n. 3.*

QVÆSTIO XXXII.

Eccleſia quando dicatur eſſe de menſa Monaſterii.

SUMMARIUM.

1. *Eccleſia unica Monaſterio annexa cenſetur, quando ſita eſt intra Monaſteris dominium, ſeu territorium.*
2. *Vel quando percipiuntur Decimæ.*
3. *Aut ex præſentatione Vicariorum.*
4. *Aut ex ſubitione onerum.*
5. *De Jure prohibitum non eſt Monaſteriis, habere Eccleſias etiam parochiales.*

FRequentia ſunt in Monaſteriis exempla, quæ Eccleſias habent annexas, ſeu de eorum menſa, dubitatur itaque, unde ejuſmodi Eccleſiæ de Monaſteriorum menſa eſſe colligantur? colligitur id multis ex ſignis. Primò, ſi Eccleſiæ ſint inter territorium ſive Dominium Monaſterii. *Gloſſ. & DD. cap. de Monachis de præbendis* 1
Rod. deciſ. 15 de Iure Patr. in Antiq. Far. deciſ. 204. part. 2. Secundò ex perceptione decimarum, quæ de Jure debentur Eccleſiæ Parochiali. *cap. cùm contingat de decimis. Card. Clem. n. 10. quæſt. 9. de offic. Vicarii Far. d. dec. 204. num. 1.* 2

Tertiò ex præſentatione Vicariorum: inde enim principalis cura penes Abbatem reſidere præſumitur, *Vital. in Clem. 1. n. 7. de offic. Vic. c. 1. de Capell. Monach. Fel. cap. ex parte 2. n. 1. de Reſcript.* 3

Quartò, ex ſubitione onerum. *Glo. Clem unica verb. ad menſam ubi DD. de exceſſ. Prælat. Rebuff. de congr. Poet. n. 114.* Neque obſtat, ſi Epiſcopus talium Eccleſiarum Rectores ſoleat inſtituere: propria enim ea non eſt inſtitutio, ſed eſt autoriſabilis inſtitutio, quæ in Eccleſiis de menſa Monaſterii ſpectat ad Epiſcopum, *c. 1. & ibi gl. verb. præſentetur ſimul junctis de Capell. Monach. Far. d. deciſ. 204. n. 6.* ut proinde ex tot ſignis Eccleſia debeat cenſeri ſubjecta & annexa Monaſterio. *Card. Clem. §. 1. in pr. de Iure patr. Far. d. dec. 204. num. 5.* Præſertim quod de Jure prohibitum non ſit Monaſteriis habere Eccleſias etiam Parochiales curam animarum habentes. *c. 1. de Monach. Abb. d. c. 1. n. 1. & 6. de cap. Monach. Far. d. dec. 204. n. 8.* de qua quæſtione, videto etiam quæ hac eadem parte ſupra ſcripſi *qu. 18. & 32. 33.* 4

QVÆSTIO XXXIII.

Loca qualiter prohibeantur eſſe de Diœceſi.

SUMMARIUM.

1. *Eodem modo probatur locus eſſe de Diœceſi, quo juriſdictionis fides ſolet probari.*
2. *Inſtrumentis antiquis credendum eſt.*
3. *Inſtrumentalis probatio potior teſtibus.*
4. *Præſcriptione probatur locus eſſe de Diœceſi.*

Non

QUÆSTIO XXX.

Milites Hieroſolymitani an teſtari poſſint?

SUMMARIUM.

1. *Milites Hieroſolymitani an ſint Religioſi, vel Clerici, aut laici?*
2. *Teſtari non poſſunt, ne quidem de patrimonialibus.*
3. *An ſint ſucceſſionis capaces?*

1 Hieroſolymitanos milites ſummis à Pontificibus dotatos eſſe exemptionum privilegiis compertum eſt, illud autem hic quæro, num Religioſi ſint & teſtari poſſint? ſunt qui de his variè exiſtiment: aliis ipſos ſeſe Religioſos, aliis Clericos, aliis mixtos eſſe cenſentibus, *Anton. de Milis in repert. verb. Religioſi ſi ſunt fratres Mandoſ. ad Reg. Cancell. 16. qu. 51. n. 4. tex. & Gloſ. cap. 1. de verb ſignific. Abb. Rub. de Regularibus nu. 2.* Ideoque eos ſub odioſa diſpoſitione non comprehendi, *Sylveſt.*
2 *verb. religio num. 4. declarat. ad Conc. Trid. ſeſſ. 5. cap. 15. de Regularib.* ubi etiam vide Auguſt. Barboſa: ego omiſſo diſputationum conflictu reſpondeo eos teſtari non poſſe. *Paleatus d. 18. Caputaq. deciſ. 68. lib.* 1. Ratio eſt, quia ipſi ſunt verè Religioſi: qui cùm non ſibi, ſed Monaſterio acquirant, *latè Farinac. dec. 323. par. 2. Tuſchus com. Concl.* 107 *incip. milites ſeu equites*, teſtamenti factionem activam habere non poſſunt. *Abb. c. 2. nu. 3. in fin. de ſtatu Monach. cap. cùm ad Monaſterium in fin eod. tit. cap. in præſentia de probat. auth. Ingreſſi C. de ſacroſ. Eccl.* idque obtinet non modò in rebus per os acquiſitis, ſed etiam in patrimonialibus iſtis, quæ à majoribus poſſent obvenire. *Farin. dec. 76. part. 2.* Cùm enim non habeant velle, aut nolle, *Moled. dec. 10. in fin. de cauſſa poſſ. & propr.* conſequens eſt ut ſupremum illud velle, poſt quod aliud non datur, habere non poſſint *latè Farin. d. deciſ. 76. & 87. & dec. 177. per tot. part. 2. latè Franc. Rub. de teſtam. in 6. n. 65.* qua de re videri plenè poterit Liſſous Booſſart *de rebus Melitenſibus*, in quo omnia iſtius Ordinis privilegia rêperies. Item Ariſtographum Paponem, qui refert eos ſucceſſionis eſſe capaces ab inteſtato., ſed uſu-
3 fructuatenus tantum, *Papon in arreſtis Franciæ l. 1. tit. 10. art. 6.* quo etiam tit. varia de Privilegiis exemptionum Hieroſolymitani Ordinis profert, refertque eos ratione hæreſeos, Decimarum, congruæ portionis, coram ordinariis poſſe conveniri: apud quem fuſius hæc diſcuſſa invenies.

QUAESTIO XXX.

Quæ ſit Energia clauſulæ: *Sublata Judicibus aliter judicandi facultate.*

Frequens eſt hæc clauſula in exemptionum privilegiis, cujus vis hæc eſt, ut per eam os claudatur parti Judicique, etiam poteſtas aliter judicandi auferatur. *Card. cap. quia diligenti in 2. quæſt. de elect. Barth. l. final. C. de Canone frument. l. 11. Pariſ. conſ. 1. nu. 38. l. 4. Puteus deciſ. 50. lib. & dec. 377. l. 3. Caputaq. dec. 134. part. 4. Farin. dec. 180. par. 2.* idque niſi exceptiones in Jure fundatæ adferrentur: ſimiles enim Clau-

Clauſulæ, ut & quod dari non poſſit de ſub & obreptione, frivolas tantum exceptiones tollunt, non verò quæ in Jure ſunt fundatæ, *Farinac. dec.* 461. *part.* 1. Indeque eſt quod doloſis aut enormiter læſis, tales clauſulæ non habeant ſuffragari. *l. in fundo ff. de rei vend. l. qui ſub prætextu C. de ſacroſ. Eccl. Farin. d. deciſ.* 461. *n.* 3.

QUÆSTIO XXXII.

Eccleſia quando dicatur eſſe de menſa Monaſterii.

SUMMARIUM.

1. *Eccleſia unica Monaſterio annexa cenſetur, quando ſita eſt intra Monaſteris dominium, ſeu territorium.*
2. *Vel quando percipiuntur Decimæ.*
3. *Aut ex præſentatione Vicariorum.*
4. *Aut ex ſubitione onerum.*
5. *De Jure prohibitum non eſt Monaſteriis, habere Eccleſias etiam parochiales.*

FRequentia ſunt in Monaſteriis exempla, quæ Eccleſias habent annexas, ſeu de eorum menſa, dubitatur itaque, unde ejuſmodi Eccleſiæ de Monaſteriorum menſa eſſe colligantur? colligitur id multis ex ſignis. Primò, ſi Eccleſiæ ſint intra territorium ſive Dominium Monaſterii. *Gloſſ. & DD. cap. de Monachis de prebendis* 1 *Rod. deciſ.* 15 *de Iure Patr. in Antiq. Far. deciſ.* 204. *part.* 2. Secundò ex perceptione decimarum, quæ de Jure debentur Eccleſiæ Parochiali. *cap. cùm contingat de decimis. Card. Clem. n.* 10. *quæſt.* 9. *de offic. Vicarii Far. d. dec.* 204. *num.* 1. 2

Tertiò ex præſentatione Vicariorum: inde enim principalis cura penes Abbatem reſidere præſumitur, *Vital. in Clem.* 1. *n.* 7. *de offic. Vic. c.* 1. *de Capell. Monach. Fel.* 3 *cap. ex parte* 2. *n.* 1. *de Reſcript.*

Quartò, ex ſubitione onerum. *Glo. Clem unica verb. ad menſam ubi DD. de exceſſ. Prælat. Rebuff de congr. Poet. n.* 114. Neque obſtat, ſi Epiſcopus talium Eccleſiarum 4 Rectores ſoleat inſtituere: propria enim ea non eſt inſtitutio, ſed eſt autoriſabilis inſtitutio, quæ in Eccleſiis de menſa Monaſterii ſpectat ad Epiſcopum, *c.* 1. *& ibi gl. verb. præſentetur ſimul junctis de Capell. Monach. Far. d. deciſ.* 204. *n.* 6. ut proinde ex tot ſignis Eccleſia debeat cenſeri ſubjecta & annexa Monaſterio, *Card. Clem.* §. 1. *in pr. de Iure patr. Far. d. dec.* 204. *num.* 5. Præſertim quod de Jure prohibitum non ſit Monaſteriis habere Eccleſias etiam Parochiales curam animarum habentes. *c.* 1. *de Monach. Abb. d. c.* 1. *n.* 1. *&* 6. *de cap. Monach. Far. d. dec.* 204. *n.* 8. de qua quæſtione, videto etiam quæ hac eadem parte ſupra ſcripſi *qu.* 18. *&* 32. 33.

QUÆSTIO XXXIII.

Loca qualiter probentur eſſe de Diœceſi.

SUMMARIUM.

1. *Eodem modo probatur locus eſſe de Diœceſi, quo juriſdictionis fides ſolet probari.*
2. *Inſtrumentis antiquis credendum eſt.*
3. *Inſtrumentalis probatio potior teſtibus.*
4. *Præſcriptione probatur locus eſſe de Diœceſi.*

Non

NOn eſt ab hoc juriſdictionis Epiſceopalis tractatu aliena hæc quæſtio, per quam
non rarò in controverſiam revocatur , num locus quiſpiam hujus ſit vel alte-
rius Diœceſis ; paucis itaque animadvertendum , iiſdem modis probari locum
quempiam eſſe Diœceſis, quibus & Juriſdictionis fides ſolet comprobari, *latè Card.*
Tuſchus in commun. concluſionib. verb. Juriſdictio. Hæc & ſolet probari per inſtrumen-
1 ta antiqua, quibus ob venerandam antiquitatem tredendum eſt. *Cavalcan. conſ. 90.*
n. 5. Hier. de Monte Tract. finium Regundorum c. 1. 63. n. 5. Bald. conſ. 286. n. 2. li. 2. deciſ.
conſ. 42. n. 10. Natta conſ. 632. n. 16. Farin. dec. 266. part. 2. Præterea, antiquæ ſententiæ
quæ licet inter alias latæ ſint , tamen fidem adferunt non mediocriter adminicu-
lantem. *Alex. conſ. 190. n. 16. lib. 2. Aymo de antiq temporum part. 1. §. propoſitum. n. 29.*
Farinac. d. deciſ. 266. n. 2. part. 2. præſertim quod inſtrumentalis probatio , longis
paraſangis excedat probationem factam per teſtes. *glo. c. tertio loco de teſtibus Fel. c.*
3 *cùm cauſſam n. 5. de probat. Far. d. deciſ. 276. num. 7.* inſtrumentis enim lux indubitata
veritatis adſiſtit. *Bal. conſ. 109. in pr. lib. 4.*

Denique præſcriptio annorum *40. cap. de quanta. c. ad aures de præſcript. c. cùm de beneficio de prab. in 6.* Sed cum requiſitis ad eam complendam de quibus Doctores *in c. 1. de Præſcrip. in 6.* idque in favorem Epiſcopi , cujus Juriſdictio eſt favorabilis, ſecus porrò ſi contra Epiſcopum quiſpiam inferior prætenderet ſe Juriſdictionem præſcripſiſſe, uti liquet ex traditis Doctorum, Philipp. Franc. *in cap. cum perſona de Privileg. in 6.* & iis, *quæ fuſius alio in loco oſtendi quæſt. 28.*

QVÆSTIO XXXIV.

Una Eccleſia quâ ratione diſmembratur ab alia. & quibus ex cauſſis.

1. Solennitas eadem requiritur in diſmembratione Eccleſiarum, quæ in alienatione.

2. Cauſa in diſmembratione quæ?

DUbium non eſt, quin per diſmembrationem Eccleſia ſeparetur ab alia , atque ab ejus ſuperioritate eximatur.

Sed quæſtio hic inſurgit , quæ requirantur ad validitatem diſmembrationis alicujus Eccleſiæ. Duo autem potiſſimum hoc in articulo requiruntur, ſcilicet ſolemnitas, & juſta cauſſa. Solemnitas in eo conſiſtit , ut ea interveniant, quæ in rerum Eccleſiaſticarum alienatione requiruntur. *Fran. cap. 1. de reb. Eccleſ. non alien. 6. Rota deciſ. 1. eod tit. Farinac. dec. 348. part. 2. in Novis*, nimirum conſenſus ejus ad quem ſpectat Eccleſia, à quâ fit diſmembratio. *Farinac. deciſ. 288. n. 4. part. 2.* ejus inquam, non verò Vicarii perpetui Eccleſiæ. *Abb. cap. extirpanda §. qui vero n. 15. de prab. cap. ad audientiam 1. ubi DD. de Eccleſiis ædificandis* cum autoritate Epiſcopi, non verò inferioris. *Fuſcus de viſitat. lib. 1. c. 20. n. 16. & 17. Farinac. dec. 348. nu. 2. part. 2. & idem Farinac. Deciſ. 316. n. 4. part. 2. ubi latè.*

Cauſſæ verò Juſtitia conſiſtit non in ſola abundantia populi. *Conc. Tridentinum.*

ſeſſ.

ſeſſ.21.c. de Reform. ob quam non facilè eſt veniendum ad beneficiorum diviſionem, *c. Majoribus cap. vacante de præb. c.1. ubi glo. de reb. Eccleſ. non alien. Farin. d. deciſ.288.n.* 3. ſed in augmento cultus divini. *DD. d. c. audientiam, de Eccleſiis ædifican.* pro quo ſemper facienda eſt interpretatio. *Farin. deciſ.316.nu.4 part.2. Franc. Macenſ. dec.323. nu.2. part.2. Riv. conſ.204.n.12. conſ. 20 nu.6.l.1.* qua in re multum pollet judicium ordinarii, cui in hac materia multum deferendum eſt, non ſolum ex diſpoſitione Concilii Tridentini, ſed etiã jure communi. *Rebuff. de congrua portione n.68. Surdus de alienat. tit.4.n.43. & ſeqq.*

QVÆSTIO XXXV.

Quid ſi locus nullius Diœceſ. eſſe prætendatur?

ORdinarius intra limites cujus Diœceſis locus nullius Diœceſis eſſe dicitur, habet, ſi juris communis diſpoſitionem conſideremus, in ejuſmodi loco juriſdictionem ordinariam. *c. de Xenodochiis de Relig. dom. Veral. dec. 306. l.1. Farin. dec. 501. part.2.* At verò, ſi diſpoſitionem Concilii Tridentini, ſpectabit ad Ordinarium viciniorem, *Trid. ſeſſ. 24. cap.9. de Reform.* præſumetur autem vicinior is, contra quem cauſa committitur, ne dum de vicinitatis qualitate diſputatur, Eccleſiæ maneant acephalæ. *Farinac. deciſ.396. nu.2. part.1.* idque niſi locus qui dicitur nullius Diœceſis, ſitus ſit intra Diœceſim Ordinarii remotioris; nam tunc ad ipſam Juriſdictio ſpectabit, niſi adſiſtentia Juris communis, quæ ſtat pro Ordinario, obfuſcetur ex poſſeſſione partis alterius. *Farin. dec.501. nu.4. part.2.* aut ejus anteceſſoris: poſſeſſio enim prædeceſſoris ſucceſſori prodeſt, *Rota deciſ.1. de reſt. ſpol. in novis, Guido dec. 269. Farin. d. deciſ. 501. nu.2.*

QVÆSTIO XXXVI.

Conſervatores an habeant Juriſdictionem.

COnſervatores, ſi juris ſcripti diſpoſitionem contemplemur, cognoſcunt dumtaxat de injuriis manifeſtis. *c.1. & fin. de offic. in 6* at verò, hodierni ampliorem longè habent facultatem à forma privilegii dependentem. *c. cum dilecta de Reſcript. Guido deciſ.18. Franciſ. Mercul. delphinalis deciſ.349. lib.10. plenè Corneus conſ.15. per tot. l.3. Farinac. deciſ.616. part.2. Probus in addit. ad Jo. Monachi d. cap. 1. de offic. deciſſ. in 6.* In qua ſolent appellari non ſimpliciter conſervatores Judices. *Corneus d. conſ.15. n.6. l.3.* ſpecialiterque ſolet eis committi cognitio bonorum eorum, quorum ſunt conſervatores. *Farinac. d. deciſ.616. nu.3. part. 2.* ut certè exoleverit, ſeu parum hodiernis conſervatoribus quadret diſpoſitio illa juris ſcripti. *d. c. 1. de offic. del. in 6. teſte Joanne Andr. d. cap. fin. n.3. Hoſt. n.4. Navar. in Manuali c.27. n.125. verſ. neq; conſervatur. Farinac. d. deciſ.616. nu.3. part.2.* Adjectis eorum commiſſionibus clauſulis: *Contradictores quoslibet & rebelles per Cenſuram Eccleſiaſticam compeſcendo*, per quam cenſetur data facultas judicialiter procedendi. *Jo. Andr. d. c.1. nu.9. verſ. ſi ergò. & ibi*

*Hoſt.nu.*14.*omni nu.*13. cum derogatione expreſſa Bonifacianæ conſtitutionis. *Farinac.d.deciſ.*616.*nu.*4. ſuntque ejuſmodi Conſervatoriæ univerſales alieniſſimæ, & neutiquam infirmatæ per Concil. Tridentin. *Farin.d.deciſ.*416.*n.* 5. de quibus quoque ego ſcripſi *lib.*1.*part.*1.*qu.*39. & *plenè tom.*2.*part.*2. & ea quæ huic quæſtioni deſunt, ſupplere potuerunt.

QUÆSTIO XXXVIII.

Epiſcopi qualem juriſdictionem habeant in Regulares.

SUMMARIUM.

1. *Delicta Monachorum dupliciter conſiderantur.*
2. *Abbas excommunicare poteſt ſuos religioſos.*
3. *Curati aliiq; inferiores reſpectu fori pœnitentialis poſſunt excommunicare.*
4. *Abbati competit Iuriſdictio in ſuos Monachos, & contra eos procedit ſine forma judicii.*
5. *Beneficia Regularia ſolent eſſe manualia.*
6. *Iuriſdictio per privilegium conceſſa, videtur data privativè.*
7. *Maximè ſi ad partis inſtantiā ſit cōceſſa.*
8. *Immemorialis poſſeſſio Iuriſd. qui probatur.*

1 Delicta Monachorum dupliciter conſiderantur, aut enim ſunt delicta propria religionis, ſcilicet contra eorum regulam, ſeu inſtituta; aut verò ſunt delicta communia, ut puto tendentia contra communem omnium hominum converſationem. Priore caſu, juriſdictio competit Abbati; poſteriore verò Epiſcopo, *c. Abbas cap. Monaſteria.*1.*ca.cognovimus.*18.*qu.*2.*cap. de perſona* 11.*qu.*1.*cap. qui verè in pr.*16.*qu.*1. *Marian. cap. qualiter & quando nu.* 84.*de accuſat.arg. l.militum ff.de re milit. Farinac.dec.*15.& *dec.*17.*part.*1. *ubi latè,* & *vide Navarrum conſ.*6.*de foro comp.* taliſq;
2 Juriſdictio poſteriore hoc caſu competit Epiſcopo privativè ad Abbatem. *Farinac. d.deciſ.*17. Neque refert quod Abbas poſſit excommunicare ſuos Religioſos: quia non ideò ſequitur quod Juriſdictionem contentioſam habeant. *Hoſt.cap. tranſmiſſa propè finem verſ.* & *hoc quod confirmatur de elect.* cùm & curati aliiq; inferiores Juriſdictione contentioſa carentes reſpectu fori pœnitentialis poſſint excommunicare.
3 *Butr.cap.cùm contingat nu.*13.*ubi Abb.n.*29 & 33.*de foro compet.Far.d.dec.*15.*in fin.d. deciſ.*20. Porrò, quod priore caſu dixi competere Abbati Juriſdictionem, declara ut non ea propter debeat procedere ritu ſolemni Judiciorum, ſed ſimpliciter, de
4 plano, & ſine ſtrepitu Judicii. *cap.qualiter,* & *quando in fin. de accuſat.cap.fin.de ſtatu Monach.cap.ad noſtram in fin.* & *ibi glo.de app.cap.*1.§.*ſanè de Cenis.in* 6.*cap.placuit* 10. *q.*1.*Spec.de Inquiſit.*§.2.*n.*6.& 9. *Pavinus de viſitat.part.*2.*qu.*7.*nu.*11.*Farinac.d.dec.* 15.*dec.*17.*deciſ.*20. *part.*1. etiam per revocationem à beneficiis quæ habent: benefi-
5 cia enim regularia ſolent eſſe manualia, *Ægid.deciſ.*203. *Far.d.deciſ.* 20.*n.*4. idque niſi ex eorum inſtitutione aliud liqueat. quod limita, niſi Abbatibus per privilegium ſpeciale Juriſdictio omnimoda competeret: Quando enim Juriſdictio per privilegiū alicui datur, cenſetur in gratiam ejus cui conceditur privativè conceſſa, *Angel.conſ.*375.*n.*4.*verſ.quarto fallit. Afflictus dec.*41. *Gram. deciſ.*30.*nu.*6.*Aymo. conſ.*

*conſ.*411.*nn.*31. *&* 33. *Menoch.lib.*2.*praeſ.*18.*nu.*3. *Farin.dec.*37.*part.*1. *& dec.*121.*ibid.* ſignanter porrò, ſi ejuſmodi Juriſdictio non motu proprio, ſed adpartis poſtulationem conceſſa ſit. *Barth.auth.habita n.*59.*verſ.& adverte in cauſſa viſitatorum, C.ne Filius ſine Patre. Aret.conſ.*102.*n.*2.*Farin.d.deciſ.*37.prout & cùm de mente concedentis conſtat, quod Juriſdictionem privativè concedere voluerit. *Far.dec.*121.*n.* 3.*p.*1. *Fel.c.Paſtor.de offic.Ord.Rom.conſ.*393.aut ſi non ſit alius cum quo Juriſdictio cumulative concedi potuerit. *Far.d.deciſ.*121.*n.*4.*part.*1. Quod & iterum limita in Abbatibus habentibus ab immemoriali tempore Eccleſias ſuas ſibi pleno jure in temporalibus & ſpiritualibus ſubjectas, *c.Paſtoralis ubi DD.de offic.ord.Far.d.deciſ.*37.*n. fin.* quæ immemorialis poſſeſſio probari poteſt per ſententias aut enuntiativas antiquas. *Puteus dec.*209.*n.*2. *&* 3.*li.*2.*Far.d deciſ.*37.*in fi.* quâ de re ego etiam quæ attuli alio in loco, quæ tamen immemorialis conſuetudo derogare nequit Juriſdictioni & poteſtati, quam Epiſcopi vigore Conc.Trid. habent in concernentibus viſitationem, uti ſacro Rotæ Auditorio definitum fuiſſe tradit *Farin dec.*62.*part.*3.

7

8

QUÆSTIO XXXVIII.

Quid ſi Abbas in puniendo ſit negligens? aut non congruè puniat?

Epiſcopus ejuſmodi negligentiam ſupplere poterit, uti plenè reſpondit *Rom.conſ.* 375.& ego etiam alio in loco oſtendi *tom* 2.*part.*1.

QUÆSTIO XXXIX.

Quid ſi in Eccleſia Cathedrali ſint Monachi regulares etiam Canonici.

1. *Epiſcopus habet Juriſdictionem in Monachos Regulares Eccleſiæ Cathed.*
2. *Niſi obſtet contraria indulta & privilegia.*
3. *Quod extenditur ut numeris ſequentib.*

Eccleſiæ Cathedralis regularis, quales per orbem Catholicum non paucæ ſunt, Epiſcopus eſt caput, & velut Abbas: Monachi verò velut loco Canonicorum. *cap. cauſſ.quæ.*1.*de Iudicus.*ubi aggregatim Doctores. *Fari.dec.*69.*n.*1. in quos Epiſcopus de jure communi, exceptis iis quæ Regularia eorũ inſtituta concernunt, omnimodam habet juriſdictionem. *c.*1.*ne ſede vac.Glo.c.nullus verſ.ut Epiſc.etiam ſecularis de elec.in* 6.*ubi Anch.n.*3.*Io.Andr.n.*3.*Gen.n.*7.*Fran.n.*3.niſi tamen obſtent Indulta aut Privilegia contraria, ut reſpondit Corneus *conſ.*193.*li.*2. Idq; non obſtante quod nõnulli cẽſeant Epiſcopũ dumtaxat ſupplere negligentiã ſuperioris Monachorũ. *Ab. c.quanto de offi.ord.Rom.conſ.*375.quia præter rationes alibi à nobis allatas, jura illa non loquũtur in Eccleſia Cathedrali regulari. *Far.dec.*69.*n.*6.*p.*1.*Capel.Thol.dec.*309.*Innoc.d.c. quãto n.*2.*Hoſt.n.*9 *Io.And.n.*15.*Anch.n.*6.*Bob.n.*4.*Berthachic.trac.de Epiſc.l.*4.*p.*2.*q.* 25.*n.*81.id quod plenius à mixtura Monachationis & ſecularitatis poſſet ex iis confirmari, quæ plenè tradit Rom.*l.ſtipul.n.*19.24.*&* 25.*ff.de verb.oblig.* ut nec non obſtat, ſi Monachi habeant menſã, & jura ſua ſeparata à juribus Epiſcopi: quia inde ad exemptionem ab ejus juriſdictione inferri non poteſt. *DD.c.edoceri de Reſcr.Far.d.dec.*69. *n.*9.nec etiam obſtat Concil. Trident. *ſeſſ.*21.*c.*8. quia illud loquitur de Monachis exiſtentibus in locis exemptis à Juriſdictione ordinarii. *Far.d.deciſ.*69.*n.*10.*part.*1.

1

2

3

Digitized by Google

QUÆSTIO XL.

Exempti an teneantur ad Collectas?

SUMMARIUM.

1. *Collectas etiam ſine ſcientia Superioris ex cauſſa neceſſitatis concernentis privatum & publicum, imponere poteſt.*
2. *Fallit ſi periculum aut damnum non ſit inevitabile, & quoad Univerſitatem Clericorum aſſenſus Papæ requiritur.*
3. *Collectarum impoſitio actus eſt iuriſdictionis.*
4. *Equites Hieroſolymitani ſunt exempti ab omni iuriſd. ordinarii & collectis.*
5. *Solvens cùm ſolvere non tenetur vigore alicuius privilegii, non præiudicat in futurum ſuo privilegio.*

1 IUs commune permittit univerſitatibus ex cauſſa neceſſitatis etiam ſine ſuperioris auctoritate impoſitionem collectarum, *c. ubi Abb. nu. 20. de Immunit. Eccleſ. Barth. l. multos 2. C. de cauſſa publ. li. 2. Farin. deciſ. 72. nu. 1. part. 1.* idque etiamſi pro recuperatione pecuniæ in publicam neceſſitatem expoſitæ. *l. 1. §. fin. & ibi glo. verb. proconſul. ff. quod cujuſque univerſita. Barth. l. 4. §. Actor. nu 5. de re Iud. Farin. d. nu. 1.* in hujuſmodi enim neceſſitatum cauſſis privilegia quantumvis generalia & prægnantia ceſſant. *ca. pervenit. verſ. alio modo, ubi DD. de Immunit. Eccleſ. l. ad portas C. de oper. pub. l. ad inſtructiones l. jubemus nullum C. de ſacro Eccleſ.* Verumtamen Rota reſolvit in una Leodien. *19.* Martii 1604. univerſitates ex cauſa communis utilitatis, & neceſſitatis non poſſe ſibi ipſis ſine ſcientia Papæ ſuperioris, collectas imponere, niſi periculum aut damnum ſit inevitabile. *Farin. dec. 72. nu. 2. part. 1.* Longè minùs perſonis non ſubjectis, quales ſunt exempti, inter quos ſunt milites Hieroſolymitani. *Bald. l. ad inſtitutionem C. de ſacroſ. Eccleſ. Caſtr. conſ. 423. nu. 2. lib. 2. Alex. conſ. 68. nu. 1. lib. 2.* eſt enim collectarum impoſitio actus Juriſdictionis, *Alex. conſ. 78. nu. 8. lib. 6. Soc. conſ. 129. nu. 1. Farinac. d. dec. 72. nu. 3 part. 1.* à qua exempti ſunt liberi & immunes, adhibita tamen hac ſalis mica, ut accedente Papæ ſeu Superioris
2 auctoritate, ad hoc compelli poſſint. *Farinac. dec. 72. nu. 4 part. 1. cap. nullus de Iure patro. Abb. cap. non minus nu. 2. verſ. aut neceſſitas de Immun. Eccleſ.* quæ procedant, ſi de
3 privilegii generalitate & energia exemptionis ab ejuſmodi collectis conſtat de tenore privilegii, uti de Privilegio Ordinis Teutonici Rota Romana apud Farinacium *d. deciſ. 72.* idque etiamſi ante aliter fuiſſet obſervatum, Tum quia privilegia eorum removent contrariam obſervantiam. *Far. d. deciſ. 72. n.* 8. Tum quia collectæ
4 præteritæ potiùs præſumuntur ſolutæ ex metu & timore, quàm ex libera voluntate. *Io. Andr. cap. 1. n. 2. de præſcript. in 6. Farinac. dec. 5 n. 3. part. 1.*

Tum quod violentia non ideò purgata dicitur, quod violentiam paſſus non reclamaſſe proponatur, *Farin. d. deciſ. 5. num 6.* Tum denique quod ſolvens, cùm ſolvere
5 non teneretur vigore alterius privilegii, non præjudicat in futurum ſuo privilegio. *Fel. c. cùm acceſſiſſent nu. 29. n. 3. limit. de conſt. Ruin. 228. n. 11. l. 1. Natt. conſ. 60. n. 146. l. 1. Far. d. dec. 72. nu. 9. part. 1.*

QUÆ-

Digitized by Google

QVÆSTIO XLI.

Sententia lata contra Prælatum, an noceat Capitulo?

SUMMARIUM.

1. *Cauſa agitata contra Prælatum, non nocet Capitulo.*
2. *Diſtingue ut nu. 2.*
3. *Iura Eccleſiæ ſunt communia Eccleſiæ, Epiſcopo, ac Capitulo.*

SUnt quibus videtur cauſſam ſubjectionis agitatam contra Prælatum non nocere 1
illius Capitulo. *Fel. cap. edoceri num. 3. de Reſcript. Innoc. cap. fin. ubi DD. de major. & obed. cap. cum Clerici de verb. ſig. Farin. deciſ. 118. part. 1. Lapus alleg. 48. n. 8. Rom. conſ. 369. nu. 21. Dec. cap. cauſſam quæ nu. 20. verſ. expeditis notabilibus, de Iudiciis.* At è contra ſunt qui exiſtimant non eſſe opus ut Capitulum citetur, hoc nitentes fundamento, quod magis principaliter interſit Prælati, ad quem providè magis pertinet hujuſmodi defenſio, *Bellam d. cap fin. Butr cap dilecti n. 2. de major. & obed. Abb. cap. cum olim de teſtib.* quem proindead Judicii validitatem ſufficit citare. *Felin. d. c. fin. nu. 3. & 4. de major. & obed.* Antinomia hæc fœdere hujus diſtinctionis videtur 2
concilianda, nimirum quod aliud eſt Epiſcopum facere aliquem actum, quo amittitur libertas Eccleſiæ, & Eccleſia induitur in ſervitutem, & tunc favore libertatis non amittendæ requiritur conſenſus omnium, & in iſtis terminis loquuntur omnia jura in contrarium allegata, & aliud eſt Epiſcopum facere actum quo defenditur libertas Eccleſiæ ut liberetur à ſervitute, in qua reperitur conſtituta, ut hic, ubi jam ſervitus erat conſtituta per ſubjectionem factam à Papa, à qua Epiſcopus nitebatur ſe, & Eccleſiam liberare, & hoc caſu favore Eccleſiæ ſolus Epiſcopus, & quilibet alius admittitur ad vindicandam Eccleſiam à ſervitute. *Io. Andr. in gloſſella marginali in c. cum olim de teſtib. & nu. 12.* & hoc ſentiebant. *Zabar. & idem Io. And. & Guther nu 18. in c. dilecti de major & obed.* dum reprobando rationem Innoc. dicentis Capitulum ibi admitti ad appellandum; quia jura Eccleſiæ ſunt communia Epi- 3
ſcopo, & Capitulo, dicunt rationem eſſe, quia cum ex revocatione Juramenti melioretur Eccleſia, admittitur Capitulum, & quilibet alius de Eccleſia admittitur. *c. & quilibet alius de Eccleſ. qua de re vide fuſius Apoſtillam ad Farinac. d. dec. 118.*

QVÆSTIO XLII.

Conſtitutio Papalis, an tollatur per non uſum.

SUMMARIUM.

1. *Conſtitutio Papalis non tollitur per non uſum.*
2. *Etiamſi ſupervenerit contrarius uſus, niſi prævius adſit Papæ aſſenſus.*
3. *Quo aſſenſu ceſſante, contrarius uſus non ſuffragatur.*
4. *Signanter in actibus negativis.*
5. *Scientia Papæ ſufficienter probatur per ſcientiam officialium.*

Non

1 NOn tolli oſtendi alio in loco, idq; etiamſi detur de non uſu per annos mille. *Far. dec.213.p.1.l.de quib.n.33.ff.de leg.b. Alex.conſ.136.n.19.li.2. Far.dec.213.p.1.* Imò etiamſi ſupervenerit contrarius uſus, niſi de expreſſo conſenſu aut Papæ ſcientia
2 conſtet, *Abb.c.1.n.4.verſ.unde ibi de Treuga & pace. Prapoſitus c.in iſtis §.leges.n.3.verſ. niſi dato conſenſu Papæ d.4.Far.d.dec.213.& 197.p.1.* ubi latè. Non probatâ enim ſcientiâ legiſlatoris, aut ſucceſſoris æqualem auctoritatem habentis contrarius uſus non
3 ſuffragatur. *Farinac.dec.221.nu.4.p.1.Abb.c.1.n.4.de Treuga & pace. Rota deciſ.10. de conſuet.In antiq.* Ideoque opus eſt ut ſcientia aut conſenſus expreſſus non verò ta-
4 citus interveniat. *Far.d.deciſ.22.n.6.Franc.c.cum de beneficio n.4.de prab.in 6.ubi etiam Archid.n.2.verſ.nec mirerıs.* Signanter in actibus negativis in quibus contradictio & acquieſcentia eſt neceſſaria. *Covar.ad reg.poſſeſſor.par.2.§.4.n.6.verſ.Huic ſanè ob-
5 jectioni, Ripa c.cum Eccleſia.n.68.de cauſſa poſſ.& propriet.Far.d.dec.221.n.8.p.1.* Sufficienter autem probari ſcientiam Papæ, ſi probetur ſcientia ejus officialium, tradunt Doctores laudati à Farin. *dec.356.n.9.p.1.Bart.l.ſi publicanus §.in omnibus.ff.de pub. Crau.de Antiq.temp.p.4.§.abſolut.n.23.Boer.dec.264.n.19.Surdus conſ.429.n.54.* qua de re etiam tractavi tomo 2.de jurisdictione ordin.in exemptos *part.2.q.111.*

QUÆSTIO XLIII.

Territorium quando dicatur exemptum eſſe à Juriſdictione Epiſcopi & nullius diœceſis.

SUMMARIUM.

1. *Diſtinctio loci exempti, & loci nullius Diœceſis.*
2. *Superiorum locorum nullius Diœceſani poſſunt appellari.*
3. *Diœceſanum territorium ab alio ſegregatum ſolus Papa concedit.*

1 DIſpar eſt ratio loci exempti, & loci nullius Juriſdictionis: locus enim exemptus licet non ſit de diœceſi. *Fel. & DD.c.Grave de off.ord.c.cum Epiſcopus ubi Fran.in 2.vol.& Gem.nu.3.de off.ord.in 6.Feder.de Senis conſ.2.n.4.Gem.c.2.n.19.ubi Franc.in §.ſtatuto.n.10 & ſeqq.de Conſt.in 6.gloſſ.Clem.frequens verb.6.primi anni & ibi vituli n.127.de exceſſ.Prælat.Far.dec.324.p.1.* at verò locus nullius diœceſis, neq; de diœceſi eſt, neque in diœceſi, ſed eſt proprius diœceſis, & per ſe conſiſtens, cu-
2 jus quoq; reſpectu ii qui privilegio quopiam talium locorum ſuperiores ſunt, diœceſani poſſunt appellari. *Glo.clem.1.§.volumus in ver.6.diœceſanis ubi Card.in q.4.n. 2.vituli n.4.Imm.n.3.Abb.n.15.de foro compet.* propriumq; territorium dici poſſunt poſſidere. *l.pupillus §.Territorium ff.de verb.ſig.in 6.Far.d.deciſ.324.n.1.in fi.p.1.* ejuſmodi diœceſanū Territorium ab alio ſegregatum, ſolus Papa ad quem diœceſium ſepa-

ſeparatio ſpectat, concedere poteſt. *Hoſt.c.cum Contingat nu.1. de foro comp.ubi Butr. n.11.verſ.de Conſuetudine autem Abb.n.18.Bellam.n.15.verſ.tamen certum eſt* proindè impropria eſt Doctorum locutio, cùm ajunt loca exempta conſtituere territorium de per ſe: intelligendi enim ſunt quo ad certos quoſdam effectus & per modum cujuſdam comparationis. *Fel.d.c.grave n.2.in fin. Rob.conſ.31.n.44.p.3. Far.d. loco 100.& 7.*

QUÆSTIO XLIV.

Qualis ſit privilegii exemptionis effectus.

SUMMARIUM.

1. *Exemptio ſimpliciter per Papam conceſſa eximere ſolet ab omnibus excepto Papa.*
2. *Multa Epiſcopo cenſentur reſervata, quæ ei ſpecialiter non adimuntur.*
3. *Privilegia eximentia monaſteria, & eorum membra, non dicuntur eximere loca & caſtra, ſive populum.*
4. *Exemptiones ſunt ſtricti juris, & in multis caſibus Epiſcopi habent in exemptos juriſdictionem.*

EXemptio ſimpliciter per Papam conceſſa eximere ſolet quidem ab omnibus ex- 1
cepto Papa, uti alio in loco ſcripſi. *lib.2. quæſt.2. nu.13.* nihilominus tamen multa Epiſcopo cenſentur reſervata quæ ei ſpecialiter non adimuntur, *Anchar.cap.po-* 2
ſtulaſti num.45.verſ.quod prob.de foro comp. & cap.2. num.10. ubi Franc.nu.20. verſ. quando Prælatus de conſ. in 6. Farinac. dec.324.num.5. part.1. Hinc eſt, quod exemptionis privilegia eximant quidem à ſubventione, ſed non à ſituatione & denominatione, *Vitall.clem.1.num.44.de Privileg. Franc.d.c.2.§.ſtatuto verſ.ſed adventu de conſt.in 6.Farinac.d.dec.324.num.4.* Præterea, Privilegia eximentia monaſteria, & eorum membra, non cenſentur eximere loca & caſtra ſive eorum populum, nec fa- 3
ciunt territorium ſeparatum, ſed exempti dicuntur tantum habere Juriſdictionem in perſonas, non verò in locis. *c.per exemptionem ubi Gem. num.5. Franc. nu.3.verſ.5. Nota Anchar. num.3. verſ.4. Nota de Privileg.in 6. Far. d.dec.314. num.6. Guilel.de Monte laud.clem. Paſtoralis num.24.de re jud.* ſunt enim exemptiones ſtricti Juris, uti aliàs oſtendi *l.4.quæſt.4.* denique multis in caſibus exemptione non obſtante, ordinarium habere Juriſdictionem in exemptos, & pluſquam centum caſibus, recen- 4
ſui lib.2.*qu.45.*

QUÆSTIO XLV.

Membrorum Eccleſiæ vocabulo quid comprehendatur.

BReviter ea comprehenduntur, quæ illi Eccleſiæ unita ſunt. *DD. clem. 1. de exceſſ. Prælat.clem.1.ubi Imola.nu.29.de Reſcript. Corn.conſ.262.nu 3 l.3. Farin.dec.324. nu.9.part.1.* Pars enim ſine ſuo toto conſiderari non poteſt, *Præſes loco à toto ad partem. Far. d.n.9. DD.clem.de exceſſ. Prælat. & in Clem.1. ubi Imol. num.29.de Reſcript. Corn.conſ.262.num.3.l.3.*

QUÆ-

Digitized by Google

QVÆSTIO XLVI.

Utrum in Exemptionum materia à Juriſdictione temporali ad ſpiritualem inferri poſſit?

NEutiquam; quia Dominium, ſeu Juriſdictio temporalis nihil habet commune cum ſpirituali. *c.1. de Relig.dom. Glo.c 1.verb.diviſis.diſt.*10.*glo. Clem.ne Rom.* §. *ſanè,verb.Diœceſim de elect.Hoſt.c.ſuper eo n.*3. *de paroch.* & *in c. querimoniam n.*2.*ubi Butr.in fi.de Iure Patr. c.cum cauſſam n.* 12. *verſ.ſecundo ſcias de prob. Guili de Monte laud.Clem.Paſtoralis n.*21.*de re Iud.Farin.dec.*324.*num.*10.*part.*1. niſi tamen exemptionis verba ſint pleniſſima, quæ omnimodam exemptionem, & utramque ſpeciem comprehendat, qua de re vide infra *q.* 55.

QVÆSTIO XLVII.

Præſcribi an poſſit in aliena diœceſi territorium ſeparatum?

1. *Ius non admittit in myſtico corpore duo eſſe capita.*
2. *Præſcriptio operari non poteſt, ut territorium ſit ſeparatum ab Epiſcopo.*

1 MInimè: eſſet enim Monſtrum myſticum, myſtici corporis habere myſtica duo myſtico in corpore capita, quod jus non admittit. *Hoſt.cap.cum contingat num.* 1. *de foro comp. in cap. quanto n.* 13. & *cap. Quoniam n.* 2. *de offic. ord. Farin. dec.* 324. *num.* 11. *part.*1. Cùm enim Epiſcopatus ſit unum corpus, cujus caput eſt Epiſcopus, ſi ponantur uno in Epiſcopatu duo Epiſcopatus capita, fiet unum corpus myſticum, duo habens myſtica capita, quod ut eſt prodigioſum & à natura abhorrens, ita etiam à jure alienum. *Hoſt. d. loco Butr.d.c.cum contingat nu.*11.*verſ.de conſuetudine ubi Abb.nu.*18. & 19.*Bellarm.nu.*15. Proinde, veluti irrationabile per perſcriptionem conſuetudinemve acquiri non poteſt. *Gabr. de præſcript. Concl.*1.*num.*8. & 38. *Far. d.dec.*324.*n.*11.*in fin.*
2 Neque obſtat, quod utraque Juriſdictio Epiſcopalis ſcilicet Diœceſana, & Juriſdictionis, præſcriptione acquiri poſſit. *Rota dec.* 2. *de Præſcr. in Noviſ. Abb.d.cap.cum contingat num.* 11.*de foro comp.* Id enim non aliter intelligendum eſt, quam ſi velint præſcribere quaſi ſub Epiſcopo: nam ſi præſcripſiſſent territorium ſeparatum, amplius ſub Epiſcopo eſſe dici non poſſent. *Abb. d.c. cum contingat num.*18 *Farin.d.deciſ.*324.*n.*12.*part.*1.

QVÆSTIO LXVIII.

Prælati habentes territoria ſeparata, an poſſint Confeſſarios approbare.

NEutiquam: id enim privativè ad Epiſcopum ſpectat, uti ſacrum Rotæ auditorium judicaſſe refert Proſper Farinaceus *dec.*332.*part.*1. eſtque Epiſcopus eo in jure manutenendus, donec alius de immemoriali præſcriptione per tres ſententias conformes docuerit. *Farin.ibid.n.*4.

QVÆSTIO LXIX.

Quis debeat probare locum eſſe de diœceſi?

Panor-

Digitized by Google

Panormitanus reſpondit, ejuſmodi probationem ad Epiſcopum pertinere *in c. cum olim n.2. de cenſibus. Farin. dec.358. nu.1. part.1.* probabitur autem dilucidè id ſatis, ſi intra Diœceſis ſuæ fines probetur conſtitutus, aliiſque modis quos ante oſtendi. *qu 37. & ſeq.*

QUÆSTIO L.

Quibus modis probetur locus aliquis eſſe de Diœceſi.

Multifariam id probari competrum habemus, ex Doctorum noſtrorum hypomnematibus. Et quidem imprimis ex eo, quod locus aliquis Epiſcopo reſpondeat de juribus Epiſcopalibus. *Abb. c. cum olim nu.3. de Cenſibus c.1. de relig. dom.* Sunt enim hæc inter ſe convertibilia; Eccleſia eſt in Diœceſi, ergò Epiſcopus tenetur ad Epiſcopalia, & contra, Eccleſia tenetur ei in Epiſcopalibus, ergo eſt in ejus Diœceſi. *Abb. d. nu.3.* Secundò per deputationem Epiſcopi ſimpliciter factam per Pontificem ad certa quædam loca, dixi *ſimpliciter*, quia ſecus ſi ad certum effectum: nam tunc non tribueretur Epiſcopo Ordinaria iis in locis Juriſdictio, *Fari. dec.358. nu.3. part.1. Bald. conſ.472. nu 2. verſ. ſed ubi apponitur Clauſula enim. Ruin. conſ.170. num.8. & 10. l.3.*

Tertiò, ex probatione, quod locus conſiſtat intra fines Diœceſis. *cap. conquerente de offic. ord. Fari. dec.396. nu.1. part.1. & late dec.405. n.1. Decius conſ.146. nu.15. Pariſ. conſ. 22. nu.3. li.1. Aymo conſ.54. nu.9.* Quartò, per verba enunciativa Papæ. *c. Si Papa ubi DD. de privileg. in 6. latè Farinac. dec.432. n.2. p.1.* Dixi Papa: quia ſecus eſſet, ſi eſſent enunciativæ Epiſcoporum. *Aret. c. cum cauſſam nu.21. verſ. ſed tamen adverte de probat. Innoc. cap. dudum nu.3. cap. fin de privileg. cap. inter dilectos nu.6. de indiciis. Far. d. deciſ. 405. nu.2.* idque niſi Epiſcoporum enunciativè confirmentur aliis adminiculis. *Achilles dec.1. de Confeſſ. dec.7. de Jure Patr. Puteus deciſ.149. lib.2.* veluti ab aliis pluribus perſonis benè informatis, *Ruynius conſ.141. n.10. lib.5. Chephal. conſ.192. n.38.*

Quintò, per enunciativas in antiquis, quæ æquipollent famæ. *Aret. d. cap. cum cauſſam. Jaſ. l. cum aliquis nu.7. C. de jure deliber. Alex. Conſ.75. nu 7. lib.4. Caſſad. dec.3. n.3. de Procur. Puteus Deciſ.209. l.2. Farin. d. Dec.405. n.5. part.1.* ſecus in recentibus. *Fari. Dec. Rot. Deciſ.31. de probat. in antiq.*

Sextò, per libros antiquos. *Jo. Andr. d. cap. cum cauſſam n.10. ubi etiam Abb. & DD de probat. Farin. d. Dec.405. n.7. Abb. conſ.54. nu.3. lib.1. Puteus dec.109. lib.2.*

Septimò, per alias qualeſcumque probationes, quæ in probandis limitibus ſufficiunt, etiamſi per judicia & conjecturas leviores. *c. cum cauſſam & 3. ubi ſol. nu.14. de probat. Dec. Conſ.42. nu.10. Guido Dec.193. Farinac. d. dec.405. nu.8. part.1. idem Farinac. dec.683. part.1.*

Octavo, Eccleſia probatur eſſe in illo territorio ſive Diœceſi, in qua ſolvuntur ejuſdem Eccleſiæ cenſus. *Far. Dec.432. nu.3. p.1. cap.2. de Cenſibus.*

Nonò, ex viſitationibus Epiſcoporum. *Fari. Dec.* 541. *n.* 2. *part.* 1. & *Dec.* 683. *n.* 4.

Decimo, ex Confinibus v.g. maris, fluminis, montis, qui dicuntur æterni. *Bald. d. 1. cum cauſam ubi Fel. nu* 5. *verſ.* & *not. at. Farin. Dec.* 683. *nu.* 3 *part.* 1.

Undecimo, per ſententias. *Farin. d. Dec.* 683. *n.* 3. qua de re vide etiam infra *qu.* 57.

QUÆSTIO LI.

Confeſſione an probetur locus eſſe de Diœceſi.

NEutiquam: cum enim ejuſmodi Confeſſiones verſentur circa id quod in Jure conſiſtit, confitenti non præjudicat. *l. ornament. ff. de auro arg. leg. Barth. lt.* 1 *n.* 12. *ff. ſi cent. Farin. Deciſ.* 358. *nu.* 2. *part.* 1. cum nec ſimplici confeſſioni credendum ſit, niſi per eam aliter exprimatur. *Aymo conſ.* 48. *n.* 7. & *ſeq.* Stantque pro hac concluſione ea quæ alio in loco ſcripſi *lt.* 1. *part.* 2. *qu.* 31.

QUÆSTIO LII.

Prælati inferiores an excludere poſſint Epiſcopum à jure viſitandi.

SUMMARIUM.

1. *Prælati inferiores non poſſunt excludere Epiſcopum à ſuo jure viſitandi, niſi oſtendant Privilegium aut conſuetudinem legitimè præſcriptam.*
2. *Conſuetudo ejuſmodi debet eſſe præſcripta ſpatio* 40. *Annorum, ut minus.*
3. *Viſitatio pendet ab Ordinaria Juriſdictione.*
4. *Epiſcopus eſt adeo fundatus in jure viſitandi, ut ne quidem per inhibitionem lite pendente impediri poſſit.*
5. *Energia clauſulæ.* Non obſtantibus privilegiis quibuſcunque.

1 PRælati Inferiores non poſſunt Epiſcopum excludere à ſuo Jure viſitandi, niſi oſtendant Privilegium aut conſuetudinem legitimè præſcriptam, uti poſt Hoſtienſem, Socinum & alios oſtendit Sarmienta, *ſelect. interpr. l.* 3. *c. ult. Mandoſ. Conſ.* 38. *nu.* 8. *Conſ.* 37. *nu.* 11. *Rota Deciſ.* 207. *n.* 5. *part.* 2 *diverſ. Fari. dec.* 394. *n.* 1. *part.* 1. neceſ-
2 ſeque eſt ut præſcriptio ſit ut minus annorum 40. *c. de quarta de præſcript. Balbus de præſcr. part. princip. quæſt.* 12. *nu.* 4. *Far. d. Dec.* 394. qua de re vide alia quæ hac in eadem materia ſcriptis mandavi *quæſt.* 27. & 28. Cum enim viſitatio pendeat ab ordinaria
3 juriſdictione; *Rota Deciſ.* 196. *nu.* 2. *part.* 2. *diverſ. Farin. d. Deciſ.* 394. *nu.* 4. *part.* 1. in qua Epiſcopi fundatio adeo fundata eſt, ut ne quidem per inhibitionem, lite deſuper pen-

Digitized by Google

pendente impediri poſſit. *cap.cum perſonæ de privileg.in 6 cap. Conſtitutus de Relig. dom.Caput aqu.Deciſ.201.part.2. Farinacius Dec.396.num.1.part.1.* eſtque id extra
diſputationis aleam nunc conſtitutum per ſacroſanctum Concilium Tridentinum 4
cap.8 ſeſſ.7.& ſeſſ.21.de reform. cui adjecta eſt clauſula: *Non obſtantibus privilegiis quibuſcunque* comprehendens quaſcunque perſonas quantumvis Privilegiatas. *Tiraq. de Retr.conſ.§.1.Glo.14 n.96. Sarnenſis in Proemio Reg.Can.qu.4.part.3. Puteus Dec. 334.in fin.li.2. Far.Dec.396.n.3.* idque niſi alius inferior doceat de privilegio & poſſeſſione: nam tunc is adverſus Epiſcopum lite pendente eſſet manutenendus *d.cap. cum perſonæ Farin.Dec.447.part.1.* Secus porrò, ſi ſolum in præſcriptione immemoriali aut in ſolo Privilegio niteretur: nam eo caſu, Ordinarius eſſet manutenendus, donec per ſententias ternas de eo fuerit cognitum. *Farinac.d.Dec.447. nu.1.in fin. par.1. & Dec.491.per tot.part.1. Abb.c.1.num.4.ut lite pendente. Lancel.de Attent. part.2.cap.17.n.161 & ſeqq.* Qua in re animadvertendum eſt, ſubditum, non poſſe dici conſtitutum in quaſi poſſeſſione exemptionis ex eo ſolo, quod non appareat ſuperiorem in illum exercuiſſe Juriſdictionem, niſi probetur quod evenerit caſus exercendi, & volens exercere fuerit repulſus, & repulſioni acquieverit, & aliàs ſe habuerit pro ſpoliato. *DD.cap.dilectus de Capell.Monach. Farinacius d.Dec.491. nu.8.part.1.* quia è contra Ordinarius exercens Juriſdictionem in una parte Diœceſis, in omnibus aliis exercuiſſe cenſetur. *Abb.Conſ.71.libro 2.Fel.cap. Auditis numero 19. de præſcript.* Ideoque ad privationem poſſeſſionis Juriſdictionis Epiſcopalis difficulter inferri poteſt, *Abbas d.cap.1.num.4.Lancellot.d.cap.17.numero 161. Farin. d.Deciſ.536.num.3.* Accedit, quod ad retinendam univerſalem quaſi poſſeſſionem ſufficiat unicus actus. Farinac.*Dec.465.numero 1.part.1. Rota diverſorum deciſ. 17.numero.4 part.2.Deciſ.222.numero 6.part.2.* Favorabiliora ſunt jura in retinendo, quàm in acquirendo. *Menoch.de retin. poſſeſſ. Rem.2.quæſt.79. num.679. Remed. ult. qu. n.19*

QUÆSTIO LIII.

Epiſcopo ad aliam Eccleſiam tranſlato, an ſubditi ſtatim ab illius obedientia eximantur?

Diſtinguendum eſt, num tranſlatio fiat de conſenſu tranſlati, an verò eo invito. Priori caſu cenſetur voluiſſe & conſtituiſſe ut ſubditi à priori vinculo quo ei tenebatur, abſolvantur. *Abb.c.cum nobis n.3.verſ.ſed olim Epiſcopus Spirenſis de elect. Jo.Andr.& Franc.c.quod ob gratiam de Reg.Jur.16.Farina.Dec.475.p.1.* Poſteriori verò, neutiquam, antequam tranſlatus conſenſum ſuum præſtiterit, ut nec etiam cum quis ob ejus benè merita ad aliam Eccleſiam transfertur: Pontifex enim

 tacitè

tacitè ſubintellexiſſe cenſetur, quatenus translato placuerit: Papæ quippè intentio eſt, ut translato placeat, eique haud ita citò præjudicet. *Mon.ſub.c.generali n.16 de elect. in 6.Jo.And.c. Quod ob gratiam n.5.ubi latè, & Fran.n.3.Farin.d.Dec 475.n.21.p.1.*

QUÆSTIO LIV.

Ordinum equeſtrium parochi, an teneantur Epiſcopo ad quartam Canonicam?

DE hac quarta Canonica ſcripſi aliis in locis, quibus breviter addo, Epiſcopum habere juris adſiſtentiam percipiendi quartam Canonicam ex parochialibus etiam contra equites Hieroſolimitanos. *c.1.de Capell.Monach.c.conquerente de offic.ord. Rota apud Cantuccrum dec.31.nu.5.ubi latè p.2.Hoſt.c.de decimis cum contingit n.1.verſ. nam ſecundùm & in d.c.Conquerente n.15.Farin Dec.477.p.1.* Idque non obſtante exemptionis privilegio, quod ſi requirat altiorem indaginem, manutentionem in poſſeſſorió impedire non poteſt. *Far.d.Deciſ.477.& fuſe Dec 491.per tot p.1.* prout nec in aliis Religioſis Parochias habentibus: ſunt enim milites hi Hieroſolymitani Religioſi viri, qui ad aliorum Religioſorum inſtar cenſentur. *Farin.Dec.487.n.8.& ſeqq. p.1.id quod etiam aliis in locis probavimus.*

QUÆSTIO *LV.*

Exemptus à Juriſdictione, an etiam Exemptus à dominio cenſebitur?

NEutiquam: quia ſicuti Dominium & Juriſdictio temporalis nihil habet commune cum territorio & Juriſdictione ſpirituali. *c.1.de Rel.dom.glo.cap.1.verb. diviſis diſt.10.glo.Clem.ne Romani §.ſanè verb.Diœceſani de elect.Hoſt.cap.ſuper eo n.3. de Parochiis & in c.Querimoniæ nu.2.de Jure Patr.Fel.c.cum cauſſam nu.12.verſ.2.ſuus de probat.Guiliel.de Monte Landuno Clem.Paſtoralis n.21.de re Jud.Farin.dec.324.n.10 part.1.* & ex probatione Juriſdictionis, illatio fieri non poteſt ad probationem poſſeſſionis & dominii terrarum. *Gabr.com Concl tit.de præſumpt Concl.9.nu.9.Cravetta Conſ.54.nu.9.Afflict.Dec.267.n.4.Curt.Junior.Conſ.158.nu.25.lib.2.Farinac.Dec.24. nu.9.part.1.* ita neque ab Exemptione à Jurisdictione illatio apta fieri poteſt ad exemptionem à dominio: quia juxta vulgatam Theoriam, à ſeparatis apta illatio ad invicem fieri non poteſt, *Præſes in locis legalibus loco à ſeparatis*, ſpiritualiaque cum temporalibus commiſceri non debent. *cap.ad qu.de Rer.permut.Lapus alleg.129.nu.20.* ut ſunt cauſſæ Eccleſiaſticæ, quæ omnes ſpirituales dicentur. *glo.c.1.verb: apponatur de Reſt.ſpol.in 6.Sap.alleg.70.no.5.de procurat.* differuntque à cauſſis civilibus ſive temporalibus, quantum anima eſt corpore pretioſior. *Lapus d.alleg.70.nu.8.qua de re etiam breviter ſuperiori qu.46.*

QUÆSTIO *LVI.*

Epiſcopus an procedere poſſit adverſus Exemptos alterius conjugem retinentes?

Poſſe

Poſſe cenſuit Salcedo *in add. ad practicam Bernardi Dias c.3. litera A. §. punire, &* poſt eum vir è Societate Jeſu doctrinæ eximiæ Thomas Sanchez *de Matrim. lib. 7. diſp. 33. nu. 21.* tum quod non agatur de Privilegio Exemptionis, ſed de Matrimonii inſtauratione, quod ad ordinarii officium ſpectat *c. 1. de Con ver. Conjug.* Tum quod ordinario omnimoda Juriſdictio competat adverſus extraneos, & exemptos Juriſdictionem ſuam impedientes. *Innoc. c. dilecti in fin. de pœnis. Steph. Aufrer. de Poteſtate Sæculari ſuper Eccleſias n. 23. Rojas al. de Hæreticis p. 1. n. 155. & ſeqq.* idque Roias loco jam laudato ſæpe in praxim deduxiſſe refert, cum vicariatus munere fungeretur adverſus quoſdam Canonicos Exemptos, ac ordinis divi Bernardi Monachos, qui quoque exempti ſunt, conceſſa enim Juriſdictione, omnia eo conceſſa cenſentur, ſine quibus Juriſdictio commode exerceri non poteſt. *l. 2. ff. de Juriſdict. omn. Jud.*

QUÆSTIO LVII.

An in caſu præcedentis quæſtionis poſſit adverſus Exemptos procedere per Cenſuras.

Videtur poſſe: quia qui Juriſdictionem habet, excommunicandi etiam poteſtatem habet, uti Salſedo in præcedenti quæſtione laudatus reſolvit, alioquin enim ſi excommunicare, ſuſpendere, interdicere non poſſet, Eccleſiæ armis deſtitutus Juriſdictionem quam habet, exercere non poteſt. *l. 2. ff. de Juriſdictione om. Jud. c. Paſtoralis c. Præterea, de offic. deleg.* Cum & jure diſpoſitum videamus habentem nudum miniſterium, poſſe impedientes Miniſterii ſui executionem cenſuris ferire, ne alioquin ei inutilis ſit ejuſmodi commiſſio. *glo. c. ſuper q. verb. executorem & c. ex literis verb. ſi ſubdelegatus & c. fin. verb. commiſſum de offi. del. DD. in c. 1. de Privil. in 6.* Quod reſtringe, niſi tales ſint Exempti, qui privilegio ſpeciali excommunicari, ſuſpendi, interdicique non poſſint, ut inter multos habet Societas Jeſu, & mendicantium Ordines: quam reſtrictionem ſublimito, niſi ejuſmodi privilegiis derogetur per Conceſſionem, ut per ejuſmodi Cenſuras procedere poſſint, veluti latius variis in caſibus noviſſimi Juris Conc. Trident. oſtendit Thomas Sanchez *de Matrimonio l. 7. diſp. 33. num 23.* Gambara *de officiis leg. li. 8. c. ultimo n. 77.* Enriques *de Indulgentiis lib. 7. c. 25. nu. 7.*

Porrò in caſibus quibus Epiſcopus non poterit procedere per cenſuras adverſus exemptos, ita privilegiatos, licebit ei procedere per eorum depoſitionem aut in arctius Monaſterium collocationem, aliiſque pœnis Canonicis. *Sanchez. d. diſp. 33. num. 23.* quod notandum eſſe, ad intelligentiam Conc. Trident. refert Thomas Sanchez *d. n. 23.* Quippè quod Conc. Triden. multis in caſibus concedat Epiſcopis poteſtatem procedendi per Cenſuras adverſus ſpecialiter à cenſuris exemptos, multis etiam in caſibus ſimpliciter ſubiicit exemptos Epiſcopis, v. g. quo ad publicas proceſſiones, quo ad componendas controverſias præcedentiarum, & ſimiles, in quibus non adiicitur facultas procedendi per Cenſuras, proinde iis in caſibus pote-

Digitized by Google

rit Epiſcopus aliis pœnis, Cenſuris exceptis, procedere, atque ita occurritur objectioni ſupraſcriptæ, licet enim habens Juriſdictionem in foro externo ſpiritualem poſſit excommunicare, & cætera explicare, ſine quibus Juriſdictio exerceri non poteſt, hoc tamen intellectum habet, niſi per ſpeciale Privilegium ligata ſit poteſtas, quo ad aliquam ſpecialem pœnam, ideoque non erit fruſtranda cogendi poteſtas, quia poterit uti aliis pœnis Canonicis, & ita concludit Thom. Sanchez *d.n.23.per tot.*

QVÆSTIO LVIII.

Privilegia Exemptionum an eximant Exemptos à Juriſdictione inquiſitorum hæreticæ pravitatis.

Reſpondeo non eximere. *Lapus alleg.*195. Ratio eſt, quia Pontifex ſubiicit quoſcumque poteſtati inquiſitorum hæreticæ pravitatis, non obſtantibus privilegiis concedendis. *cap.officium* §.*denique de Hæreticis*, quo fit, ut niſi Pontifex ſpecialiter huic Conſtitutioni deroget, Exempti inquiſitoribus hæreticæ pravitatis ſubiiciantur. *Lapus d.alleg.*105.quod reſtringitur in exemptionibus conceſſis ordinibus. Diſpoſitio enim cap.officium loquitur de perſonis, non verò de ordinibus, inter quos longè diverſa eſt ratio.*c.ne aliqui de privileg.in 6.Lapus d.alleg.*105.*in fin.* ſed ſolet Pontifex in facultate qua cencedit Epiſcopis ſeu aliis hæreticæ pravitatis Inquiſitoribus apponere clauſulam hanc: *cum plena, & omnimoda auctoritate contra omnes & ſingulos utriuſque ſexus Laicos & Sæculares, & quorumvis ord. etiam Mendicantium regulares, etiam à Juriſd.tua quomodolibet exemptos immediatè ſubjectos inquirendi, & præcedentibus legitimis indiciis carceribus mancipandi:* atque hæc facultas data eſt Ordinario Leodienſi: plura hac de re videantur quæ ſcripſi alio in loco, de Juriſd.ord.in Exemptos Tom.2.part.2.de Conſervatoribus, quæſt.5. & alibi.

QVÆSTIO LIX.

Eccleſia quando vel Epiſcopo, vel alteri Prælato ſubjecta præſumatur?

1. *Omnes Eccleſiæ præſumuntur ſubjectæ Epiſcopo.*
2. *Fallit ut nu.* 2.
3. *Subjectio ex quibus conjecturis præſumatur.*

Licet Eccleſiæ ſitæ intra limites Diœceſis Epiſcopo ſubjectæ præſumantur.*c.omnes*
1 *Baſilicæ* 16.*q.*7.*c. conſtitutus de Relig.domibus.* non tamen id obtinet in Eccleſiis ſitis intra limites Juriſd.aliorum Prælatorum.*c.ult.de offic.arc. Lucas de Penna l.*3.*præſumpt.*137.*C.de pœnis publicis l.*10. *Menoch.li.*6.*præſ.*72.*n.*1. niſi concurrant alia quæ ſubjectionis præſumptionem inducant, ut ſunt perceptio decimatorum, aſſignatio
2 congruæ portionis, ſubitio oneum: hæc enim denotant Eccleſiæ ſubjectionem. *Far.Dec.*102.*n.*8.*p.*1 *c.de Monachis de præbend.c.avaritia eodem Lambert.de Jure Patr. art.*1. *q.*10. *Princip.n.*3.*par.*2.*n.*4.7. & 8.*verſ.Quartum ponit dubium.*
3 Secundò, Eccleſia præſumitur ſubjecta alteri, cum ſolvit Cathedraticum. *cap. illud.* 2.10.*quæſt.*3.*Lucas d.loco.præſ.*138.*Menoch.d.præſ.*72.*n.*2.

Tertiò

Digitized by Google

Tertiò, ſi aliqua Eccleſia alteri ratione illius viſitationis ſubſit. *c. illud Magni* 10. *quæſt.* 3.

Quartò, ex præſtatione quartæ. *c. priſcis* 10 *q.* 3.

Quintò, ex ſolutione procurationis. *c. quieſcamus diſt.* 52.

Sextò, ex defunctorum ſepultura. *c. placuit* 13. *q.* 2. *cap.* 2. *de reſt. ſpol. in* 6. *Cavalcan. Conſ.* 34. *nu.* 10.

Septimò, ex mandatorum ſuſceptione atque obedientia. *c. quem progenitores* 20. *q.* 1. *Innoc. c. olim.* 3. *de Reſt. ſpol.*

Octavo ex præſtatione reverentiæ, *c. ex ore de His quæ ſunt à majore parte Capituli.*

Nonò, Quando recipit munus Conſecrationis. *c. Presbyter d.* 24. *c. hæc quippe* 3. *q.* 1.

Decimò, Quando Pontificalia admiſit. *c. Pontifices* 7. *q.* 1. *Goffredus d. c. ex ore.*

Undecimò ex re Judicata, contra ſe lata, *cap. olim* 3. *de Reſt. ſpol.*

Duodecimò, per exercitium Jurium ſuperioritatis, v. g. ſi exercuerit aliqua jura Pontificalia. *Menoch. li.* 6 *præſ.* 72. *n.* 13. qua de re vide etiam quæ alio loco ſcripſi. *q.* 32. 33. & 50.

QUÆSTIO LX.

Cœmeteria an gaudeant Exemptione Eccleſiarum.

1. *Cœmiteria gaudent Privilegiis Eccleſiæ.*
2. *Locus ille pro Cœmitorio habendus, qui ab Epiſcopo benedictus eſt.*
3. *In dubio, locus non eſt habendus pro Cœmiterio: quod fallit, ut hic.*

Cœmeteria eſſe loca Eccleſiæ connexa, illiuſque privilegiis gaudere oſtendit Menochius de *Arbit. Jud. li.* 2. *caſu* 95. *nu.* 10. & *li.* 5. *præſ.* 20. *Covar. var. reſo. c. ult. nu.* 5. 1

Sed dubium eſt, unde locus quiſpiam præſumatur eſſe cœmiterium Eccleſiæ? quem articulum aliquot Concluſionibus enucleo.

Prima Concluſio: Locus ille pro Cœmiterio habendus eſt, quem latè conſtat ab Epiſcopo pro Cœmiterio fuiſſe benedictum, ut & è contra non habendum pro Cœmiterio, quem conſtat non fuiſſe pro Cœmiterio per Epiſcopum benedictum. *Clem.* 1. *ubi DD. de ſepult. Menoch. li.* 6. *præſ.* 72. *nu.* 15. 2

Secunda Concluſio, in dubio locus non eſt habendus pro Cœmiterio. *Menoc. d. præſ.* 72. *n.* 16. idque niſi aliud quibuſdam conjecturis præſumatur, conjecturæ autem ſunt, ſi locus ſitus ſit circum majorem Eccleſiam paſſus quadraginta, aut minorum paſſus triginta. *Menoch. d. præſ.* 72. *n.* 18. & *ſeqq.* Similiter ſi Eccleſia ſit antiqua, locuſque apud ipſam Eccleſiam ſemper fuerit reputatus pro Cœmiterio. *Menoch. d. præſ.* 72. *n.* 12. 3

Ut & ſi in ejuſmodi loco reperta fuerint oſſa mortuorum. *Menoch. d. præſ.* 72. *n.* 22. & quidem non paucorum, ſed plurimorum. *Maſcard. de probat Concl.* 289. *Barth Famus & cæteri Caſuiſtæ in verb. ſepultura. Menoch. d. præſ.* 72. *n.* 21. *in fin.* Nam ut eſt in proverbio Eraſmi *Cent.* 7 *adagio* 94. una hirundo non facit ver, nec unus Homo Civitatem, nec unus nummus divitem, nec unum os hominem. QUÆ-

Digitized by Google

QVÆSTIO XLI.

Exemptus confitens coram Ordinario debitum pro quo coram eo convenitur, an poſſit declinatoriam Exemptionis apponere.

SVMMARIVM.

1. *Confeſſio judicialis telam judiciariam non requirit.*
2. *Quod extendunt nonnulli etiam ad Confeſſionem fictam.*
3. *De Exemptione excipi poteſt non obſtante confeſſione.*
4. *Quod fallit ut hic.*

1 DUbitandi occaſionem facit theoria juris, confeſſionem telam judiciariam non requirere, & ubi adeſt confeſſio, ibi non eſt neceſſaria diſceptatio fori, *latè Fel. c. cum dilecta n. 14. de Reſcript. Vant. us de nullitatibus tit quomodo ſententia nulla reparentur num. 126. Socinus in Valentius Reg. 62.* quod etiam extendere videntur quidam
2 ad Confeſſionem fictam, reſultantem ex ſtatuto, quo contumax habetur pro confeſſo, ejuſmodi enim confeſſione tacitâ, non ſecus quam expreſsâ volunt proceſſus nulliter fabricatos ſanari, *Marſi. ſing. 387. Bartholus. Conſ. 100. Nellus de Banitis 1. parte 2. temporis quaeſt. 49.*

3 Verum placuit magis, Confeſſione non obſtante, de exemptione excipi poſſe. Ratio eſt, quia confeſſio nihil operatur, quando de juriſdictionis defectu conſtare poteſt. *Fel. d. cap. cum dilecta nu. 14. in fin. Vant. d. tit. Quomodo ſent. nulla reparentur n. 126. verſ. quamvis igitur. DD. cap. at ſi. Clerici de Judiciis. Specul. de Conf. §. nunc videndum verſ. nunc dicendum reſtat. Alex. Conſ. 3. l. 1. Soc. d. Reg. 62. fall. 1.* Quod declaro in
4 ea ſpecie exemptorum non procedere, qua alterius Juriſdictionem poſſunt prorogare: confeſſio enim facta coram Judice incompetente, qui Judex fieri ex partium prorogatione poteſt, præjudicat confitenti, *Soc. d. fall. 1. Inno. c. ſemper de Confeſſ. in cap. Inquiſitionem de elect.*

QVÆSTIO LXII.

Monialis Exempta pœnitentiæ cauſſa ad aliud Cœnobium translata, an deſinat eſſe filia primi cœnobii?

DIſtinguendum eſt inter translationem perpetuam & ad tempus, uti plenius videre eſt apud Proſperum Farinaceum *Dec. 109. per tot. part. 2.* paucis, ut filia ſecundi effecta cenſeatur, opus eſt ſuſceptione iterata habitus, atque etiam alterius voti emiſſione. *Jo. Andr. c. 1. de Infantib. expoſitis. Abb. cap. quod à te nu. 7. de Cler. conjug. Anchar. Conſ. 152. Navar. Conſ. 60. & 61. de Regul.* & quidem de licentia ſuperioris à quo ejecta ſeu emancipata vel translata dicitur, *c. ſtatutum 19. quaeſt. 3. c. Monachum 20. qu. 4. c. licet de regul. ubi Jo. Andr. Abb. Conſ. 95. & 96. vol. 1. Menoch. de arb. Jud. l. 2. caſu 421. nu. 14. Farin. d. Deciſ. 109. nu. 4.* Conſequenſque eſt, ut ita temporaliter translatus ad aliud Cœnobium, ali debeat expenſis non Monaſterii ad quod transfertur,

ſed

Digitized by Google

ſed ejus ex quo translatus. *Card.Conſ.27.nu.5.DD.d.cap.quod à te. Lapus alleg.61.n.6 Covar.c.1.nu.2.de Teſtam. Farinac.d.Deciſ.104.n.6.*

QUÆSTIO LXIII.

Exempto aliquo Capitulo, an illius Decanus Exemptus eſſe cenſeatur.

SUMMARIUM.

1. *Decanatus eſt dignitas Eccleſiaſtica.*
2. *Quæ diſtincta à jure capitulari.*
3. *Exemptiones non ſunt extendendæ.*
4. *Decanus uti membrum Capituli gaudet Exemptione.*
5. *Prælatura Decanalis non eſt diſtincta à jure Capitulari.*
6. *Decanus eſt Caput Capituli.*
7. *Canonicus Capitularis non amittit jus ſibi competens uti Canonico per adoptionem dignitatis Decanalis.*

RAtio dubitandi eſt, quia Decanatus eſt Prælatura & dignitas Eccleſiaſtica, *c.in-* 1
novamus diſt.90.glo.& DD.ad tit.C.de Decanis l.14.Rot.Dec.17.in fi.verſ.ego ve-
ro alleg.de conceſſ.præb.in Novis.Far.dec.533.n.4.p.2. Jus autem Prælaturæ diſtinctũ eſt
à jure capitulari. *Abb.c.poſt electionem n.9.in fin.de conceſſ.præb.* ad exemptionum jura, 2
quæ juris odioſi ſunt, extendi non poſſe videbantur, *late Fel.in proœmio Decretalium §.* 3
Gregorius n.13.& ſeqq.cap.odia de reg.jur.in 6.& ſcripſi l.1.q. verum tamen, verius eſt
Decanum uti partem Capituli & nobilius illius membrum, eadem quo Capitulum 4
exemptione gaudere, *Abb.d.c.poſt.Electionem n.9.verſ.* Nam Decanus eſt propiè pars
Capituli. *Far.dec.465.n.2.verſ.Imo Nobilius Capituli membrum appellatur p.1.* Ratio
eſt, quia diſpoſitio facta in favorem Capituli, comprehendit in materia indifferenti
etiam illius caput *c.ea noſcitur, de his quæ fiunt à prælato ubi DD.Fel.d.§.Greg.n.14.*

Ratio ſecunda eſt, quia Prælatura Decanalis non eſt diſtincta à jure Capitulari, &
ideo etiam ſub appellatione capituli pars comprehenditur, *Abb.d.c.poſt Electionem* 5
n.9.Fel.d.§.Greg.nu.16. quod ſecus eſſe in Epiſcopo teſtatur plenè idem Solinus, *d.n.*
13. ubi etiam Apoſtil. & Abb. *d.c.poſt elect.n.9.* cujus Jura à Capituli Juribus ſeparata
ſunt, & diſtincta. *Abb.d.c.poſt Elect.Fel.d.n.13.& ſeq.* Licet unum corpus, una cum
Capitulo efficere dicatur, *Abb.c.1.n.11.de elect.cap.Novit.de his quæ fiunt à Prælato*
DD.c.2.ubi etiam Abb.de Inſtit.

Ratio tertia, Decanus eſt caput Capituli, quod eſt corpus myſticum: Si autem di-
ſtincto jure cenſeremus Decanum à capitulo, eadem res diverſo jure cenſeretur, 6
quod jus non admittit, *l.eum quæ ædes ff.de uſu cap.* non modò in corpore humano cu-
jus caput à cœtero corpore ſpeciali jure diſtingui non poteſt, ſed nec etiam in corpore
myſtico & ficto Capituli, ne plus operetur caſus fictus in caſu ficto, quam caſus ve-
rus in caſu vero, *Praſes in locis legalib.loco à vi fictionis.*

Ratio quarta, quia Canonicus Capitularis per adeptionem dignitatis Decanalis 7
non amittit jus ſibi uti Canonico, ſeu Capitulari competente. *Putens dec.100.lib.3.*
Natta, Conſ.44.n.7. Fer.Dec.228.n.5.part.1. Card.conſ.53.

QUÆSTIO LXIV.

Juriſdictio competens Decano, an privativè vel cumulativè competat?

SUMMARIUM.

1. *Juriſdictio competens Decano, Ordinarium ab exercitio ſuæ juriſdictionis non excludit.*
2. *Juriſdictio accumulativè data, nullam habet incompatibilitatem.*

1 REſpondetur, quod Juriſdictio competens Decano, Ordinarium, & alios quibus privilegio, conſuetudine, præſcriptione Juriſdictio competet, ab exercitio ſuæ Juriſdictionis non excludit. *Burſat. Conſ.* 391. *& ſeqq. Covar c. alma mater §. fin. n.* 3. *p.* 1. *de ſent. excom. Joannes Faber. §. retinendæ n.* 19. *verſ. ſi verò omnia iſta eſſent Inſt. de Interdictis. Menoch. de Ret. poſſ. Rem.* 3. *n.* 756. *dec. part.* 2. *late Rom. conſ.* 393. Quod etiam extendo ad ea, quæ ſilentium in choro, &c, ut paucis multa complectar, ad cætera quæ cultum divinum concernunt, *Arct. Conſ.* 10 *numero* 3. *Burſat. d. conſ.* 391. *num.* 27. *verſ. nec quartum.* Hac enim in juriſdictionis accumulatione nulla incidit
2 incompatibilitas, *Rimnald. §.* 1. *numero* 181. *& ſeqq. Inſt. de donat. Burſat. d. Conſ.* 391. *num.* 26. *Farin. dec.* 534. *numero* 2. *&* 3. *part.* 2. idque in judicio poſſeſſorio; ſecus autem ſi in Judicio petitorio de Juriſdictione cuipiam privativè competente conſtaret. *Far. d. deciſ.* 534. *nu.* 4. Interim, omnes pendente poſſeſſorio Judicio, Juriſdictionem hanc quæ incompatibilis non eſt, poterunt exercere, *Farin. d. Dec.* 534. *per tot.* ſignanter verò Decanus, propter adſiſtentiam juris communis, quæ ſtat pro eo, qui uti prima dignitate fruens & quaſi caput Capituli aliis præeminet. *Puteus dec.* 210. *nu.* 2. *&* 3. *Rota Dec.* 4. *nu.* 1. *de elect. in novis Concil. Baſilienſe ſeſſ.* 21. *tit. quomodo officium in Eccleſia ſit celebrandum §. ſi quis Principem. Farin. d. loco.* à qua quæſtione aliena non ſunt quæ ſuperius à nobis ſcripta ſunt *li.* 2. *qu.* 47.

QUÆSTIO LXV.

Utrum autem Collegium in ſuum Decanum poſſit juriſdictionem aliquam exercere, dubitatur.

POſſe refert Joannes Papon. *in Areſtis Franciæ li.* 1. *c.* 3. *Arreſto* 4. Confirmatque areſtum auctoritate Panormitani *c. irrefragab. §. Exceſſus de offi. ord.* quem v. deto

QUÆSTIO LXVI.

Quid ſi Eccleſia quæpiam Decano careat?

SUMMARIUM.

1. *Antiquior in ordine, abſente Decano, vel nullo exiſtente, Decani officio fungitur.*

ANtiquior ordine Decani officio fungetur, ut & vice verſa Decanus officio eorum qui gradu ipſi inferiores ſunt, v. g. Archidiaconorum, Archipresbyterorum atque ita reliquorum. *Rota deciſ.* 4. *poſt. Princip. de elect. in Novis. Franciſc. Marcus dec.* 13. 67. *n.* 5. *part.* 1. *Card. Conſ.* 62. *n.* 1. *Farin. dec.* 634. *n.* 4. *&* 5. *part.* 2. & proinde Decanus in eorum abſentium locum ſuccedens, ut & cæteri in locum Decani, illorum

jure

jure uti poterunt. *Rota dec. 17. poſt Prin c. de conceſſ. præb. in Novis. Farin. d. deciſ. 354. n. 6. part. 2.* Quæ tamen ab Eccleſiarum ſtatutis & Privilegiis modificanda ſunt.

QUÆSTIO LXVII.

Quid ſi Parochialis Eccleſia ſpectet ad aliquod Capitulum, utrum ſinguli Capitulares ab illius cura eximantur, Decanuſque illius onere prægravabitur?

SUMMARIUM.

1. *Eccleſia Parochialis qui probetur Collegiata.*
2. *Intellectio axiomatis, Proviſio hominis facit ceſſare proviſionem legis.*

RESpondeo, hujuſmodi Parochias, quales ſunt non paucæ, non afficere Decanalem dignitatem, neque ſingulos Canonicos in individuo, ſed omnes, uti 1 Collegium, & perſonam myſticam. *Puteus dec. 290. l. 1. conſ. 267. n. 1. Cald. conſ. 18. verſ. Non obſtat ſi dicatur. Lapus alleg. 5. n. 7. Caſſad. dec. 11. n. 3. de præb. Fari. dec. 340. part. 2.* ideoque ejuſmodi parochialis Eccleſia erit per quempiam Vicarium à Capitulo nominatum exercenda. Evidens autem erit probatio, parochiam eſſe Collegialem, ſi illius fructus inter collegas Collegialiter dividantur, *Farin. d. dec. 340. num. 2. par. 1.* trutinandum enim eſt onus ab æquilibrio fructuum, & ratiocinatio inde deſumenda *cap. qui ſentit de reg. Jur. in 6.* ut Parochiæ onus ab illius commodo reguletur, *ea. officis de teſtamentis l. cum ab uno in pr. ff. de. leg. 2. l. qui tutelam ff. de teſtam. tut. l. ſi compenſandi C. de Hæred. 23. n. 12. & ſeqq. Fari. d. dec. 340. n. 2.* idque niſi proviſio hominis, hoc eſt pacta, aut aliæ legitimæ, & Canonicæ diſpoſitiones aliud inducant, juxta vulgatum 2 illud dogma, proviſio hominis facit ceſſare proviſiones legis, ſcilicet de quo homo Canone permittente diſponere potuit. *l. fin. C. de pactis conventis, l. certè §. eum qui ff. de precario gl l. cum ex filio §. filium ff. de vulg. & Pup.* quod intellige, niſi hominis proviſio cum legis aut Canonis diſpoſitione poſſit concurrere, tunc enim proviſio hominis non facit legis diſpoſitionem deficere, *Bald. conſ. 329. nu. 1. vol. 1. Gozadinus Conſ. 74. n. 11. Surdus Conſ. 34. num. 34. lib. 1. Farinac. deciſ. 392. nu. 4. in fin. part. 1.*

QUÆSTIO LXVIII.

Præpoſitus Eccleſiæ an dare poſſit licentiam extrahendi debitorem è clauſtris.

SUMMARIUM.

1. *Diſtinctio inter clauſtra prophana & ſacra.*
2. *Violatione locorum ſacrorum committitur ſacrilegium.*
3. *Eccleſiæ immunitas extenditur ad 30. vel 40. paſſus.*
4. *Debitor auctoritate Superioris rectè extrahitur è clauſtris prophanis.*

QUæſtio iſta in facto accidit, utrum Perilluſtris D. Præpoſitus Leodienſis auctoritatem dare poſſit extrahendi debitorem convictum è clauſtris Eccleſiæ Cathedralis Leodienſis?

1 Si de Clauſtris quæſtio ſit, quæ Deo conſecrata ſunt, de quibus uti & aliis locis Deo ſacratis fusè differit Proſper Farinaceus *tract. de furtis q.172 per tot. p.2. & fuſius tract. de Immunit. Eccleſ. per tot. ſignanter c.18. li.1. pract. c. Communatis tit. qu 28. per tot.* reſpondebo non poſſe, niſi cum ſolemnitatibus traditis in conſtitutione Greg. 14. quæ hypotheſi huic non quadrat.

Si verò quæſtio ſit de Clauſtris remotioribus, quæ prophanis uſibus ſunt deſtinata, reſpondebo, Præpoſitum ob illam Præpoſituræ ab Epiſcopo primam dignitatem, de qua ſcribit Joannes Molanus *Tract. de Canonicis li. 2. cap.4.* Juriſdictionem in clauſtris prophanis habentem, licentiam hanc dare poſſe.

Ratio eſt, quia ſicuti multum intereſt inter loca ſacra, & prophana. *Albert. de Roſat. in dictionario verb. res ſacras. Farin. jam citatus. Navarr. in Manuali c.25. nu.18. Decian. in pract. in li.6. cap.24. latè Morius Italia tract. de Immunit. Eccleſ.* ita & inter immunitatem locorum ſacrorum, & Exemptionem locorum prophanorum, qualem habent Clauſtra ab Eccleſia remotiora, multum intereſt. In illis enim divina myſteria celebrantur, in his autem neutiquam: ideoque ſacrorum conſecratorumque

2 Deo locorum violatione ſacrilegium committi ſolet: ut verò loci non ſacri nec Deo per Epiſcopum conſecrati, violatione, Sacrilegium committi non ſolet. *Far. de Immunit. Eccleſ. c.17 nu.256. & ſeq.* ut proindè cum Præpoſitus in clauſtris prophanis, Deo per Epiſcopum non conſecratis Juriſdictionem habeat, nulla Juris ratio impediat, quo minus Juriſdictionem ſuam in iis exercendo, facultatem dare poſſit debitorem convictum extrahendi, cum etiam opinione DD. Claſſicorum non paucorum, debitor in quem perſonalis fieri poteſt executio, Immunitate Eccleſiaſtica non gaudeat, veluti nominatim reſpondit Oldrad. *Conſ.54.* Alber. *Rubr. C. de his qui ad Eccleſ. confugiunt. nu.3. in fi. qu.4.* Farin. *de Immunit. Eccleſ. cap.5. nu.59.* Card. Tuſchus *in com. Concl. verb. Eccleſ. Concl. 11. nu.30.*

Neque impedit, quod Eccleſiæ immunitas dicatur extendi ad triginta, vel qua-
3 draginta paſſus, *Navarr. in Manuali cap.25. nu.18.* Quia opinio ita exolevit, uti tradit idem Navarrus *d. nu.18. ver. admonemus*, idipſum fusè confirmat Farinacius *d. loco c. 18. nu.294.*

Toto autem Jure errant, qui adſtruunt conceſſionem extrahendi quempiam è loco ſacro, eſſe de reſervatis ſummo Pontifici. Contrarium enim liquet ex Greg. 14. Conſtitutione eam Epiſcopo concedentis.

Quin autem Perilluſtris Præpoſitus Leodienſ. Juriſdictionem quaſi Epiſcopalem
4 habeat in locis ſibi ſubjectis, uti ſunt prophana Clauſtra, dubium non eſt. *glo. Clem. 1. verb propriu de Reb Eccleſ. non alien. Navar. Conſ.23. de Privileg.* Ita ut cum debitor legitimè convictus acceptâ licentiâ Perilluſtris Præpoſiti è clauſtris pro-

pha-

phanis in carceres deductus ſit, non poteſt ipſe, in quem via Juris executio eſt facta, de ſacrilegio aut violata immunitate Eccleſiaſtica conqueri, *l. quanquam ff. de aqua pluvia arc. Menoch. de Adipiſc. poſſ. Rem. n. 23. & 24.* à quo non deflectit Matthias Stephani Pomeraniæ ducis Conſiliarius, *li. de Juriſdictione Eccleſiaſtica & Sæculari in imperio exercenda li. 3. p. 1. c. 14. n. 94.* à Catholica alioquin noſtra Religione alienus, cenſens hanc aſyli conceſſionem ab Epiſcopo, hoc eſt quaſi Epiſcopalia jura habente, eſſe impetrandam, & conſequenter quæ natura eſt contrariorum, ab eodem revocandam. *l. nihil tam naturali ff. de Reg. Jur.* Ex quibus conſequens eſt, obiectiones per debitorem allatas peccare in amphibologiam, nec poſſe concernere loca exempta, quæ prophano alicui Prælato (qualis eſt Præpoſitus primus ab Epiſcopo Leodienſ.) ſubjecta ſunt, à ſacris enim locis ad prophana argumentatio tanquam à diverſis duci non poteſt. *Præſes loco à ſeparatis.*

QVÆSTIO LXIX.

1. *Eccleſia immunitati renunciari non poteſt.*
2. *Confugiens ad Eccleſias blanditiis vel aliter extractus, & carceri mancipatus, reſtituendus eſt Eccleſia.*
3. *Etiamſi conſtaret de delicto per Confeſſionem confugientis.*
4. *Quod intellige, ut hic.*

NOn poſſe, in præjudicium Eccleſiæ tradit Dom Garſia Maſtrillus *in Deciſ. Siciliæ dec. 169. n. 10. p. 2.* Tiber. Decian. *reprobans Jo. Viſchum tract. de Immun. Eccleſ. n. 56. in Pract. Crim. li. 6. c. 26. n. 12. Peck de Jure ſiſtendi c. 9. n. 3.* 1 Itaque ſi confugiens ad Eccleſiam, blanditiis immunitatis promiſſæ, etiam cum Juramento, aut etiam minis exiverit, reſtituendus erit Eccleſiæ, quaſi deceptæ & vim paſſæ, *Garſia Maſtril. d.* 2 *dec. 169. n. 13. c. Conſtit. 17. q. 4. verſ. & ipſe Reus ductus timore ab Eccleſia diſceſſ. Remig. tract. de Immunit. Eccleſ. q. 15. Gomeſ in 3. tom. delict. c. 12. n. 7. Covarr. var. res. li. 1. c. 20. n. 16. Clarus § fin q. 55. n. 6.* Etiamſi de delicto conſtaret per confeſſionem confugientis ad Eccleſiam: 3 ſatis enim eſt forma Conſtitutionis Reg. 14. non fuiſſe ex amuſſim obſervatam, ut Eccleſiæ ſpoliatæ reſtitutio concedatur. *c. conquerente cap. item cum quis de reſt. ſpol. Remig. de immunit. Eccleſ. q. fin. Garſia d. dec. 169. n. 12.* Idque niſi crimen ſit à dicta conſtitutione Greg. 14 exceptum: 4 quia imputandum ei eſt, qui nimia credulitate deceptus exivit, latiſſimè Remig. *d. tract. Fol. 26.* id quod tamen alii non concedunt, ſed indiſtinctè cenſent Eccleſiam eſſe reſtituendam. *Garſ. d. dec. 169. n. 15.*

QVÆSTIO LXX.

Epiſcopus an habeat fundatam Juriſdictionem in Monaſterio ſuæ Diœceſis non obſtante allegato Privilegio Exemptionis fundato ſuper eo, quod Monaſterium non fuerit viſitatum.

1. *Identitas non præſumitur, niſi probetur.*
2. *Exemptione Capitis, non cenſentur exempta membra.*

Digitized by Google

3. *Exemptio eſt ſtricti juris, nec extendenda de perſona in perſonam.*

4. *Exemptionis quæ tendit in præjudicium tertii, non eſt facienda extenſio ad augmentum ſuperveniens.*

CAſus ex quo enata eſt præſens quæſtio talis eſt. Extant in Diœceſi Leodienſi plura Monaſteria utriuſque ſexus ordinis S.Sepulchri, quæ uno excepto, ſcilicet Trudonenſi, ſubjecta ſunt Ordinariæ Juriſdictioni & viſitationi. Monaſterium iſtud non repetitur viſitatum ab Epiſcopo vel ejus vicario. Interim ex eo Monaſterio prodierunt duæ ſorores, & conceſſeruht ad oppidum Huenſe ejuſdem Diœceſis gratia inibi ædificandi Monaſterii ſui ordinis. Extructo tandem Monaſterio Joannes à Chokier Vicarius Epiſcopi illud viſitare, & clauſuram introducere intendit. Moniales viſitationem auctoritate quidem delegata Conc. Triden. admittere ſunt paratæ, ſed non Ordinaria, idque duplici ratione motæ, quarum prima eſt, quod per Bullam Clementis VII. enuncientur Exemptæ. 2. quod ejuſmodi Exemptionis confirmationem obtinuerint ab Urbano VIII. 3. quod Monaſterium illud Trudonenſe ex quo migrarunt, nunquam fuiſſet viſitatum ad ordinario. Quærebatur quid Juris? reſpondit Vicarius, Monaſterium Huenſe cenſeri Ordinario ſubjectum, neque ullatenus adducta in contrarium efficere prætenſioni Epiſcopi ſui Domini, non prima objectio: quoniam prædictæ Moniales non probarunt in erectione Monaſterii dicti Oppidi Trudonenſis fuiſſe Ordinis S.Sepulchri, neque enim præſumitur identitas, niſi probetur. *Corn. Conſ.* 144. *n.* 11. *li.* 44. *Riminal. Sen. Conſ.* 161. *n.* 3. *li.* 1. *Rota deciſ.* 441.
n. 2 *p.* 1. *in noviſſ Gravetta conſ.* 198. *n.* 4. *Caſtr. in l. non hoc C. unde vi*, ac ut fuiſſet ejuſ-
1 dem ordinis S.Sepulchri, ac etiam Exemptum, quod non conceditur, non propte-
rea dictæ moniales fuiſſent Exemptæ: nam exemptione capitis non cenſetur conceſſa
Exemptio membrorum. *Innoc. in c. ex ore de privileg.* & *ibi Abb. nu* 1. & 4. Nam
2 Exemptio eſt ſtricti Juris, nec trahenda de perſona ad perſonam, *c. ſanè c. cum Capella*
de Privileg. Jo. de Ferrar. in for. oppoſ. contra Inſtrum. Præterquam quod Exemptionis
3 quæ tendit in præjudicium tertii non ſit facienda extenſio ad augmentum ſuper-
veniens. *Ang. in l. ſi ſervitus col. pen. in pr. ff. de ſervit urb. præd.* Albert. Brunus Tract.
4 de Augumento concluſ. 9. nu. 8.

Ad 2. Reſpondetur, Bullam Confirmationis Urbani VIII. habere Clauſulam dummodo ſint in uſu, cujus ea vis eſt, ut confirmentur tantum Privilegia quæ præſcriptione 40. vel 60. annorum ſunt acquiſita, ut alibi notavi *tom.* 2. *p.* 2. *q.* 454. ut taceam Epiſcopum non fuiſſe vocatum, nam omnibus placuit non eſſe concedendas exemptiones, niſi citatis iis quorum intereſt, *conc. Lateran. ſeſſ.* 10. *Felin. in c. cum non li. c in pr. de præſcr. Innoc. in c. dudum de Privileg. Ant. de Pretis de Juriſd Epiſcopi c.* 8. *n.* 1. 5. & 7.

Ad 3. reſpondetur, quod Privilegium Exemptionis non ſuffragetur, eò quod non appareat ſuperiorem exercuiſſe Juriſd. niſi probetur quod venerit caſus exercendi, & volens exercere fuerit repulſus, & repulſioni acquieverit. *Inno. in c. dilectus n.* 3. *verſ. Poſſeſſorium. Verall. deciſ.* 306. *p.* 1. *Farin. in terminis p.* 1. *deciſ.* 491. *n.* 8. & 10.

Nec

Nec etiam retulir, quod iſtæ Huenſes ſubmiſerunt ſe directioni & jurisdiction PP. Auguſtinianorum, quia id non potuerunt, ex quo hoc præjudicaret ordinariæ poteſtati, quæ eſt favorabilis, & cui Papa præjudicium facere non intendit. *Arg.c.pervenit 18.9.& 1.Saph.de Grat.& Exempt.tit.de Reſcr.in forma Breu.n.50. vel Oceani* 14.

Cum autem Controverſia hæc inter dictum Dominum Vicarium & Prioriſſam ac conventum Monialium S.Sepulchri Oppidi Huenſis eſſet in Judicium deducta coram, Illuſtriſſ. & Reverendiſſ. Domino Petro Aloyſio Caraffa, is auditis partium propoſitionibus, & Juribus utrimque productis, pronunciavit jus Epiſcopo viſitandi illum in eo jure manutenendum, eliminatis inde PP. Auguſtinianis

---

QUÆSTIO LXXI.

Cauſſæ Collegarum Exemptorum an poſſint aliis committi, quàm eorum Collegiis ſive Capitulis.

1. Capitula juriſdictionē habent in Capitulares
2. Ordinariam tamen non habent de jure.
3. Niſi habeant conſuetudine præſcriptam.
4. Poſito uno contrariorum, aliud removetur
5. Per acta nulliter geſta induci litiſpendentia non poteſt, ut nec per invalidam citationem.
6 Ante litis conteſtationem res eſt adhuc integra.

Caſus talis occurrit, Titius convenit Mœvium debitorem ſuum Exemptum coram Judice ordinario, qui cauſſam remiſit ad Capitulum, cui Mœvius ſe prætendebat ſubeſſe. Titius recurrit ad Nuncium Apoſtolicum, qui cauſſam committit Sempronio Eccleſiæ Cathedralis Canonico; excipit Mœvius ſe perperam prima in Inſtantia conveniri auctoritate Nuncii Apoſtolici poſtpoſito ſuo Capitulo, cui tanquam ſuo Ordinario inmediatè prætendit ſe ſubeſſe. Quæritur quid Juris?

Paucis reſpondeo, Capitula certis quibuſdam caſibus Collegas corrigere & particulares quoſdam Juriſdictionum actus in eos exercere poſſe. *Gregor.Sayrus in The-* 1
ſaur Theol. Moralis li.1.cap.6.nu.17.

At vero de jure verius eſt, juriſdictionem ordinariam in Collegas non habere.
Abb.c.cum cauſſa n.7.de offic.dec.& in c.ex parte decani n.2.de Receptis. 2

Adjeci *de jure*, ut excludam conſuetudinem, qua Capitula poſſint omnimodam ejuſmodi juriſdictionem præſcribere. *c.cum contingat de foro comp.l.1.& l.fi.c.d.Emancip.li.c. dilectus ubi glo.verb.Conſuetudinem de arbitr.* qualis non probatur in hoc caſu 3
apud acta competere huic Capitulo in Mœvium, proinde cum ea nō ſit notoria, judex eam ſupplere non poteſt, prout latius alio in loco oſtendi *de Juriſ.ord.in exēpt.l.2.q.6.*

Præſertim quod implicet contradictionem, aliquem exemptum ab ordinaria juriſdictione ſubiici immediatè Papæ, ut eſt exemptio Mœvii, & nihilominus habere aliquem alium inferiorem à Papa, cujus ordinariæ juriſdictioni ſubiiciatur, ut eſt ea juriſdictio, quam Mœvius ſuum Capitulum habere aſſerit in ſingulos de Capitulo illiuſque membra. Obſtat enim huic adſertioni hæc juris theoria, poſito uno con- 4
trariorum in eſſe, removetur aliud. *l.ſi inter me & te ff.de excep.Rei Jud.l.Pomponius §.ſi is in fin.ff.de procurat, præſes in loco à contrariis.*

Id quod ſi ita ſit, Mœvius impugnare nequit prætextu alicujus litiſpendentiæ juriſdictionem Sempronio per Nuncium Apoſtolicum demandatam.

Nam cum Mœvius prætextu exemptionis litiſpendentiam coram officiali impugnat, de ſurreptione Reſcripti excipere non poteſt. *Farin.dec.192.n.4.p.1.Fel.cap. quæſt.2.n.10.de teſtib.Anchar.conſ.13.Gard.conſ.67.DD.c.ex.eo de Reg jur.in 6.*

Ut nec ex eo, quod Titius ſubticuerit Nuncio, Officialem remiſiſſe cauſſam Mœvii ad ſuum Capitulum.

Tum, quod Capitulum non probetur habere juriſdictionem ordinariam in ſingulares de Capitulo, ideoque per acta coram Capitulo nulliter geſta induci Litiſpen-
5 dentia non poteſt. *Farin.dec.665.nu.14.part.1. Gabr.conſ.52.n.6.& 7.li.1.conſ.31.n.14 & 15.lib.2.Lanc.part.c.4.nu.475.Pet.dec.144.n.8.* ut nec per citationem, aut invalidam remiſſionem cauſſæ ad judicem incompetentem. *Farin.dec 500.n.9.p.1.Lancelot.de attent.lite pend.in praf.nu.82.Anch.Conſ.16.* Non enim præſtat impedimentum, quod de jure non ſortitur effectum. *c.non præſtat de Reg.ju.in 6.*

Tum, quod cum Titius litem illam remiſſoriam non ſit proſequutus, ea ipſo prætextu litiſpendentiæ præjudicare non poſſet, *Far.dec.192.n.4.p.1. Anch.d.conſ.16.*

Similiter, neque ob energiam clauſulæ decreto remiſſorio adjectæ, *ſalvo quod juſtitia adminiſtretur.*

Nam clauſula hæc, in favorem Titii Actoris in eius odium retorqueri non debet, *l.quod favore c.de legib.cap.quod ob gratiam de Reg. jur.in 6.*

Præterea, lite coram Capitulo nec dum conteſtata, licuit Titio variare, & Mœvium coram alio Judice ex Nuncii Apoſtolici commiſſione impetere, *l.ſi quis ſtipulatus ſit Stichum ff.de verb. oblig.de conſ.l.non.ſolet deterior nu.2.ff.de Reg.jur.* quia ante
6 litis conteſtationem non dicitur Actor propriè egiſſe, ſed agere voluiſſe, *l.amplius.ff. rem ratam habere.* Ac per litis conteſtationem inſtantiæ demum obligari, *l.ſi is qui ſe obtulit, ubi glo. verb.qui diſceſſit ff. de rei vendic.Barth.l.edita n.9. C.de edendo & quaſi contrah.l.3.§.idem ſcribit ff.de peculio gl.l.2.§.fin.ff.de præt ſtip.* ante quam quidem litis conteſtationem judicii acta propriè dici non poſſunt, *Alex. Conſ.182.n.6.li.6.* quæ exaudienda velim cum eo ſalis grano, quod à Roberto Lancelloto hac in litiſpendentiæ materia adſertur, *de attentat.lite pendente in præfat.n.3.2.8.& ſeqq.* niſi ſcilicet ex prima citatione is, qui citatur, pleniſſimè inſtructus ſit, *Clem.2.ubi Sabarella ut lite pend.Veſtrius in praxi lib.4.c.1.n.1.Marcheſ.de commiſſionib. tit.de commiſſ. & avoc. cauſſ.c.3.nu.15.& 52.* Rurſus, non obſtat, quod Mœvius prætendat ſe vigore conſtitutionis Pianæ Privilegiorumque Cæſareorum non poſſe in prima Inſtantia coram alio Judice conveniri, quàm ſuo ordinario, quem prætendit eſſe ſuum Capitulum. Quum Exempti nullum agnoſcunt Ordinarium quam Pontificem, in cujus generali diſpoſitione Exempti, cum vertitur periculum exemptionis (uti hoc in caſu quo coram Ordinario conveniendi eſſent) non comprehenduntur, uti eo latius alio loco oſtendi, *de juriſ.Ordinarii in Exemptos lib.1.qu.4. nu.13.* ne quidem etiam prætextu Pri-

Digitized by Google

Privilegiorum Cæſareorum, quæ falcem ſuam in meſſem alienam Juriſdictionis Apoſtolicæ immittere non poſſunt. *Auth.Caſſa,c.irrita C.de ſacros. Eccleſ.latè Card. Mantica de tacit.& ambig.conventionibus part.2.lib.22.tit.19.nu.10.& part.1.l.4.tit.7. n.3.cap.verum cap.benè cap.Imperator diſt.96.c.Eccleſ.5.Mariæ cap.cum ab Eccleſiarum, & utrobiq; DD.de conſtit.*ut nec exempti ſub ejuſmodi generaliter comprehendi *q.4.n.3*

Summa, Capitulum non probatur præſcriptione juriſdictionem quæſiviſſe, ad quam præter longiſſima tempora neceſſe etiam eſt ut probetur expreſſius Papæ conſenſus aut expreſſa, vel implicita illius ſcientia. *Farin. dec.197.& dec.213.dec.221.nu.6. part.1.*

QUÆSTIO LXXII.

Commiſſio alteri facta executionis ſententiæ per Conſervatorem latæ, an Conſervatorem ab ulteriore executione impediat?

SUMMARIUM.

1. *Quando inter plures executores non datur incompatibilitas, alter alterum impedire non debet.*
2. *In dubio juriſdictio non cenſetur commiſſa privativè.*
3. *Quando unum remedium altero eſt pinguius; electio unius aliud non impedit.*
4. *Manus appoſitio Papæ æquipollet avocationi*
5. *Poſteriores Papæ commiſſiones Prioribus derogant.*
6. *Inhibitio ſive juſta, ſive injuſta, ligat, donec ſit remota.*
7. *Cauſſa ſemel ſubdelegata, poteſt per delegantem avocari.*
8. *Interpertatio facienda eſt in favorem obtinentis reſcriptum executivum.*
9. *Subtilitate nimia impingimus in juſtitiam*
10. *Juris apices cedere debent æquitati.*
11. *Rigor quando æquitati præferendus.*
12. *Executiones decretæ non facilè revocandæ.*
13. *Inhibitio contra jus non inducit nullitatem actus contra eam geſti.*
14. *Fallit in inhibitionibus à S.Sede eman*[illegible]*is*

RESpondeo, executionem alteri commiſſam non impedire Conſervatorem, quo minus etiam exequi ſuam ſententiam poſſit.

Prima ratio, quando poſterius Reſcriptum priori Reſcripto aut juriſdictioni alteri competenti non ita adverſatur, quin ambo jungi aliquo modo poſſint, poſterius reſcriptum priori juriſdictioni alteri competenti non derogat. *Alciat.l.pacta noviſſima ad verb.non prohibens, verb.quid enim ſi. C.de pactis.*

Secunda, quando inter complures executores non datur incompatibilitas, alter alterum in executionis exercitio impedire non debet, *per tradita Far.de.533.n.2.p.2.* 1

Tertia, in dubio Juriſdictio cenſetur commiſſa non privativè ſed accumulativè cum alio. *DD.c.Paſtor.de offic.ord.*ſcripſi latius *ſupr.q.23.* præſertim verò cum ex una parte militet favor vincentis; cujus poſt Cadmeam victoriam, ut eſt adagium, intereſt habere complures, qui ſententiam ejus in favorem latam exequi poſſint. *Far.* 2

Digitized by Google

d.dec.30.nu.4.part.2. & ego d.qu.23. atque alia ex parte odium victi, qui ſententiæ
executionem adverſus ſe latæ ad inſtar proverbialis Echini partum differentis ſub-
ter fugit. *Eraſmus in Chiliadibus cent.* 4. *Proverb.*79. *Menoch. lib.*2. *præſumpt.* 18.
num. 22.

Quartò, quando unum remedium altero eſt pinguius, electio unius, aliud
non impedit, *Bart. l. in Provinciali num.*3. *&* 4. *ff de novi oper. nunt.* ideoque nihil ob-
3 ſtat, quo minus etiam autoritate Conſervatoris ſententiæ ejus executio urgeri poſ-
ſit, uti in non abſimili caſu idipſum alio loco fuſius confirmavi *libro quarto
quæſt.*91.

Quintò, conceſſum uni, non cenſetur alteri ademptum, quando conceſſio alteri
facta non fit gratia adimendi, ſed ad majorem proviſionem & cautelam ejus à quo
videtur auferri, uti longè hanc Theoriam explicans tradit Albertus Brunus de dimi-
nutione & deterioratione *Concl.* 19. *num.*126.

Idque ſuſtineri poteſt, cum executionis commiſſio emanat ab aliquo inferiore;
ſed majoris eſt difficultatis in hoc caſu, quid ſi Papa ſententiæ per conſervatorem
latæ executionem alteri demandet? Hoc in caſu Papa manus ſuas appoſuiſſe cenſe-
4 tur, manus autem ejus appoſitionem magnæ eſſe energiæ, æquipollereque avoca-
tioni, & inhibitioni latè oſtendit *Robertus Lancellottus de attentatis part.*2.*cap.*10.*n.*5.
& ſeqq. Unde Papa committendo alteri cauſam ad Ordinarium ſpectantem, cenſe-
tur eam ab Ordinario avocaſſe, atque Juriſdictionem Ordinarii ea in cauſſa extinxiſſe.
*Lancellot. d. cap.*10. *num.*17 *latè. Gaill. lib.*1. *obſerv.* 41. *num* 12. latè *Maranta de ord.*
5 *Jud. part.*4. *diſt.*16. *nu.*37. *cap. cæterum de reſcriptis cap. paſtoralis* §. *fi. eod. tit. Rebuff. ad
ord. Reg. tit. de avocationib. art.*1. *num.* 101. uti & poſteriores Papæ commiſſiones
prioribus præjudicare deciſum eſt. *Rota deciſ.*6. *&* 7. *de Reſcript. in Novit. cap.* cæterum
*ubi DD. & in cap. ex tenore de Reſcriptis. Fel. cap. ex litteris de offic. del. text. cap. Paſtora-
lis* §. *præterea de offic. deleg.* ſecus porrò ſi commiſſio emanaret ab inferiore: ea
enim tacitè avocationi æquipollere non poſſet: cum certi juris ſit inferiores à Prin-
cipe ab aliis cauſſas avocare non poſſe. *Maranta d. diſt* 16. *num* 38. *Philip. in* 6. *ut no-
ſtrum col.*4. *verſ.*3. *quæritur de appell. Caſtrenſis latè l.* Judicium *ſolvitur ff. de* Judiciis.
6 Porrò, quod reſtrinxi in Commiſſionibus Papalibus, id factum quidem eſt ob reve-
rentiam & auctoritatem ſanctæ Sedis, cujus gratia inhibitiones ſive juſtæ, ſive inju-
ſtæ ligant, donec fuerint remotæ, uti etiam de Rotalibus inhibitionibus latè
oſtendit *Robertus Lancellot. de atten. part.* 2. *cap.*1. *limit.*2. ſecus porrò in aliis delegatis
*Mandoſius de inhibitionib. quæſt.*20. In quibus perplexa eſt quæſtio, num cauſas à ſuis
ſubdelegatis poſſint avocare, juriſdictionemque eis demandatam revocare. Bartholus
7 enim, Caſtrenſis & pleique id eis ſemper licere affirmant, *in l. judicium ſolvitur, ff.
de Judiciis.* At verò Areopagita Mantuanus Juriſconſultus Patavinus *in d. l. Judicium
ſolvi-*

Digitized by Google

ſolvitur ver. 4. cenſuit, cauſſas ſemel ſubdelegatas non poſſe per eos qui delegarunt avocari, citatque in auctoritatem *Baldum in cap. licet in fin. de officio deleg.* ut ut ſit, cenſuerim commiſſionem executionis ſententiæ per alium latæ, cuidam alteri per Nuntium Apoſtolicum factam, non impedire, quo minus is qui ſententiam tulit, ad quem alioquin executio ſpectaret, juxta diſtinctionem Abbatis *in cap. Paſtorales §. Preterea num. 5. & ſeqq. de offic. del. ff.* ſuam ſententiam exequatur, neque niſi præſuppoſita opinione Bartholi, & ſequacium *in dicta lege Judicium ſolvitur.* manus Judicis exequentis per avocationem expreſſè delegantis inveniantur ligatæ; Tum quia interpretatio facienda eſt in favorem obtinentis Reſcripum executivum, *Cæſar à Graſſis Deciſ.* 24. *numero* 5. *Roland. conſ.* 8
75. *volum. ſecundo l.* ut habere poſſit plures executores, qui ut eſt in adagio, Caducæam ejus victoriam executioni demandent, uti in principio oſtendi, Tum quia in reſcriptis neutiquam ſunt obtendendi apices Juris. *Lapus allegat.* 79. *numero* 17. nec conſequenter ſubtiles illi quæſt. anfractus an & quando poſteriora Reſcripta Prioribus derogent, *de quibus DD. in d. cap. cæterum & in cap. ex tenore de Reſcript. Menoch. de arb. Jud. lib. ſecundo ſent. 3. caſu 202. numero 62. & ſeqq.* Sed recurrendum eſt ad epikejam ſeu ad æquitatem juſtitiamque, unicuique ſuum tribuentem, ne (ut eleganter tradit Guilielmus Budæus *in annotat. ad pandect. lib. 1. ff. de Juſt. & jure*) per Ariſtotelem Acribodicæi, id eſt præduri, rigi- 9
dique juris uſurpatores cenſeamur, quod etiam judicibus cavendum tradit Salomon inquiens Eccleſ. 70. *Noli eſſe juſtus multum, neque plus ſapias, quam neceſſe eſt.* Guiliel. Budæus ibidem, ut proinde cum in hoc genere ſubtilis juris prudentiæ ſoleat plerumque ſub autoritate juris pernitioſè in ipſam juſtitiam impingi, *l. ſi ſervum ff. de verb. oblig.* Satius ſit, eodem Budæo teſte epycizare, ſeu juxta æquitatem quam judices ſemper præ oculis habere debent, *l. quod ſi Epheſ. 5. fin. ff. de eo quod certo loco.* ex æquo & bono decernere, *Budæus d. l. ff. de Juſt. & jure exempt.* Servii Sulpitii, cui (ut refert Cicero *Philip.* 9.) ſi omnes ex omni ætate qui intelligentiam juris habuerunt in unum locum conferrentur, non eſſent comparandi; Quippè quod ipſe non magis Juriſconſultus quam Juſtitiæ fuerit, omniaque quæ à legibus, & jure civili proficiſcebantur, ad facultatem æquitatemque ſemper retulerit, neque tam conſtituere litium actiones, quàm controverſias tollere maluerit, eſtque id etiam Pontificio Juri conforme, quo juris apices æquitati cedere debent, haud difforme. *glo. cap. dilecti* 10
verb. ſubtiliter de Judiciis Jaſ. §. Item ſi quis in fraudem numero 78. Inſtit. de Actio. Duennas Reg. 335. limit. quarta, Gall. libro ſecundo obſer. 27. numero 28. gl. c. huic etenim *verb. ex nimia ſubtilitate diſt.* 49. dummodo tamen ſubtilis ille rigor in 11
ſpecie non ſit aliqua lege aut conſtitutione expreſſus, nam eo caſu æquitati in ſpe-

æ non ſcriptæ quantumvis etiam in genere, expreſsè eſſet præferendus, *l. proſſ exit ibi DD. ff. qui & à quibus Jaſon l. Placuit ubi etiam DD. de Judiciis. Abbas cap. fin. nu. 9. cum Apoſtil. de tranſact.* quod reſtringo, niſi æquitati non ſcriptæ conjuncta eſſet præſumptio: nam tunc vigori ſcripto eſſet præferenda. *Menoch. præſum. pt. lib. 1. quæſt. 24. Fel. cap. Jurgantium numero 1. de re Jud.* ut & niſi in arbitrariis verſaremur, de quibus fusè Menochius *præſumpt. lib. 1. quæſt. 22. Felin. cap. jurgantium nu. 1. de re Jud.* ut & niſi in arbitrariis verſaremur, de quibus fusè Menoch. *de Arbit. Jud. Felin. d. cap. Jurgantium ubi Abbas cum Apoſtilla*, eſtque id Gregorianæ Conſtitutioni congruens, qua ſtatuitur Jurgantium controverſias celeri ſententia terminari debere, quia id æquitati convenit & rigori. *dict. cap. Jurgantium.* proindè caveat judex, ne ſit ſapientior aut mitior lege, quæ deciſioni cauſſas quadrans invenitur, *autentica de Judicibus §. oportet. Ariſtoteles Rhetor l. 1. cap 37 in fin. Rodericus Gallecus de Reditibus lib. 2. cap. 3. num. 43.* nec in æqui juſtique determinatione Critolai libra, quam affectus regebat, utatur, in Judiciis enim non eſt perſonarum habenda acceptio. *cap. in Judiciis de Jud. n. 6.* ſed ſibi juxta Eraſmi adagium *Chiliade 3. adagio fol. 863.* Juſtitiæ oculos aſſumens qui acres, ſinceri, recti, & incorrupti immotique ſunt, *Gellius noct. Att. lib. 14. cap. quarto.* Conſiderabit res ſemel juſtè judicatas nulla debere excuſatione nec ſubterfugio differri. *cap. ſicut ſecundo quæſt. 1.* ne in immenſum trahantur finita litigia, alioquin nunquam dabitur diſcordantibus pax, ſi juxta adagium Adriani Junii, *cent. 5. Adagio 68.* ricæ Fellenæ executionum Moratoriæ pulverem oculis Judicum, qui veri juſtitiæ non ſunt Sacerdotes, ſuffundentes admittentur. *Caſſiod. lib. 1. var. Epiſt. lib. primo d. cap. Jurgantium Clem. ut callumniis de re Jud. Clem. diſpendioſam de Judiciis cap. finem de*
12 *dolo & cont.* hinc Ariſtarchi Judices, qui in Palæſtra Judiciaria ætatem benè triverunt, executiones rerum Judicatarum minus ritè decretas non revocant, ſed malè etiam in poſſeſſionem immiſſos manu tenent, *Achilles à Graſſis dec. 4. numero ſexto, de penſionibus Alex. l. ſi Finita §. finali ff. de damno infecto. Molineus ad conſ. Pariſ. tit. 2. §. 52. numero 186. & ſeqq.* Idque etiamſi executio decreta fuiſſet in præjudicium Inhibitionis, dummodo tamen ea non ſit Canonica. *Lancellott. de Attentatis part. 2. cap. 20 Annot. 1*
13 Inhibitio enim contra jus facta, non inducit nullitatem Actus contra eam geſti. *Abb. cap. cum veniſſet numero 4. de Reſtitutionibus in integrum Pariſ. conſ. 108. numero 11. lib. 1. Lancellott. d. Annott. 1. num. 7. & ſeqq. Maranta de ord. Jud. part. 6. Actu. 2. in deciſ. 35. num. 197.* Præſertim etiam quod cuilibet inhibitioni ſoleat influere tacita hæc clauſula ſi de jure fieri poteſt. *Lancellot. d. cap. 20. declarat. 5 Caſtren conſ. 22. Auguſt. Bero. conſ. 85. num. 23. lib. 3.* Quod tamen, ut ante ſcripſi, reſtringo in inhibitionibus ſanctæ
14 Sedis, & Rotalibus: Nunquam enim iſta Sedes cui par honor exhiberi non poteſt, contemni debet; Denique ut paucis multa complectar, Judices hac in hippotheſi aſſumant Judicii imaginem, quam deſcribit Gellius Noctium Atticarum *libro 14. cap. 4.* Forma atque filo virginali affectu; vehementi & formidabili, lumini-

bus

bus oculorum acribus, neque humilis, neque atrocis, ſed reverendæ cujuſdam triſtitiæ dignitate. Emblema ſignificans Judicem, qui Juſtitiæ antiſtes eſſe debet, oportere eſſe gravem, ſanctum, ſeverum, incorruptum, inadulabilem, contra improbos, nocentes & vitiligatores immiſericordem, atque inexorabilem, erectumque ac arduum ac potentem, id eſt Majeſtate æquitatis veritatiſque terrificum.

QUÆSTIO LXXIII.

Quid ſi quiſpiam pendente conditionali ſententia eximatur?

SUbſiſtere ſententiam conditionalem, quamvis ſuperveniat exemptio, reſpondit Federicus de Senis *Conſil.16.* fundata enim per præventionem Juriſdictione, ſuperveniens fori mutatio nihil poteſt immutare, *cap.propoſuiſti, de foro competenti cap.præterea 2.de appell.cap.* & ita contra Archid. & Dominicum *in cap.1.de Conſtitutionibus in 9.* reſpondit Federicus *d.conſ.16.* qua de re ego etiam plenius tractavi alio in loco *lib.2. quæſt.16.* ubi eandem Concluſionem reſtrinxi; quod hic non repeto, ne actum agam.

QUÆSTIO LXXIV.

Ordinarius an in locis Exemptis poſſit juriſdictionem exercere?

SUMMARIUM.

1 *Ordinarius juriſdictionem non exercet in locis Exemptis.*
2 *Quid ſi accedat licentia expreſſa vel tacita ejus cujus eſt locus Exemptus.*
3 *Quid ſi præſcriptio adſit?*

REſpondetur, non poſſe, *cap. cum Epiſcopus ubi gloſſa de offic.ord. in 6. & DD.* 1 *alio in loco a me laudati 1.libro 2.quæſt.num 5.* adinſtar etiam Epiſcopi, qui Juriſdictionem alia in Diœceſi exercere non poteſt. *cap.Epiſcopor.8.quæſt.2.* ſed quæſtio 2 eſt, quid ſi accedat licentia ejus cujus eſt locus exemptus, etiam quo ad ſolam juriſdictionem? ſuum enim propriè dici poteſt non modo ratione dominii, ſed etiam reſpectu juriſdictionis quam quiſque habere poteſt in loco. *glo. cap. 1. de poſtulat. Prælat. Franc.cap.ut.litigantes nu.1.de offi.ordinarii in 6.* perplexa utcumque eſt hæc quæſtio. Sunt enim, qui requirant expreſſam licentiam ejus cujus eſt loci Juriſdictio, una cum ejus conſenſu in quem Juriſdictio exercetur, *Navarrus conſ.41.num.2. de*

temp. ord. Decius l. Finali not. 9. ff. de juriſd. om. jud. Navarr. conſ. 41. de temp. ordinan & Sunt alii qui ſufficere exiſtimant tacitam licentiam per patientiam & non contradictionem ejus ad quem locus ſpectat, uti videre eſt apud Philippum Francum, *ad cap. ut litigantes num. 2. & 3.* qui contra Joan. And. *d. cap. ut litigantes*, Bald. *l. ſi quis ex conſenſu C. de Epiſc. audi. in fin.* Curt. *de Feudis part. 7. quæſt. 5 ubi diſputatur de patientia tacita & expreſſa*, cenſet ſufficere tacitam, *per leg. quæro de ſolut.* Imò ſunt etiam qui ſentiant juriſdictionem alieno in territorio exerceri poſſe partibus non contradicentibus inter quos Spec. *de Comp. Jud. adit.* §. 1. *verſ. quid ſi duo piſani & Tit. de legato* §. *nunc dicendum verſ. ſed pone. Franc. d. c. ut litigantes nu. 2. & tit. de Appell.* §. *nunc tractemus verſ. ſed quid ſi de facto*, ut & ſi juriſdictionem in alieno Territorio exercenti quiſpiam præſcripſerit, ut & ſi quiſpiam id præſcriptione acquiſiverit, ratione enim conſuetudinis aut præſcriptionis judex poterit alieno in territorio juriſdictionem exercere, atque etiam in maleficium ſive criminoſum manus inicere. *Franc. d. cap. ut litigantes num. 2. Bald. l. 3. in fin. ff. de teſt b. gloſ. cap. conqueſtus 9. qu. 4. gloſ. cap. dilecti de arbitris Archid. cap. placuit 1. l. 1. 16. qu. 1.* qua de re vide etiam ſupra quæſt. 6.

QUÆSTIO LXXV.

Canones diſponentes aliquid de Juriſdictinne ordinaria fovenda, tollenda, moderanda, an includant ſolam ordinariam de jure communi, an verò eam quæ competit conſuetudine præſcripta, vel Privilegio.

SUMMARIUM.

1. *Lex generaliter loquens generaliter eſt intelligenda.*
2. *Juriſdictio ordinaria quovis titulo acquiſita eſt propriè ordinaria.*
3. *Diſpoſitio loquens de juriſdictione ordinaria, comprehendet omnem illius ſpeciem.*

QUa in quæſtione licet ab eo, qui otio abundaret, multa utrimque adferri poſſent, ego illius penuria, paucis multa complectens, dico comprehendere omnem juriſdictionem ordinariam, ſive ea jure communi competat, ſive conſuetudine, præſcriptione, Privilegio, aut quocumque alio juſto titulo acquiſita. *Navar. Conſ. 9. nu. 1. de Privileg.* Primo, quia lex generaliter eſt intelligenda *leg. de pretio ff. de publice in rem act. cap. ſoluta de majorit. & obed.* Secundò, quælibet juriſdictio ordinaria quovis titulo acquiſita, eſt propriè ordinaria, ſive ea jure communi competat, ſive conſuetudine, præſcriptione, privilegio, aut alio titulo, ad inſtar generis, quod propriè prædicatur de omnibus ſuis ſpeciebus. *Bald. l. 2. d. C. de Jure aureorum annulorum.* Tertiò ſicuti facultas conceſſa inferiori Epiſcopo delegandi ea quæ ſibi proprio jure competunt, comprehendit etiam ſibi conſuetudine, præſcriptione, Privilegio, aut alio titulo

titulo juſto competentia, *gloſ. Abb. Feli. & DD. cap. fin. de offic. ord.* Ita à rationis paritate, diſpoſitio loquens de juriſdictione ordinaria, comprehendit omnem illius ſpeciem ſive jure communi, ſive alio titulo competat.

QUÆSTIO LXXVI.

Citans Exemptum coram Ordinario, an præſcriptionem interrumpat?

SUMMARIUM.

1. *Appellatio coram honeſtis perſonis admittitur, cum copia Judicis competentis haberi non poteſt.*
2. *Teſtes ad perpetuam memoriam coram incompetente examinari.*
3. *Citatio coram Judice de cujus juriſdictione dubitatur, operatur ut citatus comparere debeat, quod fallit ut n. 4.*

DIſtinctione utendum eſt: aut certum eſt ordinarium eſſe incompetentem, & eo caſu præſcriptionem non interrumpit, *l. pen. & ibi DD. C. ne de ſtatu defunctorum cap. ut debitus ubi glo. verb. coram idoneo de app. glo. cap. placuit §. hac verb. interrupta de præſcript.* Quod limita, niſi judicis competentis copia haberi non poſſit, *arg. l. ubi adſunt ff. de tut. & curat. datis ab his. Jo. Franc. Balbus de præſcript. in 4. quæſt. princ.* 1
6. part. num. 14. verum ampliatur 4. Iſta enim etiam appellatio coram honeſtis perſonis admittitur, cum copia judicis competentis haberi non poteſt, *cap fin. ubi glo. de app. Lapus alleg. 38.* & teſtes ad perpetuam memoriam coram incompetente exami- 2
nari poſſunt, cùm competentis copia haberi non poteſt, *Angel. & caſtr. l. cum hic quibus §. tranſactiones alimentorum ff. de Tranſact. Mandoſ. ad Reg. Canc. 34. q. 40. n. 4.* Aut dubium eſt, an ordinarius haberi poſſit pro competente, & tunc præſcriptio interrumperet. *Mandos. d. quæſt. 40. num. 5. arg. l. 2. § ſed. & ſi dubitetur & l. ſi quis ex aliena ff. de Jud. l. 2. ubi glo. verb. ſciatur ff. ſi. quis in jus vocatus.* Citatio enim coram judice 3
de cujus juriſdictione dubitatur, operatur ut citatus comparere debeat, & excipere. *Lap. alleg. 16. & 58. & utrobique latè num 9. & col. Penul. Mandoſ. d. quæſt. 40.* idque niſi citans ante ſuam vel citati comparitionem pœnitentia ducatur: penitere enim poteſt citare faciens aliquem ante ipſius citantis vel citati comparitionem *l. quamvis & ibi Bald. & Alex. num. 4. ff. de in jus voca. Mandos. reg. Canc. 34. quæſt. 66. nu. 6. l. in Criminali ubi glo. verb. in inſtituto C. de Juriſdict. om. Jud. l. 1. ubi glo ff. de in jus voc.* 4
Caſtr. l. ſi quis major. c. de tranſact. Idque, ne juſtè pœnitentibus humanitas amputetur. *l. ſi quis libellos C. de appell. Bellam. dec. 456. ante finem.*

Deinde, niſi citatio aut litis conteſtatio ſit nulla. *Mandos. ad reg. Can. 29. quæſt. 96. Abb. cap. illud num. 14. de præſcript. in 4. quæſt. princip. 6. partis. Tiraq. de ret. glo. 2. n. 3.*

Digitized by Google

Sic etiam Reſcriptum quod nullum eſt, nullus ſolet effectus operari. *gloſ.fin. & in cap.ex tenore ubi Fel.numero 2.de Reſcriptis.* Quæ quidem obtinere poſſunt ſecundum juris civilis rigorem: at vero jure Canonico notandum eſt, omnem præſcriptionem interrumpi per ſolam executoris miſſionem, undequaque enim ſuperveniat mala fides, etiam ſine aliquo judicio, interrumpitur impediturque præſcriptio. *Angelus §.æquè num.14.verſ.advertas tamen, cap fin.ubi DD.de præſcript.Dyn.cap.2. de Reg jur.in 6.Bald.lib.2.C.de ſervit.& aqua verſ.ulterius quæritur nunquid præſcriptio.*

QVÆSTIO LXXVII.

Monaſteriis an Epiſcopus præficere poſſit Clericos Sæculares.

SVMMARIVM.

1. *Appellatione Monaſteriorum, veniunt Religioſi utriuſque ſexus.*
2. *Præficere aliquem alicui Monaſterio, eſt de lege Diœceſana.*
3. *Clerici Sæculares Monaſteriis præfici non debent.*
4. *Non expedit homines diverſæ profeſſionis eſſe in eodem loco.*
5. *Regularia Regularibus, Sæcularia Sæcularibus ſunt relinquenda.*
6. *Moniales melius reguntur à Regularibus ejuſdem Ordinis, quam ab aliis.*
7. *Beneficia Sæcularia Sæcularibus, Regularia regularibus ſunt relinquenda.*

PRæmitto appellatione Monaſteriorum non tantum comprehendi Monaſteria
1 virorum, ſed etiam Monialium. *cap. Monaſteria puellarum 18.quæſt.3.cap. Mo-*
naſteria de vita & honeſt.Cler.Clem.1.ubi glo.2.de electione.Mandoſ.ad Reg.Cancell.2
in præfat.nu.6. Præmitto ſecundo, præficere aliquem alicui Monaſterio videri eſſe
2 de lege Diœceſana, à qua lege Monaſteria alicubi ſubjecta ſunt in multis Diœceſanæ
legis ſpeciebus exempta. *c.inter cætera 10.q.4.cap.cum pro utilitate 16.qu.1.cap.quam*
ſit 2.qu.18.& cap.Abb.cap.luminoſo ibidem & ſcripſi lib.1.quæſt.15. & conſequenter
Monaſteriis præfici non deberi Clericos Sæculares Gregorius ſummus Pontifex
3 Joanni Archiepiſcopo Ravennati reſcripſit *in cap. pervenit ad me, & in cap.dudum*
ad nos 18.quæſt.2. tum quod Hierarchia, & conveniens ordo ſtatus cujuslibet
Eccleſiæ ſive Regularis, ſive Sæcularis non ſit ſubvertendus.*cap.2.de ſupp.negl. Præ-*
4 *lat.Archid.d.cap.pervenit num 3.18.quæſt.2.* tum quod non expediat homines diver-
5 ſæ profeſſionis eſſe in eodem loco *cap.in Nova 16.quæſt.7. Archid. d.cap. pervenit*
numero tertio. tum denique, quod ſacroſancto Concilio Nicæno *cap.54.* ſancitum
ſit, Regularia regularibus, Sæcularia ſecularibus eſſe relinquenda. *Reverendiſſimus*
Genebrardus Archiepiſcopus ad quaſ ſextas, de ſacrarum elect.Jure & neceſſ.cap.2.art.8
fol.33. Sic etiam in Concilio Agatenſi ſtatutum eſt, Monialium Monaſteria

rectiu

Digitized by Google

rectiusconvenientiuſque regi per myſtagogum aliquem regularem ejuſdem vitæ & profeſſionis Monaſticæ, quàm per aliquem Sæcularem Sacerdotem. *cap. in decima* 18. *quæſt.* 2. præficiendo enim exercitio vitæ Monaſticæ ſignanter ſanctimonialium, Sæcularem Sacerdotem, eſſet arare in bove & aſino, quod lex Moyſis, ſacraque Scriptura deteſtatur *d. cap. in nova* 16. *quæſt.* 7. *cap. cum cauſſam de elect. glo. cap.* 4. *in verb. Clericos Seculares, de ſtatut. Monach.* quæ prohibet in uno eodemque vitæ officio diſparem vitæ profeſſionem concurrere. *gloſ. d. cap. fin. in verb. Clericos Sæculares*, quod etiam Decretis Concilii Calcedonenſis fuit interdictum, adeò ut Sæcularibus Sacerdotibus etiam cenſoriam notam in Regulares ferre, fuerit impermiſſum. Renatus *Choppinus de Dominio Franciæ lib.* 3. *tit.* 28. *num.* 9. idipſum in beneficiis diſpoſitum eſt: beneficia enim Sæcularia Sæcularibus, Regularia Regularibus ſunt relinquenda. *cap. cum de benef. de præb. in* 6. *Wameſ. conſ.* 29. *nu.* 1. *de ſupp. negl. Prælat. Conc. Trid. ſeſſ.* 14. *cap.* 10. *ſeſſ.* 25. *cap.* 21. *de Regularib.* qualiter autem Regularia beneficia à Sæcularibus decernantur, vide poſt Felinum *in cap. in noſtra num.* 24. & 46. *de Reſcript. Wameſ. d. conſ.* 29. *num.* 3. Quod reſtringo, niſi juſta aliqua cauſa ſuperveniat, ob quam aliter veniat ſtatuendum. *Hoſt. cap. quod. Dei timorem de ſtatu Monach. Arch. d. cap. pervenit nu.* 3. *in fin.* 38. *quæſt.* 2.

QUÆSTIO LXXVIII.

Ordinarius an ab Hoſpitalariis eleemoſynarum aliiſque poſſit exigere rationem.

SUMMARIUM.

1. *Deſtinata in unum locum, in alium converti non debent.*
2. *Ordinarii de jure conciliari fundatam habent intentionem viſitandi Hoſpitalia, Collegia, Confraternitates, & ſtatuta condendi. n.* 4.
3. *Quod extende, etiamſi fundator id prohibuerit.*

POteſt: niſi Exemptio aliqua obſtet. *Clem. quia contingit, ubi glo. & DD. de Relig. domib. Abb. cap.* 1. *de Exemp. & vend. Fel. cap. dilectus de offic. Ord. Wameſ. conſ.* 293. *tom.* 2. ideoque exquiret ordinarius, ne Eleemoſynarii juxta proverbium unum altare detegant, ut aliud tegant. *d. cap. quia contingit. Conc. Trid. ſeſſ.* 7. *de Reform. cap.* 15. ut nec ne deſtinata in unum locum, in alium convertantur, prout &, ne relicta pauperibus unius loci, alterius loci pauperibus quantumvis egenis diſtribuantur. 1
Bald & DD. l. ad quod Pauperibus C. de Epiſc. & Clericis. Wameſ. d. conſ. 293. quod reſtringo,

Digitized by Google

ſtringo, niſi Elemoſinaria neceſſitatem præciſam non habeat. *Abbat d cap.1.nu 8. de Exempt.ex vend. Fel.d.c. dilectus.* *Wameſ.d.Conſ.*293. *nu.*4. ut & niſi Eleemoſynaria ſit à juriſdictione ordinarii Exempta, uti de eleemoſynariis ordinis Teutonicorum reſpondit Wameſ. *d.conſ.*275.*nu.*4. *Conc.Trid.ſeſſ.*23.*cap.*38. *verſ, fratribus S.Joannis de Reformat.* Regulariter tamen ordinarii auctoritatem habent in Jure conciliari fundatam viſitandi Hoſpitalia, Collegia quæcunque, ac etiam Confraternitates Laicorum, non tamen quæ ſub Regum immediata protectione ſunt, ſive eorum licentia, *ex diſpoſitione Concil.Trid.dicta ſeſſ.*7. *& cap.*13. *& ſeſſ.*22.*c.*8. Quod extenditur, ut etiam Epiſcopus poſſit viſitare Confraternitates perſonarum Secularium in Eccleſiis Regularium exemptorum exiſtentes: non tamen earum Capellas, ut altaria, quæ intra eaſdem Eccleſias conſiſtunt. *Barboſa tract.d.pag.*450. Secundo, extenditur ut 4 etiamſi fundator id prohibuerit, *Silveſt.verb. Hoſpitale q.*1. *&* 2. *praxis Neapol.c.*17. *Afflict.deciſ.*67. Tertiò extenditur ut ordinarius, viſitando poſſit etiam condere ſtatuta ad reformationem hoſpitalium, & Laicorum pertinentia, ut ſacra Cong.Cardin. reſolvit. 11.*Feb.*1574. Quia præſuppoſita facultate viſitandi, venit correctio & reformatio, & per conſequens veniunt ſtatuta in ordine quæ fiunt ad colligendum & reformandum; ad hunc enim effectum rationes ei reddendæ ſunt, ut prava reformet, & dilapſa reſtauret, atque omnia ad rectæ rationis modum reducat, *Gutierrez lib.*1.*Canon.quæſtio cap.*35.*nu.*27.

QUÆSTIO LXXIX.

Scholares an Privilegio Scholaritatis renunciare poſſint.

DUbitandi occaſionem præbet, quod Privilegio ordini conceſſo renunciari non poſſit. *DD.l.ſi quis in conſcribendo. C.de pactis.* verum omiſſis pluribus, verius eſt quod renunciare poſſint. *glo.ult.in fin.l.ſi convenerit ff.de Juriſdict.om.Jud. ubi Barth.Alex.& Jaſ.* *Wameſ.conſ.*70.*nu.*3 *de Judiciis & foro compet.vol.*1.

QUÆSTIO LXXX.

Ordinarius an ſupplere poſſit negligentiam Prælatorum Exemptorum.

ORdinarius non poteſt ordinaria ſua poteſtate ſupplere negligentiam Prælatorum Exemptorum, ſed benè delegata ſeu Apoſtolica poteſtate, juxta quæ in

in Conſtitutione Pontificia habetur *in Clem.1. de ſupp neglig. Prælat.* *Wameſ. conſ.65. num.4. de Judiciis, vol.1.* id quod Joannes de Imola à negligentia extendit ad pleraque alia *in d. Clem.1. num.8.* plura ſub hac re videantur apud *Wameſ. d. conſ. per totum, & quæ ſcripſi tom.2. part.1. §.6. nn.74.*

QUÆSTIO LXXXI.

Prælatorum nomine qui comprehendantur.

PRæcedenti quæſtione facta mentio Prælatorum viam nobis aperit ad hanc, qui Prælatorum nomine comprehendantur? imprimis comprehenduntur Abbates, qui verè dicantur Prælati, & ordinarii. *cap. nullus monachus cap. nullam poteſtatem 18. quæſt.2. cap ne pro defectu §. ſtatuimus cum gloſſ. verſ. Regularis de elect.*

Deinde, Prælatorum appellatione veniunt, quotquot Juriſdictionem ordinariam habent, ut ſunt Decani, Præpoſiti, Archid. Archipræsbyteri, & alii inferiores, juriſdictionem ordinariam habentes. *cap. decernimus, ibi Abbas. Felin. de judiciis. Mandoſ. in Reg. Cancellariæ Reg.26. quæſt.6. n.4. & 5.*

QUÆSTIO LXXXII.

Perſonæ miſerabiles, an vocare poſſint Exemptos in jus coram miſerabilium perſonarum Judicibus?

ALio. in loco *lib.4. quæſt.108.* quæſivimus, an exempti vocare poſſint in jus perſonas miſerabiles coram judicibus Exemptorum, hic quæro, quid in caſu converſo, utrum perſonæ miſerabiles vocare poſſint Exemptos coram perſonarum miſerabilium judicibus propriis? breviter reſpondeo non poſſe; quia licet miſerabiles perſonæ poſſint certis ex cauſſis judicem eligere, non tamen poſſint eligere judicem incompetentem, *Afflic. dec.257.* Denique, quod ſtatuitur, miſerabiles perſonas habere jus eligendi judicem Rei, procedit, quando reus habet plures judices de jure communi, & alium ex privilegio, ſibi & Actori tributo, tunc eligens forum, ſecundùm jus commune præfertur eligenti forum, ſecundùm Privilegium, *Afflictus d. dec.257. nu.6.*

QUÆSTIO LXXXIII.

Perſonæ miſerabiles, an de feudali cauſſa litigare debeant coram paribus Curiæ.

HEnricus à Roſendall inſignis feudologiſta, cenſuit miſerabilem perſonam feudo ſpoliatam, aut interturbatam, conqueri poſſe non coram Curiæ paribus,

ſed Judice ſuo Eccleſiaſtico *cap.* 12. *Concl.*1.*nu.*19.*fol.*290.citatque in eandem ſententiam Schraderum *De Feudis ſect.*2.*nu.*34.*& ſeqq. DD.cap.ex parte de foro comp.* idque etiamſi in Feudi inſtitutione privilegio miſerabilitatis eſſet renunciatum, *Roſentall.d. Concl.*1.*nu.*20.

QUÆSTIO LXXXIV.

Milites in Cauſſa Feudali, judicibus Feudorum an ſubiiciantur?

RESpondetur breviter, quod licet milites fori privilegio gaudeant, conveniri que niſi coram militum Præfecto non poſſint *l. Magiſtro C. de Juriſdict. om. Jud. l. de omnibus ff. de Cuſt. reor. l.*2.*ff. De Reml. cap. nullus omnium* 7.*quaeſt.*1.*Spec. de Reo nu.*1. Attamen feudalibus in cauſſis juriſdictionem Judicum Feudalium ſubterfugere non poſſunt. *Schrader. de Feudis part.*10.*ſect.*1.*nu.*10.*nu.*3.*&* 18. *Roſentall. de Feudis cap.*12. *Concl.*1.*nu.*15.*& ſeqq.*

QUÆSTIO LXXXV.

Exempti an ſub ſe habere poſſint Curiam Sæcularem?

EXempti quibus Juriſdictio competit, poſſunt habere ſuppoſitum ſibi aliquod inferius Tribunal ſeu Territorium ac juriſdictionem ratione bonorum ſuorum, quibus adhærere ſolet juriſdictio, *Bald. c.*1.*de eo qui curtim vendidit & in l.*1.*§.hac actione ubi Barth. ff. ſi quis teſtam. liber eſſe*, uti de Curia Tenanrium pagi de Dilſen propè Stochemium Oppidum Diœceſis Leodien. ad Capitulum S. Servatii reſpectu bonorum ſpectante Reſpondit D. Wameſius *Conſ.*67. *de Judiciis & conſ.*175. *de appellat.* Illud hic (perargos) queritur, utrum ejuſmodi Curiæ cenſeri debeant Eccleſiaſticæ vel Laicæ? ſi Judicum conditiones, qui plerumque Laici ſunt, intueamur, Curiæ videbuntur Laicæ, At verò ſi perſonarum & bonorum unde judicandi poteſtatem deſumunt, intueamur, jure repræſentationis atque ſurrogationis eodem jure cenſeri debebunt, quo illi quos repræſentant ac referunt, & quarum reſpectu jus dicunt, *Barth. d. l.*1. *§.hac autem.* *Wameſ. d. Conſ.*67.*nu.*5. *in fin.* Comparationem porrò ſuperioris ad inferiorem, metiri oportet non ex perſona appellantis, neque etiam ex genere cauſſæ, ſed ex perſona judicis, à quo provocatus, ut qui eum ex majore magiſtratu vel ordine, ſuperioritatem vel juriſdictionem habet, ab eo judicatum, vel emendet vel confirmet. *Wameſ. cap. ſi duobus §. denique cap. de app.* & conſequenter ab ejuſmodi Curiis appellatio interponenda erit, non

ad

Digitized by Google

ad judices Seculares, ſed ad judices Eccleſiaſticos. *Wameſ. latè Conſ. 175 de appell. & in d. cap. ſi duobus §. denique num. 2. de appell.* tum quod cauſſæ quæ coram ejuſmodi Curiis agitantur, cenſeri debeant Eccleſiaſticæ *d. conſ. 175. num. 7.* Cauſſa quippè Eccleſiaſtica conſideratur non ſolum ratione materiæ, quando de rebus ſpiritualibus, ſcilicet decimis, matrimoniis, beneficio, vel aliis ſimilibus diſceptatio eſt, agitatur, *glo. cap. 1. 11. quæſt. 1. Clem. diſpendioſam de Jud.* Aut perſonæ Clerici, quæ convenitur, verum etiam reſpectu judicis, qui de cauſſa cognoſcit ſine diſtinctione cauſſæ ſpiritualis aut prophanæ. *cap. diligenti. cap. ſignificaſti de foro comp. Wameſ. d. conſ. 175. num. 7. & Wameſ. d. §. denique num. 2.* Tum quod cauſſæ ſemel effectæ fori Eccleſiaſtici, ſemper maneant fori Eccleſiaſtici, appellatioque ab Eccleſiaſtico ad alium Eccleſiaſticum ſit interponenda, *latè Wameſ. d. Cons. 67. & 175.* Cum enim judex Eccleſiaſticus ſemel manum appoſuit cauſſæ, Judex Sæcularis ſeſe deinde illi intromittere non poteſt. *Clem. diſpendioſam de Judiciis, Abbas cap. quod Clericis de foro comp.* quia eſt effecta Eccleſiaſtica. *Wameſ. d. Conſ. 175. num. 10. de appell. & Conſ. 67. n. 8. de judiciis.* Signanter ſi quæſtio ſit de bonis quæ Eccleſiaſtici non teneant in feudum, aut alio titulo à dominis Laicis, cujus contrarium, quamdiu non docetur, eſt præſumendum. *Abb. cap. veniens in 2. nota de accuſ. Felin. cap. cæterum in fin. de Jud. Wameſ. d. Conſilio 175. num. 7. & ſeqq. l. Altius l. ſi in ædibus de ſervitut.* In cauſſis porrò in quibus Epiſcopi temporalem etiam habent juriſdictionem, appellatio interponenda eſt non ad Sæcularem ſed ad Archiepiſcopum, & ſic Eccleſiaſticum. *cap. Romana §. debet de appell. in 6. Wameſ. d. num. 8. & d. conſ. 68. numero 11.* ubi hanc Pontificis Conſtitutionem explicat, etiamſi Eccleſiaſtici bona tenerent à Principibus Laicis. *Spec. de appell. quæſt. 189.* Denique, licet Eccleſiaſtici tenentes bona à Laicis in cenſum, aut feudum, ut Laici cenſeantur, *cap ſoluta verb. qui ab eo ſuſcipiunt de major. & obed. Wameſ. d conſ. 175. num. 12. de Appell.* eo tamen ceſſante, cenſendi ſunt omninò ut Eccleſiaſtici. *Abbas & Fel. cap. cæterum in fin. de judiciis*, in dubioque præſumendum eſt bona Eccleſiæ conceſſa eſſe purè ſimpliciter & pleno jure, nulla etiam concedente recognitione reſervata, *l. Altius l. ſi in ædibus de ſervit. & à qua DD. cap. nimis de jurejuran. Abb. cap. veniat in 2. Nota de accuſat & d. cap. cæterum in fin. Wameſ. d. conſ. 173. num. 13. Afflict dec. 277. numero 7. Alex. Conſ. 129. vol. 1. latè de hac Theoria vide Farmaceum, Concil. Trident. lib. 3. Conc. 198. fol. 115.* Similiter Laici bona tenentes in cenſum & Feudum, Emphyteuſim, aut alia ex cauſſa, ab Eccleſia cenſeri debebunt Eccleſiaſtici. *cap. verum ubi Abbas. de foro competen. cap. cæterum de judiciis. Everardi in locis legalibus loco à Feudo ad Emphyteuſim & ab Emphyteuſi ad Feudum. Wameſ. Conſ. 175. numero 5.* tuncque Eccleſiaſtici poſſunt Territorium, ſeu juriſdictionem, aut judicium ſeu Tribunal aliquod inferius & ſibi ſuppoſitum habere, & ratione ejuſmodi bonorum poterit eis adhiberi juriſdictio, *& ab Emphyteuſi ad feudum. Wameſ. Conſ. 175. num. 5.* tuncque Eccleſiaſtici poſſunt

territorium ſeu Juriſdictionem, aut Judicium ſeu tribunal aliquod inferius & ſibi ſuppoſitum habere, & ratione ejuſmodi bonorum poterit eis adhærere Juriſdictio, *Wameſ.conſ.274.nu.6.de appell.* ab ejuſmodique Tribunalibus appellatio erit ad ſuperiorem Eccleſiaſticum interponenda, *Wameſ.d.conſ.174.& 175. de appellat.*

QUÆSTIO LXXXVI.

An coram conſervatore evocari poſſint alii alterius Diœceſis?

Videtur quod non: quia ſtatui non poteſt ut alter alterius Juriſdictionis ab actore coram Actoris judice evocetur. *Barth.l.2.n.2 C.de Juriſdic.om.Jud.* Verum contrarium eſt reſpondendum. Sicuti enim coram Papa, quilibet ubicumque exiſtens in jus vocari poteſt. *Barth.in extravag.ad reprimendum verſ.per edictum n.10.* ipſe enim eſt Vicarius ejus, cujus eſt terra & plenitudo orbis ejus, *Clem.1.de Judiciis, Barth.d.num.10.* Ita & coram conſervatore qui Papæ vices gerit, modo tamen in dictarum habeatur ratio, de quibus alio in loco ſcripſi *tom.2.part.2.quæſt.106.* & ne ei qui evocatur notabile incommodum inferatur. Privilegia enim non conceduntur cum magno tertii incommodo. *Emanuel Roderic.Reg.quæſt.tom.2.quæſt.61.art.5.in fin. & notavi tom.2.de Juriſd.ord.in Exemptos part.1.§.2.ſcholio 27.nu.14.* Porrò, quod ſcripſi coram Papa, quemlibet poſſe evocari, intelligendum eſt jure communi: habent enim pleræque Provinciæ, & ditiones Privilegia, ſubditos, non verò Exemptos, niſi quadantenus afficientia primæ inſtantiæ, de quibus diſponat Concilium Tridentinum *ſeſſ.24.cap.20.de Ref.* & nos de eo ſupra ſcripſimus *d.Tomo 2. part.1. §.13. ſchol.184. num.5. & ſeqq.*

QUÆSTIO LXXXVII.

Teſtamentum in loco Exempto conditum, an ſubſiſtat ſi careat ſolemnitatibus alio in loco requiſitis.

Rolandus à Valle *Conſ.57.nu.23.uſque ad nu.46.& per tot.vol.3.& Angelus Conſ.243.per tot.* reſponderunt ſubſiſtere. Poſteriuſque teſtamentum conditum adhibitis ſolemnitatibus in loco Exempto requiſitis invalidare prius teſtamentum, quod majoribus ſolemnitatibus, atque cautelis in loco Ordinario ſubjecto fuerat conditum.

QUÆSTIO LXXXVIII.

Ordinarius in loco Exempto exiſtens, utrum beneficia in ſua Diœceſi vacantia conferre poſſit.

Dubi-

Digitized by Google

Dubitandi ratio eſt, quod Epiſcopus in aliena Diœceſi exiſtens beneficia ſua vigore Alternativæ in Diœceſi vacantia conferre non poſſit. *Hieron. Gonzales. de alenat. Epiſcop. Reg. 8. glo. 43.* à pari autem procedunt eſſe extra Diœceſim, & in loco Exempto, *Jo. And. cap. 2. num. 5. & 6. & ibidem Gemin. num. 24. Philip. Franc. n. 10. de conſtit. in 6.* veruntamen placuit quod conferre poſſit, *Hieron. Gonzales d. Reg. 8. gloſ. 43. num. 187.* ratio eſt, quia Ordinarii poſſunt actus voluntarios Juriſdictionis extra ſuam Diœceſim exercere, ſignanter quando in ejuſmodi Actibus, cauſſæ cognitio non vertitur, effectuſque illorum dirigitur in propriam Diœceſim, ubi eſt beneficiorum collatio, aut etiam dimiſſorialium conceſſio. *Auguſt. Barboſ. in remiſſ. ad Conc. Trident. littera T. Stephanus Gratianus diſcep. forens. cap. 127. Hier. Gonzales d. Reg. 8. gloſ. 62. num. 11. & 12.* Neque obſtat ratio dubitandi: quia id procedit per modum æquiparationis impropriæ, ac quo ad certos effectus, ſecus verò verè & propriè loquendo. *Fel. cap. grave num. 2. de offic. Ordinarii. Rota deciſ. 107. num. 4. part. 1. diverſorum. Gonzales. d. gloſſ. 43. num. 191.* Confirmarique poſſet hæc concluſio etiam iis quæ fuſius ſupra attulimus *quæſt. 5. & 6.*

QUÆSTIO LXXXIX.

Prælati Exemptorum an teneantur ad defenſionem ſuarum Exemptionum.

Teneri etiam in foro conſcientiæ reſpondit Navarrus *conſ. 15. num. 6.* ibi: tum quod omnis Prælatus tenetur coram Deo ad jura Eccleſiæ ſuæ defendenda *c. de prabendis.*

QUÆSTIO LC.

Scholares an Feudorum in cauſſa, feudalibus Judicibus ſubiiciantur?

Affinis quæſtio eſt hæc præcedentibus, in qua reſpondeo, Exemptionis earum privilegio non obſtante, Scholares feudalium Juriſdictiones declinare non poſſe, quod multis ſtabilit auctoritatibus Henricus Roſendal. *de feudis c. 12. Concl. 1. n. 16. Rebuff. de Privileg. Scholarum Privileg. 153 limit. 1. Vullenis lib. 2. cap. 2. n. 22. verſ. volunt etiam nonnulli. Schraderus de Feudis part. 10. ſect. 1. n. 10. Lucas de Penna leg. in ſacris. C. de proximis ſacrorum ſcriniorum lib. 12.*

QUÆSTIO XCI.

Acta per Judicem incompetentem adverſus Exemptum, an ſuperveniente Juriſdictione confirmentur?

Reſpondeo

Reſpondeo breviter, non confirmari, niſi Juriſdictio ſuperveniat ante litis conteſtationem, qua de re videatur uberius Bald. *leg. 1. col. 5. verſ. quæro nunquid C. ſi à non competente, ubi etiam Apoſt. & l. 1. verſ. 4. quarto quæritur. C. qui pro ſua juriſdictione ubi etiam Apoſt.* idque ne quidem, ſi partium expreſſus conſenſus accederet. *Rom. conſ. 258. latè. Abb. cap. Prudentia nu. 19. de offic. delegati:* proceſſus enim coram incompetente Judice agitatus, partium conſenſu ratificari non poteſt. *Fel. cap. nonnullis §. ſunt & alii nu. 4. de reſcript.*

QUÆSTIO XCII.

An ſi quiſpiam in loco Exempto nomine Judicis Exemptorum judicet, poſſit talis ſententia à judice exemptorum ratificari.

Poſſe cenſuit *Innocent. c. prudentiam tuam num. 7. de offic. deleg. fol. 49. col. 4.* ſed quid ſi partium conſenſus accedat, an in unius prorogationis acta & ſententiæ ejuſmodi roborentur, vide *Innocent. ibidem nu. 9 & 10.*

QUÆSTIO XCIII.

Quid ſi Judices exemptorum in coercenda Juriſdictione ſibi aliquem incompetentem aſſocient?

Reſpondeo acta coram ejuſmodi judicibus, quorum alter habilis eſt, alter inhabilis & incompetens, non ſubſiſtere. *cap. cum ſuper, ubi DD. de offic. deleg. cap. quoniam Abbas eodem tit. l. Pædius ff. de arbitr. Garcia Maſtrillus Neap. dec. 27.* idque obtinet in Judicibus delegatam juriſdictionem habentibus, ſecus in habentibus Juriſdictionem ordinariam, *Vantius de nullitat. ex defectu Juriſd. ord. n. 183. l. 1. §. 1. ff. quod falſo Tutore.* Judicandi enim munus apud Ordinarios eſt indiviſibile, *d. l. Pædius. Garſia Maſtril. d. dec. 27. num. 4.* hincque eſt ut poteſtas ejus ordinaria per admiſſionem inhabilis non intervertatur. *Rom. conſ. 506. nu. 13. Gail. de pace publ. li. 1. obſerv. 6. n. 21.*

QUÆSTIO XCIV.

Utrum Vicarius Epiſcopi poſſit ex delegatione Apoſtolica in prima inſtantia in exemptorum cauſſis cognoſcere.

Quæſtio nunc in facto verſatur coram Reverendo Domino Joanne à Chokier Vicario Leodien. in Spiritualibus Generali, fratre meo, inter Dominum Leonardum Exemptum, & Joannem de Courteroye, qui auctoritate Nuncii Apoſtolici ſpecialibus facultatibus Juriſdictionem in exemptos habentis, cauſſam ei delegerat, urgebatque unicè Dominus Leonardus incompetentiam Juriſdictio-

Digitized by Google

dictionis Domini Vicarii, nitens Concilio Trident.*ſeſſ.24.cap.20.de Reform.* quo ſancitur cauſſas omnes quomodolibet ad forum eccleſiaſt. cum pertinentes, in 1. Inſtantia committendas ventilandaſque coram Ordinario, qualis inquiebat non eſt Vicarius in Spiritualibus, contentioſam non habens Juriſdictionem, ſed tantum gratioſam, verum exceptio hæc D. Leonardi habita fuit pro effugio Reorum procraſtinantium. Etenim Conc. Trid. ſeſſ.24.cap.20. non tantum comprehendit Ordinarios contentioſam Juriſdictionem habentes, ſed alios quoſcumque Juriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentes. *Aug. Barboſa in remiſſionib. ad Conc. Trid. d. c. 20. in princ. Navar. Conſ. 2. nu. 4. inſi. de foro compet. Emanuel Roderiq. Reg. q. tom.* 1. q. 36. *art* 4. *Flam. Pariſ. de Reſig. benef. lib. 3. quæſt.* 11. *nu.* 19. & quidem nominatim Vicarios, uti reſolvit Flam. Pariſius *d. quæſt.* 11. *nu.* 22. *Auguſt. Barboſa d. loco Thom. Sanch. de matrim. lib.* 3. *diſput.* 7. *q.* 1. *nu.* 10. & alii, quos ego alio in loco laudavi *tom.* 1. *qu.* 1. *n.* 10. *part.* 1. & ita in cauſſa d. Domini Leonardi & Joannis Courteroye hodie 15. Novembris 1624. fuit judicatum.

Denique, ſub generali diſpoſitione Conc. Trid. nominatim exemptionibus non derogante, exemptorum cauſſæ non comprehenduntur *ſcripſi tom.* 1. *qu.* 1. *num.* 13. ut proinde diſpoſitio illa Concil. Tridentini afficientis in prima inſtantia cauſſas Eccleſiaſticas, exemptos non comprehendat, idque ne ex diametro Exemptorum privilegiis derogatum videatur, uti alio in loco comprobavi *d. quæſt.* 5. *nu.* 13.

QUÆSTIO XCV.

Nuncius Apoſtolicus an vigore facultatis Reſcribendi à ſententiis Judicum à S. Sede delegatorum, poſſit de ſententiis Conſervatorum cognoſcere?

QUod non poſſit, hinc arguitur, quod Conſervatores hodierni ſint Heteroclici, ac à ſcripto Jure incogniti, qui ideo ſimplices aut particulares Sedis Apoſtolicæ non ſunt delegati, ſed ad univerſitatem cauſſarum delegati. *Alex. de moneta de Conſervat. cap.* 7. *nu.* 37. & 38. *cum ſeqq.* proindeque cum facultates & Reſcripta Principum ſint in quantum Juriſdictioni alterius præjudicant, ſtricti juris, non cenſetur Sanctiſſimus Juriſdictionem, quam diſertè non expreſſit, conceſſiſſe, *c. ſedes Apoſtolica de Reſcript.* Princeps enim non præſumitur præjudicare Juri tertii, de quo non facit mentionem, *Abb. cap.* 15. *in* 2. *Not. de offic. deleg.* Signanter etiam quod Papa de Particularium Eccleſiarum Privilegiis, de quibus non facit mentionem expreſſam, derogaſſe non cenſetur. *cap.* 1. *ubi glo. verb. expreſſè atque DD. de conſ. in* 6.

Neque obſtant clauſulæ derogatoriæ Generales, quia eæ referendæ ſunt ad ea quæ Sanctiſſimus Nuncio expreſsè conceſſit, non autem ad alia, quæ non conceſ-

Digitized by Google

ſit *D. Martha de Clauſulis part. 1. c. 79. nu. 17. & 20. pag. 8. & cap. 260. num. 5. pag. 235.*

Denique, non poſſe alia conſuetudine introduci, ut à conſervatore appelletur ad Nuncium. Reſpon. Anchoranus, *conſ. 132. incip. m. 1. per tot. Alex. de monet. de Conſervat. c. 8. n. 163. & ſeqq. c. 9. nu. 182. 185. 186.* qua de re extat quæſtio in ſecundo tom. tract. de exemptionibus.

QVÆSTIO XCVI.

Equites Hieroſolymitani an una cum Clero teneantur ad Collectas.

CLerum ſibi ipſi poſſe ex cauſſa neceſſitatis Collectas impone e ſine ſuperioris auctoritate, quamvis non ex cauſſa utilitatis id poſſit, latè dec. ſū eſt apud Farinaceū *part. 1. dec. 72. c. Innovamus de cenſibus l. 1. §. 1. ubi glo. ff. quod cujuſq; univerſit. Barth. Rep. l. placet n. 3. C. de ſacroſ. Eccleſ.* Non tamen ad ejuſmodi collectam adſtringi equites Hieroſolymitanos propter prægnantia eorum à S. ſede Privilegia, ut probatur apud eundem Farinaceum *d. loco n. 5. & ſeqq.*

QVAESTIO XCVII.

VAriantes video opiniones, nam nonnulli petendam licentiam à ſolo Præſato autumant *Io. Monach. in c. cum ſingula nu. 4. de præbend. num. 6. & ibi Franc. in §. prohibemus nu. 3.* reprobans ſententiam dicentem, exigi quoque Conſenſum Conventus. *Bellam. c. ex part. nu. 4. de temp. ord. Rebuff. praxi benef. tit. de translat. Monach. n. 5. Rodericq. qu. Regul. tom. 3. qu. 52. nu. 3.* quod limitat Abb. *in c. fin. nu. 2. de Renunciat.* niſi monaſterium ſtrictius ſit in aliena diœceſi: quia tunc exigitur quoque licentia Epiſcopi diœceſis monaſterii laxioris, à quo tranſitur ad ſtrictum, cum ejus interſit, eo quod eximitur ſeu alienatur religioſus ab ejus juriſdictione, id quod verum eſt, quando talis religioſus non eſt exemptus, *Sanchez. li. 6. oper. moral. c. 7. q. 4. num. 41.* alii Pontificem adeundum eſſe, quando nimirum agitur de tranſeundo ad æquè ſtrictam religionem nulla legitima cauſſa ſubſiſtente *Ant. c. fin. nu. 13. de renunciat.* & alii quos allegat Sanchez *d. loco* ſecus tamen ubi adeſt cauſſa legitima: quia tum ſufficit Prælati licentia: licèt alij dicant Epiſcopum poſſe hanc facultatem impertiri, *Monach. in cap. cum ſingula nu. 4. de præb. in 6. Archid. in cap. ſi religioſus in fin. de Electio. in 6.* repugnantibus aliis quos refert idem Sanchez. qui adeatur cum in hac quæſtione longè ſe diffundat, nec tempus meum, quod mihi parciſſimum eſt, actum agere ſuſtineat.

QVAE-

QVÆSTIO XCVIII.

An Epiſcopus poſſit in votis Regularium diſpenſare.

IDem eruditiſſimus Sanchez *lib.4.oper.Moral.c.39.quæſt.ult.nu.* 24. quadruplici diſtinctione quæſtionem terminat, ad quem lectorem remitto, ubi etiam videbit an regulares exempti poſſint ſe ſubiicere Epiſcopo ſine licentia ſui Prælati, quod & nos alibi diſcuſſimus.

QVÆSTIO XCIX.

Epiſcopus an ad ea in quibus Regulares exempti ſubiiciantur Epiſcopo, poſſint ab ipſo compelli cenſuris excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti.

MUltis in caſibus ordinariam habere Jurisdictionem in exemptos oſtendimus *parte ſecunda quæſt.45.per tot.* an iis caſibus quibus Regulares illius juriſdictionis agnoſcunt, poſſint ſubiici pœnis & cenſuris? paucis, non poſſe cenſemus, ſi tales privilegium habeant ne poſſint excommunicari, ſuſpendi, vel interdici: quale habent mendicantis, ut conſtat ex eorum compendio *verbo exemptio nu.*23.*&* 24. quod limita, niſi expreſſè concedatur ordinariis ut in iis caſibus poſſint cenſuris latis contra exemptos procedere, ut ex variis Conc. Trident. locis colligere eſt.

QVÆSTIO C.

An religioſi afficiantur cenſuris ab Epiſcopo impoſitis conta accedentes ad Monaſteria Monialium abſque ſua licentia?

REſpondeo cum Martino Bonacino *in tract. de Clauſura quæſt.3. puncto 4. nu.*8 Religioſos non exemptos affici præfatis cenſuris, quia jure communi ſubditi ſunt Juriſdictioni & poteſtate Epiſcopi. Religioſi vero exempti non afficiuntur, quia excommunicatio fertur in ſubditos, *ita Quaranta verb. Monaſteria Monialium verſ. dubitari. Roderic q. tom.*1.*q. Regul. q.*45.*art.*2.*Sanchez li.*3.*de Matrim.d.*33. *nu.* 23. & alii quos citat & ſequitur Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop.*3.*part. alleg.*102.*nu.*73. *& contra Graſſum par.*1.*deciſ. lib.*2.*c.*49.*nu.*68.*& alios.*

 Obſer-

Obſerva tamen, Religioſos hoc tempore alloquentes Monialem abſque licentia, etiamſi alloquantur in monaſterio Regularibus ſubjecto, poſſe puniri ab Epiſcopo, ex conſtitutione Gregorii XV. in Bulla de Exemptorum privilegiis, ibi, adhæc tam regulares quàm ſeculares hujuſmodi privilegis aut exemptionibus ſe tueri poſſint, quo minus ſi deliquerint circa perſonas intra ſepta degentes, aut circa clauſuram, vel circa bonorum adminiſtrationem monaſteriorum monialium, etiam Regularibus ſubjectarum, ab Epiſcopo loci ſimiliter tanquam ad hoc Sedi Apoſtolicæ delegato, quoties & quando opus fuerit, puniri & corrigi valeant. Idem S. Cardinalium Congregatio cenſuit, & Summ. Pont. Urbanus VIII. Anno 1624. approbavit, teſte *Bonacina, d. num. 4.*

F I N I S.

Ad laudem & gloriam Domini JESU, ejuſque Matris immaculatæ Virginis.

INDEX.

Digitized by Google

INDEX
RERUM MEMORABILIUM
ORDINE ALPHABETICO IN HOC
Primo Tomo Tractatus de Juriſdictione.

A.

Abbates dicuntur ordinarii Monachorum. lib.4.q.67.nu.4.
Abbates exempti habent Eccleſias ſibi pleno jure ſubjectas, d. q.67. num.3.
Abbates alii exempti, alii non exempti, d. qu. 67
Abbates quomodo amicti eſſe debeant in Synodo, lib. 4.q.19.n 7
Abbas poteſt repetere & vendicare ſuum Monachum, lib.2.q.8.nu.1
Abbates an dent ſuis ſubditis literas dimiſſorias, lib.4.q.43
Abbates, vel Prælati exempti diſponente Concil. Triden. non poſſunt ordinare etiam eos, qui habent dimiſſorias, lib.4.q.44
Abbates an dimittere poſſint reſignationes beneficiorum, lib.4.q.67
Abbates agere poſſunt pro Monachis, lib. 2.q. 36.nu.5.& 6
Abbates eligi debent ad aliam Eccleſiam, Epiſcopi verò poſtulari, lib.4.q.4
Abbas per ſententiam amotus, manet ejuſdem monaſterii Monachus, lib.5. qu.14. num.18
Abbatialis dignitas ſuperveniens, ſtatum priorem non aufert. lib.5.q.14.n.12
Abbas, an poſſit ſuum Monachum abſolvere ab excommunicata lata à Canone, lib.5.q.14. paſſim
Abbatis ſignificatio an complectatur Abbatiſſam lib.5.q.5.nu.10.& 11
Ab actu judiciali uno ad alium efficax eſt argumentum, lib.5.q.6 n 2
Abſentia ſuperioris qui adiri debet, efficit, ut recedatur à communi jure, lib.5.qu.1.nu.12. & v 1.verb acceſſus
Abſens excommunicari poteſt, & exiſtens in alieno territorio, lib.5.q.5.n.1
Abſolvi ab excommunicatione à quo poſſint exempti, lib.2.q.50
Abſolutio ad cautelam quid ſit lib.4.quæſt.40
Abſolutio ad cautelam, à quibus Judicibus quando & quare concedi poſſit, d.q. 40. nu. 3.& ſeqq.
Abſolutio ad cautelam concedi non poteſt, niſi vocata parte, d.q.40.nu.6
Abſolvere ad cautelam an poteſt delegatus, d.q. 40.nu.8
Abſolutio ad cautelam non præſumitur. d. qu. 40.nu.10
Abſolutionem ad cautelam petens, non præſupponit excommunicationem, d. qu. 40. nu.1
Abſolvere ad cautelam an poſſint confeſſarii, d. q.40.n.12
Abſolvere an poſſint regulares exempti in confeſſione à caſibus, quos Pontifex ſibi ſpecialiter reſervavit, lib.4.quæſt.16. Et an Conc. Trident. huic facultati derogaverit, lib. 4 q.77.
Abutentes ſuis privilegiis puniuntur ab Epiſcopo, lib.2.q 45.n.42
Acceſſus ad Papam ſi ſit difficilis aut periculoſus, ceſſant exemptiones, lib.4. quæſt. 50. & ſeq.

Digitized by Google

Accreſcatne portio exempti non exemptis, lib. 1.q 42
Acquiritur exemptio præſcriptione, & privilegio, lib.1.q.1 n.4
Accumulativè, aut privativè Juriſdictio quando dicatur competere, lib.1.q.17.n.21. & lib. 4.q.88.n.4. in fin.
Actiones reales contra exemptos an proponi poſſint coram ordinario lib.4 q.79
Actio extincta non reviviſcit, lib.3. quæſt.23. num.2
Actio hypothecaria eſt dividua, lib.5. quæſt. 2.nu.1
Actorem aliud eſt eſſe, aliud actoris vice fungi, lib.2.q.4.n.8
Actoris eſt eligere Judicem, quando Reus habet plures Judices, lib.4.q.87.n.4.
Actor ſequitur forum Rei lib.2.q.5.n.1
Actu contrario an privilegium perdatur, libr. 5. quæſt.14.
Actus contra privilegium, aut exemptionem geſtus, an ſit nullus, lib.3.q.33
Actus voluntariæ Juriſdictionis expediti poſſunt coram ordinario, lib.2.q.20.n.8.v.inf. verb. voluntaria.
Acta geſta coram incompetenti an probent, lib. 2.q.31,n.6
Actus licitus favorabilis, quando res ad priſtinam naturam revertitur, lib.5.q.1.n.7
Adhærentes exemptorum an ſint exempti. li.4. qu.95
Adire Conſervatorem vel appellare an ſit tutius lib.4.q.9.n.5
Adminiſtrare an poſſint exempti ante confirmationem, lib 4.quæſt. 5.nu.2. & quæſt.51. num.7.
Adminiſtrationis ratione clerici à Principe laico puniri poſſunt, lib.4 q.85.n.4
Adeptus à Papa ordinis dignitatem, non ideò eximitur à ſuo Epiſcopo. lib.5.quæſt. 14 nu.14
Acta per judicem incompetentem adverſus exemptum an ſupervenіente juriſdictione confirmentur, lib.5.q.95
Adſcriptitii exemptorum an ſint exempti, lib. 2.q.45.n.34
Advocati uſurpantium jura Eccleſiæ Romanæ an incidant in cenſuras, lib.4.quæſt.75.n.3
Ædificatione an acquiratur exemptio, lib.1.q.36
Ædificare an liceat hac lege, ne locus Epiſcopo ſubiiciatur, lib.4 q.57
Ædificium per exemptum in loco non exempto factum cedit Juriſdictioni Epiſcopi, lib. 2.q.45.n.36
Æquiparatur locus exemptus, & extra territorium, v.verb.locus
Æquiparatorum eadem eſt ratio, ita quod diſpoſitum in uno habet etiam locum in alio, lib.4.q.54.n.4
Affectans Exemptionem, Privilegium, Judicem, Appellationem, Commiſſionem, Legationem, Tutelas, Abſentiam, Remiſſionem, Bonorum ceſſionem, Peregrinationem, Inimicitias, Officium, Clericatum, Ignorantiam, Titulum, Electionem, Negligentiam, Famulitium, gaudere an debeat, lib.4.q.71
Affectantium quamplurima incommoda, v.d. q.71
Alienatio facta in exemptum an cenſeatur facta in potentiorem, lib.1.q.38
Alienare qua ſolennitate poſſint res ſuas exempti, lib 4.q.1
Alienanda res ſi ſit in alio loco, quid Juris, lib. 4.q.2
Alienationis verbo comprehenditur præſcriptio lib.1.q.35.n.5
Alienare qua ſolemnitate poſſint Prædicatores, Minores, Auguſtinienſes, lib.2.q.3.n.2.& ſeqq.
Alteri facere non debemus, quod nobis nollemus, lib.4.q.87.n.14
Ambigua ad ſedem S. deferenda, lib.5.q.17.nu. 1.& 2
Amiſſio an probari poſſit per teſtes, lib.1.qu.7. num.8
Amiſſio an probetur per confirmationem, lib.4, quæſt.36
Amittuntur exemptiones multis modis libr. 3. per tot.
Amittuntur exemptiones Morte, Revocatione, Ceſſatione, Sententia, Præſcriptione, Non uſu, Actu contrario, Delicto, Ingratitudine, Deſtructione loci, Mutatione loci, Unione

Unione fori, Excommunicatione, lib. 3. per tot.
Analogia fori Exemptorum, Laicorum, Clericorum, Forenſium, Scholarium, lib. 1.q. 45. n. 5. lib. 2. qu. 37. n. 5
Antecedens cùm eſt impræſcriptibile, idem etiam & conſequens, lib. 3.q. 27. n. 3
Apoſtata an gaudeat immunitate Eccleſiæ, lib. 4.q. 65. n. 3
Apoſtata an amittat exemptionem, lib. 1. quæſt. 20.
Apoſtaſia Principis an liberet ſubditos ab illius poteſtate, q. 20. in fin.
Apparitores gerere debent ſignum apparituræ, lib. 1 q. 18. n. 6
Appellationem omittendo Prælatus præjudicat Eccleſiæ lib. 1.q. 3. n. 9
Appellationi à congrua portione Ordinarius deferre non debet, lib. 2 q. 45. n. 59
Appellare oportet ab actu geſto ab Epiſcopo uti Canonico, & Capitulo ad ipſum Epiſcopum, lib. 1.q. 23. n. 9
Appellari ad quem debeat à laudo exempti, & non exempti, lib 3.q. 45. n. 3
Appellari ad quem debeat ab Epiſcopo viſitante, lib. 2.q. 24 n. 6
Appellationis in cauſa interventio admittitur, lib. 2.q. 36. n. 6
Appellari poteſt à rejectione exceptionis, lib. 4. qu. 92
Appellatum ſi ſit brachium ſeculare, implorari non poteſt, lib. 4.q 39
Appellationi alterius adhærere eſt permiſſum, lib. 2.q. 36. n. 8
Appellari intra quantum tempus debeat, lib. 2. qu. 41
Appellari ad quem debeat lib. 2.q. 42
Appellatio in exemptionibus qualiter formanda lib. 2.q. 43
Appellans ab excommunicatione an poteſt petere abſolutionem ad cautelam, libr. 4. qu. 40.
Appellari oportet ab Epiſcopo procedente contra hæreticos exemptos ad Papam, lib. 4. qu. 47 n. 5
Appellare ad quem oporteat à Conſervatore, lib. 1.q. 39. n. 23
Appellationi renuntiare an poſſit Prælatus, lib. 2.q. 3. n. 9. in fin.
Appellatione monaſteriorum veniunt religioſi ſexus, lib. 5.q. 77. n. 1
Appellare poteſt exemptus, ſi Ordinarius judicialiter de exemptione cognoſcere voluerit illiuſque cognitio ad ſuperiorem erit remittenda lib. 2.q. 12. nu 7. in fin.
Appellare ad quem oporteat, quando ordinaria, & delegata poteſtas ſimul concurrunt, lib. 2, q. 14 nu. 2. & 5
Appellare poſſunt exempti ad legatum de latere, lib. 2 q. 42. nu. 5
Appellare an poſſunt exempti ad legatum cum poteſtate legati de latere lib. 2. qu. 2. nu. 2. & ſeqq.
Appellare non licet à facto procurato, lib. 4 qu. 71. n. 4
Appellationis in favorem tendentia, faciliorem que exitum appellationis expediri poſſunt pendente appellatione, lib. 4. qu 91. n. 1. & 2.
Appellatio & aditio Conſervatoris ſunt remedia tendentia ad eundem finem, & effectum, d. 4.q 91. nu. 4
Appellare an ſit tutius, quàm Conſervatorem adire, d.q. 91. nu. 5
Appellationis pendente cauſa ea fieri poſſunt, quæ pendente cauſa principali expediri poterant, d.q. 91. nu. 3
Arbiter an eſſe poſſit exemptus, lib. 1. quæſt. 45
Archiepiſcopi ſunt exempti, libro 1. quæſtione 41.
Archiepiſcopus an poſſit eximere, lib. 1. quæſt. 3. nu. 10
Archiepiſcopi Juriſdictio in ſubditos Suffraganeorum qualis, d.q. 3. n. 10
Argumentum ab Executoribus teſtamentariis ad tutores, & è contra eſt validum, lib. 1.q. 16. nu 14
Argumentum à rebus ad perſonas valet, lib. 1. q. 5. nu. 24
Argumentum à filiis familias & ſervis ad monachos eſt validum, lib. 4.q. uæſt. 88. numero 4.

Argu-

Digitized by Google

Argumeutum ab habentibus ſpeciales Judices ad exempros eſt validum, lib. 2. quæſt. 37. nu.5

Attestari poſſunt extranei, lib. 2. quæſt. 22. nu.5

Attestari an poſſint exempti, lib. 4. quæſtione 72

Attesta ſunt obliquæ citationes, d. quæſt. 72. nu. 2

Attesta reſolvuntur in ſimplicem citationem, d.q 72.nu.2

Attesta relaxantur per ſatiſdationem, d. q. 72. nu.3.& 4

Attestatione an inducatur præventio judicii, d. q.72.nu.5

Attestatns habet jus revocandi domum, d. q.72 nu.5

Articuli in cauſa exemptionis quomodo formandi ſint, lib.2.q.25

Aſſignanda eſt congrua portio præſentatis etiamſi exempti ſint, d.q.45.n.86

Aſylum v.lib.4.q 65

Attentari jure an revocari poſſit privilegium conceſſum lite pendente, lib. 2. quæſt. 26.nu. 17

Attentata in cauſa exemptionis an inprimis revocari debeant, lib. 4.q.90

Attentari an dicatur, ſi pendente appellatione conſervator adeatur, lib.4.q.91

Auditorum Rotæ poteſtas in exemptos. lib.2. q.46.nu.7

Aucto exempto an augeatur exemptio, libro 2. qu.37

Augmentum quando ſortiatur naturam ſui principalis d.q.37

Avocatio cauſæ fieri poteſt pendente lite, lib. 2. q.16.nu.12

Auctoritas qualis requiratur in alienatione rerum exemptarum, lib.4.q.1

Authoritas cujus requiratur, ſi res ſita ſit diverſis in locis, lib 4.q.2

Auxilium præſtare Epiſcopo an exempti teneantur, lib.4.q.39.n.2.

B.

Bannitus an ex officio Judicis è judicio repelli poſſit, lib.1.q.6,n.28

Beneficia exempta an comprehendantur ſub appellatione indefinita beneficiorum, lib. 1. q 5.nu.4.20.21

Beneficiati per Prælatos exemptos an ſint exempti lib.1.q.21

Beneficia quæ dicantur exempta, lib. 4 q. 25.& 27.n.4

Beneficia reſervata, & exempta differunt, d. qu. 25.nu.4

Beneficia exempta an exempti reſignare poſſint, lib.4.q.27

Beneficium exemptum quod dicatur, lib. 4. qu. 27.n.4

Beneficia exempta an veniant in reſervatione, lib.4 q.28

Beneficiorum diœceſis appellatione an comprehendantur exempta, lib.1. q 5 n. 4.20 21. & lib 4.q.29.

Beneficia exempta quis unire poſſit. lib. 4. qu.31

Beneficia exempta conferre utrum poſſit ordinarius, ſi acceſſus ad Papam ſit difficilis, lib. 4.q.41

Beneficia regularia ſolent eſſe manualia, lib. 5. q.37.n.5

Beneficia ſæcularia ſæcularibus, regularia regularibus ſunt relinquenda, lib. 5. qu. 77. num.7

Blaſphemia alia ſimplex, alia hæreticalis, lib. 4. q.65.n.3

Blaſphemus an gaudeat immunitate Eccleſiæ, d.nu 3

Bona Laicorum an ligentur conſtitutionibus Pontificum lib 4 q.66.n.7.

Bona poſtquam acquiſita ſunt per privilegiatos, ſumunt naturam privilegiatorum, lib.4. c.46.n.4.& 5

Bona exemptorum an attestari poſſint coram ordinario lib. 4.q. 72.n.3

Bona profana an ſubſint Papæ, lib.1.q. 50. n.fin. & lib.4.q 79.& 66

Brachium ſeculare an obedire debeat Epiſcopo illud contra exemptos imploranti, lib. 4. qu. 39.& q.81.

Bulla præſcribens formam, quam ordinarii obſervare debent in punitione regularium exemptorum, lib.1.q.17.n.29

Bulla

Bulla conſervatoriæ Cleri Secundarii diœceſis Leodienſis, lib. 1. q. 39. n. 20
Bulla Gregorii XIV. concernens extractionem ab Eccleſia. & loco exempto, lib. 4. qu. 65. n. 13
Bullæ ligant Provinciales, etiamſi non publicentur, ſecùs tamen ſi non recipiantur, lib. 1. q. 50. n. 17
Bulla Cœnæ Domini ligat, etiamſi non recepta dicatur, d. q. 50. n. 28
Bulla Cœnæ Domini neminem à ſuis cenſuris excuſat, etiamſi regali ſplendore fulgeat, lib. 4. q. 75. n. 5

C.

CAmpanas ſonans in loco exempto, quibus ſeditio excitatur in loco non exempto, an puniri poſſit ab ordinario, lib. 2. qu. 15. n. 30
Capitis quaſi diminutione locorum exemptio amittitur, lib. 3. q. 25
Cardinales veniunt appellatione S. Sedis, lib. 1. q. 2. n. 14. & lib. 4. q. 5 n. 1
Cardinales an comprehendantur ſub diſpoſitione generali, lib. 1. q. 5. n. 6. & 26
Canonica Epiſcopalis quid ſit, libr. 4. qu. 6. nu. 1.
Canonica Epiſcopalis an debeatur ab exemptis ratione rei non exemptæ, d. quæſt. 6. nu. 2. & 3
Canonica Epiſcopalis an debeatur, ſi tempore Teſtamenti Eccleſia erat exempta, tempore verò mortis non, aut econtra, d. q. 6 n. 6
Canonica an debeatur, ſi pendente conditione, exemptio concedatur, d. q. 6. 7
Canonica Epiſcopalis an impediat parochialem, d. q. 6. n. 8
Canonici honorarii, qui dicantur, & an ſint exempti, lib. 1. q. 24
Canonicis exemptis, an Capitulum ſit exemptum, lib. 1. q. 23
Canonicus unius Eccleſiæ, factus alterius Eccleſiæ prælatus, jura canonicatus prioris Eccleſiæ non amittit. lib. 5. q. 14. n. 5.
Capellani Regii an exempti, lib. 1. d. 32. n. 9
Capitulo exempto, an ſinguli Canonici exempti, d. q. 23
Capituli debitum exigi non poteſt à ſingulis de Capitulo, d. q. 23. n. 2
Capitulum ſede vacante an ſuccedat in Juriſdictione, lib. 2. q. 1. n. 13
Capitula an juriſdictionem habeant in ſingulos de Capitulo, lib. 2 quæſt. 47. lib. 5. q. 71. nu. 1
Capitulo ſublato, an cenſeatur ſublata exemptio, lib. 3. q. 25.
Capitulum ſede vacante an ſuccedat in viſitatione, lib. 4. q. 24. an poſſit tanquam Epiſcopus viſitare moniales authoritate delegata exemptas, lib. 5. q. 13. paſſim
Capitulo negligente non ſit devolutio ad Prælatum, lib. 4. q. 30. n. 12
Capitulum an ſolum, an verò unà cum Prælato Juriſdictionem habeat, lib. 4. q. 89
Caſtrum exemptum à Juriſdictione Civitatis capitalis, non regitur amplius illius conſuetudinibus, lib. 4. q. 15. n. 3
Caſus centum, & amplius, quibus exempti ſubiiciuntur ordinariis, lib. 2. quæſt. 45. per tot.
Cauſa ceſſante exemptionum, an ceſſet exemptio, lib. 3. q. 7. per tot.
Cauſæ præparantis, & præparatæ an idem ſit Iudex, lib. 1 q. 26. n. 15
Cauſæ exemptionum multiplices, lib. 1. q. 1. n. 13. & ſeqq.
Cauſæ diſmembrationis Eccleſiarum quæ, lib. 5. q 34. in fin.
Cauſa agitata contra Prælatum, non nocet Capitulo, lib. 5. quæſt. 41. nu 1. diſtingue, ut n. 2
Cautiones judiciales reſpiciunt judicia ordinatoria, lib 2. q. 22. n. 1
Cautiones quæ dicantur reſpicere deciſoria, lib. 2. q. 22
Cautionem præſtare an teneantur exempti cum agunt, lib. 2. q. 22
Cautio præſtita coram judice incompetenti non valet, d q. 22. n. 10
Cavere eſt onus, d. q. 22 n. 4
Cellarum nomine quid ſignificetur, libr. 1. quæſt. 13

Digitized by Google

Cenſus ſolutio an probet exemptionem, lib.1. q.10.per tot.
Cenſus,reditus,penſio qualiter differant, d. q. 10.n.2
Cenſuarii exemptorum non ſunt exempti, lib. 2.q.37.n.9.& q.45.n.37
Ceſſio exemptionum an valida ſit . lib. 1.q. 34.
Ceſſio facta exempto an transferat exemptionem,lib.1.q.25
Ceſſum habens Jus , ſi ſit exemptus, poterit coram ordinario conveniri , d. quæſt. 25. nu.3
Charitativum ſubſidium an Epiſcopus exigat ab exemptis,lib.4 q 9
Charitativum ſubſidium an debeant exempti ratione rei non exemptæ,d q.9 n.2
Chirographa recognoſcere coram ordinario an exempti poſſint,lib.2.q.45.n.104
Clauſtralis Monachus eſſe deſinit per aſſumptionem parochialem lib.5.q.17.n.2
Clauſula,*ſublata judicibus aliter judicandi poteſtate*,quæ energia,lib.5.q.31 paſſim
Clauſula *Volumus,quòd in charitate cum Epiſcopo permaneas*,an liberet à charitativo ſubſidio,d.q.9.n 3
Clauſula *Ipſo facto* quid operetur,lib.4. quæſt. 62.nu.3
Clauſula *Te à quibuſvis, &c.* præſumitur per oblivionem prætermiſſa,lib.4.q.69.n.2
Clauſula *Ad inſtar* quid operetur, v.verb.participatio.
Clauſula *præſumpſerit*,quid operetur,lib.4.qu. 75.n.4
Clauſula *non obſtantibus privilegiis* , quid importet,lib.3.q.9.per tot.
Clauſula *quatenus ſunt in uſu, & ſacris canonibus,& decretis Conc Trid. non adverſentur*, quomodo intelligatur,lib.4.q 21
Clauſula,*Alioquin indignationem BB. Petri & Pauli* , quomodo intelligatur,lib.4.q.62
Cauſula,*quorum tenoris* , operatur ſpecificam omnium eorum expreſſionem,lib.5.qu. 20. n.1.limita ut ibid.n.1
Clauſulæ irritantis energia,lib.4.q 63
Clauſula *pleno jure*,quid importet lib 4.quæſt. 67.n.5
Clauſula *te à quibuſvis cenſuris* quid importet,lib.4.q.69.per tot.
Clauſula *præſentibus poſt quinquennium minimè valituris* quid importet lib. 1. quæſt.39. nu.18
Clauſula irritans afficit ignorantes lib 2 qu. 5. nu.16
Clauſulæ derogatoriæ poteſtas lata,lib.3.qu.9. per tot.
& an deroget privilegiis habentibus clauſulas derogatorias,lib.5.q.19.paſſ.
Clauſulæ *quorum tenores* energia, d. quæſt.9. num.7.
Clauſula irritans inficit titulum, lib. 3.qu. 63.
Clauſula derogatoria an requiratur in conceſſione exemptionum, lib.1.quæſt.11.per tot.
Clauſulæ *ex certa ſcientia* , qualiter colligatur, lib.1 q.50.n.35
Clauſula *ſalvo quòd juſtitia adminiſtretur* quid importet,lib.1.q.8.n.10
Clauſula irritans afficit ignorantes,lib.2.quæſt. 15.n.3
Clauſulæ Quouſque revocetur , uſque ad noſtrum beneplacitum,dum ea non revocaverimus,interim dum hæc fuerit noſtra voluntas,ad noſtrum libitum , dum voluerimus,ad beneplacitum Sedis Apoſtolicæ , ad beneplacitum Papæ &c.quid operetur, lib. 3 q.5.per tot.
Clngendus habetur pro cincto,lib.1.q.29.n.4
Citari debet hæres ad reſumendum,lib.2.q.18 num.5
Citatus coram non ſuo judice an comparere teneatur,lib.1.q.6.per tot.
Citatio an requiratur in conceſſione exemptionum,lib.1.q.12
Citatio non eſt neceſſaria in impetratione reſcriptorum, aut privilegiorum, d. quæſt. 12.n.2
Citatio requiritur ex diſpoſitione Concilii Lateranen.in conceſſione exemptionum. d. qu. 12.n.3
Citatio coram judice de cujus juriſdictione dubitatur,operatur ut citatus comparere debeat,lib.5.q.76.

Digitized by Google

Citatio in quovis actu requiritur, ex quo quis lædi poſſet, d.q.12.n.6
Citatio an requiratur in tranſumptione privilegiorum d.q.12.n.8
Citatio non requiritur, cum periculum eſt in mora.d.q.12.in fin.
Citatio exemptorum eſt injuſta, lib.2. quæſt. 6.nu.13
Citatio ultra unam dietam an valeat, lib.2 q. 6.nu.14
Citationes habent tantùm vim monitionis in confectione Inventarii, lib.2.quæſt.20. num.8.
Citatio Prædicatorum, Præmonſtratenſium, Scholarium, coram ordinario invalida, lib. 2. q.6.n.15.& ſeqq.& n.39
Civitas poteſt repetere ſuum civem, lib.2. q.8. nu.1
Civitate ad atattum condemnata, an perdat ſua privilegia.lib.3.q.19 n.4
Circuitus eſt evitandus lib.4.q.87.n 9
Clericus dicitur potentior laico ratione fori, lib.1.q.48.n.3
Clericorum appellatione an exempti comprehendantur, lib.1.q 5.n 5
Clerici an dicantur aliis potentiores, lib.1.qu. 48.n.3
Clerici citati coram laico an debeant comparere, ut allegent privilegium, lib. 2. quæſt. 5.nu.4
Clericus remittitur ad ſuum forum ſuis expenſis, lib 2.q.8 n.6
Clerici ſeculares monaſteriis præfici non debent, lib 5.q.77.n.1
Clerici puniri poſſunt à Rege ratione malæ adminiſtrationis, quam ſub eo geſſerunt, lib 4.q.85 n 4
Cæmiteria an gaudeant exemptione Eccleſiarum lib.6.q 60 n.1
Cognoſcere, an ſibi juriſdictio competat, quis judex poſſit lib.2 q.12 per tot.
Confeſſio judicialis dolum judicialem non requirit, lib.5.q.61.n 1
Coloni perpetui Eccleſiarum an gaudeant privilegio Eccleſiaſtico, d.q 38.n 7
Collectarum impoſitio eſt actus juriſdictionis, lib.5.q.40.n.2
Collectæ ſine ſcientia ſuperioris & cauſa neceſſitatis imponi poſſunt, lib.5. q. 40. limita ut n.149
Collegium utrum in ſuum Decanum poſſit aliquem principatum exercere, lib. 5. quæſt. 64.remiſſive.
Coloni an ſint exempti à ſolutione decimarum ex privilegio ſuorum dominorum d. q. 38 n.14
Coloni conventi coram laico ratione rerum, quas ab Eccleſia tenent, retrahere poſſunt cauſam coram Judice Eccleſiaſtico. d. q.38.n.12
Coloni Eccleſiæ, ſeu loci, cujus Juriſdictio temporalis pertinet ad Eccleſiam, cenſentur exempti d.q.38.n.10
Competentiæ decretum non ſanat nullitatem, lib.2.q.7.n.8
Concilio Tridentino derogant poſteriores cōſtitutiones illi contrariæ, lib.1.q 50.n.30.& ſeqq.
Concilio quando Papa derogat, an opus ſit ſpecifica illius mentione, ſeu derogatione, lib. 1.q.12.n.5
Concilium Tridentinum committendo aliquid ordinario, comprehendit etiam vicarium, lib.1.quæſt.1.nu.10.ſecus ſi diœceſano, d.n.10
Concilium Lateranenſe requirit in conceſſione exemptionis citationem ordinariorum, lib.1.q.12.n 3
Concilium Tridentinum non receptum cenſetur eſſe in ſuſpenſo lib 1.q.50.n.20
Concilium Tridentinum multis in caſibus derogat exemptionibus, lib.1 q.18.n.8
Concilium Tridentinum an omnes liget, d.qu. 18.n.10.& q.50.n.22
Concilium Tridentinum an, & quatenus derogare cenſeatur exemptionibus, lib. 1. qu. 50.
Concilium à quo tempore liget, d.q.10.n.1
Concilii interpretatio ſpectat ad Pontificem, d.q.50.n.2.& 23
Concilium an publicari debeat, d.q.50.n 4. & ſeqq.
Concilium an ſatis ſit publicari Romæ, d.qu. 50.n.5

Digitized by Google

Concilium non receptum an liget, d quæſt. 50.n.22

Concilii Tridentini leges non ligant probabiliter ignorantes,d.q.50.n.24

Concilio derogare poteſt ſolus Papa,lib.1 q.12 n.4.q.50.n.31.& 32

Concilium Tridentinum an ſuſtulerit privilegia regularium abſolvenda in caſibus Epiſcopo reſervatis,lib.4.q.76

Concubina clerici, an gaudeat privilegio fori, lib.1.q.29.n.6

Concurſus an ſit locus in parochialibus Monaſterio annexis aut ſubjectis, lib.5.quæſt. 18 n.1

Conditionis tempus quod inſpiciatur,v.1.verb tempus.

Conditionaliter excommunicatus an veniente conditione ligabitur,lib.2.q.59

Confeſſio Prælati an noceat Eccleſiæ, lib.4.q. 60.

Confeſſio rectoris Eccleſiæ nocet Eccleſiæ, li. 2 q.40.n.8

Confeſſio exempti coram ordinario,an ei præjudicet,lib.2 q 31

Confeſſionem filii pater revocare poteſt, lib.2. q.31.n.7

Confiteri cui teneantur exempti, lib. 4. qu. 35.1

Confirmatio an probet exemptionem, lib.1.q. 8.nu.8

Confugiens ad Eccleſias blanditiis vel aliter extractus, & carceri mancipatus, reſtituendus eſt Eccleſiæ, lib.5.quæſt.69. nu. 2 & ſeq.

Congruam portionem exempti coguntur aſſignare præſentatis,lib.2.q.45.n.88

Conſervator quis ſit,lib.1.q.39.n.1

Conſervatores quis creet,& qui poſſint eſſe, d. q.39.n.34.& ſeqq.

Conſervatores an cognoſcant de circumſtantiis notorii,d.q.39 n.9.& ſeqq.

Conſervatorum hodie authoritas heteroclita eſt,plurimumque à jure exorbitans d. qu.39.n.15

Conſervatores diverſi ſi ſe invicem impediant, quid Juris,d.q.39 n.16.& 21

Conſervatores majores ſunt Legatis à latere.d. q.39.n.17

Conſervatores an ſubdelegare poſſint, lib.1.q. 39 n.19.& 22

Conſervatorum à ſententiis ad quos appelletur,d.q 39.n.25

Conſervatoris aditio,& appellatio ſunt remedia tendentia ad eundem effectum,lib. 4. q. 91.n 4

Conſervatoris ſi juris ſcripti diſpoſitionem contempſerint.cognoſcunt duntaxat de injuriis,lib.5 q.36.paſſim.

Conſervator an evocare poſſit alios alterius diœceſis lib.5.q.80

Conſervator ſi adeatur pendente appellatione ab ordinario,an dicatur attentatum, lib. 4. qu.61

Conſervatorum ſententias an reformare poſſit nuntius habens facultatem cognoſcendi de cauſis appellationum à Judicibus authoritate ſanctæ Sedis delegatis, d. qu. 36 n 28

Conſervatorem adire utilius eſt, quàm ab ordinario appellare,lib.4.q.91.n.5.

Conſervatores an poſſint inquirere, d.quæſt. 39 n.24

Conſervatores quomodo coercere poſſint ordinarium,d.q.39.n.27

Conſervatorum Juriſdictio eſt odioſa & reſtringenda,d q.39.n.29

Conſervatores an cognoſcant in prima inſtantia,d.q.39.n.30

Conſervatores dati ad cognoſcendum de injuriis,an cogere poterunt debitores refractarios ad ſolutionem,d.q.39 n.31

Conſervatoria Abbatis ſancti Laurentii privilegiorum Cleri ſecundarii diœceſis Leodienſis ad longum hic refertur, d.qu. 39.n.20

Conſervatio inhibere non poteſt ordinario legitimè inter exemptos cognoſcenti, lib. 2. q. 35 n 3. in fin.

Conſenſum an ſatis ſit petere, ſi non impetretur,lib.4.q.77.n.1

Conſequens quando conceditur, an concedatur etiam antecedens,lib.4.q 35.n.1 & 3

Conſtitutiones Papales an allegari debeant, & alligent bona temporalia,lib.1.q 50.nu. 36 & 37

Con-

Digitized by Google

Conſtitutiones an uſu receptæ præſumantur, lib. 4 q. 66
Conſtitutio populi non tollitur per non uſum. lib. 5. q. 42. n. 7
Conſuetudines ordinarius an tollere poſſit, lib. 4. qu. 15
Continentia cauſæ an operetur exemptionem, lib 1 q 26. per tot.
Continentiæ cauſæ multiplices effectus, d. quæſt. 26
Continentia cauſæ in dividuis nihil operatur, d. q. 26. n. 11. & 12
Continentia cauſæ non debet dividi, lib 5 q. 2. n pen. & fin.
Contumacia non exemptorum quantum obſit in actu viſitationis lib. 5. quæſt. 3. n. pen. & fin.
Contumax ſit ſubditus in alieno territorio citatus non comparens, lib. 5. q. 6. n. fin.
Converſi religionum an ſint exempti, lib. 1. q. 19. n. 6
Converſorum idem eſt judicium, lib. 2. quæſt. 19 nu. 4
Crimen enorme quod ſit, lib. 4. q. 65. n. 5
Crimen enorme committentes an gaudeant aſylo Eccleſiæ, d. q. 65. n. 5
Crimen enorme eſt cauſa amiſſionis privilegii, lib 1. q. 10. n. 1
Crimina enormia quæ, & qualia ſint, lib. 4. q. 75. n 5
Curati dicuntur adjutores Epiſcopi, lib. 4. q. 1. n. 4. in fin.
Curatur ad litem quis Judex debeat exempto dare, lib 2 q. 29. n. 15
Curiæliſtæ an ſint exempti, lib. 1. q 32
Curialiſtæ ſubiiciuntur Epiſcopo ratione beneficiorum, d. q. 32. n 1

D.

DAmnum proximi eſt impediendum, lib. 4. q. 87. n. 4
Debitores exemptorum an cogi poſſint ad ſolutionem à conſervatore, lib. 1. quæſt. 39. nu. 31
Degradatio exemptorum ſpectat ad Epiſcopum, lib. 2. q. 41. n. 99. & lib. 4. 88. n. 6
Decani Capitulorum an habeant juriſdictionem in Capitulares, lib. 2. q. 47. n. 6
Decani an dicantur Prælati, lib. 2. q. 47. n. 10
Decimæ quando percipiantur lib. 5. q. 32. n. 2. & ſeq.
Decimarum debitores ſi exempti ſint, an coram ordinario conveniri poſſint, lib. 2. q. 45. nu. 17 & lib. 4. q. 48. per tot.
Decanatus eſt dignitas Eccleſiaſtica lib. 5. qu. 63. n. 1
Decanus uti membrum Capituli, gaudet exemptione, lib. 5. q. 63. n. 4
Decanus eſt caput Capituli, lib. 5. q. 63. n. 6
Decreti competentiæ utilitas, lib. 5 q. 6. n. 6
Delegata, vel exercitata Juriſdictio quæ dicatur lib. 2 q. 14 per tot.
Delegatus non tenetur ſe conformare ordinario, lib. 2. q. 30. num. 1
Delegatus, vide plura in verbo Legatus.
Delictum an ſit cauſa amiſſionis privilegii, lib. 5 q. 15
Delictum Prælati an præiudicet ſubditis, lib. 4. qu. 60
Delicta alia gravia, alia levia, lib. 4. quæſt. 88. num. 3.
Delicta Monachorum dupliciter conſiderantur, lib. 5. q. 37. nu. 1
Delicta enormia quæ dicantur, lib. 4. qu. 65. n. 5
Delinquens in Eccleſia an in ea capi poſſit, lib. 1. q. 13. n. 12
Delinquens in loco exempto, an ex illo extrahi poſſit, lib. 4. q. 65
Delinquens intra diœceſin an ab Epiſcopo puniri poſſit, lib. 4. q. 32, lib. 2. q. 45. n 1
Deſtinati in unum locum, in alium converti non debent, lib. 5. q. 77. n. 1
Deſtructo loco exempto, an amittatur exemptio, lib. 3. q. 19. per tot. & q. 20
Deſtructo collegio, an pereant privilegia, d. q. 19. n. 1. & d. q. 20
Deſtructo ordine, Civitate, &c. an pereant privilegia monaſteriorum, aut civium, &c. lib. 3. q. 29. n. 4. & 7
Dictio Et, in textu Con. Trid. ſtat disjunctivè, non verò copulativè lib 2. q. 45. n. 7
Dictio in & De differunt, lib. 4. q. 55

Digitized by Google

Dictio *Suarum* quomodo capiatur. lib, 1.qu. 14.
Dictio *Quaſi*, eſt nota improprietatis,lib. 4.qu. 29.n.6
Diffamare eſt tacite ad judicium provocare lib.2 q 4.n 20
Differentia inter exemptiones reales, & perſonales.lib.1.q 2.n.2.& ſeqq.
Diffinitio exemptionis,lib 1.q. 1.n.1.& ſeqq.
Diœceſis appellatione quænam comprehendantur.lib 4 q.74
Diœceſis quid ſit lib.1.q 1 n.7
Diœceſanus totius orbis eſt Papa,li.1 q.17.n 3
Diœceſum & ordinatu differentia,lib.1. q. 1.n. 6.ſeqq.
Diſpoſitione generali an comprehendantur exempti,lib 1.q.5.per tot
Diſponere de eo quis non cenſetur, quod ſuæ non eſt poteſtatis,d.q 5.n.29
Diſpoſitio de re contenta non includit continentem,lib.1.q.13.n.6
Diſpoſitio de perſonis non eſt extendenda ad Capitulum,li.1.q.23.n 3
Diſpoſitio non reprehendit eos, quibus verba non adaptantur lib.1.q 29.n.8
Diſpoſitio circa menſem extenditur ad menſum,li 3 q 45.n.7
Diſpoſitione Clericorum non veniunt exempti,li.1.q.5.n 5
Diſpoſitio generalis Papæ non extenditur ad majora expreſſis,lib.2.q.1.n.11. & li.4.qu. 85.n.2
Diſpoſitio generalis non comprehendit Principes,li.4.q 85.n.2
Diſpoſitio generalis tantum operatur in genere, quantum ſpecialis in ſpecie lib. 1. qu. 5.n.18
Diſpoſitio ad aliam relata quid operetur, li. 4. qu.70
Diſcuti an debeant exempti,lib. 1.q.47 n,7. & q.48.n.5
Diverſo Jure aliquid cenſeri non debet,libr. 4. q.85.n 5
Divi Bernardi encomium de Pontifice, libr. 1. q.3.n.14
Diviſio exemptionum,lib.1.q.2.
Doceri debeat exempti ab ordinario, lib.2 qu 45.n.71
Doctores magis ſtudent veritati indagandæ in lectura,quam in conciliis,lib.3 qu 9. nu.7. poſt med.
Dolus dans cauſam contractui pro parte, pro illa tantùm parte nocet lib,3 q 8.in fin.
Dominus vendicare poteſt ſuum ſervum,lib.1. qu 6 n 1
Domino mortuo expirat exemptio famuli li.1 q.29 n.4
Dominus an cognoſcat an ſibi Juriſdictio competat in vaſallum,lib.2 q 12.n.4
Dominus agere poteſt pro ſuo ſervo,li.2. q.35. n.5.& 6
Dubitandi ratione quæſtio carens eſt ſtulta, li. 4 q.71.n.4
Duo ſpecialia circa idem concurrere non poſſunt lib.4 q.83 n 3
Duo quando æquiparantur, diſpoſitum in uno cenſetur diſpoſitum in alio, lib. 4. qu. 54.n.4

E.

ECcleſiarum appellatione comprehenduntur exemptæ.li 1.q.5.n.22
Eccleſiâ exemptâ,populus ejus non eſt exemptus,li 1.q.13.n 4
Eccleſiæ exemptæ an gaudeant centenaria præſcriptione Eccleſiæ Romanæ, lib. 1. qu 35. per tot.
Eccleſiâ exemptâ quinam cenſeantur exempti lib.4.q.37
Eccleſiarum appellatione an monaſteria comprehendantur,lib.4 q 86
Eccleſia Lovanienſis, Thenenſis, Dieſthenſis, Arſcotana, an tranſlata ſit in aliam diœceſim una cum ſuis exemptionibus,lib. 3.q.21. num.1
Eccleſia una alterius ancilla eſſe non debet,l.5. q.26 n.1.& 2
Editio exemptionis debet fieri ordinario, lib.1. q.8.n.12
Editio cujus expenſis fieri debeat,d q. 8, nu.14. & li.2.q.27.

Edi

Digitized by Google

Edi an debeat totum privilegium, an verò pars illius controverſa, li. 2. q. 17
Edi quomodo debeat exemptio, li. 2. q. 24
Effectus quando porrigitur extra locum exemptum, Epiſcopus cognoſcere poteſt, lib. 2. q. 45. n. 28. 30. 59
Effectum quæ non ſunt ſortita in vita concedentis, non transeunt in ſucceſſorem, lib. 3. q. 5. nu 7
Effectus translationis unius loci in alium, uniuſque oblationis in aliam, quis ſit, lib. 3. quæſt. 21
Effectus ſtatuti non porrigitur extra territoriũ, lib 4 q. 54. n. 1
Electionum jura ordinaria an habeant locum in exemptis, li. 4 q. 4
Electio & poſtulatio differunt, lib. 4. qu. 4. num. 4
Elegantia nominis exemptionis, libr. 1. quæſt. 1. nu. 1
Emptor coram quo judice conveniat venditorem ad garandiſandum, li 2. q. 27
Epiſcopus an poſſit eximere, lib. 1. qu. 3. nu. 1. & ſeqq.
Epiſcopus habet per totam ſuam diœceſim juriſdictionem fundatam, li. 5. q 21 n. 1 2 & 3
Epiſcoporum poteſtas pendet a Pontifice, li. 1. q. 11. n. 7
Epiſcopi ſunt exempti, & immediatè Papæ ſubjecti, lib. 1. q. 41
Epiſcopus an ſedere poſſit pro tribunali in quovis loco ſuæ diœceſis, lib. 2. q. 1
Epiſcopus an derogare poſſit exemptionibus, li. 3. q. 4. per tot.
Epiſcopus an eximere poſſit à charitativo ſubſidio li. 4. q. 8
Epiſcopus habet juriſdictionem in Monachos Regulares Eccleſiæ Catholicæ, lib. 5. quæſt. 39. n. 1
plura poteſt ante ædificationem eccleſiæ quam poſt li. 5. q. 11 n 7 an poſſit in votis Regularium diſpenſare, li. 5. q. 98
Epiſcopus confert exemptis ordines, lib. 4. quæſt. 10
Epiſcopus an celebrare poſſit in locis exemptis, li 4. q. 17
Epiſcopus an punire poſſit exemptos in caſu ſibi commiſſo non obtemperantes, li. 4. q. 33
Epiſcopalis ordinis quæ ſint, lib. 4. quæſt. 42. nu. 1
Epiſcopalis canonica quæ ſit, li. 4. q. 6
Epiſcopales caſus ſunt minores caſibus pontificiis, li. 4. q. 76. verſ. probatur
Equites Hieroſolymitani ſunt exempti ab omni juriſdictione Ordinarii, & collectis ſolvendis, li. 5 q. 4. n 4. & d. li. q. 96. an teſtari poſſint, li. 5 q. 30 n. 1. & 2
Exceptio tacitè dicitur reiici per progreſſum ad ulteriora, li. 4. q. 92
Exceptione tacitè vel expreſſe rejecta appellari poteſt, d. q 92. in fin.
Exceptione exemptionis propoſita in vim declinatoriæ, an illius probatio reſervanda ſit poſt litem conteſtatam, lib 2. q. 28
Exceptio declinatoria noviter orta proponi poteſt, lib. 2. q. 16. n. 1
Exceptio exemptionis an opponi poſſit in vim peremptoriæ, li. 2. q. 10 per tot.
Exceptionem habens poteſt eam proponere coram Judice ſuo, li. 2. q. 4. n 8. & 16.
Exceptiones aliæ ſtant de per ſe, aliæ competunt ſtimulo actionis, d. q. 4. n. 16
Excitata Juriſdictio. vel delegata, quando dicatur, v. ſup. verb. delegata.
Excommunicatus ſub conditione, an ſi pendẽte conditione eximatur, excommunicatione ligabitur, lib. 2. q. 39
Excommunicatio lata in exemptum non valet li. 2. q. 40. n. 2
Excommunicatus an exemptionem allegare poſſit, li. 3 q 32
Excommunicari quis poteſt pro ſumma modica, li. 4. q. 87. n. 2
Excommunicatio lata in Curialiſtas an ſit valida, li. 1. q. 32 n. 3
Excommunicatus in loco non exempto remanet excommunicatus, poſtquam redit in locum exemptum, li. 2. q 45 n 35
Excommunicatorum ſepulturam impedit Epiſcopus, li 2. q. 45. n. 44
Excommunicati in loco exempto ſepulti extrahi debent, d. n. 44
Excommunicatus non perdit privilegium fori, li. 3. q. 32
Excommunicati non perdunt beneficia defenſiva, d. q. 32

Digitized by Google

Excommunicati an gaudeant Immunitate Eccleſiæ, li. 3 q 63. n 2. & 6
Excommunicatus non agit ex lege diffamari, li. 2. q. 4. n. 21
Executores debent gerere pixidem ſive ſignum, li. 1. q. 18. n. 6
Executionis bulla continere debet tenorem ſententiæ, li. 4. q. 64. n. 2
Executores teſtamentorum poſſunt eſſe religioſi, li. 1. q. 46. n. 11
Executionem retardare quandoq; poteſt ordinarius, expectando ſecundam juſſionem, lib. 2. q. 14. n. 4
Executores ſe non compatientes, non debent ſe impedire, li. 5. q. 72. n. 1. & d. q. n. 12
Executio ſententiæ in exemptos latæ non ſpectat ad Ordinarium, li. 2. q. 22 n. 6
Executione commiſſa, an cognoſci poteſt de Juſtitia ſententiæ, lib. 2. quæſtion. 44. per tot.
Executores Teſtamentorum ſi ſint exempti, an coram ordinario conveniri poterunt, lib. 4. q. 48. per tot.
Executores Apoſtolici an procedere poſſint cōtra exemptos, li. 4. q. 64. per tot.
Exemplari quomodo debeat exemptio, lib. 2. quæſt 24
Exemptiones ortæ à Jure, & Analogia Emancipationum, Manumiſſionum lib. 1. q. 1. n. 12 & ſeq. Privationis, Dominii directi, ibid. Privationis, Juriſdictionis, ibid Exemptiones ortæ à Jure, & Analogia Translationis Prælati in aliam Eccleſiam, Vaſallorum, Scholarium, Clericorum, Habentium ſpeciales Judices, ibid.
Exempti præcellunt ceteros honore lib. 1. qu. 1. nu. 2
Exemptio eſt de reſervatis Papæ li. 1. qu. 3. n. 13 & q. 6 n. 13
Exemptionum cauſa Formalis Ratio, lib. 1. q. 1 & ſeq. Exemptionum cauſa Finalis, Favor S. Sedis, ibid. Quies exemptorum, ibid.
Exemptionum cauſa Impulſiva Odium verū ordinariorum, ibid. Præſumptum, ordinariorum. ib Impulſiva Oppreſſio, Compenſatio, Lis ordinariorum. ib. Materialis Perſonæ, ibid. Loca, ibid. Exemptionum cauſa Efficiens Pontifex, Epiſcopus, Imperator, ibidem. Exemptionum cauſa Effectus, Libertas à lege Diœceſana ibid. Juriſdictionis, ibid.
Exemptionum aliæ Regales, Perſonales, Immediatæ, Mediatæ, Quibus renuntiari poteſt, Quibus non poteſt, lib. 1 q 2
Exemptionum aliæ ſunt Generales Reales, Singulariter perſonales, Communiter perſonales, Singulariter, & communiter perſonales, Communiter tantùm corporales, lib. 1. q 2. Exemptionum aliæ ſunt Speciales, Reales, Singulariter perſonales, Communiter perſonales, Singulariter & Communiter perſonales, Communiter tantùm corporales, ibid.
Exemptiones aliæ Limitatæ, aliæ Illimitatæ, d. cap. 2
Exemptio acquiritur Conceſſione, q. 3. Præſcriptione, q. 6. Participatione, q. 17. Communione, q. 20 Ædificatione, q. 36. Acceſſione, q. 37 aliiſque modis, lib. 1
Exemptiones in dubio cenſentur reales, lib. 2. q. 2. n. 6. & 7
Exemptio acquiritur præſcriptione & privilegio, lib. 1. q. 1. n. 4
Exemptiones ſunt ſtricti Juris, lib. 2. q. 2. n. 7 & q. 4. per tot.
Exemptiones qualiter judicentur reales, aut perſonales, lib. 2. q. 2. n. 10
Exemptiones an ſint favorabiles, vel odioſæ, lib. 1. q. 4 per tot.
Exempti ſunt digni honore, & prærogativa, lib. 1. q. 5. n 2. & 16
Exempti magis ſubiiciuntur Papæ, quàm alii, lib. 1. qu. 5. nu. 9. & lib. 4. qu. 17. nu. 2. & qu. 86. nu. 4
Exemptio univerſalis acquiri non poteſt, lib. 1. q. 6 n. 14
Exemptionis cognitio ad quem ſpectet, lib. 1. q. 8. n. 15
Exemptiones ſunt præjudiciales Reipublicæ, lib 1. q. 11. n. 3 & ſeq.
Eximere an poſſit Epiſcopus, Archiepiſcopus, Patriarcha Legatus natus, Legatus nudus, Legatus à latere, Pontifex. li. 1. q. 3

Digitized by Google

Exemptio ſurreptitiè obtenta an valida, lib. 1. qu. 49

Exemptio ſimpliciter conceſſa eximit ab omnibus, excepto Papa, li. 2. q. 2. n. 13

Exemptio allegari debet in judicio, li. 2. q. 5. n. 8, approbari, li. 5. q. 1. nu. 1. 3. & 4

Exemptio per Papam ſimpliciter conceſſa, ab omnibus eximere ſolet, excepto Papa. lib. 5. q. 44. n. 1

Exemptiones ſunt ſtricti juris, lib. 5. quæſt. 44. n. 4

Exempti in multis caſibus ſubjacent juriſdictioni Epiſcopi. li. 5. q. 44. n. 4.

Exemptio pendente lite conceſſa an proſit quo ad illam litem, li. 2. q 15. per tot.

Exemptio ad poſtulationem, aut motu proprio conceſſa differunt, lib. 2. qu, 19. nu, 5. & ſeqq.

Exemptione finita an conveniri quis poſſit coram ordinario de geſtis tempore exemptionis, lib. 2. q. 21

Exemptio ab omni Juriſdictione præſcribi nõ poteſt, li. 2. q 23. n. 3

Exemptio an concedi poſſit eccleſiæ conſtruendæ l. 4. q. 96

Exemptiones an poſſint revocari, lib. 3 q. 1

Exemptiones an amittantur per non uſum aut contrarium actum, libr. 3. quæſt. 13. & 14

Exemptiones an amittantur morte, Renovatione, Ceſſatione, Sententia, Præſcriptione, Non uſu, Actu contrario, Delicto, Ingratitudine, Deſtructione loci, Mutatione loci, Unione loci, Excommunicatione, Si fiat damnoſa, lib 3. per tot.

Exemptio generalis an eximat à charitativo ſubſidio, li. 4. q. 7

Exemptiones univerſales an motu proprio, an ad poſtulationem conceſſæ præſumantur, li. 4. q. 84

Exemptus à Legato non eſt exemptus ab ordinario, li. 1. q. 28. n. 1

Exemptus ab ordinario eſt etiam exemptus à Legato, d. q 28. n. 2

Exemptus à Judice an cenſeatur exemptus ab illius delegato, d. q. 28. n, 3

Exemptus contra exemptum an utatur privilegio, li. 1. q. 44

Exemptus an poſſit eſſe arbiter, libr. 1. quæſt. 45.

Exempti an poſſint eſſe Tutores, libr. 1. quæſt. 46.

Exempti an ſint idonei fidejuſſores, li. 1. quæſt. 47.

Exempti an teneantur ad collectas, li. 5. q. 40. pr. vid. plur. d. li. q. 61

Exempti an cenſeantur aliis potentiores, lib. 1. qu. 48.

Excuſſio an fieri debeat exemptorum, li. 1. qu. 48. n. 5

Exempti non comprehenduntur ſub appellatione Clericorum, li. 2. q 2. n. 12

Exempti an poſſint conveniri coram Ordinario ex lege diffamari, C. de Ingen. & Manumiſſ. li. 2. q. 4

Exemptus citatus coram ordinario an teneatur comparere, & allegare ſuam exemptionem, lib. 2. q 5. per tot.

Exempti comparantur extraneis, li. 2. quæſt. 19. nu. 4

Exempti de geſtis ante exemptionem coram que conveniantur, lib. 2, q. 2. n. 4.

Exempti agendo coram ordinario, an teneantur præſtare cautionem, lib. 2. quæſt. 22, per tot.

Exempti an teneantur ad Canonicam Epiſcopalem, li. 4. q. 6

Exemptum eximens è judicio an teneatur edicto ff. *ne quis eum, qui in jus vocatus*, li. 2. q. 8 n. 12

Expenſa facienda non eſt, quam res non patitur, lib. 4. q 87. n 7

Expenſæ profuſæ aut delicatæ non ſunt refundendæ, d. q. 87 n. 20 & 21

Expenſas præſtare debet, qui actum fieri poſtulat, lib. 2. q. 8. n. 5

Expenſas luere an debeat exemptus, qui exemptionem non allegavit, li. 2. q. 6. & 9

Expulſi ab ordinibus exemptis, an retineant ſuam exemptionem, li. 1. q. 20. n. 4

Extendenda eſt exemptio ex mente privilegiantis, li. 1. q 13. n. 9

Extendaturne exemptio ad futura, li. 1. q. 38 & li. 4. q 22

Extraneorum jure cenſentur exempti, lib. 1. qu. 46. n. 2

Digitized by Google

46. num. 2.& lib. 2 quæſt. 29.nu. 4
Extranei minus ſubjiciuntur ordinario, quàm exempti,li.2.q.45.n.118

F.

FAlſum deponens coram quo puniendus ſit, li 2.q.35
Facilius renunciatur juri quærendo quam quæſito,li 3.q.11.n.1
Familiæ appellatione quid veniat,lib. 1.qu.30. num.5
Familiares exemptorum an ſint exempti: lib.1. q 30.per tot.
Familiares Papæ an ſint exempti,lib. 1. qu.32. num 5
Famuli exemptorum an ſint exempti,libr.1. quæſt.20.num.1.& lib.4.qu.38.per tot. & d.qu.30
Famuli temporales exemptione non gaudent, ſed tantùm perpetui,d q.30.n.9
Favor,& odium quando concurrunt, prævalet odium li.1.q.4.n.13
Favorabilis eſt reditio ad Jus commune,li. 1.q. 4.n.22
Favorabilis eſt Juriſdictio ordinariorum, ideo extendenda,li.1.q.4.n.18.& 19
Favore alicujus quæ ſunt inducta,non ſunt cõvertenda in odium,li.4.q.58.n.6
Feſtos dies ab Epiſcopis indictos obſervare debent exempti li 2.q.43 n 51
Feudalibus in cauſis Clerici ſubjiciuntur Domino,li.4.q.85.n.3
Fidejuſſor exempti, qua cautela exemptione principalis debitoris gaudebit,lib.2. quæſt. 37 n 18
Fidejuſſores agunt coram proprio ſuo Judice, li.2.q.4.n.14
Fidejuſſores an eſſe poſſint exempti,& ubi conveniendi,li.1.q 47
Fictio retrotractiva non habet locum in cenſuris li 2.q.30
Finis,& non principium quando attendi debeat,li.1.q.18.n 4
Fiſcus ſuccedens in Jus privati, utitur jure privati,li.1.q.15.n 4
Fiſcus interveniens trahit cauſam ad ſuum forum, lib. 2. quæſt.37.num.4
Formulæ quibus cognoſcitur excitata, an delegata fuerit Juriſdictio, lib.2 quæſt.14. num.3
Formulæ variæ exemptionum libr. 1 quæſt.9. per tot.
Forenſes & exempti æquiparantur,li. 2. qu.34. nu.2.& v ſup.verbo Extraneorum, & inf. verb.Locus.
Forum pœnitentiale an prorogari poſſit,lib 2. q.7.n.10
Forum alieni juris an prorogari poſſit, d. q. 7. per tot.
Forum quis ſortitur in loco delicti, li.4.qu. 32.n.1
Forum pœnitentiale quis non ſortitur in loco delicti,li.4.q.35.n.2
Forum pœnitentiale eſt improrogabile, d.qu. 35.n.3
Fratrum appellatione an comprehendantur ſorores,li.1.q.4 n 10.& 11
Fruſtra fit per plura quod poteſt fieri per pauciora,lib.4 q.87.n 11
Fruſtra legis auxilium invocat, qui in legem committit,li.4.q.85.n.6
Fugæ quando eſt periculum,exemptus ab ordinario capi poteſt,li.4.q.52
Fugitivum debitorem creditor arreſtare poteſt, d q.52.n 2
Fugitivus amittit privilegia legalia,d.qu 52
Fugitivus an allegare poſſit incompetentiam judicis,d q.52
Fugiens ad Eccleſiam,vel locum exemptum an inde extrahi poſſit,li.4.q.5.per tot.

G.

GEnerales Ordinum juriſdictionem habent in religioſos,etiamſi exempti ſint, aut Papæ Capellani,li.2.q.41.n.51
Generales Ordinum an Juriſdictionem habeant accumulative,vel privative,lib.1.q.17.n.22. & li.4.q.83.n.4.in fin.
Generales Ordinum quam juriſdictionem habeant in ſibi ſubditos,d q 7.n.22
Generali viſitatori derogatur per ſpecialem, d.. num.22.

Generali

Digitized by Google

Generi per ſpeciem derogatur,li.1.q.17.n.22.& lib.4.q.88.n.4.in fin.

H.

HÆreditas adita non repræſentat amplius defunctum,li.2.q.10.n.3
Hæres citati debet ad reſumendam cauſam, li. 2.q.18.n.5
Hæres exemptus an ex perſona defuncti non exempti conveniri poſſit coram ordinario,li. 4.q.46
Hæres ex privilegio communi declinare poteſt, ſecus ex proprio,d.q.46.n.1
Hæres eſt ejus conditionis,quo defunctus, d.q. 46.n.5
Hæres non exemptus an ratione defuncti exempti forum ordinarii declinare poterit,li.2. q.18.per tot.
Hæretici exempti an ſubiiciantur ordinario, li. 4 qu.47
Hæreſis eo in caſu quomodo judicanda, d.qu. 47.n.4
Hæretici an gaudeant immunitate Eccleſiaſtica,li.4.q 65.nu.4
Hæreſeos inquiſitores poſſunt contra exẽptos inquirere,li.2.q.45.n.58
Honore præcellunt ceteros exempti, lib. 1.q.1. num.2
Hoſpitale aliud religioſum, aliud prophanum li.4 q.57
Hoſpitalia an ſint exempta, li.1.q.31
Hoſpitalium rectores an exempti,d.q.31.n 7
Hoſpitalarii an exempti,li.1.q 32

I.

IDoneus ſemel, ſemper præſumitur idoneus, li.4 q.45
Idoneus non præſumitur,ſi major aſſumendus eſſet gradus,d.q.45
Ignorans ſibi exemptionem eſſe conceſſam, an exemptione gaudeat,lib.1.quæſt.15.& lib.3. quæſt 6
Ignorantia num operetur in receptionem legis, li.1.q.50.n.13
Ignorantia exemptionis non validat ſententiam ordinarii,li.2.q.1
Ignoranti an noceat revocatio exemptionum, lib.3.q.6.per tot.
Ignorantia conſtitutionis an præſumatur, li.4. q.66.n.6
Ignorantia an excuſet à cenſuris, lib.4 qu.75. num.5
Ignorantes non ligantur Concilio Tridentino, li.1.q.50.n.24
Immunitas Eccleſiaſtica,li.4.q.65
Immunitas loci prodeſt ſocio,li.1.q.26.nu.1. & ſeqq.
Impenſa facienda non eſt, quam res non patitur,v.in verb. Expenſæ.
Imperator & Papa fraterniſant,li.4.quæſt. 13. num.5
Imperator lacerare Imperium non poteſt, d.q. 13.nu.3
Impunitas delicti ſi continuetur,exempti puniri poſſunt ab ordinario,lib.2.quæſt. 5.nu. 43.
Indulgentias non concedunt Prælati exempti, li.4.q.20.n.4
Indulgentiæ Epiſcopales an proſint exemptis, li.4 q.50.per tot.
Incorrigibilis ſubiicitur ordinario, lib.4.q.88. num.6
Inhibitio contra jus non inducit nullitatem actus contra eum geſti,li 3.q.72 n.13. fallit, ut.n.ſeq.
Ingratitudo an ſit cauſa revocationis privilegii,li.3.q 10
Injuria ex loco exempto in locum non exemptum facta à quo puniatur, lib.2.q.45.n.30. & 31.
Injuriam ſuam æſtimant exempti, lib.2. q.45. num 91
Innovatio an probet exemptionem,li. 1. quæſt. 8.nu.9.
Innovatio privilegii an requirat citationem, li.1.q.12.n.6
Inquirere an poſſit Conſervator,lib. 1. qu.39. nu.24
Inquiri an poſſit contra hæreticos exemptos, li.1 q.32.& li 4.q.47
Inſtantia cœpta contra exemptum an tranſeat in illius hæredem non exemptum, li.2. q.18. per tot.

 Inſtan-

Digitized by Google

Inſtantia cœpta contra non exemptum, an tranſeat in illius hæredem exemptum, li. 2. q. 19. per tot.
Inſtantia an tranſeat in monaſterium, d. qu. 19. num. 9
Inſtantia laici an tranſeat in clericum, d. qu. 19. num. 7
Inſtantia cœpta & reſcriptum impetratum tranſit in ſucceſſorem d. q. 18. n. 1
Inſtrumentis antiquis credendum eſt, li. 5. q. 33. num. 2
Inſtrumentalis probatio teſtibus potior, li. 5. q. 33 n 3
Interdictis ordinarii an ligentur exempti, li. 4. qu. 14
Interdictum quid ſit, d q. 14 n. 1
Interdictum ordinarius ferre non poteſt in exemptos, d. q. 14. n. 2
Interdicta quæ ſervat Eccleſia matrix tenentur exempti obſervare, d q. 14 n. 3
Interdictum aliud generale ordinarii, aliud Prælati exemptorum, d. q. 14 n. 6
Interdici ne quis poſſit, an privilegio concedi poſſit, d. q. 14. n. 8
Interpretari quis poſſit exemptiones, lib. 1. qu. 13
Interpretari cujus ſit verba, d. q. 13 n. 13
Interpretatio Concilii Tridentini ſpectat ad Pontificem, li. 1 q. 50. n. 23
Interpretatio facienda eſt in favorem obtinentis reſcriptum executivum, li. 5. q. 8
Intereſſe principaliter quando dicatur, libr. 2. qu. 36
Intervenire an poſſint exempti pro ſuis hominibus, d. q. 36 per tot.
Interveniens an cauſam ad ſuum forum trahere poſſit, li. 2. q. 37. per tot.
Interventio duplex, altera qua adſiſtitur tantùm liti, altera verò qua principalis à lite liberatur, li. 1. q. 37. n. 12
Inventarium, ubi conficiendum, libr. 2. quæſt. 20
Iudex procedendo ad ulteriora, tacitè cenſetur reiicere exceptionem, lib. 4. q. 92 in fin.
Iudex incompetens fit competens lato competenti decreto, li 2. q. 6 n. 6
Iudex idem eſt præparantis & præparati, li. 1. q. 26. n. 15. li 2. quæſt. 4. n. 10. & quæſt. 38.
Iudex an cognoſcat utrum ſibi competat Juriſdictio, li. 2. q. 12
Iudices exemptorum æquiparantur delegatis, li. 2 q. 11. n. 3
Iurare an poſſit ſecundùm ſuam conſcientiam exemptus coram ordinario in jus tractus, li. 2. q 32 per tot.
Iuramentum litis deciſivum an deferri poſſit exempto litiganti coram ordinario li. 2. q. 35 n. 4
Iuramentum cui præſtent exempti, lib. 4. qu. 16
Iuramentum fidelitatis an exempti præſtent Epiſcopo, d. q 16
Lite [illegible] quid cenſeri non debet, li. 4. qu. 85. 5
Iuris totius remiſſio, ſpeciem habet alienationis li. 5 q 21 n. 8
Iuriſdictio aliquando competit accumulativè, aliquando privativè, li. 1 q 17. n. 22
Iuriſdictio alia eſt cognitionis extrajudicialis, alia cognitionis judicialis, li. 4. qu. 88. n 2
Iuriſdictio voluntaria quæ ſit, lib. 1. quæſt. 46. num 8
Iuriſdictio excitati vel delegati quando cenſeatur, lib. 2. q 4. per tot.
Iuriſdictio alterius in ſubditos ordinarii competens, an ordinarium excludat, li. 5 qu. 23. paſſim.
Iuriſdictio ordinarii favorabilis, lib. 1. quæſt. 4 num 19
Iuriſdictionum in concurſu quid agendum, li. 1. q. 39. n. 16
Iuriſdictionem qualem teneant Prælati exempti in ſuos, li. 4. q. 10. per tot.
Iuriſdictio in exemptos uſurpantes quas incurrant cenſuras, aut pœnas li. 4. q. 75
Iuſpatronatus ſi perveniat ad exemptos, ad quem ſpectabit collatio, li 4 q. 8
Iuſſio ſecunda quando expectanda, li. 2. qu. 13. num. 5

L.

Laici in merè temporalibus ſubiiciuntur Papæ, li. 4. q. 79

Laicus

Laicus poſt delictum factus Clericus non punitur à Laico, li.1.q 15.n.4

Laicus an conſtituere poſſit tutores Clericos, li.1.q.46.n.15

Laicus coram quo conficere debeat Inventarium, li.1.q 20

Laudum exempti, & non exempti revocari debet per ſuperiorem exempti, li.1.q.26. n.3 & q.45.n 3

Lectoris magis credendum, quàm Doctorum conciliis. li. 2 q.7.n 1

Legatus an utatur clauſula irritante, li.4.q. 63. nu.9

Legati à latere comprehenduntur appellatione S.Sedis, li.4.q.5.n.1

Legatus an unire poſſit beneficia, lib.4 q.31.n.8

Legatus in omnibus concurrit cum ordinario, li.4.q.3 n.1

Legatus alius natus, alius nudus, alius à latere li.2 q.2.n.1

Legatus à latere an poſſit eximere, li.1.q.3.nu. 13.

Legati non poſſunt derogare Juri, lib.1.quæſt. 3 nu.13

Legatus eſt major ordinario, li.1.q.18.n.1

Legati *cum poteſtate Legati de Latere* authoritas, li.2.q.1.n.2

Legati à latere propriè ſunt ſoli Cardinales, d. q 2 n.5,& 16

Legati an juriſdictionem habeant in exemptos, d.q.2.per tot.

Legatorum commiſſiones ſunt diligenter inſpiciendæ, & ſequendæ, d.q.1.n.17

Legati poteſtas eſt odioſa, & reſtringenda, d.q. 2.n.10

Legatus an, & quando concurrat cum ordinario, d q.2.n.18 & ſeqq.

Legatus eſt inferior in cauſa ſpecialiter ordinario commiſſa, d.q 2.n.19

Legati habent jus revocandi donum, li.2 q.5. num.8

Legatus ſe non interponit in cauſis appellationum ad Papam interpoſitarum, li. 2 qu. 42.n.6

Legatus à latere abſolvit exemptos, li. 2.q.50. num 6.

Legatus an revocare poſſit exemptiones, li. 3. q.3.per tot.

Legatus non poteſt ſtatuere contra jus, li.3.q. 3.nu.3

Legato revocato an ejus geſta poſtea ſubſiſtant, li.3 q.6.n.2

Legatus à latere an præſtet authoritatem in alienatione rerum exemptarum, lib. 4. quæſt. 3

Legatus à latere an confirmet electiones exemptorum li.4.q.5

Legatus an conferat beneficia exempta, lib. 4. quæſt.26

Legatus à latere dicitur diœceſanus exemptorum, d.q.16.n.2

Legatus an unire poſſit beneficia exempta, lib. 4.q.31.n.8

Legati à latere non poſſunt impedire conſervatores, li 1.q.39.n 27

Legatus habens facultatem de cauſis appellationum cognoſcendi à judicibus authoritate S.Sedis delegatis, an poſſit cognoſcere de cauſis appellationum à Conſervatore interpoſitarum, d.39.n 28

Legati à latere aditi poſſunt per exemptos via appellationis, li.2.q.42.n.5

Legatus ſe non intermiſcet de his, quæ Pontifex ſibi reſervavit, lib.4.quæſt.3. num.1. verſ. Ratio.

Legatus abſolvit à juramento d.q.3.n.1

Legem quærere quando habemus rationem, eſt infirmitas intellectus, lib. 2.quæſt. 21. num.1

Legis deſuetudo non oritur, ſi caſus ei contrarius non occurrat, lib.1.quæſt.50.num. 13.& 14

Leges poſteriores declarantur per priores, li.4. q.77.n.4

Lex non recepta non ligat, li 1.q.50.n.8

Lex an præſumatur recepta, d q.50 n.12.& lib. 4.q.66.per tot.

Lex pro parte tantùm recepta, pro parte tantùm ligat, lib.1.quæſt.50.num.29, & li. 3.q.18

Lex diffamari: C.de ingen: & manumiſſ. an locum habeat in exemptis, lib. 2, qu.4.per tot.

Lex diœceſana complectitur Cathedraticum, Oblationem decimarum, Charitativum ſub-

Digitized by Google

ſubſidium, Itionem ad exequias, Prædicationem, Legationem, Litanias, ſive proceſſiones, Angarias, Vexationes quaſvis, lib.1. qu.15

Lex Juriſdictionis complectitur Obedientiam, Subjectionem, Reverentiam, Inſtitutionem, Correctionem, Reformationem, Canonicam Epiſcopalem, Juriſdictionem, Diſpenſationem, Pœnitentiæ reductionem, Cauſarum audientiam, Collationem Sacramentorum, li 1.q 15

Lex quanto tempore tollatur, li.1 q.30.nu. 29. & li. 3.q.18

Libellus in cauſa exemptionis quomodo formandus, li.2.q.25

Licentiam an ſatis ſit petere, licet non obtineatur, li.4.q.12 n.1.& 4.& q.77.n.1

Licentia an actum præcedere debeat, vel ſatis ſit ſi ſequatur, d.q.12 n.4

Limes qualiter conſideretur, li.1.q.2 n.18

Lite contra ordinarium ſuper exemptione pendente, poſſeſſio eſt continuanda, lib. 2. quæſt.15

Lite pendente conceſſa exemptio an ſubſiſtat, li.1.q.16.per tot.

Litigioſa res in exemptum translata, an fiat ejus fori, li.1,q.48.n.7

Litiſpendentia non oritur ex judicio ex neceſſitate ſuſcepto, li.4.q.72.n 5

Locus congruus eſt arbitrarius, lib.1. quæſt.8 num.13

Loco deſtructo an cenſeatur amiſſa exemptio, li 3.qu.19 per tot.

Loco reſtaurato, an recuperentur privilegia, li. 3 q.20 per tot.

Loco mutato, & in alium translato, an perdantur exemptiones, li.3 q.21

Locorum unione an amittantur privilegia, lib. 3.qu.22

Loci certi habitatoribus exēptio conceſſa, quid operetur, li.3.q.28

Loci exemptus, & extra territorium æquiparantur, lib.4.qu.54. nu 2 & vide verb. Forenſis.

Locus exemptus ſitne de diœceſi, aut in diœceſi, li.4.q.55

Loca ad exempta confugientes, an & quando extrahi poſſint, li.2.q.6. per tot.

Lovanienſes ſcholares agere debent contra ſcholarem Duacenſem coram judice Duacenſi, li.2.q.44

Litaniis intereſſe an debeant exempti, v. in verbo Proceſſionibus.

M.

MAgis creditur lecturis quam conſiliis, lib. 2 q.7.n 1

Maior pars minori præjudicare quando poſſit, li.3.q.26

Magis dignum trahit ad ſe minus dignum, lib. 1 q.45.n.4

Mandato non eſt opus ad impetrandam alicui exemptionem, lib 4 q.78

Mandato an ſit opus ad impetrandum alicui reſcriptum, d.q.78 in fin.

Manus Papæ appoſitio quid operetur, li. 2.q.5. nu.15.

Manum ſibi ligare non poteſt Pontifex, li.3.q. 1.nu.2.

Mare magnum tantum eſt per Conc. Trident. revocatum, in quantum illi repugnat, lib. 4. q.76.n.1

Maſculinum quando concipiat fœmininum, li.1 q.4.n.11

Materia ſubjecta ſemper eſt inſpicienda, lib.4 q 70.n 2

Membrorum Eccleſiæ quid comprehendatur li.5.q 45.paſſim.

Miſerabiles perſonæ ſubiiciuntur Epiſcopo, li. 1.q.46.n.18 & li 2.q.41.n.71

Miſerabiles alii ſunt actu, & habitu, alii habitu, aut actu tantum, d.n.18

Modicis in cauſis an appellari poſſit, li.4.q.87. num.1.

Modicis in cauſis majores Judices adiri non debent, d q.87.n.8

Modicæ & maximæ cauſæ, d.q.8.n 1

Modicæ cauſæ quæ ſint, li 4.q 87.n.5

Mercenarii exemptorum an ſint exempti, li.1. q 30.n.6.& 9.& li.4 q.38.n.13

Monachorum correctio ad quem ſpectet, li.4 q.88.per tot.

Monachus translatus ad aliud Monaſterium,

prioris

Digitized by Google

prioris Monaſterii jura non amittit, lib. 5. qu. 14. n. 8. & 9 & 14. vide plura de Monacho ead. q. & qu. 15. & 17
Monaſterii exemptio non extenditur ad capellas, li. 1. q. 15. n. 2
Monaſteria exempta ſunt à lege diœceſana, lib. 1. q 16 n. 1
Monaſteriorum exemptio quouſque ſe extendat, d. q. 16. n 2
Monaſtica dicuntur eſſe in diœceſi. lib. 4. q 88. num. 1
Monachus agere poteſt contra Abbatem, lib. 4 q. 73. n. 1
Monaſteria an comprehendantur ſub appellatione diœceſis, li. 4 q 74
Monaſteria an comprehendantur appellatione Eccleſiarum, li. 4. q 81. n. 4
Monaſterium redactum ad ſtatum ſecularem, retinet exemptionem, li 3 q. 24. n. 1
Monaſteria de jure ſubiiciuntur Epiſcopo quoad legem Juriſdictionis, non autem quoad legem diœceſanam, li. 1. q 15. & 16. & li. 2. q. 45. nu. 7
Monaſteria exempta cogi poſſunt ab Epiſcopo ad clauſuram, d. q. 45. n. 15
Monachus incedens ſine habitu punitur ab Epiſcopo, li. 2 q 4 n. 33
Monacho malè à ſuo Prælato tractato, qualiter provideatur. li. 4. q. 73
Monaſterio deſtructo an pereant illius privilegia, lib. 3. q. 19. n. 7
Moniales exemptæ ab Epiſcopo viſitari poſſunt, li. 4. q. 53
Monialis exempta pœnitentiæ cauſa, ad aliud cœnobium translata, an deſinat eſſe filia cœnobii prioris, lib. 5. q. 62
Moniales melius reguntur à regularibus ejuſdem ordinis, quàm ab aliis, lib. 5. quæſt. 77. num 6
Morte concedentis an expirent exemptiones. li. 3. q. 1. per tot.
Mortuo domino expirat exemptio famuli, lib. 1 q. 29. n. 4
Moræ quando eſt periculum, receditur à regulis juris communis, li. 4. q. 1. n. 4
Moræ quando eſt periculum, non eſt opus citatione, li. 1. q. 12. in fin.
Mutatione perſonæ mutatur privilegium, lib. 2. quæſt. 20. nu 4. qu. 21. n. 2. & lib. 4. qu. 46. num. 4
Mutatione ſtatus an amittatur exemptio, li. 3. quæſt. 24
Munus ordinarium quod ſit, li. 4. q. 9. n. 4

N.

NEceſſarium tripliciter dicitur, lib. 4. quæſt. 87. n. 16
Neceſſitas non habet ferias, lib. 4. quæſt. 51. num. 3
Neceſſitatis cauſa multa ſunt introducta, d. qu. 51. & eodem, li. 4. q 1. n. 9
Negligentiam Eccleſiaſtici ſupplet laicus, lib. 2 qu. 8. n. 10
Negligentiam exemptorum quis ſuppleat, lib. 4 qu. 30
Negligentia quando dicatur committi, d. q. 30. n. 4. & q. 50 & 51
Negligentia Prælati exempti an præjudicet ſubditis, li. 4 q. 60
Nemo qui condemnare non poteſt, abſolvere non poteſt. li 5. q. 4
Negligentia Prælati non appellantis præjudicat Eccleſiæ. li. 3. q. 3. n. 9
Notorietas delicti ſubiicit exemptos ordinariis, li. 2. q 45. n. 61
Notorii circumſtantiæ an ſpectent ad cognitionem conſervatoris, li. 1. q. 39. n. 9. 10. 25
Notoria exemptio an allegari debeat, li. 2. q. 5. n 9. & 23
Notoria conſuetudo allegari non debet, v. ſup. v. Conſuetudo
Notorium Judex præſumitur ſcire, d. q. 5. n. 32
Novitii an ſint exempti, li. 1. q. 19. n. 7
Novitio decedente ab inteſtato ſuccedatne ei Monaſterium, an proximores conſanguinei, d. q. 19. n. 9. & 11
Nullitas proponi poteſt poſt longum tempus, li. 2. q 40. n. 5
Nullitas non ſanatur etiam lato competentiæ decreto, li. 2 q 7. n. 8
Nullitas ſententiæ contra exemptum latæ ſemper proponi poteſt. v. inf. verb. Sententia, & d. q. 40. n. 5. & q. 7. n. 8

Nuntius

Digitized by Google

Nuntius Apoſtolicus v. Legatus.
Nuncius Apoſtolicus, an vigore facultatis reſcribendi à ſententiis Judicum à S. Sede delegatorum, poſſit de ſententiis Conſervatoris cognoſcere, li. 5. q. 95

O.

OBedientia Prælati exempti an iudicat quaſi poſſeſſionem ſubjectionis, libr. 3. quæſt. 11
Oblati religionibus exemptis an ſint exempti, lib. 1. q. 19. per tot.
Oblationes cujus ſint, cùm Epiſcopus celebrat in loco exempto, li. 4. q. 8
Obligatio Cameralis an ſubiiciat exemptos ordinariis, li. 2. q. 46. per tot.
Obligationis Cameralis vis, & energia, d. qu. 46.
Obligationis Cameralis vigore Clerici conveniri non poſſunt coram alieno judice, d. qu. 46. n. 4. & 9
Obligatio in aliam transfuſa datur cum priſtinis ſuis qualitatibus, li. 3. q. 21. n. 3
Odioſa eſt juriſdictio Conſervatorum, li. 1. qu. 39. n. 30
Odioſa eſt juriſdictio Legatorum, li 2. q. 2 nu. 20. & v. ſup. verb. Legatus.
Odioſæ ſunt exemptiones, ideò reſtrigendæ, li. 1. q. 4. per tot.
Officialem utrum Epiſcopus deputet in loco exempto, li. 2. q. 45. n. 119
Officiales Papæ an exempti, lib. 1. qu 32. per tot.
Officiales Papæ an poſſint via inquiſitionis moleſtari, d. q. 32
Officialis an poſſit eſſe Conſervator, li. 1. qu. 39. n. 4
Officiorum ratione an exempti poſſint coram ordinario conveniri, li. 2, qu. 45. num. 64. & nu. 117
Omiſſio licentiæ eſt legis ſolennitas, ib. 2. qu. 34. nu. 4
Omiſſum remanet in diſpoſitione juris communis, lib. 4. q 18. n. 2
Opinio media eligenda eſt, lib. 4. q. 19. n. 3
Opiniones ruſticorum more non ſunt ſecandæ per medium, d. n. 3
Opinio ultima doctorum videtur amplectenda, lib. 4. q. 83. n. 3. in fin.
Ordinarius exemptorum eſt Papa, lib. 2. qu. 48. & omnia ei licent in ſua diæceſi, li. 5. q. 1. n. 6. exceptis reſervatis, ibid.
Ordinariorum poteſtas pendet à Pontifice, li. 1. q. 11. n. 7.
Ordinarius præſumptivè fundatam habet juriſdictionem per totam ſuam diœceſin, li. 1. q. 8. n. 2. & 3. li. 5. 4. 1. n. 2
Ordinarii & diæceſani differentia, li. 1. q. 1. n. 6. & ſeqq.
Ordinarii appellatione qui comprehendantur, d q. 1. n 9
Ordinaria juriſdictio valdè favorabilis, lib. 1. q. 4. n. 19
Ordinarius, an teneatur exemptum à ſe excommunicatum ad cautelam abſolvere, li. 5. q. 24. paſſ.
Ordinarius an poterit cognoſcere utrum competat ei juriſdictio in exemptos, li 2. qu. 12. per tot. an ſe conſervatoribus opponere poſſint, li. 5 q. 10 n fin.
Ordinati à Papa an ſint exempti, li. 1. q. 21
Ordinis Epiſcopalis quæ ſint, li. 1, q 6. n. 17
Ordinis Epiſcopalis poſtulari debent ab Epiſcopo. d. n. 17
Ordines an Epiſcopus exemptis conferat, li. 4. qu. 11
Ordines qui ſint exempti, lib. 1. quæſt. 17. per tot.
Ordo Prædicatorum, an exemptus lib. 1. quæſt. 17.
Ordo Franciſcanorum, ibid. Ordo Auguſtinienſium, ibid. Ordo Carmelitarum, ibid. Ordo Participantium in eorum privilegiis, ibid.
Ordines participantes in privilegiis aliorum quot, & quales ſint, d. q. 17. n. 16
Ordines habentes generalem an ſint exempti, li. 1. q 17. n. 22
Ordines facilè eximuntur, d. q. 17 n. 31
Ordinis Epiſcopalis quæ dicantur, lib. 4. qu. 42. nu. 1
Ordinarius juriſdictionem non exercet in locis exemptis, li. 5. q. 74. n. 1. quid ſi accedat licentia, ibid. n. 2. & 3

Origo

Origo exemptionum, vid. ſup. verb. exemptiones.
Orantes Scholares non gaudent privilegio Scholarium, li. 1. q. 20. n. 2. & 3
Orantes Curiales an gaudeant privilegio Curialiſtarum, li. 1. q. 32. n. 4

P.

PActi vim an habeat juramentum coram judice incompetente præſtitum, lib. 2. qu. 32. nu. 3
Palatium Epiſcopale continetur appellatione loci ſacri, li. 4. q. 65. n. 1
Paſtores ſunt coadjutores Epiſcopi, lib. 4. qu 18. n. 1. in fin.
Papa poteſt punire, non tamen poteſt à Romana Curia, li. 2. q. 3. n. 4. 14. & 15
Papa non poteſt eximere, ut quis non poſſit excommunicari, d. n. 15. & 16. q. 3
Papa non poteſt ſibi ligare manus, d. quæſt. 3. num. 17
Papa in merè temporalibus juriſdictionem non habet in laicos li. 1. q. 3. n. 18
Papa eſt diœceſanus exemptorum, li. 1. quæſt. 5. num. 8
Par in parem non habet imperium, li. 2. qu. 47. n. 1
Patrificatorum eadem eſt diſpoſitio, li. 4. qu 1. n. 7. & v. verb. Æquiparatorum.
Paria dicuntur fieri extra territorium, vel in loco exempto, li. 2. q 45. n. 3
Participatio alienorũ privilegiorum quid importet, li. 1. qu. 17 num. 17. lib 4. quæſt. 70. num 5
Pater veniens ad defenſionem filii, poteſt ejus confeſſionem revocare, li. 8 q. 51 n. 7
Pater poteſt vendicare ſeu repetere ſuum filium, li. 1. q. 8. n. 1
Patriarchæ qui ſint, li 1. q. 3. n. 12
Patriarchæ an poſſint eximere, d. n. 12
Patriarchæ per totum orbem ſunt tantùm quatuor, d n. 12
Peregrinantes non gaudent indulgentiis alterius diœceſis, li. 4 q. 58. n. 4
Peregrinantes Romam an in itinere fruantur indulgentiis, li. 1. q. 29. & q. 32. n. 7

Permiſſum uni, cenſetur aliis prohibitum, li. 2. q. 45. n. 1
Perſonæ miſerabiles an vocare poſſint exemptos in jus coram miſerabil. perſonarum judicibus, li 5. q. 82. vid. plura, q. 82
Perſonâ mutatâ mutatur actio, li. 2 qu 19. nu. 19 & q. 20. n 4
Pœna privationis non eſt extendenda, lib. 4. q. 94. nu. 3
Pontificis inſigne encomium ex D. Bernardo, li. 1. q. 13. n. 14
Pontificis eſt cognoſcere de exemptione, lib. 2. q. 13 per tot.
Pontifex à Romana Curia eximere non poteſt, li. 2. q. 3. n. 15
Pontifex ſibi ligare manus non poteſt, li. 1. q. 3. num. 17
Pontifex eſt diœceſanus exemptorum, li. 1. q. 5. num. 8
Populo exempto Eccleſia non cenſetur exempta, li. 1. q. 13. n. 5
Populus Eccleſiæ exemptæ ſubiicitur Epiſcopo, li. 2. q 45 n. 25
Portio exempti an accreſcat non exemptis, lib. 1. q. 42
Portionem congruam exempti aſſignare cogantur, lib. 2. q. 45. n. 88. & ſeqq.
Poſſeſſio non relevat à privatione exemptionis, li 1. q. 6. n. 3
Poſſeſſio incorporalium quomodo acquiri poſſit, li. 3. q. 11. n. 2
Potentiores an dicantur exempti, libr. 2. quæſt. 18
Praxis eſt lucerna juris, lib. 2, q. 3 n. 8
Præjudicium tertii quando dicatur verti, lib. 2. q. 38. n 4
Prælatus non appellando præjudicat Eccleſiæ, li. 1. q. 3. n 9
Prælati qualem juriſdictionem habeant in ſuos ſubditos, li. 4 q 20
Prælati an juriſdictionem habeant cum Epiſcopo cumulativè, vel privativè, lib. 4 q. 88. nu. 5
Prælati præjudicare poſſunt in quærendis, ſed non in quæſitis, li. 1. q. 35 n 9
Prælatus non cenſetur de collegio, licet ejus caput cenſeatur, li. 5. q 14. n. 6

Prælati habentes territoria ſeparata, an poſſint Confeſſarios approbare, li.5 q.48
Prælati inferiores an excludere poſſint Epiſcopum à iure viſitandi, li.5.qu.52.nu.1. eorum nomine qui comprehendantur, li.5 q.52.n.1. eorum negligentiam an Ordinarius ſupplere poſſit, li.5.q.80
Prælati an habeant juriſdictionem ſeparatim vel cum Capitulo, li.4.q 89
Præſcriptione amittitur exemptio, li.3.q 12
Præſcriptio qualiter articulari debeat, lib. 1.q. 25.n.2
Præſcriptione centenaria an gaudeant Eccleſiæ exemptæ, li.1.q.35.n.9
Præſcriptione acquiri poteſt exemptio, li. 1.q. 6.per tot.
Præſcriptio immemorialis quomodo articulanda, d.q.6.n.9
Princeps exemptiones concedere poteſt, li 1.q. 3.num.2
Principe miniſteriales an exempti, li.1.qu.30. num.11
Principe depoſito an durent eius privilegia li. 3.q.5.n.9
Principis intentio ſufficit ad derogationem, li. 3.q.9.n.9
Princeps probabiliter ignorans exemptionem non præſumitur eam revocaſſe, li.3 q.9.n 4.
Princeps non præſumitur tollere jura tot vigiliis promulgata, li.3.q.9.n 2.
Princeps cùm actoris partes ſuſtinet, judex eſt ſuorum ſubditorum, niſi aliter fœdere ictum ſit li.4.q.85.n.1
Principes non comprehenduntur ſub generali diſpoſitione, d.q.85.n.2
Principis quanta poteſtas, li.2.qu.5.nu. 7.& 8.
Princeps an eximi poſſit à Romana Curia, li.1. q.3.n.16
Princeps an eximi poſſit, ne excommunicetur, d.q.3.n.14.& 16
Princeps revocans exemptiones datas in vim contractus præſumitur circumventus, li.3.q. num.6
Principium & non finis quando attendi debeat li.2.q. 18.n.4
Principium, & non finis attenditur in delictis, li.4.q.65.n.6.in fin.
Privilegia exemptorum an eximant exemptos à juriſdictione inquiſitorum hæreticæ pravitatis, li.5.q.58
Privilegium aliud proprium, aliud commune, li 1.q.1.n.5
Privilegiorum tenor ſemper inſpiciendus, li. 1. q.2.n.9.& 10
Privilegia conſideranda ex mente Principis, d. n.10.& eod.li.1.q. 4.n 2.q.43.n.2
Privilegia extenduntur reſpectu concedentis, ſed non reſpectu tertii, li.1.q.4.n.15
Privilegium favorabilius præſcriptione, li.1.q. 6.n.6
Privilegium regiſtrari debet intra tres menſes li.1.q.7.n.9
Privilegium ut proſit, an debeat innotuiſſe, d. q.7.n.6
Privilegia & reſcripta differunt, li.1.q. 11. nu.4
Privilegium an præjudicet non citato, li. 1.qu. 12.n.1
Privilegium conceſſum terræ an tranſeat ut conceſſum perſonis, li.1.q.13.n.11
Privilegia ſtrictè intelligenda, li 1.q.14.n.6
Privilegii retorcutio an ſit permiſſa, li.1. qu.17. num.19
Privilegiatus non utitur privilegio contra concedentem, li.1.q.17.n.21
Privilegiatus contra privilegiatum an utatur privilegio, li 1.q 44
Privilegium perditur delicto, li.1.q.20 n.2
Privilegia ſunt facti, ideò probari debent, li.1. q 8.n.1.& q.22
Privilegium extenditur ad augmentum, li.1.q. 37.nu.1
Privilegiatæ perſonæ excuti non debent, li.1.q. 48.n.6
Privilegium ſuperveniens pendente lite an proſit, li.2.q.16.n.7
Privilegio conceſſo ne quis ab ordinario excommunicari poſſit, an ſaltem coram eo conveniri poteſt, li.2.q.49
Privilegia ad inſtar aliorum quid importent, li.1 q 17
Privilegia eximentia Monaſteria, eorum membra non dicuntur eximere, li.5 q.44.nu.3
Privilegium ne quis excommunicetur an valeat, li.4 q.13

Digitized by Google

Privilegium affectarum an proſit, lib. 4. qu. 17.
Privilegio ſuo exempti an poſſint renuntiare, li.2.q.7.n.2 & latius li.3.q.34
Privilegia redacta in volumen ſtatutorum regulantur ad inſtar ſtatutorum, quæ facilè non revocantur, li.3.q.9.n.2. & 5
Privilegii prætextu creſcere non debet flagitiorum auctoritas, li.3.q.17
Privilegium debet amittere, qui permiſſa ſibi abutitur poteſtate, d.q.17
Privilegium concedi poteſt Eccleſiæ conſtruendæ, li.4 q.96
Privilegii parte revocata in aliis inducitur confirmatio, li.3.q.18.n.1
Privilegium amittitur, ſi incipit eſſe damnoſum, li.3 q.28
Probari debet exemptio, & qualiter, li. 1.qu.8. per tot. & li. 2.q.23
Probatio concludere debet neceſſariò, li. 1.qu 10 n.7
Probatio per privilegium eſt evidentiſſima. li. 4 q.91.n.6
Proceſſionibus intereſſe quando debeant exempti, li 2.q.45.n.50. & 109
Proceſſus Judicis habentis juriſdictionem exemptione elidibilem valet, lib.2.q 6.nu.5. & 19.
Proconſul non cognoſcit de cauſis fiſcalibus, li 4.q.32.n.5
Procurator in rem ſuam utitur propriis exceptionibus, li.3.q.37.n.7
Procurator conſtitutus contra omnem perſonam non poterit agere contra Capitulum, li 3.q.28 n.7
Proficiſcentes Romam ſunt exempti, lib 1.qu. 32.n.7
Promulgatio an ſit de ſubſtantia conſilii, aut legis, li.1.q.50.n.4. & 22
Proportio fori inter Exæptos, Clericos, Laicos Vaſallos, Scholares, Forenſes. li.1.q.45.n.5
Prorogari an poſſint Judices exemptorum, lib. 2.q.11, per tot.
Prorogari an poſſint delegati, d.q 11
Prorogatio neceſſaria quæ dicatur, l. 2.q 26.n.7
Prorogare juriſdictionem ordinarii utrum exempti poſſint, li.2.q.7.per tot.
Prorogare non licet, quando competentiæ decretum non prodeſt, li.2.q.7.n.9
Proteſtationis vis, & varii effectus, li.3. qu.27. n.4. & li.4.q. 66.n.1. & ſeqq.
Proteſtatio interpoſita in ſolutione procurationis vel alterius oneris inducit malam fidem, impedit præſcriptionem, facit ſolutionem precariam, & conſervat jus integrum proteſtantis, d.q.27.n.4
Proteſtatio interpoſita in ſolutione reditus, operatur, ut ſolvens ad continuationem ſolutionum conveniri non poſſit, d.q 27.n.5
Proteſtatio eum demum ſuos effectus operatur, cùm adverſarius illi acquieſcit, d q.27.n. 7. & li 4.q.66.n.4
Protonotarii an ſint exempti, li.1.q.18. per tot
Protonotarii qui ſint, d.q.18
Protonotarii dicuntur primi notarii, d. qu.18. num.1
Protonotarii ſunt in dignitate conſtituti, d.q. 18.n.2
Protonotarios Leo Papa exemit, d q.18.n.3
Protonotarios Concilium Lateranenſe ſubjecit poteſtati ordinarii certis in caſibus, d. quæſt.18
Protonotarii juxta Concil. Trid. ſubiiciuntur Epiſcopo, tanquam S. Sedis delegato, d.q.18, num.8.
Proviſio hominis tollit proviſionem legis, & ejus axiomatis intellectus, li.5.q 67.
Publicatio an ſit de ſubſtantia legis, v. verb. Promulgatio.
Punire an poſſit Epiſcopus exemptos ſibi in caſu à jure permiſſo non obtemperantes, li. 4.q.33

Q.

Qualitas potentior præponderat, & eſt attendenda, li.1.q.33 & v. in verb. Majus dignum.
Qualitas extincta an, & quando reviviſcat, li. 3.q.23.n.2
Quæſtiones non oportet ruſticorum more ſecare per medium, li 4.q.9.n.3
Quæſtio eſt ſtulta, quæ caret ratione dubitandi, li.4.q.71.n 1
Quæſtio emergens decidenda eſt ante ingreſſum

ſum' alterius negotii, lib. 4. quæſt. 42
Quæſtores puniuntur ab ordinario, li. 2. q. 45. num. 96

R.

RAtio legis habetur pro lege, li. 2. quæſt. 25. num. 2
Ratione dubitandi quæſtio carens eſt ſtulta, li. 4. q. 71. n. 1
Rationem reddere coram ordinario compelluntur teſtamentorum executores, ſi ſint regulares, ſecus, ſi alii, li. 1. q. 49. n. 12. & 13. & li. 4. q. 48
Rationabilis cauſa quæ dicatur, li. 1. q. 1. n. 11
Reatus omnem honorem excludit li. 3. q. 17. n. fin.
Reconveniri an poſſit exemptus coram ordinario, li. 2. q. 29. per tot.
Reconveniri clericus an poſſit coram judice laico, d. q. 29. n. 1. & 3
Reconveniri an poſſit vaſallus coram paribus Curiæ, d. q. 29. n. 4
Ratificari an poſſit ſententia in loco exempto nomine Judicis exemptorum lata, li. 1. q. 92
Reconventio permittitur coram delegato ad unam cauſam, d. q. 29. n. 8
Reconventio eſt neceſſaria quædam prorogatio, d. q. 29. n. 7
Reconventio venit conſecutivè ad cauſam conventionis, d. q. 29. n. 9
Reconventionali in cauſa quis curatorem dabit, d. q. 29 n. 15
Regularis tranſire volens ad ſtrictiorem religionem vel æqualem, an ab ordinario petere habeat facultatem, li. 5 q. 97
Regii Capellani an ſint exempti, li. 1. q. 32. n. 9
Relatio ad aliud privilegium quid importet, li. 4 q. 61. & 70 ubi latè.
Religioſi exempti an tranſire poſſint ad ſtrictiorem regulam, li. 4. q. 12
Religioſi an afficiantur cenſuris ab Epiſcopo impoſitis, contra accedentes ad monaſteria monialium abſque ſua licentia li. 5. q. 100
Religioſi nomine comprehenditur novitius, li. 1. q. 19 n. 12
Remedium aliud alio pinguius ſemper amplectidicet, li. 4, q. 91. n. 7
Remedia tendentia ad eundem effectum cumulare licet, & electio unius alteri viam non præcludit, d. q. 91
Remiſſio exempti ad ſuum judicem cujus fiet expenſis, li. 2 q. 8
Remiſſio juris totius ſpeciem habet alienationis, li. 5. q. 11. n. 8
Renuntiare non poſſunt exempti ſuæ exemptioni, li. 2. q. 7 n. 2. & li. 3. qu. 34. ubi diſtinguitur.
Renuntiare non poſſunt exempti ſuo privilegio etiam cum juramento, d. q. 7. n. 3. in fin.
Reſcriptum quid ſit, li. 4. q. 87 n. 3
Reſcripta ad lites ſurreptitia quandoque ipſo jure nulla ſunt, d. q. 87 n. 18
Reſcriptum ipſo jure nullum, & validum, ſed elidibile per exceptionem longè differunt, li. 1. q. 50 n. 19
Reſcriptum jus non præbet ante præſentationem, li. 4. q. 63 n. 3
Reſcriptum tranſit in ſucceſſorem, lib. 2. qu. 18. num. 1
Reſcriptum facere mentionem debet omnium, quæ Principis animum huc illuc movere poſſent, li. 1. q. 49 n 3. & li. 2. q. 3
Reſcripta & privilegia differunt, li. 1. q. 11. n. 4
Reſcripta gratiæ & juſtitiæ differunt, li. 1. qu. 49. n. 1
Reſcriptum contra exemptos an facere debeat mentionem exemptionis, li 2. q. 3
Reſcriptum continere debet plenam enarrationem omnium, d. q. 3
Reſtitutionem in integrum coram quo judice exemptus petere poſſit, li. 4. q. 83.
Reſtitutio tantum adfert, quantum abſtulit læſio, li. 4. q. 20. n. 9
Retorsio privilegii an permiſſa, li. 1. q. 17. n. 19
Reſtaurato loco, an reſtituantur privilegia, lib. 3 q. 20. per tot.
Reſtaurator nunquam eſt idem numero, d. qu. 20. nu. 1
Reſtaurata ſervitus non dicitur nova, ſed priſtina, d. q. 20 n. 4
Reſtaurata ſpons recuperat priora jura, d. qu. 20. n. 8
Reſtauratio tantum adfert, quantum abſtulerat deſtructio, d. q. 20. n. 9

Reſtaura-

Reſtauratio tantum non adfert, quantum abſtulerat deſtructio, ſi deſtructio facta fuerat authoritate ſuperioris, ſine ſpe refectionis, d. q.20.n.5.6.9

Res in priſtinum ſtatum reſtituta, priora jura recuperat, d q.10.n.3

Reverentia legis an debeatur Epiſcopo ab exemptis, li.4.q.34

Revocatio exemptionum an afficiat ignorantes li.3.q.6

Rex in temporalibus non ſubiicitur Papæ, li.1. q.3.n.18.& li 4.q.79

Romam proficiſcentes ſunt exempti, li.1.qu.32. num.7

Rotæ auditorum poteſtas in exemptos, li.2.q. 46.n.7

Rota non eſt competens in cauſis Patrum Societatis Jeſu, d.q.46.n.10

S.

SAcellum continetur ſub appellatione loci ſacri, li.4.q.65.n.1

Sacellani Regii an ſint exempti, v.verb. Capellani.

Salariorum in cauſa exempti ſubjacent ordinario, li.2.q.45.n.105

Salarium cauſæ agitatæ coram metropolitano, exigi debet coram ordinario, d.n.105

Satiſdatione Judicis ſiſti non prorogatur judicium, li.4.q.72.n.4

Scientia privilegii an requiratur, ut proſit, li 1. q.7.n.6

Scientia legis an præſumatur, li.4.q.66.n.6

Scientia domini an requiratur ad præſcribendam ſubjectionem, li.3.q.12

Scientia Papalis ſufficienter probatur per ſcientiam officialium, li.5.q.42.n.5

Scholarium privilegia tranſeunt ad eorum familiares, li.4.q.4.n.4

Scholares exempti poſſunt coram judice Scholarium onvenini, li.2.q.45.n.66

Scholaris deſerens ſtudium pendente lite, an lis revertatur ad ordinarium, li.2.q.17.nu.1. & q 21 n.1

Scholares citati ab ordinario, an teneantur compa. coram .2.q.6.n.17

Scholaris agit contra ſcholarem coram judice ſcholaris conventi.li.1 q.44

Scholares otioſi an gaudeant privilegio ſcholarium, v.verb. Otiantes, an privilegio renuntiare poſſint, li 5.q.79

Scriptura propria recognoſcenda eſt coram Ordinario, li.2.q.45 n.104

Scriptura multis in caſibus eſt de ſubſtantia actus, li 1.q 7.per tot.

Scriptura an neceſſaria ſit ad exemptionem, d.q.7

Scripturam eſſe de ſubſtantia actus, vel de ſubſtantia probatoria, differunt, d.q 7.n.3

Scriptura non eſt de ſubſtantia actus exemptionum, ſed de ſubſtantia probatoria, d.q.7 num 4

Scriptura non dat jus ad rem ſed conceſſio, ſeu gratia, d.q.7.n.6

Senatores licet domicilium in urbe habeant, jura tamen originalis domicilii non amittunt, li.3.q.14.n.4

Sententia declaratoria non eſt opus, cum aliquid committitur contra ſententiam latam à canone, li.4.q.62.n 4

Sententia contra exemptum lata exemptione non allegata, an ſubſiſtat, li.2 q.5.n.24 & 40

Sententia lata contra exemptum, an ſit valida plene, li.2.q.40

Sententia judicis laici abſolutoria in favorem laici lata eſt nulla, li.5 q 4.n 9

Sententia an requiratur ad privationem privilegii, li.3.q.31

Sententia lata in Curialiſtas an ſit valida, li.1.q 31.n.1.& 3

Sententia declaratoria quando opus ſit, li.4 qu 62.n.4

Sententia Ordinarii abſolutoria ab excommunicatione in exemptum lata non ſubſiſtit, li. 5.q.4.n.fin.

Sententiæ tenorem continere debet mandatum executivum, v.verb. Executio.

Sententia conditionalis ſubſiſtit, quamvis exemptio superveniat, li.5.q.73.paſſ.

Sepulturam excommunicatorum exemptorum impedit Epiſcopus, li.2.q.45.n.44

Sepulti in loco exempto ſi excommunicati ſint, extrahi debent, d.n.44

Sepulturam eorum permittentes excommunicat Epiſcopus,d q 45.n.94
Servitus reſtituta non eſt nova, ſed priſtina,li. 3.q 20.n.4
Servitus ædificio quod non eſt,imponi non poteſt,li 5.q.11.n.4
Siſti an poſſint extranei,item exempti , v.ver. Arreſtari.
Socius gaudet privilegio ſui ſocii , li.1.qu.26. per tot.
Socii Curiæ Epiſcopalis Leodienſis qui exempti ſunt,puniri ab Officiali non poſſunt, etiamſi in officio delinquant, idque vigore ſpecialis privilegii,lib.2.q 45.n 117
Solennitas eadem in reſtitutione, quæ in conceſſione neceſſaria eſt,lib.3.q.29.n.1
Solennitatis levis omiſſio non vitiat li. 2. q.34. nu.4
Solennitas eadem requiritur in diſmembratione Eccleſiarum,quæ in alienatione, lib.5.q. 34.n.1
Solennitates quæ requiruntur in alienatione exemptorum,li.4.q 1
Solutio unica reditus inducit poſſeſſionem ſolvendi in futurum,li.5.q.14 n 5
Solutio reditus cum proteſtatione,an & quando eximat ſolventem à continuatione ſolvendi.v.verb Proteſtatio
Sororum appellatione an fratres comprehendantur,li.1.q 4 n.10.& 11
Specialia duo non poſſunt concurrere circa idem,li.4 q 83.n.3
Statutum ſe referens ad aliud quid operetur, li. 4 q. 7.n.3
Statuta judiciorum alia ordinatoria, alia deciſoria,li.2.q.22.n.1
Statuta deciſoria non ligant exemptos, lib.2.q 50.n.1
Statuti effectus non porrigitur extra territorium,li.4.q.54 n 1
Statutum non extenditur ad loca exempta,d.q. 54.n.3
Statuta an præſumantur uſu recepta, lib.4. qu. 66.n.1
Statuta non præſumuntur à Principe facilè revocata,li.3.q.92.& 3
Stipulatio pro parte inutilis, pro alia parte manet utilis,li.3,q.18.in fin.
Stilum ordinarii ſequi debent exempti, li 2.qu. 45 n.54
Stilus habet vim legis,li.1.q.5 n.9
Subditi delinquentes in loco exempto , à quo puniantur, li.2.q.45.n 104
Subjectio an invito poſſeſſore acquiri poſſit. li.3.q.11.n.1
Subſidium charitativum an Epiſcopus exigat ab exemptis,lib.4.q. 9
Suburbia an comprehendantur appellatione civitatis, li.4.q.74.in fin.
Succeſſor an revocare poſſit exemptionem à prædeceſſore conceſſam,li 3 q.2
Succeſſor an gaudeat exemptione defuncti, li 2.q.per tot.
Succedat ſi exemptus in re non exempta , quid Juris,li 4 q.10
Sui appellatione quid ſignificetur,li. 1.quæſt.14 nu.1
Superior non eſt adeundus,quando plus expenderetur,quam cauſa valeat,li. 4. quæſt. 87. num.6
Superiores quando concurrunt in juriſdictione,quid in conflictu juriſdictionum agendum ſit,li. 1.q.39.n.6
Surreptitiè obtenta exemptio an ſubſiſtat, li. 1 quæſt.49
Synodus eſt ſignum ſubjectionis,li,4.q.19
Synodo an exempti debeant intereſſe d.q.19
Synodaticum ſolvere debent exempti, li.2.qu. 45.n.47

T.

Templarii an ſint exempti,li.1,q. 33
Tempus conditionis quomodo inſpiciatur, li.4.q 6.n.6.& 7
Tenor ſententiæ debet exprimi in mandato executivo;v.verb Executio.
Termini præfixio eſt arbitraria.li.1.q.8.n.43
Teſtamentorum executores an religioſi eſſe poſſint,li.1.q.45.n.51
Teſtamentum factum in loco exempto Senenſi,non cenſetur eſſe factum in loco Senenſi, li.1.q.46.n.5
Teſtamenti tempore, ſi Eccleſia ſit exempta, tempore verò mortis non, an canonica Epiſcopalis debeatur,li,4,q.6.n.6

Teſtator eximens unum hæredem ab aliquo onere,an illud accreſcat aliis,li.1.q.42.n.4
Teſtator an eximere poſſit hoſpitale à juriſdictione Epiſcopi,li.4.q.57
Teſtes an eſſe poſſint exempti coram ordinario,li.2.q.33
Teſtes ſi ſint exempti an cogi poſſint ab Ordinario ad ferendum teſtimonium li.2.q.34
Teſtes de ſubjectione deponentes, qualiter deponere debeant,li.5.q.16.n.4
Teſtis ad perpetuam memoriam coram incõpetente examinari poteſt,li.5.q.76 n.2
Teſtamentum in loco exempto conditum an ſubſiſtat, ſi careat ſolennitatibus alio in loco requiſitis,li. 5.q.8
Teſtis deponens falſum coram ordinario an ab eo puniri poſſit,li.2.q.35
Teſtes exempti coram ordinario producti an jurare poſſint ſecundùm ſuam conſcientiam,li.2.q. 3.n.2
Teſtimonium exemptorum coram ordinario ultrò præſtitum an ſubſiſtat,lib.2. quæſt. 34 num.3
Titulus requiritur ad præſcriptionem,li.3. qu. 12.n.11
Tonſuram confert Epiſcopus exemptis,li.2.q. 45.n.49
Transfuſione unius obligationis in aliam, an prior pereat,v.li 3.q.21
Translatione unius loci in alium an amittatur exemptio,li.3.q.21
Tribunal ſuum ubi eligat Epiſcopus, li.2.q.1. per tot.
Tribunal Epiſcopi aſcendentes an ab eo puniri poſſint,li.2.q.45.n.57.& 107
Tutoris datio ad quem ſpectet plenè,li.1.q.46.
Tutor conveniri debet in foro pupili, d.q.46. nu.23

V.

VArietas opinionum cùm oritur, eligenda eſt media,li.4.q.19.n.3
Variare an poſſit,qui recepit exemptum in fidejuſſorem,li.1.q.47.n.6
Vaſalli, & exempti æquiparantur,li, 2. qu 5.nu. 10.
Vaſallus quis eſſe poteſt diverſorum dominorum,li.4.q.16.n.2
Venditor coram quo judice intervenire debeat pro emptore,li.2.q.27
Vendicare an poſſit Pater. Abbas, Dominus, Epiſcopus,ſuum filium,Monachum, ſervum, clericum,li.2.q.8.n.1
Verba importantia exemptionem quæ ſint,li.1. q.9.per tot.
Verba enunciativa Papæ an probent, d.q.9.nu. 10.
Verba honoris cauſa prolata non probant, d.q. 9.n.14
Verborum interpretatio ad quem ſpectet, v. verb. Interpretatio.
Vicarius venit appellatione ordinarii li.1.qu 1. nu.10
Vicarius perpetuus hoſpitalis exempti eſt exemptus,li 1.q.31.n.9
Vicarius an poſſit eſſe Conſervator,li.1. q. 39. nu 4
Vidua exempti an exempta ſit, li.1.qu.29.per tot.
Viduæ exemptorum non ſunt exemptæ,li.1.q. 29 nu.3
Viſitator an poſſit aliquem ob crimen commiſſum citatione non prævia, officio removere,li 5.q.12.n.1
Viſitare an poſſit Epiſcopus loca exempta, li. 4.q.23
Viſitandi poteſtatem habens an poterit deſtituere,li.4.q 53
Viſitatio,& procuratio an & quando præſcribi poſſit,li.4 q 25 n.4
Viſitatio pendet ab ordinaria juriſdictione,li.5 q.52 n.3
Viſitare poteſt Epiſcopus, moniales exemptas, li.4 q.53
Unire beneficia exempta quis poſſit, li.4.q.31.
Unione an amittantur exemptiones, lib.3. qu. 22.
Unio ſi revocetur, an reſtituantur exemptiones,li.3 q.23
Univerſitas in qua aliqui ſunt exempti & non exempti,coram quo conveniri debeat, li.1. q.16.n.24.& li.4.q.59
Univerſitates an ſint exemptæ,li.1.q.27
Univerſitatis privilegium nõ perditur niſi longiſſimo tempore,li.3.q.14.n.6

Vocare

Vocans exemptum coram ordinario, an cadat ſuo Jure, li. 4. q. 94
Violatione locorum ſacrorum committitur ſacrilegium, li. 5. q. 68. n. 2
Vicarius Epiſcopi utrum poſſit de delegatione hyperbolica in prima inſtantia in exemptorum cauſis cognoſcere, li. 5. q. 94
Voluntaria juriſdictio quæ ſit, li. 1. q. 46. n. 8
Voluntariæ juriſdictionis quæ ſunt, poſſunt expediri quovis tempore, li. 1. q. 46. n 10
Voluntariæ in juriſdictione an exempti ſubiiciantur ordinario li. 2, q. 45. n. 53. & li. 4. qu. 42 n. 4. & 5
Voluntarius actus prolixiorem obligationem inducere non poteſt, quàm ex eo actum eſt, li. 3. q 4. n 2. & q. 27. n. 4. & 5
Vota ſuorum ſubditorum commutant, diſpenſant, irritant Prælati exempti, li. 4. qu. 20
Vſurariorum quantumlibet exemptorum ſepulturam impedit Epiſcopus, lib. 2. qu. 45. nu. 14
Vſu recipi privilegium an debeat, ut proſit, li. 3 q. 13
Vſum privilegii quis probare debeat, d. q. 13. in fin.
Vſu recipi an debeat lex antequam liget, li. 8. q. 50. n 8. & 14. & li. 4. q 66
Vxores gaudent privilegio maritorum, li. 1. qu 29 n. 1
Vxor clerici an gaudeat illius foro, d. q. 29. n. 6
Vxor coram ſuo judice agit contra ſuum maritum, li. 2. q. 4 n. 13
Vxores dependẽter gaudent privilegio maritorum, non verò principaliter, lib. 1. q. 29. n. 3

FINIS INDICIS.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google